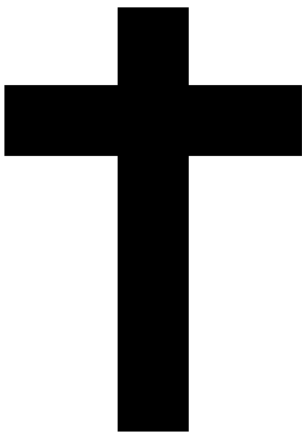

Re ãhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u

New Testament in Xavante (BR:xav:Xavante)

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavánte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavánte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavánte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c

Contents

MATEUSI	1
MARCUSI	99
RUCASI	151
ZUWĀ	239
ATUSI	304
ROMANU	386
1 CORĪTU	434
2 TORĪTU	484
Darasiza	513
ĒPĒZU	528
PIRIPU	541
TOROSU	552
1 TESARONITA	563
2 TESARONITA	572
1 TIMOTIU	577
2 TIMOTIU	588
TITU	596
PIREMO	601
EBREUSI	604
TI'ADU	640
1 PEDRU	650
2 PEDRU	661
1 ZUWĀ	667
2 ZUWĀ	679
3 ZUWĀ	681
ZUDASI	683
Apocaripsi	687

Mateusi Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Mateusi te te ãma ĩrob'ui'érézẽ Ĩbaihã wasu'uzẽ

Zezihi sirẽ 're ĩnomro mono norĩ sirẽ hã aibã hã te 're hãimana, Mateusi na ĩsisi hã, Réwi na ĩsisi hãiba amo hã. Ta hã ma tã ã ĩbaihã na hã dama rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwaihũ'uzéb zarina. Zezihi sirẽ 're morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã ma tã te te dawi 're a'ubumro, danhib'apito ma. Zezihi ãma ma tã rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. ãne na rob'ui'éré 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're ĩrob'ui'éré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihũ'u za'ra mono da, ma tã ãma rob'ui'éré, Mateusi hã. Ma tã duré sima wẽ, te te dama waihũ'u pese da, Zezusi hã tã sena zudezu norĩ nib'apito na hã, duré tã õhõ zõ si 're ĩsimipari za'ra mono na hã.

Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazẽ Rucasi 3.23-38

¹ ã hã rob'ui'éré hã Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazẽ. Ta hã Dawihi nhĩhudu, duré Abra'ãhã nhĩhudu. ² Abra'ã hã ĩzatihi mama. ĩzati hã Zacoho mama. Zaco hã Zuda norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. ³ Zuda hã Perezihĩ mama, duré Zeraha mama. ĩna zahurẽ hã Tama na ĩsisi hã. Duré Perezihĩ hã Esirõhõ mama. Duré Esirõ hã Arãhã mama, ta hã. ⁴ Arã hã Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hã Nasõhõ mama. Duré Nasõ hã Samohõ mama. ⁵ Samo hã Bu'azihĩ mama. Bu'azihĩ na hã Ra'abi na ĩsisi hã. Duré Bu'azi hã Obedihĩ mama. Obedihĩ na nhisi hã, Ruti na ĩsisi hã. Duré Obedi hã Zéséhẽ mama. ⁶ Zésẽ hã Dawihĩ mama, dama ĩpire mama. Dawi hã Saromahã mama. Uri'asi ĩdã'ã mro wa, ma podo, Saroma hã. ⁷ Saroma hã Robu'ãhã mama. Duré Robu'ã hã Abizaha mama. Duré Abiza hã Azaha mama. ⁸ Aza hã Zosapaha mama. Duré Zosapa hã Zorãhã mama. Zorã hã Uzi'asihĩ hi'rada. ⁹ Uzi'asi hã Zotãhã mama. Duré Zotã hã Acasihĩ mama. Duré Acasi hã Ezetizaha mama, ta hã. ¹⁰ Ezetiza hã Manaséhẽ mama. Duré Manasẽ hã Amosihĩ mama. Amosi hã Zoz'i'asihĩ mama, ta hã. ¹¹ Zoz'i'asi hã Zeconiza norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. Babironiza u ĩzarazéhẽ nhĩhudu norĩ, da te sème da, da te simroi mono ré, ma tã ta norĩ hã tipoto za'ra.

¹² Tawamhã ĩzarazéhẽ nhĩhudu norĩ, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tã Zeconiza hã poto, Sarati'é hã. Sarati'é hã Zorobabéhẽ mama, ta hã. ¹³ Zorobabé hã Abi'udihĩ mama. Duré Abi'udi hã Eri'atĩhĩ mama. Duré Eri'atĩ hã Azoho mama. ¹⁴ Azo hã Sadotihĩ mama. Duré Sadoti hã Atĩhĩ mama. Duré Atĩ hã Eri'udihĩ mama. ¹⁵ Eri'udi hã Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hã Matãhã mama. Duré Matã hã Zacoho mama, ta hã. ¹⁶ Zaco hã Zuzéhẽ mama. Zuzẽ hã Marizaha mro. Mariza hã, Zezihi na, ta hã. Zezusi hã, ta hã Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're ĩsisi za'ra mono.

¹⁷ ãne hã 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã, Abra'ãhã hawimhã, Dawihi u hã. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Dawihi hawimhã, ĩzarazéhẽ nhĩhudu norĩ, da te ĩsimroi mono zéb u hã, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã ĩzarazéhẽ nhĩhudu norĩ, da te ĩsimroi mono zém hawimhã, Cristu ĩpotozéb u hã.

Zezu Cristuhu waptã'ãzẽ wasu'u Rucasi 2.1-7

18 Tawamhã äne Zezu Cristuhu potozé hä: Mariza hä Zezusi, äma Ìna da hä ma tô sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherê, sina mro zahuré ô ré, ma tô 'Re Ìhâimana u'âsi mono pe'êzani na tiwasã Mariza hä, te te sa'rese ô nherê. 19 Tawamhã aibã hä Marizaha äma Ìmro da hä 're morĩ wê di, Zuzé na Ìsisi hä. Ta hä marĩ Ìwê si te te 're 'manharĩ u'âsi. Taha wa, ma tô sima rosa'rata, äma Ìmro da ropisudu hä pi'uriwi za te te siwi Ìpari na hä, duré danho'a Ìwasété na te te äma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tô da. 20 Äne na te te sima rosa'rata wamhã, häiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hä ma tô tãma sihã'ré, sôtô 'rowi. Äne te tãma tinha:

— Zuzé, Dawihi nhihudu, asina aihâtã'ã tô, Marizaha äma aimro tô da hä. Ta hä ma tô tiwasã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono pe'êzani na. 21 Ì'ra hä 'watébrémi na te za tãma podo. Tawamhã Zezusi na te za Ìsisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, Ìsisi hä. Taha si te za tinhib'a'uwê hä te te 're anho'reptu, Ìwasété hawi, duré 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te 're Ìdahã za'ra mono zém hawi.

22-23 Äne da hä ma tô pisutu, Zezusihi ma, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hä duréihã tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te Ìwaihu'uzém na te te äma uwaimrami da. Äne ma tô tãma waihu'u, duréihã:

“Pi'oi ubuni hä te za tiwasã. Duré Ì'ra hä te za tãma waptãrã, aibã na.

Taha nhisi hä za, Emanuwé na Ìsisi hä.”

('Re Ìhâimana u'âsi mono, wasiré 're Ìmorĩ u'ã, te wasu'u, Ìsisi hä.) Äne 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te äma Ìrowaihu'uzé hä, duréihã.

24 Tawamhã Zuzé hä utu wamhã, häiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa te te tãma Ìwaihu'uzéb zarina, ma tô äma timro oto, Marizaha äma, awa'awi. 25 Tane nherê, Zuzé hä te te sima äma rosa'rata ô di a'ã Marizaha äma, Ì'ra tãma waptã'ã ô ré. Taré te Ìré 'madã. Tawamhã Ì'ra tãma waptã'ã wamhã, Zuzé hä ma tô sisi, Zezusi na.

2

Bãtã pusizém hawi, aibã norĩ Ìsi'aba'rézé wasu'u, Zezusihi u

1 Tawamhã Zezusi hä ma tô podo, Beré na 'ri nho'ômo nhisi äma, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi äma. Apito Erodĩ hä, Izarazéhé nhihudu norĩ te te 're 'madã'ã za'ra mono ré, ma waptãrã. Waptã'ã parip si, ma tô wasi na romnhoré'wa norĩ hä aihutu Zeruzaré u, bãtã pusizém hawi, rowaihu'u pese 'wa norĩ hä. 2 Tawamhã te sô anharĩ za'ra, Zezusihi zô:

— E mahãta 'watébrémi, zudezu norĩ nhib'apito da, Ìpodo hä. Wa norĩ hä wa tô 'madã'ã za'ra ni, wasi hä, bãtã pusizém niwĩmhã, zudezu norĩ nhib'apito da, Ìpotozé te te Ìwasu'u hä. Taha wa, wa we ai'aba'ré ni, äma wawata za'ra da.

— Äne ma tô sô anharĩ za'ra.

3 Tawamhã apito Erodĩ te te wapari wamhã, hãtã'ã uptabi di, uburé Zeruzaré äma 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ zama. 4 Tawamhã apito Erodĩ hä ma tô 'rã'ôtô, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, da'äma romhuri'wa Ìpire norĩ hä, duré Ìsimiroti na rob'ui'ére 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hä te te sadanharĩ za'ra da:

— E mame te za waptãrã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te Ìpisudu hä, Danho'reptui'wa da. — Äne te sadanharĩ za'ra. 5 Tawamhã ma äma sada'ãbã za'ra:

— Beré na 'ri nho'ômo nhisi äma te za waptãrã, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi äma. Duréihã 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hä ma tô äne na äma rob'ui'ére siro, 'Re Ìhâimana u'âsi mono mreme na:

6 “A norĩ wa'wa hã Berẽ ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã Zudaha nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã dama aiwapu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'etẽ na dama 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Tame danhib'apito da hã za potu wa, ìnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ab'madá'â pese mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.”

Ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'ére siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã.

7 Tawamhã Erodi hã ma tô sô tihârâ za'ra, bêtâ pusizém hawi Ìsihutu norĩ zô, pi'uriwi te te sadanharĩ za'ra da, ta norĩ hã:

— E mahãna ma tô wasi hã watobro. — Ãne te sadanharĩ za'ra. 8 Te te sadanharĩ za'ra pari, ma tô tâma rob'ru za'ra, Berẽ u si'aba'rẽ da. Ãne te duré tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rẽi wa'aba, 'watébrémi zô asinharĩ pese za'ra wa'aba da. Sôpêtẽ za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé apâ we asiwi ìpo're pu'u aba za, te waihu'u da, ìtème ìmorĩ da duré wa hã, ãma ìwata da, ìzama. — Ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, apito Erodi hã.

9 Tawamhã apito mreme te te wapari za'ra parimhã, robzabui'wa norĩ hã te oto ai'aba'rẽ, Berẽ u. Tawamhã bâdâdi na si'aba'rẽi ré, ma tô wasi hã 'madá'â za'ra, tô ô hã tirob ãma ré te te ì'madá'â za'ra hã. Te ìsôwa timorĩ za'ra. Tawamhã ma tô oto mazazâ. 'Watébrémi ìsãmrazém nho'ômoi baba, te oto za, wasi hã. 10 Tawamhã aibã norĩ hã wasi te te 'madá'â za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te 're to za'ra. 11 Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Sisisi wamhã, ma tô sabu za'ra 'watébrémi hã, ìna ìrẽ sãmra ré, Mariza hã. Tawamhã hĩ'rãtitô ma tô asimro, ãma wata za'ra da. Taha pari, ma tô 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapézéb za'ra hã. Ma tô ãma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zém na; etẽ'ubuzi pré oru hã, duré wedewati ìsadaze hã, duré wedewati ìsadaze si'u'êne hã. Taha na ma tô tâma tinhoprub za'ra.

12 Tawamhã rosawërẽ na ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma waihu'u za'ra, bêtâ pusizém hawi Ìsihutu norĩ ma, apâ si'aba'rẽ tô da, Erodihi u. Taha wa, te bâdâdi amo na apâ ai'aba'rẽ, tirob u.

Zuzé norĩ hã Ezitu u ìnebé wasu'u

13 Tawamhã aibã norĩ si'aba'rẽ za'u si, ma tô hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzéhé ma sihãiré, sôtô 'rowi. Ãne te tâma rowasu'u:

— Apito Erodi hã ma tô dama rob'ru, ai'uté zô danhoprẽ mono da, ìsadawa para da te wĩri da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'uté hã sa'ra na. Duré ìna zama ìrẽ saprõni Ezitu u, tame a'â ìrẽ aimasisi aba da, dawĩ. Tawamhã apâ we ì'ane wa'aba zéb da hã, wa hã te aima ìwaihu'uzéb zô si, te za asina asimipa. — Ãne ma tâma waihu'u, hãiwa ãma romhuri'wa hã.

14 Tawamhã Zuzé hã ma tô udu. Utu wamhã, awa'awi ma tô ai'utere hã sa'ra. ìna hã ma tô ìrẽ saprõ barana, Ezitu u. 15 Tawamhã tame te oto ìrẽ aimasisi zahuré, apito Erodi hã ìdã'ázéb u. Ãne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te ìwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. Ãne ma tô tâma waihu'u siro: “Wa hã ì'ra, wa satô, Ezitu hawi morĩ da.” Ãne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã, ti'ra ãma hã.

Ai'uté, da te 're ìsimroi mono zé wasu'u

16 Tawamhã apito Erodi hã aibã norĩ, bêtâ pusizém hawi we ìsi'aba'rẽ norĩ hã pi'uriwi tiwi ìsi'aba'rẽ na te te ãma rowaihu'u za'ra wa, ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, tâma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô satõri za'ra Berẽ u, 'watébrémi zô

si'aba'ré da, uburé te te dawu uprosi mono da, maparane āma ĩwahu mono ō hā, Berē āma 're ĩdahāimana za'ra mono norī 'ra hā, duré Berē 'rata 're ĩdahāimana za'ra mono norī 'ra zama. Aibā norī hā wasi te te ĩ'madā'ā za'ra zém na te te tāma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tō apito Erodi hā āne 'manha. ¹⁷ Āne ma tō tiromhāiba, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hā. Ma tō āne āma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na:

¹⁸ “Rama na romnhisi āma hā dawawa hā ma tō wapari za'ra ni, dazadari 'rāihā hā.

Raté hā te aiwa'ō, ti'ra norī āma. Pē'ēzé uptabi wa, te te sima wē ō di, da te ĩpē'ētété da hā, ĩ'ra norī hā uburé tiwi si'utōrī wa.”

Āne ma tō Zeremiasi hā rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norī hā apā te te sina ĩsiri zahuré zé wasu'u

¹⁹ Tawamhā apito Erodi dā'ā parimhā, ma tō hāiwa āma Wanhīb'apito ma romhuri'wa hā Zuzéhé ma sihāi'ré, sōtō 'rowi, Ezitu āma sāmra ré. ²⁰ Āne te tāma tinha:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hā oto subzari aba. ĩna ĩré saprōni, Izarazéhé nhihudu norī nhipti'ai u. Aibā norī hā 'watébrémi te te aré siwi wīrī da, sō ĩsi'aba'ré norī hā ma tō tidā'ā za'ra. — Āne te tāma rowasu'u.

²¹ Tawamhā Zuzé hā utu wamhā, ma tō apā saprōni zahuré 'watébrémi hā, ĩna me, Izarazéhé nhihudu norī nhipti'ai u. ²² Tane nherē, ma tō wapa Aterazu, apito Erodihi 'ra wasu'u hā, timama nhowa're're ĩsébré na hā Zudeza āma te te 're ĩda'ab'madā'ā mono da hā. Taha wa, pahī di, tame ĩré 're ĩhāimana zahuré mono da hā. Tawamhā sōtō 'rowi ma tō tāma waihu'u na sahu, hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa hā, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tō da, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tō tamomop si tineb zahuré, Zuzé norī hā. ²³ Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'ōtō nhisi āma. Āne ĩromhāimanazé hā, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimi'ui'éré hā te te āma uwaĩrami da. Āne duréihā ĩwasu'u na rob'ui'éré 'rada hā: “Ta hā Nazaré āma 're ĩsāmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra.” Āne ma tō waihu'u sirōmo za'ra, za da te dasima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da na hā.

3

Zuwā Batita te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwā 1.19-28

¹ Tawamhā wahub ahā na āma wahu pari, ma tō Zuwā Batita hā mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama āma sāna'rata da. ² Āne te dama rowasu'u:

— Ma'āpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwé mono zéb u hā romhuture di oto. — Āne te dama rowahutu, Zuwā Batita hā.

³ Duréihā Iza'iza hā ma tō Zuwā Batitaha āma rob'ui'éré siro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā. Āne ĩsimi'ui'éré hā:

“Nī'wa hā te za te te dama 're rob'mahārā, a'ubuni wi:

Bādādi hā asiwi ropese aba, Wanhīb'apito zō.

Īmana 'rāmi bādādi hā sō sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Āne ma tō Iza'iza hā āma rob'ui'éré, romhā ré.

⁴ Zuwā hā awaru ba'ōmore zéré 'manharī na te 're si'uza. Duré romhā 'manharī hāiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropīni na

zama te 're sa. ⁵Tawamhã Zeruzarê ãma 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ hã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bã 're Ìdahãimana za'ra mono hã, duré Zodã pa nhisi 'rata 're Ìdahãimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ìtême 're dasito, daro mono bã. Ìsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono da, ma tô ìtême 're dasito. ⁶Taha wa, dawasété na ma tô 're dasiwê'õ za'ra 'rãwi, sô'awi, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ma. Dawasété na 're dasiwê'õ za'ra mono sidãpãsi, ma tô Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zodã pa ãma.

⁷Tawamhã Zuwã hã ma tô 'madã'ã za'ra, parisezu norĩ hã ahã uptabi na, duré sadusezu norĩ hã. Te ìtême ai'aba'rê, â dawabzuri te te dame 'manharĩ za'ra da. Tawamhã Zuwã hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ìtême ai'aba'rêi wa'wa bété, â dawabzuri si Ì'manharĩ za'ra wa'aba zém na, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhimihãzê wi, asisô'reptu za'ra wa'aba da bã, aiwasédé hã rême za'ra wa'aba õ nherê. ⁸Sena na aiwasédé hã Ìrême za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wê wa'aba mo. ⁹Duré Abra'ãhã nhihudu wê te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te 're Ì'aihã za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ma, waihu'u pese di, ã êtê norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwê za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're hãimana za'ra mono da, êne hã. ¹⁰Hâtãra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nhihãrizéb da hã. Uburé wede hã 're Ì'rãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihãri. Tawamhã unhamu u'ãsi mono nhimihãzém na hã.

¹¹Te duré dama tinha:

— Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, ìza'u si te za ìma ìpire uptabi hã wei wi. Taha si te za oto 'Re Ìhãimana u'ãsi mono pë'êzani na te te duré 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, unhamu ne na zama, â na te aima 're Ì'ab'manharĩ aba mono ne hã. Ta hã ìma ìpire uptabi wa, ìpara'uza hã te tãma mrami waihu'u õ di za, tãma ìwapure wa. ¹²Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, Ìsa'warizéb 're. Tawamhã Ìtomhã na te za da te ãma 're ro'o za'ra. Ìro hã sa'êtê nherê, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane ìma ìpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ìtomhã za'wari ne. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

*Zeusuzi, â dawabzuri hã te te Ì'manharizê wasu'u
Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22*

¹³Tawamhã Zeusuzi hã ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Zodã pa u, tame Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ da. ¹⁴Tane nherê, ma tô pibu Zuwã Batita hã, Ìsimirosa'rada hã te te tiwi ãma saprĩ da, â dawabzuri te te tãma 'manharĩ tô da. ãne te tãma tinha:

— E marĩ da, te ìma aipire uptabi nherê, ìma asi'ru, â dawabzuri hã te aima 'manharĩ da. A hã te aré ìma Ì'manha.

¹⁵Tawamhã Zeusuzi hã asa te tãma tinha:

— Tane tô. Ìbã ma te asina ìma ìwaihu. Tane nherê, te za ìma Ì'manha, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te wama Ìpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — ãne ma tô tãma waihu'u Zeusuzi hã, Zuwã Batitaha ma. Taha wa, Zuwã hã ma tô ãma saze. Ma tô â dawabzuri hã tãma 'manha, Zeusuzi ma.

Zezusi hã, romhuri na te te ãsãna'ratazé wasu'u

Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15

¹²Tawamhã Zezusi hã Zuwã da te ãsẽrẽzé wasu'u te te wapari wa, ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. ¹³Tawamhã Nazaré âma 're ãsãmra mono da hã, te te sima rowê ô di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u si ma tô mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza âma ãsõ'u zapoto 'rata, Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ. ¹⁴Ãne ma tô Zezusi hã 'manha, duréihã Iza'iza hã te te âma ãrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ãne ãsimi'ui'éré hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na:

¹⁵⁻¹⁶“Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'ai âma 're ãdahãimana za'ra mono, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'ai âma zama, ãsõ'u tẽme bãdãdi wa, 're ãdahãimana za'ra mono hã, Zodã na pa nhisi zara niwĩ 're ãdahãimana za'ra mono hã, Darireza âma zudezu'õ norĩ hã dawazari 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te uburé robra na 're dahãimana za'ra. Tane nherê, te za oto rowa'a za'ene hã da te 're 'madã'ã za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapê'ê 're robra na 're ãdanomro mono norĩ ma.”

Ãne Iza'izaha nhimi'ui'éré wasu'u hã, Zeburõhõ nhihudu norĩ 're ãhãimana za'ra mono norĩ âma hã, Naptarihi nhihudu norĩ âma zama.

¹⁷Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata Zezusi hã, Timama zadawa wasu'u na. Ãne ma tinhimirowasu'u na dama âma sãna'rata:

— Aiwasété wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Ãhãna bãdã hã ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb da hã.

Zezusi hã, tepe na romhuri'wa norĩ zô ãhãrã za'ra zé wasu'u

Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11

¹⁸Tawamhã Zezusi hã Darireza na ãsõ'u nhisi zaihã baba 're morĩ wamhã, ma tô aibã norĩ hã sãmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã, tisisãnawã me: Sima na ãsisi hã, Pedru na ãsisi amo hã. Duré ãno hã Ãdéré na ãsisi hã. ãsõ'ui wa, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré, tepe zô. ¹⁹Tawamhã Zezusi hã te sô tihãrã zahuré:

— We ane wa'aba, ãsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ãsisanho wa'aba da, ãma 're ãda'awaibui wa'aba mono zéb da hã. — Ãne te sô tihãrã zahuré, Zezusi hã.

²⁰Taha wa, ma te awa'awi tãma marẽme zahuré abazipara ma, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

²¹Tawamhã syry na sina pahã wi, ma duré 'madã'ã zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinarĩ hã te te âma a'rã'õtõ zahuré apã, uba're wa. Tawamhã te duré sô tihãrã zahuré. ²²Sô hãrã zahuré wamhã, awa'awi ma tô tinhimiromhuri ma marẽme zahuré. Timama zama ma rẽme zahuré, Zezusihi siré 're neb zahuré da.

Zezusi hã da'ahã na te te ãda'apesezé wasu'u

Rucasi 6.17-19

²³Tawamhã daza'rui mono bã te 're mo Zezusi hã, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma hã. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã, ma tô te te dama 're rowahutu. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ãwasu'uwê na. Dahãzé mono bã ma duré da'apese. Hãzé u'ãsi wa, sib'uwere na 're ãnomro mono norĩ zama ma apese, Zezusi hã. ²⁴Tawamhã Zezusi te te ãda'apesezẽm na, ma tô rowasu'u

hã te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma. Taha wa, ma tô itême da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hã dahâzé da te 're 'isépata za'ra mono norĩ hã, wa'uburé te te 're 'iwamnarĩ za'ra mono norĩ hã, duré da'rã siwamnarĩ wa, 're 'idhâiba popo'o za'ra mono norĩ hã, duré 'imori'ô norĩ hã. Uburé ma tô da'apese, Zezusi hã. ²⁵ Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na 'isarina dasi'ré, Darireza hawi, duré Decapori hawimhã, duré Zeruzarê hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawimhã. Duré Zodã pa zara niwĩ 're 'idasi'ubumroi mono norĩ zama ma tô itême dasito.

5

Zezusi hã, êtê 'râihã âma te te dama 'rowahutuzé wasu'u Rucasi 6.20-23

¹ Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te da'madâ'â wamhã, êtê 'râihã na ma tô sai'u, tame a'â sãmra da. Tawamhã 'isiré 're 'inomro mono norĩ hã ma tô 'râwi itême ubumro. ² Tawamhã tame ma tô Zezusi hã tinhimirowahutu na tâma sãna'rata za'ra, âne:

³ — Ni'wam norĩ hã umnhasi sina 'râwi 're 'isipawapto waihu'u za'ra mono ô na 're siwaihu'u za'ra mono wamhã, duré 'Re 'ihâimana u'âsi mono si za ta norĩ hã 'i'upana te te 're 'ipawapto wê za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowê na 're 'hâimana za'ra, âma 're sib'a'uwê za'ra mono wa.

⁴ — Duré, ni'wam norĩ hã ti'ab ré dawasété u'âsi 're danomro mono wa, da'âma 're 'ipê'ézé za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã te te tâma 're pisutu za'ra, toi u'âsi 're 'ihâimana za'ra mono zéb da hã.

⁵ — Duré, ni'wam norĩ hã tiwaihu'u pese na 'râwi 're 'isi'madâ'â ze za'ra mono ô norĩ hã, 'Re 'ihâimana u'âsi mono si te te sima 're 'i'madâ'â za'ra mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã 'iwê hã te te 're tâma anhomri, te te tâma 're 'iropisutu za'ra mono zéb zarina.

⁶ — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re 'ihâimana u'âsi mono te te sima 're 'iwê za'ra mono zéb uwaibaba, uburé marĩ 'iwê hã te te tâma 're 'i'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ ma si, te za 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã te te tâma âma 're a'uwaimrami, rowê te te tâma 're 'i'apisutu mono zém na hã.

⁷ — Duré, ni'wam norĩ hã da'âma 're 'ipê'ézé za'ra mono zéb zarina, da'âma 're 'isina mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ âma si te za 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã âma tipê'ézé za'ra, za da'âma 'isipo'ozéb âma hã.

⁸ — Duré, ni'wam norĩ hã marĩ wasété zô 're sipizari za'ra mono âna 'Re 'ihâimana u'âsi mono ma si, tâma 're 'isihâiba nhomri u'âsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ si te za titômo na 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â za'ra, 'râwi.

⁹ — Duré, rowê na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, ni'wam norĩ hã tinhimiroti wê na te te 're 'dapawapto u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tâma 're rowê za'êtê za'ra mono di za. Ta norĩ si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re 'ihâimana u'âsi mono hã.

¹⁰ — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re 'ihâimana u'âsi mono te te sima 're 'iwê za'ra mono zéb zarina, uburé marĩ 'iwê hã te te 're 'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wê za'ra mono wa, da te tâma 're 'i'rob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma si, tâma 're rowê uptabi za'ra mono di za. E marĩ wa. 'Re 'ihâimana

u'âsi mono hã ta norĩ ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa. — ãne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

¹¹ Tawamhã ãne te duré tâma rowahutu za'ra:

— Ìzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're waseté za'ra wa'aba mono nherê, duré da te aima 're rob'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono nherê, duré dazadawa nhipese na taré da te dama 're aiwasu'u waseté za'ra wa'aba mono nherê, ãwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. ¹² Taha wa, ma'ãpẽ atoi u'âsi, ãma 're anomro aba mono za. 'Re ìhãimana u'âsi mono hã te za marĩ Ìwẽ hã sa'ètẽ na te te aima 're sòmri za'ra wa'wa, hãiwa ãma asõ 're Ìsimi'wara aba mono hã. Duréihã 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, ma tô da te tâma 're rob'manharĩ u'âsi za'ra, da te aima 're ìrob'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono ne. — ãne na ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirõmo za'ra romhã ré, te te waihu'u zara da.

*Dasai warĩrĩzé wasu'u, rob'uiwẽzé wasu'u me
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35*

¹³ Tawamhã ãne te duré tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma:

— ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã sa ne, te za dama 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherê, oto 're se si'utõri za'ra mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apã se da, dasa da te ãma 're Ìwarĩrĩ za'ra mono da hã. Marĩ dai õ di oto, dama hã. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marĩ dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré Ìsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norĩ wa'wa hã Ìzadawa wasu'u na dama 're romhuri wẽ za'ra wa'aba mono nherê, oto romhuri hã 're saharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, marĩ dai õ di oto, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã za, Ìma hã.

¹⁴ — ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã rob'uiwẽzém ne, te za dama 're aihãimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tô da, da te dasima 're ìrob'uiwẽ za'ra mono ne, te za 're Ìdanhimroi wẽ wa'aba mo, 'Re ìhãimana u'âsi mono u. 'Rinho'u hã sa'a nhisiwi, da te 're Ìri za'ra mono hã dawĩ 're simani waihu'u za'ra mono õ di. 'Madã'ã pese di, dama hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã dawĩ 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Sõ'awi te za dama 're Ìwasu'u wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵ Duré, rob'uiwẽzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di. Ìsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, 'ri paramhã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra mono da, 'ri 're, 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ ma. ¹⁶ Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za sõ'awi dama 're aihãimana za'ra wa'aba mo, rob'uiwẽzé hã sõ'awi te te dama 're ìrob'uiwẽ za'ra mono ne. Uburé marĩ hã te za dama 're Ìmanharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're Ìmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã da te 're Ìmadã'ã za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba ãma 're dawata za'ra mono da, hãiwa ãma 're Ìsãmra mono ãma.

'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ìrob'ui'érezé wasu'u

¹⁷ — Duré, rosa'rata na Ìãma upa za'ra wa'aba õ di za, duréihã 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ìrob'ui'érezé hã, duré Ìsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti zama, te dawĩ sawi da, we Ìmorĩ na hã ti'ai u. Ta norĩ nhimirowasu'u 'rada hã te dawĩ Ìsawi da hã, we Ìmorĩ õ di. Mare di. 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã te Ìsina Ì'uwaimrami da si, wa wei mo. ¹⁸ Tô sena, wa za ãne aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Hãiwa norĩ hã ti'ai me nimahã na si'utõrĩ zahuré da nherê, duréihã 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã pire na te za tô dama 're hãimana

u'âsi. Nima hã dawi 'masi'utõrĩ waihu'u õ di za, ì'ui'ére misi hã, duré ì'ui'ére 'rãzazé hã, ìwaptêre mono bâ. Za niha dama 're ìromhâimana mono zéb da hã, ìbaihã na duréihã ìsadawa wasu'u'wa nori te te âma ìrob'ui'ére sirõmo za'ra zéb zarina, rob'rãsutuzéb u za niha dama 're romhâimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utõri za'ra õ di za, ìsimiroti na rob'ui'ére 'rata nori hã. ¹⁹ Duré, ni'wam nori hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã nima hã roti hã taré dama 're 'mai'hâimana mono newa, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, duré ìsine da te 're 'madâ'â tõ za'ra mono da, te te dama âma 're roti za'ra mono wamhã, ta nori si te za dama wapu na 're hâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb âma hã. Tane nherê, ni'wam nori si ìsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, duré ìsine da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te dama âma 're roti za'ra mono wamhã, ta nori si te za dama pire na 're hâimana za'ra, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb âma hã. ²⁰ Æne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Parisezu nori hâimanazém nhipai u, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa nori hâimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ì'aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb u hã.

Dasisada 're ìdanhiti'ruí wairébé mono zé wasu'u

²¹ — Æne hã ma tõ duré 're ìwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìrotizé hã: “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam nori hã te te 're danhimroi mono wamhã, te za dawasété na dawaihu'u'wa nori u da te 're simro, ta nori hã ìwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da.” Æne duréihã aih'i'rata nori wa'aba ma, ma tõ roti. ²² Æne na roti hã tõ sena nherê, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, Æne na roti na hã. Ni'wam nori hã tisiré 're ìhâimana za'ra mono nori da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta nori hã te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awê'õ, ìwasété na te te 're ì'awaihu'u mono zéb zarina. Duré âté ni'wa hã te za tisiré ma tinha, Æne: “A hã, marĩ da, 're aihâimana mono õ.” Æne ni'wam nori hã te te dama 're nharĩ za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu nori ma roti'wa nori u, dawasété na dawaihu'u'wa nori tême, ta nori hã te te siwi 're wê'õ za'ra mono da, ìwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã âté Æne te za tisiré ma tinha: “E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono wasu'u na hã.” Æne ni'wam nori hã tisiré ma, te te 're nharĩ za'ra mono wamhã, âté ta nori hã te za ropipa u 're sisisi, unhama ro'o u'âsi u. ²³⁻²⁴ Áté a nori wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa u, marĩ hã tâma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tâma danhoprubzé nomrizé nhisiwi. Tawapsi âté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã asiré ma, 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Æne wa, te za a'â asisõ 're ìsa'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, asõprubzéb hã wedeza ne nho're, asiré u a'â asitême 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apâ duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apâ 're anomro aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa u, tâma asõprubzéb hã õtõ tâma 're sõmri za'ra wa'aba mono da.

²⁵ — Áté ni'wa hã te za sima ai'âma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi ì'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tâma ai'maiwasu'u wa'aba da. Æne wamhã, te te ai'mazaprõni aba õ ré, te za tâma ai'masiwasu'u wa'wa, te te âma ai'mazazei wa'aba wa,

dama rowairébé'wa norĩ u, te te ai'mazaprõni aba tõ da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tõ da, dazazéb 're, da te ai'manherē aba tõ da. ²⁶ Dazazéb 're, da te ai'manherē aba wamhã, marĩ hã dawĩ i'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmi, dama asi'maiwa'ãbã 'rãsutu pese aba õ nherē, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u aba õ di za. Tõ sena, wa ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhpsaihuri wasu'u

²⁷ — ãne hã ma tõ duré 're iwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ihâimana u'ãsi mono te te dama ãrotizém na hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.” ²⁸ ãne na roti hã tõ sena nherē, wa za oto wa hã aimawi aima roti za'ra wa'wa, tõ õhõ na roti na hã. Ni'wam norĩ hã pi'õ, titõmo na te te 're 'madã'ã ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, taha na zama te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, tinhimirosa'rata na si nherē. ²⁹ Duré marĩ hã atõmo nhimire niwĩm na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã atõmo nhimire niwĩ asiwi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Ato hã sahuré aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ nherē, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré atõmo zahuré ré, 'Re ihâimana u'ãsi mono hã ropipa u, te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono õ di za. ³⁰ Duré, asib'rata nhimire niwĩm na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asiwi 're sihãri za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Asib'rada hã sahuré aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ nherē, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono õ di za.

Damro, da te 're ãrēme za'ra mono zé wasu'u *Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

³¹ — Duréihã 'Re ihâimana u'ãsi mono te te duré dama ãrotizé hã, ãne: “Aibã norĩ hã timro te te 're rēme za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hã te te tãma 're sãmri za'ra, za te te ãrēmezém na. Taha parip si, te za oto timro hã te te 're rēme za'ra, pibu pese na.” ãne duréihã Mozési te te ãma ãrob'ui'érézé hã, ãne na hã. ³² ãne na roti hã tõ sena nherē, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tõ õhõ na roti na hã. Pi'õ norĩ hã aibã aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nherē, ãmro te te 're rēme za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã. E marĩ wa. Pi'õ norĩ hã ãmro te te 're rēme za'ra mono nherē, aibã aimawi na duré apã 're mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, pi'õ norĩ hã. Taha wa, aibã norĩ hã tiwasédé te te tãma 're ã'manharĩ za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norĩ zama aibã aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Duré aibã norĩ hã, pi'õ, da te 're ãrēme za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã, tawapsi, te za duré ta norĩ zama tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

Marĩ na da te dasima 're ãropisutu za'ra mono zé wasu'u

³³ — ãne hã ma tõ duré 're iwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ihâimana u'ãsi mono te te dama ãrotizém na Mozési te te ãma ãrob'ui'érézé hã: “'Re ihâimana u'ãsi mono nho'a, marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tõ dama ãma 're ã'uwaimrami za'ra wa'aba mo.” ãne duréihã 'Re ihâimana u'ãsi mono te te dama ãrotizém na rob'ui'éré hã. ³⁴⁻³⁵ ãne na roti hã

tô sena nherê, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô ôhõ na roti na hã. Marĩ pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nho'a. Mare di. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Hãiwa hã tô sena wahuré 're Ìsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Hãiwa hã taré hã 're Ìhãimana mono õ wa, tame 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã 're sãmra u'ãsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madã'ã mono wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ti'a hã tô sena wahuré 're Ìsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ti'a zama pire wa, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te si wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Zeruzarê na 'ri nho'õmo nhisi hã tô sena 're Ìsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ta hã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te si wa duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa. ³⁶ Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ìrã hã tô sena ìma 're Ìhãimana mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." Æne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ai'rã za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ wa, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te si wa. Asi'uihã na aséré hã asima 're rãdã'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihã na 're asisé'ra waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. ³⁷ Marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ãne si te za dama 're Ìnharĩ za'ra wa'aba mo: "Ìhe. Wa za tô 'manha." Duré marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're wê za'ra wa'aba mono õ wamhã, ãne si te za duré dama 're Ìnharĩ za'ra wa'aba mo: "Mare di. Wa hã te 'manharĩ õ di za." Æne si te za dama 're Ìnharĩ za'ra wa'aba mo. Æne si dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hã 're Ì'manharĩ za'ra wa'aba mo.

*Marĩ na da te dasima 're Ìwa'rãmi za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.29-30*

³⁸ — Æne hã ma tô duré 're Ìwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te dama Ìrotizém na hã: "Ni'wam norĩ hã te te 're datõmo wamnarĩ za'ra mono wamhã, te za asa da te 're tõmo wamnarĩ za'ra Ìwa'rãmi, aiwab da. Duré ni'wam norĩ hã da'wa te te dawi 're prub za'ra mono wamhã, te za duré asa Ìwa'rãmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da." Æne na duréihã roti hã. ³⁹ Tane nherê, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô ôhõ na rotizém na hã. Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherê, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwĩ da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwĩ, da te duré 're aihã za'ra wa'aba mono da. ⁴⁰ Æté ni'wa hã te za ai'ãma wa'aba sima rosa'rata, dawasété na dawaihu'u'na norĩ u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi Ì'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhã ãté te za tãma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norĩ hã te te aima 'maipisutu aba da, asõ'utu'u Ìwa'ãbã syryre hã Ìwa'rãmi tãma 'manhomri aba da, tiwi Ì'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmimhã. Æne wamhã, te te aiwi 'mai'ãri aba wamhã, asi'ubuzéb zama te za tãma Ì'manhomri 'wa, wa'ãbã za'ètê nherê, te te aiwi 'maiwaptêrê õ nherê. ⁴¹ Duré, ni'wam norĩ hã bãdãdi na marĩ hã misi ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na te za asima 're Ìwê

za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da a'á. ⁴² Duré marĩ hã da te aiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ãsôMRI za'ra wa'aba mo. Duré marĩ hã asibro hã taré a'á da te aiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, dawĩ 're sawi za'ra wa'aba mono ô di za, asimarĩ 'wa hã. Te za tô taré dama 're ãsôMRI za'ra wa'aba mo, a'á.

*Da'ruiwapari'wa norĩ, da te 're ãsawi pese za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.27-28, 32-36*

⁴³ — Áne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ si te za 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norĩ si te za asa asiwi 're ãwê'ô pese za'ra wa'aba mo.” ⁴⁴ Tane nherê, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô ôhõ na rotizém na hã. Ai'ruiwapari'wa norĩ hã te za 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ãma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãwê si te te tãma 're apisutu mono da, ta norĩ ma. ⁴⁵ Áne te za dama 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo, Aímama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hãiwa ãma 're ãsãmra mono 'ra na. E marĩ wa, te za ai'ruiwapari'wa norĩ hã 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, ãsawi hã te te ba'a ô wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're ãsawi pese za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ãsawi ô za'ra mono norĩ zama. Aiwapasi te bãdã hã te te dama 're rob'uiwê za'ra, 're ãnomro wê mono norĩ ma, duré 're ãnomro wasété mono norĩ ma zama, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapasi te duré tã hã dama 're ta'a za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ãmadã'ã pese za'ra mono norĩ ma, duré te te 're ãwapari za'ra mono ô norĩ ma zama, ãsimipisutuzéb zarina. ⁴⁶ Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã bété. Ta norĩ hã dawĩ 're sipsaihuri u'ãsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norĩ hã te tizawi pese 'wa norĩ si te te 're sawi za'ra. Tawamhã asawi pese 'wa norĩ si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, e te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwê hã te te aima 're sôMRI za'ra wa'wa. Mare di. ãwê hã te te aima 're sôMRI za'ra wa'aba mono ô di za. ⁴⁷ Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono waihu'u'ô'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono ô nherê, te tisiwadi norĩ ma, marĩ ãwê hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra, siré 're ãhãimana za'ra mono norĩ ma hã. A norĩ wa'wa hã bété, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma si, marĩ ãwê hã tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwapasi te aiwasété na dame 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono waihu'u'ô'wa norĩ siré. ⁴⁸ Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã uburé 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te da'ãma 're a'upai mono ãna, uburé te te 're ãdazawi pese mono ne.

6

Dasisô'a, marĩ hã da te dasima 're ã'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

¹ — 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã dama 're ã'manharĩ wê za'ra wa'aba mono zém na hã ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono ô di za, danho'a hã, ãne na hã taré da te 're ai'madã'ã wê za'ra wa'aba mono zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Áne hã danho'a 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Aímama 'wa hã hãiwa ãma 're ãhãimana mono hã tinhoprubzê ãwê uptabi hã te te aima 're sôMRI za'ra wa'aba mono ô di za, marĩ ãwê hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã.

2 — Taha wa, ĩsibrob'ō norĩ ma, marĩ hã tãma 're ĩsōmri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwēsãmri za'ra wa'aba mono da, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ò di za, àne na hã. Àne hã te ni'wam norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ási mono àma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'rĩti na 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma zama. 'Re hãimana wē za'ra mono newa, te ta norĩ hã àma 're dawata za'ra mono zô, àne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, àma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tō àma 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'ási mono nhoprubzé hã nimahã bâtã na hã tãma 're hãimana za'ra mono ò di za. Tō sena, wa àne hã aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ³⁻⁴ Taha wa, ni'wai wi, marĩ zô 're rowaptã'ã mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, sō'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono ò di za, da te àma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tō da, marĩ na 're ĩpawptob za'ra wa'aba mono zém na hã. Dama 're ĩrob'manharĩ wē za'ra wa'aba mono zém na hã, da te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono ò nherē, te Aimagama aba si te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ĩwē hã te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.

*'Re ĩhãimana u'ási mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zé wasu'u
Rucasi 11.2-4*

5 — Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreime zusi, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma. Hãiwi 're simasa mono sina, te 'Re ĩhãimana u'ási mono àma 're ĩdawata za'ra mono zéb àma, 're mreime zusi, 're hãimana wē za'ra mono newa, da te 're 'madã'ã wē za'ra mono da. 'Ri nhi'rĩti wa, bâdãdi sitob àma, te duré àne 're mreime zusi, da'ahã norĩ nho'a. Tawamhã, da te 're 'madã'ã wē za'ra mono wa, àma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tō àma 're hãimana za'ra. Nimahã na hã 'Re ĩhãimana u'ási mono nhoprubzé hã tãma 're ĩhãimana za'ra mono da hã, mare uptabi di za, ta norĩ ma hã. Tō sena wa àne na aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ⁶ Duré, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asōrōwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhã te za asiré 're ĩ'ridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimagama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahã bâtã na da te 're ĩ'madã'ã waihu'u za'ra mono ò ma hã. Àne wamhã, aihãiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimagama aba si te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ĩwē hã te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.

7 — Duré, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, taré aimreme na 're sahu ahã za'ra wa'aba mono ò di za apãre, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono ò newa. 'Re ĩhãimana u'ási mono waihu'u'ō'wa norĩ si te timreme na te te tãma 're sahu u'ási za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa. ⁸ Taha wa, ta norĩ ne 're aimreme zusi aba mono ò di za. E marĩ wa. Aimagama aba wi, marĩ hã tiwi 're waptêrē za'ra wa'aba mono ò ré, marĩ zô aiwi 're ĩrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirōmo mono wa. ⁹ Ahã zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma:

“Wamama, hãiwa àma 're asãmra mono hã, asisi wē na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'ãma 're ĩmreme.

¹⁰ Uburé da'ãma 're asib'a'uwē mono da, wa duré da'ãma 're ĩmreme. Hãiwa àma aima romhuri'wa norĩ hã, asima 're ĩwē mono zéb zarina si, te te 're ĩ'aiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai àma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'ãma 're ĩmreme.

¹¹ Ā bâtã na, wei wama 're anhomri mono, wasa hã àma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.

¹² Dawasédé hã da te wa'ãma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're 'ĩmadã'ã za'ra mono õ ne, a hã duré wa'ãma 're ab'madá'ã mono õ di za, wawasédé hã.

¹³ Duré, 're wa'ab'madá'ã nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tã mono da. Ma'ápé, 're wa'anho'reptui u'ãsi mono, ĩwasété uptabi wi."

Ãne si te za Aimama aba wi, 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo. — Ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã ãne te duré tãma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're 'madã'ã u'ãsi za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za duré uburé aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te te ai'ãma 're 'madã'ã u'ãsi za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te ai'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nheré, asina 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, aiwasédé hã te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za Aimama 'wa hã, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono hã.

Dasai ãna a'ã 're ĩdahãimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ — 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'ã 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, ai'ubu pire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za. Nĩ'wam norĩ si te za ubu pire na sai ãna 're mreme zusi, 're nomro wê mono newa, da te 're 'madã'ã wê za'ra mono da. Tawamhã, da te 're 'madã'ã wê za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha si te za tã tãma 're hãimana za'ra. Nĩmahã na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhoprubzé hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di za, ta norĩ ma hã. Tã sena wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ¹⁷⁻¹⁸ Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'ã 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za taré ã na 're asi'ubu upsõ za'ra wa'aba mo, tã 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarĩrĩ za'ra wa'aba mo, a'ã asai ãna 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihũ'u za'ra wa'aba mono tã da, Aimama aba si te te 're aiwaihũ'u za'ra wa'aba mono da, datõmo na da te 're ĩ'madá'ã waihu'u za'ra mono õ si. Ãne wamhã, aihãiba pisutu, asai ãna a'ã tãma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za ĩwê hã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, ĩwa'rãmi.

Hãiwa ãma, marĩ hã wê uptabi na 're ĩhãimana za'ra mono wasu'u

Rucasi 12.33-34

¹⁹ — Marĩ ĩwa'ãbã za'ẽne hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hã. Ti'ai ãma marĩ na 're ĩdanhimarĩ za'ra mono hã si'utõrĩ pese di, dawĩ 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahã hãzapu'u'wa hã te te dawĩ 're hãiwasété za'ra mono wa. ĩsipsaihuri norĩ hã te za duré dawĩ sô 're sisisi, dawĩ 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarĩ na. ²⁰ Hãiwa ãma asimarĩ za'ra wa'wa hã ĩsi'utõrĩ'õ zõ si te za asima 're ĩrob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ĩwê uptabi hã te te asõ 're ĩ'madá'ã pese za'ra wa'aba mono zõ si. Tame marĩ hã dawĩ 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahã hãzapu'u'wa hã te te duré dawĩ 're hãiwasété waihu'u za'ra mono õ di. Duré ĩsipsaihuri norĩ hã dawĩ 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhã. ²¹ Tĩ'ai ãma asimarĩ ahã zõ si 're rob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipê'ê 're, asima 're ĩrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo, hãiwa ãma ĩwê hã ĩsi'utõrĩ'õ upana. Duré hãiwa ãma ĩwê uptabi zõ si, asima 're rob'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima

're ĩrosa'rata u'ási za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'ási mono, ĩwě te te asô 're ĩ'apisutu aba mono zô si.

*Rob'uiwězé wasu'u
Rucasi 11.34-36*

²²⁻²³ — Rob'uiwězé hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madâ'â pibu pese da. Tane duré, dato hã aiwa rob'uiwězém ne. Datômo wě wamhã, dama rob'madâ'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u ô di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wě za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'ási za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

*Rob'uiprazéb zô si da te dasima 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 16.13; 12.22-31*

²⁴ — Dama romhuri'wa hã ĩsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wě zahuré mono ô di za. ĩsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono ô di za. Misi te za te te 're sawi pese. ĩhãiba amo si te za te te siwi 're wě'ô. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono ô di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ĩhãiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'ási mono ma, 're romhuri wě waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. Mare di.

Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono âna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

²⁵ — Taha wa, wa za duré âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za, asazé wa'aba na, duré 're ĩ'âhuri aba mono ô na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ĩwasi'uza za'ra mono zép si, te wahãiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marĩ ĩwě uptabi da, te wahãiba hã wama 're hâimana za'ra. ²⁶ Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono ô di. Duré te te sima 're rob'rãihãri za'ra mono ô di. Robza'razéb âma te te sisa 're robza'wari za'ra mono ô di duré, âma 're ĩsaihuri mono zéb da hã. Tane nheré, te Aimama 'wa hã hãiwa âma 're ĩsamra mono hã ĩsa hã te te tãma 're anhomri u'ási. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã. Mare di. Sire zawĩ nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ĩ'ab'madâ'â mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Aimama 'wa hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono tó da. ²⁷ Duré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibâtâ nhipai u 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mono ô di za.

²⁸ — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb ô na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo. E asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowé na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'âpé, romnhirãrã 're ĩhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom na 're ĩsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono ô di. ²⁹ Tane nheré, dama 'madâ'â zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. Nhipo Saroma hã sibro pese wa, uza wě uptabi na 're si'uza mono nheré, taha nhipai u, dama 'madâ'â zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. ³⁰ Romnhirãrã hã hãiwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ĩré da te 're wazãri za'ra, unhama da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hã mono dai ô nheré, ma tó

wē uptabi na te te 're ab'manharī, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa, du hâimanazéb zawī nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a norī wa'wa hã. E niha Aïmama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa. ³¹⁻³² Aïmama 'wa hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono ma hã, tãma aiwaihu u pese za'ra wa'aba di, marī zô aiwi 're ãrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, marī na asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Áté asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za ãne asima 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãne asima 're ãnharī za'ra wa'aba mo: “E ma hawi te za mra hã wama 're wairébé, duré wa te 're ã'áhuri mono zéb da hã, duré wa'uzazéb da hã.” ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ihâimana u'âsi mono waihu u'õ'wa norī hã, taha zô si te sima 're sôpré, sina 're hâtã'ã za'ra mono wa. ³³ 'Re ihâimana u'âsi mono hã ãma 're ãsib'a'uwé za'ra mono norī ma, iwé uptabi hã te te tãma 're ãsômri za'ra mono zéb zô si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo. 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima 're aiwé za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're anomro wé wa'aba mono da, te za asima 're iwé u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, ãhã zô si 're asôpré wa'aba mono wamhã, marī zô aiwi 're ãrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, Aïmama 'wa hã. ³⁴ Awé sidãpãsi te marī hã asada 're hãimana za'ra wa'wa. Tane nheré, oto ai'ãma 're awé za'ra wa'aba mono wamhã, te za asina 're ãwaihu u za'ra wa'aba mo, 'Re ihâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, marī hã asada 're hãimana za'ra wa'aba mono nheré. Taha wa, za duré ai'ãma 're ã'awé za'ra wa'aba mono zé bãtã na hã 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ihâimana u'âsi mono si te za awé sidãpãsi bãdã hã te te ai'ãma 're ab'madã'ã 'wa.

7

Dawasédé hã da te dasi'ãma 're ãsa'ra mono zé wasu'u Rucasi 6.37-38, 41-42

¹ — Dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawé'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwé'õ za'ra wa'aba mono tã da. ² Asi'uihã na asiwi 're dawé'õ pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tô 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwé'õ pese za'ra wa'wa, ãwa'rãmi. Asiwi 're dawé'õ za'ra wa'aba mono õ wamhã, ãwapsi, te te siwi 're aiwé'õ za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã aiwa. ³⁻⁵ ãne, wa za duré ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wede wa'õno hã atob 're te nomro, sabui õ nheré. E niha te za bété sô ãtõmo 'madã, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã. E ãne hã ã'uwaibaba. Mare di. Wede wa'õno hã atob 're ãnomro hã sabui õ nheré, e niha te za tãma ãnha: “Ropru hã a'ã te aima wazere, atõmo hawimhã.” Mare di. Wede wa'õno hã te za a'ã atõmo hawimhã ãwaze. Tawamhã te za sô airĩi wé, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã.

⁶ — Duré 'Re ihâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norī ma, ãwasu'u'uwé na tãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, te te ãma 're ãwasété za'ra mono norī ma hã. E marī wa. Ta norī hã wapsã ma, marī ãse hã da te tãma 're a za'ra mono nheré, dazõ 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ãdahãzu mono ne, te za ta norī hã asada 're hãimana wasété za'ra wa'wa. Uhãbã norī hã marī wé zô, sima 're sôpré waihu'u mono õ di. Marī ãwé hã wa'ãbã za'ëté nheré, uhãbã ma, da te 're sãmra mono wa, taré te te 're ãwati'i za'ra mono ne, te za ta norī

hã taré te te 're wapari za'ra, ïwasu'uwê hã. Taha wa, ta norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ïhãimana u'ãsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma hã.

*'Re ïhãimana u'ãsi mono wi, da te 're ïrowaptêrê za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.9-13*

7-8 — 'Re ïhãimana u'ãsi mono wi, te za ïwê hã 're ïwaptêrê za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. ïwê zô si te za duré asima 're asõpré u'ãsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã, 'rãwi aima 're hãimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô te te 're ï'ridawa ta'a mono ne, te za ïwê hã tiwi 're ïwaptêrê za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ï'ridawa ne, te za tô 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te aima 're anhomri 'wa, ïwê hã, si'uihã na. ⁹ ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hã ï'u'ëtê wapu te te aiwi 'maiwaptêrê aba wamhã, e êne te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptêrê upana. Mare di. ï'u'ëtê wapu si te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te 'rêne da, ai'ra wa'wa hã. ¹⁰ Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptêrê aba wamhã, e wahi te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptêrê upana. Mare di. Tepe si te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te 'rêne da. ¹¹ Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wê uptabi aba mono õ nherê, te marĩ ïwê si tô ai'ra norĩ ma, 're ïsõmri za'ra wa'aba mo. E tawamhã Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ïsãmra mono hã wê uptabi na 're hãimana mono nherê, e ai'ra norĩ ma 're asõprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété, tinhoprubzé ïwê hã. Te za tô ïsipai u te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ïwê hã, tiwi 're ïwaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

¹² — Marĩ ïwê si da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ïdawê za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ïwê si dama 're ï'manharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mo, ïwa'rãmi. ãne duréihã 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ïrob'ui'éré hã te wama wasu'u za'ra, duréihã ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré zama.

*Bãdãdi nhitobzé wasu'u
Rucasi 13.24*

¹³⁻¹⁴ — Duré, ropipa u 're ïdanhisisi mono zé hã bãdãdi hã sa'ëtê uptabi di. Duré ïsitobzé hã, sa'ëtê uptabi di. Taha wa, dama wapure di, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã, bãdãdi hã sa'ëtê uptabi wa. Taha wa, te da'ahã uptabi na ãma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'ãsi za'ra mono da. Tane nherê, 'Re ïhãimana u'ãsi mono 'rata 're ïdahãimana u'ãsi za'ra mono zéb u, 're ïdanhisisi mono zéb da hã, bãdãdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bãdãdi hã syry uptabire di duré, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'ãpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bãdãdi nhitobzé ïsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowê uptabi u.

*Rob'rãi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me
Rucasi 6.43-44*

¹⁵ — Duré, 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ wi, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã tô sena dasiré 're hãimana wê za'ra mono newa, te za te te dama 're roti za'ra taré. Ta norĩ hã te abaze zahi ne 're hãimana u'ãsi za'ra, ïsazei'wa norĩ zada. ¹⁶ Ta norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ï'manharĩ za'ra mono zém na te za ãma 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã. E 'wabzéré hã

te za rob'rã na 're 'rã za'ra, uwa 'ru 'rã na. Mare di. Uwa 'ru 'rã na 're 'rã waihu'u za'ra mono õ di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'rã ãse na te za 're 'rã za'ra. Mare di. ãma 're 'rã waihu'u za'ra mono õ di, apto hã. ¹⁷⁻¹⁸ Duré rowede hã wẽ wamhã, 're 'rã wasété za'ra mono õ di za. Te za 're 'rã wẽ u'asi za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'rã wasété u'asi za'ra. Ta nori hã 're 'rã wẽ waihu'u za'ra mono õ di za. ¹⁹ Rowede hã 're 'rã za'ra mono õ wa, te za da te 're sãna'rata nhihãri za'ra, unhama u da te 're sãmra mono da. ²⁰ Tane, aibã nori hã roti tã senai'õ na te te dama 're ãroti za'ra mono nori hã uburé marĩ hã te te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono zém na, te za ãma 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'asi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã.

'Re ãhãimana u'asi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u, 're ãdanhisisi mono zé wasu'u

Rucasi 13.25-27

²¹ — ãté ni'wam nori hã te za dama 're siwasu'u za'ra, ãne: “Zezusi hã ta hã ãnhib'apito. Wa hã tãma romhuri'wa, wa tã 're ãhãimana u'asi.” ãne ni'wam nori hã dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, uburé 're sisisi mono õ di za, 'Re ãhãimana u'asi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã. Ni'wam nori si te za 'Re ãhãimana u'asi mono nhib'a'uwẽ, 're hãimana za'ra, ãmama hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã te te sima 're ãawẽ mono zéb zarina, marĩ ãwẽ si te te 're ãmanharĩ za'ra mono nori si. ²² Nimahã bãtã na ropsi'utõrizéb ãma, ãmama za oto da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã te za da'ahã na ãma nharĩ za'ra ni, ãne: “Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa nori hã asadawa para, wa tã wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'asi mono hã. Asadawa para, wa tã duré wa uburé hã wa te dama 're sãmra za'ra. Marĩ dama ãmanharĩ waihu'u õ hã wa tã duré wa te dama 're ãmanharĩ za'ra, asadawa para.” ãne na hã da'ahã na te za ãma tasiwasu'u za'ra ni, ãnhib'a'uwẽ uptabi hã 're danomro mono newa. ²³ Tane nherẽ, wa za wa hã ãsi'uihã na tãma nharĩ za'ra, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ãzazei'wa na. Marĩ ãwasété si ma tã 're ãmanharĩ u'asi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rẽi wa'aba, ãnhiti.” ãne wa za ta nori ma nharĩ za'ra, misi hare.

'Ri'wa nori wasu'u

Rucasi 6.46-49

²⁴⁻²⁵ — ãne, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hã tãma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tã êtẽ nhisiwi 'ri hã 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhã tã hã pini za'ëtẽ na 're ta'a mono wa, ma tã 're ãpré. 'Re ãpré mono wamhã, 'ri u ma tã 're praba, ã hã. Rowa'u'u za'ëne hã ma tã duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherẽ, 'ri hã simeĩ õ di, êtẽ nhisiwi te te sima 'ri wa, aibã hã. Tane duré, ã hã te ãrotizé hã ni'wam nori hã te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, ta nori si te za rowẽ na 're hãimana u'asi za'ra, 'Re ãhãimana u'asi mono 'rata.

²⁶⁻²⁷ — 'Ri'wa hãiba amo na, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, tãma ãrosa'rata waihu'u õ hã. Ta hã supara nhisiwip si ma tã sima 'ri, siptete na tãma 're sab u'asi mono da newa. Tawamhã tã hã pini za'ëtẽ na 're ta'a mono wa, ma tã 're ãpré. 'Re ãpré mono wamhã, 'ri u ma tã 're praba, ã hã. Rowa'u'u za'ëne hã ma tã duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhã 'ri hã ma tã 'marõwi, awa'awi. Tane duré, ã hã te ãrotizé hã ni'wam nori hã tipo'ra na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te 're 'madã'ã pese za'ra mono õ wamhã, ta nori si te za si'uihã na 're sisimini za'ra, 'Re ãhãimana u'asi mono 'rata za 're ãhãimana u'asi za'ra mono zé hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ãne na te te dama rowasu'u parimhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, te te dama ïrowahutuzém na hã. ²⁹ Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norï, simirowasu'u wapure na te te dama 're ïrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono ô di, Zezusi hã. Simirowahutu pire uptabi na ma tô te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, dama ïwaih'u'ô hã te te dama wasu'u wa.

8

Aibã ï'wa're ré hã Zezusi te te ïpesezé wasu'u Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô êtê 'rãihã hawi si'ra. Te te si'rai wamhã, da'ahã uptabi na ma tô ïsarina ai'aba're ni. ² Tawamhã aibã ï'wa're ré hã ma tô ïtême wi. ïtême wisi wamhã, ma tô hi'rãitô nhamra, ïpapara. Te tãma tinha:

— Apito, ïma aiwaih'u'u pese di, asimipese waih'u'u pese na. Taha wa, asima ïwê wamhã, te za ïpe.

³ Tawamhã Zezusi ma tô tinhib'rada hã wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:

— Tane tô. Wa tô ïsima aiwê, te aipese da. Tãibã oto aihãzé hã.

Tawamhã awa'awi ma ï'wa're hã tãma apa.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te tãma tinha, ãne:

— ïwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ïwasu'u ô di za, te aipesezém na hã. Sasedoti u si te za aimo, aihãiba wê zô te te aihãiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tãma asôpru 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te ãma aiwaih'u'u za'ra da, sena na. — ãne te Zezusi hã tãma roti, aibã te te ïpese ma.

Da'wapéi'wa norï wada'uri'wai ma romhuri'wa, Zezusi te te ïpesezé wasu'u Rucasi 7.1-10

⁵ Tawamhã Zezusi hã Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u ma tô wi. Wisi wamhã, ma tô aibã sôpêtê, romanu hã. Ta hã da'wapéi'wa norï wada'uri'wa. Tawamhã, te te sôpêtê wamhã, ma tô aibã hã tãma ti'ru Zezusihi ma, tãma ïromhuri'wa hã te te tãma pese da. ⁶ ãne te tãma tinha:

— Apito, ïma romhuri'wa hã ïnhorôwa ãma te nomro. Hãzé uptabi di. Hãzé uptabi wa, sirési waih'u'u ô di, hãzé za'êtê wa.

⁷ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:

— Wa za ãma mo tô, te pese da.

⁸ Tawamhã romanu hã te duré tãma tinha, da'wapéi'wa norï wada'uri'wa hã:

— Tô'ã, apito. Wa hã aima ïwapure di, ïnhorôwa u asébré da hã. Ma'ápé, taré ã hawi pese aimreme na, séptâ'â da. Tawamhã te za tãma tirowê, ïma romhuri'wai ma. ⁹ Wa hã da'wapéi'wa norï wada'uri'wa zapari romhuri'wa. ïzapari te duré 're hãimana za'ra, da'wapéi'wa norï hã. Nimomo te 'mazatôri wamhã, te za 'maimo. Duré sô ï'maihãrá wamhã, te za we 'maimo, ïtême. Duré ïma romhuri'wai ma, marï hã te 'rui wamhã, te za 'manha awa'awi, ïzadawa para. — ãne te siwasu'u, Zezusihi ma.

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô ãma titob'uzu, ïsiwasu'uzém na. Taha wa, ïsarina ïdasi'aba're norï ma, ma tô nharï za'ra:

— Tô sena wa aima waih'u'u za'ra wa'wa. ã hã te te sina ï'umnhasizém na hã niwa te ï'madâ'â ô, ïzarazéhé nhihudu norï nhipti'ai ãma hã. Ta norï hã te te ãma siwi wabzu ô di, te te sina ï'umnhasizém na hã. ¹¹ ãne, wa za

duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahâ uptabi na te za 're dasihutu, bâta pusizém hawi, duré bâta zasizém hawi, 'Re ìhâimana u'âsi mono u, ìsiré 're dasaihuri mono da, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb âma. Abra'âhâ siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihu siré, duré Zacoho siré. ¹² Tane nherê, ni'wam norî hâ 'Re ìhâimana u'âsi mono, âma 're sib'a'uwê za'ra mono da nherê, ìsiré 're si'ubumroi mono da nherê, te za sâmbra sisiti, robra si 're ìsa'wari mono u. Tame te za sina 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'êtê za'ra mono wa. — Âne ma tô Zezusi hâ dama rowasu'u.

¹³ Tawamhâ te duré da'wapéi'wa norî wada'uri'wai ma tinha:

— Mo oto aimorî apâ, asôrôwa u. Asina ìumnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhâ âne te te tâma nharî wi, ma tô tipese, romanuhu ma, romhuri'wa hâ.

Da'ahâ uptabi na, Zezusi te te ìda'apesezé wasu'u

Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41

¹⁴ Tawamhâ Zezusi hâ Pedruhu nhorôwa u ma tô mo. Morî wamhâ, ìmaprewa ma tô sabu. Hâzé ré, te nomro waptâ wa, wa'ro na. ¹⁵ Tawamhâ ma tô sib'rata upi, Zezusi hâ. Te te sib'rata upi wamhâ, ma tô tiwahâ. Tawamhâ ma tô wahudu, pi'ô hâ. Wahutu wamhâ, ma tô isa hâ tâma tisô Zezusihi ma, sa da.

¹⁶ Tawamhâ bâdâ sébrézéb u, ma tô wa'uburé ré 're ìdanomro mono hâ da te simro, Zezusihi u, ahâ uptabi na. Tawamhâ misi si te nasi dama azatô wa'uburé hâ, misi haré timreme na si. Uburé ìhâzé ré norî zama te apese duré. ¹⁷ Âne ma tô Zezusi hâ te te 're da'apawapto, Iza'iza hâ duréihâ te te âma ìrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da. Âne Iza'izaha nhimi'ui'éré hâ:

“Wahâzé mono bâ, ma tô te te wawi 're awaibu.”

Âne duréihâ 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré hâ, Zezusihi âma hâ.

Aibâ norî hâ Zezusihi siré ìneb zahuré zé wasu'u

Rucasi 9.57-62

¹⁸ Tawamhâ Zezusi hâ da'ahâ uptabi na da te dasiwi ì'uirî za'ra norî hâ ma tô 'madâ'â za'ra. Te te da'ab'madâ'â wamhâ, ma tô tisiré 're ìnomro mono norî ma rob'ru za'ra, ìsô'u na te te saprî za'ra da, zara u. ¹⁹ Tawamhâ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hâ ma tô ìtême wi, Zezusihi u. Âne te tâma tinha:

— Rowahutu'wa, âhâna wa ìsima aiwê, asiré 're ìmorî da oto, daro mono bâ.

²⁰ Tawamhâ Zezusi te asa tâma tinha:

— Wapsâ wawêre hâ ab're 're, ìsôrôwa hâ. Duré si norî hâ tizasi te te sima 're 'manharî za'ra, tinhorôwa da hâ. Tazahâ, wa hâ ti'ai âma dasiré ìpodo hâ ìnhorôwa ô di, âma 're ìwa'utu mono zéb da hâ. Hâiwi si wa datême 're morî u'â.

²¹ Tawamhâ Zezusi ma tô duré aibâ hâiba amo 'mahâ, ìsarina 're ìmorî hâ, ìsiré 're morî u'âsi da oto. Tawamhâ aibâ hâ te asa tâma tinha:

— Apito, a'â apâ ìmorî, ìmama hâ ìwi dá'â wa, ìsisa'u te âma ti'a da. — Âne te sina 'mahâ.

²² Tane nherê, te Zezusi hâ tâma tinha, asa:

— Ône haré te za ìsiré 're aimo oto. Ìdá'â norî hâ te za tisiré ìdá'â norî âma te te 're ti'a za'ra.

*ZeZusi hã rowa'u'u za'ëtê ma, te te ïnharîzé wasu'u
Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25*

²³Tawamhã ZeZusi hã ma tô âzé, uba're 're. Ìsiré 're ïnomro mono norĩ zama ma Ìsiré asisi, Ìsiré si'aba're da. ²⁴Tawamhã uba're na si'aba'reí ré, ma tô rowa'u'u za'êne hã tiwi tiwatobro za'ra. Â sisasi hã te te íré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherê, ZeZusi te nhono. ²⁵Tawamhã Ìsiré 're ïnomro mono norĩ hã ma tô ìtème sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã âne te 'mahârâ za'ra:

— Wanhib'apito, ma'âpé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõrĩ ni.

²⁶Tawamhã ZeZusi hã te tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ï'umnhasi za'ra wa'aba âna.

Tawamhã ma tô wahudu, ZeZusi hã. Wahutu wamhã, ma tô rowa'u'u ma tinha, te te sazãri da, â sisasisi ma zama. Tawamhã ma tô sazã, rowa'u hã. Ma tô duré ti'átu. ²⁷Tawamhã ma tô âma titob'uzu za'ra, Ìsiré 're ïnomro mono norĩ hã. Âne te sima nharĩ za'ra:

— Pra, e niha ïwaihu'u pe, õ hã. Ìsadawa hawi ma rowa'u hã sazã, â sisasisi zama. — Âne te sima rowasu'u za'ra, Ìsiré 're ïnomro mono norĩ hã.

*ZeZusi hã aibã norĩ, wa'uburé ré 're ïneb zahuré te te ïpese zahuré zé wasu'u
Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39*

²⁸Tawamhã ZeZusi hã ma tô mo, Dadara na danhipti'a nho'õmo nhisi u, Darireza na ïsõ'u nhisi zara u. Tame ma tô aibã norĩ hã sõpêtê zahuré, wa'uburé ré 're ïneb zahuré hã. Adã'ã 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, êtê zahãpã ab're sirõmo 're, 're Ìsimasisi u'ãsi zahuré mono zém hawi. Ta norĩ hã ïsipãrĩ su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're ìhãimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono õ di. ²⁹Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô sa'ëtê 'mahârâ zahuré ZeZusi hã, âne:

— 'Re ìhãimana u'ãsi mono 'ra, e marĩ wa'ãma 'manharĩ da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utõrîzé wana wa'ahãri da, te we aimo, wa te robzépata da.

³⁰Tawamhã romhã prã na te uhãbã hã tisa hã te te 're huri, ahã na.

³¹Tawamhã wa'uburé norĩ hã aibã norĩ pẽ'ẽ 're, 're ìhãimana za'ra mono hã te sa'ëtê sina 'mahârâ za'ra:

— Nimomo wazatõrĩ za'ra da wamhã, ma'âpé uhãbã norĩ u wazatõrĩ za'ra na, ìhãiba 're, 're wahãimana za'ra mono da.

³²Tawamhã ZeZusi hã ma tô õne haré tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'reí wa'aba.

Tawamhã uhãbã hãiba 're ma tô sisisi, wa'uburé norĩ hã. Taha wa, te sa'ëtê sisa're, uhãbã norĩ hã, ì'rãsipra u. Âi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ, â na uburé.

³³Tawamhã uhãbã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô ìsiti sisa're. 'Ri nho'õmo u ma tô sisa're. Tame ma tô uburé dama rowasu'u za'ra, aibã norĩ ma, niha ìromhãimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ìneb zahuré ma. ³⁴Tawamhã 'ri nho'õmo âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô aihini tawairébé ni, ZeZusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tâma rob'ru za'ra ni:

— Ma'âpé, warom nhiti aimorĩ, nimomo. — Âne te dasiwi satõrĩ ni, ZeZusi hã.

9

*Ïmorĩõ, ZeZusi te te ïwahutuzé wasu'u
Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're âzé, zara u te te saprĩ da. Te te saprĩ wamhã, ma tô 'ri nho'ômo u wi, tirob u. ² Tamomo ma tô ni'wam norĩ hã we siwi ti'â, ïmorĩ'ô hã ïsimiwaptâ ré. ïmorĩ'ô hã za te te ïpese na ma tô âma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibã norĩ hã. Taha wa, te ïmorĩ'ô ma tinha:

— ïsiwadi, aiwi robzeĩ'ô tã. Aiwasédé hã 're ï'ab'manharĩ waseté mono zé hã te ai'âma 're ab'madã'â mono ô di za oto. — Æne te tãma tinha.

³ Tawamhã ni'wam norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô 'rãwi sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ô hã te 'Re ïhâimana u'âsi mono âma wasété.

⁴ Tane nherê, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ïsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma tô ãne ï'âma ïrosa'rata wasété za'ra wa'wa. ⁵ Wa hã dawasédé hã te dama 're ï'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ïwaihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ïwaihu'u za'ra wa'wa. Aibã ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're ï'ab'manharĩ mono zé hã te ai'âma 're ab'madã'â mono ô di za oto.” Æne na si ïmreme wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di. Á hã ïmorĩ'ô hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ïwaihu'u za'ra wa'wa, ïwaihu'u pese na sena na ïwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za. ⁶ Ti'ai âma dasiré ïpodo hã ïma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ï'apari mono da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para. Æne na asiwi ïwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ïhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ïmorĩ'ô ma, te tinha Zezusi hã:

— Ma'ápé, aiwahutu. Asa'warizé hã ári, asõrõwa u aimorĩ da oto.

⁷ Tawamhã awa'awi ma tô wahudu aibã hã, tinhorõwa u morĩ da. ⁸ Tawamhã ãne hã da te 'madã'â za'ra wamhã, ma tô tãma tapê'êwara za'ra ni, dama sa'rese ô wa. Ma tô duré 'Re ïhâimana u'âsi mono âma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hã te te dama 're anhomri mono wa.

Mateusihi zô Zezusi, sisarina ïhãrãzé wasu'u

Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32

⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, dahawi. Morĩ ré, ma tô ïsã, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Mateusi na ïnhisi hã. ïnhimirohmurizéb âma wa nhamra, rob'uiprazé te dawĩ 're ï'a'ubumroi mono zéb âma. Tawamhã Zezusi hã te ïmahã:

— We aimorĩ, ïsiré 're aimorĩ da oto.

Tawamhã awa'awi wa tô wahudu, ïsiré 're ïmorĩ da oto. ¹⁰ Tawamhã barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norĩ hã, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ me. ïnhorõwa âma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tô rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ïtême asisi 'ri para u, ahã na, ïsiré saihuri da. Ni'wam norĩ hã zudezu nherê, parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ïhâimana za'ra mono ô norĩ zama ma tô duré ïtême aihutu, Zezusihi u. ¹¹ Tawamhã parisezu norĩ hã ãne hã te te 'madã'â za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã wazadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha bã, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ïdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹² Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Hãzé âna 're ïnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono ô di, te te 're wede za'ra mono da. ïhãzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu

za'ra, te te 're pese za'ra mono da. ¹³ Duréihã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'éré, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hã ìma 're ìzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ìnhimipari mono ô di oto. Asimizawi pese zarina, da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ìsima te 're aiwê za'ra wa'wa oto." Æne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã sô sabu za'ra wa'aba ìbahiã hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawê na 're ìdanomro mono nori zô ìsitême 're ìhârã mono da, we ìmori ô di. Dawasété na 're ìdanomro mono nori zô si 're ìhârã mono da, wa wei mo.

*Dasai ãna bâta na a'ã 're ìdahâimana za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39*

¹⁴ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ìnomro mono nori hã ma tô Zezusihi u ai'aba'ré. Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— Wa nori hã, duré parisezu nori hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hã, wasai ãna wa a'ã 're wahâimana za'ra, bâta na. E marĩ wa, sai ãna a'ã 're hâimana za'ra mono ô di bété, asiré 're ìnomro mono nori hã.

¹⁵ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ìmrozéb u, sô ìhârã za'ra nori hã sihutu wamhã, e aibã ìmro da hã ìsiré sãmra za'ra ré, te za robzei'ô na tihâimana za'ra, ta nori hã. Mare di. Ænei ô di. Niwapsi te za bâdã hã ìwa waptãrã, aibã ìmro da hã ìsiwadi nori wa'wa hawi, da te tiwi ì'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'ô na.

¹⁶ — Duré da'uza hã hã'ratare wamhã, te za hãihata. E tawamhã ìhâté hãnhihãri na te za hãiwa'aba ni. Mare di. ìhâté hãnhihãri na da te hãiwa'aba wamhã, da te ìré hã'upsôï wamhã, te za tihãzahutu, ìhãiwa'abazé hã. Tawamhã te za oto hãsisinarĩ pese, da'uza 'rada hã. ¹⁷ Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãï wa'u ìsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãï wa'u ìsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. Ìtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawi 're sisa'wari za'ra mono tô da, rob'rãï wa'u zé té hã. Tawapsi, romhã 'manharĩ hã dawi 're hãsiwamnarĩ za'ra mono ô di za duré. — Æne ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré, uwa 'ru 'rãï wa'u ìsé, da te 're ìséme mono zém na hã.

*Zezusi hã pi'ô nori te te ìpese zahuré zé wasu'u, azarutu me
Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56*

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô aibã hã ìtême wi, dama roti'wa hã. Ìtême wisi wamhã, ma tô hi'rãtitô ìpapara nhamra. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— Ì'ra hã azarudu hã ma tô ìwi dãrã, ãhãna si. Tane nheré, ma'ãpé ãma ìme aimori, asib'rada ãma hiri da, hãiwa'utu da, ìma 're mori da apã.

¹⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô ìsiré mo. Ìsiré 're ìwanomro mono nori zama, wa ìsiré ai'aba'ré ni.

²⁰ Tawamhã mori ré, te pi'ô hã we ìsarina mo, ìbabarãï hawi. Pi'ô hã ìhãzé te te ìsazãri'ô, 12 na ma tô ãma tiwahu, ìhãzé te te 're 'manharĩ mono ré hã. We ìsarina mori wamhã, ma tô ì'uza hãnhisudu hã upi. ²¹ Ta hã ma tô ãne sima rosa'rata: "Ì'uza si te tiwi upi nheré, wa za séptãrã." Æne te sima rosa'rata, pi'ô hã.

²² Tawamhã pi'ô, ì'uza te te upi wamhã, ma tô Zezusi hã sô aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô pi'ô hã tisã. Æne te tãma tinha:

— Īsiwadi, aiwi robzei'ō tō. Za te aipesezém na, ĩ'umnhasi zarina ma tō aiházé hā aima apa.

Tawamhā awa'awi ma tō pi'ō hā séptârâ.

²³ Taha pari, te mo Zezusi hā, dama roti'wa nhorōwa u. Morĩ wamhā, rowamreme'wa norĩ hā ma tō sōpētē za'ra, adâ'â āma simnhihāsi ré. Da'ahā na ma tō da'anhopētē, āma ĩda'ry'ry norĩ hā. ²⁴ Tawamhā āne te dama tinha:

— Mo oto aiwairébé aba. Azarudu hā dá'â ò di. Taré te nhono.

Tawamhā ma tō āma tawa'ē za'ra ni, dá'â uptabi nherē, taré ĩsōtō na te te waihu'u wa, Zezusi hā. ²⁵ Tawamhā rob u ma tō tawairébé ni. Dawairébé wi, ma tō Zezusi hā ázé 'ri 're wa'wa u, azarudu ĩnomrozéb u. Tawamhā awa'awi ma tō pa'â. Te te pa'ári wamhā, ma tō awa'awi wahudu, azarudu hā.

²⁶ Tawamhā ĩwasu'u hā ma tō te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi 'remhā.

Ītob'a norĩ, Zezusi te te ĩpese zahuré zé wasu'u

²⁷ Tawamhā 'ri para hawi watobro wamhā, morĩ ré, ma tō aibâ norĩ hā ĩsarina tineb zahuré, ĩtob'a zahuré hā. Tawamhā te 'mahârâ zahuré, āne:

— Dawihi nhihudu, ma'ápé wa'āma aipé'ézé na.

²⁸ Tawamhā 'ri para u ma tō ázé, Zezusi hā. Sébré wi, ma tō ĩtob'a norĩ hā ĩtēme aimasisi zahuré. Tawamhā Zezusi hā te sadanharĩ zahuré:

— E te asina ĩ'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hā.

Tawamhā asa te tāma nharĩ zahuré:

— Īhe, wa tō wasina ai'umnhasi ni, apito.

²⁹ Tawamhā Zezusi hā ma tō tōmo upi zahuré. Te duré tāma nharĩ zahuré:

— Asina ĩ'umnhasi aba zéb zarina, wa za tō ato pese 'wa.

³⁰ Tawamhā ma tō oto tito pese zahuré, aibâ norĩ hā. Ma tō duré sadawa uwati zahuré, āne:

— Te aima ĩ'manharĩ wē wa'aba zém na, dama ĩwasu'u wa'aba ò di za. Tò'â.

— Āne te sina sadawa uwati zahuré.

³¹ Tane nherē, oto neb zahuré wamhā, ma tō tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropâ, Zezusi te te ĩpese zahuré zém na.

Īmreme'ō, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

³² Tawamhā Zezusi te te ĩto pese zahuré neb za'u si, ma tō aibâ hā we ĩtēme dasiwi saprōni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mre'me'ō u'ási 're ĩhâmana mono hā. ³³ Tawamhā Zezusi hā ma tō wa'uburé ma rob'ru, ĩhawi watobro da, ĩsiti. Te te tāma rob'rui wi, ma tō aibâ hā mre'me watobro. Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharĩ za'ra ni, āne:

— Niwa, wa te ĩ'madâ'â za'ra ò, āne hā, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 'remhā.

³⁴ Tane nherē, ma tō parisezu norĩ hā taré ĩwasédé hā āma hiri za'ra, āne:

— Wa'uburé norĩ nhĩb'apito zadawa para, te ò hā wa'uburé hā te te dama 're anhamra, Satanasihĩ zadawa para. — Āne ma tō parisezu norĩ hā siwi wē'ō, Zezusi hā.

Zezusi hā da'āma ĩsiwamrizé wasu'u

³⁵ Tawamhā Zezusi hā ma tō datēme 're mo, 'ri wa'ōtō mono bâ, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. 'Re ĩhâmana u'ási mono, da'āma 're ĩsib'a'uwé mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'u'uwé na. Daházé mono bâ ma tō duré da'apese. Hâzé u'ási wa, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ zama te apese, Zezusi hā. ³⁶ Tawamhā da'ahâ uptabi na te te da'ab'madâ'â wamhā, ma tō Zezusi hā da'āma aiwamri tipé'ē na,

pone'ërebâ 'madâ'â âna 're ïnomro mono ne, robzei âna 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono ò wa. ³⁷ Tawamhâ ïsiré 're ïwanomro mono norî ma, te tinha, âne:

— Amnho hâ sa'ëtê uptabi di, da te 're ï'ubumroi mono da hâ. Tane nherê, sada hâ da'umrore di, ï'ubumroi'wa da hâ. ³⁸ Taha wa, ma'âpé tiwî 're rowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wî, romhuri'wa da hâ we te te da'azatôrî da da'ahâ na, rob're hâ te te 're ubumro za'ra mono da. — Âne ma tô Zezusi hâ da'âma romnhimiré'é.

10

Zezusi hâ tisiré 're ïnomro mono norî te te ïsatôrî za'ra zé wasu'u, daro mono bâ

Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

¹ Tawamhâ Zezusi hâ ma tô sitême wazô hâ, ïsiré 're ïwanomro mono norî zô, 12 na wahâiba norî zô. Wazô hârâ za'ra wamhâ, ma tô wama pisutu za'ra, ïwaihu'u pese zarina ïsadawa para, wa'uburé norî te te 're ïdawamnarî za'ra mono hâ wa te dama 're sâmra za'ra mono da. Duré ïhâzé ré norî hâ dahâzé mono bâ ïsadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, ma tô duré wama pisutu za'ra, duré hâzé u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, 're ïsib'uwa pese za'ra mono norî zama. ² Zezusi hâ daro mono bâ te za oto wazatôrî za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî hâ, ïsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tô wanhisi za'ra oto, Zezusi hâ. Wanhisi za'ra hâ, âne: Sima na ïsisi hâ. Taha nhisi amo hâ Pedru. Duré ïno nhisi hâ Âdéré na ïsisi hâ. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwâ. Ta norî hâ Zebedehe 'ra norî. ³⁻⁴ Duré Piriipi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hâ Mateusi. Wa hâ rob'uiprazé ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hâ. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hâ. Ta hâ ma tô aré dame 're hâimana, romanu norî zada, tïrom hawi apâ te te 're satôrî za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hâ te te dama ïhâiba nhomri da hâ.

⁵ Tawamhâ Zezusi hâ te te wazatôrî za'ra da, ma tô âne wama roti za'ra, 12 na wahâiba norî ma hâ:

— Zudezu'ò norî nhipti'ai u 're anomro aba mono ò di za. Duré samaritanu norî nhipti'ai u 'ri nho'òmo mono bâ, 're asisisi aba mono ò di za. ⁶ Izarazéhé nhihudu norî u si te za 're anomro aba mo, pone'ërebâ 'madâ'â âna, siwa'ru 're ïnomro mono ne, 're ïdahâimana za'ra mono norî u si. ⁷ Âne te za dama 're ïrowahutu za'ra wa'aba mo: “Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb u hâ romhuture di oto.” ⁸ ïhâzé ré norî hâ te za duré 're ïpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadâ'â za'ra mono nherê, te za duré 're ïdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. ï'wa're ré norî zama te za 're ïpese za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hâ te za dama 're ïsâmra za'ra wa'aba mo. Wa'âbâ âna wa tô ïwaihu'u pe hâ aima sômri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'âbâ âna te za âne uburé dama âma 're ï'uwaimrami wê za'ra wa'aba mo. ⁹ Rob'uiprazé ïspotore hâ asiré 're 'wasari aba mono ò di za, êtê'ubuzi pré oru hâ duré êtê'ubuzi'a prata zama. ¹⁰ Dama romhuri'wai ma, te za dasa hâ da te tâma 're sômri za'ra, tiwî sô robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhâ, romramizé hâ asiré 're 'wasari aba mono ò di za. Duré ai'uza misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uza misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hâ asiwazusizé hâ misire te za duré asiré 're ï'wasari aba mo.

¹¹ — Nimomo daza'ruï u 're anomro aba mono wamhâ, asô 're ïtob'uzu za'ra wa'aba mono norî u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhâ tame te za ïsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono

zéb u hã. ¹² Danhorōwa u 're asisisi aba mono wamhã, ãne te za 're idazawi za'ra wa'aba mo: “Rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.” Æne te za 're idazawi za'ra wa'aba mo. ¹³ Tawamhã danhorōwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wē za'ra wa'aba mono wamhã, 're iṣawi za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowē na 're hâimana za'ra, 'ri tede'wa nori hã. Duré da te 're ai'mazasi wē za'ra wa'aba mono ò wamhã, rowē na 're hâimana za'ra mono ò di za, 'ri tede'wa nori hã. ¹⁴ Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhã, asò 're datob'uzu za'ra wa'aba mono ò wamhã, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono ò wamhã, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hã 're itata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're ò na 're danomro mono wa, 'râwi 're dasisâmri za'ra mono da. ¹⁵ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ihâimana u'âsi mono, da'âma iṣipo'ozéb âma hã Sodoma âma duré Domora âma 're idahâimana wasété uptabi za'ra mono nori ma, te te irob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za asò 're itob'uzu za'ra wa'aba mono ò nori hã te te tâma 're arob'manharĩ za'êtē. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, iṣiré 're iwanomro mono nori ma.

Zezusi te te iṣatōrĩ za'ra ma, za da te tâma 're irob'manharĩ wasété za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19

¹⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, iṣiré 're iwanomro mono nori ma:

— Ma'âpé iṣwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ërebâire, robzahi wa'wa u 're iṣisisi mono ne, wa za datême asatōrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marĩ iwasédé hã te te 're i'manharĩ za'ra mono ò ne, te za 're anomro wē wa'aba mo. ¹⁷ Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawĩ. Æté ni'wam nori hã te za te te sima 're aiwē za'ra wa'wa, te te 're aiwaiwai'wa'aba mono da, zudezu nori ma roti'wa nori u, te te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta nori hã te te siwi 're aiwē'ò za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré iṣimirowahutuzéb âma da te 're ai'maipré'é 'wa, romhã nhorò 'manharĩ na. ¹⁸ Duré i'âma si 're anomro aba mono wa, te za dama iṣpire nori u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'ò nori nhib'apito nori u, te te 're aiwaih'u'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwē'ò za'ra wa'aba mono da. Taha ré, iṣò're 're aimesa aba mono ré, te za iṣwasu'uwé na tâma 're irowasu'u za'ra wa'aba mo, iṣib'a'uwé nori ma zama. ¹⁹ Tawamhã dama iṣpire nori u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisōwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ò di za, niha tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hã. Da te aima 're iropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono te za te te aima 're sòmri za'ra wa'wa, niha tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ²⁰ Tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na asimirosa'rata na tâma 're aimreme zusi aba mono ò di za. 'Re ihâimana u'âsi mono, Tipê'êzani na te te aima 're iwaih'u'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito nori ma.

²¹ — Da te 're iṣaze za'ra mono 'ru te, te za dasisânawâi uptabi nherē, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama nori hã te za ti'ra ma, ãne te te tâma 're rob'manharĩ wasété za'ra, 'râwim nherē. Duré da'ra nori hã timama uptabi da nherē, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ina me. ²² Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, iṣazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane nherē, asiptete sina òne haré i'âma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asina 're i'uwaimrami za'ra wa'aba mo, asò'reptu za'ra wa'aba zé

hã. ²³ Tawamhã nimame 'ri nho'ômo ãma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'ômo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 're, 'ri wa'ôtô mono bã ïwasu'uwê na romhuri 'rãsutu za'ra wa'aba ô ré, wa za we dama ïsihã'i'ré apã, dasiré ïpodo hã.

²⁴⁻²⁵ — Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono ô di, tãma ïromnhoré'wa norĩ ma hã. Tane nherê, romnhoré hã te te 're 'ruiwapari u'ãsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tãma ïromnhoré'wa norĩ ne oto 're hãimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ïromhuri za'ra mono norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono ré hã, hãimana pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono ô di, tinhib'apito norĩ nhipai u hã. Tane nherê, tipire zô te te 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hãimana za'ra oto. Ïruiwapari'wa norĩ hã te Bezebu na te te 're ïnhisi za'ra, wa'uburé norĩ nhib'apito nhisi na. ãne te ta norĩ hã te te ï'ãma 're wasété za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'ãma 're wasété uptabi za'ra wa'wa, ïsiré 're anomro aba mono wa.

*'Re ïhãimana u'ãsi mono si, da te dasima 're ïpipa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 12.2-7*

²⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. Uburé marĩ hã upsibi na 're ïhãimana za'ra mono hã zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marĩ hã pi'uriwi 're ïhãimana za'ra mono hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. ²⁷ Uburé pi'uriwi te aima 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mono hã te za oto sô'awi dama ãma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mo. ²⁸ Dahãiba te te dawi 're ïsimroi mono norĩ ma hã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za, dapê'ezani hã te te dawi 're simroi waihu'u mono ô nherê. 'Re ïhãimana u'ãsi mono si te za asima 're ïpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahãiba hã duré dapê'ezani zama, te te dawi 're ï'a'uprosi mono zéb da hã. ²⁹ Sire wa'ã hã wa'ábã syryre nherê, uburé Damama zadawa para ô nherê, 're si'utõrĩ mono da hã, mare di, sire norĩ hã. ³⁰ Tane duré, aséré za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma hã. Simi'madã'ã pese uptabi di. ³¹ Sire hã tãma sawi pese za'ra nherê, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma hã. Taha wa, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono ô di za. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma hã.

*Zezusihizazei'wa na 're ïdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, ïsazei'õ'wa na zama
Rucasi 12.8-9*

³² Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ïzazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ïmama nho'a te 're awasu'u, ïzazei'wa na, hãiwa ãma 're ïsãmra mono nho'a. ³³ Tazahã, ni'wam norĩ hã ïzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ïmama nho'a te 're awasu'u, ïzazei'õ'wa na, hãiwa ãma 're ïsãmra mono nho'a. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Zezusihĩ ãma dasina 're ïdasipo'o za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 12.51-53; 14.26-27*

³⁴Tawamhã te duré ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ĩmorĩ wa, te za ti'ab ré rowẽ na si dasiré 're dahãimana za'ra, simisutu. Mare di. Āne hã ĩ'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ĩmorĩ wa, rowẽ na si 're dahãimana za'ra mono õ di za. Te za ĩ'ãma dasima 're dasiwanhizari. Te za duré ĩ'ãma 're dasi'wapé za'ra. ³⁵Ti'ai u we ĩmorĩ wa, te za da'ra si'aibã norĩ hã timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'õ norĩ hã te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norĩ hã te za timaprebaba sipi'õĩ ãma 're sitob'ru za'ra. ³⁶Āne te za dasisãnawãĩ uptabi nherẽ, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'rãwi dasiré 're dahãimana za'ra mono nherẽ.

³⁷— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ĩ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norĩ hã ĩzawi nhipai u ti'ra norĩ te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ĩ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za duré. ³⁸Wedepo'o nhonhi'rãmi hã, daza'ozéb da, da te dasisada 're ĩ'wasari mono ne, ni'wam norĩ hã da te 're simroi mono da nherẽ, sisawi ãna ĩzarina 're nomro mono wapsi, te za ĩ'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra. Ānei õ wamhã, ĩ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za. ³⁹Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihãimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. — Āne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te dama 're ĩ'awa'ãbã mono zé wasu'u
Marcusi 9.41*

⁴⁰Tawamhã te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã te te 're aiwaibui wẽ wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã ai'u'ãbã wa'aba te za te te siwi 're ĩmrami wẽ. Ta norĩ hã te te siwi 're ĩmrami wẽ mono wa, we ĩzatõrĩ'wa zama te za duré ĩsiré te te siwi 're mrami wẽ. ⁴¹Āté ni'wa hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãri wẽ, ĩsada wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Āne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, za te te 're ĩ'awa'ãbã mono ne, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're awa'ãbã aiwa, damrami wẽ 'wa norĩ ma hã. Āté ni'wa hã te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã ãri wẽ, 're ĩmorĩ wẽ uptabi na te te waihu'u wa. Āne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madã'ã pese 'wa norĩ ma, za te te 're ĩ'awa'ãbã mono ne, te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're awa'ãbã aiwa.

⁴²— Āté ni'wa hã te za ĩzazei'wai ma, ã wahã hã tãma õ, te te hã'rẽne da, ĩsiré ĩzazei'wa norĩ ma ĩwapu ma, 're ĩmorĩ na te te waihu'u wa. Āne hã ĩzazei'wa norĩ hã marĩ 'rare na nherẽ, ni'wam norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te tãma 're ĩ'awa'ãbã mono zé hã te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, daro mono bã te te ĩwazatõrĩ za'ra zéb u hã.

11

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

Rucasi 7.18-35

¹ Tawamhã 12 na Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma, ãne na te te wama roti za'ra pari wamhã, ma tó mo Zezusi hã, dama Ìsãmrazém hawi, tamomo 'ri nho'ômo mono bã te te dama rowahutu mono da.

² Tawamhã Zuwã Batita, dazazéb 're sãmra ré, ma tó Cristuhu wasu'u hã wapa, marĩ te te dama 're Ì'ab'manharĩ wê mono zé hã. Te te wapari wamhã, ma tó Ìsiré 're Ìnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi 'mazadanharĩ da. ³ ãne ma tó siwi sadanha:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mo oto apã ai'aba'rêi wa'aba Zuwãhã u, marĩ hã Ìwapari za'ra wa'aba zém na tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, marĩ hã Ì'madã'ã za'ra wa'aba zém na zama. ⁵ Ìtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tó apã te te 're rob'madã'ã za'ra. Ìmorĩ'ô norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré Ì'wa're ré norĩ hã ma tó 're pese za'ra. Hãiba wê na te oto 're nomro. Duré Ì'po'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're Ìdã'ã za'ra mono norĩ hã ma tó duré apã 're hãiwa'utu za'ra. Ìwasu'uwê hã ma tó duré Ìsibrob'ô norĩ hã te te 're wapari za'ra. ãne na te za tãma Ìrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. ⁶ Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa para we Ìmorĩ na, 'rãwi Ì'ãma 're siwawã za'ra mono ô wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowê uptabi za'ra mono di za. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're Ìnomro mono norĩ hã apã si'aba'rêi wamhã, ma tó Zezusi hã dama rowasu'u, Zuwã Batitaha hãimanazém na. Da'hã na Ìdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Zuwã hã a'ubuni wi 're sãmra mono ré, ma tó Ìtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhã du teihĩ 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're Ìhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hãimana mono wa, ma tó Ìtême 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tó 're hãimana. ⁸ E uza wê na 're si'uza mono wa, ma tó Ìtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wê na 're si'uza mono ô di. Uza wê ré 're Ìnomro mono norĩ hã, te danhib'apito nhorõwa ãma si 're si'ubumro, 'ri 'rãihã ãma si. ⁹ Ma'ãpé, Ìma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u wai wa, te Ìtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tó. Ô hã uburé Ìwana 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhipai u te pire na 're hãimana, Zuwã hã. ¹⁰ Duréihã ma tó 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'éré, Zuwãhã ãma, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono mreme na: “Ìzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satô, te te asô ropese mono da.” ãne duréihã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'éré, Ìbaihã na hã. ¹¹ Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé Ìwana 're Ìnomro mono norĩ hã te te siwi ãma wabzu za'ra ô di Zuwã Batita hã, Ìsimiromhuri pire na hã. Tane nherê, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te 're Ìda'azawi mono zéb zarina te te 're Ìda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ô di za, Zuwã Batita hã. Ni'wam norĩ si, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, Ìuirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hãimana za'ra mono nherê, te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si Ìuirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te 're Ìda'apawapto mono zé hã. ¹² Zuwã Batita hã, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te dama 're Ìsada wasu'u mono zém na te te dama ãma Ìsãna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norĩ

hã sib'ru na 're hãimana za'ra, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwê mono tô da. Da te dasima 're wê za'ra mono nherê, te ta norî hã te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra mono tô da. ¹³ Zuwãhã wana ré hã, ma tô 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norî hã te te ãma 're rob'ui'éré za'ra Mozésihi zama, 'Re ìhãimana u'âsi mono, za da'ãma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u na hã. ¹⁴ Tawamhã ìsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za duré ãne 're isaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za wê ìmorî na Zuwã te te ìwasu'u na hã. ¹⁵ Asimipari pese aba wamhã, ma'ápé ìwapari pese za'ra wa'aba.

¹⁶⁻¹⁷ — E 'wai ãma, wa za oto romnhimiré'é, ãhãna 're ìdahãimana za'ra mono norî ãma hã. Ai'uté norî ãma, wa za simiré'é. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb ãma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahãrã za'ra, ai'uté norî hã: “Wa norî hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherê, ãma ato za'ra wa'aba ô di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherê, wame ai'ry'ry wa'aba ô di.” ãne te za si'mahãrã za'ra. ãne wa tô ai'uté norî ãma simiré'é, ãhãna 're ìdahãimana za'ra mono norî hã. ¹⁸ Duré Zuwã Batita hã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ìhãimana u'âsi mono 'madã'ã sina ma tô sai ãna te te 're romhuri, misi bãtã na. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u hã te te dame 're hãsi mono ô di. Taha wa, ma tô da te tãma 're nharî waseté za'ra. ãne ma tô da te tãma 're nharî za'ra: “Ô hã wa'uburé te te 're pibui u'âsi.” ¹⁹ Duré wa hã ti'ai ãma dasiré ìpodo hã wa ìto sina dasiré 're ìsa, dasazém na. Uwa 'rãi wa'u ìsé hã wa duré te dame 're hãsi. Taha wa, ma tô ãne na da te ìma 're nharî waseté za'ra: “Ma'ápé 'madã'ã za'ra wa'aba. Ôhõta te aibã hã sa za'ëtê na 're sai u'âsi. Ta hã uwa 'ru 'rãi wa'u zei'wa duré. Rob'uprazé ubumroi'wa norî siwadi ta hã, uburé siwa'ru 're ìdanomro mono norî siwadi.” ãne ma tô da te ìma 're nharî waseté za'ra. Ni'wam norî hã 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhã, te za marî ìwê si te te 're 'manharî u'âsi za'ra. ãne wa, te za ìwaihu'u pese za'ra wa'wa, tô sena 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti ìwê uptabi na hã. — ãne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

²⁰ Tawamhã nima niwîmhã 'ri wa'õtõ mono bã 're ìdahãimana za'ra mono norî hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô wa, ma tô Zezusi hã siwi dawê'õ, tiwaihu'u pese na marî dama ì'manharî waihu'u'õ hã tamép si te te dama 're ab'manharî wê u'âsi mono nherê.

²¹ ãne te 'ri wa'õtõ ãma ma tinha Zezusi hã, 'ri wa'õtõ 're, 're ìdahãimana za'ra mono norî ma:

— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norî ma, aima 're ropia uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norî ma zama. Marî dama ì'manharî waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ì'ab'manharî wê mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ìdahãimana za'ra mono norî nho'a, te dama 're ab'manharî mono 'wa'ãhã, duréi te aré ta norî hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ìsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ìhãiro na 're si'uza za'ra. ²² Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ìhãimana u'âsi mono, da'ãma ìsipo'ozéb ãma hã Tiru ãma duré Sido ãma 're ìdahãimana wasété za'ra mono norî ma, te te ì'rob'manharî pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëtê za'ra wa'wa, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã. ²³ Duré Capana'u ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norî hã e danhipai u aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina

're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa, dapê'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã asô'a za'ra wa'aba, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wê mono ne, duréihã Sodoma âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te âma 're pawaptob za'ra mono 'wa'áhã, aré si'utôri ô di, ta norĩ hã. Rowê na te aré 're hâimana u'âsi za'ra. ²⁴Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'âma ĩsipo'ozéb âma hã Sodoma âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'êtê za'ra wa'wa, tô sena. — Âne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Capana'u âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma hã.

²⁵Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— ĩmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa âma zama, ti'ai âma zama. A hã ma tô rowaihu'u pese 'wa norĩ wi 're ĩ'anhito mo, roti ĩwê hã te te waihu'u za'ra tô da. Rowaihu'u prãĩ 'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma si, ma tô marĩ ĩwê hã 're ĩ'awaihu'u mo. Taha wa, wa ai'âma ĩwata, asôpru wa. ²⁶Tane tô, ĩmama. Asima 're ĩ'awê mono zéb uwaibaba si, ma tô ô norĩ ma si 're ĩ'awaihu'u mo. — Âne Zezusi hã ma tô Timama ma mre.

²⁷Taha wa, te duré wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— ĩmama ma tô ĩma waihu'u, uburé 're ĩhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô di, 're ĩhâimana mono zém na hã. ĩmama si ma tô ti'ra na ĩwaihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na ĩmama, da te 're waihu'u za'ra mono ô di za. ĩwétési wa tô ĩmama hã waihu'u pese, 're ĩhâimana mono zém na hã. Te ĩsima 're ĩ'awê mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma si te 're awaihu'u, ta norĩ zama ĩmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ĩhâimana mono zém na hã. — Âne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinha, âne:

— Marĩ ĩpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadâ'â wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ĩ'madá'â pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherê, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. Âne hã uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'âpé we ĩzô 're asôpré u'âsi aba mono. We ĩzô 're asôpré u'âsi aba mono wamhã, wa za te 're aipê'ê nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tô da oto. ²⁹Wa hã ĩpê'ê na ĩnhimizawi pese uptabi di. Atâma ĩhâimanazé hã. Taha wa, ma'âpé ĩ'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono, ĩ'âma 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipê ĩ're aima 're simi'wara 'wa. ³⁰Marĩ ĩwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ĩdazadâ'â wairébé mono ô ne, te za aipê'ê wapu na 're anomro aba mo oto, ĩnhimiroti zarina si.

12

Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5

¹Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tô ro'rahãri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã mrap te, wa tô aro 'rã ne hã da te 're ĩzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarĩ tridu 'rã hã, wa te huri mono da. ²Tawamhã parisezu norĩ hã te te âma wa'madá'â za'ra wamhã, Zezusihi ma, te nharĩ za'ra, âne:

— E 'madâ'â za'ra ãna, asiré 're Ìnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô aro 'rã ne hã te te sima 'rãnhinarĩ, sabadu na wawa'utuzém na nherê. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hã ma tô ãma upa za'ra, dawa'utuzé bâtâ na romhuri, wa te dawi 're Ìsawi za'ra mono zém na roti hã.

³Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te Ìrob'manharizém na tisiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. ⁴'Re Ìhâimana u'âsi mono ãma 're Ìdawata za'ra mono zéb u, ma tô âzé, apito Dawi hã. Sébré wamhã, ma tô 'mai'rê, Ì'u'êne hã. Ìsiré norĩ zama ma tô tihu, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, aré da te Ìsa'ra hã. 'Re Ìhâimana u'âsi mono, ma tô pisutu aré, da'ãma romhuri'wa norĩ si Ì'u'êne hã te te 're huri mono da, sasedoti norĩ si. Tane nherê, ma tô 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. Te te 'mai'rêne za'ra nherê, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi wê'ô za'ra ô di, ta norĩ hã. ⁵E sasedoti norĩ wasu'u zama, 're sôré za'ra wa'aba mono ô di duré, 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma Ìrob'ui'ére na hã. Ta hã ma tô 're Ìsôré za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, te za oto ãma Ìwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihã ta norĩ hã ma tô te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherê, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ãma 're Ìdawata za'ra mono zéb ãma. Tawamhã 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã romhuri zahârizém na romhuri hã te te dawi sawi nherê, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, Ìwasédé hã te te ãma 're sa'ra mono ô di ta norĩ ãma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherê. ⁶Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ìnhimiroti hã pire uptabi di, duréi roti ma hã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhorôwa ãma da'ãma romhuri'wa norĩ hãmanazém na, danhimiroti ma hã. ⁷Duréihã 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rob'ui'ére Ìbaihã na hã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hã Ìma 're Ìzata za'ra wa'aba mono zô, 're Ìnhimipari mono ô di oto. Asimizawi pese zarina da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa Ìsima te 're aiwê za'ra wa'wa oto." ãne hã ãma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré Ìwasédé hã ãma sa'ra wa'aba ô di, Ìsiré 're Ìnomro mono norĩ ãma hã, marĩ Ìwasédé hã te te 'manharĩ za'ra ô wa, ã bâtâ na. ⁸Wa hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te Ìpisudu, dasiré Ìpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama Ìpire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're Ìapisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Aibã Ìsimizu'rã're hã Zezusi te te Ìpesezé wasu'u

Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11

⁹Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hawi morĩ wamhã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô âzé. ¹⁰Tame te aibã hã namra, Ìsimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô sima wê za'ra, duréihã 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma Ìrob'ui'ére na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te ãma upai wa, Zezusi hã ãma Ìwasédé hã te te ãma hiri za'ra da. Ma tô ãne siwi ãma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapezéz hã romhuri zahârizém na hã, e Mozésihi nhimi'ui'ére zarina. — ãne te ãma siwi sadanha.

¹¹Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— Pone'ërebã hã aima 'mai'hâimana aba wamhã, ab're 'rehã wa, aiwi 'maiwaptã'ã aba wamhã, e te aré Ì'maiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô Ì'maiwazere 'wa, romhuri zahârizém na 'maiwaptã'ã nherê, pone'ërebã hã. ¹²Duré, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã pone'ërebã te te 're azawi pese mono nherê, pone'ërebã zawi nhipai u, tãma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam norĩ hã marĩ te te dama 're 'manharĩ wê za'ra mono wamhã, duréihã 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te

're 'manharī za'ra, te te āma 're upa za'ra mono āna, ta norī hā. — Āne te tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

¹³ Tawamhā Īsimizu'rā're ma, te duré tinha, Zezusi hā:

— Ma'āpé, asimizu wahutu.

Tawamhā ma tō tinhimizu hā wahutu, aibā hā. Te te wahutu wamhā, awa'awi ma tō tinhimizu pese apā. Īsimizu amo ne, wē di oto.

¹⁴ Tawamhā te te pese pari, ma tō parisezu norī hā wairé, te te sima āma roti za'ra da, Zezusi hā āma, da te dasiwi wīrī da, Īsadowa parab za'ra.

'Re ihāimana u'āsi mono hā tāma romhuri'wa da, Zezusi te te ĩpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhā Zezusi hā ma tō sina waihu'u, parisezu norī te te sima āma ĩroti za'ra zé hā te te siwi wīrī da. Taha wa, ma tō ĩhawi timorī za'ra. ĩhawi morī za'ra wamhā, da'ahā na ma tō ĩsarina ai'aba'ré ni. Tawamhā daro mono bâ 're morī ré, ma tō uburé dahâzé ré hā da'apese, Zezusi hā. ¹⁶ Te te da'apese parimhā, ma tō duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tō da. ¹⁷ Āne ma tō Zezusi hā sina da'azadawa uwati, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na, Iza'iza hā ĩsadowa wasu'u 'rata 'wa te te āma ĩrob'ui'érézé hā te te āma uwaimrami da. Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā:

¹⁸ "Āhāta te ĩpisudu ĩma romhuri'wa da, te 're ĩsawi pese mono hā. Taha āma si wa āma 're ĩtoi u'āsi.

Taha ma, wa za ĩpē'ézani hā tāma tisō. Tawamhā daro mono bâ te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te dama 're rowasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hā.

¹⁹ Ta hā awa'awi te te dama 're anharī mono ō di za. Āma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hā, mreme 'rāihā na te te dama 're rowasu'u mono ō di za, sō'awimhā.

²⁰ Duré, buru teihi hā sihâpâ na 're simasa mono wamhā, e te za da te 're si'ē. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apā 're simasa mono da. Tane duré, sib'uware na ĩ'āma 're ĩnomro mono norī ma, te te tāma 're rob'manharī wasété za'ra mono ō di za, ta hā. Duré ĩro'ore hā ro'o nhib'uware nheré, da te 're ĩsimroi mono ō ne, sib'uware na ĩ'āma 're ĩnomro mono norī ma, te te tāma 're rob'manharī wasété za'ra mono ō di za duré. Ta norī āma te za 're siwamri u'āsi za'ra. Tawamhā nimahā na si te za oto ĩsimipawapto wē zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're ĩda'anho'reptui mono zém na hā, ĩsitob'ru norī hā te te dawī 're ro'wa'rutu u'āsi za'ra mono nheré, da te 're waihu'u za'ra mono tō da, te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hā.

²¹ Tawamhā daro mono bâ te za tō sena sō 're danhimipari za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb zō."

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā, Zezusi hā āma hā.

Bezebuhu wasu'u

Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23

²² Tawamhā Zezusi hā tēme, ma tō aibā hā dasiwi saprōni ni, wa'uburé te te 're pibui u'āsi mono wa, ĩtob'a hā duré ĩmreme'ō hā. Tawamhā Zezusi hā ma tō pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apā. Te te rob'madā'ā wē di duré, aibā hā. ²³ Tawamhā da'ahā na ma āma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasima nharī za'ra ni, āne:

— Āté ō hā apito Dawihi nhihudu, sō 're ĩwanhimipari za'ra mono. — Āne te dasima āma romnomri za'ra ni.

²⁴ Tawamhã ãne na parisezu norĩ te te dawapari za'ra wamhã, ma tã sima nharĩ za'ra, ãne, ta norĩ hã:

— Ô hã Bezebuhu zadawa para, ma tã wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã tiwaihu'u pe hã te te tãma 're sãmri mono õ 'wa'ãhã, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono õ di, wa'uburé hã. — ãne ma tã parisezu norĩ hã Zesusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã te te ãma ĩrosa'rata wasété za'ra na, ma tã sina waihu'u za'ra, Zesusi hã. Taha wa, te ãne tãma ãma romnhimiré'é za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'rãwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nho'õmo ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã sisada 're hãimana za'ra mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherẽ, 'rãwi dasisada 're dahãimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'rãwim nherẽ. ²⁶ Tane duré, wa'uburé norĩ hã Satanasihi nhib'a'uwẽ, simisutu 're hãimana za'ra mono nherẽ, dapẽ'ẽ hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré sisada 're hãimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã sisada 're sipo'o za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utõrĩ, Satanasihi nhib'a'uwẽ norĩ hã. ãne, ĩma ĩnharĩ za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'ãhã, 'rãwim nherẽ, te aré tã sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tã ta norĩ hã 're si'uprosi. ²⁷⁻²⁸ Ma tã ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para wa'uburé te dama 're ĩanhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. E Bezebuhu zadawa para wa'uburé te te dama 're ĩsãmra mono na, ma tã dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. ãne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma tã ãma ĩ'upa za'ra wa'wa, ĩma ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩanhamra mono na. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani zadawa parap si, wa tã te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ai'ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ĩsãna'rata na hã.

²⁹ — Ni'wa hã aibã ĩsiptete nhorõwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi õ ré, ĩsimarĩ hã te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, aibã ĩsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ĩsimarĩ hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tãma ĩromnhimi'wara hã.

³⁰ — Ni'wam norĩ hã ĩwẽ'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã te ĩzada 're hãimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u, te 're ĩda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono õ wamhã, ta norĩ hã te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti, te te 're dazatõrĩ za'ra. ³¹ Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're manharĩ za'ra mono nherẽ, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma da te 're wasété za'ra mono nherẽ, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madá'ã tã mono da. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani ãma, da te 're wasété za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za oto. Te za te te da'ãma 're ab'madá'ã u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ³² Duré ni'wam norĩ hã dasiré ĩpoto ãma te te ĩ'ãma 're wasété za'ra mono wamhã, oto tiwasété na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, ãne hã ĩwasédé hã te te tãma 're pari za'ra mono da, te te oto ãma 're 'madá'ã tã za'ra mono da. Tane nherẽ, ni'wam norĩ

hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'êzani âma te te 're wasété za'ra mono wamhã, te za ôhõ na ìwasédé hã te te âma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — Âne na ma tô tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Rowede ìwê wasu'u, rowede ìwasété wasu'u me
Rucasi 6.43-45*

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tâma romnhimiré'ê za'ra, rowede ìwê na. Rowede ìwasété na ma tô duré tâma romnhimiré'ê za'ra, parisezu nori âma. Âne te tâma âma romnhimiré'ê za'ra, parisezu nori ma:

— Rowede hã wê wamhã, te za 're 'râi wê u'âsi za'ra. Rowede hã wasété wamhã, te za duré 're 'râi wasété u'âsi za'ra. Rowede, 're ì'rã za'ra mono zéb zarina te za âma waihu'u za'ra ni, rowede ìwê na, duré rowede ìwasété na hã. ³⁴ A nori wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapê'ê 're, da te 're ìrosa'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, marî ìwê na 're aimreme zusi waihu'u aba mono ô di. Aipê'ê 're, 're ìrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marî ìwasété na si 're aimreme zusi aba mo, a nori wa'wa hã. ³⁵ Ni'wa hã 're mori wê wamhã, tipê'ê 're tinhimirosa'rata wê hawim na te za 're mreme wê u'âsi. Duré ni'wa hã 're mori wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na te za duré 're mreme wasété u'âsi.

³⁶ — Tô sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã dahâiba mono bâ te za tâma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata âna marî ìwasété na te te dama 're ìnharî za'ra mono zém na hã. ³⁷ Taha wa, ti'ab ré uburé marî na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã. Ti'ab ré, marî ìwê na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwêsâmri za'ra wa'wa. Duré, marî ìwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwê'ô za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirõmo za'ra, parisezu nori ma.

*Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me
Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32*

³⁸ Tawamhã parisezu nori hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa nori me, ma tô Zezusihi ma, nharî za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wê za'ra ni, marî dama ì'manharî waihu'u'ô hã aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharî da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ì'ab'manharî mono na, sena na wa te âma aiwaihu'u za'ra da. — Âne te Zezusihi wi waptêrê za'ra, ta nori hã.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharî za'ra, âne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, ì'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tô ìwi ìwaptêrê za'ra wa'wa, marî dama ì'manharî waihu'u'ô hã te 'manharî da, asõ'a za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ì'ab'manharî mono na sena na ìwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherê, te 'manharî ô di za, âhãna. Âne si wa za a'â aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zona hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã si'ubdatõ ma tô bâdã hã âma ai'utõ, tebe ìsa'êtê di' re, hâimana ré hã. Taha parimhã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sõ'reptu. Á zadaré u ma tô ìrê 'râiwatobro, rob u, tebe hã, Zonahã ré. Tane duré, wa hã dasiré ìpodo hã si'ubdatõ bâdã hã te za ì'âma ai'utõ, ìdã'â wa, ab're 're ìnomro ré hã. Taha parip si, wa za duré hãiwa'udu, apã. Âne wapsi, te za ìwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi we

ĩmorĩ na sena na oto ĩwaih'u'u za'ra wa'aba da. ⁴¹ Niwamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'omo nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihãimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tó te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tó ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherê, ĩsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ĩzaze za'ra wa'aba ô di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina we atême ĩmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tó ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã. ⁴² Niwamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, duréihã danhib'apito sipi'ô hã Saba na romnhisi ãma te te 're ĩda'ab'madã'ã mono hã te za duré asada tihãimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhã uptabi nherê, ma tó wi, apito Saromahã u, ĩsimiroti hã te te wapari da, ĩsimiroti hã dahãimanazém na rowaihu'u na hã wê uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherê, ĩsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherê, ĩnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba ô di. Taha wa, te za tó ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'ô hã.

*Wa'uburé norĩ, da'ãma 're ĩsôrôwa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.24-26*

⁴³⁻⁴⁴ — ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Watobro wamhã, a'ubuni wi te za 're mo, rob're na. Tawamhã dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu ô wa, te za sima tinha: "Ĩnhorôwa 'rata u, wa za apã mo, ãma 're ĩnhorôwa u'ãsi mono da oto, ĩpê'ê 'remhã." ãne te za sima tinha. Tawamhã apã te za oto mo, aibã u, ĩpê'ê 're apã sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're hãimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wê u'ãsi 're ĩromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wê di, aibã hã apã ãma 're ĩsôrôwa mono da hã. ⁴⁵ Tawamhã tisiré norĩ zô te za mo wa'uburé hã, si'u ãma 're sôrôwa za'ra mono da. Tawamhã te za ĩtême áwisĩ za'ra, 7 na ĩhãiba za'ra hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã. Tawamhã siré te za tó ãma 're sôrôwa za'ra, aibã ãma. Aibã ma, tãma rowê prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sôrôwa mono ré hã, ĩpê'ê 'remhã. Ahã na oto ĩwa 're hãimana za'ra mono wa, tãma rowê ô uptabi di oto. Tane duré, a norĩ wa'wa hã aima 're rowê prã za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherê, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ĩzazei ãna 're aihãimana wasété u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowê ô uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — ãne ma tó Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Zezusihi na wasu'u, ĩno norĩ wasu'u me
Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21*

⁴⁶ Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tó ĩno norĩ hã ĩtême aihutu, tina me. Tawamhã rowi simasa wamhã, ma tó da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'maïrowasu'u da, ĩtême watobro za'ra da, rob u.

⁴⁷ Tawamhã Zezusihi ma, ma tó 'maïrowasu'u ni, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwê za'ra, marĩ na te te aima rowasu'u za'ra da.

⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã ma uburé dama waihu'u, ãne:

— E 'wa hã ĩna. E 'wam norĩ hã ĩno norĩ. — ãne hã ma dama waihu'u, Zezusi hã.

49-50 Tawamhã tinhiptõmo na Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ hã te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— Àhãta, ìna. Àhãta ìno norĩ. Àhãta ìhidiba norĩ. Ni'wam norĩ hã Ìmama, hãiwa ãma 're Ìsãmra mono hã te te sima 're Ìwê za'ra mono zéb zarina, te te tãma ãma 're Ì'uwaimrami za'ra mono norĩ si, ta norĩ hã ìno, duré ìhidiba, duré ìna. — Àne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai õ nherè).

13

Amnho potozé wasu'u

Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8

¹ Tawamhã tô taha båtã na ma tô Zezusi hã watobro 'ri hawi, Ìsõ'ui u morĩ da. Tame ma tô nhamra, Ìsõ'u zaihã na, te te dama rowahutu da. ² Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô ìtème dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahã uptabi na da te dasiwi uirĩ wa, ma tô uba're wa dawi àzè, Zezusi hã. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhã Ìsõ'u zaihã na te Ì'rata aimasam ni. ³ Taha wa, te Zezusi hã tinhimirohmimiré'é na dama rowahutu, àne:

— Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da.

⁴ Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré.

⁵ Ètè nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihãire di, ètè nhisiwimhã. Ti'ai baihãire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã. ⁶ Tawamhã bãdã hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hã ti'wanhipré 'ré za'ra, Ìsari hã te te rowa'rèi mono õ wa. ⁷ Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãi mono õ di, ta norĩ hã. ⁸ Ti'ai wê wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã, oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãi mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãi ahã prã ti, amnho hã. Duré nima niwĩmhã 'rãi ahã di. Duré nima niwĩmhã 'rãi pese uptabi di. — Àne na ma tô Zezusi hã dama ãma romnhimiré'é.

⁹ Tawamhã àne na ma tô duré dama ãma 'rãsutu, tinhimiroti na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé Ìwapari pese za'ra wa'aba, ìnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Àne ma tô dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré'é na si, Zezusi te te dama 're Ìrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

¹⁰ Tawamhã wa norĩ hã Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ hã wa tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã àne, wa oto wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, te romnhimiré'é na si dama 're Ìrowahutu mo. — Àne, wa wasiwi sadanharĩ za'ra ni, wa norĩ zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, àne:

— 'Re ìhãimana u'ási mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ìwaihu'u'õ hã, da'ãma 're Ìsib'a'uwê mono zém na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherè. ¹² Ni'wam norĩ hã 'Re ìhãimana u'ási mono nhimirowaihu hã te te 're 'ruiwapari u'ási za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ìhãimana u'ási mono hã sa'ètè na tãma ãma 're sôprub za'ra, te te aré ãma 're Ìrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherè, ni'wam norĩ hã Ìsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherè, te te tiwi 're awaihu 'Re ìhãimana u'ási mono hã, te te aré ãma 're Ìwaihu'u za'ra mono zé hã. ¹³ Ìnhimirohmuri hã datõmo na da te 're 'madã'ã

za'ra mono nherē, te taré da te 're 'madâ'â za'ra, da te âma 're waihu'u za'ra mono âna. Duré ĩnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherē, te taré da te 're wapari za'ra, da te âma 're waihu'u za'ra mono âna. Taha wa, wa romnhimiré'é na si te dama 're rowasu'u. ¹⁴ Duréihã Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wa hã ma tó da'âma rob'ui'éré, za da'âma 're ĩromhâimana mono zém na hã. Taha wa, âhãna ma tó da'âma uwaimra. Âne duréihã ĩsimi'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:

“Īnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherē, taré te za da te 're wapari za'ra, da te âma 're waihu'u za'ra mono âna. Duré ĩnhimirohmuri hã datômo na da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono nherē, taré te za da te 're 'madâ'â za'ra, da te âma 're waihu'u za'ra mono âna.

¹⁵ E marĩ wa. Dapē'ē 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã sitom haré te za ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra, da te ĩ'âma 're rosa'rata wē za'ra mono ô wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahâimana za'ra, ĩnhimiroti hã da te 're wapari ze za'ra mono ô wa. Duré datômo sitom haré te za 're dahâimana za'ra, ĩnhimirohmuri hã dama 'madâ'â zei ô wa.

Ânei ô 'wa'âhã, te aré ĩnhimirohmuri hã da te 're 'madâ'â ze za'ra, datômo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré da te 're ĩwaihu'u pese za'ra, dapē'ē 're, da te ĩ'âma 're rosa'rata wē za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtême 're dasipizari za'ra, dawasété wi hã. Tawamhã daházé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré dawasédé hã te dama 're apari, te da'âma 're ab'madâ'â tó mono da oto.”

Âne duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã.

¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te oto nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ĩnhimirohmuri, atômo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tó ĩ'âma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ĩnhimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, ma tó duré ĩ'âma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di, a norĩ wa'aba ma si. Tó sena wa âne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duré ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima 're wē uptabi za'ra, ĩnhimirohmuri na 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Ma tó duré aré te te sima 're wē za'ra, ĩnhimiroti na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Âne hã ma tó wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozém na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u

Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tó duré wama waihu'u za'ra:

— Ma'âpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Âhãna wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te âma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁹ Amnho hã aibã te te ĩ'anhamra mono hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u hã, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te âma 're rosa'rata ze za'ra mono ô wamhã, te te âma waihu'u pese za'ra ô di za. Ta norĩ hã amnho hã bâdâdi zababa ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Amnho hã sire te te ĩ'uprosi mono ne, te za ĩwasété uptabi hã ĩtême 're simasisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na taré te te

're ĩwapari za'ra mono hã te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hã. ²⁰ Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã êtê nhisiwi, ti'ai baiháire wa ĩrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, amnho hã ti'ai baiháire wa ĩpoto su'u mono ne, te ta norĩ hã awa'awi te te âma 're saze za'ra, to sina. ²¹ Tane nherê, ĩsadawa wasu'u hã te te 're saze za'ra mono wa, da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za sazei utõrĩ za'ra. Amnho hã ti'ai baiháire wa, ĩrere'e mono hã sari õ wa, ĩ'wanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utõrĩ za'ra, ta norĩ hã. ²² Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. Wab'ru hã ro'wanhipré siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ĩ'rã za'ra õ ne, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherê, ĩwê hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, ta norĩ hã. Tihãimanazém na si te za sina 're hãtã'ã u'ãsi za'ra. Duré danhibro pe hã wê uptabi newa te za taha zõ si te te 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra. Taha wa, amnho 'wanhipré hã ĩ'rã za'ra õ ne, 're nomro wê mono õ di za, ta norĩ hã. ²³ Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wê wa ĩrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wê uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhã, rowede ĩ'rã pese uptabi ne, te za wê u'ãsi 're hãimana za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tõ Zezusi hã wama waihu'u za'ra, te te da'ãma ĩromnhimiré'ézé hã.

Wab'ru hã rob're ĩwê wazari, ĩpoto mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tõ duré wama âma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém na, wa za oto aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã tiburu na ma tõ amnho potozé ĩwê hã te te a're, amnho hã tãma 'rã da. ²⁵ Tawamhã nimahã na barana danhotõ mono ré, ĩsitob'ru hã ma tõ ĩburu u mo. Wab'ru hã ma tõ te te a're, amnho ĩwê wazari. Te te a're mono pari, ma tõ apã mo. ²⁶ Tawamhã rob're hã ma tõ prédu. Taha wa, ma tõ 'rã. 'Rãi mono wamhã, dama 'madã'ã pibu pese di oto, wab'ru hã ĩwazari ĩpoto mono na hã. ²⁷ Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ hã ma tõ ĩtême aihutu. ĩtême sihutu wamhã, ãne te tãma rowasu'u za'ra: "Apito, oro amnho hã ĩwê si aiburu na a're mono za, ma wab'ru hã ĩsiré 'wanhipré." ãne te âma siwi sadanha, buru tede'wa hã.

²⁸ — Tawamhã buru tede'wa hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne: "Ni'wa hã ĩ'ruiwapari'wa, ma tõ ãne ĩma 'manha."

Tawamhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã te siwi sadanha, ãne: "E ãne hã aima wê di, wab'ru hã uburé wa te ĩsanoi mono da hã, tãma ropese da."

²⁹ — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: "Tõ'ã. Rob're hã ĩ'rãi ré hã ĩsu sano za'ra wa'aba tõ da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'ã, wab'ru hã.

³⁰ A'ã simisutu siré prédu mono, roptehãri na da te 're ĩsãna'rata mono zéb u hã. Tawapsi wa za oto roptehãri na romhuri'wa norĩ ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehêne te te siwi sanoi mono da, te te duré wasisi mono da, unhama u te te siwi sãmra da, si'unhama da. Taha parip si, te za oto tehãri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ĩma." — ãne na ma tõ Zezusi hã âma romnhimiré'é, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zém na hã, ãne hã sõ'awib õ nherê.

Motada nhamare wasu'u

Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19

³¹ Tawamhã romnhimiré'é na ma tõ duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima âma simiré'é za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibâ tiburu na te te ì'a're hã. ³² Motada nhamare hã uburé romnhamare norî ma syryre nherê, oto prédu mono wamhã, uburé romnhamare, da te 're ìzuri mono hã te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'êtê wamhã, ìsu 'rowi te za si norî hã te te sima 're sasi za'ra. — Æne na ma tô duré Zezusi hã wama âma romnhimiré'é za'ra.

Ì'u'êtê wapuzé wasu'u

Rucasi 13.20-21

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama âma romnhimiré'é za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norî ma:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Pi'ô hã te za ì'u'êtê wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne zub'a si, sa'êtê uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ì'u'êne hã. Sa'êtê uptabi di za oto. Æne duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé hã. — Æne na ma tô duré Zezusi hã âma romnhimiré'é.

³⁴ Marî na te te dama âma 're romnhimiré'é mono nherê, te te dama âma 're arowasu'u mono ô di, Zezusi hã. Romnhimiré'é na si ma tô te te dama 're rowasu'u. ³⁵ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te âma ìrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô romnhimiré'é na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã. Æne duréihã âma ìrob'ui'éré siro hã: "Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama âma 're aromnhimiré'é. Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ìwaihu'u'ô hã."

Æne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te âma ìrob'ui'éré siro hã.

Wab'ru na ìsimiré'ézé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ìwaihu'uzé wasu'u

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô dawî mo. Dawî morî wamhã, ma tô 'ri para u âzé. Tawamhã ìsiré 're ìwanomro mono norî hã wa tô 'rãwi ìtême ubumro ni, wa te wasiwi sadanharî da, ãne:

— Ma'âpé wama waihu'u za'ra na. E marî na ma tô wab'ru na hã âma ìromnhimiré. E marî te wasu'u.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharî za'ra, ãne:

— Aibâ hã tiburu na amnho ìwê te te ì'a're mono hã, wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para dasiré ìpodo hã, te ìwasu'u. ³⁸ Duré aibâ buru hã, daro mono bâ ti'ai wa, 're ìdahâimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ìwê hã uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono, âma 're ìsib'a'uwê za'ra mono norî, te wasu'u. Duré wab'ru hã ìwasété uptabi nhîb'a'uwê norî, te wasu'u, Wa'uburé nhîb'a'uwê norî hã. ³⁹ Duré buru tede'wa nhitob'ru hã wab'ru hã ìburu na te te tiwi ì'azuri mono hã wa'uburé norî nhîb'apito te wasu'u, tô ô hã. Duré da te 're ìroptehâri za'ra mono zé hã rob'râsutuzéb âma za da'âma ìsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norî hã hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norî, te wasu'u. ⁴⁰ Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhama u da te 're ìsâma mono ne, te za dama òromhâiba, rob'râsutuzéb âma hã. ⁴¹ Wa hã dasiré ìpodo hã hâiwa âma ìma romhuri'wa norî hã wa za we satôri za'ra ti'ai u, marî ìwasédé hã da te 're ìmanharî u'âsi za'ra mono norî hã te te da'ubumro za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê norî nhiti. Dawasédé hã da te 're 'manharî za'ra mono da, te te dama 're ìroti za'ra mono norî zama te za ubumro za'ra, hâiwa âma ìma romhuri'wa norî hã. Wab'ru hã da te 're ìsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, ône haré. ⁴² Taha parimhã te za unhama ro'o za'êtê u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata

za'ētē za'ra mono wa. ⁴³ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ìmadâ'â pese za'ra mono norî si, te za pire na dama 're hâimana za'ra. Bâdâ hã daro mono bâ te te dama 're rob'uiwê za'ra mono wa, uburé da te 're ìmadâ'â za'ra mono ne, te za uburé da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ìhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb âma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ápé ìwapari pese za'ra wa'aba, ìnhimiroti na hã. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Ëtê'ubuzi wasu'u

⁴⁴ Tawamhã âne te duré wama rowasu'u za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima âma romnhimire'ê za'ra wa'wa, âne. Aibã hã daburu na te te romhuri ré, ma tô êtê'ubuzi ìwa'âbã za'êtê uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ìsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tô apã dawi suwa tame, da te sãmri tô da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburé tinhibro hã dama wede, buru hã tô ô hã te te dawi uipra da, êtê'ubuzi, ìwa ìnomro hã te te sima âri da. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u hã.

Ëtêwaipo wasu'u

⁴⁵ — Æne duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé hã. Aibã hã ma tô sima wê, dasima danhipesezê hã êtêwaipo ìwa'âbã za'êne hã te te dawi 'manhopêtê wa, te te sima uipra da, dama ìmadâ'â ze hã. ⁴⁶ Tawamhã êtêwaipo ìwa'âbã za'êtê uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburé tinhibro hã ma tô dama wede, êtêwaipo hã te te sima uipra da. Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u hã. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norî ma, wa te waihu'u za'ra da, sô'awib ô nherê.

Tepe mramizé wasu'u

⁴⁷⁻⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré âne na wama rowasu'u za'ra, tin-himirotnhimire'ê na:

— Æne hã duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwê mono zé hã. Tepe mrami'wa norî hã ma tô abazipara hã sô siwi time, ìsô'ui wa. Te te siwi meï wamhã, ahã na ma tô siwi âma 'mai'âri za'ra, ìpoto mono bâ, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahã uptabi wamhã, ma tô abazipara hã siwi tisa, â zada'rê u. Tame ma tô oto tebe hã ìwê si siwi waibu, si'ôtô 're, te te 'manherê za'ra da. Tebe siwamnarî norî hã da te 're ìhuri mono ô hã ma tô taré siwi sãmra. ⁴⁹ Tane te za dama tìromhãiba, rob'rãsutuzéb âma hã. Hãiwa âma romhuri'wa norî hã te za we dazô ai'aba'rê ti'ai u, dawasétê na 're ìdahâimana u'âsi mono norî si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ìmadâ'â pese za'ra mono norî nhiti, te te dazani za'ra da oto. ⁵⁰ Tawamhã unhama ro'o za'êtê u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te 're robzépata za'êtê za'ra mono wa. — Æne Zezusi hã te te wama âma ìromnhimire'ê za'ra zé wasu'u hã.

Marî tétê hã da te dasima 're ìsômri za'ra mono zé wasu'u

⁵¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô wazadanharî za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norî hã:

— E ma tô asiwi ìwaihu'u 'wa, uburé te aima âma ìromnhimire'ê za'ra wa'aba zé hã.

Tawamhã asa wa tãma nharî za'ra ni:

— Ìhe. Wa tô waihu'u za'ra ni.

⁵² Tawamhã âne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne. Áté 'ri tede'wa te za marĩ ĩwê hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ĩromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhã marĩ ĩ'ratate si te za te te dama 're azani. Mare di. Marĩ ĩtéb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norĩ hã da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norĩ hã te za ĩsimiroti ĩtéb zama te te dama 're waihu'u za'ra, ĩsimiroti 'rata me. — Âne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, ĩprédubzéb âma da te dasiwi ĩwê'ôzé wasu'u

Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30

⁵³⁻⁵⁶ Tawamhã Zezusi hã marĩ nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tô mo, aré 're ĩhâimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma. Tawamhã ĩsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima âma nharĩ za'ra ni, âne:

— Ô hã wede'é na romhuri'wai 'ra. ĩna nhisi hã, Mariza na ĩsisi hã. Duré ĩno norĩ nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. ĩhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hâimana za'ra. E niha ma bété ôhô si uburé marĩ hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã, duré marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wê mono zéb da hã. — Âne ma tô âma dasima romnhoré za'ra ni.

⁵⁷ Taha wa, ma tô dasiwi wê'ô ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã âne dama tĩna:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datême 're nomro mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ĩsipti'ai âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono ô di, ĩsipti'ai âma wa. ĩsisânawã norĩ zama, ĩsôrôwa âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hãiba wazé mono ô di. — Âne hã ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

⁵⁸ Tawamhã ĩsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô wa, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã ahã na te te dama 'manharĩ ô di, tamemhã.

14

Zuwã Batita, da te ĩbutu nhizârizé wasu'u

Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9

¹ Tawamhã apito Erodi hã Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma te te 're da'madã'â mono ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa. ² ĩwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tô te te tâma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihi hãiba na:

— Zuwã Batita te dama 'rui wa, da te wĩrĩ wa, apã ĩhãiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'ô hã.

³⁻⁴ Âne ma tô apito Erodi hã Zezusihi wasu'u na tâma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tô aré tinoi mro zô rowasutu, Erodiza na pi'ô nhisi zô. ĩno nhisi hã Piripi na ĩsisi hã. Zuwã Batita hã ma tô aré te te tâma 're roti u'âsi, âne: "'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã te te âma roti ô di, asisânawã mro na aimro da hã. Tãma wê ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã." — Âne ma tô te te tâma 're roti u'âsi, Erodihĩ ma. Tane nherê, ma tô apito Erodi hã tinoi mro na tiwi âma ai'ré. Taha wa, ma tô dama ti'ru, Zuwã Batita hã da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sêrê da, dazazéb 're. ⁵ Apito Erodi hã ma tô sima wê

aré, te te dama 'ru da, Zuwā Batita da te wīrī da. Tane nherē, pahi di zudezu norī ma hā, Zuwā Batita hā 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa. ⁶Tawamhā Erodihī waptā'āzém na ma tô dato hā dasiwi 'manharī ni. Tawamhā Erodizaha 'ra hā ma tô danho'a apese azarudu hā, apito Erodihī nho'a zama. Taha wa, te te 'madā'ā ze ti, apito Erodī hā. ⁷Taha zarina, ma tô azarutu ma ropisutu, āne:

— Tô sena, wa za uburé marī hā aima tisō, asima ĩwēzéb uwaibaba, ĩwi ĩwaptērēzéb zarina.

⁸Tawamhā ĩna hā te te tāma ĩrotizéb zarina, ma tô tiwi rowaptē, āne:

— Zuwā Batitaha 'rā si, wa ĩsima wē, piza'a 'renho'a wa, ĩma hiri da, āhāna awa'awi.

⁹Taha wa, ma tô apito Erodihī wi tirobzei'ō. Tane nherē, sō ihârâ norī nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô āma tāma uwaimra, te te tiwi ĩwaptērēzéb uwaibaba. ¹⁰Ma tô dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwā Batitaha zô da'maimorī da, da te butu nhizâri da. ¹¹Da te butu nhizâri wamhā, ma tô oto siwi ti'â ĩ'râ hā, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhā ma tô tina ma ti'â oto, azarudu hā. ¹²Tawamhā Zuwâhâ siré 're ĩnomro mono norī hā ma tô sō ai'aba'rē, ĩhâiba zô, te te siwi âri da, te te siwi sērē da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba'rē Zezusihi u, te te tāma rowasu'u za'ra da.

*Zezusi hā dasa te te dama ĩ'manharizé wasu'u
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwā 6.1-14*

¹³Tawamhā Zezusi hā Zuwâhâ wasu'u te te wapari wamhā, ma tô danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sāmra da. Tane nherē, nimomo ĩsāmra na ĩwasu'u hā da te wapari za'ra wamhā, ma tô darom hawi tawairé ni da'ahâ na, ĩsarina dasi'aba'rē da ĩsō'râmi, ti'ai baba. ¹⁴Tawamhā Zezusi hā uba're hawi watobro wamhā, da'ahâ uptabi na ma tô da'ab'madâ. Te te da'ab'madâ'â wamhā, ma tô da'āma tipē'ēzé, Zezusi hā. Taha wa, ĩhâzé ré norī hā tame ĩsi'ubumro norī hā ma tô apese.

¹⁵Tawamhā hâiwahâ pesere, wa norī hā ĩsiré 're ĩwanomro mono norī hā wa tô ĩtēme ubumro ni, Zezusihi u. Āne, wa tô tāma nharī za'ra ni:

— Ma tô tihâiwahâ. Āme a'ubuni wi, wa wahâimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'āpé dama rob'ru na, 'ri wa'ōtō u dasi'aba'rē da, dasa hā da te dasima uipra za'ra da.

¹⁶Tawamhā Zezusi hā te asa wama nharī za'ra, āne:

— Mare di. Dasi'aba'rēi ō di za. A norī wa'wa hā te za dasa hā dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

¹⁷Tawamhā wa duré asa tāma nharī za'ra ni, Zezusihi ma:

— ĩ'u'ētē wapu hā 5 na te wama tihâimana za'rare. Duré pe'a hā maparane. Ā norī si, umrore di.

¹⁸Tawamhā Zezusi hā te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'āpé we ĩma waibui wa'aba, ĩ'u'ētē wapu hā, duré pe'a hā.

¹⁹Tawamhā te oto dama tinha, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô oto ĩ'u'ētē wapu hā waibu, 5 na ĩhâiba hā. Duré pe'a hā maparane. Tawamhā hâiwa u te ĩré rob'madâ, Timama āma wata da, sōpru wa. Taha pari, ma tô te te wē'ē, ĩ'u'ētē wapu hā. ĩsiré 're ĩwanomro mono norī ma, ma tô wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da. ²⁰Tawamhā aihīni ma tô dasa hā huri ni. Ma tô da te 'mahâpârī. Tawamhā Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norī hā wa tô apâ si'ōtō 're, wa te sé danho'rada hā, ĩ'u'ētē wē'ē hā pe'a wē'ē zama. ¹²na si'ōno hā ĩré hā, danho'rata ré hā. Si'ōtō 'remhâ 'masisi di. ²¹Aibâ

norĩ hã 5 miu na ìhâiba za'ra hã ìsaihuri norĩ hã, aibã norĩ za'rata si hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

ZeZusi hã â nhisi baba ìmorĩzé wasu'u
Marcusi 6.45-52; Zuwã 6.15-21

²² Tawamhã ZeZusi hã ma tô wama rob'ru za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma, uba're wa, wanhisisi da, ìwana zara u wa te saprĩ za'ra da ìsõ'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apã da te ropéi mono da. ²³ Te te dama rob'ru pari, te oto ZeZusi hã mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mre me da. Tame siwaprosi sãmra ré, ma tô âma timara. ²⁴ Taha ré, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ hã wa tô â wa'wa u wahâimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tô â sisasi hã te te waré wabzuri za'ra uba're hã, rowa'u'u za'êne hã ìsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. ²⁵ Tawamhã zahadu mara hã ré, te ZeZusi hã watême timorĩ za'ra, â nhisi baba. ²⁶ Tawamhã, wa te wasiwi 'madã'ã wamhã, wa tô tâma wapë'ëwara za'ra ni, adã watême morĩ za'ra newa. Æne, wa wasima 'mahãrã za'ra ni:

— Ôhõta adã'ã hãiba warõ, te wei watême mo. — Æne, wa wasima 'mahãrã za'ra ni. Tawamhã tâma wapahi za'ra wa, wa tô tâma wazadari za'ra ni.

²⁷ Tawamhã awa'awi ma tô ZeZusi hã wama si'mahãrã za'ra:

— Wa hã wa we atême ìmorĩ 'wa. Ìma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

²⁸ Tawamhã Pedru te tâma tinha, âne:

— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'ãpé we ìzõ aihãrã, â nhisi baba ãma atême ìmorĩ da, asabzéb u.

²⁹ Tawamhã asa te tâma tinha, Pedruhu ma:

— We aimorĩ pé, ìtême.

Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morĩ da, ZeZusihi u. ³⁰ Tawamhã â nhisi baba ìtême morĩ wa, ma tô rowa'u'u za'ète ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré âzé, â 'rowi. Te sina 'mahã, âne:

— Wanhib'apito, ma'ãpé ìnho'reptu na, ìdã'ã tô da.

³¹ Tawamhã awa'awi ma tô ZeZusi hã pa'ã, tinhib'rata na. Æne te tâma tinha, Pedruhu ma:

— E niha ìzaze syry di. E marĩ da, ma tô 'rãwi ì'ãma asiwawã, te aipawap-tobzém na hã. — Æne ma tô tâma tinha, ZeZusi hã.

³² Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, ZeZusi norĩ hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã tiwa'u'utu. ³³ Tawamhã ìsiré 're ìwanomro mono norĩ hã wa tô âma wawata za'ra ni, ZeZusihi ãma. Æne wa ãma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ìhâimana u'ãsi mono 'ra, te 're aimo. — Æne wa ãma wawata za'ra ni.

ZeZusi hã te te ìda'apesezé wasu'u
Marcusi 6.53-56

³⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, ZeZusihi me, ìsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u.

³⁵ Tamemhã ma tô dasiwi waihu'u ni, ZeZusi hã. Taha wa, ma tô ZeZusihi wasu'u na ãma dasima da te ropé, 'ri wa'õtõ mono bã, ti'ai 're dasi'rata 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã da'ahã na ma tô ìhãzé ré norĩ hã ìtême 'wasari ni. ³⁶ Tawamhã ma tô ìhãzé ré norĩ hã tiwi waptêrê za'ra, ì'uza nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhã ì'uza nhisutu si te te nasi upi za'ra nherê, ma tô tizéptã'ã za'ra, uburé ìhãzé ré norĩ hã, awa'awi.

15

*Zudezu nori hi'rata hâimanazé wasu'u
Marcusi 7.1-13*

¹ Tawamhâ parisezu nori hâ, duré 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa nori hâ ma tô ai'aba're Zeruzarê hawi, Zezusi hâ te te siwi âma sadanharî da, zudezu nori hi'rata nhimiroti na. Âne te siwi sadanha, âma:

² — E niha asiré 're ïnomro mono nori hâ te te 'madâ'â za'ra ô di, duréi wahi'rata nori nhimiroti hâ. Ta nori hâ 're saihuri mono ô ré, 're simisôï pese za'ra mono ô di. Âne wa, te ta nori hâ wahâimanazé hâ te te âma wawi 're upa za'ra.

³ Tawamhâ asa te Zezusi hâ tâma nharî za'ra:

— E niha bâ bété, a nori wa'wa hâ 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di, te bété asimiroti na si 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. ⁴ Duréihâ 'Re ihâimana u'âsi mono hâ ma tô âne dama roti: "Aimama nori hâ te za 're ïwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama." Âne ïsimiroti amo hâ duré: "Ni'wam nori hâ timama nherê, duré tina nherê, te te âma 're wasété za'ra mono wamhâ, te za da te 're simro." Âne ïsimiroti hâ duréihâ.

⁵⁻⁶ Tane nherê, te aimawi dama 're ïroti za'ra wa'aba mo, âne: "Âté ni'wa hâ te za sima rosa'rata, marî hâ timama nori ma, te te sômri da, te te âma pawaptob zahuré da. Tane nherê, te za tipê'ê na sima tinha: "Â hâ 'Re ihâimana u'âsi mono te hâ." Âne wamhâ, timama nori ma, te te sômri zahuré ô di za, te te âma pawaptob zahuré da." Âne te dama 're ïroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Râwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hâ asiwi 're ïwê'ô za'ra wa'aba mo. ⁷ A nori wa'wa hâ aihâimana si'ahâ za'ra wa'aba di. Duréihâ Iza'iza hâ ma tô ïuwaibaba ai'âma rob'ui'ére sirômo za'ra wa'wa, za 're ïaihâimana za'ra wa'aba mono zém na hâ. 'Re ihâimana u'âsi mono mreme na ma tô âne na ai'âma rob'ui'ére sirômo za'ra wa'wa:

⁸ "Ô nori hâ tô sena newa, te timreme na si taré ï'âma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ê 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ï'upana.

⁹ Danhimiroti zarina si, te ta nori hâ te te dama 're rowahutu za'ra, ïnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai ô di, ta nori hâ ï'âma 're ïwata za'ra mono zé hâ."

Âne ma tô ai'âma waihu'u sirômo za'ra wa'wa, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hâ, duréihâ. — Âne ma tô Zezusi hâ tâma rowasu'u za'ra, parisezu nori ma.

Dasa hâ da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ïmanharî za'ra mono ô zé wasu'u

Marcusi 7.14-23

¹⁰ Tawamhâ Zezusi hâ ma tô sima dazô hâ, ïsimirowasu'u hâ da te wapari za'ra da. Âne te dama tinha:

— Ma'âpé, ïwapari pese za'ra wa'aba za, marî hâ waihu'u za'ra wa'aba da, âma. ¹¹ Uburé marî na 're dasaihuri mono wamhâ, dapê'ê 're, 're sisisi mono wamhâ, taha na 're dasiwasété za'ra mono ô di za 'râwi. Dapê'ê hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharî wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Âne ma tô Zezusi hâ dama waihu'u.

¹² Tawamhâ wa nori hâ ïsiré 're ïwanomro mono nori hâ wa tô ïtême ubumro ni, Zezusi u, wa te wasiwi âma sadanharî za'ra da, âne:

— E ma tô asina ïwaihu'u za'ra. Parisezu nori hâ ma tô aimreme hâ siwi wê'ô pese za'ra.

¹³ Tawamhã Zezusi hã te asa wama ãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma:

— Īmama hã hãiuwa ãma 're ĩsãmra mono hã rob're te te ĩ'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o. ¹⁴ Parisezu norĩ ãma 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihã na 're hãimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ĩtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptã'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — Æne ma tõ Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã Pedru te ãma 'mahã, Zezusi hã:

— Ma'ãpé ãma wama rowasu'u za'ra na, taha na ãma ĩromnhimiré'é na hã wa te waihu'u za'ra da.

¹⁶ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ¹⁷ Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apã 're wairébé, dahãiba hawi. ¹⁸ Tazahã, dapë'ê hawi da te 're ĩsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. ¹⁹ Dapë'ê 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, dasipãri hã, duré dasina danhimisaihuri hã, duré marĩ na danhimisaihuri hã, duré dazadawa nhipe hã, duré da te da'ãma 're ĩwasété za'ra mono hã. ²⁰ Æne uburé dapë'ê 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Tane nherë, danhimsõĩ ãna 're dasaihuri mono wamhã, ãma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Æne ma tõ Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

Pi'õ hã zudezu'õ 'ra, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u

Marcusi 7.24-30

²¹ Tawamhã Zezusi hã ma tõ mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwĩb zama. ²² Tame sãmra ré, ma tõ pi'õ zudezu'õ hã ĩtème wi, Cana'ã norĩ siré hã, ta niwĩ 're ĩsãmra mono hã. ĩtème wisi wamhã, ma tõ 'mahã, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ'ãma aipë'ézé na. ĩ'ra sipi'õ, wa'uburé ré 're hãimana u'ãsi mono wa, te te 're robzépata za'ëté u'ãsi.

²³ Tawamhã ãne na pi'õ te te 'mahãrã nherë, te te sada'ãbã õ di asa, Zezusi hã. Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tõ ĩtème ai'ré za'ra ni, Zezusi u. Æne, wa tõ tãma 'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé pi'õ satõri apã, wa hawi morĩ da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab' mahãrã, mreme 'rãihã na.

²⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, asa:

— Pone'ërebã 're ĩsimani za'ra mono norĩ zõ si, ma tõ we ĩmama hã ĩzatõ, ĩzarazéhé nhihudu norĩ zõ si.

²⁵ Tawamhã ãne na Zezusi hã te te rowasu'u wamhã, ma tõ pi'õ ĩtème mo. Ma tõ hi'rãtitõ ĩpapara aime. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— Apito, ma'ãpé ĩ'ãma aime na.

²⁶ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— E 're dasaihuri mono ré, te za dasa hã da'ra wi, da te 're waibu, wapsã ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. Æne hã ĩ'uwaibaba õ di. — Æne te Zezusi hã pi'õi ma ãma romnhimiré'é, zudezu'õ norĩ ãma hã, sõ'awib õ nherë.

²⁷ Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinha, ãne:

— Apito, tõ ĩbã ma tane hã ĩma ĩwaihu. Tane nherë, wapsã hã wedeza zahãpã ĩtede'wa sai'a'a hã te za te te 're huri, ĩsahãpã 're ĩrere'e mono hã.

²⁸ Tawamhã pi'õi mreme te te wapari wamhã, te tãma tinha, Zezusi hã:

— Pi'õ, wa tô aiwaihu'u, aima i'umnhasi za'etê na, iwi i'waptêrêzêb zarina te aima i'manharî da hã. Taha wa, wa za aima âma uwaimra, tô. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, pi'õi ma. Tawamhã âne te te tâma nharî wi, ma tô wa'uburé hã i'ra sipi'õi hawi watobro. Taha wa, ma tô tipe se oto.

Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te îda'apesezé wasu'u

²⁹ Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na isõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da. ³⁰ Tame sãmra ré, ma tô da'ahâ uptabi na itême aihutu ni. Ihâzé ré norî hã ma tô itême da te simro, imorî'õ norî hã, duré itob'a norî hã, duré i'râtêire norî hã, duré imreme'õ norî hã. Uburé siwa'ru ma tô ihâzé ré norî âma dasito, ipapara da te sôré da. Tawamhã uburé ma tô da'apese, Zezusi hã. ³¹ Tawamhã imreme'õ norî hã ma tô mre me wairé. Duré i'râtêire norî hã ma tô timorî wê za'ra. Imorî'õ norî hã para na te oto 're nomro. Itob'a norî hã te duré rob'madâ'â za'ra oto. Tawamhã âne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ihâimana u'âsi mono âma, ma tô duré âma tawata za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norî nhib'apito âma.

*Zezusi hã dasa te te dama i'manharîzé wasu'u hãiba amo
Marcusi 8.1-10*

³² Tawamhã Zezusi hã ma tô isiré 're i'wanomro mono norî zô sima wazô tihârâ za'ra. Tawamhã te wama nharî za'ra, âne:

— Âhãna i'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawî ai'utõ, bâdâ si'ubdatõ da'âma si'utõri wa. Taha wa, da'âma ipê'ézé di, wa hã. Dasai õ nherê, te dama rob'rui waihu'u õ di, apâ da te ropéi mono da hã. Danhib'uwere wa, bâdâdi wa, dawî robra za'ra õ'umnhasite, te dama rob'rui waihu'u õ di.

³³ Tawamhã wa norî hã isiré 're i'wanomro mono norî hã wa tô wasiwi sadanharî ni, Zezusi hã:

— E niha wa za i'u'etê wapu hã 'masãmri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherê, dahâiba mono bâ wa te dama i'a za'ra da hã. Da'ahâ uptabi di.

³⁴ Tawamhã te asa wazadanharî za'ra, Zezusi hã:

— E niha te i'u'etê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

Tawamhã âne te asa tâma wasu'u za'ra:

— 7 na te wama tihâimana za'ra. Duré pe'a hã umrore na te tihâiba. — Âne, wa asa tâma wasu'u za'ra ni.

³⁵ Tawamhã Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da. ³⁶ Taha pari, ma tô duré 7 na i'u'etê wapu hã waibu, pe'a zama, 'Re ihâimana u'âsi mono âma wata da, sôpru wa. Âma wata pari, ma tô te te wê'ê, i'u'etê wapu hã, pe'a zama. Isiré 're i'wanomro mono norî ma, ma tô wama sômri za'ra, wa te dama sômri za'ra mono da. ³⁷ Tawamhã uburé ma tô tasaihuri ni. Ma da te 'mahâpârî. Tawamhã isiré 're i'wanomro mono norî hã wa tô danho'rada hã apâ wa te ubumro za'ra, 7 na si'õno hã isi'atarême ré hã. ³⁸ Aibâ norî hã tisa te te ihuri norî hã 4 miu na ihâiba za'ra hã. Pi'õ norî hã duré ai'uté norî hã sa'rata õ di.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rob'ru, apâ dasi'aba'ré da, darob u. Taha pari, ma tô uba're 're âzé, Madadâ na danhipti'a nho'õmo nhisi u te te saprî da.

16

*Zezusi hã marî i'waihu'u'õ hã te te 'manharî da, da te tâma i'ruzé wasu'u
Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56*

¹ Tawamhã parisezu norĩ hã duré sadusezu norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba're, te te tãma 'ru za'ra da, marĩ dama i'manharĩ waihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, isõ'a za'ra, 'Re ihãimana u'asi mono zadawa para di pâ, marĩ hã tô sena te te 'manharĩ zô. ãne ma tô tãma 'ru za'ra, te te siwi pibu da, Zezusi hã. ² Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Bãdã Isébrézéb u hãiwa pré wamhã, te za ãne asima 're irowasu'u za'ra wa'aba mo: “Awêmhã hãiwa wẽ di za oto.” ³ Duré nimahã na bãdã rãiwatobrozéb u, hãiwa nhirõtõ si simi'wara wamhã, iwatobrozéb ãma si bãdã te te hãiwa nhirõtõ pré wamhã, te za duré ãne asima 're irowasu'u za'ra wa'aba mo: “Ãhãna hã tã te za we tita'a.” ãne hã hãiwa u 're asimizawẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, tã 're ita'amo zéb da hã duré 're ihãiwa pese mono zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna uburẽ 're iromhãimana mono zé hã 'madã'ã za'ra wa'aba nherẽ, za 're iromhãimana mono zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di. ⁴ Nimosi aipoto té wa'aba mono hã i'aihãimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ihãimana u'asi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ãma i'ru za'ra wa'wa, marĩ dama i'manharĩ waihu'u'õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za. Duréhã Zonahã ma iromhãimanazém na si te za ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ihãimana u'asi mono, marĩ dama i'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma i'manharizém na. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã Zezusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

Ï'u'ëtẽ wapuzém na Zezusi te te ãma isimiréé za'ra zé wasu'u, parisezu norĩ ãma

Marcusi 8.14-21

⁵ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, isõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô i'u'ëtẽ wapu na po're ha'ari za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba're ni. ⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, isiré 're iwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, i'u'ëtẽ wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norĩ me. — ãne ma tô wama ãma romnhimiréé za'ra, sõ'awib õ nherẽ.

⁷ Tawamhã wa norĩ hã wa wasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— ãté õ hã i'u'ëtẽ wapu hã wa te wei wasiré 'mai'ari õ wa, ma tô ãne wama nharĩ za'ra.

⁸ Tawamhã Zezusi hã wanhimirosa'rata za'ra hã te te sina waihu'u wa, te wama nharĩ za'ra, ãne:

— E niha te i'u'ëtẽ wapu hã aima ihãimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi i'umnhasi za'ra wa'aba ãna. ⁹ E zahadu bété asiwi izadaihu'u za'ra wa'aba ã bã. E ma tô ãma aipo're si'ari za'ra wa'wa, 5 miu na aibã norĩ ma, i'u'ëtẽ wapu hã 5 na te iwẽ'ei mono zém na hã. E niha si'õno hã i'masisi za'ra wa'wa hã, i'u'ëtẽ wapu wẽ'ei ré hã. E ma tô duré ãma aipo're si'ari za'ra wa'wa. ¹⁰ Duré 4 miu na aibã norĩ ma, i'u'ëtẽ wapu hã 7 na te wẽ'ei mono wamhã, e niha si'õno hã i'masisi aba mono hã. E ma tô duré ãma aipo're si'ari za'ra wa'wa. ¹¹ E niha bã waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, i'u'ëtẽ wapu 'manharizém na te inharĩ uptabi õ zém na hã. Ma'ãpé 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, i'u'ëtẽ wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norĩ me.

¹² Tawamhã isiré 're iwanomro mono norĩ hã wa tô wasina waihu'u za'ra ni, Zezusihi mreme hã, i'u'ëtẽ wapu 'manharizém na te te wama inharĩ uptabi

õ na hã, parisezu norĩ nhimiroti waseté na te te ãma ĩsimiré'ézém na si, sadusezu norĩ me.

Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na, Danho'reptui'wa da, Pedru te te ĩwasu'uzé wasu'u

Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21

¹³ Tawamhã Zezusi hã te oto mo darob amoi u, apito Piripihĩ te, Sézarea na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ. Tame ma tã wazadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã:

— E niha ma tã dasima ĩwasu'u za'ra ni, dasiré ĩpodo hã ti'ai ãma. E 'wa hã, wa hã wa 're mo.

¹⁴ Tawamhã ãne wa asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãiwa'udu. Duré a hã, u, Eriasi apã we ĩ'aimorĩ. Duré a hã, u, Zeremiasĩ. Duré a hã, u, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ĩhãiba amo, apã aihãiwa'udu.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré wazadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tã asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— A hã Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi, te Pedru oto 'mahã:

— Sima, Zuwãhã 'ra, aima 're rowé mono di. Ma tã ãma ĩ'uwaĩmra. A hã danhimirowasu'u hawi, ãne na ĩwaihũ'u õ di. ĩmama, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono si ma tã ãne na aima ĩwaihũ'u. — ãne ma tã Zezusi hã wésã Pedru hã, te te ĩwaihũ'uzém na. ¹⁸ Tawamhã te duré tãma ãma romnhimír'é:

— Pedru, ãne wa za aima waihũ'u. Êtê na, wa ai'ãma simir'é. Ni'wa hã êtê nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tãma. Tane hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na, ma tã ĩwaihũ'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã êtê nhisiwi te te ĩ'ri ne, te za oto ĩwaihũ'u na'rata zém hawim na ĩwaihũ'u za'ra ni, za da te 're ĩzaze za'ra mono norĩ hã. 'Re ĩdadã'ã za'ra mono zé hã dama siptete nherê, pire nherê, ĩzazei'wa norĩ ãma te te ai'utê waihũ'u za'ra õ di za. ¹⁹ Danhib'apito, 'ri za'êtê 're, 're ĩsãmra mono hã te za 'ridawazé hã tãma ĩromhuri'wai ma tisõ, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisi mono da. Tane, wa za aima tisõ 'ridawazé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwé mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisi mono da. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tã za'ra mono da, dawi 're ĩ'azawi mono hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te ãma 're asaze, hãiwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ĩ'azawi mono õ hã te za duré te te ãma 're ai'uzei pese. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihũ'u, Pedruhu ma.

²⁰ Taha wa, Zezusi hã ma tã sina wazadawa uwati za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa te dama wasu'u tã za'ra da a'ã, Danho'reptui'wa na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na hã.

Zezusi hã za ĩdã'ázém na ĩsiwasu'uzé, za ĩhãiwa'utuzém na zama

Marcusi 8.31–9.1; Rucasi 9.22–27

²¹ Tawamhã ta hawim haré te oto tidã'ázém na wama 're siwasu'u u'ãsi sã'awi Zezusi hã, tihãiwa'utuzém na zama. ãne ma tã wama 're siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina wa za mo, Zeruzarê u. Tamemhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'uí'ére 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te za ĩma rob'manharĩ waseté za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'êtê. Te za duré dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bádã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apã.

²² Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprõ tisiré norĩ nhiti, romnhi-wasi, tãma İsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. Æne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ãne hã ai'ãma İromhãimana da hã mare di za. 'Re İhãimana u'ãsi mono hã te te aima ba'a da si, wa İsima wê, da te aima rob'manharĩ tã da.

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. Æne te tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, İnhiti. Marĩ hã bådãdi wa, 're İsimi'wara mono, te te 're İda'marõpãrĩ za'ra mono ne, te İwasutu mo, İmama te te İma İpisutuzéb zarina te İsina dama uwaimrami tã da. 'Re İhãimana u'ãsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te İ'ãma İrosa'ra, a hã.

²⁴ Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã İsiré 're nomro u'ãsi mono da, te te sima 're İwê za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, İzarina 're İnomro mono ne, te za İsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nheré. ²⁵ Ni'wam norĩ hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê İsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã İzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã. ²⁶ Æté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dârã. Ti'ab ré, sibrob ahã nheré, e tãma 're rowê mono di za, rowê İsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowê mono õ di za. Ti'ai ãma, simarĩ ahã uptabi nheré, tãma waihu'u õ di za, marĩ na İsiwa'ãbãzéb da hã, rowê ãma 're İhãimana mono zéb da hã. ²⁷ Wa hã ti'ai ãma dasiré İpodo, niwapsi wa za wei mo apã, İmama zadawa para, hãiwa ãma tãma İromhuri'wa norĩ siré. Tamep si uburé marĩ hã da te 're İ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, İwê norĩ ma, duré İwasété norĩ ma zama. ²⁸ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aihĩni õ nheré, ai'matã'ã aba õ ré, te za İ'madã'ã za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré İpodo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apã we İmorĩ wamhã. — Æne ma tã wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

17

*Ëtê 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'ëtê wasu'u
Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36*

¹ Tawamhã bådã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ zama İnoi me, Zuwãhã me. Ëtê 'rãihã u, ma tô te te simro. ² Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã aimawi tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. Ma tô ti'uburã pese, båtã ro'o ne. Duré İ'uzã hã rã uptabi di, rowa'a za'ëtê ne. ³ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra. ⁴ Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, ãne wama rowê za'ra di. Aima wê wamhã, uridi hã si'ubdatõ te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã.

⁵ Tawamhã ãne Pedru te te tãma nharĩ ré, ma tô hãiwa nhirõtõ'a za'ëne hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Tawamhã hãiwa nhirõtõ'a hawĩ, ma tô 're İhãimana u'ãsi mono hã mre:

— Æ hã İ'ra, te 're İsawi pese mono. Tãma 're İto za'ëtê mono di. Ma'ãpé İsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁶ Tawamhã Pedru norĩ hã Zezusihi siré ãsi'aba're norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tã tãma tipahi za'ra. Tãma pahĩ za'ra wa, ma tã ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tã roptob za'ra. ⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tã ãtẽme ai're za'ra. Simi'wara ré, ma tã upi za'ra, tinhĩb'rata na. Te te upi za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tã.

⁸ Tawamhã ma tã ti'rãiwahutu za'ra oto, te te rob'madã'ã za'ra da. Te te rob'madã'ã za'ra wamhã, Zezusihi si ma tã 'madã'ã za'ra.

⁹ Tawamhã êtẽ rãihã hawi, ma tã si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'rei ré, ma tã Zezusi hã Pedru norĩ hã sadawa uwati za'ra, ãne:

— Êtẽ rãihã ãma ã'madã'ã za'ra wa'wa hã dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'ã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã ab're hawi, ãmama te te ãhãiwa'utu parip si, te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã Pedru norĩ hã te oto ãma siwi sadanha, ãne:

— E marĩ wa, te dama rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu wana, Eriasi za we ãmorĩ na hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

Durẽihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã ã'uwaibaba ãma rob'ui'ére, Eriasi za we apã ãmorĩzẽm na te te ropese da. ¹² Tane nherẽ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tã wei morĩ pa. Tane nherẽ, õ hã da te dasiwi waihu'u õ wa, ma tã tãma rob'manharĩ waseté za'ra ni, da te dasima ãwẽ za'ra zẽb zarina. Tane te za durẽ da te ãma 're rob'manharĩ waseté za'ra, ti'ai ãma dasiré ãpoto ma hã.

¹³ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tã waihu'u za'ra, Zezusi te te tãma ãrowasu'u za'ra zẽ hã, Eriasihi upana Zuwã Batita te te ãwasu'u na hã.

Zezusi hã ai'reputu ma, wa'uburé te te ãmezẽ wasu'u

Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tã apã ai'aba're ni, Zezusihi me, da'ahã uptabi na sã ãdahãimana za'ra u. Tawamhã aibã hã ma tã Zezusihi u wi. Wisi wamhã, ma tã ãpapa nhamra, hi'rãtitõ. ¹⁵ Tawamhã te tãma tinhã, Zezusihi ma:

— Apito, ma'ãpé ãra ãma aipẽ'ẽzẽ na. Te 're sitete u'ãsi. 'Re sitete u'ãsi mono wa, te unhamã u' re waptã'ã, ãi ba zama. ¹⁶ Asiré 're ãnomro mono norĩ u, wa tã arẽ saprõ. Tane nherẽ, te te siwi pese waihu'u õ di, ta norĩ hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma tã tinhã, ãne:

— E niha bété ai'rata 're ãnhamra u'ãsi za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're ãumnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ãaipawaptob za'ra wa'aba mono zẽb da hã. Nimosi aipoto te wa'aba mono hã ãaihãimana waseté za'ra wa'wa. E ãpẽ'ẽzẽ u'ãsi, wa za ai'rata 're ãmorĩ u'ãsi 'wa, 're ãumnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé we ãtẽme saprõni aba, ai'repudu hã.

¹⁸ Tawamhã wa'uburé ma, ma tã rob'ru Zezusi hã, ai'repudu te te 're ãpibui u'ãsi mono nhiti, morĩ da. Te te tãma rob'rui wi, ma tã awa'awi watobro, ai'reputu hawi. Tawamhã awa'awi ma tãma tirowẽ, ai'reputu ma hã.

¹⁹ Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã, wa tã wahãiba pisutu ãtẽme ai're za'ra ni Zezusihi u, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharĩ da. ãne, wa tã wasiwi sadanharĩ ni:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwi ãmei waihu'u õ, tãma.

²⁰⁻²¹ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tãma mei waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tã sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa.

Motada nhamare hã syryre nherê, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'êtê uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã syryre na 'Re ìhâimana u'âsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, syryre na nherê, uburê marĩ hã te arê 're ìmanharĩ za'ra wa'aba mo, asi'uuihã na aima waihu'u za'ra wa'aba õ nherê. Æ êtê 'râihã ma, te arê ìnharĩ za'ra wa'wa, si'uuihã na si'rê da, Ìsabzém nhiti. Tawamhã te arê tó arê. — Æne ma tó Zezusi hã wama waihu'u za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za ìdâ'ázém na Ìsiwasu'uzé hãiba amo, ìhãiwa'utuzém na zama Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

²² Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré wa tó asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tó Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ìpodo hã te za dasima ìhãiba nhomri za'ra ni. ²³ Te za ìwĩrĩ ni duré, dasiwi. Tane nherê, bådã maparane ì'ãma si'utõrĩ õ ré, te za ìmama hã apã ìhãiwa'utu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tó wawi tirobzei'õ pese za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ wi.

'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa 'ri 'madã'ázéb da, rob'uiprazé da te tãma 're ìpo'o za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're Ìwanomro mono norĩ hã wa tó ai'aba'rê ni, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tó Pedru siwi sadanha, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã. Æne ma tó siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madã'ázéb da, te te dame 're wa'âbã mono õ di.

²⁵ — Ìhe. Te te 're wa'âbã. — Æne ma tó sada'ã, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tó ázé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te ãma sadanharĩ da. Sébré wamhã, ma tó Zezusi hã timreme na sõzã, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ìwaihu. Daro mono bâ danhib'apito norĩ ma, e 'wam norĩ hã te rob'uiprazé hã te te tãma 're po'o za'ra. E Ìsib'a'uwê norĩ hã, e darob zô te te da'ãma 're ì'ai'uté za'ra mono norĩ si te za te te tãma 're po'o za'ra. — Æne te sadanha, Zezusi hã.

²⁶ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Darob zô te te da'ãma 're ì'ai'uté za'ra mono norĩ si, te za te te 're wa'âbã za'ra.

Tawamhã Zezusi hã te duré tãma tinha, ãne:

— Tane tó. Daro mono bâ danhib'apito nhĩb'a'uwê norĩ, tinhĩb'apito ma, te te 're ìwa'âbã za'ra mono da hã mare di. (Tane, wa hã Ìmama nhĩb'a'uwê wa, rowahutuzé 'madã'ázéb da, te dame 're wa'âbã mono õ nherê, te ãma dame 're upai mono õ di za.) ²⁷ Tane nherê, wawasédé, da te wa'ãma 're sa'ra mono õ'umnhasite, wa za wa'âbã za'ra ni, ãhãna hã. Ma'ápé ai'maimorĩ aba Ìsõ'ui u, tepe zô 'maimeĩ wa'aba da. Tawamhã ìmorĩ'rada 'mai'ãri aba wamhã, te za ìmasari waré wa'wa, rob u. Tawamhã ìsadaĩ'rê 're, te za ìmanhopêtê 'wa, rob'uiprazé ìsapotore hã. Ta hã ìwabile za, rowahutuzé 'madã'ázéb da hã te ìwa'âbãzéb da hã, duré ãma ìwa'âbã za'ra wa'aba zéb da hã. Taha wa, rob'uiprazé ìsapotore hã 'mai'ãri aba wamhã, te za asiwi ì'mai'ãri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ u, ãma wa'âbã za'ra wa'aba da. — Æne te tinha, Zezusi hã.

18

Danhipai u dama ĩpire na Zezusi hã te te ĩrowasu'uzé wasu'u

Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48

¹ Tawamhã wa norĩ hã Zezusi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— E 'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, siré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã danhipai u dama ĩpire.

² Tawamhã Zezusi hã ma tô ai'uté hã 'mahã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da. ³ Tawamhã te wama nharĩ za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihãimanazém na saprĩ za'ra wa'aba õ wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Dama ĩwapu na ai'uté hãimanazém ne 're aihãimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'wa. ⁴ Ni'wam norĩ hã ã ai'uté ne ĩpire na 'rãwi 're si'madá'ã za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hãimana u'ãsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. ⁵ Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zó 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te duré ĩzò 're tob'uzu za'ra. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2

⁶ Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— ãhãta ai'uté norĩ te asimro. Áté ni'wa hã te za tinhimiroti wasété na ãma ropé, ai'uté norĩ ãma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ ãma. Tawamhã ĩsimiroti wasété hawi, ai'uté te te ĩ'mairẽme wamhã, tãma ropipa uptabi di za, tãma ĩroti wasété 'wai ma hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te azãri wa. ĩbutu na êtẽ tũmo wawè, da te ãma wasisi pari, dá'ã da, ãi ba da te mei 'wa'ãhã, tãma ropipa di aré. Tane nherẽ, ĩsimiroti wasété zarina ai'uté te te ĩrẽme wamhã, tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. ⁷ Danhimiroti wasété hawi 're dasi'marõpãrĩ u'ãsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bã. Te za tô da te 're ĩrẽme za'ra. Tane nherẽ, tinhimiroti wasété hawi te te 're ĩda'marõpãrĩ za'ra mono norĩ ma si, danhipai u tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

⁸ — Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, duré aipara na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, te za asiwi 're ĩsinhãri za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sinhãri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hã asiwi 're sinhãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hãiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'ãsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherẽ, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhama u'ãsi u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁹ Duré atũmo na marĩ 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasété na 're asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ato hã te za asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Tawamhã ato hã asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atũmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hãiwa u, 're ai'ubumroi u'ãsi aba mono da, tame. Tawapsi aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherẽ, atũmo zahuré ré ropipa u unhama u'ãsi u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — ãne ma tô Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wama waihu'u sirũmo za'ra.

*Pone'ërebâire ĩsimanizé wasu'u
Rucasi 15.3-7*

¹⁰⁻¹¹ Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Āhãta ai'uté norĩ hã te asimro. Āma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tō, dama ĩwapu newa. Tō sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'ási mono ma romhuri'wa norĩ hã te ai'uté mono bã te te 're 'madã'ã pese za'ra, misi si, tite mono bã. Ta norĩ hã te ĩmama nho'a te te 're 'madã'ã pese za'ra, hãiwa āma 're ĩsãmra mono nho'a.

¹² — Wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Aibã hã pone'ërebã 100 na ĩsimizama hãiba hã misi tiwi 'masimani wamhã, e sō rĩtĩ mono ò di za. Te za tō sō 're rĩtĩ. Pone'ërebãire hã te za a'ã rēme za'ra 99 na ĩhãiba hã. ĩsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sō rĩtĩ, tiwi ĩsimani zō. ¹³ Tawamhã te te sãmri wē te, te za 're to, pone'ërebã tede'wa hã. Pone'ërebã hã ĩsimani'ō norĩ hã rowé u'ási tãma 're hãimana za'ra mono wa, tãma 're ĩrowé mono zém nhipai u, te za 're to za'ëtē. ¹⁴ Tane, ã ai'uté norĩ hã Aimagama aba wi, 're ĩsimani za'ra mono da hã sō 're simipari mono ò di, tãma wē ò wa. — Āne ma tō Zezusi hã pone'ërebãire ĩsimanizém na simiré'é.

Dasiré ĩsazei'wa nherē, dasiwi 're ĩdawasété za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ Āne te duré rowasu'u, Zezusi hã:

— Asisãnawã, asiré ĩsazei'wa nherē, asada 're wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩtēme 're anomro aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, aihãiba pisutu. Tawamhã tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za apã asina 're asisãnawã za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Tane nherē, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono ò wamhã, te za oto asiré ĩsazei'wa hã misi, niwamhã maparane asiré 're ĩsimroi wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono u, oto ĩsō'a zahuré tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norĩ nho'a. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti na rob'ui'ére hã āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za āne 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo, asima. Āne ĩsimiroti na rob'ui'ére hã: “Ni'wam norĩ hã sada 're dawasété za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, ĩwapari'wa norĩ hã danho'a te te āma 're mremer waptob za'ra mono da.”

Āne duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti na rob'ui'ére, ĩbahã na hã. ¹⁷ Tawamhã asiré ĩsazei'wa norĩ nho'a tãma 're roti za'ra wa'aba mono nherē, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono ò wamhã, te za oto uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono ò wamhã, ĩsazei'ō'wa hãimanazém ne, te za oto āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasété na 're siwaihu'u za'ra mono ò wa oto. — Āne ma tō Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁸ Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tō za'ra mono da, dawĩ 're ĩsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ĩhãimana u'ási mono hã te te āma 're asaze za'ra wa'wa, hãiwa āma. Duré uburé marĩ hã dawĩ 're ĩsawi za'ra wa'aba mono ò hã, te za duré te te āma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

¹⁹ — Āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tō sena. Ni'wam norĩ hã maparane nherē, marĩ na ti'ai āma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmama wi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima

ãma 're a'uwaimrami 'wa, hâiwa ãma 're ãsãmra mono hã. ²⁰ Ni'wam norĩ hã maparane, áté si'ubdatô nherê, ãzadawa para 're mremente zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ãsiré 're ãhãimana za'ra. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã Pedru hã ma tô Zezusihi u ai'rê, te te sadanharĩ da. ãne te sadanha:

— Wanhib'apito, wasiré ãsazei'wa nherê, ãzada 're ãwasété u'ãsi mono zé hã e mame ãsa'ratazém nhitô ãma wa za ãsina 'madã'ã zazã, ãwasédé te ãsina ã'madã'ã'ózém na hã za. E 7 ãma.

²² Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. 7 ãma asina 'madã'ã zazãri ô di za. Áté 77 ãma si te za asina ã'madã'ã zazã, ãwasédé hã asina ã'madã'ã'ózém na hã. ²³ ãne, wa za oto aima ãma romnhimiré' é za'ra wa'wa, 're ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na hã. Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito hã ma tô rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ãsapari tãma rob'madã'ã'wa norĩ hã rob'uiprazé te te tiwi 're ãwaptêrê za'ra mono hã wahuré ãsôwa're're te te tãma 're sômri za'ra mono zô. ²⁴ Tawamhã te te ãma sãna'rata wi, ma tô ãtême saprôni ni aibã hã, ãsapari rob'madã'ã'wa hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé hã tinhib'apito wi te te 're awaptêrê, sa'êtê uptabi na. Sa'êtê uptabi wa, niwa ãsôwa're're te te tãma ãsômri da hã waihu'u ô di. ²⁵ Tawamhã te te tãma sômri waihu'u ô wa, ma tô ãsib'apito hã dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ãmro zama, ã'ra norĩ zama, pawã'ãbã ãna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ãsibro hã da te dama wede za'ra da, ma tô dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ã'awaptêrê mono hã te te ãma wa'ãbã da. ²⁶ Tawamhã ô hã tô tãma rob'madã'ã'wa hã aré, ma tô hi'rãtitô tãma aime ãpapara, tinhib'apito ma. Tawamhã te tiwi waptê, ãne: “Apito, a'ã ãzapari ze na asimí'ê na. Zahadu uburé wa za aima wa'ã, wa hã.” ãne ma tô tãma siwaihu'u, aibã hã.

²⁷ — Tawamhã ãsib'apito hã ma tô ãma aiwamri, ãmreme na. Taha wa, ma tô tãma sisisi apã, ãne haré nomro da, te te tãma sômri tô da. ãne haré ma duré satô oto, apã morĩ da. ²⁸ Tawamhã ô hã aibã hã te oto mo. Morĩ wamhã, ma tô tisiré romhuri'wa hã sôpêtê. Taha wi, ma tô duréihã rob'uiprazé misi bãtã na dapawa'ãbãzé hã waptê syry na, apito hawi ãmorĩ wi. Tawamhã ãsôwa're're te te tãma sômri ô wa, ma tô ti'ã, ãbutu na awa'awi. ãbutu na te te tété sina, ma tô tiwi waptê, ãne: “Ma'ãpé ãhãna ãma sômri, zahadu ãma ãwa'ãbã ô hã.” ãne te tiwi waptê.

²⁹ — Tawamhã ãsiré romhuri'wa ma tô hi'rãtitô nhamra ãpapara, te te tiwi rowaptêrê da, ãne: “Ma'ãpé, ãzapari ze na a'ã syry na. Wa za tô aima tisô uburé, ãsôwa're're.”

³⁰ — Tawamhã ãne te te tiwi waptêrê nherê, te te ãma sazei ô di. Te te ãma sazei ô wa, ma tô dama ti'ru, da te sêrê da, dazazéb 're. Rob'uiprazé hã te te tãma sômri wapsi, te za dama ti'ru, apã da te wazere da, dazazém hawi. ³¹ Tawamhã ãsiré rob'madã'ã'wa norĩ hã ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra, te te dama ti'ru na hã da te sêrê da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tihãimana za'ra. Ma tô duré ai'aba'rê, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da. ³² Tawamhã te te tãma wasu'u za'ra parimhã, ma tô ãsib'apito hã sô hã, dazazéb 're danherê'wa zô. Sô hãrã wamhã, ãne te tãma tinha: “A hã romhuri wasété 'wa, ãwi ãwaptêrêzéb zarina wa tô po're ha'ã, rob'uiprazé ãwi 're ã'awaptêrê mono zém na hã apã ãma sômri ô nherê. Te 'ruiwapari ô di. ³³ E niha bã bété, ãma aipé'êzé ô di asiré romhuri'wai ãma hã, wa hã ai'ãma ãpé'êzé ne.” ãne te tãma tinha ãsib'apito hã, tãma rob'madã'ã'wai ma.

³⁴ — Tawamhã Ìsib'apito hã ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tô dama ti'ru, dazazéb 're da te sêrê da, da te tâma 're Ìrob'manharĩ u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzêpata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're Ì'awaptêrê mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tâma sômri wapsi, te za wazere ni apã. — Æne ma tô Zezusi hã wama âma romnhimiré'é za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

³⁵ Tawamhã ãne ma tô timreme hã wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã:

— Æne hã asiré Ìsazei'wa hã asada 're Ìwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madã'ã zahãri za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za Ìmama hã te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa aihãiba mono bâ wa'aba, hãiwa âma 're Ìsãmra mono hã.

19

*Damro, da te 're Ìrême za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

¹ Tawamhã ãne na Zezusi te te rowasu'u parimhã, ma tô Darireza hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, Zodã pa zara u. ² Da'ahã uptabi na te Ìsarina ai'aba'rê ni. Tawamhã Zudeza u wisi wamhã, ma tô Ìhãzê ré norĩ hã apese, tame.

³ Tawamhã parisezu norĩ hã ni'wam norĩ hã ma tô Ìtême aihutu Zezusihi u, te te siwi sadawa pibu da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreime wê'õ da. Æne ma tô siwi sadanha:

— E aibã hã te za timro hã marĩ Ìpire hã te te tiwi 're 'manharĩ za'ra mono õ nherê, te te 're rême za'ra. E wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, ãne hã.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharĩ za'ra:

— E Ìbãihã na ãne hã 're sôrê za'ra wa'aba mono ã bâ, 'Re Ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. Æne rob'ui'éré hã: “Ropoto na'rata hawimhã ma tô 'Re Ìhãimana u'âsi mono hã a'uwê hã aibã na 'manha. Pi'õ zama ma tô duré 'manha.” Æne duréihã Ìbãihã na rob'ui'éré hã. ⁵ Æne ma tô duré roti 'Re Ìhãimana u'âsi mono hã, Ìbãihã na hã: “Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si siré 're simasisi zahuré mono da oto. Sina 're hãiba sitob zahuré mono wa, maparane Ìhãiba nherê, misi Ìhãiba ne, te za siré 're simasisi u'âsi zahuré oto.” — Æne 'Re Ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. ⁶ Æne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nherê, te za oto dahãiba misi ne dasiré 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re Ìhãimana u'âsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nherê, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — Æne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

⁷ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô duré siwi sadanha, Zezusi hã:

— Oro zapre te Mozési hã te te wama 're roti za'ra, aibã hã timro te te 're rême za'ra mono da wamhã, timro te te 're Ìrême za'ra mono zém na rob'ui'éré te te tâma 're sômri za'ra mono da, te te duré Ìré 're satõrĩ za'ra mono da, Ìsiti oto sina 're pahã za'ra mono da. — Æne te siwi sadanha.

⁸ Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Ta hã Mozési hã aipê'ê tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. Tane nherê, ropoto na'rata hawimhã, ãne na 're Ìromhãimana mono zé hã robaba di. ⁹ Taha wa, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hã aibã hã, Ìmro aibã na sipsaihuri õ nherê, timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã.

¹⁰ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Tane ze te bã, damro ãna te za 're danomro pé.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te duré asa wama nharĩ za'ra:

— ã hã te ãma ïrowasu'uzé hã aihĩni da te 're ïwaihu'u za'ra mono da hã mare di za. 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ïwaihu'u za'ra mono norĩ si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ãne hã. ¹² Aibã hã ni'wam norĩ hã 're ïpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norĩ si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibã hã ni'wam norĩ hã da te 're sihari za'ra mono wamhã, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za duré ta norĩ hã mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã te za tihãiba hã te te 're sawi pese za'ra rãwi, 're mro za'ra mono tã da, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ si 're nomro mono da. Ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhã, te za tã ãma 're sõpré u'ãsi. — ãne ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ai'uté te te ï'azawizé wasu'u

Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17

¹³ Tawamhã ma tã Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhĩb'rada hã ï'rã nhisiwi, te te nasi ãma aza'ra sina, Timama ma, ãma mreme za'ra da. Tane nheré, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tã dama nharĩ za'ra ni, da te ïtème simro tã mono da, ai'uté norĩ hã. ¹⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— Tã'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tã. A'ã we ïtème da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ïhãimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hãimana za'ra mono wapsi, ta norĩ hã te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁵ Tawamhã tinhĩb'rada, ï'rã nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hãwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tã mo.

Aibã ïsibro pese wasu'u

Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30

¹⁶ Tawamhã nimahã bãtã na ma tã aibã hã mo, Zezusihi u, te te sadanharĩ da. ãne te sadanha:

— Rowahutu'wa, e marĩ ïwẽ hã wa za 'manha, 're ïdanomro u'ãsi mono zé hã te ïsina ï'uwaĩrami da hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— E marĩ da, te ãne ïzadanha, marĩ ïwẽ hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono zém na hã. Misire 're ïmorĩ wẽ uptabi hã te 're hãimana. 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma rob'ui'ére hã 're 'madã'ã pese mono wapsi, te za asina ï'uwaĩmra, dadã'ã ãna 're ïdanomro u'ãsi mono zé hã.

¹⁸ Tawamhã aibã te duré sadanha, Zezusi hã:

— E ma hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã wa za te 're 'madã'ã pese.

Tawamhã asa te tãma tinha, Zezusi hã:

— “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhĩpese za'ra wa'aba mono õ di za. ¹⁹ Duré aimama hã te za 're ïwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ïdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ïwẽ zã asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama

zama sô 're asôpré wa'aba mo, ïwê zô." — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, aibã ma.

²⁰ Tawamhã ïprédupté hã ma duré ãma sada'ã apã, tô õ hã:

— Tô õhõ si, wa tô 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã te 're 'madã'ã pese, uburé. E marĩ, wa za 'manha, ãhã nhipai u hã bété.

²¹ Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha, ãne:

— Rowê na 're aihãimana mono zéb zô, 're rosa'rata mono wamhã, mo oto aimorĩ, uburé asibro hã dama wede mono da, da te aiwi ï'uipra za'ra zé hã rob'uiprazé hã ïsibrob'õ norĩ ma, sômri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hãiwa ãma. Taha parip si te te wa apã aimo ïtême, ïsiré 're aimorĩ da oto.

²² Tawamhã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô aibã ïprédupté hã robzei ãna mo, tinhibro pese si te te sima sawi wa. ²³ Tawamhã ïsa'u ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ïsibro pese norĩ hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zéb u 're ïsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za. ²⁴ E niha te za awaru ba'õmore hã ïsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're azé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ïsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zéb u hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁵ Tawamhã ãne ïmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã. Tawamhã wa wasisadhanarĩ za'ra ni, ãma:

— ïsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadã'ã ãna 're ïdanomro u'ãsi mono zé hã.

²⁶ Tawamhã Zezusi hã te wa'madã'ã pese za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã. Tawamhã, te te wa'madã'ã pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ïhãimana u'ãsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marĩ hã te te 're ï'ab'manharĩ mono zéb da hã.

²⁷ Tawamhã Pedru te tâma siwasu'u, ãne:

— Wa norĩ hã wa tô wanhibro hã uburé rême pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. ãne wamhã, e marĩ te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're ï'anhomri mono da hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— ãne, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ïpodo hã wa za ro ïtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ïnhamra. ïsimasisizé ïwê uptabi ãma wa za 're ïnhamra, te 're da'ab'madã'ã u'ãsi mono da oto. Tame te za duré a norĩ wa'wa hã ïsiré 're anomro aba mono norĩ hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nhihudu mono bâ 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono da. ²⁹ Áté ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã te te 're rême pese za'ra, duré áté tisisãnwã norĩ hã, duré áté timama norĩ hã, duré áté ti'ra norĩ hã, duré áté tinhipti'a hã. Áté ïsiré 're nomro mono da, te za uburé marĩ hã te te 're rême pese za'ra. Ta norĩ ma, te za uburé marĩ te te 're ïrême za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te tâma 're anhomri. Ta norĩ ma si te za dadã'ã ãna 're ïdanomro u'ãsi mono zé hã te te tâma 're apisutu. ³⁰ Ni'wam norĩ hã dama ïpire na ti'ab ré 're hãimana za'ra mono nherê, te za 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã te te tâma

're apisutu da'ahâ na, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb âma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherê, te za te te tâma 're apisutu, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — Āne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

20

Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne. Aibã hã buru tede'wa hã bâdã 'rãiwatobro wi, ma tô mo, tâma ĩromhuri'wa norĩ da hã, te te da'maipisutu za'ra da, te te âma tâma romhuri za'ra da, uwa 'ru na. ² Tawamhã te te da'anhopêtê wamhã, ma tô tâma pisutu za'ra, misi bâtã na dapawa'âbâzéb uwaibaba te te âma pawa'âbã za'ra mono da. Taha wa, ma tô âma saze za'ra, tâma ĩromhuri za'ra 'wa da hã. Tawamhã ma tô tâma rob'ru za'ra, misi bâtã na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na. ³ Tawamhã mararé ma tô duré mo, bâtã si'rê na, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tô duré aibã norĩ hã sôpêtê za'ra, romhuri âna taré da'rata ĩsi'ubumro hã. ⁴ Tawamhã âne ma tô tâma nharĩ za'ra: "A norĩ wa'wa hã te za oto ai'aba'rêi wa'wa ĩburu u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhã dapawa'âbâzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'âbã za'ra wa'wa." Āne ma tô duré buru tede'wa hã tâma pisutu za'ra.

⁵ — Tawamhã ĩburu u te oto ai'aba'rê, te te tâma romhuri za'ra da. Tawamhã abzuma ma tô duré aibã norĩ hã sôpêtê za'ra, buru tede'wa hã. Taha wa, te duré satôri'za'ra, ĩburu na te te dame romhuri za'ra da. Bãdã sipra wi, ma duré sôpêtê za'ra aibã norĩ hã, aimawi hã. Tô ôhõ si ma duré tâma pisutu za'ra. Tawamhã ta norĩ hã te duré dazarina ai'aba'rê. ⁶ Tawamhã hãiwahã pesere te duré mo buru tede'wa hã, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb u. Tawamhã aibã norĩ hã ma duré sôpêtê za'ra aimawi hã, romhuri âna taré da'rata ĩsi'ubumro hã. Te te sôpêtê za'ra wamhã, âne te sadanharĩ za'ra: "E marĩ wa, te taré asimroi wa'wa, bâtã bâ, marĩ hã dame 'manharĩ za'ra wa'aba âna."

⁷ — Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra, âne: "Ni'wa hã marĩ hã te te wama pisutu ô di, wa te tâma ĩromhuri za'ra zéb da hã. Taha wa, marĩ na wa te dame romhuri za'ra ô di, ã bâtã na hã."

— Tawamhã buru tede'wa te duré tâma rob'ru za'ra: "Mo oto a norĩ wa'aba zama dazarina ai'aba'rêi wa'aba, ĩburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na." Āne ma tô buru tede'wa hã satôri'za'ra.

⁸ — Tawamhã mara simei wamhã, tâma ĩromhuri'wa norĩ 'madã'ã'wai ma, te tinã âne, buru tede'wa hã: "Ma'âpé, uburé ĩma romhuri'wa norĩ zô aihãrã za'ra na oto, pawa'âbã mono da. Tawamhã daza'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ, uimrehêne te za ĩpawa'âbã na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ĩsãna'rata'wa norĩ hã ĩpawa'âbã za'ra." Āne ma tô tâma waihu'u, buru tede'wa hã.

⁹ — Tawamhã hãiwahã pesere, romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã ma tô rob'uprazê hã waihu hãiba mono bâ, misi bâtã na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtã bâ te te romhuri za'ra ô nherê. ¹⁰⁻¹¹ Tawamhã dawana romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ hã ma tô duré hãiba mono bâ waihu rob'uprazê hã, aiwapsi. Tane nherê, te te waihu wamhã, ma tô tâma nharĩ za'ra, buru

tede'wai ma, ĩsa'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ pawa'ãbã nhipai u, te te waibui õ wa. ¹² ãne te mreme nhiti'ru na tãma nharĩ za'ra: “Õ norĩ hã hãiwahã si romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã misi bãtã za'ratazé hã ma tã sina uprosi za'ra. Wa norĩ hã bété. Bãtã bã, wa te ĩromhuri za'ra hã, rowa'ro uptabi nherẽ. E niha bã, ma bété õ norĩ zama tipawa'ã hã waibu, aiwa wapawa'ãbã za'ra me.”

¹³ — Tawamhã aibã norĩ siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hã: “Īsiwaihu, ĩwapari pese. Wa hã te aima 'manharĩ wasété õ di, ãne hã. Oro ãma ĩzaze za, bãtã bãre ĩma romhuri da, tã misi bãtã na dapawa'ãbãzéb uwaibaba te aipawa'ãbã da. ¹⁴ Ma tã dame asima ĩ'ãri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tã ĩsima wẽ, aiwa aipawa'ãbã za'ra wa'aba ne te pawa'ãbã za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ hã. ¹⁵ Te ĩsima ĩwẽ zéb zarina, ĩte rob'uiprazém na te da'apawa'ãbã wamhã, e ĩwasédé wa tã 'manha. Mare di. ĩwasédé hã te 'manharĩ õ di. ãté taré dama ĩnhopru wa, ma tã ĩzada asahi, bãtã bã te te ĩma romhuri za'ra õ nherẽ, bãtã na dapawa'ãbãzém na te pawa'ãbã za'ra 'ru te.” ãne ma tã buru tede'wa hã tãma siwaihu'u, tãma ĩromhuri'wai ma. — ãne ma tã Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁶ Tawamhã ãne ma tã Zezusi hã timreme na wama 'rãsutu za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire na ti'ab ré 're hãimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si te za te tãma 're pisutu za'ra, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za te tãma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — ãne ma tã timreme na wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi hã, si'ubdatõ ãma za ĩdã'ázém na ĩsiwasu'uzé, ĩhãiwa'utuzé me
Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34*

¹⁷ Tawamhã wa norĩ hã Zeruzarẽ u wa oto ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Wasi'aba'réi ré, ma tã wahãiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, 12 na wahãiba za'ra ma. ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

¹⁸ — ĩwapari pese za'ra wa'aba. ãhãna, wa Zeruzarẽ u ai'aba'ré ni. Tame wa hã dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norĩ ma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ĩwasédé te te ĩ'ãma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩru za'ra, da te ĩwĩri da, dasiwi. ¹⁹ Taha zarina te za oto zudezu'õ norĩ ma siwi ĩhãiba nho. Tawamhã te za ĩ'ãma tiwa'ẽ za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Te za ĩ'ãma wasété za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'rãmi na dasiwi ĩzasõmri ni hãiwi, ĩdã'ã da. Tane nherẽ, bãdã maparane ĩ'ãma si'utõri õ ré, wa za apã hãiwa'udu. — ãne ma tã wama siwaihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

*Zebedehe mro, Zezusihi wi, te te ĩrowaptērẽzé wasu'u, ti'ra norĩ ma
Marcusi 10.35-45*

²⁰ Tawamhã Zebedehe mro hã ma tã Zezusihi u mo, ti'ra si'aibã norĩ siré. ĩtẽme morĩ wamhã, tãma pire wa, ma tã tãma aiwẽ'ẽ, ti'ra norĩ ma, te te tiwi rowaptērẽ da.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te pi'õ sadanha, ãne:

— E marĩ ma tã asima ĩwẽ, te aima ãma ĩ'uwaimrami da hã.
Tawamhã pi'õ te asa tãma tinha:

— Ma'ápé, ĩ'ra norĩ ma, tãma ropisutu sirõmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwĩ duré asimi'e niwĩ dama pire na 're simasisi u'âsi zahuré mono da, za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma ĩsib'a'uwézéb ãma hã. — Āne te Zezusihi wi rowaptē, ti'ra norĩ ma, pi'õ hã.

²² Tawamhã Zezusi hã te ĩ'ra norĩ ma oto rowasu'u zahuré, ãne:

— E marĩ da, te rosa'rata ãna asina ĩzadhanarĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ětē, dawĩ ĩsisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di, za te ĩrobzépata za'ětē ne, ĩrobzépata aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré, Zebedehe 'ra norĩ hã:

— ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã. — Āne ma asa tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, Zezusihi ma.

²³ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tō ĩsine ĩrobzépata za'ětē 'wa. Tane nherē, ĩsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihâimana aba mono zéb da hã, ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩmhã. ĩmama te te ĩpisutu za'ra norĩ si te za dama pire na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra. Ta norĩ hã te pisutu za'ra õ di za, wa hã. — Āne te tãma siwasu'u zahuré, Zezusi hã.

²⁴ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã 10 na wahâiba za'ra hã, Zebedehe 'ra norĩ mre me wa te wapari za'ra wamhã, wa tō sada wanhi'ti'ru za'ra ni. ²⁵ Taha wa, Zezusi hã te sima wazô tihârâ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô. Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'ětē te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da. ²⁶ Tane asima 're aihâimana za'ra hã mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna. ²⁷ Duré 'rãwi asima aipire uptabi na 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwē uptabi aba wamhã, pawâ'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairomhuri wē wa'aba mo. ²⁸ Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã da te ĩma 're romhuri za'ra mono da, we ĩmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datēme mo, ĩsiahâiba zawi ãna dazada ĩdâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. — Āne ma tō Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

Zezusi hã, ĩtob'a norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u

Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43

²⁹ Tawamhã wa norĩ hã wa tō ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'rei wamhã, da'ahã na ma tō wazarina hã ai'aba're ni. ³⁰ Tawamhã aibã ĩtob'a norĩ hã bâdâdi waptoma ĩsimasisi zahuré hã ma tō Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bâdâdi na ĩsababa za te te ĩro'razârĩ zahuré na hã. Āne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahârâ zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ápé wa'ãma aipē'ézé na. — Āne te nasi sina 'mahârâ zahuré, ĩtob'a norĩ hã.

³¹ Tawamhã da'ahã na Zezusihi zarina ĩdasi'aba're norĩ hã ma tō tãma nharĩ za'ra, ari'iwĩ simasisi zahuré. Tane nherē, sa'ětē te nasi sina 'mahârâ zahuré, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ápé wa'ãma aipē'ézé na.

³² Tawamhã ma Zezusi hã ĩ'rata mazazârĩ zahuré, bâdâdi wa. Taha wa, te 'mahârâ zahuré, ĩtob'a norĩ hã:

— E marĩ te asima ĩwē wa'wa, te aima ĩ'manharĩ aba da hã.

³³ Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wē ni. — Āne ma tizadawa na tāma wa'rāmi zahuré, ĩtob'a norĩ hā.

³⁴Tawamhā Zezusi hā ma tō āma tipē'ēzé zahuré, ĩtob'a norĩ āma. Taha wa, ma tō tōmo upi zahuré, apā tōmo wē zahuré da. Te te tōmo upi zahuré wi, awa'awi ma tō tito pese zahuré. Te te rob'madā'á wē zahuré di oto. Tawamhā Zezusihi zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

21

*Zezusi hā, Zeruzarē u datēme ĩwisizé wasu'u
Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwā 12.12-19*

¹Tawamhā wa norĩ hā wa tō oto ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zeruzarē u. Tawamhā wa tō rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'ōtō nhisi u. Oriwera na etē 'rāihā nhisi āma 'ri wa'ōno hā. Wa te rob'umhutu za'ra wamhā, ma tō Zezusi hā ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hā maparane wa'mazatō sisōwa, 'ri wa'ōtō u. ²Āne ma tō satōrĩ zahuré:

— Ōwa te za ane wa'wa, 'ri wa'ōtō u, asō're uwaibaba wa'aba. Tawamhā aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hā ĩsāmri 'wa, butu wazi na da te āma wasisi haré, ĩsa hā. Tame te duré ĩ'ra hā ĩsiré za. Tawamhā te za ĩwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ĩma saprōni aba da. ³Tawamhā ni'wa hā awaru po'repore, sahuré we ĩma ĩsaprōni aba na te te asadhanrĩ aba wamhā, āne te za tāma ĩzadawa wasu'u wa'wa, asa: “Wanhib'apito hā marĩ ō wa, āma morĩ da, wa we sō wanem ni, wa te tāma saprōni zahuré da.” Āne hā tāma waihu'u aba wi, te za āma asazei wa'wa, sahuré we ĩma saprōni aba da, awaru po'repore hā. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u zahuré.

⁴Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te āma ĩrob'ui'ére sirōmo zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tō Zezusi hā āne tāma pisutu zahuré, awaru po'repore te te ĩtēme saprōni zahuré da. Āne duréihā āma ĩrob'ui'ére siro hā:

⁵“Ma'āpé, tāma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ā na etē 'rāihā nhisi āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, āne:

‘Ōhōta te we oto atēme timorĩ 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hā. Ta hā dazada 're ĩhāimana mono ō hā ĩsimizawi pe hā te we āma mo, awaru po'repore na, ĩpréduptém na hā.’ ”

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ére hā, Zeruzarē āma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma hā.

⁶Tawamhā Zezusi te te tāma ĩpisutu zahuré zéb zarina, ma tō awaru po'repore norĩ zō tineb zahuré, wasiré norĩ hā. ⁷Tawamhā, te te sāmri zahuré wamhā, ma tō apā saprōni zahuré Zezusihi u, awaru po'repore hā ĩ'ra ré. Tawamhā tisi'ubuzém na ma tō tāma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma tō āma darōno Zezusi hā, āma morĩ da. ⁸Tawamhā da'ahā uptabi na ma tō dasi'ubuzém na tāma waptā za'ra ni bādādi na, ĩsisiwi ĩmorĩzéb da hā, dama pire wa, sō 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama ma duré tāma waptā za'ra ni. ⁹Tawamhā Zezusihi nhowa ĩdasi'aba're norĩ hā duré ĩsarina ĩdasi'aba're norĩ zama te nasi dasima 'mahārā za'ra ni, āne:

— Apito Dawihi nhihudu āma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa para, te we oto mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩwē si te te tāma 're pisutu u'āsi mono neza. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hāiwa āma 're ĩsāmra mono āma, wei watēme te te satōrĩ wē te. — Āne te nasi dasima 'mahārā za'ra ni, da'ahā na.

¹⁰ Tawamhã Zeruzarẽ u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ïwa 're ïdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tã da'ahã uptabi na 're dasiwairõtõ, da te dasima 'mahãrã za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadanharĩ za'ra ni, ãne:

— E 'wa hã, õ hã bëtë.

¹¹ Tawamhã Zezusihi zarina ïdasi'aba'rẽ norĩ hã ma tã dama nharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ïdasi'ubumroi mono norĩ ma:

— A hã Zezusi, 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazarẽ na 'ri wa'õtõ nhisi hawi we ïmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi.

— ãne ma tã ïsirẽ ïdasi'aba'rẽ norĩ hã dama wasu'u za'ra.

'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zẽm hawi, Zezusi te te ïdawata mono zẽ wasu'u

Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹² Tawamhã Zezusi hã ma tã oto ãzẽ, 'ri 'rãihã u, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zẽb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawi marĩ uipra'wa norĩ zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tã te te sate, rob u. Wedeza hã rob'ui'prazẽm na te te dawi ãma 're ïsaprĩ za'ra mono norĩ te hã ma tã te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ïwede za'ra mono norĩ simasizizẽb zama.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ãne te tãma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:

— Durẽihã wahi'rada hã ma tã ãne na rob'ui'éré, 'Re ïhãimana u'ãsi mono mreme na: “Ïnhorõwa hã ïwa ïma 're ïdamreme zusi mono zẽm na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” ãne te tinha. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tã ïwa asima ãma 're ïrob'manharĩ wasëtë za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ïsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ïsi'ubumroi mono zẽm ne, te oto 'ri hã 're sa, wasëtë uptabi na. ãne durẽihã ai'ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa hã, ïbaihã na hã. — ãne na ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, durẽi rowasu'u na hã.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu sãmra ré, ma tã da'ahã na ïtẽme dasito, ïtob'a norĩ hã ïmorĩ waihu'u'õ norĩ zama. ïtẽme dasito mono wamhã, ma tã da'apese, uburẽ ïhãzẽ ré norĩ hã. ¹⁵ Tawamhã ai'uté norĩ hã ma tã nasi sima 'mahãrã za'ra, ãne: “Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono.” ãne te nasi sima 'mahãrã za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're, sãmra ré. Tawamhã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ïpire norĩ hã tisirẽ ma, durẽ ïsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, ai'uté norĩ te te nasi sima ïmahãrã za'ra zẽ hã te te waparĩ za'ra wamhã, durẽ tinhimirohmõsi na Zezusi te te 're ïda'apawapto mono zẽ te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tã sada tizahi za'ra, Zezusihi zãda.

¹⁶ Tawamhã ta norĩ hã te Zezusi hã siwi sadanha:

— E waparĩ õ di, ai'uté norĩ mreme hã. E asina sadawa uwati za'ra ãna. — ãne te tãma nharĩ za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã Zezusi hã asa te durẽ tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wa tã waparĩ za'ra. A norĩ wa'wa hã bëtë. E sõrẽ za'ra wa'aba õ di, wahi'rata nhimi'ui'éré hã: “Ai'uté norĩ ma, ma tã ïwaihu'u sirõmo za'ra, ai'utéprẽ norĩ ma zama, ïwẽ na si ai'ãma 're wata za'ra mono da.” ãne ma tã wahi'rada hã ïãma rob'ui'éré siro, ïbaihã na hã. — ãne ma tãma waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã te oto ïhawi timorĩ za'ra, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tame a'ã sõtõ da.

Pidera wede ma, Zezusi te te ïnharizẽ wasu'u

Marcusi 11.12-14, 20-25

¹⁸ Tawamhã mararẽ ma tã Zezusi hã apã mo Zeruzarẽ u, ïsirẽ 're ïwanomro mono norĩ me. Morĩ ré, ma tã mra hã tiwĩ, Zezusi hã. ¹⁹ Tawamhã wede hã

ma tisã, bådâdi zadaré İsa hã. Pidera na wede nhisi hã. Te te sãmri wamhã, ma tã İtême apa, te te sabu da, İ'rã zõ. Tane nherê, 'rãi âna te za, İsui rê si. Tawamhã pidera wede ma, te oto tinha:

— Niwa İ'ai'rã da hã, mare di za oto. Ai'rã'õ u'âsi, te za oto 're asa mo. —
 ãne te wede ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã awa'awi ma wede hã tiwede're oto. ²⁰ Tawamhã wa nori hã Zezusihi siré 're İwanomro mono nori hã âne hã wa te 'madâ'â za'ra wamhã, wa tã âma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tã Zezusi hã wasiwi sadanharĩ ni, âne:

— E niha ma awa'awi tiwede're, pidera wede hã.

²¹ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— Tã sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re İhâimana u'âsi mono hã 're wawã za'ra wa'aba mono âna, õhõ si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za marĩ hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, 're İ'manharĩ za'ra wa'aba mo İsadawa para, wa hã pidera wede ma, te İnharĩ ne, âne hã aiwa. Õhõta êtê 'rãihã te za. 'Re İhâimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã ma İnharĩ za'ra wa'wa, 'rãwi sisa'o'o da, âi ba waptã'ã da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tã âi ba waptãrã, êtê 'rãihã hã. ãne 'Re İhâimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tã İsadawa para, marĩ İwê hã 're İ'manharĩ za'ra wa'aba mo, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, âne hã. ²² 'Re İhâimana u'âsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marĩ na tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, tã sena te za te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa. — ãne hã ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, İsiré 're İwanomro mono nori ma.

Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburê marĩ hã te te dama 're İ'ab'manharĩ mono zêb zõ, da te dasiwi İsadanharizê wasu'u
Marcusi 11.27-33; Rucaci 20.1-8

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tã apã mo, 'Re İhâimana u'âsi mono nhorõwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti İpire nori hã ma tã İtême aimasa, zudezu nori ma roti'wa nori zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, âne:

— E 'wa sadawa para, te bété âne hã marĩ hã dama 're İ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za a'ã asadanharĩ na aima âma wa'rãmi za'ra wa'wa. Tawamhã İ'uwaibaba, İma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aima wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're İ'ab'manharĩ mono na hã. ²⁵ ãne wa za asadanharĩ za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tã Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ bété. E 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — ãne ma tã Zezusi hã sadanharĩ za'ra, te te tãma waihu'u za'ra da, a'ã.

Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra, dama rowahutu'wa nori hã:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're İ'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, âne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame.” ²⁶ Tane nherê, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're İ'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, wa za wasina wapahi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharĩ za'ra õ'umnhasite. E marĩ wa. Zuwã Batita hã 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're İmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. — ãne te 'rãwi sima nharĩ za'ra.

²⁷ Tawamhã Zezusihi ma, te oto asa nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwã Batita hã ã dawabzuri te te dama 're ï'ab'manharĩ mono zé hã.

Tawamhã Zezusi hã asa ma tizadawa na tãma wa'rãmi za'ra:

— Tane tó. A norĩ wa'wa hã ïma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marĩ hã te dama 're ï'ab'manharĩ mono na hã. — ãne ma tó Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ ma hã.

Aibã hã, ï'ra poto'rada hã te te sina ïsadawa zamarĩzé wasu'u

²⁸Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ãne:

— Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra. Maparane ï'ra hã. Tawamhã ï'ra poto 'rata ma, ma tó rob'ru, ãne: “Ï'ra, mo oto aimorĩ buru u, romhuri da, ã båtã na.”

²⁹— Tawamhã asa te tãma tinha, ï'ra poto'rada hã: “Te ïsima rowẽ õ di, ïmorĩ da hã. Wa za nhamra u'ã.” ãne ma tó timama ma waihu'u asa. Tane nherẽ, te te ïnharĩzém na ãma rononro wapsi, ma tó tinhimirosa'rata na ãma sapri. Taha wa, ma tó oto mo buru u, te te romhuri da.

³⁰— Tawamhã ï'ra hãiba amoi ma, te duré rob'ru, ïdub'rata ma, te te ïrob'ruzém ne, buru u morĩ da, te te romhuri da. Tawamhã ï'ra hã te asa tãma tinha, timama ma, ãne: “Wẽ di tó, ïmama. Wa za tó mo, te romhuri da.” Tane nherẽ, ta hã timama mreme hã awa'awi te te saze nherẽ, morĩ õ di, buru u.

³¹— E 'wa hã tawamhã, timama te te sina ïsaze hã te te tãma ïrob'ruzéb uwaibaba, ïmorĩ da hã. E ïdub'rada. E ïno. — ãne ma tó Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, duré zudezu norĩ ma rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Dama ïpoto'rada ma tó timama mreme hã sina saze.

Tawamhã Zezusi te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Tane tó. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã duré pi'õ hã aibã zó si siwa'ru 're ïhãimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã aré 're hãimana wasété za'ra mono nherẽ, ãté te za 're sisisi, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zéb u hã, ta norĩ si tó sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ãté dame 're asisisi aba mono õ di za. Tó sena, wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ³²Zuwã Batita hã ma tó aré atême timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te sima 're ï'aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wẽ wa'aba mono zéb da hã, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ïsimirowasu'u na hã ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ si ma tó ãma saze za'ra ïsimirowasu'u na hã, pi'õ hã aibã zó si siwa'ru 're ïhãimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ta norĩ hã atõmo na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono nherẽ, a norĩ wa'aba zama asimirosa'rata na 're sapri za'ra wa'aba mono õ di, ïsimirowasu'u na ãma 're ïsaze za'ra wa'aba mono zéb da hã. — ãne ma tó Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ ma, duré dama rowahutu'wa norĩ ma zama.

Buru na romhuri wasété'wa norĩ wasu'u

Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19

³³Tawamhã Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé, ïwapari pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu

ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré êtê nhisiwi sada ab're, ïwa uwa 'rãï watzéb da hã, ïwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ïsipsaihuri nori zô, dasipapara rob'madâ'ázéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam nori hã sisô'a ré pisutu za'ra, ïburu hã te te sô're 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã préduv za'ra mono wapsi, te za te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da. ³⁴ Tawamhã oto 'rãï préduv mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ïromhuri'wa nori hã satõri za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa nori te te tãma ïpo'o za'ra zô. ³⁵ Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ïsatõri za'ra hã siwi waibu, buru 'madâ'â'wa nori hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa nori ma, ma tô rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azã. ïhãiba amo ma duré siwi tiwĩ. ïhãiba amo ma duré êtê na siwi u'a za'êtê, dá'â da. ³⁶ Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satõri za'ra, tãma ïromhuri'wa nori hã, ahã na. Tawamhã, ta nori hã buru u sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manharĩ wasété za'ra, buru 'madâ'â'wa nori hã. ³⁷ Tawamhã 'rãwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: "Ï'ra si'aibã hã te ïtème satõri za'ra wamhã, áté te za siwi hãiba wazé." Æne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satõ, tãma ïburu 'madâ'â'wa nori u. ³⁸ Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa nori hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te Æne sima 'mahãrã za'ra: "Ôhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wirĩ aba, buru hã wate za'ra da." Æne na ma tô sima 'mahãrã za'ra, buru 'madâ'â'wa nori hã.

³⁹ — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'ã, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tiwĩ, buru 'madâ'â'wa nori hã. Æne buru tede'wai 'ra wasu'u 'rãsudu hã.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharĩ za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa nori nhib'apito nori hã, Æne:

— Buru tede'wa hã tiburu u apã wisi wamhã, e marĩ te za tãma 'manharĩ za'ra, tãma ïburu 'madâ'â'wa nori ma hã.

⁴¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Buru tede'wa hã Æma pẽ'ézé za'ra Æna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibã ïwasété uptabi nori hã. Tawamhã te za duré da'apisutu, dama ï'umnhã hã tãma ïburu 'madâ'â'wa da hã. Ta nori hã te za ï'uwaibãba si te te tãma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rã hã, 're 'rã préduv za'ra mono wa. — Æne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zezusihĩ ma, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa nori nhib'apito nori hã.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te oto sina Æma simiré'é êtê na, Æne:

— Oro 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Æne ïbahã na rob'ui'ére hã:

"Êtê tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa nori te te aré siwi ïwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'ãsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hã ma tô Æne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ïsa'wari mono da hã.

Taha wa, Æne na wa te Æma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa Æma 're watob'uzu u'ãsi za'ra, wa nori hã."

Æne duréhã wahi'rata nhimi'ui'ére na rowasu'u hã.

43 — Êtê tomhâpâ wê hã da te dasiwi ïwê'ô ne, a norĩ wa'wa hã asiwi 're ïwê'ô za'ra wa'aba mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wê, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono ô di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'âma 're sib'a'uwê, ïsimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norĩ âma. Tô sena, wa âne na aima waihu'u za'ra wa'wa. 44 Duré, êtê tomhâpâ nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ïspru pese za'ra mono ne, te za ïwê'ô'wa norĩ hã hã za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Duré êtê tomhâbâ hã zé'a 'manharĩ nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ïpru pese za'ra mono ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ si hã za'ra. Ta norĩ âma hã 're sib'a'uwê za'ra mono ô di za. — Âne ma tô Zezusi hã sina âma simiré'é, êtê wasu'u na hã.

45 Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, Zezusi te te âma ïromnhimiré'ézê hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô ô norĩ udâna te te âma ïromnhimiré'é mono na hã. 46 Taha wa, ma tô aré sima hãiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazêb 're da te dasiwi sêrê da, Zezusi hã. Tane nherê, ma tô dama tipahi za'ra aibã norĩ hã, Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ïmorĩ na da te 're saze za'ra mono wa, da'hã na.

22

Dasina damrozém na dasai ahã wasu'u

Rucasi 14.15-24

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, âne:

2 — 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zém na wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne. Apito 'ra si'aibã hã tâma mro wê te, tâma ïrowêzêb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharĩ da, sa'êtê na, ti'ra mrozém na hã. 3 Tawamhã ma tô ïsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tâma ïromhuri'wa norĩ hã satõrĩ za'ra, dazô hãsi da, ïtême dasihutu da, ïsiré dasaihuri da. Tane nherê, ta norĩ hã te te sima rowê za'ra ô di, ïtême si'aba'rê da hã, ïsiré ïsaihuri da hã aré. 4 Taha wa, te duré apito, tâma ïromhuri'wa norĩ hãiba amo hã satõrĩ za'ra, âne: "Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, aré sô ïhârâ 'rata za'ra norĩ zô. Tawamhã âne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa: 'Powawê norĩ hã, duré powawê zapu da te dasima ïhâipse za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marĩ hã dasiwi 'rã'õtô ni, dasa da te ïhurizêb da hã. Taha wa, te za we ïtême ai'aba'rêi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ï'ra ïma ïmrozém na.' Âne te za ta norĩ ma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa." Âne ma tô apito hã tâma ïromhuri'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrĩ za'ra wa, te oto sô ai'aba'rê.

5 — Tane nherê, sô ïhârâ 'rata za'ra norĩ hã sô simipari za'ra ô di, ïtême si'aba'rê da, ïsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra âna ma tô ni'wam norĩ hã tiburu u ai'aba'rê, duré tinhimromhurizêb u hã. 6 Ni'wam norĩ hã ma tô apito ma romhuri'wa norĩ hã siwi waihu. Te te waihu pari wamhã, ma tô niha tâma rob'manharĩ wasétê za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé. 7 Tawamhã apito hã tâma ïromhuri'wa norĩ, da te ï'uprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese. Taha wa, tâma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô ïtême satõrĩ za'ra, tâma romhuri'wa norĩ, da te tiwi ï'uprosi za'ra u. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô uprosi, ta norĩ hã. Ma tô duré ta norĩ nhorõwa hã te 'ri su, 'ri nho'õmo wa, aré tâma 're ïsimasa mono hã. 8 Taha pari, ma tô duré sô hã, tâma ïromhuri'wa norĩ zô, aimawi norĩ zô. Tawamhã âne te tâma nharĩ za'ra: "Dasazêb da hã tâibã ma tô api pari za'ra ni, ï'ra ïmrozém na dasa

da te ihurizéb da há. Tane nherē, sô ihârâ 'rata za'ra norî há we si'aba'rêi ô di. Îbare ma tô ta norî zô rowasédé há tiwatobro za'ra, sô ihârâ za'ra nherē, te te iwapari za'ra ô wa. ⁹ Taha wa, te za oto dazô îropéi wa'aba mo 'ri nhi'rîti mono bâ, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopêtē za'ra wa'aba mono sidâpâsi." Âne te satôri za'ra, apito há.

¹⁰ — Tawamhâ te oto ai'aba'rê, 'ri nhi'rîti mono bâ, dazô sôpré mono da. Tawamhâ te te danhopêtē za'ra mono sidâpâsi, ma tô te te dazatôri za'ra da'ahâ na, 're îdanomro wê mono há, 're îdanomro wasété mono norî zama. Tawamhâ da'ahâ uptabi na ma tô 'ri 're wa'wa nho'u há dasiwi sitom ni, apito 'ra îmrozém na dasai u, dasi'râ'ôtô wa. ¹¹ Tawamhâ apito há ma tô datême âzé, dasi'râ'ôtôzéb u, te te da'ab'madâ'â da. Datême sébré wamhâ, ma tô aibâ há 'madâ'â pese, dasina damro wa, da'uzazé há te te dame sima 'manherē ô wa, îhâi wê há. ¹² Tawamhâ âne te sadanha, apito há: "Îsiwaihû, e niha bâ ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé há we dame asima sêrê âna." Âne te sadanha.

— Tawamhâ aibâ há te ari'iwi za, niha te te tâma nharî waihû'u ô wa, te te tâma âma upai wa. ¹³ Tawamhâ apito há ma tô âne tâma îromhuri'wa norî ma nharî za'ra: "Ma'âpé, â há aibâ há asiwi âri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi aba da, rob u asiwi mei wa'aba da, robra u. Tame te za, oto sina tiwawa, sina pê'ézé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'êtê wa." Âne ma tô apito há tâma waihû'u za'ra. — Âne na ma tô Zezusi há tâma âma romnhimiré'é za'ra.

¹⁴ Tawamhâ Zezusi há ma tô âne na timreme na 'râsutu:

— 'Re îhâimana u'âsi mono há da'ahâ uptabi na dazô 're hârâ mono nherē, da'umro na si te za da'âma 're sib'a'uwê. — Âne na ma tô Zezusi há timreme na tâma 'râsutu za'ra.

*Rob'uprazé, danhib'apito ma, da te 're îpo'o za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26*

¹⁵ Tawamhâ parisezu norî há ma tô ai'aba'rê Zezusihi nhiti, si'râ'ôtô da, a'â. Si'râ'ôtô wamhâ, ma tô sima âma roti za'ra, Zezusi há te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra zô, te te tâma âma upa za'ra wa, da te dasiwi wê'ô da, duré da te dasiwi âri da. ¹⁶ Tawamhâ Zezusihi u ma tô 'mazatôri za'ra, tizadawa zapari'wa norî há, apito Erodîhi nhimiroti wê 'wa norî zama. Tawamhâ Zezusihi u sîhutu wamhâ, âne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhîpese ô na 're aihâimana mono zém na há wa tô aiwaihû'u za'ra ni. Tô sena na te îwê na si dama 're îrowasu'u u'âsi mo, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti há da te dasiwi 're wê'ô za'ra mono nherē, te tô ôhō na si dama 're î'aroti u'âsi mo. Duré ni'wam norî há dama pire na 're hâimana za'ra mono nherē, aimawi há aima 're hâimana mono ô di. Aiwapasi te 're dahâimana za'ra, aima há. ¹⁷ Taha wa, wa za oto wa norî há wasiwi asadhanarî za'ra ni, âne. E Roma âma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uprazé há wa te tâma 're po'o za'ra, Îsimiwada'uri zarina. E 'Re îhâimana u'âsi mono ma, wê di, âne há. E tâma wê ô di. Ma'âpé wama waihû'u za'ra na asimirosa'rada há, wa te waihû'u za'ra da. — Âne te siwi sadanha, Zezusi há te te âma tâma upa za'ra zô, timreme na há.

¹⁸ Tawamhâ tinhimirosa'rata wasété zarina te te sima âma îroti za'ra zé há ma tô sina waihû'u, Zezusi há. Taha wa, ma âne tâma tizadawa na wa'râmi za'ra:

— A norî wa'wa há te asadawa nhîpese na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marî da, te âne na asiwi îzadhanarî'wa, îmreme na te aima âma upa za'ra

wa'aba da newa, asiwi ïwê'ô wa'aba da. ¹⁹Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ïsapotore hã we ïma 'mai'ári aba pé, te 'madá'á da, romanu nori nhib'apito ma, da te tãma 're ïpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé ïsapotore hã.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé ïsapotore hã tãma 'mai'ãwisi ni. ²⁰Tawamhã Zezusi hã te te 'madá'á wamhã, te oto sadanharĩ za'ra:

— E 'wai hãibarĩ, rob'uiprazé ïsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, ãma hã.

²¹Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Á hã, Roma ãma danhib'apito hãibarĩ, duré taha nhisi ui'ééré.

Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Taha wa, Roma ãma danhib'apito ma, te za ïsimiwada'uri zarina, marĩ hã tãma 're ïpo'o za'ra wa'aba mo apã, ïte wa. Tane duré, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, te za marĩ hã ïsimiwada'uri zarina si tãma 're ïsõmri za'ra wa'aba mo apã, ïte wa, marĩ hã. — Áne ma tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²²Tawamhã parisezu nori zadawa zapari'wa nori hã ãne na te te wapari za'ra wamhã, ma tãma titob'uzu za'ra. Tawamhã Zezusi hã ãma, marĩ te te 'manharĩ za'ra ãna, ma tãma ïhawi ai'aba'ré, apã.

*Dahãiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi ïsadanharizé wasu'u
Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40*

²³Tawamhã sadusezu nori hã ma duré ïtème aihutu Zezusi hã u, te te siwi sadanharĩ da, tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra zõ. Ta nori hã 're dadã'á za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ïdahãiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ïroti za'ra mono. ²⁴Tawamhã, Zezusi hã u simasa wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, duréihã wahi'rada Mozési hã ma tãma ãne dama rob'ui'ééré, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti na: “Aibã hã 'ra õ ré, 're dá'á za'ra mono wamhã, te za ïno hã ãma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, ïwasu'u hã si'utõrĩ tã da, ïsédé'aba wasu'u hã.” Áne na Mozési hã nhimi'ui'ééré hã, wahi'rata nori ma hã. — Áne ma Zezusi hã ma waihu'u za'ra, sadusezu nori hã. ²⁵Tawamhã Zezusi hã ma, te duré rowasu'u za'ra, ãne:

— Dasisãnawã si 're ïhãimana za'ra mono nori wasu'u hã wa za oto aima wasu'u za'ra ni. Ta nori wasu'u hã wa te waihu'u za'ra da, wa za ãma asadanharĩ za'ra ni za. Dasisãnawã si hã ma tãma wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu nori hã 7 na ïhãiba za'ra hã, aibã nori hã. Tawamhã ïpoto'rada hã ma tãma timro. Mro nheré, ti'ra hã sisõ'a ré te te 'maipoto õ ré, ma tãma dãrã. Taha wa, ï'uirĩ na ma tãma ïsõsi hã ãma timro tizédé'aba mro na, Mozési hã nhimi'ui'ééré zarina. ²⁶Tawamhã ïsõsibi zama ma tãma dãrã, 'ra õ ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hã ãma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhã taha zama ma duré dãrã, ti'ra hã sisa'u te te 'maipoto õ ré. Áne zarina ma tãma uburé ïdub'rata nori hã dá'á sidãpãsi, nasi ãma timro za'ra aré, sisõ'wa're're. Tawamhã uburé ma sisarina ai'utõrĩ za'ra, 'mai'ra õ ré. ²⁷Tawamhã pi'õ zama ma tãma duré dãrã, timro nori zarina. ²⁸Aibã nori hã 7 na ïhãiba za'ra hã ma tãma pi'õ ãma siparabãsi nasi ãma timro za'ra. Áne ma tãma tiromhãimana za'ra. Tawamhã e 'wai mro uptabi za bété pi'õ hã, ab're hawi 're dahãiwa'utu za'ra mono wamhã. — Áne te Zezusi hã siwi sadanha, sadusezu nori hã.

²⁹Tawamhã Zezusi hã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Ab're hawi apã 're ïdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã aima ïwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tãma ï'upa za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hã. 'Re ïhãimana u'ãsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ïda'ahãiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima ïwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tãma asimirosa'rata na ãma ï'upa za'ra

wa'wa. ³⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, hâiwa âma romhuri'wa norî ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono âna. ³¹ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ab're hawi te te 're ìda'ahâiwa'utu mono zêm na, a norî wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono ò di. E 're sôré za'ra wa'aba mono ò di bété, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã, wahi'rada Mozésihi ma, Ìsiwasu'uzé hã, âne na hã: ³² "Wa hã Abra'âhã nhìb'apito, wa 're ìhâimana u'âsi, duré Izatihi nhìb'apito, duré Zacoho nhìb'apito." Æne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'â norî uirî na nherê, Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norî hã dawi 're dâ'â za'ra mono nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono wî, 're dâ'â za'ra mono ò di. Taha wa, ma tô Ìsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, Ìsib'apito za'ra na aré siwasu'u ò di. — Æne ma tô Zezusi hã Abra'â norî wasu'u hã tâma waihu'u za'ra, sadusezu norî ma.

³³ Tawamhã âne hã da'ahã uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, Ìsimirowasu'u na hã.

*'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ìpire uptabi wasu'u
Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28*

³⁴ Æne na Zezusi hã te te tâma rowasu'u za'ra wamhã, ari'iwi te oto aimasa, sadusezu norî hã, niha te te âma sada'âbã waihu'u za'ra ò wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hã.

Tawamhã parisezu norî hã âne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô sitême ubumro a'â, Zezusihi u siré si'aba ré da. ³⁵ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hã tô parisezu norî siré hã ma tô Zezusi hã sadanha, te te tâma âma upa zô, te te pibu da, âne:

³⁶ — Rowahutu'wa, e ma hã bété, danhipai u ìpire uptabi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'ééré hã, ìbaihã na hã.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã asa te tâma tinha, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ìpire uptabi hã, âne: "Re ìhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morî wa, te za asiwi 're ìsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za Ìsimiroti na âma 're ìrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tâma 're ìromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." ³⁸ Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ìpire uptabi wasu'u hã. ³⁹ Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti amo hã, aiwa ìpire uptabi hã, âne: "Te za 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marî ìwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ìwê zô." Æne Ìsimiroti amo hã ìpire uptabi hã, Mozési te te âma ìrob'ui'éérézê hã. ⁴⁰ Æ norî si, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, ìpire uptabi zahuré di. Uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ì'arob'ui'ééré mono hã duré ìsadawa wasu'u 'rata 'wa norî zama te te âma 're ìrob'ui'ééré za'ra mono zé hã, e marî te âma wasu'u za'ra, ã norî hã. Tô ò norî na si te âma rowasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da te dasiwi 're ìsawi pese za'ra mono zéb da hã, duré 're ìdasisawi pese za'ra mono zéb da hã. — Æne ma tô Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

*Danho'reptui'wa na Zezusi te te ìda'azadhanharîzé wasu'u
Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44*

⁴¹ Tawamhã parisezu norî hã zahadu siré hâimana za'ra ré, te Zezusi hã sadanharî za'ra, âne:

42 — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hã Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na, we datême ìmorî na hã. E 'wa sihudu na ma bétê a norî wa'wa hã âma ìwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhã asa te tâma rowasu'u za'ra, parisezu norî hã:

— Apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. — Æne te duré asa tâma nharî za'ra.

43 Tawamhã Zezusi te duré tâma rowasu'u za'ra:

— Tane wamhã, ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba, âne na hã. Duréihã apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pé'êzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'ére hã, âne hã nomro za:

44 “Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ìnhib'apito ma tinha, âne:

‘Ï'rata te za 're asâmra mo ìnhimire niwî, dama aipire na ìsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norî nhiptetezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.’ Æne ma tô tâma waihu'u.”

Æne apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'ére hã. 45 Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherê, e niha te za ìsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. Ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — Æne na te Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra, parisezu norî ma.

46 Tawamhã ni'wa hã te te âma sada'âbâ waihu'u ô di oto, Zezusihi zada, 're ìsiwamnhasi za'ra mono norî hã, parisezu norî hã. Taha wa, Zezusi hã timreme na te te tâma âma upa za'ra zô, te te siwi sadanharî waihu'u za'ra ô di oto ta norî hã, te te sina mreme wazéb za'ra wa oto.

23

Parisezu norî hâimanazé wasu'u

Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rowasu'u, ìsiré 're ìwanomro mono norî ma zama, âne:

2 — 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norî hã duré parisezu norî hã dama pire za'ra di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te âma ìrob'ui'érezém na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono zéb da hã. 3 Taha wa, parisezu norî nhimiroti hã te za 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo, âma 're anomro aba mono da. Tane nherê, 're ìhâimana za'ra mono zéb zarina, ìsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. E marî wa. Te te dama 're ìroti za'ra mono zém na si 're sópré mono ô wa, ta norî hã. 4 Danhoihî waptob âna, marî ìpire uptabi hã da te 're 'wasari mono da, da te dama 're ìromnhibu za'ra mono ne, te ta norî hã tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nherê, da te dasina 're ìuwaimrami za'ra mono zéb da hã. Tane nherê, ta norî hã te te 're dapawaptob za'ra mono ô di, âma 're ìdanomro wê mono zéb da hã. 5 Taré da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da, te marî hã te te 're 'manharî za'ra, danho'a. Powawê hã 'manharî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'ére na ìbaihã nhemezébre hã ìsa'êté uptabi na si te âma 're si'uihâ wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wê mono newa, da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'ru pa ré na 're si'uza za'ra. 6 Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama ìpire norî simasisizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono

sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hã 're ïsimasa mono zéb 'remhã. ⁷ Te duré te te sima 're wê za'ra, dama ïpire norĩ hã damreme ïpire na da te 're ïsawi za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahã na 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ïrowede za'ra mono zéb âma hã. Te duré te te sima 're wê za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhã, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're ïdapiire za'ra mono norĩ 'mahârâzém na. Æne te ta norĩ hã uburé marĩ hã te te sima 're wê za'ra, dama ïpire zarina, da te 're 'madã'â wê za'ra mono da. ⁸ Tane nherê, te a norĩ wa'wa hã simisutu asisânawã 're anomro aba mo, asiré ïsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito wa'wa hã. Taha wa, "rowahutu'wa" na dama aiwaptêrê pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madã'â ze za'ra wa'aba mono ò di za, a norĩ wa'wa hã. ⁹ Dawaptêrê pire wê te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono ò di za. E marĩ wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa hã 're hâimana hâiwa âma, siwaprosi. ¹⁰ Wa hã misire Asib'apito za'ra wa'wa hã wa 're ïhâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwétési te te ïpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madã'â ze za'ra wa'aba mono ò di za, danhib'apito na da te 're ï'asisi za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹¹ Asiré norĩ ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhã, te za 're ï'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono âna. ¹² Ni'wam norĩ hã pire na 'rãwi sina 're sôpré mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norĩ hã pire na 'rãwi 're si'madã'â ze za'ra mono ò wamhã, ta norĩ ma si te za pisutu za'ra, pire na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — Æne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma zama.

Zezusi hã parisezu norĩ ma, te te ïnharĩ za'ra zé wasu'u

Marcusi 12.40; Ruccasi 11.39-42, 52; 20.47

¹³⁻¹⁴ Tawamhã parisezu norĩ ma, te oto rowasu'u za'ra Zezusi hã, âne:

— Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi ò na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hã 're danhisisi tô mono da, da te dawĩ 're ïsitob za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã dawĩ 're ïsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb u 're danomro tô mono da. A norĩ wa'aba zama te 'Re ïhâimana u'âsi mono wi 're asihãiba zawi za'ra wa'aba mo, ai'âma 're sib'a'uwê za'ra wa'aba mono tô da.

¹⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô datême 're ïropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã asiniwĩ 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhã, 're anomro wasété aba mono zéb zarina, ma tô 're hâimana wasété uptabi za'ra, asimiroti wasété aba zarina. Taha wa, ropipa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're aihã za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te za te te 're hã za'ra za'êtê, ta norĩ hã.

¹⁶ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hã tob'a nherê, te za dazaprõni wê. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ïroti wasété za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na waihu'u za'ra wa'aba ò wa. Æne te dama 're ïroti wasété za'ra wa'aba mo: "Áté ni'wam norĩ hã te za marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhã átê tô sena te te dama 're ïropisutu za'ra mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi hã te te âma dama 're waptob za'ra, tinhimiropisutu me. Æne na te te dama

âma 're uwaimrami za'ra mono õ nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're hã za'ra mono õ di za. Tane nherê, ni'wam norî hã marî na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, oru 'manharî hã êtê'ubuzi pré 'manharî hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa 're, 're ìsimasa mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherê, te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te 're hã za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã." Æne te ai'rã ahã na dama 're ìroti za'ra wa'aba mo, tõ senai'õ na. ¹⁷ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ìdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Êtê'ubuzi pré 'manharî hã 'ri 're wa'wa 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa âma 're simasa mono wa, tâma sawi di, oru 'manharî hã. Oru 'manharî hã ìsõrõwa âma 're simasa mono õ 'wa'âhã, aré tâma sawi õ di. Taha wa, 'ri hã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé hã oru 'manharî, ìwa 're ìsimasa mono zawi nhpai u, sawi uptabi di tâma, 'ri hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono õ di za. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ.

¹⁸ Æne na te duré dama 're ìroti wasété za'ra wa'aba mo: "Ni'wa hã marî na te te dama 're ropisutu mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa âma, tâma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama âma 're waptob za'ra mono wamhã, duré te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te azârî õ di za. Tane nherê, ni'wa hã tâma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, tinhoprubzé te te ìhiri nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra mono wamhã, duré te te dama âma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tawapsi te za azã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã." Æne te duré siwa'ru dama 're ìroti za'ra wa'aba mo, tõ senai'õ na.

¹⁹ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ìdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hã tâma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tâma 're ìsa'ra mono zé hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, sawi di. Tane nherê, tâma 're ìdanhoprub za'ra mono zé hã ìsõrõwa âma tâma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono õ 'wa'âhã, aré tâma sawi præ ti, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, tâma danhoprubzé nomrizé hã tâma 're ìdanhoprub za'ra mono zéb zawi nhpai u, tâma sawi uptabi di. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ²⁰ Taha wa, ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré uburé ìsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama âma 're siwaptob za'ra.

²¹ Duré ni'wam norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré ìwa 're ìsãmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhisi na. ²² Duré ni'wam norî hã hãiwa nhisi na dama 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré 'Re ìhâimana u'âsi mono, pire na te te 're ìda'ab'madã'ã mono zém nhisi na dama âma 're siwaptob za'ra, ìwa 're ìsãmra mono nhisi na zama, tõ õhõ nhisi na.

²³ — Parisezu norî, duré dama rowahutu'wa norî, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tâma ìpire præ si te 're ì'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Wesuirã ìsu zadazei mono hã ma tõ 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìsimiroti 'rata zarina, tâma 're ìpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã, duré wesuirã ze, duré cominhu. Tane nherê, ìsimiroti pire na Mozési te te âma ì'arob'ui'ére mono hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di, ìsarina si dama 're ìrob'manharî wê za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré da'ãma 're aipê'ézé za'ra wa'aba mono

zéb da hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono âna 're anomro aba mono zéb da hã. Æne hã ìsimiroti ìpire prã norĩ zu, 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré tô sena aihâimanazém na asina tãma 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. ²⁴ E Ìtob'a hã simizaprõni wê bâ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ìroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ wa. ìsimiroti pire norĩ hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherê, ìsimiroti ìpire prã norĩ si, 're ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Æne na wa za aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Hâsizé hã duré pratu hã ìmana wawip si, da te 're upsõ za'ra mono wamhã, ìwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wê za'ra wa'aba mono da, te 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ìpire prã norĩ si 're ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherê, aipê'ê 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ìré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ìda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zarina, te duré marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ²⁶ Parisezu norĩ, datob'a ne 're ì'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'âpé aihâimana wasété za'ra wa'aba zé hã rême pese za'ra wa'aba, danhimihâsizé wa'wa hã upto wa, da te 're ì'upsõ za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wê wa'aba mono zém na sena na da te 're aiwaih'u'u za'ra wa'wa.

²⁷⁻²⁸ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Æne na wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Adâ'â 'ru hã ìmana wawimhã te za a ni, ì'madâ'â ze zéb da hã. Tane nherê, 're ìdadâ'â za'ra mono norĩ hi hã te ìwa 're simi'wara u'âsi ab're 're, dahãiba 'ro zama. Ìwasété si te ìwa 're simi'wara, ab're 'remhã.

Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madâ'â wê za'ra wa'wa, sô'awim na hã. Tane nherê, aipê'ê 'remhã aiwasété uptabi na te ìré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

²⁹ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norĩ wa'wa hã duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã aima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tô ta norĩ 'ru na marĩ hã 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mo, ì'madâ'â ze zéb da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ 'ru na hã. ³⁰ Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã wahi'rata norĩ siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wa te aré 're simroi mono õ di, ìsiré za'ra." Æne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. ³¹ E marĩ te bété aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa pãrĩ'wa norĩ nhihudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. Ìsine marĩ ìwasété si 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. ³² Taha wa, aihĩ'rata norĩ te te 're ìrob'manharĩ na'rata wasété za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tô, asima âma 're sa'êté za'ra wa'aba mono da, aima wê za'ra wa'aba ze te bâ. ³³ Parisezu norĩ, a norĩ wa'wa hã wahi nhipãrĩ pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa u, 'Re

Īhâimana u'âsi mono te te 're asatōrī za'ra wa'aba mono zém na Īsimihâzé wi, tiwi 're aiwairébé aba mono da bâ. ³⁴ Ni'wam norī hā wa za oto te 're satōrī za'ra, atême 're nomro aba mono da, Īmama 'Re Īhâimana u'âsi mono hā te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, Īsimiroti na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, āma 're anomro wē wa'aba mono da oto. Tane nherē, Īzadawa para ō nherē, te za 're Īsimroi wa'aba mo ta norī hā, 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā. Te za duré dama 're Īru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nhonhi'rāmi na hāiwi da te 're sasōmri za'ra mono da, 're dā'ā za'ra mono da, hāiwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're Īhā za'ra wa'aba mo, powawē hāiwaré na. 'Ri wa'ōtō mono bâ te za duré sō 're anomro aba mo, 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī zō, tāma 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono da, ta norī ma zama. ³⁵ Duréihā aihī'rata 'wa hā ma tō Abé hā tīwī, marī te te 'manharī wasété ō nherē. Ta hawim haré, ma tō aihī'rata norī hā te te 're danhimro za'ra da'ahā na, 're danomro wasété mono ō nherē. Daza'u si ma duré Zacaria hā siwi tīwī. Ta hā Baratizaha 'ra, 'Re Īhâimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa. 'Re Īhâimana u'âsi mono nhorōwa āma 'ri 'wawi wa'ra 're, tāma danhoprubzé nomrizéb 'rata te te tāma romhuri ré, ma tō wīri ni, wedeza ne 'rata. Āne ma tō aihī'rata norī hā da'ahā na te te 're danhimro, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madā'ā pese za'ra mono nherē, ta norī hā. Ta norī ne, te duré a norī wa'wa hā dama 're Īrob'manharī wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hā wa za aiwasédé hā te ai'āma 're sa'ra wa'wa, uburé aihī'rata norī te te 're Īdanhimroi mono zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihā za'ra za'ētē za'ra wa'wa, 'Re Īhâimana u'âsi mono hā. ³⁶ Āne hā wa tō sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re Īhâimana u'âsi mono hā te za tō te te 're aihā za'ra za'ētē 'wa, nimosi Ī'aipoto té wa'aba mono hā Ī'aihâimana za'ra wa'wa hā, āne na dama 're Īrob'manharī wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, aihī'rata norī nhipārī zarina zama. — Āne ma tō Zezusi hā parisezu norī āma simiré'é za'ra, Īhī'rata norī na.

Zezusi hā, Zeruzarē āma 're Īdahâimana za'ra mono āma ĩpē'ēzé wasu'u Rucasi 13.34-35

³⁷ Tawamhā Zezusi te duré dama tinha, āne:

— Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norī āma, ai'āma ĩpē'ēzé za'ra wa'aba di. Aihī'rata norī hā ma tō 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā te te 're simroi u'âsi. Datême te te 're Īsatōrī za'ra mono norī zama, te duré te te 're simroi u'âsi, etē na. Si'a hā tī'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te Īsima 're aiwē u'âsi za'ra wa'wa, Īsitême te 're ai'awaiwai wa'aba mono da. Tane nherē, asima 're ĩwē za'ra wa'aba mono ō di asa. ³⁸ Taha wa, tinhorōwa hā te za oto tirē, 'Re Īhâimana u'âsi mono hā, āma 're Ī'aiwata za'ra wa'aba mono zé hā. Baba na te za oto 're sa, 'ri 'rāihā hā. Ma'āpē āne na Īzadaihu'u za'ra wa'aba. ³⁹ Duré a norī wa'wa hā Īhāiba 'madā'ā na sahu za'ra wa'aba ō di za, a'ā. Niwapsi te za duré Īhāiba 'madā'ā za'ra wa'wa, āne na ĩwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: "Zezusi hā, ta hā 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa para we Īmorī ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, ĩwē si te te tāma 're anhomri u'âsi, Īmama hā." Āne na aipē'ē 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za Īhāiba 'madā'ā na duré Īsahu za'ra wa'wa.

Āne ma tō Zezusi hā dama siwaihu'u.

24

'Re Īhâimana u'âsi mono āma 're Īdawata za'ra mono zé, romhutu'ō za Īsi'utōrīzé wasu'u

Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6

¹ Tawamhã wa norĩ hã wa tô wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rãihã hawi, 'Re ihãimana u'ãsi mono ãma 're İdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morĩ da, ma rob u watobro, Zezusi hã. Tane nherê, wa norĩ hã İsiré 're İwanomro mono norĩ hã wa tô 'rãwi İtême aimasam ni, 'Re ihãimana u'ãsi mono nhorôwa hã te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're İsimasa mono zama. ² Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Åhãta tô 'ri hã wê na 're simasa mono ré, te İ'madã'ã za'ra wa'wa. Tane nherê, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u ô di za oto, êne hã. Tãibã za oto. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. — Åne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma.

*Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me
Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19*

³ Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi ãma. Sahã na sãmra wamhã, wa tô 'rãwi İtême ubumro ni Zezusihi u, İsiré 're İwanomro mono norĩ hã, wahãiba pisutu wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E niwa te za ãne hã ãma tiromhãiba, 'ri nhamrazéb da hã. Ma'ápé wama waihu'u za'ra na, marĩ İwatobrozé hã, İsówa wa te ãma waihu'u sirômo za'ra da. Duré e marĩ te za watobro, apã we aimorízéb da hã, wa te ãma İwaihu'u sirômo za'ra zéb da hã, duré rob'rãsutuzéb u hã bådã, İwa İwaptã'ãzéb da hã. — Åne wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

⁴⁻⁵ Tawamhã Zezusi hã te ãne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré İnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ ãma da te 're sasômri za'ra, tô sena newa, dama 're İsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese, 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina, datême 're İnomro mono norĩ ãma, 're sasômri za'ra wa'aba mono tô da. ⁶ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're İropupu'u za'ra mono zé hã te za 're İwapari za'ra wa'aba mo, romhã na 're İdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama. Åne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherê, ta hã rob'rãsutu ô di. ⁷ Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã danho ô wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩm norĩ ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. ⁸ Åne na dama 're romhãimana mono wamhã, za daré İrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'oi ãma İwasã hã 're İsépu'u na'rata za'ra mono ne hã. Åhã haré dazô 're wairébé mono ô di za. — Åne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

⁹ Åne ma tô duré wama rowaihu'u za'ra, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma:

— Tawamhã ãne na oto daré 're romhãimana mono wamhã, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. İzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ. ¹⁰ Åne na daré 're romhãimana mono ré, te za İzazei'wa norĩ hã te te 're İzazei utôri za'ra, ahã na. 'Rãwim nherê, te za duré dama 're sihãiba nhomri za'ra, da te 're İ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. İzazei'wai wa, tisisãnawã na sima 're hãimana za'ra mono nherê, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'rãwim nherê.

11 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're Ìroti za'ra mono norî hã te za datême 're nomro, sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, tarê. Tawamhã Ìsimiroti hã te za tô da te 're saze za'ra, tô sena newa, ta norî hã sadawa nhipese na tarê dama 're siwasu'u za'ra mono nherê. 12 Durê dawasété uptabi na si da'ahã uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're Ìdasisawi za'ra mono zé hã dawî 're si'utõrî za'ra. 13 Tane nherê, ni'wam norî hã rob'râsutu u siptete sina Ì'âma 're nomro u'âsi mono wamhã, durê Ìwi 're sipizari za'ra mono õ wamhã, ta norî si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra. 14 'Re Ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're Ìsib'a'uwê mono zé wasu'u hã Ìwê uptabi hã, Ìzazei'wa norî hã te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari za'ra mono da, da te âma 're Ìsaze za'ra mono zéb da hã. Tame te za oto tirob'râsutu. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

Robzépata za'êtê uptabi wasu'u

Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24

15-16 Tawamhã Zezusi hã ma durê Æne na wama rowaihu'u sirõmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwi Ì'madâ'â za'ra wa'wa, marî Ìwasété uptabi hã. 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhorõwa âma te za tihâiba, te te siwi Ìwê'õ pe hã. Taha âma ma tô Dani'é hã rob'ui'ére siro duréihã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõre za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ápê âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã Æne hã za oto darê romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â darê 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma 're Ìsi'ubumroi mono norî hã, wara sina te za 're sisa're, êtê 'râihã u tiwi simani za'ra da, durê sisõ'reptu za'ra da. 17 Ni'wam norî hã 'ri nhisi hãpã âma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zô sisisi õ di za a'â, 'ri para u hã. Õne haré te za dame sisa're, êtê 'râihã u, ta norî hã. 18 Durê ni'wam norî hã buru âma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono õ di za apã, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za durê ta norî hã êtê 'râihã u dame sisa're. 19 Æne hã rowasédé hã darê hâimana wamhã, Ìwasã ré norî ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, Ì'ra pré ré norî ma zama. 20 Taha wa, te za 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré, durê sabadu na romhuri zahârizém na bâdã hã za te te pisutu tô da, êtê 'râihã u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã. 21 Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'êtê za'ra ni. 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te Ì'aropoto na'rata mono zém hawimhã, Æne na hã da te 're robzépata za'êtê uptabi za'ra mono õ di. Niwamhã Æne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za. 22 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdã hã za da te 're Ìrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'âma romhâimana pahã tô da. Æne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõrî pese, za darê Ìrob'râsutuzém na hã. 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da, te te sima 're Ì'apisutu mono norî zawi te, te za Æne hã 'manha.

23 — Za da te 're robzépata za'êtê za'ra mono ré, âté ni'wam norî hã te za te te aima 're da'mahârã za'ra wa'wa, Æne: “Ãhãta, Cristu, 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te Ìpisudu, Danho'reptui'wa da.” Áté aimawi norî hã te za durê Æne te te aima 're da'mahârã za'ra wa'wa: “Õhõta, Cristu.” Æne wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã. 24 E marî wa, wa Æne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norî hã te za datême 're

nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norî hã marî dama Ìmanharî waihu'u'ô hã te za duré te te dama 're manharî za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te âma 're sasômri za'ra mono da. Îsazei'wa norî zama te te dame âma 're saze za'ra mono da, te za âne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherê, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono ô di za ta norî hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, âma 're sib'a'uwê za'ra mono da. ²⁵ Âne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, zahadu romhâimana ô ré. Taha wa, ma'âpé âma 're asôpré u'âsi aba mono za, âne na hã.

²⁶ — Âté ni'wam norî hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, âne: “Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã ma tô wei mo, apâ. Ôhõta te nhamra, a'ubuni wi.” Âne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, a'ubuni u 're anomro aba mono ô di za, ìzô 're asôpré wa'aba mono da. Âté te za duré âne da te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa: “Âhãta ma dawî aima'u.” Âne wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono ô di za, senai'ô na hã, wa hã pi'uriwi nimahã na hã za we apâ ìmorî ô na dâ'âsina. ²⁷ Tã 're si'ubuzi za'ra mono wamhã, dama rob'madâ'â pibu pese di, hãwa mono bâ hã. Tane duré, wa hã dasiré ìpodo hã apâ we ìmorî wamhã, aihîni te za ì'madâ'â za'ra ni.

²⁸ — Sipahudu hã marî dâ'â u 're si'rã'õtô mono wamhã, dama pibui pese za'ra di, marî hã 're dâ'â za'ra mono wa, 're ìsimi'wara mono zé hã. Tane, wa hã apâ we ìmorîzé hã uburé dama ìpibu pese za'ra di za oto. — Âne ma tô Zezusi hã wama sina rowaihu'u sirõmo za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norî ma.

*Ti'ai âma dasiré ìpodo hã za we apâ ìmorîzé wasu'u
Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28*

²⁹ Âne na ma duré wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Tawamhã da te 're robzépata za'êtê za'ra mono parip si, awa'awi te za bâta na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwê ô di za oto. Wasî norî hã te za duré rere, hãwa hawi. Uburé hãwa na 're ìsimasa mono hã te za duré 're sisa're.

³⁰ Âne hã daré romhâimana pari, marî hã te za watobro hãwa na, dama ìpibu pese zéb da hã, wa hã dasiré ìpodo, apâ we ìmorîzém na da te ì'âma waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bâ dasiwi ì'madâ'â ni, hãwa'a na we ìmorî ré. Ìwaihu'u pese na wa za wei mo apâ, duré ìhãiba na hã rowa'a za'êtê ré. Da te dasiwi ì'madâ'â za'ra wamhã, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ìzô 're danhimipari za'ra mono ô wa. ³¹ Tawamhã hãwa âma ìma romhuri'wa hã tinhimnihârâzém na te za oto amnhihã, hãrã 'rãihã uptabi na, daro mono bâ da te ìwapari za'ra da hã. Simnhihãrã wi, hãwa hawi ìma romhuri'wa norî hã wa za we dazô satõri za'ra, ti'ai u. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono norî hã te za we daro mono bâ te te simro, ìtème. — Âne na ma tô Zezusi hã romhã ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

*Pidera wede wasu'u
Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33*

³² Tawamhã âne te duré wama rowasu'u za'ra:

— Pidera wede na, wa za oto aima âma romnhimiri'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ìsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto âma ìwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ìta'a mono zéb u 're ìromhutu mono zém na hã. ³³ Tane duré, marî hã 're ìromhâimana mono zéb da, te aima ìwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â

za'ra wa'aba wamhã, te za iwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsutuzé hã za oto iwatobro na hã. ³⁴ Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Æ hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're idahãimana za'ra mono nori hã 're dá'á za'ra mono ô ré, te za isõ'a za'ra ti'rãsutu, romhãimanazé hã. ³⁵ Nimahã na te za hãiwa nori hã ai'utõri zahuré, ti'ai me. Si'utõri zahuré nheré, ãnhimirowasu'u hã si'utõri waihu'u ô di za. Pire na te za dama 're hãimana u'ãsi. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, isiré 're iwanomro mono nori ma.

Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, Zezusi hã za we apã ãmorizé wasu'u

Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Æne hã uburé za daré 're ãromhãimana mono zéb da hã, ni'wa hã bâdã hã te te waihu'u ô di. Hãiwa ãma romhuri'wa nori zama, bâdã hã te te waihu'u za'ra ô di duré. Wa hã 're ãhãimana u'ãsi mono 'ra nheré, te duré bâdã hã waihu'u ô di. ãmama ma si, waihu'u pese di bâdã hã. ³⁷ Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo apã dasiré ãpodo hã, duréihã Nowé 're hãimana mono ré hã, danhimiza'rese ãna 're idahãimana za'ra mono ne. ³⁸ Ta nori hã daro mono hã daré ãpusi mono ô ré hã, ma tô 're saihuri, tisa na. Te te 're ãhuri duré, rowé na 're rosa'wari u'ãsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Æne ma tô danhimiza'rese ãna 're dahãimana za'ra, Nowé hã uba're ne 'manharí 're sébré ô ré, 'ri ne 'manharí 'remhã. ³⁹ Tawamhã rosa'rese ô ré, ma tô daré ãpusi. Tawamhã uburé ma dasi'utõri pese, ã na. Tane duré, wa hã dasiré ãpodo hã danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apã.

⁴⁰ — Æté aibã nori hã buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apã mo, dazô. Tawamhã ãhãiba amo hã ãté te za tiwi ti'ã hãiwa u, 're ãhãimana u'ãsi mono hã. ãhãiba amo si te za tiré. ⁴¹ Æté pi'õ nori hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'ã, ãhãiba amo hã. Tawamhã ãhãiba amo si te za tiré, 're ãhãimana u'ãsi mono hã. ⁴² Taha wa, te za asimiza'rese, ãzô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apã we ãmorizé hã bâdã hã waihu'u za'ra wa'aba ô wa. ⁴³ Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hã isõrõwa u isipsaihuri iwisizé hã, bâdã te te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za sô rob'madã'ã u'ãsi, sõtõ ãna, 'ri para u sébré tõ da, tiwi sipsaihuri õ'umnhasite. ⁴⁴ Tane duré, a nori wa'wa hã te za asimiza'rese ãzô 're asõpré u'ãsi aba mo. E marí wa. Wa hã dasiré ãpodo hã nimahã bâtã na ãzô asimipari za'ra wa'aba ô zém na za we apã ãmorí na dá'ãsina. — Æne te Zezusi hã wama roti za'ra, isiré 're iwanomro mono nori ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

Romhuri'wa ãumnhasi wasu'u, romhuri'wa ãumnhasi'õ wasu'u me

Rucasi 12.41-48

⁴⁵ Tawamhã Zezusi te duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Dama romhuri'wa ãumnhã hã duré isimiroti wé hã, e niha 're ãhãimana mono zé hã. Æne hã 're hãimana mono wamhã, te za isib'apito hã nimomo tiwi morí ô ré, tâma pisutu, uburé tâma ãromhuri'wa nori hã isa'u nheré, te te sô 'madã'ã za'ra da. Te za duré tâma roti, bâtã pisutuzém na isazéb da hã, te te tâma ãma uwaimrami za'ra da, tâma ãromhuri'wa nori ma. ⁴⁶ Tawamhã apã we ãmorizéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tâma ãma uwaimrami wamhã, tâma rowé di za, romhuri'wai ma hã. ⁴⁷ Taha ma, tâma rowé uptabi di za tô. E marí wa. Isib'apito hã apã wisi wapsi, te za tâma pisutu, uburé isimarí hã te te tâma 're 'madã'ã u'ãsi mono da oto, tâma umnhasi uptabi

wa. ⁴⁸ Tazahã, tinhib'apito za're'ra, Ìsimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami ò wamhã, tãma rowẽ ò di za. Áté apito za're'ra, te za 'rãwi sima tinha: “Ìnhib'apito hã simahudu ò di.” ⁴⁹ Tawamhã sô rowaptã'ã wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra. Ázé hã te za duré te te 're hãsi, ázézei'wa norĩ siré. Siwa'ru te za oto 're hãimana. ⁵⁰ Tawamhã simisa'rese ãna hãimana ré, te za Ìsib'apito hã Ìtẽme wi apã, sô Ìsimipari ò zẽm na nimahã bãtã na, siwa'ru. ⁵¹ Tawamhã sa'ètẽ te za azã, tãma Ìromhuri'wa hã. Tane ni'wam norĩ hã apã we Ìmorĩ ò ré, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono ò wamhã, te za tãma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, Ìsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono newa, taré ãma 're dawata za'ra mono da, 're Ìhãimana wasété za'ra mono norĩ zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ètẽ za'ra mono wa. — Áne na ma tã Zezusi hã wama waihu'u za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

25

Pi'õi hãiba tẽm norĩ hã dasina damro u, Ìsi'aba'rézé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tã tinhimirotnhimiré na wama rowasu'u za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma, ãne:

— Nimahã na si 'Re Ìhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're Ìsib'a'uwẽ mono zéb da, apã we dazõ Ìmorĩ wamhã, ni'wam norĩ si te za, Ìzõ 're simipari za'ra mono sina, hãimana nhimiza'rese 're hãimana za'ra. Á norĩ wasu'u zarina, wa za ãna aima romnhimíré za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ Ìpréduptẽm norĩ hã barana ma tã ai'aba'ré, dasina damro u, 10 na Ìhãiba za'ra hã, Ìmro'õ norĩ hã. Aibã hã za azarutu na Ìmro zõ simipari za'ra da, ma tã Ìtẽme ai'aba'ré, pi'õ nhorõwa u. Áro'ore hã te siré 'wasa hãiba bã, aibã hã za pi'õ na Ìmro u wisi wa, te te tãma ãma rob'uiwẽ za'ra da, zudezu norĩ hãimanazéb zarina. ²⁻⁴ Tane nheré, pi'õ Ìpréduptẽm norĩ hã 5 na si ma tã hãiba mono bã rob'rãi wa'u to hã siré 'wasa, simhi ne ètẽ 'manharĩ 're, áro'ore da hã, ta norĩ si hãimana nhimiza'rese 're hãimana za'ra mono wa. Ìhãiba mono norĩ hã 5 na Ìhãiba za'ra hã te te siré 'mai'ãri za'ra ò di, rob'rãi wa'u tob ré hã simhi ne ètẽ 'manharĩ 'remhã, hãimana nhimiza'rese 're hãimana za'ra mono ò wa. ⁵ Tawamhã aibã zõ te tirowaptã'ã hã, za pi'õ na Ìmro zõ. Sô rowaptã'ã wamhã, ma tã aptã hã simro. Taha wa, ma tã nasi titomhãima'ã za'ra. Taha wa, te oto tinhotõ za'ra, Ìwana.

⁶— Tawamhã mara wa'wa ma tã ni'wa hã 'mahã: “Õhõta te we oto aibã hã mo. We aiwairébé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hã.” Áne te ni'wa hã aibã hã dama 'mahã.

⁷— Tawamhã pi'õ Ìpréduptẽm norĩ hã sô Ìsimipari za'ra hã ma tã ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhã, áro'ore na wedenhorõ hã ma tã sõrõ nhihãri za'ra, ro'o wẽ da. ⁸ Tawamhã hãimana nhimiza'rese ãna 're Ìhãimana za'ra mono norĩ hã ma tã tiwi rowaptẽrẽ za'ra, tihãiba amo norĩ wi, hãimana nhimiza'rese sina 're Ìhãimana za'ra mono norĩ wi: “Ma'ãpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, áro'ore na rob'rãi wa'u to hã. Áro'ore hã wate za'ra hã te za oto wawi tidã'ã za'ra.” Áne te pi'õ Ìpréduptẽm norĩ hã tisiré norĩ wi rowaptẽrẽ za'ra.

⁹— Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Rob'rãi wa'u to hã wa te aima sõmri za'ra wa'aba ò di za. Mara wab ò di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhã. Te za wawi ai'utõrĩ za'ra. Ma'ãpé tiha, da te 're Ì'uipra za'ra mono zéb u, ai'aba'ré su'u aba, tamemhã asima 'mai'uipra za'ra wa'aba da.” Áne te satõrĩ za'ra, tisiré norĩ hã.

10 — Tawamhã pi'õ Ìpréduptém norĩ hã hãimana nhimiza'rese ãna 're Ìhãimana za'ra mono norĩ hã ma tã ai'aba'ré, rob'rãi wa'u tob zõ, te te sima 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ta norĩ za'u si ma tã aibã hã wi, timro zõ. Wisi wamhã, pi'õ Ìpréduptém norĩ hã 5 na Ìhãiba hã hãimana nhimiza'rese 're Ìhãimana za'ra mono norĩ hã ma tã Ìsiré asisi 'ri para u, Ìsiré saihuri da, sina Ìmro zahuré zém na. Sisisi wamhã, ma tã Ìrè 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

11 — Ìãma ronomro za'ra wapsi, ma tã Ìhãiba amo norĩ hã aihutu apã, pi'õ Ìpréduptém norĩ hã, aibã hã pi'õ Ìãma Ìmrozéb u hã. Sihutu wamhã, ãne te nasi 'mahãrã za'ra, rowi hawi: "Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, ãma atême wanhisisi da."

12 — Tawamhã aibã hã pi'õ na Ìmro hã te asa tãma nharĩ za'ra: "Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba õ di za, Ìma aiwaihu'u za'ra wa'aba õ wa." Ìhã wasu'u na wa tã aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa, ãne na hã.

13 — Taha wa, a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese te za Ìzõ 're asõpré u'ãsi aba mo, bãdã hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, apã za we Ìmorizé hã. — Ìãne ma tã Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa norĩ hã, tinhib'apito zõ rob'uiprazé te te 're Ìmadã'ã za'ra mono norĩ wasu'u

Rucasi 19.11-27

14-15 Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromnhimire'é na marĩ hã wama waihu'u za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma, ãne:

— 'Re Ìhãimana u'ãsi mono, za da'ãma 're Ìsib'auwé mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ma tã sima rowé, darob amoi u morĩ da. Tawamhã morĩ õ ré, ma tã sã tihãrã za'ra, tãma Ìromhuri'wa norĩ zõ, tite rob'uiprazé hã te te tãma sãmri za'ra da, isa'u te te sã 're 'madã'ã za'ra mono da, duré tãma sina hã'ã da, taré 're simi'wara tã mono da, rob'uiprazé hã. Ìsimiromhuri wé na tãma Ì'umnhasi za'ra zarina, ma tã tãma sãmri za'ra. Ìmorĩ'rata ma hã ma tã 5 miu na tãma tisõ rob'uiprazé Ìsapotore hã, oru 'manharĩ hã. Duré Ìsãna're ma hã 2 miu na ma tã tãma tisõ. Duré da'rãsutu'wai ma hã, miu na ma tã tãma tisõ. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã. ¹⁶ Tawamhã tãma Ìromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé Ìsapotore te te Ì'ãri hã õne haré ma tãma sina hã, te te ãma Ìromhuri wé zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nheré, ma tã duré 5 miu na ãma ato, Ìsib'apito te te tãma Ìsãmri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé Ìsapotore hãiba hã, ãma sito wamhã. ¹⁷ Tane duré tãma Ìromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé Ìsapotore te te Ì'ãri hã ma tã duré tãma sina hã. 2 miu na nheré, ma tã duré 2 miu na ãma ato. Uburé hã 4 miu na Ìhãiba hã oto. ¹⁸ Tane nheré, tãma Ìromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé Ìsapotore te te Ì'ãri hã tinhib'apito nhimiroti te te 'madã'ã õ di. Taré ma tã sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te sërè da.

19 — Tawamhã ãma ronomro hã wapsi, ma tã Ìsib'apito za'ra hã apã Ìtème tiwisi za'ra, darob amoi hawi. Wisi wi, te sã tihãrã za'ra, tãma Ìromhuri'wa norĩ zõ, rob'uiprazé Ìsapotore hã niha si te te hãimana mono zõ, te te tãma wasu'u za'ra da. ²⁰ Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré Ì'ãri hã ma tã Ìtème ãzé Ìmorĩ'rata na, tinhib'apito u. Ìãne te tãma tinha: "Apito, rob'uiprazé Ìsapotore hã 5 miu na ma tã Ìma Ìsõ, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma Ìsitob da, taré aiwi simi'wara tã da. Ìhãta ma tã sina hã, 5 miu na, te ãma aima Ìromhuri wé zéb zarina. Uburé hã 10 miu na oto Ìhãiba hã, rob'uiprazé Ìsapotore hã. Ìhãta te asõ nomro." Ìãne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimiromhuri hã.

21 — Tawamhã Ìsib'apito te asa tãma tinha, ãne: “Wê di tô. A hã Ìma romhuri wê 'wa. Ìma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherê, ma tô ãma Ìromhuri wê, Ìzô. Taha wa, ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marĩ ahâ uptabi na Ìma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto Ìsiré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da.” ãNe ma tô tãma ropisutu siro, tãma Ìromhuri wê 'wai ma.

22 — Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré Ì'ári hã ma tô duré Ìtême ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé Ìsapatore hã 2 miu na ma tô Ìma Ìsô, asa'u aima sina hã'á da, tawapsi, aima ãma Ìsitob da, taré aiwi simi'wara tô da. ãHãta ma tô aima sina hã, 2 miu na, te ãma Ìromhuri wê zéb zarina, aima. Uburé hã 4 miu na Ìhãiba hã rob'uiprazé Ìsapatore hã. ãHãta te asô nomro.” ãNe te romhuri'wa hã tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimiromhurizém na.

23 — Tawamhã Ìsib'apito asa te tãma tinha, ãne: “Wê di tô. A hã Ìma romhuri wê 'wa. Ìma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherê, ma tô ãma Ìzô Ìromhuri wê. Taha wa, ãhã nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahâ uptabi na Ìma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto Ìsiré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da.” ãNe ma tô duré tãma ropisutu siro, tãma Ìromhuri wê 'wai ma hã.

24 — Tawamhã romhuri'wa hã miu na rob'uiprazé te te aré Ì'ári hã ma tô duré Ìtême ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha, ta hã senai ô na hã: “Apito, Ìma aiwaih'u pese di. A hã da'ãma 're aipê'ézé mono ô. Ni'wa hã te te dame 're rob're mono ô nherê, danho hã tite da, te te dawí sima 're Ì'a'rãihãri mono ne, te danhimarĩ hã dawí asima 're Ì'awaihui mo, ate da. 25 ãNe na te aiwaih'u wa, wa tô aima Ìpahĩ. Taha wa, te aiwi simini wa, niha Ìma rob'manharĩ ô'umnhasite, wa tô rob'uiprazé Ìsapatore hã simi'u ti'ai 'rowi, wê na asô 're sa'wari mono da. ãHãta te wê na asô nomro, uburé ate rob'uiprazé hã te asô 're 'madâ'â mono da, Ìma Ìsômri hã.” ãNe te romhuri'wa hã tãma siwasu'u, tinhib'apito ma.

26 — Tawamhã Ìsib'apito, te ãne asa tãma tinha: “A hã Ìma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tô Ì'ãma Ìrosa'ra, marĩ hã date nherê, te dawí Ìsima 're Ì'awaihui mono na, Ìte da. ãNe ma tô Ì'ãma Ìrosa'ra, asima. 27 ãNe na 're Ìhãimana mono wamhã, e marĩ wa bété, rob'uiprazé Ìzô sêrê ô di, wedehãpã 're. Tawamhã apã we Ìwisi wapsi, te aima Ìsômri nhipai u, wa aré Ìsima waze uburé, Ìzô sina hã'ã wa.” ãNe ma tô tãma waih'u u, tãma Ìromhuri wasété 'wai ma. 28-29 Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra, uburé Ì'rata Ìsimasam norĩ ma: “Ni'wam norĩ hã marĩ ahâ nherê, simi'ê na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tãma 're dasito, marĩ na. Tane nherê, ni'wam norĩ hã marĩ syryre na simi'ê na te te ãma 're romhuri za'ra mono ô wamhã, te za syryre nherê, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi Ì'ári 'wa, rob'uiprazé Ìsapatore hã, Ìma romhuri wasété 'wai wi, 10 miu na te te Ìzô Ìhãiba ma, sômri aba da. 30 Taha pari, te za asiwi Ìmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'ëtê wa.” ãNe Ìsib'apito hã ma tô dama hãiba 'ru. — ãNe na ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'ê za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, za da'ãma Ìsipo'ozé wasu'u

31 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romhã ré wama rowaih'u u sirômo za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã niwapsi wa za wei mo apã ĩmama zadawa para, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tawapsi wa za danhib'apito simasisizém na 're ĩnhamra, ĩpire na te 're da'ab'madã'ã u'ãsi mono da oto. ³² Tame te za aihĩni pese ĩnho're aimasam ni, daro mono bã 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã, dapoto mono bã. Tawamhã tame wa za oto da'ãma aipo'o. Pone'ërebã 'madã'ã'wa hã te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ërebã zéré mapu hã, pone'ërebã zéré uzé zama. Tane wa za duré wa hã da'ãma aipo'o, ĩwë hã duré ĩwasédé hã. ³³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono norĩ hã ĩnhimire niwĩ wa za sôré, ta norĩ si te 're awësãmri mono wa. 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ hã ĩnhimi'e niwĩ wa za duré sôré, ta norĩ si te ĩsiwi 're awë'õ pese mono wa. ³⁴ Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norĩ ma nharĩ za'ra, ĩnhimire niwĩm norĩ ma: “ĩmama, ĩwë si te za aima 're ĩsõmri za'ra wa'aba mono norĩ hã te za oto ĩ'rata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Duréihã te te aropoto mono wamhã, ma tã sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwë za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ĩ'rata 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwë u'ãsi za'ra wa'aba mono da oto. ³⁵ Ti'ab ré, mram na 're ĩhãimana mono ré hã, ma tã mra hã ĩma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tã hã ĩma 're ĩ'õb za'ra wa'aba mo. Duré asiré õ nheré, ma tã ĩzõ 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asõrõwa u atême 're ĩzasi aba mono da. ³⁶ ĩ'uza õ ré, ma tã asiwi 're ĩ'uza za'ra wa'aba mo. Duré ĩhãzé wa, ma tã asiwi 're ĩpibu wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ĩza mono ré, ma tã duré asiwi 're ĩzabu za'ra wa'aba mo. ãne na 're ĩpawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, hãiwa ãma te za oto ĩsiré 're anomro u'ãsi aba mo, ĩmama hã ai'ãma 're ĩsib'a'uwë za'ra wa'aba mono zéb ãma hã.” ãne na wa za nimahã na hã tãma ĩsiwasu'u za'ra, ĩnhimire niwĩ ĩsimasam norĩ ma.

³⁷ — Tawamhã õ norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono norĩ hã te za sina ĩzadanharĩ za'ra, ãne: “Wanhib'apito, e niwa wa tã mra hã wa te aima 're sõmri za'ra, mram na 're aihãimana mono ré hã. E niwa duré 'rubu na 're aihãimana mono ré, wa tã õ hã wa te aima 're õb za'ra. ³⁸ E niwa wa tã aiwaihu'u õ nheré, asõ 're watob'uzu za'ra, wanhorõwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tã duré ai'uzazéb da hã wa te aima 're sõmri za'ra, ai'uza õ wa. ³⁹ E niwa wa tã duré wa te wasiwi 're aipibu, aihãzé ré. E niwa wa tã duré atême 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hã.” ãne te za ta norĩ hã sina amrami za'ra, ĩma.

⁴⁰ — Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ta norĩ ma ãne tãma rowasu'u za'ra: “Tã sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. ĩsisãnawã norĩ hã ti'ab ré ãne na te te 're robzépata za'ra mono wamhã, dama wapu na 're hãimana za'ra mono nheré, marĩ ĩwë hã tã õhõ na hã tãma 're 'manharĩ wë za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hãiba u'ãbã ma tã ĩma 're ĩ'manharĩ wë za'ra wa'aba mo.” ãne na wa za ta norĩ ma waihu'u za'ra.

⁴¹ — Tawamhã ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma, wa za nharĩ za'ra oto, ãne: “A norĩ wa'wa hã ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ pese za'ra wa'wa. Mo oto ĩnhiti ai'aba'rëi wa'aba, unhama ro'o u'ãsi u, wa'uburé norĩ zõ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutuzéb u, ta norĩ nhib'apito zõ zama. ⁴² Ti'ab ré mram na 're ĩhãimana mono ré hã, ĩsa hã ĩma 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'rubu ré, ã hã ĩma 're õb za'ra wa'aba mono õ di. ⁴³ Wa hã aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ nheré, ĩzõ 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di, asõrõwa u 're ĩzasi aba mono da hã. Duré ĩ'uza õ ré, asiwi 're ĩ'uza za'ra wa'aba mono õ di. Duré ĩhãzé ré, asiwi 're ĩpibu za'ra wa'aba mono õ di. Dazazéb 're,

're ĩza mono ré, ĩtēme 're anomro aba mono õ di, 're ĩzabu za'ra wa'aba mono da." Āne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma hã.

44 — Tawamhã ta norĩ hã te za asa ĩma nharĩ za'ra, āne: "Apito, e niwa wa tã taré wa te 're ai'madã'ã za'ra, mram na 're aihãimana mono ré hã, duré 'rubu 're sépata mono ré hã, duré wama aiwaihu'u õ nheré, nima hawi watēme 're aimasisi mono na hã, duré ai'uza āna 're aimorĩ wamhã, duré aiházé na 're aihãimana mono ré hã, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hã. E niwa wa tã āne na hã taré wa te 're ai'madã'ã za'ra, wa te wasiwi 're aipawaptob za'ra mono āna." Āne te za duré ta norĩ hã ĩzadanharĩ na ĩma wa'rãmi za'ra, ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ hã.

45 — Tawamhã ta norĩ ma, wa za duré āne rowasu'u za'ra: "Tõ sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ā norĩ hã dama wapu na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã āne na te te 're robzépata za'ra mono ré hã, marĩ ĩwē na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta norĩ hãiba u'ãbã, asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono õ di duré." Āne wa za ta norĩ ma, tãma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma hã.

46 — Tawamhã ta norĩ hã te za oto ai'aba'ré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhiti, ĩsimiházém na za te te 're ĩrobzépata u'ãsi za'ra mono zéb u hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono norĩ si, te za ĩ'rata 're hãimana u'ãsi za'ra, rowé u'ãsi āma.

26

*Zeusihĩ āma da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da
Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57*

1 Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na uburé āne na te te dama rowahutu parimhã, ma tã wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, āne:

2 — Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na āma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Awē amo na te za ĩwa waptãrã, bãdã hã. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ĩhãiba nhomri ní, Danho'reptui'wa da 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã, da te dasiwi ĩzasõmri da hãiwĩ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. — Āne ma tã Zezusi hã sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

3 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tã si'rã'õtõ, Caipasihĩ nhorõwa u, 'ri za'ëtē u. Ta hã sasedoti ĩpire uptabi, 're ĩhãimana mono, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa. 4 Tawamhã, sitēme si'rã'õtõ wamhã, ma tã sima āma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hã pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi ãri da, da te oto dasiwi wĩrĩ da. 5 Āne te sima āma roti za'ra:

— Dasa hã da te 'manharĩ za'ra ré, wa te wasiwi ãri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umnhasite, wazada dahãimana za'ra tã da. — Āne ma tã sima āma roti 'rãsutu za'ra.

*Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezusi ma
Marcusi 14.3-9; Zuwã 12.1-8*

6 Tawamhã Zezusi hã ma tã mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahã nhorõwa āma, ĩ'wa're ré nhorõwa āma. 7 Tawamhã sai ma sãmra ré, ma tã pi'õ hã ĩtēme wĩ, Zezusi hã u. Wedewa'u zadaze hã ma siré sada ãwisi, ëtē 'manharĩ 'remhã, simhi ne 'remhã ĩdup syryre wamhã. Wa'ãbã za'ëtē di ta hã, wedewa'u zadaze hã. Wa'ãbã za'ëtē nheré, ma tã Zezusi hã 'rã

nhisiwi sa'wa pi'ô hã, tâma sawi wa. ⁸⁻⁹Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã âne hã wa te 'madã'â za'ra wamhã, wa tô sada ab'ru za'ra ni, pi'ô da. Taha wa, wa tô wasima âma nharĩ za'ra ni, âne:

— Oro ô hã wa'âbã za'êtê za, ma taré ï'rã nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hã. Te te dama wede wa'âhã, aré wa'âbã za'êtê di. Tawamhã ïwa'â hã te aré ïsibrob'ô norĩ ma, te te sômri. — Æne wa tô wasima âma nharĩ za'ra ni, pi'ô nhoprubzém na hã.

¹⁰Tawamhã Zezusi hã wa te wasima âma ïnharĩ za'ra zé hã te te wawi waihu'u za'ra wamhã, te âne na wazadanharĩ za'ra:

— E marĩ da, te pi'ô ma ïnharĩ za'ra wa'wa. Tãma nharĩ za'ra wa'aba tô. Tô'â. ï'uwaibaba ma tô âne na hã âma ïzawi wê. ¹¹Ïsibrob'ô norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi wa, 're ïpawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Tanei ô di, wa hã. Ai'rata 're ïnhamra u'âsi aba mono ô di za oto. ¹²Pi'ô hã wedewa'u zadaze hã ï'rã nhisiwi te te sa'wari wamhã, za ïdã'â wa, da te dasiwi ïnherézéb u te te âma ïhãiba u'ré da, ma tô âne hã ïma 'manha, zudezu norĩ hã ïmanazéb zarina. ¹³Daro mono bâ te za ïwasu'u wê na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'ô hã te te ïma ï'manharĩ wê zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, âma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tô sena, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi te te dama hãiba nhomri da, te te sima ïrosa'ratazé wasu'u Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

¹⁴Tawamhã 12 na Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã misi wa tô wa'maimorĩ ni, Zudasi Icarizoti na ïsisi hã sasedoti ïpire norĩ u, te te sadanharĩ za'ra da. ¹⁵Tawamhã âne te sadanharĩ za'ra:

— Zezusi hã ma tô asima ïwê za'ra wa'wa, asiwi âri aba da. E âne hã aima wê za'ra wa'aba di za, te aima ïhãiba nhomri za'ra wa'aba da hã. Aima wê za'ra wa'aba wamhã, e niha te za ïma ïwa'âbã za'ra wa'wa. — Æne te âma sadanharĩ za'ra, Zudasi Icarizoti hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ ïpire za'ra norĩ hã.

Tawamhã âne na âma sitaze za'ra wamhã, ma tô rob'uiprazé ïspotore hã tâma sa'rata za'ra, 30 na êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, Zudasihĩ ma.

¹⁶Tawamhã ta hawim haré te oto Zudasi hã sima âma rob'madã'â u'âsi, nimahã bâtã na Zezusi te te oto dama ïhãiba nhomrizéb da hã, danhimiza'rese âna dahãimana za'ra ré.

Zezusi norĩ hã Pascowa na siré ïsaihurizé wasu'u Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30

¹⁷Tawamhã bâdã ma tô ïwa waptãrã, ï'u'êtê dupto'i'ô, da te 're ïhuri mono zé hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha ré, wa tô Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã wasina tété za'ra ni, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, âne:

— E momo ma tô asima ïrowé, asô ïwanhipi za'ra zéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ïwasaihurizéb da hã. — Æne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

¹⁸Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Ri ahã u te za oto ai'aba'rúi wa'wa, aibã hã asiwi sôpêtê aba da. Tawamhã âne te za tâma ïzadawa wasu'u wa'wa: "Wama rowahutu'wa hã wa za aima sadawa wasu'u za'ra ni, âne: 'Ïnhibãdã hã romhureni di oto, ïmama te te ïpisutuzé hã, ï'âma. Asôrôwa âma wa za wasa hã huri ni, ïsiré 're ïnomro mono norĩ me, Pascowa na dato nhisi na 're ïdasaihuri mono zém na hã.' " Æne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibã ma. — Æne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhã Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ hã wa tã ãma uwaimrami za'ra ni, te te wama Ìwaih'u'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tã 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

²⁰ Tawamhã mara wamhã, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra hã, Zezusihi me. ²¹ Tawamhã wasaihuri ré, ma tã Zezusi hã wama waih'u'u sirõmo za'ra, âne:

— Tã sena, wa aima waih'u'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama Ìmahâiba nhomri 'wa.

²² Æne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhã, ma tã wawi tirobzei'õ pese za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ wi hã. Æhã wamhã, misi si wa tã nasi ãma tãma romnomri za'ra ni, âne:

— Wanhib'apito, e wa hã te dama aihâiba nhomri da bâ, te âne wama Ìnharĩ za'ra. — Æne, wa nasi wasina tãma amrami za'ra ni, âne na hã wasiwaih'u'u za'ra õ wa.

²³ Tawamhã asa te Zezusi hã duré wama nharĩ za'ra:

— Za dama Ìhâiba nhomri'wa hã, Ì'u'ëne hã te za piza'a 're Ìsiré di'i. ²⁴ Wa hã ti'ai ãma dasiré Ìpodo hã duréihã ma tã Ìdã'ázém na rob'ui'ére sirõmo za'ra, 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ta norĩ hã te te Ì'ãma Ìrob'ui'ére za'ra zéb zarina wa za ãma mo tã, Ìdã'ázéb u. Tane nherë, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama Ìhâiba nhomri'wai ma hã. 'Re Ìhâimana u'âsi mono za te te azãri wamhã, te za siba rosa'rata, âne: "Ïpoto õ 'wa'ãhã, aré wë di. E marĩ wa. Æne na te 're robzépata mono õ wa aré." Æne te za 'rãwi si'ãma rosa'rata, za dama Ìhâiba nhomri'wa hã. — Æne ma tã Zezusi hã wama waih'u'u za'ra.

²⁵ Tawamhã Zudasi hã dama Ìsõmri'wa da hã te Zezusi hã sina sadanha, âne:

— Rowahutu'wa, e wa hã za te dama Ìaihâiba nhomri na, ma tã asina Ìwaih'u.

Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinhã:

— Tane tã. Asi'uihã na ma tã ãne na hã asiwaih'u. — Æne ma tã Zezusi hã tizadawa na tãma wa'rã.

²⁶ Tawamhã wasaihuri ré, ma tã Ì'u'ëne hã ti'ã, Zezusi hã. 'Re Ìhâimana u'âsi mono ãma te Ìré ãma tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã te te wë'e, Ì'u'ëne hã. Te te wë'ei mono parimhã, ma tã te te wama sõmri, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma. Æne te oto wama nharĩ za'ra:

— Æ, Ì'u'ëne hã huri aba. Æ hã Ìhâiba te wasu'u. — Æne ma tã Zezusi hã sina wama waih'u'u za'ra.

²⁷ Taha pari, hãsisé hã ma duré ti'ã, uwa 'ru 'rãi wa'u Ìsé ré hã. 'Re Ìhâimana u'âsi mono ãma te duré tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã Ìré te te wama sõmri, uwa 'rãi wa'u Ìsé ré hã. Æne te duré wama nharĩ za'ra:

— Æ, rob'rãi wa'u hã ahuri aba, aihñi. ²⁸ Æ hã Ìwapru, te wasu'u. Rob'rãi wa'u za'wari ne, te za Ìwapru hã Ìwi asa'wa, da'ahã zada Ìdã'ã wamhã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te oto 're ab'madã'ã tã mono da, da'ãma. Æ hã Ìwapru, Ìwi sisa'wari wamhã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwë ma, te te tãma Ìropisutuzé hã tã sena za te te tãma ãma 're Ìuwaimrami mono zé, te wasu'u. ²⁹ Tã sena, wa za aima Ìsiwasu'u za'ra wa'wa. Æne hã rob'rãi wa'u te 're hãsi mono õ di za oto, a'ã. Niwapsi Ìmama hã uburé da'ãma 're sib'a'uwë mono wapsi, wa za duré te 're hãsi, asiré wa'aba. — Æne ma tã wama siwasu'u za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ ma.

³⁰ Tawamhã wanho're na wa tã ãma wawata za'ra ni, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ãma. Wanho're za'ra parimhã, wa tã wawairébé ni, Oriwera na ètë 'rãihã nhisi u wasi'aba're da.

Pedru hã te te dawi i'udãzẽm na, Zezusi te te tãma iwaihu'u sirõmo zẽ wasu'u Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

³¹ Tawamhã Zezusi hã ma tã tãma i'udãzẽm 're iwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã ã barana, niha ãma romhãimana wamhã, te za aihĩni asiwi i'urẽme 'wa. Durẽihã 'Re ihãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã ãne na i'ãma rob'ui'ẽrẽ siro, 'Re ihãimana u'ãsi mono mreme na hã: “Pone'ẽrebã 'madã'ã'wa hã wa za tĩwĩ. Tawamhã pone'ẽrebã hã te za ropẽ.” ãne na durẽihã 'Re ihãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ẽrẽ, ibaihã na hã. ³² Tane nherẽ, asiwi i'urẽme aba nherẽ, ab're hawi apã ihãiwa'utu pari'p si, wa za aiwana imorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo inhõpõtẽ za'ra wa'aba da. — ãne ma tã Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, i'urẽ 're iwanomro mono norĩ ma.

³³ Tawamhã Pedru, te Zezusi ma tinha:

— Asirẽ 're iwanomro mono norĩ hã aihĩni za te te airẽme za'ra nherẽ, wa hã te dame airẽme õ di za.

³⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, Pedruhu ma:

— Tã sena wa za aima rowasu'u. ãma aipo're pu'u za. ã barana si'a hãrã õ rẽ, te za si'ubdatõ dawi i'udã, aima i'zãrese õ na.

³⁵ Tawamhã Pedru te durẽ tãma tinha, Zezusi ma:

— Wa hã asirẽ i'dã'ã da nherẽ, te dawi ai'udã õ di za, te i'awaihu'u õ na hã. — ãne ma Pedru hã tizadawa na tãma wa'rã.

Tawamhã õhõ na si, wa tã wa norĩ hã i'urẽ 're iwanomro mono norĩ hã tãma siwasu'u za'ra ni, za wa te dawi i'udã za'ra õ na hã.

Zezusi norĩ hã Zẽsemãni ãma i'si'ubumrozẽ wasu'u Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46

³⁶ Tawamhã Zezusi me, wa tã ai'aba'rẽ ni oto, Zẽsemãni na rob're nhisi u. Wasihutu wamhã, ma tã wama nharĩ za'ra, i'urẽ 're iwanomro mono norĩ ma, ãne:

— ãne i'zõ asimroi wa'aba. Õwa wa za a'ã mo asiti wa'aba, romnhiwasi imãma ma, imreme da. — ãne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hã.

³⁷ Tawamhã Pedru hã te sirẽ saprõ, Zebedehe 'ra norĩ me. Tawamhã ma tã tiwi tirobzei'õ pese, Zezusi wi. Za te te i'robzẽpatazẽ hã ma tã sima simimnhasi. ³⁸ Tawamhã Pedru norĩ ma, te rowasu'u, Zezusi hã:

— I'pẽ'ẽzẽ hã sa'õtẽ na te imã tihãiba. I'pẽ'ẽzẽ uptabi wa, wa arẽ dãrã. ãne a'ã asimroi wa'aba i'rata, asõtõ ãna. Asõprẽ u'ãsi aba. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁹ Tawamhã romhã prã na ma tã i'siti timorĩ za'ra, Zezusi hã. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. ãne te tãma mre:

— imãma, asima wẽ wamhã, imã ba'a, i'dã'ãzẽ hã te sãpata tã da. Tane nherẽ, te i'sima iwẽzẽb uwaibaba, imã pisutu õ di za. Asima iwẽzẽb uwaibaba si, te 'manharĩ da hã, imã wẽ di. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

⁴⁰⁻⁴¹ Tawamhã Timama ma mreme pari, ma tã apã mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra rẽ, ma tã siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:

— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u õ di, i'urẽ. Satanasihĩ zada, asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ihãimana u'ãsi mono wi, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba da, Wa'uburẽ nhimiwada'uri wasõtẽ wi, te te aipawaptõb za'ra wa'aba da. — ãne ma tã Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

⁴² Tawamhã te duré romhã prã na ĩsiti timorĩ za'ra, Timama ma mreme da. Āne te tãma mre:

— Īmama, ĩdã'ázé hã te sépata da, asima wê wamhã, ĩma wê di duré, asima ĩwêzéb uwaibaba, ĩma pisutu da. — Āne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

⁴³ Timama ma mreme pari, te duré apã mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptã'ã si te huri u'ãsi, sôpré waihu'u ãna.

⁴⁴ Tawamhã apã te duré ĩsiti timorĩ za'ra Zezusi hã, Timama ma mreme da. Si'ubdatõ ma oto sina siri. Tô õhõ na si te tãma mre, tãma ĩmreme na'rata zéb zarina. ⁴⁵ Tawamhã apã te duré mo, Pedru norĩ u. Āne te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bã te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Ma'ãpé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto bådã hã, Īmama te te ĩ'ãma ĩpisutuzé aibã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za aibã hã tãma ĩhãiba nhomri za'ra oto, aibã ĩwasété norĩ ma. ⁴⁶ Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'rêi hã. Ōhõta te we oto mo, dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. — Āne ma Zezusi hã sina tãma waihu'u za'ra, tisiré norĩ ma.

Zezusi hã da te dasiwi ĩ'ãrizé wasu'u

Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12

⁴⁷ Tawamhã Zezusi hã zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hã sô wi, aré ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ siré, 12 na wahãiba za'ra siré hã. Da'ahã na te duré we ĩsiré ai'aba'rê ni, sib'ézé 'wa pa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para te we ai'aba'rê, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zadawa para zama. ⁴⁸ Āne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĩ'ãri wana ré hã: "Aibã hã te tob'rata hãrã wamhã, ta hã te za asiwi ĩ'ãri 'wa." Āne ma tô dama waihu'u, te te ãma ĩrosa'ratazém na hã, Zudasi hã. ⁴⁹ Tawamhã wisi wi, ma tô ĩtême mo õne haré, Zezusihi u, awa'awi. Āne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowê na 're aihãimana mono.

Tawamhã tob'rata hãrã na ma tô sawi, Zezusi hã. ⁵⁰ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, ãne:

— ĩsiwadi, te we tô ĩzõ aimo, marĩ hã ĩ'ãma 'manharĩ da. Ma'ãpé, niha ĩma rob'manharĩ su'u.

Tawamhã ma tô sô ai'rê za'ra oto, Zezusihi zõ, te te siwi ãri da. Te te siwi ãri wamhã, ma tô siwi pawasisi. ⁵¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã ĩ'rata ĩsa hã ma tô sib'ézé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizã, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã. ⁵² Tawamhã Zezusi te tãma tinha, ĩ'u'a'wai ma:

— Ma'ãpé, sib'ézé 'wapa hã apã sêrê. Ni'wam norĩ hã sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhã, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tô te te ãma 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. ⁵³ Te ĩsima wê 'wa'ãhã, wa aré Īmama wi waptê, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te te we ĩtême satõri za'ra da, ãhãna ĩ'ãma sisapri za'ra da, dawĩ. E ãne na ĩ'ãma rosa'rada hã waihu'u õ di bété. ⁵⁴ ĩ'ãma dawĩ sisapri za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te ĩ'ãma uwaimrami õ di aré, duréihã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩ'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina hã, za niha ĩ'ãma ĩromhãimanazém na hã. Taha wa, te tiwi waptêrê õ di za, Īmama wi. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ĩda'mai'u'a ma.

⁵⁵ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rowasu'u, ãne:

— E wa hã danhibrob zõ daparĩ'wa pã, ma bété we ĩzõ aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. Bãtã sidãpãsi wa tô asõ'a wa'aba 're ĩsimasisi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra

're, te dama 're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré asiwi ĩ'ári za'ra wa'aba õ di. ⁵⁶ Tane tó. Āne hã ma tó ĩ'ãma tiromhãiba ãhãna hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré hã te te ĩ'ãma uwaimrami da. — Āne te dama siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tó oto rême za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

Dama roti'wa norĩ hã ĩsi'rã'õtõzé wasu'u, Zezusihi zada

Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi ári wamhã, ma tó dasiwi saprõni ni, Caipasihĩ nhorõwa u, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi u. Tame ma tó sô si'rã'õtõ, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. ⁵⁸ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu. Sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u, te ĩsarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ me. Zezusi hã te te 'madã'ã da, te nhamra, niha da te tãma rob'manharĩ õ'umnhasite.

⁵⁹ Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zó tinhopré, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhípese na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩri da. ⁶⁰ Tawamhã da'ahã na ma tó taré Zezusihi ãma ĩwasédé hã sa'ra ni, dama roti'wa norĩ nho'a. Tane nheré, ãma dasisaze za'ra õ di, ĩwasédé hã dasisõ'a da te ãma ĩsa'ra za'ra zém na hã, taha zarina si, da te oto dasiwi ĩwé'ózéb da hã. Taré te nasi ĩwasédé hã ãma sa'ra ni, dadadawa nhípese na. Tawamhã aibã norĩ hã ma tó sipisutu zahuré, dama ĩpire norĩ nho'a, ĩwasédé hã te te ãma ĩhiri zahuré zéb da hã. ⁶¹ Āne te oto wasu'u zahuré Zezusi hã, ĩsõ'a za'ra:

— Ā hã aibã hã ma tó ãne dama siwasu'u, sadawa nhípese na: “Wa hã ĩma waihu'u pese di, ã hã 'ri 'rãihã hã te sãmra da, 'Re ĩhãimana u'ási mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, duré apã te 'ri su'u da, si'ubdatõ bádã hã ĩ'ãma si'utõri õ ré, te 'ri pari da.” Āne ma tó dama siwasu'u. — Āne te aibã norĩ hã Zezusi hã taré wasu'u zahuré.

⁶² Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tó hãwi za, dawa'wa. Āne te sadanha, Zezusi hã:

— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u wasété na hã. E tó ĩsarina ma tó aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

⁶³ Tane nheré, te Zezusi hã ari'iwi za. Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te duré sadanha:

— E a hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te ĩ'aipisudu. E a hã 'Re ĩhãimana u'ási mono 'ra. Ma'ãpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udã tó, 'Re ĩhãimana u'ási mono nho'a.

⁶⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tó tane hã tó ĩ'ãma ĩwaihu. Āne wa za duré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã dasiré ĩpodo hã te za asiwi ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ 're ĩnhamra mono na, dama ĩpire na. Hãiwa'a na apã we ĩmorĩ wamhã, te za ãne na ĩ'madã'ã za'ra wa'wa. — Āne ma tó Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁶⁵ Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tó ti'uza hã hãiwazu, te te wé'õ wa, tipé'ë na sada sahi wa. Tawamhã ĩsi'rã'õtõ norĩ ma, te oto tinha, ãne:

— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norĩ zô, ai'maihârâ aba ò di za, Zezusi te te wama ìwasu'u za'ra da hã, ìwasété na. 'Re ìhâimana u'âsi mono newa, si'uihã na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hâimana mono nherê. Si'uihã na ma tô timreme wasété. Ìmreme ma tô ìwaparĩ za'ra wa'wa. ⁶⁶ E marĩ tawamhã, ma tô âma ìpisutu za'ra wa'wa. — Âne te âma da'a mahã.

Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— Tiwasédé hã ma tô 'manha. Te za tô dârâ.

⁶⁷ Tawamhã te te oto siwi wê'ô pese za'ra wa, ma tô tizadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhib'rata hi'rãti na, te duré nasi siwi ahã. Tinhib'rata na te duré nasi ì'ubu wi siwi ahã. ⁶⁸ Tawamhã te te nasi siwi ahãri sina, te nasi 'mahârâ za'ra, âne:

— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'âpé ai'azãri'wa norĩ hã wama wasu'u za'ra na. — Âne te nasi âma wa'ë za'ra sina 'mahârâ za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ì'udâzé wasu'u

Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sãmra ré, ma tô pi'ô hã 'rãwi ìtême za. Sasedoti ìpire uptabi ma romhuri'wa, pi'ô hã. Âne te tâma tinha, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihi siré 're aimo, Darireza âma aré 're ìsãmra mono siré.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te tiwi ai'udã, uburé danho'a, âne:

— Te waihu'u ò di, we ìma ìnharĩ hã. — Âne ma pi'ôĩ ma, asa tizadawa na wa'rã.

⁷¹ Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra âma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tô duré pi'ô ìhãiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ nhib'apito ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, ì'rata ìsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra, âne:

— Ô hã Zezusihi siré 're ìmorĩ, Nazaré âma aré 're ìsãmra mono siré.

⁷² Tawamhã Pedru te duré dawi ai'udã, âne:

— Tô sena, wa aima ìsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. Ta hã ìma sa'rese ò di, aibã hã.

⁷³ Tawamhã syry na âma ronemro wi, ma duré ì'rata ìsimasam norĩ hã 'rãwi ìtême aimasa Pedruhu u, te te tâma nharĩ za'ra da, âne:

— Darireza âma 're ìdamreme zusi mono ne, aimreme hã. Taha wa, wa tô wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza âma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tô sena wa tô duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihi siré 're ìnomro mono norĩ siré 're aimorĩ na. — Âne hã ma tô tâma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.

⁷⁴ Tawamhã Pedru te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Mare di. Tane na ìwaihu'u nherê, ô hã ìma sa'rese ò di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'azãri pé. — Âne te tâma sina waihu'u za'ra.

Tawamhã âne na dama siwasu'u wi, ma tô si'a hã hãrã watobro, awa'awi.

⁷⁵ Tawamhã Zezusi te te tâma ìwaihu'uzém na ma sina po're puru, Pedru hã. Âne Zezusi te te tâma ìwaihu'u sirômo zé hã, ìsôwa: "Si'a hã hãrã ò ré, si'ubdatô te za dawi ì'udã, ìzadawa para ò nherê." Âne Zezusi hã te te tâma ìwaihu'u sirômo zé hã.

Tawamhã âne na oto ìmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'ô, sina pê'ézé uptabi wa.

27

Zezusi hã, apito Piratuhu u, da te dasiwi ìsaprônizé wasu'u
Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwã 18.28-32

¹ Tawamhã mararé ma uburé sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, te te dama sòmri za'ra da, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hã. Taha da, te roti hã sima 'manharĩ za'ra, Zezusihi hãiba na. ² Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, ma tó Zezusi hã dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Ta hã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madã'ã'wa, romanu norĩ nhĩb'apito uptabi nhĩmpisudu. Tawamhã ĩtème da te dasiwi ãwisi wamhã, ma tó tãma hãiba nhomri ni, Zezusi hã, Piratuhu ma.

Zudasihĩ dã'ázé wasu'u

Atusi 1.18-19

³ Tawamhã Zudasi, dama ĩhãiba nhomri'wa hã, Zezusi dã'ã da, da te dasiwi ĩpisutu na siwaihu'u wamhã, ma tó si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã èt'è'ubuzi'a prata 'manharĩ hã ma tó apã tãma sòmri za'ra, sasedoti ĩpire norĩ ma, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama. ⁴ Tawamhã ãne ma tó tãma siwaihu'u za'ra:

— ĩwasédé hã wa tó 'manha, ãhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ waseté õ nherè, wa tó aima hãiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wĩrĩ aba da. — ãne na ma tó tãma siwè'õ za'ra Zudasi hã, dama ĩpire norĩ ma.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ, wa te wasiwi ãma 'manharĩ da bã. E wate bã. Ta hã ate hã. Asiwaprosi ma aiwasédé hã ãma ĩ'manha. — ãne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zudasihĩ ma.

⁵ Tawamhã Zudasi hã rob'uiprazé ĩsapotore ma tó sãmra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma tó watobro rob u. Tawamhã siwĩrĩ da, ma tó 'rãwi sisõ'reti, wedenhorõ na.

⁶ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra hã ma tó rob'uiprazé ĩsapotore hã siwi waihu, sasedoti ĩpire norĩ hã. Te te siwi waihu wamhã, ma tó sima ãma roti za'ra, ãne:

— ã hã rob'uiprazé hã dawapruĩ wa'ãbãzé. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhĩmiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'érezéb zarinai õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sèrè waihu'u õ di za, wedehãpã 're, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzé wazari. — ãne ma tó sima ãma rowaihu'u za'ra.

⁷ Taha wa, ãma sisaze za'ra parimhã, tó õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tó siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhĩpti'a hã. Darob amoi hawĩ, Zeruzarè u 're ĩdashutu mono norĩ hã tame 're dadã'ã za'ra mono wa, adã da te 're ĩsème mono zéb da hã, ma siwi uipra, ãma. ⁸ Taha wa, ti'a hã Dawapruĩ wa'ãbã na da te dasiwi ĩ'uiupra na te oto da te 're sisi za'ra. ⁹⁻¹⁰ ãne ma tó tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te ãma ĩrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ĩsisi hã. ãne na ma tó ãma rob'ui'ére siro, duréihã: “Tawamhã 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tó ubuni na siwi ti'ã, zé'a na piza 'manharĩ'wa nhĩpti'a hã te te siwi ãma uipra da. Taha wa, ma tó ĩzarazéhé nhĩhudu norĩ hã siwi pisutu, 30 na te te tãma ĩwa'ãbã za'ra zéb da hã. ãne ma tó 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩ'ruzéb zarina, te tãma 'ru za'ra da.”

ãne duréihã ma tó Zeremiasi hã ãma rob'ui'ére siro, ãne na hã.

Apito Piratu, Zezusi te te ĩsadanharžé wasu'u

Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38

¹¹ Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madã'ã'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tã tane hã tã tã ãma iwaihu. — ãne ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.

¹² Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã ma tã siwi wasu'u wasété za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherẽ, Zezusi hã tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa. ¹³ Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasété za'ra zém na hã. E asi'uihã na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — ãne ma tã aré Piratu hã Zezusihi ma waihu'u.

¹⁴ Tawamhã dama ãpire norĩ hã te te nasi siwi wasu'u wasété za'ra nherẽ, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi di. ãne wa, ma tã apito Piratu hã ãma titob'uzu, Zezusihi ãma.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te dama ãhãiba nhomrizé wasu'u Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38-19.16

¹⁵ Pascowa na dasai 'manharizép sidãpãsi, ma tã apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're iwaptêrẽ za'ra mono zéb zarina.

¹⁶ Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ãsisi hã, ãhãimana wasété na dama iwaihu'u pe hã. ¹⁷⁻¹⁸ Zezusi hã ãwẽ na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tã zudezu norĩ ma ãpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihi ãma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. ãne zarina ma tã siwi hãiba nhomri za'ra tãma, apito Piratuhu ma. ãne na da te dasiwi 're ãruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tãma ãhãiba nhomri na ma tã apito Piratu hã ãma da'awaihu'u. Taha wa, te ãne ãma da'azadanha, da'ahã na, ãtẽme dasi'rã'õtõ wa:

— E 'wa hã te tawamhã asima ãwẽ za'ra wa'wa, te tãma ãrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na da te 're ãsisi za'ra mono. — ãne te ãhãiba na zahuré ãma da'azadanha, Piratu hã.

¹⁹ Tawamhã Piratu hã te te 're ãda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ãsimasisi mono zéb ãma sãmra ré, ma tã ãmro hã timreme hã tãma tisõ. ãne ma tãma waihu'u:

— Ma'ãpé ãma rosazãri, aibã ãma. Ta hã tiha te te 're ab'manharĩ mono õ di. Barana hã ãnhotõ 'rowi te ãsawêrêzém na hã wa tã ãma robzépata za'etẽ, taha na hã. ãma ãpê'êzẽ uptabi di. Taha wa, te za ãma ãrosazã. — ãne na ma tã ãmro hã tãma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

²⁰ ãne ré, ma tã sasedoti ãpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahã norĩ ma 're sadawa si'aba'rẽ za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptêrẽ za'ra da, dazazém hawi te te tãma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hãiba nhomri da, taha si da te dasiwi wĩrĩ da, ãsadawa para. ²¹ Tawamhã apito Piratu hã ma tã duré da'mahãrã na sahu, ãne:

— E 'wa hã te tawamhã asima ãwẽ za'ra wa'wa, te aima tãma ãrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

²² Tawamhã Piratu te duré ãma da'azadanhãrĩ zahu, ãne:

— E marĩ, wa za tawamhã aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na da te 're ãsisi za'ra mono ãma hã.

Tawamhã aihĩni ma tã ãne ãma 'mahãrã za'ra ni:

— Wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

²³ Tawamhã Piratu te duré asa dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bã. — ãne te dama tinha, asa. Tane nherê, ãne na hã da te wapari ô di. Dahârã 'râihã na te oto nasi 'mahârã za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasômri, dã'ãre da. — ãne te dahârã 'râihã na nasi dasiwi 'mahârã u'ãsi ni, Zezusihi hãiba na.

²⁴ Tawamhã Piratu, marĩ hã te te oto ãma waihu'u ô di, da te oto dasiwi ãma ïrosazãrizéb da hã. Aihĩni te oto ôhõ da si tahãimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. ãne na te te sina waihu'u wamhã, ma tô piza'a zõ da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhã Zezusihi ãma marĩ ïwasédé hã te te ï'manharĩ ô na aihĩni da te ïwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô danho'a sisimisõ. ãne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hã da te wĩrĩ da, te dama 'ru wamhã, ïwasédé hã te 'manharĩ ô di za, wa hã. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hã. — ãne te Piratu hã dama siwasu'u.

²⁵ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Wê di tô. Wa te wasiwi ïwaptêrêzéb zarina, da te dasiwi wĩrĩ wamhã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te wahã za'ra pé tô, wa'ra norĩ zama wanhihu du norĩ zama, wawasédé hã wa te ãma 'manharĩ za'ra di pâ. — ãne ma asa tãma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

²⁶ Tawamhã da te tiwi ïhãiba waptêrê za'ra zéb uwaibaba, ma tô Piratu hã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tô duré tãma 'ru za'ra, Zezusi hã powawê hãiwaré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari te te duré siwi sasômri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dã'ã da oto.

Zezusihi ãma, da'wapéi'wa norĩ hã nasi ïwa'ê za'ra zé wasu'u

Marcusi 15.16-20; Zuwã 19.2-3

²⁷ Tawamhã Piratuhu ma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi 'mazé ïsõrowa u, 'ri 'râihã u. Te te siwi 'mazébré wamhã, tame da'wapéi'wa norĩ hã ma tô aihĩni ãma si'rã'õtõ. ²⁸ Tawamhã ï'uza hã ma tô siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ïwa'rãmi siwi ãma hãiba ubu, ti'uza hãpa ïhã pré na, danhib'apito ãma 're ïsi'uza za'ra mono zém ne hã. ²⁹ 'Wabzéré panhipti hã ma duré sada 'ma'manharĩ za'ra, ï'wa ahã hã. Taha pari, ma ï'rã nhisiwi tãma hiri za'ra, te te ãma siwi sõpre da, danhib'apito hã ãma 're ïsisõpre za'ra mono ne hã. Wedehu ma duré ïsib'rata tãma hiri za'ra, ïsib'rata nhimire niwĩ, danhib'apito hã tinhiwedehu ré, 're ïsimasisi mono ne. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nasi ïsõ're tãma asimro, ãma wa'ê za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowê na 're aihãimana mono. — ãne te nasi ãma tiwa'ê za'ra, tô sena newa.

³⁰ Tizadaipiro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ï'rã wi, te te nasi siwi ãma ahãri da. ³¹ Tawamhã nasi ãma wa'ê za'ra parimhã, zazahã hãpa ïhãpré hã ma tô apã tiwi wazere za'ra. Apã ma duré siwi uza, 're ïsi'uza mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprõ, te te siwi sasômri da oto, wedepo'o nhonhi'rãmi na.

Zezusi hã da te ïsasômri zé wasu'u, wedepo'o nhonhi'rãmi na

Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwã 19.17-27

³² 'Ri nho'õmo nhiti te te oto Zezusi hã siwi wazere wamhã, aibã hã ma tô siwi tisã, Sima na ïsisi hã. Sireni na ïsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tô tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norĩ hã, wedepo'o nhonhi'rãmi hã tinhisé te te tãma ãri da, Zezusi te te sisada ï'ãri hã. ³³ Tawamhã ma tô oto siwi

āwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're ĩdanhimroi mono zéb u. Dodota hā wasimremezém na Da'rāihī na sa'a nhisi, te wasu'u. ³⁴ Tamomo te te siwi āwisi wamhā, uwa 'ru 'rāi wa'u ĩsé hā ma tô aré tāma sōmri za'ra Zezusihi ma, wedewa'u ĩsé na ĩwazari ré hā, te te hā'rēne da. Tane nherē, te te téiwai wamhā, te te sima wē ô di, te te hā'rēne da, Zezusi hā. ³⁵ Tawamhā ma tô oto siwi sasō, wedepo'o nhonhi'rāmi na. Te te siwi sasōmri pari, ma tô êtē zapotore ĩ'ui'ééré ré hā nasi sima sāmra da'wapéi'wa norī hā, Zezusihi uzazéb zô. Taha zarina, ma tô sima āma aipé. ³⁶ Taha pari, te oto ĩ'rata asimro, Zezusi hā te te dawi 'madā'ā za'ra da, hāiwi sa'o ré. ³⁷ Tawamhā Zezusihi 'rā nho'ōmoi baba ma tô siwi sasō, wedepo'o na rob'ui'ééré hā, ĩwasédé hā da te āma ĩhirizéb ui'ééré ré hā. Āne āma ĩrob'ui'ééré hā: “Ā hā Zezusi, zudezu norī nhib'apito.” ³⁸ Zezusihi me ma tô aibā norī hā dasiwi sasōmri zahuré ni, ĩsiré dā'ā zahuré da. Danhibrob zô dapārī'wa norī, aibā norī hā. Te āma aiwa'aba zahuré ĩsimire niwī, duré ĩsimi'e niwīmhā.

³⁹ ĩwa'wai baba, da te nasi ĩro'rahāri za'ra norī hā te nasi āma tawa'ē za'ra ni, Zezusihi āma. Nasi āma da'rāsiwanarī za'ra sina, te nasi āma wasété za'ra ni.

⁴⁰ Āma dawa'ē sina, te duré nasi āne tāma nharī za'ra ni:

— Oro a hā asima roti za, 'ri 'rāihā hā sāmra da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé hā, duré apā 'ri da, si'ubdatō bādā hā ai'āma si'utōrī ô ré. A hā tô sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra wamhā, ma'āpé asisō'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rāmi hawi we si'ra na, atā'ā tô da. — Āne te nasi āma dawa'ē za'ra sina 'mahārā za'ra ni.

⁴¹ Sasedoti ĩpire norī zama te duré nasi āma tiwa'ē za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norī zama, dama roti'wa norī zama. Āne te nasi ta norī hā āma tiwa'ē za'ra:

⁴² — Oro ô hā Izarazéhé nhihudu norī nhib'apito za. E niha hā bété, tinhimirohmōsi na te te 're da'anho'reptui mono nherē, 'rāwi sisō'reptu waihu'u ô di bété oto. Āhāna wedepo'o nhonhi'rāmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina ĩ'umnhasi za'ra zéb da hā. ⁴³ Ô hā ma tô 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sina 're umnhasi, ĩsiré 'rāwi 're ĩmorī u'āsi na. Ma tô duré dama 're siwasu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra na. Ma'āpé āhāna 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sō'reptu oto, wanho'a. — Āne te nasi āma tiwa'ē za'ra, zudezu norī ma ĩpire za'ra norī hā.

⁴⁴ Tawamhā danhibrob zô dapārī'wa norī hā ma tô duré nasi dasiré āma tiwa'ē zahuré, ĩsiré dā'ā zahuré da, da te dasiwi ĩsasōmri zahuré hā.

Zezusihi dā'ázé wasu'u

Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwā 19.28-30

⁴⁵ Tawamhā ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhā, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bādā siprazéb u, te oto robra si nomro. ⁴⁶ Tawamhā bādā supra wi, te Zezusi hā Timama hā sa'ētē sina 'mahā:

— Eri, Eri, rema sabatani. Āne wamremezém na hā: “ĩnhib'apito, ĩnhib'apito, e marī da, ma tô oto ĩrē.”

⁴⁷ Tawamhā ni'wam norī hā ĩ'rata ĩsimasam norī hā Zezusihi hārā te te wapari za'ra wamhā, ma tô sima rowasu'u za'ra, āne:

— Ôhōta Eriasihi zô te hā, te te we pawaptob da. — Āne te sima āma romnomri za'ra.

⁴⁸ Tawamhā ni'wa hā ĩ'rata ĩsimasam norī siré hā si'aba're na ma tô piza 're upsözém ne hā 'mai'ā, uwa 'ru 'rāi wa'u ĩsé na te te tāma āma di'ī da, Zezusihi ma, ĩwa'ābā sry na. Tawamhā wedewaré 'rāsutu na ma tô āma

sapu'u, Zezusihi ma, te te wē da, te te upsōmri da. ⁴⁹Tane nherē, Īsiré Īsimasam norī hā ma tō āma sipa'uwati za'ra, āne:

— A'ā pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'ā, Eriasi we Ītēme morī ō'umhasite, te te sō'reptu da, dā'ā tō da. — Āne te a'ā siwi āma pa'uwati, te te tāma sōmri tō da, te te Ī'upsōmri da hā.

⁵⁰Tawamhā Zezusi hā ma tō duré tihâra 'râihâ na āma sahu, Īrēme ma. Taha pari ma pē'ē hai'utō.

⁵¹Dâ'â wi, zazahâ Īhâpa hā 'ri 're wa'wa nhitobzé hā ma uihâ na hâihaipo'ō aiwa, hâimo hawi pi'reba, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhorōwa āma hā. Ti'a hā te duré sāsâ'ā. Sāsâ'ā wamhâ, êtē tōmo wawē hā ti'a 're Īsimi'wara mono zama ma tōmo sipo'ō. ⁵²⁻⁵³Taha wa, ma tō duré adâ'â 'ru hā si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhâ, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī hā aré 're Īdâ'â za'ra mono hā ma tō apâ ahâiwa'utu ahâ uptabi na, 'Re Īhâimana u'âsi mono hā. Ta norī hā, Zezusi hā ab're hawi za hâiwa'utu parimhâ, te za ab're hawi wairé. Tawamhâ Zeruzarē u te za asisi, 'ri nho'u Īwē uptabi u, dama sihâi'rē za'ra da. Tawamhâ da'ahâ uptabi na te za āma tanhopré ni, tame.

⁵⁴Tawamhâ Zezusi te te dawī Ī'madâ'â za'ra norī hā da'wapéi'wa norī hā, duré da'wapéi'wa norī wada'uri'wai me, ti'a Īsāsâ Īwatobro hā te te 'madâ'â za'ra wamhâ, duré uburé ropipa Īwairébé mono te te 'madâ'â za'ra wamhâ, ma tō sa'ētē uptabi tip'ēwara za'ra. Tawamhâ āne te sima nharī za'ra:

— Nare ō hā, 'Re Īhâimana u'âsi mono 'ra. — Āne ma tō ta norī hā āma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norī hā.

⁵⁵Tawamhâ pi'ō norī hā ahâ na te 'madâ'â za'ra romhâ na, Zezusi hā hâiwi sa'ō ré. Ta norī hā ma tō Īsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarē u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da. ⁵⁶Ta norī me, te Mariza Madarena hā dame za. Marizaha hâiba amo zama te dame za. Taha 'ra hā Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'ō norī me za.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi Īsērēzé wasu'u

Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwâ 19.38-42

⁵⁷Tawamhâ ma tō bâdâ hā aipra pese oto. Taha wa, aibâ Īsibro pe hā ma tō mo Piratuhu u, Zuzé na Īsisi hâ. Ta hâ Arimateza na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're Īsāmra mono. Ta hâ Zezusihi nhimiroti si te te 're Ī'madâ'â pese mono.

⁵⁸Tawamhâ, Piratuhu u oto morī wamhâ, ma tō Zezusihi hâiba hā tiwi waptē, ab're 're, te te sērē da. Tawamhâ apito Piratu ma tō dama ti'ru, Zezusihi hâiba hā da te tāma 'ru da. ⁵⁹Tawamhâ Zuzé hâ Zezusihi hâiba, ma tō ti'â. Taha pari ma tō ubu, zazahâ Īhâira na. ⁶⁰Te te hâiba ubu pari, ma oto tite ab're sirōmo wa tisē Zuzé hâ, sa'a zahâpâ da te aré tāma Ī'ab're sirōmo wa. Taha pari ma tō êtē tōmo zapodo hā te te pi'zari, ab're te te āma Īrē sitob da. Te te sito pari, te oto mo, ōne haré. ⁶¹Zuzé hâ Zezusihi hâiba te te sērē ré, te pi'ō norī hā ab're nho'ōmoi baba aimasisi zahuré, Mariza Madarena norī hā duré Mariza Īhâiba amoi me. 'Râwi te te āma 'madâ'â zahuré da, te Ī'rata aimasisi zahuré.

Da'wapéi'wa norī hā, ab're nhitobzé te te siwi Ī'madâ'â za'ra zé wasu'u

⁶²Tawamhâ oto āma awē wamhâ, sasedoti Īpire norī hā, duré parisezu norī hā ma tō Piratuhu nhorōwa u si'râ'ōtō, sabadu na romhuri zahârizém na.

⁶³Ītēme si'râ'ōtō wamhâ, āne te tāma nharī za'ra:

— Apito, ō hâ Īsada wa nhipe hâ zahadu 're morī ré, dama 're Īsiwasu'u mono zém na wa tō āma wapo're pu'u za'ra ni, āhâna hâ. Āne te dama 're siwasu'u: “Bâdâ si'ubdatō Ī'āma si'utōrī ō ré, wa za apâ hâiwa'udu.” Āne dama 're Īsiwasu'u mono zé hâ. ⁶⁴Taha wa, âté Īsiré 're Īnomro mono norī hā te za apâ

siwi waze ìhâiba hã, pi'uriwi. Tawamhã âté sadawa nhipese na te za duré dama wasu'u za'ra, apã ab're hawi ìhâiwa'utu na hã. Zezusi hã 're morí ré, sadawa nhipese na te tô dama 're siwasu'u. Tane nherê, ìsiré 're ìnomro mono norí hã âne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhipai u te za duré dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ì'ru, sa'a zahâpã ab're nhitobzé hã da te ìré dasiwi 'madã'â pese da, si'ubdatô bâdã, âma ìsi'utôrizéb u hã, ìhâiba hã te te siwi wazere za'ra ô'umhasite, pi'uriwi. — Æne ma tô parisezu norí hã tiwi rowaptêrê za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norí nhìb'apito norí me.

⁶⁵ Tawamhã Piratu te asa tâma nharí za'ra:

— Tane tô. Da'wapéi'wa norí hã wa za tô pisutu za'ra, asiré si'aba'rúi wa'aba da, ab're u. Mo oto ìtême ai'aba'rúi wa'aba pé, da'wapéi'wa norí ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé hã te te siwi 'madã'â pese za'ra da, dawí. — Æne te ìtême tâma rob'ru za'ra, apito Piratu hã.

⁶⁶ Tawamhã ab're u te oto ai'aba'rúi, da'wapéi'wa norí siré. Tawamhã êtê tômo zapodo hã, ab're nhitobzé hã marí na ma tô siwi upto, sitop tete na ìré sab da, da te dasiwi sa'rúi tô da. Da'wapéi'wa norí ma, ma tô duré roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te siwi 'madã'â u'âsi za'ra da, sôtô za'ra âna.

28

Zezusi ìhâiwa'utuzé wasu'u

Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

¹ Sabadu parimhã rowa'a wi, dumidu na ma tô Mariza Madarena norí hã sisaprôni zahuré Marizaha me, sa'a zahâpã ab're u, Zezusi da te ìsêrêzéb u. ² Tawamhã simiza'rese ô ré, ma tô ti'a hã ìré 're tiwara zahuré, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ìtême wisi zahuré wamhã. Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã ma tô ab're nhitobzé hã sa'rúi, êtê tômo wawê hã. Te te sa'rúi wamhã, ma tô ìsisiwi nhamra. ³ Tã si'ubuzi ne ìhâiba hã. Ì'uza hã râ uptabi di. ⁴ Tawamhã ab're 'madã'â'wa norí hã ma tô tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tô tirêrê'ê za'ra. Tawamhã ti'ai u ma tô tâma ana. Dadã'â wa, darési âna 're ìdanhimi'wara mono ne, ma tô rési âna daba'wara. ⁵ Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã ma tô tâma nharí zahuré, pi'ô norí ma, âne:

— Ìma aipahi wa'aba tô. Zezusi hã da te dasiwi wîrî wa, wedepo'o nnonhi'râmi na da te dasiwi ìsasômri zô robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hã wa tô aiwaihu'u 'wa, we sô ìrobzabui wa'aba zém na hã. ⁶ Tane nherê, âne hâimana ô di. Te te sina ìrotizéb zarina ma tô hâiwa'udu. We ane wa'aba pé, ìnomrozé hã sabui wa'aba da. ⁷ Taha parip si, te za sa'êtê ane wa'wa, ìsiré 're ìnomro mono norí ma, wasu'u za'ra wa'aba da. Æne te za tâma ìwasu'u za'ra wa'wa: “Ma tô hâiwa'udu. Darireza u ma tô asôwa timorí za'ra wa'wa. Tamep si te za ìsabu za'ra wa'wa.” Æne na ìmreme na âma aipo're simrami aba tô. — Æne ma tô hâiwa âma romhuri'wa hã pi'ô norí ma waihu'u zahuré.

⁸ Taha wa, te sa'êtê oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherê, tâma rowê zahuré di, pi'ô norí ma hã. Zezusi siré 're ìwanomro mono norí ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré. ⁹ Sisamroi ré, ma tô Zezusi hã sôpêtê zahuré, pi'ô norí hã. Simiza'rese âna sisamroi ré, ma sôpêtê zahuré. Tawamhã Zezusi hã ma tô sawi zahuré, âne:

— Rowê na 're aihâimana aba mono. — Æne te sawi zahuré, Zezusi hã.

Tawamhã pi'õ norĩ hã ma tã oto 'rãwi ãtẽme aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tã õma tiwata zahuré, tãma pire zahuré wa.

¹⁰ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ zahuré:

— Aipahi wa'aba tã. Mo oto ane wa'aba, ãsisãnawã norĩ ma, ãwasu'u wa'aba da, Darireza u ãzarina õma si'aba'rẽ da. Tamep si te za ãzabu za'ra.

Ab're 'madã'ã'wa norĩ, Zezusihi zõ ab're baba wa, 'ri tẽme oto ãsi'aba'rẽze wasu'u

¹¹ Tawamhã Mariza Madarena norĩ hã zahadu neb zahuré ré, ma tã ab're 'madã'ã'wa norĩ hã ni'wam norĩ hã ai'aba'rẽ, Zeruzarẽ u. Zahadu te durẽ ni'wam norĩ hã asimro, ab're 'rata. Tawamhã Zeruzarẽ u ãsi'aba'rẽ norĩ hã, sasedoti ãpire norĩ ma, ma tã rowasu'u za'ra, uburé ãromhãimana mono zẽm na hã. ¹² Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã ma tã durẽ si'rã'õtõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, te te sima õma roti za'ra da. Tawamhã ma tã rob'uiprazẽ hã sa'õtẽ na tãma sõmri za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, ab're 'madã'ã'wa norĩ ma, dama 're sadawa nhipeze za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na. ¹³ Te te tãma sõmri za'ra sina, te ãne nasi tãma nharĩ za'ra:

— ãne te za dama ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hãiba na hã: “ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã barana ma we sõ aihutu. Wanhotõ ré ma tã siwi waze.” ãne te za dama ãrowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁴ Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi õma danhib'apito hã ãne hã te te waparĩ wamhã, wa za tãma aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tã da, marĩ ã'upa za'ra wa'aba õ na hã, niha te te aima rob'manharĩ za'ra wa'aba tã da. — ãne ma tã tãma roti za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã ab're 'madã'ã'wa norĩ hã ma tã rob'uiprazẽ hã waibu, da'wapéi'wa norĩ hã. Te te sima waibu wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'õma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ, te te tãma ãroti za'ra zẽb zarina, ma tã 'manharĩ za'ra, ãmreme hã. ãne ma tã Zezusihi hãiba na rowasu'u zadawa nhipe hã te te ropé, zudezu norĩ nhipti'ai 'remhã. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hã 're hãimana, Zezusihi hãiba na hã.

Zezusi hã tisirẽ 're ãnomro mono norĩ ma, ãsihãi'rẽze wasu'u

Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁶ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi sirẽ 're ãwanomro mono norĩ hã wa tã ai'aba'rẽ ni Darireza u, ãna na wahãiba za'ra hã. Ètẽ 'rãihã u wa ai'aba'rẽ ni, Zezusi te te wama ãpisutu za'ra zẽb u. ¹⁷ Tawamhã Zezusi hã wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tã õma wawata za'ra ni. Tane nherẽ, nima norĩ hã wa tã wawã za'ra ni, õ hã õ newa. ¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tã 'rãwi watẽme timorĩ za'ra oto. Ma tã wama nharĩ za'ra, ãne:

— ãmama hã ma tã ãma pisutu, ãsadawa para dama ãpire na 're ãhãimana mono da, ti'ai õma, hãiwa õma zama. ¹⁹ Taha wa, te za 're ãropéi wa'aba mo a'uwẽ mono bã, dama 're ãzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwẽ mono bã da te 're ãzaze za'ra mono da, taha zarina ãnhimiroti 'madã'ã'wa 're dahãimana za'ra mono da oto. Da te 're ãzaze za'ra mono sidãpãsi, te za ã dawabzuri hã dama 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, ãmama nhisi na, durẽ ãnhisi na, durẽ ãmama pẽ'ẽzani nhisi na, ta norĩ zadawa para. ²⁰ Te za durẽ dama 're ãroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ãroti za'ra wa'aba mono zẽb zarina, ãnhimiroti si da te 're 'madã'ã u'ãsi za'ra mono da. Õne u'ãsi, wa za asirẽ 're ãmorĩ u'ãsi za'ra wa'wa, ro ãsi'utõrĩzẽb u hã. ãne na aipo're si'ãri za'ra wa'aba õ di za. — ãne ma tã Zezusi hã wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ãsirẽ 're ãwanomro mono norĩ ma.

Marcusi Zezu Cristuhu wasu'uwê na Marcusi te te ãma ĩrob'ui'érézê Ĩbaihã wasu'uzé

Ã ĩbaihã na rob'ui'éré'wa nhisi hã Zuwã Marcusi na, ĩsisi hã. Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherê, 12 na ĩhãiba norĩ siré 're morĩ õ di, Zezusi te te sima ĩpisutu norĩ siré hã.

Marcusi hã tinhimi'ui'éré na hã te te rowasu'u za'êtê õ di, Zezusihi nhimirowasu'u mono zém na hã. Te te 're ĩda'apawapto mono zém na si ma tó rowasu'u za'êtê. Ma tó duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã ĩsimizawi pese na dama romhuri'wa na hã. Marcusi 10.45 ãma hã ma tó ãne na wama waihu'u za'ra. Zezusi hã ĩmreme pire na ma tó duré Marcusi hã wama rowasu'u za'ra, te te dama 're ĩrowahutu mono na hã, duré wa'uburé te te dama 're ĩ'anhamra mono na zama, duré dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono na zama. Ã ĩbaihã na ma tó Zezusi hã dama 're siwasu'u, tidã'ázéb zarina dawasété hawi, za te te 're ĩda'awabui mono na hã.

Zuwã Batitaha wasu'u

Mateusi 3.1-12; Rucasi 3.1-20; Zuwã 1.19-28

1-3 Ãhãna ĩsãna'rata hawi, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristuhu wasu'uwê na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra wasu'u na. Romhã ré, ma tó ãma rob'ui'éré siro, Iza'iza hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ti'ra ma, te te ĩwaih'uuzém na ma tó ãma rob'ui'éré, ãne:

“Wa hã wa za satõ ĩzadawa wasu'u'wa hã, aiwana, te te asô ropese mono da.

Ãne te za te te dama 're rob'mahãrã, mreme 'rãihã sina, a'ubuni wi:

Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahãrã, a'ubuni wi:

Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zõ.

Ĩmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Ãne ma tó Iza'iza hã ãma rob'ui'éré, romhã ré.

⁴ Tawamhã Iza'iza te te dama ĩrob'ui'éré zarina, te oto Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, a'ubuni wi. Ãne te oto te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, marĩ 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. — Ãne ma tó te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁵ Da'ahã uptabi na te ĩtême 're dasito, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Žeruzarê na 'ri nho'õmo nhisi hawib zama, te ĩtême 're dasito. Tawamhã dasisõ'a dawasété na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, ma tó â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ Zuwã hã, Zodã pa na â nhisi ãma. ⁶ Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te ãma 're si'usisi. 'Riti na si, te 're sa. Ropĩni na zama te duré 're sa. ⁷ Ãne te te oto dama 're rowasu'u:

— ĩza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. ĩma pire uptabi wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di za. ⁸ Wa hã wa tó â uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã. Tanei õ di za oto. ĩma ĩpire hã wei wisi wapsi, te za oto 'Re ĩhãimana

u'âsi mono pē'ēzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ĩrē 're anomro u'âsi aba mono da. Wē uptabi di, Ĩpē'ēzani hã. — Āne ma tō Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u.

ZeZusi hã â dawabzuri te te ĩmanharĩzé wasu'u

Mateusi 3.13-17; Rucasi 3.21-22

⁹ Tawamhã āne te te dama 're wasu'u mono ré, ma tō ZeZusi hã ĩtēme wi, Nazaré na 'ri wa'ôto nhisi hawi. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi āma, Nazaré hã. ĩtēme wisi wamhã, ma â dawabzuri hã ZeZusihi ma 'manha, Zodã pa na â nhisi āma. ¹⁰ Tawamhã â hawi watobro wi, ma hãiwa hã aipo'o. Hãiwa hawi, ma we 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã ĩtēme si'ra, utu'u ne. Ma tō sina 'madã, ZeZusi hã. ¹¹ Tawamhã hãiwa hawi, te we 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ZeZusihi ma tinha:

— A hã ĩ'ra. ĩma asawi uptabi di. Aima ĩto za'etē uptabi di. — Āne te we tãma tinha, ĩmama hã.

Wa'uburé hã ZeZusi te te ĩwada'urizé wasu'u

Mateusi 4.1-11; Rucasi 4.1-13

¹² Tawamhã ZeZusi hã â dawabzuri te te 'manharĩ pari, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã satō, a'ubuni u sãmra da. Taha wa, te oto mo.

¹³ Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, bâdã hã ahã na ma āma si'utōrĩ, 40 na. Tame sãmra ré, Satanasi hã te aré nasi wada'u, ĩsimiroti na te te saze da. A'ubuni āma abaze zahi hã te 're hãimana za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã hãiwa hawimhã, te we siwi 'madã'ã pese.

ZeZusi hã romhuri na te te ĩsãna'ratázé wasu'u

Mateusi 4.12-22; Rucasi 4.14-15; 5.1-11

¹⁴ Tawamhã ZeZusi hã te mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Zuwã Batita hã dazazéb 're, da te dasiwi sērē pari, te ZeZusi hã mo. Tawamhã rowasu'u wē hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩsōmri na, te ZeZusi hã te te dama 're rowasu'u oto. ¹⁵ Āne te tinha:

— Āhãna bâdã hã ma tō oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zéb da hã. Ma'ãpé aiwasété wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ, ĩwasu'uwē hã 're saze za'ra wa'aba mono da. — Āne ma tō te te dama 're rowasu'u, ZeZusi hã.

¹⁶ Tawamhã â zaihã u ma tō wi, ZeZusi hã, Darireza na ĩsō'u nhisi u hã. Wisi wamhã, â zababa 're morĩ ré, ma tō tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã sōpētē zahuré. Ta norĩ hã Sima Pedru na ĩsisi hã ĩsisãnawãĩ me, Ādéréhé me. Tepe zô, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré. ¹⁷ Tawamhã āne te ZeZusi hã 'mahãrã zahuré:

— We ane wa'aba, ĩsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩsisanho wa'aba da, ĩma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zém na da hã. — Āne ma tō tãma waihu'u zahuré.

¹⁸ Tawamhã ône haré ma tãma marēme zahuré, abazipara ma. ZeZusihi siré te oto tineb zahuré.

¹⁹ Tawamhã syry na sina pahã wi, ma duré 'madã'ã zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Abazipara sisinarĩ hã te te āma a'rã'ôto zahuré apã, uba're wa. ²⁰ Tawamhã ZeZusi te duré sô tihãrã zahuré, ĩsiré neb zahuré da. Tawamhã ône haré timama hã ma rēme zahuré, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, uba're 're ĩsi'ubumro norĩ hã, ZeZusihi siré 're neb zahuré da oto.

ZeZusi hã aibã ma, wa'uburé te te ĩsãmrazé wasu'u

Rucasi 4.31-37

²¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Tawamhã sabadu na wa, ma awa'awi âzé Zezusi hã, zudezu norĩ te rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da, tô romhuri zahârizém na hã. ²² 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u nei ô di, Zezusi te te dama ìrowahutu mono zé hã. Simirowahutu pire na te dama rowahutu. Simirowasu'u wê wa, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. ²³ Tawamhã te te dama rowasu'u ré, ma we aibâ hã âzé, rowahutuzéb u, wa'uburé ré 're ìmorĩ hã. Sébré wi, te sa'êtê 'mahâ:

²⁴ — Zezusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã ìma aiwaihu'u pese di, 'Re ìhâimana u'âsi mono, we te te asatõri na hã. Aiwê uptabi di, a hã. — ãne te 'mahâ.

²⁵ Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha, wa'uburé ma:

— Tô'ã, we ìma nharĩ tô. Mo oto aibâ hawi aiwatobro.

²⁶ Tawamhã sisa'u te sa'êtê hâiba wasutu, wa'uburé hã. Tawamhã sadari sina, ma aibâ hawi watobro. ²⁷ Tawamhã ma âma tatob'uzu za'ra ni. 'Râwi te âma dasima rowasu'u za'ra ni, âne:

— Ô hã, e niha. Wama ìsa'rese ô na, te wama rowahutu. Wa'uburé norĩ ma, te te rob'rui wamhã, ma tô wapari za'ra, ìmreme hã. — ãne te dasima âma romnhoré za'ra ni.

²⁸ Taha wa, Zezusihi wasu'u hã ma tô waptu na ropé, Darireza na danhpti'a nho'õmo nhisi 're, daro mono bâ.

Sima Pedruhu maprewa, Zezusi te te ìpesezé wasu'u

Mateusi 8.14-15; Rucasi 4.38-39

²⁹ Taha pari, ma tô Zezusi norĩ hã rowahutuzém hawi wairé, Sima Pedru norĩ nhorõwa u si'aba're da. Tisiséme me, ãdéréhé me, te siré 're simasisi zahuré, Sima Pedru norĩ hã. Ta norĩ hã, Ti'adu norĩ me, Zuwã norĩ me, ma asisi 'ri para u, Zezusihi siré. ³⁰ Tame te Simahã maprewa hã hâzé ré nomro, wa'ro na. Tawamhã sisisi wi, te Zezusihi ma 'mahârâ za'ra, hâzé na ìnomro na. ³¹ Taha wa, te oto ìtème mo, ìnomrozéb u. Tawamhã ma pa'á, wahutu da. Taha wa, ma awa'awi tiwahã. Tawamhã ma tô tâma api za'ra Zezusi norĩ ma, saihuri da.

Zezusi hã Darireza âma te te 're ìda'apawapto mono zém na rowasu'u

Mateusi 8.16-17; Rucasi 4.40-41

³² Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô ìtème tasi'ãwisi za'ra ni, Zezusihi u, dahâzé mono bâ. Wa'uburé ré 're ìdanomro mono norĩ zama, ma ìtème ãwisi za'ra ni. ³³ Uburé 'ri ahã 're, 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã ma ìtème tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho're uwaibaba. ³⁴ Tawamhã dahâzé mono bâ, ma da'apese, da'ahã na. Duré timreme na ma wa'uburé norĩ hã dama anhamra, ahã na. Wa'uburé norĩ hã ma tô waihu'u za'ra Zezusi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, Zezusi ma tô wa'uburé norĩ hã sadawa uwati za'ra, te te dama rowasu'u za'ra tô da.

³⁵ Tawamhã robza'rã ré, ma wahudu Zezusi hã, 'ri nhiti morĩ da, a'ubuni u. Tame te a'ã tihâiba, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, mreme da. ³⁶ Tawamhã Sima Pedru norĩ hã te Zezusihi zô sôpré ropã, tisiré norĩ me hã, te te siwi sôpêtê da.

³⁷ Tawamhã te te siwi sôpêtê wamhã, te tâma rowasu'u za'ra:

— Aihĩni te asô tanhopré ni.

³⁸ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'rei wa'aba, 'rãwi 'ri wa'õtõ 're, 're ìdahâimana za'ra mono u, tamomo zama te ìwasu'uwê na da'apo're pu'u mono da. Taha da, wa wei mo.

— ãne ma Zezusi hã tâma siwaihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã daro mono bâ te 're mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're îdasi'ubumroi mono norĩ ma, îwasu'uwê hã te te dama 're wasu'u mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Wa'uburé hã te te duré dama 're anhamra.

Aibã ï'wa're ré hã, Zezusi te te ïpesezé wasu'u

Mateusi 8.1-4; Rucasi 5.12-16

⁴⁰ Tawamhã aibã hã ma ïtême wi, ï'wa're ré hã. Hi'rãtītō ma aime, Zezusihi papara, te te tãma nharĩ da, âne:

— Ìma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, asima ïwê wamhã, te za ïpe. — Âne te Zezusihi ma si'ru, te te pese da.

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã âma pë'êzé wa, ma tō tinhib'rada hã wahutu, te te âma upi da. Te te upi wamhã, âne te tãma tinha:

— Tane tō. Wa tō ïsima aiwê, te aipese da. Tãibã oto aihâzé hã. — Âne ma Zezusi hã tãma waihu'u asa.

⁴² Tawamhã awa'awi ma ï'wa're hã tãma apa. Ma tō tihãiba wê oto.

⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tō sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tō da. Âne te tãma tinha:

— Ìwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ïwasu'u ò di za, te aipesezém na. Sasedoti u si te za aimo, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wai u si, aihãiba wê zō te te aihãiba 'madã'ã da. Taha parip si, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, te za asõpru, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te âma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Âne ma tō aibã hã satō, Zezusi hã. ⁴⁵ Tazahã aibã hã rowasu'u wê na ma tō âma ropé. Taha wa, sō'awi 'ri ahã u hã datême 're ne waihu'u mono ò di, Zezusi hã. Taha wa, a'ubuni wi te a'ã 're hãimana, danhiti. Tame 're hãimana mono rō, te ïtême 're dasihutu, daro mono bâ, da te 're sabu za'ra mono da.

2

Zezusi hã aibã ïhi'rê te te ïpesezé wasu'u

Mateusi 9.1-8; Rucasi 5.17-26

¹ Syry na âma ronomro parip si, ma Zezusi norĩ hã apã aihutu, Capana'u na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tawamhã awa'awi ma ïwasu'u hã ropé, 'ri para âma oto ïhãimana na hã, Zezusi hã. ² Tawamhã da'ahã na ma ïtême dasito. Da'ahã na ïtême dasito mono wamhã, 'ri 're wa'wa âma hã da'masisi di, 'ridawa âma zama. ³ Tawamhã Zezusi hã rowasu'u wê na te te dama rowasu'u ré, aibã norĩ hã ma tō ïhi'rê hã ïtême siwi áwisi, ïsimiwaptã wa. Aibã norĩ hã maparane si'uiwa na ïhãiba za'ra hã. ⁴ Tazahã da'ahã wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u ò di, Zezusihi u hã. Taha wa, sipapara 'ri nhisi hawi, ma tō siwi 'ri 're pu'u za'ra sada, Zezusihi uwaibaba te te siwi hiri da. Tawamhã ma tō âma siwi si'ra, ïsa'warizéb ré, ïhi'rê hã. ⁵ Aibã norĩ hã ma tō Zezusi hã siwi âma umnhasi, ïsiwadi hã za te te ïpesezém na. Zezusi hã ma tō tiwi waihu'u za'ra, sina ïsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te ïhi'rê ma tinha:

— Ìsiwadi, aiwasédé hã 're ï'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madã'ã mono ò di za oto. — Âne ma tō tãma waihu'u, ïhi'rê ma.

⁶ Tame aibã norĩ hã te dame asimro, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. ⁷ Ta norĩ hã te 'ráwi sima âma rosa'rata za'ra, âne:

— E niha te aibã ma tinha bété, ò hã, ïmorĩ'ō ma. 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, wê ò di, aibã ma, te te ïnharizé hã. Dawasédé hã da te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're aparĩ waihu'u mono ò di. 'Re

ĩhâimana u'âsi mono ma si waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. — Āne te Zezusihi āma sima rosa'rata za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

⁸Tawamhã 'rãwi te te sima āma ĩrosa'rata za'ra zém na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te āne ĩ'āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. ⁹Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Ĩhi'ré ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'āma 're ab'madã'ã mono õ di za oto.” Āne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. Ā hã ĩmorĩ'õ hã wahutu da, duré tiza'warizé hã te te sima âri da, oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za oto.

¹⁰Ti'ai āma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'ré ma, te tinha oto:

¹¹— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

¹²Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, aibã hã. Tiza'warizé, ma tô ti'ã. Rob u, ma tô ĩré watobro, danho'a. Taha wa, uburé, ma āma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma, te duré āma tawata za'ra ni. Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni:

— Āne hã niwa wa te ĩ'madã'ã za'ra õ. — Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni.

Réwihi wasu'u

Mateusi 9.9-13; Rucasi 5.27-32

¹³Tawamhã Darireza āma ĩsõ'u zapoto u, te apã mo Zezusi hã. Da'ahã na ma tô ĩtème 're danomro. Tawamhã dasihutu sidãpãsi te nasi dama rowahutu, rowasu'u wê na. ¹⁴Tawamhã morĩ ré, ma tô aibã tisã, danhib'apito ma, dawi rob'uprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã, Apezuhu 'ra hã. Tĩnhimiromhurizéb āma te nhamra, rob'uprazé te te dawi 're ĩ'a'ubumroi mono zéb āma. Tawamhã Zezusi hã te 'mahã:

— We aiwahutu, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — Āne te 'mahã. Tawamhã awa'awi ma wahudu Réwi hã, ĩsiré oto 're morĩ da. ¹⁵Tawamhã syry na āma ronomro wamhã, Zezusi hã te tisa, Réwihi nhorõwa āma. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama, te ĩsiré tisaihu. Da'ahã na duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré hã te duré ĩsiré tsaihuri ni. Ta norĩ hã rob'uprazé ubumroi'wa, duré parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĩhâimana za'ra mono õ. ¹⁶Tawamhã ta norĩ me sai ma, sãmra ré, ma tô Zezusi hã 'madã'ã za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ hã. Ta norĩ hã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma, te nharĩ za'ra:

— E niha bã, te bété rob'uprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹⁷Tawamhã Zezusi hã āne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tãma nharĩ za'ra, āne:

— Hãzé āna 're ĩnomro mono norĩ zõ, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. Ĩhãzé ré norĩ zõ si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. Tane duré wa hã. Dawé na 're ĩdanomro mono norĩ zõ, ĩsitème 're ĩhãrã mono da, we ĩmorĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zõ si, 're ĩhãrã mono da, wa wei mo. — Āne ma tô dawede'wa na tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

Bâtâ na dasai âna, ãdahâimana za'ra zé wasu'u
Mateusi 9.14-17; Rucasi 5.33-39

¹⁸ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ãnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtã na te saihuri ãna tihâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, mreme zusi da. Taha wa, ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma, nharĩ za'ra:

— Zuwãhã siré 're ãnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, ã bâtã na saihuri ãna te tihâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, mreme zusi da. E marĩ wa, asiré 're ãnomro mono norĩ hã, saihuri ãna ã bâtã na hâimana za'ra ò di bété, tâma mreme zusi da.

¹⁹ Tawamhã Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Aibã hã ãmrozéb u, sô ãhãrã za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e saihuri ãna, te za tihâimana za'ra. Mare di. Saihuri ãna hâimana za'ra ò di za. Aibã ãmro da hã ãrata sãmra za'ra ré, te za tô ãsiré tisa hã tihu, to sina. ²⁰ Niwapsi te za bâdã hã ãwa waptãrã, aibã ãmro da hã ãsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ã'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na. — ãne sô'awib ò nherë, ma tô aibã ãmrozé wasu'u na, sina ãma simiré'é, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã ãne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Da'uza hã 'ratara hã, e te za ãhãi wë na ãma hãiwa'aba ni, ãhã nhĩhãri tém na. Mare di. ãne wamhã, te za dawĩ 're hãzahutu za'ra. Tawamhã ãhã'rada hã te za sina hãta. Te za oto dawĩ hãihatarĩ za'ëtë. ²² Duré e romhã 'manharĩ 'rata' re, te za uwa 'rãĩ wa'u ãsé hã da te 're sé, wa'ui ware ò ré. Mare di. Wa'ui ware ò ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratara hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãĩ wa'u ãsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ãtëp si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãĩ wa'u té hã. — ãne sô'awib ò nherë, ma tô tinhimiroti tém na tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri zahãrizém na roti wasu'u
Mateusi 12.1-8; Rucasi 6.1-5

²³ Tawamhã romhuri zahãrizém na, ma tô buru nho wa'wai baba ro'rahãri za'ra Zezusi norĩ hã, sabadu na. ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, te te huri mono da. ²⁴ Tawamhã parisezu norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— E niha, romhuri zahãrizém na nherë, te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, asiré 're ãnomro mono norĩ hã, wahi'rata norĩ hã romhuri zahãrizém na te te dawĩ 're sawi za'ra mono nherë.

²⁵ Tawamhã Zezusi ma asa tâma waihu'u za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're söré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ãrob'manharĩzém na, ãsiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. ²⁶ 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé, apito Dawi hã. Abi'ata hã 're hãimana mono ré, ma tô ãzé. 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi, Abi'ata hã, sasedoti ãpire uptabi hã. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'mai'rë ã'u'ëne hã, Dawi hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma, aré da te ãsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tô tâma a za'ra. 'Re ãhâimana u'ãsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norĩ si, ã'u'ëne hã te te 're ãhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherë, ma tô 'mai'rëne za'ra, Dawi norĩ hã. — ãne ma tô tâma hãimanazéb 'rãzarõtõ za'ra Zezusi hã, parisezu norĩ ma.

²⁷⁻²⁸ Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã tâma 'rãsutu za'ra, timreme na:

— Wa hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te ãpisudu, dasiré ãpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ãpire di, sabadu na roti hã te dama 're ã'apisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

3

*Aibâ ĩsimizu prã hã, romhuri zahãrizém na Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Mateusi 12.9-14; Rucasi 6.6-11*

¹ Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, ma duré ázé Zezusi hã. Tame te aibã hã dame nhamra, ĩsimizu'rã're hã. ² Tame te ni'wam norĩ hã Zezusi hã siwi 'madã, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na, aibã hã te te pese zô. E marĩ da. Sabadu na te te pese wa, te te siwi wě'ô da, romhuri zahãrizém na roti, te te ĩ'madã'ã õ na. ³ Tawamhã Zezusi hã te aibã 'mahã:

— We aimorĩ áwa.

⁴ Te duré da'ab'mahã:

— E niha romhuri zahãrizém na roti hã. E marĩ, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra, romhuri zahãrizém na, sabadu na hã. E ĩwě na, wa za wa te 're dapawaptob za'ra. E ĩwasété si, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra. E romhuri zahãrizém na, wa za wa te 're danho'reptu za'ra. E bãtã na, wa te 're danho'reptu za'ra mono ãna, wa za taré wa te 're da'madã'ã za'ra. — Āne te da'a'mahã.

Tawamhã ni'wa hã asa te te ãma sada'ãbã õ di, Zezusi te te ĩsadanharĩ za'ra zém na hã. ⁵ Tawamhã Zezusi te da'ab'madã. Te te ãma ĩrosa'rata norĩ ãma hã, toi õ di. Simirosa'rata wasété nhĩptete za'ra wa, ta norĩ ãma pẽ'ézé za'ra di. Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tó tinhimizu hã wahutu, aibã hã. Taha wa, ma tó tinhimizu pese. ⁶ Te te pese pari, ma awa'awi wairé, parisezu norĩ hã. Tawamhã Erodihĩ niwĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ me, ma tó sima ãma roti za'ra, Zezusi te te sima hãiba za'ré za'ra da.

Zezusi hã te te ĩda'apesezé wasu'u

⁷⁻⁸ Tawamhã Zezusi norĩ hã te ai'aba'ré, Darireza na ĩsõ'u nhisi u. Da'ahã uptabi na te ĩsarina ai'aba'ré ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Idumeza hawimhã, duré Zodã pa zara hawimhã, duré Tiru hawimhã, duré Sido hawimhã. Zezusihi wasu'u hã ma tó wapari za'ra ni aré, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u na hã. Taha wa, ma tó ĩtẽme dasito, daro mono bã. ⁹⁻¹⁰ Uburé ĩhãzé ré norĩ hã te ĩtẽme 're sisãmra, te te siwi upi da, tinhib'rata na. Taha wa, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te 'ru za'ra, uba're hã te te 'ma'ãri za'ra da dawĩ, ĩwap sébré da, da te dasiwi hãiba wati tó da. ¹¹ Wa'uburé te te 're ĩda'awamnarĩ mono norĩ hã, Zezusi te te 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, hi'rãtitõ te ĩpapara 're sina. Te duré siwi 'mahã, sa'ětẽ:

— A hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra.

¹² Taha wa, wa'uburé norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na te te dama sisi tó za'ra da, te sina sadawa uwati za'ra, Zezusi hã.

Aibã 12 na ĩhãiba za'ra hã, Zezusi te te ĩpisutu za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.1-4; Rucasi 6.12-16

¹³ Tawamhã étẽ 'rãihã na, ma tó sai'u Zezusi hã. Tame te te sima ĩwězéb uwaibaba, te sitẽme sô tihãrã za'ra, aibã norĩ zô. Sitẽme sô hãrã za'ra wa, ma tó ĩtẽme aihutu 'rãwi. ¹⁴ Tawamhã 12 na ĩhãiba za'ra hã ma tó pisutu za'ra, ĩsiré a'ã 're hãimana za'ra mono da, nimahã na te te datẽme satõrĩ za'ra da, za te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na, ĩsõwa te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Tizadawa wasu'u'wa na ma tó sisi za'ra oto. ¹⁵ Ma tó duré pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina, wa'uburé norĩ te te dama 're sãmra za'ra mono da. ¹⁶⁻¹⁷ Aibã norĩ hã, 12 na ĩhãiba hã ãne ĩsisi za'ra hã: Sima hã

Pedru na, ma tô sisi té, Zezusi hã. Īsiré norī hã ãne Īsisi za'ra hã: Ti'adu, duré Zuwã, Zebedehe 'ra norī hã. Bu'anezi na, ma tô sisi téb zahuré, Ti'adu norī hã Zezusi hã. Bu'anezi na, Īsisi hã, tãirãrã te wasu'u, Īsisi té hã. ¹⁸⁻¹⁹ Duré Īsiré norī hã ãne Īsisi za'ra hã: Adéré, duré Piripi, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Tome, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Tadezu, duré Sima, Zeroti norī niw'aré 're Īhâimana mono hã, duré Zudasi Icarizoti, si'uihã na Zezusi hãiba nhomri'wa da hã dama. Æne Īsisi za'ra hã.

Bezebuhu wasu'u

Mateusi 12.22-32; Rucasi 11.14-23; 12.10

²⁰ Tawamhã Zezusi hã 'ri tême oto morĩ wamhã, da'ahã na ma duré ĩtême dasito. ĩtême dasito mono wa, Zezusi norī hã saihuri waihu'u ô di. ²¹ Tawamhã Zezusi hã wasu'u te te wapari za'ra wa, ma tô sô ai'aba'ré, Īsisanawã norī hã. Ma tô ni'wam norī hã ĩrã siwamnari na Zezusi hã ĩma romnmri za'ra. Taha wab zama, te sô ai'aba'ré, Zezusi hã zô, Īsisanawã norī hã. ²² 'Re Īhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī hã, Zeruzarê hawi datême ĩsihutu norī hã, ãne te taré sima rowasu'u za'ra, Zezusi hãiba na:

— Ô hã Bezebuhu zadawa para te 're mo, wa'uburé norī nhib'apito zadawa para. Bezebu hã romhõsi na te te 're pawapto, wa'uburé te te dama 're anhamra mono da. — Æne te taré 'rãwi sima rowasu'u za'ra Zezusi hãiba na, zudezu norī ma, rowahutu'wa norī hã.

²³⁻²⁶ Tawamhã Zezusi te sima sô tihãrã za'ra, rowahutu'wa norī zô, marĩ hã te te tãma waihu'u za'ra da, romnhimire'é na. Tawamhã ĩtême simasa wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:

— E niha te za Satanasi hã tinhib'a'uwẽ norī hã te te dama 're sãmra. Te te dama 're ĩsãmra mono da hã, mare di. Æne wa za aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Danhib'apito nhib'a'uwẽ norī hã 'rãwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisanawã nherẽ, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'rãwim nherẽ. Tane duré Satanasi hã nhib'a'uwẽ norī hã 'rãwi sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Tãibã aré ĩsib'a'uwẽ norī hã. Taha wa, Satanasi hã tinhib'a'uwẽ norī hã te te dama 're ĩsãmra mono da hã, mare di.

²⁷ — Æne wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, marĩ hã ĩma waihu'u za'ra wa'aba da. Ni'wa hã aibã ĩsiptete nhorõwa u, sébré wamhã, ĩsibro hã te te tiwi ubumro da, te te tiwi ubumroi waihu'u ô di za, te te sima pawasisi ô ré hã. Te za a'ã sima pawasisi. Taha parip si, te za ĩsibro hã tiwi ubumro, 'ri 're ĩromnhimi'wara mono hã, aibã ĩsiptete wi. — Æne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸ Ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, duré 'Re Īhâimana u'ãsi mono ãma, da te ãma 're wasété za'ra mono nherẽ, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, dawasédé hã tãma waihu'u pese di, te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madã'ã tã mono da. ²⁹⁻³⁰ Tane nherẽ, ĩpẽ'ezani hã wẽ nherẽ, ĩsimiromhuri na da te 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono ô di za. Te za te da'ãma 're ab'madã'ã u'ãsi, 'Re Īhâimana u'ãsi mono hã. — Æne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, rowahutu'wa norī ma, taré te te sima rowasu'u za'ra wa, wa'uburé zadawa para, 're ĩmorĩ na. Æne wẽ'õ te, ma tô ãne tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

ZeZusihî na wasu'u, İsisānawā norî wasu'u me

Mateusi 12.46-50; Rucasi 8.19-21

³¹Tawamhā ZeZusihî no norî hā ma tō itēme aihutu, tina me. Rowi simasab ré, ma da'maipo're pu'u za'ra, ZeZusihî zō da'maihârâ da, itēme watobro za'ra da. ³²Da'ahâ na te ĩ'rata asimro ni. Tawamhā ni'wam norî hā te tãma rowasu'u za'ra, āne:

— Ano norî hā te rowi asō aimasa, ana me. Te asō tihârâ za'ra. — Āne te oto tãma rowasu'u za'ra.

³³Tawamhā tãma ĩrowasu'u'wa norî ma, ma tō waihu'u za'ra, āne:

— E 'wa hā ĩna. E 'wam norî hā ĩno norî.

³⁴Tawamhā siwi ĩ'uirî'wa norî 'madâ'â sina, te āne tinha:

— Āhâta ĩna. Āhâta ĩno norî. Āhâta ĩhidiba norî. ³⁵Ni'wam norî hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, te te tãma āma 're ĩuwaimrami za'ra mono norî hā, ta norî hā ĩno, duré ta norî hā ĩhidiba, duré ta norî hā ĩna. — Āne ZeZusi ma tō tãma waihu'u za'ra, da te waihu'u za'ra da.

4

Aibâ hā amnho te te ĩanhamra mono zé wasu'u

Mateusi 13.1-23; Rucasi 8.4-15

¹Tawamhā ZeZusi hā te duré dama rowahutu, Darireza āma, ĩsō'u zapoto 'rata. Da'ahâ uptabi na itēme dasito mono wa, ma uba're wa āzé, â zada're prâ na. ²Tawamhā sa'ētē na ma tō dama rowaihu'u marî na, tinhimirowasu'u na romnhimiré'ézém na. Āne te dama tinha:

³— Ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Amnho potozé wasu'u na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aibâ hā te buru u mo, ti'ai hâibâdâ wa, amnho hā te te anhamra mono da, poto mono da. ⁴Tawamhâ, amnho hā te te anhamra mono wamhâ, nima norî hâ bâdâdi zababa ma tō rere'e. Tawamhâ sire hâ ma te te uprosi uburé, poto mono ô ré. ⁵Ētē nhisiwi ma duré nima norî hâ rere'e. Ti'ai baihire wa, ma tō 'wanhipré su'u, amnho hâ. ⁶Tawamhâ bâdâ hâ oto 'râiwatobro wamhâ, rowa'ro wa, ma ti'wanhipré 'ré za'ra, ĩsari hâ te te rowa'rei mono ô wa. ⁷Nima norî hâ ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhâ siré ma tō 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhâ, ma te te ubu, wab'ru hâ. Taha wa, râi mono ô di, ta norî hâ. ⁸Ti'ai wē wa, ma duré nima norî hâ rere'e. Tawamhâ oto 'wanhipré 'râihâ mono wamhâ, ma tō ti'râ za'ra. 'Râi mono wamhâ, nima niwîmhâ 'râi ahâ prâ ti, rob're hâ. Duré nima niwîmhâ 'râi ahâ di. Duré nima niwîmhâ 'râi pese uptabi di. — Āne amnho potozé wasu'u na, ma tō dama rowasu'u, ZeZusi hâ.

⁹Tawamhâ āne ma tō āma dama 'râsutu, timreme na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhâ, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimirowasu'u na hâ waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne ma tō āma dama waihu'u.

¹⁰Tawamhâ dazahutu parip si, ni'wam norî dame ĩsimasa hâ ma tō itēme sina rotété za'ra dawa'râmi, aibâ 12 na ĩhâiba norî me. Tawamhâ āne te siwi 'mahâ:

— E niha amnho potozém na rowasu'u hâ.

¹¹⁻¹²Taha wa, ZeZusi asa ma tō āma sada'âbâ za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ a norî wa'aba ma si, ma tō aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'ô hâ, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zém na hâ, sō'awi te te dama waihu'u'ô nherē. ĩzazei'ô'wa norî ma, wa za ĩnhimirowhimiré'é na si te tãma 're rowasu'u za'ra. Tawamhâ ta norî hâ titōmo na te te 're rob'madâ'â za'ra mono nherē, taré te za te te 're rob'madâ'â za'ra. Duré 're simipari za'ra

mono nherē, taré te za 're simipari za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono āna. Te te 're waihu'u za'ra mono wamhā, te aré tiwasété wi 're sipizari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwī, ĩwasédé hā te te āma 're ab'madâ'â tō mono da. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

¹³ Tawamhā ma duré tāma waihu'u za'ra:

— A norī wa'wa hā waihu'u za'ra wa'aba ō wamhā, amnho potozém na te ĩrowasu'u hā, e niha te za tawamhā ĩnhimirowasu'u amo hā ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra.

¹⁴ Tawamhā ma duré tāma waihu'u za'ra:

— Amnho hā aibā te te ĩ'anhamra mono hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. ¹⁵ Ni'wam norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā, tipo're na te te 're ĩwapari za'ra mono hā, aiwa amnho hā bâdâdi zababa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Awa'awi te te wapari za'ra wamhā, Satanasi hā te za ĩtēme tiwisi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā te te tiwi āri za'ra da. ¹⁶ Ni'wam norī hā aiwa amnho hā étē nhisiwī ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā te te 're wapari za'ra mono wamhā, te za te te 're saze za'ra awa'awi, to sina.

¹⁷ Tane nherē, te za te te 're sazei hutu za'ra. Tawamhā áté robzépada hā duré rowasédé hā te za ĩsazei'ō'wa norī hā te te tāma 're 'manharī za'ra. Tawamhā 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā aré te te 're ĩsaze za'ra mono zé hā, te za te te 're sazei utōri za'ra. ¹⁸ Ni'wam norī hā aiwa amnho hā wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā te za te te 're wapari za'ra, taré. ¹⁹ Áté marī na si te za duré te te 're rosa'rata za'ra. Áté danhibro pese na si, te za te te sima 're rosa'rata za'ra, ĩwē uptabi newa. Áté marī hā te za te te sima 're wē uptabi za'ra. Tawamhā rob're ĩ'rāi ō ne, tāma 're hâimana wē za'ra mono ō di za. ²⁰ Ni'wam norī hā aiwa amnho hā t'iai wē wa ĩrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Ta norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā te te 're wapari za'ra mono wamhā, te za te te sima 're wē za'ētē za'ra. Tawamhā rob're ĩ'rāi pese uptabi ne, te za hâimana wē uptabi na 're hâimana za'ra. — Āne ma tō tinhimirowasu'u hā tāma 'rāsutu za'ra, Zezusi hā.

Rob'uiwézé wasu'u

Rucasi 8.16-18

²¹ Tawamhā te duré tāma rowasu'u za'ra:

— Rob'uiwézé hā 'ri 're wa'wa u, da te āri wamhā, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sārī ni. Mare di. ĩsima'warazém na si te za sō'awi da te 're sōré, te te dama 're rob'uiwē za'ra mono da. ²²⁻²³ Taha wa, marī hā ā'â dama ĩwaihu'u'ō hā, niwapsi dama waihu'u pese di za. Aipo're na ma tō ĩnhimiroti hā ĩwapari za'ra wa'wa. Taha wa, ma'ápé āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

²⁴⁻²⁵ — Ni'wam norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā sa'ētē na tāma āma 're sōprub za'ra, te te aré āma 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherē, ni'wam norī hā ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono ō wamhā, ta norī wi te za tinhimirowaihu hā tāma waihu'u pese za'ra ō nherē, te te tiwi 're awaibu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā, te te aré āma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hā. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

Amnho potozé wasu'u

²⁶ Tawamhā ma duré tāma waihu'u za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zém na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ti'ai wa, te za amnho hã te te anhamra, pototo mono da. ²⁷Tawamhã aibã hã rĩtĩ ré nherẽ, duré sõtõ ré nherẽ, si'uihã na te za ti'wanhipré za'ra, amnho hã. Te za ti'rãihã za'ra. E niha te za ti'wanhipré za'ra. E niha te za ti'rãihã za'ra. Aibã hã te te waihu'u õ di. ²⁸Ti'ai 'rowim nherẽ, te za si'uihã na 're 'wanhipré za'ra, 're 'rã za'ra mono da. Te za a'ã ti'wanhipré za'ra. Taha parip si, te za 're sitoro wairébé. Taha parip si te za 're 'rã za'ra. ²⁹Rãĩ 'ré wapsi, te za oto 'rãihã, ro'wa na aibã hã, bãdã hã oto ìwa waptã'ã wa, te te ì'rãihãrizéb da hã. — ãne ma tô tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Motada nhama 'rare wasu'u
Mateusi 13.31-32; Rucasi 13.18-19

³⁰Tawamhã ma duré tâma waihu'u za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé hã, e marĩ na, wa za ãma romnhimiré'é. ³¹Motada nhamare na, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé hã. Motada nhamare hã syry uptabire di, aimawi norĩ ma hã. ³²Tazahã da te 're zuri mono wamhã, 're 'wanhipré za'ra mono wamhã, te za ti'rãihã za'ra. Aimawi rob're hã te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ètẽ wamhã, ìsu 'rowi te za si' nori hã te te sima 're sasi za'ra. ãne wa aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. — ãne te tinha, Zezusi hã.

³³ãne ma tô Zezusi hã tinhimirowasu'u ahã na te te ãma 're romnhimiré'é, marĩ hã da te ãma 're ìwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ³⁴Tinhimiroromnhimiré'é na si, ma tô te te dama 're rowasu'u. Tisiré 're ìnomro mono norĩ ma si, ma tô hãiba pisutu za'ra, te te tâma 're awaihu'u pese, sõ'awi.

Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ìnharĩzé wasu'u
Mateusi 8.23-27; Rucasi 8.22-25

³⁵Tawamhã Zezusi hã barana ma tô satõrĩ za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ hã:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — ãne ma tô satõrĩ za'ra.

³⁶Tawamhã te a'ã dazatõrĩ za'ra, apã dasi'aba'ré da. Taha pari, Zezusi hã uba're 're ìsibrézéb 're, ma asisi ìsarina, zara u te te saprĩ za'ra da. Ni'wam norĩ hã te duré siré sari za'ra uba're hã, Zezusihi zarina. ³⁷Tawamhã rowa'u hã ma tô watobro, sa'ètẽ na. Tawamhã ãsisasi hã sa'ètẽ wamhã, ma tô nasi asisi, uba're wa. ã hã te te ì'masisizéb u hã romhuture di oto. ³⁸Tane nherẽ, te Zezusi hã nhono, uba're na're ãma. Da'rã zaparizém na te 'rã zapa. Taha wa, ma tô siwi utu. ãne te oto siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. E wa'ãma aipẽ'èzẽ za'ra õ di za.

³⁹Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, rowa'u'u ma, te tinha, wa'u'utu da. Duré ãsisasi ma zama, te tinha, ãne:

— Ma'ãpé ai'ãtu na.

Tawamhã ma tô sazã, rowa'u hã. Ma tô duré ti'ãtu oto. ⁴⁰Tawamhã Zezusi hã te ãne tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E niha zahadu asiwi 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di.

⁴¹Tawamhã te sima rowasu'u za'ra:

— Pra, e niha õ hã ìwaihu'u pe. ìsadawa hawi ma rowa'u hã sazã, ãsisasi zama. — ãne te sima rowasu'u za'ra. Õne hã tâma sa'rese za'ra õ wa, ma tâma tipahi za'ra.

5

Aibâ hã wa'uburé ré 're ïmorî hã, Zezusi te te ïpawaptobzé wasu'u Mateusi 8.28-34; Rucasi 8.26-39

¹ Tawamhã Zezusi norî hã ma tô zara u aihutu, Zeraza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Darireza âma isô'u zapoto zara niwî, Zeraza hã. ² Tawamhã uba're hawi watobro wamhã, ma tô aibâ hã wa'uburé ré 're ïmorî hã sina uzusi. ³⁻⁴ Aibâ hã adâ'â 'ru hawi, ma tô ïtême watobro. Adâ'â 'ru âma, te 're sâmra. Te aré da te 're pawasisi, ïsi'uwazi nhorô rutu na. Te aré duré da te 're hiwasisi. Tazahã ma tô te te sina 're anhinarî. Ni'wa hã sada 're siptete waihu'u mono ô di. ⁵ Bâtâ sidâpâsi, duré mara sidâpâsi te adâ'â 'ru âma 're hâimana, êtê 'râihâ âma zama, sadari sina. Êtê na te duré 're sisihâri u'âsi. ⁶ Romhã na, ma tô aibâ hã tisã, Zezusi hã. Te te sâmri wa, te ïtême wara, Zezusihi u. Tawamhã hi'râtîtô ma tô ïpapara aime. ⁷ Sa'êtê te 'mahâ, âne:

— Zezusi, 'Re ïhâimana u'âsi mono, danhipai u 're ïsâmra mono 'ra, e marî ï'âma 'manharî da, te we aimo. ï'azâri ô di za. 'Re ïhâimana u'âsi mono nho'a, wa ïsina aipa'uwati.

⁸ Âne te Zezusihi ma tinha wa'uburé hã, te te tâma rob'rui wa, aibâ hâiba hawi watobro da.

⁹ Tawamhã Zezusi te ïsisi zô sadanha:

— E niha asisi hã.

— Ahâ na, ïnhisi hã. E marî wa. Wa norî hã wa'ahâ wa. — Âne te Zezusihi ma sisisi.

¹⁰ Tawamhã Zezusihi wi, te nasi tiwi rowaptê, wa'uburé norî ma, te te rob'ru tô da, darob amoi u, si'aba'rê tô da. ¹¹ Tawamhã romhutu na te uhâbâ hã tisa te te 're huri, ahâ na, sa'a âma. ¹² Tawamhã wa'uburé norî hã te Zezusihi wi sina rowaptêrê za'ra, uhâbâi u:

— Ma'âpé uhâbâi u wazatôrî za'ra na, ïhâiba 're, 're wasi'ubumroi mono da oto.

¹³ Tawamhã ma tô tâma rob'ru za'ra, aibâ hâiba hawi wairébé da, uhâbâ hâiba 're, sisisi da. Tawamhã uhâbâ hâiba 're sisisi wi, uhâbâ te sisa're, wara sina, ï'râ sipra u. Âi ba ma rere. Âi ba rere'e wa, ma uburé ai'utô, uhâbâ hã. 2 miu na ma tidâ'â za'ra.

¹⁴ Si'utôrî wi, te uhâbâ 'madâ'â 'wa norî hã ïsiti sisa're wara sina, 'ri ahâ u, te te dama rowasu'u za'ra da, rom na 'ri wa'ôtô âma zama. Tawamhã da'ahâ na ma tô ïtême ai'aba'rê ni, da te 'madâ'â za'ra da. ¹⁵ Tawamhã Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibâ hã 'madâ'â za'ra ni, wa'uburé norî ré aré 're ïmorî hã. Uza ré, te oto nhamra, rowê na. Tawamhã ma tô tâma tapahi za'ra ni, ône hã dama sa'rese ô wa. ¹⁶ Tawamhã âma ï'madâ'â za'ra 'wa norî hã, te aibâ wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ïsihutu norî ma. Aibâ hã Zezusi te te ïpawaptobzém na, duré uhâbâi ma, te te ïrob'manharîzém na zama, te dama rowasu'u za'ra. ¹⁷ Tawamhã, te siwi satô, danhipti'ai hawi watobro da, Zezusi hã.

¹⁸ Taha wa, Zezusi ma oto âzé uba're wa, danhiti morî da. Uba're wa, sébré wi, te aibâ hã âne sina 'mahâ, wa'uburé ré aré 're ïmorî hã:

— Ma'âpé ïma pisutu, asiré 're ïmorî da.

¹⁹ Tane nherê, Zezusi te te âma sazei ô di. Taha wa, ma te aibâ ma waihu'u, âne:

— Apâ te za aimo, asôrôwa u, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ïwê na te te aipawaptobzém na asisânawâ norî ma, asiwasu'u da.

²⁰ Tawamhã te oto mo, aibâ hã. Zezusi, ïwê na te te ïpawaptobzém na, ma tô te te dama 're rowasu'u, Decapori na danhipti'a nho'ômo nhisi 're. Tawamhã

Īsimirowasu'u na da te 're wapari za'ra mono wamhã, ma tō ãma 're datob'uzu za'ra.

Zairuhu 'ra wasu'u, pi'oi wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Rucasi 8.40-56

²¹ Tawamhã Zezusi hã ma tō apã saprĩ, zara u. Da'ahã na, ma ĩtẽme tasi'rã'õtõ ni, â zaihã u hã. ²² Tawamhã aibã hã ma ĩtẽme wi, Zairu na ĩsisi hã zudezu norĩ te, rowahutuzé 'madã'ã'wa hã. ĩtẽme wisi wi, ma tō hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara. ²³ ãne te tãma tinha:

— Ī'ra hã hãzé ahã di, azaruture hã. Te za ĩwi dãrã. Taha wa, te za ãma ĩsiré aimo, asib'rada hã ãma nomri da, ĩma pese da, dã'ã tõ da. — ãne ma tō tãma tinha.

²⁴ Tawamhã Zezusi te ĩme mo. Da'ahã na ĩsiré dasi'aba'réri wamhã, ma dasiwi hãiba wati ni.

²⁵ Tawamhã morĩ ré, ma pi'õ hã ĩtẽme wi, ĩhãzé te te 're ĩ'manharĩ mono hã. Wahub ahã na te hãzé ré 're hãimana, 12 na ãma ĩwahubzé hã. ²⁶ Dawede'wa norĩ hã ma tō ahã na te te 're wede za'ra. Dawede'wa nhib'rata 're hãimana mono ré, ma tō te te 're robzépata za'ëté, pi'õ hã. Uburé tinhibro hã ma tiwede'wa norĩ ma uprosi, tiwede wa'ãbázém na. Taha wa, 're séptã'ã mono õ wa, ma tō ĩhãzé hã te te tiwi 're wasété u'ãsi, ĩhãiba hã. ²⁷⁻²⁹ Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari wamhã, dawa'wa u ma tō ázé, ĩbabarãi hawi. ãne ĩsimirosa'rada hã: “Zezusihi uza si te tiwi upi nheré, wa za ĩpese.” ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã. Taha wa, te ĩtẽme mo. ĩ'uzã si ma tiwi upi. Tawamhã ĩ'uzã te te tiwi upi wi, awa'awi ma tō séptãrã. Marĩ hã tãma ĩsipari na, ma tō 'rãwi sihãiba waihu'u. ³⁰ Awa'awi ma tō duré sina waihu'u, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te ĩda'maipese na. Taha wa, ma aipi'ra, da'ahã wa'wa. ãne te tawamhã da'a'mahã:

— E 'wa hã ma ĩ'uzã hã ĩwi upi.

³¹ Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, te ĩwa'azadanha. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

³² Tane nheré, Zezusi hã ti'upi'wa zõ te te 're rob'madã'ã. ³³ Taha wa, te ĩtẽme mo, pi'õ hã. Ma tō sihãiba waihu'u, ĩhãzé te te tãma ĩpari na. Taha wa, pahĩ nheré, te ĩtẽme mo, rërê'ẽ sina. Hi'rãtitõ ma aime Zezusihi papara, tãma siwasu'u da. Ma tō tãma siwasu'u pese, pi'õ hã. ³⁴ Tawamhã Zezusi ma tō tãma waihu'u:

— ĩhidiba, za te aipesezém na, asina ĩ'umnhasi wa, ma tō aihãzé hã aima apa. Rowẽ na si aimorĩ. Ma tō aipe. — ãne ma tō tãma waihu'u.

³⁵ Tawamhã pi'oi ma, te te rowasu'u ré, ma tō aihutu, Zairuhu nhorõwa hawimhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— Ai'ra azaruture hã ma tō aiwi dãrã. Simiromhuri nheré, rowahutu'wai wi, ro'wa'ré õ'umnhasite, te za ãma ĩrosazã. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

³⁶⁻³⁷ Tazahã ĩsimirowasu'u za'ra hã te te 'madã'ã õ di, Zezusi hã. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. ĩwétési ĩ'umnhasi, te aipawaptob da. — ãne ma tãma waihu'u. Ni'wa hã ĩsiré morĩ tõ da, ma tō pisutu za'ra, Pedru norĩ hã Ti'adu, Zuwã norĩ me si, ĩsiré si'aba'réri da, Zairuhu 'ra u. Ti'adu, duré Zuwã, ta norĩ hã tisisãnawã zahuré. ³⁸ Tawamhã Zairuhu nhorõwa u sihutu wamhã, ma tō da'ab'madã, Zezusi hã. Azarutu ãma te ta'ry'ry ni, dawawai 'rãihã sina. Taha wa, ro'wa'rutu di 'ri paramhã. ³⁹ Tawamhã te dama tinha:

— E marī wa, te ai'ahâ na aiwa'ô za'ra wa'wa. Azaruture hã dâ'â ô di. Taré te nhono. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra.

⁴⁰Tawamhã asa te tâma nharī za'ra:

— Oro taré sôtô za. Pê'ēzani ô di.

Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rob'ru, rob u dawairébé da, uburé. Si'ubdatô ĩsiré 're ĩnomro mono norī hã ma tô ĩsiré asisi, 'ri 're wa'wa u, ĩnomrozéb u hã. ĩna norī si, ma tô ĩsiré tizasi zahuré. ⁴¹Tawamhã ma tô pa'â, Zezusi hã. Āne te tâma tinha:

— Tarita tumi.

Āne âma ĩsaprízé hã: “Azaruture aiwahutu.”

⁴²Tô awa'awi azaruture hã ma wahudu, 12 na âma ĩwahu hã. Para na te oto 're mo. Tawamhã uburé 'ri para ĩsimasam norī hã ma âma titob'uzu za'ra.

⁴³Tawamhã Zezusi te ĩna norī ma nharī zahuré, rowasu'u na te te dama âma ropé zahuré tō da. Mram na si, te duré wada'uri zahuré, ti'ra ma, te te a zahuré da.

6

Zezusi hã Nazaré u ĩmorízé wasu'u Mateusi 13.53-58; Rucasi 4.16-30

¹Tawamhã Zezusi norī hã Nazaré u, ma tô apâ ai'aba'ré, Zezusi hã aré 're ĩhâimana mono zéb u. ²⁻⁴Tawamhã datême síhutu wamhã, zudezu norī te, romhuri zahârizém na te oto dama rowahutu, sabadu na, rowahutuzéb âma. Da'ahâ na da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u na hã. Āne te duré âma tasisadanharī za'ra ni:

— Pra. E ma hawimhã, ma uburé marī hã awaihu'u, waihu'u pese na, te te dama 're ĩrowasu'u mono da hã. E niha bété ôhō ma si waihu'u pese di, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ô hã te te dama 're ĩ'ab'manharī wē mono zéb da hã. Ô hã wede'é na romhuri 'wa, Marizaha 'ra. ĩno norī hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Zuda, duré Sima. ĩhidiba norī hã te duré wa'rata 're hâimana za'ra. — Āne te âma dasima romnhoré za'ra ni.

Āne wa, Zezusihi zô datob'uzu za'ra ô di, dama waihu'u pese wa, âne na hã. Taha wa, ma âne dama waihu'u, Zezusi hã:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī hã daro mono bâ datême 're nomro mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ĩsipti'ai âma si sô 're datob'uzu za'ra mono ô di za, ĩsipti'ai âma wa. ĩsisânawâ norī zama, sô 're tob'uzu za'ra mono ô di za, ĩsôřowa âma ĩsiré 're ĩdahâimana za'ra mono norī zama. — Āne sô'awib ô nheré, ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.

⁵Taha wa, Nazaré âma sô datob'uzu za'ra ô wa, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ô hã ahâ na te te dama 'manharī ô di, tiwaihu'u pese na hã. Ni'wam norī si, ma tô upi za'ra, tinhib'rata na te te pese za'ra da, da'umro na. ⁶Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te dasiwi saze za'ra ô wa, te taré da'âma rosa'rata, da te dasiwi ĩsaze za'ra ô zém na hã.

Tawamhã Nazaré 'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norī ma, te te 're rowahutu oto Zezusi hã, 'ri wa'ôto mono bâ.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norī hã te te datême ĩsatōrī za'ra zé wasu'u Mateusi 10.5-15; Rucasi 9.1-6

⁷Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norī zô, te tihâra za'ra, aibâ 12 na ĩhâiba norī zô. Taha pari, ma tô maparane si te te apisutu, daro mono bâ si'aba'ré da, datême. Si'aba'rúi ô ré, ma tô duré tâma pisutu za'ra, ĩsimiromhōsi zarina, wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra mono da. ⁸Ma duré tâma waihu'u

za'ra, marĩ hã te te siré 'wasari tō da, bādādi na da hã. Tisiwazusizéb ré si si'aba're da, ma tō tãma waihu'u za'ra. Mra hã duré romramizé hã duré rob'uiprazé hã te te 'wasari tō da, ma tō duré tãma waihu'u za'ra. ⁹Tipara'uza ré si si'aba're da, ma tō tãma waihu'u za'ra. Duré da'uza ìhãpa ìsõ'utu'u hã te te 'wasari tō da, tihãiba na ré si si'aba're da, ma tō tãma waihu'u za'ra. ¹⁰Ñe ma tō duré tãma waihu'u za'ra:

— Darob u, 're aihutu aba mono wamhã, te te 're ì'aiwaibui wē wa'aba mono norĩ nhorōwa ãma si, te za a'ã 're asimroi wa'aba mo, darob amoi u, duré 're aiwairébé aba mono ò ré. ¹¹Da te 're aiwaibui wē za'ra wa'aba mono ò wamhã, duré da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono ò wamhã, te za dahawĩ 're aiwairébé su'u aba mo. Tawamhã dahawĩ 're aiwairébé aba mono ò ré, te za asisa'u aipara zapru hã 're ìtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're ò na 're danomro mono wa, 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da. — Ñe ma tō tãma waihu'u za'ra.

¹²Tawamhã ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã te oto datēme ai'aba're, te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono niwĩ. ¹³Wa'uburé hã te te oto dama 're sãmra za'ra. Duré azeitona 'rãi wa'u wam na, te te 're da'rãi u're za'ra mono pari, ma tō da'ahã na te te 're dapese za'ra, dahãzé u'ãsi 're ìdahãimana za'ra mono hã.

*Zuwã Batitaha dã'ãzé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Rucasi 9.7-9*

¹⁴Tawamhã apito Erodĩ hã ma tō Zezusihi wasu'u hã wapa, ìwasu'uwē hã daro mono bã waptã'ã mono wa. Ñe te ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'u na taré te te sima 're romnomri za'ra:

— Ò hã, Zuwã Batita apã ìhãiwa'udu. Taha wa, te marĩ hã dama ì'manharĩ waihu'u'ò hã te te dama 're ab'manharĩ, tiwaihu'u pese na. — Ñe te te sima ãma 're romnomri za'ra, taré.

¹⁵Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Ò hã Eriasi, duréihã dã'ã nherē, apã ìhãiwa'udu. — Ñe te te ãma sima 're romnomri za'ra, taré. Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Ò hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, duréihã 're ìnomro mono norĩ ne hã. — Ñe te Zezusihi wasu'u na taré da te dasima ãma 're romnomri za'ra.

¹⁶Tawamhã apito Erodĩ, ma tō Zezusihi wasu'u na hã danhimirowasu'u hã wapa. Tawamhã ãne te tinha:

— Tõ ò hã, Zuwã Batita. Te 'rui wa, da te butu nhizãri nherē, apã ìhãiwa'udu te 're mo. — Ñe ma tō Erodĩ hã Zuwã Batita dama wasu'u, ta hã newa.

¹⁷⁻¹⁸Erodĩ hã ma tō aré dama ti'ru, Zuwã Batita da te dasiwi pawasisi da, da te dasiwi sērē da, dazazéb 're, 're sa mono da. Ñe ma tō Erodĩ hã Zuwãhã ma, rob'manharĩ wasété. E marĩ da. Ìmro ma, tãma rowē da, Erodizaha ma. Tinoi wi, ãma ìsi're na, ma timro, Pirihihi mro na, Erodĩ hã. ãma mro wa, Zuwã ma tō Erodihĩ ma tinha: “Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã ãne: ‘Asisãnawã mro hã tiwi ãma 're ai're za'ra wa'aba mono ò di za.’ ” — Ñe ma tō Erodihĩ ma waihu'u, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã.

¹⁹⁻²⁰Taha wa, Erodiza hã te te sina 're mreme 'ruiwapari, Zuwã hã. Te te wĩrĩ neza. Tane nherē, te te wĩrĩ waihu'u ò di. E marĩ wa. Erodĩ hã te te tiwi 're 'madã'ã pese, Zuwã Batita hã. Zuwã hã wē uptabi na, te dama 're hãimana. Ñe na ma tō ìhãimanazém na waihu'u, Erodĩ hã. Taha wa, sina 're pahĩ mono wa, ma tō dawĩ te te 're 'madã'ã pese, Zuwã hã. Zuwãhã nhimirowasu'u hã

te nasi wapa, Erodi hã. Tawamhã wapari ze na nasi te te wapari wa, zahadu rosa'rada te te sima âma waihu'u ô di Erodi hã, Zuwã Batitaha âma hã.

²¹ Tawamhã ma tô bådâ hã pisutu Erodi hã, iwa iŵaptã'ázém na dasipore pu'u za'ra wa, iŵiré dasa hã da te huri da. Taha wa, ma tô dama iŵire nori hã iŵiré tisa tihu, da'wapéi'wa nori nhib'apito nori hã, duré Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma dama iŵire 're ihâimana za'ra mono hã. Tawamhã aihîni dasiré dasaihuri ré, Erodizaha ma wê di, Zuwã Batita idã'ázéb da hã. ²² Taha wa, dasaihuri ré, ma Erodizaha 'ra sipi'ô hã ázê 'ri para u, dama sipse da. Tawamhã Erodi nori hã ma tô âma uze za'ra, tâma sipse za'ra wê te. Taha wa, te apito hã azarutu ma tinha:

— Marĩ iŵi waptêrê, asima iŵêzéb uwaibaba. Tawamhã wa za aima tisô.

²³ Tô sena marĩ iŵi waptêrê wamhã, wa za aima âma uwaimra. Inhipti'a iŵi waptêrê wamhã, aiwa wa za âma aipo'o aima, ate da, duré iŵe da. — Âne ma tô tâma waihu'u, azarutu ma.

²⁴ Taha wa, te tina u a'â mo, marĩ hã apito wi te te iŵaptêrê da na, te te sadawa pibu da, tina hã. Tawamhã ina hã âne te asa tâma tinha:

— Ma'âpé, Zuwã Batitaha 'rã si tiwi waptêrê, taha si te te aima sômri da. — Âne ma ti'ra ma waihu'u.

²⁵ Taha wa, si'aba'rê na ma apã ázê apito u, azarudu hã. Tawamhã âne te apito ma tinha:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa iŵisima wê, piza'a 're nho'a wa, iŵa hiri da, âhãna awa'awi. — Âne te tiwi waptê.

²⁶ Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'ô, apito Erodihi wi. Tane nherê, uburé sô idahârã nori nho'a, te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô tâma âma uwaimra, te te tiwi iŵaptêrêzéb uwaibaba. ²⁷ Tawamhã ma tô ti'ru, awa'awi i'rã te te we âri da, da'wapéi'wa hã. Tawamhã awa'awi te sô mo, dazazéb u. Tame awa'awi ma tô butu nhizã, Zuwã Batita hã. ²⁸ Taha wa, te awa'awi ti'â, piza'a 'renho'a wa, azarutu ma, te te sômri da. Te te tâma sômri parip si, ma tina ma oto tisô, Zuwã Batitaha 'rã hã. ²⁹ Tawamhã Zuwã Batitaha zawi'wa nori hã iŵasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô sô ai'aba'rê, ihâiba zô, te te siwi sêrê da, ab're 're.

Zezusi hã dasa na te te idapawaptobzém na rowasu'u

Mateusi 14.13-21; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14

³⁰ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa nori hã darob amoi hawi apã sihutu wamhã, Zezusihi ma, ma tô siwasu'u za'ra, iŵê na te te idapawaptob za'ra mono zém na hã. Duré te te dama irowasu'u za'ra mono zém na zama ma tô tâma siwasu'u za'ra. ³¹ Tawamhã da'ahã uptabi na itême dasisamarĩ pese wa, saihuri waihu'u ô di, Zezusi nori hã. Taha wa, ma tô âne satôri za'ra, Zezusi hã:

— Oto wasi'aba'rêi wa'aba a'ubuni u, wawa'utu za'ra da a'â, danhiti.

³² Tawamhã hãiba pisutu te oto ai'aba'rê, uba're u. Uba're wa, ma tô asisi, zara u te te sapri za'ra da, danhiti hâimana za'ra da a'â, zara niwĩ. ³³ Tane nherê, da'ahã na ma tô waihu'u za'ra ni, zara u te te isapri za'ra na hã. Taha wa, ma tô isô'rãmib za'ra dasisa're, â zada'rêi baba, Zezusi nori nho'rãmi, daza'ruĩ mono bâ 're idahâimana za'ra mono nori hã. Tawamhã Zezusi nori wana, ma tô aihutu ni. ³⁴ Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wi, ma tô da'ahã uptabi na da'ab'madã. Taha wa, ma tô da'âma tipê'ézê, pone'êrebã 'madã'â âna 're inomro mono ne, 're danomro mono wa. Tawamhã tame ma tô marĩ na tinhirowasu'u ahã uptabi na dapawapto, Zezusi hã.

³⁵ Tame tiwi hâiwahâ wamhâ, Zezusihi siré 're ïnomro mono norî hâ ma ïtême ubumro. Âne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— A'ubuni wi wahâimana za'ra ré, ma wawi tihâiwahâ za'ra. ³⁶ E dama rob'rui ô di za, dasi'aba'rê da, marî hâ dasazéb da, da te dasima uipra za'ra da, re na 'ri ïsimasa mono u, 'ri wa'ôtô u zama.

³⁷ Tawamhâ Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Mare di. A norî wa'wa hâ te za dama î'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

Tawamhâ asa ma duré tâma waihu'u za'ra, Zezusihi ma:

— E niha wa za dasa hâ dama uipra za'ra ni, da'ahâ uptabi nherê. Rob'uiprazé hâ ahâ uptabi na, wama hâimana za'ra 'wa'âhâ, 200 na wa aré dasa hâ dama uipra za'ra ni, î'u'êtê wapu hâ.

³⁸ Tawamhâ Zezusi te asa sô sadanharî za'ra:

— E niha te bété î'u'êtê wapu hâ aima tihâimana za'ra wa'wa. Ma'âpé sô sabu za'ra wa'aba.

Tawamhâ ïsiré 're ïnomro mono norî hâ te te sabu za'ra pari wamhâ, Zezusihi ma, te wasu'u za'ra:

— 5 na îhâiba hâ î'u'êtê wapu hâ, duré maparane pe'a hâ. — Âne ma apâ Zezusihi ma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhâ Zezusi hâ ma tô dama waihu'u, dui wa, dawa'ôtô mono bâ dasi'ubumroi mono da, uburé. ⁴⁰ Taha wa, dui wa, te oto dasi'ubumro, ni'wam norî si 100 na îhâiba hâ, duré ni'wam norî hâ 50 na îhâiba hâ.

⁴¹ Tawamhâ ma tô oto î'u'êtê wapu hâ waibu, 5 na îhâiba hâ. Pe'a zama ma duré timra. Tawamhâ hâiwa u te îré rob'madâ. Timama âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, î'u'êtê wapu hâ. Te te wê'êi mono pari, ma tô tisiré 're ïnomro mono norî ma sômri za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê zahuré, te te duré dama sômri za'ra mono da. ⁴² Tawamhâ î'u'êtê wapu hâ umrore nherê, wê'êi ahâ di. Duré pe'a hâ maparane nherê, wê'êi ahâ di. Taha wa, ma tô aihîni dasa hâ huri ni. Ma tô duré da te 'mahâpârî. Da'ahâ uptabi nherê, da'âma si'utôri ô di. ⁴³ Tawamhâ ïsiré 're ïnomro mono norî hâ ma tô apâ si'ôtô 're te te sé, danho'rada hâ, î'u'êtê wapu wê'ê hâ, pe'a wê'ê zama. 12 na îré hâ si'ôno hâ, danho'rata ré hâ. Si'ôtô 'remhâ 'masisi di. ⁴⁴ 5 miu na aibâ norî hâ îhâiba hâ, î'u'êtê wapu na ïsaihuri hâ.

*Zezusi hâ â nhisi baba ïmorîzé wasu'u
Mateusi 14.22-33; Zuwâ 6.15-21*

⁴⁵ Taha pari, ma tô Zezusi hâ tâma rob'ru za'ra, tisiré 're ïnomro mono norî ma, uba're wa sisisi da, îwana te te saprî za'ra da zara u, Besada na 'ri wa'ôtô nhisi u, si'aba'rê da, îwana. Tawamhâ Zezusi hâ te a'â ïsa'u tizab za'ra, te te dama rob'ru da, danhorôwa u, da te ropéi mono da. ⁴⁶ Te te dama rob'rui pari, te êtê 'râihâ u mo, Timama ma, mreme da. ⁴⁷ Tawamhâ oto tiwi mara za'ra wamhâ, uba're hâ â wa'wa u, ma tô îré tihâimana za'ra. Taha ré, Zezusi hâ siwaprosi te a'â tihâiba, êtê 'râihâ âma. ⁴⁸ Tawamhâ êtê 'râihâ hawi, ma tô 'madâ'â za'ra tisiré 're ïnomro mono norî hâ, uba're sari na si'u'êtê za'ra mono ré, rowa'u'u za'êne apâ te te tiwi wabzuri za'ra mono wa, uba're hâ ïsô'ômoi baba te te rowapôri za'ra wa. Taha ré, ma tô Zezusi hâ ïtême timorî za'ra â nhisi baba, mara hâ ré. Tawamhâ ïsô'râmi te aré timorî za'ra, Zezusi hâ.

⁴⁹⁻⁵⁰ Â nhisi baba ïtême morî za'ra wamhâ, te âma rosa'rata za'ra, adâ'â hâiba warô newa. Taha wa, tâma pahî za'ra wa, te tâma 're sadari za'ra. Taha wa, te Zezusi hâ awa'awi tâma si'mahârâ za'ra, âne:

— Wa hâ wa we atême ïmorî 'wa. Îma aipahi za'ra wa'aba ô di za.

⁵¹⁻⁵² Tawamhã awa'awi uba're wa, ma tô ìtème tizébré za'ra. Sébré wi, ma rowa'u hã sazâ. Taha wa, rowa'u te te Ìsazârizém na, ma âma titob'uzu za'ra, Ìsiré 're ìnomro mono norî hã. E marî wa. Zezusi hã ì'u'êtê wapu te te dama wê'ei mono wamhã, ahâ di. Tane nherê, te te siwi âma waihu'u su'u ô di, ìwaihu'u pese uptabi na hã.

Zezusi hã, Zenezaré âma te te ìda'apesezé wasu'u

Mateusi 14.34-36

⁵³ Tawamhã Zezusi norî hã ma tô saprî za'ra, Ìsô'u na zara u. Te te saprî za'ra wamhã, ma tô aihutu, Zenezaré na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tame ma tô â zadaré âma, uba're na âma wasisi za'ra. ⁵⁴ Tawamhã uba're hawi wairébé wamhã, awa'awi ma tô dasiwi waihu'u za'ra ni, Zezusi hã. ⁵⁵ Tawamhã daza'rui mono bâ, ma tô ìhâzé ré norî hã ìtème 'wasari ni, Zezusihi hâimanazéb u, Ìsimiwaptâ ré. ⁵⁶ Daro mono bâ te Zezusi hã datème 're mo, 'ri wa'ôtô u zama 'ri nho'ômo u zama, re na 'ri Ìsimasa mono u zama. Darob u datème 're simasisi mono wi, ma tô ìhâzé ré norî hã da te tâma 're sa'ra za'ra, 'ri nhî'rîti wa, da te dasina 're ì'ubumroi mono zéb âma. Tawamhã ma tô tiwi rowaptêré za'ra ni, ì'uza nhisutu si ìhâzé ré norî hã te te tiwi 're upi za'ra mono da. Tawamhã ì'uza nhisutu si te te tiwi 're upi za'ra mono nherê, ma tô 're séptâ'â za'ra, uburê ìhâzé ré norî hã.

7

Zudezu norî hi'rata hâimanazém na, parisezu norî ma, Zezusi te te ìwaihu'uzé wasu'u

Mateusi 15.1-9

¹ Tawamhã aibã norî hã Zeruzarê hawi Ìshihudu hã ma tô Zezusihi u si'rã'ôtô, zudezu norî hã. Ta norî hã parisezu, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norî. ² Ta norî hã ma tô 'madâ'â za'ra, Zezusihi siré 're ìnomro mono norî hã, parisezu norî nhimiroti hã te te 'madâ'â za'ra âna, saihuri wa, simisô'i pese âna.

³⁻⁴ Zudezu norî hã tihî'rata norî nhimiroti zarina si, te 're hâimana za'ra. Tisiré zudezu norî nhipai u, te taha si te te 're 'madâ'â pese za'ra, parisezu norî hã. Taha wa, 're simisô'i pese za'ra mono parip si, te za 're saihuri. Duré marî hã dasai wedezém hawi 'ri tème te te 're ì'âwisi za'ra mono hã, te za te te 're upsô'i pese za'ra, âma 're saihuri mono ô ré. Duré te za hâsizé hã te te 're upsô'i pese za'ra, duré piza'a hã duré piza'a Ìsi'uwazi 'manharî hã, tihî'rata norî nhimiroti zarina.

⁵ Taha wa, parisezu norî hã Zezusihi u si'rã'ôtô wamhã, ma tô Zezusi hã siwi 'mahã, rowahutu'wa norî me:

— E marî wa, te bété asiré 're ìnomro mono norî hã simisô'i âna 're saihuri, wahi'rata norî nhimiroti na te te rosa'rata za'ra âna.

⁶⁻⁷ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa âma sada'âbã za'ra, âne:

— Tô senai ô di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Duréihã Iza'iza hã ma tô ì'uwaibaba ai'âma rob'ui'ére sirômo za'ra wa'wa, aihâimanazéb za'ra wa'aba na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na ma tô âne na ai'âma rob'ui'ére sirômo za'ra wa'wa:

“Ô norî hã tô sena newa, te timreme na si taré ì'âma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ê 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ì'upana. Danhimiroti zarina si, te ta norî hã te te dama 're rowahutu za'ra, ìnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai ô di, ta norî hã ì'âma 're ìwata za'ra mono zé hã.”

— Âne ma tô tâma waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô âne da'âma rob'ui'ére, Iza'iza hã. Duréi pese, te te da'âma rob'ui'ére nherê, tô

sena na te aiwasu'u za'ra wa'wa. ⁸ A norĩ wa'wa hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're asapa'a za'ra wa'aba mono ò di. Ti'ai âma danhimiroti na si, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. — Æne ma tô parisezu norĩ ma 're ìhâimana za'ra mono zé hã tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

⁹ Æne ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aihâimana nhipese sina te 're ìrême za'ra wa'aba mo 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, 'rãwi asimirosa'rata na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Duréhã Mozési hã ma tô dama roti, âne: “Aimama hã te za 're ìwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” Æne ìsimiroti amo hã duré: “Ni'wam norĩ hã timama âma nherê, duré tina âma nherê, te te âma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro.” Æne ìsimiroti hã duréhã. ¹¹⁻¹² Tane nherê, te âhãna hã asimiroti za'ra wa'aba zéb zarina si 're dahâimana za'ra, damama norĩ hã da te 're pawaptob za'ra mono âna, dana norĩ zama. Áté ni'wai ma, te za ìsibro hã 're hâimana, timama hã duré tina hã te te ìpawaptob zahuré zéb da hã. Wê nherê, te za áté âne timama ma waihu'u, tina ma zama: “Marĩ na te aipawapto wa'aba da hã, te ìsima wê nherê hã, tane nherê, wa tô 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, âma ropisutu, te tâma sômri da, âma ìwata zéb da hã.” Áté âne te za timama ma waihu'u, tina ma zama. Æne wamhã, te za tâma 're ìwaihu'u wasété za'ra wa'aba mo, âne: “Re ìhâimana u'âsi mono ma, ma tô ìropisutu pa. Taha wa, te za tâma âma ì'uwaimra, aimama norĩ, âma pawaptob zahuré ò nherê, ana me.” Æne ma tô dama 're ìroti wasété za'ra wa'aba mo. ¹³ Æne wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aima wapu za'ra wa'aba di, ìsimiroti upana aih'i'rata norĩ nhimiroti na si, dama 're rōti u'âsi za'ra wa'aba mono wa. Tane duré aimawi na dama 're ìroti za'ra wa'aba mono zé hã, ahã uptabi di. — Æne parisezu norĩ 're ìhâimana za'ra mono zém na, ma tô Zezusi hã tâma rowaihu'u za'ra.

*'Rãwi 're ìdasiwasété za'ra mono zém na rowasu'u
Mateusi 15.10-20*

¹⁴ Tawamhã Zezusi te duré sima dazò hã, te te dama roti da, âne:

— Ma'âpé, ìnhimirowasu'u hã wapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da âma. ¹⁵⁻¹⁶ Ûburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ò di za. Dapê'ê hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'rãwi. — Æne ma tô dama rowasu'u, da te dasina waihu'u za'ra da.

¹⁷ Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto ai'aba're, 'ri tême, tisiré 're ìnomro mono norĩ me. Tawamhã 'ri tême sihutu wapsi, te oto siwi sadanha, ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã, marĩ na te te dama ìrowasu'uzém na hã te te tâma waihu'u za'ra da, 'rãwi 're ìdasiwasété za'ra mono zém na hã. ¹⁸ Tawamhã ma tô tâma waihu'u za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba ma zama, aima waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono ò di za 'rãwi. ¹⁹ E marĩ wa. Dapê'ê na, da te 're ìrosa'rata za'ra mono zéb u, 're sisisi mono ò wa za, dasa hã. Danomo u si, te za 're sisisi, dasa hã. Taha pari, te za 're wairébè apã, rob u. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te âma waihu'u za'ra da, dasai mono bâ ìwé na 're ìdasaihuri mono zéb da hã.

²⁰⁻²² Æne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Dapê'ê hawí, da te 're ìsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. Dapê'ê 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, marĩ na danhipsaihuri hã, duré dasipãrĩ hã,

duré dasina danhypsaihuri hã, duré danhibrom na da'ruiwapari hã, duré dawasété 'manharĩ hã, duré dazadawa nhipe hã, duré marĩ na danhim-
inho'ru hã, duré danhisi wasédé hã, duré marĩ na 'rãwi dasina dawada hã,
duré 'rãwi dawasété na 're ĩdasisãmri za'ra mono õ zé hã. ²³ Dasi'uihã na te
za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra. Taha pari, te za uburé marĩ
hã ĩwasétére hã da te 're 'manharĩ za'ra. Āne wapsi, te za 'rãwi 're dasiwasété
za'ra. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ
ma.

*Pi'õ zudezu'õ 'ra hã, Zezusi te te wa'uburé hã ĩhawi ĩsatõrĩzé wasu'u
Mateusi 15.21-28*

²⁴ Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba're, darob amoi u. Tiru na 'ri
nho'õmo nhisi 'rata, daro hã. Tawamhã 'ri para u ma tō asisi. Tame ĩsãmrazém
na da te dasiwi ĩwaihu'uzéb da hã, te te sima wê õ di, Zezusi hã. Tane nherẽ,
a'ã da te sa'rese āna, sãmra waihu'u õ di. ²⁵⁻²⁶ Tawamhã pi'õ hã ma tō duré
ĩsãmrazém na danhimirowasu'u hã wapa. Zezusihi wasu'u te te wapari wi,
ma awa'awi ĩtême mo. Ī'ra hã ba'õtõre hã, wa'uburé hã te te 're wamnarĩ
mono wa, te ĩtême mo, te te tãma wasu'u da. Tawamhã ĩtême wisi wi, ma
tō Zezusihi papara aime, hi'rãtitõ. Pi'õ hã deredu na ĩpodo, zudezu'õ, Siru
Penisiza nhihudu. Tane nherẽ, ma tō Zezusihi wi rowapté, wa'uburé ma,
te te rob'ru da, ĩ'ra ma watobro da, ĩ'ra hã rowé na si, tãma 're hãimana mono
da oto. ²⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha pi'õi ma, āne:

— Īmorĩ'rata na te za da'ra ma, ĩsa hã da te tãma 're sõmri za'ra, tisa hã te te
're 'mahãpãri za'ra mono da, a'ã. Da'ra sa hã ĩmorĩ'rata na wapsã ma, da te 're
sãmra mono wamhã, ĩ'uwaibaba õ di.

²⁸ Tawamhã, pi'õ hã ma asa āma sada'ã:

— Tõ ĩ'uwaibaba, ma tane hã ĩma ĩwaihu. Tane nherẽ, te za da'ra saipru hã,
da'ra norĩ wi 're rere'e mono wamhã, wapsã hã te te 're huri, wedezaĩ 'rowi.

²⁹ Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u:

— Tane tō. Asa āma ĩma uwaimrami wê wa, te za oto apã aimo, 'ri tême.
Ai'ra ma, ma tō wa'uburé hã watobro.

³⁰ Tawamhã pi'õ hã te apã mo, tinhorõwa u. Wisi wamhã, rowé na ma tō
ti'ra hã sabu, waptã nomro ré. Īwana ma tō tãma watobro, wa'uburé hã. Taha
wa, tãma rowé di oto.

Zezusi hã aibã ĩpo'reptõ duré ĩmreme waihu'u'õ, te te ĩpesezé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, hãimana za'ra
pari, ma tō ai'aba're. Sido na daza'ru nhisi wa'wai baba, ma tō ro'rahãri za'ra.
Duré Decapori na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tō ro'rahãri
za'ra, 10 na daza'ru wa'wai baba. Tawamhã Darireza āma ā zaihã u, ma
tō aihutu, ĩsõ'ui u. ³² Tawamhã ĩsõ'u zaihã u sihutu wamhã, aibã ĩpo'reptõ
hã ma tō ĩtême dasiwi saprõni ni, ĩmreme waihu'u'õ hã. Tawamhã Zezusihi
ma, te oto 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã tinhib'rada te te āma hiri da, te
pese da. ³³ Tawamhã Zezusi hã ma tō aibã hã danhiti sima saprõ. Tawamhã
tinhipto hã ma tō ĩpo're 're tiza. Taha pari, ma duré tizadaipro na tinhipto
hã sada di'i, te te āma soto u're da. ³⁴ Taha pari, te hãiwa u rob'madã. Hãiwa
u te te rob'madã'ã sina, aibã āma pẽ'ézé wa, tipẽ'ẽ 're te ãi'ã. Tawamhã
tisimremezém na te tãma tinha:

— Epata. — Āne āma ĩsaprĩzé hã, wamreme na: "Aipo're 'repu'u."

³⁵ Tawamhã ma tō po're 'repuru oto, awa'awi. Duré ma tō tinhoto wairo.
Tawamhã mreme wê di oto, aibã ĩmreme waihu'u'õ hã. ³⁶ Tawamhã Zezusi hã
te sina dazadawa uwati pese, ĩwasu'u na da te dasima āma ropé tō da. Tane

nherê, i'madâ'â'wa norî hã te nasi dama rowasu'u za'ra, aibã te te Ìpesezém na. ³⁷Tawamhã Ìsimirowasu'u, da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Âne te Zezusi hã dasima wasu'u za'ra ni:

— Tô sena, te uburé marî Ìwê hã te te dama 're ab'manharî. Ìpo'reptô hã ma tô pese, Ìmreme waihu'u'ô hã. — Âne te âma tawata za'ra ni.

8

Zezusi hã, 4 miu na dahâiba hã te te Ìsaihurizé wasu'u Mateusi 15.32-39

¹Tawamhã syry na âma ronomro parip si, ma tô duré apã Ìtême tasi'rã'ôto ni, Zezusihi u hã. Tawamhã marî na dasaihuri ô wa, dasazé hã oto hâimana ô wa, te Zezusi hã sima sô tihârî za'ra, tisiré 're Ìnomro mono norî zô.

²Âne te tâma siwasu'u za'ra:

— Âhãna Ì'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawi ai'utô, bâdâ si'ubdatô da'âma si'utôri wa. Taha wa, da'âma Ìpê'êzé di, wa hã. ³Mram nherê, te dama rob'rui wamhã, te za dasi'marôpârî za'ra bâdâdi na, danhib'uware wa, romhã hawi we Ìdasihutu norî hã.

⁴Tawamhã asa te tâma nharî za'ra, âne:

— E niha wa za dasa hã dama 'mai'uipra za'ra ni, wa te dama sômri za'ra mono da. Âmemhã a'ubuni wi, wa ai'ubumro ni.

⁵Tawamhã Zezusi te asa sadanharî za'ra, âne:

— E niha te Ì'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

— 7 na te wama tihâimana za'ra. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra asa.

⁶Taha wa, ma tô Zezusi hã dama rob'ru, ti'ai wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô duré 7 na Ì'u'êtê wapu hã waihu, 'Re Ìhâimana u'âsi mono âma wata da, sôpru wa. Âma wata pari, ma tô te te wê'ê, Ì'u'êtê wapu hã. Tawamhã tisiré 're Ìnomro mono norî ma, ma tô te te sômri, te te dama sômri za'ra mono da. ⁷Pe'a hã Ìsyryre hã te duré tâma ti'maihâiba, Ìsebre siro hã. Tawamhã 'Re Ìhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, pe'a Ìsyryre na zama, sôpru wa. Taha pari, te duré tâma 'ru za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. ⁸Tawamhã aihîni te oto dasa hã huri ni. Dasa hã ma da te 'mahâpârî, aihîni. Taha pari, dasa Ìsi'azazâri hã Ìsiré 're Ìnomro mono norî hã ma tô apã te te sé. Si'ono hã 7 na Ìhâiba wa, ma tô âma 'masisi za'ra. ⁹Ïdasaihuri za'ra norî hãiba za'ratazé hã, 4 miu u, ma watobro, âté.

Taha pari, te oto Zezusi hã dama rob'ru, apã darob u, da te ropéi mono da.

¹⁰Tawamhã te te dama rob'rui pari, ma uba're wa asisi, Zezusi norî hã, zara u te te saprî za'ra da, Damanuta na ti'a nhisi u si'aba're da.

Parisezu norî hã, Zezusihi wi, te te Ìrowaptêrê za'ra zé wasu'u Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Rucasi 11.29-32

¹¹Tawamhã parisezu norî hã ma Zezusihi u aihutu, Ìsimirowasu'u na te te saze za'ra ô wa, Ìsadawa wa'râmi te te nasi tâma nharî za'ra da. Tawamhã Zezusihi wi, te oto rowaptêrê za'ra, tiwaihu'u pese na marî dama Ì'manharî waihu'u'ô hã te te tâma 'manharî za'ra da. E marî da. Tô sena 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa para, dama Ìwaihu'u'ô hã te te 're Ì'ab'manharî mono zô, te te siwi pibu za'ra da. Taré te te siwi wê'ô da, te âne tiwi rowaptêrê za'ra.

¹²Tawamhã Zezusi hã âma pê'êzé za'ra wa, ma sa'êtê pê'êwaze. Tawamhã te sima tinha, âne:

— E niha ma tô nimosi dapoto tém norî hã siwi Ìwada'u, marî dama Ì'manharî waihu'u'ô hã Ìsô'a te tâma 'manharî za'ra da. Mare di, âne hã. Te tâma 'manharî za'ra ô di za. — Âne te sima tinha, Zezusi hã.

¹³ Taha pari, te tiwi timorĩ za'ra. Uba're wa, ma oto ãzé, zara u te te saprĩ da apâ.

Parisezu norĩ te, duré Erodihĩ te, ĩ'u'ětē wapuzé wasu'u
Mateusi 16.5-12

¹⁴ Tawamhã zara u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. ĩ'u'ětē wapu hã siré te te 'ma'ari za'ra da nherē, ma tô âma po're ha'ari za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Misire te nomro, uba're 'remhã. ¹⁵ Tawamhã Zezusi ma âne tâma waihu'u za'ra:

— Ma'âpé, 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ĩ'u'ětē wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, apito Erodihĩ me.

¹⁶ Tawamhã te sima nharĩ za'ra, âne:

— ĩ'u'ětē wapu hã âté wama hâimana za'ra ô wa, ma âne wama waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma sina wapari za'ra. Taha wa, te sadanharĩ za'ra, âne:

— E niha te ĩ'u'ětē wapu hã aima ĩhâimana za'ra wa'aba ô na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ĩzadaihu'u za'ra wa'aba ô di bété, ĩ'u'ětē wapuzém na te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. E niha waihu'u su'u za'ra wa'aba ô di bété. ¹⁸⁻¹⁹ E niha atômo na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono nherē, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. E niha aipo're na marĩ 're wapari za'ra wa'aba mono nherē, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. 5 na ĩ'u'ětē wapu hãiba hã te dama ĩwē'ei ahâ mono zém na hã, duré 5 miu na dahâiba nherē, aihĩni ĩdasaihurizém na hã, e ma âma aipo're si'ari za'ra wa'wa. E niha si'otô hãiba hã ĩré danho'rada hã ĩsi'azazâri hã, apâ ĩwa ĩsême aba mono hã. — Âne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra. Tawamhã asa ma Zezusi hã waihu'u za'ra:

— Si'ôno hã 12 na ĩhâiba hã danho'rata ré hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi hã ĩsadanharĩ na, ma duré tâma âma sahu za'ra:

— Duré, 7 na ĩ'u'ětē wapu hã hâimana nherē, te dama ĩwē'ei ahâ mono zém na hã, duré 4 miu na dahâiba nherē, da te 'mahâpãrĩ mono wamhã, e niha si'otô hãiba hã danho'rata ré hã. — Âne te sadanharĩ za'ra.

— Si'ôno hã, 7 na ĩhâiba hã danho'rata ré hã. — Âne ma asa tâma waihu'u za'ra.

²¹ Tawamhã Zezusi te duré tâma nharĩ za'ra:

— E niha bété zahadu ĩwaihu'u za'ra wa'aba ô di, ĩwaihu'u pese na hã. — Âne ma tô Zezusi hã tâma nharĩ za'ra.

Zezusi hã ĩtob'a te te ĩpesezé wasu'u

²² Taha pari, te oto ai'aba're Zezusi norĩ hã, Besada na 'ri wa'otô nhisi u. Tawamhã datême sihutu wamhã, aibâ ĩtob'a hã ma tô ĩtême dasiwi saprõni ni, Zezusi hã. Tinhĩb'rada na te te upi da, te te to pese da, te tâma 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã. ²³ Tawamhã Zezusi hã ma ĩtob'a hã pa'â, danhiti te te sima saprõni da. Tawamhã tizadai'pro na ma sada sisiptômo di'ĩ, te te âma tob'u're da, aibâ hã. Taha pari, ma duré tinhĩb'rada hã âma tihi. Taha parimhã, te sadanha, âne:

— E zahadu marĩ hã 'madâ'â ô di. E ma tô marĩ hã ĩ'madâ.

²⁴ Tawamhã aibâ te te rob'madâ'â wamhã, Zezusi hã, te asa tinha, âne:

— Zahadu te rob'madâ'â pese ô di. Aibâ norĩ hã te ai'aba're, wede ne ĩhâiba za'ra hã. — Âne ma asa tâma waihu'u, te te rob'madâ'â pese waihu'u ô wa.

²⁵ Taha wa, tinhĩb'rada hã ma tô duré âma tino, ĩtomhã âma, Zezusi hã. Tawamhã ma tô tito pese oto, aibâ hã. Te rob'madâ'â wê di oto. ²⁶ Tawamhã

ZeZusi hã te aibã ma rob'ru, tinhorõwa u morĩ waré da oto, apã morĩ tõ da, 'ri wa'õtõ u hã.

ZeZusi hã Danho'reptui'wa na, Pedru hã asa te te tãma iwaihu'uzé wasu'u Mateusi 16.13-20; Rucasi 9.18-31

²⁷ Taha pari, ZeZusi norĩ hã te oto 're nomro, 'ri wa'õtõ mono bã. Apito Pirihipi te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, 'ri wa'õno hã. Tawamhã bãdãdi na si'aba're sina, te tãma nharĩ za'ra, ZeZusi hã:

— E niha ma tõ da te dasima 're iwasi'u za'ra. E 'wa hã, wa hã.

²⁸ Tawamhã asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Aiwasi'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apã we i'aimorĩ. A hã, u, 'Re ihãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hãiba amo, duré pese atã'ã nherẽ, apã aihãiwa'udu.

²⁹ Tawamhã ZeZusi te duré sina sadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tõ asima 're iwasi'u za'ra wa'aba mo.

Tawamhã Pedruhu si, ma asa tãma waihu'u na wa'rã:

— A hã Cristu, 'Re ihãimana u'ãsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da.

³⁰ Tawamhã ZeZusi te sina sadawa uwati za'ra, Danho'reptui'wa na, te te a'ã dama wasu'u za'ra tõ da.

ZeZusi hã, za idã'ázém na, duré za apã ihãiwa'utuzém na isiwasi'uzém na rowasi'u

Mateusi 16.21-28; Rucasi 9.22-27

³¹⁻³² Tawamhã ãne te ZeZusi hã tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma:

— Ti'ai ãma dasiré ipodo hã, 'Re ihãimana u'ãsi mono te te ñma ipisutuzéb zarina, wa za robzépata za'ëtẽ. Wama roti'wa norĩ hã te za siwi iwẽ'õ za'ra, ñhi norĩ hã. Sasedoti ipire norĩ zama, duré dama rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi iwẽ'õ za'ra. Tawapsi te za dasiwi iwĩri ni. Tawamhã bãdã maparane ñãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apã. — ãne sõ'awi ma tõ ZeZusi hã tãma siwasu'u za'ra, tãma ñrob'rãsutuzém na hã te te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Tawamhã Pedru hã ãne tãma isiwasi'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da, te sima saprõ ZeZusi hã, tisiré norĩ nhiti. ³³ Tawamhã te te sina wapari wamhã, tisiré 're ñomro mono norĩ u, ma aipi'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te ãne tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ñnhiti. 'Re ihãimana u'ãsi mono nhimirosa'rata zarina rosa'rata õ di, a hã. Danhimirosa'rata zarina si, te ñãma ñrosa'ra, a hã.

³⁴ Taha pari, ZeZusi te duré sima dazõ hã, uburé itẽme dasi'rã'õtõ mono da. Tisiré 're ñomro mono norĩ zõ zama, te duré tihãrã za'ra sima. Tawamhã ãne ma si'ãma dama rowaihu'u:

— Ni'wam norĩ hã ñsiré 're nomro u'ãsi mono da, te te sima 're iwẽ za'ra mono wamhã, tihãmanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ñzarina 're ñomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherẽ, te za ñsiré 're nomro. ³⁵ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihãmanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ñsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ñzarina 're nomro mono da, duré ñzadawa wasu'u'wa 're nomro mono wa, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. ³⁶⁻³⁷ Áte ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dãrã. Ti'ab ré sibrob ahã nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ ñsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami mono õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma simarĩ ahã uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na isiwa'ãbázéb da hã, rowẽ ãma 're ihãimana mono zéb da hã. — ãne ZeZusi ma tõ dama waihu'u siro, da te waihu'u za'ra da. ³⁸ Ma tõ duré dama rowaihu'u ãne:

— Āhāna da'ahā na 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā ma tō rēme za'ra ni. Dawasété na si te oto 're danomro, ā nimosi dapoto té mono hā. Tawamhā ni'wam norī hā ĩzazei'wa na, duré ĩmreme wapari pese 'wa na, áté dama 're siwasu'u za'ra mono ō di za, 're siséb za'ra mono ō'umnhasite. Áté te za dawi 're si'udā za'ra, ĩzazei'ō'wa ne. Ti'ai āma dasiré ĩpodo hā nimahā na si, wa za wei mo apā. ĩmama te hā, rowa'a za'ētē ré, wa za wei mo, hāiwa āma tāma ĩromhuri'wa norī siré. Tawamhā apā we ĩmorī wapsi, ĩ'udā'wa norī hā ĩzazei'wa na te waihu'u za'ra ō di za. — Āne ma tō dama rowasu'u, Zezusi hā.

9

¹ Tawamhā Zezusi hā ma duré dama waihu'u, āne:

— Tō sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihīni ō nherē, ai'matá'ā aba ō ré, te za tiwaihu'u pese na 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé hā āma ĩ'madá'ā za'ra wa'wa. — Āne ma Zezusi hā dama waihu'u siro, da te dasina waihu'u za'ra da.

Zezusihi hāiba ĩsisaprízé wasu'u

Mateusi 17.1-13; Rucasi 9.28-36

² Tawamhā bādā 6 na āma si'utōrī pari, ma tō Zezusi hā Pedru norī si te te simro, Ti'adu norī me, Zuwāhā zama. Ētē 'rāihā u ma tō ai'aba'ré. Tame ma tō Zezusi hā tihāiba na saprī, Pedru norī nho'a. ³ ĩ'uzza hā ma tō tihāirā uptabi. Rowa'a za'ētē ne, ma ai'ubuzi, rā uptabi na. Da'uza hā da te 're hā upsōi pese za'ra mono nherē, hāirā prā ti, Zezusihi uza ma hā. ⁴ Tawamhā dahi'rata norī hā ma tō 'madá'ā za'ra, Eriasi norī hā Mozésihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra. ⁵⁻⁶ Tawamhā Pedru te Zezusihi ma tinha, āne:

— Rowahutu'wa, āne wama rowē za'ra di. Si'ubdatō, wa za aima 'rī za'ra wa'aba ni aihāiba bā wa'aba, ate da hā, duré Mozésihi te da hā, duré Eriasihi te da hā. — Āne ma Pedru hā tāma waihu'u, a'ā te te rosa'rata āna. Te te 'madá'ā za'ra wa, ma tāma tipahi za'ra, Pedru norī hā. ⁷ Tawamhā hāiwa nhirōtō'a za'ēne hā ma ubu za'ra, Zezusi norī hā. Taha wa, hāiwa nhirōtō'a hawi, ma we tāma nharī za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, Pedru norī ma:

— Ā hā ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono. Ma'ápé ĩsimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁸ Taha wamhā, taré te titōmo na sō rowaimrami za'ra. Zezusihi si te āma siwi 'madá, siwaprosi ĩsam na.

⁹ Tawamhā ētē 'rāihā hawi, ma oto si'ra za'ra, Zezusi norī hā. Si'aba'ré sina, te Zezusi hā tāma nharī za'ra, āne:

— Ētē 'rāihā āma ĩ'madá'ā za'ra wa'aba zém na hā, dama rowasu'u za'ra wa'aba ō di za a'ā. Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo hā ab're hawi ĩhāiwa'utu parip si, te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhā ĩmreme ma tō wapari za'ra, Pedru norī hā. Taha wa, te 'rāwi sima rowasu'u za'ra, āne:

— E niha ĩsiwasu'uzé hā ab're hawi, za te te ĩhāiwa'utu na. Wa norī hā wama waihu'u za'ra ō di. — Āne te 'rāwi sima rowasu'u za'ra. ¹¹ Tawamhā te oto siwi sadanha, Zezusi hā:

— E marī wa, te rowahutu'wa norī hā te te dama 're rowasu'u za'ra bété, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutu wana, Eriasi za we ĩmorī na hā.

¹²⁻¹³ Tawamhā Zezusi ma tō asa tāma waihu'u za'ra:

— Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō ĩ'uwaibaba āma rob'ui'éré ĩbaihā na, Eriasi za we apā ĩmorízém na te te ropese da. Tane nherē, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hā ma tō wei morī pa. Da te

dasima ĩwē za'ra zéb zarina, ma tō tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, ĩwana da te duré ãma ĩrob'ui'éérézéb zarina. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tō ĩ'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra, ti'ai ãma dasiré ĩpoto ãma hã, sa'ëtē na za te ĩrobzépatazém na hã, duré za da te dasiwi ĩwē'özém na hã. E marĩ wa, ma tō ãne ĩ'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra. — ãne te Zezusi hã sina sadanharĩ za'ra.

Ai'repudu ĩpesezé wasu'u

Mateusi 17.14-20; Rucasi 9.37-43

¹⁴Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto apã ai'aba're, tisiré norĩ u. ĩwana za'ra ma tō da'ahã na tasi'rã'õtõ ni. Tame 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti u'i'ééré na rowahutu'wa norĩ hã te nasi ĩsada wa'rãmi tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa. ¹⁵Zezusi hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, uburé ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, ma tō ĩtēme dasisa're, da te sawi za'ra da. ¹⁶Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— E marĩ na, te asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁷Tawamhã aibã hã dawa'wa hawi te 'mahã:

— Rowahutu'wa, ĩ'ra wa we atēme saprõ, ĩma pawaptob da. Wa'uburé te te 're upi mono wa, mre me õ u'ãsi te 're sãmra. ¹⁸Wa'uburé hã te te 're wabzuri, ti'ai u. Tawamhã ĩsadaipro hã te tiwi 're pusi. Te duré 're 'wahãihãsi. Te duré 're sitete. Te duré 're sib'uwa. Wa tō aré waptērē za'ra, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã wa'uburé te te siwi me da, tãma. Tane nherē, tãma waihu'u za'ra õ di, ĩ'ra ma, te te siwi ĩme da hã. — ãne te aibã hã rowasu'u, Zezusihi ma.

¹⁹Tawamhã aibã mre me te te wapari wamhã, ma tō tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma tinha:

— E niha bété ai'rata 're ĩnhamra u'ãsi aba mono nherē, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E ĩpē'ézé u'ãsi, wa za ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé, ai'repudu hã we ĩtēme saprõni aba.

²⁰Tawamhã ma tō ĩtēme siwi saprõ, ai'repudu hã. ĩtēme te te siwi ãwisi wi, te wa'uburé hã Zezusi hã 'madã. Taha wa, te sisa'u ai'repudu hã wasutu. Sa'ëtē te 're sipizari, ti'ai wa. Ma duré sadaiproi waze.

²¹Tawamhã Zezusi hã te ĩmama hã ãma sadanha:

— E niha ma tō ãma tiwahu, ai'ra hã ĩré 're hãimana mono ré hã.

— ĩ'ra hã sapore ré, ma tō 're siwamnarĩ. ²²Unhama u te te 're wabzuri wa'uburé hã, unhama na te te wĩrĩ da. Āi ba zama te te 're wabzuri, ã na te te wĩrĩ da. Tõ sena aiwaihu'u pese wamhã, wapawapto na. Ma'ãpé, wa'ãma aipē'ézé na.

²³Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ãne ĩma ĩnha, tõ sena ĩwaihu'u pese wamhã, te aipawapto wa'aba da hã, ai'ra ãma. ĩwaihu'u pese na, da te 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, uburé dama waihu'u pese di za, marĩ na da te 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. — ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u.

²⁴Tawamhã awa'awi te aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Asimipawaptobzém na, wa tō ai'umnhasi. Ma'ãpé, 're ĩpawapto u'ãsi mono, asimipawaptobzém na te 're asazei pese mono da oto. Taha da, wa aima ĩsiwasu'u.

²⁵Tawamhã Zezusi hã ĩtēme ĩdasi'rã'õtõ norĩ hã da'ahã na te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tō wa'uburé ma rob'ru, ãne:

— Wa'uburé, ai'repudu 're upi u'âsi mono wa, te mreme'õ u'âsi 're hâimana. Te duré po'reptõ u'âsi 're sâmbra. Aiwatobro, ai'reputu hawi. Niwa apâ asébré tõ, ai'reputu u.

²⁶ Tawamhã wa'uburé, ma tizadari. Sisa'u te duré wasutu, ai'repudu hã. Tawamhã ihawi ma tô watobro. Ai'repudu hã rési âna te oto nomro, dá'â newa. Taha wa, te dasima rowasu'u za'ra ni, ai'repudu hã idâ'â na. ²⁷ Tane nherê, ma tô Zezusi hã ai'repudu hã pa'â. Ma tô hâiwi wahutu, para na sab da.

²⁸ Taha pari, ma asisi 'ri para u, Zezusi norĩ hã. Tame hâiba pisutu ma tô si'âma sadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— E niha bâ bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherê, wa te wasiwi ĩmei waihu'u õ, tãma.

²⁹ Tawamhã asa ma Zezusi hã âne tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za a'â 're damreme zusi âma. Taha parip si, dama waihu'u pese di za, wa'uburé hã dama 're ĩwairébé mono zéb da hã.

— Âne ma tãma waihu'u za'ra.

Zezusi hã za idâ'âzém na duré za apâ ĩhâiwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 17.22-23; Rucasi 9.43-45

³⁰⁻³¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã ta hawi te oto ai'aba'ré. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma ro'rahâri za'ra. Zezusi hã ma tô sima wê, ĩhâimanazém na a'â da te sa'rese za'ra tõ da, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, a'â hâiba pisutu tãma siwasu'u za'ra da. Tawamhã ma tô tãma siwasu'u za'ra, âne:

— Wa hã dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhâiba nhomri ni. Te za duré dasiwi ĩwĩrĩ ni. Da te dasiwi ĩwĩrĩ wamhã, bâdâ maparane ĩ'âma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu ab're hawi, idâ'â uptabi nherê. — Âne te tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

³² Tawamhã te te siwi sadaihu'u za'ra õ di, tãma ĩsiwasu'u za'ra zém na hã. Tane nherê, tãma pahĩ za'ra wa, te te siwi âma sadanharĩ õ di oto. Ari'iwi te oto asimro.

Danhipai u dama ĩpire na, Zezusi te te ĩrowasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 18.1-5; Rucasi 9.46-48

³³ Tawamhã Capana'u na 'ri nhisi u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. Tame 'ri para u sisisi wamhã, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, âne:

— Bâdâdi na we wasi'aba'réi ré hã e marĩ na, te we asima ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.

³⁴ Tazahã te ari'iwi tihâimana za'ra oto, bâdâdi na si'aba'ré sina, sipibu za'ra wa aré, 'râwi sima ĩ'maipire zõ.

³⁵ Zezusi hã ma tô nhamra oto. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ zõ, te tihâra za'ra, sitême. Âne te tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire da, 'râwi te te si'âma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, dama ĩwapu ne, te za dama 're si'ai'uté za'ra.

³⁶⁻³⁷ Taha pari, ma ai'uté hã pa'â, tisiré 're ĩnomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da, tipa. Tawamhã tipa te te sãrĩ sina, ma âne tãma waihu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zõ 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ĩzõ 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩzõ si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩzatõrĩ'wa zõ zama te sõ 're tob'uzu za'ra.

— Âne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

*Zezusi norĩ wē 'wa norĩ wasu'u na rowasu'u**Rucasi 9.49-50*

³⁸ Tawamhã Zuwã hã te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, aibã wa tō 'madã'ã za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Tawamhã ma tō dama 're wairébé. Ō hã wasiré 're morĩ ō di. Taha wa, wa tō tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tō mono da, wasiré 're morĩ ō wa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tō asa tãma waihu'u za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba ō di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. Āté ni'wam norĩ hã ĩwaihu'u pese zarina, te za ĩwē hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã. E taha pari, te za ta norĩ hã awa'awi na ĩnhisi wasété za'ra. Mare di. Te te 're ĩnhisi wasété za'ra mono ō di za. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã wazada 're hãimana za'ra mono ō wamhã, ta norĩ hã wahãiba niwĩ te za 're hãimana za'ra. Taha wa, aibã hã wahãiba niwĩ 're hãimana mono nherē, tiwi sawi za'ra wa'aba ō di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra. ⁴¹ Tawamhã ma tō duré tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba asina. A norĩ wa'wa hã ĩzazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, â hã ni'wam norĩ hã te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te tãma 're ĩ'awa'ãbã mono zé hã tiwi 're simani za'ra mono ō di za. Te za te te sina 're uwaimrami za'ra. — Āne ma tō tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Dawasété na romnhimnhasi wasu'u**Mateusi 18.6-9; Rucasi 17.1-2*

⁴² Tawamhã Zezusi hã roti na ma duré tãma âma uzusi za'ra:

— Āté â norĩ hã, ai'uté dama ĩwapu ne, te za 're nomro, ĩzazei'wa norĩ hã. Tawamhã âté ni'wa simiroti zarina, te za ĩ'mairē. Tawamhã tãma ĩroti wasété'wai ma hã, tãma rowē ō uptabi di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te azãri wa. ĩbutu na êtē tōmo wawē, da te âma wasisi pari, âi ba da te mei 'wa'ãhã, uihã na dã'ã da, tãma rowē ō di aré. Tane nherē, ĩsimiroti wasétézéb zarina, ĩzazei'wa te te ĩrēme wamhã, tãma rowē ō uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. ⁴³ Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asib'rada asiwi 're ĩshãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Asib'rada misire ré si rowē uptabi u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za, hãiwa âma hã. Asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, unhama u'ãsi u, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁴⁻⁴⁵ Duré nimomo 're aiwairébé aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, aipara asiwi 're ĩshãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Aipara misire ré si, rowē uptabi u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za, hãiwa âma hã. Aipara zahuré ré ropipa u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁶⁻⁴⁷ Duré marĩ hã atōmo na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã ato asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Atōmo misire ré si, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u, 're asisisi aba mono wamhã, Asib'apito wa'aba u, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. Atōmo zahuré ré ropipa u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁴⁸ Ropipa âma ubu hã te te

're ĩdahâiba uprosi za'ra mono hã, si'utõrĩ õ di. Duré uzã hã si'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'ã te 're hãimana u'ãsi. — Æne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁴⁹Tawamhã ãne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Marĩ na da te 're ĩrobézepata za'ra mono zém na, te za te te 're da'apibu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, tô sena ĩzazei'wa 're danomro mono zó. ⁵⁰Wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzéb da hã. Tane nheré, oto 're se si'utõrĩ mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apã se da, dasa da te ãma 're ĩwarĩrĩ za'ra mono da hã. Sa na, wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Ni'wam norĩ hãimanazéb zarina, te za dasi'u syry na sa na 're dasaihuri, dasisawi te. Tane asisawi te, te za rowê na asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

10

Dasiwi 're ĩdasiwanhizari za'ra mono zém na rowasu'u

Mateusi 5.31-32; 19.1-12; Rucasi 16.18

¹Tawamhã Zezusi hã Capana'u hawi te oto mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, morĩ da. Tawamhã Zodã pa zara u, ma tô saprĩ. Te te saprĩ wamhã, da'ahã uptabi na ma tô duré ĩtême dasito. Taha wa, te duré dama rowahutu, te te dama 're ĩrowahutu u'ãsi mono zém na, Zezusi hã. ²Tawamhã ni'wam norĩ hã parisezu norĩ hã, timreme na te te tâma ãma upa za'ra wa, te te siwi mre me wê'õ da, ma ãne siwi sadawa pibu:

— Aibã norĩ hã timro me sima 're siwanhizari za'ra mono wamhã, e wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, te za timro hã time, aibã hã. — Æne te siwi sadanha.

³Tawamhã asa ma Zezusi hã sada'ãbã za'ra:

— E niha ma tô Mozési hã bété dama waihu'u aré, damro me dasiwi 're ĩdasiwanhizari za'ra mono zém na hã.

⁴Tawamhã asa ma duré ãma sada'ãbã za'ra:

— Mozési hã ãne ma tô dama roti: Aibã norĩ hã timro me, siwi 're siwanhizari za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hã timro ma te te 're sômri za'ra pi'õi ma, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, te te ĩmezém na hã. Taha parip si, te za oto pi'õi ma, te te 're rob'ru za'ra.

⁵Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Ta hã Mozési hã aipê'ê tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. ⁶Ropoto na'rata hawimhã, ãnei õ di. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã aibã hã poto, a'uwê na. Pi'õ zama ma tô duré poto. ⁷Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si, siré 're simasisi zahuré mono da oto. ⁸Sina hãiba sitob zahuré wamhã, maparane ĩhãiba nheré, misi ĩhãiba ne, te za siré 're hãimana u'ãsi zahuré oto. ⁹Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nheré, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — Æne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

¹⁰Taha pari, 'ri tême sihutu wamhã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ãma siwi sadanha. ¹¹Tawamhã Zezusi asa ma tô tâma waihu'u za'ra:

— Ni'wa hã aibã hã timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã. ¹²Duré ni'wa hã pi'õ hã, timro te te mei wamhã, aibã aimawi na mro wamhã, te za duré tiwasédé hã 'manha, pi'õ hã. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra.

*ZeZusi hã, ai'uté te te ʔazawizém na rowasu'u
Mateusi 19.13-15; Rucasi 18.15-17*

¹³Taha pari, ma tó da'ra hã áwisi za'ra ni ZeZusihi u, 'Re ʔhâimana u'âsi mono ma, âma mreme za'ra da, te te 're apawaptob u'âsi mono da, ʔwê na. Tane nherê, ʔsiré 're ʔnomro mono nori hã ma tó dawê'ó za'ra, da'ra hã da te ʔtême 'wasari tó da, ZeZusihi u. ¹⁴Áne te te ʔdawê'ó za'ra zém na hã, te te wapari ze za'ra ó di, ZeZusi hã. Taha wa, te áne tãma nharí za'ra:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tó. A'ã we ʔtême da te simroi mono, ai'uté nori hã. Á nori hã ai'uté nori hã óne haré simizazei pese na 're ʔhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam nori hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ʔhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwê za'ra. ¹⁵Tó sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam nori hã ai'uté dama ʔwapu ne, 're hâimana za'ra mono ó wamhã, 'Re ʔhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ʔsib'a'uwê mono zéb u, 're sisisi mono ó di za. — Áne ma tó tãma waihu'u za'ra, ZeZusi hã.

¹⁶Tawamhã awa'awi ma tó nasi ai'uté hã dawí azaza tipa. Duré tinhib'rata na te te nasi upi za'ra sina, 'Re ʔhâimana u'âsi mono wi, ma tó âma arowaptê, ʔwê hã te te tãma 're anhomri mono da.

*Aibã ʔsibro pese na rowasu'u
Mateusi 19.16-30; Rucasi 18.18-30*

¹⁷ZeZusi nori hã sina pahã za'ra ó ré, te aibã hã ʔsarina tiwara za'ra. Áma wisi za'ra wamhã, ZeZusihi papara ma aime hi'rãtitó. Tawamhã áne te sina sadanha:

— Rowahutu'wa, aiwê di a hã. E marí ʔwê hã wa za 'manha, 're ʔdanomro u'âsi mono zé hã te ʔsina ʔ'uwaimrami da hã.

¹⁸Tawamhã asa te ZeZusi hã tãma tinha:

— E niha te ʔ'ãma aiwa, ʔwê na. 'Re ʔhâimana u'âsi mono si ʔwê uptabi hã, óhó si. Ni'wa hã ʔsine hã mare di. ¹⁹A hã aima waihu'u pese di, 'Re ʔhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Áne dama ʔsimiroti hã: “Re danhimroi wa'aba mono ó di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ó di za. Duré danhibrom na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ó di za. Duré dahãiba wasu'u na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ó di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ó di za. Duré aimama hã te za 're ʔwazé pese mo, ana zama.” Áne 'Re ʔhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

²⁰Tawamhã asa te ZeZusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, ʔprédu wi, wa tó te 're 'madã'ã pese, ʔsimiroti hã.

²¹Tawamhã ZeZusi hã te aibã 'madã, sawi sina. Áne te tãma tinha:

— Zahadu te misi aiwi só rowaptã, tãma áma ʔ'uwaimrami'ó hã. Mo oto aimorí apã, asibro hã uburé dama wede mono da, ʔwa'ábã zô, ʔsibro'ó nori ma, sómri mono da. Áne wamhã, duré asibro pese di za, hãiwa áma. Taha parip si, te za we apã aimo ʔtême, ʔsiré 're aimorí da oto. — Áne ma tó aibã ma waihu'u, ZeZusi hã.

²²Aibã hã áne hã te te wapari wamhã, ma tó tiwi tirobzei'ó. E marí wa. Sibrob ahã uptabi wa. Taha wa, te oto mo apã, robzei ána. ²³Tawamhã aibã za'u, te ZeZusi hã 'madã'ã za'ra, tisiré 're ʔnomro mono nori hã. Taha wa, ma tó áne tãma waihu'u za'ra:

— ʔsibro pese nori hã 'Re ʔhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ʔsib'a'uwê mono zéb u 're ʔsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.

²⁴Tawamhã te áma rosa'rata za'ra, te te tãma ʔwaihu'u za'ra zém na hã. Áne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Īsiwadi norī, e niha te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, 're sib'apito za'ra, ĩtême 're ĩsisisi mono zéb da hã. Tãma pire uptabi za'ra di. ²⁵ E niha te za awaru ba'ômore hã ĩsi'uwazi para'ôto zapu'u 're âzé. Sébré waihu'u ô di. Tane, ĩsibro pese norī hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u hã. — Âne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Âne ĩmreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô âma titob'uzu za'ra. Tawamhã te âma sisadanharī za'ra, âne:

— ĩsibro pese norī ma, waihu'u za'ra ô wamhã, e 'wam norī hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â âna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Âté ni'wai ô di.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã te 'madâ'â za'ra. Âne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã, da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Dama waihu'u ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si, uburé marī hã 'manharī waihu'u pese uptabi di. — Âne ma tô tãma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te asa tãma siwasu'u:

— Wa norī hã uburé wa tô wanhibro hã wasipara rême za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã âne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Tane tô. ĩwapari pese za'ra wa'aba. Âté ni'wa hã te te 're ĩzawi pese mono zéb zarina, te za tinhorôwa hã a'â tirê, te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono da. Âté tisisânawã norī, duré tihidiba norī te za a'â rême za'ra. Âté tina, timama, duré ti'ra norī hã te za a'â rême za'ra. Âté tinhipti'a zama, te za a'â tirê. ³⁰ Âne wamhã, ti'ai âma 're morī ré, te za marī ĩwê uptabi hã ahã na tãma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'ratamhã, ĩsôrôwa za'ra hã, ĩsisânawã norī hã, ĩhidiba norī hã, ĩ'ra norī hã, duré ĩsipti'a hã. Marī ĩwê hã tãma 're ĩhâimana za'ra mono zu, te za duré rowasédé hã tãma 're hâimana za'ra, taré da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Niwapsi te za duré tãma pisutu, dá'â âna 're morī u'âsi da, rowê uptabi âma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³¹ Ni'wam norī hã ahã uptabi na pire na ti'ab ré dama 're hâimana za'ra mono nherê, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zéb âma hã. Duré ni'wam norī hã ahã uptabi na ti'ab ré wapu na dama 're hâimana za'ra mono nherê, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — Âne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

Zezusi hã za tidâ'âzém na, duré za tihâiwa'utuzém na zama ĩsiwasu'u zahu zé Mateusi 20.17-19; Rucasi 18.31-34

³² Tawamhã Zezusi norī hã ma oto sai'uri za'ra, bâdâdi na sô'a na, Zeruzarê u. Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norī nhowa, ma tô mo. Sina hâtâ'â âna, morī wa, te âma rosa'rata za'ra. Taha wa, ma tô ĩsiré 're ĩnomro mono norī me ĩsi'aba'rê norī hã sina tipahi za'ra. Tawamhã danhiti te sima satôri za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī hã, te te tãma rowasu'u sirômo za'ra da, za tãma ĩromhâimanazém na. ³³⁻³⁴ Tawamhã âne te tãma rowasu'u za'ra:

— ĩwapari pese za'ra wa'aba. Âhãna Zeruzarê u, wa ai'aba'rê ni. Tame wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhâiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norī ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī ma zama. Ta norī hã ĩwasédé te te ĩ'âma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi. Tawamhã zudezu'ô norī

ma, te za siwi ĩhâiba nho. Ta norĩ hã te za ĩ'ãma tiwa'ẽ za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tizadaipro na te za duré nasi siwi ĩ'upto. Te za duré te te siwi 're ĩpré'ẽ. Tawamhã te za oto siwi ĩwĩ. Tane nherẽ, bâdã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ re, wa za apã hãiwa'udu. — ãne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me, te te sina ĩrowaptẽrẽ zahuré zé wasu'u Mateusi 20.20-28

³⁵ Taha pari, Ti'adu hã Zuwãhã me, Zebedehe 'ra zahuré hã, ma tô Zezusihi u sina rotété zahuré, te te tãma nharĩ zahuré da, ãne:

— Rowahutu'wa, wa za aiwi rowaptẽrẽ ni. Ma'ápé, ãma wama uwaimrami, wa te wasima ĩwẽ hã.

³⁶ Tawamhã Zezusi ma ãma sada'ãbã zahuré:

— E niha ma tô asima ĩwẽ wa'wa, te aima ãma ĩ'uwaimrami aba da hã, asima ĩwẽ wa'aba zé hã. — ãne te sadanharĩ zahuré.

³⁷ Tawamhã asa te duré tãma nharĩ zahuré, Zezusihi ma:

— Niwamhã danhib'apito simasisizém na te za 're asãmra mo, dama aipire uptabi na 're aihãimana mono da. ãhã wa, ma'ápé wapísutu, asimire niwĩ 're wa'manhamra mono da, duré asimi'e niwĩb zama, asine dama wapire na 're wahãimana mono da.

³⁸ Tawamhã te duré asa tãma nharĩ zahuré:

— Rosa'rata ãna te ãne asina ĩzadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ëtẽ, dawi ĩsisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di za, za te ĩrobzépata za'ëtẽ ne, ĩrobzépata aba da hã.

³⁹ Tawamhã asa te duré Zezusihi ma siwaihu'u zahuré:

— ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã.

Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u zahuré:

— Te za tô ĩsine ĩrobzépata za'ëtẽ 'wa. ⁴⁰ Tane nherẽ, ĩsi'uihã na te aipísutu waihu'u aba õ di, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩ. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si te za te te dama 're apísutu, te te sima 're ĩda'awẽ mono zéb uwaibaba, dama pire na ĩ'rata 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da. — ãne ma tô tãma waihu'u zahuré, Ti'adu norĩ ma.

⁴¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã 10 na ĩhãiba za'ra hã, Ti'adu norĩ mreme te te waparĩ za'ra wamhã, ma tô sada tinhiti'ru za'ra.

⁴² Taha wa, Zezusi te sô tihârã za'ra, 'rãwi ĩtẽme si'rã'õtõ da. Tawamhã ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito na da te 're ĩwamri za'ra mono norĩ hã te pire uptabi na dama 're hãimana za'ra. Sa'ëtẽ te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madã'ã za'ra mono da. ⁴³ Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asima 're 'mairõb'ruiwaparĩ aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptõb u'ãsi aba mo, marĩ zõ 're a'manhimnhasi aba mono ãna. ⁴⁴ Duré 'rãwi asima aipire uptabi na, 're ai'maihãimana aba mono da, asima 'maiwẽ uptabi aba wamhã, pawa'ãbã ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ĩ'mairõmhuri wẽ wa'aba mo. ⁴⁵ Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã da te ĩma 're romhuri za'ra mono da, we ĩmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datẽme mo, ĩsihãiba zawi ãna dazada ĩdã'ã da, da'upana te da'awa'ãbã da. — ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, te te ãma waihu'u za'ra da.

Zezusi hã Batimezu te te ĩto pesezé wasu'u Mateusi 20.29-34; Rucasi 18.35-43

⁴⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tã oto aihutu, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Zerico hawi duré si'aba'rêi wamhã, da'ahã uptabi na te isiré ai'aba'rê ni. Si'aba'rêi ré, ma tã aibã hã sãpêtê za'ra itob'a hã, bãdãdi zababa isãmra hã. Itob'a hã Batimezu na isisi hã, Timezuhu 'ra. Rob'uiptazém na te nasi da'awa, da te tãma a za'ra da. ⁴⁷ Tawamhã ma tã Zezusihi wasu'u hã wapa, Nazaré nhihudu hã Isababa te te iro'razãri na hã. Taha wa, te te sina 'mahãrã, sa'êtê, itob'a hã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé i'ãma aipê'êzé na. — ãne te nasi sina 'mahã.

⁴⁸ Tawamhã da'ahã na te tãma nharĩ za'ra ni, ari'iwi sãmra da. Tane nherê, te nasi sa'êtê sina 'mahã:

— Dawihi nhihudu, i'ãma aipê'êzé na.

⁴⁹ Tawamhã ma tã mazazã, Zezusi hã. ãne te dama ti'ru:

— Sã aihãrã za'ra wa'aba, we itême morĩ da.

Taha wa, te dasiwi 'mahãrã ni, itob'a hã:

— Aiwahutu. Zezusi hã te asõ hã, itême aimorĩ da. Aima rowê di za oto.

⁵⁰ Tawamhã Batimezu hã tisi'ubuzé ma tã time, si'aba'rê na wahutu da, Zezusihi u morĩ da.

⁵¹ Itême wisi wamhã, Zezusi te ãne sadanha:

— E marĩ te asima iwê, te ãma aima i'uwaimrami da hã.

— Rowahutu'wa, ito pese da, wa isima wê, apã te 're rob'madã'ã mono da.

— ãne te asa tãma si'ru.

⁵² Tawamhã Zezusi te ãne tãma tinha:

— Te za oto aimo. Asina i'umnhasi wa, ma tã ato pe.

Tawamhã awa'awi ma tã rob'madã'ã wê, aibã hã. Tawamhã Zezusihi zarina te oto mo, bãdãdi na.

11

Zezusi hã Zeruzarê u, isébrézé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

¹⁻² Tawamhã Zezusi norĩ hã Zeruzarê u si'aba'rêi wamhã, ma tã a'ã aihutu, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi u. Êtê 'rãihã 'rata, te 'ri wa'õno hã 're hãimana zahuré, Betazé hã duré Betãnha. Tawamhã Zezusi hã sisõwa ma tã tisiré 're inomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré maparane. ãne te tãma rob'ru zahuré:

— Ówa te za oto ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. ãma aimasisi aba wi, awa'awi te za awaru po'repore hã isõpêtê 'wa, iprédupté hã, zahadu ni'wa hã nimomo ãma imorĩ'õ hã. Da te ãma wasisi haré, te za. Tawamhã da te ãma iwasisizé hã te za iwasihui wa'wa, we ãma saprõni aba da.

³ Ni'wa hã ãne te te asadanharĩ aba wamhã: “E marĩ da, ma iwasihui wa'wa, ãma iwasisizé hã,” tawamhã asa te za ãne tãma iwaihu'u 'wa: “Wanhĩb'apito hã marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. Te za we aima sãmri su'u apã.” ãne te za tãma izadawa wasu'u wa'wa, itede'wai ma.

⁴ Tawamhã te oto sã tineb zahuré, awaru po'repore zõ. Simasisi wi, awaru po'repore ma tã sãpêtê zahuré. 'Ridawa 'rata, te wasisi haré za. ⁵ Te te wasihu zahuré wamhã, ma tã ni'wam norĩ hã ãma 'mahãrã za'ra, i'rata isimasam norĩ hã:

— E marĩ te a norĩ wa'wa hã i'manharĩ 'wa. E marĩ da, te asapa'abã iwasihui wa'wa, awaru po'repore hã.

⁶ Tawamhã asa ma tã dazada'ãbã zahuré, Zezusi hã te te tãma iwaihu'u zahuré zém na. Taha wa, ma tã tãma 'ru zahuré ni, awaru po'repore hã te te saprõni zahuré da, Zezusihi ma. ⁷ Tawamhã te te ãwisi zahuré wamhã,

awa'awi ma tô tãma ba'ubu zahuré, tisi'ubuzém na. Taha pari, ma tô ãma darõno, Zezusi hã. ⁸ ãma sarõtõ wamhã, da'ahã na ma tô bâdãdi hã tãma waptã za'ra ni, dasi'ubuzém na. Ni'wam norĩ hã rom na ĩsupo suiwawê te te ĩmanhizãri za'ra na, ma duré tãma waptã za'ra. ⁹ Tawamhã Zezusihi nhowa ĩsi'aba're norĩ hã ĩsarina ĩsi'aba're norĩ zama, mreme 'rãihã na te sima 'mahãrã za'ra:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. ĩsadowa para we ĩmorĩ ma, ĩwê si te te tãma 're pisutu u'ãsi mono neza. Apito Dawihi ma, te te ĩropisutuzéb zarina, te we oto mo, watẽmeh za'ra, Wanhib'apito 're hãimana mono da. ¹⁰ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tô sena sõprub di. — ãne te ãma tawata za'ra ni.

¹¹ Tawamhã Zeruzarê u oto wisi wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma ãzé Zezusi hã, te te robzabu da. Tame tiwi hãiwahã wa, te oto mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tisiré norĩ me, aibã na na ĩhãiba za'ra norĩ me.

Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharizé wasu'u
Mateusi 21.18-19

¹² Tawamhã bâtã amo na Betãnha hawi te apã ai'aba're, Zeruzarê u. Morĩ ré, ma tô mra hã tĩwĩ, Zezusi hã. ¹³ Tawamhã si'aba'rei ré, romhã ré, ma wede hã tisã, pidera wede hã. Sui hãza'õtõ wa, te sô mo, 'rãĩ õ'umnhasite. Tawamhã 'rãwi ĩsu si ma tô 'madã. ĩrã hã robaba di. Zahadu a'amo hã watobro õ di, ĩrã uptabi zéb da hã. ¹⁴ Tawamhã Zezusi te wede ma tinha:

— Ai'rã hã da te 're huri mono õ di za oto. Ai'rã'õ u'ãsi, te za oto 're asa mo. Tawamhã ma tô mreme wapari za'ra, wede ma, te te ĩnharizém na hã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdawate mono zém na rowasu'u

Mateusi 21.12-17; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô Zeruzarê u apã aihutu. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô asisi, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te da te 're rowede za'ra. Ni'wam norĩ hã te duré te te dawĩ 're rob'uipra za'ra. Tawamhã dama rowede'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã te te sate, rob u. Te te dawĩ 're ĩrob'uipra za'ra mono norĩ zama, te te sate. Duré rob'uiprazém na te te dawĩ ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi, ma wedeza hã te te tiwi anhamra, utu'u wede'wa norĩ simasisizéb zama. ¹⁶ Te duré dawĩ rosawi, 'ri 'rãihã nho're wa'wai baba, da te 're ro'wasari tõ mono da. ¹⁷ Te duré dama rowasu'u, da te ãma ĩrob'ui'érezéb zarina, ãne:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'ére ĩbãihã na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na: "ĩnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã." ãne te tinha. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩwa asima ãma 're ĩrob'manharĩ waseté za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, waseté uptabi na. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

¹⁸ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã, rowahutu'wa norĩ zama. ãne hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ta norĩ hã sima ãma rosa'rata za'ra, te te siwi wĩri da. Tane nherê, Zezusihi nhimiroti na, da'ahã na ãma 're dawata za'ra mono wa, te te sima danhimimnhasi za'ra wa, te te siwi wĩri õ di za a'ã.

¹⁹ Tawamhã bâdã sébré wi, te Zezusi norĩ hã Zeruzarê hawi apã ai'aba're, Betãnha na daza'ru nhisi u.

*Pidera wede wasu'u**Mateusi 21.20-22*

²⁰ Awēm na mararé si'aba'rei wamhã, ma tô Zezusi norĩ hã 'madâ'â za'ra, pidera wede hã, uburé İwede 'ré na. ²¹ Tawamhã Pedru hã ma tô âma po're puru, Zezusi hã wede ma, te te İnharızém na hã. Tawamhã âne te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, 'madâ'â. Öhõta pidera wede. Ahâmhã tâma İnharĩ hã ma tô tiwede're.

²²⁻²³ Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re İhâimana u'âsi mono si, te za asiwi 're İ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Tawamhã â êtê 'râihâ ma, nharĩ za'ra wa'aba wamhã, uihâ na sisa'o'o da, âi ba sime da, te za âma aima uwaimrami za'ra wa'wa. 'Râwi asiwawã za'ra wa'aba õ di za, za te te aima âma İ'uwaimrami za'ra wa'aba zém na hã. Tâma İnharĩ za'ra wa'aba zéb uwaibaba, za te te âma aima İ'uwaimrami aba na, te za âma İsaze za'ra wa'wa. Tawamhã te za tô te te âma aima 're a'uwaimrami 'wa, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. ²⁴ Taha wa, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re İhâimana u'âsi mono ma, 're aaimre zusi aba mono wamhã, duré marĩ na tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, za te te âma aima 're İ'a'uwaimrami aba mono zém na, te za âma 're İsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te âma aima 're a'uwaimrami u'âsi 'wa. ²⁵⁻²⁶ 'Re İhâimana u'âsi mono ma, 're aaimre zusi aba mono da wamhã, te za a'â aiwi 're da'ru simani za'ra wa'wa. Dawasédé hã da'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawamhã Aımama 'wa hã hâiwa âma 're İsâmra mono hã te te duré ai'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto, aiwaseté 'wa hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi hã İpisutu'wai âma, da te dasiwi İsadanharızém na rowasu'u**Mateusi 21.23-27; Rucasi 20.1-8*

²⁷ Tawamhã ma tô apã aihutu Zeruzarê u, Zezusi norĩ hã. 'Re İhâimana u'âsi mono âma 're İdawata za'ra mono zéb âma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te 're mo, Zezusi hã. Tame 're morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã İtême aihutu, sasedoti İpire norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã.

²⁸ Tawamhã âne te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété âne hã marĩ hã dama 're İ'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁹ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré asadhanarĩ na aima âma wa'râmi za'ra wa'wa. We İma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za duré wa hã aima waihu'u za'ra wa'wa, İpisutu'wa hã. ³⁰ Ma'âpê, we İma waihu'u za'ra wa'aba. E 'wa sadawa para, te Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa para. E taré dazadawa parap si. — Âne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

³¹ Tawamhã 'râwi te sima nharĩ za'ra:

— E niha, wa za tâma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're İ'ab'manharĩ mono na, wa te tâma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadhanarĩ na sahu za'ra, âne: "E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di." ³² Tazahã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're İ'ab'manharĩ mono na, wa te tâma waihu'u za'ra wamhã, te za wazada tazahi za'ra ni. — Âne te 'râwi sima nharĩ za'ra, dapipa te, Zuwã Batita hã tô sena 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're İmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. ³³ Taha wa, sada dazahi za'ra õ'umnhasite, sina pahi za'ra wa, ma tô duré Zezusihi ma waihu'u na wa'râmi za'ra, âne:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwā hā â dawabzuri hā te te dama 're ab'manharī. Wa norī hā wa te waihu'u za'ra ô di, ĩpisutu'wa hā.

Tawamhā Zezusi te asa tāma nharī za'ra:

— A norī wa'wa hā ĩma waihu'u aba ô nherē, wa hā te duré aima waihu'u za'ra wa'aba ô di za, ni'wa sadawa para, marī hā te dama 're ĩ'ab'manharī mono na. — Āne ma tô Zezusi hā tāma timreme na wa'rāmi za'ra.

12

Buru na romhuri wasété 'wa norī wasu'u

Mateusi 21.33-46; Rucasi 20.9-19

¹ Tawamhā tinhimirowasu'u na ma tô duré tāma āma sāna'rata za'ra, āne:

— Aibā hā te 're sāmra, buru tede'wa hā. Tawamhā tiburu āma ma tô a're, uwa 'ru hā. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré êtē nhisiwi sada ab're, uwa 'rāi watizéb da hā, ĩwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rāihā hā ma duré buru wa'wa 'manha, ĩsipsaihuri norī zô, dasipapara rob'madâ'âzéb da hā. Tawamhā ma tô ni'wam norī hā sisô'a ré pisutu za'ra, ĩburu hā te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rā hā 're 'rāi préduub za'ra mono wapsi, te za te te tāma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hā. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hā darob amoi u, tamomo a'â sāmra da. ² Tawamhā oto 'rāi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hā tāma ĩromhuri'wa hā 'mazatô tiburu u, uwa 'ru 'rā hā buru 'madâ'â'wa norī te te tāma ĩpo'o za'ra zô. ³ Tane nherē, ĩtēme wisi za'ra wī, ma tô siwi ti'â, te te siwi azāri da. Tawamhā ubana ma tô siwi satô apâ. ⁴ Taha pari, te duré ĩwa'rāmi sô 'mazatô, tāma ĩromhuri'wa hā. Tane nherē, buru u ĩtēme wisi za'ra wamhā, ma tô tāma rob'manharī wasété za'ra. ĩ'rāi wī, ma tô siwi azâ. ⁵ Taha pari, te duré 'mazatô, ĩwa'rāmi. Tane nherē, ma tô siwi tīwī, buru na romhuri'wa norī hā. Siwa'rāmi sihutu sidâpâsi, ma tô nasi hā za'ra. Ma tô duré nasi simro. ⁶ Tawamhā buru tede'wai 'ra si te oto ĩ'rata 're hāimana, danhowa're're te te ĩsatôri da hā, ĩburu na romhuri'wa norī u. ĩ'ra hā tāma sawi pese uptabi di. Tāma sawi nherē, ma tô satô, buru na romhuri'wa norī u, morī da. Āne te ĩmama hā sima rosa'rata: "Ī'ra si'aibā hā te ĩtēme satôri za'ra wamhā, áté te za siwi hāiba wazé." ⁷ Tane nherē, buru na romhuri'wa norī u wisi wamhā, te āne sima 'mahârâ za'ra: "Ōhōta buru tede'wai 'ra hā te wei mo, timama uiri na buru tede'wa da hā. Wa te wasiwi wiri aba, buru hā wate za'ra da." Āne ma tô sima 'mahârâ za'ra, buru na romhuri'wa norī hā.

⁸ — Tawamhā ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hā, te te siwi wiri da. Te te siwi wiri pari, ma tô ĩhāiba hā siwi time, buru nhiti.

⁹ — Buru na romhuri'wa norī ma hā e niha te za buru tede'wa hā tāma rob'manharī za'ra. Te za sô timorī za'ra, uburé te te uprosi da, buru na romhuri'wa norī hā. Tawamhā te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madâ'â'wa da. — Āne buru na romhuri'wa norī wasu'u hā ma tô tāma wasu'u za'ra, Zezusi hā. ¹⁰ Tawamhā te duré 'mahârâ za'ra:

— Oro 'Re ĩhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ééré hā 're sôré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Āne ĩbaihā na rob'ui'ééré hā:

"Êtē tomhâpâ wē hā 'ri na'ratazéb da hā wē uptabi nherē, 'ri'wa norī te te siwi ĩwē'ô hā te oto pire na 're sa'wari u'âsi.

¹¹ Uburé Danhib'apito hā ma tô āne hā pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ĩsa'wari mono da hā.

Taha wa, āne na wa te āma 're rosa'rata za'ra mono wamhā, wa āma 're watob'uzu u'âsi za'ra, wa norī hā."

Āne ma tō ētē wasu'u na tāma rob'rāzarōtō za'ra, Zezusi hā.

¹² Buru na romhuri'wa norī wasu'u hā te te dama wasu'u wamhā, tisiré zudezu norī ma, pire na 're ihāimana za'ra mono norī, te wasu'u, Zezusi hā, 'Re ihāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī hā, duré dama rowahutu'wa norī hā, duré dama roti'wa norī hā. Āne na ma tō sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré siwi ti'ā. Tane nherē, da'ahā nhimimnhasi te, te ōne haré ai'aba'rē, īsiti.

Zezusi hā, rob'uiprazé īsapotore na da te īsadanharizé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Rucasi 20.20-26

¹³ Tawamhā 'Re ihāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī hā ma tō parisezu norī hā 'mazatōrī za'ra, Zezusihi u si'aba'rē da. Erodihī niwī 're ihāimana za'ra mono norī zama, ma tō itēme 'mazatōrī za'ra, tinhimiroti na te te upai wa, te te siwi wē'ō za'ra da. ¹⁴ Tawamhā itēme sihutu wamhā, te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, tō sena na wa tō aimreme na aiwaihu'u za'ra ni. Danhimirosa'rata na 're aihāimana mono ō di. Duré dapire na 're dahāimana za'ra mono nherē, aima hā aiwapsi dahāimanazé hā. 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti zarina si, te uburé marī hā dama 're ī'awaihu'u mo, sena na. Taha wa, te za asimirosa'rada hā wama īwaihu'u za'ra, wa te aiwaparī za'ra da. E Roma āma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hā wa te 're po'o za'ra, īsimiwada'uri zarina. E 'Re ihāimana u'āsi mono ma, wē di. E tāma wē ō di. — Āne ma tō āma siwi sadanha, Zezusi hā.

¹⁵ Tō sena te te siwi āma waihu'u za'ra da newa, ma tō siwi sadanha. Āne na hā senai ō na, ma tō sina waihu'u, Zezusi hā. Taha wa, te āne tāma nharī za'ra:

— E marī da, te āne na asiwi īzadanharī 'wa, īmreme na te aima āma upa za'ra wa'aba da newa, asiwī īwē'ō wa'aba da. Tane wamhā, ma'āpē rob'uiprazé īsapotore hā we īma 'mai'āri aba, te 'madā'ā da.

¹⁶ Tawamhā ma tō ni'wa hā tāma tisō, Zezusihi ma. Te āma dazadanharī za'ra, āne:

— E 'wai hāibarī, rob'uiprazé īsapotore na hā. E 'wa sisi ui'ééré duré, āma hā.

Tawamhā asa ma tō tāma waihu'u za'ra:

— Ā hā, Roma āma danhib'apito hāibarī, duré taha nhisi ui'ééré.

¹⁷ Tawamhā Zezusi ma duré asa tāma waihu'u za'ra:

— Roma āma danhib'apito ma, te za īsimiwada'uri zarina, marī tāma 're īpo'o za'ra wa'aba mo apā, ite wa. Tane duré, 'Re ihāimana u'āsi mono ma, te za marī hā īsimiwada'uri zarina, tāma 're īsōmri za'ra wa'aba mo apā, ite wa marī hā. — Āne ma tō asa tāma waihu'u za'ra.

Tawamhā ma tō āma titob'uzu za'ra, te te tāma īwaihu'u za'ra zém na asa, Zezusi hā.

Zezusi hā, dahāiwa'utuzém na da te īsadanharizé wasu'u

Mateusi 22.23-33; Rucasi 20.27-40

¹⁸⁻¹⁹ Taha pari, ni'wam norī hā ma itēme aihutu, Zezusihi u, sadusezu norī hā. Ta norī hā 're dadā'ā za'ra mono wamhā, ab're hawī apā 're īdahāiwa'utu za'ra mono ō na te te dama 're īroti za'ra mono. Ta norī hā te tāma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma, āne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hā ma tō āne dama roti: “Aibā īmro ré hā 'ra ō ré, dā'ā wamhā, tizédé'aba mro na te za timro īno hā, ai'uté hā te te 'maipoto da, iwa īsédé'aba 'ra ne, 're morī da.” Āne wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ééré hā. ²⁰ Wa za oto aima rowasu'u za'ra ni, dasisānawā si 're ihāimana za'ra mono norī wasu'u na. Aibā hā sisānawā si, te 're hāimana za'ra, 7 na

ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã ĩpoto'rada hã ma tũ timro oto. Tawamhã 'ra õ ré, ma dârã, aibã hã. ²¹Tawamhã ĩsõsi hã ma tũ ãma timro pi'õĩ ãma hã, ĩsõwa're're. Ta hã 'ra õ ré, ma duré dârã. Taha nhosi, ãma mro wamhã, 'ra õ ré, ma duré dârã. ²²Aibã norĩ hã ma tũ nasi sisõwa're're ãma timro za'ra, pi'õĩ ãma, 7 na ĩhâiba za'ra hã aibã norĩ hã. Tane nherẽ, 'ra õ ré, ma tũ sisarina ai'utõ. Tawamhã nimahã bãtã na ma tũ duré pi'õ hã, timro norĩ zarina, dârã. ²³Aibã norĩ hã 7 na ĩhâiba za'ra hã, misi pi'õ nherẽ, ma tũ nasi sisõwa're're ãma timro za'ra. Tawamhã 're ĩdadã'ã za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ab're hawi za apã oto te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, e 'wai me te za oto 're simasisi zahuré. — ãne te ãma siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

²⁴Tawamhã Zezusi te asa tãma rowasu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ma tũ rosa'rata na ãma ĩ'upa za'ra wa'wa, ab're hawi, za apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono õ na hã. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõrẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, duré tiwaihu'u pese na, za ab're hawi apã te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono zé hã, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ²⁵'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ab're hawi apã te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahãimana u'ãsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna. ²⁶Marĩ, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, 're dadã'ã za'ra mono pari, apã 're ĩdanomro mono zé wasu'u na. Wede zapore ĩro'o na ma tũ ãma rob'ui'ére, Mozési hã. E niha 're sõrẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. ãne ma tũ Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã: “Wa hã Abra'ãhã nhĩb'apito, wa 're ĩhãimana u'ãsi, duré Izatĩhi nhĩb'apito, duré Zacoho nhĩb'apito.” ãne ma tũ Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, Abra'ã norĩ uirĩ na nherẽ. ²⁷Wahi'rata norĩ hã dawĩ 're dã'ã za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, 're dã'ã za'ra mono õ di. Taha wa, ma tũ ĩsib'apito za'ra na siwasu'u. Dã'ã u'ãsi 're hãimana za'ra mono 'wa'ãhã, ĩsib'apito na aré siwasu'u õ di. ãne wa, ma tũ rosa'rata na ãma ĩ'upa za'ra wa'wa, ab're hawi apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono õ na hã. — ãne ma tũ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi wasu'u Mateusi 22.34-40; Rucasi 10.25-37

²⁸Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa hã ma tũ ãma mreme wapa, da'rata ĩsa hã. Zezusi hã sadusezu norĩ ma, te te rowasu'u wẽ wa, te ãne sadanha:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã e ma hã te tihãiba, uburé dama ĩpire uptabi hã.

²⁹Tawamhã Zezusi hã ma tũ ãma sada'ã asa:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti, danhipai u ĩpire uptabi hã ãne: “ĩzarazéhẽ nhĩhudu norĩ, ma'ãpẽ ĩwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wanhĩb'apito hã, misire danhib'apito uptabi, te 're hãimana.

³⁰Taha wa, Asib'apito 're hãimana aba mono wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri u'ãsi za'ra wa'aba mo.” ãne ĩsimiroti hã danhipai u ĩpire uptabi hã. ³¹ãne duré ĩsimiroti hãiba amo hã aiwa ĩpire uptabi hã: “Uburé te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwẽ zõ asima 're asõprẽ wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sũ 're asõprẽ wa'aba mo, ĩwẽ zõ.” ã norĩ si ĩsimiroti hã, ĩpire uptabi zahuré hã. ĩsipai u hã roti hã 'maihãimana õ di, ĩpire uptabi hã.

³²Tawamhã rowahutu'wa hã te asa tãma tinha:

— Tane tô rowahutu'wa. Tô sena uptabi, asimirowasu'u hã. Misire danhib'apito uptabi te 're hâimana, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã 're hâimana mono õ di, ãsipai u hã. ³³ Taha wa, wa za tô wa te 're sawi pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Taha zarina, wa za ãsimiroti na wa te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za duré wanhimî'ê na wa te tâma 're romhuri u'âsi za'ra. Wa za duré wa te 're dazawi pese za'ra. Marî ãwê zô wasima 're ãwanhopré mono ne, wa za uburé dama zama sô 're wanhopré, ãwê zô. Wa norî hã wa za wanhimizama hã duré wanhimarî hã wa te tâma 're sômri za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da te tâma 're zata za'ra mono da, ãzatazém na. ãne wamhã, tâma wê di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma. Tane nherê, maparane ãsimiroti hã ãpire uptabi hã wa te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, tâma wê uptabi di za. — ãne ma tô Zezusihi ma waihu'u na wa'rã, rowahutu'wa hã.

³⁴ Tawamhã rowahutu'wa hã te te tâma âma uwaimrami wê wa, ma duré Zezusi hã tâma waihu'u:

— Tane tô. A hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zém nhiti, romhã na aihâimana õ di, ãhãna hã. — ãne ma tô tâma waihu'u, rowahutu'wai ma.

Taha parimhã, ni'wa hã te te sadanharî na sahu õ di oto, Zezusi hã tinhimiroti na te te âma upai õ wa.

*Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ãda'azadanharîzém na rowasu'u
Mateusi 22.41-46; Rucasi 20.41-44*

³⁵ Tawamhã bâta na te Zezusi hã dama rowahutu, 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Tawamhã te te dama rowahutu ré, te da'mahã:

— E niha rowahutu'wa norî hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Dawihi nhihudu 're ãmorî na hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na hã Danho'reptui'wa da. ³⁶ Duréihã apito Dawi hã ma tô danho'reptui'wa na âma rob'ui'ére, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Tip'ézani na te te tâma ãwaihu'uzéb zarina. ãne âma ãrob'ui'ére hã:

“Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô ãnhib'apito ma tinha, ãne: ‘ãrãta te za 're asãmra mo, ãnhimire niwî dama aipire na ãsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norî nhiptetezê hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.’ ”

— ãne te tâma tinha. ãne duréihã, ma tô âma rob'ui'ére, apito Dawi hã.

³⁷ Danho'reptui'wa da hã tinhib'apito na ma tô sisi, Dawi hã. ãsib'apito 're morî nherê, e niha te za ãsa'u si potó nherê, Danho'reptui'wa da hã ãsihudu na 're hâimana. — ãne ma tô da'ahã na da'mahã, Zezusi hã. Tawamhã Zezusihi nhimiroti hã wê wa, ma da'ahã na waparî ze za'ra ni.

*Dama rowahutu'wa norî hãimanazém na rowasu'u
Mateusi 23.1-36; Rucasi 20.45-47*

³⁸⁻³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Ma'ãpê rowahutu'wa norî hãimanazé hã waihu'u za'ra wa'aba. Ta norî hã uza pa ré, 're ãnomro mono da si, tâma ãwê za'ra hã. Duré dama pire na 're hâimana za'ra mono wa, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ãubumroi mono zéb âma, da te 're ãwazéb za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wê za'ra. Duré dama ãpire norî simasizém na 're si'ubumroi mono da si, tâma ãwê za'ra hã, rowahutuzéb âma duré 'ri para dasiré 're ãdasaihuri mono zéb âma hã. ⁴⁰ Dama rowahutu'wa zahã, te sadawa nhipese na pi'õi mrotô norî wi, ãsimarî na 're sipisahuri za'ra. Tane nherê, te ta norî hã danho'a 'Re ãhâimana u'âsi mono

ma 're mreme zusi hã, 're hâimana wẽ uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tâma 're rob'manharĩ za'ëtê za'ra. — ãne ma tô dama rowasu'u, rowahutu'wa norĩ hâimanazém na.

Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u

Rucasi 21.1-4

⁴¹ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, rob'uiprazé da te 're ĩséme mono zéb 'rata, te nhamra Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Rob'uiprazé, da te nasi séme za'ra ré, te da'ab'madã. ĩsibro pese norĩ hã, ahã na te nasi séme za'ra, rob'uiprazé hã sa'ëtê na. ⁴² Taha ré, ma tô wi pi'õi mrotõ hã, ĩsibro'õ hã. Tawamhã rob'uiprazé ĩspotore hã ma tô tiza, syryre nherê. ⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ zõ, te sima sô tihârã za'ra, Zezusi hã. ãne te tâma rowasu'u za'ra:

— Tô sena ã pi'õi mrotõ hã sibrob'õ nherê, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. ĩsiré ĩséme'wa norĩ hã rob'uiprazé, nasi tâma ĩsi'atarême za'ra si, te nasi é. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherê, tihâimanazéb da, te te aré ĩtéde hã ma tô ĩbare tâma tisõ, wahuré. ãne wamhã, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãnhipa. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma hã.

13

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé, za ĩsi'utõrĩzé wasu'u
Mateusi 24.1-2; Rucasi 21.5-6

¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi wa'ra hawi, oto wairébé wi, misi te ĩsiré hã 'mai'mahã:

— Rowahutu'wa, 'ri hã 'madã'ã za'ra na. Ène hã e ĩtõmo wasétère. E ĩ'ri wasétère duré. — ãne te tâma ãma tiwata, 'ri wẽ na.

² Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha, ãne:

— ã hã 'ri ĩ'madã'ã za'ra wa'wa hã, nimahã na si te za dasiwi pru pese ni, êtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, êne hã. Tãibã za oto. — ãne ma tô 'ri na tâma ãma rowasu'u sirõmo za'ra Zezusi hã, te te waihu'u za'ra da.

Robzépata na rowasu'u, duré da'ruiwapari na rowasu'u

Mateusi 24.3-14; Rucasi 21.7-19

³ Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtẽ 'rãihã nhisi ãma, tisiré 're ĩnomro mono norĩ me. Sisõ're u, te 'ri 'madã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hã. Te te 'madã'ã ré, te siwi sadanha, hãiba pisutu Pedru norĩ hã, Ti'adu, Zuwã, ãdéré norĩ me:

⁴ — E niwa te za ãne hã ãma tiromhãiba, 'ri nhamrazéb da hã. E marĩ te za watobro, da te ĩwaihu'uzéb da hã. Ma'ãpé, wama waihu'u za'ra na, ĩsõwa wa te ãma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã.

⁵⁻⁶ Tawamhã Zezusi ma tô asa tâma waihu'u za'ra, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré ĩnhisi na we 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã asimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ĩnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tô da. ⁷ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã, duré romhã na

're ĩdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama, 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé te za tã dazada 're wairébé. Tane nherê, da'ãma rob'rãsutu uptabi õ di za a'ã. ⁸ Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bã te za tã 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã, te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. Duré danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. ãne hã rowasédé, dazõ 're wairébé mono wamhã, za daré ĩrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õĩ ãma ĩwasã hã 're ĩsépu'u na'rata za'ra mono ne. ãhã haré dazõ 're wairébé mono õ di za.

⁹ — Ma'ãpé, aihãimana nhimiza'rese, 're aihãimana za'ra wa'aba mono za. Niwapsi te za a norĩ wa'wa hã da te 're aipawasisi za'ra wa'wa, roti'wa norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ zadawa para, te za rowahutuzéb ãma da te 're aihã za'ra wa'wa, romhã nhorõ 'manharĩ na. ĩzazei'wa 're anomro aba mono wa, te za da te 're asimroi wa'wa, dama ĩpire norĩ u, duré danhib'apito norĩ u zama. ãne wamhã, te za tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono, ĩzazei'wa 're anomro aba mono na. ¹⁰ Rob'rãsutu õ ré, te za ĩwasu'u wẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bã, ĩzazei'wa norĩ hã. ¹¹ Tawamhã dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Misi bãtã na, aihãimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, dama ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Asimirosa'rata na, asi'uihã na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da hã, mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹² Niwamhã te za dasisãnwãĩ uptabi nherê, da te dasima 're dahãiba nhomri za'ra, da te 're simroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, ãne te te tãma 're 'manharĩ wasété za'ra, 'rãwim nherê. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherê, te za sada 're hãimana za'ra, te te dama 're hãiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ĩna me. ¹³ ĩzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Tane nherê, õne haré ĩ'ãma 're anomro u'ãsi aba mono wamhã, te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — ãne ma tã Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra, te te sina waihu'u sirõmo za'ra da.

Robzépata za'etẽ wasu'u

Mateusi 24.15-28; Rucasi 21.20-24

¹⁴ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Nimahã na te za asiwi ĩ'madã'ã za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te siwi ĩwẽ'õ pe hã, te te dawĩ ĩrosawizéb ãma ĩsa hã. (ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sóre za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhãimana wamhã, rowasété si te za a'ã daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za sisa're, etẽ 'rãihã u ta norĩ hã tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da. ¹⁵ Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hãpã ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zõ sisisi õ di za a'ã, 'ri para u. Õne haré te za dame sisa're, etẽ 'rãihã u, ta norĩ hã. ¹⁶ Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tẽme sisa'rei mono õ di za apã, tisi'ubuzéb zõ. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã etẽ 'rãihã u dame sisa're. ¹⁷ ãne hã rowasédé hã daré hãimana wamhã, ĩwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ĩ'ra pré ré norĩ ma zama. ¹⁸ Taha

wa, rowa'u'u wahâ 'rowi, marĩ hã dazô watobro tō da, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're ìrowaptērē za'ra wa'aba mo. ¹⁹ E marĩ wa. Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'êtē za'ra ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'aropoto na'rata mono zém hawimhã, âne na da te ìrobzépata za'êtē uptabi za'ra ô. Niwamhã âne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono ô di za. ²⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tō sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ìrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'âma romhâimana pahâ tō da. Âne hã te te sima pisutu ô 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utōrĩ pese, za da'âma ìrob'râsutuzém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwē za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono norĩ zawi te, te za âne hã 'manha.

²¹ — Marĩ hã wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Âté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, âne: “Âhãta danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã te nhamra. Ôhōta te nhamra.” Âne wamhã, âma 're dazaze za'ra wa'aba mono ô di za, damreme na hã. ²² E marĩ wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datēme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipse na. Ta norĩ hã marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã te za te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te âma 're sasômri za'ra mono da. Îsazei'wa norĩ zama te te dame âma 're saze za'ra mono da, te za âne na te te dama 're romhōsi za'ra. Tane nherē, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono ô di za ta norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirōmo mono wa, âma 're sib'a'uwē za'ra mono da. ²³ Âne hã wa aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, romhã ré, pibui pese sina, âma sô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono da. — Âne ma tō tâma waihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'ai âma dasiré ìpodo hã, za we apâ ìmorizé wasu'u

Mateusi 24.29-31; Rucasi 21.25-28

²⁴ Tawamhã Zezusi ma duré tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma:

— Da te robzépata za'ra pari wamhã, bâdâ hã te za titobra. A'amo zama te te rob'u iwē ô di za oto. ²⁵ Wasi hã te za duré hãiwa hawi rere. Uburé hãiwa na 're ìsimasa mono hã te za duré 're sisa're. ²⁶ Tawamhã ti'ai âma dasiré ìpodo hã, hãiwa'a na wa za wei mo apâ, danho'a. Ìwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apâ, duré ìhãiba na rowa'a za'êtē uptabi na. ²⁷ Tawamhã hãiwa âma ìma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satōrĩ za'ra, Ropoto'wa te te sima 're ì'apisutu mono norĩ zô, te te ìtēme da'ubumro za'ra mono da, daro mono bâ. — Âne ma tō romhã ré, tâma waihu'u sirōmo za'ra.

Pidera wede wasu'u

Mateusi 24.32-35; Rucasi 21.29-33

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ma duré âne tâma waihu'u za'ra:

— Pidera wede na wa za oto aima âma romnhimire'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ìsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto âma ìwaihu'u za'ra wa'wa, tâ 're ìta'a mono zéb u 're ìromhutu mono zém na hã. ²⁹ Tane duré, marĩ hã 're ìromhâimana mono zéb da, te aima ìwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za âma ìrowaihu'u za'ra wa'wa, rob'râsudu hã za oto ìwatobro na hã. ³⁰ Tō sena wa âne hã aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. Â hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dá'â za'ra mono ô ré, te za ìsô'a za'ra ti'râsutu, rowasédé hã. ³¹ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utōrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utōrĩ zahuré

nherê, Ìnhimiroti hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

*Zezusi hã, za we apâ timorizém na te te Ìromhimiré'ézé wasu'u
Mateusi 24.36-44*

³²Tawamhã ãne ma duré tinhimiroti 'rãsudu hã tâma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— Æne hã uburé za daré 're Ìromhâimana mono zéb da hã, ni'wa hã bâdâ hã te te waihu'u õ di. Hâiwa âma romhuri'wa norĩ zama, te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono 'ra nherê, te duré bâdâ hã waihu'u õ di. Ìmama ma si, waihu'u pese di, bâdâ hã. ³³A norĩ wa'aba zama, bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ma'apé asimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. ³⁴Romnhimiré'é na, wa za marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Até aibã hã te za tinhorõwa hawi watobro, romhã na 're morĩ da. Tawamhã sisõ'a ré, tâma Ìromhuri'wa norĩ ma, te za romhuri hã te te tâma pisutu. Duré 'ridawa 'madã'ã'wai ma zama te za roti, te te sô 're rob'madã'ã pese mono da. ³⁵⁻³⁶Ri tede'wa hã apâ za Ìwisizé hã, bâdâ te te waihu'u za'ra õ di, tâma Ìromhuri'wa norĩ hã. Apâ tinhorõwa u Ìwisizé hã, até hâiwahã, até mara wa'wa, até si'a hãrã wi, até awê wi. Tane bâdã hã apã we Ìmorizé hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, te za asimiza'rese Ìzõ 're asimipari za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'aba zama, 're asõtõ za'ra wa'aba mono newa, asimiza'rese ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, apã we Ìmorĩ õ'umnhasite. ³⁷Æne hã aima si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di. Uburé Ìzazei'wa norĩ udãna zama, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, asimiza'rese, Ìzõ 're asimipari za'ra wa'aba mono da. — Æne Zezusi hã 'ri tede'wai wasu'u na te te sina Ìsimiré'ézé wasu'u 'rãsudu hã.

14

*Da te dasima âma Ìrowa'õtõ za'ra zé wasu'u, Zezusihi wĩrızéb da na
Mateusi 26.1-5; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57*

¹Maparane te oto sô rowaptã bâtã zõ hã, dato hã da te 're Ì'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te Ìdawaibuzém na âma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawapsi dasi'rã'õtõ ré, te za romhuri na Ì'u'etê dupto'iõ hã huri ni. Tawamhã bâdã Ìwa waptã'ã õ ré, te sasedoti Ìpire norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, sima âma rosa'rata za'ra, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te dasiwi wĩrĩ da. ²Æne te sima âma roti za'ra:

— Dato hã hâimana ré, wa te wasiwi âri õ di za, wama dazahi za'ra õ'umnhasite, uburé hã wazada hâimana za'ra tõ da. — Æne ma tô sima âma roti za'ra.

*Betãnha âma, Zezusihi ma, pi'õ nhoprubzé wasu'u
Mateusi 26.6-13; Zuwã 12.1-8*

³Tawamhã Zezusi hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi âma, te a'ã tihãiba, Simahã nhorõwa âma, Ì'wa're ré hã, aré ta hã. Tame sai ma, sãmra ré, ma tô we pi'õ hã âzé, 'ri para u. Wedewa'u zadaze hã etê 'manharĩ remhã, ma siré ãwisi. Wedewa'u zadaze hã, nadu na Ìsisi hã, Ìwa'ãbã za'ene hã. Tawamhã Ìsé hã ma tô sô pru. Taha pari, ma Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa. ⁴Ni'wam norĩ hã tame Ìhâimana za'ra hã ma tô âma wê'õ za'ra. Taha wa, ma tô sima rowasu'u za'ra:

— E niha, ma taré âma si'uba, wedewa'u zadaze na hã. ⁵Te te dama wede 'wa'ãhã, Ìwa'ã hã Ìsa'etê uptabi hã 300 na te aré tihãiba, rob'uiprazé Ìsapotore hã, Ìsibrob'õ norĩ ma, te te sòmri mono da. — Æne ma sima âma rowaihu'u za'ra, Ìtede'wai upana nherê. Pi'õi âma, ma tô duré waseté za'ra. ⁶Tawamhã Zezusi hã te tâma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Pi'õ hã rowê na hâimana. E marĩ da, ma tô sada asahi za'ra wa'wa. Pi'õ hã ãwê uptabi hã ma tô ãma 'manha. ⁷ Ìsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa. Nimahã bãtã na, asima 're ãwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo, ãsimarĩ'õ norĩ hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ãnhamra u'ãsi aba mono õ di za oto. ⁸ Pi'õ hã ma tô ãuwaibaba tô ãma 'manha, ãwê hã. Æ hã ãdã'ã wana ré, ma tô ãma ãhãiba zadaze, da te ãré ãnherézéb u. ⁹ Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Daro mono bã te za ãwasu'uwê na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ãma ãmanharĩ wê zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ãsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, ãma ãwê'õ'wa norĩ ma.

*Zudasi hã, Zezusi za te te dama ãhãiba nhomrizé wasu'u
Mateusi 26.14-16; Rucasi 22.3-6*

¹⁰ Tawamhã Zudasi Icarizoti hã te mo, sasedoti ãpire norĩ u. Aibã 12 na Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ siré 're ãmorĩ, Zudasi hã. Zezusihi ãma te te tãma ãma roti za'ra da, te ãtême ãimorĩ za'ra, te te tãma ãma rowairébé za'ra da, Zezusi za te te tãma ãhãiba nhomri za'ra zém na hã. ¹¹ Tawamhã Zudasihi mreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowê uptabi za'ra di. Taha wa, ma tô rob'uiprazém na tãma ropisutu za'ra, te te tãma wa'ãbã za'ra da. Tawamhã Zudasi hã te oto sima rosa'rata, nimahã bãtã na te te dama ãhãiba nhomri da hã.

*Zezusi norĩ hã, dasai 'manharizém na, siré ãsaihurizém na rowasu'u
Mateusi 26.17-30; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30; 1 Corĩtu norĩ 11.23-25*

¹² Tawamhã bãdã ma tô oto ãwa waptãrã, ã'u'ëtê duptoĩ'õ, da te ãhurizéb da hã. Æ bãtã na, ãmorĩ'rata na zudezu norĩ hã te za pone'ërebã 'ra hã te te sima 're simro, tisa te te ãma ãhurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã. Tawamhã Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã, te ãne siwi sadanha:

— E momo ma tô asima ãwê, asõ ãwa'manhipizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ãwasaihurizéb da hã. — Æne te siwi sadanha.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré. Æne ma tô tãma rob'ru zahuré:

— 'Ri ahã u, ane wa'aba. Tame te za aibã hã ãsõpëtê 'wa, piza'a te te ã'ãri hã, ã ré. Tawamhã ãsarina te za ane wa'wa, 'ri tême. ¹⁴ Aibã hã nimomo sébré wamhã, te za 'ri tede'wa hã ãsadanharĩ 'wa: “Rowahutu'wa hã te tinha: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ me, ãwa ãwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.” ¹⁵ Tawamhã 'ri tede'wa hã, hãimo 'ri 're wa'wa za'ëne hã te za aima 'mazabui wa'wa. Tame te uburé ãwa romhaimasa wedeza hã, danhamrazé hã. Tame te za wazõ ãrobza'ra pese 'wa. — Æne ma tãma waihu'u zahuré.

¹⁶ Tawamhã te oto tineb zahuré, 'ri ahã u. Tamomo simasisi wamhã, Zezusi te te tãma ãwaihu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô sabu zahuré. Tawamhã tinhipi ma tô 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

¹⁷ Tawamhã ma'rã wi, ma tô aihutu Zezusi norĩ hã 'ri tême, aibã 12 na ãhãiba za'ra norĩ me. ¹⁸ Tawamhã sai ma, si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ãsiré asaihuri aba nherê, misire te za dama ãmalhãiba nhomri 'wa.

¹⁹ Tawamhã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra. Taha wa, ma tô siparabãsi si'mahãrã za'ra:

— E wa hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Misire te za tô dama ĩ'maihâiba nhomri 'wa. ĩ'u'êne hã ĩsiré piza'a 're te te ĩdi hã, te za dama ĩhâiba nho. ²¹ Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã duréihã ma tô ĩdá'ázém na rob'ui'ééré sirômo za'ra ĩbahĩ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ĩ'âma rob'ui'éérézéb zarina wa za tô mo, ĩdá'ázéb u. Tane nherê, aibã ma, tâma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ĩhâiba nhomri'wai ma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te azãri wamhã, te za sima rosa'rata, âne: “ĩpoto ô 'wa'âhã, aré wê di, âne na hã te aré 're robzépata mono ô wa.” Āne te za 'rãwi si'âma rosa'rata, za dama ĩhâiba nhomri'wa hã. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirômo za'ra da.

²² Tawamhã saihuri ré, ma tô ti'ã, ĩ'u'êne hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ĩ'u'êne hã. Te te wê'ei mono parimhã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ma tô te te sômri. Āne ma tâma sina waihu'u za'ra:

— Ā, ĩ'u'êne hã huri aba. Ā hã ĩhâiba, te wasu'u.

²³ Taha pari, ma duré ti'ã hãsizé hã, uwa 'ru 'rãri wa'ui ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, uwa 'ru 'rãri wa'ui ré hã. Tawamhã aihĩni ma âhu. ²⁴ Āne ma duré tâma sina waihu'u za'ra, Zezusi hã:

— Ā hã ĩwapru, te wasu'u. Rob'rãri wa'u za'wari ne, te za ĩwapru hã ĩwi asa'wa, da'ahã zada ĩdá'ã wamhã. Ā hã ĩwapru hã ĩwi sisa'wari wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê ma, te te tâma ĩropisutuzé hã tô sena za te te tâma âma 're ĩ'uwaimrami mono zé, te wasu'u. ²⁵ Tô sena wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Ā hã rob'rãri wa'u hã te 're hãsi mono ô di za oto, a'ã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za uburé da'âma ĩsib'a'uwê zéb âma si, wa za duré te 're hãsi. — Āne ma tô tâma siwasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã tinho're na te oto âma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma. Taha pari, ma tô wairé, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi u si'aba ré da.

Pedru hã za te te dawĩ ĩ'udázém na, Zezusi te te tâma ĩwaihu'u sirômo zé wasu'u Mateusi 26.31-35; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

²⁷ Tawamhã âne ma Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ĩzadawa para ô nherê, te za aihĩni asiwi ĩrême 'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na ĩ'âma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ërebã 'madã'ã'wa hã wa za tiwĩ. Tawamhã pone'ërebã hã te za ropé.” Āne ĩ'âma rowasu'u na rob'ui'ééré, ĩbahĩ na hã. ²⁸ Tane nherê, ab're hawi apã ĩhâiwa'utu parip si, wa za aiwana ĩmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, tamomo ĩnhopêté za'ra wa'aba da.

²⁹ Tawamhã Pedru hã te Zezusi ma tinha:

— Aihĩni za te te airême za'ra nherê, wa hã te airême ô di za.

³⁰ Tawamhã Pedruhu ma, te Zezusi hã asa tinha, âne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. Ā barana, si'a hã tihãrã na te te sahu ô ré, te za si'ubdatô dawĩ ĩ'udã, aima ĩza'rese ô na. — Āne ma tô tâma waihu'u siro.

³¹ Tawamhã mreme tete sina, te asa tâma tinha, Pedru hã:

— Wa hã asiré ĩdá'ã da nherê, te dawĩ ai'udã ô di za. — Āne te Zezusi ma siwasu'u.

Tawamhã uburé ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ôhõ na si tâma siwasu'u za'ra, za te te dawĩ ĩ'udã za'ra ô na hã.

Zezusi hã, Zésemãni ãma ãsãmrazém na rowasu'u

Mateusi 26.36-46; Rucasi 22.39-46

³² Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tã aihutu, Zésemãni na rob're nhisi u. Sihutu wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:

— ãme ãzõ asimroi wa'aba. Wa hã wa za a'ã asiti ãmorĩ 'wa, romnhiwasi ãmama ma, ãmreme da.

³³ Tawamhã Pedru norĩ hã te siré saprõni za'ra, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Tawamhã te te sina rosa'rata pese wamhã, sina pẽ'ézé uptabi di. ³⁴ Taha wa, Pedru norĩ ma, ma ãne sina tãma rowaihu'u za'ra:

— ãpẽ'ézé hã sa'ëté na te ãma tihãiba. ãpẽ'ézé uptabi wa, wa aré dârã. ãme a'ã asimroi wa'aba ã'rata, asõtõ za'ra wa'aba ãna. Asõpré u'ãsi aba. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra.

³⁵ Tawamhã romhã prã na te ãsiti timorĩ za'ra. Tawamhã hi'rãtitõ ma tã nhamra. Sãmra wamhã, ma tã aiwẽ'ë, ti'ai u. Tawamhã Timama wi, te rowapté, robzépada hã te te tãma ba'a da. ³⁶ ãne ma tã Timama wi rowapté:

— ãmama, uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé robzépada hã ãma ba'a za, te robzépata za'ëté tã da. Tane nheré, ãne aima ãsiwasu'uzéb uwaibaba, te ãsina uwaimrami da, wa hã te ãsima ãwézém na ãma pisutu õ di za. A hã ãma ãwézéb uwaibaba si, te ãsina uwaimrami da, te za ãma ãpisu. — ãne ma tã Timama wi sina rowapté.

³⁷ Tawamhã Timama ma, mreme pari, te apã mo, si'ubdatõ tisiré 're ãnomro mono norĩ u. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tã siza za'ra. Taha wa, te Pedru 'mahã, utu da:

— Sima, e niha te asõ. E niha asimiza'rese rob'madã'ã waihu'u õ di, syru na. ³⁸ Satanasihi zãda, asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nheré, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, asima rowaptéré za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'urizé wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã Pedru norĩ nhiti, te duré apã mo, Timama ma mreme da. Tawamhã õhõ na si, te duré Timama wi rowapté. ⁴⁰ Timama ma, mreme pari, te duré apã ãtème timorĩ za'ra. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Tãma aptã'ã uptabi za'ra wa, te tinhotõ pese za'ra, sõpré waihu'u ãna. Tawamhã utu za'ra da, Zezusi te te 'mahãrã za'ra wamhã, asa te te tãma ãwaihu'u za'ra da hã, mare di.

⁴¹ Tawamhã ãsiti te duré timorĩ za'ra. Taha pari, ma duré apã sina siri. Si'ubdatõ tinem na, ma tã oto ãma sahu. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tã duré apã siza za'ra. Taha wa, te ãne 'mahãrã za'ra:

— E niha bã te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Te duré aiwa'utu za'ra wa'wa. Tõ'ã oto. Bãdã ma tã oto ãwa waptãrã. Ti'ai ãma dasiré ãpodo, te za oto ãhãiba nhomri ni, aibã ãwasété norĩ ma. ⁴² Oto aiwahutu za'ra wa'aba, wasi'aba'ré da. Õhõta te wei oto mo, dama ãhãiba nhomri'wa da hã. — ãne te tãma 'mahãrã za'ra.

Zezusi hã da te oto dasiwi ã'ãrizém na rowasu'u

Mateusi 26.47-56; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12

⁴³ Zezusi hã te te tãma 'mahãrã za'ra ré, ma Zudasi hã ãtème wi, Zezusihi siré aré 're ãmorĩ hã. Da'ahã uptabi na ma tã ãsiré sõ aihutu ni, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Sasedoti ãpire norĩ zadawa para, duré rowahutu'wa norĩ

zadawa para, duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zadawa para zama, ma tô sô aihutu ni. ⁴⁴ Zudasi hã ma tô âne dama ïpire norĩ ma, roti aré:

— Aibã hã te tob'rata hãrã wamhã, ta hã te za asiwi ï'ãri 'wa. Tawamhã asiptete sina, te za asiwi ïsaprõni 'wa. — Æne ma tô Zudasi hã tâma waihu'u za'ra, te te siwi ï'ãri wana ré hã.

⁴⁵ Tawamhã Zudasi hã Zezusihi u oto wisi wamhã, âne te 'mahã:

— Rowahutu'wa.

Tawamhã tob'rata hãrã na, ma tô sawi, Zezusi hã. ⁴⁶ Tawamhã ma tô oto dasiwi ãri ni. ⁴⁷ Tawamhã Zezusihi siré ïsa hã, ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã âma po're nhizã, sasedoti ïpire uptabi ma romhuri'wa hã. ⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã sô ïdasihutu norĩ ma, te tinha, âne:

— E wa hã danhibrob zô dapãri'wa pâ, ma bété we ïzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. ⁴⁹ Bãtã sidãpãsi wa tô asõ'a za'ra wa'aba te 're da'apawapto, ïnhimirowasu'u na, 'Re ïhãimana u'ãsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Zapre tameb ré asiwi ï'ãri aba õ di bété. Tane nherë, te za tô asiwi ï'ãri 'wa, ï'ãma rob'ui'érezé hã te ïsina uwaimrami hã. — Æne ma tâma sina waihu'u za'ra.

⁵⁰ Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã aihĩni ma siwi tirë. Wara sina, ma dama ropé.

⁵¹ Aibã hã ïprédupté hã, Zezusihi zarina ïmorĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã siwi ti'ã, ï'ubuzém na. ⁵² Tane nherë, ma tô tâma rëme za'ra, ti'ubuzé hã. Tawamhã ai'uréiwi te oto dawĩ wara, ïprédupté hã.

*Dama roti'wa norĩ hã Zezusihi da, ïsi'rã'õtõzém na rowasu'u
Mateusi 26.57-68; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24*

⁵³ Tawamhã Zezusi hã te oto dasiwi saprõni ni, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u. Tame ïwana ma tô si'rã'õtõ, sasedoti ïpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré rowahutu'wa norĩ hã.

⁵⁴ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu, sasedoti ïpire uptabi nhorõwa u. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, ma tô nhamra unhamã dawa, hãi'ro da, romhuri'wa norĩ me.

⁵⁵⁻⁵⁶ Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré za'ra, Zezusi hã marĩ te te 're ï'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipese na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wirĩ da. Tawamhã da'ahã na dazadawa nhipese na, Zezusihi ãma ïsimiroti wasété na da te ãma sa'ra za'ra nherë, ãma dasisaze za'ra õ di.

⁵⁷ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tiwahutu zahuré hãiwi, Zezusi hã sadawa nhipese newa, ïsadawa nhipe te te ãma hiri zahuré da, âne:

⁵⁸ — Wa norĩ hã wa tô wasi'uihã na ïsimirowasu'u hã waparĩ ni. 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhorõwa hã te za, u, sãmra, été na da te dasiwi ï'ri hã. Tawamhã te za, u, aimawi 'ri duré. Da te dasiwi ï'ri da hã, mare di. Te te 'ri ré hã, bãdã hã si'ubdatõ te za, u, ãma ne, te te ãma romhuri ré hã. Æne taré dama siwasu'u ré, wa tô waparĩ ni, wasi'uihã na. — Æne te Zezusi dama wasu'u zahuré, taré.

⁵⁹ Tane nherë, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã te te siwi sadawa pibu zahuré wamhã, aiwab õ di, te te dama ïwasu'u zahuré zé hã.

⁶⁰ Tawamhã 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi hã dawa'wa ma hãiwi za, Zezusi hã uihã na te te sadanharĩ da, âne:

— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi i' aiwasu'u wasété na hã. E tó ãsarina ma tó aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — ãne te sadanha.

⁶¹ Tane nheré, te Zezusi hã ari'iwí za. Te te ãma wa'rãmi õ di, timreme na. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi hã te duré sadanharí na sahu, sasedoti ãpire uptabi hã:

— E tó sena a hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. E tó sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, a hã.

⁶² Tawamhã Zezusi hã asa te tãma siwasu'u oto:

— ãhe. Wa hã, Danho'reptui'wa. Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra. A norí wa'wa hã aihíni te za ãmadâ'ã za'ra wa'wa, ti'ai ãma dasiré ãpodo hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimire niwí, 're ãnhamra mono na, ãwaihu'u pese 'rata. Hãiwa' a na apã we ãmorí wamhã, te za ãne na ãmadâ'ã za'ra wa'wa. — ãne ma tó tãma siwasu'u sirõmo za'ra.

⁶³ Tawamhã te te sadawa 'rui wa, ma ti'uza hã hãiwazu, sasedoti ãpire uptabi hã. Tawamhã ãne ma tó ãma da'mahã:

— Tãibã oto. Aibã aimawi norí zô, ai'maihãrã aba õ di za, Zezusi te te wama ãwasu'u za'ra da hã, ãwasété na. ⁶⁴ 'Re ãhãimana u'ãsi mono newa, si'uihã na ma tó tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hãimana mono nheré. Si'uihã na ma tó timreme wasété. ãmreme ma tó ãwapari za'ra wa'wa. E marí tawamhã, ma tó ãma ãpisutu za'ra wa'wa. — ãne te ãma da'mahã. Tawamhã aihíni ma tó sima wé za'ra, da te dasiwi wíri da.

⁶⁵ Tawamhã te te siwi wé'õ wa, ma tó nasi ni'wam norí hã siwi ubu upto, tizadaipro na. Zazahã na ma duré siwi ubu ubu. Taha pari, ma tó duré nasi siwi ahã. ãne ré, te nasi siwi 'mahã:

— E 'wa hã ai'azãri'wa. Ma'ãpé, waihu'u. — ãne te nasi siwi 'mahã.

'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé 'madâ'ã'wa norí zama, ma tó siwi ti'ã, te te nasi siwi ahãri da.

Pedru hã, Zezusi te te dawi i'udãzém na rowasu'u

Mateusi 26.69-75; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁶ ãne ré, te zahadu Pedru hã dame nhamra, 'ri 'wawi wa'ra 're, pi'reba 'ri zahãpã. Tawamhã tame sãmra ré, ma we pi'õ hã datême wi, sasedoti ãpire uptabi ma romhuri'wa hã. ⁶⁷ Wisi wi, ma Pedru hã tisã, unhamã ãma hãi'ro ré. Tawamhã te te 'madâ'ã pese pari, te Pedruhu ma tinha:

— A zama te duré Zezusihi siré 're aimo, Nazaré ãma 're ãhãimana mono siré.

⁶⁸ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Tane na ãwaihu'u nheré, õ hã ãma sa'rese õ di. — ãne te pi'õi wi ai'udã, Pedru hã.

Tawamhã 'ri nhi'riti u te oto mo, 'ridawa u morí da, dapusizéb u. Tawamhã si'a ma oto hã. ⁶⁹ Tawamhã ma tó romhuri'wa sipi'õ hã tisã Pedru hã, 'ri nhi'riti ãma. Tawamhã ãrata ãsimasam norí ma, te wasu'u za'ra:

— ã hã Zezusi norí siré, 're ãmorí.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te duré tiwi ai'udã. Tawamhã ãma ronomro õ ré, te duré tãma nharí za'ra, ãrata ãsimasa hã:

— Tô sena, a hã Zezusi norí siré, te 're aimo. A hã tó, Darireza ãma 're ãhãimana mono.

⁷¹ Tawamhã Pedru te asa tãma nharí za'ra:

— Mare di. Tane na ãwaihu'u nheré, õ hã ãma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ã'azãri pé. — ãne te tãma sina waihu'u za'ra.

⁷² Tawamhã si'a hã awa'awi ma tihârâ na sahu. Tawamhã Zezusi te te tãma ïwaihu'uzém na, ma sina po're puru, Pedru hã. Åne ma tã Zezusi hã aré tãma waihu'u siro: "Si'a hã tihârâ na te te sahu ô ré, te za si'ubdatã dawi ï'udã, ïzadawa para ô nherê."

Tawamhã Zezusihi mreme na sina po're pu'u wa, te oto aiwa'õ, Pedru hã.

15

Apito Piratu, Zezusi te te ïsadawa pibuzé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-26; Rucasi 23.1-5, 13-25; Zuwã 18.28–19.16

¹⁻² Tawamhã awém na mararé, ma duré si'rã'õtõ, sasedoti ïpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te te sima roti za'ra da, ma si'rã'õtõ, dama roti'wa ïpire norĩ me. Taha pari, ma oto siwi pawasisi Zezusi hã, Piratuhu u te te siwi saprõni da. Tawamhã ïtème te te siwi awisi wamhã, Piratu te Zezusi sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tã tane hã tã ï'ãma ïwaihu. — Åne te tãma tinha.

³ Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã te Zezusihi ãma ïwasédé hã sa'ra za'ra taré, marĩ ïwasétère na 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ïpire za'ra hã. ⁴ Taha wa, Piratu te Zezusi 'mahã:

— Marĩ ahã na ma tã ai'ãma sa'ra za'ra ni. E asadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra ô di za. — Åne te 'mahã.

⁵ Tane nherê, tizadawa na te te wa'rãmi ô di, Zezusi hã. Taha wa, ma tã Piratu hã ãma titob'uzu, tizadawa na te te ãma wa'rãmi ô wa.

⁶⁻⁷ Wahub sidãpãsi, ma tã apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazéb 're, 're ïdasimasa mono norĩ hã 're dawairébé mono da, misi si. 'Re ïhãimana u'ãsi mono, tinhimiházé te te dama ïba'azém na dasa da te dasiwi 're ï'manharĩ za'ra mono zém na, ma tã te te 're da'azani, da te tiwi 're ïwaptêrê za'ra mono zéb uwaibaba. Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ïsisi hã. Romanu norĩ da, dasi'wapé watobro wamhã, te te da'mapãri za'ra wa, ma tã sème ni, dazazéb 're. ⁸ Tawamhã ma duré bãta na Piratuhu u tasi'rã'õtõ ni, da te tiwi rowaptêrê za'ra da, te te 're ï'manharĩ wê mono zéb zarina, misi te te dama 'mairob'ru da, dazazém hawi da'maiwatobro da, apã morĩ da.

⁹⁻¹⁰ Tawamhã Piratu te da'a'mahã:

— Zudezu norĩ, e asib'apito za'ra wa'aba ma, wa za rob'ru, apã morĩ da. — Åne te da'a'mahã, Zezusihi ãma. Sasedoti ïpire norĩ hã Zezusi te te sõ'ru za'ra wa, ma tã ïtème siwi awisi, Piratuhu u. Åne na ma tã Piratu hã ãma dawaihu'u. ¹¹ Piratu hã Zezusi hã apã morĩ da, te te nasi ãma da'ab'mahãrã nherê, te sasedoti ïpire norĩ hã nasi dawada'uri za'ra, Barabasihi si da te waptêrê za'ra da, tiwi, Zezusihi upana te te wazere da. ¹² Tawamhã Piratu te duré da'ab'mahã:

— E marĩ, wa za bété aima ãma pisutu za'ra wa'wa, asib'apito na asiwi 're ïsisi za'ra wa'aba mono ãma hã, te aima ãma ï'uwaimrami za'ra wa'aba zéb da hã.

¹³ — Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da. — Åne te nasi sa'ëtê ãma 'mahãrã za'ra ni, Piratu hã.

¹⁴ — E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bã. — Åne te ãma da'ab'mahã, Piratu hã.

Tane nherê, hãrã 'rãihã na te nasi ãma 'mahãrã za'ra, Piratu hã:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

¹⁵ Tawamhã Piratu hã dama rowē za'ra da, ma tō da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru za'ra da, dazazém hawi watobro da, apã 're morĩ da. Taha pari, te Zezusi tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, powawē hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari, te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

Da'wapéi'wa norĩ hã Zezusihi ãma ãto za'ra zé wasu'u

Mateusi 27.27-31; Zuwã 19.1-3

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tō Zezusi hã siwi ãwisi, Piratuhu nhorõwa u, 'ri 're wa'wa nhorõmo u. Tamemhã te oto sitẽme sisõ tihãrã za'ra, uburé sitẽme si'rã'õtõ da. ¹⁷ Tawamhã dasi'ubuzém na ma tō Zezusi hã siwi ãma hãiba ubu, ãhã pré na. 'Wabzéré panhipti na ma duré siwi sõpre.

¹⁸ Tawamhã sisarina te nasi timreme na sawi za'ra, taré:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowē na aihãimana.

¹⁹ Tawamhã ãrã wi, ma tō nasi siwi ahã, wedehu waré na. Te duré nasi siwi upto, tizadaipro na. Te duré nasi hi'rãtitõ tãma asimro, Zezusihi papara, ãma wata za'ra da newa. ²⁰ Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, tisi'ubuzém na te te siwi ãma ãhãiba ubu hã ma tō apã tiwi wazere za'ra. ãuzazém na ma oto apã siwi uza. Taha pari, te oto rob u siwi saprõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, 'ri nhorõmo nhiti.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ãsasõmrizé wasu'u

Mateusi 27.32-56; Rucasi 23.26-49; Zuwã 19.17-30

²¹ Tawamhã bãdãdi na te te siwi saprõni ré, ma tō aibã hã siwi sõpêtẽ, Sima na ãsisi hã, tirom hawi we ãmorĩ hã, 'ri ahã u. ãsa'ru nhisi hã, Sireni na. Sima hã Aresãdiri norĩ mama, Rupuhu me. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã, Simahã ma, ma tō 'ru za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hã te te tãma ãri da, Zezusihi ma.

²² Tawamhã Dodota na romnhisi u, ma tō siwi saprõ, Zezusi hã. Dodota na romnhisi hã, da'rãihi te wasu'u. ²³ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te aré tãma sõmri za'ra, uwa 'ru 'rãhi wa'u ãsẽ hã te te hã'rẽna da, miha na wedepa wa'u nhisi na, ãwazari ré hã. Tane nherẽ, te te hã'rẽne õ di, Zezusi hã. ²⁴ Taha pari, ma tō oto wedepo'o nhonhi'rãmi na siwi sasõ. Te te siwi sasõmri pari, ma tō ètẽ zapotore ã'ui'éré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, pibu pese na Zezusihi uza hã te te siwi waihu da. ²⁵ Zezusi te te siwi ãsasõmrizém na hã, bãdã ma tō oto tinho're za'a. ²⁶ Zezusihi 'rãhi uwaibaba wedepo'o na rob'ui'éré hã ma siwi tété, da te dasiwi ãwẽ'õ za'ra zém na, da te dasiwi ãma waihu'u za'ra da. ãne ãma ãrob'ui'éré hã: ã hã, zudezu norĩ nhib'apito.

²⁷ Zezusihi siré, ma tō duré aibã norĩ hã sasõmri zahuré ni, danhibrob zõ dapãri'wa norĩ hã. Zezusihi ãma te aiwã'aba zahuré ãsimire niwĩ, duré ãsimi'e niwĩ. ²⁸ ãne ãma ãromhãimanazé hã ma tō rob'ui'éré zarina, sina uwaimra, Zezusi hã. ãne duréihã ãma ãrob'ui'éré hã: “ãwasété norĩ zu, te za taré dasiwi wẽ'õ ni.” ãne ãma ãrob'ui'éré hã, ãbãihã na hã.

²⁹⁻³⁰ Tawamhã ãwa'wai baba, da te nasi ro'rahãri za'ra sidãpãsi, te nasi ãma tawa'ẽ za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rã siwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã, si'ubdatõ bãdã hã ai'ãma si'utõrĩ õ ré, duré apã 'ri da. Ma'ãpé, asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atã'ã tõ da. — ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra.

³¹ Duré sasedoti ãpire norĩ hã te nasi ãma wa'ẽ sina, ãne sima nharĩ za'ra ãma, rowahutu'wa norĩ me:

— Oro te te 're da'anho'reptui mono za, 'râwi sisô'reptui ô di bété. ³² Ma'âpé, âne ré, wedepo'o nhonhi'râmi hawi we te te si'ra wanho'a, Danho'reptui'wa hâ Izarazéhé nhihudu norî nhib'apito hâ, wa te wasina i'umnhasi za'ra zéb da hâ. — ãne ma sima âma rowaihu'u za'ra.

Tawamhâ ïsiré ïsa'o zahuré zama, te nasi tâma nharî wasété zahuré, Zezusihi ma.

³³ Tawamhâ ma tô ti'abzuma. Abzuma wamhâ, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ siprazéb u, te oto robra si nomro. ³⁴ Tawamhâ si'ubdatô bâtâ âma, te Zezusi hâ Timama hâ sina 'mahâ, hârâ 'râihâ na âne:

— Eroi, Eroi, rema sabatani.

Îharâzém na hâ, âma ïsaprizé hâ, âne:

— Înhib'apito, Înhib'apito, e marî da, ma tô oto ïrê. — ãne âma ïsaprizé hâ.

³⁵ Tawamhâ ni'wam norî hâ i'rata ïsimasam norî hâ Zezusihi hârâ te te wapari za'ra wamhâ, ma tô sima rowasu'u za'ra, âne:

— Ôhōta wapari aba. Eriasihi zô te hâ, te te we pawaptob da.

³⁶ Tawamhâ ni'wa hâ si'aba're na ma tô piza're upsözém ne hâ 'mai'â, uwa 'ru 'râi wa'u ïsé na te te tâma âma di' da, Zezusihi ma, ïwa'âbâ syry na. Tawamhâ wedewaré 'râsutu na ma tô âma sapu'u, Zezusihi ma, te te wê da, te te upsômri da. Taha pari, te âne dama tinha:

— A'â pé wanhimipari za'ra wa'aba, Eriasi we sô morî ô'umnhasite, wedepo'o nhonhi'râmi hawi, te te si'ra da. — ãne ma dama waihu'u.

³⁷ Tawamhâ Zezusi hâ hârâ 'râihâ na te hâ, ïrême ma. Taha pari, ma pê'ê hai'utô.

³⁸ Zezusi hâ dá'â wi, zazahâ ïhâpa hâ 'ri 're wa'wa nhitobzé hâ ma uihâ na hâihaipo'o aiwa, hâimo hawi pi'reba, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorôwa âma hâ.

³⁹ Zezusi hâ hâiwi sa'o ré, da'wapéi'wa norî wada'uri'wa hâ ïsô're te za, ïpapara, romanu hâ. Tawamhâ Zezusi hâ ïrême ma hârâ 'râihâ na hârâ wamhâ, te te wapari wamhâ, ma âma rowaihu'u:

— Nare ô hâ, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra.

⁴⁰ Pi'ô norî zama, romhâ hawi te Zezusi hâ 'madâ'â za'ra. Nima norî nhisi hâ âne: Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Zuzé norî na hâ Ti'aduhu me. Ti'adu hâ ïhâiba té. ⁴¹ Zezusi hâ Darireza âma 're morî ré hâ, pi'ô norî hâ ïsiré te 're nomro. Ma tô duré marî na te te siwi 're pawapto. Ta norî siré, te duré pi'ô norî hâ ahâ na Zeruzarê u ai'aba're, Zezusihi siré. Ta norî zama te romhâ hawi siwi 'madâ'â za'ra.

Zezusi hâ da te ïsêrêzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Rucasi 23.50-56; Zuwâ 19.38-42

⁴²⁻⁴³ Sabadu u bâdâ 're ïne mono u, te zudezu norî hâ te te sima 're ropese za'ra, sabadu na hâ te te 're romhuri za'ra mono ô na dá'âsina. Tawamhâ sabadu u oto hâiwahâ wa, romhuri 'râsutuzéb âma te Zuzé hâ Piratuhu u mo. Arimateza âma te aré 're hâimana, Zuzé hâ. Zudezu norî ma roti'wa ïpire, ta hâ. Taha wa, te nasi sirâ'ôtô, siré dama roti'wa ïpire za'ra norî me. Zuzé hâ, 'Re ïhâimana u'âsi mono da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb zô, te 're simipari u'âsi. Tawamhâ romhuri zahârizéb u, romhuture wa, ma tô sada aptete Zuzé hâ, Piratuhu u morî da, Zezusihi hâiba hâ te te tiwi waptêrê da, ab're sirômo 're, te te sêrê da. ⁴⁴ Zuzé hâ, Zezusi hâ idâ'â na te te tâma rowasu'u wamhâ, Piratu hâ te âma rosa'rata, dá'â su'u wa. Tawamhâ Piratu hâ da'wapéi'wa norî wada'uri'wa zô te hâ, idâ'âzém na te te âma sadanharî da, tô sena zô. ⁴⁵ Tawamhâ tô sena Zezusi hâ idâ'â na te te tâma rowasu'u parimhâ, Zuzéhé ma, te oto Piratu hâ tâma ti'ru, Zezusihi hâiba hâ ab're sirômo 're, te te sêrê da.

⁴⁶ Tawamhã Zuzé hã zazahâ, ma sada uipra, ìhâirã hã. Taha pari, Zezusihi hãiba hã ma oto si'ra, wedepo'o nnonhi'rãmi hawi. Tawamhã zazahâ ìhâirã na ma ubu. Te te ubu pari, ma tô ab're 're tisê. Sa'a zahâpâ êtê wa, ab're sirômo 're, ma tisê. Taha pari, te êtê tômo wawê hã te te pizari, ab're te te âma îrê sitob da. ⁴⁷ Âne Zezusihi hãiba te te sêrê ré, ma tô pi'ô norî hã âma 'madâ'â zahuré, Mariza Madarena hã Marizaha me. Ta hã Zuzéhé na. Tawamhã ma tô sabu zahuré, nimame Zuzé te te ìsêrêzé hã.

16

Zezusi apâ ìhâiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

¹ Tawamhã bâdâ oto sébré wamhã, tâibâ oto sabadu hã romhuri zahârizé hã zudezu norî te hã. Tawamhã pi'ô norî hã ìwa'u zadaze hã, ma tô siwi uipra, te te siwi âma hãiba u'rê da, Zezusi hã. Pi'ô norî nhisi hã Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Ti'aduhu na hã. ² Tawamhã pi'ô norî hã mararé te ai'aba'rê, sa'a zahâpâ ab're u, bâdâ 'râiwatobro wi, dumidu na. ³ Bâdâdi na si'aba'rê ré, ma âne sima waihu'u za'ra:

— E 'wa hã te za êne hã wama sa'rê za'ra, ab're nhitobzé hã.

⁴ Ab're nhitobzé hã êne hã tômo wawê uptabi wa, ma âne sima waihu'u za'ra. Tane nherê, sihutu wamhã, êne da te ìsa'rê na ma tô 'madâ'â za'ra. ⁵ Tawamhã ab're 're, sisisi wamhã, ma tô aibã hã siwi sôpêtê ìprêdupté hã, uza hãirã ré ìsãmra hã. Ìnomrozé nhimire niwî te nhamra. Taha wa, pi'ô norî hã ma tâma tipê'êwara za'ra. ⁶ Tawamhã âne te tâma nharî za'ra, pi'ô norî ma:

— Ìma aipahi za'ra wa'aba tô. Zezusi hã Nazaré âma aré ìprêdu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na, da te dasiwi ìsasômri zô robzabu za'ra wa'aba da, te we ai'aba'rêi wa'wa. Âne na, wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Âme hãimana ô di oto. Apâ ma tô hãiwa'udu. Ma'âpê, ìnomrozé hã sabu za'ra wa'aba. Robaba di. ⁷ Taha wa, te za oto apâ ai'aba'rêi wa'wa, Peduru norî ma tâma rowasu'u za'ra wa'aba da, âne: “Zezusi hã aiwana te za, u, timorî 'wa, Darizeza u. Tame te za, u, ìsôpêtê za'ra wa'wa, aima ìsiwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina.” — Âne ma tô pi'ô norî ma waihu'u za'ra.

⁸ Tawamhã ma wairé ab're hawi, wara sina sisa'rei mono da. Tâma pê'êwara za'ra wa, te tirêrê'ê za'ra. Pahi te, ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra ô di a'â.

Zezusi hã, Mariza Madarenahã ma, ìsihâi'rézé wasu'u

Mateusi 28.9-10; Zuwã 20.11-18

⁹ Zezusi hã dumidu na ma tô apâ hãiwa'udu, mararé. Tawamhã ìmorî'rata na ma tô Mariza Madarenahã ma, sihâi'rê. Ti'ai baba 're morî ré, ma tô taha ma, wa'uburé hã 7 na sãmra. ¹⁰ Tawamhã Zezusihi siré 're ìnomro mono norî u, te mo Mariza Madarena hã, te te tâma rowasu'u za'ra da. Tâma robzei'ô za'ra di. Pê'êzé uptabi za'ra wa, te aiwa'ô za'ra. Âne ré, ma tô ìtême tiwisi za'ra, Mariza Madarena hã. ¹¹ Tawamhã Zezusi apâ 're ìmorî na, duré ìtême ìwisizém na hã te te tâma rowasu'u za'ra wamhã, te te âma saze za'ra ô di.

Zezusi hã, maparane tizazei'wa norî ma, ìsihâi'rézé wasu'u

Rucasi 24.13-35

¹² Taha pari, ma duré Zezusi hã aimawi tihãiba na sihâi'rê, maparane tizazei'wa norî ma. Rom na bâdâdi na neb ré, ma tô ìtême tiwisi zahuré. ¹³ Tawamhã apâ te tineb zahuré, Zezusihi siré 're ìnomro mono norî ma, te te rowasu'u zahuré da. Tane nherê, te te tâma rowasu'u za'ra nherê, te te âma saze za'ra ô di duré.

*Zezusi hã tisiré norĩ ma, ĩshãĩ'rézé wasu'u, 11 na ĩhãiba norĩ ma
Mateusi 28.16-20; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8*

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ u ma duré wi, sai ma, si'ubumroi ré, 11 na ĩhãiba za'ra u. Tawamhã timreme ma tã tãma pêtê za'ra, siwi ĩsabui'wa norĩ nhimirowasu'u hã te te saze za'ra ô wa, apã ĩhãiba'utuzém na da te ĩwasu'u na hã. ¹⁵ Taha wa, te ãne oto tãma nharĩ za'ra:

— Daro mono bâ te za oto 're ĩropéi wa'aba mo, a'uwê mono bâ, ĩwasu'uwê na 're dapo're pu'za za'ra wa'aba mono da. ¹⁶ Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za te te 're da'anho'reptu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ô wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te za te te 're da'awê'ô. ¹⁷ Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, wa za te 're da'apawapto, ĩwaihu'u pese zarina, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ wê mono da, ĩwasu'u na tã sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. ãne te za te te 're dapawaptob za'ra. ĩnhisi na te za wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra, ĩzadawa para. Duré 're ĩdasisadaihu'u za'ra mono ô na zama, te za 're mreme zusi. ¹⁸ Sa'rese ãna, wahi hã te te 're waibui mono nherê, duré dapãrizé hã te te 're âhuri mono nherê, tãma 're rowê za'ra mono di za. Duré, tinhib'rata na ĩhãzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono wamhã, te za 're sépt'â za'ra, ĩhãzé ré norĩ hã. — ãne ma tã tãma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã hãĩwa u ĩmorĩzé wasu'u
Rucasi 24.50-53; Atusi 1.9-11*

¹⁹ Wanhib'apito Zezusi hã te te tãma rowasu'u za'ra pari, ma tã hãĩwa u tiwi âri za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimire niwĩ oto 're sãmra mono da, pire uptabi na. ²⁰ Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ĩsadawa para, ma tã te te ropé daro mono bâ, ĩwasu'uwê na te te 're dapo're pu'za za'ra mono da. Wanhib'apito hã ma tã te te 're pawaptob za'ra, ĩsimi'manharĩ waihu'u pese zarina, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ wê mono da, ĩsimirowasu'u za'ra na tã sena uptabi, da te 're waihu'u za'ra mono da.

Rucasi Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Rucasi te te ãma ĩrob'ui'érézé Ĩbaihã wasu'uzé

Ã ĩbaihã na rob'ui'éré'wa nhisi hã Rucasi na ĩsisi hã. Duré Atusi na rob'ui'éré'wa, ta hã. Ta hã aré dawede'wa (Corosu. 4.14). Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré'wa hãiba amo norĩ hã ta norĩ hã zudezu, Mateusi, duré Marcusi hã, duré Zuwã. Rucasihi si zudezu õ di. Duré Tezopiru hã ĩsiré zudezu'õ ma, ma tõ ã ĩbaihã na rob'ui'éré hã tãma tisõ, Rucasi hã.

Tawamhã Rucasi hã ma tõ Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré, ĩwaptã'ázém hawi sada 're ĩromhãimana mono zém na hã, hãiwa u apã ĩmorizéb u hã. Ma tõ duré wama ãma rowasu'u za'ěté za'ra, Zezusihi nhimirowahutuzém na hã. Ma tõ duré wama wasu'u za'ra, Zezusi hã ti'ai ãma wasine za'ra ĩpoto na hã. Ma tõ duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã a'uwẽ mono bã te te 're da'anho'reptui mono da, wei ĩmorĩ na hã, duré zudezu norĩ tẽmep si we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tõ Zezusi hã dama siwaihu'u, ti'ai ãma dasiré ĩpoto na hã.

Duré Rucasihi nhimi'ui'éré zarina, wa za waihu'u za'ra ni, Zezusi hã ĩhãzé ré norĩ ãma 're ĩpẽ'ézé mono zém na hã, duré ĩsimarĩ'õ norĩ ãma hã, duré da te dasiwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono norĩ ãma, duré samaritanu norĩ ãma, duré waseté na 're ĩnomro mono norĩ ãma.

¹⁻⁴ Tezopiru, asawi di. ãhãna wa za aima rob'ui'éré, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na, sena na waihu'u da. Ni'wam norĩ hã ma tõ Zezusihi wasu'u na te te 're dapo're pu'u na'rata za'ra, titõmo na te te ãma 're ĩ'madã'ã za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tõ ĩwasu'u na'rata hawi wama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩsimirowasu'u zarina, ma tõ ĩwasu'u na ãma rob'ui'éré za'ra ni, da'ahã na. Taha wa, wa hã wa duré ĩsima wẽ, te ãma aima rob'ui'éré da. ĩwasu'u na'rata hawi, wa tõ rosa'rata pese, te waihu'u pese da. Ni'wam norĩ hã ma tõ ĩwasu'u hã aima wasu'u za'ra. Taha wa, wa tõ ĩsima wẽ, upsãtã pese na te aima rowasu'u da, rob'ui'éré na, Zezusihi wasu'u hã sena na waihu'u da.

Zuwã Batitaha potozé wasu'u

⁵ Erodi hã zudezu norĩ nhipti'ai 're, apito na 're hãimana mono ré hã, aibã hã te 're hãimana, Zacaria na ĩsisi hã. Zacaria hã sasedoti, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa. Abizaha nhihudu norĩ me, te te tãma 're romhuri za'ra. ĩmro nhisi hã, Izabé na ĩsisi hã. Izabéhé hi'rada hã, Arã na ĩsisi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa, Arã hã. ⁶ Zacaria norĩ hã ma tõ 're hãimana wẽ zahuré. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese zahuré. Taha wa, tãma wẽ zahuré di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma. ⁷ Tane nherẽ, 'ra zahuré õ di. Izabé hã 'ra waihu'u õ wa, ma tõ 'ra ãna si'ĩhi zahuré.

⁸ Tawamhã nimahã bãtã na ma tõ Zacaria hã tinhimirohuri hã 'manha, sasedoti te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'remhã. Taha te hã bãtã wa, ma tõ romhuri 'manha.

⁹ ĩsiré norĩ hã ma tõ tãma pisutu za'ra, 'ri para u sébré da, te te tãma romhuri da. Taha wa, 'ri para u, ma tõ oto ázé Zacaria hã, wedewati ĩsadaze hã wedeza ne na te te tãma zata da. ¹⁰⁻¹¹ Tawamhã te te tãma zata ré, te ai'ubumro ni rowi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, mreme zusi da. ãne ré, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã ma tõ tãma sihã'i'ré. Wedeza nhimire niwĩ te za, ĩsõ're uwaibaba, ro'õ ré, wedewati ĩsadaze hã. ¹² Tawamhã te te

sāmri wamhã, ma tãma pẽ'ẽwara, Zacaria hã. Te te rosa'rata waihu'u õ di.
 13 Tawamhã te tãma tinha:

— Zacaria, aipahi tõ. 'Re ìhãimana u'ãsi mono, ma tõ aimreme hã wapa, tiwi ìrowaptẽrẽzẽm na hã. Aimro te za oto ti'ra. Waptã'ã wapsi, ai'ra te za ìsisi, Zuwã na. 14 Ai'ra hã aima waptã'ã aba wapsi, aima rowẽ wa'aba di za. Da'ahã norĩ ma zama, rowẽ za'ra di za. 15-16 Prẽdu wapsi, ìsimiroti hã pire di za. Taha wa, te za ìsimiroti pire na waihu'u, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. Uwa 'rãi wa'u ìsẽ hã te te 're hãsi mono õ di za. Durẽ ázẽ hã te te 're hãsi mono õ di za. Waptã'ã hawim harẽ, te za 'Re ìhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani rẽ 're mo. Taha si, te za te 're wapari pese. Taha wa, te za tisirẽ Izarazéhẽ nhihudu norĩ hã te te 're apawpto tinhimiroti na, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti si, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da oto. 17 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te za 're mo. Wahi'rada Eriasihĩ ne, te za 're mo, mreme pire na, durẽ waihu'u pese na. Tawamhã ai'ra nhimiroti zarina, te za damama norĩ hã ti'ra norĩ hã te te 're sawi pese za'ra. Durẽ dapore õ wamhã, te za apã 're dasipizari za'ra, 're ìdanomro wẽ mono zarina, oto 're danomro mono da. ãne wamhã, te za danhimiza'rese sô 're danhimipari za'ra, Danhib'apito zõ. — ãne ma tõ ìwana rẽ ãma tãma rowasu'u, Zacariaha ma, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

18 Tawamhã Zacaria asa ma tõ sadanha, romhuri'wa hã:

— E niha wa za asaze, tane na hã. Wa hã ìhi uptabire oto. Durẽ ìmro zama, ìhi uptabire. — ãne hãiwa hawi romhuri'wai ma, te tinha.

19 Tawamhã te durẽ asa tãma tinha:

— Wa hã Dabrizẽ, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa. Ta hã ma tõ we ìzatõ, rowasu'uwẽ hã te aima wasu'u da. 20 Tazahã, ìnhimirowasu'u na ìzazei õ di, sena na. Taha wa, te za aima rob'manha 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, aimreme õ na, ai'ra waptã'ãzẽb u. Ai'ra waptã'ã wapsi, te za apã aima tisõ, aimreme hã. — ãne ma tõ tãma rowasu'u, Dabrizẽ hã.

21 Zahadu te rowi sõ mapari za'ra ni, Zacariaha zõ. Sõ danhimipari za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, sõ ìrowaptã'ãzẽm na hã, 'ri para.

22 Tawamhã Zacaria hã ma tõ oto datẽme watobro, rob u. Datẽme watobro wamhã, mreme waihu'u õ di. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Marĩ hã ma tõ sõ'awi sabu Zacaria hã, danhotõ 'rowi, da te 're ìrosawẽrẽ za'ra mono ne hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni. Tawamhã, mreme waihu'u õ wa, ma tõ tinhiptõmo na si dama rowasu'u.

23 Tawamhã Zacaria, te te romhuri pari, te apã mo, ãma 're ìdawata za'ra mono zẽm hawi, tinhorõwa u. 24 Syri na ãma ronomro wi, ma tõ tiwasã, Izabẽ hã. Tawamhã a'amo ìmrotõ na ãma ìsi'utõrĩzẽm na hã watobro õ di, tinhorõwa hawimhã.

25 Tawamhã te sima tinha:

— Ahãna ma tõ Wanhib'apito hã ìpawapto. Da te oto ìma 're nharĩ za'ra mono õ di za, ì'ra õ na hã. — ãne te tinha, Izabẽ hã.

Zeusi za ìwaptã'ãzẽm na, Dabrizẽ te te ìwaihu'uzẽ wasu'u, Marizaha ma

26-27 Tawamhã a'amo ìmropã hã Izabéhẽ ãma oto si'utõri wamhã, ìwasã na hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma we durẽ satõ ti'ai u, Dabrizẽ hã, hãiwa ãma tãma ìromhuri'wa hã. Nazarẽ u, ma we satõ, pi'õi ubuni ma, te te sadawa wasu'u da. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazarẽ hã. Pi'õ nhisi hã, Mariza na ìsisi hã. Ta hã, azarudu. Niwapsi, Zuzéhẽ me te za sina timro zahurẽ, apito Dawihi nhihudu me. 28 Tawamhã ma tõ we ìtẽme wi, Marizaha u, hãiwa ãma romhuri'wa hã. Ìtẽme wisi wamhã, te tãma tinha:

— Mariza, rowē na 're aihâimana mono. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô aiwēsā, Wanhib'apito hā. Taha wa, te za aima tinhopru, ìwē uptabi na. — Æne te tãma rowasu'u, Marizaha ma.

²⁹ Tane nherē, Mariza hā te te waihu'u ô di, ìsimirowasu'u hā. Taha wa, tipē'ē na, te sima tinha:

— E niha bā, te òne ìma tinha. — Æne te sima tinha. ³⁰ Tawamhā te duré tãma tinha, hāiwa hawī romhuri'wa hā:

— Mariza, aipahi tō. 'Re aimorī wē na, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hā aiwēsā. ³¹ Taha wa, te za aiwasā. Ai'ra te za aibā na aima podo. Ai'ra hā poto wapsi, Zezusi na te za ìsisi. ³² Ai'ra hā prédu wapsi, dama pire na te za 're mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na ìsisi hā za, danhipai u ìpire uptabi 'ra na. Ta hā uburé Danhib'apito uptabi hā te za ti'ra ma pisutu, tihirata ne, si'apito da, Dawihi ne. ³³ Danhib'apito 're morī wa, Zacoho nhihudu sidápâsi, te za ìsib'apito 're sãmra. Òne u'âsi. Te za ãma 're sib'a'uwē u'âsi za'ra. — Æne te Marizaha ma rowasu'u, hāiwa hawī romhuri'wa hā.

³⁴ Tawamhā asa te tãma tinha, Mariza hā:

— E niha wa za ì'ra, aibā te sa'rese ô nherē. — Æne te tãma tinha.

³⁵ Tawamhā asa te tãma tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, te za we aipawapto, tiwaihu'u pese na aiwasā da, ai'ra da. Taha da, te za Tipē'ézani hā we atēme satō. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na, te za ai'ra hā da te 're sisi za'ra. — Æne te Marizaha ma rowasu'u. ³⁶ Te duré tãma tinha:

— Ana wapté hā wa za duré aima wasu'u, Izabé hā. Si'ŋhi uptabi nherē, ma tô tiwasā. 'Ra waihu'u ô na, ma tô da te 're wasu'u za'ra. Tazahā, wasā ré sãmra ré hā, 6 na ma tô oto ãma ai'utō, a'amo hā. ³⁷ Uburé marī hā tãma waihu'u pese di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Taha wa, ma tô tiwasā. — Æne ma tô tãma rowasu'u.

³⁸ Tawamhā Mariza te asa tãma tinha:

— Wa hā, Wanhib'apito ma, romhuri'wa. Ta hā te te ìma pisutu wa, wa tō ìsima wē, ìmreme hā. — Æne Mariza te tãma tinha.

Tawamhā te te tãma rowasu'u pari, ma tô mo apā hāiwa u, romhuri'wa hā.

Mariza ìmorizé wasu'u, Izabéhé u

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhā bādâ umro na ãma si'utōrī pari, ma tô Mariza hā sima robza'ra pese, tina waptéb u morī da, Izabéhé u. Tawamhā Zudeza na danhipiti'a nho'ômo nhisi u, te ìtēme mo si'aba'ré na, 'ri ahâ u, sa'a u. Tawamhā ma tô oto wi, Zacariaha nhorōwa u. 'Ri para u sébré wamhā, ma tô tina wapté hā sawi. ⁴¹ Tawamhā Izabé hā Mariza te te ìsawizém na te te wapari wamhā, ma tô ìwasā hā 're rési, ìdi'i 'remhā. Tawamhā ma tô ti'ra wapté ma rowasu'u, Izabé hā. ⁴² 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ézani te te tãma ìwaihu'uzéb zarina, rowē te, te mreme 'rāihā na tãma rowasu'u, ãne:

— A hā pi'ô norī nhipai u, ma tô aima tinhopru, ìwē uptabi na, 'Re ìhâimana u'âsi mono hā. Ai'ra ma zama, te za tinhopru, ìwē uptabi na, ai'uté norī nhipai u. ⁴³ Duré a hā Wanhib'apito na te za 're aimo. Taha wa, ìma aipire di. Tane nherē, asisawi ô di, we ìtēme aimorī tō da. Taha wa, ìma rowē di. ⁴⁴ Aimreme na ìzawi wi, ma tô ì'ra hā 're rési, ìdi'i 'remhā, rowē te. ⁴⁵ A hā aima rowē di. E tihai wa. Wanhib'apito hā te te aima ìnharizém na ãma sazei wa, sena na. Taha wa, aima rowē di. — Æne te ti'ra wapté ma tinha, Izabé hā.

Mariza, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma ìwatazé wasu'u

⁴⁶ Tawamhā Mariza te tinha:

- 47-49 — Wanhīb'apito āma, wa za 're īwata u'āsi. 'Re īhāimana u'āsi mono hā īnho'reptui'wa, te 're mo. Tāma īwapure nherē, ma tō ī'āma rosa'rata. Taha wa, īpē'ē na, wa 're īto. 'Re īhāimana u'āsi mono hā īwaihu'u pe hā, iwē uptabi hā iwē na ma tō īma 'manha. Taha wa, iwē na te te īma ī'manharī wē na, te za dasima da te 're īwasu'u u'āsi.
- 50 Īmreme, da te 're 'madā'ā pese za'ra mono wamhā, te za da'āma 're pē'ēzé u'āsi. Ōne u'āsi.
- 51 Tiwaihu'u pese na 'rāwi sina 're īwata za'ra mono norī hā te za te te wama 're awano'ō.
- 52 Apito norī hā te za roti hawi te te 're azani, wapure na oto 're nomro mono da. Tipire na sina 're īwata za'ra mono ō norī si te za te te 're apisutu, pire na oto 're nomro mono da.
- 53 Mra, da te 're sēpata za'ra mono wamhā, sa'ētē na te za dama 're sōpru. Īsibrob ahā norī hā te za sisiti te te 're azatōrī, ubana oto 're nomro mono da.
- 54-55 Durēihā wahi'rata norī ma, ma tō ropisutu, Īsihudu sidāpāsi te te 're apawapto mono da. Taha wa, ma tō wa norī hā Īzarazéhé nhihudu norī hā te te 're wa'apawapto, wa te tāma 're Īromhuri za'ra mono hā. Simizawi pese wa, ma tō Abra'āhā āma 're pē'ēzé u'āsi. Tiwi simani ō di. Duré Īsihudu sidāpāsi, ma tō āma 're pē'ēzé u'āsi za'ra. Tiwi simani za'ra ō di.

Āne 'Re īhāimana u'āsi mono āma te tiwata, Mariza hā.

56 Tawamhā Īzabéhé 'rata sāmra ré, ma tō a'amo hā si'ubdatō āma ai'utō. Taha pari, te apā mo Mariza hā, tinhorōwa u.

Zuwā Batitaha waptā'āzé wasu'u

57 Tawamhā Īzabéhé āma ī'ra hā Īsépu'uzé hā ma tō bādā hā īwa waptārā. Tawamhā ma tō tāma podō, 'watébrémi na. 58 Poto wamhā, ī'rata 're Īsōrōwa za'ra mono norī hā ma tō īwasu'u hā wapari za'ra. Īsisānawā norī zama, ma tō īwasu'u hā wapari za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono hā tiwē hā te te tāma Īsōmri na hā. Taha wa, te uburé Īsabādā 're to za'ra. 59 Tawamhā bādā hā īwaptā'āzém na hā, 7 na ma tō āma ai'utō. Taha wa, awēm na ma oto sihāiwata nhizāri ni. 'Re īhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē 're morī da, Īpibui pese zéb da, ma sihāiwata nhizāri ni. Tawamhā Īmama nhisi na, te aré sisi za'ra ai'utē hā, Zacaria na, Īsisānawā norī hā. 60 Tazahā, Īna hā te tāma nharī za'ra:

— Maze di. Zuwā na, te za tinhisi. — Āne te tāma nharī za'ra.

61 Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— E mahāta Īmama sisānawā, āma Īsisizéb da hā. E Zuwā na, ma tō ti'manhisi. Mare di. Īmama sisānawā hā āma 'manhisi ō di, Zuwā na. — Āne te Īna ma nharī za'ra ni.

62 Tawamhā Zacaria te sadanharī za'ra, ī'ra nhisi na. 63 Tawamhā tinhiptōmo na, ma tō dama tinha, Ībaihā te te tāma āri za'ra da, ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére da. Tawamhā wedepo'ore hā ma tō tāma āri ni, Īsyryre hā. Tawamhā āne ma tō rob'ui'ére: “Zuwā na Īsisi hā za.” Āne ma tō tāma waihu'u za'ra. Tawamhā Īsisānawā norī hā te āma titob'uzu za'ra, tinhisi na te te sisi ō wa. 64 Tawamhā ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére pari, ma oto mre me watobro apā, Zacaria hā. Tawamhā 'Re īhāimana u'āsi mono āma te tiwata, sōpru wa. 65 Tawamhā 'ri 'rata 're Īsi'ubumroi mono norī hā īwasu'u te te wapari za'ra wamhā, ma tō tāma tipahi za'ra, ōne hā tāma sa'rese za'ra ō wa. Tawamhā sa'a āma, ma tō īwasu'u wapari za'ra ni, daro mono bā, Zudeza na danhipti'a

nho'ômo nhisi âma. ⁶⁶ Tawamhã, da te wapari za'ra wamhã, ïwasu'u hã wê wa, te âma rosa'rata u'âsi za'ra ni. Te duré âma tasisadanharĩ za'ra ni:

— Prédu wamhã, e marĩ na te za 're hâimana, 'watébrémi hã. — Æne te dasima nharĩ za'ra ni, ïwê na te te sada 'manharĩ wa, Zuwãhã zada, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

Zacaria, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma ïwatazé wasu'u

⁶⁷ Tawamhã Zacaria hã 'Re ïhâimana u'âsi mono pé'ëzani nhimipawaptom na, ma tô mre, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, âne:

⁶⁸ — 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wê di, Wanhib'apito hã. Wê wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra. Wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu, te za we oto wapawaptob za'ra, wanhitob'ru nhimiwada'uri hã wama wapu za'ra da, rowê na 're wasi'ubumroi mono da.

⁶⁹ Ma tô we oto watême satô ïwaihu'u pe hã, Wanho'reptui'wa da hã, apito Dawihi nhihudu hã. Tâma ïromhuri'wa, Dawi hã.

⁷⁰ Æne duréihã, ma tô romhã ré rowa'ôto za'ra dama, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, te te sima ïpisutu za'ra norĩ hã. Wê uptabi za'ra di.

⁷¹ Wazawi'ô'wa norĩ wi, ma tô wama âma ropisutu, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, te te 're wa'anho'reptui mono da, wawê'ô'wa norĩ, te te 're wawada'uri tô za'ra mono da.

⁷² Te za tô te te dama 're ab'manharĩ wê u'âsi, wahi'rata norĩ ma, te te ïropisutuzéb uwaibaba. Tô sena te te tâma ïropisutuzé hã, te za te te âma 're a'uwaimrami u'âsi. Tiwi simani ô di za.

⁷³⁻⁷⁵ Duréihã ma tô Abra'ãhã ma tinha, tô sena ïsihudu te te 're wa'apawapto mono da, wawê'ô'wa norĩ wi, te te 're wa'anho'reptui mono da, wapahi âna, wa te tâma 're romhuri za'ra mono da, duré ti'ai âma ré, ïsô'a 're wanomro mono da, wawê uptabi na.

Æne Zacaria hã ma tô dama tinha. ⁷⁶ Te duré tinha, ti'ra ma:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, danhipai u'ïpire uptabi. A hã ïsadawa wasu'u'wa, te za 're aimo. ïsadawa wasu'u'wa na, te za aiwaihu'u za'ra ni. Datême te za 're aimo, Wanhib'apito wana, asimiroti na 're da'apawapto mono da, Wanhib'apito zô danhimipari sina 're danomro wê mono da.

⁷⁷ Datême 're aimorĩ wamhã, te za 're ïda'apo're pu'u mo, âne: “Re ïhâimana u'âsi mono hã te za te te aima 're aparĩ 'wa, marĩ hã 're ï'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Æne te za te te 're asô'reptu za'ra wa'wa.” Æne te za 're ïda'apo're pu'u mo.

⁷⁸ Wahuré te tâma 're hâimana, ïpê'ëzézé hã, duré ïsimizawi pese zé hã. Æne 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za oto te te 're wa'anho'reptu, rowê na 're wanomro mono da. Bâdã 'rãi watobro wamhã, tâibã oto robra hã. Tawamhã dama 're rowê za'ra mono di za. Tane, Wanho'reptui'wa hã te te wama 're aparĩ mono wamhã, marĩ, wa te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, taha wa, wama 're rowê za'ra mono di za.

⁷⁹ Tawamhã ab're pipa te, robzei'ô u'âsi, 're wanomro mono ô di za. Te za oto te te 're wa'anhimroi wê, rowê na 're ïwanomro mono zém na.

Æne Zacaria hã te ti'ra ma rowasu'u.

⁸⁰ Tawamhã 'watébrémi hã ma tô tiprédu. ïhãiba hã siptete di, prédu wamhã. Tiwasété wi siptete wamhã, 're morĩ wê di. A'ubuni wi, te oto 're sãmra. Bâdã ïwa waptã'ã wapsi, te za datême 're mo, te te dama 're sadawa wasu'u mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

2

*Zezusihî waptâ'âzé wasu'u**Mateusi 1.18-25*

¹⁻² Tawamhã Zuwã hã waptã'ã wamhã, ma tô Roma âma danhib'apito Adusitu hã dama ti'ru, uburé danhisi na, da te daza'rata za'ra da. Dahâiba te te waihu'u da, ma tô dama ti'ru, daza'ratazé hã. Daza'rui mono bâ danhib'apito uptabi, apito Adusitu hã. Tawamhã ma tô dahâiba za'rata na sãna'rata za'ra ni, Sirenizu hã, Îsadawa para te te dama 're roti mono ré, Siriza na ti'a nhisi âma. ³ Taha wa, dahi'rata za'ru u, ma tô 're danomro daro mono bâ, danhisi na da te 're daza'rata za'ra mono da.

⁴ Taha wa, Zuzé hã te mo, tihi'rata za'ru u. Apito Dawi hã îhi'rata wa, tihi'rata za'ru u te mo, Beré u. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Beré hã. Nazaré hawi te mo, Beré u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Nazaré hã. ⁵ Timro me, te tineb zahuré Marizaha me, Îsisi na, da te dame rob'ui'ére zahuré da. Wasã ré, te saprô. ⁶⁻⁷ Tawamhã Beré u, ma tô aimsisi zahuré. Beré âma simasisi ré, ma tô îwasã hã âma sépu, te te âma îrosôwada 'rada hã. Tawamhã ma tô tâma waptãrã, aibã 'rare hã. Waptã'ã wamhã, zazahã pa na ma tô ubu, îna hã. Te te ubu pari, ma tô tihi, nomro da, danhimizama hã 're Îsaihuri mono zéb 're, wede're wa. 'Re îdanhimi'wara mono zéb âma hã, 'ri 're baba hã tâma 'maihamana zahuré ô wa, ma tame tihi.

Pone'ërebã 'madã'ã'wa norî ma, romhuri'wa te te îrowasu'uzé wasu'u

⁸ Tamemhã pone'ërebã 'madã'ã'wa norî hã ma tô mara bâre asimro, Beré 'rata. Tinhimizama te 'madã'ã'wa za'ra a'ubuni wi, rom na. ⁹ Tawamhã tinhimizama te te 'madã'ã'wa za'ra ré, misi, ma tâma sihãiré za'ra, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã. Tawamhã aibã norî 'rata, rowa'a ma tô tâma rowa'a za'ra. Rowa'a sa'ëtê di, 'Re îhâimana u'âsi mono hawimhã. Tawamhã, Îsisiwi rowa'a za'ra wamhã, ma tô tâma tipahi za'ra. ¹⁰ Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa, te tâma nharî za'ra:

— Aipahi za'ra wa'aba tô. Wa hã wa wei mo, rowasu'uwê hã te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Rowasu'uwê hã da te wapari za'ra wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za. ¹¹ ã båtã na ma tô waptãrã Beré âma, danho'reptui'wa da hã, Dawihi za'rui âma. Ta hã 'Re îhâimana u'âsi mono te te îpisudu, Danho'reptui'wa da, uburé Danhib'apito da hã. ¹² Îwaptã'âzé hã tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ai'uté hã Îsabu za'ra wa'wa. Wede're wa, te nomro, zazahã pa na, ubu ré. — ãne te tâma rowasu'u za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

¹³ Tawamhã awa'awi ma tô tâma sihãiré za'ra romhuri'wa norî hã, ahã uptabi na, hãiwa hawimhã. 'Re îhâimana u'âsi mono âma te tiwata za'ra, ãne:

¹⁴ — 'Re îhâimana u'âsi mono hã sôprub di, hãiwa âma 're Îsãmra mono hã. Ma tô sima dawê, îwê hã te te dama 're anhomri mono da, rowê na 're danomro mono da oto, ti'ai âma hã. — ãne te tinho're na âma tiwata za'ra.

¹⁵ Tawamhã romhuri'wa norî hã hãiwa u apã si'aba'rêi wamhã, pone'ërebã 'madã'ã'wa norî hã ma tô sima nharî za'ra:

— Oto wasi'aba'rêi wa'aba Beré u, Wanhib'apito, marî te te wama îwaihu'u za'ra hã wa te sabu za'ra da. — ãne te si'ru za'ra.

¹⁶ Tawamhã si'aba'rê na te oto ai'aba'rê, Beré u. Tame ma tô sabu za'ra Mariza hã, Zuzéhé me. Ai'uté zama, ma duré sabu za'ra. Danhimizama sazé wa, wede're wa, te nomro. ¹⁷ Te te 'madã'ã'wa za'ra wamhã, ma tô Zuzé norî ma rowasu'u za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa norî nhimirowasu'u na, ai'uté âma hã. ¹⁸ Uburé da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni,

pone'ërebâ 'madâ'â'wa norĩ nhimirowasu'u na hã. ¹⁹ Mariza hã Ìsimirowasu'u na te te 're rosa'rata u'âsi, tip'ë na. ²⁰ Taha pari, te apâ ai'aba'rë, pone'ërebâ 'madâ'â'wa norĩ hã. Morĩ sina, te âma tiwata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, rowasu'u te te ìwapari za'ra zëm na, duré te te ì'madâ'â za'ra zëm na. Hâiwa hawi romhuri'wa nhimirowasu'u zarina, tô sena na te te waihu'u za'ra wa, ma tô tinho're na âma tiwata za'ra.

Zezusi na, da te Ìsisizé wasu'u

²¹ Romhuri misi âma si'utõrĩ pari, ai'uté ìwaptâ'âzém na hã, ma tô oto sihâiwata nhizâri ni. Ma tô duré sisi zahuré ìna norĩ hã, Zezusi na. Â hã Ìsisi hã waptâ'â õ ré, hâiwa hawi romhuri'wa te te tâma ìwaihu'uzéb zarina, ma sisi zahuré.

²²⁻²⁴ Tawamhã bâdâ ma tô oto ìwa waptârã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te âma uwaimrami zahuré da, Zuzé norĩ hã, Marizaha me. Te za âma uwaimrami zahuré, ti'ra na, duré pi'õ na. Âne Mozésihĩ nhimi'ui'éré hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na: "Aibâ 'rare, waptâ'â wamhã, te te âma ìrosõwada 'rada hã te za ìmama norĩ te te tâma 're sòmri za'ra apâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma." Âne ìsimiroti hã. Ìsimiroti hâiba amo hã, âne: "Pi'õ hã 're 'ra za'ra mono wamhã, te za maparane naire hã te te tâma 're sòmri za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Naire õ wamhã, te za maparane utu'ure te te tâma 're sòmri za'ra, apâ tâma 're hâiba wë za'ra mono da, pi'õ norĩ hã." Âne ìsimiroti hã. Taha wa, ìsimiroti zarina, te oto Zuzé norĩ hã tineb zahuré ti'ra ré, Zeruzarë u, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ti'ra te te sòmri zahuré da, duré si te te tâma sòmri zahuré da, da te tâma zata zahuré da.

Simi'âhã wasu'u

²⁵ Tawamhã aibã hã te 're sãmra Zeruzarë âma, Simi'ã na Ìsisi hã. Wë na te 're mo, Simi'ã hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese. Danho'reptui'wa zô, te 're simipari u'âsi, Izarazéhé nhihudu norĩ te te sô'reptu za'ra da. ²⁶ 'Re ìhâimana u'âsi mono pë'ëzani ré, te 're mo, Simi'ã hã. Ìpë'ëzani hã ma tô tâma ropisutu, âne: "Atâ'â õ ré, te za Danho'reptui'wa da hã Ìsabu, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã." Âne ma tô Simi'âhã ma waihu'u siro.

²⁷ Tawamhã te te tâma ìwaihu'uzéb zarina, te oto mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u, Simi'ã hã. Ìsa'u si, ma tô tizasi zahuré, Zuzé norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te âma uwaimrami zahuré da.

²⁸ Tawamhã Simi'ã, ma tô tipa ti'ã ì'ra hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma wata da. Âne te âma tiwata:

²⁹ — Âhãna ma tô âma ìma ì'uwaimra, aimreme hã. Taha wa, ìto na, wa za a'rë.

³⁰ Wa hã ìtõmo na, wa tô oto sabu, danho'reptui'wa da hã.

³¹ Uburé da'udãna zama ìpisudu hã wa tô sabu.

³² Rob'uiwëzé hã te te bâdãdi uiwë wamhã, damorĩ wë di. Tane te za zudezu'õ norĩ ma, te te 're awaihu'u asimiroti hã, âma 're nomro wë mono da. Wa norĩ ma, 're rowë za'ra mono di za, asib'a'uwë norĩ ma, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ìsabãdã za da te dasima 're wawasu'u wë u'âsi za'ra mono wa.

Âne te 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tiwata, Simi'ã hã.

³³ Tawamhã Simi'âhã mreme, 'watëbrëmi âma te te wapari zahuré wamhã, ma tô âma titob'uzu zahuré, ìmama norĩ hã, ìna me. ³⁴⁻³⁵ Tawamhã Simi'ã hã te tiwi rowaptë, 'Re ìhâimana u'âsi mono wí, te te 're pawaptoob zahuré mono da. Marizaha ma, te duré tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ai'ra hã pisutu, watëme wei morĩ da, Izarazé na warom nhisi u. Tawamhã, watëme wei morĩ wa, te za

da'ahâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. Tane nherê, da'ahâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono ô di za. Danho'reptui'wa na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, te te pisutu nherê, niwapsi te za ai'ra hã dasiwi wê'ô ni, da'ahâ na. Tawamhã da te dasiwi wê'ô wamhã, dama waihu'u pese di za oto, danhimirosa'rata wasédé hã ai'ra âma hã. Sib'ézé i'wa pese na, da te 're danhihari za'ra mono wamhã, dama 're rowê za'ra mono ô di za. Tane ai'ra hã da te dasiwi wê'ô wamhã, aipê'ézé ahâ di za. — Âne te romhã ré Zezusihi na ma rowasu'u, Simi'ã hã.

Âna na, pi'ô nhisi wasu'u

³⁶⁻³⁸Tawamhã pi'ô hã te 're hâimana, Âna na ĩsisi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, pi'ô hã. ĩmama nhisi hã, Panuwé na ĩsisi hã. ĩhi'rata nhisi hã, Asé na ĩsisi hã. Ma tô oto si'Thi uptabi, Âna hã. Sahuré 're simasisi zahuré mono ré, ma tô âma tiwahub zahuré, 7 na. Tawamhã ĩmro, ma tô dêrâ. Tiwi idâ'ázém na hã ma tô oto âma tiwahub ahâ, 84 na. Pi'ô hã te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zéb âma, 'ri 'wawi wa'ra âma. Rowa'a ré zama, te âma 're wata, barana zama. Nimahã bâtâ na si, te sai âna 're sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mre me mono da. Tawamhã Simi'ã hã Marizaha ma, te te rowasu'u ré, ma tô ĩtême tiwisi za'ra, Âna hã. Tawamhã ai'uté te te sabui wê te, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te tiwata, sôpru wa. Tawamhã ma tô te te dama 're wasu'u, Danho'reptui'wa da hã, ai'uté hã. Danho'reptui'wa zô, 're ĩsimipari za'ra mono nori ma, ma tô te te 're rowasu'u za'ra. Ta nori hã te sô 're simipari za'ra, te te da'anho'reptu da, Zeruzarê âma.

Nazaré u, apâ ĩnebzé wasu'u

³⁹Zuzé nori hã zahadu te aimasisi, Zeruzarê âma. Tame simasisi ré, ma tô âma uwaimrami zahuré, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tawamhã te oto tineb zahuré apâ, tirob u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, te tineb zahuré apâ, Nazaré u. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré apâ, tinhorôwa u.

⁴⁰Tawamhã ma tô tiprédu, 'watébrémi hã. Hãiba nhiptete di oto. ĩsimiroti hã wê uptabi di duré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're pawapto mono wa, wê uptabi di, ĩsimiroti hã.

Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zéb âma, ĩsãmrazé wasu'u

⁴¹Wahup sidâpâsi, te Zezusihi mama nori hã dame 're neb zahuré Zeruzarê u, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te idawaibuzém na âma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. ⁴²Tawamhã 12 na Zezusihi âma wahu wamhã, te duré ĩme timorĩ zahuré oto, datoi u hã. ⁴³Tawamhã dasi'rã'otô pari, ĩmama nori hã ma tô dame tipusi zahuré, tirob u apâ neb zahuré da. Tazahã, Zezusi hã te zahadu nhamra, Zeruzarê âma, timama nori za'u. ĩsa'u ĩsãmra zahuré zém na hã te te waihu'u zahuré ô di. ⁴⁴Dame morĩ newa, te ĩmama nori hã dame tineb zahuré apâ, tirob u, te te âma rosa'rata zahuré âna. Bâtâ bâ, te dame tineb zahuré. Tawamhã te sô da'ab'madâ'â zahuré. ĩsisânawã nori, te te sô ab'madâ'â zahuré. ĩsiwadi nori zama, te duré sô ab'madâ'â zahuré. Tane nherê, ma tô sô amrami zahuré. ⁴⁵Tawamhã, sô simrami zahuré wamhã, te apâ tineb zahuré, sô rĩti zahuré da. ⁴⁶Tawamhã si'ubdatô bâdâ âma ne wapsi, ma tô sôpêtê zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorôwa âma dame sãmra ré. Zudezu nori ma, rowahutu'wa nori me, te dame nhamra. Tame te Zezusi hã da'awapa, roti na. Te duré roti na da'azadanha, roti hã te te tâma waihu'u

pese za'ra da. ⁴⁷ Zezusi hã roti te te waihu'u pese wa, ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni, İsimirowaihu'u na hã. ⁴⁸ Duré İmama nori hã te te 'madã'ã zahuré wamhã, ma duré ãma titob'uzu zahuré. Tawamhã İna te tãma tinha:

— İ'ra, e tiha da, ma tã ãne hã wama İ'manha. Taré wa tã asõ 're wariti, aimama me, wapẽ'ezé sina. — ãne te İna hã tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã te asa tãma nharĩ zahuré:

— E marĩ da, ma tã İzõ 're airiti aba mo. E İ'ãma rowaihu'u aba ãna, İmama nhorõwa ãma İnhamra na hã.

⁵⁰ Tane nheré, te te waihu'u zahuré õ di, te te İnharizém na hã.

⁵¹ Tawamhã Zezusi te İme timori zahuré apã, Nazaré u. Tame timama nori mre me, te te 're wapari pese. İna hã İ'ra tãma İsiwasu'uzéb zahuré na, te te 're rosa'rata u'ãsi, tipẽ'ẽ na.

⁵² Tawamhã ma tã oto tiprédu, Zezusi hã. İsimiroti hã wẽ uptabi di. Wẽ na 're mori wa, ma tã wẽsã, 'Re İhãimana u'ãsi mono hã. İsiré zudezu nori hã ma tã duré wẽsãmri za'ra.

3

Zuwã Batita te te dama İrotizé wasu'u

Mateusi 3.1-12; Marcusi 1.1-8; Zuwã 1.19-28

¹ Tawamhã 15 na ma tã ãma tiwahu, Tiberizuhu ãma, danhib'apito na 're hãimana mono ré, Roma ãma. İsadawa para, te Põsi'u Piratu hã te te dama 're roti, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodi hã te te dama 're roti İsadawa para, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Erodihi no hã Piripi hã te te dama 're roti, İsadawa para, Itureza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Taraconiti na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duré Risãniza hã te te dama 're roti, İsadawa para, Abireni na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. ² Duré Anasi hã, Caipasihı me, dama pire uptabi na te 're tineb zahuré, sasedoti na hã. Uburé 'Re İhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa nori ma, pire zahuré di. ãne wamhã, ma tã 'Re İhãimana u'ãsi mono hã timreme hã Zuwãhã ma tisõ, a'ubuni u 're sãmra mono ré. Zacariaha 'ra, Zuwã hã. İsadawa para te te dama 're roti mono da, ma tã timreme hã tãma tisõ. ³ Taha wa, Zuwã hã te oto datẽme 're mo, Zodã pa 'rata, 're İsi'ubumroi mono nori u. Tawamhã, datẽme 're mori wamhã, ãne te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwaseté wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re İhãimana u'ãsi mono, marĩ 're İ'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã ã dawabzuri hã wa za te aima 're ab'manharĩ 'wa. — ãne ma tã te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁴ ãne wamhã, ma tã sina uwaimra romhã ré, Iza'iza te te dama İrowasu'uzé hã. ãne, 'Re İhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te te dama İrowasu'uzém na rob'ui'ére hã:

“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahãrã, a'ubuni wi:
Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhıb'apito zõ.

İmana 'rãmi bãdãdi hã sõ sa'ra wa'aba, awa'awi da.

⁵ Sa'a wa'wa, rob'rehã hã te za asiwi İsito wa'wa, aiwab da. Sa'a zama, te za asiwi İhãpã 'wa. Bãdãdi nhi'oto wamhã, İmana 'rãmi te za asiwi İhiri 'wa, awa'awi da. Roptãı wamhã, te za asiwi İromhãpã 'wa, aiwab da.

⁶ Tawamhã, watẽme wei wisi wamhã, te za aihĩni sabu za'ra ni, 'Re İhãimana u'ãsi mono te te İpisudu hã, Danho'reptui'wa da. ãne te za ni'wa hã te te dama 're roti, a'ubuni wi.”

ãne romhã ré, ma tã ãma rob'ui'ére, Iza'iza hã.

⁷ Tawamhã da'ahã na ma tô Zuwãhã u 're dasihutu, â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono da. Tawamhã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono õ ré, te âne te te dama 're anharĩ:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne, te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ãtẽme ai'aba'rẽi wa'wa bẽtẽ, tarẽ â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra wa'aba wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzẽ wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bã, aiwasẽdẽ hã rẽme za'ra wa'aba õ nherẽ. ⁸ Sena na aiwasẽdẽ hã ãrẽme za'ra wa'aba zẽm na, da te 're aiwaihũ'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Durẽ Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ã'aihã za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, waihũ'u pese di, ã ãtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're nomro mono da oto, ãne hã. ⁹ Hãtãra hã ma tô ni'wa hã sarõtõ oto, wede te te ãma sari nhihãri da. Uburẽ wede hã 're ã'rãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihãri. Tawamhã unhama u te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simirẽ'ẽ Zuwã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzẽm na hã.

¹⁰ Tawamhã ãsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te sadanharĩ za'ra ni, ãne:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ãwẽ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra ni.

¹¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã, ti'uza ãsõ'utu'u hã maparane wamhã, te za tihãiba amoi ma misi tisõ, uza õ wa. Durẽ ni'wa hã, tisa hã te za tihãiba amoi ma tisõ, sai õ wa. — ãne te tãma roti za'ra.

¹² Tawamhã danhib'apito ma, rob'uiprazẽ ubumroi'wa norĩ hã ma ãtẽme aihutu, â dawabzuri te te tãma 'manharĩ za'ra da. Tawamhã ãtẽme sihutu wamhã, te siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa norĩ hã bẽtẽ e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni ãwẽ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

¹³ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— ã'uwaibaba si, te za dawĩ 're ãwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazẽ hã. ãma dawĩ 're pararẽ za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne ma tô tãma waihũ'u za'ra, Zuwã hã.

¹⁴ Tawamhã da'wapẽi'wa norĩ hã te durẽ siwi 'mahã:

— Wa norĩ hã bẽtẽ, e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ãwẽ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Asiptete na, rob'uiprazẽ hã dawĩ 're waibu za'ra wa'aba mono õ di za. Durẽ asadawa nhipese na, rob'uiprazẽ hã dawĩ 're waptẽrẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Durẽ aipawa'ãbã 'wa hã 're ãwaibui aba mono na hã asima ãma 're rowẽ pese za'ra wa'aba mono. — ãne ma tô tãma waihũ'u za'ra, da'wapẽi'wa norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã, Zuwã hã ma tô te te dama 're rowasu'u, Danho'reptui'wa, za we ãmorĩ na hã. Tawamhã te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— ãtẽ wanho'reptui'wa da hã romhutu na, te za wei mo. ãtẽ Zuwã hã, wanho'reptui'wa. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni. ¹⁶ Tazahã, ãne ma tô dama tinhã, Zuwã hã:

— Wa hã wa tô ã na si ã dawabzuri hã te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. ãza'u si te za ãma ãpire uptabi hã wei wi. ãma pire wa, ãpara'uza wasisizẽ, te tãma wasihu waihũ'u õ di za. ãma ãpire hã wei morĩ wapsi, te za Tip'ẽzani

hã te te aima 're anhomri 'wa, unhama ro'o ne hã. ¹⁷ Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, İsa'warizéb 're. Tawamhã İtomhã te za da te ãma ro'o za'ra. İro hã sa'ëtê nherê, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane, İma İpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, İtomhã za'wari ne. — ãne ma tũ Zuwã Batita hã dama rowasu'u.

¹⁸ İwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, Zuwã Batita hã. Tawamhã marĩ na hã İsimirowasu'u hã ahã di, 're danomro wẽ mono da, te te dama 're roti mono ré hã. ¹⁹ Tawamhã apito Erodihi ma, te duré tinha, wasété na 're morĩ wa. Tinoi mro, ma tũ ti'ã, Erodi hã. İnoi mro nhisi hã, Erodi za na. Ma tũ duré tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te tãma tinha, Zuwã hã. ²⁰ Taha wa, Erodi hã ma tũ Zuwã hã dama ti'ru, dazazéb 're, da te sêrê da. ãne wamhã, ma tũ İsipai u tiwasédé hã 'manha, Erodi hã.

*Zezusi hã, â dawabzuri te te İmanharizé wasu'u
Mateusi 3.13-17; Marcusi 1.9-11*

²¹⁻²² Tawamhã dazazéb 're, zahadu da te sêrê õ ré, te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zuwã hã. Te te dama ab'manharĩ parimhã, Zezusihi ma zama, ma 'manha. Tawamhã Zezusi hã te mre, 'Re İhãimana u'ãsi mono ma. Mreme ré, hãiwa ma we si'ridawa, İsisi nho'õmoi baba. Tawamhã 'Re İhãimana u'ãsi mono pê'ëzani hã ma we İtême wi, utu'u ne. Hãiwa hawi, te we tãma tinha, ãne:

— A hã İ'ra. İma asawi uptabi di. Aima İto za'ëtê uptabi di. — ãne te we tãma tinha, İmama hã.

*Zezusihi hi'rata norĩ wasu'u
Mateusi 1.1-17*

²³ Zezusi hã 30 na ãma İwahub ãma, ma tũ romhuri na sãna'rata, Timama zadawa wasu'u na hã. Zuzéhé 'ra newa, ma tũ İ'ra na, da te 're sisi za'ra. Zuzéhé potowa nhisi hã, Eri na İsisi hã. ²⁴ Erihi potowa nhisi hã, Matati na İsisi hã. Matatihi potowa nhisi hã, Réwi na İsisi hã. Réwihı potowa nhisi hã, Meti na İsisi hã. Metihi potowa nhisi hã, Zana'i na İsisi hã. Zana'ihı potowa nhisi hã, Zuzé na İsisi hã. ²⁵ Zuzéhé potowa nhisi hã, Matatiza na İsisi hã. Matatiza potowa nhisi hã, Amosi na İsisi hã. Amosihi potowa nhisi hã, Na'u na İsisi hã. Na'uhu potowa nhisi hã, Eziri na İsisi hã. Ezirihı potowa nhisi hã, Nada'i na İsisi hã. ²⁶ Nada'ihı potowa nhisi hã, Ma'ati na İsisi hã. Ma'atihı potowa nhisi hã, Matatiza na İsisi hã. Matatizaha potowa nhisi hã, Seme na İsisi hã. Semehé potowa nhisi hã, Zuzé na İsisi hã. Zuzéhé potowa nhisi hã, Zoda na İsisi hã. ²⁷ Zodaha potowa nhisi hã, Zuwãna na İsisi hã. Zuwãnahã potowa nhisi hã, Reza na İsisi hã. Rezaha potowa nhisi hã, Zorobabé na İsisi hã. Zorobabéhé potowa nhisi hã, Sarati'é na İsisi hã. Sarati'éhé potowa nhisi hã, Neri na İsisi hã. ²⁸ Nerihı potowa nhisi hã, Meti na İsisi hã. Metihı potowa nhisi hã, Adi na İsisi hã. Adihı potowa nhisi hã, Cosã na İsisi hã. Cosãhã potowa nhisi hã, Emadã na İsisi hã. Emadãhã potowa nhisi hã, Ere na İsisi hã. ²⁹ Erehe potowa nhisi hã, Zuzuwé na İsisi hã. Zuzuwéhé potowa nhisi hã, Eri'ézé na İsisi hã. Eri'ézéhé potowa nhisi hã, Zorĩ na İsisi hã. Zorĩhı potowa nhisi hã, Matati na İsisi hã. Matatihi potowa nhisi hã, Réwi na İsisi hã. ³⁰ Réwihı potowa nhisi hã, Simi'ã na İsisi hã. Simi'ãhã potowa nhisi hã, Zuda na İsisi hã. Zudaha potowa nhisi hã, Zuzé na İsisi hã. Zuzéhé potowa nhisi hã, Zona na İsisi hã. Zonahã potowa nhisi hã, Eri'atf na İsisi hã. ³¹ Eri'atfihı potowa nhisi hã, Merezaha potowa nhisi hã, Mena na İsisi hã. Menahã potowa nhisi hã, Matata na İsisi hã. Matataha potowa nhisi

hã, Natã na ĩsisi hã. Natãhã potowa nhisi hã, Dawi na ĩsisi hã. ³² Dawihi potowa nhisi hã, Zésé na ĩsisi hã. Zéséhé potowa nhisi hã, Obedi na ĩsisi hã. Obedihi potowa nhisi hã, Bu'azi na ĩsisi hã. Bu'azihĩ potowa nhisi hã, Sara na ĩsisi hã. Saraha potowa nhisi hã, Nasõ na ĩsisi hã. ³³ Nasõhõ potowa nhisi hã, Aminadabe na ĩsisi hã. Aminadabehe potowa nhisi hã, Ademi na ĩsisi hã. Ademihĩ potowa nhisi hã, Arini na ĩsisi hã. Arinihi potowa nhisi hã, Esirõ na ĩsisi hã. Esirõhõ potowa nhisi hã, Perezi na ĩsisi hã. Perezihĩ potowa nhisi hã, Zuda na ĩsisi hã. ³⁴ Zudaha potowa nhisi hã, Zaco na ĩsisi hã. Zacoho potowa nhisi hã, Izati na ĩsisi hã. Izatihĩ potowa nhisi hã, Abra'ã na ĩsisi hã. Abra'ãhã potowa nhisi hã, Tera na ĩsisi hã. Teraha potowa nhisi hã, Na'o na ĩsisi hã. ³⁵ Na'oho potowa nhisi hã, Serudi na ĩsisi hã. Serudihĩ potowa nhisi hã, Rada'u na ĩsisi hã. Rada'uhu potowa nhisi hã, Peredi na ĩsisi hã. Peredihĩ potowa nhisi hã, Ébé na ĩsisi hã. Ébéhé potowa nhisi hã, Sera na ĩsisi hã. ³⁶ Seraha potowa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. Ca'inahã potowa nhisi hã, Apasadi na ĩsisi hã. Apasadihi potowa nhisi hã, Sê na ĩsisi hã. Sêhê potowa nhisi hã, Nowé na ĩsisi hã. Nowéhé potowa nhisi hã, Rameti na ĩsisi hã. ³⁷ Rametihĩ potowa nhisi hã, Matuzarê na ĩsisi hã. Matuzarêhê potowa nhisi hã, Enoti na ĩsisi hã. Enotihĩ potowa nhisi hã, Zareti na ĩsisi hã. Zaretihĩ potowa nhisi hã, Marere na ĩsisi hã. Marerehe potowa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. ³⁸ Ca'inahã potowa nhisi hã, Enosi na ĩsisi hã. Enosihĩ potowa nhisi hã, Sete na ĩsisi hã. Setehe potowa nhisi hã, Adã na ĩsisi hã. Adãhã potowa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono.

4

ZeZusi hã a'ubuni wi hâimana ré, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u Mateusi 4.1-11; Marcusi 1.12-13

¹ Tawamhã Zodã pa hawi, te oto mo ZeZusi hã, tirob u apã morĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ezani ré, te 're mo. Taha si, te te 're wapari pese. Tawamhã ĩpẽ'ezani hã te saprõ, a'ubuni u. ² A'ubuni wi hâimana ré hã, bådã hã ahã na ma tô ãma ai'utõ, 40 na. Tame hâimana ré, ma tô ĩtẽme wi Wa'uburé hã, te te nasi pibu da, ĩsimiroti na te te saze da. Taha ré hã, sai ãna te tihâiba, ZeZusi hã. Taha wa, ma tô mra hã sépata. ³ Tawamhã Wa'uburé hã te ZeZusihĩ ma tinha, ãne:

— Sena a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ápé êtẽ ma nharĩ, ĩ'u'êtẽ wapu na aima si'manharĩ da.

⁴ Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére hã, ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za.” — ãne te ZeZusi hã tãma rowasu'u, Wa'uburé ma.

⁵ Tawamhã Wa'uburé hã te ZeZusi saprõ, sa'a nhisi u. Tawamhã sa'a nhisi sima'wara wamhã, ma tô ZeZusihĩ ma tinha, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bã, te te rob'madã'ã mono da. ⁶⁻⁷ Tawamhã te te rob'madã'ã mono pari, te duré tãma tinha, ZeZusihĩ ma:

— Uburé danhipti'a hã ma tô ĩma sõmri ni, ĩte da. Tawamhã te ĩsima ĩwězéb uwaibaba, wa za dama tisõ. Aihĩ'rãtitõ, te za ĩnho're ĩma aime, asib'apito na ĩ'ãma aiwata da. Tawamhã wa za aima tisõ danhipti'ai mono bã, ate da. Tawamhã danhipai u, dama aipire di za. Duré asibrob ahã uptabi di za. — ãne te ZeZusihĩ ma tinha.

⁸ Taha wa, te ZeZusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'ére, ĩbaihã na hã: “Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata

za'ra wa'aba mo, 'Re İhâimana u'âsi mono âma si. Taha ma si, te za 're İromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si." Âne İmreme na rob'ui'ére hã. — Âne te Zezusi hã tâma rob'râzarõtõ.

⁹⁻¹¹ Tawamhã Wa'uburé hã ma tõi Zezusi hã saprõ Zeruzarë u, te te duré pibu da. 'Re İhâimana u'âsi mono âma 're İdawata za'ra mono zëb u, te saprõ, 'ri nhisi u sab da hãimo, 'ri 'rãihã uptabi nhisi. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha:

— Sena a hã 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'âpë â hawi atobro, ti'ai u. 'Re İhâimana u'âsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atême satõrĩ za'ra, te te ai'madã'ã za'ra da, tâma İromhuri'wa norĩ hã. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, êne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. Âne 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirob'ui'ére, İbaihã na hã. — Âne ma tõi Zezusihi ma sadawa 'râzarõtõ, wa'rui'wa hã.

¹² Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Mare di. "Asib'apito za'ra wa'wa hã 'Re İhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherë, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ." Âne İmreme na rob'ui'ére hã. — Âne te Zezusi hã duré tâma rob'râzarõtõ.

¹³ Tawamhã Wa'uburé hã taré te te Zezusi hã pibui mono pari, te oto İsiti mo, İsimiroti na te te sazei õ wa, a'ã sadawa utu da.

Zezusi hã, tinhimiromhuri na te te İsãna'ratazé wasu'u, Darireza âma Mateusi 4.12-17; Marcusi 1.14-15

¹⁴ Tawamhã apã te mo Darireza u, Zezusi hã. 'Re İhâimana u'âsi mono pë'ëzani ré, te 're mo. İrë 're morĩ wa, te waihu'u pese na 're mo. Tawamhã ma tõi İwasu'u hã wapari za'ra ni, Darireza âma daro mono bâ. ¹⁵ Zezusi hã te te dama 're rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Tawamhã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te âma 're dawata za'ra, İsimirowasu'u hã wë uptabi wa.

Zezusi İprédubzëb âma, da te dasiwi İwë'õzé wasu'u Mateusi 13.53-58; Marcusi 6.1-6

¹⁶ Tawamhã Nazaré u te mo Zezusi hã, tiprédubzëb u. Sabadu sidãpãsi dame 're zasi mono wa, ma duré dame âzé, zudezu norĩ te, rowahutuzëb u, romhuri zahãrizëm na hã. Tawamhã rowahutuzëb âma sãmra wamhã, ma wahudu. Hãiwi te za, 'Re İhâimana u'âsi mono mreme ui'ére hã te te dama söré da. ¹⁷ Tawamhã ma tõi tâma sãmri ni, Iza'izaha nhimi'ui'ére hã. 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, Iza'iza hã. Tawamhã ma tõi oto sima sõzi, İbaihã hã. Te te sõzi wamhã, ma tõi tisã, da te âma İrob'ui'ére hã, âne:

¹⁸ "Re İhâimana u'âsi mono, ma tõi İma tisõ, Tipë'ëzani hã. Ta hã ma tõi İpisutu, İwasu'uwë na, İsibrob'õ norĩ hã te 're apo're pu'u mono da. Ma tõi we İzatõ, dama romhuri'wa da, da te İwaibu za'ra norĩ hã te 're apawapto mono da, apã oto 're nomro mono da, robze u'âsi. Duré İtob'a hã te 're ato pese mõi da, ma tõi we İzatõ, datõmo wë na apã oto 're danomro mono da, robze na. Duré ma tõi we İzatõ, da te tâma 're İ'manharĩ waseté za'ra mono zëm hawi, te 're da'awaĩbui mono da.

¹⁹ 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te sima İropisutuzé hã ma tõi İwa waptãrã, tinhib'a'uwë hã te te 're İ'anho'reptui mono zëb da hã. Taha wasu'u na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tõi wë İzatõ."

Âne ma tõi Iza'izaha nhimi'ui'ére hã dama söré, Zezusi hã.

²⁰ Tawamhã te te söré pari, ma tõi apã sito, İbaihã hã. Tawamhã apã ma tõi tâma tisõ, dapawapto'wai ma. Tawamhã ma tõi nhamra, te te dama rowasu'u da. Uburé rowahutuzëb âma İsi'ubumro norĩ hã tâma rĩtĩ si'ë za'ra âna, ma tõi

ZeZusi hã siwi 'madã'â pese. ²¹ Taha wa, ma tô ZeZusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Wa tô aima sôré za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme ui'éré hã. Ìwasu'u hã ma tô ìwapari za'ra wa'wa. Âhãna ìwapari za'ra wa'aba ré, ma tô oto we âma uwaimra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — Âne ZeZusi ma tô tâma rowasu'u za'ra.

²² Tawamhã Ìsimirowasu'u hã wê wa, aihĩni te âma tawata za'ra ni. Mreme wê uptabi wa, ma âma tatob'uzu za'ra ni. Tazahã, te dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— E niha ô hã simirowasu'u waihu'u pese di, Zuzéhé 'ra nherê. — Âne te dasima nharĩ za'ra ni.

²³ Tawamhã ZeZusi te dama tinha:

— Âté da te dasima ìnharĩ za'ra zém na, te za ìma ìnharĩ za'ra wa'wa, âne: “Wawede'wa, ma'âpé 'ràwi asipese.” Âté te za duré ìma ìnharĩ za'ra wa'wa, âne: “Ma'âpé, âneb zama 're wa'apawapto mono, aiwaih'u'u pese na, Capana'u âma 're ìda'apawapto mono ne. Aiwasu'u hã wa tô wapari za'ra ni.” Âté, âne te za ìma ìnharĩ za'ra wa'wa. — Âne te ZeZusi tâma nharĩ za'ra.

²⁴ Te duré tâma nharĩ za'ra, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, 're datob'uzu za'ra mono ô di, ìsipti'ai âma wa. Mare di. Sô 're datob'uzu za'ra mono ô di za. ²⁵⁻²⁶ Ìwapari pese za'ra wa'aba. Wahi'rada Eriasi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. Tawamhã ti'ai âma 're morĩ ré hã, tâi âna hã ma tô da'âma tiwahu, si'ubdatô. Tâi ô wa, mra hã te da te 're sépata za'ra. Tawamhã ìmrotô ahã nherê, Ìzarazé na darom nhisi âma, ma tô darob amoi u satô, zudezu'ô u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Sido na danhipti'a nho'ômo nhisi u, ma tô pi'ô mrotô u satô, Sarepata na 'ri nho'ômo nhisi u. ²⁷ Duré wahi'rada Erisezu hã 're morĩ ré hã, da'ahã na te 're danomro, i'wa're ré hã, Ìzarazé na darom nhisi 'remhã. Tane nherê, aibã misi, ma tô pese, Na'ama na ìsisi hã, Siriza na 're ìhâimana mono hã zudezu'ô hã. — Âne, ZeZusi ma tô tâma rob'rãzarôtô za'ra.

²⁸ Taha wa, Ìsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tazahi za'ra ni, rowahutuzéb âma ìsi'ubumro norĩ hã. ²⁹ Tawamhã ma tô sô tiwahutu za'ra, rob u te te siwi wazere da. Ma tô te te âma robãdã za'ra, 'ri nho'ômo nhiti. Sa'a na, ma tô âma siwi sai'u, sa'a nhisi hawi, Ìrã sipra u te te siwi me da. ³⁰ Tazahã, ma tô dawa'wai baba ro'razã. Dahawi te oto mo.

ZeZusi hã aibã ma, wa'uburé te te ìsatôrizé wasu'u Marcusi 1.21-28

³¹ Tawamhã Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u, te mo ZeZusi hã. Darireza âma, Capana'u hã. Tame sabadu na te dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma. ³² Tawamhã mreme pire na te te dama rowasu'u wamhã, ma âma tatob'uzu za'ra ni. ³³ Tame te aibã hã dame nhamra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma, wa'uburé ré 're ìmorĩ hã. Tawamhã aibã hã te sa'êtê 'mahã, âne:

³⁴ — ZeZusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô, te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hã ìma aiwaih'u'u pese di, 'Re ìhâimana u'âsi mono we te te asatôri na hã. Aiwê uptabi di, a hã. — Âne te 'mahã.

³⁵ Taha wa, ma tô ZeZusi hã wa'uburé ma tinha, âne:

— Tô'ã, we ìma nharĩ tô. Mo oto aiwatobro, aibã hawi. — Âne ma tô tâma rob'ru, wa'uburé ma. Tawamhã sisa'u ma tô aibã hã time ti'ai u, danho'a. Taha pari, ma aibã hawi watobro. Te te u'a ô di. ³⁶ Tawamhã, da te 'madã'â

za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, uburé. Taha wa, te ãne dasima nharĩ za'ra ni:

— Ô hã mreme pire di. Waihu'u pese di. Dahawi si'aba'ré da, te za tãma rob'ru za'ra. Tawamhã te za dahawi ai'aba'ré. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

³⁷Taha wa, Zezusihi wasu'u hã wa'uburé te te dama ãsãmra na, ma tô ãwasu'u hã ropé, daro mono bâ.

Zezusi hã, da'ahã na te te 're ãda'apese mono zé wasu'u

Mateusi 8.14-17; Marcusi 1.29-39

³⁸Tawamhã ma tô watobro rowahutuzém hawi, Zezusi hã. Simahã nhorôwa u, te oto mo. Tame Simahã maprebaba sipi'ô hã, hãzé ré te nomro, wa'ro za'ëtê na. Taha wa, ma tô Zezusihi ma wasu'u za'ra ni. ³⁹Taha wa, ãsiwaptã u te ãtême mo. Írata te za. Tawamhã ãwa'ro ma, te tinha, wahã da. Taha wa, ma tô tiwahã. Awa'awi ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô tãma api za'ra, saihuri da.

⁴⁰Tawamhã bádã sébrézéb u, ma tô we ãtême ãwisi za'ra ni Zezusihi u, ãsiwadi norĩ hã, ãhãzé sipu'u norĩ hã. Tawamhã tinhib'rada, ma tô te te da'ãma aza'ra, misi si. Taha wa, ma tô tazéptã'ã za'ra ni. ⁴¹Duré wa'uburé hã ma tô dahawi wairé. Da'ahã na, ãré 're ãdanomro mono norĩ hawi, ma tô wairé, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã dahawi wairébé sina, te ãne 'mahãrã za'ra:

— A hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra. — ãne te wa'uburé norĩ hã 'mahãrã za'ra. Zezusi hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na te te waihu'u za'ra wa, ma tô Zezusi hã ãmreme hã tiwi sisisi za'ra sa'ëtê, ari'iwi dahawi wairébé da.

⁴²Tawamhã awê ma tô watobro, 'ri nho'ômo hawi, a'ubuni u morĩ da, Zezusi hã. Taha wa, ma tô sô danhopré. Da te sôpêté za'ra wamhã, ma tô ãma ropti za'ra ni, nimomo danhiti morĩ tô da. ⁴³Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã danhib'apito uptabi hã, te te dapawapto waihu'u pese di. Ta hã ma tô we ãzatô, ãwasu'uwê na te 're da'apo're pu'u mono da, daza'rui mono bâ. Taha wa, a norĩ wa'aba si te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono ô di za, ãwasu'uwê na hã. Uburé wa za ãwasu'uwê na te 're da'apo're pu'u. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁴⁴Taha wa, te datême 're mo, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ãwasu'uwê na te te 're da'apo're pu'u mono da, daro mono bâ.

5

Tepe ahã wasu'u

Mateusi 4.18-22; Marcusi 1.16-20

¹Tawamhã Zezusi hã te nhamra, ãsô'u zaihã na. Zenezaré na ãsô'u nhisi ãma te nhamra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama sadawa wasu'u da. Da'ahã uptabi na ma tô ãtême dasito, da te wapari za'ra da. ²Tawamhã uba're maparane ma tô sabu zahuré. ãsô'u zaihã na, te da'wa. Tepe na romhuri'wa norĩ hã ma tô ãwana wairé. Abazipara, te oto upsô za'ra. ³Tawamhã Zezusi ma tô ãzé, uba're wa, Simahã te 're. Tawamhã, uba're wa, sébré wamhã, te Simahã ma tinha, syry na te te ãré sa'ré da, supara'ré nhiti. Tawamhã uba're wa, te oto nhamra, te te dama rowasu'u da.

⁴Tawamhã, te te dama rowasu'u pari wamhã, te Simahã ma tinha, ãne:

— Uba're hã asiré sari, ã 'rehã u, abazipara hã asiré norĩ me, tepe zô sãmra aba da. — ãne te Simahã ma tinha.

⁵ Taha wa, ma tō Sima hā asa tāma siwasu'u, āne:

— Mara bāre, wa tō wei wa te sō sāmra. Tane nherē, wa te 'mai'āri za'ra ō di. Tepe ō di. Tane nherē, ĩ'ruzéb zarina wa za sō sāmra ni. — Āne te Zezusihi ma tinha asa. Tawamhā te oto sō sari za'ra, ā wa'wa u.

⁶ Taha wa, abazipara, ma tō ā wa'wa u sō sāmra. Tawamhā tebe hā ahā na ma tō waibu za'ra, abazipara na. Taha wa, te aré te te sina sinarī, abazipara hā. ⁷ Tawamhā tisiré tepe mrami'wa norī zō ma tō pahamrimi zahuré, uba're ĩhāiba amo hā te te ĩtēme sari zahuré da, te te āma pawaptob za'ra da. Taha wa, te ĩtēme sari zahuré. Tawamhā uba're wa, ma tō sāmra za'ra, aibā norī hā. Tebe hā uba're si'uiwa na hā 'masisi zahuré di. Tebe hā ahā uptabi wa, te aré sina 'mazasi zahuré, uba're hā. ⁸⁻¹⁰ Tebe ahā na te te awaibui wamhā, ma tō āma titob'uzu za'ra. Tī'adu norī zama, ma tō āma titob'uzu zahuré, Zuwāhā me. Ta norī hā Zebedehe 'ra zahuré. ĩsiré tepe na, te te 're romhuri zahuré, Simahā siré. Tawamhā hi'rātītō, ma aime Zezusihi papara, Sima Pedru hā, tebe ahā na te te 'madā'ā wamhā. Āne te Zezusihi ma tinha:

— ĩ'rata asāmra ō di za. Te za oto aimo, ĩnhiti. Wa hā ĩwasétére di. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u. Tawamhā Zezusi te asa tāma tinha:

— Asina aipahi ō di za. Tepe na 're ĩromhuri mono ne, te za oto ĩma 're ĩda'awaibui wē mo. — Āne te Zezusi hā Simahā ma tinha.

¹¹ Tawamhā uba're, ma tō sani za'ra, rob're u. Uburé ma tō marī hā rēme za'ra, tinhimirohuri za'ra zé hā, Zezusihi siré oto 're nomro mono da.

Aibā ĩ'wa're ré hā, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 8.1-4; Marcusi 1.40-45

¹² Tawamhā Zezusi hā te nhamra, 'ri nho'ōmo āma. Tame te aibā hā 're sāmra, ĩ'wa're ré hā. Uburé ĩhāiba na, ĩ'wa're hā. Tawamhā Zezusi te te sōpētē wamhā, hi'rātītō ma aime, Zezusihi papara. Tī'ai u, ma tō ti'ubu na ropto. Tawamhā Zezusihi ma, te tinha, āne:

— Apito, ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hā. Taha wa, te za ĩpe, asima ĩwē wamhā. — Āne te tāma tinha.

¹³ Tawamhā tinhib'rada hā ma tō wahutu Zezusi hā, te te āma upi da. Te te upi wamhā, te tāma tinha:

— Wa tō ĩsima aiwē, te aipese da. Tāibā za oto aihāzé hā. — Āne te tāma tinha.

Tawamhā awa'awi ma ĩ'wa're hā tāma apa. ¹⁴ Tawamhā Zezusi ma tō sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tō da. Te tāma tinha, āne:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wai u, te za aimo, aihāiba wē zō te te aihāiba 'madā'ā da. Taha parip si, te za tāma asōpru, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, dama aipibu pese zéb da, aipesezém na hā. — Āne te tāma tinha, Zezusi hā.

¹⁵ Tane nherē, ma tō Zezusihi wasu'u hā wapari za'ra ni, daro mono bâ. Taha wa, ma tō da'ahā na ĩtēme 're dasihutu, da te 're wapari za'ra mono da. Duré te te 're da'apese mono da, ma tō ĩtēme 're dasihutu. ¹⁶ Tane nherē, Zezusi hā ma tō dawī 're ne, a'ubuni u, 're mreme mono da, Timama ma.

Aibā ĩhi're hā, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 9.1-8; Marcusi 2.1-12

¹⁷ Tawamhā apā datēme wisi wamhā, te nimahā bâtā na dama rowasu'u, Zezusi hā. Te te dama rowasu'u ré, te ĩ'rata ai'ubumro, parisezu norī hā. Rowahutu'wa norī me, te ĩ'rata ai'ubumro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī hā. Ta norī hā ma tō ĩtēme sito Darireza hawī, duré Zudeza hawī, duré Zeruzarē hawī. Tawamhā 'Re

ĩhâimana u'âsi mono tiwaihu'u pe hã, te te tãma ĩsõmri na, ma tã da'apese, Zezusi hã. ¹⁸ Tawamhã aibã norĩ hã, ĩhi'rẽ hã ma tã siwi ti'ã, ĩsimiwaptã wa. Ma tã sima wẽ za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébrẽ da, Zezusihi nõ're te te siwi hiri da. ¹⁹ Tazahã da'ahã wamhã, te te siwi 'mazébrẽ waihu'u õ di. Tawamhã 'ri nhisi hawi, ma tã tãma 'ri 're pu'u za'ra, te te siwi 'mazébrẽ da. Tawamhã dawa'wa ma tã siwi tihi, Zezusihi nõ're, ĩsa'warizéb rẽ. ²⁰ Zezusi hã simiwaihu'u pese wa, ma tã ãma saze za'ra. Taha wa, ma tã siwi ti'ã, te te pese da. Zezusi ma tã sina waihu'u siro, te te ãma ĩsaze za'ra na. Taha wa, te ĩhi'rẽ ma tinha, ãne:

— ĩsiwadi, aiwasédẽ hã 're ĩ'ab'manharĩ wasétẽ mono zé hã te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. — ãne te ĩhi'rẽ ma tinha, ãne:

²¹ Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã te parisezu norĩ me tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na:

— E niha ma tã bétẽ õ hã tãma tinha, ĩmorĩ'õ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wẽ õ di, aibã ma, te te ĩnharizẽ hã. Dawasédẽ hã da te 're ĩ'manharĩ wasétẽ za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're aparĩ waihu'u mono õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, dawasédẽ hã te te dama 're ĩ'aparĩ mono da hã. — ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.

²² Tawamhã Zezusi ma tã sina waihu'u za'ra, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te ãne ĩ'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. ²³⁻²⁴ Wa hã dawasédẽ hã te dama 're ĩ'aparĩ waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Aibã ma, wa tã tinha, ãne: “Aiwasédẽ hã 're ĩ'ab'manharĩ wasétẽ mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto.” ãne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tã. ã hã ĩmorĩ'õ hã wahutu da, durẽ oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da oto. Ti'ai ãma dasirẽ ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédẽ te dama 're ĩ'aparĩ mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. ãne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'rẽ ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'rẽ ma, te oto tinha:

— Ma'ápẽ, aiwahutu. Asa'warizẽ hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto. — ãne te aibã ma tinha.

²⁵ Tawamhã awa'awi ma tã aibã hã wahudu, danho'a. Tiza'warizẽ, ma tã sirẽ ti'ã. Tinhorõwa u, te oto mo. Morĩ sina, te ãma tiwata, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. ²⁶ Tawamhã ururẽ ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te tawata za'ra ni. ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Aibã te te ĩpesezẽ hã, wẽ uptabi di. ãhãna, wa tã wasiwi 'madã'ã za'ra ni. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

Réwihĩ wasu'u

Mateusi 9.9-13; Marcusi 2.13-17

²⁷ Tawamhã rob u, ma tã watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma aibã hã 'madã, danhib'apito ma, dawĩ rob'uiprazẽ ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã. ĩsimiromhurizéb ãma sãmra ré, ma tã 'madã. Tame te da te tãma 're sõmri za'ra rob'uiprazẽ hã, ĩ'ubumrozéb ãma, danhib'apito nhimiwada'uri zarina. Tawamhã Zezusi hã ma tã ãne 'mahã:

— We aimorĩ, ĩsirẽ 're aimorĩ da oto.

²⁸ Tawamhã ma wahudu. Tinhimromhurizẽ, ma tã tirẽ, Zezusihi sirẽ 're morĩ da oto. ²⁹ Tawamhã Zezusi te te sawi da, ma tã tinhorõwa ãma dasa hã dama 'manha, sa'ëtẽ na. Zezusihi sirẽ, te za dasa hã huri ni. Taha wa, rob'uiprazẽ ubumroi'wa norĩ hã te ĩ'rata ai'ubumro, ĩsirẽ saihuri da, da'ahã

na. Ni'wam norĩ zama, te ĩsiré tisa tihu. ³⁰ Tawamhã saihuri da, si'ubumroi ré, ma tô 'madâ'â za'ra parisezu norĩ hã, rowahutu'wa norĩ me. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— E niha bâ, te bété dawazari asaihuri 'wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ siré zama. — Âne te tãma nharĩ za'ra.

³¹ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, âne:

— Hâzé âna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono ô di, te te 're wede za'ra mono da. Ĩhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. ³² Tane duré wa hã, dawē na 're ĩdanomro mono norĩ zô, ĩsitēme 're ĩhârâ mono da, we ĩmorĩ ô di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si, 're ĩhârâ mono da, wa wei mo, dawasédé hã da te 're rēme pese za'ra mono da, 're danomro wē mono da oto. — Âne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

³³ Tawamhã ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra, âne:

— Zuwâ Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã nimahã bâta na si, te sai âna 're si'ubumro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're romhuri za'ra mono da, parisezu norĩ zadawa 'madâ'â pese 'wa norĩ zama. Ânei ô di, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Te 're saihuri u'âsi, asiré. Te duré asiré te te 're âhuri. Âne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibâ hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e te za dasa hã tiwi sawi za'ra ni, saihuri âna si'ubumro da, ta norĩ hã. Mare di. Aibâ ĩmro da hã, ĩ'rata sãmra za'ra ré, te za tô ĩsiré tisa tihu, to sina. ³⁵ Niwapsi te za bâdâ hã ĩwa waptârâ, aibâ ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'âri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai âna 're si'ubumro, robzei âna. — Âne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra. Âne sô'awib ô nherē, te te si'âma ĩsimiré'ézé hã.

³⁶ Tawamhã te duré âma romnhimiré'é, âne:

— Zazahâ ĩhâiwē hã e te za sizâri ni, ĩhâ'ratare hã da te âma hâiwa'aba da. Mare di. Âne wamhã, te za aiwamna, ĩhâiwē hã. Duré ĩhâtēm na da te hâiwa'aba wamhã, aiwab ô di, ĩhâ hã. Hâiwē hã ô di. ³⁷ Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'râi wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'râi wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hâihaiwamna. ³⁸ ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'râi wa'u zé té hã. — Âne te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra. ³⁹ Te duré tãma âma simiré'é za'ra:

— Uwa 'râi wa'u ĩsé ĩ'ratare hã da te 're âhuri mono pari, e te za da te dasima 're wē za'ra, uwa 'râi wa'u zé ĩté hã. Mare di. Âté ĩté hã da te dasima 're wē za'ra mono ô di za. Te za dasima da te 're nharĩ za'ra: "ĩwa'u 'ratare si, wē uptabi di." Âne te za dasima da te 're nharĩ za'ra. — Âne te Zezusi hã tãma âma simiré'é za'ra, sô'awib ô nherē.

6

Sabadu na, Zezusihi nhimirotizé wasu'u Mateusi 12.1-8; Marcusi 2.23-28

¹ Tawamhã sabadu na, Zezusi norĩ hã ma tô ro'rahâri za'ra, amnho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã tridu 'rã ne hã ma tô te te sima 'rânharĩ, tinhib'rata na te te sima tomhâiwazu za'ra da, te te huri mono da, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. ² Tawamhã parisezu norĩ hã te tãma nharĩ za'ra:

— Wahi'rada Mozési hã ma tô wama roti, sabadu na, wa te 're romhuri za'ra mono tô da. E marî da, te bété ïromhuri za'ra wa'wa, âne te te wama roti ô nherê. — Âne te tâma nharî za'ra.

³Tawamhã Zezusi te asa tâma nharî za'ra, âne:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono â bâ, te te ïrob'manharîzém na hã, tisiré norî me. ⁴Mra te te simroi wamhã, ma tô âzé 'ri para u, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb u. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'ma'rê ï'u'êne hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, aré da te ïsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norî ma, ma tô tâma a za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô aré pisutu, da'âma romhuri'wa norî si, ï'u'êne hã te te 're ïhuri mono da hã, sasedoti norî si. Tane nherê, ma tô 'ma'rêne za'ra, Dawi norî hã. — Âne Zezusi hã ma tô parisezu norî ma Dawihi wasu'u hã 'râzarôtô za'ra.

⁵Te duré tâma nharî za'ra:

— Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisudu, dasiré ïpoto da, ti'ai âma. Taha wa, dama ïpire di, sabadu na roti hã te dama 're ï'apisutu mono zéb da hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibã ïsimizu'rã're hã, Zezusi te te ïpesezé wasu'u Mateusi 12.9-14; Marcusi 3.1-6

⁶Tawamhã sabadu ïhâiba amo na, ma tô duré âzé zudezu norî te, rowahutuzéb u, Zezusi hã. Tame te duré aibã hã dame nhamra, ïsimire niwî ïsimizu'rã're hã. ⁷Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norî hã ma tô siwi 'madã Zezusi hã, sabadu na te te pese zô, romhuri zahârizém na hã. Parisezu norî me, te simiza'rese sina 'madã'â za'ra. Mozésihi nhimiroti te te 'madã'â ô wa, te te siwi wê'ô da, te 'madã'â pese za'ra. ⁸Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ïsimirosa'rata za'ra hã. Tawamhã aibã ma, te tinha:

— Aiwahutu, dawa'wa asab da. — Âne te tâma tinha. Tawamhã aibã ma tô wahudu. Hâiwi te za. ⁹Tawamhã Zezusi ma tô âma sadanharî za'ra, âne:

— Wa za asadhanharî za'ra wa'wa. E niha 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, sabadu na hã, romhuri zahârizé bâta na roti hã. E ma hã ïwê, wa te 're ï'manharî za'ra mono zéb da hã sabadu na hã. E ma hã ïwê'ô. E wa te âma 're dapawaptob za'ra mono ô di za. E wa te âma 're danho'reptu za'ra mono ô di za. E niwamhã wa za taré wa te 're da'madã'â za'ra, 're dadã'â za'ra mono da. — Âne te Zezusi hã sadanharî za'ra.

¹⁰Tawamhã Zezusi te ab'madã, te te siwi ï'uirî za'ra norî hã. Tawamhã ïsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'âpé, asimizu wahutu. — Tawamhã ma tô tinhimizu wahutu, aibã hã. Tawamhã awa'awi ma tô tinhimizu pese. ¹¹Tawamhã rowahutu'wa norî hã ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihi zada. Tawamhã te sima rosa'rata za'ra, marî hã te te tâma 'manharî za'ra da.

Zezusi hã aibã 12 na te te ïpisutu za'ra zé wasu'u, tizadawa wasu'u'wa da Mateusi 10.1-4; Marcusi 3.13-19

¹²Tawamhã êtê 'râihã na ma tô Zezusi hã sai'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, mre me da. Tawamhã mara bâ te tâma mre. ¹³Taha wa, awê wi ma tô sô tihâra za'ra, tizazei'wa norî zô. Tawamhã ïtê me sihutu wamhã, ma tô pisutu za'ra, 12 na ïhâiba za'ra hã ïsiré 're nomro mono da. Ma tô oto sisi za'ra, tizadawa wasu'u'wa na. ¹⁴Ta norî nhisi za'ra hã âne: Sima Pedru, tinoi me, Âdéréhé me. Pedru na te za sisi té, Zezusi hã. Duré Ti'adu norî hã tisisânawâ me Zuwêhã me, duré Piripi norî hã, Batoromezuhu me, ¹⁵duré Mateusi norî hã, Tomehé me, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Sima Zeroti, ¹⁶duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã, duré Zudasi Icarizoti hã, dama ïhâiba nhomri'wa da hã.

ZeZusi te te ĩrowasu'uzé, duré te te ĩda'apesezé wasu'u

Mateusi 4.23-25

¹⁷ Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma tô sa'a hawi si'ra za'ra. Tawamhã ti'ai haré u sihutu ô ré, te a'â nhamra, sônhihãpã âma, tizazei'wa norĩ me. ĩsazei'wa norĩ hã ahâ di. Tame duré da'ahâ uptabi na, te sô ai'ubumro ni. Daro mono bã, ma tô ĩwana sô tasi'rã'õtô ni, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, duré Zeruzarê hawi, duré Tiru na 'ri nho'ômo nhisi hawi, duré Sido hawib zama. Â zaihã na Tiru hã, duré Sido hã, 'ri nho'u. ¹⁸ ZeZusihi mreme hã da te wapari za'ra da, ma tô ĩtême dasito. Duré te te da'apese da zama, ma tô ĩtême ai'aba're ni, duré wa'uburé te te dama anhamra da. Tawamhã ma tô dama anhamra. ¹⁹ Simipese waihu'u pese wa, ma tô dasima wê za'ra ni, danhib'rata na da te upi za'ra da, rowê na oto 're dasi'ubumroi mono da.

Dama 're ĩrowê za'ra mono zé wasu'u, robzei'ô na 're ĩdasi'ubumroi mono zé wasu'u me

Mateusi 5.1-12

²⁰ Tawamhã ZeZusi hã te tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'madâ'â pese za'ra. Taha wa, te âne tâma nharĩ za'ra:

— Áté asibrob âna, te oto 're anomro aba mo. Tane nherê, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ĩsib'a'uwê 're anomro aba mono wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

²¹ — Áté mra, te oto 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, te za robze na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi mra hã, ahâ di za.

— Áté te oto 're ai'ry'ry wa'aba mo, aipê'êzé za'ra wa'aba wa. Tane nherê, te za robze na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za aipê'ê 're, 're ato za'ra wa'aba mo, rowê te.

²² — Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo. A norĩ wa'wa hã ĩzazei'wa, 're anomro aba mono wa, âté te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Áté te za da te 're aiwê'ô za'ra wa'wa. Áté te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Áté aiwasédé hã te za taré da te ai'âma 're sa'ra za'ra wa'wa. Âne wamhã, te za robze na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ²³ Rowê te, te za 're asarõtô za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'aba ma si, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. Wahi'rata norĩ ma, ma tô rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma. Taha wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherê, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Niwapsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za marĩ ĩwê hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa, hãwa âma asô 're ĩsimi'wara aba mono hã. Taha wa, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. — Âne romhã ré ma tô tâma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

²⁴ Taha pari, te uburé dama tinha oto:

— Áté asibrob ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi tâibã za oto asibrob ahâ za'ra wa'wa hã. Tawamhã robzei'ô na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo.

²⁵ — Áté asai ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi, te za mra hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za robzei'ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

— Áté rowê te, te a'â aipê'ê na 're ato za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za robzei'ô na 're asimroi wa'aba mo. Tawapsi te za 're ai'ry'ry wa'aba mo.

²⁶ — Tane duréihã ma tô aibã norĩ âma 're dawata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi'wa newa, ma tô âma 're dawata za'ra, wahi'rata norĩ hã. Taha wa, a'â ai'âma 're dawata za'ra wa'aba mono nherê, niwapsi

aima 're rowē za'ra wa'aba mono ō di za. — Āne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihî nhimiroti wasu'u, da te 're îdazawî pese za'ra mono zém na Mateusi 5.38-48

²⁷ Te duré dama tinha:

— Īwapari'wa norī, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, āne hã: Asawi'ō'wai wa'aba norī hã te za 're îsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré ai'ruiwapari'wa norī ma, te za marī tãma 're ĩ'manharī wē za'ra wa'aba mo, ĩwē na. ²⁸ Duré da te aima 're nharī wasété za'ra wa'aba mono nherē, te za da'āma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwē hã te te dama 're anhomri mono da. Da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, te te 're da'apawapto mono da. ²⁹ Ai'u'rata wi, da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, dama āma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ō di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, ai'u'rata amo niwī, da te 're aihã za'ra wa'aba mono da. Duré asi'ubuzé hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono wamhã, dawī 're sawi za'ra wa'aba mono ō di za, asō'utu'u zama, da te aiwi 're waibui wa'aba mono da. ³⁰ Marī hã da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo. Āté ni'wa hã te za asibro hã aiwi âri 'wa. Tawamhã sô aihârã ō di za, apã te te aima sômri da. ³¹ Marī ĩwē si, da te aima 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, asima 're îdawē za'ra wa'aba mono ne, te za marī ĩwē si dama 're ĩ'manharī u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmi.

³² — Siwa'ru, te za 're îdazawî pese za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're îdanomro mono hã, tizawî pese 'wa si, te te 're sawi pese za'ra. Tanei ō di, a norī wa'wa hã za. Āne wamhã, ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za uburé 're îdazawî pese za'ra wa'aba mo. ³³ Duré, uburé te za marī hã dama 're ĩ'manharī wē za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're îdanomro mono norī hã, tizawî pese 'wa norī ma si, te za te tãma 're 'manharī wē za'ra. Tanei ō di, a norī wa'wa hã za. Āne wamhã, e niha te za 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩwē na te te aima āma 're ĩ'uwaimrami aba mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za marī hã uburé dama 're ĩ'manharī wē za'ra wa'aba mo. ³⁴ Duré, uburé te za dama 're asôprub za'ra wa'aba mo. Āté marī hã te za da te aiwi 're waptērē za'ra wa'wa, a'â dama 're sômri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono āna. Dawasété na 're îdanomro mono hã te marī hã tisiré norī ma si, te te 're sômri za'ra, te te siwi 're waptērē za'ra mono wamhã. Tawamhã te duré ĩwa'rãmib zô 're simnhasi za'ra. Tanei ō di, a norī wa'wa hã za. Āne wamhã, ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za uburé dama 're asôprub za'ra wa'aba mo. ³⁵ Dawasété na 're îdanomro mono ne, 're anomro aba mono ō di za. Uburé te za 're îdazawî pese za'ra wa'aba mo. Asitob'ru norī zama, te za 're îsawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé te za marī hã tãma 're ĩ'manharī wē za'ra wa'aba mo. Āté marī hã te za da te aiwi 're waptērē za'ra wa'wa, syry na a'â dama 're sômri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tãma 're ĩsômri za'ra wa'aba mo. ĩwa'rãmib zô 're asimnhasi za'ra wa'aba mono ō di za. Āne wamhã, te za ĩwē na te te 're asawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩ'ra te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipai u ĩpire uptabi 'ra hã. Marī wē na, uburé te dama 're sôpru. ĩsôprum na āma 're îdawata za'ra mono ō norī ma zama, te dama 're sôpru. Dawasété na 're îdanomro mono ma

zama, te 're sôpru. ³⁶ Taha wa, te za Aimama aba ne, 're anomro aba mo, aiwê na. — Āne ma tô Zezusi hã tâma roti za'ra.

³⁷ Ma duré tâma waihu'u za'ra, âne:

— Dawasédé hã da'âma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawê'ô za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã te te siwi 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dawasédé hã da'âma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te aima 're anharĩ aba mono ô di za. Marĩ, da te aima 're ĩmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Tawamhã aiwasété'wa hã te te 're ab'madâ'â mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³⁸ Asibrom na te za dama 're asôprub za'ra wa'aba mo, ĩsimarĩ'ô norĩ ma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za marĩ hã ĩwa'râmi sa'êtê na te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Marĩ na asima 're asôprub za'êtê za'ra wa'aba mono ne, te za aima 're sôprub za'êtê za'ra wa'wa. Sa'êtê na dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, te za sa'êtê na te te aima 're sômri za'ra wa'wa, ĩwa'râmi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Syry na dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, te za syry na te te aima 're sômri za'ra wa'wa. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã âne te tâma âma romnhimiré'é za'ra:

— Ni'wam norĩ hã tob'a zahuré wamhã, nimomo sisaprôni zahuré wamhã, sisaprôni wê zahuré ô di za. Te za siré tiwaptã'ã zahuré, ab're u. — Āne ma tô tâma rowasu'u za'ra. ⁴⁰ Te duré tâma rowasu'u za'ra, âne:

— Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di, tâma ĩromnhoré'wa norĩ ma hã. Niwapsi te te 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te 're waihu'u za'êtê za'ra, tâma ĩromnhoré'wa ne hã. — Āne ma tô tâma rowasu'u za'ra.

⁴¹ Te duré tâma rowasu'u za'ra, âne:

— Āté wede wa'ôno hã atob 're, te nomro, sabui ô nherê. E niha te za bété sô ĩtômo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisânawã tômo hawimhã. ⁴² Wede wa'ôno hã atob 're ĩnomro, sabui ô nherê, e niha te za tâma ĩha: "Ropru hã a'â te aima wazere, atômo hawimhã." Mare di. Wede wa'ôno hã te za a'â atômo hawimhã ĩwaze. Tawamhã te za sô airĩti wê, wazere da, asisânawã tômo hawimhã, wede nhiprubre hã. — Āne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra.

⁴³⁻⁴⁵ Tawamhã Zezusi ma tô da'âma âma romnhimiré'é, rob'rã na, âne:

— Rowede hã wê wamhã, 're 'rãĩ wasété za'ra mono ô di za, wede wê wa. Wasété wamhã, 're 'rãĩ wê za'ra mono ô di za, wede wasété wa. 'Re 'rãĩ wê za'ra mono wamhã, te za âma waihu'u za'ra ni, rowede ĩwê na. E wab'ru u, te za 're aimo, rob'rã ĩse zô. Mare di. Wab'ru na 're simnhatã mono ô di, rob'rã ĩse hã. E aptob u, te za 're aimo, rob'rã ĩse zô. Mare di. Aptom na 're simnhatã mono ô di, rob'rã ĩse hã. Āne ni'wa hã 're morĩ wê wamhã, tipê'é 're, tinhimirosa'rata wê hawim na, te za 're mreme wê u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na, te za duré 're mreme wasété u'âsi. Danhimirosa'rata zarina, te za tô ône u'âsi 're damreme zusi. — Āne Zezusi ma tô tâma waihu'u za'ra.

'Ri'wa norĩ wasu'u

Mateusi 7.24-27

⁴⁶ Te duré tâma nharĩ za'ra, âne:

— E marĩ da, ma tô Asib'apito na asiwi 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo, ĩnhimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono ô nherê. ⁴⁷ Āté ni'wam norĩ hã te za we ĩtême aihutu, ĩnhimiroti hã te te wapari za'ra da. Tawamhã te te wapari za'ra wamhã, te za oto ĩnhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra.

48 Taha wa, wa za ĩnhimiroti 'madâ'â'wai âma simiré'é, 'ri'wa na. Aibâ hã ma tô ab're, 'ri da, ti'ai 'rowi êne hã ĩnomro u. Tawamhã ma tô âma tipahã, ab're na. Ab're 'rehã di oto. Tawamhã êtê nhisiwi ma tô 'ri, aibã hã. Tawamhã âpré wamhã, â hã ma tô 're praba, 'ri u. Tete na ma tô 'ri hã 'manha, aibã hã. Taha wa, rési âna te 're sa, 'ri hã. 49 Âté ni'wam norĩ hã te za ĩnhimiroti hã tipo're na te 're wapari za'ra. Tane nherê, te te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za, ĩnhimiroti hã. Taha wa, wa za ĩnhimiroti 'madâ'â'wai âma simiré'é, 'ri'wa ĩhãiba amo na. Aibã hã 'ri na'rata da, te te ab're ô di. Ti'a nhisiwip si, ma tô sima 'ri. Tawamhã 'ri u, â 're praba mono wamhã, â, ma tô 'marôwĩ, 'ri hã. Tãibã oto. Taha wa, ma tô aipru pese, 'ri hã. — Âne ma tô 'ri'wa na simiré'é dama Zezusi hã, da te waihu'u za'ra da.

7

Romanuhu ma romhuri'wa, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u Mateusi 8.5-13

1 Tawamhã te te dama roti parimhã, te oto mo Zezusi hã, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi u. Tawamhã ma tô wi. 2 Tame aibã hã te 're hãimana romanu hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tãma ĩromhuri'wa hã te te sawi pese di. Hãzé na te oto nomro, tãma ĩromhuri'wa hã. Hãzé ahã wa, te za oto dãrà. 3 Tawamhã hãzé na nomro ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, romanu hã. Taha wa, ma tô zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã 'mazatõri za'ra, Zezusihi zõ, ĩhãzé ré hã te te pese da. 4 Tawamhã te te sô ĩsatõri za'ra hã ma tô ĩtême aihutu, Zezusihi u. ĩtême sihutu wamhã, ma tô tãma rowasu'u za'ra:

— Aibã hã ĩwê, romanu hã. Wê wa, pawapto na. 5 Wasiré ô nherê, te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tô ĩsiminhimĩ'ru zarina wama 'ri za'ra ni, wate da, rowahutuzé hã. Ta hã ma tô duré pawa'ãbã za'ra, 'ri'wa norĩ hã. — Âne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

6 Tawamhã Zezusi te ĩsiré timorĩ za'ra. Ma tô oto rosahutu za'ra, 'ri u. Te te rosahutu za'ra wamhã, romanu hã ma tô tisiwadi norĩ hã 'mazatõri za'ra, te te tãma 'mazadawa wasu'u za'ra da, Zezusihi ma. Tawamhã te te uzusi za'ra wamhã, âne te tãma 'mairowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wasiwadi hã zudezu'ô nherê, âté asébré ô di za, u, ĩsõrõwa u. A hã, u, aiwê di. Ô hã, u, wê prã ti. Wê prãĩ wa, âté ĩsõrõwa u asébré ô di za, u. 7 Wê prãĩ wa, si'uihã na we atême morĩ ô di za, u, tãma ĩromhuri'wa hã tãma pese da. Romhã na nherê, aimreme pire wa, te za, u, aimreme na tãma ĩpe, rowê na tãma 're sãmra mono da. 8 Romanu hã, damreme ĩpire hã tãma waihu'u pese di, u. ĩsib'apito norĩ mreime hã tãma pire za'ra di, u. Duré ô hã, u, ĩmreme hã pire di, tinhĩb'a'uwê norĩ ma, da'wapéi'wa norĩ ma. Tawamhã, te te 'mazatõri wamhã, te za, u, mo, ĩsadawa para. Sô hãrà wa, te za u, ĩtême wĩ, ĩsadawa para. Duré marĩ hã tãma ĩromhuri'wai ma, te te 'rui wamhã, te za, u, tãma 'manha, te te tãma ĩ'ruzêb uwaibaba. Taha wa, aimreme hã pire wa, te za, u, tãma ĩpe, tãma ĩromhuri'wa hã, rowê na tãma 're sãmra mono da. — Âne te Zezusihi ma sadawa wasu'u za'ra, romanuhu siwadi norĩ hã.

9 Tawamhã Zezusi hã âne hã te te wapari wamhã, ma tô âma titob'uzu, ĩsimirowasu'u za'ra na, romanuhu âma hã. Tawamhã ma aipi'ra, datême. Da'ahã uptabi na ĩsarina ĩsi'aba're norĩ u, ma aipi'ra. Âne te dama tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Â hã te te sina ĩ'umnhasizém na hã, niwa te ĩ'madâ'â ô, ĩzarazéhé nhihudu norĩ nhĩpti'ai âma hã. Ta norĩ hã te te âma siwi wabzu ô di, te te sina ĩ'umnhasizém na hã. — Âne Zezusi hã te tinha, ĩsarina ĩsi'aba're norĩ ma.

¹⁰ Tawamhã apã ma tô ai'aba're, romanu siwadi norĩ hã, ãsõrõwa u. Sihutu wamhã, ma tô ãhãzé ré hã sabu za'ra. Rowẽ na te oto nhamra, hãzé ãna.

Ïmrotõ 'ra hã, Zezusi te te ãhãwa'utuzé wasu'u

¹¹ Tawamhã ãma ronomro õ ré, te Zezusi hã mo, 'ri wa'õtõ u. Naĩ na 'ri wa'õtõ nhisi u, te mo. Ìsiré 're ãnomro mono norĩ hã te ãsiré ai'aba're. Da'ahã na te duré ãsiré ai'aba're ni. ¹² Tawamhã 'ri wa'õtõ 'wawi wa'ra u, ma tô rob'uwe za'ra, Zezusi norĩ hã, 'ridawa u. Tawamhã ãwab'rere, ma tô dasiwi ãri ni, ab're u, ãmrotõ 'ra ãdã hã. Mísire aibã ã'ra hã. Da'ahã na te ãsiré ai'aba're ni, ãmrotõ siré, ab're u. ¹³ Tawamhã ãmrotõ te te 'madã'ã wamhã, ma tô ãma tipẽ'èzé, Zezusi hã. Tawamhã ma tô tãma tinha, wawa tô da.

¹⁴ Tawamhã ma tô oto ãtẽme wi. Te te ãri za'ra ré, ma tinhib'rata na ãré upi. Taha wa, ma ãré mazahãri za'ra. Tawamhã te oto 'mahã:

— Ai'repudu, wa za aima tinha: Ai'utu. — ãne te 'mahã.

¹⁵ Tawamhã ai'repudu hã ma tô udu. Sahã na te oto nhamra. Tawamhã tãma rowẽ wa, te otõ mre. Taha wa, te Zezusi hã ãna ma ti'ru, ãne:

— ã ai'ra, ãma saprõni. — ãne te tãma tinha. Dã'ã zahã, oto sahã na sãmra wa, ma tãma tapẽ'ẽwara za'ra ni. ¹⁶ ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Tinhib'a'uwẽ norĩ hã te za we te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã. Ma tô we watẽme satõ, tizadawa wasu'u'wa hã. Mreme pire uptabi di. — ãne 'Re ãhãmana u'ãsi mono ãma, te tawata za'ra ni.

¹⁷ Tawamhã ãwasu'u hã ma tô wapari za'ra ni, daro mono bã, Zezusi te te ãhãwa'utuzé wasu'u hã. Zudezu norĩ rob 'rata, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ zama, ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra ni.

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ãsatõrĩ zahuré zé wasu'u

Mateusi 11.2-19

¹⁸⁻¹⁹ Tawamhã Zezusi te te ãhãwa'utuzé hã ma tô Zuwãhã ma wasu'u za'ra, ãsãdawa 'madã'ã pese 'wa norĩ hã. Tawamhã maparane te sõ tihãrã zahuré, Wanhib'apito u neb zahuré da, te te sadanharĩ zahuré da. ãne Zuwã te tãma nharĩ zahuré:

— Ane wa'aba wamhã, te za ãsãdhanarĩ 'wa, ãne: “E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zõ, wa za 're wanhimipari za'ra.” ãne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa. — ãne Zuwã hã ma tô tãma nharĩ zahuré. ²⁰ Tawamhã Zezusihi u, te tineb zahuré. ãtẽme simasisi wamhã, ma tô sadanharĩ zahuré:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zõ, wa za 're wanhimipari za'ra. — ãne te sadanharĩ zahuré.

²¹ Tawamhã ãsõ'a zahuré, te a'ã da'apese da'ahã na, Zezusi hã. Duré wa'uburé ré, 're ãdanomro mono hã ma tô dama anhamra. Duré ãtob'a norĩ hã ma tô ato pese, ahã na. ²² Tawamhã te te da'apese parimhã, te oto tãma nharĩ zahuré, Zuwã Batitaha mreme 'madã'ã pese 'wa norĩ ma, ãne:

— Apã te za ane wa'wa Zuwãhã u, tãma ãwasu'u wa'aba da. ãtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madã'ã za'ra. ãmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ã'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wẽ na te oto 're nomro. Duré ãpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ãdã'ã za'ra mono norĩ hã ma tô duré apã 're hãwa'utu za'ra. ãwasu'uwe hã ma tô duré ãsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. ãne na te za tãma ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. ²³ Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ãhãmana u'ãsi mono zadawa para we ãmorĩ na, 'rãwi ã'ãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si

tâma 're rowē uptabi za'ra mono di za. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u zahuré.

²⁴ Tawamhã apâ te tineb zahuré Zuwã Batitaha u, aibã norĩ hã. Tawamhã ĩsa'u zahuré si, te Zuwã hã dama wasu'u wē, Zezusi hã. Da'ahã na ĩdas'i'ubumroi mono norĩ ma, te âne tâma rowasu'u za'ra:

— A'ubuni u, ma tô 're anomro aba mo, Zuwã hã sabu za'ra wa'aba da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ĩhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hãimana mono wa, ma tô ĩtême 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hãimana. ²⁵ E uza wē na 're si'uza mono wa, ma tô ĩtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wē na 're si'uza mono ô di, Zuwã hã. ²⁷ Duréhã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã âne âma rob'ui'ééré, Zuwãhã âma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na: “Īzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satô, te te asô ropese mono da.” Āne duréhã âma rob'ui'ééré hã, ĩbahã na hã.

²⁸ Te duré tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Uburé ĩwana 're ĩnomro mono norĩ hã te te siwi âma wabzu za'ra ô di Zuwã hã, ĩsimiromhuri pire na hã. Tane nherē, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi mono zéb zarina, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ô di za, Zuwã hã. Ni'wam norĩ si, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ĩ'uirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hãimana za'ra mono nherē, te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si ĩ'uirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. — Āne ma tô Zezusi hã dama wasu'u, Zuwã hã.

²⁹ Tawamhã uburé ma tô ĩsimirowasu'u hã wapari za'ra ni. Danhib'apito ma, rob'ui'prazé ubumroi'wa norĩ zama, ma tô dame wapari za'ra. Ta norĩ hã ma tô oto wapari pese za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha wa, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã tâma 'manharĩ za'ra. ³⁰ Tazahã, parisezu norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, ma tô siwi wē'ô za'ra 'rãwi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima ĩda'awézé hã. Taha wa, te te siwi wē'ô za'ra wa, â dawabzuri hã te te tâma 'manharĩ za'ra ô di, Zuwã hã.

³¹ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wam norĩ âma, wa za âma simiré'é za'ra, ã nimosi dapoto tém norĩ âma hã. ³² Áté ai'uté norĩ âma, wa za âma simiré'é za'ra. 'Ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb âma si'ubumroi ré, âne ai'uté norĩ hã te za si'mahãrà za'ra: “Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tazahã, âma ato za'ra wa'aba ô di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na, wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tazahã, a norĩ wa'wa hã wazu ai'ry'ry wa'aba ô di.” Āne te za si'mahãrà za'ra. ³³ Tane a norĩ wa'wa hã. Zuwã Batita hã te sai âna nasi aimasisi. Duré uwa 'rãĩ wa'u ĩsé hã te te 're hãsi mono ô di. Tazahã, âne 're hãimana mono wa, ma tô tâma 're ĩnharĩ waseté za'ra wa'aba mo, wa'uburé ré 're ĩmorĩ na. ³⁴ Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã dasazém na, wa 're ĩsa. Uwa 'rãĩ wa'u ĩsé hã wa duré te dame 're hãsi. Tazahã, ĩsa za'eté

na 're ĩsai mono na, duré uwa 'rāi wa'u zé zeĩ 'wa na, ma tō ĩma 're ĩnharĩ waseté za'ra wa'aba mo. Duré siwa'ru 're ĩdanomro mono norĩ siwadi na, ma tō ĩma 're ĩnharĩ waseté za'ra wa'aba mo. ³⁵ Tane tō. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhĩmiroti hā, wē di. Tawamhā ĩsimiroti hā da te dasima 're wē za'ra mono wamhā, te za ĩwē hā da te 're waihu'u za'ra. Da te 're wē'ō za'ra mono ō di za, ĩwē hā dasiwi. — Āne Zezusi ma tō tāma siwasu'u za'ra.

Simahā wasu'u

³⁶ Tawamhā aibā parisezu hā ma tō Zezusihi zō hā, ĩme sa da. Taha wa, te Zezusi hā ĩsōrōwa u mo. Tawamhā ma tō nhamra tame, sa da. ³⁷ Tame 'ri wa'ōtō āma sa da, ĩsāmra na ma tō wapa. Taha wa, ma tō simhi ti'ā, Zezusihi zarina, wedewa'u zadaze ré hā. Simhi hā, ētē'a 'manharĩ. Wa'ābā za'ētē di, wedewa'u zadaze hā. ³⁸ Tawamhā Zezusihi babarā na ma tō nhamra, wawa sina. Wawai wamhā, Zezusihi para nhisiwi, ma tō ti'upĩni a'a. Taha wa, te tizéré na tāma u'ō. Tawamhā da te 're ĩdatob'rata hārā za'ra mono ne, tizadawa na ma tō para hārā. Ma tō wedewa'u zadaze hā ĩpara nhisiwi sa'wa, pi'ō na. ³⁹ Tawamhā, parisezu te te 'madā'ā wamhā, ma tō tipē'ē na tāma tinha, Zezusihi ma:

— Tō sena, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u wai 'wa'āhā, te aré ĩwaseté na āma waihu'u, pi'ōi āma hā. Tawamhā te aré tiwi sisawi, te te upi tō da. — Āne ma tō tipē'ē na tāma tinha.

⁴⁰ Tawamhā ĩsimirosa'rada hā te te sina waihu'u wa, te aibā ma tinha, Zezusi hā:

— Sima, marĩ, wa za aima waihu'u, waihu'u da. — Āne te tāma tinha.

Tawamhā Sima te asa tāma tinha:

— Ma'āpé, ĩma waihu'u, marĩ hā te waihu'u da.

⁴¹ Taha wa, te Zezusi hā tāma rowasu'u oto, āne:

— Aibā norĩ hā ma tō rob'upirazéb ō wa, taré a'ā dawi 'maiwaptēre zahuré.

ĩmorĩ'rada hā 500 na ma tō dawi waptē. Duré ĩhāiba amo hā, 50 na ma tō dawi waptē. Niwapsi te za ĩsōwa're're tāma sōmri zahuré, aibā ma. ⁴² Tawamhā rob'upirazéb ō wa, ĩsōwa're're te te tāma sōmri zahuré ō di. Sōpu wa, ma tō tāma waihu'u zahuré aibā hā, ĩsōwa're're te te tāma sōmri zahuré tō da. — Āne ma tō Simahā ma rowasu'u, Zezusi hā. Tawamhā te oto āma sadanha:

— E 'wa hā te za sawi pese, aibā ĩsōpu hā. E 500 na te te tāma ĩsōmri hā te za sawi pese. E 50 na te te tāma ĩsōmri hā te za sawi pese. — Āne Zezusi te sadanha.

⁴³ Tawamhā Sima te asa tāma tinha:

— Áté 500 na te te tāma ĩsōmri hā te za sawi pese. — Āne Sima, te Zezusihi ma tinha.

Tawamhā Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Tane tō. ĩ'uwaibaba ma tō ĩma ĩwaihu. — Āne ma tō āma saze.

⁴⁴ Tawamhā pi'ōi u sipi'rai wamhā, te duré tāma tinha, Simahā ma:

— Āhāta, pi'ō hā. Tāma ĩzawi pese di. A hā we ĩzébré wamhā, ā hā dama 'rui ō di, da te ĩpara upsō da. Pi'ō si ma tō ĩpara upsō, ti'upĩni na. Ma tō duré tizéré na ĩpara u'ō. ⁴⁵ A hā we ĩwisi wi, ĩzawi ō di, ĩtob'rata hārā na. Pi'ō si ĩzébré wi, ma tō ĩpara hārā. ⁴⁶ A hā dama ĩ'rui ō di, azeitona 'rāi wa'ui wam na da te ĩzéré u're da, ĩma robze da. Pi'ō hā wedewa'u zadaze pire hā ma tō ĩpara nhisiwi sa'wa. ⁴⁷ Tāma ĩzawi uptabi wa, ma tō ĩma 'manharĩ wē. Marĩ hā te te 're ĩ'ab'manharĩ waseté mono zé hā ahā nherē, wa tō tāma tipa. Taha wa, tāma ĩzawi uptabi di, te tāma apari wa. Dawasété ahā na 're dasisāmri za'ra mono ō wamhā, da te dasina 're waihu'u za'ra mono ō di za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono,

dawasété ahâ na te te dama 're ã'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono, dama sawi prã ti za. Dawasété ahâ na 're dasisãmri za'ra mono wapsi, te za da te dasina 're waihu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono, dawasété ahã na te te dama 're ã'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono, dama sawi uptabi di za. — ãne ma tô Simahã ma waihu'u, Zezusi hã.

⁴⁸Tawamhã pi'õi ma, te oto tinha:

— Marĩ hã 're ã'ab'manharĩ wasété mono zé hã wa tô oto aima tipa. — ãne te pi'õi ma tinha.

⁴⁹Tawamhã Zezusihi mreme, ma tô pi'õi ãma wapari za'ra, ãsiré ãsaihuri norĩ hã. Taha wa, ma tô tipẽ'ẽ na tãma nharĩ za'ra:

— E 'wa hã õ hã, marĩ, da te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te te dama 're ã'apari mono hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.

⁵⁰Tawamhã Zezusi te duré pi'õi ma tinha:

— ãzazei wa, wa tô aipawapto, aiwasédé hã rẽme pese da. Rowẽ na te za oto 're aimo. — ãne te pi'õi ma tinha, Zezusi hã.

8

Pi'õ norĩ hã, Zezusihi siré ã'aba'rézé wasu'u

¹Tawamhã ãma ronomro wapsi, te Zezusi hã datẽme 're mo, daro mono bã. 'Ri nho'õmo mono bã, te datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bã. Tawamhã datẽme 're morĩ wamhã, ma tô ãwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, 'Re ãhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Datẽme 're morĩ wamhã, aibã norĩ hã 12 na ãhãiba za'ra hã, te ãsiré 're nomro. ²Pi'õ norĩ zama, te ãsiré 're nomro, wa'uburé, te te tãma 're ã'anhamra mono norĩ hã. Duré, ãhãzé hã te te tãma 're ã'apari mono norĩ zama, te ãsiré 're nomro. Pi'õ nhisi hã, Mariza Madarena na ãsisi hã, wa'uburé hã, 7 na ãhãiba za'ra hã te te tãma ãsãmra za'ra hã. ³Duré, Zuwãna na pi'õ nhisi hã. Cuzaha mro hã, apito Erodihĩ ma romhuri'wai mro hã. Duré, Suzana na pi'õ nhisi hã. Aimawi norĩ hã te duré ãsiré 're nomro, pi'õ norĩ hã, ahã na. Ta norĩ hã tinhimarĩ na, te Zezusi norĩ hã te te 're pawapto za'ra.

Aibã hã amnho poto mono da, te te ã'anhamra mono zé wasu'u

Mateusi 13.1-23; Marcusi 4.1-20

⁴Tawamhã da'ahã na ma tô ãtẽme aihutu ni Zezusihi u, 'ri ahã mono bã, da te sabu za'ra da. Tawamhã, ãtẽme dasi'rã'õtõ wamhã, ma tô dama romnhimiré'ẽ, ãne:

⁵— Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã na, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Taha wa, ma tô dapara na nasi wati'i za'ra ni, tiwi ãrere'e mono hã. Sire hã ma duré te te uprosi, poto mono õ ré. ⁶Ëtẽ nhisiwi, ma duré nima norĩ hã rere'e, amnho hã. Ti'a baihãire di, ëtẽ nhisiwimhã. Tawamhã, 'wanhipré wairébé mono wamhã, ti'ai wa'ro wamhã, ma 'wanhipré 'ré. ⁷Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, ma tô te te uprosi. ⁸Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Ma tô oto 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, 'rãĩ pese uptabi di, rob're hã. — ãne Zezusi ma tô dama rowasu'u.

Te duré dama tinha:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba ãnhimirowasu'u na hã, waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne te dama tinha.

9 Tawamhã Zezusihi siré 're ìnomro mono norĩ si, te sadanharĩ za'ra:

— E marĩ na, te ãma Ìsimiré, amnho potozém na hã. — Àne te sadanharĩ za'ra. 10 Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tô dawi sawi, a'ã da te waihu'u tō za'ra da, da'ãma 're Ìsib'a'uwē mono zé wasu'u hã. A norĩ wa'aba ma si, ma tô oto ìwasu'u hã aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, dama ìwaihu'u'ō hã. Taha wa, wa tô ìnhimiroamnhimír'é na si, te dama 're arowasu'u. Tawamhã dapo're na, da te 're wapari za'ra mono nherē, da te waihu'u za'ra ō di za, ãma Ìsimiré'ézé hã.

11 — Àhãna, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, te ãma Ìsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho potozé hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono mreme, te wasu'u. 12 Amnho hã bádâdi zababa Ìrere'e mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norĩ hã áté te za Ìsadawa wasu'u hã taré tipo're na te te 're wapari za'ra. Tawamhã te za Wa'uburé hã ìtēme 're sihutu áté, te te tãma 're roti za'ra mono da, te te 're saze za'ra mono tō da, te te 're sō'reptu za'ra mono tō da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. Tawamhã wa'rui'wa nhimiroti zarina, te te saze za'ra ō di za, 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã. 13 Duré amnho hã étē nhisiwi Ìrere'e mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norĩ hã áté te za 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra, tipo're na. Tawamhã te za ìwasu'u ma 're to za'ra. Tazahã, ōne haré te te 're saze za'ra mono ō di za. Áté, te za te te 're saze hutu za'ra. Áté rowasédé hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono ō'umnhasite, te za apã 're sipizari za'ra. 14 Duré amnho hã wab'ru wazari Ì'a'a mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norĩ hã áté te za taré tipo're na te te 're wapari za'ra, Ìsadawa wasu'u hã. Tazahã, marĩ wamhã, ōhō ãma si 're nomro mono ō di za. Áté, marĩ na si te za te te 're rosa'rata za'ra sima, áté rob'uiprazém na si, áté titozém na si. Tawamhã rob'rã Ì'rã wē prã ne, 're hãimana wē uptabi za'ra mono ō di za. 15 Amnho hã ti'ai wē wa, te te Ì'anhamra mono hã, aimawi a'uwē, te wasu'u. Ta norĩ hã áté te za tipo're na te te 're wapari za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã te za te te 're 'madã'ã pese za'ra. Ōne haré, te za Ìsimiroti na 're nomro. Tawamhã rob'rã Ì'rã wē uptabi ne, hãimana wē uptabi na, te za oto 're hãimana za'ra. Àne amnho potozé wasu'u na, wa aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. — Àne, Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

16 Tawamhã rob'uiwēzém na te duré ãma simiré'é:

— Rob'uiwēzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb' rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. Ìsima'warazém na si, te za sō'awi da te 're sōré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwēzé hã. 17 Tane, ìmreme hã a'ã te dama ìwaihu'u'ō hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa tô rob'uiwēzém na ãne ãma simiré'é.

18 — Taha wa, ma'ãpé ìmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono. Tawamhã ìzadawa wasu'u hã te za te te aima 're waihu'u za'ëté za'ra wa'wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. ìmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono ō wamhã, te za apã te te aiwi 're awaibui wa'wa, ìzadawa wasu'u hã. Tawamhã ìmreme waihu'u'wa na, 'rãwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono nherē, te za ìmreme waihu'u'ō'wa ne, oto 're anomro aba mo. — Àne te Zezusi hã tisiré 're ìnomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra.

*Zezusihi na wasu'u, ìno norĩ wasu'u me
Mateusi 12.46-50; Marcusi 3.31-35*

¹⁹ Tawamhã Zezusihi u, te ãna hã mo, ãno norĩ me. Te te sabu za'ra da, te itẽme ai'aba'rẽ. Tazahã, da'ahã uptabi wamhã, itẽme sisisi waihu'u õ di.

²⁰ Tawamhã Zezusihi ma, ma tũ ni'wa hã rowasu'u, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asõ aimasa, ana me. Te sima wẽ za'ra, te te asabu za'ra da. — ãne ma tũ tãma rowasu'u ni.

²¹ Tawamhã Zezusi te uburẽ dama tinha:

— Ni'wam norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, durẽ te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ãna, durẽ ãno. — ãne Zezusi ma tũ dama waihu'u.

Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ãnharĩzẽ wasu'u

Mateusi 8.23-27; Marcusi 4.35-41

²² Tawamhã bãtã na, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — ãne te tãma nharĩ za'ra, tisirẽ 're ãnomro mono norĩ ma. Tawamhã uba're wa, ma tũ asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, ãsõ'u na. ²³ Tawamhã te te sirẽ sari za'ra rẽ, te oto Zezusi hã nhono, uba're wa. Sõtõ rẽ, ma tũ rowa'u ãsa'ẽne hã watobro. Taha wa, uba're 're, ma tũ ã hã ãzẽ. Uba're 'remhã, ã hã 'masisi wamhã, simimnhasi di oto. ²⁴ Taha wa, ma Zezusihi u tiwahutu za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. — ãne te 'mahãrã za'ra. Tawamhã Zezusi ma tũ udu. Ma tũ wahudu. Rowa'u'u ma, te tinha, te te sazãri da. Durẽ ã ma, te tinha, ãtu da. Taha wa, ma tũ sazã, rowa'u hã. Ma tũ ti'ãtu oto. ²⁵ Tawamhã tisirẽ 're ãnomro mono norĩ ma, te tinha:

— E niha bã asiwi ã'umnhasi aba õ di. — ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te sima nharĩ za'ra:

— E niha õ hã aibã hã. Rowa'u'u ma, te tinha. Tawamhã rowa'u hã ma tũ sazã. Durẽ, ã nhibzaihã ma, te tinha. Taha wa, ma tũ ti'ãtu. ãmreme hã ma tũ wapari zahurẽ. — ãne te sima nharĩ za'ra. Mreme pire wa, ma ãma titob'uzu za'ra. Õne hã tãma sa'rese za'ra õ wa, ma tũ tãma tipahi za'ra, ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã.

Zezusi hã, aibã hawi wa'uburẽ te te ãsatõrĩ za'ra zẽ wasu'u

Mateusi 8.28-34; Marcusi 5.1-20

²⁶ Tawamhã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, te ãsõ'u na sirẽ sari za'ra, te te saprĩ za'ra da, zara u, Zezusi norĩ hã. Tawamhã ma tũ oto aihutu zara u, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi niwĩ. ²⁷ Tawamhã uba're hawi, ma tũ watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma tũ aibã hã itẽme wi, wa'uburẽ rẽ 're ãmorĩ hã. 'Re si'uzã mono õ di oto, aibã hã. Ai'urẽwi, te oto 're mo. Durẽ 'ri 're, 're sãmra mono õ di oto. Adã'ã 'ru ãma si te oto 're sãmra, êtẽ wa, ab're sirõmo ãma. Tame 're hãimana mono rẽ hã, ma tũ ãma tironomro pese. ²⁸⁻²⁹ Aibã hã da'rata 're sãmra mono rẽ, ma tũ da te 're 'madã'ã za'ra, 're pusi tũ mono da. Ma tũ da te dasiwi 're hi wasisi, ãsi'uwazi nhorõ rutu na. Te durẽ da te dasiwi 're pa wasisi. Tazahã, tihi wasisizẽ hã te te sina 're anhinari, tipawasisizẽb zama. Taha pari, te wa'uburẽ hã te te siwi 're saprõni, a'ubuni u. Tawamhã aibã hã Zezusi te te 'madã'ã wamhã, ma tũ 're sadari. Taha wa, hi'rãtitõ ma aime, Zezusihi papara. Tawamhã mreme 'rãihã na te tãma tinha, ãne:

— Zezusi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, e marĩ ã'ãma 'manharĩ da, te we aimo. ã'azãri õ di za. ãne, wa ãsina aipa'uwati. — ãne te Zezusihi ma tinha, wa'uburẽ ma, te te rob'rui wa, aibã hawi watobro da.

³⁰ Tawamhã Zezusi hã te sadanha, ãsisi zõ:

— E niha asisi hã.

— Ahã na, ãnhisi hã. — ãne te aibã hã tãma sisisi, wa'uburẽ hã ãma ahã wa.

³¹⁻³² Tawamhã romhutu na te uhâbâ norĩ hã tisa te te 're huri ahâ na, sa'a zahâpâ para wi. Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi rowaptêrê za'ra sina, rob'rehâ u te te satõrĩ tã za'ra da. Uhâbâi u, te te satõrĩ za'ra da, te sina rowaptêrê za'ra, uhâbâ hâiba 're, 're si'ubumroi mono da. Taha wa, ma tã Zezusi hã âma saze za'ra. ³³ Tawamhã aibâ hawi ma tã wairê wa'uburé norĩ hã, uhâbâi u si'aba'rê da, ãhâiba 're, 're si'ubumroi mono da. Tawamhã, ãtême sisisi wamhã, uhâbâ norĩ hã te sisa're, wara sina. Sa'a hawi, te pi'reba sisa're, ãsõ'ui u. Tawamhã âi ba ma tã rere. Taha wa, ma ai'utõ uburé.

³⁴ Tawamhã uhâbâ 'madâ'â'wa norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te ãsiti datême sisa're, wara sina. 'Ri nho'õmo âma, ma tã dama rowasu'u za'ra. Rom na, 'ri wa'õtõ âma zama, ma tã dama rowasu'u za'ra. ³⁵ Tawamhã ãsimirowasu'u hã da te waparĩ za'ra wamhã, te ãtême ai'aba'rê ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tã aibâ hã 'madâ'â za'ra ni, wa'uburé ãhawi ãwairêbé hã. Uza ré, te oto nhamra Zezusihi papara, rowê na. Tawamhã tãma rowê wa, ma tã tãma tipahi za'ra, dama 're ãrowê za'ra mono zé hã tãma sa'rese za'ra õ wa. ³⁶ Tawamhã âma ã'madâ'â za'ra 'wa norĩ hã te aibâ wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ãsihutu norĩ ma. Aibâ, Zezusi te te ãpawaptobzém na, te tãma rowasu'u za'ra. ³⁷ Tawamhã aibâ wasu'u te te waparĩ za'ra wamhã, ma tã tãma tipê'êwara za'ra. Taha wa, te Zezusihi ma rob'ru za'ra, ãrom nhiti morĩ za'ra da. Aihĩni te tãma rob'ru za'ra, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

Tawamhã Zezusi te za oto âzé, uba're wa, danhiti morĩ da. ³⁸ Tawamhã aibâ te sina 'mahâ, Zezusihi siré 're morĩ da, te te tãma pisutu da, wa'uburé ãhawi ãwairêbé hã.

Tane nherê, te Zezusi hã aibâ ma tinha, âne:

³⁹ — Apâ aimorĩ, asõrõwa u, 'Re ãhãimana u'âsi mono, ãwê na te te aipawap-tobzém na asisânawã norĩ ma, asiwasu'u da. — ãNe te aibâ ma tinha.

Tawamhã aibâ te oto mo, tinhorõwa u, 'ri baba dama siwasu'u mono da, Zezusi te te ãpawaptobzém na hã.

Zezusi, Zairuhu 'ra te te ãhãiwa'utuzé wasu'u, bâdâdi wãi wa, pi'õ hã te te ãpezézé wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Marcusi 5.21-43

⁴⁰ Tawamhã ma tã Zezusi norĩ hã apâ saprĩ za'ra, zara u. Zara niwĩ, ma tã da'ahâ na ãwana sã ropsãmri za'ra ni. Tawamhã apâ datême wisi wê te, ma Zezusi hã sawi za'ra ni, dato sina. ⁴¹⁻⁴² Tawamhã ma tã aibâ hã ãtême wi, Zairu na ãsisi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma dawada'uri'wa hã. ãtême wisi wi, ma tã hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara, tã'ra âma te te sadawa pibu da, ãsõrõwa u morĩ da, ã'ra hã hãzé wa, te te tãma pese da. ã'ra hã pi'õ pisi, azarudu hã 12 na âma ãwahu. Hãzé ahâ wa, te za oto tiwi dârâ. Tawamhã Zezusi te oto mo, ãsõrõwa u. Morĩ ré, te da'ahâ na âma dasi'uirĩ. Ma dasiwi hõti ni.

⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã bâdâdi na morĩ ré, ma tã pi'õ hã wi, Zezusihi u, ãhãzé ré hã, marĩ te te 're ãmanharĩ mono hã. Hãzé ré, ma tã âma tiwahub ahâ, 12 na âma ãwahubzé hã. Dawede'wa norĩ ma, ma tã uburé tinhibro hã uprosi, tisiwa'ãbâzém na. Tazahã, dawede'wa norĩ hã te te siwi hõsi õ di, ãwede na hã. Tawamhã pi'õ hã, Zezusihi babarã niwĩ ma tã saprĩ. ã'uzã 'rãsudu hã ma tã tãni upi. Taha wa, ma awa'awi sãptãrã. Tãibã oto ãhãzé hã. ⁴⁵ Taha wa, ma tã âne da'mahã, Zezusi hã:

— E 'wa hã ma ã'uzã hã ãwi upi. — ãNe te da'mahã.

Tane nherê, te tãma amrami za'ra ni. Taha wa, te Pedru hã tãma tinha:

— Rowahutu'wa, oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, wa wasiwi aihõti ni. — ãNe te tãma tinha.

⁴⁶ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Ni'wa hã ma tô ã'uzã hã ãwi upi. ãwaihã'u pese na, wa tô pese. ãne, wa tô ãsina waihã'u. — ãne te tãma tinha.

⁴⁷ Tawamhã ma tô pi'õ hã sina wapa, Zezusihi mreme hã. Da te sa'rese ãna, sãmra õ di oto, pi'õ hã. ãne ma tô sina waihã'u. Tawamhã rãrã'ẽ sina, ma tô Zezusihi papara aime hã'rãitõ. Danho'a te Zezusihi ma siwasu'u pese, ãne:

— ãhãzé wa, wa ai'uzã aiwi upi, ãpese da. Tawamhã awa'awi wa tô séptãrã.

— ãne te tãma siwasu'u. ⁴⁸ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— ãhidiba, za te aipesezãm na ã'umnhasi wa, ma tô aihãzé hã aima apa.

Rowẽ na te za oto 're aimo. — ãne, Zezusi ma tô tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u ré, ma tô ãma wi, aibã hã. Zairuhu u, ma wi. ãsõrõwa hawi, ma ãtẽme wi, rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wai u hã. Tawamhã te Zairuhu ma rowasu'u aibã hã, ãne:

— Ai'ra hã ma tô aiwi dãrã, azaruture hã. Rowahutu'wai wi, ro'wa're õ'umnhasite, simiromhuri nherẽ. — ãne te tãma tinha.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi ma tô sina wapa. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. ãwétési asina ã'umnhasi, te aipawaptob da. ãwétési ã'umnhasi wamhã, rowẽ na te za oto aima 're sãmra. — ãne te Zezusi hã tãma tinha.

⁵¹ Tawamhã Zezusi hã Zairuhu nhorõwa u oto wisi wamhã, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ si ãsiré sisisi da, Zuwã hã duré Ti'adu hã, azaruture mama norĩ siré hã.

⁵² Tame da'ahã na te ãma ta'ry'ry ni, dapẽ'ézé te. Taha wa, te Zezusi hã dama tinha, ãne:

— ãma ai'ry'ry wa'aba õ di za. Azaruture hã dã'ã õ di. Taré te nhono. — ãne te dama tinha.

⁵³ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro taré sõtõ za, te pẽ'ézani ãna nomro. — ãne te tãma nharĩ za'ra ni. ãdã'ázém na, ma tô waihã'u za'ra ni. Taha wa, ma tô ãne tãma nharĩ za'ra ni.

⁵⁴ Tazahã, te te damreme 'madã'ã õ di, Zezusi hã. Ma tô pa'ã. Mreme 'rãihã na, te tãma tinha, ãne:

— Azaruture, aiwahutu. — ãne te tãma tinha.

⁵⁵ Tawamhã ma tô apã pẽ'ẽ waze, awa'awi. Hãwi te oto za. Taha wa, mram na te wada'uri zahuré, te te tãma a zahuré da, ãmama norĩ hã. ⁵⁶ Taha wa, ã'ra apã hãwa'utu wa, ma tô ãma titob'uzu zahuré, ãmama norĩ hã, timro me. Taha wa, tãma rowẽ zahuré di. Tane nherẽ, te ã'ra na sadawa uwati zahuré, te te dama rowasu'u zahuré tõ da a'ã.

9

Zezusi hã, aibã norĩ te te datẽme ãsatõrĩ za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.5-15; Marcusi 6.6-13

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô sitẽme sõ tihãrã za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ zõ, aibã norĩ hã 12 na ãhãiba za'ra hã zõ. Tawamhã ma tô tãma pisutu za'ra, waihã'u pese na 're nomro mono da, wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra za'ra mono da, duré ãhãzé ré norĩ hã te te 're pese za'ra mono da, ãsadawa para.

² Tawamhã ma tô duré satõrĩ za'ra, ãwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, 'Re ãhãimãna 'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Taha wasu'u na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ma tõ satõrĩ za'ra. Duré te te 're dapese za'ra mono da, ma tô datẽme satõrĩ za'ra. ³ ãne te tãma roti za'ra:

— Ai'ubana te za 're anomro aba mo. Marī hā asiré 're 'wasari aba mono ō di za, asiwazusizé hā, duré romramizé hā. Marī hā 'wasari aba ō di za, mra hā, duré rob'uiprazé hā, duré ai'uzazé hā, asō'utu'u wa'wa hā. Datēme 're aihutu aba mono wapsi, áté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. ⁴Tawamhā asō ihārā 'rata aba nhorōwa āma si, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, 're aiwairébé aba mono ō ré. ⁵Datēme 're aihutu aba mono wamhā, áté asō 're datob'uzu za'ra wa'aba mono ō di za. Tawamhā dahawi te za 're aiwairébé aba mo, darob amoi u. Dahawi 're aiwairébé aba mono wamhā, aipara'uza zapru hā te za 're itata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dawasété ma ropibuma, asimirowasu'u na, da te dasiwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono wa. — Āne ma tō tāma roti za'ra, Zezusi hā.

⁶Tawamhā te oto datēme ai'aba'ré, 'ri wa'ōtō mono bā. Daro mono bā, ma tō īwasu'u wē na te te 're dapo're pu'u za'ra, Zezusihi siré 're inomro mono norī hā. Ma tō duré te te 're dapesé za'ra.

Apito Erodī hā, Zezusihi āma te te īrosa'ratazé wasu'u

Mateusi 14.1-12; Marcusi 6.14-29

⁷Tawamhā apito Erodī hā, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma da'madā'ā'wa hā ma tō Zezusihi wasu'u hā wapa. Āne ma tō ni'wam norī hā āma rosa'rata za'ra, Zezusihi āma hā:

— Áté Zuwā Batita apā ihāiwa'udu. ⁸⁻⁹Áté Eriasi apā we īmorī. Áté 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duré pese idā, apā ihāiwa'udu. — Āne ma tō Zezusihi āma romnomri za'ra ni. Tawamhā Erodī te tinha:

— Wa hā te waihu'u ō di. Áté ni'wa hā. Wa hā, Zuwā hā wa tō dama ti'ru, da te 'rā nhizāri da. Tāibā Zuwā hā. E 'wa hā bété īwasu'u hā, te īwapari hā. Te sabu neza. — Āne te tinha, Erodī hā.

Zesusi, dasa na te te idapawaptobzé wasu'u

Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Zuwā 6.1-14

¹⁰Tawamhā īsadawa wasu'u'wa norī hā ma tō aihutu apā, Zezusihi u, īsadawa para datēme īsi'aba'ré norī hā. Sihutu wamhā, ma tō tāma siwasu'u za'ra, te te 're idapawaptob za'ra mono zém na. Zezusi hā te oto te te simro siré, Besada na 'ri nhisi u, hāiba pisutu. ¹¹Tazahā ma tō īwasu'u hā wapari za'ra ni. Taha wa, da'ahā na te īsarina ai'aba'ré ni. Itēme dasihutu wamhā, uburé ma tō dazawi, Zezusi hā. 'Re ihāimana u'āsi mono hā da'āma 're īsib'a'uwé mono zém na, te dama rowasu'u, Zezusi hā. Duré, ihāzé ré norī hā ma tō pese za'ra.

¹²Āne ré, ma tō tihāiwahā. Taha wa, ma itēme ubumro, īsiré 're inomro mono norī hā, ¹²na ihāiba za'ra hā, te te tāma nharī za'ra da, āne:

— Āmemhā robaba di, 'ri hā. Ōhōta romhuture di, 'ri wa'ōtō u hā. Duré, re na 'ri īsimasa mono u hā, romhuture di. Ma'āpé tamomo dazatōrī za'ra na, dasa hā da te huri da, danhotō za'ra da zama. — Āne te tāma nharī za'ra.

¹³Taha wa, te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— Mare di. A norī wa'wa hā te za dama ī'a za'ra wa'wa, dasaihuri da. — Āne te tāma nharī za'ra.

Taha wa, te asa tāma nharī za'ra:

— Wasazé hā sryre di. Ī'u'ētē wapu hā 5 na si, ihāiba hā. Duré pe'a hā maparanere. E da'ahā uptabi nherē, wa za tawamhā ai'aba'ré ni, dasazé hā wa te dama uipra za'ra da. — Āne te tāma nharī za'ra, tame da'ahā uptabi na, dasimasa wa.

¹⁴Aibā norī hā 5 miu na ihāiba za'ra hā te aimasa. Zezusi hā te duré asa tāma nharī za'ra:

— Ma'āpé, dama roti za'ra wa'aba, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsātā pese na. — Āne te tāma nharī za'ra.

¹⁵ Tawamhā te dama nharī za'ra, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsātā pese na. ¹⁶ Tawamhā ī'u'ētē wapu hā ma oto waibu Zezusi hā, 5 na ihāiba hā. Pe'a ma duré timra. Hāiwa u te īrē rob'madā, timama āma wata da, sōpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ē, ī'u'ētē wapu hā. Pe'a zama, ma tō te te wē'ē. Ma tō te te sōmri oto, tisiré 're īnomro mono norī ma, te te dama sōmri mono da. ¹⁷ Tawamhā dasa hā aihīni ma tō huri ni. Ma tō da te 'mahāpārī. Da te 'mahāpārī mono parip si, ma tō si'ōtō wa, te te apā ubumro za'ra, danho'rada hā, Zezusihi siré 're īnomro mono norī hā. Si'ōno hā ahā di, danho'rata ré hā, 12 na ihāiba hā.

Pedru hā Zezusi, Danho'reptui'wa na te te īwasu'uzé wasu'u

Mateusi 16.13-28; Marcusi 8.27-9.1

¹⁸ Tawamhā Zezusi hā bātā na te nhamra danhiti, mreme da, 'Re ihāimana u'āsi mono ma. Aibā norī hā te īrāta asimro, īsiré 're īnomro mono norī hā. Timama ma, mreme pari, te sadanharī za'ra tisiré norī hā, āne:

— E niha ma tō dasima īwasu'u za'ra ni. E 'wa hā wa hā, wa 're mo. — Āne te sadanharī za'ra.

¹⁹ Taha wa, te asa tāma nharī za'ra:

— Aiwasu'u hā, ahā di. A hā, u, Zuwā Batita, apā aihāiwa'udu. A hā, u, Eriasi apā we aimorī. A hā, u, 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese atā, apā aihāiwa'udu. Āne, wa tō aiwasu'u hā wapari za'ra ni. — Āne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

²⁰ Tawamhā Zezusi te duré sadanharī za'ra, āne:

— A norī wa'wa hā bété, e niha ma tō asima 're īwasu'u za'ra wa'aba mo. — Āne te sadanharī za'ra.

Taha wa, te Pedru hā tāma tinha, āne:

— A hā Danho'reptui'wa, 'Re ihāimana u'āsi mono te te aipsisudu. — Āne te tāma tinha.

²¹ Tawamhā Zezusi te sadawa uwati za'ra, te te a'ā dama wasu'u tō za'ra da, Danho'reptui'wa na. ²² Taha wa, te tāma siwasu'u za'ra, āne:

— Wa hā ti'ai āma dasiré īpodo hā, wa za robzépata za'ētē. Dama roti'wa norī hā te za siwi īwē'ō za'ra. Duré 'Re ihāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa īpire norī hā, te za siwi īwē'ō za'ra, sasedoti īpire norī hā. Rowahutu'wa norī zama, te za siwi īwē'ō za'ra. Taha wa, te za dasiwi īwīrī ni. Tawamhā bādā maparane ī'āma si'utōrī ō ré, wa za hāiwa'udu apā. — Āne te tāma siwasu'u za'ra, Zezusi hā.

²³ Tawamhā te uburé oto dama tinha, āne:

— Ni'wam norī hā īsiré 're nomro u'āsi mono da, te te sima 're īwē'ō za'ra mono wamhā, tihāimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono ō di za. Awē sidāpāsi, tiza'ozéb ré, īzarina 're īnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherē, te za īsiré 're nomro. ²⁴ Ni'wam norī hā tihāimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhā, rowē īsi'utōrī'ō hā te te sina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. Ni'wam norī hā īzarina 're nomro mono da, tihāimanazé te te sima 're sawi za'ra mono ō wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hā.

²⁵ Āté ni'wa hā te za tinhibro hā te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahā uptabi da. Tawamhā te za oto dārā. Ti'ab ré sibrob ahā nherē, e tāma 're rowē mono di za, rowē īsi'utōrī'ō hā te te sina uwaimrami ō wamhā. Mare di. Tāma 're rowē mono ō di za. ²⁶ Ni'wam norī hā dapipa te, īzazei'wa na, duré īmreme 'madā'ā pese 'wa na, āté dama 're siwasu'u za'ra mono ō di za, 're siséb za'ra mono ō'umnhasite. Āté te za dawī 're si'udā za'ra, īzazei'ō'wa

newa. Nimahã na, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã wa za wei mo apã, ĩhãiba na hã rowa'a za'etē na. ĩmama hã rowa'a ré, te 're hãimana u'ãsi. Hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ zama te duré ĩré 're hãimana u'ãsi za'ra, hãimana wē na. Tane duré wa hã, wa za duré rowa'a za'etē ré wei mo apã. Tawamhã, apã we ĩmorĩ wapsi, ĩ'udã'wa norĩ hã ĩzazei'wa na te sisi za'ra õ di za, ta norĩ hã. ²⁷ Tõ sena wa aimo rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherē, ai'matã'ã aba õ ré, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zé hã ãma ĩ'madã'ã za'ra wa'wa. — ãne ma tõ dama waihu'u, Zezusi hã.

*Ētē 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'etē wasu'u
Mateusi 17.1-13; Marcusi 9.2-13*

²⁸ Romhuri hã misi ãma si'utõrĩ pari, ma tõ Zezusi hã te te siré simro, Pedru norĩ hã Zuwã norĩ me, Ti'adu norĩ me, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, mreme da. Ētē 'rãihã na, ma tõ sai'uri za'ra. ²⁹ Zezusi hã Timama ma, mreme ré hã, aimawi oto ĩ'ubu hã. Duré, ma tõ ti'uza hãirã. Hãirã uptabi di, ĩ'uza hã. Ma ai'ubuzi. ³⁰⁻³¹ Tawamhã aibã hã maparane, ma tõ ĩtēme sihã'iré zahuré, Mozési norĩ hã, Eriasihĩ me. ĩhãiba na hã rowa'a sa'etē zahuré di. Ta norĩ hã Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina, za ĩdã'ázém na Zeruzarē ãma. ³² Te te sima rowasu'u za'ra ré, te Pedru norĩ hã tinhotõ za'ra. Sõtõ pese za'ra di. Oto utu za'ra wamhã, ma tõ Zezusi hã 'madã'ã za'ra. ĩhãiba na hã rowa'a sa'etē di. Aibã norĩ zama ĩ'rata ĩsima'wara zama ma tõ 'madã'ã za'ra. ³³ Aibã norĩ hã oto apã tiwi neb zahuré wa za, te Pedru hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãne wama rowē za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aimo 'ri za'ra wa'aba ni, aihãiba bã wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihĩ te da hã. — ãne te tãma tinha, te te rosa'rata ãna, Pedru hã. ³⁴ Tawamhã Zezusihi ma, te te nharĩ ré, ma hãiwa nhirõtõ'a za'ēne hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tãma tipahi za'ra. ³⁵ Hãiwa nhirõtõ hawi, te we 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— ã hã ĩ'ra, te ĩpisudu. Ma'ãpē ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za. — ãne te we tãma nharĩ za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁶ We tãma mreme pari wamhã, siwaprosi te oto za, Zezusi hã. Ari'iwĩ te a'ã tihãimana za'ra, mreme ãna, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Nĩ'wai ma, te te rowasu'u za'ra õ di a'ã, te te ĩ'madã'ã za'ra zém na hã.

*Zezusi hã, ai'reputu ma, wa'uburé te te ĩmezé wasu'u
Mateusi 17.14-20; Marcusi 9.14-29*

³⁷ Tawamhã awēpsi ma tõ etē 'rãihã hawi si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, da'ahã na ma tõ danhopētē za'ra, Zezusihi u ĩdasi'aba're hã. ³⁸ Aibã hã dawa'wa ĩsa hã ma tõ 'mahã, ãne:

— Rowahutu'wa, ĩ'ra ma, wa aiwi rowaptē, ĩma pese da. ĩ'ra misire hã, ai'repudu. ³⁹ Wa'uburé hã te za upi. Te te upi wamhã, te za tizadari, ĩ'ra hã. Te za sitete. Te za sadaiproĩ watobro. Te te 're u'a u'ãsi. Te te sazãri õ di. Ōne u'ã. ⁴⁰ Asiré 're ĩnomro mono norĩ ma, wa tõ aré tãma 'ru za'ra, wa'uburé te te tãma me za'ra da. Tazahã, te te tãma mei waihu'u za'ra õ di. — ãne te Zezusihi ma rowasu'u, ĩmama hã.

⁴¹ Tawamhã te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E niha bété, ai'rata 're ĩnhamra u'ãsi aba mono nherē, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E niha te aiwasété na si 're anomro aba mo. E ĩpē'ézé u'ãsi, wa za

ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. — Āne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te aibã ma tinha, āne:

— We ĩtẽme saprõni pé, ai'ra hã.

⁴² Tawamhã te te ĩtẽme saprõni ré, ma tã wa'uburé hã 'marõwĩ. Te sitete. Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ai'reputu hawi watobro da. Taha wa, ma ĩhawi watobro. Rowẽ na te oto 're sãmra, ai'repudu hã. Taha wa, te Zezusi hã ĩmama ma tinha, āne:

— Āhãta ai'ra hã. Tãma rowẽ di oto. — Āne ma tã ĩmama ma waihu'u, Zezusi hã. ⁴³ Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese uptabi wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

Zezusi te te 're ĩda'apese mono zém na, āma datob'uzu za'ra ré, te tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma Zezusi hã tinha, āne:

⁴⁴ — Wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na, aipo're si'ãri za'ra wa'aba õ di za. Wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

⁴⁵ Tane nherẽ, te te siwi waihu'u za'ra õ di, te te sina ĩrowasu'uzém na hã. Ma tã tiwi sawi za'ra Zezusi hã, te te waihu'u pese za'ra tã da a'ã, te te sina ĩrowasu'uzé hã. Taha wa, te te sina ĩrowasu'uzé ma, pahi za'ra wa, te te siwi sadanharĩ za'ra õ di, āma. Taha wa, te ari'iwi ai'ubumro.

Dama ĩpire wasu'u

Mateusi 18.1-5; Marcusi 9.33-37

⁴⁶ Tawamhã sima ĩ'maipire zõ sõpré wa, āma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'rãwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. ⁴⁷ ĩsimirosa'rada hã ma tã waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, ma tã ai'uté hã sisababa tisã. ⁴⁸ Te duré tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zõ 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te duré ĩzõ 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩzõ si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩzatõrĩ'wa zõ zama te duré sõ 're tob'uzu za'ra. Dama ĩwapu norĩ hã 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, asima ai'maipire zõ asõpré wa'aba āna, wa za aipire na te 're ai'awaihu'u 'wa. — Āne, Zezusi ma tã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã wẽ'wa norĩ wasu'u

Marcusi 9.38-41

⁴⁹ Tawamhã Zuwã hã te tinha, āne:

— Rowahutu'wa, aibã, wa tã 'madã'ã za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Taha wa, ma tã dama 're wairébé. Õ hã, wasiré 're morĩ õ di. Taha wa, wa tã tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're rob'ru tã mono da, wasiré 're morĩ õ wa. — Āne te Zezusi hã ma siwasu'u, Zuwã hã.

⁵⁰ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. Ātẽ ni'wa hã te te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Tane wamhã, aiwẽ wa'aba 'wa na, te za āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aibã hã aiwẽ wa'aba 'wa, 're morĩ nherẽ, tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. — Āne, Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Samaritanu norĩ hã, Zezusi hã zõ ĩtob'uzu za'ra õ zé wasu'u

⁵¹ Zezusi hã hãwa u za ĩmorizé hã romhuture wa, ma tã sina roti, Zeruzarẽ u morĩ da. ⁵² Taha wa, ma tã aibã norĩ hã sisõwa satõrĩ za'ra, ĩsãmrazéb da hã, te te sõ 'maipisutu za'ra da. Si'aba'rúi wamhã, ma tã aihutu, 'ri wa'õtõ u. Samaritanu norĩ rob āma, 'ri wa'õno hã. ⁵³ Sihutu wamhã, sõ tob'uzu za'ra õ di, samaritanu norĩ hã. Zeruzarẽ u, za morĩ wa, te te sima wẽ za'ra õ di, ĩ'rata

sãmra za'ra da, Zezusi hã. ⁵⁴Tawamhã samaritanu norĩ wasu'u, ma tô wapari zahuré, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Īwasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, te Zezusi 'mahârâ zahuré, âne:

— E aima wê di, unhama zô wahârâ da, hãiwa hawi we te te da'uprosi da.
— Āne te 'mahârâ zahuré.

⁵⁵Taha wa, ma Zezusi hã ĩtême aipi'ra zahuré. Īmreme hã ma tô tiwi sisisi zahuré. ⁵⁶Taha pari, ma tô ai'aba'rê, 'ri wa'õtô hãiba amoi u.

Zezusi te te dama ĩrotizé wasu'u, sena na ĩsiré 're danomro mono da Mateusi 8.18-22

⁵⁷Tawamhã bádádi na si'aba'rêi ré, te aibã hã Zezusihi ma tinha, âne:

— Nimomo 're aimorĩ wamhã, asiré, wa za 're mo. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁵⁸Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Wapsã wawêre hã, ab're 're ĩsôrôwa hã. Si norĩ hã te duré tizasi hã te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorôwa da hã. Tanei ô di wa hã, ti'ai âma dasiré ĩpodo hã. Marĩ ĩma hãimana ô di, 're ĩwa'utu mono zéb da hã. Hãwi si wa datême 're morĩ u'â. — Āne, Zezusi ma tô tãma siwasu'u.

⁵⁹Tawamhã Zezusi te aibã hãiba amo 'mahã, ĩsiré morĩ da. Taha wa, te asa tãma tinha:

— Apito, a'â apã ĩmorĩ, nimahã bātã na ĩmama hã ĩwi dâ'â wa, ĩsisa'u te âma ti'a da. — Āne te sina 'mahã.

⁶⁰Tane nherê, te aibã ma tinha asa:

— Īdã'â norĩ hã te za tisiré ĩdã'â norĩ âma, te te 're ti'a za'ra. A hã te za datême 're aimo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na, 're da'apo're pu'u mono da. — Āne te aibã ma tinha.

⁶¹Aibã hãiba amo hã te duré Zezusi 'mahã, âne:

— Wa hã wa za asiré 're mo. A'â ĩsisãnawã norĩ, te sawi za'ra, ĩsisa'u. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁶²Taha wa, ma tô tãma âma romnhimiré'é Zezusi hã, âne:

— Āté ni'wa hã te za romhuri na sãna'rata, ti'a te te hãibãdã da. Siwa'rãmi te te nasi 'madã'ã wamhã, tinhib'apito ma, romhuri'wa da hã mare di. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na romhuri'wa da hã mare di, misi, da te 're pisutu za'ra mono ô wa. — Āne ma tô aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

10

Aibã ahã na, Zezusi te te datême ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

¹Taha pari, ma tô Zezusi hã aibã ahã na pisutu za'ra, ĩsõwa datême 're nomro mono da, ⁷²na aibã norĩ hãiba za'ra hã. Maparane si, ma tô te te apisutu, 'ri wa'õtô mono bã ĩwana te te datême ropéi mono da, za datême ĩmorizé wana, datême si'aba'rê da. ²Taha wa, si'aba'rêi ô ré, te tãma romnhimiré'é za'ra, âne:

— Amnho hã sa'êtê na 're simi'wara mono wamhã, duré romhuri'wa norĩ hã umrore wamhã, te za buru tede'wai wi waptêrê za'ra, sada dasitob da. Tane a norĩ wa'wa hã ai'umrore wa'aba wa, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo, te te 're da'apisutu mono da, ĩsadawa wasu'u'wa da hã. ³Te za oto datême 're ĩropéi wa'aba mo. Pone'êrebã 'ra, robzahi wa'wa u 're ĩsisisi mono ne, wa za datême asatõrĩ za'ra wa'wa, datême 're ropéi wa'aba mono da oto. ⁴Marĩ hã asiré 're 'wasari aba mono ô di za, ro'wapézé hã, duré rob'uiprazé nhemezé hã, duré aipara'uza hã. Duré, 're

asimizahâri za'ra wa'aba mono ò di za, bâdâdi wa, 're dazawi za'ra wa'aba mono da. ⁵ Duré, danhorôwa u 're aihutu aba mono wamhã, te za a'â ìdazawi za'ra wa'aba mo, rowê na 're dahâimana za'ra mono da. ⁶ Simizawi pèse wamhã, 'ri tede'wa hã rowê na te za 're hâimana. Mreme waseté wamhã, rowê na 're hâimana mono ò di za. ⁷ Datême 're aihutu aba mono wamhã, 'ri baba 're anomro aba mono ò di za. 'Re aihutu aba mono zéb âma si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tame te za danhipi hã da te aima 're ìsômri za'ra wa'aba mono na 're asaihuri aba mo. Tame te za duré 're ì'âhuri aba mo. Romhuri'wa pawa'â hã tâma 're ìwairébé mono ne, te za taré asa hã da te aima 're sômri za'ra wa'wa, wa'âbâ âna asimirowasu'u wa'râmi wa'aba.

⁸ — Datême 're aihutu aba mono wamhã, âté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. Duré danhipi, da te aima 're ìsômri za'ra wa'aba mono na te za 're asaihuri aba mo. ⁹ Tame 're ai'ubumroi wa'aba mono ré, te za 're ìdape za'ra wa'aba mo. Duré te za âne dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Âhâna bâdâ hã ma tô oto ìwa waptârâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb da hã." Âne te za dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo. ¹⁰⁻¹¹ Datême 're aihutu aba mono wamhã, da te 're asawi za'ra wa'aba mono ò di za âté. Taha wa, te za dahawi 're aiwairébé aba mo. Dahawi 're aiwairébé aba mono ò ré, te za dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo, âne: "Wanhimirowasu'u na, ma tô asiwi ìwawê'ô za'ra wa'wa. Taha wa, wa za wapara zapru hã wamirî za'ra ni, rere'e da, ti'a hã, aiwasété na âma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âhâna bâdâ hã ma tô oto ìwa waptârâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ìsib'a'uwê mono zéb da hã. Âne na, te za ìwaihu'u za'ra wa'wa." Âne te za aiwê'ô'wa norî wa'aba ma 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo. — Âne te tâma roti za'ra, Zezusi hã.

¹² Ma duré tâma waihu'u za'ra, âne:

— Niwapsi, aiwê'ô'wa norî wa'aba ma hã, 're robze za'ra mono ò di za. Niwapsi bâdâ hã ìwa ìwaptâ'âzém na, te za dazô nhamra, marî, da te 're ì'manharî za'ra mono zém na, te te 're da'awaihu'u mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Sodoma âma 're ìdasi'ubumroi mono norî ma, te te ìrob'manharî pipa zém nhipai u, te za tô aiwê'ô'wa norî wa'aba ma, te te tâma 're arob'manharî za'êtê. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norî ma.

Zezusihî wê'ô'wa norî wasu'u

Mateusi 11.20-27

¹³ Tinhimiroti na ma tô duré âne âma uzusi, Zezusi hã:

— Corazi na 'ri wa'ôtô nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'ôtô nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî ma zama. Marî, dama ì'manharî waihu'u'ô hã asô'a za'ra wa'aba, te 're ì'ab'manharî wê mono ne, Tiru âma 'ri nho'ômo âma, duré Sido âma 'ri nho'ômo âma 're ìdahâimana za'ra mono norî nho'a, te dama 're ab'manharî mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norî hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ìsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã âma te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ìhâiro na 're si'uza za'ra. ¹⁴ Tane nherê, tanei ò di, a norî wa'wa hã. Niwapsi 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma ìsipo'ozéb âma hã, Tiru âma duré Sido âma 're ìdahâimana wasété za'ra mono norî ma, te te ìrob'manharî pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'êtê za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ¹⁵ Capana'u âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî hã, e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ìrosa'rata za'ra

wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa. — ãne Zezusi ma tô tâma nharĩ za'ra, da'ãma pẽ'êzé uptabi wa.

¹⁶Tawamhã te tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma, ãne:

— Ni'wam norĩ hã ñadawa wasu'u na, te te 're aiwapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, ñmreme 'madâ'ã pese 'wa na, wa za ta norĩ hã te ñsina 're awaihu'u. Duré ni'wam norĩ hã ñadawa wasu'u na te te 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ñwẽ'õ'wa na, wa za duré ta norĩ hã ñsina te 're awaihu'u. We ñzatõrĩ'wai wẽ'õ'wa na zama, wa za ta norĩ hã te ñsina 're awaihu'u. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

Aibã norĩ, Zezusihi u apã ñshutuzé wasu'u

¹⁷Tawamhã datême 're nomro mono pari, ma tô apã aihutu itême, aibã norĩ hã, 72 na ihãiba za'ra hã. Tãma rowẽ za'ra wa, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te ãne siwasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wanhĩb'apito, asisi na, wa tô wa'uburé ma, wa te 're rob'ru za'ra, dahawi 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô te te 're wawapari za'ra, ta norĩ hã. — ãne te tâma siwasu'u za'ra.

¹⁸Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tâma waihu'u za'ra, ãne:

— Tane tó. 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô Satanasi hã wa'rui'wa hã hãwa hawi time. Waptã'ã wamhã, wa tô 'madã. Wara sina, ma waptãã, tãiwapsa'a ne. ¹⁹Ñwapari pese za'ra wa'aba. Wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, ñadawa para, wahi norĩ hã duré apa'apa 'wa nhi'oto norĩ hã, aipara na 're simroi wa'aba mono da. Wa'rui'wa hã dama siptete nherẽ, te za asiptete sina tiwi 're anomro aba mo. Tawamhã te te 're aihõsi za'ra wa'aba mono õ di za, wa'rui'wa hã. Niha te te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. ²⁰Asimirob'ru zarina wa'aba, wa'uburé hã dama 're wairébé mono wa, ma tô 're ato za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, taha nhipai u te za 're ato uptabi za'ra wa'aba mo, asisi hã hãwa ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, asisi ui'ére za'ra wa'wa hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

²¹Tame 'Re ihâimana u'âsi mono pẽ'êzani te te tâma ñwaihu'uzéb zarina, te 're to, Zezusi hã. Toi uptabi di oto. Taha wa, te Timama ma tinha, ãne:

— Ñmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãwa ãma zama, ti'ai ãma zama. ã norĩ hã marĩ te te waihu'u za'ëté za'ra õ di. Tane nherẽ, ma tô marĩ ñwẽ hã tâma ñwaihu'u za'ra. Rowaihu'u pese 'wa norĩ ma hã, marĩ hã ñwẽ hã tâma waihu'u za'ra õ di. Tane tô, Ñmama. Asima ñwézéb uwaibaba, ma tô ã norĩ ma si a'ã ñwaihu'u za'ra, marĩ ñwẽ hã. Taha wa, wa ai'ãma ñwata, asõpru wa. — ãne te Timama ma tinha, Zezusi hã.

²²Te duré tâma nharĩ za'ra, aibã norĩ ma:

— Ñmama ma tô ñma waihu'u, uburé 're ihâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ñwaihu'u za'ra mono õ di, 're ihâimana mono zém na hã. Ñmama si ma tô ti'ra na ñwaihu'u pese, 're ihâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na Ñmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. Ñwétési wa tô Ñmama hã waihu'u pese, 're ihâimana mono zém na hã. Te ñsima 're ñawé mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma, te 're awaihu'u, ta norĩ zama Ñmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ihâimana mono zém na. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²³⁻²⁴Taha pari, ma tô aipi'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ u, siwaprosi te te tâma rowasu'u za'ra da. Taha wa, te ãne tâma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aima 're rowé za'ra wa'aba mono di. Atõmo na ma tô 're ñ'madã'ã za'ra wa'aba mo, te dama 're ñ'ab'manharĩ wẽ mono zé hã. Aiwana wa'aba, ma tô da'ahã na 're dasi'ubumro, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa

wasu'u'wa norĩ hã, danhib'apito norĩ zama. Ta norĩ hã ma tô aré te te sima 're wê za'ra, te te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã. Ma tô duré te te sima 're wê za'ra, te te 're wapari za'ra mono da, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, 're rowê za'ra wa'aba mono di. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Samaritanu 're ĩmorĩ wê wasu'u

²⁵ Tame ma tô aibã hã wahudu hãwi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã. Zezusi te te ĩroti na te te pibu da, ma tô âne 'mahã:

— Rowahutu'wa, e marĩ, wa za te 're ab'manharĩ ĩwê hã, 're ĩhãimana u'âsi mono zéb da hã, te ĩsina uwaimrami da hã, hãwiwa âma. — Āne te 'mahã.

²⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— E niha 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩwasu'u na rob'ui'ééré hã. E niha asimirosa'rada hã, âma. — Āne te sadanha.

²⁷ Taha wa, ma tô aibã hã âma sada'â asa:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za ĩsimiroti na âma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ĩwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ĩwê zô. Āne ĩsimiroti na rob'ui'ééré hã. — Āne ma tô aibã hã Zezusihi ma rob'rãzarõtõ.

²⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa duré tãma tinha:

— Tane tô. ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. Tawamhã, taha zarina 're aihãimana mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata te za 're aihãimana u'âsi mo, hãwiwa âma. — Āne te aibã ma tinha.

²⁹ Aibã hã, uburé te te 're da'azawi pese mono õ di. Taha wa, te asa Zezusihi ma tinha:

— E 'wam norĩ hã wa za wa te 're sawi pese za'ra. — Āne te Zezusihi ma tinha.

³⁰ Taha wa, te Zezusi hã tãma romnhimire'éé, âne:

— Aibã hã ma tô si'ra Zeruzarê hawi, Zerico u morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô sô wairé, ĩsipsaihuri norĩ hã. ĩ'uza, ma tô tiwi sani za'ra. Te te siwi 're pré'é. Te aré oto siwi ĩwi. Te te siwi 're pré'é mono pari, te oto ai'aba'ré.

³¹ Tawamhã ĩsa'u za'ra si te sasedoti hã mo duré, da te ĩ'u'iti wa'wai baba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa hã. Aibã hã te te sãmri wamhã, bãdãdi zadaré niwĩ, te timorĩ waré, ĩsiti. ³² Tawamhã aibã ĩhãiba amo hã te duré ĩwa'wai baba mo, Réwihĩ nhihudu hã, sasedoti norĩ pawapto'wa hã. Aibã te te 'madâ'â wamhã, te duré bãdãdi zadaré niwĩ mo, ĩsiti. ³³ Tawamhã te duré aibã hãiba amo hã ĩwa'wai baba mo, darob amoi u morĩ da. Ta hã, samaritanu. Ta hã ma tô 'madã, aibã ĩhãzé ré hã. Te te 'madã'â wamhã, ma tô âma tipê'ézé. ³⁴ Taha wa, ma tô ĩtême mo. Ma tô 'wa're upsõ, rob'rãĩ wa'u ĩsé na. Taha pari, ma tô 'wa're u'ré, rob'rãĩ wa'u na, ĩwab ré na. Te te u'réi parimhã, ma tô 'wa're ubu. Taha pari, ma tô tinhimizama ba nhisiwi tihĩ, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te te hiri da. Tame te 'madã, a'ã. ³⁵ Tawamhã awêmhã, rob'ui'prazé hã ma tô 'ri tede'wai ma tisõ, maparane ĩsapotore hã, êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Te tãma tinha, âne: "Īzô 'madã'â pese. Apã we ĩmorĩ wapsi, wa za aima wa'ãbã 'rãsutu, ĩwab õ wamhã, rob'ui'prazé hã." Āne ma tô 'ri tede'wai ma tinha, samaritanu hã. Āne samaritanu wasu'u hã. — Āne ma tô rowasu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

³⁶ Tawamhã Zezusi hã te oto aibã hã âma sadanha:

— Aibâ si'ubdatō, ma tô siparabâsi aibâ wa'wai baba ai'aba'ré, da te aré ĩwĩrĩ wa'wai baba. E 'wa hã ĩsawi pese 'wa, te 're mo. — Āne te sadanha, Zezusi hã.

³⁷ Taha wa, te asa tãma tinha:

— Aibâ pawapto'wa, ta hã ĩsawi pese 'wa. — Āne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Mo oto aimorĩ, ĩsine 're aimorĩ da. — Āne ma tô tãma waihu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

Zezusi te te Mata norĩ ĩsabuzé wasu'u, Marizaha me

³⁸ Tawamhã Zezusi norĩ hã te duré ai'aba'ré, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me. 'Ri wa'otō u, ma tô aihutu. Sihutu wamhã, ma tô pi'ō hã Zezusihi ma tinha, 'ri para u sisisi da, Mata na pi'ō nhisi hã. ³⁹ 'Ri para u sisisi wamhã, ma tô Mariza hã Zezusihi 'rata nhamra, ti'a, ĩsimirowasu'u hã te te wapari da. Mataha no, Mariza hã. ⁴⁰ Mata hã si'wa'rutu di, 'ri paramhã romhuri hã ahã wa. Taha wa, te Zezusihi u mo, Mata hã. Āne te tãma tinha:

— Īno hã, ĩ'āma sapa'a ō di. ĩsiwaprosi, wa romhu. Romhuri hã ahã di. ĩ'āma aipē'ēzé wamhã, ma'āpē we ĩtēme satōrĩ, te te ĩpawaptob da. — Āne Mata te Zezusihi ma tinha.

⁴¹ Taha wa, ma tô Wanhīb'apito hã asa tãma tinha:

— Mata, marĩ hã ahã wamhã, tô asi'wa'rutu di. ⁴² Marĩ hã misi ĩwē hã asima pisutu ō di. Ta hã ma tô Marizaha si sima pisutu. Taha wa, ni'wa hã ĩwē hã te te tiwi āri ō di za, te te ĩwaparizé hã. — Āne Zezusi ma tô Mataha ma waihu'u.

11

'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zéb da na, āma ĩsisanhozé wasu'u

Mateusi 6.5-15; 7.7-11

¹ Tawamhã nimahã bātã na, te Zezusi hã nhamra, Timama ma, mreime da. Tãma mreime pari, ma tô misi ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mai'mahã:

— Wanhīb'apito, ma'āpē wama waihu'u, 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma, 're ĩwamreme zusi mono zéb da hã, wa te waihu'u za'ra da. Zuwã hã tinhimi'ubumro norĩ ma, te te ĩwaihu'u ne, te za wama ĩwaihu, wa te waihu'u za'ra da. — Āne te tãma tinha.

² Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Āne te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhãimana u'āsi mono ma:

“Wamama, asisi wē na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'āma 're ĩmreme. Uburé da'āma 're asib'a'uwē mono da, wa duré da'āma 're ĩmreme.

³ Awē sidãpãsi, wēi wama 're anhomri mono, wasa hã āma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.

⁴ Dawasédé hã da te wa'āma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ĩmadã'ã za'ra mono ō zarina, a hã duré wa'āma 're ab'madã'ã mono ō di za, wawasédé hã.

Duré, 're wa'ab'madã'ã nhimini mono ō di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tō mono da.”

Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁵ Taha pari, te tãma āma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, āne:

— Āté, asiwadi te za mara wa'wa atēme ti'maiwisi 'wa, asōrōwa wa'aba u hã. Tawamhã, átē marĩ ō wa, te za ai'maimorĩ 'wa, asiwadi hãiba amo nhorōwa u. Rowi, te za tãma ĩmanharĩ 'wa: “Wa we atēme mo, ĩ'u'ētē wapu

hã ĩma 'manhomri da a'ã taré. Taha wa, te za si'ubdatõ ĩma ĩsõ a'ã. ⁶ Nimosi ma tõ we ĩtème wi, ĩsiwadi hã, romhã hawimhã. Tane nherẽ, marĩ õ di, te tãma ĩsõmri da hã." Áté, ãne te za tãma ĩ'manharĩ 'wa, 'ri tede'wai ma.

⁷⁻⁸ — Taha wa, te za áté asa aima 'manharĩ 'wa: "Tane nherẽ, ĩ'utu zeĩ õ di. Taha wa, ĩ'u'ětẽ wapu hã te aima sõmri neza. Wa tõ 'rinhito. ĩ'ra norĩ me, wa oto wanhotõ za'ra ni." Áté, ãne te za aima 'manharĩ 'wa, asiwadi wa'wa hã. Tazahã, te za sõ wahudu, ĩ'u'ětẽ wapu zõ, tiwi ĩwaptẽrẽzẽb uwaibaba, te te aima 'manhomri da. E marĩ wa, te za aima 'manho. E asiwadi wa, te za aima 'manho. Mare di. Taha wab õ di. Marĩ õ wa, nasi tiwi waptẽrẽ wa, te za aima 'manho. ⁹⁻¹⁰ Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, te za ĩwẽ hã 're ĩwaptẽrẽ u'ãsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tõ te te aima 're anhomri 'wa. ĩwẽ zõ si te za duré asima 're asõpré u'ãsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tõ te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, 'rãwi aima 're hãimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zõ, te te 're ĩ'ridawa ta'a mono ne, te za ĩwẽ hã tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ĩ'ridawa ne, te za tõ te te aima 're anhomri 'wa, ĩwẽ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ¹¹ ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'ẽ za'ra wa'wa. Damama na 're ai'maihãimana aba mono wamhã, áté ai'ra hã pe'a hã te za aiwi waptẽ. E tawamhã, te za wahi hã tãma ĩsõ. Mare di. Pe'a si, te za tõ tãma ĩsõ, te te 'rẽne da. ¹² Duré ai'ra hã, si'a're hã te te aiwi waptẽrẽ wamhã, e te za apa'apa 'wa nhi'odo hã tãma ĩsõ. Mare di. Si'a're si, te za tõ tãma ĩsõ. ¹³ Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ uptabi aba mono õ nherẽ, te za marĩ ĩwẽ si tõ ai'ra norĩ ma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ĩhãimana mono hã, te za asõpru wa'aba zém nhipai u, ĩwẽ hã te te aima 're sõmri za'ětẽ za'ra wa'wa, tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã. Tipẽ'ezani hã te za te te aima 're anhomri 'wa. — ãne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Bezebu na, wa'uburé norĩ wada'uri'wa nhisi wasu'u
Mateusi 12.22-32; Marcusi 3.20-30*

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã aibã ma, ma tõ wa'uburé hã time. ĩpẽ'ẽ 're, sãmra wa, mre me waihu'u õ di aré, aibã hã. Oto aibã hawi watobro wamhã, ma tõ mre me watobro, aibã hã. Taha wa, ma tõ ãma tatob'uzu za'ra ni. ¹⁵ Tazahã, ni'wam norĩ hã dame ĩsimasam norĩ hã, te Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, ãne:

— Bezebuhu zadawa para, ma tõ wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. — ãne te tãma nharĩ wasété za'ra.

¹⁶ ĩhãiba amo norĩ hã te duré wada'uri za'ra, ãne:

— Ma'ãpé wanho'a, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wama 'manharĩ za'ra na, aiwaihu'u pese na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para, wa'uburé, dama 're ĩ'anhamra mono na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — ãne te wada'uri za'ra. ¹⁷⁻¹⁹ Taha wa, ma tõ sina waihu'u za'ra, te te ãma ĩrosa'rata wasété za'ra na, Zezusi hã. Taha wa, te tãma ãma romnhimiré'ẽ za'ra, ãne:

— Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'rãwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré, dasisãnawã nherẽ, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi. Tane duré, Satanasihĩ nhib'a'uwẽ norĩ hã sisada 're simasa mono wamhã, e niha te za sina 're sapa'a za'ra. Waihu'u õ di, ta norĩ hãimanazé hã. Ma tõ ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. ãne, wasu'u za'ra wa'aba õ di. Taha wa,

ma tô ĩwasu'u za'ra wa'wa, ĩ'upa na, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé, te dama 're ĩ'anhamra mono na. ²⁰Tô sena, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para si, te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ai'âma 're ĩsib'a'uwê za'ra wa'aba mono zêb da, te te âma ĩsâna'rata na hã. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²¹Te duré tâma âma romnhimiré'é za'ra, âne:

— Âté, aibã ĩsiptede hã te za 're 'manhamra. Tawamhã si'wa'rutu ré, te za tinhorôwa te te dawí 're 'madâ'â pese. Taha wa, te za rowê na sa 're romnhimi'wara, ĩsibro hã, da te upi âna. ²²Âté aibã ĩsiptete u te za oto wí, ĩsipai u ĩsiptete uptabi hã. Tâma siptete wa, te za 'marôwĩ. Te za tiwi waibu ĩsi'wa'rudu hã, te te ĩ'umnhasizé hã. Uburé ĩsibrob zama te za tiwi waibu. Tawamhã te za oto dama âma aipé. — Âne te tâma âma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

²³Te duré tinha:

— Ni'wam norĩ hã ĩwê'wa 're nomro mono ô wamhã, ta norĩ hã te ĩzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩpawaptob za'ra mono ô wamhã, ĩtême te 're ĩda'ubumroi mono na hã ta norĩ hã ĩnhiti dazatôri'wa na te za 're hâimana za'ra. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, tiwê'ô'wa norĩ ma.

²⁴Te duré tâma âma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã, âne:

— Âté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Te za duré a'ubuni wí 're mo, â'ô wa'wai baba. Te za dazô 're rĩtĩ. Dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu ô wa, te za sima tinha: “ĩnhorôwa 'rata u, wa za apã mo, âma 're ĩnhorôwa u'âsi mono da, ĩpê'ê 'remhã.” Âne te za sima tinha. ²⁵Tawamhã te za apã mo aibã u, ĩpê'ê 're, apã sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're hâimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wê u'âsi, 're ĩromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wê di, aibã hã apã âma 're ĩsôrowa mono da hã. ²⁶Tawamhã te za rob u watobro, tisiré norĩ zô morĩ da, wa'uburé hã. Tawamhã te za ĩtême âwisi za'ra, 7 na ĩhãiba hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã, si'u âma 're sôrowa za'ra mono da, aibã âma. Tâma rowê prã ti aré, wa'uburé misi, âma 're sôrowa mono ré hã, ĩpê'ê 'remhã. Ahã na oto âma 're sôrowa za'ra mono wa, tâma rowê'ô uptabi di oto. — Âne, Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra.

²⁷Taha wasu'u te te dama wasu'u pari, te pi'ô hã Zezusihi ma tinha, dawã'wa ĩsa hã:

— Asépata'wai ma, 're rowê mono di za, aiprédu'wai ma. A hã ĩsimiprédu wa, tâma 're rowê mono di za. — Âne te pi'ô hã Zezusihi ma tinha, mreime 'rãihã na.

²⁸Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha:

— Tane tô. Tâma 're rowê mono nherê, ĩsipai u ni'wam norĩ ma, 're rowê uptabi za'ra mono di za. Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tâma 're rowê uptabi za'ra mono di za. — Âne ma tô pi'ô ma waihu'u, Zezusi hã.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me

Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Marcusi 8.11-13

²⁹⁻³⁰Tawamhã Zezusihi tême ma oto dasina tahã'â ni. Taha wa, te dama tinha:

— E niha ã nimosi dapoto té mono hã ì'aihâimana wasété za'ra wa'wa. Ma tó ìma ì'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã te 'manharĩ da, asô'a za'ra wa'aba, ìwaihu'u pese na, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìwêsâmri na, ìwaihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, taré 'madâ'â za'ra wa'aba da, niha te 'manharĩ ô di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, tiwaihu'u pese na niha Zonahã ma, te te ì'manharĩ wê ne, te za niwapsi 'manha, dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã. Duréihã, Zonahã ma, te te 'manharĩ wê wamhã, ìsadawa para datême ìmorĩ na, ma tó waihu'u za'ra, Niniwé âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã. Tane, wa hã ti'ai âma dasiré ìpoto ma, te za niha ìma 'manharĩ wê, ìsadawa para atême ìmorĩ aba na, ìwaihu'u za'ra wa'aba da. ³¹ Niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã, duréihã danhib'apito sipi'ô hã Saba na romnhisi âma te te 're ìda'ab'madâ'â mono hã, te za duré asada tihâimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'âma sa'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhã uptabi nheré, ìwi, apito Saromahã u, ìsimiroti hã te te wapari da, ìsimiroti hã dahâimanazém na rowaihu'u na hã wê uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nheré, ìsipai u ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nheré, ìnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba ô di. Taha wa, te za tó ì'uwaibaba aiwasédé hã ai'âma sa'ra wa'wa, danhib'apito sipi'ô hã. ³² Niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'ômo nhisi âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'âma sa'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tó te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tó ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nheré, ìsipai u ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nheré, a norĩ wa'wa hã ìzaze za'ra wa'aba ô di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, we atême ìmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tó ì'uwaibaba aiwasédé hã ai'âma sa'ra wa'wa, Niniwé âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã. — Âne te dama tinha, Zezusi hã.

Rob'uiwézé wasu'u
Mateusi 5.15; 6.22-23

³³ Taha wa, te duré tâma âma romnhimiré'é za'ra, âne:

— Rob'uiwézé hã da te ro'o wamhã, e te za nima niwĩ dawi simi'uri ni. E piza'a na, te za upsibi ni. Mare di. ìsima'warazém na si te za sô'awi da te 're sôré, rowa'a na 're danhisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwézé hã. ³⁴ Tane duré dato hã, aiwa rob'uiwézé me. Datômo wê wamhã, dama rob'madâ'â wê di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u ô di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wê za'ra wa'aba wamhã, te za ìwê hã asimirosa'rata na 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, ìwê hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. ³⁵ Taha wa, 'râwi te za asimirosa'rata na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. ³⁶ Wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne: Rob'uiwézé hã te te aima 're rob'uiwé za'ra wa'aba mono wamhã, uburé aihâiba ma hã 're rowa'a za'ra wa'aba mono di za. Aiwi 're robra za'ra wa'aba mono ô di za. Tane, asimirosa'rata wê za'ra wa'aba wamhã, te za aiwasédé hã 're ìwê'ô za'ra wa'aba mo, ìwê si 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. — Âne ma tó dama waihu'u, Zezusi hã.

³⁷ Tawamhã tame te te dama rowasu'u pari, ma tó aibã hã tâma tinha, ìsôrôwa u morĩ da, ìsiré sa da. Aibã hã, parisezu. Taha wa, ma tó Zezusi hã âma saze. Tawamhã 'ri para u sébré wamhã, te nhamra, sa da. ³⁸ Tane nheré, sai ô ré, simisôĩ ô di Zezusi hã, dahĩ'rada hã 're ìsimisô za'ra mono zéb zarina hã. Taha wa, te parisezu hã tâma tinha, tip'ê na, simisôĩ ô wa. ³⁹ Tawamhã ma tó Wanhĩb'apito hã tâma tinha, Zezusi hã:

— Parisezu norĩ, wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne: Hâsizé hâ duré pratu hâ ĩmana wawip si, da te 're upsô za'ra mono wamhâ, ĩwa'wamhâ wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hâ 're anomro wê wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wê za'ra wa'aba mono da, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩpire prâ norĩ si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherê, aipê'ê 'remhâ asimirosa'rata wasété na te zahadu ĩré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Danhibrob na si te duré 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana nhipese zarina, te duré marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ⁴⁰ E niha waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. Uburé Dapoto'wa hâ e wahâiba na si, ma tô te te 're wa'awaihu'u. Mare di. Wanhimirosa'rata na zama, ma tô te te 're wa'awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. ⁴¹ Taha wa, ma'âpé ĩsibrob'ô norĩ ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono. Āne dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhâ, asimirosa'rata wê na, te za te te 're ai'awaihu'u 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ.

⁴² — Parisezu norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô asimirohuri wa'â hâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩpo'o u'âsi za'ra wa'aba mo, wesurâ zapore wa'â hâ, syry na tâma 're sômri za'ra wa'aba mono da. Uburé danhipi wazarizé wa'â hâ tâma 're po'o nhimini za'ra wa'aba mono ô di. Ta hâ, wê di. Tazahâ, ĩsimarĩ'ô norĩ ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono ô di. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono ô di. Ma tô tâma 're asôprub za'ra wa'aba mono. ĩbâre aré ĩsimarĩ'ô norĩ ma, 're asôprub za'ra wa'aba mono 'wa'âhâ. Tazahâ, ma tô 're ĩ'mararé za'ra wa'aba mo. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono ô di za.

⁴³ — Parisezu norĩ, ai'âma ĩpê'êzé za'ra wa'aba di. Aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Dama ĩpire norĩ simasisizém na, 're asimro zeĩ wa'aba mono di, rowahutuzéb āma. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb āma asisi pire na, da te 're asawi za'ra wa'aba mono wamhâ, asina 're dawapari ze za'ra wa'aba mono di. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono ô di za.

⁴⁴ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Taha wa, wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne. Āté ni'wa hâ adâ'â 'ru uwaibaba te za mo, sa'rese āna, ti'ai haré newa. Taha wa, te za siwasété. Tane aiwê za'ra wa'aba newa, asirâ za'ra wa'aba zarina 're danomro mono wamhâ, te za 're dasiwasété za'ra. Taha wa, aiwê prâ za'ra wa'aba wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono ô di za. — Āne Zezusi te tâma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma.

⁴⁵ Tawamhâ aibâ hâ te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, parisezu norĩ, wê'ô za'ra wa, ma tô ta norĩ zu, wa norĩ zama ĩwa'awê'ô. — Āne te Zezusihi ma tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hâ.

⁴⁶ Tawamhâ Zezusi te asa tâma tinha:

— Rowahutu'wa norĩ, ai'âma ĩpê'êzé za'ra wa'aba di. A norĩ wa'aba ma zama, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne: Áté marĩ ĩpire uptabi hâ te za ni'wa hâ dama sibu, te te sôihĩ waptob āna. Tane a norĩ wa'wa hâ. Dama asimiroti za'ra wa'aba zé hâ ahâ uptabi na ma tô dama 're ĩpisutu za'ra wa'aba mo, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono āna. Taha wa, te robzei'ô na oto 're danomro. Taha wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

⁴⁷⁻⁴⁹ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihĩ'rata aba norĩ hâ ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa

norĩ hã te te 're simro, ĩsadawa wasu'u na te te 're wē'õ za'ra mono wa. A norĩ wa'wa hã ĩsadawa wasu'u na, 're wē za'ra wa'aba mono newa, ma tō êtê tōmo wawē hã 're ĩsōré za'ra wa'aba mo, ab're 'wawi, dama ĩpibu pese zéb da, ĩ'ru hã. Tazahã, aih'i'rata aba ne, ma tō ĩsadawa wasu'u hã 're ĩwē'õ za'ra wa'aba mo. E marĩ, te bété wasu'u, ab're 'wawi êtê tōmo wawē, 're ĩsōré za'ra wa'aba mono hã. Aih'i'rata 'wa, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te 're ĩsimroi mono zé, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Āne te wasu'u, ab're 'wawi êtê tōmo wawē, 're ĩsōré wa'aba mono hã. Aiwana wa'aba, ma tō romhã ré dapo're pu'u, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. Datême, wa za te 're da'azatorĩ, da te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. Tazahã, ĩzadawa para õ nherê, te za da te 're simro, ni'wam norĩ hã. Rowasédé hã te za duré da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ni'wam norĩ ma. Āne, tãma waihu'u pese sirōmo wa, ma tō romhã ré dapo're pu'u, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. ⁵⁰⁻⁵¹ Ropoto na'rata hawi, ma tō ãma dasiwi sãna'rata ni, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai pãrĩ na hã. ĩmorĩ'rada hã ma tō Abé hã wĩrĩ 'rata ni. Abéhé za'u si, ma tō ĩsadawa wasu'u'wa sidápasi, da te 're simro. Zacariaha zama, ma duré wĩrĩ ni, 'ri nho're ãma. 'Re ĩhãimana u'ási mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zém nho're ãma, ma wĩrĩ ni. ĩbarã na te 'ri hã za, 'ri ĩwē hã. Ō niwĩmhã, tãma danhoprubzé nomrizé te za, wedeza ne hã. Tame sab ré, ma wĩrĩ ni, Zacaria hã. Taha wa, te za 'ruiwa'ábã za'ra, uburé tizadawa wasu'u'wa norĩ hã, da te 're ĩsimroi mono norĩ hã. Taha wa, ã nimosi dapoto té mono hã ĩ'aihãimana za'ra wa'wa hã, te za aima rob'manharĩ za'ra wa'wa, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ, ĩsimirowasu'u na 're wē'õ za'ra wa'aba mono 'ru te.

⁵² — Rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. Wa za ãma romnhimiré'é, ãne: Áté, aibã hã te za 'manhamra, ridawa tétézéb ré. Ta hã 're zasi mono õ di, 'ri para u hã. Duré, 'ri para u 're danhisisi mono õ di, te te dawĩ 're azawi mono wa, 'ridawa tétézé hã. Tane, a norĩ wa'wa hã 're 'madã'á pese za'ra wa'aba mono õ di, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti hã. Ma tō duré dawĩ 're ĩsawi za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti mono bã, da te 're waihu'u za'ra mono tō da. — Āne ma tō Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

⁵³⁻⁵⁴ Tawamhã rob u, ma tō watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, te rowahutu'wa norĩ hã tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ me. Te te sadawa 'ru za'ra wa, te duré sadanharĩ na sima tiré, timreme na te te ãma upa zô, te te ãma upai wa, te te siwi wē'õ za'ra da. Tazahã, timreme na te te ãma upai õ di, Zezusi hã.

12

Dahãimanazé tō senai õ wasu'u

Mateusi 10.26-33; 12.31-32; 10.19-20

¹⁻³ Tawamhã ma tō dasina tahã'ã ni. Da'ahã uptabi di oto. Da'ahã uptabi wa, ma tō 're dasipara wati'i za'ra. Āhã wa, te Zezusi hã a'ã tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Parisezu norĩ hãimanazé hã, tō senai õ di. Taha wa, te za tiwi 're asi'madã'á pese za'ra wa'aba mo, ĩ'u'êtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti. Wa za ãma simiré'é, ãne: Áté te za marĩ hã da te dawĩ 're saharĩ za'ra, da te 're waihu'u tō za'ra mono da, danhimirowasu'uzé hã, danhimi'manharizé hã. Tane nherê, te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Tane barana, aihãiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã te za rowa'a ré dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Duré 'ri nhitob ré, aihãiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã, te za sō'awi dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, te za 'rãwi 're

asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, parisezu norî hâimanazéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da, tô senai ô wa, 're îhâimana za'ra mono zé hâ, ta norî hâ.

4-5 — Îsiwadi norî, tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Da te 're ai'uprosi aba mono da nherê, asima 're dapipa za'ra wa'aba mono ô di za. Da te 're ai'uprosi aba mono pari, niha oto da te aima 're rob'manharî za'ra wa'aba mono ô di za oto. Aipârî'wa norî hâ ropipa u, te te 're asâmra waihu'u aba mono ô di za oto. 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ropipa u dawabzurizé hâ. Taha wa, taha si te za tô 're îpîpa za'ra wa'aba mo.

6-7 — Wa za aima âma romnhimiré'ê za'ra wa'wa. Sire wa'â hâ wa'âbâ syryre nherê, âma po're si'ârî waihu'u ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. Tane duré, aséré za'rata aba zama, tâma waihu'u pese di. Sire hâ tâma sawi pese za'ra nherê, sire zawî nhipai u, tâma asawî uptabi za'ra wa'aba di, 'Re îhâimana u'âsi mono ma hâ. Taha wa, te za asina aihâtâ'â âna 're anomro aba mo. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra Zezusi hâ, tisiré 're înomro mono norî ma.

8 Te duré tâma nharî za'ra:

— Ni'wam norî hâ îzazei'wa na danho'a dama 're siwasu'u za'ra mono wamhâ, wa hâ ti'ai âma dasiré îpodo hâ wa za duré îzazei'wa na te 're awasu'u, hâiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî nho'a. 9 Tanei ô di za, ni'wam norî hâ îzazei'ô'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhâ. Âne wamhâ, îzazei'ô'wa na wa za duré te 're awasu'u, hâiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî nho'a.

10 — Âté ni'wam norî hâ dasiré îpoto ma, te za îma nharî wasété za'ra. Tane nherê, tiwasété na 'Re îhâimana u'âsi mono ma, siwasu'u za'ra wamhâ, te te âma 'madâ'â za'ra ô di za oto, îwasédé hâ. Tazahâ, ni'wam norî hâ, Îpê'êzani hâ te te 're wê'ô u'âsi za'ra mono wamhâ, te za te te âma 're 'madâ'â u'âsi za'ra îwasédé hâ, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ.

11 — Âté îzazei'wai wa, te za taré da te 're aiwê'ô za'ra wa'wa. Taha wa, âté te za rowahutuzéb u, da te 're asimroi wa'wa, îzazei'wa na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Âté roti'wa norî u, te za da te 're asimroi wa'wa, âté danhib'apito norî u. Tane nherê, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. Tâma asiwasu'u za'ra wa'aba zéb zô, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za.

12 Nimahâ bâtâ na, da te aiwaihu'u za'ra wa'aba wamhâ, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hâ Tipê'êzani na aima waihu'u za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hâ.

Aibâ îsimarî ahâ wasu'u

13 Tawamhâ aibâ hâ dawa'wa İsa hâ te Zezusihi ma tinha, âne:

— Rowahutu'wa, îdub'rada hâ ma'âpé İ'âma wada'uri, te te îma po'o da, wamama hâ wawi dá'â ô ré, te te wama îpisudu hâ. — Âne te tâma tinha.

14 Taha wa, te Zezusi hâ asa tâma tinha:

— Mare di. E 'wa hâ ma tô îpisutu, te ai'âma wada'uri da, te te aima po'o da hâ. Ni'wa te te îpisutu ô di. — Âne te aibâ ma tinha.

15 Tawamhâ te uburé dama tinha:

— Ma'âpé, îwaparî pese za'ra wa'aba. 'Râwi te za 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, asimarî ahâ zô, 're rob'ruiwaparî za'ra wa'aba mono tô da. Danhimarî ahâ uptabi nherê, robze u'âsi, âma 're danomro mono ô di za. Rowêzéb ô di, ta hâ. — Âne ma tô Zezusi hâ tâma waihu'u za'ra.

16-17 Te duré âma romnhimiré'ê, âne:

— Aibâ hã te 're hâimana, ĩsimarĩ ahã hã. Buru nho ahã wamhã, 'rãwi te sima rosa'rata, ãne: “Ri hã 'ri 're sy'yre di, buru nho za'warizéb da hã. E marĩ wa za 'manha. ¹⁸ Áté ri wa za sãmra, te 'ri za'ëtê da, buru nho za'warizéb da hã. Tamomo, wa za ubumro buru nho hã, 'ri za'ëtê u. ĩnhimarĩ zama, wa za sa'ra, buru nho zu hã. ¹⁹ Taha parip si, wa za ĩsima tinha, ãne: ‘Áhãna ĩma rowê di. Marĩ hã ahã na, te ĩza daba'wara, ĩwê hã. ĩwi ĩropsi'utõri da hã, mare di. Wahub ahã na, te za ĩ'ãma tiwahu, ĩsa hã ĩma 're hâimana mono rê hã. Wa za oto 're ĩwa'utu u'ãsi. Áté, te 're romhuri mono õ di za oto. Áté áhãna si, wa za oto 're ĩsa. Wa za te 're zãsi u'ãsi. Marĩ na, wa za 're ĩto, ĩtozém na.’ ” Áne te aibã hã sima rosa'rata. ²⁰ Taha wa, te 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã tâma tinha: “A hã ma tô ãma ĩ'upa za'ê, asimirosa'rata na. Á barana te za atã. Atã'ã wamhã, e 'wa te hã za oto asimarĩ hã, asima si 're ĩ'a'ubumroi pese mono hã.” Áne te aibã ma tinha.

²¹ — Tane, danhimarĩ hã dasima si, da te 're ubumroi pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono ãna, te za tarê da te dasima 're ubumroi pese za'ra, danhimarĩ hã. — Áne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

Marĩ na 're dahãtã'ã za'ra mono ãna, 're ĩdanomro mono zé wasu'u Mateusi 6.25-34

²² Tawamhã Zezusi te tinha, tisirê 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Asazé wa'aba na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, ai'uzã õ na zama asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. ²³ Wasazém nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. Duré, wa'uzazém nhipai u pire uptabi di, wahãiba hã. ²⁴ Ôhõta, si norĩ hã. Ma'ãpé, 'madã'ã za'ra wa'aba. Si norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Te te duré sima 're rob'rãihãri za'ra mono õ di. Duré robza'warizéb õ di, ĩsazéb za'warizéb da hã. Tane nherê, te ĩsa hã te te tâma 're anhomri u'ãsi, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã. E si norĩ si, te te 're azawi pese. Mare di. Si hã tâma sawi pese za'ra nherê, si zawi nhipai u, tâma asawi uptabi za'ra wa'aba di. ²⁵⁻²⁶ Duré 're atã'ã za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, e asibãtã na 're atã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. E asibãtã nhipai u, te za 're anomro siroptu wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibãtã nhipai u 're anomro siroptu wa'aba mono õ di za. E marĩ da, te za bété marĩ na 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mo. ²⁷ Ma'ãpé, romnhirãrã 're ĩhâimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'ã, rom na 're ĩsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di, zazahã da hã. Tane nherê, dama 'madã'ã zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã uza wê uptabi na 're si'uzã mono nherê, taha nhipai u, dama 'madã'ã zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. ²⁸ Romnhirãrã hã hãwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ĩré da te 're wazãri za'ra, unhamã da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasã hã mono dai õ nherê, ma tô wê uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tô te te aima 're anhomri 'wa. E niha Aímama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, taha si ai'uzazé hã za te te aima 're ĩ'anhomri aba mono na hã. ²⁹⁻³¹ Taha wa, marĩ na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Asazéb zô si, duré á zô si, 're asõpré wa'aba mono õ di za. Taha zô si, te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're sõpré. Aímama 'wa hã ma tô aiwaihu'u za'ra wa'wa, marĩ hã aiwi sô 're ĩrowaptã'ã za'ra wa'aba mono na. Aímama 'wa hã, 'Re ĩhâimana u'ãsi

mono, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ôhō si, te za 're ĩpisutu za'ra wa'aba mo, ôhō âma si 're anomro aba mono da. Tawamhã marĩ hã aiwi sô 're ĩrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zêb uwaibaba, te za te te aima 're anhomri 'wa, Aimagama 'wa hã. — ãne, ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

³² Te duré tâma nharĩ za'ra:

— ĩsiré norĩ, ai'umrore wa'aba nheré, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono ô di za. Aimagama 'wa hã Danhib'apito uptabi hã, te za aima pisutu za'ra wa'wa, ĩsiré dama 're roti za'ra wa'aba mono da. ãne ma tô sima aiwê za'ra wa'wa. ³³⁻³⁴ Taha wa, te za uburé asimarĩ hã dama ĩwede za'ra wa'wa, ĩwa'ãbã zô, ĩsimarĩ'ô norĩ ma, sômri aba mono da. Tawamhã asimarĩ hã ĩsi'utôri'ô hã te za hãiwa âma asô 're hãimana u'ãsi za'ra wa'wa, wê u'ãsi na. Tame, ĩsipsaihuri norĩ hã sô 're sisisi waihu'u mono ô di za. Tame duré, da'uza hãzapu'u'wa hã 're hãimana za'ra mono ô di. Ti'ai âma asimarĩ ahã zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipê'ê 're, asima 're ĩrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo, hãiwa âma ĩwê hã ĩsi'utôri'ô upana. Duré hãiwa âma ĩwê uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo, 're ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwê hã te te asô 're ĩ'apisutu aba mono zô si. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri'wa norĩ, hãimana nhimiza'rese sina, 're ĩhãimana za'ra mono wasu'u

³⁵⁻³⁶ Tawamhã Zezusi hã te duré tâma romnhimiré'ê za'ra, ãne:

— Romhuri'wa norĩ hã hãimana nhimiza'rese sina, te za tinhib'apito zô 're simipari za'ra. Tane, te za aihãimana nhimiza'rese sina, 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Áté dasina damrozêb u, te za ĩsib'apito hã tiwi timorĩ za'ra, dame sa da. Tawamhã apã wisi ô ré, te za si'uza za'ra, tâma ĩromhuri'wa norĩ hã, te te tâma romhuri za'ra da. Te za sô ro'ô za'ra rob'uiwézê hã, rowa'a na sébré da, ĩsib'apito za'ra hã. Tawamhã 'ri tême wisi wi, te za ĩsib'apito za'ra hã 'ridawa ta'a, te te tâma 'ridawa za'ra da. Taha wa, te za awa'awi tâma 'ridawa za'ra. ³⁷⁻³⁸ Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã sôtô ãna, sô simipari za'ra wamhã, tâma rowê za'ra di za. Tawamhã áté mara wa'wa, te za apã wi, ĩsib'apito za'ra hã. Áté si'a hãrã wi, te za apã wi. Hãimana nhimiza'rese sina, sô 're simipari za'ra mono ré, apã wisi wamhã, tâma rowê za'ra di za, tâma ĩromhuri'wa norĩ ma hã. Tawamhã apito nheré, sai ô ré, te za a'ã ti'ua na âma saprĩ, ĩsa te te tâma sômri mono da, tâma ĩromhuri'wa norĩ ma. Te za duré tâma nharĩ za'ra, tisai ma, si'ubumro da. Taha pari, te za duré tâma sômri za'ra, ĩsa hã.

³⁹ Wa za duré âma simiré'ê, âma rosa'rata za'ra wa'aba da. Dahãimana nhimiza'rese ãna, 're dahãimana za'ra mono ré, te za ĩsipsaihuri norĩ hã danhibrob zô 're sisisi, 'ri para u hã. Bãdã hã we ĩsébrézê hã 'ri tede'wa te te waihu'u wamhã, te za tiwi 'madã'ã pese, sébré tã da, 'ri para u. ⁴⁰ Tane te za a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese ĩzô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, wa za wei mo apã, ĩzô asimipari za'ra wa'aba ô zêm na, nimahã bãtã na. Taha wa, te za aihãimana nhimiza'rese ĩzô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. — ãne te Zezusi hã tâma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa ĩumnhasi wasu'u, romhuri'wa ĩumnhasi'ô wasu'u me

Mateusi 24.45-51

⁴¹ Tawamhã Pedru te 'mahã:

— Apito, e 'wai udãna, te ãne âma ĩsimiré. E uburé da'udãna zama, te âma ĩsimiré. — ãne te sadanha.

⁴² Taha wa, te Wanhīb'apito hã asa ãma romnhimiré'é, Zezusi hã ãne:

— Dama romhuri'wa i'umnha hã duré ĩsimiroti wê hã, e niha 're ĩhãimana mono zé hã. ãne hã 're hãimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã nimomo tiwi morĩ ò ré, tãma pisutu, uburé tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsa'u nherê, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tãma pisutu, bātâ pisutuzém na ĩsazéb da hã, te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma. ⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã apã wê ĩmorizéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami wamhã, tãma rowê di za, romhuri'wai ma hã. Taha ma, tãma rowê uptabi di za tó. E marĩ wa. ĩsib'apito hã apã wisi wapsi, te za tãma pisutu, uburé ĩsimarĩ hã te te tãma 're 'madâ'â u'ãsi mono da oto, tãma umnhasi uptabi wa. ⁴⁵ Tazahã, tinhib'apito za're'ra, dama 're hãimana wê mono ò wamhã, tãma 're rowê mono ò di za. Āté apito za're'ra, te za 'rãwi sima tinha, ãne: “Ĩnhīb'apito hã simahudu ò di.” Āté, ãne te za sima tinha. Taha wa, sô rowaptã'ã wê te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra áté, aibã norĩ hã pi'ò norĩ zama. Āté, te za taré tisa zô si 're hãimana. Āté te za ázê hã te te 're hãsi. Ōne u'ãsi, te te 're hãsi mono wa, te za 'rãi wasété na 're hãimana. ⁴⁶ Tawamhã rosa'rese ãna hãimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtême wi apã, sô ĩsimipari ò zém na nimahã bātã na, siwa'ru. Taha wa, te za sa'êtê azã, tãma ĩromhuri'wa hã. Sib'ézê 'wa pa na, te za te te wa'òtô. Taha wa, te za dapo're'ò norĩ zu robzei'ò te te sina 're sô'òtô, tãma ĩromhuri'wa hã.

⁴⁷ — Āté, ni'wa hã te za waihu'u pese, tinhib'apito nhimiroti hã, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane nherê, wa'a te, ĩsimiroti hã te te 're uwaimrami mono ò di za. Taha wa, te za sa'êtê azãri ni, powawê hãiwaré na, apito zadawa para.

⁴⁸ Āté, ni'wai ma, waihu'u pese ò di za, ĩsib'apito nhimiroti hã. Tawamhã marĩ te za upa. Taha wa, te za syry na si azãri ni, tãma waihu'u pese ò wa, ĩsib'apito nhimiroti hã. Āté te za ni'wai ma waihu'u pese, tinhimiroti hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Te te tãma waihu'u pese wamhã, te za sô 're simipari, danhipai u te te tãma ãma 're uwaimrami mono da, ĩsimiroti hã. — ãne ma tó tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ti'ai u, wa wei mo, ti'a na te sazu da, zata da. Zata sirõmo 'wa'ãhã, aré ĩma wê di. ⁵⁰ Wa za a'ã robzépata za'êtê. Te robzépata ò ré hã, rosa'rata ahã di za. ⁵¹ E datême we ĩmorĩ wa, te za ti'ab ré rowê na si dasiré 're dahãimana za'ra, simisutu. Mare di. ãne hã ĩ'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. Rosa'rata na te za ĩ'ãma dasima aipo'o za'ra ni. ⁵² Āté, 5 na ĩhãiba hã te 'ri ãma siré 're si'ubumro. Ta norĩ hã te za rosa'rata na ĩ'ãma sima aipo'o za'ra. Āté, si'ubdatô te za ĩwê'wa, 're hãimana za'ra. Āté maparane te za ĩwê'ò'wa, 're hãimana zahuré. Āté, maparane te za ĩwê'wa hã 're hãimana zahuré. Āté duré si'ubdatô te za ĩwê'ò'wa hã 're hãimana za'ra. ⁵³ Āté, damama hã te za ti'ra norĩ hã wê'ò za'ra, ĩzazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ĩ'ra si'aibã hã. Āté, da'ra norĩ hã te za timama hã siwi wê'ò za'ra, ĩzazei'wa, 're hãimana mono wa, ĩmama hã. Āté, dana hã te za ti'ra norĩ hã wê'ò za'ra, ĩzazei'wa, 're hãimana za'ra mono wa, ĩ'ra sipi'ò hã. Āté, pi'ò norĩ hã te za tina hã siwi wê'ò, ĩzazei'wa, 're hãimana mono wa, ĩna hã. Āté, damaprewa hã te za tisani'aba norĩ hã wê'ò za'ra, ĩzazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ĩsani'aba norĩ hã. Āté, pi'ò norĩ hã te za timaprebaba norĩ hã wê'ò za'ra, ĩzazei'wa, 're hãimana za'ra mono wa, ĩmaprebaba norĩ hã. — ãne ma tó tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁵⁴ Uburé te oto dama tinha:

— Áté, te za háiwa nhirōno ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, bâtâ pusizém niwĩ. Taha wa, te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, âne: “Tã, te za we tita'a.” Áté, âne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, awa'awi. Tawamhã tã hã te za we tita'a tō.

⁵⁵ Áté, rowa'u hã te za wei watobro, háiwa'a'le nhimi'e hawi. Taha wa, te za âne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, “Te za oto tirowa'ro.” Áne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã te za tō tirowa'ro. ⁵⁶ Marĩ hã ti'ai âma hã, duré háiwa na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã. E niha bété tane aiwa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô di, marĩ te te ĩwasu'u hã, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zé hã, âma 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono nherē. — Áne ma tō dama tinha, Zezusi hã.

⁵⁷⁻⁵⁸ Uburé ma, te duré dama tinha:

— E marĩ wa, asina 're roti wē za'ra wa'aba mono ô di, ĩwē hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. Wa za âma simiré'é, âne: Áté, ni'wa hã te za asaprō, dama 're ĩrowairébé mono 'wa, 're ĩsãmra mono zéb u. Marĩ 'manharĩ wa, te za asaprō, te te tãma aiwasu'u da. Taha wa, te za bâdâdi na ane wa'aba ré, tãma asiwasu'u aiwasété na, rowairébé'wai u te te asaprōni tō da, damrami'wai ma, te te ai'ru tō da, dazazéb 're, te te asērē tō da. ⁵⁹ Te te asērē wamhã, asiwa'âbã 'rãsupu pese ô nherē, ta hawi aiwatobro waihu'u ô di za. Áne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, asina 're roti wē za'ra wa'aba mono da, ĩwē hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. — Áne, ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

13

Dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono zé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi te te dama rowasu'u ré, ma tō ni'wam norĩ hã ĩtēme aihutu. Taha wa, te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihĩ ma:

— A'uwē norĩ hã ma tō simro ni, Darireza tede'wa norĩ hã. Piratuhu nhimi-wada'uri zarina, ma tō simro ni. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, tinhimizama te te simroi ré, ma tō uprosi ni. — Áne te Zezusihĩ ma rowasu'u za'ra.

² Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— E Darireza norĩ hã ma tō danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. E taha wa, ma tō tidâ'â za'ra. E âne, ma tō âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. ³ Mare di. Taha wab ô di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ô di. Tane nherē, ma tō tidâ'â za'ra. Tane, te za tō a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ô wamhã. ⁴ A'uwē norĩ hã, Siro'é na 'ri sipo'o âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhisiwi, ma tō 'ri 'rãihã hã waptãrã, da'madâ'âzé hã. Taha wa, ma da'ahã na ai'utōrĩ ni. 18 na ma 'ri hã da'uprosi. Ta norĩ hã bété, e ma tō danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, Zeruzarē âma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ upana. E taha wa, ma tō tidâ'â za'ra. ⁵ Mare di. Taha wab ô di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ô di. Tane nherē, ma tō tidâ'â za'ra. Tane, te za tō a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ô wamhã. — Áne ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Pidera wede ĩ'rã'i'ô wasu'u

⁶ Tawamhã te tãma âma romnhimiré'é za'ra âne, Zezusi hã:

— Aibã hã te 're 'maiãimana, buru tede'wa hã. ĩburu âma hã, rob'ru hã te 're hãimana za'ra, uwa 'ru hã. Pidera wede hã te duré tame 're sa. Tawamhã bâtã na te mo, pidera 'rã zô. Tane nherē, ĩ'rã hã te te 'masãmri ô di. 'Rãĩ ãna te za.

⁷ Taha wa, te buru 'madâ'â'wai ma tinha, âne: “Si'ubdatô, ma tō ĩ'ãma tiwahu

oto, taré nasi we sô ñeb ré hã, pidera 'rã zô. Wa tó 'madâ'â wa'a. Te za ãsizã. E marĩ da, te za taré 're sab u'ãsi, 're 'rãĩ mono ãna." ãÑe te romhuri'wai ma tinha. ⁸ Tawamhã romhuri'wa hã te asa tãma tinha: "Apito, misi ãma wahu a'ã. Wa hã wa za ab're, powawẽ nhana na te uirĩ da, wẽ na sab da. ⁹ Wahub amo na 'rãĩ wamhã, wẽ di za. 'Rãĩ õ wapsi, te za ãma ã'ru, te sizãri da." ãÑe, romhuri'wa te tinha, buru tede'wai ma. — ãÑe ma tó tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, romhuri zahãrizém na pi'õ ãsihãpãre te te ãpesezẽ wasu'u

¹⁰ Tawamhã romhuri zahãrizém na ma tó dama rowasu'u Zezusi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma. ¹¹ Tame te pi'õ hã ãhãzẽ ré hã dame nhamra. Hãzẽ ré ma tó ãma tiwahub ahã, 18 na, wa'uburẽ te te 're upi u'ãsi mono wa. Sihãpã u'ãsi, te 're mo, wãĩ wahuu ãna. ¹² Tawamhã Zezusi te te sabui wamhã, te 'mahã:

— Pi'õ, aihãzẽ hã te za oto aima apa.

¹³ Taha pari, ma tó tinhib'rada hã ãma tihi. Tawamhã ma tó awa'awi wãĩ wahuu. Wãĩ wahuu wamhã, te ãma tiwata, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, te te pese wẽ te. ¹⁴ Tane nherẽ, rowahutuzẽ 'madâ'â'wa hã ma tó sada tizahi, Zezusihi zãda, sabadu na te te pese wa. Taha wa, te uburẽ dama tinha:

— Bãdã hã, 6 na ãhãiba hã, wa te 're ãromhuri za'ra mono zéb da hã. Taha bãtã na si, te za we 're anomro aba mo, da te 're aipese za'ra wa'aba mono da. Sabadu na hã mare di za, romhuri zahãrizém na hã. — ãÑe ma tó dama waihu'u, rowahutuzẽ 'madâ'â'wa hã.

¹⁵⁻¹⁶ Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:

— Oro sabadu na te dapese wa, ãma nharĩ za, te za powawẽ hã awaru po'repore zama, 're ãwasihu za'ra wa'aba mo, ãi ba, 're simroi wa'aba mono da, te te 're ãhuri mono da. ãHãta pi'õ hã, Abra'ãhã nhihudu hã. Satanasi hã te te 're pibui mono ré hã, ma tó 18 na ãma tiwahu. Sabadu na nherẽ, wa tó pese, hãzẽ ãna oto 're hãimana mono da. E niha bã bêtẽ, aima wẽ za'ra wa'aba õ di, sabadu na te ãpesezẽ hã rowẽ na pi'õ hã oto 're ãmorĩ da hã. — ãÑe ma tó Zezusi hã tãma waihu'u, dawaseté na dasisãmri ma ropibuma.

¹⁷ Tawamhã, Zezusihi mreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tó ãwẽ'õ'wa norĩ hã aséb za'ra, Zezusihi mreme ma. ãWẽ'wa norĩ ma, rowẽ za'ra di. Marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ mono wa, te 're to za'ra, tipẽ na.

Motada nhamare wasu'u, ã'u'ẽtẽ wasu'u me

Mateusi 13.31-33; Marcusi 4.30-32

¹⁸⁻¹⁹ Tawamhã Zezusi hã te dama tinha, ãne:

— E niha, wa za ãma simiré'é, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na hã. Motada nhamare na, wa za ãma simiré'é. Motada nhamare hã aibã hã ma tó a're. Tawamhã ma tó tiwa'ru. Wa'rui wamhã, papo za'ẽtẽ di oto. Tawamhã si hã te ãsu 'rowi, te te sima 're sasi za'ra. ãÑe, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã. — ãÑe ma tó ãma simiré'é, Zezusi hã.

²⁰ Te duré dama tinha:

— E marĩ na, wa za duré ãma simiré'é, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na hã. ²¹ ã'u'ẽtẽ wapuzém na, wa za ãma simiré'é. Pi'õ hã te za ã'u'ẽtẽ wapuzẽ hã sry na sa'wa, tridu 'rã zu pese wazari. Tridu zup si, sa'ẽtẽ uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ã'u'ẽne hã. Sa'ẽtẽ uptabi di za oto. ãÑe duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã. — ãÑe ma tó ãma simiré'é, Zezusi hã.

*'Ridawa, 're sy'yre wasu'u**Mateusi 7.13-14, 21-23*

²² Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba're, Zeruzarẽ u. 'Ri nho'õmo mono bã, te te dama 're rowasu'u u'ãsi Zezusi hã, 'ri wa'õtõ u zama. ²³ Tawamhã te ni'wa hã sadanha:

— Apito, e da'umro na si, te za danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. — ãne te sadanha.

Taha wa, ma tõ Zezusi hã asa uburé dama tinha:

²⁴ — Tô sena, te za niwapsi da'ahã na da te dasima 're wẽ za'ra, 'Re ìhâimana u'ãsi mono u 're danhisi mono da. Tazahã, ìtẽme 're danhisi mono õ di za. Taha wa, 'ri para u 'ridawa 're sy'yre na 're danhisi mono da, sada 're ìdanhiptete za'ra mono ne, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'ãsi mono u 're asisisi aba mono da. ²⁵ Nimahã na te za 'ri tede'wa hã wahudu, te te siré 'rinhitop tete da. Tawamhã te za ì'ridawa ta'a za'ra wa'wa, rowi 're ai'ubumroi wa'aba mono hã. 'Ri tede'wa hã te za ì'mahãrà za'ra wa'wa, ãne: “Apito, ma'ãpẽ we wazõ 'ridawa za'ra na, ãma atẽme wanhisi da.” ãne te za 're ì'mahãrà za'ra wa'aba mo. Tazahã, te za asa aima nharĩ za'ra wa'wa, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di. E ma hawimhã, a norĩ wa'wa hã.” ²⁶ Tawamhã ãne te za asa tãma asiwasu'u za'ra wa'wa: “Wa norĩ hã, wa tõ asiré wasaihuri ni. Asiré, wa tõ duré ãhuri ni. Warob ãma hã ma tõ duré dama 're ìrowahutu mo, waza'ru ãma hã.” ãne te za 'ri tede'wai ma asiwasu'u za'ra wa'wa. ²⁷ Taha wa, te za asa duré aima nharĩ za'ra wa'wa, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ìzazei'wa na hã. Aiwasédé hã ma tõ 're ìmanharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'rei wa'aba, ìnhiti.” ãne te za aima rob'ru za'ra wa'wa. ²⁸ Tawamhã rowé uptabi ãma, 'Re ìhâimana u'ãsi mono 'rata 're ìsi'ubumroi mono hã te za ì'madã'ã za'ra wa'wa, Abra'ã norĩ hã, duré Izati, duré Zaco, duré uburé ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tazahã, a norĩ wa'wa hã te za rowi 're ai'ubumroi u'ãsi aba mo. Taha wa, te za asina 're ai'ry'ry aba mo. Te za duré 're ai'wasitete za'ra wa'aba mo, 're robzépata za'ëtẽ za'ra wa'aba mono wa. ²⁹ Daro mono bã, te za ìtẽme 're dasihutu, 'Re ìhâimana u'ãsi mono 'rata 're dasaihuri mono da, Danhib'apito uptabi na 're ìhâimana mono zéb u. Bâtã pusizém hawi, te za ìtẽme 're dasihutu, bâtã zasizém hawib zama, duré hãiwa'a're nhimire hawib zama, duré hãiwa'a're nhimi'e hawib zama. ³⁰ Tawapsi, te za dama ìwapu ma nharĩ za'ra, dama pire na 're hãimana za'ra mono da oto. Duré, dama ìpire ma, te za nharĩ za'ra, dama wapu na 're hãimana za'ra mono da oto. — ãne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra.

*Zeruzarẽ ãma Zezusi hã ìp'ẽ'ezézé wasu'u**Mateusi 23.37-39*

³¹ Tawamhã Zezusi hã te te apo're pu'u parip si, awa'awi ma tõ ìtẽme 'maihihutu, parisezu norĩ hã. Taha wa, ma tõ Zezusihi ma rob'ru za'ra, ãne:

— Mo oto ã hawi aimorĩ. E marĩ wa. Apito Erodi hã ma tõ sima aiwẽ, da te dasiwi aiwĩrĩ da. — ãne te tãma rob'ru za'ra.

³² Tawamhã Zezusi hã apã te tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ìtẽme ai'aba'rei wa'aba apã, tãma ìzadawa wasu'u za'ra wa'aba da, wapsã wawẽ ne 're ìmorĩ ma. Wa'uburé hã wa tõ te dama 're anhamra. Wa duré te 're da'apese, ã bâtã na duré awẽm na. Awẽ amo na, wa za ìnhimiromhuri hã uprosi. ãne te za tãma ìzadawa wasu'u za'ra wa'wa, Erodihi ma.

³³ — Zeruzarẽ ãma, ma tõ da te 're simro, 'Re ìhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Õne u'ãsi. Taha wa, wa za ãma mo, ãhãna, awẽb

zama, awē amo na zama, tame, da te dasiwi ĩwĩrĩ da, ĩsadawa wasu'u'wa hã. — Āne ma tō Zezusi tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

³⁴Tawamhã ma tō sisōwa tinha, Zezusi hã:

— Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ āma, ai'āma ĩpē'ēzé za'ra wa'aba di. Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã ma tō 'Re ĩhãimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata' wa norĩ hã te te 're simroi u'āsi, ētē na. Datēme te te 're ĩsatōrĩ za'ra mono norĩ zama, ma tō duré te te 're simroi u'āsi, ētē na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te ĩsima 're aiwē u'āsi za'ra wa'wa, ĩsitēme te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherē, asima 're ĩwē za'ra wa'aba mono ō di asa. ³⁵Taha wa, tinhorōwa hã te za oto tirē, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã, āma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré a norĩ wa'wa hã, ĩhãiba 'madã'ã na sahu za'ra wa'aba ō di za a'ã. Niwapsi duré ĩhãiba 'madã'ã za'ra wa'aba wa, te za āne asima ĩwasu'u za'ra wa'wa: "Re ĩhãimana u'āsi mono zadawa para we ĩmorĩ ma, 're rowē za'ētē mono di za." Āne te za asima ĩwasu'u za'ra wa'wa, ĩhãiba 'madã'ã na duré sahu za'ra wa'aba wa. Āne na aipē'ē 're asina ĩwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ĩhãiba 'madã'ã na duré ĩsahu za'ra wa'wa. — Āne ma tō sisōwa tinha, Zezusi hã.

14

Zezusi hã romhuri zahârizém na, aibã te te ĩpesezé wasu'u

¹Zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na ma tō Zezusi hã āzé, aibã nhorōwa u, ĩsiré sa da. Aibã hã, parisezu. ĩsiré parisezu norĩ ma, pire di, aibã hã. Tame 'ri para, ĩsi'ubumro norĩ hã ma tō Zezusi hã 'madã'ã za'ra. ²Tame sãmra ré, ma aibã ĩhãzé ré hã ĩtēme wi, Zezusihi u. Hãzé wa, te dupto zahuré di. Duré, paihi dupto zahuré di. ³Taha wa, ma tō Zezusi hã rowahutu'wa norĩ hã azadanha, parisezu norĩ me:

— E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're dapesé za'ra, sabadu na hã. E ma tō wawi sawi, 'Re ĩhãimana u'āsi mono hã, sabadu na, wa te 're dapesé tō za'ra mono da. E niha ĩsimiroti na rob'ui'éré hã. — Āne te Zezusi hã azadanha, rowahutu'wa norĩ hã.

⁴Tane nherē, asa te te āma sada'ábã za'ra ō di. Tawamhã Zezusi hã ma tō aibã hã pa'ã. Ma tō pese. Taha pari, ma tō tãma rob'ru, morĩ da oto, 'ri tēme.

⁵Tawamhã aibã za'u si, te tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ātē ai'ra hã te za aiwi ti'maiwaptã'ã 'wa, a zô ab're u, átē powawē hã. Tawamhã e a zô ab're hawimhã asiwi wazere aba ō di za, romhuri zahârizém na nherē. — Āne ma tō Zezusi hã asa āma azadanha.

⁶Tazahã asa te te āma sada'ábã waihu'u za'ra ō di.

Dama dawapu wasu'u, dama dapire wasu'u me

⁷Tawamhã wedeza na dasi'ubumroi wamhã, ma tō ni'wam norĩ hã dama ĩpire norĩ te na ai'ubumro, dame sô ĩdahârã za'ra norĩ hã. Āne ma tō āma da'madã, Zezusi hã. Taha wa, ma tō tãma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

⁸— Ni'wa hã asô hârã wamhã, dasina damro u dame asa da, aimorĩ wamhã, dama ĩpire norĩ te na, asãmra ō di za. E marĩ wa. Ātē, aima ĩpire hã te dame tihãiba, dame sô ĩdahârã hã. ⁹Tawamhã te za aima tinha, 'ri tede'wa hã, ō niwĩ asãmra da, asãmrazém na sãmra da, aima ĩpire hã. Taha wa, te te aima ĩnharĩ ma, asisê di za. Da'rãsutu u, te za oto asã. ¹⁰Taha wa, āne tō da, dame asa da, asô dahârã wamhã, da'rãsutu u, te za a'ã asã. E marĩ da. 'Ri tede'wa hã si'uihã na si te te aima pisutu da, dama ĩpire norĩ 'rata asãmra da, asa da. Danho'a te te aima pisutu wamhã, aima rowē uptabi di za. ¹¹Tane, ni'wa hã pire wē te, 'rãwi sina 're wata mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'āsi mono,

te za tãma pisutu, wapu na 're hãimana mono da oto. Duré ni'wa hã, tipire na 'rãwi 're si'madã'ã mono õ wamhã, te za tãma pisutu, dama pire na 're hãimana mono da oto. — ãne ma tõ tãma waihu'u, Zezusi hã.

¹² Tawamhã dame sa da, sõ ihãrã ma, te tinha, Zezusi hã:

— Dasaihurizé, dama 're 'manharĩ mono wamhã, áté sõ aihãrã za'ra õ di za, asiwadi norĩ zõ hã duré asisãnawã norĩ zõ hã, duré aimama norĩ zõ hã duré ãsibrob ahã norĩ zõ hã, aiwaptoma 're ãsi'ubumroi mono norĩ zõ hã. Ta norĩ zõ aihãrã wamhã, asiré saihuri da, te za asa asõ tihãrã za'ra, te te asa aima ãma wa'rãmi za'ra da. ¹³ Taha wa, dasaihurizé hã dama 'manharĩ wamhã, te za ãsibrob'õ norĩ zõ aihãrã za'ra, duré ãmorĩ'õ norĩ zõ, duré ãrãtẽire norĩ zõ, duré ãtob'a norĩ zõ. ¹⁴ ãne wamhã, aima 're rowẽ mono di za. E marĩ wa. Ta norĩ hã simarĩ õ di, marĩ na te te aima ãma ãwa'rãmi za'ra zéb da hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, te za asõprubzẽ wa'rãmi aima tãsõ. 'Re ãnomro wẽ mono norĩ te te ahãiwa'utu wapsi, te za aima ãma uwaimra. — ãne ma tõ 'ri tede'wai ma waihu'u, Zezusi hã.

Dasaihuri za'ẽtẽ zé wasu'u

Mateusi 22.1-14

¹⁵ Tame ma tõ aibã hã dame nhamra, 'ri para, sa da. Tawamhã Zezusi te te dama ãwaihu'uzé hã ma tõ dame wapa. Taha wa, te Zezusihi ma tinha:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Danhib'apito uptabi na 're ãhãimana mono zéb ãma, ãrata 're ãsaihuri mono norĩ ma, 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — ãne te Zezusihi ma tinha.

¹⁶ Tawamhã Zezusi hã te asa aibã wasu'u hã tãma wasu'u, ãne:

— Aibã hã dasa hã sa'ẽtẽ na te te dama 'manharĩ da, ma tõ sina roti. Tawamhã te te dama 'manharĩ õ ré, ma tõ da'apo're pu'u siro, da'ahã na ãtẽme dasihutu da, ãsiré dasaihuri da. ¹⁷ Sipi pari wamhã, tãma ãromhuri'wai ma, te tinha, ãne: “Mo oto aimorĩ dazõ, we dasi'aba'rẽ da. Dasa hã te oto dazõ aimasa.” ãne te tãma tinha. Taha wa, romhuri'wa hã ma tõ datẽme mo, dazõ hãrã da.

¹⁸ — Tane nherẽ, te nasi aibã norĩ hã siparabãsi niha tãma nharĩ za'ra, romhuri'wai ma, te te sima wẽ za'ra õ wa. Sõ ihãrã 'rada hã te tãma tinha, ãne: “ãma ãmorĩ neza. Tane nherẽ, ti'a hã wa 'mai'uipra. Tamomop si wa za mo, te sabu da. ãne asib'apito ma, ãzadawa wasu'u na za.” ãne te tãma ãromhuri'wai ma tinha.

¹⁹ — Tawamhã ãhãiba amo hã te duré tãma tinha: “ãma ãmorĩ neza. Tane nherẽ, powawẽ hã wa 'mai'uipra, 10 na ãhãiba za'ra hã. Tamomop si wa za mo, te sabu za'ra da, te te romhuri wẽ za'ra zõ. ãne, asib'apito ma, ãzadawa wasu'u na za.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

²⁰ — ãhãiba amo hã te duré tãma siwasu'u: “Nimosi, wa ãmro. Taha wa, dame ãsa da, ãma ãmorĩ waihu'u õ di.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

²¹ — Taha wa, te apã mo romhuri'wa hã, tinhib'apito ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. Te te waparĩ wamhã, ma tõ ab'ruĩ pese, ãsib'apito hã. Taha wa, te ãne tãma tinha: “Ai'aba'rẽ na dazõ 're aimorĩ, 'ri nhi'riti na we danhimroi mono da, ãsibrob'õ norĩ hã, duré ãmorĩ wẽ'õ norĩ hã, duré ãtob'a norĩ hã, duré ãrãtẽire norĩ hã.” ãne te tãma rob'ru. Taha wa, te ta norĩ zõ si mo, we te te simroi mono da.

²² — We te te danhimroi mono pari, te tinha, tinhib'apito ma: “Apito, wa tõ aimreme hã ãma uwaimra, aima. Zahadu da'masisi õ di.” ãne te tãma tinha.

²³ — Taha wa, te ãsib'apito hã duré asa tãma tinha: “Tane wamhã, dazõ airĩtĩ mono pé, bãdãdi na. Da'manhopõtẽ wamhã, ta norĩ hã te za we ãsimroi mo,

ĩnhorõwa hã da te dasiwi 'masisi da. ²⁴Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Sô ãhârâ 'rata norĩ hã, ãsa na saihuri õ di za." Æne te ãsib'apito hã tãma tinha. — Æne te aibã ma rowasu'u, Zezusi hã.

Zezezihi zazei'wa, 're ãnomro mono zé wasu'u
Mateusi 10.37-39

²⁵Tawamhã Zezusi norĩ hã si'aba'reí ré, te da'ahã na ãsarina ai'aba're ní. Tawamhã ma tó Zezusi hã datême aipi'ra. Æne te dama tinha:

²⁶ — Áté, ni'wam norĩ hã te za we ãtême ai'aba're, ãzazei'wa, 're nomro mono da. Tawamhã te za te 're ãzawi pese za'ra, timama zawi nhipai u, duré tina zawi nhipai u, duré timro zawi nhipai u, duré ti'ra norĩ zawi nhipai u, duré tisisãnawã norĩ zawi nhipai u, duré tihãimanazém nhipai u. ²⁷Tiza'ozéb ré, ãzarina 're ãnomro mono ne, da te 're uprosi za'ra mono da nherê, te za ãsiré 're nomro. Ænei õ wamhã, ãzazei'wa na te 're waihu'u za'ra mono õ di za. — Æne ma tó dama waihu'u, Zezusi hã.

²⁸ Te duré dama tinha:

— 'Ri'wa na, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté, a norĩ wa'wa hã te za asima ã'mairosa'rata 'wa, asima 'mai'ri wa'aba da, rob'madá'ãzéb da. Taha wa, te za a'ã ã'mairosa'rata 'wa, 'ri wa'ãbãzéb da, rob'ui'prazé hã, ãwab zô. ²⁹⁻³⁰ Ænei õ wamhã, áté õne haré te za ãsãna'rata si ã'manharĩ 'wa. 'Ri' rãihã hã 'mai'uprosi aba õ di za. Da te sabu za'ra wamhã, te za ai'ãma 're dawa'ẽ za'ra wa'wa: "Oro te te 'ri' ru za, te õne haré za." Æne te za ai'ãma 're dawa'ẽ za'ra wa'wa. Æne, 'ri'wa na te aima ãma ãsimiré'é za'ra wa'aba zé hã.

³¹⁻³³ — Duré apito na, wa za aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. Áté danhib'apito te za dama 're 'manhamra. ãsib'a'uwê norĩ hã dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te ahã na 're si'ubumro, 10 miu na ãhãiba za'ra hã. Tawamhã ma tó apito hãiba amoi wasu'u wapa, danhib'apito hã. Dasi'wapé 'manharĩ'wa hã te we, u, ahã uptabi na te te simro tinhib'a'uwê hã, 20 miu na, u, ãhãiba za'ra hã. Tawamhã dazô wairébé õ ré, te za a'ã nhamra, ãsib'a'uwê hã, dazada siptete za'ra zô. Dazada ãsiptete za'ra õ na, te te waihu'u za'ra wamhã, te za tinhib'õ'ru norĩ u da'mazató, te te tãma 'mazadawa wasu'u da, ãsib'apito za'ra ma. ãsib'õ'ru norĩ hã zahadu romhã ré, te za ãtême da'mazató, we dasihutu tó da, dasi'wapé za'ra tó da. Æne, apito na te aima ãma ãsimiré'é za'ra wa'aba zé hã. Tane ãzazei'wa, 're anomro aba mono da, marĩ hã asima 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, aipê'ẽ 're. Marĩ hã aipê'ẽ 're, asima 're sawi za'ra wa'aba mono wamhã, ãzazei'wa na te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. — Æne ma tó dama waihu'u, Zezusi hã.

Dasai warĩrĩzé wasu'u
Mateusi 5.13; Marcusi 9.50

³⁴ Te duré dama tinha, Zezusi hã:

— Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherê, oto 're se si'utõrĩ mono wamhã, niha da te 're 'manharĩ waihu'u mono õ di, apã se da. ³⁵Sei õ wamhã, ti'a hã wê da, ti'ai wa, da te 're sa'wari za'ra mono õ di za. Duré powawê nhana ubumro nhisiwi, da te 're sa'wari za'ra mono õ di za. Taré, te za rob u, da te 're sa'wari za'ra, marĩ dai õ wa oto. Æne romnhimiré'ézé hã. Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ãwaparĩ pese za'ra wa'aba. — Æne te Zezusi hã dama si'ru.

15

*Pone'ērebā Īsimanizé wasu'u
Mateusi 18.10-14*

¹ Tawamhā Zezusihi u ma tō aihutu ni, da'ahā na, Īmreme hā da te wapari za'ra da. Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā ma tō duré Ītēme aihutu, siwa'ru 're Īnomro mono norī zama. ² Tawamhā parisezu norī hā te āne tāma nharī za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī me:

— Ō hā ma tō āma 're siwadi za'ra, siwa'ru 're Īnomro mono āma hā. Ta norī siré, te nasi tisa. — Āne te Zezusihi ma nharī za'ra.

³ Taha wa, Zezusi hā ma tō tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

⁴ — Asimizama hā ahā wamhā, áté misi te za aiwi aimani, 100 na Īhāiba za'ra wamhā. E tawamhā, sō airītī mono ō di za, aiwi 'masimani wamhā. Te za tō sō airītī mo, apā āri da. Asimizama zō airītī mono ré, te za 99 na Īhāiba za'ra hā asa'u daba'wara, Ītehutu wa. ⁵ Tawamhā aiwi Īsimani hā oto sāmri wamhā, atoi uptabi di za. Taha wa, te za asisé we Ī'ā apā, sāmri wē te. ⁶ 'Ri tēme āwisi wamhā, te za sō aihārā za'ra, asiwadi norī zō. 'Rāwi ai'rata 're Īsōrōwa za'ra mono norī zō zama, te za sō aihārā za'ra. Tawamhā te za tāma Īrowasu'u za'ra, āne: “Āhāna Īma rowē di. Īnhimizama hā wa tō tisā, Īwi Īsimani hā. Īzabādā te za 're ato za'ra wa'aba mo.” Āne te za tāma Īrowasu'u za'ra.

⁷ — Tane duré, ni'wa hā siwa'ru 're Īmorī hā tiwasédé hā te te oto rēme pese wamhā, hāiwa āma 're Īsi'ubumroi mono norī hā te za tāma 're to za'ra, misi nherē. Ōhō āma si, te za 're toi uptabi za'ra, 're Īnomro wē mono norī nhipai u hā, 99 na Īhāiba za'ra nhipai u hā. Ta norī hā 're nomro wē mono wa, tiwasété na 're Īsiwē'ō za'ra mono da hā, mare di. — Āne ma tō tāma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norī ma, Zezusi hā.

Rob'uiprazé Īsapotore simanizé wasu'u

⁸ Tawamhā Zezusi hā te duré tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

— Pi'ō te, rob'uiprazé hā ahā wamhā, áté misi te za tiwi 'mai'haimani, 10 na hāimana za'ra wamhā, Īsapotore hā. E tawamhā sō 're rītī mono ō di za, tiwi 'masimani wamhā. Te za tō sō 're rītī. Īro'ore hā te za duré sō ro'ō, sō rītī da. Te za duré sō 'ri 're wamro. Sō 're rītī pese mono wamhā, te za oto tisā. ⁹ Tawamhā te te sāmri wē te, tisiwadi norī zō te za oto tihārā za'ra. Ī'rata Īsōrōwa za'ra norī zō zama, te za tihārā za'ra. Tawamhā, te za oto tāma rowasu'u za'ra, āne: “Āhāna, Īma rowē di. Rob'uiprazé Īsapotore hā wa tō tisā, Īwi Īsimani hā. Īzabādā te za 're ato za'ra wa'aba mo duré, a norī wa'aba zama.” Āne te za tāma rowasu'u za'ra.

¹⁰ — Tane duré, ni'wa hā siwa'ru 're Īmorī hā, tiwasédé hā te te oto rēme pese wamhā, hāiwa āma 'Re Īhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norī hā te za āma 're to za'ra, tiwasédé hā te te rēme pese wē te, misi nherē. — Āne ma tō tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

Ai'repudu, timama te te Īrēmezé wasu'u

¹¹ Zezusi hā te duré tāma āma romnhimiré'é za'ra, āne:

— Aibā 'ra hā maparane. ¹² Tawamhā te bātā na Īno hā timama wi waptē, tinhibrom na āma tāma siwanhizari zahuré da.

— Taha wa, ma Īmama hā āma tāma aipo'o zahuré. ¹³ Āma ronomro ō ré, te uburé tinhibro hā sima ubumro, darob amo u morī da, Īno hā. Darob amoi u wisi wamhā, wasété ahā na te 're mo. Marī na si, ma taré tinhibro hā uprosi, Īmama te te tāma ipo hā.

14 — Tawamhã tinhibro hã ma uburé uprosi pese oto, ai'repudu hã. Tawamhã tame darob âma 're idasi'ubumroi mono norĩ hã ma tã duré mram na 're dasi'ubumro. Dasai õ di. Taha wa, ma tã ai'repudu hã mra hã dame sépata. 15 Taha wa, te aibã u mo, te te tãma 're romhuri mono da, tame. Taha wa, ma tã aibã hã satõ tiburu u, buru âma uhãbã te te tãma 're 'madã'ã mono da. 16 Mrap te, ma tã sima wẽ, uhãbã sa na 're sai mono da. Mra, te te 're sépata mono nherẽ, ai'reputu ma hã, da te 're ai mono õ di. 17 Taha wa, ma tã si'ãma rosa'rata, âne: "Ïmama ma, romhuri'wa norĩ hã ahã nherẽ, ma tã dasa hã 're si'azahãri. Wa hã wa âme mra hã te 're sépata za'ëtẽ. 18 Taha wa, wa za oto mo, Ïmama u apã. Ïwisi wamhã, wa za Ïmama ma Ïsiwasu'u, âne: "Ïmama, Ïwasété na wa tã 're mo. 'Re Ïhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa tã upa. Asimiroti zama, wa duré upa. 19 Ïwasété wa, átẽ Ï'ãma 're ai'ra mono õ di za oto. Aima romhuri'wa da, oto 're Ïmorĩ da, te za Ïma Ïpisu.' " Æne ma tã rosa'rata hã sima 'manha, ai'repudu hã.

20 — Tawamhã aré 're Ïsãmra mono zém hawi te oto mo, timama nhorõwa u. Tawamhã zahadu romhã ré, ma Ïmama hã tisã ti'ra hã. Taha wa, te Ïtẽme wara, Ï'ra hã te te sina pẽ'ẽ tari wa. Ïtẽme wisi wamhã, tinho'utu ma tã ti'ã, ti'ra hã. Tob'rata hãrã na, ma duré sawi. 21 Tawamhã te timama ma tinha, ai'repudu hã: "Ïmama, Ïwasété na, wa tã 're mo. 'Re Ïhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa tã upa. Asimiroti zama, wa duré upa. Ïwasété wa, átẽ Ï'ãma 're ai'ra mono õ di za." Æne te timama ma siwasu'u, ai'repudu hã.

22 — Wasété na 're morĩ nherẽ, te te wẽ'õ õ di, ti'ra hã, Ïmama hã. Tãma Ïromhuri'wa norĩ hã te oto 'mahãrã za'ra sa'ëtẽ, zazahã Ïhãiwẽ we te te siwi 'mai'ãri da, te te siwi âma uza da. Duré Ïsiptõmohi wasisizé, te te tãma sêrẽ za'ra da, ma tã 'mahãrã za'ra. Duré Ïpara'uza zama te te tãma sêrẽ za'ra da, ma tã 'mahãrã za'ra. 23 Taha wa, te duré tãma nharĩ za'ra: "Powawẽ zapu zama, we Æwisi aba, wĩri aba da, Ïhãipe hã. 24 E marĩ wa. Ï'ra hã dã'ã newa. Tane nherẽ, dã'ã õ di. Ma tã aré âma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tã we apã wi. Taha wa, wasa hã wa za oto wasiré huri ni, rowẽ te." Æne Ïmama te tãma nharĩ za'ra, te te tãma 're Ïromhuri za'ra mono norĩ ma. Taha na ma tã dasa hã dama 'manha.

25 — Tawamhã Ïno hã wisi wamhã, Ïdub'rada hã te buru âma nhamra. 'Ri tẽme te oto mo. Te te oto rob'umhutu wa, ma tã rowamreme hã wapa, te te Ïrowamreme za'ra hã. Dapara 'rasi zama, ma tã wapa, rowẽ te, dasima 're Ïdato za'ra mono zé hã. 26 Taha wa, te romhuri'wa hã 'mahã, âne: "E marĩ, te 'manharĩ za'ra ni." Æne te sadanha.

27 — "Ano hã rowẽ na ma tã wei wi. Taha wa, wei wisi wẽ te, ma tã wama ti'ru aimama hã, powawẽ Ïhãipe hã wa te wĩri da, wasaihuri da." Æne te Ïdub'rata ma rowasu'u, romhuri'wa hã.

28 — Tawamhã ma Ïdub'rada hã tizahi. 'Ri para u sébré da hã, te te sima wẽ õ di. Tawamhã Ïmama, ma Ïtẽme watobro, te te tãma nharĩ da, sébré da. Tane nherẽ, sébré zeĩ õ di. 29 Tane nherẽ, te timama ma tinha: "Wa hã wa tã te aima 're romhuri pese. Ï'ãma wahub ahã di, te aima 're romhuri mono ré hã. Niwa, aimreme hã te simini õ di. Tane nherẽ, marĩ Ïma sõmri õ di, pone'ërebã hã, dasa hã te Ïsiwadi norĩ ma 'manharĩ da. 30 Æhãna ai'ra hã ma tã wi. Asibro hã tãma Ïpo hã ma tã pi'õ na uprosi. Tane nherẽ, ma tã wisi wi, dama Ï'ru, powawẽ Ïhãipe hã da te tãma wĩri da." Æne te timama ma tinha, Ïdub'rada hã.

31 — Tawamhã Ïmama te asa tãma tinha: "Ï'ra, a hã Ï'rata, te 're asãmra u'âsi mo. Marĩ hã Ïnhibro hã, uburé ate hã. 32 Uburé wama rowẽ za'ra wa, wa

tô dasa hã dama 'manha, ĩ'ra hã ĩwisizém na. Ano hã dâ'â newa. Tane nherê, dâ'â ô di. Ma tô arê âma ropsisa'rese'ô. Tane nherê, ma tô we apâ wi." Āne ma tô ti'ra ma waihu'u. — Āne Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

16

Aibâ hâimana nhipese wasu'u

¹ Zezusi hã te duré āne tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma: — Aibâ hã te 're hâimana, ĩsibrob ahâ hã. Tâma ĩromhuri'wa hã te duré 're sãmra, tâma rob'madâ'â'wa hã. Tawamhã ma tô tâma 'mairowasu'u ni, āne: "Rob'ui'prazé hã te te aiwi 're anhimini, aima rob'madâ'â'wa hã." Āne te tâma 'mairowasu'u ni. ² Taha wa, te sô hã, tâma ĩrob'madâ'â'wa zô. Te tâma tinha, āne: "Aiwasu'u hã wa tô wapa. ĩma 're ĩrob'madâ'â mono zé hã, tâibâ za oto. Te za rob'ui'ééré hã oto ĩma ĩsô, uburé ĩnhimarĩ na 're ĩrob'ui'ééré mono zé hã." Āne te tâma tinha, tâma ĩrob'madâ'â'wai ma.

³ — Tawamhã te 'râwi sima tinha, tâma ĩrob'madâ'â'wa hã: "ĩnhib'apito, ma tô ĩma tinha, te tâma 're romhuri mono tô da oto. E marĩ, wa za oto te 're 'manharĩ. ĩnhiptete uptabi ô di, buru na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã. Duré ĩnhiséb di za, rob'ui'prazém na te 're da'awari mono wamhã. ⁴ ĩhe, wa tô ĩsima waihu'u, marĩ te ĩ'manharĩ da hã, ĩ'âma 're dasiwadi za'ra mono da. Tawamhã, apito te te ĩmei wamhã, âté ĩsiwadi norĩ hã te za te te siwi 're ĩmrami, tinhorôwa u, ĩsiré 're ĩsa za'ra mono da." — Āne te 'râwi sima tinha.

⁵ — Tawamhã te sô hã, apito ma, marĩ te te ĩwa'âbâ za'ra ô norĩ zô. Tawamhã ĩtême ĩwisi 'rada hã te sadanha: "E niha tâma ĩwa'âbâ'ô hã zahadu, rowa'rãmimhã."

⁶ — "Piza'a, 100 na ĩhâiba za'ra hã, azeitona 'rãĩ wa'ui wab ré hã." — Āne te tâma rowasu'u.

Taha wa, te asa tâma tinha: "Āhâta ĩwa'âbâ'ô na, rob'ui'ééré hã. Asãmra. 50 na âma rob'ui'ééré, rowa'rãmimhã, tâma wa'âbâ da." — Āne te aibâ ma ti'ru, tâma ĩrob'madâ'â'wa hã. Taha wa, te te tâma ĩ'ru zarina, ma tô ahâ prã na âma rob'ui'ééré.

⁷ — Tawamhã aibâ hâiba amo hã ma duré ĩtême wi. Tawamhã te sadanha: "A hã bété, e niha tâma ĩwa'âbâ'ô hã zahadu, rowa'rãmimhã."

— "Sa'u hã, miu na ĩhâiba hã, tridu ré hã te tâma ĩwa'âbâ'ô hã." — Āne te tâma rowasu'u.

— Tawamhã te asa tâma tinha: "Ma'ápé, 800 na âma rob'ui'ééré, rowa'rãmimhã tâma ĩsômri da." — Āne te tâma ti'ru, rob'madâ'â'wa hã. Taha wa, te te tâma ĩ'ru zarina, ma ahâ prã na âma rob'ui'ééré.

⁸ — Te te dama ĩ'rui wasu'u, te te wapari wamhã, te tinha, ĩsib'apito hã: "Pra. E niha rosa'rada tâma ĩwaihu'u pe." Āne te ĩsa'u tâma tinha. — Āne Zezusi te tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Ma tô duré tâma waihu'u za'ra:

— Marĩ zô si, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ ma, waihu'u pese di, rosa'rada hã, rowa'a nhĩb'a'uwê norĩ nhipai u. ⁹ Taha wa, ti'ab ré te za asimarĩ na 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo, âma 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Asimarĩ hã asipara 're rême za'ra wa'aba mono wapsi, hâiwa u, asôrowa u 're asisisi abã mono wi, te za asô 're tob'uzu za'ra wa'wa, asawi'wa norĩ wa'wa hã. — Āne Zezusi te tâma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

¹⁰ Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Āté ni'wam norī hā te za danhibrob 'rare hā, dazō te te 're 'madâ'â wē za'ra. Tawamhā dama umnhasi wa, te za da te tāma 're pisutu za'ra, danhibrob ahā na, te te dazō 're 'madâ'â za'ra mono da oto. Tane, danhibrob 'rare, dazō te te 're 'madâ'â wasété za'ra mono wamhā, te za da te 're waihu'u za'ra, isa'ētē na zama, za dawī 're ĩsipsaihuri za'ra mono na. ¹¹ Tī'ai āma danhimarī hā, dazō 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhā, e 'wa hā te za marī ĩwē uptabi hā te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, sō 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Mare di. Ni'wa, te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono ō di za. ¹² Marī hā date hā, dazō 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhā, e niha te za marī ĩwē hā da te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ate da. Mare di. Ni'wa te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono ō di za. — Āne Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra.

¹³ Te duré tāma nharī za'ra:

— Dama romhuri'wa hā ĩsib'apito maparane wamhā, aiwa te te tāma 're romhuri wē zahuré mono ō di za. Duré sahuré te te 're sawi pese zahuré mono ō di za. Misi te za te te 're sawi pese. Īhāiba amo si te za te te siwi 're wē'ō. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono ō di za, romhuri'wa hā. Misi te za te te 're wapari pese. Īhāiba amo si te za te te 're ruiwapari. Tane, a norī wa'wa hā rob'uiprazéb zō si asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhā, e aiwa asimiromhuri za'ra wa'wa hā za, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, romhuri me. Mare di. Aiwa ō di. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma.

Zezusihi nhimirowasu'u hāiba amo

Mateusi 11.12-13; 5.31-32; Marcusi 10.11-12

¹⁴ Tawamhā parisezu norī hā ma tō Zezusihi mreme hā wapari za'ra. Tawamhā rob'uiprazé zei 'wa, 're nomro mono wa, ma tō Zezusihi ma nharī za'ra. ¹⁵ Taha wa, te Zezusi hā tāma nharī za'ra, āne:

— A norī wa'wa hā aiwē newa, te ai'āma 're dawata za'ra wa'wa. Tazahā asimirosa'rata 'wa hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, waihu'u pese di. Āté, marī na te za dasima āma 're dawata za'ra, ĩwē newa. Tazahā tāma wē ō wamhā, te za te te 're awē'ō, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā.

¹⁶— Uburé marī hā Mozési te te dama 're ĩ'apisutu mono hā, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, duré 'Re Īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimiroti hā ma tō dasipara bâ si, da te 're pese za'ra, Zuwā Batita datēme morī ō ré. Tawamhā ĩwasu'uwē hā te oto da te 're wapari za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u hā. Taha wa, marī zō dasima ĩwézéb uwaibaba, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne, te za oto da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra, itēme 're dasihutu mono da.

¹⁷— Pire u'āsi, te za dama 're hāimana za'ra, uburé marī hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono hā, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rada hā. Hāiwa hā si'utōrī nherē, duré ti'a hā si'utōrī nherē, te za pire u'āsi dama 're hāimana u'āsi. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra.

¹⁸— Ni'wa hā aibā hā timro te te rēme wamhā, duré pi'ō aimawi na mro wamhā, te za tiwasédé hā 'manha, aibā hā. Duré, pi'ō, da te ĩme na aibā mro wamhā, te za duré 'manharī wasété. — Āne, Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra, parisezu norī ma.

Īsibro pese wasu'u, ĩsibrob'ō me

¹⁹ Tawamhā Zezusi hā te duré tāma rowasu'u za'ra, parisezu norī ma, āne:

— Aibā hā te 're mo, ĩsibro pe hā. Zazahā ĩwa'ābā za'ētē na si, te 're si'uza. Duré dasa ĩwē uptabi na si, te 're sa. ²⁰ Tawamhā aibā Īhāiba amo hā te 're

sāmra, ĩsibrob'ō hā, ĩ'wa're ré hā, Razaru na ĩsisi hā. ĩsiwadi norī hā te te siwi 're mrami, ĩsibro pese nhorōwa u, te te siwi 're simizusi mono da, 'ridawa u. ²¹ Dasai rere'e na si, te 're sa. Wapsā si ma tō ĩ'wa're hā te te 're upsōmri siwi. ²² Tawamhā ma tō oto dārā, ĩsibrob'ō hā. Dā'ā wamhā, hāiwa u ma tō siwi ti'ā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono da, romhuri'wa norī hā. Abra'āhā 'rata, te oto 're sāmra, dame 're sai mono da. ĩsibro pe hā ma tō duré dārā. Dā'ā wamhā, ma tō dasiwi sērē ni, ab're 're. ²³ Tawamhā ropipa hā te te oto 're sépata za'ētē, adā 're ĩsi'ubumroi mono zéb āma hā. Ta hawi ma tō rob'madā, ĩsibro pe hā. Te te rob'madā'ā wamhā, ma tō Abra'ā hā tisā, romhā na. ĩ'rata te Razaru hā nhamra, ĩsibrob'ō hā. ²⁴ Te te 'madā'ā wamhā, ma tō tāma si'mahā, āne: "Wahi'rada Abra'ā, ĩ'āma aipē'ézé na. Ma'āpé, Razaru hā we ĩtēme satōrī, ā we te te ĩma āri da, te te āma ĩnhoto di'i da, tinhiptōmo na, ĩnhoto wahā da. Āme ropipa, wa oto te 're sépata za'ētē, unhama āma." Āne te Abra'āhā ma siwasu'u.

²⁵ — Taha wa, ma tō Abra'ā hā asa tāma tinha, ĩsibro pese ma: "ĩnhihudu, aihāiba ré ré, aima 're rowē mono di. Uburé marī ĩwē hā ma tō asō 're simi'wara. Razaru hā, marī hā ĩwasétére si, ma tō da te tāma 're sōmri za'ra. Āhāna hā rowē na te oto 're hāimana. A hā te oto ropipa, 're ĩsépata mo. ²⁶ Duré, ab're 'rehā hā ĩsa'ēne hā te 're sa'wari, wawa'wa. Taha wa, wa te āma 're saprī waihu'u za'ra mono ō di, atēme wa'aba hā. Duré a norī wa'wa hā we 're saprī waihu'u za'ra wa'aba mono ō di, watēme hā." Āne te tāma tinha, Abra'ā hā.

²⁷ — Tawamhā ĩsibro pe hā te asa tāma tinha: "Wahi'rada Abra'ā, tane wamhā, ma'āpé Razaru hā satōrī, ĩmama nhorōwa u. ²⁸ Tame te ĩsisānawā norī hā 're si'ubumro, 5 na ĩhāiba za'ra hā. Ropipa, wa oto te 're sépata. Taha wa, te za ĩsatō, ĩtēme morī za'ra da, te te tāma rowasu'u za'ra da, ĩzarina we 're sisisi tō mono da, ropipa u." Āne te Abra'āhā ma tinha.

²⁹ — Taha wa, ma tō duré Abra'ā hā asa tāma tinha: "Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĩrob'ui'ééré hā te nomro, ano norī 'ratamhā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimi'ui'ééré zama, te ĩ'rata tinomro za'ra. Ta hā te za te te 're wapari za'ra za, ti'ai āma ré." Āne ma tō ĩsibro pese ma rowasu'u, Abra'ā hā.

³⁰ — ĩsibro pe hā te duré asa tāma tinha: "Tane nherē, te te saze za'ra ō di, ĩsimiroti na hā. Ni'wa hā dā'ā nherē, hāiwa'utu wamhā, ĩtēme morī za'ra wamhā, te za ĩsimirowasu'u na saze za'ra, ĩsisānawā norī hā. Āne wapsi, te za tiwasédé hā rēme pese za'ra, rowē na oto 're nomro mono da." Āne te Abra'āhā ma tinha.

³¹ — Tawamhā Abra'ā hā te duré asa tāma tinha: "Ano norī hā Mozésihī nhimiroti hā te te saze za'ra ō di. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī nhimiroti zama, te te saze za'ra ō di. Āne wamhā, ni'wa hā dā'ā nherē, apā hāiwa'utu wamhā, e te aré āma saze za'ra. Te te āma saze za'ra ō di aré, ĩsimirowasu'u na hā." Āne Abra'ā hā ma tō tāma waihu'u, ĩsibro pese ma.

17

¹ Tawamhā Zezusi te tāma nharī za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norī ma:

— Áté ni'wa simiroti zarina, te za ni'wam norī hā 're hāimana wasété za'ra. Tawamhā roti wasété'wai ma, 're ropipa za'ra mono di za. ² Āhāta, ai'uté norī hā. Áté, ni'wa simiroti zarina, te za ai'uté hā 're 'mai'hāimana wasété. Tawamhā tāma ĩroti wasété'wai ma, 're ropipa mono di za. ĩbutu na étē tōmo wawē hā da te āma wasisi pari, dā'ā da, āi ba da te mei wamhā, tāma ropipa

di, tãma ĩroti wasété 'wai ma hã. Tane nherē, ĩsimiroti wasété zarina, ai'uté te te ĩrēme wamhã, taha nhipai u hã tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. ³ Taha wa, te za 'rãwi asina 're asōpré wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono zéb zô. Áté asisãnawã hã te za asada 're wasété za'ra wa'wa. Áne wamhã, aimreme wē na, te za tãma 're ĩroti za'ra wa'aba mo, asada 're wasété za'ra wa'aba mono tō da. Tiwasété na aima 're siwē'ō wa'aba mono wamhã, te za tãma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, áne: “Te ĩsina 'madã'ã ò di, ĩzada aiwasétézé hã.” Áne te za tãma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. ⁴ Áté, ã bātã na te za bātã bã asada 're wasété za'ra wa'wa, asisãnawã norĩ hã. Áté 7 na asada ĩwasétézé hã za. Tane nherē, tiwasété na aima siwē'ō wa'aba da, apã atēme nasi simasisi aba wamhã, te za nasi tãma ĩnharĩ 'wa: “Te ĩsina 'madã'ã ò di, ĩzada aiwasétézé hã.” — Áne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Wanhib'apito, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé wasu'u

⁵ Tawamhã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tō tiwi rowaptērē za'ra, áne:

— Wanhib'apito, wama 're aza'ēté u'ãsi mono, wa te wasina 're ĩ'ai'umnhasi za'ra mono zé hã. — Áne te tiwi rowaptērē za'ra.

⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma ãma romnhimiré'é za'ra, áne:

— Motada nhamare hã syryre nherē, da te 're wamhã, oto pototo wamhã, wede za'ēté uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã, syryre na nherē, aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te aré pidera wede ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, áne: “Ma'ãpé asi'uihã na asisa'o'o, ã 're, asi're da.” Tawamhã te aré asadawa zamarĩ za'ra wa'wa, pidera wede hã. — Áne, Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁷ Ma duré tãma waihu'u za'ra, áne:

— Áté aima romhuri'wa hã te 're 'manhamra, áté buru na te te aima 're ĩromhuri mono hã, áté pone'ērebã 'madã'ã'wa. Tawamhã bātã na te za atēme wi, romhuri hawimhã. 'Ri para u sēbré wamhã, e te za áne tãma ĩnha: “We oto asãmra, asa da.” E áne, te za tãma ĩnha. ⁸⁻⁹ Mare di. Áne te za tãma ĩnha: “A'ã ĩma asipi na. Asipi parip si, zazahã wa'õtō na asi'usisi, ĩsa hã we ĩma ĩré ári ãa, ã zama. ĩsai parip si, te za asa. Te za duré ĩhã'rē.” Áne te za tãma ĩnha. Tawamhã te za aima ãma uwaimra, tãma ĩ'ru zarina. Asiminhimĩ'ru hã te te ãma aima uwaimrami wa, e te za sō amnhasi, ãma aiwata zô. Mare di. Sô simnhasi ò di za. ¹⁰ Tane a norĩ wa'wa hã, asib'apito nhimiwada'uri 'wa, ĩma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, áne: “Sô 're wanhimhãsi za'ra mono ò di za, wa'ãma 're aiwata za'ra mono zô hã. Taré aima romhuri'wai wa, wa tō wa te ãma aima 're uwaimrami za'ra, asimiwada'uri hã.” Áne te za 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. — Áne, Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã ĩ'wa're ré norĩ hã te te ĩpese za'ra zé wasu'u

¹¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, Zeruzarē u. Darireza hã Samariza me 're ĩsiwaptob zahuré mono wa'wai baba, te ai'aba'ré, bãdãdi na.

¹² 'Ri wa'õtō u sihutu ò ré, ma tō aibã norĩ me si'uzusi za'ra. Aibã norĩ hã ĩ'wa're ré hã, 10 na ĩhãiba za'ra hã. Romhã prã na ma tō tãma 'mazahãri za'ra.

¹³ Tame ma tō sina 'mahãrã za'ra, áne:

— Zezusi, rowahutu'wa, wa'ãma aipē'ézé za'ra na, wapese za'ra da. — Áne te sina 'mahãrã za'ra.

¹⁴ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, áne:

— Ōwa te za ai'aba'réi wa'wa, sasedoti norĩ u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ãa'ãma romhuri'wa norĩ u, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, aséptã'ã za'ra

wa'aba zém na hã. — ãne te tâma nharĩ za'ra. Taha wa, te ai'aba'ré, i'wa're ré norĩ hã. Bâdâdi na si'aba'rei ré, ma tô tizépt'â za'ra. ¹⁵ Tawamhã ma tô misi apâ mo Zezusihi u, tihâiba hã te te 'madâ'â wa. Ta hã samaritanu. 'Re ãhâimana u'âsi mono âma wata sina, te apâ mo, mreme 'râihâ sina. ¹⁶ Zezusihi u wisi wamhã, ãshâpâ ma aime, hi'rãtitô. Te te ãpesezém na te âma tiwata, aibâ hã. ¹⁷ Taha wa, te Zezusi hã tinha, âne:

— Aibâ hã 10 na ãhâiba za'ra hã, wa tô pese za'ra. E mahâta aibâ norĩ hã, 9 na ãhâiba za'ra hã. ¹⁸ Wasiré zudezu'ô nherê, e niha te we ãhã si mo apâ siwaprosi. 'Re ãhâimana u'âsi mono âma wata da, ãsimipese waihu'u pese na.

¹⁹ Tawamhã Zezusi hã te aibâ ma tinha, âne:

— Hãwi asa na, asôrôwa u aimorĩ da oto. A hã ma tô ãzaze, te aipesezém na. Taha wa, ma tô aséptâ, ãzazei wa. — ãne ma tô aibâ ma waihu'u, Zezusi hã.

*'Re ãhâimana u'âsi mono, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zé wasu'u
Mateusi 24.23-28, 36-44*

²⁰ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi sadanha, âne:

— E niwa te za bâdâ hã ãwa waptãrã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zéb da hã. — ãne te siwi 'mazadanha. Taha wa, Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'âma 're sib'a'uwê mono wapsi, marĩ hã datômo na a'â, da te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za. ²¹ Taha wa, âne da te 're romnhoré za'ra mono ô di za: "Ãhâta, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zé hã. Ôhõta, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zé hã." ãne, da te 're romnhoré za'ra mono ô di za. E marĩ wa. Dapê'ê 're, 're hãimana mono wa, da'âma 're ãsib'a'uwê mono zé hã. — ãne, Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

²² Tawamhã te tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, âne:

— Niwapsi te za asima ãwê za'ra wa'wa, bâdâ ãwa waptã'ã da, ti'ai âma dasiré ãpodo hã te te dama 're ãroti mono zé hã. Até âne te za asima ãnharĩ za'ra wa'wa: "Misi bâta na nherê, Wanhib'apito na, wa te wasina waihu'u za'ra neza." ãne te za asima ãnharĩ za'ra wa'wa. Tawamhã a'â asina waihu'u za'ra wa'aba ô di za. ²³ ãzadawa para ô nherê, te za ni'wam norĩ hã te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré: "Ãhâta ti'ai âma dasiré ãpodo hã te nhamra. Ôhõta, te nhamra." ãne te za te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré. ãne wamhã, danhimirowasu'u zarina, ãzô 're rob'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. ²⁴ Tã si'ubuzi, te te 're rowa'a mono wamhã, dama rob'madâ'â pibu pese di, hãiwa mono bâ hã. Tane, ti'ai âma dasiré ãpodo hã apâ wei ãmorĩ wamhã, aihĩni te za ã'madâ'â za'ra ni. ²⁵ Tazahã, wa za a'â robzépata za'êtê, ã nimosi dapoto tém norĩ hã te te siwi ãwê'ô za'ra wa. ²⁶ Tawamhã ãzô 're ãdanhimipari za'ra mono ô zém na, wa za wei mo apâ. Apâ we ãmorizéb u hã Nowé 're hãimana mono ré, 're ãdahãimana za'ra mono ne, te za 're dahãimana za'ra za. ²⁷ Ta norĩ hã daré ãpusi mono ô ré hã, ma tô simiza'rese âna tisa te te 're huri, rowê na 're nomro u'âsi mono da newa. Simiza'rese âna te duré te te 're âhuri. Rowê na te duré sina 're mro za'ra. ãne, 're ãdahãimana za'ra mono zé hã, Nowé hã 'ri ne 'manharĩ 're, sébré ô ré. Sébré parip si, ma tô oto tâ hã we tita'a. Ti'ai hawib zama, ma â pu'u. Taha wa, ma uburé â na dasi'utõri. ²⁸ Duré, Ro hã 're hãimana mono ré, 're ãdahãimana za'ra mono zém ne, te za 're dahãimana za'ra, apâ we ãmorizéb u hã. Ta norĩ hã ma tô 're saihuri. Ma tô duré te te 're âhuri. Marĩ hã ma tô da te dasiwi 're uipra za'ra duré. Ma tô da te dasima 're rowede za'ra. Daburu âma, ma tô da te 're robzuri. Ma tô duré da te dasima 're 'ri za'ra. ãne, 're ãdahãimana za'ra mono zé hã. ²⁹ Tawamhã

bâtâ na, Sodoma hawi Roho watobrozém na hã ma tô dasi'utõrĩ. Tã we ita'a ne, ma we uzã hã asa'wa ti'ai u, êtê ro'o nhizédé uzé pire zama. Taha wa, ma uburé dasi'utõrĩ. ³⁰ Tane, ti'ai âma dasiré ãpodo hã apã we ãmorizéb u hã te za 're dahãimana za'ra. Ìzô 're danhimipari za'ra mono õ di za. ³¹ Apã we ãmorĩ õ rē, átē te za ni'wam norĩ hã ai'ubumro, 'ri nhisi hãpã na. Tawamhã, apã we ãmorĩ wamhã, tinhibrobo zô te te si'ra za'ra õ di za. Mare di. Awa'awi te za tinhoro'wa hawi ai'aba'rē, tinhibrobo zô sisisi ãna. Duré tiburu hawi, apã 'ri tēme si'aba'rēi õ di za. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã êtē 'rãihã u dame sisa're. ³² Ma'ãpé Roho mro wasu'u na 're rosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mono, ãsine 're anomro aba mono tô da. ³³ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihãimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowē ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ãzarina 're nomro mono da, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hã. ³⁴ Taha barana te za ni'wam norĩ hã siré tinhoto' zahuré, átē. Siré sôtô zahuré ré, ihãiba amo hã te za 'Re ihãimana u'ãsi mono hã ti'ã, hãiwa u. Ihãiba amo si te za tirē. ³⁵ Áté, pi'õ norĩ hã te za siré ti'ru'u zahuré. Siré 'ru'u zahuré ré, te za ti'ã, ihãiba amo hã. Ihãiba amo si te za tirē, 'Re ihãimana u'ãsi mono hã. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ³⁶ Áté, aibã norĩ hã te za siré romhuri zahuré, buru ãma. Tawamhã ihãiba amo hã te za ti'ã hãiwa u, 'Re ihãimana u'ãsi mono hã. Ihãiba amo si te za duré tirē. — Æne, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

³⁷ Tawamhã te sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame te za ãne tiromhãiba. — Æne te ãma sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Zezusi hã asa tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Sipahudu hã marĩ dã'ã u 're si'rã'õtô mono wamhã, dama pibui pese di, marĩ hã 're dã'ã za'ra mono wa, 're ãsimi'wara mono zé hã. — Æne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

18

Ìmrotô wasu'u, dama rowairébé'wai me

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, wa'a ãna 'Re ihãimana u'ãsi mono wi, te te 're rowaptērē u'ãsi za'ra mono da, te te 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da. Æne te ãma simiré'é:

² — Aibã hã te 're hãimana, 'ri nho'õmo ãma, dama rowairébé'wa hã. 'Re ihãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'ã'õ'wa ta hã, duré danhimiroti na zama ãsimiwazéb õ. ³ Tame ma tô pi'õi mrotô hã 're sãmra. Te itēme 're neb u'ãsi, te te tãma 're rowairébé mono da ne. Æne te te tiwi 're rowaptērē: “Ï'ãma aime na. Ma'ãpé ãzawi'õ'wai ma roti na, te te ãma 'manharĩ wasété tã da.” Æne te nasi tãma tinha.

⁴⁻⁵ — Tane nherē, duréi nherē, te te pawaptob õ di. Tawamhã itēme 're neb u'ãsi mono wa, te oto 'rãwi sima tinha, dama rowairébé'wa hã: “Wa hã 'Re ihãimana u'ãsi mono nhimiroti, te 'madã'ã õ nherē, duré danhimiroti na ãnhimiwazéb õ nherē, te te sina ãwa'a wa, wa za oto tãma rowairébé, marĩ te te sima ãwē na. Te tãma rowairébé õ wamhã, itēme 're neb u'ãsi mono wamhã, te za te te 're ãwasutu u'ãsi, timreme na. Æne õ'umnhasite, wa za oto pawapto.” Æne te sima tinha, tipē'ē na. — Æne te Zezusi tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

⁶ Te duré tãma nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã ãne:

— Ma'ãpé, ãma rosa'rata za'ra wa'aba, dama rowairébé'wa, te te sina ãrotizém na hã. ⁷ Wē prã zahã, te za, u, ãmrotô hã pawapto. E bété tinhib'a'uwē

hã te te 're pawaptob za'ra mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Āté rowa'a na, āté barana te za sô 're hãsi, te te 're pawaptob za'ra mono da. E bété te te 're pawaptop su'u za'ra mono õ di za. ⁸ Mare di. Te te sima 're ìwē za'ra mono zarina, te za tô te te 're pawaptob za'ra. Te za te te 're pawaptop su'u za'ra. Te te 're pawaptob za'ra mono nherē, e niha za, ti'ai āma dasiré ìpodo hã, apã we ìmorì wapsi. E te za da te 're ìzaze za'ra. E ti'ai āma te za dama tihãiba, da te dasina 're ì'umhasi za'ra mono zé hã. — Āne te Zezusi hã āma sadanharì za'ra, tisiré 're ìnomro mono norì hã.

Parisezu norì wasu'u, danhib'apito ma, rob'uiirazéb ubumroi'wai me

⁹ Tawamhã Zezusi hã te za duré dama āma romnhimiré'é, ni'wam norì udána. Ta norì hã 're hâimana wē za'ra mono newa, ma tô 'rãwi sina 're wata za'ra. Tihãiba amo norì hã te duré te te siwi 're wē'õ za'ra, waseté za'ra newa. Taha wa, ma tô tãma āma simiré'é za'ra, āne:

¹⁰ — Aibã norì hã ma tô tizasi zahuré, 'Re ìhâimana u'âsi mono āma 're ìdawata za'ra mono zéb u, tãma mreme zahuré da. Aibã norì hã, parisezu, duré danhib'apito ma, rob'uiirazéb ubumroi'wa. ¹¹ Zasi wamhã, hãwi te oto za, parisezu hã, rob'uiirazéb ubumroi'wa nhiti. Āne ma tô mre: “Re ìhâimana u'âsi mono, āhãna, wa za ai'āma ìwata. E marì wa. Wa hã ìsiré aibã norì ne, ìwasété na 're ìmorì õ di. Danhibrob zô, te 're rob'ruiwaparì mono õ di. Wa hã rob'uiirazém na, dawi 're ìnhipsaihuri mono õ di. Duré pi'õ na zama, dawi 're ìnhipsaihuri mono õ di. Taha wa, wa za duré ai'āma ìwata, õhõ ne, rob'uiirazéb ubumroi'wa ne, 're ìmorì õ wa. ¹² Maparane bātã na romhuri sidãpãsi, wa ìsai āna 're ìnhamra, te aima 're romhuri mono da, ìmreme na. Ìpawa'ã hã wa duré te aima 're po'o, syry na.” Āne ma tô parisezu hã tiwē hã sina tihi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma.

¹³ — Tanei õ di, rob'uiirazéb ubumroi'wa hã. Hãwi te za, romhã na. Te ti'rã po. Rãwi siwē'õ wa, 'rãi wahutu õ di. Āne te tãma siwasu'u: “Re ìhâimana u'âsi mono, wa hã ìwasété di. Ìwasété wa, ì'āma aipē'ězé na, ìwasédé hã ìma pari da.” Āne te tãma siwasu'u, tiwasété na.

¹⁴ Taha wa, ma tô Zezusi hã dama tinha, āne:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Rob'uiirazéb ubumroi'wa si, rowé na te apã mo tinhorõwa u, parisezu upana. E marì wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wēsãmri na, tãma ìsiwasu'uzém na, duré wasété nherē, marì te te 're ìmanharì wasété mono na, te te 're 're 'madã'ã mono õ wab zama. Ni'wam norì hã danhipai u wē newa, tiwē na sina 're wata za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te za tãma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da. Duré ni'wam norì hã tiwē na sina 're wata za'ra mono õ wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te za tãma pisutu za'ra, pire na dama 're hâimana za'ra mono da. — Āne Zezusi ma tô dama waihu'u.

Zesusihi u, ai'uté, da te ì'ãwisi za'ra zé wasu'u

Mateusi 19.13-15; Marcusi 10.13-16

¹⁵ Taha pari, ma duré ni'wam norì hã ai'uté hã ãwisi za'ra, Zezusihi u, ai'uté āma mreme da, ìwē hã te te tãma 're anhomri mono da, ai'uté ma. Tawamhã ìsiré 're ìnomro mono norì hã te te da'madã'ã za'ra wamhã, ma tô tãma nharì za'ra. ¹⁶ Tawamhã ma tô Zezusi hã ai'uté norì zô hã, ìtēme si'aba'ré da. Te duré tisiré 're ìnomro mono norì ma tinha, āne:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba õ di za. A'ã we ìtēme da te simroi mono, ai'uté norì hã. Ā ai'uté norì hã õne haré simizazei pese na 're ìhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norì hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra, ta norĩ ãma hã. ¹⁷ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté hã simizazei pese na 're ĩhâimana za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're si'apito za'ra mono da, te te sina 're saze za'ra mono õ wamhã, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Aibã ĩsibrob ahã wasu'u

Mateusi 19.16-30; Marcusi 10.17-31

¹⁸ Tawamhã roti'wa hã te Zezusi sadanha, zudezu hã:

— Rowahutu'wa, aiwẽ di. E marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te ĩsina ĩ'uwaimrami da hã. — ãne te Zezusi sadanha.

¹⁹ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— E niha te ĩ'ãma aiwa, ĩwẽ na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ĩwẽ uptabi hã, õhõ si. ²⁰ Aima waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. ãne, dama ĩsimiroti hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré, danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, dahãiba na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese mo, ana zama.” — ãne ma tô Zezusi hã tãma rob'rãzarõtõ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã.

²¹ Tawamhã aibã hã te duré asa tãma tinha, ãne:

— ĩprédu wi, wa tô te 're wapari pese, ĩsimiroti hã. Õne u'âsi. Te 'madã'tã nhimini õ di. — ãne te Zezusi ma sihãimanazéb 'rãzarõtõ, roti'wa hã.

²² ĩsihãimanazéb 'rãzarõno hã te te wapari wamhã, te asa tãma tinha, Zezusi hã:

— Tane nherẽ, misi te zahadu aihãimanazéb zõ aiwi rowaptã. Ma'ãpé, uburé asibro hã dama wede mono, iwa'ãbã zõ, ĩsibrob'õ norĩ ma, sòmri mono da. Tawapsi, asibro pese di za, hãiwa ãma hã. Asibro hã dama wede mono parip si, te za apã we ĩtẽme aimo, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — ãne te roti'wai ma tinha, Zezusi hã.

²³ ãne aibã ma, te te roti wamhã, sibrob ahã uptabi wa, ma tô tiwi tirobzei'õ, tinhibrob zawi te. ²⁴ Tawamhã Zezusi hã tiwi ĩrobzei'õ na ma tô waihu'u. Taha wa, te ãma simiré'ẽ, ãne:

— ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za. ²⁵ E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Taha wa, te ĩwapari'wa norĩ hã sadanharĩ za'ra, ãne:

— ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadã'ã ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Áté ni'wai õ di. — ãne te siwi sadanha.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te sadanha:

— Wa norĩ hã wa tô wanhorõwa hã wasipara rẽme za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto. — ãne te Zezusi ma tinha.

²⁹ Taha wa, te asa tãma tinha, Zezusi hã:

— Tane tã. Tã sena wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté, ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã rême za'ra, 'Re ihãimana u'ãsi mono, da'ãma 're isib'a'uwê mono zé, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Āté timro hã te za a'ã te te 're rême za'ra, áté, tisisãnawã norĩ hã, áté timama hã, áté tina hã, áté ti'ra norĩ hã. ³⁰ Tawamhã ti'ab ré, te za tã marĩ hã te te tãma 're anhomri za'ëté, iwa'rãmimhã, 'Re ihãimana u'ãsi mono hã. Te za tã duré tãma pisutu za'ra, niwa, rowê hã te te sina 're i'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, hãiwa ãma. — Āne ma tã tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã tidã'ázém na isiwasu'uzé, tihãiwa'utuzém na zama
Mateusi 20.17-19; Marcusi 10.32-34

³¹ Tawamhã Zezusi hã hãiba pisutu ma tã sani za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã, aibã 12 na ihãiba za'ra hã. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Īwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna, wa Zeruzaré u ai'aba'rê ni. Tame te za marĩ hã ĩzô watobro. 'Re ihãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, dasiré ĩpofo ãma, te te ĩ'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina, te za marĩ hã ĩzô watobro. ³² Te za, u, dasiwi ĩ'ãri ni, zudezu'õ norĩ ma, da te dasiwi ĩhãiba nhomri da. Te za, u, ĩ'ãma tawa'ê za'ra ni, zudezu'õ norĩ hã. Te za, u, ĩ'ãma waseté za'ra. Tizadaipro na te za, u, nasi siwi ĩ'uptob za'ra. ³³ Te za, u, da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha pari, te za, u, dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tane nherê, bádã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za, u, apã hãiwa'udu. — Āne ma tã sina tãma rob'rãzarõtõ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

³⁴ Tazahã, tãma pibu prã za'ra di, te te tãma sina ĩrob'rãzarõtõ za'ra zé hã. Tãma waihu'u za'ra õ di, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zé hã.

Ītob'a te te 're ĩda'awari mono hã, Zezusi te te ĩto pesezé wasu'u
Mateusi 20.29-34; Marcusi 10.46-52

³⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tã rob'umhutu za'ra oto, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibã hã ĩtob'a hã nhamra, bádãdi zababa te te 're ĩda'awari mono hã. ³⁶ Aibã hã ma tã da'awapa, da'ahã na da te ĩro'rahãri za'ra hã. Taha wa, te anha:

— E niha bã.

³⁷ Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra ni:

— Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, ma ro'razã. — Āne te tãma rowasu'u za'ra ni.

³⁸ Tawamhã te ĩtob'a hã nasi 'mahã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ'ãma aipé'ézé na. — Āne te nasi 'mahã.

³⁹ Tawamhã danhowa is'aba'rê, te tãma nharĩ za'ra, ari'iwĩ sãmra da. Tazahã, te te wapari za'ra õ di. Taha wa, te nasi 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ĩ'ãma aipé'ézé na. — Āne te nasi 'mahã.

⁴⁰ Taha wa, ma tã Zezusi hã mazazã. Te dama ti'ru, ĩtob'a hã da te saprõni da, itême. Itême da te saprõni wamhã, Zezusi te sadanha:

⁴¹ — E marĩ te asima ĩwê, te ãma aima i'uwaimrami da hã. — Āne te Zezusi sadanha.

— Apito, ĩto pese da, wa isima aiwê, apã te 're rob'madã'ã mono da. — Āne te asa tãma tinha, ĩtob'a hã.

⁴² Tawamhã te Zezusi hã tãma tinha:

— Rob'madã'ã. Asina ĩ'umnhasi wa, ma ato pe. — Āne te Zezusi tãma tinha.

⁴³ Tawamhã awa'awi ma tã rob'madã'ã wê, aibã hã. Zezusihi siré te oto mo, 'Re ihãimana u'ãsi mono ãma, wata sina. Uburé, ãma ĩ'madã'ã'wa norĩ zama, te

'Re ĩhâimana u'âsi mono âma tiwata za'ra. Āne Zezusi, ĩtob'a te te ĩto pesezé wasu'u hâ.

19

Zateuhu wasu'u

¹ Tawamhâ Zezusi hâ Zerico u, ma tō wī. Wisi wamhâ, 'ri nho'ōmo wa'wai baba, ma ro'razâ. ² Zerico âma, te aibâ hâ 're hâimana, ĩsibro pe hâ, Zateu na ĩsisi hâ. Danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wa norĩ 'madâ'â'wa, Zateu hâ. ³ Ta hâ ma tō sima wē, Zezusi hâ te te sabu da, te te hâiba pibu da. Tane nherē, da'ahâ uptabi wamhâ, te te 'madâ'â waihu' u ō di Zezusi hâ, sapore wa, Zateu hâ. ⁴ Taha wa, ma tō danho'a wara, wede u, te te sai'uri da, sipapara te te 'madâ'â da, ĩwa'wai baba za wei morĩ wa, Zezusi hâ. ⁵ Tawamhâ Zezusi hâ wede u oto wisi wamhâ, hâimo te rob'madâ. Taha wa, te 'mahâ Zateu hâ, âne:

— Zateu, ai'aba're na si'ra na. Ā bātâ na hâ asōrōwa âma ĩhâimana hâ.

⁶ Taha wa, ma si'aba're na si'ra. To sina, ma tō tâma tinha, ĩsōrōwa u ĩsiré morĩ da, ĩ'rata a'â sâmrâ da. ⁷ Tawamhâ ĩsōrōwa u sébré wamhâ, te dasima nharĩ za'ra ni, Zezusihi za'u, âne:

— Zapre, ma bété ĩsōrōwa u âzé, aibâ ĩwasété nhorōwa u. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

⁸ Zateu hâ hâiwi te oto za, Wanhib'apito ma, siwasu'u da. Tawamhâ âne te tâma tinha:

— Āhâta, ĩnhibro hâ wa za âma aipo'o, ĩsibrob'ō norĩ ma, te sōmri mono da. Duré, dawi ĩnhipsaihuri wamhâ, wa za, te ĩsimi'uri nhowa're're, dama âma 'rânhipa, ĩwa'râmi. Rob'uiprazé misi wamhâ, wa za maparane si'uiwa na dama âma 'rânhipa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u.

⁹⁻¹⁰ Taha wa, te Zezusi hâ dama tinha:

— Āhâna hâ rowē di oto, ĩsōrōwa âma hâ. Ā hâ aibâ hâ ma tō tinho'reptuzé hâ sina waihu'u. Abra'âhâ nhihudu, te za tō oto 're mo. Taha da, wa tō we datēme mo, te 're da'anho'reptui mono da, dawē na oto 're danomro mono da. Wa hâ ti'ai âma dasiré ĩpodo. — Āne ma tō dama siwasu'u, Zezusi hâ.

Romhuri'wa norĩ, 10 na ĩhâiba za'ra wasu'u

Mateusi 25.14-30

¹¹ Tawamhâ ma tō wapari za'ra ni, Zezusihi mreme hâ. Taha wa, te za duré tâma âma romnhimiré'é za'ra. E marĩ wa. Zeruzarē u, ĩwisizéb u hâ, romhuture di oto. Āne wamhâ, te dasina rosa'rata za'ra ni:

— Āté, bādâ te za oto ĩwa waptārâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zéb da hâ. — Āne te dasina rosa'rata za'ra ni. ¹² Taha wa, te âma simiré'é Zezusi hâ, âne:

— Aibâ hâ dama ĩpire hâ darob amoi u ma tō mo, tinhib'apito hâ te te sabu da. ĩsib'apito hâ te za pisutu, apito na dama 're hâimana mono da, ĩrob âma. Taha da, te za mo, si'apito da. Taha parip si, te za wei mo apâ, tirob u. ¹³ Taha wa, te morĩ ō ré, sitēme sô tihârâ za'ra, tâma ĩromhuri'wa norĩ zô, 10 na ĩhâiba za'ra norĩ zô. Misi si, ma tō te te tâma sōmri, rob'uiprazé ĩsapotore hâ. Ētē'ubuzi ĩpré 'manharĩ, ta hâ, oru 'manharĩ. Tawamhâ te âne tâma 'ru za'ra: "Marĩ hâ te za 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazém na âma atob za'ra wa'aba da, te wa ĩmorĩ ō ré." Āne te tâma 'ru za'ra. Taha pari, te oto tiwi timorĩ za'ra.

¹⁴ — Dama si'apito da nherē, ĩrob 're, 're ĩdahâimana za'ra mono hâ te siwi 'ruiwapa, dama si'apito tō da. Taha wa, te ĩsarina siwi da'mazatō, ĩsib'apito ma, te te âma dazadawa wasu'u za'ra da.

15 — Tane nherê, ma tô aibâ hã ãsib'apito hã pisutu, dama si'apito da. Taha wa, ma tô wi apâ, tirob u. Wisi wi, ma tô sitême sô tihârâ za'ra, tâma ãromhuri'wa norî zô hã, niha âma sitob za'ra wamhã, te te waihu'u da. 16 Tawamhã ãtême ãwisi 'rada hã te tâma tinha, âne: “Apito, rob'uprazé ãsapatore hã ma tô ãma ãsô, misi. 10 na ãhãiba za'ra hã, wa tô âma ato.” ãne te tâma siwasu'u, ãtême ãwisi 'rada hã.

17 — Tawamhã ãsib'apito te asa tâma tinha: “Wê di tô. A hã, romhuri wê 'wa. Marî hã 'rare nherê, ma tô ãma 're ã'manharî wê u'âsi mo. ãma ai'umnhasi di. Taha wa, wa za oto aipisutu, 're da'ab'madâ'â mono da. 'Ri ahã, wa za aima pisutu za'ra, 10 na 'ri ãhãiba za'ra hã tame 're da'ab'madâ'â mono da.” — ãne te tâma tinha.

18 — Tawamhã ãsãna'remhã, ma we duré ãtême wi. Ta hã te duré tinhib'apito ma tinha: “Apito, rob'uprazé ãsapatore hã ma tô ãma ãsô. ãmrotô na ãhãiba za'ra hã, wa tô âma ato.” ãne te tâma wasu'u, tinhib'apito ma.

19 — Taha wa, te ãsib'apito hã asa tâma tinha: “Tane tô. 'Ri ahã hã ãmrotô na, wa za aima pisutu za'ra, tame 're da'ab'madâ'â mono da.” ãne te tâma tinha.

20 — Tawamhã ãsãna'remhã, ma we duré ãtême wi. Tinhib'apito ma, te tinha: “Apito, ãhãta rob'uprazé ate hã, ãma ãsôMRI hã. Zazahã na, wa tô ubu, te asô 'madâ'â pese da. 21 A hã, da'ãma aipê'êzé ô di. Date hã te dawî asima 're ã'apisutu mo, ate da. Duré asimirob're ô nherê, te za asima 're ãrob'rãihãri mo, ate da, danho hã. ãne na, wa tô aiwaihu'u. Taha wa, aipipa di.” ãne te tâma tinha.

22 — Tawamhã ãsib'apito te asa tâma tinha: “A hã ãma romhuri wasété 'wa, te 're aimo. Aimreme wê ô wa, wa za aimreme hã aima sizusi, aimreme zarina te aiwê'ô da. ãte na, ma tô u, ãwaihu, da'ãma ãpê'êzé ô na. Wa hã wa za date hã te ãsima 're apisutu, u, ãte da. Duré wa za, u, te ãsima 're a'rãihãri, ãte da, danho hã. ãne ma tô ãma ãnha. 23 ãne na 're ãhãimana mono wamhã, e marî wa bété rob'uprazé hã ãzô sêrê ô di, wedehãpã 're. ãne we apã ãmorî wapsi, te aima ãsôMRI nhipai u, wa aré ãsima waze, ãzô sina hã'ã wa.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

24 — Taha wa, te ã'rata ãsimasam norî ma ti'ru: “Ma'ãpé, tiwi âri aba rob'uprazé hã, 10 na te te ãhãiba ma, sôMRI aba da.” ãne te ti'ru, ãsib'apito hã.

25 — Tawamhã asa te tâma nharî za'ra: “Oro ôhô te hã, 10 na ãhãiba za.” ãne te tâma nharî za'ra, tinhib'apito ma.

26 — Asa te duré tâma nharî za'ra: “Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norî hã marî ahã nherê, simi'ê na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za âma tâma 're dasito, marî na. Tane nherê, ni'wam norî hã marî na syryre nherê, simi'ê na te te âma 're romhuri za'ra mono ô wamhã, te za syryre nherê, tiwi sani za'ra ni. 27 Oto ã'ru'wa norî hã we ãtême ãwisi za'ra wa'aba. Ma tô siwi ãwê'ô za'ra, tâma ãsi'apito za'ra tô da. Taha wa, te za ãnho'a asiwi ãsimroi wa'wa.” ãne ma tô ãsib'apito tâma 'ru za'ra. — ãne te dama âma romnhimiré'ê, Zezusi hã.

Zezusi hã Zeruzarê u ãwisizé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Zuwã 12.12-19

28 Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto danhowa mo, Zeruzarê u, Zezusi hã. 29-30 'Ri wa'ôtô u, ma tô rob'umhutu oto, Betazé u hã, duré Betãnha u hã. Oriwera na êtê 'rãihã nhisi 'rata, 'ri wa'ono hã. Tisiré 're ãnomro mono norî hã ma tô sisôwa satôri zahuré, maparane. ãne te tâma rob'ru zahuré, Zezusi hã:

— Ōwa te za datēme ane wa'wa, 'ri wa'ōtō u, asō're uwaibaba wa'aba. Aimasisi aba wi, te za awaru po'repore īsāmri 'wa, īprédupté hā, zahadu ni'wa āma īmorī'ō hā. Butu wazi na te za, da te āma wasisi haré. Tawamhā te za īwasihui wa'wa, we saprōni aba da. ³¹ Ni'wa hā āne te te asadhanarī aba wamhā: “E marī da, te īwasihui wa'wa,” tawamhā, āne te za asa tāma īnharī 'wa: “Wanhib'apito hā āma morī da, wa tāma wasihu ni.” Āne te za asa tāma īnharī 'wa. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u zahuré.

³² Tawamhā te oto tineb zahuré. Zezusi te te tāma īwasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tō sāmri zahuré, awaru po'repore hā. ³³ Te te wasihu zahuré wamhā, ītede'wa norī hā te sadanharī zahuré:

— E marī da, te asapa'abā īwasihui wa'wa ari'iwi. — Āne te tāma nharī zahuré.

³⁴ Taha wa, te asa tāma nharī zahuré:

— Wanhib'apito, marī ō wa, āma morī da, wa tāma wasihu ni. — Āne ma tō tāma waihu'u zahuré.

³⁵ Tawamhā te oto saprōni zahuré, awaru po'repore hā, Zezusihi ma. Te te tāma āwisi zahuré wamhā, ma tō tisi'ubuzém na tāma ba'ubu zahuré. Tawamhā ma tō Zezusi pawaptob zahuré, āma sarōtō da. ³⁶ Āma morī ré, ma tō dasi'ubuzém na bādādi hā da te waptā za'ra. ³⁷⁻³⁸ Tawamhā ma tō rob'umhutu, Zeruzarē u hā. Oriwera na te za oto si'ra, Zeruzarē u wisi da. Tamomo, te da'ahā na Zezusihi zarina ai'aba'rē ni, īsazei'wa norī hā. Ma tō te te āma 're 'madā'ā za'ra aré, Zezusi te te 're ida'apawapto mono zém na, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, te oto damreme 'rāihā na dasima nharī za'ra ni, āne:

— Uburé Danhib'apito te we oto mo, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa para. Tāma 're rowē za'ētē mono di za. Rowē hā hāiwa āma 're īsa'wari u'āsi mono da si, wa wasima wē za'ra ni. — Āne te dasima nharī za'ra ni.

³⁹ Taha wa, parisezu norī hā dawa'wa īsi'aba'rē hā, te Zezusihi ma nharī za'ra:

— Rowahutu'wa, ma'āpé asazei'wa norī hā sadawa uwati za'ra na, ari'iwi si'aba'rē da. — Āne te tāma nharī za'ra.

⁴⁰ Tawamhā te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ari'iwi si'aba'rēi 'wa'āhā, te aré tō ēne hā mreme 'rāihā na, 'Re īhāimana u'āsi mono āma tiwata za'ra. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, parisezu norī ma.

Zezusi hā Zeruzarē norī āma īsiwa'ōzé wasu'u

⁴¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō rob'umhutu oto, Zeruzarē u hā. 'Ri ahā hā te te 'madā'ā wamhā, te aiwa'ō, īwa 're īdasi'ubumroi mono norī āma hā. ⁴² Taha wa, te āne tinha:

— Āhāna dama 're īrowē za'ra mono zé hā dama waihu'u za'ra 'wa'āhā, aré dama 're rowē za'ra mono di. Tane nherē, dama waihu'u za'ra ō di. Taha wa, da'āma īpē'ézé di. ⁴³ Niwapsi, te za danhitob'ru norī hā daré 'ri uirī za'ra. Ti'a za'wari na te za te te 're 'ri uirī za'ra, īmana wawi, 're dawairébé tō mono da, nimomo. ⁴⁴ Danhitob'ru norī hā te za 'ri hā daré te te 're sāmra za'ra. 'Ri hā, tāibā za oto. 'Ri tede'wa zama, te za uprosi za'ra. 'Ri tāibā wamhā, ēne hā te za oto re na 're simi'wara, 'rizé hā. 'Re īhāimana u'āsi mono, te aré danho'reptu za'ra. Tane nherē, danho'reptui'wa, datēme īwisi na hā da te waihu'u za'ra ō di. — Āne ma tō romhā ré da'āma rowa'ōtō siro, Zezusi hā.

*Zezusi te te dama īnharīzé, rowede'wa norī ma
Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Zuwā 2.13-22*

⁴⁵ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u, ma tô âzé Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Sébré wamhã, ma tô rowede'wa norî hã te te sate, rob u wairébé da. ⁴⁶ Æne te tâma nharî za'ra:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô âne na rob'ui'éré ìbaihã na hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na: “Ìnhorôwa hã ìwa ìma 're ìdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” Æne te tinha. Tane nherê, ma tô a norî wa'wa hã ìwa asima 're ìrob'manharî wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ìsipsaihuri za'ra mono norî, 're ìsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Æne te Zezusi hã tâma nharî za'ra.

⁴⁷ Tawamhã bâtâ sidâpâsi, te nasi dama rowasu'u Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Ni'wam norî hã ma tô Zezusi hã sima 'ru za'ra, te te siwi wîrî da. Ta norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ìpire norî hã, duré ìsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norî hã, duré roti'wa norî hã. ⁴⁸ Tane nherê, Zezusi te te siwi wîrî da nherê, te te siwi wîrî ô di. E marî wa. Te te 're ìwaparî za'ra mono norî hã ahâ wa, te te siwi wîrî waihu'u ô di.

20

*Zezusihî pisutu'wa zô, da te ìsadanharîzé wasu'u
Mateusi 21.23-27; Marcusi 11.27-33*

¹ Nîmahã bâtâ na te Zezusi hã nhamra, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb âma. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te nhamra, te te dama rowahutu da, duré ìwasu'uwê na te te da'apo're pu'u da. Tawamhã aibã norî hã ma ìtême aimasa. Ta norî hã sasedoti ìpire norî hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norî, duré zudezu norî ma roti'wa norî. ² Ìtême simasa wamhã, te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété âne hã dama 're ì'ab'manharî mo. E 'wa hã, aipisutu'wa. Ma'âpé wama asiwasu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da. — Æne te siwi sadanha.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharî za'ra:

— Wa hã wa za duré a'â asadanharî na âma aima wa'râmi za'ra wa'wa. ⁴ E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharî. E 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa parap si. Ma'âpé, Zuwãhã âma asimirosa'rada hã, ìma waihu'u za'ra wa'aba. — Æne te Zezusi hã tâma nharî za'ra.

⁵ Taha wa, te 'râwi sima nharî za'ra, âne:

— E niha, wa za tâma waihu'u za'ra ni, ône wamhã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharî mono na, wa te tâma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharî na sahu za'ra, âne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba ô di, dame.” Âté âne, te za wama nharî za'ra. ⁶ Ma tô da te 're saze za'ra Zuwã hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ìmorî na. Tawamhã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharî mono na, wa te tâma nharî za'ra wamhã, âté te za êtê na dasiwi wa'uprosi ni. — Æne te sima nharî za'ra, 'râwi.

⁷ Tawamhã Zezusihî na, te oto nharî za'ra:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharî. Wa norî hã wa te waihu'u za'ra ô di, ìpisutu'wa hã. — Æne te tâma nharî za'ra.

⁸ Taha wa, te asa tâma nharî za'ra, Zezusi hã:

— A norî wa'wa hã ìma waihu'u za'ra wa'aba ô nherê, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba ô di za, ni'wa sadawa para, te dama 're ì'ab'manharî mono na hã. — Æne te Zezusi hã asa tâma nharî za'ra.

Buru 'madâ'â'wa norĩ wasu'u
Mateusi 21.33-46; Marcusi 12.1-12

⁹ Tawamhã Zezusi hã te duré dama romnhimiré'é, tinhimirowasu'u na, ãne:

— Aibã hã te 're hãimana, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Taha wa, ma tô ni'wam norĩ hã sisô'a ré pisutu za'ra, ãburu hã te te sô 're 'madâ'â'za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ prédub za'ra mono wapsi, te za ãwa'rãmi te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â hãimana da. Tame te a'â 're hãimana hã. ¹⁰ Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ãromhuri'wa hã 'mazatô tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tãma ãpo'o za'ra zô. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma tô romhuri'wa hã siwi azã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Taha wa, te ubana siwi satô apã, ãsib'apito u. ¹¹ ãtême wisi wamhã, ãwa'rãmihã te duré sô 'mazatô. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, te duré ubana apã siwi satô, ãsib'apito u. ¹² ãwa'rãmi ma tô duré sô 'mazatô, buru tede'wa hã. Si'ubdatô oto te te ãsatôrĩ za'ra zé hã. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã. Ma siwi u'a. Buru hawĩ, te duré siwi satô apã. ¹³ Taha wa, te 'rãwi sima tinha, buru tede'wa hã, ãne: “E marĩ, wa za 'manha. Áté ã'ra hã wa za oto satô, buru 'madâ'â'wa norĩ u hã, ãma sawi pese nherê, ã'ra hã. ãburu u te satôrĩ wamhã, áté te za siwi hãiba wazé.” Áne te 'rãwi sima tinha, buru tede'wa hã. Tawamhã ti'ra si'aibã hã te oto satô, tiburu u.

¹⁴ — Tawamhã buru u oto morĩ wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô romhã ré sima sãmri za'ra. Taha wa, te sima 'mahãrã za'ra, ãne: “Óhóta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Oto wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da oto.” Áne te sima 'ru za'ra.

¹⁵ — Tawamhã buru hawĩ ma siwi time. Ma tô siwi tĩwĩ. Áne, buru 'madâ'â'wai 'ra wasu'u hã.

— Áne wamhã, e marĩ te za 'manha, buru tede'wa hã. ¹⁶ Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madâ'â'wa da hã. — Áne, Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra.

Tawamhã ãsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te nharĩ za'ra ni, ãne:

— Rowasédé hã watobro ô neza. — Áne te nharĩ za'ra ni.

¹⁷ Tawamhã Zezusi te da'ab'madã'ã pese. Te dama tinha, ãne:

— Êtê wasu'u na rob'ui'ére hã, ãne: Êtê tomhãpã wê hã 'ri na'ratazéb da hã, wê uptabi nherê, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ãwê'ô hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'ãsi, pire na.” Áne, êtê wasu'u na rob'ui'ére, ãbaihã na hã. ¹⁸ Duré, êtê tomhãpã nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ãsiprub za'ra mono ne, te za ãwê'ô'wa norĩ hã hã za'ra, 're ãhãimana u'ãsi mono hã. Duré êtê tomhãbã hã zé'a 'manharĩ nhisiwi, 're rere'e mono wa, te te 're ãpru pese za'ra mono ne, te za ãwê'ô'wa norĩ hã hã za'ra, sa'êtê uptabi na. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'uwê za'ra mono ô di za. — Áne te Zezusi hã sina ãma simiré'é.

Rob'ui'prazé hã Roma ãma danhib'apito uptabi ma, da te tãma 're ãpo'o za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Marcusi 12.13-17

¹⁹ Buru 'madã'ã'wa norĩ wasu'u te te dama wasu'u wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã. Sasedoti norĩ hã sima ãpire za'ra norĩ me, ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré sima wê za'ra, te te siwi

ári da, Zezusi hã, awa'awi. Tane nherê, dama pahi za'ra wa, ma tô siwi âma rosazâ a'â. ²⁰ Taha wa, ma tô taré a'â âma 're sôpré. Âne te aibâ norî ma tâma âma roti za'ra:

— Zezusihi u te za ai'aba'rêi wa'wa, marî na asiwi sadanharî za'ra wa'aba da, tô sena, marî asiwi waihu'u za'ra wa'aba dai ô nherê, Îsimirowasu'u na hã. Tawapsi te za asiwi Îsadanharî za'ra wa'wa, tinhimirowasu'u na te te âma upa zô, te te âma upai wa, wanhib'apito u, wa te wasiwi saprôni da, marî te te tâma 'manharî wasété da. — Âne te aibâ norî ma roti za'ra. Tawamhã ma tô rob'uiprazém na tâma wa'âbâ za'ra, Zezusi za te te siwi Îsadanharî'wa norî ma.

²¹ Îtême simasa wamhã, te âne siwi sadanha, aibâ norî hã:

— Rowahutu'wa, aimreme hã tô sena na, wa tô aiwaihu'u za'ra ni. Asimirowahutu zama wê di. Asimiroti na 're da'ab'mairême mono ô di. Sena na te dama 're Î'aroti mo, 'Re Îhâimana u'âsi mono nhimirotizéb zarina. ²² Âne wa, a hã ma'âpé, marî hã wama waihu'u za'ra na, marî hã wa te waihu'u za'ra da. E Roma âma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tâma 're po'o za'ra, Îsimiwada'urizéb zarina. E 'Re Îhâimana u'âsi mono ma, wê di. E tâma wê ô di. Âne niha Îsimiroti hã âma. — Âne te siwi sadanha.

²³ Tazahã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra da newa, ma tô âne siwi sadanharî za'ra. Taha wa, te tâma nharî za'ra, aibâ norî ma:

²⁴— Rob'uiprazé Îsapotore hã we Îma 'maiwê wa'aba, te 'madâ'â da. E 'wai hâibarî, rob'uiprazé Îsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, âma hã.

Tawamhã ma asa âma sada'âbâ za'ra, âne:

— Roma âma danhib'apito hâibarî â hã, duré taha nhisi ui'ééré, â hã. — Âne te asa tâma nharî za'ra.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré asa tâma nharî za'ra:

— Roma âma danhib'apito ma, te za Îsimiwada'uri zarina rob'uiprazé hã tâma 're Îpo'o za'ra wa'aba mo apâ, îte wa. Tane duré, 'Re Îhâimana u'âsi mono ma, te za marî hã Îsimiwada'uri zarina tâma 're Îsômri za'ra wa'aba mo apâ, îte wa. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra da newa, ma tô danho'a siwi sadanha, aibâ norî hã. Tazahã, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra ô di, Zezusi hã. Îsimirowasu'u hã, wê uptabi di. Wê uptabi wa, ma âma titob'uzu za'ra, aibâ norî hã. Taha wa, te ari'iwi tihâimana za'ra oto.

Zezusi hã, da te Îsadanharîzé wasu'u, dahâiwa'utuzém na

Mateusi 22.23-33; Marcusi 12.18-27

²⁷⁻²⁸ Tawamhã ma we aibâ norî hã Îtême aimasa, Zezusihi u. Aibâ norî hã, sadusezu. Ta norî hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're Îdahâiwa'utu za'ra mono ô na, te te dama 're Îroti za'ra mono. Zezusihi u simasa wamhã, ma tô tâma rob'râzarôtô za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô âne dama roti: “Aibâ Îmro ré hã 'ra ô ré, dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na, te za timro Îsisânawã hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, Îwa Îsédé'aba 'ra ne, 're morî da.” Âne, wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ééré hã. — Âne te Zezusihi ma sadawa 'râzarôtô za'ra, sadusezu norî hã.

²⁹ Te duré tâma rowasu'u za'ra:

— Aibâ hã Îsisânawã si hã te 're hâimana za'ra, 7 na Îhâiba za'ra hã. Tawamhã Îpoto'rada hã ma tô timro oto. Tazahã, 'ra ô ré, ma tô dârâ, aibâ hã. ³⁰ Taha wa, ma tô Îsôsi hã duré âma timro, tizédé'aba mro na. Tane nherê, ma duré dârâ, 'ra ô ré. ³¹ Taha wa, ma tô taha nhosi hã duré âma timro. Tane nherê, ma duré dârâ, 'ra ô ré. Âne siparabâsi, ma tô aré sisôwa're're nasi âma timro za'ra.

Tawamhã ma tô oto uburé sisarina ai'utõ, 'ra õ ré. ³² Tawamhã pi'õ zama ma tô oto dêrã, timro norĩ zarina. ³³ Īmro 7 na ĩhãiba za'ra wamhã, e 'wai mro za bëtë pi'õ hã, ab're hawi apã te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. — Āne te siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Tĩ'ab ré si, te za dasina 're damro za'ra. ³⁵ Hãiwa ãma hã, dasina 're damro za'ra mono õ di za oto. Niwapsi, te za ab're hawi ahãiwa'utu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're ĩ'awêsãmri mono norĩ hã, hãiwa ãma ĩ'rata 're si'ubumroi u'ãsi mono da. ³⁶ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ ne, te za dê'ã ãna 're hãimana u'ãsi za'ra, dê'ã waihu'u ãna. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, te za 're dahãimana za'ra, ab're hawi za te te da'ahãiwa'utu wa. ³⁷⁻³⁸ Mozési hã ma tô dama waihu'u, ab're hawi 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono zém na hã. Wede zapore ĩro'o na, te te dama ãma rob'ui'ére wamhã, ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono dama wasu'u, tih'i'rata norĩ nhĩb'apito na. Abra'ãhã nhĩb'apito, te, u, 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Duré Izatihi nhĩb'apito, te, u, 're hãimana. Duré Zacoho nhĩb'apito te, u, 're hãimana. Āne te dama rowasu'u, Mozési hã. 'Re ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono nhĩb'apito, te 're mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Dahãiba hã nhĩb'apito, 're morĩ õ di. Aihĩni te ĩsõ'a 're dahãimana za'ra. 'Re ĩdadã'ã za'ra mono norĩ zama, te ĩsõ'a 're hãimana za'ra. Āne, Mozési te te dama ĩrowasu'uzéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni. — Āne ma tô tãma sadawa 'rãzarõtõ za'ra, sadusezu norĩ ma, Zezusi hã.

³⁹ Tawamhã te rowahutu'wa norĩ hã Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Asimirowasu'u hã wê di, rowahutu'wa. — Āne te ãma tiwata za'ra.

⁴⁰ Taha wa, ma tô roti wê na sôwada za'ra, sadusezu norĩ hã. Taha wa, marĩ na te te siwi sadanharĩ waihu'u õ di oto, te te sina mreme wazéb za'ra wa, ta norĩ hã.

Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ĩda'azadanharizé wasu'u

Mateusi 22.41-46; Marcusi 12.35-37

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã te da'azadanha, ãne:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã Dawihi nhĩhudu te za, u, 're mo. E marĩ wa, te ĩsihudu na wasu'u za'ra ni. ⁴²⁻⁴³ Apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na danho'reptui'wa hã sisi, tinho're na. Āne, Dawihi nho're na rob'ui'ére hã:

“Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tô ĩnhĩb'apito ma, tinha: ‘Ī'rata te za 're asãmra mo, ĩnhimire niwĩ dama aipire na ĩsiré 're aihãimana u'ãsi mono da. Wa hã wa za te tãma 're nharĩ za'ra, asitob'ru norĩ ma, aima 're sib'uwa za'ra mono da.’”

Āne Dawihi nho're wasu'u na rob'ui'ére, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma danho're na, Saumusi na ĩbaihã nhisi na hã. ⁴⁴ Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherê, e niha te za ĩsihudu si 're hãimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã. — Āne ma tô Zezusi hã da'azadanha.

Zezusi te te dama ĩroti mono zé wasu'u, rowahutu'wa norĩ ne, 're dahãimana za'ra mono tô da

Mateusi 23.1-36; Marcusi 12.38-40

⁴⁵ Tawamhã uburé, da te wapari za'ra ré, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

⁴⁶ — Ma'ápé, rowahutu'wa norĩ hã waihu'u za'ra wa'aba, ĩhãimanazém na hã. Ta norĩ hã uza pa ré, 're nomro mono da si, tãma ĩwê za'ra hã. Duré 'ri nhĩ'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb ãma dama pire wa, da te 're wazéb za'ra mono da, ma tô te te sima 're wê za'ra. Duré dama ĩpire norĩ

simasisizém na 're ĩsi'ubumroi mono da si, tãma ĩwē za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ĩdasaihuri mono zéb ãma hã. ⁴⁷ Rowahutu'wa zahã, te za pi'oi mrotō norĩ wi, ĩsibro hã te te tiwi 're uprosi za'ra. Tane nherē, te ta norĩ hã danho'a 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're mreme zusi hã, 're hãimana wē uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩ'arob'manharĩ mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ētē za'ra. — ãne ma tō tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

21

Pi'oi mrotō nhoprubzé wasu'u

Marcusi 12.41-44

¹ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, ma tō da'ab'madã Zezusi hã, danhoprubzé, da te 're ĩsême mono zéb 're, ĩsibro pese norĩ hã te te séme ré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma. ãne na ma tō da'ab'madã, 'ri 'wawi wa'ra 're, Zezusi hã. ² Pi'oi mrotō zama ma duré 'madã, ĩsibrob'õ hã. Ta hã ma tō rob'uiprazé ĩsapotore hã dame tiza, marĩ te te ãma ĩ'uipra da hã aré, syryre nherē. ³⁻⁴ Taha wa, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Tō sena, ã hã pi'oi mrotō hã sibrob õ nherē, ma tō tinhoprum na uburé da'a'rãnhipa. ĩsiré norĩ hã rob'uiprazé hã nasi tãma ĩsi'atarême za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'oi mrotō hã. Simarĩ õ nherē, tihãimanazéb da, te te aré ĩtéde hã ma tō ĩbãre tãma tisõ. ãne wamhã, ma tō tinhoprum na uburé da'a'rãnhipa. — ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u, za ĩsi'utõrĩzém na

Mateusi 24.1-2; Marcusi 13.1-2

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tō 'ri 'rãihã ãma tiwata za'ra, ãne:

— ãne hã wē uptabi di, 'ri 'manharizé hã. Duré waipo wē di, danhibzari hã. — ãne te 'ri ãma tiwata za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma.

Taha wa, te Zezusi hã tinha:

⁶ — Niwapsi te za dasiwi prum ni, etē na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ãne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ãne hã. Tãibã za oto. — ãne ma tō romhã ré ãma rowa'õtõ, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, e niwa te za ãne na hã ãma tirmhãiba. E marĩ te za watobro, ĩsõwa, wa te ãma ĩwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã ne, te za taré ĩnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Taré te za duré te te dama 're rowasu'u za'ra, ãne: “Bãdá te za oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã.” ãne te za taré te te dama 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za aihãimana nhimiza'rese tiwi 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ĩnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tō da. ⁹ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ĩropupu'u za'ra mono zé hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Duré ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, da te 're ĩsani za'ra mono zé wasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé hã te za a'ã 're wairébé.

Danhib'apito hã te za a'â da te 're sani za'ra, tô. Tane nherê, rob'râsutu uptabi ò di za a'â. — Æne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirômo za'ra, Zezusi hã.

¹⁰ Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra a'â, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. ¹¹ Nima niwîmhã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra, sa'êtê. Nima niwîmhã, danho ô wa, te za da te 're robzêpata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwîmhã te za duré dahâzé ìpire uptabi hã te te 're daduri. Marî ìpipa hã te za duré hãiwa nho're na danho'a 're wairébé.

¹² — Æne na romhãimana ô ré, te za da te 're aiwaihu'u wa'wa. Rowasédé hã te za duré da te aima 're 'manharî za'ra wa'wa. Rowahutuzéb u, te za da te 're ai'mazasi za'ra wa'wa, aihãimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za taré da te 're aiwê'ô za'ra wa'wa. Taha pari, te za da te 're aséme 'wa, dazazéb 're, 're aimasa wa'aba mono da. Ìzazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, te za duré da te 're asimroi wa'wa, danhib'apito norî u. Roti'wa, si'upana te te ìpisutu norî u zama, te za da te 're asimroi wa'wa.

¹³ Æne wamhã, ìwasu'uwê na te za 're ìdapo're pu'u za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Duré asisôwa, asina aihâtâ'â te, asiwasu'uzéb zô 're rosa'rata hã za'ra wa'aba mono ò di za. ¹⁵ Wa hã wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, danhib'apito norî ma, 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Æne wa, aimreme wê na te za aiwê'ô'wa norî hã 're isôwada za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Ni'wam norî hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, dazazéb 're, da te 're aséme aba mono da. Áté aimama norî hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, áté asisânawâ norî hã, áté asiwadi norî hã. Áté asawi'wa norî zama te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa. Taha zarina, te za ai'mai'uprosi aba ni. ¹⁷ Ìzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. ¹⁸ Tane nherê, aihãimanazé hã aiwi 're si'utôri uptabi za'ra wa'aba mono ò di za. ¹⁹ Taha wa, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo, ì'ãma 're anomro u'âsi aba mono da. Tawapsi, te za asô'reptuzé hã asina 're ì'uwaitrami za'ra wa'aba mo. — Æne ma tô tãma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ìnomro mono norî ma.

Zeruzarê ãma, za ìropsisa'wari mono na rowasu'u

Mateusi 24.15-28; Marcusi 13.14-23

²⁰ Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u sirômo za'ra, ãne:

— Niwapsi te za dasi'wapéi 'manharî'wa norî hã Zeruzarê u aihutu, 'ri 'wawi wa'ra, te te siwi uiri da. Ta norî hã 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ìwaihu'u sirômo za'ra wa'wa, za te te daré ì'ri nhamra mono na hã. ²¹ Zudeza ãma, dame 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã u asa'rei wa'aba mo, aiwara sina. 'Ri ahã ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za aiwairébé su'u 'wa, 'ri ahã nhiti. Rom na 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, 'ri ahã u 're asisisi aba mono ò di za. ²² 'Re ìhãimana u'âsi mono te te dama 're arob'manharî mono wa, te za rowasété si a'â 're sa'wari. Taha ré, te za marî hã uburé dazô pusi, romhã ré, 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norî hã te te ãma ìrob'ui'éré za'ra zéb zarina. ²³ Tawamhã ãne hã rowasédé hã daré romhãimana wamhã, ìwasã ré norî ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ì'ra pré ré norî ma zama. 'Re ìhãimana u'âsi mono hã te te dama 're ì'arob'manharî pipa mono zé bêtâ na hã, tãma 're ropipa za'ra mono di za, zudezu norî ma. ²⁴ Sib'ézé 'wapa na hã da'ahã na te za tadâ'â za'ra ni. Duré, ni'wam norî hã daro mono bâ, te za da te simro. Te za da te ãma ropé, daro mono bâ. 'Re ìhãimana u'âsi mono zazei'ô'wa norî hã sahi sina te za a'â te te dama 're roti za'ra, Zeruzarê ãma, zudezu'ô norî hã. Bâdâ hã ìwa tãma

ĩwaptã'ã za'ra zéb u, te za da'madá'â 'rãsutu za'ra. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma.

Ti'ai ãma dasiré ïpodo hã apã za we ñmorĩzé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Marcusi 13.24-27

²⁵ Romhã ré, ma tô duré ãne hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— Niwapsi te za marĩ aimawi hã 'madã'â za'ra ni, bãtã na hã, a'amo na zama, wasi norĩ na zama. Á poré a'a 'reptã'ã ma, te za tapahi za'ra ni, á poré nhĩbzaihá ma zama. Daro mono bã, dama robzei'õ uptabi za'ra di za. ²⁶ Marĩ hã hãiwa na 're ñsimasa mono hã, tizabzéb ãma 're simasab u'ãsi mono õ di za. Taha wa, te za daro mono bã dawĩ tirobra za'ra, rowasédé hã dazõ ñwatobrozém na te te rosa'rata pipa za'ra wa. ²⁷ Tawamhã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã hãiwa'a na, wa za wei apã mo, danho'a. Ñwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apã, duré ñhãiba na hã rowa'a sa'ëté uptabi na. ²⁸ ãne wana ré, marĩ hã pusi mono wamhã, te za asiptete na 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Duré 're ai'rãiwahutu za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Romhutu na te za asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã asina ñ'uwaimrami za'ra wa'wa. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

Pidera wede wasu'u
Mateusi 24.32-35; Marcusi 13.28-31

²⁹ Zezusi hã te duré romnhimiré'é, pidera wede na, ãne:

— Ma'ãpé pidera 'rã na rosa'rata za'ra wa'aba, wede ïpoto mono bã. ³⁰ Ñsu té hã 're wairébé mono wamhã, te za ãma 're ñwaihu'u za'ra wa'aba mo, tã 're ñta'a mono zéb u, 're ñrob'umhutu mono zém na hã. ³¹ Tane duré, marĩ hã 're ñromhãimana mono zéb da, te aima ñwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madã'â za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ñrowaihu'u za'ra wa'wa, romhuture di oto, 'Re ñhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ñsib'a'uwé mono zéb u hã. ³² Tô sena, wa ãne na aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Á hã uburé rowasédé hã dazõ 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ñdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dá'ã za'ra mono õ ré, te za ñsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã. ³³ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nheré, ñnhimiroti hã si'utõrĩ õ di za. Pire na te za dama 're hãimana u'ãsi. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ñomro mono norĩ ma.

³⁴⁻³⁵ Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na ma tô tãma 'rãsutu za'ra, ãne:

— Asimiza'rese sina, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Datoi u hã ãsipãrĩ na 're asapa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Marĩ na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Rosa'rese õ ré, bãdã ñpire, ñwa waptã'ã õ'umhãsite. Rosa'rese õ ré, te robzari hã ñtede'wa hã te te 're waibu, wedenhorõ na. Tane, duré rosa'rese õ ré, te za bãdã ñpire hã ñwa waptãrã, uburé ti'ai ãma hã. ³⁶ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Te za duré asima 're ñrowaptãrã u'ãsi za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Marĩ hã 're wairébé mono wamhã, asiptete na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, apã we ñmorĩ wa, ñnho're asisép te, ai'rãipo tõ za'ra wa'aba da, ti'ai ãma dasiré ïpoto nho're. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã bãtã sidãpãsi, te nasi dama rowasu'u, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'Re ñhãimana u'ãsi mono ãma 're ñdawata za'ra mono zéb ãma. Barana hã te nasi ne, Oriwera na ëtë 'rãihã nhisi u. Tame ma tô nasi ãma ti'awé. ³⁸ Awé wĩ, te nasi ñtème dasito, 'Re ñhãimana u'ãsi mono nhorõwa u, ñmreme hã da te nasi wapari za'ra da.

22

ZeZusihī āma, da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwī wĩrī da Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Zuwā 11.45-57

¹ Ĩ'u'ětē duptoi'ō, da te 're ĩhuri mono zéb u hā, romhuture di oto, Pascowa na dato nhisi u hā. ² 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĩpire norī hā, te rowahutu'wa norī me sima āma rosa'rata za'ra, pi'uriwi te te siwi wĩrī da, ZeZusi hā. Dama pahi za'ra wa, te āne sima āma rosa'rata za'ra.

ZeZusi te te dama hāiba nhomri da, Zudasi hā te te ĩrosa'ratazé wasu'u Mateusi 26.14-16; Marcusi 14.10-11

³ Tawamhā Satanasi hā ma tō oto Zudasihī pē'ē 're āzé. Icarizoti na, Zudasihī nhisi hāiba amo hā. ZeZusihī me dame 're ĩmorī, Zudasi hā, 12 na ĩhāiba za'ra siré hā. ⁴ Tawamhā te oto mo, sasedoti ĩpire norī u. Duré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madá'á'wa norī u, te mo, ĩpire norī u, ZeZusihī āma te te sadawa pibu za'ra da, te te dama hāiba nhomri da. ⁵ ĩmreme te te wapari za'ra wamhā, tāma rowé za'ra di. Taha wa, te tāma ropisutu za'ra, rob'uiprazé te te tāma sōmri za'ra da. ⁶ Taha wa, ma tō Zudasi hā āma saze za'ra, rob'uiprazé te te tāma sōmri za'ra da, sasedoti ĩpire norī hā. Taha wa, te oto rosa'rata, nimahā bātā na ZeZusi te te dama hāiba nhomri da, danhimiza'rese ō ré.

⁷ Tawamhā bādā hā ma tō ĩwa waptārā oto, ĩ'u'ětē duptoi'ō, da te 're ĩhuri mono zé hā. Zudezu norī hā te za pone'ērebā 'ra hā simro, tisaihurizéb da, Pascowa na dato nhisi na da hā. ⁸ Taha wa, te ZeZusi hā Pedru norī ma rob'ru zahuré, Zuwāhā me, āne:

— Mo oto ane wa'aba, wazō asipi wa'aba da, Pascowa te bātā na ĩwasaihurizéb da hā. — Āne te tāma rob'ru zahuré.

⁹ Tawamhā te Pedru norī hā sadanharī zahuré, āne:

— E momo ma tō asima ĩrowē, asō ĩwanhipi za'ra zéb da hā. — Āne te sadanharī zahuré.

¹⁰ Taha wa, te ZeZusi asa tāma nharī zahuré:

— ĩwapari pese aba. 'Ri ahā u aimasisi aba wamhā, aibā hā te za ĩsōpētē 'wa, piza'a ā ré, te te ĩ'āri hā. Sōpētē aba wamhā, pibui wa'aba mono za, 'ri para u ĩsēbrézéb u. ¹¹ Tame te za 'ri tede'wa hā ĩsadanharī 'wa, āne: "Rowahutu'wa hā te wama tinha, wa te asadanharī da: E ma niwī 'ri 're wa'wa hā, ĩsiré 're ĩnomro mono norī me, ĩwa ĩwasaihurizéb da hā, Pascowa na dato nhisi na hā." ¹² Tawamhā 'ri tede'wa, te za hāimo 'ri 're wa'wa za'ēne hā aima pisutu 'wa, marī ĩ'ubumro sirōmo āma. Tame te za wazō ĩrobza'ra pese 'wa. — Āne te ZeZusi hā tāma roti zahuré.

¹³ Tawamhā 'ri ahā u imasisi wamhā, ZeZusi te te tāma ĩ'awasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tō uburé anhopētē zahuré. Tame ma tō dasa hā 'manharī zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hā.

¹⁴ Tawamhā te za oto tasaihuri ni. Taha wa, te oto ZeZusi norī hā ai'ubumro, saihuri da, tizadawa wasu'u'wa norī me. ¹⁵ Tawamhā te oto tāma siwasu'u za'ra, āne:

— Wa tō ĩsima wē upta, aime ĩsa za'ra wa'aba da, te robzépata ō ré, Pascowa na 're ĩdasaihuri mono zém na. ¹⁶ Āne, ĩsa na 're ĩsai mono ō di za oto. Bādā ĩwa waptā'ā wapsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā uburé da'āma 're sib'a'uwē mono wapsi, wa za duré 're ĩsa. Tawapsi, dasaihurizé hā marī te te ĩwasu'u hā te ĩsina uwaimrami wapsi, wa za duré 're ĩsa. — Āne ma tō tāma siwaihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhā ma hāsizé hā ti'ā, uwa 'ru 'rāi wa'ui ré hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma te tiwata, sōpru wa. Te duré tāma nharī za'ra:

— Ā, āhuri aba, uburé. ¹⁸ Ā hā te 're hāsi mono ō di za oto, a'ā. Niwapsi, wa za duré te 're hāsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā uburé da'āma 're sib'a'uwé mono wapsi. — Āne te tāma siwasu'u za'ra.

¹⁹ Ī'u'ēne hā ma duré ti'ā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma te duré ĩré āma tiwata, sōpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ē, ĩ'u'ēne hā. Te te wē'ēi mono parimhā, ma tō te te tāma sōmri, tisiré 're ĩnomro mono norī ma. Te duré tāma nharī za'ra, āne:

— Ā, ĩ'u'ēne hā huri aba. Ā hā ĩhāiba, te wasu'u, za asada ĩsisōmri aba zé hā. Ā hā te za 're ĩhuri aba mo, ĩ'āma 're asipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono zéb da hā. — Āne te tāma nharī za'ra.

²⁰ Tawamhā saihuri pari, ma duré hāsizé hā ti'ā, uwa 'ru 'rāi wa'u ĩsé ré hā. Te tāma nharī za'ra:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩropisutuzép té, te wasu'u, rob'rāi wa'u hā. Rob'rāi wa'u za'wari ne, asada ĩdā'ā za'ra wa'aba wamhā, te za ĩwi puru, ĩwapru hā. Tō sena, te za te te dama āma 're a'uwaimrami, te te dama ĩropisutuzép té hā. Āne na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ĩwi puru, ĩwapru hā. ²¹ Ma'āpé, asiwi waihu'u aba. Ni'wa hā ĩzawi'wa newa, te ĩme nhamra, wedeza na, dama ĩnhomri'wa da hā. ²² Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo hā wa za dārā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. ĩdā'ā da, te te ĩma pisutu nherē, aibā ma, tāma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ĩhāiba nhomri'wai ma hā. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra.

²³ Taha wa, te 'rāwi sisadanharī za'ra, āne:

— E 'wa hā te za dama tisō. — Āne te 'rāwi sisadanharī za'ra.

²⁴ Tawamhā sima ĩ'maipire zō sōpré wa, āma sisaze za'ra ō wa, te timreme na 'rāwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norī hā. ²⁵ Taha wa, te Zezusi tāma nharī za'ra, āne:

— Ti'ai āma danhib'apito norī hā, simiwada'uri pese za'ra di. Duré, ĩsiwaihu'u zarina, te za dama marī 'manharī wē 'wa na, da te 're sisi za'ra. ²⁶ Tane asima 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za, a norī wa'wa hā. Asiré norī ma, aipire wa'aba nherē, te za tāma 're asidai'uté za'ra wa'aba mo. Duré dawada'uri'wa, 're anomro aba mono nherē, aiwapu na te za dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo. ²⁷ E 'wa hā, dama ĩpire. E tisa da, wedeza na ĩsāmra, dama ĩpire. E dama dasai 'wapé'wa hā dama ĩpire. Tisa da, wedeza na ĩsāmra hā, tō dama ĩpire. Tazahā, wa hā dama dasai 'wapé'wa ne, wa re mo.

²⁸— A norī wa'wa hā marī te 're sépata mono ré, ma tō ĩsiré 're anomro u'āsi aba mo. ²⁹ Taha wa, roti'wa da, dama ĩpire na 're ĩhāimana mono da, ĩmama te te ĩma ĩpisutu ne, tane wa za duré wa hā aipisutu za'ra wa'wa, dama aipire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, dama roti'wa da. ³⁰ A norī wa'wa hā niwapsi, te za ĩsiré 're asimroi wa'aba mo, wedeza na wasiré 're wasaihuri mono da, wa te 're āhuri mono da zama. Danhib'apito simasisizém na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, ĩzarazéhé nhihudu norī ma, 're roti za'ra wa'aba mono da. Wahi'rada ĩzarazé hā, 12 na ĩ'ra si'aibā norī hā. Taha nhihudu norī hā te za 're ĩ'madā'ā za'ra wa'aba mo. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u sirōmo za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi hā, Pedru te te ĩpo're pu'uzé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Zuwā 13.36-38

³¹ Tawamhā Zezusi hā te Pedruhu ma tinha, āne:

— Sima, ĩwapari pese. Satanasi hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi aiwaptērē za'ra wa'wa, tō sena ĩzazei uptabi 'wa zō, te te aipibu za'ra wa'aba da. Tridu hā ĩ'rā uptabi zō, da te 're ĩ'upōrī za'ra mono ne, te za te te 're aipibu

za'ra wa'wa, ĩzazei uptabi 'wa zô. ³² Sima, tane nherê, ĩmama wi, wa tô te 're rowaptêrê aima, te te 're aipawaptob u'âsi mono da, ĩ'âma 're aimorĩ u'âsi da. Apâ ĩtême aipi'rai wapsi, te za asisânawâ norĩ hã 're ĩpawaptob za'ra mo, hãimana nhiptete na 're nomro mono da. — Āne te Pedruhu ma tinha.

³³ Tawamhã Pedru hã te asa tâma tinha, âne:

— Apito, wa tô ĩsima wê, asiré âma ĩmorĩ da, asiré, da te ĩnherê da nherê, duré asiré ĩdá'â da nherê. — Āne te Pedru hã tâma siwasu'u.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha, âne:

— Pedru, ĩwapari pese. ĩzadawa para ô nherê, ã bâta na si'a hârâ ô ré, te za si'ubdatô dawi ĩ'udá, aima ĩza'rese ô na. — Āne ma tô romhã ré tâma waihu'u siro, Pedruhu ma.

Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩpo're pu'u za'ra zé wasu'u

³⁵ Tawamhã Zezusi te sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, âne:

— Datême te asatôri za'ra wa'aba wamhã, wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'wa, marĩ hã asiré 'wasari aba tô da, rob'uiprazém nhemezé hã, duré ro'wapézé hã, duré aipara'uzazé wa'wa hã. E tawamhã marĩ hã aiwi sô rowaptá'â aba ô di. — Āne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

— Marĩ zô, wawi rowaptá'â za'ra ô di. — Āne te asa tâma nharĩ za'ra.

³⁶ Taha wa, te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Rob'uiprazém nhemezé, ate wamhã, te za oto ĩ'â, duré ro'wapézé, ate wamhã. Duré sib'ézé 'wapa ô wamhã, te za asi'upsibizé dama ĩwe, ĩwa'âbâ na sib'ézé 'wapa, asima uipra da. ³⁷ E marĩ wa, wa âne aima 'ru za'ra wa'wa. ĩwasété newa, te za rowasété 'manharĩ'wa norĩ zu ĩma rob'manharĩ za'ra ni. Āne, duréihã ma tô romhã ré ĩ'âma rob'ui'ére sirômo za'ra ĩbahã na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za ĩ'âma rob'ui'ére zarina, tô ĩ'âma uwaimrami za'ra ni. — Āne ma tô Zezusi hã romhã ré sina tâma rowaihu'u sirômo za'ra.

³⁸ Tawamhã âne te asa tâma nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— Wanhib'apito, âhãta sib'ézé 'wapa maparane.

— Wê di tô. Taha si. — Āne te asa tâma nharĩ za'ra, Zezusi hã.

Zezusi norĩ hã, êtê 'rãihã âma ĩsi'ubumrozé wasu'u

Mateusi 26.36-46; Marcusi 14.32-42

³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma oto rob u watobro, êtê 'rãihã u morĩ da, Oriwera u. Tamomo 're ĩne mono zéb u te duré mo, Oriwera u. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te ĩme ai'aba'rê. ⁴⁰ Tawamhã te te sima ĩwézéb u, ma tô âma aihutu. Tame Zezusi te tâma roti za'ra, âne:

— Ma'âpé, asima rowaptêrê za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wi. — Āne te tâma nharĩ za'ra.

⁴¹ Tawamhã ĩsiti za'ra te mo, siwaprosi sãmra da, romhã prã na. Tame ma hi'rãtitô nhamra, Timama ma, mre me da. ⁴² Āne te Timama ma mre:

— ĩmama, asima wê wamhã, ĩma ba'a ĩdá'âzé hã, te robzépata tô da. Tane nherê, te ĩsima ĩwézéb uwaibaba, ĩma pisutu ô di za. Aima ĩwézéb uwaibaba, te 'manharĩ da hã ĩma wê di. — Āne te Timama wi rowaptê.

⁴³ Tawamhã ma ĩtême sihã'i'rê, hãiwa âma romhuri'wa hã, te te pawaptob da, siptete na 're morĩ da, Zezusi hã. ⁴⁴ Tiwi robzei'ô uptabi nherê, ma tô duré mre, Timama ma, mre me 'rãihã na. Taha wa, ma tô 're su'u a'a, dawapru ne, ti'ai wa.

⁴⁵ Tawamhã Timama ma, mremente pari, ma tô wahudu, tisiré 're ñomro mono norĩ u morĩ da apã. Sõtõ za'ra ré, ma siza za'ra. Pê'ézé uptabi za'ra wa, te tinhotõ za'ra. ⁴⁶ Taha wa, te tâma nharĩ za'ra, âne:

— E marĩ wa, te asõtõ za'ra wa'wa. Aiwahutu za'ra wa'aba. 'Re ñhâimana u'âsi mono wi, rowaptêrê za'ra wa'aba asima, Wa'uburê nhimiwada'uri wi, te te aipwaptob za'ra wa'aba da. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

Zezui hã, da te ñârizé wasu'u

Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-52; Zuwã 18.3-12

⁴⁷ Tawamhã Zezusi te te tâma nharĩ za'ra ré, ma ñtême aihutu ni, da'ahã na. Zudasi hã 12 na Zezusihi siré 're ñomro mono norĩ me hã aré, ta hã 're ñomorĩ, te te sô danhimro, Zezusihi zô. Tawamhã Zezusihi u, ma ai'rê, 'rãwi te te sawi da, tob'rata hãrã na. ⁴⁸ Taha wa, te Zezusi hã tâma tinha, âne:

— Zudasi, oro ñzawi pese 'wa zahã, ma ñtob'rata hãrã na taré dama ñzawi, ti'ai âma dasiré ñpodo hã da te ñwaih'u za'ra da. — ãne te tâma tinha.

⁴⁹ Tawamhã ñsiré 're ñomro mono norĩ hã ma tô oto waihu'u za'ra, da te oto dasiwi ñ'ãri da na hã. Taha wa, te siwi sadanha, âne:

— Wanhĩ'apito, e wa te da'wapé za'ra ô di za, wanhi'wa na, sib'ézé 'wapa na. — ãne te sina sadanharĩ za'ra.

⁵⁰ Taha wa, Zezusihi siré hã ma da'u'a ni, sib'ézé 'wapa na. Sasedoti ñpire uptabi ma romhuri'wa hã ma po're nhizãri ni, ñsimire niwĩ.

⁵¹ Tawamhã ma tô Zezusi hã tâma tinha, âne:

— Tô'ã. Tane hã 'manharĩ tô. — ãne te tâma tinha.

Tawamhã ma po're upi, tinhib'rata na. Taha wa, ma tipo're wê apã.

⁵² Zezusihi zô ñsihudu hã ta norĩ hã sasedoti ñpire norĩ, duré 'Re ñhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ, ñpire norĩ, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ. Taha wa, ma tô Zezusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— E wa hã danhibrob zô dapãr'wa pã, ma bété we ñzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. ⁵³ Bãtã sidãpãsi, wa tô asõ'wa wa'aba nasi aimasisi, 'Re ñhâimana u'âsi mono âma 're ñdawata za'ra mono zéb âma. E niha bã tameb ré, asiwi ñ'ãri aba ô di bété. Ahãna ma tô bãdã hã ñwa waptãrã, asiwi ñ'ãri aba zéb da hã, robra tede'wa hã pire na 're ñmorizéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ñ'udãzé wasu'u

Mateusi 26.69-75; Marcusi 14.53-54, 66-72; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁵⁴ Tawamhã ma tô oto siwi ti'ã, Zezusi hã. Te te siwi ñri wamhã, ma tô siwi saprõ, sasedoti u, ñpire uptabi nhorõwa u. Pedru hã te romhã na te te dapibu.

⁵⁵ 'Ri 'wawi wa'ra 're, da te dasima ñpré za'ra u, ma wi, Pedru hã. Tame te nhamra Pedru hã, uzã, da te dasiwi ñ'uirĩ norĩ 'rata. ⁵⁶ Unhama âma sãmra ré, ma tô pi'õ hã 'madã, romhuri'wa hã. Taha wa, te 'madã'ã pese, te te waihu'u da. Te te waihu'u wamhã, te oto dama 'mahã, âne:

— Ahã zama, te Zezusihi siré 're mo. — ãne te pi'õ dama wasu'u.

⁵⁷ Tane nherê, ma tô tiwi ai'udã, âne:

— Mare di. ñma sa'rese ô di, ta hã. — ãne te pi'õ ma tinha asa.

⁵⁸ Tawamhã âma ronomro pari, te duré aibã hã Pedru 'madã, sãmra ré.

Taha wa, te Pedruhu ma tinha, âne:

— A zama, te dasiré 're aimo. — ãne te tâma tinha. Tazahã, Pedru te asa tâma tinha, âne:

— Mare di. Wa hã, ô norĩ siré hã ñ di. — ãne te aibã ma tinha.

⁵⁹ Tawamhã bãtã pibuzé hã misi te te sa'oto wi, te duré ni'wa hã tâma tinha, âne:

— A hã te tō ĩsiré 're aimo. A hã, Darireza hawimhã duré. — Āne te tãma tinha.

⁶⁰Taha wa, te duré Pedru hã asa tãma tinha, āne:

— Mare di. Tane ĩma ĩnharĩ hã, te waihu'u ō di. Sa'rese ō di. — Āne te aibã ma tinha. Āne na timreme hã te te 'rãsutu wi, ma awa'awi si'a hã hã. ⁶¹Taha wa, ma tō Wanhib'apito hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, te Pedru hã 'madã'ã pese. Te te 'madã'ã wamhã, ma Wanhib'apito mreme na po're puru, Pedru hã. Romhã ré, ma tō tãma waihu'u siro, te te dawĩ i'udázém na, Zezusi hã. Āne ma tō tãma tinha: “Ā bātã na si'a hã hãrã ō ré, te za si'ubdatō dawĩ i'udã, ĩzadawa para ō nherē.” Āne ma tō romhã ré, Pedruhu ma waihu'u siro. ⁶²Āne na oto ĩmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tō watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'ō, sina pē'ézé uptabi wa.

⁶³Tawamhã aibã norĩ hã ma tō Zezusihi ma nharĩ waseté za'ra, siwi ĩ'madã'ã'wa norĩ hã. Te duré nasi siwi ahã. ⁶⁴Zazahã na ma duré siwi 'rã ubu. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ma'ápé wama waihu'u zara na, ni'wa hã ai'azãri'wa hã. E niha ĩsisi hã. — Āne te nasi tãma nharĩ za'ra, te te nasi siwi ahãri sina.

⁶⁵Te duré tãma nharĩ waseté za'ra, ĩwaseté na.

⁶⁶Tawamhã mararé ma tō zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtō, duré sasedoti ĩpire norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Si'rã'õtō wamhã, ma tō dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te we dasiwi saprõni za'ra da, ĩtēmeb za'ra. ⁶⁷Da te ĩtēme dasiwi āwisi wamhã, te siwi sadanha, Zezusi hã, āne:

— E a hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩaipisudu, Danho'reptui'wa da. Ma'ápé, wama asiwasu'u za'ra na.

Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, āne:

— Danho'reptui'wa na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wamhã, e te za āma ĩzaze za'ra wa'wa. Āté āma ĩzaze za'ra wa'aba ō di za. ⁶⁸Duré, ĩzadanharĩ za'ra wa'aba wa'rãmi, te asadanharĩ za'ra wa'aba wamhã, e marĩ te za ĩma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Marĩ hã ĩma waihu'u za'ra wa'aba ō di za. ⁶⁹Tane nherē, wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã, wa za oto dama ĩpire na 're ĩnhamra, dama ĩpire uptabi 'rata. Wa za oto ĩsimire niwĩ 're ĩnhamra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata. — Āne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁷⁰Tawamhã te duré siwi sadanha, āne:

— E tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na, ma tō 're asi'madã'ã mo. — Āne te siwi sadanha.

Taha wa, te duré asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã te ĩnharĩ za'ra wa'wa, tane na hã. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

⁷¹Tawamhã te sima nharĩ za'ra:

— Tãibã oto. Da te wama ĩwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari za'ra ō di za oto. Wasi'uihã na wa tō ĩsiwasu'uzé hã wapari za'ra ni. — Āne te sima nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã.

23

Zezusi hã Piratuhu uiwada ĩsabzé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Zuwã 18.28-38

¹Taha pari, ma tō aihĩni tiwahutu za'ra, Zezusi hã te te siwi saprõni da, Piratuhu u. ²Tawamhã te te ĩtēme siwi āwisi wamhã, ma tō siwi wasu'u waseté, āne:

— Ā hā ma tō dawī ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na. Roma āma danhib'apito ma, rob'uprazé hā da te tāma 're po'o za'ra mono tō da, ma tō te te 're da'apa'uwati. Danhib'apito na te duré dama 're siwasu'u, 'Re ihāimana u'āsi mono te te ipisutu na, Danho'reptui'wa da. — Āne te taré Zezusi wasu'u za'ra, Piratuhu ma.

³ Tawamhā Piratu te Zezusihi ma tinha:

— E a hā, zudezu norī nhib'apito. — Āne te sadanha.

Taha wa, ma tō Zezusi hā asa tāma tinha, āne:

— Tahata ma tō tane hā īāma īwaihu tō. — Āne ma tō tizadawa na tāma wa'rā, Zezusi hā.

⁴ Tawamhā Piratu te dama tinha, āne:

— Īwasété na te waihu'u ō di, wasété wa, te īwē'ōzéb da hā. — Āne te sasedoti ĩpire norī ma nharī za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono ma da'āma romhuri'wa ĩpire norī me, uburé dama zama.

⁵ Tane nherē, te mreme tete na asa tāma nharī za'ra, āne:

— Tinhimirowasu'u na, ma tō te te dawī 're ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na, daza'rui mono bâ, Zudeza āma. Darireza āma, ma tō roti na sāna'rata. Āhāta ma tō wei wi oto. — Āne te taré wasu'u za'ra, Piratuhu ma, Zezusi hā.

⁶⁻⁷ Tawamhā te Piratu hā da'azadhanha, damreme te te wapari wa:

— E ā hā, Darireza hawi te wei mo. — Āne te da'azadhanha.

— Īhe. Ta hawi te wei mo, tiza'rui hawi. — Āne te asa tāma rowasu'u za'ra ni.

Apito Erodī te te dama 're ĩroti mono zé, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hā. Taha wa, Piratu te te wapari wamhā, te tāma 'ru za'ra, Erodīhi u te te siwi saprōni da, tame za a'ā sāmra wa, Zeruzarē āma. ⁸ Erodī hā Zezusihi wasu'u hā ma tō te te 're wapari. Taha wa, ma tō te te sima 're wē u'āsi, Zezusi te te sabu da. Tawamhā, ĩtēme da te dasiwi āwisi wamhā, toi uptabi di Erodī hā, titōmo na te te oto 'madā'ā wa. Īsō'a, marī dama ĩ'manharī waihu'u ō hā tiwaihu'u pese na te te 'manharī da, ma tō aré sima wē, Erodī hā. ⁹ Taha wa, ma tō Erodī hā marī na sadanharī ahā, Zezusi hā. Tazahā, te te sada'ābā ō di asa. ¹⁰ Taha wa, te oto Erodīhi u aimasa, sasedoti ĩpire norī hā. Rowahutu'wa norī me, te ĩtēme aimasa. Mreme tete sina, ma taré siwi pisutu za'ra, Zezusi hā.

¹¹ Tawamhā Erodī norī hā ma tō Zezusihi āma tiwa'ē za'ra, taré. Tinhib'a'uwē norī me, ma āma tiwa'ē za'ra, da'wapéi'wa norī me. Ma tō āma tito za'ra. Dasi'ubuzém na ma tō siwi āma hāiba ubu, ĩwē na. Tawamhā Erodī hā te oto dama ti'ru, apā da te dasiwi saprōni da, Piratuhu u. Taha wa, te apā siwi saprō. ¹² Piratu norī hā Erodīhi me, te aré 're si'ruiwapari zahuré. Āhāna, ma tō oto sisawi zahuré.

*Zezusi hā da te dasiwi wīrī da, Piratu te te ĩdazazé wasu'u
Mateusi 27.15-26; Marcusi 15.6-15; Zuwā 18.39-19.16*

¹³ Tawamhā Piratu te sitēme dazō hā, sasedoti ĩpire norī zō, 'Re ihāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa ĩpire norī zō. Duré roti'wa norī zō, te tihārā za'ra, ĩsib'a'uwē norī me, te te ĩtēme ubumro da. ¹⁴ ĩtēme sihutu wamhā, te tāma nharī za'ra:

— We ĩtēme asiwi āwisi aba wi hā, ma tō āne ĩma ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Āhā nhimirowasu'u zarina, te oto ro'wa'rutu na 're dahāimana za'ra.” Āne ma tō ĩma ĩwasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, wa tō asō'a za'ra wa'aba, sadanharī pese aré, ĩwasété zō, ĩwasédé hā āma sa'ra za'ra wa'aba wa. Tazahā, marī hā āma hāimana ō di, ĩwasédé hā. ¹⁵ Erodī hā te te duré sadanharī wamhā, marī hā te te ĩ'manharī wasété zé hā te te duré āma sōpētē ō di. Taha wa, ma tō we apā

watēme satōrī za'ra, marī hā āma hāimana ō wa. Marī te te 'manharī wasété ō nherē, e niha wa za dama ti'ru, da te dasiwi wīrī da. Mare di. ¹⁶ Taré wa za da'wapéi'wa norī ma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da. Taha parimhā, wa za satō, apā morī da. — Āne te Piratu hā tāma nharī za'ra.

¹⁷ Pascowa na dasaihurizép sidāpāsi, ma tō Piratu hā dazazém hawi te te 're da'azani, misi si. ¹⁸ Tawamhā aihīni te damreme 'rāihā na tāma nharī za'ra ni, āne:

— Da te dasiwi wīrīre. Barabasihi si, wama wazere za'ra na apā. — Āne te āma 'mahārā za'ra ni, Piratu hā.

¹⁹ Barabasi hā dazazéb 're, te dame 're sa. Īsimiroti zarina, ma tō dasi'wapé hā watobro, romanu norī zada, Zeruzarē āma. Ma tō duré da'maiwī, Barabasi hā. Taha wa, ma tō dasiwi sērē ni, dazazéb 're, sab da.

²⁰ Piratu hā ma tō sima wē, Zezusi hā apā te te satōrī da. Taha wa, te āne duré dama tinha. ²¹ Tane nherē, damreme 'rāihā na te nasi 'mahārā za'ra ni, āne:

— Wedepo'o nnonhi'rāmi na, da te dasiwi sasōmri, dā'ā da. — Āne te nasi 'mahārā za'ra ni.

²² Tawamhā te Piratu hā duré dama tinha:

— E marī te te 're ab'manharī wasété mono bā. Īwasété zō, te sadanharī wamhā, marī hā āma hāimana ō di. E niha wa za bété taré dama ti'ru, da te dasiwi wīrī da. Mare di. Taré wa za ti'ru, da te dasiwi 're pré'é mono da. Taha parip si, te za mo, ĩzadawa para. — Āne Piratu te dama tinha. Si'ubdatō oto ĩreme hā.

²³ Tane nherē, te aihīni norī hā āma sé za'ra, mreime 'rāihā na, āne:

— Wedepo'o nnonhi'rāmi na sa'o, dā'ā da. — Āne te nasi 'mahārā za'ra ni. Taha wa, Piratu ma tō oto dawapa. ²⁴ Da te tiwi ĩwaptērēzéb uwaibaba, ma tō pisutu, wedepo'o nnonhi'rāmi na sa'o da, Zezusi hā, dā'ā da. ²⁵ Da te dasima ĩwē za'ra zéb uwaibaba, ma tō dama ti'ru, aibā, da te wazere da, dazazém hawi watobro da, apā morī da. Aibā nhimiroti zarina, ma tō dasi'wapé hā watobro aré, romanu norī zada hā. Ma tō duré da'maiwī, aibā hā. Taha wa, ma tō sērē ni, dazazéb 're, sab da. Tawamhā Piratu te oto ti'ru, Zezusi hā te te siwi āri da da'wapéi'wa norī hā, da te dasima ĩwē za'ra zéb uwaibaba, te te tāma 'manharī za'ra da, Zezusihi ma.

Zezusi hā, wedepo'o nnonhi'rāmi na dā'ā da, da te dasiwi ĩsasōmrizé wasu'u Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Zuwā 19.17-27

²⁶ Tawamhā Zezusi hā te oto siwi saprō, ĩdā'ázéb u. Te te siwi saprōni ré, ma tō buru hawimhā aibā hā da'razā. Aibā nhisi hā, Sima na ĩsisi hā. Simahā za'ru nhisi hā, Sireni na. Te te da'razāri wa, ma tō siwi pa'ā, da'wapéi'wa norī hā. ĩsisé ma tō tāma hiri za'ra wedepo'o nnonhi'rāmi hā, Zezusihi zarina te te āri da. Taha wa, te ĩsarina ti'ā.

²⁷ Tawamhā da'ahā na te Zezusihi zarina ai'aba're ni. Pi'ō zama, te dame ai'aba're, wawa sina. Zezusihi āma pē'ēzé uptabi za'ra wa, te 'ry'ry. ²⁸ Taha wa, Zezusi hā ma tō ĩtēme aipi'ra za'ra, pi'ō norī u, te te tāma nharī za'ra da, āne:

— Pi'ō norī, Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norī hā, ĩzō ai'ry'ry wa'aba tō. Áté asisō si, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo, ai'ra norī zō zama. ²⁹ Niwapsi dama 're rowasété za'ra mono di za. Taha wa, te za nharī za'ra ni, āne: "Pi'ōi 'ra'ō norī ma si, 're rowē za'ra mono di za, duré niwa ai'uté te te ĩwapsōmri za'ra ō norī ma zama." Āne te za nharī za'ra ni. ³⁰ Duré dama rowasété wapsi, etē 'rāihā ma, te za tasi'ru za'ra ni, danhisiwi waptā'ā da, te

te da'uprosi da. Duré sa'a ma, te za tasi'ru za'ra ni, te te dazúwa za'ra da. ³¹ E marĩ da, wa tō romhã ré aima rowa'otō za'ra wa'wa. Āhãna, mi wapti'i ré, te za oto rowasédé hã ĩma 'manharĩ za'ra ni. Mi hã 'ré wamhã, e niha za bété. Dama 're rowasété uptabi za'ra mono di za. — Āne te Zezusi hã pi'ō norĩ ma nharĩ za'ra.

³² Zezusihi me, te aibã norĩ hã dasiwi saprõni zahuré ni, ĩsiré dâ'ã zahuré da, ta norĩ hã. Rowasété 'manharĩ'wa zahuré, aibã norĩ hã. ³³ Tawamhã ma tō oto awisi za'ra, Da'rãihĩ na romnhisi u. Tame ma tō siwi sasō Zezusi hã, wedepo'o nnonhi'rãmi na dâ'ã da. Ma duré rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã ĩsiré sasõmri zahuré ni. Te ãma aiwa'aba zahuré, ĩsimire niwĩ, duré ĩsimi'e niwĩ.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã te Timama ma tinha, ãne:

— ĩmama, da'ãma 'madã'ã ô di za, da te ĩma ĩ'manharĩ wasété za'ra zé hã. Da te dasiwi ĩwaihũ'u ãna, ma tō ĩma 'manharĩ wasété za'ra ni. — Āne te Timama ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã êtê zapotore ĩ'ui'éré ré hã ma tō nasi sima sãmra, Zezusihi uzazéb zô. Taha zarina, ma tō sima ãma aipé. ³⁵ Zezusi norĩ hã simnhatã ré, te zudezu norĩ hã ĩ'rata asimro, te te 'madã'ã za'ra da. Taha wa, te roti'wa norĩ hã sima nharĩ za'ra, ãne:

— Ma tō te te 're da'anho'reptu aré. Tō sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te pisutu wamhã, ma'ãpé sisõ'reptu. — Āne ma tō ãma tiwa'ê za'ra.

³⁶ Da'wapéi'wa norĩ zama, ma tō ãma tiwa'ê za'ra. Tawamhã ma ĩtême ai'ré za'ra, te te tãma wê za'ra da, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã, ĩwa'ãbã syry hã. ³⁷ Āne te tãma nharĩ za'ra:

— A hã zudezu norĩ nhib'apito wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. — Āne te tãma nharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

³⁸ Zezusihi 'rãĩ uwaibaba, te ãma ĩrob'ui'éré ré hã da'õ. “Ā hã, zudezu norĩ nhib'apito.” Āne ãma ĩrob'ui'éré hã.

³⁹ Tawamhã rowasété 'manharĩ'wa hãiba amo hã te tãma tinha, ãne:

— A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aipisutu wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. Wa norĩ zama, wanho'reptu na. — Āne te Zezusihi ma tinha, wa'ê sina.

⁴⁰ Taha wa, ma ĩsiré hã ãma sadapsisi, ãne:

— Tõ'ã. E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimihãzé, asima pipa ã bâ, ma tō tane tãma ĩnha. Wa norĩ hã wa wasiré waza'o ni, apito nhimiwada'uri zarina. Taré, da te wama rob'manharĩ ô di, dasiwi. ⁴¹ Wa norĩ hã wawasété wa, ma tō wama rob'manharĩ ni. Tazahã, ã hã marĩ hã te te dama 'manharĩ wasété ô di. — Āne te tãma tinha.

⁴² Taha wa, te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Zezusi, ĩ'ãma aipo're pu'u za, Danhib'apito na apã we aimorĩ wamhã. — Āne te Zezusihi ma tinha.

⁴³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:

— Tõ sena wa za aima waihũ'u. Ā bātã na te za ĩ'rata 're asãmra mo, rowê uptabi ãma. — Āne ma tō aibã ma ropisutu, Zezusi hã.

Zezusihi dâ'ázé wasu'u

Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Zuwã 19.28-30

⁴⁴ Tawamhã ma tō ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tō tirobra, daro mono bâ. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro. ⁴⁵ Bãdã sipra wi, ma tō zazahã hã hãihaipo'o, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma

're ĩdawata za'ra mono zéb āma hā. ⁴⁶ Taha wa, ma tō Zezusi hā Timama ma tinha, mreme 'rāihā na:

— Īmama. Āhāta, wa za ĩpē'ēzani hā aima tisō, asib'rata. — Āne te si'mahā, mreme 'rāihā na. Tawamhā awa'awi ma pē'ē hai'utō oto. ⁴⁷ Tawamhā aibā hā ma tō āma rob'madā, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hā, romanu hā. Te te āma rob'madā'ā wamhā, te āma tiwata, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma. Āne te tinha:

— Nare ō hā, aibā 're ĩmorĩ wē tō. — Āne te tinha.

⁴⁸ Tawamhā da'ahā na ma tō tasi'rā'ōtō ni, da te āma rob'madā'ā za'ra da. Tawamhā Zezusi hā dā'ā wi, te 'ri tēme apā ai'aba'rē ni, dawawa sina. Āma dapē'ézé uptabi za'ra di. ⁴⁹ Zezusihi zawi pese'wa norĩ hā, romhā na ma tō āma 'madā'ā za'ra. Pi'ō norĩ zama, te romhā na āma 'madā'ā za'ra, Darireza hawĩ ĩsarina ĩsi'aba'rē norĩ hā.

Zezusi da te ĩsērēzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Zuwā 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Aibā hā te 're hāimana, Zuzé na ĩsisi hā. Arimateza na ĩsa'ru nhisi hā, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. Aibā hā ĩwē. Hāimana wē uptabi di, dama. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb zō, te 're simipari u'āsi. Ta hā, roti'wa ĩpire. Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire norĩ siré, te 're simasisi. Tazahā, Zezusi te te siwi āri da, te te sima āma roti za'ra wamhā, te te āma dazazei ō di. ⁵² Zezusi hā dā'ā wamhā, te oto Piratuhu u mo Zuzé hā, Zezusihi hāiba hā te te tiwi waptērē da. ⁵³ Taha wa, ma tō āma saze, Piratu hā. Taha wa, ma tō si'ra, wedepo'o nhonhi'rāmi hawĩ, Zuzé hā. Te te si'rai wamhā, ma tō hāiba ubu, zazahā ĩhāirā na. Taha pari, ma tō tisē, ab're wa, ētē zahāpā ab're sirōmo wa. Tame ma tō Zezusihi hāiba hā tisē, da te ĩwa ĩda'manherē'ō wa. ⁵⁴ Āhā romhuri 'rāsutu na ma tisē. Romhutu na te za zudezu norĩ hā romhuri zahārizé hā 'madā'ā za'ra.

⁵⁵ Tawamhā Zuzé hā ab're u morĩ wamhā, ma tō pi'ō norĩ hā ĩsarina ai'aba'rē. Zezusihi zarina, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawĩ we ĩsi'aba'rē, pi'ō norĩ hā. Tawamhā ab're hā ma tō sabu za'ra. Duré Zezusihi hāiba, Zuzé te te ĩsērēzé hā ma tō sabu za'ra. ⁵⁶ Tawamhā 'ri tēme te apā ai'aba'rē. Taha wa, ma tō marĩ hā sada wa'u za'ra, wedewa'u ĩsadaze hā, te te siwi āma hāiba u'rē da. Romhuri zahārizém na hā ma tō tiwa'utu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutuzéb zarina.

24

Zezusi hā, Īmama te te ĩhāiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-10; Marcusi 16.1-10; Zuwā 20.1-10

¹ Dumidu na rowa'a wi, te pi'ō norĩ hā ai'aba'rē, ab're u. Marĩ wa'u te siré āri za'ra, ĩsadaze hā. ² Ab're u sihutu wamhā, ēne ma tō 'madā'ā za'ra, ab're nhitobzé hā. Sitob ō di oto. Ni'wa hā ma tō ab're nhiti pi'ra. ³ Tawamhā sisisi wamhā, te te sāmri za'ra ō di, Wanhib'apito Zezusihi hāiba hā. Robaba di. ⁴ Te te waihu'u za'ra ō wa, te āne sima rosa'rata za'ra:

— E niha ab're hā baba di. E mahāta ĩhāiba. — Āne te sima sō amrami za'ra. Tawamhā aibā norĩ hā maparane ma itēme aima'wa. Īhazi hā ma ai'ubuzi zahuré. ⁵ Taha wa, ma tō pi'ō norĩ hā tāma tipahi za'ra. Pahi te, ma tō aiwē'ē za'ra, ti'ai u. Taha wa, te āne tāma nharĩ za'ra, pi'ō norĩ ma:

— E niha da, te ĩhāiba zō ĩrob'madā'ā za'ra wa'wa, adā'ā 'ru āma. Apā ma tō hāiwa'udu. ⁶⁻⁷ Āme nomro ō di oto. Ma tō hāiwa'udu. Darireza āma 're sāmra mono ré, ma tō romhā ré aima siwasu'u sirōmo za'ra wa'wa aré, āne: “Wa

hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã te za dama ĩnhomri ni, aibã ĩwasété norĩ ma. Wedepo'o nhonhi'rãmi na te za dasiwi ĩzasõmri ni, ĩdã'ã da. Bãdã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãiwa'udu." Æne ma tã romhã ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. — Æne ma tã Zezusihi mremerã na ãma po're pu'u za'ra, aibã norĩ hã.

⁸ Taha wa, ma tã pi'õ norĩ hã ãma tipo're pu'u za'ra, Zezusihi mremerã na. ⁹ Taha pari, ma te ab're hawi apã ai'aba'ré, ĩsazei'wa norĩ u. Aibã 11 na ĩhãiba za'ra norĩ ma, ma tã rowasu'u pese za'ra, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma. ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ ma zama, ma tã tãma rowasu'u pese za'ra. ¹⁰ Pi'õ norĩ nhisi hã, ãne: Mariza Madarena, duré Zuwãna, duré Mariza, Ti'aduhu na. Ta norĩ hã ĩsiré pi'õ norĩ me, ab're u ĩsi'aba'ré hã, te Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma rowasu'u pese za'ra. ¹¹ Tane nheré, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra õ di, taré newa. ¹² Tane nheré, Pedru hã ma tã wahudu, ab're u wara da, te te sabu da. Ab're u wisi wamhã, ma tã sã aiwê'ê, te te sã rob'madã'ã da. Sã siwê'êi wamhã, ĩ'ubuzéb si, ma tã sabu. Taha wa, ma tã apã mo 'ri tême, tob'uzu sina, marĩ hã ĩhãimana na.

*Emausi u, ĩsazei'wa norĩ nebzé wasu'u
Marcusi 16.12-13*

¹³ Tawamhã tã taha bãtã na te tineb zahuré, Emausi na 'ri wa'õtõ nhisi u, Zezusihi zazei'wa norĩ hã. Zeruzaré hawi te tineb zahuré, 'ri wa'õtõ u. Zeruzaré hawimhã, 10 na ti'ai pibuzé hã, Emausi u hã. ¹⁴ Nep sina, ma tã te te sima rowasu'u zahuré, uburé marĩ hã ĩwairébé mono na. ¹⁵ Te te sima rowasu'u zahuré mono ré, duré ãma sisada'ãbã zahuré mono ré, ma tã Zezusi hã ãma tiwisi zahuré. Te oto ĩme timorĩ zahuré. ¹⁶ Titõmo na ma tã 'madã'ã zahuré. Tane nheré, te te waihu'u zahuré õ di, ni'wa newa. ¹⁷ Tawamhã Zezusi te sadanharĩ zahuré, ãne:

— E marĩ, te asima ĩwasu'u wa'aba mo, bãdãdi na ane wa'aba sina. — Æne te sadanharĩ zahuré. Taha wa, ma tã mazahãri zahuré. Ubu pire zahuré di.

¹⁸ Tawamhã ma tã ĩhãiba amo hã sadanha, Tezopasi na ĩsisi hã:

— Zeruzaré ãma 're asãmra mono nheré, e aiwétési aima ĩsa'rese õ, ã nimosi marĩ hã ĩwairébé mono hã. — Æne te sadanha, Tezopasi hã.

¹⁹ Taha wa, ma tã Zezusi hã asa sadanharĩ zahuré:

— E marĩ, wairébé mono bã bété. — Æne te sadanharĩ zahuré.

— Zezusi, Nazaré hawi ĩmorĩ ma, ma tã rob'manharĩ wasété za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo aré. Tiwaihu'u pese na ma tã marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ aré, ĩwê hã. Duré mremerã pire na, te 're mo. Æne na ma tã waihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Æne na hã uburé ma tã waihu'u za'ra ni. ²⁰ Tane nheré, wa'madã'ã'wa norĩ hã sasedoti ĩpire norĩ hã ma tã danhib'apito u siwi saprõ. Roti'wa norĩ dama ĩpire norĩ me, ma tã ĩtême siwi saprõ, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tã ĩsimiwada'uri zarina, dasiwi sasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na dã'ã da. ²¹ Izarazéhé nhihudu norĩ hã, danhimiwada'uri na oto 're wahãimana za'ra mono tã da, te te 're wa'apawapto mono da ne, wa tã 're wanhimnhasi za'ra aré. Æhãna bãdã maparane ma tã ãma ne, da te ĩwĩrĩzém na hã. ²²⁻²³ Ni'wam norĩ hã pi'õ norĩ hã ma tã ai'aba'ré ab're u, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. Tane nheré, te te siwi sãmri za'ra õ di, ĩhãiba hã. Ab're hã baba na, ma tã sã sabu za'ra. Apã sihutu wamhã, ãne te wama rowasu'u za'ra: "Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ si, wa tã wasiwi 'madã'ã za'ra ni, hãiwa hawi we ĩne hã. Zezusi hã, u, dã'ã õ di. Te u, oto 're mo. Æne ma tã wama rowasu'u zahuré." Æne te pi'õ norĩ hã wama rowasu'u za'ra. Taha wa, wa tã ãma

watob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u za'ra na hã. ²⁴ Taha wa, ma tô wasiré norĩ hã 'mane, pi'oi wa'rãmi, ab're u. Te te robzabu zahuré wamhã, ab're hã baba na ma tô duré sabu zahuré, pi'õ norĩ nhimirowasu'u zarina. Te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusihi hãiba hã te te ĩsãmri zahuré õ na. — Āne te tãma rowasu'u zahuré, Zezusihi ma, Tezopasi norĩ hã.

²⁵⁻²⁶ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ zahuré, āne:

— E niha bété, waihu'u su'u aba õ di, sazei aba da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u mono bã, Danho'reptui'wa na rob'ui'ére hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã te za a'ã robzépata, rowasédé, da te tãma 'manharĩ wamhã. Taha parip si, te za rowé āma 're sãmra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩpisutuzéb uwaibaba. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré, sõ'awi tãma siwasu'u zahuré õ nheré, Danho'reptui'wa na.

²⁷ Romhã ré, ma tô ĩwana Danho'reptui'wa na rob'ui'ére za'ra ni. Tawamhã Mozési te te āma ĩrob'ui'ére na, te oto tãma rob'rãzarõtõ zahuré. Taha pari, uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, te te āma ĩrob'ui'ére za'ra na, te tãma rob'rãzarõtõ zahuré.

²⁸ Tawamhã ma tô rob'umhutu za'ra oto, 'ri wa'õtõ u hã, Emausi u hã. Zezusi hã te aré tiwi timorĩ waré zahuré. ²⁹ Taha wa, ma tô tãma nharĩ zahuré, tiwi morĩ zahuré tõ da:

— Wa'rata asãmra a'ã. Ma tô wawi tihãiwahã. Te za wawi tirobra. — Āne te tãma nharĩ zahuré.

Taha wa, ma tô āzé 'ri para u, ĩ'rata sãmra zahuré da, a'ã. ³⁰ Tawamhã ĩ'rata te tinhamra zahuré, siré saihuri da. Sãmra wamhã, ma tô ĩ'u'ēne hã ti'ã, Zezusi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wē'ē, ĩ'u'ēne hã. Ma tô tãma sõmri zahuré. ³¹ Taha wa, ma tô oto waihu'u zahuré, Zezusi hã. Tazahã, ma tô tiwi aimani zahuré. ³² Taha wa, te ĩsa'u sima rowasu'u zahuré, āne:

— Bãdãdi na we te te wama rowasu'u mono ré hã, e watoi õre, wapē'ē 'remhã. Wato sina, wa we wa te wapari. Wapari ze ti. — Āne te sima rowasu'u zahuré.

³³ Tawamhã awa'awi, ma tô tiwahutu zahuré, Zeruzarē u neb da apã. Simasisi wamhã, ma tô Zezusihi siré norĩ hã sabu za'ra, 11 na ĩhãiba za'ra hã. 'Ri para, te siré ai'ubumro, ĩsazei'wa norĩ me.

³⁴ — Tô sena, ma tô Wanhib'apito hã hãiwa'udu. Simahã ma, ma tô sihãi'ré. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, datēme ĩsimasisi norĩ ma.

³⁵ Tawamhã Wanhib'apito, bãdãdi na ĩtēme ĩwisi zahuré na, ma tô asa dama rowasu'u zahuré, ĩsazei'wa norĩ ma. Duré, Wanhib'apito te te ĩwaihu'u zahuré zém na, ma tô siwasu'u zahuré. ĩ'u'ēne te te tãma ĩwē'ē zahuré na, ma tô duré Wanhib'apito hã waihu'u zahuré. Āne na ma tô siwasu'u zahuré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma.

Zezusi hã, tizazei'wa norĩ ma, ĩsihãi'rézé wasu'u

Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

³⁶ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u zahuré ré, ma tô Zezusi hã ĩwa'wa tizab za'ra. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Rowé na 're aihãimana za'ra wa'aba mono. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

³⁷ Tawamhã dahãiba warõ newa, ma tô tãma tipē'ēwara za'ra. ³⁸ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, āne:

— E marĩ da, ma tô ĩma aipē'ēwara za'ra wa'wa. E marĩ da, ma tô ĩwawã za'ra wa'wa, ĩhãiwa'utuzém na. ³⁹ ĩnhib'rada, 'madã'ã za'ra wa'aba. Duré ĩpara hã 'madã'ã za'ra wa'aba. Ma'ãpé oto ĩzaze za'ra wa'aba. Wa hã tô,

ZeZusi. Dahâiba warõ hã nhi õ di, duré hi õ di. Wa hã ãnhi ré hã, duré ãhi ré hã. Ma'ápé asib'rata na ã'upi za'ra wa'aba, tô sena ãzaze za'ra wa'aba da.

⁴⁰ — Áne ma tô ZeZusi hã tâma si'ru za'ra. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã tâma sô'a za'ra, duré tipara hã. ⁴¹ Ìmreme te te wapari za'ra wamhã, te 're to za'ra, tipê'ê na. Tãma rowê uptabi za'ra di. Tane nherê, ZeZusi hã hãiwa'utu õ newa, te te âma saze za'ra õ di. Taha wa, mrab zô te sadanharĩ za'ra oto, ZeZusi hã:

— E mra, te aima tihâimana za'ra wa'wa. — Áne te sadanharĩ za'ra.

⁴² Tawamhã syry na ma tô tâma sômri za'ra, tepe zebre hã. ⁴³ Tawamhã ma ti'â, te te 'rêne da, ãsô'a za'ra. ⁴⁴ Taha wa, te ZeZusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Romhã ré wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ai'rata 're ãnhamra za'ra wa'aba mono ré hã, marĩ hã za ãzô ãwairébé mono na, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré zarina, duré ãsô're na rob'ui'ééré zarina. — Áne te ZeZusi hã tâma nharĩ za'ra.

⁴⁵⁻⁴⁶ Tawamhã ma tô âne tâma waihu'u za'ra, ãbaihã na rob'ui'ééré zarina:

— Romhã ré ma tô âne ã'ama rob'ui'ééré za'ra ni: “Danho'reptui'wa te za robzépata za'êtê, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã. Tane nherê, bâdá maparane âma si'utõrĩ õ ré, te za hãiwa'udu apã, ab're hawi. ⁴⁷ Duré, te za ãwasu'uwê na ãsadowa para te te 're dapo're pu'u za'ra, âne: 'Dawasédé hã te za da te 're rême pese za'ra. Tawamhã te za te te dama 're aparĩ dawasédé hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.' Áne te za ãwasu'uwê na uburé te te âma 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ. Zeruzarê âma ãsãna'rada hã za.” Áne ma tô duré romhã ré âma rob'ui'ééré za'ra, ãbaihã na hã. ⁴⁸ A norĩ wa'wa hã ma tô ã'ama ã'madã'ã za'ra wa'wa, ãdã'ázé hã. Duré ãhãiwa'utuzé hã ma tô ã'ama ãwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za ãwasu'u wê'wa, 're anomro aba mo. ⁴⁹ Wa hã wa za we atême satõrĩ za'ra wa'wa, ãmama te te aima ãropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Taha wa, te za a'ã 'ri ahã âma sô asimipari za'ra wa'wa, hãiwa hawi te we atême ãsatõrĩ za'ra wa'aba zéb u, ãwaihu'u pese na 're ãmorĩ ne, 're anomro aba mono da. — Áne te ZeZusi hã tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

ZeZusi hã, hãiwa u ãmorizé wasu'u

Marcusi 16.19-20; Atusi 1.9-11

⁵⁰ Tawamhã ZeZusi hã ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ hã te te simro, 'ri ahã nhiti, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tamomo te te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô tinhib'rada hã wahutu, tisi hawimhã, ãwê hã te te tâma sômri za'ra da, ZeZusi hã. ⁵¹ Tawamhã taha ré, ma tô tiwi timorĩ za'ra. ãmama hã ma tô tiwi ãri za'ra, hãiwa u. ⁵² Tawamhã ãsa'u, te ZeZusihi ãma tiwata za'ra, hi'rãtitõ. To sina, te apã ai'aba'ré, Zeruzarê u. ⁵³ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono âma 're ãdawata za'ra mono zéb âma, te 're si'ubumroi u'âsi, 'ri 'wawi wa'ra 're, âma 're wata u'âsi za'ra mono da.

Zuwā Zezu Cristuhu wasu'uwē na, Zuwā te te āma ĩrob'ui'érézé Ībaihā wasu'uzé

Ā Ībaihā na rob'ui'éré'wa nhisi hā, Zuwā na ĩsisi hā. Ā hā Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Tĩ'aduhu sisānawā. Ta norĩ hā tepe mrami na aré romhuri'wa zahuré. Duré Zuwā hā ĩhāiba amo hā te duré 're hāimana, ā dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono hā. Taha nhisi hā, Zuwā Batita. Tazahā ā Ībaihā na rob'ui'éré'wa hā ta hāi ō di.

Zuwā hā ma tō wama wasu'u za'ra, Zezusi hā tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra uptabi na hā. Zuwā 20.31 āma te āhā wasu'u hā tihāiba. Ma tō duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hā Danho'reptui'wa na ni'wam norĩ hā te te sina 're ĩ'umhasi za'ra mono hā rowē na 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā za ta norĩ si te te sina 're ĩ'uawimrami za'ra mono na hā. Zuwā hā ma tō duré wama āma romnhimír'é za'ra, marĩ mono bā, wahāimanazém na wa te āma 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb da hā. Ā na ma tō wama āma romnhimír'é za'ra, duré ĩ'u'ēté wapu na, duré rowa'a na, duré pone'ērebā na, duré pone'ērebā 'madā'ā'wa na zama, duré uwa 'ru na zama.

'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me na ĩsisi hā ĩshihābazé wasu'u

¹ Duréihā ti'ai ō ré hā, marĩ ō uptabi di. Ropoto na te te sāna'rata ō ré, te 're mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me na ĩsisi hā. Ta hā te siré 're simasisi u'āsi zahuré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono me. Duré ta hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono. ² Ti'ai ō ré hā, te siré 're simasisi zahuré, marĩ ō uptabi ré hā. ³ Ta hā ma tō uburé te te ro'apoto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩpisutuzéb zarina. Te te ro'apoto mono ō 'wa'āhā, éré marĩ ō uptabi di. ⁴ Ta hā rowē na 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé nhomri'wa, te dama 're hāimana, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me na ĩsisi hā. Dama rob'uiwē'wa ne, rowa'a na damorĩ wē na 're danomro mono da, te za roti wē na te te dama 're awaihu'u. ⁵ Robra na ne, dawasété na 're danomro mono nheré, te za dama rob'uiwē'wa ne 're ĩmorĩ hā te te 're da'apawaptob u'āsi, tinhimiroti na. Niwa da te dawĩ uprosi waihu'u ō di za ĩsimiroti hā, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hā.

⁶ Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō aibā hā satō, te te dama 're sadawa wasu'u mono da. Aibā nhisi hā Zuwā na ĩsisi hā. ⁷ Ta hā ma tō te te dama 're wasu'u, rob'uiwē'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u hā. ⁸ Zuwā hā rob'uiwē'wa ne 're ĩmorĩ hā 're hāimana mono ō di. Rob'uiwē'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u na te te 're da'apo're pu'u mono da si, ma tō we datēme wi, Zuwā hā. ⁹ Rob'uiwē'wa ne 're ĩmorĩ hā tō sena ĩsimiroti hā. Ta hā ti'ai u ma we datēme wi, aihĩni ĩsimiroti hā da te waihu'u pese za'ra da.

¹⁰⁻¹¹ Ta hā te oto ti'ai āma 're hāimana, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me na ĩsisi hā. Tazahā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, te te ro'apoto mono nheré, ro'apoto mono 'wa na da te waihu'u za'ra ō di. Tisiré zudezu norĩ rob u, ma tō wei mo. Tane nheré, sō 're tob'uzu za'ra mono ō di, ta norĩ hā. ¹² Ni'wam norĩ si ma tō sō 're tob'uzu za'ra. Ma tō te te āma 're sasōmri za'ra. Taha wa, ma tō ta norĩ si pisutu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, 're hāimana za'ra mono da. ¹³ E ĩ'ra siro, ma tō ta norĩ hā 're rere'e, ti'ai āma timama sipoto na. Mare di. Taha zarina, ĩ'ra siro, 're rere'e mono ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si ma tō āma 're 'ra za'ra.

¹⁴ Dama 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u'wa da hã, wa'rata 're sãmra mono da, ma tô sihâiba. Simizawi pese uptabi di. ĩsimiroti hã wẽ uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wa, ôhõ si 're morĩ wẽ uptabi di. Misire ĩ'ra hã. Ôhõ si, waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã wa tô wasiwi waihu'u za'ra ni, 're ĩmorĩ wẽ uptabi na. ĩwaihu'u pese na zama, wa tô waihu'u za'ra ni.

¹⁵ Ta hã ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Āne ĩtẽme wisi wamhã, te dama 'mahã, Zuwã Batita hã:

— Ôhõta aibã hã te wei mo. ĩwana, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: “Ô hã ĩza'u si wei morĩ nherẽ, ĩma pire di. E marĩ wa. ĩpoto ô ré, 're morĩ u'âsi wa.” — Āne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

¹⁶⁻¹⁷ Duréihã wahi'rada Mozési hã ma tô te te dama 're roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô te te dama 're roti, ãma 're danomro wẽ mono da. Zezu Cristu hã ma tô ôhõ si te te dama 're waihu'u, dawaseté nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na. Simizawi pese uptabi wa, te te 're wa'apawaptob u'âsi, ãma 're wanomro wẽ mono da, Zezu Cristu hã. ¹⁸ Ti'ai ãma 're ĩdanomro mono hã datõmo na da te 're 'madã'ã za'ra mono ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ôhõ si, ma tô Timama hã 'madã, siré 're simasisi u'âsi zahuré mono wa, Timama me. ĩ'ra hã misire, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã ma tô te te dama 're wasu'u u'âsi Timama hã, da te 're waihu'u za'ra mono da.

Zuwã Batita te te dama 're ĩrowasu'u mono zé wasu'u

Marcusi 1.1; Rucasi 3.2-3

¹⁹ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô aihutu, Zuwã Batitaha u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã. Tipawapto'wa norĩ me, ma tô ĩtẽme aihutu, réwita norĩ me. Zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã te te satõrĩ za'ra wa, ma ĩtẽme aihutu, Zeruzarẽ hawi.

Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi sadanharĩ za'ra, ãne:

— E 'wa hã, a hã.

²⁰ Taha wa, te ãne tãma siwasu'u za'ra:

— Wa hã Cristu ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da.

²¹ Te duré siwi sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã bété, a hã. E a hã, Eriasi apã aihãiwa'udu.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Ta hã ĩ ô di, wa hã.

Taha wa, te duré siwi sadanha:

— E a hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono, te 're aimo.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã, ta hã ĩ ô di.

²² Tawamhã te duré siwi sadanha:

— E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé wei wama asiwasu'u su'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da, wei wazatõrĩ'wa norĩ ma, wa te aiwasu'u za'ra da.

²³ Taha wa, te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã a'ubuni wi, dama roti'wa. Āne, wa tô te dama 're rob'mahãrã: “Wanhib'apito zô, te za bâdãdi hã ĩmana 'rãmi asiwi ĩsa'ra wa'aba mo, awa'awi da.” Āne ma tô wahi'rada Iza'iza hã te te dama 're roti aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Tane wa tô duré wa hã te dama 're roti, ĩsimiroti zarina. — Āne te Zuwã Batita hã tãma siwasu'u za'ra, aibã norĩ ma.

24-25 Tawamhā asa te tāma nharī za'ra, āne:

— Ma tō wama asiwasu'u za'ra. A hā, Cristu ō di. A hā, Eriasi ō di. A hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa zō, 're ĩdanhimipari za'ra mono ō di. E marī da, te bété ā dawabzuri hā dama 're ĩ'ab'manharī mo, a hāi ō nherē. — Āne te tāma nharī za'ra.

26-27 Tawamhā Zuwā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— Ā na si, wa tō ā dawabzuri hā te dama 're ab'manharī. Tane nherē, ĩza'u si we ĩmorī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama 're sadawa wasu'u mono da, ma tō wei wi. Zahadu sa'rese za'ra wa'aba ō di, a norī wa'wa hā. Ta hā ĩma pire wa, ĩpara'uza wasisizé te tāma wasihu waihu'u ō di. — Āne Zuwā Batita hā te tāma siwasu'u za'ra.

28 Āne romhāimanazé hā Betānha na 'ri wa'ōtō nhisi āma Zodā zara niwī ā dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharīzéb āma hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra wasu'u

Marcusi 1.10; Rucasi 3.22

29 Tawamhā awē ma tō Zuwā Batita hā Zezusi hā tisā, ĩtēme morī ré. Te te sāmri wi, te dama 'mahā, āne:

— Ōhōta te we oto mo, Pone'ērebā hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā dawasédé hā te te dama 're aparī mono da. 30 ĩwana wa tō āne hā aima wasu'u za'ra wa'wa: “ĩza'u we ĩmorī hā ĩma pire di. ĩpoto ō ré, 're morī u'āsi wa, ĩma pire di.” Āne, wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa. 31 Wa hā te duré waihu'u ō di aré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutu na hā Danho'reptui'wa da. Tazahā, wa norī hā ĩzarazéhé nhihudu hā wa te waihu'u za'ra da, wa ā dawabzuri hā te dama 're ab'manharī.

32-33 — ĩsī'uihā na, wa hā te duré waihu'u ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō ĩma waihu'u, te te ĩpisudu hā. Āne te ĩma wasu'u: “ĩtēme wa za satō ĩpē'ēzani hā, te ĩpisutu u. ĩhawi morī ō di za. ĩrata te za 're sāmra u'āsi. A hā te za āma ĩmadā. Āma 'madā'ā wamhā, te za oto ĩwaihu, ō hā te ĩpisutu na, ĩpē'ēzani te te dama 're anhomri mono da.” Āne ĩzatōrī'wa hā te ĩma wasu'u. Tō sena ma tō ĩma rowasu'u. Wa hā wa tō āma 'madā. Ma tō we ĩtēme mo, hāiwa hawi utu'u ne, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā. ĩhawi morī ō di. 34 Wa hā wa tō āma 'madā. Tō sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ō hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra. — Āne te dama wasu'u, Zuwā Batita hā.

Aibā norī hā, Zezusihi āma te te ĩsasōmri na'rata zahuré zé wasu'u

35 Tawamhā awē te duré Zuwā Batita hā wasiré tihāiba. Wa norī hā ĩsiré 're wane wa, wa ĩsiré aima'wara ni. Tawamhā wasiré wasimasab ré, ma Zezusi hā ro'razā. 36 Tawamhā, Zuwā Batita hā te te 'madā'ā wamhā, te dama 'mahā:

— Ōhōta Pone'ērebā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hawi we ĩmorī.

37 Tawamhā Zuwā Batitaha mreme hā wa te wapari wa, wa tō oto wanem ni, Zezusihi zarina. 38 Taha wa, Zezusi hā ma wei wazō aipi'ra. Te wei wa'madā. Tawamhā te wama tinha, āne:

— E marī zō, te we ane wa'wa.

Tawamhā asa wa tāma nharī ni:

— Rowahutu'wa, asāmrazé hā wa te waihu'u da, wa wei wanem ni.

39-40 Tawamhā Zezusi te wama tinha:

— Oto pé ĩzaprōni aba, ĩnamrazé hā sabui wa'aba da. Taha wa, wa oto ĩme wanem ni, ĩsāmrazéb u. Wasihutuzéb u ma tō bādā hā we tinho're za'a. Tawamhā bātā na wa ĩrata aimasasi ni, Ādéréhé me. Simahā no, Ādéré hā.

41 Tawamhā tidub'rata zō te mo, Ādéré hā. Te te sāmri wamhā, āne te tāma rowasu'u:

— Danho'reptui'wa hã wa tã sôpêtê ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. Danho'reptui'wa hã ta hã “Cristu”, damreme amo na hã.

⁴² Tawamhã ma tã Zezusihi u we saprõ apã. We te te ìtême ãwisi wamhã, Zezusi te Sima hã 'madã. Te tãma tinha:

— A hã Sima, Zuwãhã 'ra. Æhãna wa za asisi na saprĩ. Sepasi na asisi hã za oto. — Æne te tãma tinha. Æma ìsaprĩ hã Pedru na ìsisi hã.

Zezusi hã, Piripi norĩ te te ìpisutu na'rata zahuré zé wasu'u

⁴³ Tawamhã awê Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, te Zezusi hã sina ropisutu. Taha wa, wa ìsiré oto ai'aba'rê ni. Wasi'aba'rêi ré, wa tã aibã hã sôpêtê za'ra ni, Piripi na ìsisi hã. Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— We aimorĩ, ìsiré 're aimorĩ da oto.

Taha wa, te oto ìsiré mo. ⁴⁴ Piripihĩ za'ru hã Besada na 'ri nhisi hã. Tame te duré Ædéré norĩ hã 're simasisi zahuré, Pedruhu me. ⁴⁵ Tawamhã Piripi te Natãna'éhé zô mo. Te te sãmri wamhã, ãne te tãma tinha:

— Aibã hã wa tã sabu za'ra ni, wahi'rada Mozési te te ãma ìrob'ui'éré siro hã romhã ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama ìsa'u te te ãma ìrob'ui'éré za'ra hã. Ta hã Zezusi, Nazaré hawi we ìmorĩ hã, Zuzéhé 'ra hã. — Æne te Piripi hã tãma rowasu'u.

⁴⁶ Tawamhã te Natãna'é hã asa tãma tinha, ãne:

— Oro Nazaré hawi ìwê hã wei morĩ òm ne.

Tawamhã Piripi asa te tãma tinha:

— We aimorĩ, wanem hã, sabu da.

Taha wa, te apã ìtême saprõ.

⁴⁷ Tawamhã te te sãmri wi, te Zezusi hã tãma tinha, Natãna'éhé ma, ãne:

— Òhõta te wei mo, Izarazéhé nhihudu uptabi hã 're ìmorĩ wê uptabi hã. Sadawa nhipse ãna te 're mo.

⁴⁸ Taha wa, te Natãna'é hã asa tãma tinha:

— E niha ma tã ìwaihũ.

Taha wa, te duré Zezusi asa tãma tinha:

— Piripi hã te te ai'mahãrã ò ré, wa tã ai'madã, pidera wede 'rowi asãmra ré.

⁴⁹ Tawamhã Natãna'é asa te duré tãma tinha:

— Rowahutu'wa, a hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. A hã uburé Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩb'apito.

⁵⁰⁻⁵¹ Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Tane tã. Wede 'rowi asãmra ré, te aiwaihũ'u wa, ma tã asina ìwaihũ, asina ìwapari wa. ìwaihũ'u pese wa, ma tã ì'ãma atob'uzu. Niwapsi te za marĩ hã ì'madã, ìwaihũ'u pese na marĩ hã te aima ìwaihũ'uzém nhĩpai u. Asõ'a wa'aba, te za hãiwa hã we 'ridawa, ìnho'õmoi baba. Tawamhã siwa'rãmĩ te za nasi we ìtême ai'aba'rê hãiwa hawĩ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, dasiré ìpoto u hã. — Æne ma tã tãma waihũ'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

2

Cana ãma dasina damrozé wasu'u

¹ Tawamhã maparane ma tã wa'ãma timara. Taha pari, dasaihurizé hã ma tã 'manharĩ za'ra ni, dasina damrozém na hã. Cana na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, ma tã 'manharĩ za'ra ni. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Zezusihi na hã te tame dame tihãiba. ² Zezusihi zô zama, te tahãrã ni, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ zô zama, dasina damro u wasi'aba'rê da. Taha wa, wa duré wa norĩ hã dame asimro ni. ³ Tawamhã, ma tã uwa 'ru 'rãĩ wa'u ìsé

hã da'ãma ai'utõ, da te 'mahâpãrĩ mono õ ré. Taha wa, te Zezusihi ma ãna hã tinha, ãne:

— Uwa 'ru 'rãĩ wa'u ãsé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te 'mahâpãrĩ mono õ ré.

⁴Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Até a hã ãma waihu'u õ di za, marĩ te ãmanharĩ da hã. Bãdã zahadu ãwa waptã'ã õ di, ãne te ãmanharĩ da hã.

⁵Taha wa, te ãna hã romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Tiha te te aima waihu'u za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ãmreme hã 'madã'ã pese za'ra wa'aba za. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁶Tame te piza hã 're simasa êtê 'manharĩ hã, â ré hã 6 na ãhãiba hã. Nima norĩ hã 80 na â za'ratazé hã, duré nima norĩ hã 120 na â za'ratazé hã. 'Re wasaihuri mono õ ré hã, wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, wa 're wanhimisõ za'ra, wa norĩ hã zudezu wa. Taha da, te 're simasa, piza ãsa'êne hã. ⁷Tawamhã Zezusi te romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Â hã nasi amrami za'ra wa'aba, piza 're sa'wari za'ra wa'aba da. 'Masisi za'ra wa'aba.

Tawamhã ma tô siwi 'masisi, piza 'remhã â hã. ⁸Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ma'ãpé, â hã oto amrami za'ra wa'aba, danhipi na dawada'uri'wai u 'wasari aba da, te te téiwa pibu da.

⁹⁻¹⁰Tawamhã ma tô ãtême 'wasa, te te téiwa da. Te te téiwai wamhã, â si õ di oto. Ma tô sirob'rãĩ wa'u. Nima hawi uwa 'ru 'rãĩ wa'u ãsé hã te te waihu'u õ di, danhipi na dawada'uri'wa hã. Romhuri'wa norĩ si ma tô waihu'u za'ra. Tawamhã te te téiwa wamhã, sina ãmro zahuré zõ, te hã, aibã zõ. Taha wa, te ãne tãma tinha:

— E niha ma bétê ãsei uptabi si dawi ãtê, wasaihuri na'rata hawi, wa te âhuri tõ da. Dasaihuri na'rata hawi, te ãsei uptabi hã da te dama 're sãmri za'ra, da te 're âhuri mono da. Sa'êtê na da te 're âhuri mono wapsi, te za ãwa'u zeĩ prã hã da te dama 're sãmri za'ra. Tanei õ di, a hã. Nimosi ma tô ãsei uptabi hã dama ãru, da te âhuri da. — ãne te aibã ma tinha, danhipi na dawada'uri'wa hã.

¹¹Ãne hã marĩ dama ãmanharĩ waihu'u õ hã te te dama ãmanharĩzém na ma tô Zezusi hã dapawaptom na sãna'rata, tiwaihu'u pese na, Cana na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã, Cana hã. Taha wa, waihu'u pese wa, wa tô wasina umnhasi za'ra ni, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã.

¹²Tawamhã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo, Zezusi hã. ãna zama te ãsiré mo. ãno norĩ zama te ãsiré ai'aba'rê. Wa norĩ zama, wa ãsiré ai'aba'rê ni, ãsiré 're wanomro mono wa. Tawamhã, wasihutu wamhã, syry na wa tame asimro ni.

'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa hawi, Zezusi te te ãdazate mono zé wasu'u Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48

¹³Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ãmanharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Ezitu hawi te te ãdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã romhuture wa, dato u te oto mo Zeruzarê u, Zezusi hã. Wa norĩ zama, wa duré ãsiré ai'aba'rê ni. ¹⁴Zeruzarê ãma te 'ri za'êne hã 're sa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te aibã norĩ hã 're si'ubumro. Ta norĩ hã powawê te te dama 're wede za'ra, duré pone'ërebã, duré utu'u. ãhãiba amo norĩ hã te duré rob'uprazém na te te dawi ãma 're sprĩ za'ra. ¹⁵Tawamhã Zezusi hã aibã norĩ hã te te 'madã'ã za'ra wamhã,

ma tō marī hā sada 'manharī za'ra, wedenhorō na te te āma sate mono da, rob u. Tawamhā ma tō te te sate, ĩsimizama ré. Wedeza hā ma tō duré tiwi pizari za'ra, rob'uprazé hā te te tiwi sāmra za'ra da, te te dawī āma 're ĩsaprī za'ra mono norī wī. ¹⁶ Te duré tāma rob'ru za'ra, utu'u wede'wa norī ma, āne:

— Mo oto rob u sani za'ra wa'aba. 'Ri hā ā hā, Īmama āma 're ĩdawata za'ra mono zé. Āme dama 're rowede za'ra wa'aba mono ō di za oto. — Āne te tāma nharī za'ra.

¹⁷ Taha wa, wa tō āma wapo're pu'u za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u wai mreme u'éré na. Āne duréhā ma tō wahi'rada hā tinha, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma: "Asōrōwa da hā marī na te romhuri za'ētē wa, wa tō ĩwa āma waze, asawi te." Āne ĩmreme na wa tō wapo're pu'u za'ra ni.

¹⁸ Taha wa, te dama ĩpire norī hā tāma nharī za'ra, āne:

— E 'wa sadawa para, ma tō ĩdazate mo, rob u. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, sate mono wamhā, e marī te za ĩmanha, dama ĩmanharī waihu'u ō hā wa te āma aiwaihu'u za'ra da.

¹⁹ Tawamhā Zezusi te asa tāma nharī za'ra, āne:

— Marī hā wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, āma ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hā. Ā hā 'ri hā asiwi sāmra aba wamhā, wa za apā 'ri su'u. Bâdâ misi te za ĩāma mo, apâ te 'ri ré hā. — Āne te tāma siwasu'u za'ra.

²⁰ Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— E niha te za ĩ'ri su. E niha bâdâ misi te za ai'āma mo, apâ 'ri ré, a hā. Ā hā da te dasiwi 'ri su'u ō di, 'ri za'ētē wa. Wahub ahâ na ma tō da'āma tiwahu, da te dasiwi 'ri za'ra ré hā. ⁴⁶ na ma tō āma dawī tiwahu. — Āne asa te Zezusihi ma nharī za'ra.

²¹ 'Ri te te wasu'u wamhā, tihâiba te wasu'u, Zezusi hā. Sō'awi siwasu'u ō wa, ĩmreme hā dama pibu prâ za'ra di. ²² Ab're hawi hâiwa'utu wapsi, wa za āma wapo're pu'u za'ra ni, apâ za te te ĩ'ri wasu'u na hā. Wa za wasima rowasu'u za'ra ni, āne: "Tô sena na ma tō Zezusi hā tihâiwa'utuzém na dama siwasu'u. Tô sena na ma tō duré wahi'rata norī hā romhâ ré ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'éré sirōmo za'ra ĩbaihâ na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u wa norī hā." Āne, wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

Zezusihi ma, uburé danhimirosa'rata na tāma ĩdawaihu'u pese zé wasu'u

²³ Tawamhā Zezusi hā zahadu Zeruzarē āma hāimana ré, ma tō Pascowa na dato nhisi hā dasiwi 'manharī ni. Tame sāmra ré, ma tō marī dama ĩmanharī waihu'u ō hā te te dama 're ab'manharī wē, tiwaihu'u pese na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono we te te ĩsatōri na, da te waihu'u za'ra da. Taha wa, marī dama ĩmanharī waihu'u ō hā danho'a te te dama 're ab'manharī mono wē te, ma tō da'ahâ na saze za'ra ni. ²⁴⁻²⁵ Tane nherē, da te dasina ĩumnhasi za'ra na, te te sina damreme zazei ō di, Zezusi hā. E marī wa. Uburé danhimirosa'rada hā tāma waihu'u pese wa. Ni'wa ĩupana te te tāma 're da'awaihu'u mono ō di, Zezusihi ma. Si'uihâ na ma tō te te 're da'awaihu'u, danhimirosa'rata na. Taha wa, tō sena da te dasina umnhasi za'ra ō wa, te te sina damreme zazei ō di, Zezusi hā.

3

Zezusi hā, Nicodemosihi ma, te te ĩnharizé wasu'u

¹ Aibâ hā te 're hāimana, Nicodemosi na ĩsisi hā. Ta hā roti'wa, wasiré zudezu. Parisezu na, wa tō wa te 're sisi za'ra, wahi'rata norī nhimiroti, parisezu norī siré te te 're 'madâ'â pese mono wa. ² Ta hā ma tō Zezusihi u wī, barana. Ītēme wisi wamhā, āne te tāma tinha:

— Rowahutu'wa, 'Re Īhâimana u'âsi mono hã ma tô wei watême asatô, wama 're rowasu'u mono da. Āne wa tô ai'âma waihu'u za'ra ni. Taha zadawa para, ma tô marī hã dama ĩ'manharī waihu'u'ô hã dama 're ĩ'ab'manharī wê u'âsi mo, da te âma aiwaihu'u za'ra da, we te te asatôrī na. Ta hã te te aima 're waihu'u mono ô 'wa'âhã, a hã ĩwaihu'u'ô hã dama 're ab'manharī mono ô di aré. — Āne te Zezusi ma tinha.

³Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u. Dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono ô wamhã, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're danomro mono ô di za.

⁴Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za aibã hã si'Īhi nherê, tipoto té. E niha te za tina dub're apã ázê, duré apã poto téb da. — Āne te Zezusi ma tinha.

⁵⁻⁶Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ai'uté hã dama 're poto za'ra mono wamhã, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, 're nomro sirômo mono ô di za. Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za 're dapoto téb za'ra, dapê'ê 're. Tawapsi te za oto ĩsib'a'uwê si 're danomro. 'Re Īhâimana u'âsi mono hã 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'a'upsôĩ mono wa, duré Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za oto dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra. Tawapsi te za oto duré ĩsib'a'uwê 're danomro. Dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono ô wamhã, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, 're danomro mono ô di za. ⁷A hã, aipoto tém neza. Āne te aima nharī wa, ĩma nharī ô di za, âne: “E niha wa za ĩpoto té.” ⁸Rowa'u wa za aima wasu'u, waihu'u da. Rowa'u hã te te 're rowapôrī mono wamhã, ĩpupu'u si wa wa te 're wapari za'ra. ĩpupu'u na si wa za wa te 're waihu'u za'ra, 're ĩwairébé mono zém na hã. Uihã na te rowa'u hã 're wairébé, nimomo 're wa'u'u 'rãsutu za'ra mono da. E ma hawi te rowa'u hã 're wairébé na'rata. E momo te duré 're wa'u'u 'rãsutu za'ra. Wama waihu'u pese za'ra ô di. Tane dama waihu'u pese ô di, dapê'ê 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zé hã. Dama waihu'u pese ô nherê, te za 'Re Īhâimana u'âsi mono hã te te dama 're anhomri, Tipê'êzani hã dapê'ê 're, 're ĩdapoto téb za'ra mono zém na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

— Āne te Zezusi hã tãma rowasu'u.

⁹Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri, dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono da.

¹⁰Taha wa, te duré Zezusi hã asa tãma tinha:

— A hã ĩzarazéhé nhihudu norī ma, rowahutu'wa. Tane nherê, ĩnhimirowasu'u hã aima pibui prã ti. E niha waihu'u ô di bétê. ¹¹Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa norī hã marī hã wama waihu'u pese wa, duré wa te 'madã'ã wa, wa âne wa te dama 're wasu'u. Tane nherê, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherê, âma 're wazaze za'ra wa'aba mono ô di. ¹²Ti'ai âma romhâimanazé hã, wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, te aima wasu'u za'ra wa'aba nherê, âma ĩzaze za'ra wa'aba ô di. E niha te za tawamhã hãiwa âma da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, âma ĩzaze za'ra wa'wa. Até âma ĩzaze za'ra wa'aba ô di za. ¹³Ni'wa hã hãiwa u sébré ô di, apã wei morī da, hãiwa âma romhâimanazé hã te te dama 're wasu'u mono da. Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã ĩsiwaprosi, wa we hãiwa hawi mo, te dama 're rowasu'u mono da.

¹⁴⁻¹⁵ — Duréihã Mozési hã ma tô a'ubuni wi wahi ne 'manharī hã sasô, ĩsi'uwazi waipo 'manharī hã, wedewaré na sa'o da. Ta hã wahi te te ĩsari za'ra hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô tizéptã'ã za'ra. Dã'ã za'ra ô di. Tane te za

duré wa hã dasiwi ĩzasõmri ni, wedepo'o nnonhi'rãmi na ĩza'o da. Tawamhã wa za dazada dârâ. E marĩ da. Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're dasi'ubumroi u'ãsi mono da, hãiwa ãma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata. ¹⁶ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tã tĩ'ra hã misi nherê, we tisõ, dazada dâ'â da. Tawamhã ĩ'ra, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dadâ'â ãna te za hãiwa ãma ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'ãsi. Ropipa ãma ĩsiti 're dasi'ubumroi mono õ di za. ¹⁷ Dapo're'õ u'ãsi 're danomro mono wa, te te 're da'ahã za'ra mono da, we te te satõrĩ õ di ti'ra hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. 'Re ĩdanomro waseté mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da si, ma tã we satõ, ti'ai u.

¹⁸⁻¹⁹ — Ni'wam norĩ hã ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, e 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te za te te tãma 're nharĩ za'ra, ãne: "Aiwê'õ za'ra wa'aba wa, wa za te 're aihã za'ra wa'wa." ãne na hã te te tãma 're nharĩ za'ra mono õ di za. Tizazei'õ'wa norĩ ma si te za ãne na te te tãma 're nharĩ za'ra, ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono õ wa. Duré tiwasédé te te sima 're sawi pese za'ra mono wa, te za ãne na te te tãma 're anharĩ. 'Re ĩmorĩ wê uptabi hã ti'ai u ma tã wei mo, rowa'a ĩwê hã. Ta hã wê nherê, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono õ di. Dapo're'õ u'ãsi 're danomro mono wa, te robra si da te dasima 're sawi pese za'ra. ²⁰ Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété u'ãsi mono wamhã, te za 're ĩmorĩ wê uptabi hã te te 're 'ruiwapari za'ra, rowa'a ĩwê hã. Tawamhã ĩtême 're nomro mono õ di za, ĩsimirosa'rata wasété na te te 're awaihu'u mono wa, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. ²¹ 'Re ĩnomro wê mono norĩ si te za ĩtême 're nomro, rowa'a u. E marĩ da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti si te te 're ĩmadâ'â pese mono na, te te 're awaihu'u mono da. — ãne ma tã Zezusi hã ĩ Nicodemosihi ma waihu'u.

Zezusi norĩ wasu'u, Zuwã Batitaha wasu'u me

²² Tawamhã Zezusi hã te mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'rê ni. Wasihutu wamhã, tame wa a'â wahãimana za'ra ni. Tame te Zezusi hã â dawabzuri hã dama ab'manha. ²³⁻²⁴ Zuwã Batitaha hã te duré te te dama 're ab'manharĩ â dawabzuri hã, wanhiti. Sarĩ na 'ri nhisi 'rata â hã, sa'ëtê di. Taha wa, te tame a'â nhamra, Eno na â nhisi 'rata, Zuwã Batitaha hã. Tawamhã te nasi ĩtême dasito, â dawabzuri hã te te dama 'manharĩ da. Zahadu Zuwã hã danhib'apito te te 'rui õ di, da te dasiwi sêrê da, dazazéb 're. Taha wa, te zahadu te te dama 're ab'manharĩ.

²⁵ Tawamhã aibã me te timreme na ai'wapé, Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Â dawabzuri wasu'u na te ai'wapé za'ra. ²⁶ Taha wa, ma Zuwã Batitaha tême aimasa, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. ãne te tãma wasu'u za'ra: — Rowahutu'wa, Zoda zara niwĩ aihãimana ré, ma tã Zezusi hã we atême wi. Wisi wi, ma tã dama ĩwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. E niha te bété õ hã te te duré dama 're ab'manharĩ, â dawabzuri hã. Zezusihĩ u si te oto aihĩni 're danomro. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁷⁻²⁸ Tawamhã Zuwã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si te za te te dama 're apisutu romhuri hã, da te tãma 're romhuri za'ra mono da. Wa tã aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Ta hã ma tã datême ĩzatõ ĩwana, Danho'reptui'wa te dama 're wasu'u mono da. Wa hã, Cristu õ di. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu õ di." ãne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã ma tã aré ĩwapari za'ra wa'wa. — ãne Zuwã Batitaha hã te tãma siwasu'u za'ra.

²⁹ Tawamhã aibã ĩmro siwadi na ma tã sina simiré'é, ãne:

— Dasina 're damro za'ra mono wamhā, aibā hā oto mro wa, ĩsiwadi hā toi uptabi di. Aibā hā ĩmro hā tito na siwasu'u wamhā, toi uptabi di, ĩsiwadi hā. Tane duré wa hā, ĩtoi uptabi di. E marī wa. Da'ahā na oto 're danomro mono wa, Zezusihi u. ³⁰ Taha wasu'u hā, wasu'u za'ētē uptabi di za oto, dama. Wa hā oto ĩwasu'u syryre di za. Tane nherē, ĩma rowē uptabi di. — Āne te tāma siwasu'u za'ra, Zuwā Batita hā.

Hāiwa hawi we ĩmorī si, uburé dama ĩpire uptabi wasu'u

³¹ Hāiwa hawi we ĩmorī hā, uburé dama pire uptabi di. Wa norī hā ti'ai āma a'uwē wa, marī hā ti'ai āma, wa te 're ĩ'madā'ā za'ra mono si, wa wa te dama 're wasu'u za'ra. Hāiwa hawi we ĩmorī si, uburé dama pire uptabi di. ³² Hāiwa āma uburé te te 're ĩ'ab'madā'ā mono na, duré te te 're ĩ'awapari mono na, te za sena na te te dama 're wasu'u. Taha wa, te te dama āma 're arowasu'u mono wamhā, mrepe pire uptabi di. Tane nherē, aihīni ĩmreme hā da te 're saze za'ra mono ō di. ³³ Da te 're saze za'ra mono wamhā, āne te za da te dasima 're wasu'u za'ra: “Tō sena, ma tō ti'ra na te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.” Āne te za ĩsazei'wa norī hā te te sima 're rowasu'u za'ra. ³⁴ Ti'ra we te te satōrī wamhā, ma tō Tipē'ēzani hā tāma tisō, ĩré 're morī u'āsi da. Taha wa, te Timama nhimiroti si te te dama 're wasu'u. ³⁵ Ti'ra te te 're sawi pese uptabi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Tawamhā ma tō pisutu, uburé dama pire uptabi da. Duré uburé marī ma pire da, ma tō ti'ra hā pisutu, hāiwa āma ti'ai āma zama. ³⁶ ĩ'ra hā Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. 'Re dadā'ā za'ra mono āna, te za 're dasi'ubumroi u'āsi ĩ'rata, hāiwa āma. ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono ō wamhā, dama 're rowē za'ra mono ō di za. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiházé hā te za da te dasina 're waihu'u u'āsi za'ra, ĩ'ra mrepe hā da te 're wapari za'ra mono ō wa.

4

Zezusi hā pi'ōi wi, ā te te ĩwaptērēzé wasu'u

¹ Tawamhā parisezu norī hā ma tō Zezusihi wasu'u hā wapari za'ra. Āne ma tō dasima wasu'u za'ra ni: “Da'umro na si te oto 're dahāimana za'ra, Zuwā Batitaha nhimiroti 'madā'ā'wa hā. Da'umro na si te ā dawabzuri hā te te dama 're ab'manharī. Zezusihi nhimiroti 'madā'ā'wa si te oto da'ahā na 're dahāimana za'ra.” ² Āne, da te dasima rowasu'u za'ra nherē, si'uihā na te te dama 're ab'manharī mono ō di, Zezusi hā. Wa norī si, wa ĩsadawa para wa te dama 're 'manharī za'ra, ā dawabzuri hā. ³ Tawamhā Zezusihi āma danhimirowasu'u hā parisezu norī u ĩwaptā'ā na te te waihu'u wamhā, te ĩsiti timorī za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi. Apā te mo, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. Wa norī hā wa ĩsiré ai'aba'ré ni, ĩsiré 're wanomro mono wa.

⁴⁻⁶ Tawamhā Darireza u morī wamhā, ma tō sima wē, awa'awi dawa'wai baba te te ro'razāri da. Taha wa, wa tō samaritanu norī ro wa'wai baba, ro'rahāri za'ra ni, Samariza na danhipti'a nho'ōmo nhisi wa'wai baba. Wa tō oto rob'umhutu za'ra ni, 'ri nho'ōmo u, Sica u hā. Tawamhā ā zō ab're u, wa tō aihutu ni, abzumazéb u. Zuzéhé nhipti'ai āma te ā zō ab're hā 're hāimana, Zaco hā ti'ra ma, ti'a hā te te ĩsōmri wa. Tame te Zezusi hā nhamra, ā zō ab're āma. Te te āma wazere wa, te tame nhamra.

⁷⁻⁸ Tawamhā 'ri nho'ōmo u, wa tō ai'aba'ré ni, wasa hā wa te wasisa 'mai'uipra za'ra da. Zezusihi si te waza'u tinhamra za'ra, ā zō ab're āma. Tame sāmra ré, te we pi'ō hā mo, ā zō, samaritanu na ĩwaptērē hā. Tawamhā ā zō ab're u wisi wi, te Zezusi hā 'mahā, āne:

— Ā we ĩma a'āri, te hā'rene da. 'Rubu di.

⁹Tawamhā te pi'ō hā asa tāma tinha:

— E niha te ā hā ĩwi ĩwaptē, wasiré samaritanu ō nherē. A hā zudezu. — Zudezu norī hā duré samaritanu norī hā siré 're hāimana za'ra mono ō wa, te āne pi'ō hā tāma tinha.

¹⁰Taha wa, ma tō Zezusi hā asa tāma tinha:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhoprubzé hā waihu'u 'wa'āhā, duré ĩwaihu'u 'wa'āhā, te aré ā hā ĩwi ĩwaptē. Tawamhā ā u'ā hā wa aré aima tisō.

¹¹Taha wa, te duré pi'ō hā asa tāma tinha:

— Ā zō ab're hā, ab're 'rehā di. A hā ai'ubana te asā. Tiha na ā hā a'āri ō di za. E niha te za tawamhā ĩ'a'ā, ā u'ā hā. ¹²Wahi'rada Zaco hā ma tō dama tisō ā hā, ā zō ab're hā. Tī'ra norī me te te 're ĩ'āhuri mono zé, ā hā wanhib'ā hā. ĩsimizama zama te te 're ĩ'āhuri mono zé. Wahi'rada hā wama pire za'ra di. E a hā tāma aipire wa, te za bété ā u'ā hā ĩma ĩsō. — Āne te pi'ō hā asa tāma tinha.

¹³Tawamhā Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Tane tō. Ā hā da te 're āhuri mono wamhā, apāre 'rubu di. ¹⁴ĩnhib'ā hā te dama 're anhomri mono wa, da te 're āhuri mono wamhā, 'rubu āna te za ĩré 're dasi'ubumroi u'āsi. Ub're 're ĩsidototo u'āsi za'ra mono ne, dawi 're si'utōrī waihu'u za'ra mono ō di za, da te 're āhuri mono wamhā. Tawamhā 're dadā'ā za'ra mono āna, te za 're dasi'ubumroi u'āsi, hāiwa āma.

¹⁵Taha wa, te pi'ō hā oto tiwi waptē, ĩsib'ā hā:

— Ta hā asib'ā hā te za ĩma ĩsō, te 're 'rubu u'āsi tō mono da, we sō 're ĩneb u'āsi tō mono da.

¹⁶Taha wa, te Zezusi hā tāma rob'ru, āne:

— Mo oto aimorī aimro zō, we ĩtēme saprōni da.

¹⁷Tane nherē, ma tō pi'ō hā āne tāma siwasu'u:

— Wa hā ĩmro ō di.

Taha wa, te Zezusi hā oto tāma rowasu'u:

— Tane tō. Āhāna oto aimro ō di. ¹⁸A hā 5 na aimro hā aré. Āhāna hā aimro uptabi ō di. Taré te asiré 're aimasisi aba mo, aibā me. Tō sena ma tō ĩma asiwasu'u, aimro ō na hā.

¹⁹Pi'ō hā te duré asa tāma tinha:

— Wa tō oto aiwaihu'u. A hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're aimo. ²⁰E mame te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're dawata za'ra. E ā étē 'rāihā āma. E Zeruzarē āma. Ā étē 'rāihā hā ma tō wahi'rata norī hā pisutu za'ra, āme āma 're dawata za'ra mono da. Asiré zudezu norī hā ma tō Zeruzarē hā pisutu za'ra, tame āma 're dawata za'ra mono da.

²¹Tawamhā Zezusi te duré pi'ōi ma tinha:

— Niwapsi, āne da te dasima 're wasu'u za'ra mono ō di za oto: “Ā étē 'rāihā āma si, te za Wamama āma 're dawata za'ra.” Duré āne da te dasima 're wasu'u za'ra mono ō di za: “Zeruzarē āma si te za āma 're dawata za'ra.” ²²⁻²⁴Āhāna te za oto daro mono bā āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norī hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tō sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisōmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. Ta norī si ma tō te te sima 're awē, āma 're wata u'āsi za'ra mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese uptabi di. Hāiba ō nherē, te daro mono bā 're sāmra, ĩpē'ēzani hā. Taha wa, te za oto daro mono bā āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norī hā. ĩpē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tō sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisōmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. A norī wa'wa hā te āma 're aiwata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, waihu'u za'ra wa'aba ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Wa norī hā wa tō waihu'u za'ra ni.

Taha wa, wa āma 're wawata u'āsi za'ra. 'Re ihāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā Danho'reptui'wa da, ta hā zudezu. Āne na hā wama waihu'u pese za'ra di. — Āne Zezusi te pi'ōi ma rowasu'u.

²⁵ Tawamhā pi'ō te duré tāma tinha:

— Niwapsi te za we datēme wi, Danho'reptui'wa da, 'Re ihāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā, Cristu na da te 're ĩsisi za'ra mono hā. Wei wisi wapsi, te za uburé 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti hā te te wama 're awaihu'u, wa te 're waihu'u za'ra mono da. Āne na hā ĩma waihu'u pese di, ĩwasu'u hā.

²⁶ Tawamhā Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Wa hā wa tō we datēme wi. Wa hā te aima ĩrowasu'u hā Danho'reptui'wa, wa 're mo. — Āne te pi'ōi ma siwasu'u, Zezusi hā.

²⁷ Tawamhā pi'ōi ma siwasu'u ré, wa tō ĩtēme aihutu ni. Pi'ōi ma nherē, siwasu'u wa, wa āma watob'uzu za'ra ni, wanhimirosa'rata na si. Tane nherē, pi'ō hā wa te wasiwi sadanharī ō di, āne: “E marī zō te ĩ'rata asa.” Duré Zezusi hā āne wa te wasiwi sadanharī ō di: “E niha te pi'ōi ma nherē, asiwasu'u. E marī da, te pi'ōi ma nherē, ĩrowasu'u.” Āne, wa te wasiwi sadanharī za'ra ō di.

²⁸⁻²⁹ Taha pari, te pi'ō hā oto mo, 'ri tēme. Sisa'u ma piza hā tirē. Wisi wamhā, ma tō dazō hā awa'awi, āne:

— Oto wasi'aba'rēi wa'aba, aibā hā sabu za'ra wa'aba da. Uburé te 're ĩ'ab'manharī mono zé hā ma tō ĩma waihu'u. Áté ō hā 'Re ihāimana u'āsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da.

³⁰ Taha wa, te we oto awa'awi ĩtēme ai'aba'rē ni, da'ahā na.

³¹ Wa norī hā pi'ō morī za'u si, wa ĩsa hā tāma 'ru za'ra ni, sa da. ³² Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, āne:

— ĩsa hā te ĩma tihāiba, aima ĩwaihu'u'ō za'ra wa'wa hā.

³³ Āne hā te te wama waihu'u za'ra wa, wa tō wasima nharī za'ra ni:

— Áté ĩsa hā ma we tāma 'mai'āwisi ni, nima hawi.

³⁴ Tawamhā te Zezusi hā asa wama nharī za'ra, āne:

— 'Re dasaihuri mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. Tane, wa hā. We ĩzatōrī'wa te te ĩ'āma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami wamhā, ĩma rowē di za. ĩnhimiromhuri hā te tāma uprosi wamhā, ĩma rowē di za duré. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra. ³⁵ Te duré wama rowasu'u:

— Daburu hā ma tō ĩ'madā'ā za'ra wa'wa. 'Madā'ā za'ra wa'aba wa, ma tō āne ĩrowasu'u za'ra wa'wa: “Zahadu romhā di, danho hā da te 're ĩ'rāihāri za'ra mono zéb u hā. Maparane si'uiwa na a'amo hā āma 're si'utōrī mono parip si, te za amho hā da te 're 'rāihāri za'ra. Tawapsi dama romhuri ahā di za oto.” Āne te a norī wa'wa hā ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Āne, wa za wa hā aima rowasu'u za'ra wa'wa oto, waihu'u za'ra wa'aba da. Buru hā 'madā'ā za'ra wa'aba. Ōhōta te we oto ai'aba'rē ni. Romhure di oto, da te ĩzaze za'ra zéb u hā. Aima romhuri ahā za'ra wa'aba di za, da te 're ĩzaze za'ra mono zém na da hā. — Āne te wama siwasu'u, Zezusi hā. ³⁶ Te duré wama rowasu'u za'ra, āne:

— Danho hā dama 're 'rāi'rē za'ra mono wapsi, te za da te 're 'rāihāri za'ra, buru tede'wai ma. Da te tāma 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're da'apawa'ābā, buru tede'wa hā. Romhuri te te 're uprosi za'ra mono wamhā, tāma 're rowē za'ra mono di za oto, rob'rāihāri'wa norī ma hā. Robzuri'wa norī ma zama 're rowē za'ra mono di za. Tane wa hā buru tede'wa ne, wa za te tāma 're wa'ābā za'ra, ĩzadawa wasu'u'wa norī ma. Ta norī ma zama tāma 're rowē za'ra mono di za. E marī wa. Te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono ré, da te 're ĩzaze za'ra mono wa. Duré dadā'ā āna hāiwa āma 're dasi'ubumroi u'āsi mono wa za, taha wa, tāma 're rowē za'ra mono di

za. ³⁷⁻³⁸ Daburu na da te 're robzuri za'ra mono wamhã, te za duré da te 're 'rãihãri za'ra. Tawamhã ni'wa hã te te rob're nherê, te te 'rãihãri ô wamhã, te za wasu'u ni, âne: "Ô hã ma rob're 'rata. Tane nherê, te te 'rãihãri ô di, si'uihã na. Ì'upana sô Ìromhuri'wa si ma Ìsimiromhuri hã uprosi." Æne te za wasu'u ni. Tane ma tô aibã norĩ hã aiwana te te dama 're Ìwasu'u 'rata za'ra. Taha wa, te za oto da te 're Ìzaze za'ra, a norĩ wa'aba zama 're Ìzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono nherê, datême te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono wamhã. — Æne Zezusi ma tô wama rowasu'u za'ra, Ìsiré 're wanomro mono wa.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã ahã na ma tô ìtême aihutu samaritanu norĩ hã, 'ri nho'ômo hawi. Pi'ô nhimirowasu'u hã da te saze sirômo za'ra wa, ma tô we ìtême aihutu ni. Æne 'ri tême wisi wi, ma tô aré pi'ô hã dama rowasu'u: "Ô hã aibã hã uburé te 're Ì'ab'manharĩ mono zé hã ma tô ìma waihu'u." Æne ma tô aré dama rowasu'u.

Tawamhã ìtême dasihutu wamhã, te ãma ropti za'ra ni, a'ã da'rata sãmra da. Taha wa, te syru na da'rata nhamra, 'ri nho'ômo ãma. Tame sãmra ré, te bâdã hã maparane ãma ne.

⁴¹ Taha wa, da'ahã na ma tô dasina umnhasi za'ra ni, dasi'uihã na ìmreme hã da te wapari za'ra wa. Danho'reptui'wa na ma tô saze za'ra ni, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te Ìpisutu na hã. ⁴² Tawamhã te ãne pi'ô ma nharĩ za'ra, pi'ô nhimirowasu'u wapari'wa norĩ hã:

— Asimirowasu'u hã wa te wapari za'ra wa, wa tô saze za'ra ni. Æhãna wasi'uihã na wa tô ìmreme hã wapari za'ra ni. Taha wa, wa oto waihu'u za'ra ni, ô hã Danho'reptui'wa te 're mo. — Æne te samaritanu norĩ hã tãma nharĩ za'ra, pi'ô ma.

Zezusi hã, dama Ìpire zadawa zapari'wai 'ra te te Ìpesezé wasu'u

⁴³ Tame sãmra pari, te oto apã mo Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, Zezusi hã. Wa norĩ hã wa Ìsiré ai'aba'ré ni. ⁴⁴⁻⁴⁵ Zezusi hã ma tô ãne nasi wama rowasu'u za'ra aré: "Re ìhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ìrob ãma 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ si, Ìsimiroti na wazép sina sô 're datob'uzu za'ra mono ô di." Æne Zezusi hã ma tô wama sina wasu'u za'ra aré. Taha wa, te apã mo, Darireza u. Apã wasihutu wamhã, ma tô dasima wê za'ra ni, da'rata 're sãmra mono da. È marĩ wa. Ta norĩ hã ma tô aihutu Zeruzarê u, Pascowa na datoi wa, dame si'rã'õtô da. Tame ma tô ãma 'madã'ã za'ra, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te Ìdapawaptobzém na. Taha wa, ma tô sô tatob'uzu za'ra ni, Darireza ãma 're Ìdasi'ubumroi mono norĩ hã.

⁴⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô apã wi, Cana na 'ri wa'õtô nhisi u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, Cana hã. Tame ma tô Zezusi hã â na uwa 'ru 'rãi wa'u Ìsé 'manha aré, te te 're Ìromhõsi mono na. Cana ãma sãmra ré, ma tô aibã hã ìtême wi, Capana' na 'ri nho'ômo nhisi hawi. Ta hã apito zadawa zapari'wa. ⁴⁷ Zezusihi wasu'u hã te te wapari sirômo wa, ma ìtême wi, Ì'ra hã hãzé wa. Æne te dasima wasu'u za'ra ni: "Zudeza hawi ma tô Zezusi hã wi, Darireza u." Tawamhã ìtême wisi wamhã, ãne te ti'ra hã tãma wasu'u, wawa sina: "Ì'ra hã hãzé ahã wa, wa we asô mo, ìma pese da. Te za oto Ìwi dârã."

⁴⁸ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— E niha te za marĩ dama Ì'manharĩ waihu'u'ô hã te dama 're Ì'ab'manharĩ mono zéb zarina si 're Ìzaze za'ra wa'aba mo.

⁴⁹ Taha wa, te asa tãma tinha, aibã hã:

— Ì'ra hã Ìwi dã'ã ô ré, Ìsiré ãma aimorĩ, ìtême.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Te za oto apâ aimo, ïtême. Ai'ra hã aiwi dâ'â ò di za. Rowê na te za aima 're mo. — Æne te tãma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã ma aibã hã ti'ra na mreme zaze. Taha wa, te apâ mo, ti'ra u. Tane nherê, bātã na ti'ra u wisi sirõmo ò di. Misi ma a'â nhono. Awêpsi te za wi, ti'ra u hã. ⁵¹Tawamhã tãma ïromhuri'wa norĩ hã 'ri tême wisi ò ré, ma tó sina uzusi za'ra. Ma tó tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ai'ra hã hãzé ò di. Rowê na te oto nhama.

⁵²Taha wa, ma tó ïmama hã asa ãma sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame bātã na ma tó sêptãrã.

Tawamhã te ãne asa tãma rowasu'u za'ra:

— Bãdã sipra wi ma tó tiwahã.

⁵³Tawamhã ïmama te tãma rowasu'u za'ra oto:

— Tane tó. Ahãmhã bãdã sipra wi, ma tó Zezusi hã ãne ïma tinha: “Ai'ra hã aiwi dâ'â ò di za. Rowê na te za aima 're mo.” — Æne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi mreme na. Taha wa, ma tó Zezusi hã sazei pese, aibã hã. ïmro zama ma tó saze. Aihĩni ma tó saze za'ra Zezusi hã, ti'ra norĩ me. Tãma ïromhuri'wa norĩ zama ma duré saze za'ra.

⁵⁴Æne Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ma tó tiwaihu'u pese na marĩ ï'manharĩ waihu'u'õ hã dama 'manha Zezusi hã, Zudeza hawi wisi wi. Æne dapawaptom na ma tó ãma sahu, 'Re ïhãimana u'ãsi mono we te te ïsatõri na, da te waihu'u za'ra da.

5

Zezusi hã aibã ïhi'rê te te ïpesezé wasu'u

¹Tawamhã daro mono hã ma tó Zeruzarê ãma tasi'rã'õtõ ni, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma dawata za'ra da. Taha wa, ma tó Zeruzarê u dame mo Zezusi hã, dame ãma wata da. Wa norĩ hã wa ïsiré ai'aba'rê ni duré, ïsiré 're wanomro mono wa. ²⁻⁵Tawamhã Zeruzarê ãma te aibã hã 're sãmra, ïhãzé ré hã. ³⁸na ma tó oto ãma tiwahu, tihãzé te te 're sêpata mono ré hã. Ta hã te dame nomro, ïhãzé ré norĩ me, ïtob'a norĩ me, duré ï'rãtêire norĩ me, duré ïhi'rê norĩ me zama. Pu'u 'rata te ta norĩ hã 're simi'wara, pu'u wawê 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma, pu hã. Tame 'ridawa hã pone'êrebã 'mazasizé hã. Wamremezém na Betezata na 'ridawa nhisi hã. Pu'u 'rata te uridi hã 're simasa, ⁵na ïhãiba hã. Tame te da'ahã na 're danhimi'wara uriti wa, ïhãzé ré hã. Hãiwa ãma Danhib'apito uptabi ma romhuri'wa zó, te dasina 're danhimipari za'ra. Ta hã te we 're ne hãiwa hawi, ã hã te te 're upi mono wa, 're ãsisasisi mono da. Tawamhã ni'wa hã ã sisasisi ré, te te ïsi'rai 'rada hã te za sêptãrã. ⁶Tawamhã Zezusi hã ma tó oto datême wi, ïhãzé ré norĩ u. Wisi wi, ma aibã hã tisã. Hãzé ré ãma ïwahub ahã na ma tó waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te aibã ma tinha:

— E asêptã'ã da hã te asima ïwê.

⁷Tawamhã aibã ma asa sada'ã:

— Apito, ni'wa hã hãimana ò di, 're ãsisasisi mono ré, ï'ãma ïsi'rai'wa da hã pu'u u. Æi ba atãma hãire nasi ïsi'rêi mono ré, te nasi ïwana si'ra za'ra ni, Æi ba. — Æne te aibã hã Zezusihi ma siwasu'u.

⁸Taha wa, ma tó Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã ãri, aimorĩ da oto.

⁹Taha wa, ma awa'awi tipesé, aibã hã. Pese wamhã, tiza'warizé hã ma tó ti'ã. Tawamhã para na te oto 're mo. Æne na hã sabadu na ma tó tiromhãiba, romhuri zahãrizém na. ¹⁰Taha wa, ma tó zudezu norĩ nhib'apito norĩ hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ihâimana u'âsi mono ma tô dama roti, da te 're romhuri za'ra mono tô da, sabadu na hâ. A hâ ĩsimiroti 'madâ'â âna te asa'warizé hâ 're ĩ'â, romhuri zahârízém na hâ.

¹¹ Taha wa, te aibâ hâ asa tâma nharĩ za'ra:

— Aibâ hâ ĩpese'wa hâ ma tô ĩza'warizé hâ ĩma ti'ru. ĩpara na oto 're ĩmorĩ da, te duré ĩma tinha.

¹² Tawamhâ te sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hâ ma tô asa'warizé hâ aima ti'ru. E 'wa hâ ma tô duré aima tinha, aipara na 're aimorĩ da hâ oto.

¹³ Taha wa, ma tô duré aibâ hâ asa tâma nharĩ za'ra:

— Me. Te waihu'u ô di, wa hâ. — Āne te tâma nharĩ za'ra. Zezusi hâ te te pese pari, âma sapa'a ô di. Da'ahâ wa, te awa'awi ĩsiti mo. Āne wa, Zezusihi nhisi hâ te te waihu'u ô di, aibâ hâ.

¹⁴ Tawamhâ 'ri 'wawi wa'ra 're, ma tô aibâ hâ sôpêtê Zezusi hâ, 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Te te sôpêtê wamhâ, âne te aibâ ma tinha, Zezusi hâ:

— Ma tô oto aséptâ, âhâna hâ. Taha wa, aiwasédé hâ 're 'manharĩ mono ô di za oto, 're 'manharĩ u'âsi mono wa, marĩ ĩwasété uptabi hâ aima romhâimana ô'umhasite. — Āne te tâma tinha.

¹⁵ Tawamhâ aibâ te mo, dama ĩpire norĩ u. Āne te tâma siwasu'u za'ra:

— ĩpese'wa hâ, wa tô waihu'u. Zezusi hâ ma tô ĩpese.

¹⁶ Taha wa, dama ĩpire norĩ hâ te oto sada tihâimana za'ra, romhuri zahârízém na te te pese wa, sabadu na.

¹⁷ Tawamhâ Zezusi hâ ma tô tâma nharĩ za'ra, âne:

— ĩmama hâ te za te te 're da'apawaptob u'âsi. ĩzama wa za duré te 're da'apawapto. — Āne te tâma siwasu'u za'ra.

¹⁸ Taha wa, te âma sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, romhuri zahârízé hâ ĩsimiroti za'ra zarina, te te 'madâ'â ô wa, duré 'Re ihâimana u'âsi mono hâ Timama na te te wasu'u wa, aiwa ĩwaihu'u pese zahuré na hâ.

Zezusi hâ, Timama zadawa para dama pire na 're ihâimana mono zé wasu'u

¹⁹ Tawamhâ Zezusi hâ te duré tâma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa hâ ĩsi'uihâ na dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô na te 're da'apawapto waihu'u mono ô di. ĩmama zadawa para, wa tô te 're da'apawapto. ĩmama hâ tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, wa tô te 're da'apawapto. ²⁰ Wa hâ ĩ'ra wa, te te 're ĩzawi pese. Ta hâ ma tô ĩpisutu, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te duré 're da'apawapto mono da. Wa hâ te 're da'apese mono wa, ma tô ĩ'âma 're datob'uzu za'ra. Zahadu wapsi, ĩmama te za duré ĩma tinha, tiwaihu'u pese na te te 're da'apawapto mono zarina, te 're da'apawapto mono da. Tawamhâ te za duré ĩ'âma 're datob'uzu za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi wa. ²¹ 'Re dadâ'â za'ra mono wa, te ĩmama hâ ab're hawi te te 're da'ahâiwa'utu, apâ 're danomro u'âsi mono da. ĩzama te ĩsima 're ĩ'awê mono norĩ ma, wa za duré te 're anharĩ, apâ 're hâiwa'utu za'ra mono wa, 're nomro u'âsi mono da, wa hâ ĩ'ra wa. Tawapsi te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi na.

²²⁻²³ ĩmama hâ 'râwi sipisutu ô di, ti'ai âma dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé mono da. Taha da, ma tô tĩ'ra wa, ĩpisutu. E marĩ da. Āma 're ĩdawata za'ra mono ne, ĩsine ĩwaihu'u pese wa, ĩ'âma zama 're dawata za'ra mono da. ĩ'âma 're dawata za'ra mono ô wamhâ, we ĩzatōrĩ'wai âma zama duré 're dawata za'ra mono ô di za, ĩmama âma.

24-25 — Īmreme hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, duré we Īzatōrĩ'wa hã da te đasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, te za tipê'ê na sina uwaim-rami sirômo za'ra, rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono ô di za. Te za tipê'ê na âma saprĩ sirômo za'ra, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono zém hawĩ, dapê'ê 're rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u hã.

26 Īmama hã dapê'ê 're, dadâ'â âna rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa dama. Ī'ra wa, ma tô duré ĩpisutu, ĩzama 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa na dama 're ĩhâimana mono da. 27 Ta hã ma tô duré ĩma tinha, ti'ai âma dahâimanazéb zarĩna, te dama 're arowairébé mono da, ĩsadawa para wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã 're ĩhâimana mono wa.

28-29 — Īmreme na atob'uzu za'ra wa'aba mono ô di za. Niwapsi te za 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni. Īhârâ hã da te wapari za'ra wa, te za ab're hawĩ tawairébé ni. Tawamhã 're ĩnomro wê mono norĩ hã te za apâ hâiwa'utu za'ra, rowê u'âsi 're hâimana u'âsi za'ra mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. 'Re ĩnomro wasété mono norĩ zama, te za duré apâ hâiwa'utu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono da.

Zezusi hã, Timama zadawa para datême 're ĩmorizém na dama ĩsiwasu'uzé

30 — Īnhimipisutu zarina si, marĩ na te dama 're arowairébé mono ô di za. Īmama nhimipisutu zarina si, wa za ti'ai âma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, te dama 're arowairébé. Īnhimipisutu zarina, marĩ na te dama 're arowairébé mono da, te ĩsima 're da'awê mono ô di, wa hã. We Īzatōrĩ'wa nhimipisutu zarina si, te dama 're arowairébé mono da, wa ĩsima te 're da'awê u'âsi. Taha wa, te dama 're arowairébé mono wamhã, te dama âma upa za'ra ô di za. Duré ropipa hã 're ĩnomro wasété mono norĩ ma, te 're apisutu mono wamhã, te tâma âma upa za'ra ô di za.

31 — Īsiwaprosi uptabi, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ô di. Ni'wa te te ĩzadawa waptob ô wamhã, âté te za ĩzadawa nhipse na ĩma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩsiwaprosi uptabi, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ô di.

32 Īhâiba amo hã ma tô ĩzadawa wapto. Tô sena ma tô aima sina ĩwasu'u za'ra wa'wa. Āne na wa tô waihu'u.

33-37 — Ā ro'ore hã te te dama rob'uiwê wamhã, dama rowê di. Tane Zuwã Batita hã ma tô simi'ê na te te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, dama rowê di. A norĩ wa'wa hã ma tô ĩtême ĩda'mazatōrĩ za'ra wa'wa, te te siwi sadanharĩ za'ra da, ĩsimirowasu'u na. Tô sena ĩsimirowasu'u hã. E marĩ da, wa âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, Zuwã Batita te te Īâma ĩrowasu'uzém na hã. 'Re ĩzaze za'ra wa'aba mono da, te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono da, wa âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsimirowasu'u na hã ĩsina. Zuwã Batita hã ma tô mremer pire na te te dama 're ĩwasu'u wê. Mremer pire nherê, ti'ai âma ĩpoto si, ô hã. Ti'ai âma 're ĩpoto za'ra mono zô si, 're ĩnhimipari mono ô di, te te dama 're ĩwasu'u wê za'ra mono wa, da te 're ĩzaze za'ra mono da. E marĩ wa. Īmama hã te te dama 're ĩwasu'u wê mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô ĩpisutu, te te 're ĩromhōsi mono zarina, te 're da'apawapto mono da, we te te ĩzatōrĩ na da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã niwa atômo na 'madâ'â za'ra wa'aba ô di, ĩmama hã. Duré niwa aipo're na ĩmreme hã wapari za'ra wa'aba ô di. 38 Duré ĩmreme hã aipê'ê 're, 're hâimana za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, te te we atême ĩzatōrĩ za'ra wa'aba nherê, asina 're ĩumnhasi za'ra wa'aba mono ô di. 39-40 A norĩ wa'wa hã te âne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba

mo: “Wa norī hā wa wa te 're sōrē u'āsi za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono mreme ui'éré hā. Taha wa, wa za āma wasina uwaimrami za'ra ni, 're idanomro u'āsi mono zé hā.” Āne te asima 're irowasu'u za'ra wa'aba mo. Ta hā te iwasu'u, 'Re ihāimana u'āsi mono mreme ui'éré hā. 'Re sōrē u'āsi za'ra wa'aba mono nherē, asima 're iwē uptabi za'ra wa'aba mono ō di, 're izaze za'ra wa'aba mono da. 'Re izaze za'ra wa'aba mono 'wa'āhā, wa aré aima pisutu za'ra wa'wa, 're idanomro u'āsi mono zé hā asina uwaimrami za'ra wa'aba da.

⁴¹ — Wa hā i'āma 're aiwata za'ra wa'aba mono zō, isina 're inhimnhasi mono ō di. ⁴² E marī wa. Te isina aiwahu'u za'ra wa'aba wa, asimirosa'rata na. 'Re ihāimana u'āsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono ō di. ⁴³ Izama asiwi 're izawi pese za'ra wa'aba mono ō di. Imama zadawa para we atēme imorī za'ra wa'aba nherē, āma 're izaze za'ra wa'aba mono ō di. Āté te za ni'wam norī nhimirowasu'u si 're isazei pese za'ra wa'aba mo, 'Re ihāimana u'āsi mono te te we datēme 're satōrī za'ra mono ō nherē, ta norī hā. ⁴⁴ A norī wa'wa hā 'Re ihāimana u'āsi mono te te 're aiwēsāmri za'ra wa'aba mono da, asima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono ō di. Ma tō asima 're idawē uptabi za'ra wa'aba mō, ti'ai āma 're idanomro mono si te te 're aiwēsāmri za'ra wa'aba mono da. E niha te za tawamhā, asina 're i'umnhasi za'ra wa'aba mo. Wa hā i'ra nherē, āté asina 're i'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di za. ⁴⁵ E Imama ma, wa za aiwasu'u za'ra wa'wa, 're izaze za'ra wa'aba mono ō na. Mare di. Mozési hā te za tāma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're izaze za'ra wa'aba mono ō na, aima i'umnhasi za'ra wa'wa hā. ⁴⁶ Duréihā Mozési hā ma tō iwana i'āma rob'ui'éré siro dama. Tane nherē, isimi'ui'éré hā sena na 're saze za'ra wa'aba mono ō di. 'Re saze za'ra wa'aba mono 'wa'āhā, te aré 're izaze za'ra wa'aba mo. ⁴⁷ I'āma rob'ui'éré hā sena na 're saze za'ra wa'aba mono ō wamhā, e niha te za tawamhā imreme na 're izaze za'ra wa'aba mo. Āté imreme na 're izaze za'ra wa'aba mono ō di za. — Āne Zezusi ma tō tāma rowasu'u za'ra, dama ipire norī ma.

6

*Zezusi hā da'ahā uptabi nherē, te te ida'asaihurizé wasu'u
Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17*

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō uba're na saprī, isō'ōmo na. Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, isō'u hā. Tiberizadi na isō'ōmo nhisi hāiba amo hā. Wa norī hā wa isiré saprī za'ra ni, isiré 're wanomro mono wa. ² Da'ahā na te duré isarina ai'aba're ni. E marī wa. Tiwahu'u pese na, marī dama i'manharī wahu'u'ō hā te te dama ab'manharī wē mono wa, danho'a. ³ Tawamhā sa'a nhisi u, wa hāimo ai'aba're ni, Zezusihi siré. Sa'a nhisi āma, wa oto isiré asimro ni. ⁴ Romhuture di oto, zudezu norī te, dato hā da te 're i'manharī za'ra mono zéb u hā, Pascowa na dato nhisi hā.

⁵ Tawamhā itēme dasi'aba'rei wamhā, ma tō da'ab'madā, Zezusi hā. Da'ahā uptabi na te itēme ai'aba're ni. Te te da'ab'madā'ā wamhā, Piripihī ma, te tinha, āne:

— E mame dasa hā te 're simi'wara, wa te dama i'uiupra za'ra da hā, aihīni āma dasaihuri da hā.

⁶ Taré ma sadawa pibu Piripi hā, 'rāwi te te sina roti sirōmo nherē, te te ida'apawaptobzéb da hā.

⁷ Taha wa, te Piripi hā asa tāma tinha:

— Da'ahā uptabi wamhā, wa aré dasa na rob'uiprazé hā ahā uptabi nherē, uprosi za'ra ni, 200 na ihāiba nherē. Tane nherē, te aré da'āma ai'utō, i'u'ētē

wapu hã. Syry na dasa hã da te huri da nherẽ, aihĩni dasa hã da te huri õ di aré. — Āne Piripi te tãma tinha.

⁸⁻⁹ Taha wa, wa ĩsiré 're ĩwanomro mono hã misi Zezusihi ma 'manharĩ ni. Ādéré hã Sima Pedruhu no hã te tãma tinha, āne:

— 'Watébrémi te, ĩ'u'ěté wapu hã te tihãiba, arozum ne u'ēne hã. 5 na ĩhãiba hã. Duré pe'a hã maparanere. Tawamhã āne aihĩni dasaihuri õ di za. — Āne te Ādéré hã Zezusihi ma wasu'u.

¹⁰ Tawamhã ma tō Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Te za dama ĩnharĩ za'ra wa'wa, ti'ai wa, dasi'ubumro da. — Āne te wama nharĩ za'ra. Tame du hã sa'ěté di. Taha wa, ma tō ti'ai wa asimro ni. Da'ahũ uptabi di. Aibã si, wa te wasiwi sa'rata wamhã, 5 miu na ĩhãiba hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi ma tō waibu, ĩ'u'ěté wapu hã. 'Re ĩhãimana u'ási mono āma te tiwata, sōpru wa. Taha pari, ma tō wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da. Pe'a zama ma duré wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da. Tawamhã ĩ'u'ěté wapu hã umrore nherẽ, da'āma si'utōrĩ õ di. Pe'a zama maparane nherẽ, da'āma si'utōrĩ õ di. Taha wa, ma tō aihĩni dasa hã huri ni. Ma tō da te 'mahãpãrĩ, da'āma si'utōrĩ āna. ¹² Da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, Zezusi hã te wama 'ru za'ra, apã wa te ubumroi mono da, danho'rada hã taré simi'wara tō mono da.

¹³ Taha wa, wa tō apã wa te ubumro za'ra. Si'õtō wa, wa tō wa te sé. Si'õno hã ahã di, danho'rata ré hã, wa te ĩ'ubumro za'ra hã ĩ'u'ěté wapu wē'ei ré hã. 12 na si'õno hã.

¹⁴ ĩ'u'ěté wapu hã umrore nherẽ, da'āma si'utōrĩ õ wa, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese wa, Zezusi hã. Tawamhã te āne dasima rowasu'u za'ra ni, dasaihuri wē te:

— Tō sena õ hã 'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u'wa, we datēme ĩmorĩ zō 're ĩdanhimipari za'ra mono. Oto wa te wasiwi saprõni aba, āma wanhib'apito za'ra da. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã danhimiroti hã ma tō sina waihu'u. Taha wa, te siwaprosi sa'a nhisi u mo apã, danhiti.

Zezusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u

Mateusi 14.22-33; Marcusi 6.45-52

¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã mara simeĩ wamhã, wa tō si'ra za'ra ni âi ba, uba're na wa te saprĩ za'ra da, zara u, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Robra di oto. Zahadu watēme wisi za'ra õ di, Zezusi hã. ¹⁸ Tawamhã ma rowa'u hã wawi tiwatobro za'ra, rowa'u'u za'ēne hã. Taha wa, âsisasi hã sa'ěté di. ¹⁹ Wa norĩ si, wa tō wasiré sari za'ra ni uba're hã, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ si. Sa'a hawi wasi'aba'rúi wamhã, â wa'wa u ma tō uba're hã waré tihãimana za'ra. 5 na ti'ai pibuzém na, wa tō oto wasina wapahã za'ra ni, niha wamhã, até 6 na ti'ai pibuzém na. Tawamhã Zezusi hã wa tō wasiwi sãmri ni. Â nhisi baba te wei watēme timorĩ za'ra, uba're u. Romhuture di oto. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tãma wapē'ēwara za'ra ni.

²⁰ Taha wa, Zezusi te wama si'mahãrã za'ra, āne:

— Wa hã wa we atēme ĩmorĩ 'wa. ĩma aipahi za'ra wa'aba tō.

²¹ Tawamhã āne wama si'mahãrã za'ra wa, tãma wapahi za'ra āna, wa tō sô wahãrã za'ra ni, uba're u watēme sébré za'ra da, wama rowē za'ra wa. Watēme sébré za'ra wĩ, ma tō uba're hã â zadaré u sina ropto, wa te wasima āma ĩrotizéb u.

Zezusihi zō ĩdanhoprézé wasu'u

²² Tawamhā da'ahā na te waza'u asimro ni, ĩsō'u zaihā na bātā pusizém niwī. Taha wa, awēmhā te āne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Ahāmhā hā uba're hā misire te nomro, āmhā. Zezusihi siré 're ĩnomro mono norī si ma tō asisi uba're wa, te te siré sari za'ra da. Zezusi hā ĩsiré sébré za'ra ō di. E momo te bété mo. — Āne te tasisadhanarī za'ra ni. ²³ Tawamhā ni'wam norī hā ma tō uba're na datēme saprī za'ra wawa'rāmi, zara u. Tiberizadi hawī ma tō datēme saprī za'ra, 'ri nho'ōmo hawī. Wanhib'apito hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma ĩwatazéb u, ma tō āma roptob za'ra, dasa hā da te ĩhurizéb u. ²⁴ Tawamhā Zezusi hā sāmra ō wa, duré wa norī zama wasi'ubumroi ō wa, ma tō uba're wa, asisi ni, tisa te te ĩhuri norī hā zara u te te āma saprī za'ra da apā. Tawamhā Zezusihi zō danhopré da, ma tō uba're na saprī za'ra ni, Capana'u u.

Zezusi hā dasai uptabi na dama ĩsiwasu'uzé

²⁵ Tawamhā Zezusi hā ma tō sāmri za'ra ni, Capana'u āma ĩsō'u zara niwī. Da te dasiwi sāmri wamhā, āne te sadanharī za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niwa ma tō we aiwi, āwa.

²⁶ Taha wa, te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— E marī da, te we ĩzō asōpré wa'aba mo. E marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā ĩwaihu'u pese na te aima 'manharī za'ra wa'aba wa, ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono we te te ĩzatōrī na. E taha wa, te we ĩzō asōpré wa'aba mo. Mare di. Taré ĩ'u'ēne hā 'mahāpārī za'ra wa'aba mono wē te, te we ĩzō asōpré wa'aba mo. ²⁷ Dasa hā dawī wasété su'u di. Taha wa, asa zō si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za. Dasa ne zō si, te za 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, wē na 're ĩhāimana u'āsi mono ne zō si. Ta hā rowé u'āsi dadā'ā āna 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé, te wasu'u. Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpoto wa, ma tō ĩmama hā ĩpisutu, ĩsada wa para te dama 're anhomri mono da, rowé u'āsi 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā.

²⁸ Tawamhā ma tō asa tāma nharī za'ra ni, āne:

— E marī na ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sima 're da'awē, te te sima 're ĩwē mono zéb uwaibaba, wa te tāma āma 're uwaimrami za'ra mono da. Ma'āpé wama waihu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da.

²⁹ Tawamhā te Zezusi hā asa tāma nharī za'ra, āne:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō we ĩzatō, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono da. Tawamhā asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, te za tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwē mono zéb uwaibaba, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono wa.

³⁰⁻³¹ Taha wā, te asa tāma nharī za'ra ni, āne:

— Wahi'rata norī hā a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tō te te 're huri mana na dasa nhisi hā. Āne ma tō daza'u āma rob'ui'éré ĩbaihā na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā: “Ma tō te te dama 're anhomri, hāiwa hawī dasazé hā.” A hā bété. E marī te za wanho'a duré wama ĩ'manha, dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā, wa te āma aiwaihu'u pese za'ra wa, wa te asaze za'ra da.

³² Taha wa, te Zezusi hā tāma nharī za'ra, āne:

— Mozési hā hāiwa hawī te te dama 're anhomri mono ō di, dasazé hā. ĩmama si hāiwa hawī dasa nhomri'wa te 're hāimana, ate wa'aba da, dasai uptabi hā. ³³ Dasa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhībzari hā hāiwa hawī we ĩmorī te wasu'u, dadā'ā āna 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā te te dama 're anhomri mono da. — Āne te Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra.

³⁴ Tawamhā te asa tāma nharī za'ra ni, āne:

— Wama 're anhomri u'āsi mono, wasai uptabi hā.

³⁵ Taha wa, te Zezusi hā oto tāma siwasu'u za'ra, āne:

— Wa hā dasai uptabi na, wa ĩsiwasu'u. Mra wa, dasa hā da te 're 'mahâpārĩ za'ra mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. 'Rubu wa, ā hā da te 're āhuri mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. Tane durē, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ētē za'ra mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za. ³⁶ A norĩ wa'wa hā ma tō ĩ'madâ'ā za'ra wa'wa. Tane nherē, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono o di. Āne wa tō aima wasu'u za'ra wa'wa arē. ³⁷ ĩmama ma tō da'apisutu, ĩnhib'a'uwē si 're danomro mono da. Ta norĩ si te za te te 're ĩzaze za'ra, te te ĩpisutu za'ra norĩ hā. Te te 're ĩzaze za'ra mono nherē, e wa za ĩsiwi te 're awē'ō. Mare di. Te ĩsiwi 're awē'ō mono o di za. ³⁸ Wa hā hāiwa hawi wa wei mo. E marĩ da. E 'rāwi ĩnhimiroti si te ĩsima 're 'madâ'ā mono da. Mare di. 'Rāwi ĩnhimiroti si te ĩsima 're 'madâ'ā mono da, we ĩmorĩ o di. We ĩzatōrĩ'wa nhimiroti si te 're 'madâ'ā mono da, wa wei mo. ³⁹ E marĩ, ma tō te te sima 're wē, ĩmama hā. ĩzazei'wa norĩ te 're ab'madâ'ā pese u'āsi mono wa, ĩte u'āsi 're nomro mono da, ma tō te te sima 're wē, ĩte da, te te ĩma 're apisutu sirōmo mono wa. Ma tō durē te te sima 're ĩwē, ĩzazei'wa norĩ na hā 're dâ'ā za'ra mono wa, bātā na te ahāiwa'utu da, apā 're hāimana u'āsi za'ra mono da oto, ti'a ĩsi'utōrĩzēb āma. ⁴⁰ ĩmama ma tō durē te te sima 're da'awē, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, rowē na 're dahāimana u'āsi za'ra mono da, hāiwa āma. Tawamhā 're dâ'ā za'ra mono wa, wa za bātā na hāiwa'utu za'ra, ti'a ĩsi'utōrĩzēb āma. — Āne te Zezusi hā tāma siwasu'u za'ra.

⁴¹⁻⁴² Dasa hā hāiwa hawi we ĩmorĩ na siwasu'u wa, te āne sima rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ hā:

— Oro hāiwa hawi wei morĩ za. Ō hā Zezusi, Zuzéhé 'ra. ĩna zama wama waihu'u pese za'ra di. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁴³ Taha wa, te Zezusi hā asa tāma nharĩ za'ra:

— Tō'ā. Tane ĩma nharĩ za'ra wa'aba o di za. ⁴⁴ Dasi'uihā na da te 're ĩzazei waihu'u za'ra mono o di za. ĩmama si te za te te 're da'apisutu we ĩzatōrĩ'wa hā, da te 're ĩzaze za'ra mono da. Tawapsi te za da te 're ĩzaze za'ra. Tawamhā 're dadâ'ā za'ra mono wa, wa za bātā na ab're hawi da'ahāiwa'utu ti'a ĩsi'utōrĩzēb āma, apā 're dahāimana u'āsi za'ra mono da oto. ⁴⁵ Durēihā ma tō āne na rob'ui'éré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā: “Timreme te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.” Āne ma tō āma rob'ui'éré. Tawamhā ĩmama, timreme te te dama 're awaihu'u mono wamhā, da te āma 're sazei pese za'ra mono wamhā, ĩmreme na zama te za durē da te 're ĩzazei pese za'ra. ⁴⁶ ĩmama hā datōmo na da te 're 'madâ'ā za'ra mono o di. ĩwétési wa tō te 're 'madâ'ā, ĩhawi we ĩmorĩ wa.

⁴⁷ — Tawamhā Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhā, rowē u'āsi te za dadâ'ā āna 're dahāimana u'āsi za'ra hāiwa āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata. Tō sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ⁴⁸ Wa hā dasa na, wa ĩsiwasu'u, rowē na 're idahāimana u'āsi za'ra mono zé nhomrĩ'wa, 're ĩmorĩ wa, dama. ⁴⁹ Wahi'rata norĩ hā a'ubuni wĩ 're nomro mono ré, ma tō mana na te te 're huri. Tane nherē, dâ'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra mono o di, ta norĩ hā. Ma tō tidâ'ā za'ra. ⁵⁰ Hāiwa hawi dasa na 're dasaihuri mono wamhā, rowē u'āsi te za dadâ'ā āna ĩ'rata 're dahāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma. ⁵¹ Wa hā dasa na wa tō ĩsiwasu'u, hāiwa hawi we ĩmorĩ wa. Ni'wam norĩ hā ĩ'āma 're saihuri u'āsi mono wamhā, te za dâ'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma. Taha da, wa za ĩhāiba hā dama tisō, dazada ĩdâ'ā da. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

⁵² Taha wa, te sima rowasu'u za'ra:

— E niha te za ō hā tihāiba hā wama sōmri za'ra, āma 're wasaihuri u'āsi mono da.

⁵³ Tawamhā Zezusi te duré asa tāma nharī za'ra:

— Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo. Īhāiba na 're asaihuri aba mono ō wamhā, duré ĩwapru, 're āhuri aba mono ō wamhā, rowē u'āsi ĩ'āma 're anomro aba mono ō di za. ⁵⁴ ĩ'āma 're dasaihuri mono wamhā, duré ĩwapru, da te 're āhuri mono wamhā, rowē u'āsi te za ĩ'āma 're danomro. Tawamhā 're dadā'ā za'ra mono wa, wa za bātā na ab're hāwi da'ahāiwa'utu ti'a ĩsi'utōrīzēb āma, apā 're dahāimana u'āsi za'ra mono da. ⁵⁵ Īhāiba hā dasai uptabi. Duré ĩwapru hā, ā uptabi. ⁵⁶ Īhāiba na 're dasaihuri mono wamhā, duré ĩwapru, da te 're āhuri mono wamhā, te za ĩsiré 're dahāimana u'āsi za'ra. Wa hā wa za duré ĩsiré 're ĩmorī u'āsi za'ra. ⁵⁷ ĩmama hā ma tō we ĩzatō, 're ĩmorī u'ā hā. Ta hā 're hāimana u'āsi mono wa, wa za duré wa hā 're ĩhāimana u'āsi. Taha wa, ĩ'āma 're dasaihuri mono wamhā, te za ĩsine 're dahāimana u'āsi za'ra hāiwa āma, 're dadā'ā za'ra mono āna. ⁵⁸ Wa hā dasa na, wa tō ĩsiwasu'u, ĩmama, hāiwa hāwi te te we dama ĩnhomri na. Wahi'rata norī hā ma tō duréihā hāiwa hawim na tisa hā te te 're huri. Tane nherē, dā'ā āna 're hāimana u'āsi za'ra mono ō di. Ma tō tidā'ā za'ra. ĩ'āma 're dasaihuri mono wapsi, dadā'ā āna te za 're dahāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma.

⁵⁹ Āne Zezusi ma tō tāma siwaihu'u za'ra, zudezu norī te, rowahutuzēb āma, Capana'u āma.

Zezusi hā tisiré norī te te sina ĩsadanharī za'ra zé wasu'u, za te te ĩrēme za'ra zéb zō

⁶⁰ Tawamhā Zezusihi nhimirowasu'u hā ma tō dame wapari za'ra, ĩsazei'wa norī hā. Te te wapari za'ra wamhā, āne te ahā na sima rowasu'u za'ra:

— ĩsimirowasu'u hā wama pire di, wa te āma ĩsaze za'ra zéb da hā.

⁶¹ Ta norī hā sima si te te rowasu'u za'ra nherē, ma tō ĩmreme hā sina waihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te tāma nharī za'ra, āne:

— E ĩmreme hā asiwi wē'ō za'ra wa'aba wa, te za ĩrēme za'ra wa'wa. ⁶² Wa hā ti'ai āma dasiré ĩpodo hā, apā hāiwa u ĩmorī ré, ĩmadā'ā za'ra wa'aba wamhā, e niha te za tawamhā asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. ⁶³ 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani si te za te dama 're anhomri, dadā'ā āna 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā. Dasi'uihā na da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. Marī na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za ĩpē'ēzani hā te te dama 're anhomri, 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zé hā.

⁶⁴⁻⁶⁵ Āne, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherē, āne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba nherē, aihīni ĩmreme na ĩzaze za'ra wa'aba ō di za, ātē. Dasi'uihā na da te 're ĩzazei waihu'u za'ra mono ō di za. ĩmama si te te dama 're anharī mono wapsi, te za ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra. Āne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. — Āne Zezusi ma tō tāma rowasu'u za'ra. E marī wa. Da'ahā na ĩsiré 're danomro mono nherē, aihīni te te sazei uptabi za'ra ō wa. Ta norī hā tō senai ō na, ma tō Zezusi hā sina waihu'u za'ra. Duré te te dama ĩhāiba nhomri da hā ma tō sina waihu'u siro, Zezusi hā.

Taha wa, ma tō aré dama rowasu'u:

— Dasi'uihā na da te 're ĩzaze za'ra mono ō di za. ĩmama si te te dama 're anharī mono wapsi, te za da te 're ĩzaze za'ra. — Āne ma tō dama rowasu'u aré, da te waihu'u za'ra da.

⁶⁶ Tawamhã da'ahâ na oto ïsiré 're danomro mono ô di, ïsazei'wa norî hã. Ìmreme te te wapari ze za'ra ô wa, ma tô oto rême za'ra ni. ⁶⁷ Taha wa, te Zezusi hã wazadhanarî za'ra:

— E a norî wa'aba zama te za ïrême za'ra wa'wa. — Æne te wazadhanarî za'ra, 12 na wahâiba norî hã ïsiré 're ïwanomro mono norî hã.

⁶⁸ Tawamhã Sima Pedruhu si te asa tâma tinha:

— Mare di. Wa te airême za'ra ô di za. Wa te airême za'ra wamhã, e 'wa tême, wa za 're wanomro, rowasu'uwê hã wa te 're ïwapari za'ra mono da hã. Aimreme si wama pire za'ra di. Aimreme na si da te 're asaze za'ra mono wamhã, rowê u'âsi te za ai'âma 're danomro. Te za duré hâiwa âma 're dadâ'â za'ra mono âna 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata. ⁶⁹ 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô we asatô. Wa norî hã wa tô asaze za'ra ni. A hã 're aimorî wê uptabi di. Æne na wa tô aiwaihu'u za'ra ni. — Æne te Zezusihi ma tinha.

⁷⁰ Tawamhã Zezusi asa te wama nharî za'ra:

— A norî wa'wa hã 12 na aihâiba za'ra wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, ïsiré 're anomro aba mono da, dama 're ïzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, misire Wa'uburé nhib'a'uwê te 're mo, asiré wa'aba. — Æne ma tô wama waihu'u za'ra.

⁷¹ Wa'uburé nhib'a'uwê hã te te wama wasu'u za'ra wamhã, Zudasi te wasu'u, Sima Icarizotihî 'ra hã. Ta hã 12 na Zezusihi siré 're ïwanomro mono norî siré 're morî nherê, te za niwapsi dama hâiba nho, Zezusi hã.

7

Zezusi hã ïsisânawã norî, Zudeza u te te siwi ïsatôrizé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã te datême 're mo, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma si. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma oto datême 're morî ô di. E marî wa. Te te siwi wîrî da, te te sima âma roti za'ra wa, dama ïpire norî hã. Taha wa, te oto ïsiti 're timorî za'ra datême si, Darireza âma si. ² Romhuture di oto bâdâ hã dasi'râ'ôtôzéb u hã, âma ïdasipo're pu'u za'ra da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïdanhimroi wê mono zém na a'ubuni wi, darop téb u. ³ Tawamhã ïno norî hã te apâ siwi satô Zezusi hã, Zudeza u morî da. Æne te tâma nharî za'ra:

— Apâ te za oto aimo, Zudeza u asazei'wa norî u, marî ïwê hã dama ab'manharî ré, te te âma ai'madâ'â za'ra da, asazei'wa norî hã. ⁴ Ni'wam norî hã te te sima 're dawê za'ra mono wamhã, dama marî 'manharî wê na da te 're waihu'u za'ra mono da, pi'uriwi ïwê hã te te dama 're 'manharî za'ra mono ô di za. Sô'awi te za te te dama 're ab'manharî. Taha wa, ma'âpé sô'awi dama 're ab'manharî u'âsi mono za, da te âma 're aiwaihu'u za'ra mono da. — Æne ma tô ïno norî hã tâma waihu'u za'ra, Zezusihi ma.

⁵ Ta norî hã tidub'rada hã zahadu te te saze za'ra ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono, we te te ïsatôrizé na Danho'reptui'wa da.

⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharî za'ra, ãne:

— Zahadu bâdâ hã ïwa waptâ'ã ô di, âma ïmorîzéb da hã. Niwam na âma ai'aba'rei wa'aba wamhã, aima rowê za'ra wa'aba di za. ⁷ Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô di za. Ìwétési te da te dasiwi 're ïruiwapari. E marî wa. Da te 're ï'manharî wasété za'ra mono zé hã te dama 're awaihu'u mono wa. ⁸ A norî wa'aba si te za ai'aba'rei wa'wa, dasi'râ'ôtôzéb u hã. Æhãna ïmorî ô di za. Zahadu bâdâ hã ïwa waptâ'ã ô di, âma ïmorîzéb da hã. — Æne Zezusi te tâma nharî za'ra.

⁹ Taha wa, te a'â nhamra Darireza âma, Zezusi hã.

ZeZusi hā dasi'rā'ōtōzéb āma īsāmrazé wasu'u

¹⁰ Tawamhā īno norī hā datozéb u si'aba're za'u si, te oto ZeZusi hā mo pi'uriwi. ¹¹ Dasi'rā'ōtō wamhā, te só rob'madā'ā za'ra, dama ĩpire norī hā. Te nasi sô anharī za'ra:

— E mahāta ZeZusi hā. — Āne te nasi sô anharī za'ra.

¹² Dasi'rā'ōtōzéb u ĩdasito mono norī hā te duré dasima rowasu'u za'ra ni. Misire damreme ō di āma. Ni'wam norī hā te āne dama rowasu'u za'ra:

— Ō hā te 're timorī wē, ZeZusi hā.

Ni'wam norī hā te duré dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Sadawa nhipese na te ō hā te te dama 're rowasu'u. — Āne te dama rowasu'u za'ra. Tawamhā ĩwasu'u na āma dasisaze za'ra ō di.

¹³ Pi'uriwi te āne dasima wasu'u za'ra ni, ZeZusi hā. Sō'awi da te dasima rowasu'u za'ra ō di, dama ĩpire norī pipa te.

¹⁴ Tawamhā dasi'rā'ōtō ré, ma tō ZeZusi hā wi, 'ri za'ētē u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu.

¹⁵ Tawamhā dama ĩpire norī hā ĩmreme te te wapari za'ra wamhā, ma tō āma titob'uzu za'ra. Āne te sima rowasu'u za'ra:

— Ō hā watēme 're zasi mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti, wa te tāma 're waihu'u za'ra mono da. E niha ma tō waihu'u pese, te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hā. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

¹⁶ Taha wa, te ZeZusi hā asa tāma nharī za'ra:

— ĩsi'uihā na te dama 're rowasu'u mono ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō we ĩzatō, te dama 're rowasu'u mono da. Taha zadawa para, wa tō te dama 're rowasu'u. ¹⁷ E niha te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono na hā, niha wamhā, ĩsi'uihā na ĩnhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono ō na hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti si, da te 're 'madā'ā pese za'ra mono wamhā, te za da te āma 're ĩwaihu'u za'ra. ¹⁸ Dasi'uihā na danhimirosa'rata na da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, te za sô 're simnhasi za'ra, mreme wē wa, āma 're dawata za'ra mono zô. Datēme datatōrī'wai āma si 're dawata za'ra mono da, da te dasima 're wē za'ra mono wamhā, tō sena na si danhimirowasu'u hā. Dazadawa nhipese ō di. ¹⁹ Duréihā Mozési hā ma tō aima sōmri za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā, aihirata norī wa'aba ma hā. Tane nherē, ĩsimiroti hā 're 'madā'ā pese za'ra wa'aba mono ō di. E marī wa, te bété asima ĩwē za'ra wa'wa, asiwi ĩwīrī aba da. — Āne te ZeZusi hā tāma nharī za'ra.

²⁰ Tawamhā āne hā da te wapari za'ra wamhā, te asa tāma nharī za'ra ni:

— E 'wam norī hā ma tō bété sima aiwē za'ra, te te siwi aiwīrī da. Wa'uburé te te aima nharī wa, te asimiza'rese āna wama ĩnharī za'ra. — Āne te ZeZusi hā ma nharī za'ra ni.

²¹⁻²³ Tawamhā te ZeZusi hā asa dama tinha:

— Misi dama ĩmanharī waihu'u'ō hā wē nherē, te dama 'manharī 'ru te, ma tō ĩāma atob'uzu za'ra wa'wa. Duréihā Mozési hā ma tō dama pisutu danhihāiwata nhihârizé hā, ĩwana wahirata norī hā te te dama ĩpisutuzéb zarina. Taha wa, bâdâ te te ĩpisutuzém na te za aibâ 'rare hā 're ĩshāiwata nhihâri za'ra wa'aba mo, sabadu na. Āne na te za tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, Mozési te te dama ĩpisutuzé hā. Tawamhā e marī da, ma bété ĩzada asahi za'ra wa'wa, romhuri zahârizém na aibâ te pese wa, sabadu na. ²⁴ Ma'āpé atōmo na dahâiba mana wawi, asiwi 're ĩda'madā'ā za'ra wa'aba mono zéb zarina si, asiwi 're dawē'ō za'ra wa'aba mono tō, ĩ'uwaibaba si 're dawaihu'u za'ra wa'aba mono da. — Āne ZeZusi te dama tinha.

Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na rowasu'u

²⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra, Zeruzarê âma 're ìsi'ubumroi mono norĩ hã. Taha wa, te âne âma sima rowasu'u za'ra:

— Ni'wai âma te sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, wama ìpire norĩ hã. Átê ô hã da te dasiwi ìwĩrĩ da hã. ²⁶ Ni'ã. Sô'awi te te dama 're rowasu'u mono nherê, da te tâma nharĩ za'ra ô di, rowahutu na te te sazâri da. E Danho'reptui'wa na ma tô siwi waihu'u za'ra, wama ìpire norĩ hã. ²⁷ Danho'reptui'wa wei morĩ wamhã, ìsa'ru hã dama waihu'u za'ra ô di za. Ôhõ za'ru hã wama waihu'u pese za'ra di. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni.

²⁸ Tawamhã ma tô sina damreme waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, 'ri za'êtê 'wawi wa'ra 're, zahadu te te dama rowahutu ré, te âne da'mahã, mreme 'rãihã na:

— Oro asiwi ìwaihu'u za'ra wa'aba za. Oro ìza'ru hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za duré. Tô sena ìwaihu'u za'ra wa'aba ô di. Ìza'ru uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba ô di duré. Ìsi'uihã na we ìmorĩ ô di. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, wa wei mo. Tô sena ìsimiroti hã we ìzatõrĩ'wa nhimiroti hã. Tane nherê, ta hã asiwi waihu'u za'ra wa'aba ô di. ²⁹ Wa hã ìma waihu'u pese di we ìzatõrĩ'wa hã, ìhawi we ìmorĩ wa. — Âne te Zezusi hã dama siwasu'u.

³⁰ Tawamhã ma tô duré sima âma roti za'ra, te te siwi âri da, dama ìpire norĩ hã. Tane nherê, te te siwi âri ô di. E marĩ wa. Zahadu bâdã hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te âma ìpisutuzé hã, ìwa waptã'ã ô wa. ³¹ Tawamhã ta norĩ hã sada hâimana za'ra nherê, ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusi hã. Taha wa, te âne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã oto wei morĩ wamhã, e te za te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u ô hã, Zezusi te te dama 're ì'ab'manharĩ mono nhipai u hã. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni.

Parisezu norĩ hã, Zezusihi zô te te ìdazatõrĩ za'ra zé wasu'u

³² Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi âma dawapari za'ra. Taha wa, ma tô sô da'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi âri da, 'ri 'madã'ã'wa norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ìpire norĩ me, ma tô sô satõrĩ za'ra, sasedoti ìpire norĩ me.

³³ Tawamhã ìtême sihutu wamhã, Zezusi te tâma nharĩ za'ra:

— Syry na wa za oto ai'rata ìnhamra 'wa. Taha pari, wa za apã mo, we ìzatõrĩ'wai u. ³⁴ Ìzô rob'madã'ã za'ra wa'aba nherê, asiwi ìsãmri za'ra wa'aba ô di za. Nimomo wa za mo. Nimomo ìmorĩ wamhã, âma ìtême 're anomro waihu'u aba mono ô di za. — Âne te tâma siwasu'u za'ra.

³⁵ Taha wa, te sima rowasu'u za'ra, dama ìpire norĩ hã:

— E momo te za bétê mo, wa te wasiwi sãmri za'ra tô da hã. E darob amoi u te za mo, wasiré zudezu norĩ u deredu norĩ 'rata, 're ìsi'ubumroi mono norĩ u. E tamomo te za oto mo, deredu norĩ rob'ãma te te 're rowahutu mono da. ³⁶ Ma tô wama rowasu'u za'ra, wa te sô rob'madã'ã za'ra nherê, za wa te wasiwi ìsãmri ô na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, nimomo morĩ wamhã, za ìtême ìwasihutu waihu'u ô na hã. Wa te wasiwi waihu'u za'ra ô di, te te wama ìnharĩ za'ra zé hã. — Âne te sima rowasu'u za'ra.

Zezusi hã â u'âsi na dama ìsiwasu'uzé wasu'u

³⁷ Tawamhã ìrême ma dasi'rã'õtô mono wa, ma tô Zezusi hã hãwi za, te te dama rowahutu da, datozém na bâdã ìpire uptabi na. Âne te dama tinha:

— 'Rubu wamhã, ma'ãpé we ãtême 're anomro aba mono za, â u'â hã te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa, 're âhuri aba mono da. ³⁸ Duréihã ma tô âne â u'âsi na rob'ui'éré, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: "Á u'â hã 're sidototo u'âsi mono wamhã, dama rowézé hã te za dama 're hâimana u'âsi, ãsipti hã. Tane Danho'reptui'wa na da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono wamhã, taha zarina te za rowé nhomri'wa hã dama 're hâimana za'ra." Áne ma tô âma rob'ui'éré, ãbahã na hã. — Áne te Zezusi hã dama rowasu'u.

³⁹ Á u'â te te dama wasu'u wamhã, Tipê'êzani te wasu'u, Zezusi hã. Niwapsi te za te te tâma 're anhomri, tizazei'wa nori ma. Dâ'â wa, hãiwa'utu parip si, te za Tipê'êzani hã te te tâma 're anhomri.

Zezusihî âma ãdasisadhanarî za'ra zé wasu'u

⁴⁰ Tawamhã Zezusihî mreme, da te wapari za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Tô sena ô hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ãdanhimipari za'ra mono.

⁴¹ Ni'wam nori hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Ô hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu.

Ni'wam nori hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Oro ô hã Darireza hawi wei mori za. Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã Darireza hawi wei mori ô di za. ⁴² Danho'reptui'wa da hã apito Dawihî nhihudu te za, u, 're mo. Beré âma te za, u, podo, ãhî'rata za'ru âma, Dawihî za'ru âma. Áne duréihã ma tô âma rob'ui'éré siro, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. — Áne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁴³ Taha wa, ãwasu'u na dasisaze za'ra ô di. ⁴⁴ Ni'wam nori si te sima wé za'ra, te te siwi âri da. Tane nheré, te te siwi âri ô di.

Dama ãpire nori hã, Zezusi, Danho'reptui'wa na te te dame 're ãsaze za'ra mono ô zé wasu'u

⁴⁵ Tawamhã Zezusihî zô ãsihutu nori hã te apâ ai'aba'ré, sasedoti ãpire nori u, parisezu nori u zama. Ubana ãtême sihutu wamhã, te sadanharî za'ra, âne: — E marî da, we asiwi saprôni aba ô di, watême.

⁴⁶ Tawamhã te asa tâma nharî za'ra:

— Ni'wa te te âma wabzu ô di, ãsimiroti wé na hã. Taha wa, wa te wasiwi âri ô di, wa te wei wasiwi saprôni da, atême za'ra wa'aba.

⁴⁷ Taha wa, te parisezu nori hã asa tâma nharî za'ra, âne:

— E niha a nori wa'aba zama ma tô ãmreme hã dame ãsaze za'ra wa'wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono newa. ⁴⁸ E Danho'reptui'wa na ma tô 'mazaze dama ãpire hã, duré parisezu hã. Mare di. Ni'wa te te âma sazei ô di.

⁴⁹ Ô nori hã ma tô saze za'ra, tâma waihu'u pese za'ra ô wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ãrob'ui'érezé hã. Taha wa, te za ô nori hã te te siwi 're wé'ô pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. — Áne te parisezu nori hã 'ri za'êtê 'madâ'â'wa nori ma nharî za'ra.

⁵⁰⁻⁵¹ Tawamhã parisezu nori siré hã ma tô oto rowasu'u, Nicodemosi hã, Zezusihî u aré ãmorî hã barana. Áne te tâma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu nori ma:

— E marî te te ãmanharî zô, wa te wasiwi waihu'u âna, wa za wasiwi wé'ô za'ra ni. E âne wahî'rada Mozési ma tô dama roti, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. Mare di. Áne te te dama roti ô di. — Áne Nicodemosi te tâma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu nori ma.

⁵² Taha wa, te duré asa tâma nharî za'ra:

— E a zama Darireza hawi we aimorī wa, te ãne wama ĩwaihū'u za'ra. Darireza hawi te te 're da'azātōrī mono ō di, te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono da hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ĩmreme u'éré hā robaba di, āma. Ma'āpé sōré na za, āma ĩrob'ui'éré ō na waihu'u da. — Āne te tāma nharī za'ra, Nicodemosihi ma. ⁵³Taha pari, tinhorōwa u te te ropé da, ma oto wairé.

8

Pi'ō hā aibā aimawi ré nomro wa, Zezusihi u da te dasiwi ĩsaprōnizé wasu'u

¹Tawamhā Zezusihi me, wa ai'aba'ré ni, étē 'rāihā u, Oriwera u. ²Awēmhā mararé, wa apā ai'aba'ré ni 'ri za'ētē u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Wasihutu wamhā, 'ri 'wawi wa'ra u, wa asisi ni. Tamomo da'ahā na ma tō Zezusihi u ubumro ni. Tawamhā ma tō nhamra, te te dama rowahutu da, Zezusi hā. ³Te te dama rowahutu ré, ma tō we ĩtēme aihutu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī hā, parisezu norī me. Pi'ō hā te we ĩtēme siwi saprō. Mro ré nherē, aibā aimawi ré nomro ré, da te 'madā'ā wa, te we ĩtēme siwi saprōni za'ra, niha ĩsimiroti hā te te āma waihu'u za'ra da. Tawamhā dawa'wa u ma tō siwi 'mazé pi'ō hā, Zezusihi nho're sab da. ⁴Tawamhā Zezusi te siwi 'mahā, āne:

— Rowahutu'wa, ā hā pi'ō hā mro ré nherē, aibā aimawi ré nomro ré, ma tō dasiwi 'madā'ā ni. Taha wa, wa we atēme wasiwi saprōni ni, asimiroti hā wa te āma waihu'u za'ra da. ⁵Damro ré nherē, aibā aimawi ré 're danhimi'wara mono wa, étē na da te dasiwi 're simroi mono da, ma tō te te dama 're a'ru, wahi'rada Mozési hā. A hā bété, e niha asimiroti hā pi'ōi āma hā. — Āne te siwi āma sadanha.

⁶Mozésihi nhimiroti zarina te te dama 'rui ō wa, te te siwi wē'ō za'ra da, ma tō āne siwi āma sadanha. Tane nherē, Zezusi hā asa te te āma sada'ābā za'ra ō di. Ti'a zō ma tō aiwē'ē, tinhiptōmo na te te u'éré da. ⁷ĩmreme zō, te te nasi 'mahāra za'ra wamhā, ma tō apā wahudu. Āne te tāma nharī za'ra:

— Ni'wa hā wasété āna 're morī wamhā, te za simrimi 'rata, étē na.

⁸Tawamhā ma tō duré aiwē'ē, ti'a zō te te u'éré da. ⁹Tawamhā ĩmreme te te wapari za'ra wamhā, dawana ĩhāiba préduh 'rata, uimrehēne ma tō watobro. ĩsa'u si te nasi wairé, misi si siwi ĩsaprōni'wa hā ĩmreme te te sina wapari za'ra wa, sisép te. Zezusi hā siwaprosi te oto za. Pi'ō si te dawa'wa za, Zezusihi nho're. ¹⁰Tawamhā Zezusi hā ma tō apā wahudu. Pi'ō siwaprosi sa wa, te oto sadanha:

— E mahāta aiwasu'u'wa norī hā. E 'mazab ō di, te te dama ai'ru za'ra da, da te dasiwi aiwīrī da, aiwasédé hā te te ai'āma ĩsa'ra za'ra norī hā.

¹¹Taha wa, te pi'ō hā asa tāma tinha:

— Maze di. Ni'wa hā sab ō di, te te dama ĩ'ru da, da te dasiwi ĩwīrī da.

Taha wa, Zezusi te duré asa tāma tinha:

— Tane tō. Wa hā te duré dama ai'rui ō di za, da te dasiwi aiwīrī da. Mo oto aimorī. Aiwasédé hā 'manharī na sahu ō di za. — Āne te pi'ōi ma tinha.

Zezusi hā dama rob'uiwē'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹²Tawamhā Zezusi te duré dama tinha, āne:

— Wa hā dama rob'uiwē'wa na wa ĩsiwasu'u. ĩnhimiroti zarina 're danomro mono wamhā, dawasété na 're danomro mono ō di za, robra na. Rowa'a na si te za ĩ'āma 're danomro u'āsi, rowē na si.

¹³Tawamhā parisezu norī hā te asa tāma nharī za'ra:

— Asiwaprosi wama asiwasu'u wamhā, tō sena wama asiwasu'u ō di.

¹⁴Taha wa, te Zezusi hā asa duré tāma nharī za'ra:

— Tane nherē, ĩsiwaprosi aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba nherē, tō sena, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Nima hawi we ĩmorizé hā waihu'u za'ra wa'aba ō di. Īwétési, wa tō ĩsina waihu'u. Nimomo ĩmorizé hā duré waihu'u za'ra wa'aba ō di. Īwétési wa tō ĩsina waihu'u siro. Taha wa, tō sena te ĩsina waihu'u pese wa, te za ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Danhimirosa'rata zarina si, te 're ĩdawaihu'u za'ra wa'aba mo, dawē na dawasété na zama. Tanei ō di, wa hā. ¹⁶ Tō sena, wa za te 're da'awaihu'u, dawē na dawasété na zama. ĩsiwaprosi te 're da'awaihu'u mono ō di za. We ĩzatōrī'wai me, wa za wa te 're da'awaihu'u, dawē na dawasété na zama. ¹⁷ Duréihā ma tō Mozési hā āne na te te dama 're roti, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para: "Ni'wa hā siwaprosi te te 're da'awasu'u mono wamhā, 're saze za'ra wa'aba mono ō di za, ĩsimirowasu'u na. Siwaprosi wamhā, mreme wapure di. Maparane wapsi, 're ĩne wē hā āma 're sisaze zahuré mono wamhā, te za ĩsimirowasu'u zahuré na 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Sahuré wamhā, mreme pire zahuré di." Āne Mozésihi nhimiroti na rob'ui'ére hā. ¹⁸ Wa hā wa ĩsiwasu'u. We ĩzatōrī'wa hā te duré ĩwasu'u, ĩmama hā. Taha wa, ĩsiwaprosi ĩsiwasu'u ō wa, te za wamreme hā tō sena na 're ĩsaze za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Tawamhā parisezu norī hā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— E mahāta tawamhā, aimama.

Taha wa, ma tō duré Zezusi hā asa tāma nharī za'ra:

— ĩmama te aima wasu'u za'ra wa'aba nherē, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō di. ĩmama zama, asiwi waihu'u za'ra wa'aba ō di. Tō sena ĩwaihu'u za'ra wa'aba 'wa'āhā, ĩmama zama te aré ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

²⁰ Āne te tāma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te te dama rowahutu ré. Rob'ui'prazé, da te 're ĩsème mono zéb 'rata sab ré, te āne tāma rowasu'u za'ra. Taha wa, te te siwi āri ze za'ra nherē, te te siwi āri ō di, dama ĩpire norī hā. E marī wa. Zahadu bādā hā ĩwa waptā'ā ō wa, te te sima āma ĩrotizé hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

"E 'wa hā a hā," Āne Zezusi da te dasiwi ĩsadanharī za'ra zé wasu'u

²¹ Tawamhā Zezusi hā te duré tāma nharī za'ra, parisezu norī ma:

— Aihawi wa za ĩmorī za'ra wa'wa. Tawamhā aiwasété ré, te za 're atā'ā za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā aiwasédé hā te te aima 're pari za'ra wa'aba mono āna. Aiwasété ré, 're atā'ā za'ra wa'aba mono wamhā, nimomo ĩmorī wamhā, ĩzarina āma 're anomro waihu'u aba mono ō di za. — Āne te Zezusi tāma rowasu'u za'ra.

²² Taha wa, ma tō āne sima rowasu'u za'ra:

— Ō hā ma tō wama nharī za'ra, nimomo morī wamhā, ĩsarina 're wanomro waihu'u mono ō di za. E 'rāwi siwīri da bā, te āne wama nharī za'ra. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

²³ Tawamhā ma tō Zezusi hā duré tāma nharī za'ra:

— A norī wa'wa hā ti'ai āma si te 're anomro aba mo. Wa hā hāiwa hawi, wa wei mo. A norī wa'wa hā ti'ai āma a'uwē te 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Tanei ō di, wa hā. ²⁴ A norī wa'wa hā aiwasété ré, te za 're atā'ā za'ra wa'aba mo. Āne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tawamhā wa hā aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 're ĩhāimana mono na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ō wamhā, te za tō aiwasété ré 're atā'ā za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi ma tō tāma waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhā ma tō siwi sadanha:

— E 'wa hā bété, a hā.

Tawamhā ma duré āma sada'ābā za'ra asa:

— Rowahutu na te dama āma 're īsāna'rata mono hawi, wa tō aima 're īsiwasu'u za'ra wa'wa, 're īhāimana mono zēm na hā. ²⁶ Zahadu uburé marī hā te aima waihu'u za'ra wa'aba ō di, 're anomro wasété aba mono zēm na hā. We īzatōrī'wa hā tō sena ma tō te īma 're da'awaihu'u. Taha wa, duré wa hā te te īma 're īda'awaihu'u mono zéb zarina si, wa za te dama 're awaihu'u, īsine. — Āne ma tō Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra.

²⁷ We tizatōrī'wa hā te te tāma wasu'u za'ra wamhā, Timama te wasu'u, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Sō'awi te te tāma rowasu'u za'ra ō wamhā, īmreme tāma pibu prā za'ra di, dama īpire norī ma. ²⁸ Taha wa, te Zezusi hā duré tāma nharī za'ra, āne:

— Wa hā dasiré īpodo hā niwapsi te za asiwi īzasōmri za'ra wa'wa, hāiwi īza'o da. Tawapsi te za īwaihu'u za'ra wa'wa, aima 're īsiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're īhāimana mono zēm na hā. Te za duré īwaihu'u za'ra wa'wa, īsi'uihā na te dama 're īrowasu'u mono ō na hā, Īmama te te īma īwaihu'uzéb zarina si, te dama 're īrowasu'u mono na hā. ²⁹ We īzatōrī'wa hā te te īma 're īroti mono zéb zarina si, wa tō te tāma āma 're uwaimrami u'āsi. Taha wa, īrata te 're sāmra u'āsi. Te te 're īrēme mono ō di. — Āne Zezusi ma tō tāma siwasu'u za'ra.

³⁰ Tawamhā īmreme hā da te wapari za'ra wamhā, ma tō da'ahā na Danho'reptui'wa na saze za'ra ni.

Īsazei uptabi 'wa, za 're īdanomro mono zé wasu'u

³¹ Tawamhā Zezusi te tāma nharī za'ra, īsazei'wa norī ma hā:

— Īmreme 're 'madā'ā pese za'ra wa'aba mono wamhā, īzazei uptabi 'wa, te za 're anomro aba mo. ³² Tawamhā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā. Ta hā tō sena uptabi. Taha zarina te za asō'reptuzé hā asina 're īwaihu'u za'ra wa'aba mo, wada'uri āna si'uihā na 're īhāimana za'ra mono norī ne, rowē na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da oto. — Āne Zezusi te tāma rowasu'u za'ra.

³³ Tawamhā te duré asa tāma nharī za'ra, Zezusihi ma:

— Wa norī hā Abra'āhā nhihudu, wa 're wanomro. Niwa dama romhuri'wa da, danhimi'uipra na 're wahāimana za'ra mono ō di. E niha wa za tawamhā wanho'reptuzé hā wasina wa te 're waihu'u za'ra.

³⁴ Tawamhā Zezusi asa te duré tāma nharī za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasété na 're danomro u'āsi mono wamhā, dawasédé, da te 're saharī waihu'u za'ra mono ō di za, danhimi'uipra norī hā titede'wai hawi 're īwairébé waihu'u mono ō ne.

³⁵ Apito ma, romhuri'wa norī hā, apito 'ra me, aiwab ō di. Apito 'ra, te za timama nhorōwa āma 're sāmra u'āsi, ī'ra wa. Tāma īromhuri'wa norī hā īsōrōwa āma 're si'ubumroi u'āsi mono ō di za. ³⁶ Wa hā wa aima īsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra na. Aiwasété hawi te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono wamhā, tō sena te za rowē na ī'āma 're anomro aba mo.

³⁷ A norī wa'wa hā Abra'āhā nhihudu te 're anomro aba mo. Āne na īma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane nherē, īsihudu nherē, ma tō asiwi īwē'ō za'ra wa'wa, asiwi īwīrī za'ra wa'aba da. E marī wa. Īnhimiroti hā taré asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono wa. ³⁸ Wa hā Īmama, te te īma 're īwaihu'u mono zéb zarina si, wa tō aima te 're waihu'u za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā aimana te te 're ī'aiwada'uri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te 're ī'manharī za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi te tāma nharī za'ra.

³⁹ Tawamhā Zezusihi ma, te duré asa nharī za'ra, āne:

— Wa norī hā, Abra'āhā nhihudu.

Tawamhã asa te duré Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Abra'ãhã nhihudu uptabi 'wa'ãhã, te aré 're anomro wê wa'aba mo, Ìsine.
⁴⁰ Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi. Taha si, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, te te Ìma 're Ì'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherê, ma tô Ì'ãma asima Ìroti za'ra wa'wa, asiwi Ìwĩrĩ za'ra wa'aba da. Æne dama 're hãimana mono ò di, Abra'ã hã. A norĩ wa'wa hã aimana ne, te 're anomro aba mo. — Æne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

⁴¹ Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Misire Wamama hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. Wa norĩ hã Ì'ra uptabi, wa 're wahãimana za'ra.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã, Aimana za'ra wa'aba 'wa'ãhã, te aré asiwi 're ìzawi pese za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Ìhawi we Ìmorĩ wa, atême za'ra wa'aba. Ìsi'uihã na we Ìmorĩ ò di. Ta hã ma tô we ìzatõ. ⁴³ E niha aima waihu'u pese za'ra wa'aba ò di, Ìnhimirowasu'u hã. Wê nherê, aima wapari ze za'ra wa'aba ò wa, aima pibu prã za'ra wa'aba di. ⁴⁴⁻⁴⁵ Aimana za'ra wa'wa hã, Wa'uburé. A norĩ wa'wa hã Ì'ra te 're anomro aba mo. Te te sima 're ìwê mono zém na si, te asima 're ìwê za'ra wa'aba mo, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Ta hã dapoto na'rata hawi dapãrĩ'wa te 're mo. Sadawa nhipese u'ãsi wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono ò di. Tizadawa nhipese na ma tô sãna'rata. Simirosa'rata wasété u'ãsi wa, sadawa nhipese u'ãsi di. Taha wa, Ì'ra 're anomro aba mono wa, Ìnhimirowasu'u hã tô sena nherê, ãma 're ìzaze za'ra wa'aba mono ò di. ⁴⁶⁻⁴⁷ Tô sena na wa aima te 're wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Tane nherê, Ìnhimirowasu'u na 're ìzaze za'ra wa'aba mono ò di. E marĩ wa. 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê norĩ si te za te te 're wapari pese za'ra, Ìsimiroti hã. A norĩ wa'wa hã Ìsib'a'uwê 're anomro aba mono ò di. Taha wa, Ìsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono ò di. — Æne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

Zezusihĩ wasu'u, Abra'ãhã wasu'u me

⁴⁸ Tawamhã dama Ìpire norĩ hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:

— A hã, samaritanu. Wa'uburé ré, 're aimorĩ wa, te asimiza'rese ãna ãne na hã wama Ìrowasu'u. Tô sena, wa tô nasi ãne na aima nharĩ za'ra ni. — Æne te taré tãma nharĩ za'ra, Zezusihĩ ma.

⁴⁹ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're Ìmorĩ ò di. Wa hã Ìmreme wazép sina, wa Ìmama hã te aima 're wasu'u wê za'ra wa'wa. Tazahã a norĩ wa'wa hã asiséb ãna te ãne Ìma Ìnharĩ wasété za'ra wa'wa. ⁵⁰ Ì'ãma 're dawata za'ra mono zõ, Ìsina 're Ìnhimnhasi mono ò di, wa hã. Misire ma tô te te sima 're da'awê, Ì'ãma 're dawata za'ra mono da. Tô Ì'uwaibaba te te Ì'ãma sima 're Ìda'awê mono zé hã. ⁵¹ Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ìnhimiroti hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, 're dadã'ã za'ra mono ãna te za 're dahãimana u'ãsi za'ra. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

⁵² Sõ'awi te te tãma rowasu'u za'ra ò wa, Ìmreme hã tãma pibu prã za'ra di. Taha wa, asa te duré Zezusihĩ ma nharĩ za'ra:

— Wa'uburé ré, 're aimorĩ na, wama aiwaihu'u pese za'ra di oto. Wahi'rada Abra'ã hã ma tô dãrã. Uburé 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma duré tidã'ã za'ra. Tane nherê, ma tô Ìnha, da te 're asaze za'ra mono wamhã, 're dadã'ã za'ra mono ãna, 're Ìdahãimana u'ãsi za'ra mono na hã. ⁵³ E Abra'ãhã nhipai u aipire bã, te ãne wama Ìnharĩ za'ra. Ma tô dãrã, ta hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma tô duré 're dã'ã za'ra.

E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé asina asimirosa'rata na wama waihu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da.

⁵⁴Tawamhã Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã, ìpire na ìsina 're ìwata mono ò di. Ìpire na ìsina 're ìwata mono 'wa'áhã, aré dama ìwasure di. Ìmama si te ìpire na te te dama 're ìwasu'u. Ta hã Asib'apito na te 're ìsisi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

⁵⁵Tane nherê, Asib'apito na 're sisi za'ra wa'aba mono nherê, waihu'u za'ra wa'aba ò di. Taha wa, te taré Asib'apito na 're ìsisi za'ra wa'aba mo. Wa hã wa tô waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Aima sô 're ìnhimrami za'ra wa'aba mono 'wa'áhã, aré ìzadawa nhipese di wa hã, asine za'ra wa'aba. Tô sena wa tô waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ìsimiroti hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese. ⁵⁶Aihĩ'rata 'wa, Abra'ã hã ma tô ìwaihu'u siro, we datême ìmorizém na hã ti'ai u. Taha wa, Abra'áhã ma, rowê di. Te 're to. — Æne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra.

⁵⁷Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra, dama ìpire norĩ hã:

— E niha ma tô Abra'ã hã ìwaihu, duréi pese dawi dâ'â nherê. Te aré ãne wama ìwasu'u za'ra, ai'ãma wahub ahã uptabi 'wa'áhã. Zahadu a hã, ai'ãma wahub ahã ò di. 50 na zahadu ai'ãma wahub ò di. — Æne te Zezusihi ma, nharĩ za'ra.

⁵⁸Taha wa, Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima ìsiwasu'u za'ra wa'wa. Abra'ã hã poto ò ré, wa 're ìhâimana u'âsi. — Æne Zezusi ma tô tãma siwasu'u za'ra, dama ìpire norĩ ma.

⁵⁹Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, ma êne hã sada waihu za'ra, te te siwi ãma wĩrĩ da. Tane nherê, te te siwi wĩrĩ ò di, rob u watobro da, tiwi si'wahi za'ra wa, 'ri 'wawi wa'ra hawi.

9

Zezusi hã aibã ìpotozém hawi ìtob'a te te ìpesezé wasu'u

¹Tawamhã morĩ ré, ma tô aibã hã tisã Zezusi hã, ìwaptã'ázém hawi ìtob'a hã. ²Ìsiré, wa te wasiwi sãmri za'ra wa, wa tô ãne wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E tiwasédé te te 'manharĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E ìmama norĩ hã timro me tiwasédé te te 'manharĩ zahuré wa, ma ì'ra hã tob'a na waptãrã.

³Taha wa, te Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Mare di. Tiwasédé te te 'manharĩ ò di. Ìmama norĩ zama, tiwasédé te te 'manharĩ zahuré ò di. Rowê na 're morĩ wa za, ma tob'a na podò, ìwaihu'u pese na da te waihu'u za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ⁴Ta hã ma tô we ìzatò, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Rowa'a ré, te za da te 're romhuri za'ra. 'Re mara mono wa, da te 're romhuri waihu'u za'ra mono ò di. Tane rowê ré, wa za wa te tãma 're romhuri za'ra. ⁵Tawamhã ti'ai ãma 're ìnhamra mono ré, dama rob'uiwê'wa ne, wa hã dama rowê nhomri'wa, wa 're ìhâimana. — Æne te wama siwasu'u.

⁶⁻⁷Tawamhã Zezusi hã ma tô tizadaipro hã oto time ti'ai u, ti'a te te ãma wai'o da, te te ãma tomhã u'ré da. Tawamhã tinhiptòmo na ma tô sada a'ã. Te te ãma tomhã u'réi pari wamhã, te tãma tinha:

— Mo oto aimorĩ pu'u u, asitòmo upsò da, Siro'é na pu'u nhisi u. — Æne te satò. Siro'é na pu'u nhisi hã dazatòrĩ, te wasu'u.

Taha wa, te mo, sitòmo upsò da. Sitòmo upsòi wamhã, tòmò wê di oto aibã hã. Tawamhã te wei mo apã. ⁸Tawamhã da te 'madâ'â za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— E ò hā rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're ĩsāmra mono. —
 Āne te dasima rowasu'u za'ra ni, ĩsōrōwa 'rata 're ĩdahāimana za'ra mono norī
 hā. Tob'a ré, te te siwi 're ĩ'madâ'â za'ra mono norī me, te āne sima rowasu'u
 za'ra.

⁹ Tawamhā ni'wam norī hā te sima rowasu'u za'ra:

— Tō ò hā, tob'a na aré 're ĩsāmra mono.

Ni'wam norī hā te duré sima rowasu'u za'ra:

— Mare di. Ta hāi ò di. Taré ĩtob'a ne, ò hā.

Tawamhā te te sina dawapari wamhā, te oto dama sina wasu'u, tito
 pese'wa hā:

— Wa hā ĩtob'a di aré tō.

¹⁰ Tawamhā te sadanharī za'ra:

— E niha ma tō atōmo wē.

¹¹ Taha wa, te asa tāma siwasu'u za'ra:

— Aibā hā ma tō tizadaipro na waza ti'a hā, te te āma ĩtomhā u'ré da, Zezusi
 na ĩsisi hā. Pu'u u ĩmorī da, te ĩma rob'ru, ĩsitōmo upsō da. Taha wa, wa tō mo.
 ĩsitōmo upsōi wamhā, ĩtōmo wē di oto. — Āne te aibā hā sina dama wasu'u.

¹² Tawamhā ma tō sō sadanharī za'ra:

— E mahāta tawamhā, Zezusi hā.

Tawamhā te asa tāma rowasu'u za'ra:

— Me. Wa hā te waihu'u ò di. — Āne te asa tāma rowasu'u za'ra, aibā hā.

Parisezu norī hā aibā ĩtob'a, Zezusi te te ĩpe, te te siwi ĩsadanharīzé wasu'u

¹³ Tawamhā parisezu norī u te siwi saprō, aré tob'a na 're ĩsāmra mono
 hā. ¹⁴ Romhuri zahārizém na te ĩtēme siwi saprō, Zezusi hā tizadaipro na ti'a
 te te ĩwazarizém na, duré te te ĩto pesezém na, sabadu na. ¹⁵ Tawamhā te te
 ĩtēme siwi āwisi za'ra wamhā, te siwi sadanha, parisezu norī hā, niha te te ĩto
 pesezéb zō. Tawamhā asa te tāma siwasu'u za'ra:

— Tizadaipro na ti'a hā te te ĩwai'o na, ma tō ĩtōmo u'ré. Taha pari, wa tō
 ĩsitōmo upsō. Āhāna hā wa oto rob'madâ'â wē.

¹⁶ Tawamhā ni'wam norī si, te Zezusihi ma nharī za'ra, parisezu norī hā:

— Ō hā sabadu na te te pese nherē, te te 'madâ'â pese ò di, romhuri
 zahārizém na roti hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā we te te satōrī ò di. We te
 te satōrī wa'āhā, te aré te te 're 'madâ'â pese, ĩsimiroti hā. — Āne te Zezusihi
 ma nharī za'ra.

Tawamhā ĩhāiba amo norī hā te rowasu'u za'ra duré:

— 'Re morī wasété 'wa'āhā, aré waihu'u pese ò di, marī dama ĩ'manharī
 waihu'u'ò hā te te dama 'manharī da hā. — Āne Zezusihi āma ma tō tasisada
 'rāmi za'ra ni. ¹⁷ Taha wa, te duré siwi sadanha, parisezu norī hā:

— Ō hā te te ato pese nherē, e niha asimirosa'rada hā āma hā.

Tawamhā ma tō duré asa tāma nharī za'ra:

— Ō hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. — Āne te tāma
 rowasu'u za'ra.

¹⁸ Tōmo wē u'āsi, 're morī newamhā, te te ĩto pesezém na ma tō wawā za'ra,
 dama ĩpire norī hā. Taha wa, ma tō aibā mama zō tihârâ za'ra, te te āma
 sadanharī za'ra da. ĩna zō zama te tihârâ za'ra. ¹⁹⁻²¹ Tawamhā ĩtēme simasisi
 zahuré wamhā, te āma siwi sadanharī za'ra:

— E ò hā ai'ra. Ma tō dama ĩwasu'u wa'wa, tob'a na ĩwaptâ'ā na. E niha ma
 āhāna titōmo wē, tob'a nherē. Rob'madâ'â wē di oto.

Tawamhā ĩmama te asa tāma nharī za'ra:

— Ta hā tō wa'ra, te 're mo. Tob'a na ma tō waptârâ. Āne na wama waihu'u
 pese di. Niha oto te te ĩrob'madâ'â wē na wa te waihu'u ò di. Duré ĩto pese'wa

hā wa te waihu'u ō di. A norī wa'wa hā te za ī'ra hā asiwi īsadanharī 'wa, īto pese'wa zō te te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Ma tō tiprédu oto. Si'uihā na te za aima siwasu'u za'ra wa'wa.

²² Āne īmama te tāma nharī za'ra, dama īpire norī mremerē pipa te. Āne ma tō sima āma roti za'ra aré: “Nī'wam norī hā Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisutu na te te saze za'ra wamhā, wa za wa te tiwi 're rosawi za'ra, rowahutuzéb u dame 're sisisi tō mono da.” Āne na ma tō te te sima 're roti za'ra. ²³ Taha wa, te te tāma wasu'u za'ra ō di, ti'ra to pese'wa hā. Ī'ra si te te siwi sadanharī za'ra da, ī'ra hā oto prédu wa, te ti'ra si tāma 'ru za'ra.

²⁴ Tawamhā parisezu norī hā te sō tihārā za'ra, te te īto pese zō, apā ītēme sébré za'ra da. Ītēme sébré za'ra wamhā, te tāma nharī za'ra:

— Zezusi hā 're morī wasété di. Āne wama waihu'u pese za'ra di. Ma'āpé 'Re īhāimana u'āsi mono āma si aiwata, taha si te te ato pese wa.

²⁵ Tawamhā ma tō asa tāma nharī za'ra:

— Āté tō sena 're morī wasété di, Zezusi hā. Āté 're morī wē di. Wa hā te waihu'u ō di. Ītōmo wē zép si, wa tō īsina waihu'u. Ītob'a u'āsi, wa aré 're īnhamra. Āhāna ītōmo wē di oto. — Āne te tāma siwasu'u za'ra, parisezu norī ma.

²⁶ Tawamhā asa te te īto pese ma, te nharī za'ra:

— E niha ma tō ato pese.

²⁷ Taha wa, te aibā hā asa duré tāma nharī za'ra:

— Wa tō aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherē, āma īwaparī ze za'ra wa'aba ō di. E marī da, wa za bété aima īsiwasu'u na sahu za'ra wa'wa. E Zezusi hā saze za'ra wa'aba da bā, wa za īsiwasu'u na aima sahu za'ra wa'wa. — Āne te tāma nharī za'ra.

²⁸ Tawamhā te te sadawa 'ru za'ra wa, te asa tāma nharī za'ra:

— A hā īsazei'wa, te 're aimo. Wa norī hā Mozésihī zazei'wa, wa 're wanomro. ²⁹ 'Re īhāimana u'āsi mono, ma tō Mozésihī ma pisutu, īsada para datēme 're morī da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norī hā. Ō hā bété, Zezusi hā e ma hawi te wei mo. Wa norī hā āne na hā wa te waihu'u za'ra ō di.

³⁰ Tawamhā te duré asa tāma nharī za'ra:

— E niha bété, Zezusi te te īto pese nherē, waihu'u za'ra wa'aba ō di, we īsatōrī'wa hā. ³¹ Nī'wa hā 're morī wasété wamhā, īmreme te te 're waparī mono ō di za, te te tāma āma 're a'uwaīmrami mono da, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Nī'wa hā īsimiroti te te 're 'madā'ā pese mono wamhā, te za īmreme hā te te 're waparī u'āsi, te te tāma āma 're uwaimrami u'āsi mono da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norī hā. ³² Ropoto na'rata hawi 're datob'a za'ra mono wa, nī'wa hā te te 're da'ato pese mono ō di. Īwasu'u hā robaba di aré. ³³ Ō hā aibā hā 'Re īhāimana u'āsi mono hawi wei morī ō 'wa'āhā, aré īto pese ō di. Tāma waihu'u ō di aré. — Āne te tāma nharī za'ra.

³⁴ Tawamhā parisezu norī, te asa tāma nharī za'ra:

— Aiwaseté ré, ma tō ana dub're asa'ē. Taha wa, ma tō atob'a na aipo. E niha te bété wama īrowasu'u za'ra, aiwasété nherē. Mo oto aimorī. Rowahutuzéb u dame 're azasi mono ō di za oto. — Āne Zezusi te te īto pese ma, te nharī za'ra, parisezu norī hā.

Sō'awib ō nherē, Zezusi hā datob'a na tizazei'ō'wa norī āma īsimiré'ézé wasu'u

³⁵Tawamhã te te ãto pese wi, te te tiwi ãrosawi za'ra zé hã ma tô wapa, Zezusi hã. Taha wa, te sô rob'madã, tinhimito pese zô. Te te sãmri wamhã, te tãma tinha:

— E dasiré ãpodo hã, ma tô ãsaze.

³⁶Tawamhã asa te Zezusihi ma tinha:

— E 'wa hã dasiré ãpodo. Ma'ãpé ãma wasu'u na, te waihu'u da, duré te saze da.

³⁷Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Wa hã dasiré ãpodo, ã'madã hã wa aima ãsiwasu'u.

³⁸Tawamhã ma tô aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Apito, wa za oto asaze.

Taha wa, hi'rãtitô ma tô tãma nhamra, Zezusihi ãma wata da.

³⁹Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Ti'ai u, wa we datême mo, te da'ãma 're arowairébé mono da. E marĩ da. Tipê'ê 're, tob'a na 're ãsiwaihu'u za'ra mono norĩ hã tob'a ãna oto 're nomro mono da, duré tipê'ê 're, tob'a ã na taré 're ãsi'madã'ã za'ra mono norĩ hã tob'a u'ãsi 're nomro mono da. — ãne Zezusi ma tô dama rowasu'u.

⁴⁰Tawamhã parisezu norĩ ã'rata ãsimasa, te tãma nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã bété. E wapê'ê 're, watob'a na wa 're wanomro. E wa norĩ hã te ãwasu'u za'ra.

⁴¹Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— Aipê'ê 're, atob'a na 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te te 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono ô di aré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Tawamhã aipê'ê 're, atob'a ã na 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za te 're aiwê'ô za'ra wa'wa. — ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

10

Pone'ërebã 'madã'ã'wa na, Zezusi hã te te sina ãsimiré'ézé wasu'u

¹Tawamhã Zezusi te duré pone'ërebã tede'wai wasu'u hã dama wasu'u. ãne te dama wasu'u:

— Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, pone'ërebã tede'wai wasu'u na. Pone'ërebã hã wa'ra 're, 're simi'wara mono wamhã, ãsimisaihuri hã 'ridawa u, sô 're sisisi mono ô di. Wa'ra na si te za sô 're sarôtô za'ra. ²Ïtede'wa si te za 'ridawa u sô 're ne, 're zasi mono da, wa'ra 're. ³Ta hã 'ridawa u, sô 're simasisi mono wamhã, te za te te tãma 're 'ridawa, 'ridawa 'madã'ã'wa hã. Sô 're simasisi mono wamhã, ãmreme te za waihu'u za'ra, pone'ërebã hã. ãsisi mono bã, te za sitême sô 're hãrã, rob u te te 're sani za'ra mono da. ⁴Tinhimizama hã rob u te te 're simroi mono wamhã, ãsôwa te za 're ne. Titede'wai mreme te te waihu'u pese za'ra wa, te za ãsarina 're nomro, ãsimizama hã. ⁵Pone'ërebã tede'wai upana nherê, e te za dazarina 're nomro. Mare di. 'Re nomro mono ô di za, dazarina. Te za tiwi 're sisa're, ãmreme te te 're waihu'u za'ra mono ô wa. — ãne Zezusi, ma tô dama rowasu'u, pone'ërebã tede'wai wasu'u na.

⁶Tane nherê, marĩ te te ãwasu'u hã da te waihu'u za'ra ô di.

Zezusi hã 'ridawa na te te sina ãsimiré'ézé wasu'u

⁷Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— Tô sena wa za aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã wa 'ridawa na ãsina simiré'é, pone'ërebã 'mazasizém na wa'ra u. ⁸Pone'ërebã hã, titede'wai upana norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono ô di za, ãsipsaihuri norĩ mreme hã, danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ mreme hã. Tane 'Re ãhãimana u'ãsi mono

zazei uptabi 'wa norī hā te te 're wapari za'ra mono ō di za, aimawi te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norī mreme hā, ĩwana datēme 're ĩnomro mono norī mreme hā. ⁹ Wa hā, 'ridawa na wa tō ĩsina simiré'é, ĩsiwaprosi Danho'reptui'wai wa. 'Ridawa na te za wa'ra u 're sisisi, pone'ērebā hā. 'Resisisi mono wamhā, tāma 're rowē za'ra mono di za. Tane, da te 're ĩzaze za'ra mono wamhā, dama 're rowē za'ra mono di za, wa hā te 're da'anho'reptui u'āsi mono wa. Wa'ra hawi, te za pone'ērebā hā tisa zō 're wairébé. ĩsa zō, tiwi 're rowaptā'ā za'ra mono ō nherē, tāma 're rowē za'ra mono di za. Tane ĩzazei'wa norī wi, ĩwē zō tiwi 're rowaptā'ā za'ra mono ō di za. ¹⁰ E marī da, te ĩsimisaihuri norī hā wa'ra u 're sisisi. Pone'ērebā zō te 're nomro, te te dawi 're waiubi mono wa, te te dawi 're simroi mono da. Tanei ō di, wa hā. Wa hā wa tō we datēme mo, robzei u'āsi ĩ'āma 're danomro mono da, duré 're dadā'ā za'ra mono āna, 're dasi'ubumroi u'āsi mono da, hāiwa āma.

Zezusi hā pone'ērebā tede'wa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

¹¹ — Wa hā pone'ērebā tede'wa na, wa ĩsina simiré'é, tinhimizama te te 're ĩ'azawi pese mono na. E marī wa. ĩsisawi āna, ĩzazei'wa norī zada, ĩdā'ā wa za, te 're anho'reptui mono da. ¹² Tite wa, te te 're azawi pese, tinhimizama hā, pone'ērebā tede'wa hā. Tāma ĩromhuri'wa hā tite ō wa, te te 're azawi pese mono ō di. Taré rob'uiprazéb zō si, te te 're romhuri. Robzahi hā we sō morī wamhā, te za tiwi wara. Pone'ērebā, te za rēme za'ra. Taha wa, te za 'mai'ā, robzahi hā. Te te 'mai'āri wamhā, te za āma ropé. ¹³ E marī wa, te za tiwi wara, romhuri'wa hā. ĩtede'wai ō wa, te za tiwi wara, te te 're azawi pese mono ō wa. ¹⁴⁻¹⁵ Wa hā pone'ērebā tede'wa, ĩsimizawi pese na, wa tō ĩsina simiré'é, ĩzazei'wa norī te 're azawi pese mono wa. ĩmama hā ma tō ĩwaihu'u, ti'ra na. Wa hā wa duré ō hā waihu'u, ĩmama na. Tane duré ĩzazei'wa norī hā wa tō te 're awaihu'u u'āsi, ĩnhib'a'uwē na. ĩzazei'wa norī hā ma tō duré ĩwaihu'u za'ra, tinhib'apito na. Ta norī zada, wa za ĩsisawi āna dārā, te 're anho'reptui mono da. ¹⁶ Ni'wam norī hā te duré 're nomro, ĩnhib'a'uwē 're hāimana za'ra mono da hā. Ta norī āma, wa za pone'ērebā na simiré'é za'ra, ĩnhimiwa'ra 're, 're ĩsi'ubumroi mono ō na hā. Ta norī zama wa za ĩsitēme ubumro. Tawamhā te za ĩmreme hā te te 're wapari pese za'ra. Pone'ērebā norī hā maparane danhimi'ubumro hā siré oto 're ĩsi'ubumroi mono ne, te za simisutu ĩnhib'a'uwē 're nomro, misi ĩ'madā'ā'wa, tāma 're ĩhāimana za'ra mono wa za.

¹⁷ — Taha wa, ĩmama te te 're ĩzawi pese, ĩsisawi āna, sada ĩdā'ā za'ra wa za, apā ĩhāiwa'utu pari, 're ĩmorī u'āsi da. ¹⁸ Dasi'uihā na da te dasiwi ĩwīrī da hā mare di. ĩsi'uihā na, wa za dārā, dazada. Wa za duré hāiwa'udu, ĩsi'uihā na. Āne wa za 'manha, ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. — Āne Zezusi te dama siwasu'u.

¹⁹⁻²¹ Tawamhā ĩmreme, te te wapari za'ra wamhā, ma tō ni'wam norī hā dama rowasu'u za'ra, āne:

— Wa'uburé ré, 're morī wa, te āne simiza'rese āna wama siwasu'u. E marī da, te za bété ĩmreme hā ĩwapari za'ra wa'wa.

Tawamhā ni'wam norī hā te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're morī 'wa'āhā, aré mreme wē ō di. Mreme wē di, ō hā. E wa'uburé, ma tō pawapto, ĩtob'a te te ĩto pese da hā. Mare di. Ta hā waihu'u ō di. — Āne Zezusi hā ma tō tasisada'rāmi za'ra ni.

Zudezu norī hā, Zezusi te te siwi ĩwē'ō za'ra zé wasu'u

²²⁻²³ Tawamhā wasiré zudezu norī hā daro mono bâ ma tō duré si'rā'ōtō, Zeruzarē āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma dawata za'ra da. E marī wa. Apā

'ri za'ēne hā te te tāma pisutu za'ra wē te, āma 're īdawata za'ra mono zéb da hā ma tō tasi'rā'ōtō ni, bādā dama ĩpire na, āma dasipo're pu'u za'ra da, rowa'u'u wahā, 're sa'wari mono ré. Tawamhā Zezusihi me, wa ai'aba'rē ni, 'ri za'ētē u. 'Ri 'wawi wa'ra wa'wai baba, wa 're wanomro, Apito Saromahā nhīb'uriti na uriti nhisi wa'wai baba. ²⁴ Tamomo ma tō itēme si'rā'ōtō, dama ĩpire norī hā, Zezusihi u. Tawamhā te tāma nharī za'ra:

— E niwa te za wama asiwasu'u za'ra. Wama asiwasu'u za'ra zéb zō, wanhimipari wa'a za'ra di. A hā, tō sena Danho'reptui'wa da, 'Re ihāimana u'āsi mono te te aipisutu wamhā, ma'āpé sō'awi wama asiwasu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — Āne te Zezusihi ma nharī za'ra.

²⁵ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— Wa tō aima ĩsiwasu'u pari za'ra wa'wa. Tane nherē, ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ō di. ĩmama zadawa para, wa tō marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te dama 're ab'manharī wē, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da. ²⁶ Tane nherē, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di, ĩnhīb'a'uwē 're anomro aba mono ō wa. ²⁷ ĩnhīb'a'uwē si te za ĩmreme hā te te 're wapari pese za'ra. Pone'ērebā tede'wa, tinhimizama hā te te 're ĩ'awaihu'u mono ne, wa tō ĩnhīb'a'uwē norī hā waihu'u za'ra. Ta norī si te za ĩnhimiroti hā te te 're 'madā'ā pese za'ra. ²⁸ Ta norī ma, wa za pisutu za'ra, 're dā'ā za'ra mono āna, 're hāimana u'āsi za'ra mono da, hāiwa āma 'Re ihāimana u'āsi mono 'rata. Ni'wa hā te te ĩwi 're waibui mono ō di za, ĩzazei'wa norī hā. ²⁹ ĩmama, ma tō ĩma pisutu za'ra, ĩnhīb'a'uwē si 're nomro mono da. Ta hā danhipai u, uburé dama pire di, ĩmama hā. Uburé marī ma, pire di, hāiwa āma ti'ai āma zama. Taha wa, ni'wa hā te te tiwi 're waibui waihu'u mono ō di za. ³⁰ Wa norī hā aiwa wawaihu'u pese di, ĩmama me. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norī mā.

³¹ Tawamhā ta norī hā ma duré ēne hā sada waibu, te te āma siwi wīrī da. ³² Taha wa, te Zezusi hā duré tāma nharī za'ra:

— Wa hā ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, wa tō marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō na te 're da'apawaptob u'āsi. E ma hā ĩnhimipawaptobzé hā aima wē za'ra wa'aba ō wa, te za asiwi ĩwīrī 'wa, ētē na. Ma'āpé, ĩma waihu'u za'ra wa'aba.

³³ Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— 'Re da'apawapto mono wa, wa te wasiwi aiwīrī ō di za. Aimreme wasété wa, wa za wasiwi aiwīrī ni. Ti'ai āma aipoto nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono me, aiwa aiwaihu'u pese aba na asiwasu'u wa, wa za wasiwi aiwīrī ni, aimreme wasété wa.

³⁴⁻³⁶ Tawamhā Zezusi asa te tāma nharī za'ra:

— E ĩ'ra na ĩsiwasu'u wa, ma tō ĩmreme hā asiwi ĩwē'ō za'ra wa'wa. Duréihā 'Re ihāimana u'āsi mono, ma tō tinhimiroti hā te te dama 're awaihu'u, da te dasima āma 're roti za'ra mono da. Ti'ra na ma tō roti'wa norī hā te te 're sisi za'ra. Āne ma tō ĩbaihā na āma rob'ui'éré, ĩsada wa wasu'u wa hā. Tō sena, ĩmreme ui'éré hā. Roti'wa norī hā, ti'ra na te te 're sisi za'ra mono wamhā, e wa hā ĩmreme wē'ōre di, ĩ'ra na ĩsiwasu'u wamhā, ti'ai u we te te ĩzatōrī nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā. ³⁷⁻³⁸ ĩmama hā tiwaihu'u pese na, te te 're da'apawapto. ĩzama, wa tō ĩsine te 're da'apawapto. Taha wa, te za ĩ'ra na ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ĩsine, te 're da'apawapto mono ō wamhā, ĩ'ra na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ō di za. ĩ'ra na wa tō aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherē, ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, ĩmama hā tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te 're da'apawapto mono nherē, te za ĩ'ra na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Tawamhā te za ĩwaihu'u

za'ra wa'wa, ĩ'āma 're ĩhāimana mono na, ĩmama hā. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩmama āma 're ĩhāimana mono na. — Āne Zezusi te tāma siwasu'u za'ra.

³⁹ Tawamhā ma tō duré sima wē za'ra, te te siwi āri da, dama ĩpire norī hā. Tane nherē, tiwi simani za'ra wa, te te siwi āri za'ra ō di.

⁴⁰ Tawamhā apā ma tō mo, Zodā pa u Zezusi hā. ĩsiré, wa ai'aba're ni. Tawamhā wasihutu wi, wa saprī za'ra ni, zara u. Zuwā Batita hā â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharī 'rata mono zéb u, wa saprī za'ra ni. Tame te a'â nhamra, Zezusi hā. ⁴¹ Tame sāmra ré, te da'ahā na nasi ĩtēme aihutu ni. Nasi ĩtēme dasihutu wamhā, āne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Zuwā Batita hā, ĩmreme na da 're saze za'ra mono da, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharī mono ō di. Tane nherē, tō sena ma tō Zezusi hā te te dama 're wasu'u. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁴² Taha wa, tame wasi'ubumroi ré, ma tō da'ahā na Zezusi hā saze za'ra ni, Danho'reptui'wa na.

11

Razaru ĩdā'ázé wasu'u

¹⁻³ Tawamhā aibā hā te 're hāimana, Razaru na ĩsisi hā. Betānha na 'ri wa'ōtō nhisi āma te 're sāmra. Tame te duré ĩhidiba norī hā 're simasisi zahuré Mariza norī hā, Mataha me. Mariza hā niwapsi te za Zezusihi para u'ré, wedewa'u zadaze na, tāma rowē da. Taha parip si te za para u'ō, tizéré na.

Tawamhā ma tō tihâzé, Razaru hā. Hâzé wa, ma tō ĩhidiba norī hā da'mazatō, Zezusihi zō da'maimorī da, ĩhitébré hā te te tāma 'maiwasu'u da. ĩtēme wisi wamhā, āne te Zezusihi ma sadawa wasu'u:

— Apito, aibā 're ĩsawi pese mono hā ma tō tihâzé.

⁴ Tawamhā Zezusi hā te te waparī wamhā, te tinha:

— Tane tō. Dâ'á u'âsi nomro ō di za. Taha wa, te za 'Re ĩhāimana u'âsi mono āma 're dawata za'ra, waihu'u pese wa. ĩ'āma zama te za duré 're dawata za'ra. Wa hā ĩ'ra wa, te za duré ĩ'āma 're dawata za'ra. — Āne te Zezusi hā tinha.

⁵ Mata norī hā Zezusihi ma, sawi pese za'ra di, Razaru norī hā. ⁶ Tane nherē, ĩwasu'u te te waparī wamhā, awa'awi ĩtēme morī ō di. Maparane ma tō āma timara, tame sāmra ré. ⁷ Taha pari, te oto wazatōrī za'ra, apā wa te wasiwi saprōni da, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. ĩsiré 're wanomro mono wa, te wazatōrī za'ra.

⁸ Taha wa, wa tō asa tāma nharī za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niha te za apā aimo. Nimosi dama ĩpire norī hā te aré siwi aiwī, ētē na.

⁹ Tawamhā āne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā:

— Bâtâ pusizém hawimhā bâdâ sébrézéb u hā rowa'a di. Tawamhā, ni'wa hā rowa'a na morī wamhā, simei ō di za. E marī wa. Rowa'a na hā rob'madâ'â pibui pese wa. ¹⁰ Robra na morī wamhā, te za aime. — Āne sō'awib ō nherē, te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hā. 'Re ĩhāimana u'âsi mono, ma tō tāma pisutu, 're ĩmorizé hā a'â 're morī da. Taha wa, te sina hâtâ'â āna 're mo.

¹¹ Tawamhā Zezusi te duré wama nharī za'ra, āne:

— Wasiwadi te nhono, Razaru hā. Wa za ĩtēme mo, te utu da.

¹² Tawamhā wa tō duré asa tāma nharī za'ra ni:

— E marī da, te za ĩtēme aimo. Séptâ'â wa, te oto tinhotō wē. — Āne wa tō tāma nharī za'ra ni.

¹³ Zezusihi si ma tō ĩdā'â uptabi na waihu'u. ĩsõtõ na te te wama wasu'u za'ra wamhã, ĩdã'ázé te wasu'u. Taré sõtõ newa, wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ĩdã'ázé hã. ¹⁴ Wa te waihu'u za'ra õ wa, sõ'awi te oto wama rowasu'u za'ra:

— Razaru hã ma tō dârã. ¹⁵ Hãzé ré 'r'ata ĩnhamra õ nherẽ, ĩma rowẽ di. E marĩ wa. Romhâimanazéb zarina, ĩwaihu'u pese na ĩzaze za'ra wa'aba wa za, ĩma rowẽ di. Oto ĩtẽme wasi'aba'rúi wa'aba. — Āne te wazatõrĩ za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ Taha wa, Tome hã ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono hã te wama nharĩ za'ra, āne:

— Oto ĩme wasi'aba'rúi wa'aba, ĩsu da te wa'uprosi da nherẽ. — Āne te tinha, Tome Didimo hã. Didimo na ĩsisi hã dasi'ubza, te wasu'u.

Tawamhã wa tō ĩtẽme wasiwi saprõni ni, Betãnha na 'ri nhisi u.

Zezusi hã apã dahãwa'utu'wa na ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷⁻¹⁹ Tawamhã Betanha u wasihutu wamhã, ma tō ni'wa hã Zezusihi ma rowasu'u, āne:

— Razaru hã ma tō dârã. Ma tō dasiwi sērẽ ni. Maparane si'uiwa na ma tō āma timara oto, da te dasiwi ĩsērëzém na hã. — Āne te tãma rowasu'u. Betãnha u hã romhuture wa, ma da'ahã na wawana aihutu ni, Zeruzarẽ hawimhã. Si'ubdatõ ti'ai pibuzé hã Betãnha u da hã. Mata norĩ hã da te pẽ'ëteté zahuré da, ma ĩtẽme aihutu ni, ĩhitébré hã tiwi dã'â zahuré wa. ²⁰ Tawamhã ni'wa hã ma tō Mata norĩ ma rowasu'u, āne:

— Zezusi hã te we oto mo.

Taha wa, ma tō Mata hã awa'awi watobro rob u, Zezusi hã te te sina uzusi da. Marizaha si te ĩsa'u nhamra, 'ri para. ²¹ Tawamhã Mata hã Zezusi te te sina uzusi wamhã, āne ma tō tãma tinha:

— Wanhĩb'apito, wahitẽbré hã hãzé ré wa'rata asãmra 'wa'ãhã, wawi dã'â õ di aré. ²² Dã'â nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, aimreme wamhã, te za aima āma uwaimra.

²³ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tane tō. Dã'â nherẽ, te za hãwa'udu, aihitẽbré 'wa hã.

²⁴ Mata te duré asa tãma tinha:

— Tane tō. Bãdã ma tō sima pisutu 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, adã hã te te ĩ'ahãwa'utuzéb da hã. Tawapsi te za wahitẽbré hã dazu hãwa'utu.

²⁵⁻²⁶ Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Wa hã 're dadã'â za'ra mono nherẽ, te 're da'ahãwa'utu mono pari, 're ĩdanomro u'ãsi mono zé te dama 're ĩ'apisutu mono, wa 're mo. Ni'wam norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. 'Re dã'â za'ra mono wamhã, dã'â āna te za 're hãimana u'ãsi za'ra, hãwa āma. E tō sena ma ĩmreme hã ĩsaze.

²⁷ Tawamhã Mata asa te tãma tinha:

— ĩhe. Tõ sena, wa aimreme hã saze. A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aipisudu. A hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra. Wahi'rata norĩ hã asõ 're ĩsimipari za'ra mono, a hã, ti'ai u we aimorĩ da hã. — Āne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi ĩsiwa'õzé wasu'u

²⁸ Tawamhã apã te mo Mata hã, 'ri tẽme. Ti'awi pesere ma tō tinoi ma rowasu'u, Marizaha ma:

— Rowahutu'wa te we asõ hã, ĩtẽme aimorĩ da.

²⁹⁻³⁰ Taha wa, ma si'aba'rúi na wahudu, Zezusihi u wei morĩ da, Mariza hã. Zahadu 'ri tẽme, wasihutu õ di. Mata te te ĩwa'uzusizéb āma, wa zahadu

aimasam ni. ³¹ Tawamhã Mariza hã watobro wamhã, ma ĩsarina wairé rob u, ĩtême ĩsihutu norĩ hã. Āne te sima âma romnomri za'ra: "Āté tihitébré 'ru u te mo, âma wawa da." Tane nherê, tihitébré 'ru u morĩ ô di, Mariza hã. Zezusihi u te wei mo. Taha wa, ma tō we ĩsarina ai'aba'ré ni.

³² Mariza hã we ĩtême wisi wamhã, hi'rãtitō ma ĩparara nhamra, Zezusihi ma wapu wa. Tawamhã âne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hãzé ré, wa'rata asãmra 'wa'ãhã, aré wawi dâ'ã ô di. — Āne te tãma tinha, wawa sina.

³³ Tawamhã Mariza hã pê'êzé te, siwa'ō wa, duré we ĩsarina ĩsihutu zama 'ry'ry wa, pê'êzé di, Zezusi hã. Pê'êzé ahã di. ³⁴ Āne ma tō sadanharĩ za'ra:

— E mame ma tō asiwi ĩsêrê 'wa.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u za'ra:

— We aimorĩ wasiré, sabu da.

³⁵ Tawamhã pê'êzé ahã wa, te aiwa'ō, Zezusi hã.

³⁶ Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Ō hã te te sawi pese uptabi di. Te te sawi pese uptabi wa, te sô tiwawa.

³⁷ Tawamhã da'umro na te tãma nharĩ za'ra ni, âne:

— Ō hã aibã ĩtob'a, ma tō to pese. E niha bété hãzé ré te te pese ô di, dâ'ã tō da, Razaru hã. — Āne te tãma nharĩ za'ra ni.

Zezusi hã Razaru te te ĩhãwa'utuzé wasu'u

³⁸ Tawamhã ĩsiré, wa ai'aba'ré ni, ab're u. Sa'a zahãpã, ab're hã. Pê'êzé ahã di, Zezusi hã. Pê'êzé uptabi na te mo. Tawamhã, ab're u wasihutu wamhã, da te dasiwi âma sitom haré, te êne hã za. Tōmo za'êtê di, êne hã.

³⁹ Tawamhã ma tō Zezusi hã êne hã dama ti'ru, ĩsitobzé hã da te dasiwi sa're da.

Taha wa, ma tō Mata hã Zezusihi ma tinha:

— Wanhib'apito, da te dasiwi ĩsêrêzém na hã, maparane si'uiwa na ma tō âma timara. Taha wa, ma tō ti'ro. E 'ro nherê, te za ĩsitobzé hã dasiwi sa're ni.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tane nherê, te za dasiwi sa're ni. Āma ĩzazei wamhã, dama ĩwaih'u'ō te za ĩ'madã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩ'manharĩzé hã. E âne na hã te aima rowasu'u ô di. Wa tō aima rowasu'u.

⁴¹⁻⁴² Tawamhã ĩsitobzé ma tō dasiwi sa're ni. Tawamhã hãimo te oto rob'madã, Timama ma mreme da, Zezusi hã. Āne te tãma tinha:

— ĩmama, da'ãma aima 're ĩmreme mono wamhã, ĩmreme te ĩma âma 're ĩ'a'uwaimrami u'ãsi mo. Āhãna te za duré ĩmreme hã ĩwapa. Taha wa, ĩma rowê di. Danho'a, wa âne aima rowasu'u, aima ĩmreme ré, da te ĩwapari za'ra da. E marĩ da. Aibã âma aima ĩmremezé hã âma ĩma uwaimrami wamhã, a hã we ĩzatōrĩ'wa na dama 're ĩsiwasu'u mono zém na, da te 're ĩzaze za'ra mono da. — Āne te Timama ma tinha.

⁴³ Timama ma mreme pari, te oto Razaruhu zô há, mreme 'rãihã na:

— Razaru, ab're hawi we aiwatobro, rob u.

⁴⁴ Tawamhã sô hãrã pari, ma watobro, dâ'ã nherê, sib'rata ubu ré, duré para ubu ré, duré 'rã ubu ré. Taha wa, ma tō Zezusi hã dama ti'ru:

— ĩ'ubuzé hã asiwi wasihui wa'aba, 're morĩ da.

Taha wa, ma tō siwi wasihu, ĩ'ubuzé hã.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ te te âma ĩrosa'rata za'ra zé wasu'u
Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2

⁴⁵ Tawamhã da'ahã na ma tō Zezusi hã saze za'ra ni, Marizaha u ĩsihutu norĩ hã. Razaru hã danho'a te te hãiwa'utu wa, ma saze za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi

mono we te te ĩsatōrĩ na. ⁴⁶ Tane nherē, ni'wam norĩ hã ma tō apã ai'aba'ré, Zeruzarē u parisezu norĩ u, Razaru te te ĩhãiwa'utuzém na te te tãma rowasu'u za'ra da. ⁴⁷ Tawamhã ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tisiré norĩ zô te sitême tihârã za'ra, dama ĩpire norĩ zô. Taha wa, ma sitême si'rã'õtô, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Sitême si'rã'õtô wamhã, âne te sima rowasu'u za'ra:

— E marĩ, wa te ĩ'manharĩ za'ra da hã. Ô hã te marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharĩ u'âsi, tiwaihu'u pese na. ⁴⁸ Marĩ, wa te tãma 'manharĩ za'ra ô wamhã, aihĩni te za da te 're saze za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. Tawamhã romanu norĩ hã te za wei wazô aihutu. 'Ri za'êne hã te za wawi sãmra za'ra. Te za duré wa'uprosi za'ra, uburé wasiré zudezu norĩ zu. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁴⁹⁻⁵⁰ Ā wahum na hã te Caipasi hã 're hãimana, sasedoti ĩpire uptabi na hã. Tawamhã ta hã te tãma nharĩ za'ra, âne:

— E marĩ da, rosa'rada hã waihu'u aba ô di bété. Aibã misire wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, aré wama 're rowé za'ra mono di. Aré aihĩni wasi'utōrĩ ô di. — Āne ma tō Caipasi hã tisiré norĩ ma waihu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma hã.

⁵¹ Āne te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, ā wahum na sasedoti ĩpire uptabi na 're ĩhãimana mono zéb zarina, si'uĩhã nai ô nherē, te tãma rowaihu'u sirômo za'ra, Zezusi hã dazada ĩdã'ázém na hã. ⁵² Zudezu norĩ zada si, dà'ã ô di za, Zezusi hã. Daro mono bâ 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ti'ra da, uburé te te 're ĩ'apisutu mono norĩ zada, te za dârã, simisutu ĩ'ra si 're danomro mono da.

⁵³ Tawamhã Caipasihĩ nhimiroti hawi te sima âma roti zahi u'âsi za'ra oto, te te siwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ hã. ⁵⁴ Taha wa, ĩrob âma 're morĩ ô di oto, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Zezusi hã. Darob amoi u te mo, Epraĩ na 'ri nho'ômo nhisi u. Ti'a 'ré u'âsi 'rata, Epraĩ hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame wa a'ã 're wasi'ubumro.

⁵⁵ Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha wa, da'ahã na te Zeruzarē u 're danomro daro mono bâ, zudezu norĩ hã. Dato hã sãna'rata ô ré, te za dawasété na tasiwasu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, dawê na datoi u danhisisi da. Taha da, ma tō Zeruzarē u aihutu ni, bádã hã romhuture wa oto, datoi u hã. ⁵⁶ Dasihutu wamhã, Zezusi hã zô te tanhopré ni. Āne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— E datoi u te za wei mo, 're ĩdasi'rã'õtô mono zéb u hã. Āté wei morĩ ô di za. — Āne 'ri za'êté 'wawi wa'ra 're, dasimasab ré, te dasima âma romnomri za'ra ni.

⁵⁷ E marĩ wa. Zezusi hã âma te dama roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ hã:

— Ma'ãpé nimame ĩsãmra na 'mai'madã'ã aba wamhã, wei wama wasu'u za'ra wa'aba za, wa te waihu'u za'ra da. — Āne ma tō dama âma roti za'ra aré, sasedoti ĩpire norĩ hã, parisezu norĩ me. Te te siwi âri da, ma tō âne dama âma roti za'ra.

12

Mariza hã Zezusi te te ĩpara upsôzé wasu'u

Mateusi 26.6-13; Marcusi 14.3-9

¹ Romhuri misi dá'âma si'utōrĩ parip si, te za dato hã dasiwi 'manharĩ ni, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã Zezusi hã te apã mo, Betãnha u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame Razaru hã te 're sãmra, ab're hawi Zezusi te te ĩhãiwa'udu hã. ² Tawamhã, wasihutu wamhã, ma tō wama api za'ra ni, wasa hã wa te huri da, Zezusi hã sawi te. Mata hã ma tō wasa hã te te wama

sé. Razaru hã te wame tisa. ³ Tawamhã Mariza hã ma tô we ti'â, wedewa'u isadaze hã. Nadu na wedewa'u nhisi hã. Ta hã iwa'âbã wawê. Zezusihi zô te we ti'â, te te âma para u're wa, tâma rowê da. Tawamhã, te te âma para u're pari wamhã, ma tô para u'ô, tizéré na. Sadazei pire wa, ma tô 'ri 're zadaze sina. ⁴⁻⁵ Tawamhã Zudasi Icarizoti hã tâma toi ô di, Marizaha ma. Zezusihi siré 're ïmorî Zudasi hã, Zezusi hã te te dama ïhãiba nhomri da hã. Taha wa, te Marizaha ma tinha, Zudasi hã:

— E marî da bété, te te dama wede ô di wedewa'u zadaze hã, rob'uiprazéb zô ïsibrob'ô norî ma, âma sipé da, iwa'â hã. — Âne te Zudasi hã tâma tinha.

⁶ E marî wa. E ïsibrob'ô norî hã te te pawaptob zeï wa. Mare di. Te te pawaptob ze za'ra wab ô di. Ta hã sipsaihuri di. Rob'uiprazé hã te te wama 're ï'madâ'â mono hã, te pi'uriwi te te sima 're 'mazani.

⁷⁻⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tô Zudasihi ma tinha:

— Tô'â. Tâma nharî tô. Ïdâ'â wapsi, da te dasiwi ïnherê ô ré, te te âma ïhãiba u're da, te aré ïzada tété. ïsibrob'ô norî hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa. Nïmahã aima wê za'ra wa'aba wamhã, te za 're ïpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. Tanei ô di, wa hã. Ai'rata 're ïnhamra u'âsi aba mono ô di za oto. Taha wa, ai'rata ïnhamra aba ré, ïma sôpru wa, ïma rowê di. — Âne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Sasedoti ïpire norî hã, Razaru te te siwi wîrî da, te te âma ïrosa'rata wasété za'ra zé wasu'u

⁹ Tawamhã ma tô dasima rowasu'u za'ra ni, âne:

— Betãnha âma te nhamra, Zezusi hã. — Âne te dasima rowasu'u za'ra ni. Taha wa, da'ahã na ma tô we ïtême ai'aba're ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u si, we dasi'aba'rei ô di. Razaruhu u zama te we ai'aba're ni, ab're hawi te te ïhãiwa'utu u zama, da te sabu za'ra da. ¹⁰⁻¹¹ Tawamhã Razaru hã da te sabu za'ra wamhã, da'ahã na ma tô Zezusi hã Danho'reptui'wa na saze za'ra ni. Ta norî ma, oto wapu za'ra di, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ïpire norî mreme hã, sasedoti ïpire norî mreme hã. Taha wa, Zezusi, da te saze za'ra 'ru te, te sima âma roti za'ra Razaruhu âma, taha zama te te siwi wîrî da.

Zezusi hã Zeruzarê u ïwisizé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40

¹²⁻¹⁸ Tawamhã awê wa duré Zezusihi siré ai'aba're ni, Zeruzarê u. Zezusi hã Razaru ab're hawi te te hãiwa'utu wamhã, ma tô âma 'madâ'â za'ra ni aré. Tawamhã âma ï'madâ'â'wa norî hã ma tô dama rowasu'u za'ra aré, Zeruzarê âma 're ïsi'ubumroi mono norî ma. Zeruzarê u dasi'rã'ôtô wamhã, daro mono bã ma tô Razaruhu wasu'u hã wapari za'ra ni, ïdasi'rã'ôtô mono hã. Zezusihi wasu'u, ma duré wapari za'ra ni, Zeruzarê u ïmorî na hã. Taha wa, te ïtême ai'aba're ni, Zeruzarê u ïdasi'rã'ôtô mono hã bâdâdi wa, da te uzusi za'ra da. Wa'asu te dasiré 'wasari ni, dama rowê wa, Zezusi da te âma sawi za'ra da.

Tawamhã Zezusi hã da te uzusi za'ra wamhã, te dasima 'mahârã za'ra ni, âne:

— 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're wawata za'ra wa'aba mono. Ôhõta Wanhib'apito, te we oto mo, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa para. 'Re ïhãimana u'âsi mono hã ïwê si te te tâma 're pisutu u'âsi mono da si, wa wasima wê za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norî nhib'apito ma hã. — Âne te dasima 'mahârã za'ra ni.

Tawamhã wasi'aba'rei ré, ma tô awaru po'repore hã tisã Zezusi hã, ïprédupté hã. Tawamhã ma tô âma darõno, âma morî da. Âne wamhã, ma tô sina uwaimra, âma rob'ui'ére hã. Duréihã ma tô âma rob'ui'ére siro,

'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā. Āne ma tō āma rob'ui'éré, Zeruzarē āma 're idasi'ubumroi mono norī ma:

“Si'ā na 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, aipahi za'ra wa'aba ō di za.

Ōhōta te we atēme timorī za'ra wa'wa, Asib'apito za'ra wa'wa hā awaru po'repore na ĩpréduptém na.”

Āne duréihā ma tō āma rob'ui'éré, ĩbaihā na hā.

Āma rob'ui'éré te te sina uwaimrami nherē, wama waihu'u pese za'ra ō di, āma rob'ui'éré hā. Zezusi hā ab're hawi hāiwa'utu wa, hāiwa u rowē uptabi u apā morī parip si, wa za āma wasipo're pu'u za'ra ni, rob'ui'éré na. Tawapsi wa za wasima rowasu'u za'ra ni, āne: “Tō sena ma tō sina uwaimra, āma rob'ui'éré hā. Āma dawata za'ra ré, ma tō datēme mo, awaru po'repore na ĩpréduptém na.” Āne wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁹ Tawamhā da'ahā na da te uzusi za'ra da, ĩtēme dasi'aba'rēi wamhā, āne te sima rowasu'u za'ra, parisezu norī hā:

— Aihīni te Zezusihi niwī 're danomro. Taré, wa nasi āma wasima roti u'āsi za'ra ni. — Āne te sima nharī za'ra, parisezu norī hā.

Deredu norī, Zezusi te te 'madâ'â za'ra da, Piripihī wī te te ĩwaptērē za'ra zé wasu'u

²⁰ Tawamhā deredu norī zama ma tō aihutu, Zeruzarē u, 'Re ihāimana u'āsi mono āma dame wata za'ra da, zudezu'ō norī hā. ²¹ Tawamhā tame si'ubumroi ré, te ai'aba'rē, Piripihī u. Darireza hawimhā Piripi hā. Besada na ĩsa'ru nhisi hā. Piripihī u sihutu wamhā, te tāma nharī za'ra:

— Wa wasima wē za'ra ni, wa te 'madâ'â za'ra da, Zezusi hā.

²² Taha wa, te Piripi hā mo Ādéréhé u, te te tāma sadawa wasu'u za'ra da. Zezusihi u te sisaprōni zahuré, te te tāma sadawa wasu'u za'ra da.

²³ Tawamhā ĩmreme te te wapari wamhā, āne te Zezusi hā tāma siwasu'u zahuré:

— Wa hā dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bādâ hā, ĩ'āma 're idawata za'ra mono zéb u hā. ²⁴ Tō sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, amnho potozé wasu'u na hā. E niha te za amnho hā ti'rā ahā. Ai'urēiwi nomro wamhā, poto ō di za. Ab're 're, 're rere'e mono wa, ĩtomhā, 're si'utōrī mono wapsi, te za 're poto za'ra. 'Re poto za'ra mono wapsi, 'rāi ahā di za. Misire nherē, poto wamhā, nhama wamhā, zâb ahā di za. — Āne Zezusi te sina simiré'é, sō'awib ō nherē.

²⁵ Te duré tāma rowasu'u zahuré, āne:

— Ni'wam norī hā tihāimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhā, rowē ĩsi'utōrī'ō hā te te sina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. Ni'wam norī hā ĩzarina 're nomro mono da, tihāimanazé te te sima 're sawi za'ra mono ō wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hā. ²⁶ Ni'wam norī hā te te ĩma 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're ĩwē za'ra mono wamhā, 're ĩmorizém na si te za 're nomro, ĩzarina si. Tawamhā ĩ'rata te za 're hāimana u'āsi za'ra, hāiwa āma. Te te ĩma 're romhuri pese za'ra mono wa, ĩmama te za āma 're wata za'ra. Te za duré te te tāma 're wa'âbâ za'ra, ĩsimiromhuri hā.

Zezusi hā za tidâ'ázém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁷ — Āhāna te ĩsina rosa'rata ahā di. E ĩmama ma, wa za ĩsi'ru, te te dawī ĩnho'reptu da, ĩdâ'â ō ré, te robzépata tō da. Mare di. Tāma ĩsi'rui ō di za, te te dawī ĩnho'reptu da. Dazada ĩdâ'â da si, wa wei mo. ²⁸ ĩmama, ma'ápé we ĩpawapto na, ĩ'āma ĩrotizém na te ĩsina uwaimrami da, ai'āma 're dawata za'ra mono hā. — Āne te Timama ma mre. Tawamhā hāiwa hawi ma tō tāma tinha:

— Wa tô te 're aipawapto b u'âsi, ĩ'âma 're dawata za'ra mono da. Wa za duré aipawapto, ĩ'âma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

²⁹ Tawamhã ma tô sima rowasu'u za'ra, ĩ'rata ĩsimasa hã:

— Ôhõta te wei rãrã, tã hã.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa, te we tãma mre, hãiwa hawĩ.

³⁰ Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:

— ĩ'udãna wei mre me õ di. Ai'udãna wa'aba zama wapari za'ra wa'aba da, te we ĩma mre. ³¹ 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô ãma roti siro, dawasété na. Romhutu di oto bâdã hã te te ãma ĩrotizém na, te te ãma ĩuwaimramizéb da hã. Romhutu na te za duré tinha Wa'uburé ma, dama sib'uwa wa, oto te te 're dawada'uri tã mono da. ³² Hãiwi ĩza'o da, da te dasiwi ĩzasõmri wapsi, wa za ĩsitême te 're da'a'ubumro, ĩnhib'a'uwê 're dahãimana za'ra mono da, dano mono bâ. — ãne te Zezusi hã dama siwasu'u. ³³ E marĩ da. Wedepo'o nnonhi'rãmi na ĩdã'ázém na da te waihu'u sirõmo za'ra da.

³⁴ Tawamhã te ãne asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã dã'ã õ di za. Te za 're morĩ u'ã. ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. E niha tawamhã te ĩnha, hãiwi da te dasiwi ĩsasõmri na, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã. E 'wa hã dasiré ĩpoto na ĩsisi hã. — ãne te Zezusi hã siwi sadanha.

³⁵ Tawamhã Zezusi hã sõ'awib õ nherê, te rowa'a na siwasu'u, ãne:

— Rowa'a hã te za syry na aima 're hãimana za'ra wa'wa oto. Tawamhã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're anomro aba mo, aiwi 're robra za'ra wa'aba mono õ ré hã. Robra na damorĩ wamhã, nimomo damorĩ da hã dama waihu'u õ di. ³⁶ Ai'rata 're ĩnhamra za'ra wa'aba mono ré, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩ'âma 're anomro wê uptabi aba mono da. — ãne Zezusi te dama roti.

Zudezu norĩ hã, Zezusi Danho'reptui'wa na te te 're ĩsazei õ za'ra mono zé wasu'u

Taha pari te danhiti mo, da te dasiwi 'madã'ã tã da, Zezusi hã. ³⁷ Marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wê u'âsi, Zezusi hã, tiwaihu'u pese na. Tane nherê, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, da te saze za'ra õ di. ³⁸ Da te saze za'ra õ wamhã, ma dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha mre me hã. Duréihã ma tô ta hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma dawasu'u, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ma tô tãma dawasu'u:

“Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tô ai'ãma da te 're wazaze za'ra. Mare di. Ai'ãma, da te 're wazaze za'ra mono õ di. Duré aiwaihu'u pese na 're da'apawapto mono wamhã, e ma tô aiwaihu'u pese na da te 're aiwaihu'u za'ra. Mare di. Da te 're aiwaihu'u za'ra mono õ di.”

ãne ma tô tãma dawasu'u Iza'iza hã, wawa sina. ãne ma timreme na rob'ui'éré.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã da te 're saze za'ra mono da, da te dasima 're wê za'ra mono õ wa, da te 're sazei waihu'u za'ra mono õ di oto. ãne ma tô duré rowasu'u Iza'iza hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zazei'õ'wa norĩ ãma:

“'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô oto dama tinha, ĩsimaroti hã da te 're waihu'u za'ra mono ãna oto 're danomro mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono tã da, te te 're da'anho'reptui mono tã da.”

Āne duréihā ma tô rowasu'u Iza'iza hā, wahi'rada hā. Zezusi, da te 're saze za'ra mono ō wamhā, ma tô oto dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha nhimirowasu'u zarina.

⁴¹ Duréihā Iza'iza hā sōtō 'rowi te te ĩrosawērē ne, ma tô Wanhib'apito 'madā, Zezusi hā. Īhāiba na hā rowa'a za'ētē di. Te te 'madā'ā wa, te āne na rowasu'u siro.

⁴² Tawamhā da'ahā na Zezusi, da te saze za'ra ō nherē, ma tô ni'wam norī hā saze za'ra, dama ĩpire norī hā, ahā na. Tane nherē, te te saze za'ra nherē, ĩsazei'wa na sō'awi dama 're siwasu'u za'ra mono ō di, parisezu norī mre me pipa te. Zudezu norī te, rowahutuzéb u dame 're sisisi tō mono da, te te tiwi 're rosawi za'ra mono ō'umnhasite, te ari'iwi 're si'ubumroi u'āsi. ⁴³ Parisezu norī si te te 're wēsāmri za'ra mono da, ma tô te te sima 're wē za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si te te 're wēsāmri za'ra mono da, te te sima 're wē za'ra mono ō di. Taha wa, te ari'iwi 're si'ubumroi u'āsi, 're siwasu'u za'ra mono āna, ĩsazei'wa na.

Timreme wē'ō'wa norī āma, Zezusi te te āma ĩrowasu'u zé

⁴⁴ Tawamhā Zezusi te da'ab'mahā:

— Ni'wam norī hā Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhā, ĩzazei'wa si 're nomro mono ō di za. ĩ'u'ābā te za we ĩzatōrī'wa zazei'wa 're nomro. ⁴⁵ Duré ni'wam norī hā te te ĩ'madā'ā za'ra wamhā, ĩ'u'ābā te za we ĩzatōrī'wa zama 'madā'ā za'ra. ⁴⁶ Wa hā wa tô we datēme mo, dama rob'uiwē'wa ne 're ĩmorī da. E marī da. Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, robra na ne, dawasété na oto 're danomro tō mono da. ⁴⁷ Āté ni'wam norī hā te za taré ĩmreme hā te te 're wapari za'ra. E tawamhā wa za ta norī hā awa'awi te 're ahā za'ra. Mare di. Awa'awi te 're dahā za'ra mono da, we ĩmorī ō di. Te 're da'anho'reptui mono da si, wa wei mo. ⁴⁸ Ni'wam norī hā te te 're ĩwē'ō za'ra mono wamhā, duré ĩmreme te te 're wē'ō za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za oto siwaihu'u za'ra, tiwasété na. Ti'a ĩsi'utōrīzéb āma ĩmreme na po're pu'u za'ra wa, te za bātā na siwaihu'u za'ra, tiwasété na.

⁴⁹⁻⁵⁰ — ĩmama hā ma tô ĩzazei'wa norī ma pisutu sirōmo za'ra, robzei u'āsi āma 're nomro mono da. Duré ĩ'rata 're hāimana u'āsi za'ra mono da, hāiwa āma 're dā'ā za'ra mono tō da, ma tô tāma pisutu sirōmo za'ra. Āne si ma tô ĩmama hā ĩma waihu'u, te dama 're awaihu'u mono da. Wa hā ĩsi'uihā na ĩnhimirosa'rata si te dama 're awaihu'u mono ō di. We ĩzatōrī'wa, te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina si, wa tô te dama 're awaihu'u. — Āne te dama siwasu'u Zezusi hā.

13

Zezusi hā, tisiré 're ĩnomro mono norī te te ĩpara upsō za'ra zé wasu'u

¹ Awé te za oto dato hā dasiwi 'manharī za'ra ni, Pascowa na dato nhisi hā. Zezusi hā ma tô sina waihu'u, romhuture di oto apā ĩmorizé hā, Timama u. Ōne u'āsi te te 're wa'azawi pese Zezusi hā, ĩsiré 're wanomro mono wa.

² Tawamhā wasa, wa te huri da, wa tô asimro ni, barana. Wasa hā wa te huri ō ré, ma tô Zudasi Icarizoti hā rosa'rata, Zezusi hā zō te te danhimroi mono da, te te dama hāiba nhomri da. Wa'uburé nhimirosa'rata hawim na, te āne āma rosa'rata. Simahā 'ra, Zudasi hā. ³ Zezusi hā ma tô ĩmama hā pisutu, dama pire da. Uburé marī ma, pire da, ma tô pisutu, ti'ai āma hāiwa āma zama. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hawi, ma tô wei mo. Apā te za oto ĩtēme mo. Āne ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hā. ⁴ Tawamhā wasa hā wa te huri ō ré, ma tô Zezusi hā wahudu. Ti'uza, ma tô sani. Tisi'u'ōzém na ma tô si'awasisi.

⁵ Tawamhã â, ma tô sa'wa, piza'a 're nho'a wa, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã te te âma wa'apara upsô da. Te te ĩwa'apara upsô na ma tô sãna'rata, wa'âma. Te te wa'apara upsôĩ pari, te za duré te te wa'apara u'ô, tisi'u'ôzém na. ⁶ Sima Pedruhu 'rata te oto za. Tawamhã Pedru te tâma tinha:

— Wanhib'apito, e te za ĩpara upsô. Mare di. ĩpara upsôĩ ô di za.

⁷ Tawamhã Zezusi asa te tâma tinha:

— Te aipara upsô za'ra wa'aba zé hã, marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Zahadu waihu'u ô di, a hã. Zahadu wapsi te za ĩwaihu.

⁸ Tawamhã Pedru te duré tâma tinha:

— ĩpara upsôĩ ô di za.

Zezusi te duré asa tâma tinha:

— Te aipara upsôĩ ô wamhã, ĩnhib'a'uwê ô di za, a hã.

⁹ Tawamhã Sima Pedru te tâma tinha:

— Wanhib'apito, ĩpara si upsôĩ ô di za. ĩnhib'rata zama te za ĩ'upsô, ĩrã zama.

¹⁰ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tâma tinha:

— Mare di. 'Re dasisôĩ mono wapsi, dahãiba hã wê di za. Dapara si 're uptob za'ra mono wa, te za apâ da te 're upsô za'ra. A norĩ wa'wa hã aiwê za'ra wa'aba di, ĩma. Misire ĩma ĩwê ô hã. — Āne te Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

¹¹ Aibã hã ma tô sina waihu'u siro, te te dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. Taha wa, ma wama waihu'u za'ra, misire ĩwê'ô na hã.

¹² Tawamhã te te wapara upsô za'ra pari, ma tô apâ si'uza. Ti'a ma tô nhamra. Sãmra wapsi, te wama nharĩ za'ra:

— E marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa, te aipara upsô za'ra wa'aba zé hã. E ma tô asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ¹³⁻¹⁵ A norĩ wa'wa hã rowahutu'wa na te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Asib'apito na zama te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Wa hã rowahutu'wa na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wê di. E marĩ wa. Wa hã rowahutu uptabi 'wai wa. Duré Asib'apito na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wê di. E marĩ wa. Wa hã, Asib'apito uptabi aba wa. Wa hã Asib'apito wa'aba nherê, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba ô di, te aipara upsô za'ra wa'aba tô da. Duré rowahutu'wai uptabi 'wa nherê, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba ô di, te aipara upsô za'ra wa'aba tô da. Taha wa, te za ĩsine ĩnhirã zarina 're asipara upsô za'ra wa'aba mo, ĩnhirã zarina 're anomro aba mono da, ĩsine 're asisawi za'ra wa'aba mono âna, 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁶ Ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Danhib'apito norĩ hã 're sisawi za'ra mono âna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, tâma ĩromhuri'wa norĩ zama, te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono âna. Duré te te 're ĩsatôĩ za'ra mono hã 're sisawi za'ra mono âna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, ĩsadawa wasu'u wa norĩ zama te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono âna.

¹⁷⁻¹⁸ — Āne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti hã 're 'madã'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za, uburé aima 're rowê za'ra wa'aba mono ô nherê. Asimirosa'rata na, wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. ĩsiré 're anomro aba mono da, te aipisutu za'ra wa'wa hã, misire ma tô ĩ'maiwê'ô wa'wa. Ta hã wa tô pisutu, ĩsiré 're morĩ da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreime ui'ére te te sina uwaimrami da. Āne ma tô wahi'rada hã tinha, aré: "Wasiré 're ĩwasai mono, ma tô ĩwê'ô." Āne ma tô duré ĩwê'ô'wa na rob'ui'ére siro, poto ô ré, wahi'rada hã. Taha wa, te za oto sina uwaimrami su'u, ĩwê'ô'wa hã. ¹⁹ Taha ô ré, wa aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa, te te sina uwaimrami wapsi, te ĩsina

ĩwaihū'uzém na, 're ĩzazei u'âsi za'ra wa'aba mono da. ²⁰ ĩwapari pese za'ra wa'aba. Zahadu wapsi, wa za ĩzazei'wa norĩ hã datême te 're satõrĩ za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. Tawamhã ĩmreme za'ra hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbã te za ĩzama da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra. Da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, ĩ'u'âbã te za duré we ĩzatõrĩ'wa da te dasiwi 're sawi pese. — Āne ma tô wama siwasu'u zara, Zezusi hã.

Zezusi hã Zudasi te te ĩwasu'uzé wasu'u, za te te dama ĩhãiba nhomri'wa da hã

Mateusi 26.17-25; Marcusi 14.17-21; Rucasi 22.7-13, 21-23

²¹ Tawamhã pẽ'êzé uptabi di, Zezusi hã. Taha wa, te duré wama siwasu'u za'ra, âne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ'maihãiba nhomri 'wa. — Āne te wama nharĩ za'ra.

²² Tawamhã aibã te te sina ĩwaihū'uzém na, wa te waihu'u za'ra õ wa, wa taré wasi'madã'á za'ra ni. ²³ Wa hã, Zezusi te te 're ĩzawi pese mono, wa ĩ'rata nhamra. ²⁴ Tawamhã Sima Pedru te Zezusi hã ĩwada'u, te sadanharĩ da, sadawa 'rasi sina:

— Ma'ãpé sadanharĩ. E 'wa hã te za we te te sô danhimro, te te dama hãiba nhomri da.

²⁵ Tawamhã ĩ'rata ĩnhamra wa, wa oto sadanha, Zezusi hã:

— Wanhib'apito, e 'wa hã te za we asô te te danhimro, te te dama aihãiba nhomri da hã. — Āne wa sadanha, Zezusi hã.

²⁶ Taha wa, te âne asa ĩma tinha:

— ĩ'u'êtê wẽ'ê, wa za di'i, te tãma sõmri da. Taha na te za ĩwaihū, dama ĩhãiba nhomri'wa da hã.

Tawamhã ma tô di'i, te te tãma sõmri da, Zudasi hã. Sima Icarizotihĩ 'ra, Zudasi hã. ²⁷ Te te tãma sõmri pari, ma oto Satanasihĩ nhimiroti hã wapari pese Zudasi hã, ĩpẽ'ê 're oto sébré wa. Taha wa, te Zezusi hã Zudasi hã ma tinha:

— Marĩ hã 'manharĩ su'u pé. — Āne te tãma tinha.

²⁸ E marĩ da, te âne tãma roti. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di. ²⁹ Ni'wam norĩ hã te âma rosa'rata za'ra, âne: “Rob'uiprazé hã te te 're 'madã'á mono wa, âté marĩ hã wasazéb da, te te wama uipra za'ra da, te âne tãma roti.” ĩhãiba amo norĩ hã te duré âma rosa'rata za'ra: “Áté ĩsibrob'õ norĩ ma, syry na te te sõmri mono da, te tãma roti.” Āne, wa ĩmreme na wasima ĩma romnhoré za'ra ni.

³⁰ Tawamhã te te 'rêne pari, rob u ma tô watobro Zudasi hã, robra u.

Zezusi hã nhimirotizép tém na rowasu'u

³¹ Tawamhã rob u watobro za'u si, te âne wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa hã dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bâdã hã ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. ĩ'ãma 're dawata za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma te za duré 're dawata za'ra, ĩsiré. ³² ĩsiré âma 're dawata za'ra mono wamhã, te za duré ĩ'ãma tiwata, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Te za ĩ'ãma tiwata su'u. ³³ ĩno norĩ, syry na wa za oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Ai'rata 're ĩnhamra u'âsi aba mono da, te za asima 're ĩwê za'ra wa'aba mo. Tane nheré, wa za mo. Nimomo ĩmorĩ wamhã, âma ĩtême 're anomro waihu'u aba mono õ di za a'ã. Āne wa tô dama waihu'u aré. ³⁴ ĩnhimiroti tém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

Pedru hā, Zezusi za te te dawī ī'udâzém na te te ī'po're pu'uzé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34

³⁵⁻³⁶ Tawamhā Sima Pedru te sadanha:

— Wanhīb'apito, e momo te za aimo.

Tawamhā Zezusi asa te tāma tinha:

— Nimomo wa za mo. Āma ī'zarina, aimorī waihu'u ō di za a'ā. Zahadu wapsi te za ī'zarina āma aimo.

³⁷ Tawamhā Sima Pedru te asa tāma tinha:

— E marī wa, āhāna asarina āma ī'morī waihu'u ō di. Te asō'reptu da, asada ī'dā'ā da hā īma wē di.

³⁸ Tawamhā ma tō Zezusi hā asa duré tāma tinha:

— E tō sena asiwasu'uzé hā. Tō sena wa aima rowasu'u. Īzadawa para ō nherē, si'a hārā ō ré, te za si'ubdatō dawī ī'udā, aima ī'za'rese ō na. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u siro, Pedruhu ma.

14

Zezusi hā, Timama u bādâdi na te te dama sina ī'simiré'ézé wasu'u

¹ Tawamhā Zezusi te duré wama nharī za'ra, āne:

— Ī'āma aipē'ézé za'ra wa'aba ō di za. 'Re ī'hāimana u'āsi mono, te za asina 're ī'umnhasi za'ra wa'aba mo. Īzama te za duré asina 're ī'umnhasi u'āsi za'ra wa'aba mo, Danho'reptui'wa na. ²⁻³ Īmama nhorōwa āma hā rob're za'ētē di, 're ī'dasi'ubumroi mono zéb da hā. Tame 're ī'dasi'ubumroi mono zéb ō 'wa'āhā, te aré aima rowasu'u za'ra wa'aba ō di. Wa za oto aiwi ī'morī 'wa, 're asimroi wa'aba mono zéb da hā, te asō pisutu za'ra wa'aba da. Te asō pisutu za'ra wa'aba parip si, wa za wei mo apā, te āma asimroi wa'aba mono da, 're īnhamra mono zéb u, tame ī'rata 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da. ⁴ Nimomo aiwi ī'morī za'ra wa'aba zé hā ma tō īwaihu'u za'ra wa'wa. Bādâdi hā ma tō duré īwaihu'u za'ra wa'wa. — Āne te wama rowasu'u za'ra.

⁵ Tawamhā Tome te tāma tinha, āne:

— Wanhīb'apito, nimomo wawi aimorizé hā wa te waihu'u za'ra ō di. E niha wa za tawamhā bādâdi hā waihu'u za'ra ni, āma 're īwanomro mono zéb da hā.

⁶ Tawamhā Zezusi asa te tāma tinha:

— Wa hā bādâdi na, wa īsina simiré'é. E marī wa. Da te 're īzaze za'ra mono wapsi, amo īzarina 're dasihutu mono wa za, Īmama tēme. Wa hā tō sena roti na'rata 'wa. Wa hā 're īdanomro u'āsi mono zé, te dama 're ī'apisutu mono, wa 're mo. Taha wa, da te 're īzaze za'ra mono wapsi, te za amo 're dasihutu, Īmama u ī'rata 're dasi'ubumroi u'āsi mono da. ⁷ 'Re īwaihu'u za'ra wa'aba mono ō di aré, 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra na. Taha wa, Īmama na 're waihu'u za'ra wa'aba mono ō di aré, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Wa hā 're īwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'āhā, te aré Īmama hā 're īwaihu'u za'ra wa'aba mo. Ma tō oto ī'ra na īwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ma tō duré Īmama hā īwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Īmama ma tō oto ī'madâ'ā za'ra wa'wa.

⁸ Tawamhā Piripi te duré tāma tinha:

— Wanhīb'apito, ma'āpé Aīmama zō aihārā, wa te 'madâ'ā za'ra da. Wa te 'madâ'ā za'ra wamhā, marī zō wawi 're rowaptâ'ā za'ra mono di za, wama 're īrowé za'ra mono zéb da hā.

⁹ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinha:

— Piripi, e zahadu īwaihu'u ō di, ai'rata 're īnhamra hā za'ra wa'aba mono nherē. Ni'wam norī hā te te 're ī'madâ'ā za'ra mono wamhā, ī'u'ābā te za

Īmama hā te te 're 'madā'ā za'ra. E niha te bété a hā Īma Īnha, Īmama zô Īhârâ da, 'madā'ā za'ra wa'aba da. ¹⁰ Wa hā Īmama āma, wa 're Īhâimana. Ō hā te duré Ī'āma 're hâimana, Īmama hā. E te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na, āma ĩzazei ō di. ĩsi'uihâ na te ĩsina aima wasu'u za'ra wa'aba ō di. Īmama hā Ī'āma 're Īhâimana mono hawi, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hā. Āne ĩsimromhuri hō. ¹¹ Īmama āma, wa 're Īhâimana. Ī'āma te duré 're hâimana, Īmama hā. Te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, te za āma 're ĩzazei u'āsi za'ra wa'aba mo. Te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na si, āma 're ĩzazei waihu'u za'ra wa'aba mono ō wamhā, te za Ī'āma 're ĩrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo, marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te dama 're ĩ'ab'manharī wē mono na, taha zarina te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, āma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da. ¹² Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, te za ĩwaihu'u pese zarina 're ĩdapawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo. A norī wa'wa hā 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zé hā, ĩnhimipawaptobzé ma, sa'ētē di za. E marī wa. Wa hā Īmama u za oto apā ĩmorī wa. ¹³⁻¹⁴ Taha wa, uburé marī hā te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mo, Īmama wi, ĩzadawa para. Tawamhā wa za te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. ĩwi zama ĩzadawa para, ĩwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhā, wa za te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. E marī da. Īmama āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa hā ĩ'ra te aima āma 're a'uwaimrami aba mono wa za.

ZeZusi hā tisiré norī ma, Īmama pē'ēzani na te te tāma ĩropisutu za'ra zé wasu'u

¹⁵ Tawamhā ZeZusi te duré wama rowasu'u za'ra, āne:

— 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono wamhā, ĩnhimiroti si te za 're ĩ'madā'ā pese za'ra wa'aba mo. ¹⁶⁻¹⁷ Tawamhā Īmama wi, wa za waptē, Tipē'ēzani hā te te aima sōmri za'ra wa'aba da, ĩsine te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're sāmra u'āsi za'ra wa'aba mono da. Tô sena na te za ĩnhimiroti hā te te aima 're waihu'u u'āsi za'ra wa'wa, ĩpē'ēzani hā. ĩzazei'ō'wa norī hā te te waihu'u za'ra ō di, Īmama pē'ēzani hā. Taha wa, te te sima 're wē za'ra mono ō di, ĩ'rata 're sāmra u'āsi za'ra mono da. A norī wa'aba si ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩpē'ēzani hā ai'rata 're sāmra aba mono wa. Zahadu wapsi te za aipē'ē 're, 're sāmra u'āsi za'ra wa'wa.

¹⁸ — Damama norī hā timro me 're dâ'â za'ra mono wa, waptép si 're ĩdasi'ubumroi mono ne, asiwaprosi 're asimroi wa'aba mono ō di za. Wa hā wa za we apā atēme ĩmorī 'wa. ¹⁹ Syry na, wa za oto ai'rata ĩnhamra 'wa, ĩrēme ma. Taha ré hā te za duré a'â dasiwi ĩ'madā'ā ni. Taha parip si, da te dasiwi ĩzabu na sahu ō di za oto. A norī wa'aba si, te za duré ĩzabu za'ra wa'wa. ĩdâ'â nherē, ab're hawi ĩhâiwa'utu wa, wa za oto ĩdâ'â āna 're mori u'â. Taha wa, te za duré a nori wa'wa hā atâ'â āna 're asimroi u'āsi aba mo, hâiwa āma. ²⁰ Apā we atēme ĩwisi za'ra wa'aba wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Īmama āma 're Īhâimana mono na. Ī'āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, te za asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Wa hā ai'āma wa'aba 're Īhâimana mono na te za duré asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo.

²¹ — Ni'wam norī hā ĩnhimiroti si te te 're 'madā'ā pese za'ra mono wamhā, ta norī si ĩzawi pese 'wa, te za 're nomro. Te te 're ĩzawi pese za'ra mono wamhā, te za asa Īmama hā te te 're sawi pese za'ra. Wa hā wa za duré te 're sawi pese za'ra, ĩzawi pese 'wa norī hā. Ta norī ma si, wa za 're Īhâimana mono zém na tāma 're ĩsiwaihu'u za'ra. — Āne ZeZusi te wama siwasu'u za'ra.

²² Tawamhã Zudasi te oto sadanha:

— E marĩ da, te za bété wa norĩ ma si 're asiwaihu'u mo. E marĩ wa, asazei'ô'wa norĩ ma, 're asiwaihu'u za'ra mono ô di bété. — Āne Zudasi te sadanha. Zudasi aimawi hã. Icarizoti ô di.

²³ Tawamhã Zezusi asa te duré tâma tinha, āne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, te za ĩnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã Īmama, te za asa te te 're sawi pese za'ra. Wa norĩ hã wa za ĩtême 're wasimasisi za'ra, ĩ'rata 're wahâimana u'asi za'ra mono da. ²⁴ Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono ô wamhã, ĩnhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono ô di za. Āne, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Īsi'uihã na ĩmreme na te aima rowasu'u za'ra wa'aba ô di. Īmama mreme na si, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, we ĩzatôri'wai mreme na.

²⁵ — Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tô āne aima rowasu'u za'ra wa'wa.

²⁶ Zahadu wapsi Īmama wi, te waptêrê wa, te za Tipê'êzani hã we atême satôri za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Wê uptabi di Īpê'êzani hã. Ta hã te za uburé marĩ hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na te za te te 're aipo're pu'u u'asi za'ra wa'wa.

²⁷ — Rowê na si 're anomro aba mono zéb si, wa za oto aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ'āma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mono tô da, duré asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna, 're anomro aba mono da. Taré te aima pisutu za'ra wa'aba ô di. Īzazei'ô'wa norĩ nhimipisutuzém nei ô di, ĩnhimipisutuzé hã. ²⁸ Wa za oto aiwi ĩmorĩ 'wa. Niwapsi wa za duré we apâ atême ĩmorĩ 'wa. Āne ma tô te ĩsina ĩrotizé hã ĩwapari za'ra wa'wa aré. Īmama u wa za oto apâ mo, ĩma ĩpire u. 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono 'wa'ahã, te aré 're ato za'ra wa'aba mo, Īmama u za oto ĩmorĩ wa, wa hã. ²⁹ Apâ ĩtême ĩmorĩ ô ré, wa aima ĩsiwasu'u sirômo za'ra wa'wa. E marĩ da. Te ĩsina ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami wapsi, āma ĩzaze za'ra wa'aba da. ³⁰⁻³¹ Aima ĩmreme syry aba di za oto. E marĩ wa. Īzazei'ô'wa norĩ wada'uri'wa, we ĩzô morĩ wa, Wa'uburé hã. Ta hã ĩma pire ô di. Īma pire ô nherê, ĩtême wasi'aba'rêi wa'aba, Īmama te te ĩ'āma ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami da. Tawamhã te ĩsina uwaimrami wapsi, Īmama te 're ĩsawi pese mono na te za da te 're ĩwaihu'u za'ra. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

15

Zezusi hã uwa 'ru uptabi na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi te duré wama siwasu'u za'ra, āne:

— Rob'ru na, wa za ĩsina simiré'é, uwa 'ru na. Uwa 'ru 'madâ'â'wai āma, wa za Īmama āma simiré'é. ² Uwa 'ru panhipti sisa'ridi hã wê ô di, 're ĩrã za'ra mono ô hã. Taha wa, uwa 'ru 'madâ'â'wa hã te za ĩpanhipti hã te te 're anhihãri ĩ'rãi'ô hã, te te 're anhamra mono da. Tane te za Īmama hã ĩzazei'ô'wa norĩ hã te te 're azatôri, ĩnhiti 're hâimana za'ra mono da. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã wê za'ra di, 're rã za'ra mono wa. Taha wa, wa za 're ĩrã za'ra mono na simiré'é, ĩzazei'wa norĩ āma 're nomro wê mono wa. ĩ'wanhiprê te te 're ĩ'anhihãri mono hã, wa za āma simiré'é, ĩzazei'wa norĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na. 'Re ĩ'rã za'ra mono hã ĩpanhipti wã wa, ĩ'wanhiprê ahã wamhã, te za misi si te te 're anhihãri ĩ'madâ'â'wa hã, 're rãĩ pese za'ra mono da. Tane te za Īmama hã ĩzazei'wa norĩ wi ĩwasédé hã te

te 're anhihâri, 're nomro wê uptabi mono da oto. ³ A norî wa'wa hã te oto 're anomro wê wa'aba mo, Ìnhimiroti si 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wa. ⁴ Ma'âpé ĩ'âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Tawamhã wa za 'rãwi ai'rata 're ĩhâimana u'âsi za'ra wa'wa. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã 're sab u'âsi mono õ wamhã, 're 'rãi mono õ di za, ta hã. Tane a norî wa'wa hã ĩ'âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono õ wamhã, 're anomro wê waihu'u aba mono õ di za.

⁵ — Uwa 'ru na wa za ĩsina simiré'é. Uwa 'ru panhipti sisa'riti na wa za duré ai'âma simiré'é za'ra wa'wa. ĩ'âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, 're anomro wê uptabi aba mono da. Asiwaprosi 're anomro wê waihu'u aba mono õ di za. ⁶ Ni'wam norî hã ĩ'âma 're hâimana u'âsi za'ra mono õ wamhã, 're nomro wê mono õ di za. Ta norî âma, wa za uwa 'ru panhipti nhihâri hã âma simiré'é. Uwa 'ru panhipti nhihâri hã te te 're ĩ'anhamra mono hã, te za 're 'ré za'ra. 'Re 'ré za'ra mono wapsi, te za simisutu te te 're aza'ra ĩ'madâ'â wa hã, te te 're asui mono da, 're zata za'ra mono da. ⁷ A norî wa'wa hã te za ĩ'âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're anomro wê wa'aba mono da. Tawamhã ĩmama hã te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa, tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mono zém na hã. Tawamhã tiwi 're ĩwaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa. ⁸ 'Re anomro wê uptabi aba mono wamhã, ĩzazei uptabi 'wa na te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã ĩmama âma te za 're dawata za'ra. E marî wa. 'Re anomro wê wa'aba mono da, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa. ⁹ ĩmama, te te 're ĩzawi pese mono ne, wa tô te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ma'âpé ĩ'âma 're anomro u'âsi aba mono, te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Wa hã ĩmama nhimiroti si, wa tô te 're 'madâ'â pese. Taha wa, ĩmama te te 're ĩzawi pese mono zém na wa tô ĩsina te 're waihu'u u'âsi. Tane duré a norî wa'wa hã Ìnhimiroti si 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono zém na, te za asina 're ĩwaihu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹¹ — Āne wa tô aima roti za'ra wa'wa, ĩsine robzei u'âsi 're anomro aba mono da, duré ĩsine aipê'ê 're, 're atoi uptabi za'ra wa'aba mono da. ¹² Wa hã te 're ĩasawi pese uptabi za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Āne wa aima roti za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ¹³ Ni'wam norî hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, te za te te 're danho'reptu za'ra. 'Re dadâ'â za'ra mono da nherê, te za te te 're danho'reptu za'ra, dawi 're sisawi za'ra mono âna. ¹⁴ Ìnhimiroti si 're 'madâ'â pese uptabi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩzawi pese 'wa, te za 're anomro aba mo. ¹⁵ Danhib'apito norî hã uburé tinhimiroti hã te te tãma 're waihu'u za'ra mono õ di, tãma ĩromhuri'wa norî ma hã, tãma ĩromhuri'wa norî si 're hâimana za'ra mono wa. Tanei õ di, wa hã. Uburé, wa tô ĩmama nhimiroti hã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ĩma romhuri'wa na si te 're asisi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te 're ĩasawi pese za'ra wa'aba mono na zama, wa za oto te 're asisi za'ra wa'wa. ¹⁶ A norî wa'wa hã asima ĩwê na'rata za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono da. Wa hã wa tô ĩsima aiwê na'rata za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono da. Wa tô duré aipisutu za'ra wa'wa, datême 're anomro aba mono da, da'âma asimromhuri 'wa hã ĩma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Tawamhã asimromhuri za'ra wa'aba na hã robaba õ di za. Āne wamhã, ĩmama te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Tawamhã uburé marî hã te te aima 're ĩwê za'ra wa'aba mono zéb

uwaibaba si, tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhā, te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. ¹⁷ Āne wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Ma'āpé, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono za.

ZeZusihī siré 're ĩnomro mono norī, da te 're ĩruiwapari za'ra mono zé wasu'u

¹⁸ — Īzazei'ō'wa norī hā te te siwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhā, asōwa wa'aba, da te dasiwi 're ĩruiwapari 'rata mono na, te za āma 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo. ¹⁹ Īzazei'ō'wa norī niwī 're anomro u'āsi aba mono 'wa'āhā, te aré da te dasiwi 're asawi pese za'ra wa'wa. Tane nherē, a norī wa'wa hā Īzazei'ō'wa norī niwī 're anomro aba mono ō di oto. Wa hā wa tō aipisutu za'ra wa'wa, ĩniwīp si 're anomro aba mono da. Taha wa, te za tō Īzazei'ō'wa norī hā te te siwi 're ai'ruiwapari u'āsi za'ra wa'wa, ĩsiniwī 're anomro u'āsi aba mono ō wa. ²⁰ Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba, āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mono da, ĩnreme na. Danhib'apito norī ma, da te 're ĩmanharī za'ra mono zéb zarina, te za duré tāma ĩromhuri'wa norī ma, da te 're 'manharī za'ra. Wa hā Asib'apito za'ra wa'wa hā da te ĩma 're ĩrob'manharī wasété za'ra mono ne, te za duré aima wa'aba da te 're rob'manharī wasété za'ra. Duré ĩnhimiroti hā da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, asimiroti za'ra wa'aba zama te za da te 're 'madâ'â pese za'ra.

²¹ We Īzatōrī'wa na da te 're waihu'u za'ra mono ō di, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hā. Taha wa, te za da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'wa, Īzazei'wa 're anomro aba mono wab zama. ²² Tawamhā wa hā we datēme ĩmorī wa, te za oto te te siwi 're da'awē'ō 'Re ĩhâimana u'āsi mono hā, da te 're Īzaze za'ra mono ō wa. Tawamhā ari'iwī te za 're dasi'ubumro, da te 're Īzaze za'ra mono ō na, da te dasiwi 're udā waihu'u za'ra mono ō wa za. ²³ Wa hā da te dasiwi 're ĩruiwapari mono wamhā, ĩ'u'ābā te za ĩmama hā da te dasiwi 're 'ruiwapari. ²⁴ Wa hā marī dama ĩmanharī waihu'u'ō hā wa tō te dama 're ab'manharī wē aré, danho'a, da te dasiwi 're Īzaze za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'āsi mono we te te Īzatōrī na. Ni'wa ĩsine hā te te 're da'apawapto mono ō di aré. Tane nherē, da te dasiwi 're Īzaze za'ra mono ō di, we te te Īzatōrī na. Marī dama ĩmanharī waihu'u'ō hā, te dama 're ab'manharī mono ō 'wa'āhā, te te aré 're da'awē'ō mono ō di, da te 're Īzaze za'ra mono ō zém na hā. Tane nherē, danho'a te dama 're ab'manharī wē mono nherē, ma tō ĩmama me da te dasiwi 're wa'ruiwapari. ²⁵ “Marī hā te dama 're ab'manharī wasété mono ō nherē, ma tō taré da te dasiwi 're ĩruiwapari.” Āne duréihā ma tō wahi'rada hā ĩ'āma rob'ui'éré siro, romhā ré. Īzazei'ō'wa norī hā ma tō oto sina uwaimrami za'ra, te te siwi 're ĩruiwapari mono zém na hā.

²⁶ — Zahadu wapsi wa za we atēme satōrī za'ra wa'wa, ĩmama pē'ēzani hā, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hā. Tō sena uptabi ĩsimirowasu'u hā. ĩmama hāwi te za we atēme timorī za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da. ²⁷ A norī wa'wa hā ma tō ĩsiré 're anomro aba mo, ĩmama nhimiroti na te dama āma ĩsāna'ratazém hāwi. Taha wa, te za a norī wa'aba zama ĩnhimiroti na 're ĩdapawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo. — Āne ma tō ZeZusi hā sina wama roti za'ra.

16

¹ Āne te duré wama nharī za'ra, ZeZusi hā:

— ĩnhimiroti hā 're rēme za'ra wa'aba mono tō da, wa tō āne aima roti za'ra wa'wa. ² Dama ĩpire norī hā te za aiwi te te 're rosawi za'ra wa'wa, rowahutuzéb u dame 're asisisi aba mono tō da. Duré 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te tāma pisutu za'ra newa, te za ai'uprosi aba ni. ³ 'Re ĩhâimana u'āsi mono

hã da te dasiwi 're waihu'u mono ò di, Īmama na. Īzama we te te Īzatōrĩ na, da te dasiwi 're Īzaze za'ra mono ò di. Taha wa, Īzadawa wasu'u'wa 're anomro aba mono nherē, te za da te 're ai'ruiwapari u'ãsi za'ra wa'wa. ⁴ Āne, wa aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, da te dasiwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wapsi, Īmreme na 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono da, marĩ zô asipibu ma, 're asōpré wa'aba mono tō da. — Āne ma tō wama waihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, Timama pē'ēzani na te te dama ĩropisutuzé wasu'u, dapawapto'wa da

Tawamhã āne ma tō duré wama waihu'u za'ra:

— Āne na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ò di aré, zahadu ai'rata 're Īhâimana za'ra wa'aba mono wa. ⁵⁻⁶ Apã wa za oto aiwi Īmorĩ za'ra wa'wa, we Īzatōrĩ'wai u. Taha wa, āhãna si wa tō uburé aima rowasu'u za'ra wa'wa, asina waihu'u sirōmo za'ra wa'aba da. Āne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa, aipē'ézé ahã za'ra wa'aba di, we Īzatōrĩ'wai u za oto aiwi Īmorĩ za'ra wa'aba wa. “E momo te za aimo,” āne asiwi Īzadanharĩ na sahu za'ra wa'aba ò di za, te aima waihu'u pese za'ra wa'aba da. ⁷ Tō sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa za oto aiwi Īmorĩ za'ra wa'wa, aipawapto'ba za'ra wa'aba 'wa da hã we te atēme satōrĩ za'ra wa'aba hã, rowē u'ãsi 're anomro aba mono da. Aiwi Īmorĩ za'ra wa'aba ò wamhã, we atēme morĩ za'ra wa'aba ò di za, aipawapto'ba za'ra wa'aba 'wa da hã. Īmorĩ wapsi, ĩsiwa'rãmi wa za we atēme satōrĩ za'ra wa'wa. ⁸⁻¹¹ We atēme wisi za'ra wa'aba wapsi, te za marĩ hã te te dama 're awaihu'u, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. Īmreme na da te 're Īzaze za'ra mono ò wa, 'Re Īhâimana u'ãsi mono ma, dawē ò na te za te te dama 're awaihu'u. 'Re Īmorĩ wē u'ãsi na zama te za duré te te dama 're ĩwasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da. 'Re Īmorĩ wē u'ãsi wa, wa za apã mo, Īmama u. Apã Īmorĩ wamhã, asiwi 're ĩzabui waihu'u za'ra wa'aba mono ò di za. 'Re Īhâimana u'ãsi mono hã ma tō sima āma roti siro, ti'ai āma dawada'uri wasété 'wa te za azãri da, Wa'uburé hã. Āne na te za duré te te dama 're awaihu'u, aipawapto'ba za'ra wa'aba 'wa da hã.

¹² — Uburé marĩ hã ĩnhimirowasu'u na te aima wasu'u ze za'ra wa'aba nherē, te aima rowasu'u za'ra wa'aba ò di za a'ã. E marĩ wa. Zahadu aima pibu pese za'ra wa'aba ò wa. ¹³ Zahadu wapsi aipawapto'ba za'ra wa'aba 'wa da hã, te za we atēme timorĩ za'ra wa'wa, 'Re Īhâimana u'ãsi mono pē'ēzani hã. Tō sena uptabi, ĩsimiroti hã. We atēme wisi za'ra wa'aba wapsi, te za uburé roti tō sena uptabi hã te te aima 're waihu'u pese za'ra wa'wa. Si'uihã na te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono ò di za. ĩnhimirowasu'u zarina si te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Romhã ré te za duré za romhâimanazé hã te te aima 're waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ¹⁴ ĩnhimiroti si te za te te aima 're waihu'u u'ãsi za'ra wa'wa. ĩnhimiroti te te aima 're waihu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩnhisi za'ētē di za, ĩzazei'wa norĩ ma. ¹⁵ Aiwa wanhimiroti hã, Īmama me. Taha wa, te za ĩnhimiroti si te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, Īmama pē'ēzani hã.

Zezusihi siré norĩ hã za tiwi ĩrobzei'ò za'ra zé wasu'u, duré apã za tãma ĩrowé za'ra zé wasu'u me

¹⁶ — Syry na, wa oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Āhã parip si, ĩzabu za'ra wa'aba ò di za a'ã. Taha parip si te za duré ĩzabu za'ra wa'wa. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

¹⁷⁻¹⁸ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa wasima rowasu'u za'ra ni, ti'a wi:

— Wa'rata te za nhamra. Syry na wa'rata sāmra parip si, wa te sabu za'ra ō di za a'ā, Timama u za apā morī wa za oto. Taha parip si, wa za duré sabu za'ra ni. E niha, syry na ĩmreme hā. Āne wamhā, wama pibu prā za'ra di. — Āne aihīni ō nherē, wa wasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁹ Zezusihi mreme hā wa te wasiwi waihu'u ō wa, wa te wasiwi sadanharī ze ti oto. Āne ma tō sina wawaihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te wama nharī za'ra, āne:

— Wa tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, āne: “Syry na wa oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Āhā parip si, ĩzabu za'ra wa'aba ō di za a'ā. Taha parip si te za duré ĩzabu za'ra wa'wa.” Āne wa tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. E ĩmreme hā aima pibu prā za'ra wa'aba di. E aima pibu prā za'ra wa'aba wa, te āne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. ²⁰ Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. A norī wa'wa hā aiwawa ahā za'ra wa'aba di za. ĩzazei'ō'wa norī si te za 're to za'ra. Aipē'ēzé ahā za'ra wa'aba nherē, aipē'ēzé u'āsi 're anomro aba mono ō di za. Zahadu wapsi, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. ²¹ Pi'ōi āma te za ĩwasā hā 're sépu'u za'ra, tāma 're ĩrere'e mono zéb u hā, romhuture wa oto. Tāma 're rere'e mono parip si, tāma 're rowē za'ra mono di za oto, ĩna ma. Taha wa, tihāzé na hā te te 're rosa'rata u'āsi za'ra mono ō di za oto. ²² Tane duré a norī wa'wa hā, te za aipē'ēzé hā a'ā ĩsépata za'ra wa'wa. Apā atēme ĩwisi aba wapsi, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. Robzei u'āsi te za 're anomro aba mo.

²³ — Niwapsi, ĩmama hā te za we Tipē'ēzani hā atēme satōrī za'ra wa'wa. Tawapsi asiwi 're ĩzadanharī za'ra wa'aba mono ō di za, marī hā 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tō sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Marī hā te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za ĩmama wi 're ĩwaptērē za'ra wa'aba mo, ĩmreme zarina. Tawamhā te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa. ²⁴ Zahadu marī hā te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĩmama wi 're waptērē za'ra wa'aba mono ō di. Te za oto tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono da, robzei u'āsi 're anomro aba mono da.

Zezusi hā sisa'u za te te ĩdarēme na, duré Timama u za ĩmoržém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁵ — Āhāna sō'awi, ĩmama hā te aima wasu'u za'ra wa'aba ō di. Romn-himiré'é na si wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi, wa za sō'awi te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'é āna. ²⁶⁻²⁷ Tawapsi te za marī hā te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĩmama wi 're ĩwaptērē za'ra wa'aba mo, ĩmreme zarina. Wa hā ĩmama wi, marī hā te aima 're waptērē za'ra wa'aba mono ō di za. Asi'uihā na te za tiwi 're ĩwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā ĩmama si te za si'uihā na te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ta hā te te duré 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa. E marī wa, ma tō ĩmama hā te te 're asawi pese za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā ma tō 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mo. ĩmama hawi we ĩmorī na ma tō duré 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tō te te 're asawi pese za'ra wa'wa, ĩmama hā. ²⁸ ĩmama hawi wa we datēme mo. Apā wa za duré dahawi ĩtēme mo, ĩmama u. — Āne te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hā.

²⁹⁻³⁰ Taha wa, wa tō tāma nharī za'ra ni:

— Sō'awi ma tō oto wama asiwasu'u za'ra, romnhimiré'é āna. Wan-himirosa'rata za'ra hā ma tō asina ĩwaihu'u siro. Taha wa, wa te wasiwi asadanharī da, asina wazō asimipari ō di. Āne wama waihu'u pese za'ra di

oto. Taha wa, wa tô asaze za'ra ni, tô sena 'Re îhâimana u'âsi mono hawi we aimorî na. — Āne wa tô tâma nharî za'ra ni.

³¹⁻³² Taha wa, ma tô Zezusi hâ asa wama nharî za'ra:

— E tô sena ma tô oto îzaze za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hawi we îmorî na hâ. Atê tô sena îzaze za'ra wa'aba ô di. Romhuture di oto bâdâ hâ, îhawi îropéi wa'aba mono zéb u hâ, asôrôwa wa'aba u. Tane nherê, asiwi îrême za'ra wa'aba nherê, îsiwaprosi îhâimana ô di za. Îmama, te îsiré 're hâimana u'âsi. ³³ Āne na wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, î'âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, îzazei'ô'wa norî hâ te za tô te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, te za 're îrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, te za asiptete sina î'âma 're anomro aba mo. Wa hâ îzazei'ô'wa norî ma, înhiptete uptabi wa, wa tô âma ai'uté za'ra. — Āne te Zezusi hâ wama siwasu'u za'ra.

17

Zezusi hâ Timama ma îmremezé wasu'u

¹ Tawamhâ wama siwasu'u za'ra pari, Timama ma mreme da, te hâimo rob'madâ, Zezusi hâ. Āne te Timama ma tinha:

— Îmama, bâdâ îma îpisutuzé hâ ma tô îwa waptârâ. Ma'âpé, we îpawapto na, î'âma îrotizé hâ te dama îsina uwaimrami da, ai'âma 're dawata u'âsi za'ra mono da. ² A hâ ma tô îma 're îda'apisutu mo, îzazei'wa 're danomro mono da. Wa hâ ma tô duré îpisu, uburé dama îpire uptabi da. E marî da. Îzazei'wa norî ma, te 're apisutu mono da, robzei u'âsi î'âma 're nomro u'âsi mono da, duré 're dâ'â za'ra mono âna, ai'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa âma. ³ A hâ misire Danhib'apito uptabi. Wa hâ Zezu Cristu Danho'reptui'wa da, îpisudu, we datême îzatôri. Āne na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, da te 're wazazei pese za'ra mono wamhâ, robzei u'âsi te za î'âma 're danomro. 'Re dadâ'â za'ra mono âna, te za duré 're dasi'ubumroi u'âsi, hâiwa âma. ⁴ Romhuri hâ îma îpisudu hâ wa tô oto îsina uwaimra. Te îsina uwaimrami wa, te za oto ai'âma 're dawata u'âsi za'ra. ⁵ Ti'â ô ré hâ, wa tô aiwa wawaihu'u pese na wasiré 're wasimasisi u'âsi, marî ô uptabi ré hâ. Taha wa, rowê uptabi di, wama. Ma'âpé, we îma nharî, aiwa wasiré 're wasimasisi u'âsi mono da duré apâ.

⁶ — Ā norî hâ te asib'a'uwê 're nomro. Asib'a'uwê si 're nomro mono wa, ma tô oto îma îpisutu za'ra, înhib'a'uwê 're nomro mono da. Wa tô te tâma 're aiwasu'u u'âsi za'ra, 're aihâimana mono zém na. Asimiroti hâ ma tô te 're 'madâ'â pese za'ra. ⁷⁻⁸ Marî hâ îma 're î'awaihu'u mono zém na si, wa tô te tâma 're waihu'u za'ra. Āne na ma tô â norî hâ te te 're îzaze za'ra. Ā norî ma, asimiroti hâ wê za'ra di. Tô sena aihawi we îmorî na ma tô îzaze za'ra. A hâ we îzatôri'wa na ma tô duré îzaze za'ra.

⁹ — Āhâna wa aima âma wasu'u za'ra, 're pawapto u'âsi za'ra mono da. Îzazei'ô'wa norî hâ te aima âma wasu'u za'ra ô di. We îma îpisutu za'ra norî si, wa âma aima wasu'u za'ra, asib'a'uwê 're nomro mono wa, duré 're pawapto u'âsi za'ra mono da. ¹⁰ Înhib'a'uwê norî hâ uburé asib'a'uwê te 're nomro. Asib'a'uwê norî hâ uburé înhib'a'uwê te duré 're nomro. Tawamhâ î'âma 're înomro wê mono zéb zarina, te za î'âma 're dawata u'âsi za'ra. ¹¹ Āhâna âme 're înhamra u'âsi mono ô di za oto. Atême wa za oto âma mo. Ā norî si te za îza'u 're si'ubumro, îzazei'ô'wa norî 'rata. Îmama, a hâ aiwê uptabi na te 're asâmra mo. Ma'âpé, we îma îpisutu za'ra hâ we 're apawapto u'âsi mono, aiwaih'u

pese na, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese u'âsi za'ra mono da. ¹² Ī'rata 're ĩnhamra za'ra mono ré, wa tō uburé te 're 'madâ'â pese za'ra, aiwaihu'u pese zarina, ĩwi 're si'utōrī za'ra mono tō da, duré ĩnhīb'a'uwē u'âsi 're nomro mono da. Misire ma tō simini. ĩnhīb'a'uwē uptabi hā 're morī ō wa, ma tō asimiroti hā tirē. Duréihā poto ō ré, ma tō ōhō āma ĩbaihā na rob'ui'ére siro, wahi'rada hā. Āhāna ma tō oto sina uwaimra, ō hā. ¹³ Āhāna bādā hā romhuture di oto, āma atēme ĩmorizé hā. Āme ĩnhamra ré, wa āne aima mre, te te ĩwapari za'ra wa, ĩsine robzei u'âsi 're nomro mono da. ¹⁴ ĩsiré 're nomro mono ré, wa tō te tāma 're asadawa wasu'u za'ra, uburé. Wa hā ĩzazei'ō'wa norī niwī 're ĩmorī ō di. Tane ā norī hā ĩzazei'ō'wa norī niwī, 're nomro mono ō di duré. Taha wa, ma tō ĩzazei'ō'wa norī hā ĩsiré te te 're 'ruiwapari za'ra. ¹⁵ Āne te āma aima wasu'u za'ra ō di, ĩzazei'ō'wa norī wi, āma asitēme waibu da. Wa'uburé wi, ĩwasété uptabi wi, āma 're asisaprī u'âsi za'ra mono da, wa āne āma aima wasu'u za'ra. ¹⁶ Wa hā ĩzazei'ō'wa norī niwī, 're ĩmorī ō di. Tane ā norī hā ĩzazei'ō'wa norī niwī 're nomro mono ō di duré. ¹⁷ Asimiroti hā tō sena uptabi. Tawamhā te za asimiroti na 're ĩpawaptob u'âsi za'ra mo, ai'āma si 're nomro wē uptabi mono da. ¹⁸ A hā we datēme ĩzatōrī ne, wa za oto datēme satōrī za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. ¹⁹ Wa hā wa tō ĩsina asaze, ĩ'āma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami da. E marī da. Ā norī zama āma 're ĩroti za'ra mono zé hā te te sina 're asazei pese za'ra mono da, taha zarina, te te āma 're uwaimrami za'ra mono da.

²⁰⁻²¹ — ĩmama, 're wasisawi pese mono wa, wa tō wanhimirosa'rata na 're wasisazei pese u'âsi. Ma'āpé, uburé ĩzazei'wa norī hā 're apawaptob u'âsi mono, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra mono da. Ā norī si 're pawaptob za'ra mono ō di za. Ā norī nhimirowasu'u zarina, za te te 're ĩzaze za'ra mono norī zama te za 're ĩ'apawaptob u'âsi mo. Tawamhā wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, te za duré tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra. Āne wamhā, tō sena datēme we ĩzatōrī na, te za da te 're ĩzaze za'ra. ²² A hā 're ĩzawi u'âsi mono wa, ĩma 're rowē u'âsi mono di. A hā 're ĩzawi pese mono ne, wa za ĩzazei'wa norī hā ōne u'ā te 're azawi pese. E marī da. Wasine 're sisawi u'âsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama 're sisazei pese u'âsi za'ra mono da, ta norī ma zama 're rowē u'âsi za'ra mono da. ²³ ĩsiré 're aimorī ne, wa za duré wa hā ĩsiré 're ĩmorī u'âsi za'ra. Tawamhā wasine 're sisawi u'âsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama te za 're sisazei pese u'âsi za'ra. Āne wamhā, te za da te 're ĩzaze za'ra, tō sena datēme we ĩzatōrī na. Duré 're ĩzawi pese mono ne, ĩzazei'wa norī hā 're ĩ'azawi pese mono na, te za da te 're aiwaihu'u za'ra.

²⁴ — Ti'ai ō ré te 're ĩzawi pese mo, marī ō uptabi ré. 'Re ĩzawi pese mono wa, ma tō ĩma ĩpisu, ĩ'āma 're dawata u'âsi za'ra mono da, duré ĩhāiba na rowa'a za'ētē ré, 're ĩhāimana u'âsi mono da. ĩmama, āne na hā te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono da hā, wa tō ĩsima wē za'ra, za 're ĩhāimana mono zéb āma, ĩ'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da, ĩma ĩpisutu za'ra norī hā. ²⁵ ĩmama, a hā aiwē uptabi na te 're asāmra mo. A hā we datēme ĩzatōrī na te te 're asaze za'ra mono ō di, ĩzazei'ō'wa norī hā. Tazahā, ĩma aiwaihu'u pese di, we ĩzatōrī'wa na. Āne na hā ĩzazei'wa norī ma zama, tāma aiwaihu'u pese za'ra di. ²⁶ Taha wa, wa tō te tāma 're aiwasu'u u'âsi za'ra, 're ĩda'azawi pese mono zém na, te te siwi 're aiwaihu'u u'âsi za'ra mono da. Ōne u'âsi, wa za duré te tāma 're aiwasu'u za'ra, 're ĩzawi pese mono zarina, duré 're sisawi pese za'ra mono da. — Āne te Timama ma rowasu'u, Zezusi hā.

18

Zezusi hā da te dasiwi ĭ'ârízé wasu'u
Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-50; Rucasi 22.47-54

¹ Tawamhā Timama ma mreme pari, wa tô rob u wawairébé ni oto, ĭsiré âi ba wasi'aba'ré da. Séderô pa zara u, wa saprĭ za'ra ni, wede 're ĭsimasa mono zéb u. ² Tamomo wa tô nasi wasi'rā'ôtôzê ni Zezusihi me, wede 're ĭsimasa mono zéb âma. Nasi ĭwasi'rā'ôtôzê hā Zudasihī ma, waihu'u pese di. ³ Tawamhā te te oto sô danhimro, tamomo. Da'wapéi'wa norĭ hā te sô te te simro, ahā na. Zeruzarē âma 'ri za'êtê 'madâ'â'wa norĭ zama te sô te te simro, sasedoti ĭpire norĭ zadawa para, duré parisezu norĭ zadawa para. Tawamhā 'rāsītô ré, te sô ai'aba'ré ni, uzi ré zama. Danhiwāi ré zama te sô ai'aba'ré ni, sib'ézé 'wapa ré zama. ⁴ We oto sô dasihutu wamhā, Zudasihī zama ma we dame wi. Romhā ré ma tô uburé sina waihu'u siro, Zezusi hā da te tâma ĭ'manharĭ za'ra zém na. We sô dasihutu wamhā, ma datême watobro. Āne te dama tinha:

— E 'wa sô, te asôpré wa'wa.

⁵ Tawamhā asa te âne tâma nharĭ za'ra:

— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĭmorĭ zô.

Tawamhā Zezusi te dama siwasu'u oto:

— Wa hā Zezusi. Āhâta wa za.

⁶ Tawamhā ĭmreme ma, ma tô ai'marôpārĭ za'ra ni. ⁷ Tawamhā Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wa sô, te asôpré wa'wa.

Tawamhā asa te duré tâma nharĭ za'ra, âne:

— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĭmorĭ zô.

⁸ Taha wa, te duré Zezusi hā asa dama siwasu'u:

— Wa hā Zezusi. Wa tô aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa. ĭzô si asôpré wa'aba wamhā, ma'âpé â norĭ hā satôrĭ za'ra wa'aba, si'aba'ré da. — Āne te tâma nharĭ za'ra, timreme, Timama ma, te te wa'âma âma uwaimrami za'ra da.

⁹ Āne Zezusi hā ma tô Timama ma siwasu'u, aré: “ĭma ĭpisutu za'ra norĭ hā wa tô te 're 'madâ'â pese za'ra, ĭwi si'utôrĭ tō da.” Āne ma tô tâma siwasu'u aré. Tawamhā da'wapéi'wa norĭ, te te siwi wawaibui ô wamhā, timreme, Timama ma, ma tô wa'âma âma uwaimra.

¹⁰ Tawamhā Sima Pedru ma tô sib'ézé 'wapa hā waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hā âma po're nhizâ, ĭpo're nhimire niwĭ. Sasedoti ĭpire uptabi ma romhuri'wa, ta hā. Romhuri'wa nhisi hā, Macu na ĭsisi hā. ¹¹ Tawamhā Zezusi hā te Pedruhu ma tinha:

— Sib'ézé 'wapa hā apâ sêrê. E wa za dawi ĭsisawi, ĭmama te te ĭ'âma ĭrotizé hā te ĭsina uwaimrami tō da. Mare di. Te robzépata da nherê, wa za oto ĭsina uwaimra. — Āne te Pedruhu ma tinha, Zezusi hā.

Anasihī u, Zezusi da te dasiwi ĭsaprônizé wasu'u

¹² Tawamhā Zezusi hā da'wapéi'wa norĭ hā ma tô siwi ti'â, tinhib'apito me. 'Ri za'êtê 'madâ'â'wa norĭ me zama ma tô siwi ti'â. Ma tô dasiwi pawasisi ni oto. ¹³ Tawamhā Anasihī u te oto siwi saprônĭ za'ra. Ta hā Anasi hā, Caipasihī maprewa. Sasedoti ĭpire uptabi, Caipasi hā. ¹⁴ Ta hā ma tô âne tisiré norĭ ma roti za'ra aré, dama ĭpire norĭ ma: “Misire, wa te wasiwi wĭrĭ wamhā, wama rowê za'ra di. Wama pire za'ra ô di.” Āne ma tô tâma roti za'ra aré.

Pedru hā Zezusi te te dawi ĭ'udâzé wasu'u
Mateusi 26.69-70; Marcusi 14.66-68; Rucasi 22.54-57

15-17 Tawamhā Zezusi hā da te dasiwi saprōni wamhā, Pedru hā te Zezusihi zarina mo. Īzama wa duré ĩsarina mo, sasedoti ĩpire uptabi nhorōwa u. Īwétési, wa ĩsarina āzé 'ri 'wawi wa'ra u, tāma ĩwaihū'u pese wa, 'ri tede'wai ma. Pedru hā te rowi za, 'ridawa 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra āma 'ridawa te pi'ō hā 'madā. Tawamhā wa hā wa mo, 'ridawa u. Pi'ōi ma, wa tinha, Pedruhu wi te te rosawi tō da. Taha wa, te te tāma wē wa, wa tō 'mazé Pedru hā, 'ri 'wawi wa'ra u. Taha wa, te pi'ō hā Pedru sadanha:

— E a hā, Zezusihi siré te 're aimo.

Tawamhā Pedru asa te tāma tinha:

— Mare di. Wa hā ĩsiré 're ĩmorī ō di. — Āne te tāma tinha.

18 Tame romhuri'wa norī hā te sima ro'o za'ra, hā te, hāi'ro za'ra da. 'Ri za'ēté 'madā'ā'wa norī me, te sima ro'o za'ra. Pedruhu zama te dame tihāi'ro.

Sasedoti ĩpire uptabi hā, Zezusi te te ĩsadanharizé wasu'u

Mateusi 26.57-68; Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54, 66-71

19 Tawamhā sasedoti ĩpire uptabi hā te Zezusi sadanha, ĩsiré 're ĩwanomro mono norī na. ĩsimiroti na zama te sadanha. 20-21 Tawamhā Zezusi asa te tāma tinha:

— Sō'awi wa tō te dama 're rowahutu u'āsi, rowahutuzé mono bā. Āne dasi'rā'ōtōzéb āma zama, wa tō nasi dama rowahutu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb āma hā. Pi'uriwi te dama 're rowahutu mono ō di. E marī da, te ĩzadanha. Īwapari'wa norī hā te za ĩsadanharī za'ra wa'wa, te te aima ĩzadawa wasu'u za'ra da. Ta norī ma, waihu'u pese za'ra di, ĩnhimirowasu'u hā. — Āne Zezusi te tāma tinha.

22 Tawamhā Zezusihi 'rata aibā ĩsa, ma tinhib'rata na 'rāime. Te tāma tinha:

— E niha te āne tāma ĩnha, sasedoti dama ĩpire uptabi ma nherē.

23-24 Taha wa, te Zezusi hā asa tāma tinha:

— Īmreme na te āma upai wamhā, ma'āpé we ĩma waihu'u. E marī da, ma ĩrāime, ĩmreme wē nherē. — Āne Zezusi te aibā ma tinha. Tawamhā Anasi hā ma tō Zezusi hā dama ti'ru, Caipasihī u da te dasiwi saprōni da.

Tawamhā pawasisi ré, ma tō ĩtēme dasiwi saprōni ni, sasedoti ĩpire uptabi u.

Pedru hā Zezusi te te duré dawi ĩ'udā na ĩsahuzé wasu'u

Mateusi 26.71-75; Marcusi 14.69-72; Rucasi 22.58-62

25 Tawamhā Sima Pedru te zahadu za, unhamā āma hāi'ro da. Taha wa, te āne sadanharī za'ra:

— E a hā te Zezusihi siré 're aimo.

Tawamhā Pedru hā ma tō dawi ai'udā. Te tāma nharī za'ra:

— Mare di. Wa hā ĩsiré 're ĩmorī ō di.

26 Tawamhā aibā te duré sadanha Pedru hā, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hā. Taha sisānawā, ma tō Pedru po're nhizā. Āne te Pedru sadanha:

— E a hā, wede, 're ĩsimasa mono zéb āma, wa tō ai'madā.

27 Taha wa, ma tō duré Pedru hā tiwi ai'udā.

Tiwi si'udā parip si, ma tō si'a hā awa'awi hā.

Zezusi hā Piratuhu u da te ĩsaprōnizé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Rucasi 23.1-5

28 Tawamhā Caipasihī nhorōwa hawī ma tō Zezusi hā siwi saprōni za'ra, wasiré zudezu norī hā, romanu nhorōwa u robza'rā ré. Roti'wa dama ĩpire uptabi romanu hā, Piratu na ĩsisi hā. Te te ĩtēme siwi āwisi wamhā, 'ri para u te te siwi 'mazébré ō di, Piratuhu u. Rowi te ĩré aimasa. E marī wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti waihu'u'ō'wai wa, Piratu hā. Tawamhā Pascowa na

dato nhisi bātâ na, dasi'rā'ōtō ré, sisisi ò di za, siwasété za'ra tō da. Siwasété za'ra 'wa'âhâ, aré dame saihuri waihu'u ò di. ²⁹ Tawamhâ Piratu hã ma tō datême watobro. ãne te dama tinha:

— E marĩ wa, te we bété asiwi ĩsaprõni 'wa. E marĩ, ma 'manha.

³⁰ Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:

— Tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi mono ò 'wa'âhâ, aré wa te aima hãiba nhomri za'ra ò di.

³¹ Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asi'uihã na aihirata norĩ nhimi'manharĩzéb zarina, marĩ hã tãma 'manharĩ za'ra wa'aba da, tiwasédé hã asõ'a za'ra wa'aba, te te 're 'manharĩ u'âsi mono wamhã.

Taha wa, ma tō asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Mare di, wa te wasiwi saprõni ò di za. Asib'apito, ma tō wawi sawi za'ra, ni'wa hã tiwasédé te te 'manharĩ wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ tō da. — ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

³² Romhã ré ma tō Zezusi hã siwasu'u tidã'ázém na, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizém na. Tawamhã Piratu te te dama 'rui wapsi, te za 're ĩsiwasu'u mono zéb zarina, dasiwi sasõmri ni.

³³ Tawamhã Piratu, ma tō 'ri para u apã ázé. 'Ri para u sébré parip si, te Zezusihi zô hã, 'ri para u itême sébré da, te te sadanharĩ da, Piratu hã. Tawamhã ãne te sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

³⁴ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— E apito na da te aima ĩwasu'u za'ra wa, te ĩzadanha. E asi'uihã na te ĩzadanha, wa hã apito zô.

³⁵ Tawamhã Piratu hã te duré asa tãma tinha:

— E wa hã zudezu na 're ĩhãimana mono bâ, ĩsi'uihã na te asadanharĩ da hã. Asiré zudezu norĩ hã ma tō siwi ĩma aihãiba nho, sasedoti ĩpire norĩ me. E marĩ, ma bété ĩ'manha.

³⁶ Tawamhã ma tō Zezusi hã asa tãma siwasu'u:

— Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩhãimana mono ò di. Danhib'apito na 're ĩhãimana mono 'wa'âhã, wa aré ĩnhib'a'uwê norĩ hã wada'uri za'ra, te te da'wapé za'ra da, da te dasiwi ĩhãiba nhomri tō da, dama ĩpire norĩ u. Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩhãimana mono ò di. — ãne ma tō Zezusi hã tãma siwasu'u.

³⁷ Taha wa, ma tō Piratu hã asa duré sadanha:

— E a hã danhib'apito.

Zezusi te duré tãma tinha:

— Tahata ma tō tane hã ĩ'ãma ĩwaihu. Taha da, wa tō ti'ai ãma podo. Taha da, wa tō we ti'ai u datême mo, roti tō sena uptabi hã te dama 're wasu'u mono da. Ni'wam norĩ hã roti tō sena uptabi hã te te sima 're wê za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're ĩwapari ze za'ra. — ãne Zezusi te tãma tinha.

³⁸ Piratu te duré asa tãma tinha:

— E ma hã, roti tō sena uptabi hã.

Piratu hã Zezusi da te dasiwi wĩrĩ da, te te dama ĩhãiba nhomrizé wasu'u Mateusi 27.15-31; Marcusi 15.6-20; Rucasi 23.13-25

Tawamhã Piratu hã apã ma datême watobro, rob u. ãne te dama tinha:

— Wa tō sadanha. Ma tō ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono ò di. ³⁹ ãne ma tō asi'rã'ōtō 'wa, Pascowa na datozé nhibãtã na. Ma tō asima 're ĩwê za'ra wa'aba mo, 're asi'rã'ōtō aba mono ré, misi si dazazém hawi te dama 're arob'rui mono da, apã 're dawairébé mono da. Zudezu norĩ,

e tawamhã wa za asib'apito za'ra wa'aba ma rob'ru, apâ morĩ da. — Āne te Piratu hã dama tinha.

⁴⁰ Tawamhã hârâ 'râihã na te 'mahârâ za'ra:

— Mare di. Taha ma, rob'ru õ di za, morĩ da. Barabasihi ma si te za ĩrob'ru, apâ morĩ da. Taha si. — Āne te Piratuhu ma nharĩ za'ra. Rowasété 'manharĩ'wa, Barabasi hã.

19

¹ Tawamhã Piratu ma tã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, powawê hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, Zezusi hã. ² Te te siwi 're pré'é mono pari, ma tã 'wabzéré na siwi ãma sãpre za'ra. Tisi'ubuzém na ma duré siwi ãma hãiba ubu, ĩhã pré na. ³ Siwa'rãmi te nasi ĩtême ai'ré za'ra, tã sena te te nasi sawi za'ra da newa. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowê na aihãimana. — Āne te tãma nharĩ za'ra, ãma wa'ê za'ra sina.

Tawamhã te te nasi sawi za'ra pari, te nasi siwi 'rã wabzu, sisa'u.

⁴⁻⁵ Tawamhã Piratu, ma apâ datême watobro. Āne te dama tinha:

— Āhãta wa we atême saprõni za'ra wa'wa. Wa tã sadanha. Ma tã ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. Āne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tã we atême saprõni za'ra wa'wa. — Āne te dama tinha.

Tawamhã Zezusi ma ĩtême watobro, 'wabzéré na sãpre ré. Zazahã pré na ubu ré zama ma ĩtême watobro.

Taha wa, te Piratu hã dama 'mahã, ãne:

— Ōhõta aibã hã. 'Madã'ã za'ra wa'aba.

⁶ Tawamhã te 'madã'ã za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, sasedoti ĩpire norĩ hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madã'ã'wa norĩ zama te 'madã'ã za'ra. Te te 'madã'ã za'ra wamhã, hârâ 'rãihã na te nasi 'mahârâ za'ra, ãne:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

Tawamhã te Piratu asa tãma nharĩ za'ra:

— Asi'uihã na te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asiwi sasõmri za'ra wa'aba da. Wa hã wa tã sadanha. Ma tã ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di.

⁷ Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— Ti'ai ãma poto nherê, ma tã dama 're siwasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na. Mreme wê'õre di. Wahi'rata norĩ hã ma tã dama roti za'ra, ãne ni'wa, 're siwasu'u mono wamhã, wa te wasiwi wĩri da. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

⁸⁻⁹ Tawamhã Zezusi dama 're ĩsiwasu'u mono zém na ma tã Piratu hã damreme wapa. Taha wa, ma tã pê'ẽwara. Tawamhã 'ri para u ma duré ãzé. Zezusi hã ĩsarina ma duré ãzé. Taha wa, te duré Zezusi sadanha, Piratu hã:

— E ma hawi te we aimo bété. — Āne te sadanha. Tane nherê, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Ari'iwĩ te za.

¹⁰ Tawamhã Piratu te tãma tinha:

— E marĩ da, ĩma asiwasu'u õ di. E aima ĩpire na asina ĩwaihu'u õ di. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré aipawasisizé hã aima wasihu ni apâ, dawi aimorĩ da. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré dasiwi asasõmri ni, atã'ã da. E ãne aima ĩmreme pire na asina ĩwaihu'u õ di. — Āne Piratu te Zezusihi ma tinha.

¹¹ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tã aipisutu, ĩma aipire da. ĩma aipire da, te te aipisutu õ 'wa'ãhã, aré ĩma aipire õ di. Tawamhã ĩma aipire da, te te

aipisutu nherē, ĩāma asimiroti wasété wamhã, tãma aiwē ò di za, aiwasédé hã ĩāma 'manharĩ wa. Tane nherē, aibã hã si'uihã na te te aima ĩhãiba nomri hã aiwasété nhpai u wasété uptabi di, ò hã. — Āne Zezusi te Piratuhu ma siwasu'u.

¹² Tawamhã Zezusihi mremente te te sina waihu'u wa, ma tō sima wē, Zezusi te te satōrĩ da, apã dawĩ morĩ da. Tane nherē, hãrã rãihã na te nasi ĩsadawa wa'rãmi 'mahãrã za'ra, dama ĩpire norĩ hã, āne:

— Ò hã danhib'apito na ma tō 're siwasu'u. Ni'wa hã danhib'apito na 're siwasu'u mono wamhã, apito Séza hã danhib'apito na te te da'ãma waihu'u ò di za. Apã morĩ da, tãma rob'rui wamhã, apito Séza hã aima toi ò di za. — Āne te nasi tãma nharĩ za'ra, sa'ëtē.

¹³⁻¹⁴ Tawamhã damreme te te sina wapari wa, ma tō Zezusihi zô āzé, te te tãma nharĩ da, rob u ĩsarina watobro da. Taha wa, ma tō ĩsarina watobro, rob u. Tawamhã êtē 'manharĩ nhisiwi, te wedeza na nhamra 'ridawa, Piratu hã. Wasimremezém na êtē 'manharĩ nhisi hã, Dabata na. Tame danhib'apito, te 're simasisi u'ãsi, dawasété na te te 're da'awaihu'u mono da, dawē na zama te te duré 're da'awaihu'u mono da. Tame sãmra ré, ma tō abzumazéb u za bãdã hã, sabadu ò ré hã, duré Pascowa na dato nhisi ò ré hã. Tawamhã Zezusi hã rob u ĩsarina watobro wamhã, Piratu te tĩna, wasiré zudezu norĩ ma:

— Òhõta asib'apito za'ra wa'wa.

¹⁵ Tawamhã dahãrã rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra ni asa:

— Wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— E asib'apito za'ra wa'wa, wa za dama ti'ru, wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri da, dã'ã da.

Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Òhõ si wanhib'apito hã, Roma ãma apito Sézaha si. — Āne te tãma nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã.

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, te oto ti'ru Piratu hã, wedepo'o nnonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, dã'ã da, Zezusi hã.

Zezusi hã wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u

Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43

¹⁷⁻¹⁸ Tawamhã 'ri nhiti te oto siwi saprõ, Zezusi hã. Wedepo'o nnonhi'rãmi hã te sisada ti'ã, Da'rãihi na romnhisi u. Wasimremezém na Dodota na romnhisi hã.

Tamomo te te siwi āwisi za'ra wamhã, wedepo'o nnonhi'rãmi na ma tō oto siwi sasõ, da'wapéi'wa norĩ hã. Aibã norĩ wa'wa, ma tō siwi sasõ. Aibã maparane te ãma aiwa'aba zahuré, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.

¹⁹ Tawamhã Piratu, ma tō āne ãma rob'ui'ére: “Ā hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, zudezu norĩ nhib'apito.” Āne ma tō ãma rob'ui'ére. Tawamhã te te ãma rob'ui'ére pari, te dama ti'ru, ĩ'rãi uwaibaba te te siwi 'mazasõmri da, rob'ui'ére hã. Si'ubdatõ damreme na rob'ui'ére hã. Wasiré zudezu norĩ mremezém na, duré romanu norĩ mremezém na, duré deredu norĩ mremezém na. ²⁰ ĩsa'ozém hawimhã 'ri nho'õmo u hã, romhuture di. Taha wa, wasiré zudezu norĩ hã te ahã na te te 're söré za'ra, ãma rob'ui'ére hã. ²¹⁻²² Tawamhã Piratuhu ma, te nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã:

— Rob'ui'ére na ãma saprĩ na. “Ā hã zudezu norĩ nhib'apito,” āne tõ da. Āne ãma saprĩ na. “Āne te ã hã 're siwasu'u: Wa hã zudezu norĩ nhib'apito.” Āne ãma saprĩ na. — Āne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Te āma saprī ō di za. Ōhō u'āsi za. — Āne te tāma nharī za'ra.

²³ Tawamhā te te siwi sasōmri pari, ma ī'uzazém na sima āma aipé, misi si da'wapéi'wa norī hā. Maparane si'uiwa na ihāiba hā. Misire ihāpa hā, te tihāiba, ihā're'ō hā. Ōne haré ī'manharī hā. ²⁴ Taha wa, te āne sima nharī za'ra:

— Wasima āma wasipé na, wa te wasima hānhihāri mono tō da. Ētēre hā misi, wanhisi ui'ére ré hā wa te wasiwi meī wa'aba, itede'wa hā wa te wasiwi āma waihu'u za'ra da. — Āne te sima nharī za'ra.

Tawamhā ma tō sima me za'ra. Duréihā wahi'rada, ma tō āne āma rob'ui'ére siro, 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā:

“Ī'uzazé hā ma tō sima āma aipé. Ētēre, ma duré siwa'wa sima me za'ra, itede'wa hā te te siwi āma waihu'u za'ra da.”

Āne ma tō āma rob'ui'ére siro, ībaihā na hā. Tawamhā rob'ui'ére zarina, ma tō 'manharī za'ra, da'wapéi'wa norī hā.

²⁵ Tame te pi'ō norī hā aimasa, Zezusihi za'ozéb 'rata īna hā duré īna wapté hā, duré Mariza hā Coropasihi mro hā, duré Mariza Madarena hā.

²⁶⁻²⁷ Tawamhā Zezusi te tina hā 'madā. Wa hā te te 're īzawi pese mono zama te duré ī'madā, īpapara īza wa.

Tawamhā āne te tina ma tinha:

— Āhāta ai'ra. Te za oto āma 're ai'ra mo.

Tawamhā īma zama te duré tinha:

— Āhāta ana. Te za oto āma 're ana mo.

Tawamhā te te īma īrotizéb zarina, wa za īnhorōwa u saprō, ī'rata 're sāmra u'āsi mono da.

Zezusihi dā'ázé wasu'u

Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49

²⁸ Tawamhā Zezusi hā sa'o ré, ma tō sina uwaimra, Īmama te te āma īrotizéb hā. Āne na ma tō sina waihu'u, Zezusi hā. Tawamhā āma īrob'ui'ére 'rata zéb zarina, te tinha:

— Wa hā 'rebu di. — Āne te tinha, Zezusi hā.

²⁹ Piza'a 're nho'a hā te īpapara za, uwa 'rāi wa'u īsé ré hā. Tawamhā ma tō marī hā wedehu na siwi āma 'rā'ubu da'wapéi'wa norī hā, uwa 'rāi wa'u īsé na te te āma siwi di'i da, īwa'ābā syry na, Zezusihi ma, te te siwi wē da, īsadau u. Taha wa, te oto upsō Zezusi hā, tizadawa na. ³⁰ Te te upsōmri parip si, te tinha:

— Tāibā oto. Wa tō oto īsina uwaimra.

Taha pari, ma tō oto 'rāi waptārā. Tawamhā si'uihā na ma pē'ē hai'utō.

Da'wapéi'wa hā Zezusi ī'a're wi te te īwa'rezé wasu'u

³¹ Tawamhā dama īpire norī hā te Piratuhu u ai'aba're, īsōrōwa u. Ītēme sihutu wamhā, te āma sadanharī za'ra, wedepo'o nnonhi'rāmi na Īsimnhana hā te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi hi'ē za'ra da. E marī da. Dā'ā su'u za'ra da, wedepo'o nnonhi'rāmi hawi da te dasiwi wamirī hā. Āne te āma sadanharī za'ra. E marī wa. Romhuri zahārizém na simnhatā u'āsi wamhā, dama wē prā ti. Hāiwahā pesere si te za bādā hā īwa waptārā, romhuri zahārizé hā. Tawamhā romhuri zahārizéb u simnhatā ré, āma hāiwahā pese tō za'ra da, te āne āma sadanharī za'ra, bādā hā dama pire uptabi wa, romhuri zahārizé hā. ³² Tawamhā Piratu hā te tāma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norī ma, te te siwi hi'ē za'ra da. Te te tāma 'ru za'ra wa, ma tō aibā norī hā siwi hi'ē zahuré, Zezusihi siré īsa'o zahuré hā. ³³ Taha pari, ma tō Zezusihi zō ai're za'ra. Īwana dā'ā zahuré wamhā, te te siwi hi'ēi ō di. ³⁴ Īwana dā'ā zahuré nherē, ma tō ī'a're

wi wa're da'wapéi'wa hã, si'uwazi 'rã'wa pa na. Te te wa'rei wi, ma iwapru hã puru. Â zama ma İsu asa'wa.

³⁵ Wa hã 'rãwi İ'madâ'â'wa, wa aima wasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, 're saze za'ra wa'aba mono da. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. ³⁶ Duréihã ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã âma rob'ui'ére siro, da te dasiwi İhi'êi ô na hã. Tawamhã âma İrob'ui'ére zarina, te te siwi hi'êi ô di, da'wapéi'wa nori hã. ³⁷ Ma tô duré âne âma rob'ui'ére siro, İsadawa wasu'u'wa hã, âne: "Da te İwa'rézé hã te za 'madâ'â za'ra ni." Tawamhã âma İrob'ui'ére zarina, İwa'rézé hã ma tô 'madâ'â za'ra ni.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi İşêrêze wasu'u

Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56

³⁸⁻³⁹ Tawamhã Zuzé hã ma tô Piratuhu u mo, Zezusihi hãiba na te te tâma rowairébé zô, te te âri da, ab're 're, te te sêrê da. Arimateza na romnhisi hawimhã, Zuzé hã. Zezusihi zazei'wa, 're mori nherê, İsaizei'wa na siwasu'u ô di, dama İpire nori mrepe pipa te. Tawamhã Zezusihi hãiba na ma tô âma saze, Piratu hã. Tawamhã te oto sô mo, Zuzé hã. Nicodemosihi me, ma tô âri zahuré, te te hãiba u're zahuré da. Marı zu wazari, ma tô Nicodemosi hã we sada âwisi İsadaze hã ahã na, ³⁵ na İpire pibuzé hã. Wede nhinhãi hã zum ne hã, 'rem nhana're ne hã, İwazarimhã. Nicodemosi hã ta hã Zezusihi u barana İmorı, İsimiroti te te wapari da. ⁴⁰ Tawamhã zazahã İhã pa na ma tô hãiba ubu zahuré. Zazahã hã te nasi âma hãzub zahuré, İsadaze na te te âma hãiba ubu zahuré ré. Ône u'â wasiré zudezu nori hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, te te dama 're 'manharı za'ra, da te danherê ô ré.

⁴¹ Zezusihi za'ozéb âma te wede hã 're simasa, rob'rere wede hã. Tame sa'a zahâpã, te ab're hã 're sa'wari, ab're siro hã, İ'ubuni hã, ni'wa İwa da te İşêrê ô hã. ⁴² Tawamhã romhuri zahârizéb u oto romhuture wa, duré ab're siro hã İsa'ozéb 'rata hãimana wa, ma tô İwa siwi tisê, Zuzé nori hã.

20

Zezusi hã ab're hawi apã İhãiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-8; Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12

¹ Tawamhã pi'ô hã robza'rã ré te ab're u mo, Mariza Madarena hã, dumidu na. Ab're u mori wamhã, ab're nhitobzé hã êne hã, baba di. Ni'wa ma tô İwana İsiti sa're. ² Taha wa, te apã wara, Sima Pedruhu u. İtêmeb zama ma duré wi, Zezusi te te İzawi pese u hã. Âne te wama rowasu'u:

— Wanhib'apito hã ma tô dasiwi wazere ni, ab're hawi. Da te dasiwi İhirizé hã wa te wasiwi waihu'u za'ra ô di. — Âne te wama rowasu'u.

³ Tawamhã te te wama rowasu'u pari, wa tô awa'awi wanem ni, ab're u, Pedruhu me. ⁴ Wa oto asamro ni. Te rême wamhã, İwana wa wi, ab're u. ⁵ İwisi wi, wa ab're u sô aiwê'ê, te sô rob'madâ'â da. İzébré ô di. İ'ubuzéb si wa tô 'madâ'â za'ra, İhãirã hã. İ'ubuzéb si te daba'wara. ⁶ Sima Pedru hã ma tô we İzarina wi. Wisi wi, ma taha si ab're u âzé. Sébré wamhã, ma duré İ'ubuzéb si 'madâ'â za'ra. ⁷ Romhã na te İ'ubuzém nhiti İ'rã ubuzé hã nomro. Hã nhinhai haré te nomro. ⁸ Tawamhã ab're u İwisi 'rada hã wa tô duré İsarina âzé. İ'ubuzé hã wa tô duré 'madâ'â za'ra. İ'rã ubuzé hã İsiti İnomro hã wa duré 'madâ, hã nhinhai haré. Te 'madâ'â wamhã, wa tô saze Zezusi hã, İhãiwa'utuzém na. ⁹ Duréihã ma tô İhãiwa'utuzém na rob'ui'ére sirômo za'ra İbahã na hã, 'Re İhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nori hã. Tane nherê, İhãiwa'utuzém na rob'ui'ére hã zahadu wama waihu'u pese ô di. ¹⁰ Tawamhã ab're, wa te sabui pari, wa oto apã wanem ni, wanhorôwa u.

Zezusi hā Mariza Madarenahā u īshîhî'rézé wasu'u

Mateusi 28.9-10; Marcusi 16.9-11

¹¹ Tawamhā Mariza Madarenahā si te waza'u za ab're 'rata, wawa sina. Wawa sina ma ab're u aiwē'ē, te te duré sô rob'madâ'â da. ¹² Siwē'ēi wa, ma tô aibâ hā sāmri zahuré, 'Re ihâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî hā, hâiwa hawi we ĩne hā. Zazahâ ĩhâirā ré te aimasisi zahuré, siwanhizari. Zezusihi 'rā nomrozéb âma te ĩhâiba amo hā nhamra. ĩhâiba amo hā ĩte nomrozéb âma te duré nhamra. ¹³ Tawamhā hâiwa hawi romhuri'wa norî hā te Mariza Madarena sadanharî zahuré, âne:

— Pi'ô. E marî wa, te aiwawa.

— Wanhîb'apito, da te dasiwi wazere wa, da te dasiwi ĩhirizé hā te waihu'u ô wa, wa ĩwawa. — Āne te tâma siwasu'u zahuré.

¹⁴ Tawamhā tâma siwasu'u zahuré pari, ma aipi'ra. Sipi'rai wi, ma tô aibâ hā tisâ, Mariza Madarena hā. Tane nherê, Zezusi te te waihu'u ô di, ni'wa newa. ¹⁵ Tawamhā Zezusi te tâma tinha:

— Pi'ô, e marî wa, te aiwawa. E 'wa sô, te ĩrob'madâ.

Tawamhā Mariza te asa tâma tinha:

— A hā wazere wamhā, ĩma wasu'u na ĩhirizé hā te waihu'u da, nimomo sô ĩmorî da, apâ te we âri da. — Āne te tâma tinha. Rob'rere wede 'madâ'â'wa newa, te te waihu'u ô di, Zezusi hā.

¹⁶ Tawamhā Zezusi te tâma tinha:

— Mariza.

Tawamhā tinhisi te te wapari wamhā, ma ĩtême aipi'ra, Mariza hā. Tawamhā wasimremezém na ebreusi mre me na te tâma tinha, âne:

— Raboni. (Ā hā damreme hā âma ĩsaprî na hā "Rowahutu'wa.")

¹⁷ Tawamhā Zezusi te tâma tinha:

— ĩtété ô di za. Zahadu apâ ĩmorî ô di, ĩmama u hā. Mo oto aimorî, ĩsisânawā norî u tâma ĩzadawa wasu'u za'ra da. ĩmama u, wa za oto mo apâ hâiwa u, Aimama aba u. ĩnhîb'apito u, wa za oto mo, Asib'apito za'ra wa'aba u. — Āne tâma ĩzadawa wasu'u za'ra na za.

¹⁸ Tawamhā Mariza Madarena te oto watême mo, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norî u, te te wama sadawa wasu'u za'ra da. Watême wisi wamhā, te wama rowasu'u za'ra, âne:

— Wanhîb'apito, wa tô sabu. Timama u te za, u, oto mo, hâiwa u Wamama u. Tinhîb'apito u te za, u, oto mo, Wanhîb'apito u. — Āne te wama sadawa wasu'u za'ra, Mariza Madarena hā.

Zezusi hā tisiré norî u īshîhî'rézé wasu'u

Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49

¹⁹ Tawamhā tô taha bâtâ na dumidu na bâdâ sébré wi, wa tô wasi'râ'ôto ni, Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norî si. Dama ĩpire norî pipa te, wa tô wasiré 'rinhitop tete za'ra ni. Tame wasi'râ'ôto ré, ma tô Zezusi hā wama sihâi're za'ra wawa'wa. Wawa'wa te tizab za'ra. Tawamhā te âne wama nharî za'ra:

— Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.

²⁰ Tawamhā tinhîb'rada, ma tô wama wê za'ra, wa te 'madâ'â za'ra da. Ti'a're âma ti'wa're hā ma duré wama urîrî za'ra. Tawamhā Wanhîb'apito, wa te sabu za'ra wamhā, wa 're wato za'ra. ²¹ Tawamhā Zezusi te duré wama nharî za'ra:

— Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono. ĩmama we te te datême ĩzatôrî ne, wa za duré datême asatôrî za'ra wa'wa.

²² Tawamhā tizadawa wa'u'u na ma tô waza'uri za'ra. Āne te wama nharî za'ra:

— Wa za oto Īpē'ēzani hã aima sōmri za'ra wa'wa. Wē uptabi di, ta hã.
 23 Taha zarina te za Īzadawa para dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zém na hã. Tawamhã dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za te te dama 're apari, dawasédé hã. ãne na dama 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. — ãne ma tō wama waihu'u za'ra.

Tome hã Zezusi te te ĩwawãzé wasu'u

24-25 Tawamhã wasi'rã'õtõ wamhã, Tome hã wame sãmra õ di, ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono hã. Taha wa, wa tō tãma rowasu'u za'ra ni:

— Wanhib'apito, wa tō sabu za'ra ni.

— Tawamhã Tome te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Wa hã ĩsib'rata zapu'uzé, te 'madã'ã õ wamhã, duré ĩsib'rata zapu'uzéb 're, ĩnhipto te sērē õ wamhã, duré ĩ'a're wa're 're, ĩnhib'rada te sērē õ wamhã, ĩhãiwa'utuzém na te sazei õ di za, wa hã. — ãne te Tome hã wama nharĩ za'ra.

26 Tawamhã romhuri hã misi wa'ãma si'utõrĩ pari, wa duré wasi'rã'õtõ ni, dumidu na. Tome hã te oto wame tinhamra za'ra. Tawamhã 'ri nhitop tete nherē, ma tō duré wei watēme tizébré za'ra, Zezusi hã. Wawa'wa te duré tizab za'ra. ãne te wazawi za'ra:

— Rowē na 're aihãimana za'ra wa'aba mono.

27 Tawamhã Zezusi te Tomehē ma tinha:

— We ĩtēme aimorĩ, ĩnhib'rada 'madã'ã da. ĩnhib'rata zapu'uzéb 're, asipto hã sērē. Duré ĩ'a're 'wa're 're, asib'rada hã sērē. ĩhãiwa'utuzém na ĩwasu'u na, ĩwawã tō. Te za oto ĩzaze, ĩhãiwa'utuzém na hã. — ãne te tãma tinha.

28 Tawamhã Tome te asa tãma tinha:

— A hã, ĩnhib'apito uptabi. A hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono. Ai'ãma si, wa za 're ĩwata u'ãsi.

29 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— ĩzabui wapsi, ma tō oto ĩzaze, ĩhãiwa'utuzém na. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzabu za'ra mono õ nherē, te te 're ĩzaze za'ra mono wamhã, tãma 're rowē za'ra mono di za. — ãne ma Tomehē ma waihu'u, Zezusi hã.

Rowasu'u 'rãsutuzém na rowasu'u

30 Zezusi hã dá'ã õ ré, ma tō tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u õ hã te te dama 're ab'manharĩ wē u'ãsi, wanho'a. ĩsimipawaptobzé hã ahã di. Wa hã wa tō ãma rob'ui'ére, uburé te ãma rob'ui'ére õ nherē, ĩsimipawaptobzém na hã. 31 E marĩ da, wa tō ãma rob'ui'ére. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na, Zezusihi si 're saze za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na 're saze za'ra wa'aba mono da. E marĩ da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umhãsi za'ra wa'aba mo. Rowē u'ãsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're atã'ã za'ra wa'aba mono ãna 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata, hãiwa ãma. Taha da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umhãsi za'ra wa'aba mo.

21

Zezusi hã tisiré norĩ 7 na ĩhãiba za'ra norĩ u, ĩsihãi'rézé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ma tō duré wama sihãi'ré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u. ĩsõ'u zaihã u ma tō watēme sihãi'ré za'ra. Tiberizadi na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ĩsõ'u hã. ãne duré watēme ĩsihãi'ré za'ra zé wasu'u hã.

2 Wa norĩ hã wa tō wasiré asimro ni, Sima Pedruhu me, duré Tomehē me ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono me hã, duré Natãna'éhé me, duré aibã maparane ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me hã. Cana na 'ri nhisi ãma 're

ĩhâimana mono, Natâna'é hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma, Cana hã. Wa norĩ hã Zebedehe 'ra, Ti'aduhu me. ³Tawamhã Sima Pedru te wama nharĩ za'ra:

— Tepe zô, wa za mo, wa hã.

Tawamhã wa tô tâma nharĩ za'ra ni:

— Asiré, wa za amo ai'aba'rê ni, tepe zô.

Tawamhã wa tô oto wawairébé ni rob u, tepe zô wasi'aba'rê da. Tawamhã âi ba wasihutu wamhã, uba're wa, wa tô asisi ni, abazipara hã wa te nasi wasiwi wabzuri da, tepe zô. Tane nherê, wa te wasiwi 'mai'âri õ di, â barana hã. ⁴Tawamhã awê u hâiwa pré wi te aibã hã za, ĩsõ'u zaihã na. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, Zezusi hã. ⁵Tawamhã ma tô wa'mahârã za'ra, âne:

— ĩsisânawã norĩ, e ma tô ĩ'mai'âri za'ra wa'wa, tebe hã.

Tawamhã asa wa tô tâma nharĩ za'ra ni:

— Mare di. Wa te 'mai'âri za'ra õ di. Â baba di.

⁶Tawamhã te wama 'ru za'ra:

— Ma'âpé, abazipara hã asimire niwĩ asiwi mei wa'aba, tebe hã 'mai'âri za'ra wa'aba da.

Taha wa, wa tô oto abazipara hã wanhimire niwĩ wasiwi me ni, âi ba. Wa te wasiwi mei wamhã, â hawi wa te wasiwi wazere waihu'u õ di, uba're u hã, tebe hã ahã uptabi wa, ĩ'remhã. ⁷Taha wa, wa Pedruhu ma tinha:

— Ô hã, Wanhib'apito. — ãne wa tô tâma tinha, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã.

Tawamhã ĩmreme te te wapari wi, awa'awi ma tô si'uzã, Sima Pedru hã. Te te romhuri da, ma tô aré ti'uzã hã sani. Tawamhã si'uzã pari, ma tô uba're hawi tobros, âi ba, Zezusihi u morĩ da. ⁸Wa norĩ hã wa uba're na abazipara hã wasiwi sari ni. Romhuture di oto, â zãda'rê u hã. ⁹Â zãda'rê u, wa te wasiwi âma ropto wamhã, wa tô oto wawairébé ni, rob u. Tawamhã uzã, wa tô wasiwi sãmri ni. Pré'a nhisiwi, te tebe hã daba'wara. ĩ'u'êtê wapu zama te ĩsu daba'wara. ¹⁰Tawamhã âne te wama nharĩ za'ra:

— Tebe hã asiwi ĩ'mai'âri za'ra wa'wa hã we 'mai'âri aba.

¹¹Tawamhã Sima Pedru uba're wa, ma tô âzé abazipara zô, â zãda'rê u te te sari da, tepe ré hã. Tebe hã 'masisi uptabi di. ¹⁵³na ĩhãiba hã, ĩsa'êtê si. Tebe hã ahã uptabi nherê, abazipara hã te te sina tari õ di. ¹²Tawamhã Zezusi te wazô tihârã za'ra:

— We ai'aba'rêi wa'aba, asaihuri aba da.

Tawamhã âne wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di: “E 'wa hã a hã.” Wanhib'apito, wa te waihu'u za'ra wa, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di. ¹³Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩ'u'êtê wapu hã wama sômri za'ra. Tepe zama, ma duré wama sômri za'ra, wa te ĩhuri da hã.

¹⁴Ab're hawi hâiwa'utu pari, te nasi watême sihãiré za'ra, Zezusi hã. Âhãna watême wisi wamhã, si'ubdatô oto watême ĩsihãiré za'ra zé hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u hã.

Zezusi hã Pedru te te sina ĩsadanharizé wasu'u

¹⁵Tawamhã wasaihuri pari, Zezusi hã te Sima Pedruhu ma tinha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, ma'âpé, ĩma waihu'u. Â norĩ ma, ĩzawi pese za'ra di. A hã bétê, e ta norĩ nhipai u aima ĩzawi pese di.

Tawamhã Pedru te asa tâma tinha:

— ĩhe. Ma tô asina ĩwaihu'u siro, te 're ĩ'asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tâma tinha:

— Pone'ërebâ 'madâ'â'wa, tinhimizama te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, ma'âpé ĩzazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'â pese mono za.

¹⁶ Tawamhã te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĩzawi pese uptabi di.

Pedru te duré asa tãma tinha:

— ĩhe. Ma tã asina ĩwaihũ'u siro, te 're asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Ma'âpé ĩzazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ërebâ 'madâ'â wê 'wa ne hã.

¹⁷ Te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĩzawi pese uptabi di. — Āne te Pedru sadanha. Si'ubdatō oto te te ĩsadanharizé hã.

Tawamhã si'ubdatō te te sadanharĩ wa, pẽ'ëzé di oto, Pedru hã. Tawamhã Zezusi ma, te duré tinha, āne:

— Uburé mari hã aima waihũ'u pese di. A hã ma tã asina ĩwaihũ'u siro, te 're ĩ'asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Ma'âpé, ĩzazei'wa norĩ hã 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ërebâ 'madâ'â wê 'wa ne hã.

¹⁸ Te duré tãma tinha:

— Tã sena wa aima rowasu'u: Aipréduptéb ré, ma tã 're asi'uza mo, nimomo 're ane mono da, asima 're ĩrowê mono zéb uwaibaba. Niwapsi, ānei õ di za. Asi'ĩhi wapsi, da te aipano hã ĩwê zahuré, da te ai'awasisi da, nimomo asima rowê õ nheré, da te asaprõni da.

¹⁹ Āne sõ'awib õ nheré, ma tã tãma rowaihũ'u siro, ĩdã'ázém na hã, za tãma ĩromhãimanazém na hã. Sihãiba zawi āna, za dã'ã wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're dawata za'ra.

Tawamhã Zezusi te duré Pedruhu ma tinha:

— 'Re ĩmorizém na te za 're aimo, ĩzarina. — Āne te tãma roti.

Zezusi hã Pedruhu ma, te te ĩrotizé wasu'u, Zuwãhã āma

²⁰⁻²¹ Tawamhã nimomo simisutu wasi'aba'rêi ré, ma tã Pedru hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tã ĩ'madã, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã. Barana wasi'ubumroi ré wasaihuri da, wa tã ĩsõ're āma nhamra aré. Wa hã wa tã sadanha aré: “Wanhĩb'apito, e 'wa hã te za asõ te te danhimro, te te dama aihãiba nhomri da.” Āne wa tã sadanha aré. Tawamhã Pedru te te ĩ'madã'ã wamhã, te Zezusi sadanha, ĩ'āma:

— Wanhĩb'apito. Ā hã bété, e niha za tãma ĩromhãimanazé hã.

²² Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Apã we ĩmorĩ õ ré, ĩdã'ã'ózé te tãma pisutu wamhã, taha si āma 're 'madã'ã mono õ di za, 're aimorĩ da, ĩzarina. Asi'āma si te za 're ĩrosa'rata mo, 're ĩmorizém na si 're aimorĩ da. — Āne te Pedruhu ma roti.

²³ Tawamhã ĩdã'ã āna 're ĩhãimana u'ãsi mono na rowasu'u hã ma tã te te ropé, Zezusihi zazei'wa norĩ u. Zezusi hã te te ĩma pisutu õ di, ĩdã'ã'ózé hã. Taré ma tã Pedruhu ma waihũ'u aré: “Apã we ĩmorĩ õ ré, ĩdã'ã'ózé te tãma pisutu wamhã, taha si āma 're 'madã'ã mono õ di za.” Āne si ma tã tãma tinha aré.

²⁴ Ta hã Zezusihi wasu'u na aima rowasu'u za'ra wa'aba 'wa hã, Zezusihi siré 're ĩmorĩ. Ta hã duré āma rob'ui'ééré'wa. Zezusihi wasu'u na ĩsimirowasu'u hã sena uptabi na wa tã wasina waihũ'u za'ra ni.

*Zuwã te te ĩrob'ui'ééré 'rãsutu zé
Zuwã 20.30-31*

²⁵ Zezusi hã te te dama 're ĩ'arob'manharĩ wẽ mono zé hã ahâ uptabi di, da te ãma ĩrob'ui'ééré za'ra õ hã. Da te ãma rob'ui'ééré za'ra 'wa'âhã, aré tãma rob're syryre di ĩbaihã ma hã, ti'ai ãma hã. Nimame 're ĩsimi'wara mono zéb da hã mare di.

Atusi Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimromhuri na rob'ui'éré Ībaihã wasu'uzé

Ā Ībaihã na Rucasi hã ma tō âma rob'ui'éré. Zezusihi mreme wapari'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã za we te te ĩtême ĩsi'ra za'ra zéb zô, ĩsimipari za'ra na hã ma tō âma rob'ui'éré. Zezusi hã ti'ai âma oto 're morĩ ô di.

Capituru 1 âma hã Rucasi ma tō wasu'u, Zezusi hã hãwa u apâ ĩmorĩzém na hã. Capituru 2 âma ma tō duré wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ĩsazei'wa norĩ pê'ê mono bâ oto âma 're ĩsôrowa za'ra mono na hã. Capituru 3 hawimhã ĩbaihã 'rãsutu u hã ma tō wama rowasu'u za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimromhurizém na hã, daro mono bâ Zezusihi wasu'uwê hã te te dama 're wasu'u za'ra mono ré, marĩ hã sada 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã.

Cristuhu wasu'uwê na hã Zeruzarê 're, ma tō zudezu norĩ ma âma rowasu'u na'rata za'ra ni. Taha pari, ma tō samaritanu norĩ nhĩpti'ai u hã âma ropé ni. Ta hawimhã zudezu'ô norĩ u, ma tō duré te te ropé oto, Zezusi hã zudezu norĩ u si we morĩ ô wa.

¹⁻² Tezopiru, wa hã Rucasi, ĩnhimi'ui'éré 'rata na wa tō aima rob'ui'éré pa, Zezusi 're ĩmorĩzém na. Ti'ai âma 're morĩ ré hã ma tō te te 're da'apawapto. Ma tō duré te te dama 're arowahutu. ĩsãna'rata hawimhã, ĩ'rãsutu u wa tō aima âma rob'ui'éré. Hãwa u ĩmorizé wasu'u na wa tō duré aima rob'ui'éré pa.

Tawamhã hãwa u morĩ ô ré, ma tō tizadawa wasu'u'wa norĩ ma rob'ru za'ra, te te sima ĩwê za'ra zéb uwaibaba, sô ĩhârâ za'ra norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré, 're morĩ wa, ma tō ĩsada para tâma rob'ru za'ra, te te duré âma 're dapawapto za'ra mono da, duré ĩwasu'uwê te te dama 're wasu'u za'ra mono da, ĩsine. Āhãna wa za duré aima rob'ui'éré, hãwa u morĩ za'u si, te te 're ĩpawapto za'ra mono zé wasu'u na hã.

Zezusi hã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, nasi ĩsihãirézé wasu'u

³ Zezusi hã dá'â nherê, hãwa'utu wamhã, tihãiba na u'âsi te nasi tâma sihãiré za'ra, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma hã. Nasi ĩtême ĩsihãiré za'ra zém na hã, 40 na ma tō bádâ hã âma ne. Tō sena, Zezusi hã hãiba ré za oto apâ 're ĩmorĩ na te te âma waihu'u za'ra da, te nasi ĩtême sihãiré za'ra, taré newa, te te siwi âma wawã tō za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na ma tō duré tâma rowasu'u za'ra. ⁴ Tawamhã nimahã bātã na ĩ'rata sãmra za'ra ré, te tâma roti za'ra, Zeruzarê âma simipari sina a'â hãimana za'ra da. Āne te tâma roti za'ra, Zezusi hã:

— Īmama, te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zô asimipari za'ra wa'aba za a'â. Te te ĩropisutuzé hã wa tō aima wasu'u za'ra wa'wa. ⁵ Zuwã Batita hã ma tō â uptabi na si te te 're da'ahãiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Ānei ô di za oto, a norĩ wa'wa hã. Ai'âma 're ronomro za'ra wa'aba mono ô ré, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'ezani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'âsi aba mono da. — Āne te tâma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã siré si'ubumroi ré, te siwi sadanha, ĩsada wasu'u'wa norĩ hã:

— Wanhīb'apito, e tawamhā, āhāna te za wama asi'apito za'ra, Izarazéhé nhihudu norī ma hā warob 're duré wama 're roti mono da, wahi'rada Dawi hā te te dama 're ĩroti mono ne hā, romanu norī te te 're wawada'uri za'ra mono tō da. — Āne te siwi sadanha.

⁷Tawamhā Zezusi te asa tāma nharī za'ra:

— Īmama ma si waihu'u pese di. Taha si ma tō bādā hā sima pisutu pese, te te dama āma ĩ'uwaimramizéb da hā. A norī wa'wa hā bādā hā waihu'u za'ra wa'aba da, Īmama te te aima pisutu za'ra wa'aba ō di, te te dama āma ĩ'uwaimramizéb da hā. ⁸Tane nherē, te za Tipē'ēzani hā we aima sōmri za'ra wa'wa. Tawapsi, te za tiwaihu'u pese na asiptete za'ra wa'wa, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhā te za tō dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, Zeruzarē na 'ri nho'ōmo nhisi āma. Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma te za duré dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, daza'ruī mono bā, Samariza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma zama. Uburé daza'ruī mono bā romhā na zama te za oto dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo. — Āne te tāma roti za'ra.

Zezusi hā hāiwa u ĩmorizé wasu'u

⁹⁻¹⁰Tawamhā tizadawa wasu'u'wa norī ma, te te tāma roti za'ra pari, ma tō Īmama hā tiwi āri za'ra, ĩsō'a za'ra, hāiwa u morī da oto, Zezusi hā. Morī ré, te te siwi sawērē za'ra. Tawamhā hāiwa'a 'rowi ma tō tiwi tizébré za'ra oto. Te te siwi sāmri za'ra ō di oto. Tawamhā hāimo te te siwi sawērē mono ré, aibā norī hā ma tō sa'rese āna aima'wara zahuré, ĩsababab za'ra, uza hāirā ré. ¹¹Tawamhā āne te tāma nharī za'ra:

— Darireza āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, e marī da, te aimasap sina, hāimo āma ĩsawērē za'ra wa'aba mo. Zezusi hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, hāiwa u te te aiwi t'āri za'ra wa'wa hā, ta hā te za wei apā mo. Hāiwa u āma morī ré, ma tō ĩsawērē za'ra wa'aba mo. Hāiwa u āma aiwi ĩmorī aba ne, te za wei apā mo. — Āne ma tō tāma rowasu'u za'ra, hāiwa hawi romhuri'wa norī hā.

Zeruzarē āma Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī, nasi ĩsi'rā'ōtōzé wasu'u

¹²Tawamhā Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī hā te oto apā ai'aba'ré, Oriwera na ētē 'rāihā nhisi hawi, Zeruzarē na 'ri nho'ōmo nhisi u. Ta hawimhā, Zeruzarē u hā misi na ti'ai pibuzé hā. ¹³Ma tō oto aihutu, Zeruzarē u. Sihutu wamhā, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te oto ai'aba'ré. Hāimo te sai'uri za'ra, tisi'ubumrozéb u sisisi da, 'ri nhisi u. ĩsadawa wasu'u'wa norī hā āne ĩsisi za'ra hā: Pedru hā, duré Zuwā hā, duré Ti'adu hā, duré Ādéré hā, duré Piripi hā, duré Tome hā, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Apezuhu 'ra Ti'adu na ĩsisi hā, duré Sima hā zeroti norī me aré 're ĩmorī hā, duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hā. Ta norī hā ma tō hāimo sai'uri za'ra. ¹⁴Tawamhā awē sidāpāsi te nasi si'rā'ōtō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, mreme zusi da nasi, Zezusihi no norī me, duré ĩna zama Mariza na ĩsisi hā aimawi pi'ō norī me zama.

Mati'asi hā Zudasihi nhowa're're, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutuzé wasu'u

¹⁵Tawamhā bādā hā siwaptom na āma ne pari, ma tō ĩsazei'wa norī hā si'rā'ōtō, 120 na ĩhāiba za'ra hā. Tawamhā Pedru hā ma tō wahudu hāiwi, te te tāma rowasu'u za'ra da. Āne te tāma rowasu'u za'ra:

¹⁶⁻²⁰ — Wasiré Zezusihi zazei'wa norī, ĩwapari za'ra wa'aba. Zudasihi wasu'u na wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Duréhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō Zudasi hā waihu'u siro, romhā ré. Taha wa, Dawihi

ma, ma tô tinha, dama roti'wai ma, te te ïwaihu'u sirômo zém na te te âma rob'ui'ére da. Tawamhã Dawi hã ma tô Zudasihî âma rob'ui'ére siro, poto ô ré. Âne ïbahiã na âma ïrob'ui'ére hã: “Ïsôrôwa âma hã 'ri baba di za oto. 'Ri baba na te za oto 're sa. Ni'wa hã ïwa 're sãmra mono ô di za oto.” Âne Zudasihî dã'ázé wasu'u na ma tô wama rob'ui'ére.

— Rob'ui'ére na ïwasu'u hã ma tô sina uwaimra Zudasî hã, tidã'ázé wasu'u hã te te sina waihu'u âna. Siwi ïwê'ô'wa norî hã ma tô te te sô simro, Zezusihi zô. Ïsiré 're wanomro mono nherê, wasiré romhuri, Zezusi te te tâma pisutu nherê, ma tô te te sô danhimro, te te dama hãiba nhomri da. Te te dama hãiba nhomri parip si, ma tô sima uipra ti'a hã, Zezusi te te dama ïsômrizé wa'âbã na. Tawamhã tame ma tô dãrã, tinhipti'ai 're, Zudasî hã. Ma tô waptãrã, ti'ai wa. Waptã'ã wamhã, ma tô nomohaipo'o. Nomosipo'o wamhã, uburé ïsãna ma tiwi asa'wa. Âne ma tô Zudasî hã sina uwaimra, za ïdã'ázé wasu'u na rob'ui'ére zarina.

— Tawamhã ïwasu'u hã 'ri baba, ma tô te te ropé, Zeruzarê âma. Taha wa, Asédama na ma tô ïsipti'a hã da te 're sisi za'ra, dasimremezém na. Wamreme na âma ïsaprizé hã, dawapru za'warizém na darom nhisi hã.

— Duré âne 'Re ïhãimana u'âsi mono, te te ïwaihu'u sirômo zéb zarina ma tô rob'ui'ére siro, Dawi hã Zudasihî wasu'u na: “Romhuri hã, ïtei ô di oto. Ni'wa te hã za oto, ïsôwa're'remhã.” Âne ma tô âma rob'ui'ére siro, Dawi hã.

²¹⁻²² — Taha wa, wa norî hã wa za aibã hã wasiwi 'maipisutu ni, Zezusi apã ïhãiwa'utuzém na wasiré te te dama 're rowasu'u mono da, Zudasihî nhôwa're're. Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te dama 're ï'ab'manharî mono zém hawi, ti'ai âma 're morî ré, Wanhib'apito Zezusihi siré 're ïwanomro mono norî zô, wa za wanhopré ni, duré hãiwa u morî ré, wasiré wa te ï'madã'ã za'ra norî zô. — Âne te dama rowasu'u, Pedru hã.

²³ Tawamhã aibã maparane ma tô ïsisi na pisutu zahuré ni, Zuzé Zusitu na ïsisi hã, duré ïhãiba amo hã, Mati'asi na ïsisi hã. Zuzé Zusitu hã, Basaba na ïsisi amo hã. ²⁴⁻²⁵ Taha pari, te oto tiwi rowaptêrê za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono wi, âne:

— Wanhib'apito, a hã aima dawaihu'u pese di. Taha wa, ma'âpé wei wama waihu'u za'ra na. E niha aibã hã te asima ïwê, ïpisutu da hã, wasiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa da hã. Zezusihi ma, te te 're ïromhuri mono zéb da hã Zudasî hã ma tô tirê. Taha wa, a hã tâma ïpisutuzéb u, ma tô mo. E 'wa hã te za ïpisu, Zudasihî nhôwa're're, wasiré ïsadawa wasu'u'wa da hã. — Âne ma tô tiwi rowaptêrê za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te te ïpisudu hã te te waihu'u za'ra da, ma tô marî hã sima me za'ra, te te siwi âma uwaimrami da. Tawamhã ma tô siwi âma uwaimra oto. Mati'asi hã ma tô oto siwi waihu'u za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te ïpisutu na hã, Zudasihî nhôwa're'reb da hã. Tawamhã Mati'asi hã aibã 11 na ïsadawa wasu'u'wa da hã, Zezusi te te ïpisutu za'ra norî me, te za oto 're mo. Taha wa, 12 na ïhãiba za'ra hã oto apã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norî hã.

2

'Re ïhãimana u'âsi mono hã Tipê'êzani we te te dama ïsômrizé wasu'u

¹⁻⁵ Tawamhã zudezu norî hã ma tô 're sihutu Zeruzarê u, 'Re ïhãimana u'âsi mono zadawa 'madã'ã'wa norî hã, tisiré norî u. Daro mono bã ma tô 're dasihutu, Pêtecoti na bãtã nhisi u, 're danho ahã za'ra mono wê te, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da.

Tawamhã Pêtecoti na bâtâ nhisi na Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sina ubumro. Siré si'ubumroi ré, awa'awi ma tô marĩ hã wapari za'ra, hãiwa hawimhã. Rowa'u'u wawê pupu'u ne hã 'ri' re wa'wa mono bâ ma tô marĩ hã wapari za'ra, aihĩni. Unhama ro'o ne hã ma tô marĩ hã sina sãmri za'ra. Ìhãiba mono bâ ma tô te ropé, ìtème, unhama ro'o ne hã. Tawamhã ì'rãĩ mono bâ, ma tô simasa. 'Re ìhãimana u'âsi mono pê'èzani hã ma tô ìtème tiwisi za'ra, ìsazei'wa norĩ u. Ìhãiba mono bâ, ma tô ìpê'ê 're sisisi, ìpê'èzani hã. Taha na si ma tô oto damreme mono bâ dama rowasu'u za'ra, timreme nai ò nherê, ìpê'èzani te te tâma ìwaihu'u za'ra zéb zarina.

⁶Tawamhã Zeruzarê u 're ìdasi'rã'òtò mono norĩ hã ropupu hã da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ìtème dasito, Pedru norĩ u. Ìdasito mono hã, damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, ìmreme za'ra na hã. ⁷⁻⁸Tawamhã âne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Pra. E niha, wa bété wamreme mono bâ wapari za'ra ni, ò norĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'òmo nhisi âma 're hãimana za'ra mono nherê. E niha, ma tô bété ò norĩ hã wamreme hã waihu'u za'ra. — Ìne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁹Taha pari, te duré dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— Wa norĩ hã darob amoi hawimhã wa we aihutu ni, Patiza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Mediza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Erã na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Mesapotamiza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Capadosiza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Pòtu na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Azi'a na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, ¹⁰⁻¹¹ duré Prizi'a na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Pãpiriza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, duré Ezitu na romnhisi hawimhã, duré Ribiza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, tame Sireni na 'ri nhisi 'rata daza'rui hawimhã. Nima norĩ hã Roma na 'ri nho'òmo nhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Cereta na romnhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Arabiza na danhipti'a nho'òmo nhisi hawimhã, ma tô we aihutu. Nima norĩ hã zudezu norĩ hã. Duré nima norĩ hã zudezu'ò norĩ, 'Re ìhãimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono norĩ hã. E niha bété, wa wapari za'ra ni, wamreme mono bâ, aibã norĩ hã te te wama ìrowasu'u za'ra na hã, 'Re ìhãimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te dama 're ì'ab'manharĩ wê uptabi mono wasu'u na hã. — Ìne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹²Tawamhã damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Da te âma rosa'rata waihu'u za'ra ò di. Taha wa, te âne âma tasisadhanharĩ za'ra ni:

— E niha te te wama ìrowasu'u za'ra zém na wa za wasina rosa'rata za'ra ni. Wa te waihu'u za'ra ò di, wa te ìwaihu'u za'ra zéb da hã. — Ìne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹³Tawamhã ni'wam norĩ si ma tô Pedru norĩ âma tiwa'ê za'ra. Taha wa, te âne sima rowasu'u za'ra:

— Oro ò norĩ hã wamreme mono bâ, te te waihu'u za'ra za, ma uwa 'rãĩ wa'u ìsé na si'uihã idi'iti za'ra. — Ìne te sima rowasu'u za'ra.

Pedru te te dama ìrowasu'uzé wasu'u

¹⁴Tawamhã Pedru hã ma tô hãiwi za. Ìsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré ìsiré hãiwi aimasa, 11 na ìhãiba za'ra hã. Tawamhã mreme

'rāihā na te dama rowasu'u Pedru hā, da te wapari za'ra da. Āne te dama tinha:

— Wasiré zudezu norī, ĩwapari pese za'ra wa'aba za, duré uburé Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norī zama, ĩnhimirowasu'u hā waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁵A norī wa'wa hā te ĩsiré ĩsimasam norī āma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Uwa 'rāi wa'u ĩsé na wasi'u'ihā idi'iti za'ra newa, te wa'āma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Mare di. Ānei ō di. Rob'rāi wa'u zé na wa'u'ihā idi'iti za'ra ō di. Zahadu bādā we sō're za'a ō di. Āne ré, da te 're āhuri mono ō di, rob'rāi wa'u ĩsé hā. ¹⁶Āhāna ĩsada wa'u 'rata 'wai mreme hā ma tō wama āma uwaimra oto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Zuwéhé mreme hā ma tō wama āma uwaimra, ĩsada wa'u 'rata 'wai mreme hā. Taha wa, te āne wa'āma asōpré wa'wa. Taha wa, te duré āne ĩwapari za'ra wa'wa. Duréihā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme hā ma tō wahi'rata norī ma, te te 're awaihu'u, Zuwé hā. Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme hā:

¹⁷“Rob'rāsutu u ti'a si'utōrī ō ré, wa za ĩpē'ēzani hā te dama 're anhomri, daro mono bâ. Tawamhā asihudu za'ra wa'wa hā, aibā norī hā pi'ō norī zama te za te te 're ĩzadawa wasu'u za'ra. ĩhi norī ma, sōtō 'rowi te te 're ĩrosawērē za'ra mono na wa za tāma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na. Duré, ĩpréduptém norī ma zama 're sōtō za'ra mono ō nherē, sōtō 'rowim ne te te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa za tāma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na.

¹⁸Īma romhuri'wa norī ma, wa za te tāma 're anhomri, ĩpē'ēzani hā aibā norī ma, pi'ō norī ma zama. Tawamhā te za te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra.

¹⁹Hāiwa na wa za marī dama ĩwaihu'u'ō hā 'manha, āma ĩdatob'uzu za'ra zéb da hā. Ti'ai āma zama wa za duré marī hā dama ĩwaihu'u'ō hā 'manha. Dawapru te za puru. Duré uzā te za āro. Tawamhā ĩsizé sa'ētē na watobro wamhā, te za rob'utō.

²⁰Bādā te te rob'uiwē ō di za. Te za tirobra. A'amo zama te za titōmo wapru. Āne wa za 'manha, uburé Danhib'apito nhibādā hā ĩwa waptā'ā ō ré, ĩpire uptabi hā.

²¹Tawamhā te dapawaptob da, da te ĩwi waptērē za'ra wapsi, wa za tō sena da'anho'reptu.”

Āne Zuwé hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme hā wahi'rata norī ma, te te 're awaihu'u. — Āne ma tō Pedru hā Zuwéhé nhimirowasu'u na dama rob'rāzarōtō.

²²Tawamhā Pedru hā ma tō duré āma uzusi, tinhimirowasu'u na, āne:

— Wasiré ĩzarazéhé nhihudu norī, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Zezusi hā Nazaré āma aré 're ĩsāmra mono hā, ta hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, ma tō te te 're da'apawapto, danho'a. Marī ĩwē hā dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā ma tō te te dama 're ab'manharī. Tō sena, ō hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, te te dama 're ĩ'ab'manharī mono zém na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tō Timama waihu'u pese zarina marī ĩwē hā te te dama 're ab'manharī. Ai'rata 're hāimana za'ra wa'aba mono wa, ma tō āne na hā asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ²³'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tiwaihu'u pese na waihu'u siro romhā ré, Zezusi hā dā'ázé hā. Te te ĩwaihu'u sirōmo zéb uwaibaba, duré te te sima ĩwēzéb uwaibaba, ma tō aima pisutu za'ra wa'wa, Zezusi hā dama 'ru za'ra wa'aba da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti waihu'u'ō'wa norī ma, ai'upana za'ra wa'aba, te te siwi wīri da. Taha wa, ma tō siwi sasō, wedepo'o nnonhi'rāmi na. Taha na ma siwi tīwī. ²⁴Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō hāiwa'utu, ab're hawī watobro da, dā'ā uptabi nherē. Ma tō duré pawapto, dā'ā u'āsi nomro tō da. Īdā'ázé tāma

wapure wa, dâ'â u'âsi nomro waihu'u ô di, Zezusi hã. ²⁵ Taha wa, wahi'rada Dawi hã ma tô Zezusi wasu'u duréihã, âne:

“Wanhib'apito, te za ĩ'rata 're asãmra u'âsi mo. Taha wa, ĩpahi ô di za.

²⁶ Taha wa, ĩto sina, wa 're ĩhãimana, ĩpê'ê 'remhã. ĩmreme toi u'âsi na, wa 're ĩmreme. ĩhãiba ré 're ĩmorĩ u'âsi dai ô nherê. ĩpahi âna wa za asô ĩsina 're ĩnhimipari u'âsi.

²⁷ ĩdâ'â nherê, ĩrême ô di za, adã 're ĩhãimana za'ra mono zéb âma hã. Wa hã te aima 're romhuri wê u'âsi mono wa, ĩdâ'â wamhã, ĩhãiba 'roi ô di za. Taha wa, wa hã ĩdâ'âzê hã te pipa ô di za.

²⁸ 'Re ĩmorĩ wê u'âsi da, ma tô ĩma ĩwaihu. Taha wa, ĩto sina wa za 're mo, asô'a 're ĩmorĩ wa.”

Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma, Zezusi wasu'u siro. — Âne ma tô Pedru hã dama sadawa 'rãzarôto.

²⁹ Taha pari, te duré dama tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wahi'rada Dawi hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa oto sô'awi. Tô sena, ma tô dârã, Dawi hã. Dã'â wamhã, êtê zahãpã wa, ab're 're, ma tô dasiwi sêrê ni. Da te ĩsêrêzê hã wama waihu'u pese za'ra di, âhãna hã. ³⁰ Ta hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te 're hãimana. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô tâma ropisutu, ĩshihudu hã ĩsine dama si'apito da, zahadu wapsi, ĩuirĩ na te te dama 're aroti mono da. ³¹⁻³² Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tâma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tô wasu'u siro Dawi hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã apã za ĩhãiwa'utuzém na hã, âne:

“Dã'â nherê, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te rême ô di za. ĩhãiba hã 'roi ô di za.”
 Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma rowasu'u za'ra, apã za ĩhãiwa'utuzém na hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã hãiwa'utu. Apã te te hãiwa'utu wamhã, wa norĩ hã wa tô sabu za'ra ni. Taha wa, wa wa te dama 're wasu'u za'ra, ĩhãiwa'utuzém na hã. ³³ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô sirême ti'ã apã, ĩsimire niwĩ oto 're sãmra u'âsi mono da. Tawamhã Tipê'êzani hã ma tô ti'ra ma tisô, te te tâma âma ĩropisutu siro hã, te te sima 're ĩda'awê mono zéb uwaibaba, te te dama 're anhomri mono da. Âhãna, Zezusi hã ma tô wama sômri za'ra, Tipê'êzani hã. Taha wa, ma tô âne wa'ãma asôprê wa'wa. Ma tô duré âne ĩwapari za'ra wa'wa, aimreme mono hã wa'aba. ³⁴ Dawi hã dã'ã wamhã, hãiba wahurê morĩ ô di, hãiwa u hã. Cristuhu si ma tô hãiba wahurê mo, hãiwa u apã. Taha wa, âne ma tô duré wahi'rata norĩ ma Cristu wasu'u wê, Dawi hã:

“'Re ĩhãimana u'âsi mono te roti, ĩnhib'apito ma: ‘We aimorĩ, ĩ'rata 're asãmra mono da, ĩnhimire niwĩ. ³⁵ Zahadu, wa za aipawapto. Siwi aiwê'ô'wa norĩ ma, asiptete di za. Taha wa, a hã tô sena Danhib'apito uptabi na te te siwi aiwaihu'u wa, te za aima 're 'rã po za'ra. Asisiti te za duré 're ĩ'azatôri mo.’”

Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma waihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme hã. ³⁶ Taha wa, wa hã wa aima rowasúu za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ te te waihu'u pese za'ra da. Zezusi hã da te dasiwi sasômri da, dama ĩru za'ra wa'wa hã, ta hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu, uburé Danhib'apito da hã, duré Danho'reptui'wa da hã. Ma'ãpê âhã wasu'u hã tô sena na waihu'u pese za'ra wa'aba. — Âne ma tô dama rowasu'u, Pedru hã.

³⁷ Tawamhã Pedruhu mreme, da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapê'ewara za'ra ni. Taha wa, te âne tâma nharĩ za'ra ni, Pedru norĩ ma, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma hã:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e niha za, tawamhã. E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni. — Âne te tâma nharĩ za'ra ni asa.

³⁸ Tawamhã Pedru te duré asa dama tinha:

— Aiwasété wi, te za aipizari za'ra wa'wa, rême pese za'ra wa'aba da, Zezusihi nhimiroti na si oto 're anomro aba mono da. Zezu Cristuhu zazei uptabi 'wa na asiwasu'u za'ra wa'aba sina, te za â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Aihâiba mono bâ te za âne ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te aima pari za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã Tip'e'ezani hã te za aima sômri za'ra wa'wa. ³⁹ Âne ma tô aima ropisutu sirômo za'ra wa'wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, asihudu norĩ ma zama. Wasiré'ô norĩ ma zama ma tô tâma ropisutu sirômo za'ra. Wanhĩb'apito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za sitême sô 're ĩhârâ za'ra mono norĩ ma, ma tô ropisutu sirômo za'ra, Tip'e'ezani na hã.

⁴⁰ — Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ 're ĩhâimana wasété za'ra mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. Âhãna tiwi aipizari za'ra wa'aba, 're ĩdanomro wê mono zém niwĩ oto 're anomro aba mono da, asisô'reptu za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dasiré aiwê'ô pese za'ra wa'aba tã da. — Âne ma tô dama rowasu'u pese, Pedru hã. Simiroti za'êtê uptabi di.

⁴¹ Tawamhã da'ahã na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Pedru te te dama ĩsada wa wasu'uzém na hã. Taha wa, ma oto â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni, 3 miu na dahâiba hã. Tawamhã Zezusihi zazei na'ra wa norĩ me, ma tô oto sitême atob za'ra. Tawamhã ahã uptabi di oto, ĩsazei'wa norĩ hã.

Īsaze na'rata 'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

⁴² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ĩsada wa wasu'u'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari pese za'ra. Te te rême za'ra ô di. Ma tô 're sisawi pese za'ra. Ma tô 're si'rã'ôtô, tisa da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono da. ⁴³ Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ĩwê hã ahã na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã. Taha wa, ma tô âma 're datob'uzu za'ra.

⁴⁴ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te oto siré 're hâimana za'ra, aihĩni. Tinhibrom na tite da si, te te âma 're rosa'rata za'ra mono ô di oto. ⁴⁵ Ni'wam norĩ hã ma tô tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, duré tinhibrom zama, ĩwa'âbã zô. Tawamhã ĩwa'â hã ma tô te te sima 're po'o za'ra, marĩ zô tiwi 're ĩro'wanhi'rity za'ra mono zéb zarina. ⁴⁶ Awê sidâpâsi ma tô duré 're si'rã'ôtô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra 're, 're mreme zusi mono da, tâma. Tinhorôwa mono bâ, ma tô duré 're si'rã'ôtô, ĩ'u'êtê wapu na siré 're saihuri mono da. Sima 're sôprub za'ra mono wa, ma tô to sina tisa na siré 're saihuri. ⁴⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te duré siré âma 're wata za'ra, uburé ĩsôprubzém na hã. Tawamhã aihĩni, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wêsâmri za'ra ni. Tawamhã awê sidâpâsi, ma tô ĩsazeté'wa sidâpâ dasina tahã'â ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã rowasété hawi te te 're ĩ'anho'reptui mono norĩ hã.

3

Pedru hã ĩhi'rê te te ĩpesezé wasu'u

¹ Tawamhã nimahã bâtã na ma tô Pedru norĩ hã dame tineb zahuré, Zuwãhã me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã. Bâdã sipi'rai wi, te dame tineb zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata

za'ra mono zé bātâ na. ² Tame te aibâ hã nhamra, ĩpotozém hawi ĩmorĩ'õ hã. Ĩ'madâ'â ze na 'ridawa nhisi u te ta hã nasi dasiwi mrami ni, rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're danhisisi mono sidâpâsi. ³ Tawamhã Pedru norĩ hã 'ri 'wawi wa'ra u zasi zahuré õ ré, ĩhi'rê hã ma tã sãmri zahuré. Te te sãmri zahuré wamhã, te nasi 'mahârâ zahuré, marĩ te te tãma sãmri zahuré da. ⁴ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tã 'madâ'â pese zahuré, Zuwãhã me. Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Wei wa'madâ'â. — ãne te tãma tinha.

⁵ Tawamhã ma tã 'madâ'â zahuré, marĩ te te tãma sãmri zahuré da newa. ⁶ Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:

— Wa hã ĩnhimarĩ õ di. Rob'uiprazé hã robaba di, ĩte hã. Tane nherê, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩsãmri na wa za aipawapto. Zezu Cristu, Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono zadawa para, wa za aima tinha: Aiwahutu, aipara na 're aimorĩ da oto. — ãne te tãma tinha, Pedru hã.

⁷ Taha pari, Pedru hã ma tã pa'ã ĩsimire niwĩ, ĩhi'rê hã te te wahutu da. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tã parahaptete, ĩpara'õtõ zama. ⁸ Tawamhã ma tã darõno. Hãwi te oto za. Tame ma timorĩ na sãna'rata oto. Tawamhã Pedru norĩ me, ma tã siré asisi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra u. Tawamhã morĩ sina te sarõtõ, rowê te. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te duré tiwata. ⁹ Tawamhã aihĩni ma tã 'madâ'â za'ra ni, aibã hã sarõtõ mono ré hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma wata ré hã. ¹⁰ Morĩ wê wa, ma tã duré ãma tatob'uzu za'ra ni. Tawamhã ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro õ hã ĩhi'rê hã sãmra sina, rob'uiprazém na te te nasi da'awari za, morĩ wê di oto. Ĩ'madâ'â ze na 'ridawa nhisi ãma 're ĩsãmra mono aré. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni, morĩ wê wa oto.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma, Pedru te te dama ĩrowasu'uzé wasu'u

¹¹ Tawamhã aibã hã ma tã Pedru norĩ hã te te 're patété zahuré, Zuwãhã me, Saromahã nhisi na 'ri zahãpã nhisi ãma. Te te 're patété zahuré mono ré, da te 'madâ'â za'ra wa, ma tã aihĩni ĩtême dasisa're. Tawamhã ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni. ¹² Tawamhã Pedru te te da'madâ'â wamhã, te dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e marĩ wa, ma wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Wasi'uihã na ĩhi'rê hã wa te morĩ wê newa, te wei wa'ãma asõprê wa'wa. Wasi'uihã na wa te pese õ di, wa norĩ hã. 'Re wane wê wa, wa te pese newa, te wei ĩwa'madâ'â za'ra wa'wa. Mare di. ãne wab õ di. ¹³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito. Ta hã ma tã Zezusi hã wêsã, tãma ĩromhuri wê 'wa hã. Tane nherê, Zezusi hã ma tã asiwĩ ĩwê'õ za'ra wa'wa. Ma tã asiwĩ ĩsãmri 'wa, Piratuhu ma. Taha nho'a, ma tã asiwĩ ĩwê'õ za'ra wa'wa, te te sima wê nherê Piratu hã, morĩ da apã, dazazém hawi. ¹⁴ Zezusi hã 're morĩ wê uptabi nherê, ma tã asiwĩ ĩwê'õ za'ra wa'wa. Rob'manharĩ wasété'wa si ma tã asima ĩwê za'ra wa'wa, dazazém hawi da te dasiwi wazere da, Zezusihi upana. ¹⁵ Dahãimana wê zéb da, dapê'ewê hã za te te dama 're ĩ'anhomri mono 'wa hã, aima za'ra wa'aba, da te dasiwi wĩri da, ma tã dama ĩ'ru za'ra wa'wa. Tazahã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tã apã hãiwa'utu, dã'ã uptabi nherê. Wa norĩ hã Zezusi apã hãiwa'utu wa, wa te ĩsabu za'ra hã wa tã wa te dama 're wasu'u za'ra. ¹⁶ Zezusi hã tiwaihu'u pese na ma tã ĩhi'rê hã pese, ĩmreme te te sazei wa. Taha wa, ma tã aptete oto. Ma tã ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. Ma tã ĩwaihu'u za'ra wa'wa oto. Tã sena te te sazei wa, morĩ wê di oto wanho'a.

17 — Wasiré Izarazéhé nhihudu norī, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã wa tō aiwaihu'u za'ra wa'wa. Asiwī waihu'u aba āna, ma tō dama ĩ'ru za'ra wa'wa, Zezusi hã. Aima ĩpire za'ra wa'aba norī zama te te siwī waihu'u āna, ma tō ta norī zama dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te dasiwī wīrī da. ¹⁸Taha zarina, ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã timreme hã āma uwaimra, duréhã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norī hã wahi'rata norī ma, te te āma 're ĩ'awaihu'u sirōmo mono zéb zarina, Cristu hã za te te ĩrobzépatazém na hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã. ¹⁹⁻²⁰Taha wa, te za aiwasédé hã 're ĩrême za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u 're aipizari za'ra wa'aba mono da, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono da. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipě'ě 're, asiptete u'ãsi āma 're anomro aba mono da. Zezusi hã te za we apã satō, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te aima ĩpisutu za'ra wa'wa hã. ²¹Tane nherē, te za hãiwa āma 're hãimana a'ã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te a'ã ropese da, duréhã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norī, wahi'rata norī ma, te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. ²²Duréhã, Mozési ma tō wahi'rata norī ma rowasu'u siro, āne: “Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō ĩpisutu, tizadawa wasu'u'wa da, Asib'apito za'ra wa'wa hã. Āne ni'wa hã asiré wa'wa hã te za ĩza'u si aima pisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ĩsine te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za ĩsimirowasu'u na 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ²³Ni'wa hã ĩmreme te te wapari ò wamhã, te za dasiwī wě'ò ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwě nhiti, te za satōrī ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zama te za siwī wě'ò pese.” Āne ma tō rowasu'u, Mozési hã. ²⁴Duréhã uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hã ma tō āne na te te tãma 're ĩ'apisutu mono zéb uwaibaba, te te dama āma 're rowasu'u za'ra. Samuwé hã uimrehēne ma tō ĩsadawa wasu'u na āma sãna'rata, wahi'rata norī ma. Taha za'u si ma tō duré ĩsadawa wasu'u'wa sidápãsi te te dama āma 're rowasu'u sirōmo za'ra. Uburé ma tō duré ã nimosi ĩromhãimanazém na zama, te te dama 're rowasu'u sirōmo za'ra. ²⁵A norī wa'wa hã, wasiré wahi'rata norī nhihudu te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, wahi'rata norī ma, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩ'apisutu mono zé hã te duré wama 're hãimana za'ra. Abra'ãhã ma, uimrehēne ma tō tãma ropisutu 'rata. Āne ma tō tãma ropisutu: “Romhutu'òpsi te za ni'wa hã asihudu hã te te 're da'apawapto, daro mono bâ rowé na 're danomro mono da.” Āne ma tō taha ma ropisutu na'rata.

26 — Taha wa, ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhimiropisudu hã āma uwaimra. Ti'ra hã ma tō we atême uimrehēne satōrī za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Te te tãma 're ĩromhuri mono da hã te te pisutu wamhã, ma tō we atême satōrī za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zé hã 're rême za'ra wa'aba mono da, rowé na āma 're anomro aba mono da. — Āne ma tō Pedru hã dama rowasu'u.

4

Pedru norī hã Zuwãhã me dama roti'wa norī nho're ĩsima'warazé wasu'u

¹Tawamhã Pedru norī hã Zuwãhã me, zahadu te te dama rowasu'u zahuré ré, ma tō sasedoti norī hã aihutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb 'madã'ã'wa norī nhib'apito me, sadusezu norī zama. Sadusezu norī hã apã dahãiwa'utuzé wasu'u wě'ò'wa norī. ²Ta norī hã ma tō sada ab'ru za'ra, Pedru norī zãda, apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zém na te te dama rowasu'u zahuré wa. Āne ma tō dama rowasu'u zahuré: “Dadã'ã nheré, te za apã te te

're da'ahâiwa'utu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Zezusi te te ìhâiwa'utu ne." Æne na te te dama rowasu'u zahuré 'ru te, ma tô sada tizahi za'ra. ³Tawamhã ma tô dasiwi mrami zahuré ni. Hâiwahã pesere wa, ma a'â siwi tiza, dazazéb 're, awêpsi te te siwi sani zahuré da, Ìwasété na te te dama rowasu'u zahuré ré ne, te te tâma nharì za'ra da. ⁴Tane nherê, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zezusi wasu'u wê hã da te ìwapari za'ra norì hã. Ìsazei'wa norì hã ahã uptabi di oto. Aibã norì za'rata si hã 5 miu na ìhâiba za'ra hã.

⁵Tawamhã ma tô da'ãma ti'awê za'ra. Da'ãma awê za'ra wamhã, ma tô si'rã'õtô, Zeruzarê ãma sasedoti ìpire norì hã. Zudezu norì ma, roti'wa norì hã ma tô ìme si'rã'õtô, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norì me zama. ⁶Anasi norì hã ma tô duré datême aimasisi zahuré, Caipasihì me. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire uptabi Anasi hã, sasedoti ìpire uptabi. Duré ni'wam norì hã ma tô dame aimasisi zahuré, Zuwã hã Aresãdirihì me. Anasihì sisãnawã zahuré, ta norì hã. Duré Anasihì sisãnawã hãiba amo norì hã ma tô ìsiré ubumro, Zeruzarê ãma dama ìpire za'ra norì hã. ⁷Tawamhã dama ìpire norì hã ma tô dama 'ru zahuré, Pedru norì hã da te sani zahuré da, Zezusihì zadawa wasu'u'wa norì hã, ìsô'reb za'ra da te dasiwi simizusi zahuré da.

Tawamhã ma tô sadanharì zahuré ni, ãne:

— E niha ma tô bété ãne ì'manharì 'wa. E 'wa sadawa para, ma bété a norì wa'wa hã ìhi'rê hã ìpese 'wa. — Æne te sadanharì zahuré ni.

⁸⁻⁹Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani na ma tô Pedru hã aptete, dama pahì tô da, te te dama rowasu'u wê da. Taha wa, te ãne tâma rowasu'u za'ra, dama ìpire norì ma hã:

— Dama ìpire norì, ãne te ìwazadanharì za'ra wa'wa: “E niha, ma tô bété ãne hã ì'manharì 'wa. E 'wa sadawa para, ma tô bété a norì wa'wa hã ìhi'rê hã ìpese 'wa.” Æne ma tô ìwazadanharì za'ra wa'wa. Taha wa, wa za aimã rowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁰Tawamhã a norì wa'wa hã te za ìwaih'u pese za'ra wa'wa, aihãiba mono bã wa'aba. Uburé wasiré Ìzarazéhé nhihudu norì zama te za duré waihu'u pese za'ra. Zezu Cristuhu zadawa para, wa tô pese ni, ìhi'rê hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ìsãmra mono hã asiwi wĩrì aba da, ma tô dama ì'ru za'ra wa'wa. Tawamhã ma tô dasiwi sasômri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Ma tô dârã. Dã'ã nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô apã hãiwa'utu. Taha zadawa para, te aibã ìhi'rê hã ãme za, rowê na. Ma tô tipese oto. ¹¹Duréhã ma tô Zezusihì wasu'u na wahi'rata norì ma rob'ui'ére siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Êtê na ma tô ãma simiré'é, ãne:

“Ène hã wê nherê, ma tô 'ri'wa norì hã siwi wê'ô za'ra, taré nomro da. Tane nherê, te te siwi wê'ô nherê, taré nomro ô di, ène hã. Ni'wa hã ma tô ti'ã, 'ri uparizéb da hã, wê uptabi wa.”

Æne ma tô Zezusihì wasu'u na wahi'rata norì ma rob'ui'ére siro, ìbaihã na hã.

— A norì wa'wa hã êtê wê'ô'wa norì ne hã. Duré Zezusi hã êtê ne hã. ¹²Tane nherê, Zezusihì si Danho'reptui'wa hã. Ni'wa hã, aimawi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama pisutu ô di, ti'ai ãma te te 're ìda'anho'reptui mono da hã. Taha wa, Zezusihì si uburé Danho'reptui'wa hã. — Æne te dama ìpire za'ra norì ma rowasu'u, Pedru hã.

¹³Pedru norì hã mreme pahì zahuré ô di. Te te datômo pipa zahuré ô di. Taha wa, zudezu norì ma roti'wa norì hã ma tô ãma titob'uzu za'ra. Rowahutu'wa da, te te dame 're romnhoré zahuré mono ô nherê, mreme pahì zahuré ô di. Tawamhã ma tô ãma tipore pu'u za'ra oto, Zezusihì siré 're ìneb zahuré na, ti'ai ãma 're morì ré hã. ¹⁴Aibã ìhi'rê hã, Pedru norì te te ìpese zahuré hã te ìsiré tizab zahuré, danho're. Taha wa, dama ìpire za'ra

norĩ hã asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. ¹⁵ Tawamhã ma tã tãma rob'ru za'ra, dasi'rã'õtõzém hawi pusi da. Pusi za'u si, ma tã ãma sisadawa pibu za'ra, dama roti'wa norĩ hã. ¹⁶ ãne te sisadanhari za'ra:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, aibã norĩ ma hã. Tã sena, marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tã 'manharĩ zahuré, danho'a. ĩ'hi'ré hã ma tã pese zahuré. Aihĩni Zeruzarê ãma 're ĩdahãimana za'ra mono hã ma tã wapari za'ra ni, ĩ'hi'ré wasu'u hã. Taha wa, wa norĩ hã ĩwasu'u, wa te dawĩ 're udã waihu'u za'ra mono õ di za. ¹⁷ Tane nherê, ĩwasu'u hã daza'rui mono bã te te ropé tã da, wa za tãma amhãzépa za'ra ni, te te dama 're rowasu'u zahuré mono tã da oto, Zezusi 're ĩmorĩzém na hã. — ãne ma tã ãma sisaze za'ra, dama ĩpire za'ra norĩ hã.

¹⁸ Tawamhã ma tã sã tihãrã za'ra, apã ĩtẽmeb za'ra neb zahuré da. ĩtẽmeb za'ra zasi zahuré wamhã, ma tã sadawa uwati zahuré ni, Zezusihi hãimanazém na te te dama 're rowasu'u zahuré mono tã da, duré ĩsadawa para te te dama 're rowahutu zahuré mono tã da. ¹⁹⁻²⁰ Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Zuwãhã me:

— E ma hã bété, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ĩwê. E ĩmreme, wa za wapari ni. E aimreme za'ra wa'wa, wa za wapari ni bété. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme si, wa za wapari ni. Ma'ãpé, asima ãma rosa'rata za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã wa za wa te dama 're rowasu'u u'ãsi za'ra, uburé wa te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zém na hã, wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wa te dawĩ 're udã waihu'u za'ra mono õ di za. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

²¹⁻²² Aibã ĩ'hi'ré hã pese õ ré hã, 40 na ma tã ãma tiwahu. Taha wa, aihĩni 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te tawata za'ra ni, aibã ĩ'hi'ré hã morĩ wê wa oto. Taha wa, da te dasiwi ahãri da, te te dama 'ru waihu'u za'ra õ di, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. Taha wa, te taré duré tãma amhãzépa zahuré ni, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me, te te dama rowasu'u zahuré tã da oto, Zezusihi wasu'u na. Taha parimhã, ma tã tãma rob'ru zahuré ni, neb zahuré da oto.

Zezusihi zazei'wa norĩ hã ĩmreme zusi zé wasu'u

²³ Tawamhã Pedru norĩ hã zudezu norĩ ma, ĩpire za'ra norĩ hawi pusi wamhã, ma tã tineb zahuré, tisiré ĩsazei'wa norĩ u, Zuwãhã me. Tawamhã ma tã tãma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ mreme na, dama ĩpire za'ra norĩ mreme na zama. ²⁴ ãne hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tã dasiré ãma tawata za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma. Te oto tiwi rowaptêré za'ra ni, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, a hã Wanhib'apito uptabi. A hã Ropoto na'rata 'wa. Uburé, ma tã marĩ hã ĩ'apoto mo, hãiwa hã, duré ti'a hã, duré ãporé hã. Uburé ĩwa 're ĩdanomro mono da hã ma tã duré ĩpo. ²⁵ A hã ma tã Aipé'ézani hã Dawihi ma ĩsõ, wahi'rata ma, aima romhuri'wai ma, aimreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u mono da. ãne ma tã tãma rowasu'u za'ra Dawi hã, wahi'rata norĩ ma:

“E marĩ wa, zudezu'õ norĩ hã ma tã sada tizahi pese za'ra, daro mono bã.

E marĩ wa, ĩsimirosa'rata za'ra hã tã senai õ di. ²⁶ Roti'wa norĩ hã te sada aimasa. ĩsadawa para da'uwati'wa norĩ me, ma sada atob za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zãda, duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu zãda.”

ãne te tãma rowasu'u za'ra, Dawi hã.

²⁷ — ãhãna, tã sena Zeruzarê ãma ma tã tasi'rã'õtõ ni, aima romhuri wê 'wa zãda, Zezusihi zãda, Danho'reptui'wa da ĩpisutu zãda. Erodi norĩ hã ma

tô sitême ubumro, Põsi'u Piratuhu me. Ta norĩ hã zudezu'õ norĩ me duré Izarazéhé nhihudu norĩ me, ma tô sada si'rã'õtõ, te te siwi wĩrĩ da. ²⁸ A hã romhã ré, âma ĩropisutuzéb zarina ma tô si'uihã na âma siwi uwaimra tô, te te waihu'u za'ra õ nherẽ, Erodi norĩ hã. ²⁹ Âhãna dama ĩpire za'ra norĩ hã te duré wama amhãzépa za'ra. Wa norĩ hã aima romhuri'wa norĩ. Wei wapawaptob za'ra na, ai'umnhasi sina aimreme hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, wapahi âna. ³⁰ Zezusihi zadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. Zezusi hã aima romhuri wẽ 'wa, taha zadawa para, marĩ ĩwẽ hã dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. — Âne ma tô tâma mreme zu, ĩsazei'wa norĩ hã.

³¹ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, mreme zusi pari, 'ri ma tô ĩré sãsã'ã za'ra. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani na ma tô aptete za'ra, ĩpê'ẽ mono bã. Pahi âna, ma tô dama sadawa wasu'u za'ra oto, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

Īsazei'wa norĩ hã, sôprum na 're ĩhãimana za'ra mono zé wasu'u

³² Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã uburé, ma tô sisaze za'ra, tinhimirosa'rata za'ra na hã. Ni'wam norĩ hã tinhibro te te sima 're sawi za'ra mono õ di, tite da si. Uburé, ma tô ĩsibrob'õ norĩ udãna te te 're po'o za'ra. ³³ Mreme prédup sina, ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Wanhĩb'apito Zezusi apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u na. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ ma 're sôprub za'ra, ĩwẽ na si. ³⁴⁻³⁵ Tawamhã 'ri tede'wa norĩ hã duré ti'a tede'wa norĩ hã ma tô tinhorõwa hã duré tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, ĩwa'ãbã zõ. Tawamhã ĩwa'ã hã ma tô te te 're sõmri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma. Tawamhã, ĩsazei'wai mono bã marĩ zõ tiwi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina, ma tô te te tâma 're po'o za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, ni'wa hã simarĩ âna 're hãimana mono õ di oto.

³⁶⁻³⁷ Tawamhã aibã hã Zuzé na ĩsisi hã ma tô tinhipti'a hã dama wede, ĩwa'ãbã zõ. Roti wẽ 'wa, ta hã. Taha wa, Banabé na ma tô siwi sisi, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. (Banabéhé nhisi hã dama rowẽ zani'wa, te wasu'u, ĩsisi hã.) Réwihi nhihudu, ta hã. Sipri na rob'rẽ za'iti nhisi âma ĩpotozé hã. Tinhipti'a hã te te dama wede wamhã, ĩwa'ã, ma tô uburé ti'ã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u.

5

Ananizaha wasu'u, Sapiraha me

¹ Aibã hã Ananiza na ĩsisi hã tinhipti'a hã ma tô ĩwa'ãbã zõ dama wede zahuré timro me, Sapiraha me. ² Tawamhã ti'ai wa'ã hã ma tô sima po'o zahuré, pi'uriwi. ĩ'rãsutu si ma tô Ananiza hã ti'ã uburé newa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, wahuré newa. ³ Tawamhã Pedru te tâma tinha:

— Ananiza, e marĩ da, ma tô Satanasihi nhimiwada'uri zarina ĩmanha. Taha wa, ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani ma, asadawa nhipe. Asipti'ai wa'ã hã pi'uriwi ma tô asima ĩpo'o 'wa. ⁴ Asipti'a, da te aiwi uipra õ ré hã, ate hã. Duré, da te aiwi uipra wamhã, ĩwa'ãbã zama ate hã. E marĩ da, ma tô bété wama asadawa nhipe. E wama si ma tô asadawa nhipe. Mare di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma zama ma tô asadawa nhipe. — Âne te tâma tinha, Pedru hã.

⁵⁻⁶ Tawamhã Pedruhu mreme te te wapari wi, ma tô waptãrã ti'ai wa, Ananiza hã. Waptã'ã wamhã, ma tô dãrã. Tawamhã ĩpréduptém norĩ hã ma tô sô tiwahutu za'ra. Ma tô siwi ubu. Taha pari, ma tô siwi ti'ã, te te siwi sêrẽ da.

Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tã tapẽ'ẽwara za'ra ni.

⁷Tawamhã ãsa'u si, te duré ãmro hã mo, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u. Timro dá'ázé te te waihu'u ãna, ma ázé, 'ri para u. ⁸Sébré wamhã, Pedru te 'mahã:

— We ãma wasu'u na. E niha ma tã asipti'ai wa'wa hã dama ãwede 'wa. E õhõ na si ãwa'ã hã tã. — ãne te sadanha, Pedru hã.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u:

— ãhe, tã õhõ na si ãwa'ã hã. — ãne te tãma wasu'u.

⁹Tawamhã Pedru te tãma tinha, ãne:

— Te asima ãrosa'rata waseté 'wa, 'Re ãhãmana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã tã sena ãwaihu'u pese zõ pibui wa'aba da. E marĩ da, ma bété ãne hã ã'manharĩ 'wa. Õhõta, wapari. Aimro nherẽ'wa norĩ hã te we para'rasi za'ra. Ta norĩ hã te za siwi ai'ã. — ãne te tãma tinha, Pedru hã.

¹⁰Tawamhã awa'awi ma duré waptãrã, pi'õ hã, Pedruhu papara. Ma tã duré dãrã. ãprẽduptém norĩ hã ma tã duré apã asisi. Ma tã duré sabu za'ra, pi'õ ãdã hã. Ta hã ma tã duré siwi tisẽ, ab're 're ãmro zu. ¹¹Tawamhã uburé pese, ma tã tapẽ'ẽwara za'ra ni oto, ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Duré ãwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tã tapahi za'ra ni.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ãwaihu'u'õ te te dama 're ã'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

¹²Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, marĩ ãwẽ hã ahã na ma tã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã. Duré ãsazei'wa norĩ hã ma tã 're si'rã'õtõ u'ãsi aihĩni, Saromahã nhisi na 'ri zahãbã, da te 're ãsi za'ra mono u hã. ¹³Tawamhã ãsazei'õ'wa norĩ hã, ãsazei'wa norĩ me 're hãmana za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono nherẽ, pahi za'ra di oto. Tazahã te oto ãsazei'wa norĩ hã da te 're wẽsãmri za'ra, 're hãmana wẽ za'ra mono wa. ¹⁴Taha wa, ma tã da'ahã uptabi na saze za'ra ni, Wanhib'apito niwĩ 're danomro mono da oto. Aibã hã ahã uptabi na ma tã saze za'ra, pi'õ zama. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã ma tã sina hã. ¹⁵ãne hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tã ãhãzẽ ré norĩ hã da te 're sa'ra, 'ri nhĩ'riti wa, 're simi'wara mono da, ãsa'warizé wa, duré wetenhamri wa. Pedru hã ãwa'wai baba za'ra te te ro'razãri wa, ãawã hã te te hãiba upsibi za'ra da, te tame 're simi'wara, te te pese za'ra da. ¹⁶Zeruzarẽ 'rata 'ri wa'õtõ mono hawi, ma tã da'ahã na dasito, Zeruzarẽ u. ãhãzẽ ré norĩ hã ma tã dasiré 'wasari ni. Duré wa'uburé ré 're ãhãmana za'ra mono norĩ zama, ma tã 'wasari ni, dasiré. Tawamhã aihĩni ma tã tapese za'ra ni oto.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ãpire za'ra norĩ nho're ãsimasabzẽ wasu'u

¹⁷Tawamhã sasedoti ãpire uptabi hã, duré uburé ãsiré sadusezu norĩ me, ma tã ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ãma sõ'ru za'ra. Tawamhã ma tã sima ãma roti za'ra, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra da. ¹⁸Taha wa, ma tã dama 'ru za'ra, da te dasiwi waibu da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã dazazéb 're, ma tã dasiwi sème ni. ¹⁹Tawamhã barana Wanhib'apito ma, hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tã ãtème si'ra za'ra, te te tãma 'ridawa za'ra da. Te te tãma 'ridawa za'ra wamhã, ma tã sani za'ra, rob u. ãne te tãma nharĩ za'ra:

²⁰— Mo oto ai'aba'rúi wa'aba, 'Re ãhãmana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, 're ãdanomro mono zép tém na dama rowasu'u za'ra wa'aba da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²¹ Tawamhã, ãne hã te te wapari za'ra wamhã, bâdâ 'rãiwatobro wi, ma tô asisi, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa âma 'ri 'wawi wa'ra u. Tame ma tô rowahutu na dama âma sãna'rata za'ra.

Tawamhã sasedoti ìpire uptabi hã, Ìsiré 're ìnomro mono norĩ zama ma tô zudezu norĩ ma ìpire za'ra norĩ zô da'mazatô, Zeruzarê âma 're ìsi'ubumroi mono norĩ zô. Tawamhã ma tô ìtême ubumro uburé. Tawamhã dazazéb u ma tô Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô tihârâ za'ra, da te ìtême simroi mono da. ²² Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorôwa 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'rê, dazazéb u. Sô sisisi wamhã, 'ri 're baba di. Taha wa, te apâ ai'aba'rê ubana, dama roti'wa norĩ u. ²³ Ìtême sihutu wamhã, te ãne tâma rowasu'u za'ra:

— Pra. E niha bâ. Dazazé hã, baba di. 'Ridawa nhitop tete uptabi nherê, duré dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã 'ridawa âma simasam nherê, wa te 'ridawa za'ra wamhã, 'ri 're baba di. Ni'wai ô di. Robaba na wa sô rob'madâ'â za'ra ni. — ãne te tâma rowasu'u za'ra.

²⁴ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ nhìb'apito hã, duré sasedoti ìpire norĩ hã ãne hã te te wapari za'ra wamhã, te te waihu'u za'ra ô di oto. Taha wa, ma tô sô amrami za'ra, tinhimirosa'rata na, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô. ²⁵ Taha ré, ni'wa hã te wei mo, aibã hã. Ta hã ma tô tâma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ìwapari pese za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã dazazéb 're, ìséme 'wa hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu za'ra. — ãne te tâma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'rê tinhìb'apito norĩ me, apâ te te simroi mono da. Ìsimroi mono 'wa norĩ hã êtê na da te hã za'ra mono ô'umnhasite, ma tô pawasisi ãna te te simro. ²⁷ Te te simroi mono wamhã, te tâma nharĩ za'ra, dama roti'wa norĩ nhoré simasab da. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ìpire uptabi hã te tâma nharĩ za'ra, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma:

²⁸ — Wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'aba ni, Zesusihi nhimiroti na dama 're rowahutu tô za'ra wa'aba mono da. Tazahã dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, ìwasu'u hã ma tô te te ropé 'ri pâ, âme Zeruzarê âma hã. Taha wa, ma tô da te dasima 're wawasu'u za'ra. Wa norĩ hã, u, Zesusihi wĩrĩ'wa. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

²⁹ Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tâma nharĩ za'ra, tisiré Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Aimawi mreme hã wa te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za. ³⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhìb'apito hã ma tô hãiwa'utu Zesusi hã, asadawa para wa'aba, da te dasiwi ìwĩrĩ hã. Wedepo'o ngonhi'rãmi na asiwi ìsasômrĩ 'wa hã ma tô hãiwa'utu. ³¹ Ta hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ti'â apâ, ìsimire niwĩ 're sãmra u'âsi mono da oto, dama ìpire na 're hãimana mono da, duré tiwaihu'u pese zarina te te 're da'anho'reptui mono da. Taha wa, te za te te 're wapawaptob za'ra, wasiré Ìzarazéhé nhihudu mono bâ, wawasédé hã wa te 're rême za'ra mono wa, te te wama 're apari mono da. ³² Wa norĩ hã wa tô ãne na hã watômo na 'madâ'â za'ra ni. Taha wa, wa za wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri. Taha zama te za duré ãne uburé te te dama 're awaihu'u, Zesusihi wasu'uwê hã. — ãne te tâma nharĩ za'ra, Pedru norĩ hã.

³³Tawamhã dama roti'wa norĩ hã ãne te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra. Taha wa, ma tô sima âma roti za'ra, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi simro da. ³⁴Tane nherê, aibã ãwê hã Damarizê na ĩsisi hã ma tô hãwi za. Ta hã parizezu norĩ niwĩ te 're mo, dama ĩwazê pe hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa, te 're hãimana. Tawamhã ta hã ma tô oto dama 'ru za'ra, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã da te sani za'ra da, dama ĩpire norĩ nhiti si'ubumro da, syry na.

³⁵Taha pari, ma tô dama roti'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Wasirê Izarazêhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba, âma asôprê wa'aba da, aibã norĩ âma. E marĩ te za tâma ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. ³⁶Aibã hã Te'udasi na ĩsisi hã durêihã, waihu'u pese newa, ma tô dama ĩpire na dama siwasu'u. Tawamhã aibã ahã na ma tô ĩsirê 're nomro, 400 na ĩhãiba hã. Tane nherê, da te wĩrĩ wamhã, ĩsirê 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô te te ropê. Robaba di oto. ³⁷Te'udasihĩ uĩrĩ na si ma tô durê Zudasi hã datême wi, Darireza âma arê 're ĩsãmra mono hã. Romanu norĩ nhĩb'apito hã dahãiba za'rada hã te te waihu'u da, danhisi mono bã da te tâma ubumro za'ra ré, ma tô Zudasi hã datême wi. Tawamhã da'ahã na ma tô durê ĩsirê 're danomro, Te'udasihĩ ne. ĩsine, ma tô durê wĩrĩ ni, Zudasi hã. Tawamhã ĩsirê 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô durê te te ropê. ³⁸⁻³⁹Taha wa, ahãna hã wa te hãiba upi za'ra wa'aba tã, Pedru norĩ hã. Tô'ã. Ta norĩ hã si'uihã na te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, ĩsimirowahutu za'ra hã te za ĩsarina 're si'utõrĩ za'ra. Tazahã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, tiwi uprosi waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ĩsimirowahutu za'ra hã. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã 'wapê za'ra wa'aba õ'umhhasite, te za aibã norĩ ma ĩwaprosi warê za'ra wa'wa, si'aba'rê da. — ãne te dama roti'wa norĩ ma roti, Damarizê hã.

Tawamhã ĩsimiroti hã ma tô saze za'ra. ⁴⁰Tawamhã Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zõ ma tô sitême tihãrã za'ra apã. Ma tô dama hãiba 'ru za'ra, tarê da te dasiwi hã za'ra da. Taha pari, ma tô durê sadawa uwati za'ra, te te durê dama 're rowasu'u tã za'ra mono da, Zesusihi wasu'u na hã. Taha parip si, ma tô tâma rob'ru za'ra, apã si'aba'rê da. ⁴¹Tawamhã ma tô dawi wairê, dama roti'wa norĩ hãwi. Da te hã za'ra nherê, to za'ra di, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ĩsazei'wai wa, Zesusihi ne te te 're robzêpata za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tâma ĩpisutu za'ra zém na hã ma tô sina waihu'u za'ra. Taha wa, tâma rowê za'ra di. ⁴²Tawamhã awê sidâpãsi ma tô te te dama 're rowahutu za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're. 'Ri baba, ma tô durê te te dama 're rowasu'u za'ra, Zesusihi wasu'uwê na. Zesusi hã tô sena, Danho'reptu'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wama ĩpisutu na ma tô durê te te dama 're rowasu'u za'ra.

6

Aibã norĩ hã 7 na ĩhãiba za'ra hã dapawapto'wa da, da te dasiwi ĩpisutu za'ra zê wasu'u

¹Tawamhã ahã uptabi na ma tô zudezu norĩ hã saze za'ra, deredu norĩ mre me na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã, durê ebreusi norĩ mre me na 're ĩmreme zusi mono norĩ zama. Tawamhã deredu norĩ mre me na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã ma tô aiwapsari za'ra, dazari'wa norĩ hã deredu norĩ ĩmotõ norĩ âma 're po're simrami u'ãsi za'ra mono wa. Awê sidâpãsi, ĩsazei'wai norĩ hã ro te te sima 're waihu'i mono wamhã, te âma 're po're simrami u'ãsi za'ra. Taha wa, ma tô dama nharĩ za'ra, aibã norĩ hã deredu norĩ mre me na

're ìmreme zusi mono norĩ hã. ² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, 12 na ìhãiba za'ra hã ma tã sã tihãrã za'ra, tisirẽ ìsazei'wa norĩ zõ. Hãiba mono bã ìtẽme si'aba'rẽ da, te sã tihãrã za'ra. Ìtẽme sihututu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasirẽ Zezusihi zazei'wa norĩ, e 'Re ìhãimana u'ãsi mono wasu'uwẽ hã wa za dawi wasu'u zazãri za'ra ni, taha upana wa te 're ìdazari za'ra mono da si. Mare di. Wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're arowarẽ mono õ di za. ³ Ma'ãpẽ, sã asõprẽ wa'aba mono, aibã 7 na ìhãiba norĩ zõ. Aibã norĩ hã da te ìwẽsãmri za'ra zõ, te za sã asõprẽ wa'wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na si 're ìnomro mono norĩ zõ, hãwa hawi dahãimanazẽm na rowaihu'u rẽ 're ìhãimana za'ra mono norĩ zõ. Ta norĩ ma, wa za romhuri hã pisutu za'ra ni, awẽ sidãpãsi te te 're dazari za'ra mono da. ⁴ Tawamhã wa norĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, wa za 're wamreme zusi u'ãsi. Ìmreme na wa za wa te 're dapawaptob u'ãsi za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁵ Tawamhã ìsimiroti za'ra hã aihĩni ma tã saze za'ra, ìsazei'wa norĩ hã. Taha wa, ma tã aibã norĩ zõ rob'madã'ã za'ra. Tawamhã ma tã sãmri za'ra, Esitẽwã hã. Ta hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma te te ìsasõmri. Ìpẽ'ẽzani na si te 're hãimana. Tawamhã ma tã durẽ sãmri za'ra Piripi hã, durẽ Procoru hã, durẽ Nicano hã, durẽ Timo hã, durẽ Pamenasi hã, durẽ Nicorazu hã. ãtizotiza na 'ri nõ'õmo nhisi ãma 're ìsãmra mono arẽ, Nicorazu hã. Zudezu'õ arẽ, ma tã sizudezu, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma oto dame 're wata mono da. ⁶ Tawamhã ã norĩ hã ma tã oto te te simro, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, tinhĩb'rada te te ãma sa'ra za'ra da, ìrã nhisiwi, ãma mreme zusi da. ãne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tã romhuri hã tãma pisutu za'ra.

⁷ Tawamhã 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã ma tã durẽ te te ropẽ, 'ri baba. Zezusihi nhirã zarina 're ìnomro mono norĩ hã ma tã sina hã, Zeruzarẽ ãma hã. Sasedoti norĩ hã ahã na ma tã durẽ Zezusi hã saze za'ra oto.

Esitẽwã, da te dasiwi ì'ãrizẽ wasu'u

⁸ 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tã Esitẽwã hã te te 're pawapto pese, tinhaihu'u pese na. Taha wa, ìwaihu'u pese na si te 're hãimana, Esitẽwã hã. Taha zarina ma tã marĩ ìwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ, dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã, danho'a. ⁹ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tã sada 're hãimana za'ra, ìmreme te te 're wẽ'õ za'ra mono wa. Ta norĩ hã darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ìsihutu mono arẽ, Sireni na 'ri nõ'õmo nhisi hawi, durẽ Aresãdiriza na 'ri nõ'õmo nhisi hawi, durẽ Sirisiza na danhipti'a nõ'õmo nhisi hawi, durẽ Azi'a na danhipti'a nõ'õmo nhisi hawi. Ta norĩ hã ma tã 're si'rã'õtõ u'ãsi, rowahutuzẽb u dasi'uihã na 're ìdahãimana za'ra mono zẽm na rowahutuzẽm nhisi u hã. Tawamhã ta norĩ hã, Esitẽwã hã mreme te te siwi wẽ'õ za'ra wa, te nasi aimawi na tãma nharĩ za'ra. ¹⁰ Tawamhã 'Re ìhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tã tite hã rowaihu'u pese zẽ hã tãma tisõ, Esitẽwã hã ma, mreme waihu'u pese da. Taha wa, aibã norĩ ma, te te asa tãma ãma wa'rãmi za'ra wamhã, ma tã nasi mreme nhihãri za'ra. ¹¹ Taha wa, ta norĩ hã ma tã ni'wam norĩ hã sada wada'uri za'ra pi'uriwi, Esitẽwã te te siwi wasu'u wasètẽ za'ra da, dama. Rob'uprazẽ ma tã tãma sãmri za'ra, sada simasab da. ãne te tãma roti za'ra:

— ãne te za Esitẽwã hã dama ìwasu'u za'ra wa'wa: “Esitẽwã hã wa tã wapari za'ra ni. Mozesi hã te te dama 're wasu'u wasètẽ. 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma, te te durẽ 're wasètẽ.” ãne te za dama ìwasu'u wasètẽ za'ra wa'wa, Esitẽwã hã. — ãne ma tã aibã norĩ hã sada wada'uri za'ra.

¹² Taha wa, ma tō āne hā dama wasu'u wasété za'ra, Esitéwā hā. Duré 'Re Ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī ma zama, ma tō āne wasu'u wasété za'ra, dama roti'wa norī ma zama. Aihīni sada danhiti'rui wairéda, ma tō āne dama wasu'u wasété za'ra. Tawamhā ma tō oto sô ai'aba'ré, Esitéwāhā zô. Taha wa, ma tō siwi ti'ā. Te te siwi âri wamhā, ma tō siwi saprô, zudezu norī ma, ĩpire za'ra norī u. ¹³ Tawamhā, Esitéwāhā mreme te te siwi ĩwê'ô za'ra norī zô, ma tō sô tihârâ za'ra, taré te te siwi ĩwasu'u wasété 'wa norī zô, Esitéwā te te tâma wasu'u wasété za'ra da. Āne te dama ĩpire za'ra norī ma, Esitéwā hā taré wasu'u za'ra:

— Ō hā aibā hā, rowasu'u wasédé hā te te sazâri ô di, 'Re Ihâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zém na hā. Duré 'Re Ihâimana u'âsi mono nhimiroti wê wa'râmi, ma tō te te dama 're rowasu'u wasété u'âsi. ¹⁴ Wa norī hā wa tō wapari za'ra ni, ĩmreme hā. Zezusi hā Nazaré âma aré 're ĩsâmra mono hā te za, u, 'ri hā uprosi, 'Re Ihâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hā. Duré, roti hā Mozési te te aré wama ĩsômri hā 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hā te za, u, wawi âma saprī. — Āne ma tō Esitéwāhā wasu'u wasété za'ra taré.

¹⁵ Tawamhā zudezu norī ma roti'wa norī hā, duré aihīni ĩsi'ubumrozéb âma ĩhâimana za'ra norī hā te âma tinhopré, Esitéwāhā ubu âma hā. 'Re Ihâimana u'âsi mono ma, hâiwa âma romhuri'wai ubu ne, Esitéwāhā ubu hā.

7

Dama ĩpire norī nho're, Esitéwā dama ĩwasu'uzé wasu'u

¹ Tawamhā 'Re Ihâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi hā te tâma tinha, Esitéwāhā ma:

— E tō sena aiwasu'u hā.

²⁻³ Tawamhā Esitéwā ma tō tâma rob'râzarôtô za'ra, dahi'rata norī wasu'u na hā, āne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norī, wamama norī zama, ĩwapari za'ra wa'aba. 'Re Ihâimana u'âsi mono hā, rowa'a na 're ĩsâmra mono hā duréhā ma tō Abra'āhā ma sihâi'ré, wahi'rata ma. Mesapotamiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're sâmra mono ré, ma tō ĩtême wi, zahadu Harâ na 'ri nho'ômo nhisi u mori ô ré. Āne te tâma tinha: “Ma'âpé aïrom nhiti aiwatobro, asisânawā norī nhiti aimorī da. Aïrop téb u wa za asaprô, tamomo 're aihâimana mono da oto.” Āne ma tō tâma roti. ⁴ Taha wa, tisiré cadeza norī nhipti'ai hawi ma tō watobro. Harâ na 'ri nho'ômo nhisi âma te oto 're sâmra, Abra'ā hā. Tame, ĩmama hā ma tō tiwi dârâ. Tiwi dá'â parip si, ma tō 'Re Ihâimana u'âsi mono hā saprô, ĩroptéb u, Abra'ā hā. Taha wa, te oto a norī wa'wa hā ĩwa 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsipti'ai âma. ⁵ Tane nherê, we te te saprôni nherê, te te tâma sômri uptabi ô di, ti'a hā ĩte da hā. Taha wa, te āne hā tâma tinha: “Tô sena, ti'a, wa za aima tisô, ate da, asihudu sidâpâsi, asihudu norī te da.” Āne ma tō tâma ropisutu, Abra'āhā ma, 'ra ô ré. ⁶ Te duré tâma tinha: “Apto'oré hā asihudu norī hā te za dasiré 're si'ubumro, darob amoi âma tinhpti'ai âmai ô nherê, tisiré'ô norī siré. Tawamhā ti'a tede'wa norī nhimiwada'uri zarina si te za 're hâimana za'ra, te te tâma 're romhuri pese za'ra mono da taré, wa'âbâ âna. Si'uïhâ na si'âma 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di za. Da te 're ĩhâ za'ra mono zé hā te za duré te 're sêpata za'ra. Āne te te 're robzêpata za'ra mono ré hā, te za âma tiwahub ahâ za'ra, 400 na. ⁷ Tawamhā wa za te 're 'ruiwa'âbâ za'ra. Marī, wa za asa te 're ab'manharī, daza'ru tede'wa norī ma hā asihudu norī wi, 're robzei'ô za'ra mono wa. Taha parip si, asihudu norī

hã te za wei wairé apâ. Tawamhã âme te za ï'ãma 're dawata za'ra oto." Æne te tãma ropisutu, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã.

8 — Te duré tãma roti, âne: "Te za 're asisihãiwata nhihãri za'ra wa'aba mo, ïzazei'wa na aipibui pese aba zéb da hã." Æne ma tó tãma roti. Taha wa, Izati hã waptã'ã wamhã, ma tó sihãiwata nhizã, ïmama hã, Abra'ã hã. 8 na ãma mara wapsi, ma tó sihãiwata nhizã. Izati hã ma duré ti'ra hã sihãiwata nhizã, Zaco hã. Zaco hã ïsarina ma duré ti'ra hã te te 're anhihãiwata nhihãri, poto sidãpãsi, 12 na ïhãiba nori hã. Ta nori hã Zaco ho 'ra nori hã, wahi'rata na'rata uptabi. — Æne te Esitéwã hã rob'rãzarõtó, dama ïpire za'ra nori ma.

9 Tawamhã Esitéwã hã ma tó duré tinhimirob'rãzarõtó na tãma ãma uzusi za'ra, âne:

— Ta nori hã wahi'rata nori hã ma tó tinoire hã dama wede za'ra, Zuzé na ïsisi hã. ïhãimanazém na te te siwi 're 'ruiwaparí za'ra mono wa, ma tó dama wede za'ra. Taha wa, ï'uipra'wa nori hã ma tó siwi saprõni za'ra, Ezitu u, tame danhimiwada'uri zarina si te te dama 're romhuri mono da, pawa'ãbã ãna. Tane nheré, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ma tó ïsiré 're hãimana u'ãsi. 10 Taha wa, te te ïrobzépata mono zéb sidãpãsi ma tó nasi pawapto, tiwi robzei'õ tó da. Tawamhã apito Para'oho ma, sihã'i'ré wamhã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma tó tiwaihu'u pe hã tãma tisõ, ïhãimana wé zéb da hã. Taha wa, apito Para'o hã ma tó wêsã, Zuzé hã. Taha zarina ma tó tãma pisutu, Ezitu ãma roti'wa da oto, ïsadawa para. ïsibro hã duré ïsõrõwa zama te te tãma 're 'madã'ã mono da zama, ma tó duré pisutu. 11 Tawamhã nimahã wahum na dasa hã poto õ di, Ezitu ãma hã duré wahi'rada 're ïhãimana za'ra mono zéb ãma hã, Cana'ã na romnhisi ãma hã. Taha zarina, ma tó oto mra hã da te 're sépata za'ra. Marí õ di, te te ïhuri mono da hã, wahi'rata nori hã. 12 Tawamhã wahi'rada Zaco hã ma tó dasai wasu'u hã wapa, Ezitu ãma buru nho wasu'u hã, tamed si da te 're ïsa'wari mono na hã. Taha wa, ma tó ti'ra nori hã wahi'rata nori hã satõri za'ra, Ezitu u si'aba'ré da, mra hã te te 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ïmor'rata na si'aba'réi wamhã, ma tó aihutu apâ, timama u. Mra hã ma tó te te ãwisi. 13 Taha parip si, ma tó duré sô ai'aba'ré, Ezitu u, maparane ãma. Tawamhã Zuzé hã ma tó tãma siwasu'u za'ra oto, tidub'rata nori ma. Tawamhã apito Para'o hã ma tó wapa, Zuzéhé sisãnawã nori wasu'u hã. Taha wa, ma tó oto waihu'u za'ra, ïsisãnawã za'ra na hã. 14 Taha wa, ma tó Zuzé hã timama zô hã, Zaco ho zô, aihini pese ïtème si'aba'ré da, ïmro nori hã ï'ra nori zama, duré uburé ïsiré 're ïdahãimana za'ra mono nori zama. Æne dahãiba za'ra hã, 75 na. 15-16 Tawamhã Zaco nori hã te oto zãmo, Ezitu u, tame 're si'ubumroi mono da oto. Tame ma oto Zaco hã dãrã. Tame ma tó duré ï'ra nori hã 're dã'ã za'ra. Tawamhã ïmama hã tiwi dã'ã za'ra wamhã, ïhi hã ma tó siwi ti'ã apâ, ïrob u, Sité na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tame te te siwi sème da. Ti'a hã Abra'ã hã dã'ã õ ré, Hamohõ nhihudu nori wi, te te sisada ï'uipra sirõmo ãma, ma siwi sé, ïhi hã. 'Re dã'ã za'ra mono sidãpãsi, ma tó wahi'rata nori hi zama apâ da te 're 'wasari tamomo, Zaco ho 'ra nori hi hã, tame da te 're sème mono da, été zahãpã wa, ab're 're.

17 — Tawamhã 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ïropisutuzé hã te te tãma ãma ï'uwaimramizéb u hã, romhuture di oto. ïsihudu nori hã wahi'rata nori hã ma tó oto sina hã, Ezitu ãma. Da'ahã uptabi di oto. 18 Tawamhã roti'wa aimawi hã ma tó oto ãzé, si'apito da, Ezitu ãma, Zuzéhé waihu'u'õ'wa hã. 19 Tawamhã tizadawa nhipse na si ma tó wahi'rata nori ma 're hãimana ta hã. Ma tó te te tãma 're rob'manharí wasété u'ãsi za'ra. Ma tó damama nori ma roti za'ra, rowi te te 're sa'ra za'ra mono da, ai'uté hã, 're

dâ'â za'ra mono da. ²⁰ Taha ré, ma tô Mozési hã podo, ai'utépré İwē uptabi hã. A'amo si'ubdatō ma tô âma ai'utō, İmama norī te te İ'madâ'â zahuré zém na hã, 'ri para. ²¹ Tawamhã 'ri nhiti ma tô İna hã tihī. Taha wa, apito Para'oho 'ra sipi'ō hã ma tô âma ti'ra, Mozésihi âma. Ti'ra uptabi newa, ma tô prédu. ²² Taha wa, Ezitu âma danhimirowaihu hã ma tô uburé dawi waihu'u, Mozési hã. Oto prédu wamhã, te te waihu'u pese wa, uburé te te rob'manharī wē di. İsimiroti hã wē wa, dama mreme pire di. — Āne te dama İpire za'ra norī ma, rob'rāzarōtō, Esitéwã hã, dahi'rata wasu'u na hã.

²³ Āne te duré tãma rob'rāzarōtō za'ra:

— Tawamhã Mozési hã 40 na âma wahu wamhã, ma tô sima rosa'rata, tisiré norī hã te te waimrami mono da, İzarazéhé nhihudu norī hã. ²⁴ Tawamhã te te ab'madâ'â mono wamhã, ma tô 'mai'hãba pibu tisiré hã, ezipsiu hã te te 're pré'é mono ré hã. Taha wa, ma tô İtême mo, âma sisapri' da. Tawamhã te te 're pré'é mono 'ru te, ma tô tĩwī, İ'azãri'wa hã, tisiré hã te te 'ruiwa'ãbã da. ²⁵ Mozési hã ma tô tisiré norī âma rosa'rata, āne: “İsiré norī hã āte te za siwi İwaihu'u, 'Re İhãimana u'ãsi mono te te tãma İpisutu za'ra zém na Ezitu hawi te dawi ubumroi mono da.” Āne te tisiré norī âma rosa'rata. Tane nherē, te te siwi waihu'u ō di, İsiré norī hã. ²⁶ Tawamhã awēm na hã ma tô duré mo, tisiré norī u. Morī wamhã, te duré İsiré norī hã İsō'a si'wapé zahuré, maparane. Taha wa, ma timreme hã tãma 'marōwĩrī zahuré, āne: “Tō'ã. Asi'wapéi wa'aba tō. Oro asiré 're anomro aba mono za, te asi'wapéi wa'wa.” Āne ma tô timreme hã tãma 'marōwĩrī zahuré.

²⁷ — Tawamhã âma İsãna'rata'wa hã ma tô Mozésihi mreme hã wē'ō. Taha wa, ma tô mreme sina sa'ré, āne: “E 'wa sadawa para we aimorī bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da hã. ²⁸ E İzama te za İwī, ezipsiu hã İwĩrī ne, ahãmhã.” Āne te tãma tinha, Mozésihi ma. ²⁹ Tawamhã İmreme hã te te wapari wamhã, ma tô Ezitu hawi aimani Mozési hã, Midi'ã na romnhisi u, tame 're hãimana mono da oto. Tame ma timro. İ'ra maparane oto, aibã norī hã.

³⁰ — Midi'ã âma 're sãmra mono ré hã, ma tô âma tiwahu, 40 na. Tawamhã nimahã bātã na ma tô 'Re İhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã İtême sihãiré, hãiwa hawimhã. Sina'ı na étē 'rãihã nhisi 'rata, ma tô İtême sihãiré, a'ubuni u, wede zapore ro'o wa'wa. ³¹ Tawamhã Mozési ma tô âma titob'uzu, te te sãmri wa. Taha wa, ma tô İtême ai'ré, 'rãwi te te sabu da. Tawamhã 'Re İhãimana u'ãsi mono mreme ma tô wapa. Āne te tãma tinha: ³² “Wa hã 'Re İhãimana u'ãsi mono, aihı'rata norī nhıb'apito, Abra'ãhã nhıb'apito, duré Izatihı nhıb'apito, duré Zacoho nhıb'apito.” Āne ma tô tãma si'mahã, Mozésihi ma. Tawamhã Mozési hã İmreme te te wapari wamhã, te tãma rērē, pipa te. Tãma pahi wa, te te 'madâ'â waihu'u ō di. ³³ Tawamhã Wanhib'apito te duré tãma tinha: “İnho'a asabzē hã wē uptabi di, ti'a hã. Aima İpire uptabi wa, İma asiséb zarina te za aipara'uza hã İsani. ³⁴ Wa hã wa tô İnhıb'a'uwē norī hã te 're 'madâ'â za'ra. Romhuri pire na te te 're rob'ma'wamarı mono wa, te robzei'ō u'ãsi 're hãimana za'ra, Ezitu âma hã. Taha wa, ma tô romhuri pire te, 're 'wab'ëtē u'ãsi za'ra. İ'wab'ëtē za'ra hã wa tô te 're wapari u'ãsi za'ra. Taha wa, wa oto İtême si'ra za'ra, te sō'reptu za'ra da, Ezitu hawi. A hã wa za oto asatō, Ezitu u apã aimorı da.” Āne ma tô tãma rob'ru, Mozésihi ma.

³⁵ — Tawamhã te oto mo apã, Mozési hã Ezitu u, tisiré norī te te sō'reptu za'ra da. Tane nherē, İzarazéhé nhihudu norī hã ma tô aré siwi watawa, āne: “E 'wa sadawa para we aimorī bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa

da.” Āne ma tō aré siwi wē'ō. Tane nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō apā itēme satōrī za'ra, Mozési hā. Tawamhā hāiwa āma 'Re ihāimana u'āsi mono ma romhuri'wa hā, wedezapore ro'o wa'wa sō isāmra hā ma tō Mozési hā pawapto, Ezitu hawi te te danhimroi mono da apā, danhipti'ai u. ³⁶ Taha wa, ma tō Mozési hā te te danhimro tō, Ezitu hawi. Duré Ezitu āma zahadu 're sāmra mono ré, ma tō marī hā dama i'manharī waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharī. Ā pré na ā poré nhisi āma, ma duré dama rob'manha, iwaihu'u'ō na. A'ubuni wi siwa'ru 're danomro mono ré, ma duré marī dama i'manharī waihu'u'ō hā te te dama 're ab'manharī, 40 na da'āma wahub za'ra ré. ³⁷ Ta hā ma tō tisiré Izarazéhé nhihudu norī ma rowasu'u, āne: “'Re ihāimana u'āsi mono hā te za ni'wa hā asiré wa'wa hā we aima pisutu za'ra wa'wa, isine, te te aima 're isadawa wasu'u za'ra wa'aba mono 'wa da hā.” Āne te tāma rowasu'u za'ra, Mozési hā. — Āne ma tō Esitéwā hā dahi'rata wasu'u na tāma rob'rāzarōtō za'ra, dama ipire za'ra norī ma.

³⁸ Āne te duré tāma rob'rāzarōtō za'ra:

— Izarazéhé nhihudu norī hā a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tō Mozési hā dasiré 're mo, wahi'rata norī siré. Nimahā bātā na siré si'rā'ōtō wamhā, ma tō hāiwa āma 'Re ihāimana u'āsi mono ma romhuri'wa hā tāma rowasu'u, Mozésihi ma, Sina'i na ētē 'rāihā nhisi āma. 'Re ihāimana u'āsi mono nhimipisutu zarina, robzei u'āsi i'rata 're idanomro u'āsi mono zé wasu'u hā ma tō tāma tisō, Mozésihi ma, ta hā te te wama 're anhomri mono da, isipai u. ³⁹ Tazahā wahi'rata norī hā te te wapari ze za'ra ō di, Mozésihi mreime hā. Ezitu u apā isi'aba're da si, ma tō tinhimiroza'rata na sisaze za'ra. ⁴⁰ Taha wa, te Arāhā ma nharī za'ra, āne: “Ma'āpé, marī hā romhāiba hā wama 'ma'manharī za'ra na, 'Re ihāimana u'āsi mono ne iwaihu'upe hā, te te iwanhimroi mono da hā.” Āne ma tō tiwi waptērē za'ra, romhāiba hā te te 'manharī za'ra da. Te duré āne tāma nharī za'ra: “Mozési hā ma wawi aimani, Ezitu hawi we iwanhimroi mono 'wa hā. Wa te sa'rese za'ra ō di oto.” Āne te wahi'rata norī hā tāma nharī za'ra, Arāhā ma. ⁴¹ Taha wa, tame ma tō powawē 'ra hāiba ne hā tāma 'manharī za'ra, āma 're iwata za'ra mono zéb da hā, 'Re ihāimana u'āsi mono upana. Tawamhā ma tinhimizama hā oto siwi simro, tinhimirob'manharī āma wata za'ra da. Aimawi te te sima rob'manharī za'ra wē te, ma tō duré dasa hā siwi 'manha. ⁴² Taha wa, 'Re ihāimana u'āsi mono, ma tō tiwi aipi'ra za'ra, aimawi na si si'uihā na za 're wata za'ra mono da, i'upana. Bātā āma i'upana 're wata za'ra mono da, ma tō duré tiwi aipi'ra za'ra, duré a'amoi āma, duré wasi āma zama. Taha na ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā āma rob'ui'ére, duréihā imreme na:

“Izarazéhé nhihudu norī, e i'āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tō inhimipodo hā asiwi 're isimroi wa'aba mo, a'ubuni wi 're anomro aba mono ré hā. Mare di. I'upana aimawi āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tō āne hā 're i'manharī za'ra wa'aba mo. Āne 're anomro aba mono ré, ma tō 40 na ai'āma tiwahub za'ra wa'wa.

⁴³ I'upana āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tō romhāiba hā asima i'manharī za'ra wa'wa, waihu'u pese newa, Moroti ihāiba'ō na romhāiba 'manharī nhisi āma. Duré Rēpā na wasi nhisi āma ma tō 're aiwata za'ra wa'aba mo, waihu'u pese newa ihāiba'ō āma hā. Ta hā ma tō asiwi 're imrami aba mo, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, a'ubuni wi. Taha wa, wa za oto airom nhiti asatōrī za'ra wa'wa, Babironiza na 'ri nho'ōmo nhisi nhipai u ai'aba'rei wa'aba da.”

Āne ma tō wahi'rata norī ma rowasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ére na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me zarina. Timreme, ma tō wahi'rata norī āma uwaimra. — Āne te Esitēwā hā zahadu dama ĩpire norī ma rob'rāzarōtō za'ra, dahi'rata norī wasu'u na hā.

44-45 Te durē tāma rob'rāzarōtō za'ra, āne:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tāma pisutu, Mozésihi ma, wahi'rata norī hā te te siwi ĩ'ri mono zéb da hā, a'ubuni wi. Tawamhā Mozésihi ma, te te ĩpisutuzéb zarina ma tō da te dasiwi simizusi romhā 'manharī na 'ri hā, dasiré ĩwa simasisi mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha wa, ma tō 'rizé hā te te siwi 'wapé siré, danhimizahāri sidāpāsi te te siwi simizusi mono da. Tawamhā ta norī uirī na si ma tō wahi'rata norī hā siwi āwisi, tirop téb u sihutu wamhā, Zuzuwéhé siré. Sihutu wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō wahi'rata norī hā pawaptob za'ra, dasi'wapé na. Ma tō te te tāma dazate za'ra, tame 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā. Tawamhā wahi'rata norī hā ma tō asisi oto, tirop téb u. Sisisi wamhā, ma tō siwi tisā 'ri hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ĩwa 're ĩsāmra mono zéb da hā. Tame te oto 're sab u'āsi, Dawi za ĩpotozéb u hā. 46-47 Tawamhā Dawi hā ma tō tiprédu. Prédu wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō wēsā. Taha wa, Dawi hā ma tō tiwi wapté, 'ri ĩté hā te te tāma sārī da, ĩwa 're ĩsāmra mono zéb da hā. Āne te tiwi wapté: "E te za ĩma ĩ'ru, 'ri té, te aima sārī da. A hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Zacoho nhib'apito. Taha wa, wa ĩsima wē, 'ri hā te aima sārī da." Āne ma tō tiwi wapté, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi. Tane nherē, Dawi hā te te tāma 'ri ō di. ĩ'ra si, ma tō tāma 'ri, Saroma hā tipoto'wa uirī na si.

48 — E tawamhā 'ri hā da te dasiwi ĩsārī 'rep si te 're sāmra u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Mare di. 'Ri 'rep si 're sāmra mono ō di. Āne ma tō duréihā āma rob'ui'ére, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hā:

"Wanhib'apito, ma tō āne ĩma siwaihu'u: 49-50 Wa hā hāiwa nhipai āma, Apito.

Ti'ai āma zama, Apito. ĩwaihu'u pese wa, wa hā uburé Apito. ĩwétési uburé marī hā te 'manharī waihu'u pese di. E niha te za tawamhā ĩnhorōwa hā ĩma ĩ'ri za'ra wa'wa, ĩwa 're ĩnhamra u'āsi mono zéb da hā. Mare di. 'Re ĩnhamra u'āsi mono zéb da hā ĩma 'ri waihu'u za'ra wa'aba ō di za."

Āne ma tō Wanhib'apito mre me hā wama wasu'u, ĩsadawa wasu'u'wa hā. — Āne ma tō Esitēwā hā dama ĩpire za'ra norī ma rob'rāzarōno hā 'rāsutu za'ra, dahi'rata norī wasu'u na hā.

Esitēwāhā dā'āzé wasu'u

51 Tawamhā Esitēwā hā te durē tāma nharī za'ra, dama ĩpire za'ra norī ma:

— A norī wa'wa hā aipo're za'ra wa'aba ō di. Aipē'ē tete za'ra wa'aba di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā aipo'reptō newa, 're wapari za'ra wa'aba mono ō di. Aihī'rata norī wa'wa hā 're ĩhāimana za'ra mono zém ne, te 're aihāimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā te asiwi 're ĩwē'ō za'ra wa'aba mo, aihī'rata norī wa'aba ne hā. 52 Aihī'rata norī wa'wa hā ma tō sada 're sib'ru za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī zada. 'Re ĩmorī wē uptabi hā za we ĩwisi wana, ma tō aré te te dama 're wasu'u za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa norī hā. Tane nherē, ma tō aihī'rata norī wa'wa hā te te 're simro, ta norī hā. Aihī'rata norī wa'wa hā āne te te 're ĩmanharī za'ra mono ne, ma tō duré a norī wa'aba zama dama ĩsa're za'ra wa'wa, 're ĩmorī wē uptabi hā da te dasiwi wīrī da. 53 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, hāiwa āma romhuri'wa norī, ĩsimiroti hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba

mono nherê, Ìsimiroti na 're wapari za'ra wa'aba mono ò di. — ãne te tãma nharĩ za'ra, dama Ìpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã.

⁵⁴Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã Esitéwãhã mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tã sadawa 'ru za'ra. Taha wa, te 'wasitete za'ra, Esitéwãhã ãma. ⁵⁵Tane nherê, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani na ma tã aptete, Esitéwã hã. Taha wa, hãimo ma tã 'mazawê. Tawamhã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hãiba na rowa'a za'ene hã ma tã 'madã. Zezusi hã ma duré tisã. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhimire niwĩ te za. ⁵⁶Tawamhã Esitéwã te 'mahã, ãne:

— 'Madã'ã za'ra wa'aba. Òhõta hãiwa, ma we 'ridawa. Ti'ai ãma dasiré Ìpodo hã wa tã sabu. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhimire niwĩ te za. — ãne te tãma 'mahã za'ra.

⁵⁷Taha wa, tinhib'rata na ma tã tiwi sipo're nhidã za'ra, dama roti'wa norĩ hã. Asa tãma 're sipari za'ra mono sina, ma tã sã rere, te te siwi ãri da. ⁵⁸Sa'etê te siwi 'mapra, 'ri nho'õmo babarãi u, etê na te te siwi wĩri da. Tawamhã ti'uzã Ìsisiwimhã, ma tã sada sani za'ra, Esitéwãhã 'ruiwapari'wa norĩ hã te te nasi siwi ahãri pibui pese da. Saru na aibã Ìpréduptém nhisi 'rata, ma tã ti'uzã hã sa'ra za'ra, ta hã te te sa 'madã'ã za'ra da. ⁵⁹Tawamhã etê na te te nasi siwi ahãri ré, ma tã Esitéwã hã mre, Zezusihi ma. ãne ma tã sina 'mahã:

— Wanhib'apito Zezusi, Ìpẽ'ezani te za Ìwi Ì'ã, ãma atême Ìmorĩ da.

⁶⁰Tawamhã hi'rãititõ ma tã nhamra, Esitéwã hã. Mreme 'rãihã na ma tã duré tãma mre, ãne:

— Wanhib'apito, tiwasédé te te Ì'ãma 'manharĩ za'ra nherê, tãma pisutu za'ra ò di za, rowasédé hã.

Tawamhã mreme pari, ma tã dãrã oto, Esitéwã hã.

8

Saru hã Ìsazei'wa norĩ ãma te te Ìrowasutu na'rata zé wasu'u

¹⁻³ Esitéwã hã da te Ìwĩrízém na hã ma tã Saru hã dapa'uze.

Tawamhã aibã norĩ hã ma tã Esitéwã siwi tisê, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ hã. Te te siwi sêrê wamhã, te ãma ti'ry'ry, wawai 'rãihã na. Tawamhã Esitéwã dã'ã parimhã, bãtã na ma tã awa'awi sada tazahi za'ra ni, Ìsazei'wa norĩ zãda. Taha wa, Ìsazei'wa norĩ hã Zeruzarê ãma 're Ìsi'ubumroi mono zõ, ma tã rowasédé hã sã tiwatobro na'rata za'ra, sada dazahi za'ra wa. Saru hã Zezusihi zazei'wa norĩ ãma ma tã rowasutu, Ìsazei'wa hãimanazé hã si'utõri da. 'Ri baba te nasi zãsi, Ìsazei'wa norĩ zõ. Tawamhã rob u te te nasi da'anhamra, aibã hã duré pi'õ zama. Taha pari, te nasi te te da'ãma arobãdã, te te nasi da'amaza da, dazazéb 're. Taha wa, Ìsazei'wa norĩ hã ma tã te te siwi ropé, Zeruzarê hawi. Ta hawimhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tã te te ropé, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u zama, daza'rui mono bã. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ si te zahadu 're si'ubumro, Zeruzarê ãma hã.

Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Piripi hã Ìwasu'uwê na te te dama Ìrowasu'u za'ra zé wasu'u

⁴Tawamhã daro mono bã, Ìsazei'wa norĩ te te Ìropéi mono hã sihutu sidãpãsi, ma tã te te dama 're rowasu'u za'ra, Cristuhu wasu'uwê na. ⁵Tawamhã Piripi hã Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tã mo. Tame ma tã Cristu hã te te dama 're wasu'u, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te Ìpisudu hã, Danho'reptui'wa da. ⁶Marĩ Ìwê hã dama Ì'manharĩ waihu'u'õ hã ma tã te te dama 're ab'manharĩ. Piripihĩ mreme hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tã Ìmreme na 're danhopré, marĩ Ìwê hã te te 're Ì'ab'manharĩ mono hã da te sabu za'ra wamhã. ⁷Wa'uburé ré 're Ìhãimana za'ra mono norĩ hã ahã na

ma tō apese. Sadari sina te nasi wairé, wa'uburé hã. Īmorĩ waihu'u'ō hã ahâ na ma duré pese za'ra, Piripi hã. Īhi'ré zama ma tō ahâ na apese. ⁸ Taha wa, datoi uptabi za'ra di, 'ri nho'ōmo āma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.

⁹ Tame te aibâ hã 're sãmra, Sima na ĩsisi hã. Romhōsi pese 'wa, ta hã. Taha āma ma tō aré 're tob'uzu za'ra, samaritanu norĩ hã. Sima hã ĩwaihu'u pese newa, te dama 're siwasu'u u'âsi, dama ĩpire na. ¹⁰ Aihĩni ma tō Simahã mre me na 're danhopré aré. Āne te da te dasima 're rowasu'u za'ra, ō hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa:

— “Ōhō ma hã, aibâ ma hã ĩwaihu'upe te tãma tihâiba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pe hã sa'ētē na te tãma tihâiba.” — Āne te da te dasima 're wasu'u za'ra.

¹¹ Wahub ahâ na ma tō āma 're datob'uzu za'ra, te te dama 're ĩ'aromhōsi mono zém na hã. Taha wa, te āma 're danhopré pese. ¹² Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u na, duré Zezu Cristuhu wasu'u na, Piripi hã te te dama rowasu'u wamhã, ma tō saze za'ra ni. ĩsimirowasu'u hã da te saze za'ra wamhã, â dawabzuri ma tō 'manharĩ za'ra ni, aibâ norĩ hã, duré pi'ō norĩ zama. ¹³ Simahã zama ma tō saze. Ā dawabzuri ma duré dame 'manha. Te te 'manharĩ parimhã, te oto Piripihĩ siré 're mo. Tawamhã te nasi āma titob'uzu, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã te te nasi dama ab'manharĩ wa, Piripi hã.

¹⁴ Tawamhã Zesusihĩ zadawa wasu'u'wa norĩ hã zahadu Zeruzarē āma hâimana za'ra ré, ma tō samaritanu norĩ wasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, da te ĩsaze za'ra zém na rowasu'u hã. Taha wa, ma tō Pedru norĩ hã siwi satōrĩ zahuré, Zuwãhã me. Samariza u datême neb zahuré da, ma tō satōrĩ zahuré ni. ¹⁵ Tawamhã ma tō datême aimasisi. Simasisi wi, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, da'āma, Tipē'ēzani hã te te dama sōmri da. ¹⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã zahadu datême wisi ō di, tamomomhã. Wanhĩb'apito Zesusihĩ nhisi na si ma tō â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni. ¹⁷ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tō tinhĩb'rata na da'a'rã upi zahuré. Te te āma da'a'rã upi zahuré mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō Tipē'ēzani hã dama sōmri za'ra.

¹⁸ Tawamhã Sima hã ma tō sabu, Zesusihĩ zadawa wasu'u'wa norĩ, da'rã nhisiwi tinhĩb'rada hã te te nomri zahuré mono ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipē'ēzani te te dama ĩ'anhomri mono zé hã. Taha wa, ma tō sima wē, rob'uiprazé hã te te tãma sōmri zahuré da. ¹⁹ Āne te tãma nharĩ zahuré:

— Ā. Rob'uiprazé, wa za aima sōmri 'wa, asine wa'aba, ĩnhĩb'rada hã da'rã nhisiwi te 're aza'ra mono da, aiwaihu'u pese 'wa hã we ĩma sōmri aba da, asine wa'aba te 're da'a'rã upi mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipē'ēzani te te dama 're anhomri mono da. — Āne te tãma nharĩ zahuré, Sima hã.

²⁰ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha, āne:

— E niha ma tō ĩrosa'rata wasé, rob'uiprazém na asima uipra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pe te te wama ĩsōmri hã. Mo oto aimorĩ ropipa u, ate rob'uiprazéb ré. ²¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō aiwaihu'u, asima asimirosa'rata wasété na hã. Taha wa, a hã wanhimiromhuri zarina, romhuri waihu'u ō di za. Ta hã atei ō di. ²² Aiwasété wi aipi'ra na. Wanhĩb'apito ma, aimreme. Tãma asiwasu'u na asimirosa'rata wasété hã te te aima pari da. ²³ Wa tō ĩsina aiwaihu'u. Zahadu asimi'ru hã sa'ētē di. Zahadu te Satanasi hã atété, aiwasété hawi aiwatobro tō da. — Āne te Simahã ma tinha, Pedru hã.

²⁴ Tawamhã Sima te asa tãma tinha:

— A norĩ wa'wa hã te za ĩ'ãma aimreme 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ropipa hã uburẽ ĩma ĩrowasu'u na te te ĩma ãma uwaimrami tã da. — ãne te Sima hã asa tãma nharĩ zahuré, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me.

²⁵ Tawamhã Pedru norĩ hã Wanhĩb'apito mre me na te te dama rowahutu zahuré pari, ma tã apã tineb zahuré, Zeruzarẽ u. Neb zahuré wamhã, te sipa zahuré, daza'ruĩ mono bã, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi wasu'uwẽ na te te dama rowasu'u zahuré mono da.

Piripi hã aibã te te ĩsõpõtẽzẽ wasu'u, Etizopizaha nhihudu hã

²⁶⁻²⁸ Tawamhã aibã hã ma tã mo, Zeruzarẽ u. Etizopiza na darom nhisi ãma Cãdasi na pi'õ siroti'wa nhisi ma, rob'madã'ã'wa hã. Etizopiza ãma dama pire di, ta hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma wata da, ma tã mo. ãma wata pari, te oto mo apã tirob u, awaru na wedewara zapore na. Morĩ sina te te romnhorẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré na, Iza'izaha nhimi'ui'éré na.

Tawamhã hãiwa ãma Wanhĩb'apito ma, romhuri'wa hã ma tã Piripihĩ ma rob'ru, ãne:

— Aiwahutu, pi'reba aimorĩ da, Daza na 'ri nho'õmo nhisi u bãdãdi tum na aimorĩ da, Zeruzarẽ hawi. — ãne te tãma tinha.

Taha wa, te Samariza hawi oto mo Piripi hã, Daza u bãdãdi na morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tã tisã aibã hã, Zeruzarẽ hawi apã ĩmorĩ hã.

²⁹ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tã tãma tinha Piripihĩ ma, ĩtẽme si'rẽ da, ĩsababa morĩ da, awaru na wedewara zapore zababa.

³⁰ Tawamhã ma tã ĩtẽme sina rotété, Piripi hã. Tawamhã ma tã te te wapari, te te romnhorẽ mono ré, aibã hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré hã te te söré, Iza'izaha nhimi'ui'éré hã. Tawamhã Piripi te ãma 'mahã, aibã hã:

— E ĩwasu'u hã ma tã ĩwaihũ, ĩ'ui'éré, ĩsöré mono hã. — ãne te ãma 'mahã.

³¹ Tawamhã asa te tãma tinha:

— E 'wa te te ĩma waihu'u bã, wa za waihu'u. — ãne te asa tãma tinha.

Tawamhã ma tã 'mahã, ĩtẽme sarõtõ da, awaru na wedewara zapore 're, siré neb da. ³² Rob'ui'éré te te ĩsöré mono hã ãne:

“Pone'ẽrebã, da te wĩrĩ da, da te dasiwi ĩsaprõni ne, ma tã dasiwi sãprõni ni, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã dawi sisawi ãna ma tã dama mo. Duré pone'ẽrebã 'ra hã da te séré nhihãri wamhã, ĩsadari õ ne, ari'iwi ma tã tihãiba.

³³ Wẽ nherẽ, ma tã dasiwi wĩrĩ ni, wasété newa. Ni'wa hã te te dawi sawi õ di, da te dasiwi wĩrĩ tã da. Ti'ai ãma 're morĩ õ di oto. 'Ra ãna ma tã dãrã. Sihudu õ di. Sihudu õ wamhã, da te wasu'u waihu'u õ di, ĩsihudu wasu'u hã.”

ãne ĩbaihã na rob'ui'éré, aibã te te ĩsöré mono hã.

³⁴ Tawamhã aibã te oto sadanha, Piripi hã:

— ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa hã e 'wa hã te wasu'u. E te siwasu'u. E aimawi hã te wasu'u. Ma'ãpé, ĩma wasu'u na. — ãne te sadanha.

³⁵ Tawamhã Piripi, rob'ui'éré te te ĩsöré mono zém na ma tã tãma rowasu'u na'rata. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tã tãma waihu'u, aibã ma.

³⁶ Tawamhã bãdãdi na neb zahuré ré, ma tã õ u aimasisi zahuré. Tawamhã aibã hã ma tã õ hã tãma 'mahã, Piripihĩ ma:

— ãhãta ã. E wanhimizahãri õ di za a'ã, ã dawabzuri hã ĩma 'manharĩ da. — ãne te aibã hã sina 'mahã.

³⁷ Taha wa, te Piripi hã asa sadanharĩ pese:

— E tã sena, ma tã ãsazei pe. Sazei pese wamhã, â dawabzuri te za tã ãmanha.
— ãne ma tã Piripi hã tãma tinha asa.

Tawamhã aibã, te duré tãma tinha:

— Tã sena wa saze, Zezu Cristu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã. — ãne te tãma tinha.

³⁸ Taha wa, aibã hã ma tã tãma ãromhuri'wai ma tinha, awaru na wedewara zapore hã a'ã simizazãri da. Taha wa, ma tã ãré mazazãri za'ra. ãi ba, ma tã otã si'ra zahuré. Tawamhã â dawabzuri, ma tã Piripi hã tãma 'manha, aibã ma. Tawamhã apã ma tã pu. ³⁹ ã hawi pusi wamhã, Wanhĩb'apito pẽ'ẽzani hã awa'awi ma tã Piripihĩ ãma aimani. Te te sãmri õ di otã, aibã hã. Tane nherẽ, ma tã rowẽ na tirob u hã wara apã, to sina. ⁴⁰ Tawamhã Piripi hã sisa'rese ãna ma tã wi, Azotu na 'ri nho'õmo nhisi u hã. Siwaihu'u õ di. Tawamhã ta hawi te otã mo, Sãzazeza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tamomo morĩ ré, 'ri nho'u hã te te anhopẽtẽ mono sidãpãsi ma tã sipa, Zezusihi wasu'uwẽ hã te te dama wasu'u mono da. Tawamhã ma tã otã wi, Sãzazeza u.

9

Saru hã tihãimanazẽm na te te ãsaprĩzẽ wasu'u

Atusi 22.6-16; 26.12-18

¹ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã Zezusihi wasu'uwẽ na darã mono bã te te siwi ãma 're ropẽi mono ré, te zahadu Saru hã te te tãma 're amhãzẽpa za'ra, ãsazei'wa norĩ ma. Wanhĩb'apito Zezusihi nhirã zarina 're nomro mono 'ru te, te te tãma 're amhãzẽpa za'ra, te te uprosi da. Tawamhã nimahã bãtã na sasedoti ãpire uptabi u ma tã mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã ãpire uptabi u, rob'ui'éré hã te te tiwi waptẽrẽ da. ² Ta hã rob'ui'éré hã Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u te te ãri da, ma tã tiwi waptẽ, tame zudezu norĩ te, rowahutu'wa norĩ ma, te te sãmri za'ra da, sasedoti ãpire zadawa para ãtẽme ãmorĩ za'ra na rob'ui'éré hã. Tawamhã Wanhĩb'apito 're ãhãimana mono zẽm na 're ãnomro mono norĩ hã, rob'ui'éré'wa zadawa para te za Saru hã we te te simro, Zeruzarẽ u pawasisi ré, aibã hã, pi'õ zama.

³ Tawamhã Damasitu u te te rosahutu wamhã, waptu na ma tã hãiwa hawi rowa'a za'ẽne hã tãma ai'ubuzi, Saruhu ma. ãhãiba nho'õmo, ma rob'uiwẽ.

⁴ Taha wa, ma tã waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã ma tã wapa. ãne te 'mahã:

— Saru. Saru. E marĩ wa, te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo. — ãne te 'mahã.

⁵ Tawamhã Saru hã te asa 'mahã:

— Apito, e 'wa hã, a hã. — ãne te sadanha.

Asa te duré tãma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa ai'mahã. Te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo. ⁶ Ma'ãpẽ ãhãna aiwahutu, 'ri nho'õmo u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aimã roti, marĩ 'manharĩ da. — ãne te tãma tinha, Wanhĩb'apito hã.

⁷ Tawamhã aibã ãsiré ãsi'aba'rẽ norĩ hã õne harẽ ma mazahãri za'ra. Ari'iwi te aimasa. Sadaihu'u ãna ma tã ni'wa hã ãma mreme wapari za'ra. Tane nherẽ, ni'wa hã te te ãma sãmri za'ra õ di, ta norĩ hã. ⁸ Tawamhã Saru, ma tã wahudu otã. Wahutu wamhã, ma tã toporo. Tane nherẽ, te te rob'madã'ã waihu'u õ di. Tob a di. Taha wa, ãsiré ãsi'aba'rẽ norĩ hã ma tã te te siwi patẽtẽ, te te siwi saprõni da, Damasitu u. ⁹ Tame bãdã hã si'ubdatõ te ãma ne, te te rob'madã'ã waihu'u ãna hãimana ré hã. Marĩ na si'upari õ di. Sai ãna te nasi da'wa. Te te hã'rẽne õ di duré.

¹⁰ Tawamhã Damasitu ãma aibã hã te 're sãmra, Zekusihi nhirã zarina 're ìmorì hã, Ananiza na aibã nhisi hã. Tawamhã sôtõ õ nherê, sôtõ 'rowi te te ìrosawêrê ne, ma tô Wanhib'apito hã tâma sihâi'rê. ãne te 'mahã:

— Ananiza.

Tawamhã asa ma sada'ã:

— E marì, Ìnhib'apito.

Tawamhã Wanhib'apito te tâma tinha:

¹¹ — Aiwahutu, Zudasihì nhorõwa u aimorì da, “Awa'awi” 'ri nho'õmo nhì'rìti nhisi ãma Ìsõrõwa u. Tame te za aibã zõ asinha, Saru na aibã nhisi zõ, Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma Ìpoto zõ. ãhãna te we Ìma mre. ¹² Sôtõ õ nherê, sôtõ 'rowi te te ìrosawêrê ne, ma tô aiwaih'u, Ìtême aiwisi õ ré. Te te rob'madã'ã hã. Asib'rada Ì'rãi ãma hiri da, tõmo wê da, Ìtême Ìaimorizê m na hã ma tô waihu'u siro. — ãne te Ananizaha ma tinha, Wanhib'apito hã.

¹³ Tawamhã Ananiza te asa tâma tinha:

— Ìnhib'apito, da'ahã na ma tô Ìma wasu'u za'ra ni. Õ hã, u, Zeruzarê ãma ma tô Ìwasédé hã te te ãma 're ab'manharì, asazei'wa norì ãma. ¹⁴ ãne te za oto, u, sasedoti Ìpire norì zadawa para dapawasisi za'ra, ai'ãma 're Ìdawata za'ra mono norì hã apã te te simroi mono da. — ãne te asa tâma tinha.

¹⁵ Tawamhã Wanhib'apito te asa tâma tinha:

— Mo oto Ìtême aimorì. Õ hã, Saru hã wa tô Ìsima pisutu, Ìzadawa wasu'u'wa da. Zudezu'õ norì ma, te za te 're Ìzadawa wasu'u, duré dama roti'wa norì ma, duré Ìzarazéhé nhihudu norì ma zama. ¹⁶ Tawamhã, te te dama 're Ìzadawa wasu'u mono wamhã, te za oto te te 're robzépata. Uburé za te te 're Ìrobzépata mono zém na wa za tâma awaihu'u siro, Saruhu ma. — ãne te tâma tinha, Wanhib'apito hã.

¹⁷ Taha pari, ma tô mo Ananiza hã, Zudasihì nhorõwa u. Tawamhã ma tô 'ri para u. ãzé. Sébré wamhã, ma tô tinhib'rada hã tino, Ì'rã nhisiwi, Saruhu 'rã ãma. ãne te tâma tinha:

— Ìsisãnawã Saru, Wanhib'apito hã ma tô we atême Ìzatõ, tô õ hã Zekusi hã, Damasitu u we aimorì ré, bãdãdi wa, aima Ìsihâi'rê hã. Ta hã ma tô we atême Ìzatõ, atõmo wê da, apã rob'madã'ã hã, duré Ìpê'èzani ré si 're aihãimana mono da, aipê'ê wê na si. — ãne te tâma tinha.

¹⁸ Tawamhã awa'awi pe'a hã ne hã ma tô tizarõtõ zahuré, Ìtõmo hawi. Ma tô apã tâma tiromnho'a. Tõmo wê di oto. Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ã dawabzuri ma tô tâma 'manharì ni awa'awi. ¹⁹ ã dawabzuri te te 'manharì parip si, ma tô ai'upa. Taha wa, apã ma tô aptete oto.

Saru hã Damasitu ãma Ìsãmrazé wasu'u

Tawamhã bãdã umro na ma tô ãma ne, Damasitu ãma Ìsazei'wa norì 'rata sãmra ré, Saru hã. ²⁰ Tawamhã awa'awi ma tô Ìwasu'uwê na dama ãma sãna'rata oto, rowahutuzé mono bã, Zekusi hã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono 'ra, 're Ìhãimana mono na hã. ²¹ Da te wapari za'ra wamhã, aihini, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te ãne dasima nharì za'ra ni:

— Oro õ hã Zekusihi zazei'wa te te 're 'mapãrì mono za, Zeruzarê ãma hã. Oro we wisi za duré ãwa, Zekusihi zazei'wa norì zõ, pawasisi ré apã te te simroi mono da, sasedoti Ìpire norì u. — ãne te dasima nharì za'ra ni.

²² Saru hã te te rowasu'u waihu'u pese di. Simirowasu'u pire di duré. Tawamhã tinhimirowasu'u pire na ma tô te te ãma rosa'rê. Zekusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te Ìpisutu wasu'u na ma

tô mreme pire na tâma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma. Tawamhã te te rowasu'u pire wa, zudezu norĩ hã te te sada'âbã waihu'u za'ra ô di.

²³⁻²⁴ Tawamhã Damasitu âma hâimana ré, bâdâ ahã na âma ne pari, ma tô zudezu norĩ hã sada si'rã'ôtô, Saruhu da. Tawamhã ma tô dama âma rowairébé za'ra, te te siwi dama hâiba 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, bâtã bâre ma tô sô tinhopré, 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa âma, te te siwi wĩrĩ da. Barana zama, te duré sô rob'madâ'â za'ra. Tawamhã da te dasima ĩ'ru za'ra zé wasu'u hã ma tô sina wapa, Saru hã. ²⁵ Taha wa, nimahã mara na Saruhu siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô Saru hã si'ôtô 're siwi âma si'ra 'ri zadazãri hawi, 'ri nho'ômo uirizém na'rata âma 'ri mana u te te siwi hiri da, wadi.

Saru hã Zeruzarê âma ĩsãmrazé wasu'u

²⁶ Tawamhã Zeruzarê u te oto mo, Saru hã. Tamomo oto wisi wamhã, Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ siré 're hâimana mono neza. Tane nherê, ta norĩ hã te te pipa za'ra di. Saru hã ĩsazei uptabi 'wa na tâma siwasu'u za'ra wamhã, te te âma saze za'ra ô di, ĩsiwasu'uzém na hã. ²⁷ Tawamhã Banabé hã ma tô Saruhu âma aime. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u ma tô saprô, te te tâma wasu'u za'ra da, bâdâdi wa Wanhĩb'apito te te ĩsabuzém na hã. Duré Saruhu ma, Wanhĩb'apito te te ĩrowasu'uzém na ma tô tâma wasu'u za'ra. Damasitu âma pahĩ âna Zezusi te te dama ĩwasu'uzém na, te duré tâma rowasu'u za'ra. ²⁸ Taha parip si, ma tô dasiré 're mo oto Saru hã, Zeruzarê âma ĩsazei'wa norĩ siré. Pahĩ âna, ma tô Wanhĩb'apito hã te te dama 're sadawa wasu'u, Zeruzarê 're, 'ri wa'ôno 're ĩhâimana za'ra mono 'remhã. ²⁹ Zudezu norĩ, deredu norĩ mreme na 're ĩmreze zusi mono norĩ ma, ma tô duré te te 're rowasu'u. Ta norĩ hã ma tô nasi asa tâma nharĩ za'ra, ĩsimirowasu'u wa'rãmi. Tawamhã ta norĩ hã te sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. ³⁰ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã da te dasima ĩ'ru za'ra zé hã te te waihu'u za'ra wamhã, ma tô Saru hã siwi saprô, Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi u. Ta hawi ma tô duré siwi satô, Tasu na 'ri nho'ômo nhisi u morĩ da.

³¹ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, rowê di oto, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, duré Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, duré Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma zama. Uburé tâma rowê za'ra di oto, siré 're ĩsi'rã'ôtô mono norĩ ma hã daro mono bâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzém na ma tô ĩsazei'wa norĩ hã 're hâimana nhiptete za'ra. Taha zarina, ma tô duré ĩsazei'wa norĩ za'rada hã sina hâimo. Ta norĩ hã ma tô Wanhĩb'apito Zezusi hã te te 're wazé pese za'ra.

Pedru hã Rida âma ĩhi'rê te te ĩpesezé wasu'u

³² Tawamhã Pedru hã ma tô 're mo, daza'rui mono bâ. 'Re morĩ wamhã, nimahã bâtã na ma tô wi, Rida na 'ri nho'ômo nhisi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê, tame 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te te waimrami mono da. ³³ Tame ma tô aibã hã sôpêtê ĩmorĩ'ô hã, Ene'asi na ĩsisi hã. 8 na ma tô âma tiwahu, waptâp si 're sa'wari mono ré hã. ³⁴ Tawamhã Pedru te tâma tinha:

— Ene'asi, Zezu Cristu ma tô aipse. Aiwahutu. Asa'warizé hã sa'ra pese. — ãne te tâma tinha.

Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, Ene'asi hã. ³⁵ Tawamhã uburé Rida âma 're ĩdahâimana za'ra mono hã, duré Sarô na romhãpã nhisi âma 're ĩdahâimana za'ra mono hã te 'madâ'â za'ra ni, ĩhi'rê pesezé hã. Taha wa, ma tô aipizari za'ra ni, Wanhĩb'apito niwĩ oto 're danomro mono da.

Pedru hã Zopi âma pi'ô te te ĩhãwa'utuzé wasu'u

³⁶ Tawamhã pi'õ hã Zesusihi nhirã zarina 're Ìmorĩ hã te 're hâimana, Zopi na 'ri nho'õmo nhisi âma. Tabita na pi'õ nhisi hã. Deredu norĩ nhiminhisizém na Docasi na Ísisi amo hã. Ísibrob'õ norĩ âma te 're siwãrĩ u'âsi, Docasi hã. Marĩ ìwê si te te dama 're ab'manharĩ u'âsi.

³⁷ Tawamhã Rida âma Pedru hã zahadu sãmra ré, ma tô tihâzé, Docasi hã. Hâzé pire wa, ma tô dârã. Taha wa, ma tô dasiwi hâiba upsõ ni. Da te dasiwi hâiba upsõ pari, ma tô dasiwi hiri ni, 'ri 're wa'wa u hâimo. ³⁸ Tawamhã Pedru hã Rida âma zahadu ìhâimana na ma tô ìwasu'u hã wapari za'ra, Zesusihi nhirã zarina 're Ìnomro mono norĩ hã. Rida u hã, romhuture di, Zopi hawimhã. Taha wa, ìwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô aibã norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré ni sô, te te tâma sadawa wasu'u zahuré da, Zopi u ìtême morĩ su'u za'ra da.

³⁹ Tawamhã Pedru te sima rowê, ìme morĩ zahuré da. Tawamhã tamomo wisi wi, ma tô siwi saprõ hâimo, 'ri 're wa'wa u. Tame, uburé pi'õi mrotõ norĩ hã ma tô siwi uirĩ Pedru hã, siwa'õ za'ra sina. 'Ry'ry sina, te nasi zazahã hã tâma wê za'ra, te te 'madã'ã za'ra da, hâiba ré ré te te dama 're ì'ahã're mono hã, Docasi hã. ⁴⁰ Taha wa, ma tô Pedru hã tâma rob'ru za'ra, aihĩni wairébé da. Wairébé za'u si, ma tô hi'rãtitõ nhamra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, mreme da. Tawamhã ma tô aipi'ra, pi'õ ìdã'ã u. Te tâma tinha, âne:

— Tabita, ai'utu. — Âne te 'mahã.

Tawamhã pi'õ hã ma tô toporo. Pedru te te 'madã'ã wamhã, ma tô udu.

⁴¹ Taha wa, Pedru hã ma tô pa'ã, te te pawaptob da, para na sab da hâiwi. Tawamhã, wahutu wamhã, Pedru ma tô dazõ hã, uburé Zesusihi zazei'wa norĩ zõ, duré ìmrotõ norĩ zõ zama, ìhâiwa'udu hã te te sabu za'ra da. Taha wa, ma tô sabu za'ra ìhâiwa'udu hã, tihâibazém na apã hâimana wa.

⁴² Tawamhã 'ri pâ ma tô pi'õi wasu'u hã te te ropé, Zopi âma hã. ìwasu'u da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Wanhib'apito hã.

⁴³ Tawamhã Pedru hã bãtã ahã na ma tô tame tihâiba a'ã, Zopi âma. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa âma te nhamra.

10

Conerizu hã, Pedruhu zõ ìhãrãzé wasu'u

¹ Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi âma te aibã hã 're sãmra, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, Conerizu na Ísisi hã. Ta hã romanu. Da'wapéi'wa norĩ hã, ìsimi'ubumro norĩ hã Itarianu na ìwaptêrê zara hã. Ta norĩ zama romanu.

² 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa 'madã'ã'wa te 're hâimana Conerizu hã, duré ìsõrõwa âma ìsiré 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama. Zudezu norĩ, ìsibrob'õ norĩ âma ma tô 're siwãrĩ u'âsi ta hã, zudezu õ nherê. Te duré 're mreme u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. ³ Tawamhã nimahã bãtã na bãdã sipra wi, ma tô marĩ hã sabu, sõtõ õ nherê, sõtõ 'rowi te te ìrosawêrê ne. Hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã ma tô sabu. Ma tô we ìtême sina rotété. Taha wa, te oto 'mahã:

— Conerizu. — Âne te 'mahã.

⁴ Tawamhã tâma pẽ'ẽwara nherê, te te 'madã'ã pese sina, ma sada'ã asa:

— E marĩ na te we ì'mahã.

Tawamhã asa te tâma tinha, hâiwa âma romhuri'wa hã:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aiwapari ze, tiwi 're ìrowaptêrê mono zém na hã. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na zama ma tô aiwaihu'u. Taha wa, te ai'ãma 're po're pu'u u'âsi. ⁵ Taha wa, te za ìda'mazatõ, Zopi u Sima Pedru na aibã nhisi zõ. ⁶ Tinhipsara 'rata te a'ã nhamra, romhã su'u 'wai 'rata. ìsõrõwa hã âporé zaihã na te 're sa, 'ri hã. — Âne te tâma tinha.

⁷Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u pari, ma tô apã mo ìhawi, hãiwa ãma 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa hã.

Taha wa, te Conerizu hã sitême sô tihârâ zahuré, ìsôrôwa 're, tãma ìromhuri'wa norĩ zô. Tizadawa zapari'wa zô zama te hã, da'wapéi'wa zô. 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã'wa, da'wapéi'wa hã. ⁸Marĩ te te ì'madã'ázém na te tãma rowasu'u za'ra. Taha parimhã, ma tô satôri'za'ra, Zopi u si'aba'rê da.

⁹Tawamhã si'aba'rêi ré, ma tô tiwi ti'awê za'ra. Awê bâta na te duré ai'aba'rê, Zopi u. Tawamhã tamomo ma tô oto rosahutu za'ra.

Tawamhã ta norĩ hã, Conerizu te te ìsatôri'za'ra norĩ hã ìtême sihutu ô ré, abzuma ma tô Pedru hã sai'u 'ri nhisi hãpã u hãimo, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, mreme da. ¹⁰Tawamhã mra hã ma tô tiwĩ. Sa neza. Tawamhã sô danhipi ré, ma tô duré marĩ hã sabu, sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ìrosawêrê ne. ¹¹Hãiwa 'ridawa, ma tô sabu. Marĩ hã te we si'ra ti'ai u, zazahã hã wawê ne hã. Ìhã nhipti na ma we 'rã'ôtô. ¹²Abaze hã te ì're daba'wara, ìnhize hã ìnhi zei'ô zama siwazari, ti'ai baba di'i na te te sina 're ìrobãda'za'ra mono norĩ zama. Si zama te siwazari daba'wara. ¹³Tawamhã Pedru, ma tô wapa, ni'wai mreme hã. ãne te 'mahã:

— Pedru, aiwahutu, asima 'maiwĩri da, asai hã. — ãne te 'mahã.

¹⁴Tawamhã asa te tãma tinha:

— Ìnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ ìwasétêre hã te 're 'masi mono ô di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ìwê'ô hã.

¹⁵Tawamhã tãma ìrowasu'u'wa te duré tãma tinha:

— 'Re ìhãimana u'ãsi mono, marĩ hã ìwê na te te aima wasu'u wamhã, wasétê ô nherê, asiwi wê'ô ô di za.

¹⁶Tô ôhõ na si ma duré tãma ãma sahu, maparane. Taha pari, ma tô ti'ã apã, hãiwa u zazahã hã wawê ne hã.

¹⁷Tawamhã Pedru te zahadu ãma rosa'rata, te te ì'madã'ázém na hã marĩ te te tãma ìwasu'u hã te te waihu'u ô wa. Te te ãma rosa'rata ré, Conerizu te te ìsatôri'za'ra norĩ hã ma tô aihutu, 'ri nho'ômo u. Tawamhã Simahã nhorôwa zô ma tô dazadanharĩ za'ra. 'Ridawa, te aimasa oto. ¹⁸Tawamhã te sô da'mahãrà za'ra:

— E Sima Pedru hã te nhamra. — ãne te dazadanharĩ za'ra.

¹⁹Zahadu te Pedru hã ãma rosa'rata, te te ì'madã'ázém na. Tawamhã 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã ma tô Tipé'èzani na tãma waihu'u, ãne:

— Ôhõta, aibã norĩ hã te we asô sinharĩ za'ra, si'ubdatô ìhãiba norĩ hã.

²⁰Taha wa, ma'ápé aiwahutu, ìtême si'ra za'ra da. Ta norĩ hã zudezu'ô na 're hãimana za'ra mono nherê, tiwi aiwairĩ za'ra ô di za, wa hã te we atême ìsatôri'za'ra na dá'ãsina. — ãne ma tô Pedruhu ma waihu'u, 'Re ìhãimana u'ãsi mono pé'èzani hã.

²¹Tawamhã Pedru, ma tô si'ra oto, aibã norĩ u. Te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã Sima Pedru na ìnhisi hã. E marĩ da, te ìzô asinharĩ za'ra wa'wa. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

²²Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô wei wazatôri'za'ra atême, Conerizu na ìsisi hã. Ta hã aibã ìwê, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma 're ìwata u'ãsi mono. Duré zudezu norĩ te te 're ì'awêsãmri mono. Hãiwa ãma 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã ma tô po're pu'u Conerizu hã, asô hãrà da, asimirowasu'u hã te te wapari da. — ãne ma tô tãma sadawa wasu'u za'ra, Pedruhu ma.

²³Tawamhã Pedru te tãma rob'ru za'ra, 'ri para u sisisi da, sôtô za'ra da a'ã.

Tawamhã ma tō âma ti'awê za'ra. Awêpsi, te îme timorĩ za'ra, aibã norĩ me. Zezusihi zazei'wa norĩ zama te duré umro na İsiré ai'aba're, Zopi âma 're İhâimana za'ra mono norĩ hã. ²⁴Awêpsi te za aihutu, Sézareza u hã. Tame Conerizu hã te zahadu sô mapa. Sô İhârã za'ra norĩ hã te duré İsiré sô mapari za'ra, İsisânawã norĩ hã, duré İsiwadi norĩ zama.

Tawamhã Pedru norĩ hã ma tō aihutu. Sihutu wi, Pedru hã te 'ri tême mo. ²⁵'Ri para u sébré õ ré, ma tō sina uzusi 'ridawa u, Conerizu hã. Tawamhã Conerizu hã 'rã po sina, ma tō aime İpapara hi'rãtitõ, Pedruhu papara, tâma wapu wa, âma wata da. ²⁶Tane nherê, Pedru hã ma tō wahutu. Âne te tâma tinha:

— Aiwahutu. Wa hã asine hã a'uwê. — Âne te tâma tinha, Pedru hã.

²⁷Tawamhã te te sima rowasu'u zahuré sina, ma tō oto si'mazasi zahuré, 'ri para u. Da'ahã na ma tō sô tasi'rã'õtõ ni. ²⁸Tawamhã Pedru hã te te da'madã'ã wamhã, te dama tinha, âne:

— A norĩ wa'wa hã ma tō İwaihu'u pese za'ra wa'wa, 're İwahâimana za'ra mono zêm na hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ nhorõwa u 're wanhisisi waihu'u mono õ di. Wa norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're wahâimana za'ra mono wa, wa tiwi 're wasi'uwati pese za'ra, zudezu'õ norĩ wi. Âne 're İwahâimana za'ra mono zé hã. Tane nherê, 'Re İhâimana u'âsi mono hã ma tō İma waihu'u pese oto, ni'wa, İwê na 'Re İhâimana u'âsi mono te te İma wasu'u wamhã, zudezu'õ nherê, te İsiwi wê'õ tõ da. Âne ma tō İma waihu'u. ²⁹Taha wa, âma İzõ aihârã za'ra wa'aba wa, awa'awi wa tõ we atême İmorĩ za'ra wa'wa, İsiwairĩ âna. Ma'ãpé, İma rowasu'u za'ra wa'aba. E marĩ da, te âma İzõ İda'mazatõri za'ra wa'wa, we İmorĩ da, atême za'ra wa'aba. — Âne te dama tinha, Pedru hã.

³⁰Tawamhã Conerizu te asa tâma rowasu'u oto, âne:

— Bãdã si'ubdatõ ma tō İ'âma ai'utõ, aibã İtême İwisizém na hã. 'Re İhâimana u'âsi mono ma, İmreme ré, ma tō İtême wi, bãdã supra wi. Ti'uza hãirã na ma tō rob'uiwê, rowa'a nherê. ³¹Tawamhã te İma tinha, âne: "Conerizu, 'Re İhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme mono ré, ma tõ te te 're aiwapari ze. Duré da'âma 're aiwãri pese mono na ma tō aiwaihu'u. ³²Ma'ãpé da'mazatõri, Zopi u. Sima Pedruhu zõ aihârã. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa âma te nasi da'wa. Â poré zaihã na te İsõrõwa hã 're sa, 'ri hã." Âne te İma tinha. ³³Taha wa, wa tõ İsi'aba're na âma asõ da'mazatõ, we aimorĩ da. Taha wa, ma tõ we oto watême aiwi. Rowê di oto. Âhãna wa tõ âme wasi'rã'õtõ ni, 'Re İhâimana u'âsi mono nho'a, Wanhib'apito te te aima İpisutuzéb zarĩna, wa te wapari za'ra da, İsimiroti hã. — Âne te Conerizu hã tâma rowasu'u, Pedruhu ma.

Pedru hã Conerizu norĩ ma, te te İrowasu'uzé

³⁴⁻³⁵Tawamhã Pedru hã timreme na ma oto âma tâma sãna'rata za'ra, âne:

— Tõ ta, ahãna wa tõ waihu'u. Tõ sena 'Re İhâimana u'âsi mono hã ma tõ si'âma ropisutu, dawĩ 're sisawi tõ mono da, zudezu nherê, duré zudezu'õ nherê. Daro mono bã, İwê si da te 're 'manharĩ za'ra mono da, İmreme, da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za tõ te te sima 're da'awê aiwapsi. Misi, ma tõ te te da'âma sima 're rosa'rata, dawĩ 're sisawi tõ mono da. ³⁶'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tõ İwaihu'u za'ra wa'wa. Tizadawa wasu'u hã ma tõ wama waihu'u za'ra, wasiré İzarazéhé nhihudu norĩ ma. Zezu Cristu hã ma tõ watême satõri za'ra, te te wama rowasu'u za'ra da, 'Re İhâimana u'âsi mono âma rowê na 're İdanomro mono zêm na hã. Zezu Cristu hã, uburé Danhib'apito uptabi. Taha wasu'u ma tõ İwaihu'u za'ra wa'wa. ³⁷Wasiré İzarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai âma 're İhâimana mono zêm na hã

ma tō duré ĩwaihū'u za'ra wa'wa, Zezu Cristu hā. Zuwā Batita hā ma tō dama rowasu'u, ā dawabzuri hā da te 're 'manharī za'ra mono da. Taha parip si, wasiré Izarazéhé nhihudu norī nhipiti'ai mono bā, ma tō 're mo, Zezu Cristu hā. Darireza na danhipiti'a nho'ōmo nhisi āma 're ĩmorīzém na ma tō sāna'rata. ³⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Tipē'ēzani hā tāma tisō, Zezusihi ma, Nazaré āma aré 're ĩsāmra mono ma. Tiwaihū'u pese zama ma tō tāma tisō. Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norī nhipiti'ai wa'wai baba, ma tō 're mo, marī ĩwē hā te te dama 're ab'manharī mono da, dama ĩ'manharī waihū'u'ō hā. Duré, Wa'uburé nhimiwada'uri nhipitete zarina 're ĩhāimana siwamnarī za'ra mono norī hā ma tō te te 're apese. Āne ma tō ĩwē hā te te dama 're ab'manharī, ĩmana hā ĩsiré 're morī u'āsi wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne Zezu Cristu 're ĩhāimana mono zém na ma tō ĩwaihū'u za'ra wa'wa. ³⁹⁻⁴⁰ Wa norī hā Zeruzarē āma duré daza'rui mono bā, Izarazéhé nhihudu norī nhipiti'ai āma uburé Zezusi te te dama 're ĩ'ab'manharī wē mono na watōmo na wa te 're ĩ'madā'ā za'ra mono zéb zarina, wa tō wa te dama āma 're rowasu'u za'ra. — Āne te tāma rowasu'u za'ra, Pedru hā.

Te duré tāma rowasu'u za'ra:

— Ta hā, Zezu Cristu hā wedepo'o nnonhi'rāmi na da te dasiwi ĩsasōmrižém na ma tō dasiwi wīri ni. Tane nherē, bādā maparane āma si'utōri ō ré, ma tō apā hāiwa'utu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha pari, ma tō tāma pisutu Zezusihi ma, wama sihāi'ré za'ra da. ⁴¹ Aihīni, da te sabu za'ra ō di. Wa norī si wa tō wahāiba pisutu sabu za'ra ni. Romhā, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sima wawé za'ra, Zezusihi hāiwa'utuzém na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Taha wa, watēmep si ma tō satō, Zezusi hā hāiwa'utu parimhā. Wa tō ĩsiré wasaihuri ni. Wa tō duré ĩsiré āhuri ni, apā hāiwa'utu parimhā. ⁴² Taha wa, ma tō wama pisutu za'ra, ĩwasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Ma tō duré wapisutu za'ra, Zezusi hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisutu na, wa te dama 're wasu'u u'āsi za'ra mono da, dama rowairébé'wa da hā. Tawamhā dahāiba ré 're ĩdahāimana za'ra mono norī ma, te za te te dama 're arowairébé, duré 're ĩdadā'ā za'ra mono norī ma zama. ⁴³ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa sidāpāsi, ma tō Zezusi za te te dama 're ĩ'ab'manharī wē mono zém na wahi'rata norī ma, te te 're wasu'u sirōmo za'ra, āne: “Ō hā da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhā, dawasédé hā te za te te dama 're apari, te te da'āma 're ab'madā'ā mono tō da oto.” Āne ma tō wahi'rata norī ma, te te 're wasu'u za'ra, ĩsada wa wasu'u'wa norī hā. — Āne ma tō tāma rowasu'u za'ra, Pedru hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā zudezu'ō norī ma, Tipē'ēzani te te tāma ĩsōmri za'ra zé wasu'u

⁴⁴ Tawamhā Pedru hā zahadu te te tāma rowasu'u za'ra ré, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Tipē'ēzani hā tāma sōmri za'ra, Pedruhu mreme waparī'wa norī ma hā. Taha wa, ĩpē'ē mono bā ma tō sisisi, hāiwa hawimhā. ⁴⁵⁻⁴⁶ Tawamhā zudezu norī, Zezusihi zazei'wa 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, Pedruhu siré, Zopi hawi ĩsi'aba'ré norī hā ma tō āma titob'uzu za'ra, zudezu'ō norī āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani hā ta norī ma zama, te te oto sōmri za'ra wa. Taha wa, te zudezu'ō norī hā damreme amo na sima robzanhamri za'ra, timreme nai ō nherē. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma, te duré tiwata za'ra, ĩwaihū'u pese na. Āne hā te te waparī za'ra wamhā, te zudezu norī hā sima nharī za'ra, āne:

— Oro ō norī hā zudezu'ō za, ma 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Tipē'ēzani hā tāma sōmri za'ra. — Āne te zudezu norī hā sima nharī za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

⁴⁷ — 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'êzani hã tãma sômri za'ra, te te wama ìsômri za'ra ne hã. E 'wa hã te za tawamhã â hã tiwi sawi za'ra, â dawabzuri hã te te 'manharĩ tô za'ra da, ìwa. Mare di. Te za tô 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tô tãma nharĩ za'ra.

⁴⁸ Tawamhã ma tô tãma 'ru za'ra, Zezu Cristuhu nhisi na, ìsadawa para â dawabzuri hã te te 'manharĩ za'ra da, zudezu'ô norĩ hã. Tawamhã Pedru te siwi waptê, ì'rata sãmra za'ra da â'a.

11

Pedru hã zudezu'ô norĩ u timor'izém na ìsiwasu'uzé

¹ Tawamhã ìsazei'wa norĩ hã, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, Zezusihì zadawa wasu'u'wa norĩ me, ma tô wapari za'ra, ãne: “Zudezu'ô norĩ zama ma tô, u, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã saze za'ra, Zezusihì wasu'uwê hã.” ãne ma tô ìsazei'wa norĩ hã rowasu'u hã wapari za'ra, daza'ruì mono bâ. ² Tawamhã Pedru hã ma tô apâ mo, Zeruzarê u. Wisi wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra. Zudezu'ô norĩ âma te ãne sima rosa'rata za'ra, ta norĩ hã: “Zezusi hã da te saze za'ra nherê, danhihâiwata nhihâri ô wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're da'anho'reptui mono ô di za.” ãne te sima rosa'rata za'ra. ³ Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, Pedruhu ma, ãne:

— Zudezu'ô norĩ âma te nasi asô, ìsihâiwata nhihâri'ô norĩ nhorôwa âma. Ma tô duré nasi ìsiré asa za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴ Tawamhã Pedru hã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ìsãna'rata hawi uburé âma ìromhâimana mono zém na hã. ãne te tãma siwasu'u za'ra:

⁵ — Zopi âma ìnhamra ré, wa tô marĩ hã 'madâ, ìnhotô ô nherê, ìnhotô 'rowi te ìrosawêrê ne. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìmreme ré, wa tô 'madâ. Zazahâ hã wawê ne hã ma tô we ìtême si'ra, hãiwa hawi. ìhã nhipti wahuré na ma tô we âma wasisi. Tawamhã ìnho're ma tô nomro. ⁶ Ì'remhã te 'madâ'â wa, wa tô ropodo hã ab'madâ, ìpoto mono bâ. Abaze hã siwazari, wa tô ab'madâ, ìsahi zama. Tì'ai baba di'ì na te te sina 're ìrobâdâ za'ra mono norĩ zama, duré hãwi 're ìsisa'rei mono zama, si hã wa tô ab'madâ, siwazari. ⁷ Ni'wai mreme hã wa tô duré wapa. Te ìma tinha, ãne: “Pedru, aiwahutu. Asima 'maiwĩrĩ da, asai hã.” ãne ma tô ìma tinha. ⁸ Tawamhã wa tô asa tãma tinha: “Ìnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ hã ìwasétére hã te 're 'masi mono ô di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ìwê'ô hã.” ãne wa tô asa tãma tinha. ⁹ Tawamhã hãiwa hawi te we duré ìma tinha, ãne: “'Re ìhâimana u'âsi mono, marĩ hã ìwê na te te aima wasu'u wamhã, wasété ô nherê, asiwi wê'ô ô di za.” ¹⁰ Tô ôhõ na si si'ubdatô ma tô ìma tinha. Tawamhã apâ ma tô ti'â, hãiwa u. ¹¹ Apâ te te âri parip si, aibâ norĩ hã si'ubdatô ma tô ìzô 'maihihutu, ìza'warizéb u hã. Sézareza hawi da te âma ìtême ìsatôrĩ za'ra hã ma tô ìzô aihutu. ¹² Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô ìma waihu'u, awa'awi ìme ìmorĩ za'ra da. Taha wa, wa tô ìme ìmorĩ za'ra. ìsazei'wa norĩ hã, Zopi hawi ìsiré we ìsi'aba'rê norĩ hã 6 na ìhãiba hã, ta norĩ hã ma tô duré ìsiré ai'aba'rê, Sézareza u. Wasihutu wamhã, aibâ hã ìzô ìhãrâ nhorôwa u wa tô asisi ni, 'ri para u, Conerizuhu nhorôwa u. ¹³ Ta hã ma tô wama rowasu'u za'ra, hãiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa 'ri para u ìtême ìsihãirê na. ìtême wisi wamhã, ma tô ãne tãma rowasu'u: “Ma'ápé, da'mazatôrĩ, Zopi u da'maimorĩ da, Sima Pedruhu zô. ¹⁴ Ta hã te za Zezusihì wasu'uwê na aima rowasu'u za'ra wa'wa, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te asô'reptu za'ra wa'aba da, aihĩni

asōrōwa āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama." Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa nhimirowasu'u hā, aibā ma.

¹⁵ — Tawamhā wa hā wa tō tāma rowasu'u na sāna'rata oto. Te rowasu'u ré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Tipē'ēzani hā tāma sōmri za'ra, ĩsāna'rata hawi te te wama ĩsōmri za'ra ne hā. ¹⁶ Tawamhā Wanhib'apito mre me na wa tō po're puru, ĩwana te te wama ĩrowasu'u za'ra hā, āne: "Zuwā Batita hā ma tō ā uptabi na si te te 're da'ahāiba ubu, ā dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhā. Taneĩ ō di za oto. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te za oto Tipē'ēzani na te te 're aihāiba ubu za'ra wa'wa, ĩré 're anomro u'āsi aba mono da." Āne ma tō wama rowasu'u. ¹⁷ Wanhib'apito Zezu Cristu, wa te 're saze za'ra mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Tipē'ēzani hā wama sōmri za'ra. Misire ōhō si we te te wama ĩsōmri za'ra ne, ma tō tāma sōmri za'ra, ta norĩ ma. E marĩ, wa za tawamhā wa hā 'manha. E 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩ'manharĩ, wa za ĩsiwi wē'ō. E wa za ĩsiwi dawē'ō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, te te sima dawē nherē. Mare di. Te dawē'ō ō di za. — Āne te tāma nharĩ za'ra, Pedru hā.

¹⁸ Āne hā te te wapari za'ra wamhā, asa te te tāma nharĩ waihu'u za'ra ō di oto. Taha wa, ma tō āma tiwata za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma. Tawamhā te oto sima rowasu'u za'ra, āne:

— 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō zudezu'ō norĩ zama pisutu za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono siré, rowē na 're hāimana u'āsi za'ra mono da. — Āne te sima rowasu'u za'ra, zudezu norĩ, ĩsazei'wa norĩ hā.

Ātizotiza āma Zesusihi zazei'wa norĩ 're ĩhāimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁹ Tawamhā Esitéwā da te dasiwi ĩwĩrízéb zarina, ĩsazei'wa norĩ āma da te rowasété za'ra wa, ma tō da te ropé, ĩsazei'wa norĩ hā Zeruzarē hawi. Penisiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, ma tō da te ropé, duré Sipri na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, duré Ātizotiza na 'ri nho'ōmo nhisi u zama. Si'aba'rēi ré, zudezu norĩ ma si ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na rowasu'u za'ra, Zesusihi wasu'uwē na. Zudezu'ō norĩ ma, zahadu te te āma rowasu'u za'ra ō di. ²⁰ Tane nherē, ĩhāiba amo norĩ hā, Sipri na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma aré 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā, duré Sireni āma danhipti'a nho'ōmo amoi āma aré 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā, ma tō ai'aba'rē, Ātizotiza na 'ri nho'ōmo nhisi u. Ta norĩ hā zudezu norĩ ma si, te te rowasu'u za'ra ō di, Wanhib'apito Zesusihi wasu'uwē na hā. Zudezu'ō norĩ ma zama, ma tō āma rowasu'u za'ra. ²¹ Tawamhā Wanhib'apito hā ma tō ō norĩ hā pawaptob za'ra, tiwaihu'u pese na. Taha wa, da'ahā na ma tō saze za'ra ni oto, Wanhib'apito niwĩ 're dahāimana za'ra mono da oto.

²² Tawamhā taha wasu'u hā ma tō ĩsazei'wa norĩ hā wapari za'ra, Zeruzarē āma siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ hā. Te te wapari za'ra wamhā, Banabé hā ma tō satōri za'ra, Ātizotiza u morĩ da. ²³ Tamomo wisi wamhā, ma tō waihu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩwē na dama 're ĩsōpru mono zém na hā tame. Taha wa, toi uptabi di, Banabé hā. Tawamhā ma tō dama roti, āne:

— Aihĩni, aipē'ē na sada 're asimi'ē za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito niwĩp si 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da. — Āne te dama roti, Ātizotiza āma hā. ²⁴ Banabé hā, aibā ĩwē. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani na si 're ĩmorĩ u'ā, ta hā. Wanhib'apito te te sina 're ĩ'umhasi u'āsi mono, ta hā. Taha wa, ma tō Wanhib'apito zazei'wa hā dasina tahā'ā ni, Banabéhé nhimirowasu'u zarina.

²⁵ Banabé hã te oto mo Tasu u, Saruhu zô te te robzabu da. ²⁶ Tawamhã tamomo wisi wamhã, ma tô sôpêtê. Ta hawi, ma tô apâ saprô, Âtizotiza u. Tame te aimasisi zahuré oto. Îsazei'wa norî, siré 're îsi'rã'õtô mono norî 'rata te 're simasisi zahuré, te te dama 're rowahutu zahuré mono da. Misi ma tô âma tiwahub zahuré, te te 're da'apawaptob zahuré mono ré hã. Tame ma tô Cristuhu nhîb'a'uwê na da te 're sisi nã'rata za'ra, Zezusihi nhîrã zarina 're ïnomro mono norî hã, Âtizotiza âma hã.

²⁷ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norî hã, ni'wam norî hã te ai'aba'rê, Zeruzarê hawi, Âtizotiza u. ²⁸ Adabu na aibã nhisi hã te ïme timorî za'ra, tisiré Îsadawa wasu'u'wa norî me. Tawamhã Âtizotiza u sihuutu wamhã, Adabu hã ma tô hãwi za. 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani te te tâma ïwaih'u'uzéb zarina, ma tô dama waihu'u siro romhã ré, amnho hã daro mono bâ za dawî ïsi'utôri mono na hã. (Roma âma danhib'apito Caradiu hã te te dama 're roti mono ré, ma tô âne hã tô da'âma tiromhãiba, amnho ô na hã.)

²⁹ Taha wa, Zezusihi zazei'wa norî hã ma tô sima roti za'ra, Îsibro hã ïhãiba mono bâ tâma 're ïhâimana za'ra mono zéb zarina, te te po'o mono da, Zudeza âma Îsazei'wa norî ma, te te tâma sômri za'ra da. ³⁰ Tawamhã ma tô te te tâma po'o. Tawamhã Banabé norî hã ma tô ïrê satôri zahuré ni Zeruzarê u, Saruhu me, tame da'madâ'â'wa norî ma, te te sômri zahuré da, Îsibzari za'ra hã.

12

Pedru hã dazazém hawi 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïsô'reptuzé wasu'u

¹ Tawamhã apito Erodihi zadawa para ma tô Îsazei'wa norî ma, da te tâma 're rob'manharî wasété za'ra. ² Taha wa, Zuwãhã dub'rada hã, Ti'adu hã ma tô dasiwi wîrî ni, Îsi'uwazi 'wa pa na, apito Erodihi zadawa para. ³ Tawamhã zudezu norî hã ma tô siwi wêsãmri za'ra, Ti'adu da te dasiwi ïwîrîzê hã. Taha wa, Erodi hã ma tô Pedruhu zama dama ti'ru, da te dasiwi âri da, dazazéb 're, da te sêrê da. ï'u'êtê duptoï'ô na dasa, da te 're ïhuri mono zé bâta na ma tô siwi ti'â. ⁴ Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi tisê, dazazéb 're. Pascowa na dato nhisi hã si'utôri parip si, dama rowairébé'wa norî nho're sab da, ma tô a'â siwi tisê, dazazéb 're, dama rowairébé'wa norî hã da te ïwîrîzêb da hã, te te siwi âma rowairébé da. Taha wa, da'wapéi'wa norî hã te nasi 'madâ'â za'ra siwa'râmi. Maparane si'uiwa na si mararé te ïtême ai'aba'rê. Abzuma zama te nasi siwa'râmi ai'aba'rê, barana zama, mara wa'wab zama, te te nasi 'madâ'â za'ra da. Uburé hã 16 na ïhãiba za'ra hã, da'wapéi'wa norî hã. ⁵ Pedru hã dazazéb 're, sãmra nherê, Îsazei'wa norî hã te sa'êtê âma mreme zusi u'â, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, siré 're ïsi'rã'õtô mono norî hã.

⁶ Pedru hã Erodi te te dama ï'ruzé hã romhure di oto, dama rowairébé'wa nho're sab da hã oto. Awêpsi te za dasiwi wazere ni, danho'a te te siwi âma rowairébé da, niha wamhã, da te dasiwi wîrî da. Tawamhã Pedru hã te oto nhono, barana. Da'wapéi'wa norî wa'wa, maparane ïsi'uwazi nhorô rutu ré te nhono, pawasisi ré. 'Ridawa ï'madâ'â'wa norî hã te duré aima'wara zahuré. ⁷ Tawamhã hãiwa âma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã awa'awi ma tô ïtême wi, mara wa'wa. Mara wa'wam nherê, dazazéb 'remhã oto robrã di, 'ri 're wa'wa âma hã. Hãiwa hawi romhuri'wa hã ma tô Pedru hã rési Îsisé âma, utu da. Te tâma tinha, âne:

— Ai'aba'rê na aiwahutu. — Æne te tâma tinha.

Taha wa, ïpawasisizê hã si'uihã na ma tô tâma asisina, ïsi'uwazi nhorô rudu hã.

⁸ Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa hã te duré tâma tinha:

— Ai'uzā hā ai'usisizém na asima wasisi. Aipara'uza zama asima za na. —
 Āne te duré tãma tinha.

Tawamhā Pedru, ma tō āma saze, te te 'manharī da. Te duré tãma tinha:

— Ai'ubuzé ĩhāpa ré, we ĩzarina aimorī. — Āne ma tō duré tãma tinha.

⁹ Tawamhā sōtō 'rowim newa, ma tō ĩsarina watobro Pedru hā, te te ĩrosawērē newa. Te te waihu'u ō di, tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa, ĩtēme ĩwisi na hā, hāiwa hawi. ¹⁰ Tawamhā 'ridawa 'madā'ā'wa ĩmorī'rada hā ma tō sa're zahuré. Taha nhana're ĩsa hā ma duré sa're zahuré, Pedru norī hā. Tawamhā ma tō aimasisi zahuré oto, dazazé 'wawi wa'ra 'ridawa u si'uwazi 'manharī na 'ridawa nhito pese u. Tawamhā uihā na ma tō 'ridawa nhitobzé hā tãma aiwanhizari zahuré. Ōne haré ma tō oto tipusi zahuré. Bādādi na ma tō tineb zahuré. Tawamhā hāiwa hawi romhuri'wa hā ma tō Pedruhu wi aimani, awa'awi. ¹¹ Taha wa, Pedru hā ma tō 'rāwi sina rosa'rata:

— E niha. Te rosawērē newa. Tane nherē, tō sena ma tō Wanhib'apito hā we ĩtēme satō, hāiwa hawi tãma ĩromhuri'wa hā Erodihī wi, te te ĩnho'reptu da, zudezu norī te te sima ĩwē za'ra zéb zarina, ĩdā'ā tō da. — Āne ma tō sima tinha.

¹² Tawamhā, āma ĩromhāimanazém na tō sena te te oto sina waihu'u wamhā, Marizaha nhorōwa u ma tō mo, Pedru hā. Zuwā Marcusihī na, Mariza hā. Tame da'ahā na ma tō tasi'rā'ōtō ni, āma damreme zusi da. Tamomo te oto mo, Pedru hā. ¹³ Wisi wi, ma tō 'ri 'wawi 'ridawa nhitobzé hā ta'a. Tawamhā dama romhuri'wa hā ma tō ĩtēme wahudu pi'ō hā, Rodi na ĩsisi hā 'ridawa ta'a'wa, te te waihu'u da. ¹⁴ Tawamhā Pedruhu mreme te te waihu'u wamhā, ma tō tãma rowē watobro. Rowē te, si'aba'ré na apā sipi'rai wa, ma tō 'ridawa na po're ha'ā. Te te tãma 'ridawa āna, te tisiré norī ma te te wasu'u da, wara. Āne ma tō tãma wasu'u za'ra:

— Pedru hā te za, 'ridawa. — Āne te tãma wasu'u za'ra. ¹⁵ Taha wa, te pi'ōi ma nharī za'ra:

— Mare di. A hā asimiza'rese ō di.

Te duré asa tãma nharī za'ra:

— Tō sena te za, Pedru hā.

Tawamhā te oto nharī za'ra, āne:

— Āté Pedruhu 'madā'ā'wa te za, hāiwa hawi 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa hā.

¹⁶ Āne ré, te Pedru hā nasi 'ridawa ta'a. Taha wa, ma tō oto tãma 'ridawa za'ra. Te te sabu za'ra wamhā, uihā na ma tō āma titob'uzu za'ra, tō sena na. ¹⁷ Tawamhā Pedru hā ma tō tinhib'rada hā tãma wē za'ra hāimo, ari'iwī si'ubumro da. Taha pari, ma tō tãma siwasu'u za'ra, Wanhib'apito hā dazazém hawi, te te ĩwazere na. Te duré tãma nharī za'ra:

— Ti'aduhu ma, te za ĩwasu'u za'ra wa'wa, duré ĩsiré ĩsazei'wa norī ma zama. — Āne te tãma sihāiba 'ru za'ra. Taha pari, ma tō tiwi timorī za'ra nimomo.

¹⁸ Tawamhā āma awē wamhā, awē wi, da'wapéi'wa norī hā Pedru te te siwi sa'rese za'ra ō wa, ma tō tãma tipē'ēwara za'ra, da'wapéi'wa norī hā.

¹⁹ Pedruhu zō sōpré pese da, ma tō Erodi hā tãma sō rob'ru za'ra. Sō sōpré pese nherē, te te siwī sāmri ō di. Taha wa, Erodi hā ma tō ĩ'madā'ā'wa norī hā sadanharī pese za'ra, Pedruhu āma. Taha pari, ma tō dama 'ru za'ra, da te simro da, dazazé 'madā'ā'wa norī hā.

Apito Erodihī dā'āzé wasu'u

Tawamhã apito Erodi hã ma tô mo, Zudeza na danhipti'a no'ômo nhisi hawi, Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi u, tame sãmra da a'â.

²⁰ Tawamhã apito Erodi hã ma tô sahi u'âsi dazada hâimana, Tiru na 'ri nho'ômo nhisi âma 're İdahâimana za'ra mono norĩ zada, duré Sido na 'ri nho'ômo nhisi âma 're İdahâimana za'ra mono norĩ zada zama. Taha wa, Tiru hawi ma tô da'madâ'â'wa norĩ hã ai'aba're, apito Erodihi u, Sido hawib zama. Erodi hã te te siwi sadaihu' u da, ma İtême sito. Tawamhã Barasitu na Erodihi nhibro' madâ'â'wa nhisi u uimrehêne, ma aihutu. Tawamhã te âne tâma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma:

— Ma'âpé, wa'âma aime za'ra na, Erodihi me apâ wa te wasima ropese za'ra da, wasazé hã wa te duré wasima 're uipra za'ra mono da, İsib'a'uwê norĩ wi apâ. — Âne te tâma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma. Tawamhã Barasitu hã ma tô âma saze za'ra, âma sime za'ra da. Taha pari, ma tô Erodihi u aihutu duré, te te sadawa pibu za'ra da duré ta hã, tisazé hã te te 're İ'uipra za'ra mono zéb da hã apâ. ²¹ Taha wa, Erodi hã bâdâ te te sima İpisutuzém na ma tô ti'uza wê İhâpa hã sima tisê. Danhib'apito 're İsimasisi mono zéb âma ma tô nhamra, tinhimirotizéb âma, te te dama roti za'ra da. ²² Tawamhã te te dama roti za'ra pari, ma tô âne âma tawata za'ra ni, damreme 'râihâ na:

— Ôhõ mreme hã, aibâ mreme ô di. İhâiba'ô mreme, İwaihu'upese mreme. — Âne te âma tawata za'ra ni, İwaihu'upese newa.

²³ Tawamhã awa'awi ma tô hâiwa âma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã azâ, İhâzé pire na, Erodi hã. 'Re İhâimana u'âsi mono âma si 're İdawata za'ra mono zé hã te te sima sawi wa, ma tô azâ. Marĩ hã İsâna wai'u ne hã âma sépu' u wa, ma tô dârâ, Erodi hã.

²⁴ Tawamhã 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ropé, 'ri pâ. Sadawa wasu'u za'êtê di oto.

Banabé norĩ hã Saruhu me, Âtizotiza u apâ İnebzé wasu'u

²⁵ Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô apâ tineb zahuré, Saruhu me, Âtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u. İsazei'wa norĩ nhizari te te İ'wapé zahuré hã te te dama sômri zahuré pari, ma tô apâ tineb zahuré, Zeruzarê hawi. Zuwâ Marcusi hã te İsiré timorĩ zahuré.

13

Banabé norĩ hã tinhimiromhuri na te te İsâna'rata zahuré zé wasu'u

¹ Tawamhã Âtizotiza âma 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré dama rowahutu'wa norĩ hã te 're si'ubumro, İsazei'wa norĩ wazari. Âne İsisi za'ra hã: Banabé hã, duré Simi'â hã, İsisi amo hã Hâira na; duré Rusizu, Sireni âma aré 're İsâma mono hã; duré Saru hã, duré Mana'ê hã, apito Erodihi siwadi aré, Mana'ê hã, Erodihi nhorôwa âma siré prédub zahuré wa. ² Tawamhã nimahâ bâtâ na ma tô ta norĩ hã saihuri âna asimro a'â, Wanhib'apito âma wata za'ra da. Taha wa, ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani hã âne tâma waihu'u za'ra:

— Banabé norĩ ma, wa tô romhuri hã pisutu zahuré, Saruhu me. Te te İma 're romhuri zahuré mono da, wa tô İsima pisutu zahuré, ta norĩ hã. Taha wa, te İpisutu zahuré zéb zarina, te za oto tâma İpisutu za'ra wa'wa, asiti wa'aba oto neb zahuré da. — Âne ma tô tâma waihu'u za'ra.

³ Tawamhã 'Re İhâimana u'âsi mono ma, te duré mreme zu, saihuri âna. Tinhib'rada ma tô İ'râi âma sa'ra za'ra, Banabé norĩ 'râ nhisiwi, 'Re İhâimana u'âsi mono te te tâma İwaihu'u za'ra zéb zarina, te te tâma pisutu za'ra da, romhuri hã. Taha parip si, ma tô siwi satõri zahuré, neb zahuré da oto.

Sipri âma Banabé norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

⁴Tawamhã Banabé norĩ hã ma tō tineb zahuré, Saruhu me. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani ré, ma tō tineb zahuré, Sere'usiza na 'ri nho'ômo nhisi u. Ta hawi, te duré tineb zahuré, Sipri na rob'ré za'iti nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na ma tō saprĩ zahuré, dame. ⁵Tawamhã ma tō aimasisi zahuré, Saramina na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame ma tō tinhimiromhuri na sãna'rata zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tō tame 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã dama sadawa wasu'u zahuré. Zuwã Marcusi hã ma tō ĩme timorĩ zahuré, romhuri na te te pawaptob zahuré da.

⁶⁻⁸Sipri na rob'ré za'iti nhisi wa'wai baba, si'aba'réri wamhã, ma tō aihutu, Paposi na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame abzé tede'wa hã ma tō sôpêtê za'ra, zudezu norĩ siré hã, Bazezusi na ĩsisi hã. Deredu norĩ nhiminhisi na hã Erima na ĩsisi amo hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, te taré te te dama 're rowasu'u. Danhib'apito siwadi, Bazezusi hã. Sézi'u Paru na danhib'apito nhisi hã. Ta hã, rosa'rata waihu'u pese 'wa. Tawamhã ma tō sô tihârâ zahuré, Banabé norĩ zô Saruhu me, te te wapari pese da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã Erima hã abzé tede'wa hã ma tō 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tiwi wê'ô zahuré, danhib'apito hã Zezusihi wasu'uwê te te saze tō da. ⁹Tawamhã Saru, Paru na ĩsisi amo hã ma tō aptete, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani na. Taha wa, abzé tede'wa te te 'madâ'â sina, ¹⁰ma tō tâma tinha, âne:

— Wa'uburé 'ra, a hã. Uburé ĩwê nhitob'ru, a hã. Aihãimana nhipese di. ĩwasété si, te asima 're ĩ'azawi pese mo. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã wê nherê, te dawi âma 're ĩ'azapĩ u'âsi mo, ĩwasétére na. ¹¹Âhãna, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za ai'azâ. Tawamhã te za a'â atob'a. Bâtâ nhimirowa'a hã 'madâ'â ô di za a'â. — Âne te tâma tinha, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma tō titômozazu, Erima hã. Ma tō tiwi tirobra duré, tob'a wa. Taha wa, ma tō te te nasi rob'upi dazô, ni'wa hã te te saprõni da. ¹²Tawamhã danhib'apito hã aibâ ĩtob'a na te te 'madâ'â wamhã, ma tō saze, sena na Zezusihi wasu'uwê hã. Wanhib'apito nhimiroti na ma duré titob'uzu.

Âtízotiza amoi âma Paru norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

¹³Tawamhã Paru norĩ hã te ai'aba'ré, Paposi hawi, Pãpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na te ai'aba'ré, dame. Tane nherê, Zuwã Marcusi, ĩme morĩ zahuré ô di. Ma rême zahuré, Zeruzarê u morĩ da apã. Pãpiriza u sihutu wamhã, Peredi na 'ri nho'ômo nhisi u te ai'aba'ré, Paru norĩ hã. ¹⁴Ta hawi, te duré ai'aba'ré, Pisidiza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Tawamhã ma tō aihutu, Âtízotiza na 'ri nho'ômo nhisi u. Sihutu wamhã, sabadu na ma tō asisi, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame te asimro ni. ¹⁵Tawamhã ma tō ni'wa hã dama sôré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érezém na hã. ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te duré dama sôré. Te te sôré za'ra parimhã, rowahutuzéb âma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tō Paru norĩ hã âne 'mahârâ za'ra, te te dama rowasu'u za'ra da:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, asima wê za'ra wa'aba wamhã, te za wama ĩrowasu'u za'ra wa'wa, wama robze za'ra da. — Âne ma tō 'mahârâ za'ra.

¹⁶Taha wa, Paru hã hãwi ma tō za. Tinhib'rada, ma tō dama wê, ari'iwi dasi'ubumro da. Tawamhã te dama tinha, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Duré zudezu'ô norĩ, a norĩ wa'aba zama wasiré ô nherê, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're

aiwata za'ra wa'aba mono norĩ hã, ĩwapari za'ra wa'aba. ¹⁷ Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhĩb'apito hã ma tũ wahi'rata norĩ hã sima pisutu za'ra, ãma sib'a'uwẽ za'ra da. ĩsihudu sidãpãsi, ma tũ te te 're apawapto, sitẽbrẽ da, Ezitu ãma tisirẽ'õ norĩ 'rata 're si'ubumroi mono ré hã. Ta hawi, ma tũ sani za'ra, tiwaihu'u pese na. ¹⁸ A'ubuni wi, 're dahãimana za'ra mono ré, ma tũ te te 're da'ab'madã'ã pese, ãma 're dazaihã popo'o za'ra mono nherẽ. 40 na ma tũ da'ãma tiwahu, a'ubuni wi te te 're da'ab'madã'ã mono ré hã. ¹⁹ Cana'ã na romnhisi ãma ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'uprosi. 7 na dapoto mono bã ma da'uprosi, a'uwẽ norĩ hã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono hã. Tawamhã tinhib'a'uwẽ ma, ma tũ sũmri za'ra ti'a hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma. ²⁰ ĩwa dawi 're rob za'ra mono ré hã, 450 na ma tũ ãma tiwahub za'ra.

— Tawamhã dama ĩmreke pire norĩ hã misi sidãpãsi ma tũ dama pisutu za'ra, ĩsadawa para dama rowairẽbẽ'wa 're hãimana za'ra mono da, Samuwẽ hã ĩpotozẽb u. Tawamhã ma tũ podo, Samuwẽ hã. Prẽdu wamhã, ta hã ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u. Ta hã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa, Samuwẽ hã. ²¹ Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tũ tiwi waptẽrẽ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, ni'wa hã danhib'apito ne, te te 're ĩda'uwati mono da hã, te te pisutu da. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tũ tãma hãiba nhomri za'ra, Sau hã da'uwati'wa da. Sauhu mama hã, Tisi na ĩsisi hã. Bẽzamihĩ nhihudu ta hã, Tisi hã. Sau hã te te 're da'uwati mono ré hã 40 na ma tũ ãma tiwahu. ²² Tawamhã te te oto 're da'uwati mono tũ da, ma tũ waze, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ĩsa'u hã ma tũ Dawi hã dama hãiba nho, da'uwati'wa da oto. Ta hã ma tũ durẽ wẽsã oto. ãne te te ĩwẽsãmri zẽ hã: “Dawi hã Zeséhẽ 'ra hã ĩma wẽ di. ĩnhimiroiti te te ãma uwaĩmrami da, te za te te 're ĩwapari u'ãsi.” ãne ma tũ Dawi hã wẽsã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ²³ Dawihi nhihudu uwaibaba, ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã pisutu Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nho'reptui'wa da hã. Wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutuzẽb zarina, ma tũ pisutu. ²⁴ Zezusi hã tinhimirohmuri na te te dama sãna'rata õ ré, ma tũ Zuwã Batita hã te te dama 're rowahutu, wasirẽ Izarazéhé nhihudu norĩ ma, dawasẽtẽ wi 're dasipizari za'ra mono da, durẽ ã dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. ²⁵ Tawamhã tinhimirohmuri te te ĩsazãrizẽb u romhutu wapsi, te dama siwasu'u, ãne: “Cristuhu zũ te 're asimipari za'ra wa'aba mo. Tawamhã te ĩ'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, Cristuhu newa, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu newa. Tazahã, ta hãĩ õ di, wa hã. ĩza'u si ĩma ĩpire hã te za wei mo. Wei wisi wapsi, wa hã tãma ĩwapure di za. Tãma ĩwapure wa, ĩpara'uza wasisizẽ, te apã tiwi wasihu waihu'u õ di za, ĩnhisẽ wa.” ãne te dama siwasu'u, Zuwã Batita hã. — ãne ma tũ Paru hã dama rob'rãzarõtõ, dahi'rata nhihudu uwaibaba, Zezusi we ĩmorizẽm na hã.

²⁶ Te durẽ dama tinha:

— Wasirẽ Abra'ãhã nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba, durẽ zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ zama. Uburẽ wa'udãna ma tũ ĩwasu'uwẽ hã wei watẽme satõri za'ra, wahãiba mono bã, danho'reptuzẽ wasu'u hã. ²⁷ Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã, durẽ tame dama ĩpire norĩ zama, Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te waihu'u za'ra õ di. Sabadu sidãpãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'érẽ hã da te dasima 're sũrẽ za'ra mono nherẽ, ĩwasu'u hã te te waihu'u za'ra õ di, ta norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã dã'ã da, te te siwi ãma roti wamhã, te te waihu'u za'ra ãna, ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã siwi ãma uwaĩmra, si'uihã na. ²⁸ Zezusi hã

marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ õ nherê, ma tõ õ norĩ hã siwi waptê, Piratuhu wi, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, wasété ré ne. ²⁹Tawamhã Zezusihi âma uburê 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'éré 'rada hã te te siwi âma uwaimrami parip si, ma tõ siwi si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Ma tõ siwi tisê, êtê zahâpã wa, ab're 're. ³⁰Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tõ apã hãiwa'utu, dâ'ã uptabi nherê. ³¹Tawamhã apã hãiwa'utu pari, ma tõ nasi dama sihãiré, båtã ahã na, Zezusi hã. Darireza hawi, Zeruzarê u aré ĩsiré ĩsi'aba'rê norĩ ma, ma tõ nasi sihãiré. Ta norĩ hã te oto te te dama 're wasu'u wê za'ra Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

³² — Wa norĩ zama ĩwasu'uwê hã wa te aima sômri za'ra wa'aba da, wa ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni. ³³'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisudu hã ma tõ wama âma uwaimrami za'ra oto, wasiré ĩsihudu norĩ ma. Zezusi hã ma tõ apã hãiwa'udu. Apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u na 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma danho're na rob'ui'éré, ĩsãna'remhã, te wama wasu'u, âne:

“A hã ĩ'ra. ã båtã na aihãiwa'utuzé båtã na wa za Aimagama na aima 're ĩhâimana.”

³⁴ — Duré âma rob'ui'éré 'rata hãiba amo hã te duré wama wasu'u 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Zezusi dâ'ã uptabi nherê, apã za te te ĩhãiwa'utuzém na, dâ'ã u'âsi nomro tõ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te tinha:

“Dawihĩ ma, tõ sena marĩ ĩwê na te tãma ĩropisutuzém na wa za taha u'âbã aima âma uwaimrami za'ra wa'wa.”

Ãne ĩmreme na rob'ui'éré hã. ³⁵Ĩhãiba amo na rob'ui'éré ĩsãna'remhã, te duré wama wasu'u:

“Te te aima 're ĩromhuri wê u'âsi mono hã dâ'ã wamhã, rême õ di za, hãiba 'ro tõ da.”

Ãne te wama wasu'u. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtõ, rowasu'u 'rata na hã.

³⁶Te duré dama rowasu'u:

— Dawi hã ti'ai âma 're morĩ ré, ma tõ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma sina uwaimra, te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Te te sina tãma uwaimrami pari, ma tõ dârã, Dawi hã. Ĩhi'rata norĩ 'ru âma êtê zahâpã wa ab're wa, ma dasiwi sêrê ni. Da te dasiwi sêrê wamhã, ĩhãiba hã ma ti'ro. ³⁷Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono apã te te ĩhãiwa'udu hã, 'roi õ di. Hãiba wê na ma tõ apã hãiwa'utu.

³⁸⁻³⁹Wasiré norĩ, ma'ápé aihĩni ĩwapari pese za'ra wa'aba, tõ sena na waihu'u za'ra wa'aba da. Danho'reptuzé wasu'u hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zezusi hã, dawasété pari'wa. Duréihã, Mozési hã ma tõ wahi'rata norĩ ma âma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na. ĩsimiroti zarina 're dahâimana za'ra mono nherê, dawasédé da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, âma. Tane nherê, ahãna Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zarina, te za oto te te 're da'awêsãmri. ⁴⁰⁻⁴¹Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tõ âne na âma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, âne:

“Re aihâimana za'ra wa'aba mono ré, wa za niha dama rob'manha, ĩpipa na. Tawamhã za te dama ĩrob'manharĩzém na te za âma 're asiwawã za'ra wa'aba mo, ni'wa hã te te âma 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono nherê.

'Madã'ã za'ra wa'aba. A norĩ wa'wa hã ĩ'ãma aiwãzê za'ra wa'aba norĩ hã, te za tãma 're a'rãmi za'ra wa'aba mo, ĩnhimirob'manharĩ pipa ma. Tawamhã ĩzadawa para te za ai'utõrĩ 'wa.”

Āne 'Re Īhāimana u'āsi mono mreme hā. Ma'āpē āma rosa'rata pese za'ra wa'aba za āne na hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimirob'manharī pipa zé hā asina uwaimrami za'ra wa'aba tō da. — Āne te Paru hā dama rob'rāzarōtō.

⁴²Tawamhā Paru norī hā zudezu norī te, rowahutuzém hawī pusi zahuré wi, ma tō waptērē zahuré ni, sabadu amo na te te dama rowasu'u na sahu zahuré da. ⁴³Tawamhā rowahutuzém hawī dawairébé wamhā, da'ahā na te Paru norī siré ai'aba're ni, Banabéhé me, zudezu norī hā, duré zudezu'ō norī hā, zudezu norī hāimanazéb zarina 're Īhāimana za'ra mono norī zama. Tawamhā ma tō tāma rotī za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimipawaptobzém na siptete sina āma 're hāimana u'āsi za'ra mono da.

⁴⁴Tawamhā sabadu amo na aihīni ma tō tasi'rā'ōtō ni, 'ri nho'ōmo āma 're Īdasi'ubumroi mono hā, Wanhib'apito zadawa wasu'u hā da te wapari za'ra da. Da'umro di, da te ĩwapari za'ra ō hā. ⁴⁵Tane nherē, da'ahā na Īdasi'rā'ōno hā zudezu norī hā te te da'madā'ā za'ra wamhā, ma tō āma da'ruiwapari za'ra. Tawamhā Paruhu mreme hā ma tō dawī wē'ō za'ra, zudezu norī hā. Taha wa, timreme na ma tō nasi āma tāma wa'rāmi za'ra, Paruhu mreme wa'rāmi. Ma tō duré āma tiwa'ē za'ra. ⁴⁶Tane nherē, pahī āna ma tō Paru norī hā tāma nharī za'ra, zudezu norī ma, āne:

— A norī wa'aba ma, uimrehēne wa tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re Īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na hā. Tane hā tō, wē di. Tane nherē, taré newa, ma tō asiwi ĩwē'ō za'ra wa'wa, ĩwasu'uwē hā. Taha wa, ĩbāi ō di, hāiwa āma rowē āma 're ĩ'aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono zéb da hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono 'rata. Taha wa, wa za airēme za'ra wa'aba ni, zudezu'ō norī ma, wa te tāma 're rowasu'u za'ra mono da oto. ⁴⁷Wanhib'apito hā ma tō āne na wama rotī za'ra oto:

“A norī wa'wa hā wa tō aipisutu za'ra wa'wa, zudezu'ō norī ma, 're rob'uiwē za'ra wa'aba mono da, ĩwē na, taha zarina te 're ĩda'anho'reptui mono zém na daro mono bā āma 're ropéi wa'aba mono da, dama.”

Āne te wama rotī za'ra, Wanhib'apito hā. — Āne ma tō Paru norī hā tāma rowasu'u za'ra, Banabéhé me.

⁴⁸Tawamhā zudezu'ō norī hā Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhā, toi uptabi za'ra di. Wanhib'apito zadawa wasu'u na ma tō tiwata za'ra. 'Re Īhāimana u'āsi mono hā, rowē na ĩ'rata 're hāimana u'āsi za'ra mono da, te te sima ĩpisutu za'ra norī hā ma tō saze za'ra, Zezusi hā.

⁴⁹Tawamhā Wanhib'apito zadawa wasu'u hā ma tō ropé, daza'rui mono bā, tame danhipti'a nho'ōmo āma 're ĩdahāimana za'ra mono norī u. ⁵⁰Tane nherē, zudezu norī hā ma tō tame dama ĩpire norī hā wada'uri wasété za'ra, Paru norī zada hāimana za'ra da. Pi'ō norī hā ĩmreme pire norī hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono āma 're ĩwata za'ra mono norī, zudezu'ō norī, ta norī zama ma tō wada'uri wasété za'ra, sada hāimana za'ra da. Tawamhā ma tō āma rowasété zahuré ni, Paru norī āma, Banabéhé me. Ma tō tāma rob'ru zahuré ni, ta hawī danhipti'a nho'ōmo hawī neb zahuré da, danhiti. ⁵¹Tawamhā Paru norī hā ma tō tipara zapru hā wamirī zahuré, da'āma dā'ā zahuré tō da. Taha wa, ōne haré ma tō tineb zahuré, Iconizu na 'ri nho'ōmo nhisi u. ⁵²Tawamhā Zezusihi zazei'wa norī hā Ātizotiza āma 're ĩsi'ubumroi mono hā te 're to za'ra. 'Re Īhāimana u'āsi mono pē'ēzani na ma tō aptete za'ra, ĩpē'ē mono bā.

14

Paru norī hā Iconizu āma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

¹Tawamhā Iconizu na 'ri nho'ōmo nhisi u ma tō aimasisi zahuré, Paru norī hā, Banabéhé me. Tamomo simasisi zahuré wamhā, Ātizotiza āma sada

Īromhâimana zahuré ne, ma tô duré sada tiromhâimana zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô tizasi zahuré, te te dama rowasu'u zahuré da. Tawamhã simirowasu'u wê wa, mreme wapari ze zahuré di, dama hã. Taha wa, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ zama. ² Tane nherê, zudezu norĩ te te 're isaze za'ra mono õ hã ma tô zudezu'õ norĩ hã wada'uri wasété za'ra, sada hâimana za'ra da, Paru norĩ zada, uburé siré isazei'wa norĩ zada zama. ³ Tane nherê, Paru norĩ hã te Iconizu âma aimasisi hã zahuré. Pahi âna ma tô Wanhib'apito hã dama wasu'u wê zahuré. Tawamhã ĩwasu'u wê hã tô sena na da te waihu'u za'ra da, Wanhib'apito hã ma tô Paru norĩ pawaptob zahuré, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã, marĩ ĩwê hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ zahuré mono da tame. ⁴ Tane nherê, õhõ na si misi da te dasima âma rosa'rata za'ra õ di, 'ri nho'õmo âma 're idasi'ubumroi mono norĩ hã. Ma tô dasima aipo'o ni. Ni'wam norĩ hã ma tô zudezu norĩ niwĩ 're hâimana za'ra. Ni'wam norĩ hã te Paru norĩ niwĩ 're hâimana za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ niwĩ.

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, ma tinhib'apito norĩ me âma sisaze za'ra, Paru norĩ âma te te rowasété za'ra da, duré êtê na te te siwi pãrĩ da. ⁶ Tawamhã damreme te te sina wapari zahuré wamhã, ma tô dawi tipusi zahuré, wara sina, Paru norĩ hã. Rica'oniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tô tineb zahuré. Tamomo neb zahuré wamhã, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tô aimasisi zahuré, duré Derebi na 'ri nho'õmo nhisi amoi u. ⁷ Tame ma tô oto dama rowahutu zahuré, Zezusihi wasu'uwê na hã.

Paru norĩ hã Risitira âma duré Derebi âma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

⁸ Tawamhã Risitira âma te aibã hã 're sãmra, ĩhi'rê hã, ĩpotozém hawĩ ĩmorĩ'õ hã para uwa zahuré wa. ⁹ Paru hã te te dama rowasu'u rã, ma tô ĩhi'rê hã mreme wapa. Tawamhã Paru, ma tô ĩtême rob'madá. Te te 'madã'ã wamhã, ma tô sina waihu'u, tô sena Wanhib'apito te te isaze na hã, duré te te pese da, te te sina ĩ'umnhasi na hã. ¹⁰ Taha wa, te mreme 'rãihã na tãma tinha:

— Aiwahutu. Hãiwi asa na, aipara na. — Āne te tãma tinha.

Tawamhã ĩhi'rê, si'aba'rê na ma tô hãiwi za. Ma tô timorĩ wê. ¹¹ Taha wa, Paru te te ĩwahudu hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô dasima 'mahãrã za'ra ni, âne:

— ĩhãiba'õ norĩ, ĩwaihu'upese norĩ hã ma tô wei watême 'manhi'ra zahuré. Ma tô si'aibã zahuré, âma 're ĩwawata za'ra mono norĩ hã. — Āne ma tô dasima 'mahãrã za'ra ni, dasimremezém na, Rica'oniza âma 're idasi'ubumroi mono norĩ mreme na.

¹² Tawamhã Paru norĩ hã ma tô sisi zahuré ni, Banabéhé me. ĩhãiba'õ norĩ hã waihu'u pese newa da te dasima 're ĩsisi za'ra mono zém na ma tô sisi zahuré ni. Banabé hã Zupité na ma sisi ni. Duré Paru hã Mecuriu na ma tô sisi ni, rowahutu'wai wa. ¹³ Zupitéhé âma 're idawata za'ra mono zé hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa 'rata, 'ri hã. Taha wa, aibã hã Zupitéhé ma da'ãma 're ĩmreme mono hã ma tô powawê hã saprõni zahuré, âma 're idawata za'ra mono zéb u, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa u hã. Tawamhã romnhirãrã na ma tô sõ'rebzu zahuré, tãma 'madã'ã ze zahuré da. We ĩsaprõni zahuré 'wa hã ma tô dasine sima wê, powawê hã te te pãrĩ zahuré da, âma dawata za'ra da, Paru norĩ âma, waihu'u pese zahuré newa. ¹⁴ Tawamhã te te ĩ'manharĩ wasu'u hã Paru norĩ hã te te wapari zahuré wamhã, wara sina ma tô dawa'wa u tizasi waré zahuré. Ti'uzã hã ma tô hãiwazu zahuré, tinho'utu nho'õmoi baba, rob'ru te. Te te hãiwazu zahuré sina, ma tô hãrã 'rãihã na da'mahãrã zahuré, âne:

15 — Aibâ norî, e marî da, te za tane î'manharî za'ra wa'wa. Tô'â. 'Manharî za'ra wa'aba tô. Wa norî hâ aibâ, asine wa'aba hâ. Zezusihî wasu'uwê na wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô we wanem ni, atême za'ra wa'aba. Wa tô aima rotî za'ra wa'aba ni, taré romhâiba na âma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém hawî 're aipizari za'ra wa'aba mono da, îwaihu'upese newa âma 're aiwata tô za'ra wa'aba mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono niwî 're anomro aba mono da oto. Ta hâ ropoto na'rata 'wa, duré hâiwa nhirôtô 'manharî'wa, duré ti'ai 'manharî'wa, duré âporé 'manharî'wa. Uburé ti'ai âma 're îdanomro mono da hâ, ma tô te te da'apoto, hâiwa nhirôtô âma 're îdahâimana za'ra mono da zama, duré â 'râwi 're înomro mono da zama. 16 Duréihâ, dahi'rata sidâpâsi da te dasima îwêzéb uwaibaba te 're danomro. 'Re îhâimana u'âsi mono hâ te te 're da'ahâ za'ra su'u mono ô di. 17 Tane nherê, ma tô dama 're siwaihu'u u'âsi, tinhoprubzém na sena 're îhâimana mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Tâ hâ ma tô pisutu, we aima 're ta'a za'ra wa'aba mono da, te te aima 're robdî'i za'ra wa'aba mono da. Buru nho hâ te duré te te aima 're sômri za'ra wa'wa, 're î'râ za'ra mono zéb da hâ, te te îpisutu zarina, âma 're asaihuri aba mono zéb da hâ, aima âma 're îrobzei u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hâ. — Âne ma tô Paru norî hâ dapo're pu'u zahuré, Banabéhé me.

18 Âne Zezusihî zadawa wasu'u'wa norî hâ te te dawi sawi zahuré nherê, da te âma rosahâri waihu'u za'ra ô di aré. Powawê hâ te aré tô dasiwi pâri ni, Paru norî âma îdawata za'ra zéb da hâ. Tane nherê, dama mrepe pire zahuré wa, ma tô âma rosahâri za'ra ni oto, da te dasiwi pâri tô da, îwaihu'upese zahuré newa, âma dawata tô zahuré da, Paru norî âma hâ. 19 Tawamhâ zudezu norî hâ Âtizotiza hawi te ai'aba'rê, Paru norî zarina, Iconizu hawib zama. Sihutu wamhâ, ma tô âma dawada'uri wasété za'ra, aihîni sada danhiti'ru za'ra da. Tawamhâ, ma tô âma tasisaze za'ra ni. Taha wa, êtê na ma tô dasiwi hâ ni, Paru hâ da te dasiwi wîri da. Tawamhâ, dâ'â newa, ma tô âma rosa'rata za'ra ni. Taha wa, ma tô da te âma robâdâ, 'ri ahâ nhiti. 20 Tawamhâ îsiré îsazei'wa norî hâ ma tô siwi uirî. Î'rata simasab ré, ma tô udu, Paru hâ. Tawamhâ 'ri nho'ômo u te apâ mo. Tame awêm na te oto ne Paru norî hâ, Banabéhé me. Derebi na 'ri nho'ômo nhisi u te tineb zahuré. 21 Tame ma tô dama rowahutu zahuré, îwasu'uwê na. Tawamhâ da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, Zezusihî nhirâ zarina 're danomro mono da. Taha pari, te oto apâ tineb zahuré dahawi, siwa'râmi.

Paru norî hâ Âtizotiza u, siwa'râmi îneb zahuré zé wasu'u

Tawamhâ Paru norî hâ Risitira wa'wai baba te apâ tineb zahuré siwa'râmi, duré Iconizu wa'wai baba, duré Âtizotiza wa'wai baba. 22 'Ri nho'ômo wa'wai baba neb zahuré wamhâ, ma tô îsazei'wa norî hâ pawaptob za'ra, hâimana nhiptete na 're nomro mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono âma te te 're sasômri u'âsi za'ra mono da. Âne te duré tâma nharî za'ra:

— A norî wa'wa hâ Zezusihî zazei'wai wa, marî îwasédé hâ da te aima 're 'manharî za'ra wa'aba mono wamhâ, tâma 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. Âne na hâ te za tô 're îrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê oto 're anomro aba mono wa, te za niwapsi hâiwa âma î'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, rowê na. — Âne te tâma nharî za'ra. 23 Tawamhâ 'ri nho'ômo mono bâ îsazei'wa norî hâ siré 're îsi'râ'ôtô mono sidâpâsi ma tô da'madâ'â'wa da hâ te te 're apisutu zahuré, Paru norî hâ. Sai âna, te duré ta norî hâ timreme zahuré, Wanhib'apito ma, te te sina 're î'umnhasi za'ra mono ma, îwasété wi da'wawi 're îsimapa za'ra mono zém na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, da'madâ'â'wa norî hâ.

24 Pisidiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, te oto tineb zahuré Paru norĩ hã, Pãpiriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. 25 Tame, ma tô Zesusihi wasu'uwê na dama rowahutu zahuré, Peredi na 'ri nho'ômo nhisi âma. Taha pari, ma tô duré tineb zahuré, Atariza na uba're nhimizahârizém nhisi u. 26 Ta hawĩ te duré tineb zahuré, rowa'u'u na uba'renem na, dame. Tawamhã apã ma tô aimasisi zahuré Âtízotiza u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma timorĩ na te te Ìsãna'rata zahuré zéb u. Ta hawĩ neb zahuré ô ré, ma tô Paru norĩ âma tamreme zusi ni, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma. Te te tâma 're romhuri wê zahuré mono da, te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, ma tô âma tamreme zusi ni, Âtízotiza hawĩ neb zahuré ô ré. Te te dama 're rowahutu zahuré mono parimhã, ma tô apã aimasisi zahuré. 27 Âtízotiza u apã simasisi zahuré wamhã, ma tô Ìsazei'wa norĩ zô tihârã zahuré, te te Ìtême ubumro da. Taha wa, ma tô dama siwasu'u zahuré, 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na. Âne te tâma rowasu'u za'ra:

— 'Re Ìhâimana u'âsi mono, ma tô wapawapto, marĩ Ìwê hã wa te dama 're 'manharĩ mono da, Ìwasu'uwê hã wa te dama âwisi da, zudezu'ô norĩ ma zama. Tawamhã ta norĩ zama ma tô te te 're sazei pese za'ra. — Âne te tâma rowasu'u za'ra, Ìsazei'wa norĩ ma. 28 Âtízotiza âma te oto aimasisi hã zahuré, Zesusihi nhirã zarina 're Ìnomro mono norĩ 'rata, Paru norĩ hã.

15

Zeruzarê âma Ìdasi'rã'ôtozé wasu'u

1 Tawamhã aibã norĩ hã ma tô aihutu Âtízotiza u, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawĩ. Tawamhã Ìsazei'wa norĩ ma, te roti za'ra, âne:

— Zudezu'ô norĩ hã, Mozési hã wahi'rata norĩ ma, te te Ìpisutu zarina, 're sisihâiwata nhihâri za'ra mono ô nherê, 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te 're sô'reptu za'ra mono ô di za. — Âne te tâma nharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

2 Tawamhã Paru norĩ hã Banabéhé me, ma tô wê'ô zahuré, Ìsimirowasu'u za'ra hã. Taha wa, te simreme wa'rãmi sa'etê âma sima nharĩ za'ra. Âne wa, Ìsazei'wa norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, Paru norĩ siré si'aba'rê da, Zeruzarê u, tame da'madã'ã'wa norĩ me duré Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, te te sima âma romnhoré za'ra da. 3 Tawamhã Ìsazei'wa norĩ hã siré 're Ìsi'rã'ôto mono norĩ hã ma tô âma ana, Ìsi'aba'rézém na hã. Ma tô si'mazatõrĩ za'ra, Ìme 'masi'aba'rêi hutu da. Tawamhã Paru norĩ hã Zeruzarê u si'aba'rêi ré, Penisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, te ai'aba'rê, duré Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba zama. Taha wa'wai baba, si'aba'rêi ré, ma tô Ìsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u za'ra, zudezu'ô norĩ hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono u, 're Ìsipizari za'ra mono na hã. Tawamhã aihĩni ma tô dama âma rowê zani za'ra, tame Ìsazei'wa norĩ ma. 4 Tawamhã Zeruzarê u ma tô oto aihutu. Sihutu wamhã, Ìsazei'wa norĩ hã, duré Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, duré da'madã'ã'wa norĩ hã ma tô siwi waibui wê, Paru norĩ hã. Tawamhã Paru norĩ hã ma tô dama rowasu'u za'ra aihĩni, 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina uburé Ìsadawa para te te dama 're Ì'ab'manharĩ zahuré mono zém na hã. 5 Tawamhã ni'wam norĩ hã ma hãwi aimasa, parisezu norĩ hã te te dama rowasu'u za'ra da. Tawamhã te dama nharĩ za'ra, âne:

— Ìsazei'wa norĩ ma, wa te roti za'ra wa'aba, zudezu'ô norĩ hã, dame 're sisihâiwata nhihâri za'ra mono da, uburé 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihĩ nhimi'ui'ére zarina 're nomro mono da. — Âne te dama nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tã si'rã'õtõ, da'madã'ã'wa norĩ me, te te sima ãma romnhoré za'ra da niha. ⁷ Tawamhã te te sima ãma romnhoré hã za'ra pari, ma tã Pedru hã hãwi za. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Wasisãnawã norĩ, ïwapari za'ra wa'aba. Duréihã 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ma tã sima ïpisutu, ïhãiba pisutu zudezu'õ norĩ ma, Zezusihi wasu'u'wẽ na te tãma 're rowasu'u za'ra mono da, te te 're wapari za'ra mono wa, te te 're saze za'ra mono da. ãne na ma tã ïãma ïwaihu'u za'ra wa'wa. ⁸ 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã dapẽ'ẽ 'remhã danhimirosa'rada hã te te waihu'u pese di. Zudezu'õ norĩ hã te te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono te te 're ïwẽsãmri za'ra mono zéb zarina, ma tã Tipẽ'ẽzani hã ta norĩ ma zama te te 're anhomri, ïsãna'rata hawi te te wama 're ï'anhomri mono ne. ⁹ Ta norĩ hã Zezusi te te sina 're ï'umhãsi za'ra mono zéb zarina si, ma tã ïwasédé hã te te tãma 're aparĩ, wa norĩ hã wa te wasina 're umhãsi za'ra mono wa, wawasédé hã te te wama 're ï'aparĩ mono ne hã aiwa. Aimawi hã te te tãma 're apisutu mono õ di, zudezu'õ wa. ¹⁰⁻¹¹ E marĩ da, ma tã bété asima ïwẽ za'ra wa'wa, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã pibu za'ra wa'aba da, niha te te aima ïrob'manharĩ za'ra wa'aba õ zéb zõ. 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ïrob'ui'éré hã wa te tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di, taha zarina 're ïwasisõ'reptu za'ra mono da hã. Wahi'rata norĩ zama te te tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di duré. Taha wa, e marĩ da, wa za bété wasiré ïsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti za'ra, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina 're nomro mono da, zudezu'õ nheré. Ni'wa hã marĩ ïpire uptabi hã te te danhoihĩ waptob ãna, te te dama ïsibu 'rãihã ne, ma tã a norĩ wa'wa hã ïpire uptabi hã tãma ïpisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ na ïsazei'wa norĩ ma hã. Tane nheré, tinhoprubzém na si ma tã Wanhib'apito Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu. Õhõ na si te duré ta norĩ zama te te 're anho'reptu, zudezu'õ norĩ hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

¹² Tame ïsi'ubumro norĩ hã te ari'iwĩ asimro, Banabé norĩ mreme hã te te wapari za'ra da, Paruhu me. Uburé zudezu'õ norĩ ma, 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa para, marĩ dama ï'manharĩ waihu'u'õ hã te te 're ï'ab'manharĩ zahuré mono zém na te dama siwasu'u zahuré. ¹³ Ta norĩ hã te te dama rowasu'u zahuré parimhã, te duré Ti'adu hã dama rowasu'u, ãne:

— Wasisãnawã norĩ, ïwapari za'ra wa'aba. ¹⁴ Sima Pedru, ma tã wama rowasu'u pari za'ra, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, tinhoprũm na zudezu'õ norĩ ãma ïsime na'rata zém na. Tinhib'a'u'wẽ da, ma tã ni'wam norĩ si te te 're awaibu, zudezu'õ norĩ hã. ¹⁵ ãne na ma tã 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ãma rob'ui'éré, tã ïsarina. ãne duréihã rob'ui'éré hã, uburé Danhib'apito mreme na hã:

¹⁶ “Zahadu wa za apã ïsina siri, Dawi na aihĩ'rata nhisi nhimirotizéb zarina ni'wa hã ïshudu uwaibaba hã siroti'wa da.

'Ri siprum nheré, ti'ai u'ẽne hã te za ubumro ni, da te dasiwi ãma 'ri téb da apã. Tane duré, Dawi hã duréihã pire na te te 're ïda'ab'madã'ã mono zé hã si'utõri nheré, wa za ïshudu hã pisutu, apã Dawihĩ nhimiroti zarina te te 're 'mairoti mono da.

¹⁷ Tawamhã zudezu'õ norĩ zama te za ïzõ 're sõpré, ïnhib'a'u'wẽ da, te ïsima ïpisutu za'ra norĩ hã te te 're ïzaze za'ra mono da.

¹⁸ Wa hã uburé Danhib'apito, wa tã ãne hã ïsãna'rata hawimhã dama waihu'u pa.”

ãne ïsadawa wasu'u ui'éré 'rada hã. — ãne ma tã Ti'adu hã tãma rob'rãzarõtõ za'ra.

19 Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Àhãna ìnhimirosa'rada hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zudezu'ò norĩ hã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono u' re ìsipizari za'ra mono norĩ wĩ, wa te tiwi 're ro'wa'rutu za'ra mono ò di za. 20 Æne si wa za 'manharĩ za'ra ni. Wa za tãma rob'ui'ére za'ra ni, marĩ ìwaseté uptabi si, wa te tiwi sawi za'ra da, romhãiba 'manharĩ ãma 're ìdawata za'ra mono zéb da, abaze da te 're simroi mono wamhã, taha nhi hã te te 're huri tã mono da, duré siwa'ru tihãimanazé ìwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da, pi'ò na aibã na zama, duré danhimizama hã da te 're ìsõ'reti za'ra mono nhi hã waprui ré te te 're huri tã mono da, duré danhimizama waprui hã te te duré 're àhuri tã mono da. Æne si wa za dawĩ sawi za'ra ni. 21 Rowahutuzé mono bã, sabadu sidãpãsi Mozésihĩ nhimi'ui'ére hã da te 're sõré za'ra mono ré hã, ma ãma tiwahub ahã. Te duré da te dasima ãma 're rowahutu u'ãsi za'ra, 'ri nho'òmo mono bã. Taha wa, Mozésihĩ nhimi'ui'ére hã dama waihu'u pese za'ra wa, te za ã norĩ hã roti hã te te wama 're 'madã'ã za'ra, zudezu'ò norĩ hã, rowě na wasiré 're wahãimana za'ra mono da. — Æne ma tã Ti'adu hã dama rowasu'u 'rãsutu.

Zudezu'ò na, Zezusihĩ zazei'wa norĩ ma, da te ìrob'ui'ére za'ra zé wasu'u

22 Tawamhã Zezusihĩ zadawa wasu'u'wa norĩ hã, da'madã'ã'wa norĩ me, ma tã aihĩni ãma sisaze za'ra, ìsiré ìsazei'wa norĩ me, Ætizotiza u' tisiré norĩ hã te te siwi 'mazatõrĩ zahuré da, Paru norĩ siré 'maneb zahuré da, Banabéhé me. Tawamhã Zudasi hã ma tã siwi pisutu, Basaba na ìsisi amo hã, ìsiré neb zahuré da, Siraha me. Ta norĩ hã simiroti prédub zahuré di, ìsazei'wa norĩ ma hã. 23 Tawamhã ìsiré neb zahuré wamhã, rob'ui'ére, ma tã siré àri zahuré. Æne rob'ui'ére hã:

“Wasiré ìsazei'wa norĩ, zudezu'ò na 're aipoto za'ra wa'aba mono hã, wa ãma asawi za'ra wa'aba ni, Ætizotiza na 'ri nho'òmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Siriza na danhipti'a nho'òmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Sirisiza na danhipti'a nho'òmo nhisi ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Wa norĩ hã Zezusihĩ zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré ãme da'madã'ã'wa norĩ zama wa tã wasisãnawã na wa te 're asisi za'ra wa'wa, wasiré Zezusihĩ zazei'wai wa. 24 Wa norĩ hã wa tã romreme hã wapari za'ra ni. Aibã norĩ hã, aré wasiré 're ìsi'ubumroi mono hã ma tã u, ãma ai'aba'ré, atême za'ra wa'aba, wazadawa para ò nherě. Si'uihã na ma te u, tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. Ma duré asimirosa'rada hã aiwi 'wa'rutu za'ra wa'wa. 25 Taha wa, aihĩni wa tã ãma wasisaze za'ra ni, aibã norĩ hã maparane wasi'upana wa te wasiwi ãma satõrĩ zahuré da, atême za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã Banabé norĩ siré te za ãma tineb zahuré. Banabé norĩ hã Paruhu me, wama ìsawi pese zahuré. 26 Ta norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu te te dama 're wasu'u wě zahuré mono da, 're neb zahuré ré, ma tã da te dasima 're 'ru zahuré, da te dasiwi pãrĩ da. Tane nherě, ma tã Zezusi hã te te dama 're sadawa wasu'u u'ãsi zahuré. 27 Àhãna, wa Paru norĩ me wasiwi ãma satõrĩ zahuré ni Zudasi norĩ hã, Siraha me. Wanhimĩ'ui'ére zarina te za 'rãwi aima wazadawa wasu'u za'ra wa'wa. 28 'Re ìhãimana u'ãsi mono pë'ëzani hã ma tã wanhimirosa'rata waihu'u pe hã wama sòmri za'ra, ìsimirosa'rada hã wa te waihu'u za'ra da. Tawamhã wa tã ãma saze za'ra ni, wanhimiroti ahã na wa te aima 're roti za'ra wa'aba mono tã da. Æne si wa za aima roti za'ra wa'aba ni: 29 'Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, da te 're ìsimroi mono nhi hã 're huri aba mono ò di za. Duré ìwapru hã 're àhuri aba mono ò di za. Duré danhimizama da te 're ìsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono ò di za. Duré siwa'ru aihãimanazé ìwasédé hã 're 'manharĩ

za'ra wa'aba mono ò di za, pi'ò na aibâ na zama.' ãne na si wanhimiroti za'ra hã, aima za'ra wa'aba hã. ãne na wanhimiroti zarina 're anomro aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Wa âma asawi za'ra wa'aba ni, îrême ma." — ãne ma tô tâma rob'ui'ére za'ra, Zeruzarê âma 're îsi'ubumroi mono nori hã.

³⁰ Tawamhã Zeruzarê hawi, dasi'upana da te îsatôri zahuré hã ma tô tineb zahuré, Âtizotiza u. Paru nori me te tineb zahuré, Sihutu wamhã, Îsazei'wa nori zô hârâ za'ra wa, ma tô ubumro. Rob'ui'ére, ma tô tâma sômri za'ra. ³¹ Taha wa, ma tô sôre za'ra. Te te sôre za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di, roti hã wê wa. ³² Zudasi nori hã Siraha me, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zahuré. Tawamhã ta nori hã ma tô Îsazei'wa nori ma roti zahuré. Simiroti hã zahuré di, ta nori hã. Taha wa, ma tô Îsazei'wa nori hã âma aptete za'ra, Îsimiroti zahuré na. Marî îwê hã te te 'manharî ze za'ra di. ³³⁻³⁴ Taha wa, ma tô bâdâ hã nasi âma si'utôri zahuré, Sira nori âma Âtizotiza âma simasisi zahuré ré hã. Tawamhã Îsazei'wa nori hã ma tô apâ siwi satôri za'ra, rowê na apâ neb zahuré da, te te siwi Îsatôri za'ra nori u.

³⁵ Paru nori hã te a'â aimasisi zahuré, Âtizotiza âma, Banabéhé me. Tame ni'wam nori me te te dama 're rowahutu zahuré mono da, duré Wanhib'apito zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré mono da, ma tô a'â aimasisi zahuré.

Paru nori hã siwi îsiwanhizarizé wasu'u

³⁶ Tawamhã âma ronomro pese zahuré pari, te Paru hã Banabéhé ma tinha:

— Oto wane na apâ, 're îwanebzé na'rata niwî. 'Ri nho'ômo u datême 're îwaneb na'rata zéb uwaibaba, Wanhib'apito, wa te dama Îsadawa wasu'u na'rata zéb u, wa za wanem ni, Îsazei'wa nori hã wa te duré sabu na sitéb za'ra da, rowê na 're hâimana za'ra mono zô. — ãne te tâma tinha.

³⁷ Tawamhã Banabé hã ma tô sima wê, Zuwã Marcusi hã Îsiré mori zahuré da. ³⁸ Tane nherê, Paru hã ma tô wê'ò, Îsiré mori zahuré tô da, îwana wamhã, Zeruzarê u Pâpiriza hawi apâ mori sirômo da, te te rême zahuré wa, Zuwã Marcusi hã. Timori hã te te îme 'râsutu zahuré ò wa, ma tô siwi wê'ò.

³⁹ Tawamhã te sima âma nharî zahuré, Zuwã Marcusi hã hâiba na. Siwapari zahuré ò di. Taha wa, ma tô siwi aiwanhizari zahuré, âma sisaze zahuré ò wa. Tawamhã Banabé hã ma tô Zuwã Marcusi hã saprô. Rowa'u'u na uba'renem na te tineb zahuré dame, Sipri na rob're za'iti nhisi u. ⁴⁰ Tawamhã Paru hã ma tô Sira hã pisutu, Îsiré mori da. Îsazei'wa nori hã ma tô âma mreme zu, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, ta hã te te pawaptob zahuré da, Îneb zahuré zém na hã.

⁴¹ Taha parimhã, ma tô tineb zahuré Paru nori hã, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, duré Sirisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba. Tinhimiroti na ma tô te te 're da'apawapto, Îsazei'wa hâimanazém na danhiptete na 're dahâimana za'ra mono da, dasiré 're îdasi'rã'ôtô mono bâ.

16

Timotiu hã îme mori zahuré da, Paru te te sima îwézé wasu'u

¹ Tawamhã Derebi na 'ri nho'ômo nhisi u ma tô aimasisi zahuré, Paru nori hã. Taha pari, ma tô duré aimasisi zahuré, Risitira na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame te aibâ hã 're sãmra, Zesusihi zazei'wa hã, Timotiu na Îsisi hã. Îna hã zudezu, Zesusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherê, Îmama hã zudezu ò di, deredu nori siré hã, ta hã. ² Îsazei'wa nori hã uburé ma tô Timotiu hã wêsãmri za'ra,

Risitira âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, duré Iconizu âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. ³ Tawamhã Paru hã ma tã sima wẽ, Timotiu hã ĩsiré morĩ da. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã uburé tãma waihu'u pese za'ra di, Timotiuhu mama hã deredu norĩ siré na hã. Taha wa, Paru hã ma tã Timotiu sihãiwata nhizã, sizudezu da, te te âma siwi wẽ'õ tã da, zudezu norĩ hã. ⁴ Tawamhã Paru norĩ hã daza'rui mono bã ma tã te te dawaimrami za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirosa'rata na, te te dama rowasu'u za'ra mono da, duré Zeruzarẽ âma da'madã'ã wa norĩ nhimirosa'rata na zama. Ma tã duré dama roti za'ra, ta norĩ nhimirosa'rada hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. ⁵ Taha zarina, ma tã Wanhib'apito te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na 're siptete za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui mono bã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono hã. Awẽ sidãpãsi ma tã sina hã, ĩsazei'wa hã.

Paru hã Torowadi âma marĩ hã sõtõ 'rowim ne te te ĩsabuzé wasu'u

⁶ Tawamhã Paru norĩ hã ma tã ai'aba'rẽ, Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tã sadawa uwati za'ra, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi âma ĩwasu'uwẽ na te te dama rowasu'u za'ra tã da a'ã. ⁷ Tawamhã ma tã aihutu, ti'a nhizãrizéb u, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Bitinha na danhipti'a nho'õmo nhisi u sisisi neza. Tane nherẽ, Zezusi hã ma tã Tipẽ'ẽzani na tiwi rosawi za'ra, tamomo si'aba'rẽ tã da. ⁸ Taha wa, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tã ro'rahãri waré za'ra. Tawamhã Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tã aihutu, uba're za'ëtẽ nhimizahãrizéb u. ⁹ Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ĩrosawẽrẽ ne, ma tã marĩ hã sabu Paru hã, barana. Aibã hã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma 're ĩsãmra mono hã te ĩ'rata za, sa'ëtẽ te te waptãrẽ da, ãne:

— Wei watẽme aimorĩ, Masédoniza u wa'ãma aime za'ra da. — ãne te tãma tinha. ¹⁰ Tawamhã ãne hã Paru hã sõtõ 'rowim ne te te 'madã'ã wamhã, wa tã wasima ro'ubumro za'ra ni, Masédoniza u wasi'aba'rẽ da. E marĩ wa. Zezusihi wasu'uwẽ na tame wa te dama rowasu'u za'ra da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwapisutu za'ra na wa te wasina waihu'u za'ra wa.

Paru norĩ hã Piripu âma te te ĩromhuri na'rata za'ra zé wasu'u

¹¹ Tawamhã Torowadi hawĩ, wa tã ai'aba'rẽ ni, rowa'u'u na uba'renem na. Samotarasiza na rob'rẽ za'iti nhisi u, ma tã waré tiwara waré za'ra. Ta hawimhã awẽpsi wa tã saprĩ za'ra ni zara u, Ne'apuri na 'ri nho'õmo nhisi u hã. ¹² Tawamhã Ne'apuri hawĩ, wa tã aihutu ni, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi u, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma 'ri nho'õmo u hã. Tame te romanu norĩ hã 're si'ubumro. Tame wasi'ubumroi ré, ma tã bãdã hã umro na wa'ãma ai'utõrĩ za'ra. ¹³ Tawamhã sabadu na wa tã wawairébẽ ni, 'ri nho'õmo hawĩ, pazaihã u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wamreme zusi da. Tame, zudezu norĩ hã tãma 're ĩmreme zusi mono zém na wa te wasima rosa'rata za'ra wa, wa tamomo ai'aba'rẽ ni. Tame ma tã pi'õ norĩ hã ubumro, ãdawa. Tawamhã wa norĩ hã wa tã ĩ'rata asimro ni, pi'õ norĩ 'rata, wa te wasima rowasu'u za'ra da. ¹⁴ Tame te pi'õ hã nhamra, Ridiza na ĩsisi hã. Ti'atira na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ĩsãmra mono aré ta hã, Ridiza hã. Zazahã ĩwẽ hã te te dama 're ĩ'awede mono, ĩhãpré pe hã. Ta hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩwata mono duré. Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u te te wapari wamhã, Wanhib'apito hã ma tã pawapto, te te âma saze da. ¹⁵ Taha wa, ma tã ã dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, Ridiza norĩ hã ĩsiré ĩsõrõwa âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ me. Taha pari, te duré wazõ tihãrã za'ra, ĩ'rata wasi'ubumro da a'ã. ãne te wazõ tihãrã za'ra:

— Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa na sena na ãwaih'u za'ra wa'aba wamhã, ãnhorõwa ãma te za asimroi wa'wa a'ã. — ãne ma tô wazõ tihãrã za'ra, pi'õ hã. ãne wama siwaih'u za'ra zawi te, wa tô ãtẽme ai'aba'rẽ ni, ã'rata wasi'ubumro da a'ã.

Paru norĩ hã dazazẽb 're, da te ãsitob zahurẽ zẽ wasu'u

¹⁶Tawamhã nimahã bãtã na 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're ãdamreme zusi mono zẽb u wasi'aba'rẽi rẽ, azarudu hã ma tô wawa'rãmi mo, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa hã. Wa'uburẽ rẽ 're hãimana mono wa, te marĩ hã romhã rẽ te te dama 're awaihu'u siro, ta hã. Tawamhã azarutu wada'uri'wa norĩ hã ma tô rob'ui'prazẽ hã ahã na ã'upana te te sima 're waibu, marĩ hã romhã rẽ te te dama 're ãwaih'u'u mono zẽ wa'ã hã. ¹⁷Tawamhã azarudu hã ma tô Paruhu zarina mo, wazarina zama. Mreme 'rãihã na te nasi te te wa'mahãrã za'ra, ãne:

— Õ hã aibã norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ, ãwaih'u'u pese uptabi ma romhuri'wa za'ra. Niha te za aima waihu'u za'ra wa'wa, asisõ'reptu za'ra wa'aba da. — ãne te nasi te te wa'mahãrã za'ra, dama.

¹⁸Awẽ sidãpãsi te nasi ãne te te wa'ab'mahãrã. Te te nasi wa'ab'mahãrã u'ãsi mono wa, wapari a te, nimahã bãtã na ma tô Paru hã sõ aipi'ra, wa'uburẽ ma, te te nha'ĩ da. ãne te tãma tinha:

— Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima rob'ru. Mo oto aimorĩ, azarutu nhiti. — ãne te tãma tinha, wa'uburẽ ma, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma azarutu hawi watobro. Ma tô ãsiti mo oto. ¹⁹Taha wa, azarudu hã marĩ hã romhã rẽ te te oto dama 're awaihu'u mono õ di. Taha wa, ãwada'uri'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ zada tinhiti'ru za'ra, ãwa'ã te te sima 're waibui mono õ wa oto. Taha wa, ma tô siwi pamra, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tô siwi sari zahurẽ, dama ãpire norĩ u 'ri nho're u. ²⁰Tawamhã, apito siromanu norĩ nho're te te siwi simizusi wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã norĩ hã, zudezu norĩ sirẽ hã 're ãwanomro mono zẽm na ma tô wawi ro'wa'rẽ zahurẽ, ãne waza'ru'i remhã. ²¹'Re ãdanomro mono zẽp tẽm na te dama rowasu'u zahurẽ, 're ãwahãimana za'ra mono zẽb upana. Wa norĩ hã, romanu. Taha wa, ãsarina ãma 're ãwanomro mono da hã, wa te waihu'u za'ra õ di. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

²²Tawamhã õhõ na si ma tô da'ahã na ãma tasisaze za'ra ni, Paru norĩ ma, rowasẽdẽ hã da te dasiwi 'manharĩ za'ra da. Tawamhã apito norĩ hã ma tô da'wapẽi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Paru norĩ uza hã te te tiwi hãiwazu za'ra da, Siraha me. Taha wa, ma tô sa'õtẽ tiwi hãiwazu zahurẽ ni, ã'uza hã. Wedehu na te durẽ da te 're prẽ'ẽ zahurẽ. ²³Da te 're prẽ'ẽ zahurẽ mono parimhã, ma tô 'mazasi zahurẽ ni, dazazẽb u. Taha pari, dazazẽ 'madã'ã'wai ma, ma tô 'ru zahurẽ ni, te te 'madã'ã pese zahurẽ da, pusi õ'umnhasite. ²⁴Taha wa, ãne, da te tãma 'ru za'ra wa, ma tô 'mazasi zahurẽ, dazazẽ 'ri 're wa'wa amo nhipai u. Tame wedepo'o zapu'u 're, ma tô ãpara hã za zahurẽ ni, da te para'õtõ tẽtẽ zahurẽ da.

Paru norĩ hã dazazẽb 're ãsima'wara zahurẽ zẽ wasu'u

²⁵Tawamhã mara wa'wa, ma tô Paru norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma timreme zahurẽ, Siraha me. Tinhõ're na te durẽ ãma tiwata zahurẽ. Tawamhã 'ri 're wa'wa amo niwĩ ãsimasam norĩ hã te wapari za'ra, ãsõ're zahurẽ hã. ²⁶Tawamhã te awa'awi ti'a hã 're wara. Ti'ai rowi, 'ri na'rata tẽtẽzẽ hã te sãsã'ã, dazazẽb 'ri hã. Tawamhã awa'awi ma uburẽ 'ridawa nhitobzẽ hã si'ridawa za'ra. Dapawasisizẽ hã durẽ daparatẽtẽzẽ hã ma tô

sisinarĩ, dazazéb 're ĩsimasam norĩ ma, ĩsi'uwazi nhorõ rudu hã. ²⁷ Taha wa, dazazé 'madã'ã'wa hã ma tã udu. Utu wamhã, ma tã 'ridawa hã 'madã. 'Ridawa haré te za, dazazé hã. Taha wa, ma tã tinhi'wa hã sisada waze, ãma siwĩri da aré, ĩsimasam norĩ hã wairébé newa. ²⁸ Taha wa, te Paru hã hãrã 'rãihã na 'mahã:

— Tõ'ã. Asiwĩri tã. Āhãta wa aihĩni aimasam ni. — Āne te 'mahã.

²⁹ Tawamhã ma tã dazazé 'madã'ã'wa hã rob'uiwézéb zõ hã. Wara sina, ma tã ĩtẽme tizébré zahuré, Paru norĩ u. Īpapara, ma tã aime zahuré hi'rãitõtõ, rërẽ'ẽ sina. ³⁰ Taha pari, ma tã sani zahuré, rob u. Te tãma nharĩ zahuré, ãne:

— Aibã norĩ, e marĩ wa za 'manha, danho'reptuzé hã te ĩsina uwaimrami da hã. — Āne te sina sadanharĩ zahuré.

³¹ Tawamhã ma tã asa tãma rowasu'u zahuré:

— Wanhib'apito Zezusi asina umnhasi. Tawamhã te za asõ'reptu, asõrõwa ãma asiré 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ me.

³² Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u na te duré tãma rowasu'u za'ra, dazazé 'madã'ã'wai ma, duré ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma zama. ³³ Mara wa'wam nheré, dazazé 'madã'ã'wa hã ma tã a'ã Paru norĩ hã hãiba upsõ zahuré, da te dasiwi 're ĩpré'ẽ zahuré mono zém na da te ĩhãnhinarĩ zahuré mono zé hã. Te te upsõ zahuré parip si, ma tã ã dawabzuri hã 'manha, dazazé 'madã'ã'wa hã. ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama ma tã 'manharĩ za'ra. ³⁴ Taha pari, tinhorõwa u te oto saprõni zahuré. ĩsa hã ma tã tãma sõmri zahuré, sa zahuré da. Dazazé 'madã'ã'wa hã, toi uptabi di oto. ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zama toi uptabi za'ra di, 'Re ĩhãmana u'ãsi mono te te saze za'ra wa.

Paru norĩ hã dazazém hawĩ ĩpusizé wasu'u

³⁵ Tawamhã awẽ mararé romanu na danhib'apito norĩ hã ma tã damrami'wa norĩ hã sã 'mazatõri za'ra, Paru norĩ hã da te dasiwi sani da, Siraha me. Āne te tãma 'ru za'ra:

— Aibã norĩ hã sani wa'aba, neb zahuré da oto. — Āne te tãma 'ru za'ra.

³⁶ Tawamhã dazazé 'madã'ã'wa hã ma tã Paru norĩ ma rowasu'u, ãne:

— Danhib'apito norĩ hã ma tã ai'rui wa'wa, da te asani wa'aba da, ane wa'aba da oto. Rowẽ na ane wa'aba za. — Āne ma tã Paru norĩ ma tinha, dazazé 'madã'ã'wa hã.

³⁷ Tawamhã te Paru hã asa tãma nharĩ za'ra, damrami'wa norĩ ma:

— Marĩ hã wa te 'manharĩ waseté õ nheré, ma tã dama wa'ru, danho'a da te 're wapré'ẽ mono da, wa norĩ hã romanu norĩ siré nheré. Ma tã wamrami ni, dazazéb 're, wasima'wara da. Tawamhã e pi'uriwi te za wazatõri za'ra. Mare di. Apito norĩ hã te za wei wazõ ai'aba'ré, si'uihã na danho'a te te siwi wazani da, waneb da. — Āne te Paru hã tãma nharĩ za'ra.

³⁸ Tawamhã damrami'wa norĩ hã ma tã Paru norĩ hã tãma sadawa wasu'u za'ra, danhib'apito norĩ ma. Romanu norĩ siré na siwasu'u zahuré wa, ma tã tipé'ẽwara za'ra. ³⁹ Taha wa, ma tã ĩtẽme ai'aba'ré, tãma siwasu'u za'ra da, Paru norĩ ma, ta norĩ hã te te sina 'ruiwapari za'ra tã da. Taha pari, ma tã siwi sani zahuré dazazém hawĩ, neb zahuré da. Tawamhã ma tã tãma rob'ru za'ra, 'ri nho'õmo hawĩ neb zahuré da oto. ⁴⁰ Tawamhã, dazazém hawĩ da te sani zahuré wamhã, ma tã tineb zahuré, Ridizaha nhorõwa u. Tame ma tã ĩsazei'wa norĩ me sisõpètè za'ra. Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tã tãma rowẽ zani za'ra. Taha pari, te oto tineb zahuré, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawĩ.

17

Paru norĩ hã Tesaronita ãma te te ïromhuri za'ra zé wasu'u

¹Tawamhã Paru norĩ hã te oto ai'aba'ré, Ápipori na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Aporoniza na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Tawamhã ma tô oto aihutu, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te rowahutuzé hã 're sa, zudezu norĩ te hã. ²Paru hã nimomo 're simasisi mono sidâpâsi, te rowahutuzéb u 're zasi, 're ïhâimana mono zéb zarina. Taha wa, Tesaronita u wisi wamhã, ma tô duré âzé, rowahutuzéb u. Tawamhã si'ubdatõ romhuri 'râsutu na ma tô dama rowasu'u sabadu na, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rata na, tame 're ïsi'ubumroi mono norĩ ma. ³Ãne ma tô dama rob'râzarõtõ:

— “Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wama ïpisudu hã te za robzêpata. Te za duré dârâ. Dâ'â uptabi nherê, te za apâ hâiwa'udu.” Ãne te wama ãma rowasu'u, ïrob'ui'ére 'rata na hã. Zezusi hã te aima ïwasu'u za'ra wa'wa hã wa tô waihu'u pese za'ra ni, tô õ hã Cristu, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wama ïpisudu, Danho'reptui'wa da. — Ãne ma tô Paru hã tâma rowasu'u za'ra.

⁴Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô saze za'ra, Paru norĩ te te tâma ïrowasu'u za'ra zéb zarina. Taha wa, ma tô ïsiré tihâimana za'ra, Paru norĩ siré, Siraha me. Duré deredu norĩ zudezu'õ norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïwata za'ra mono norĩ hã, ahâ na ma tô duré saze za'ra. Pi'õ norĩ zama ma tô saze za'ra, dama ïnreme pire za'ra hã. Ta norĩ zama ma tô oto ïsiré tihâimana za'ra.

⁵Tane nherê, zudezu norĩ, ïsazei'õ'wa norĩ hã ma tô ãma 'madâ'â wê'õ za'ra, Paru norĩ hã. Taha wa, ma tô 'ri nhi'riti na aibâ ïwasété norĩ ma si'upana 'ru za'ra, ïwa'a norĩ ma hã. Tawamhã ta norĩ hã ma tô sitême sito, Paru norĩ zada hâimana za'ra da. Ta norĩ hã ma tô ãma siwi ro'wa'rutu pese, 'ri nho'õmo ãma. Aibâ nhorõwa hã ma tô duré siwi uirĩ, Zasãhã nhorõwa hã. Paru norĩ zô sisisi da, ma ïré siwi uirĩ. Taha pari, ma sô asisi, te te siwi sani da, danho're u. ⁶Tane nherê, oto sô sisisi wamhã, robaba zahuré di, Paru norĩ hã. Te te sa'rese za'ra õ di. Taha wa, Zasã norĩ hã ma tô Paru norĩ upana pawaiu ni, ïsiré ïsazei'wa norĩ me. Tawamhã dama ïpire norĩ nho're u ma tô te te simro. Tawamhã mreme 'râihã na te 'mahârâ za'ra, ïsaprõni'wa norĩ hã:

— Ô hã, aibâ norĩ hã daro mono bâ, 're ïdahâimana za'ra mono zém na ma tô ãma dawi saprĩ za'ra. Ma tô dawi ro'wa'rutu za'ra. Ãhãna ma tô duré we aimasisi, waza'ru u. ⁷Zasã hã ma tô tinhorõwa u 'mazasi zahuré, ïrata simasisi zahuré da a'â. Roma ãma danhib'apito nhimiroti wa'rãmi, te 're hâimana za'ra. Ãne te wama nharĩ za'ra: “Zezusi hã, taha si danhib'apito uptabi hã.” Ãne te wama nharĩ za'ra. — Ãne ma tô 'mahârâ za'ra, apito norĩ ma.

⁸Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô dazahi sina nharĩ za'ra ni. Dama ïpire norĩ zama ma tô sada tizahi za'ra. ⁹Taha wa, dama ïpire norĩ ma, ma tô Zasã norĩ hã rob'ui'prazé hã sômri za'ra, ïsisani za'ra zéb da hã. Taha pari, ma tô satõrĩ za'ra, tinhorõwa u si'aba'ré da apâ.

¹⁰Tawamhã mara simeí wí, ma tô ïsazei'wa norĩ hã Paru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u neb zahuré da.

Paru norĩ hã Bereza ãma te te ïromhuri za'ra zé wasu'u

Tawamhã Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u sihutu wamhã, ma tô Paru norĩ hã ai'aba'ré, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u.

¹¹ Bereza âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rada hã, wẽ di. Tesaronita âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rata nei õ di. Zesusihi wasu'uwẽ hã ma tũ wapari pese za'ra. Awẽ sidãpãsi, ma tũ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rada hã da te 're sũre za'ra, Paru norĩ nhimirowasu'u hã tũ sena zũ te te âma rosa'rata pese za'ra da. ¹² Taha wa, zudezu norĩ hã ahã na ma tũ saze za'ra. Deredu norĩ si'aibã norĩ hã ma tũ durẽ saze za'ra, ahã na. Deredu norĩ sipi'õ norĩ zama ma durẽ ahã na saze za'ra, ĩsibro pese norĩ hã. ¹³ Tawamhã taha wasu'u hã ma tũ waptãrã apã Tesaronita u, âne: "Bereza âma te durẽ u, dama rowahutu Paru hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na hã." Âne hã zudezu norĩ hã te te wapari za'ra wamhã, ma tũ Paru norĩ zarina ai'aba're, Bereza u siti'ru sina. Tame ma tũ durẽ timreme wasẽtẽ na dawĩ ro'wa'rutu za'ra, sada dazahi za'ra da. ¹⁴ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã awa'awi ma tũ oto Paru hã satõri za'ra, âporẽ zaihã u morĩ da. Sira norĩ si Timotiuhu me te ĩsa'u aimasisi zahurẽ, Bereza âma. ¹⁵ Paru hãiba wapto'wa da hã ma tũ durẽ si'mazatõri za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã ĩsirẽ 'masi'aba're da, Atena na 'ri nho'õmo nhisi u te te siwi saprõni za'ra da. Taha pari, ma tũ apã ai'aba're, Bereza u. Paruhu mreme hã te apã siwi ti'ã, Sira norĩ ma, Timotiuhu me, ĩtẽme nep su'u zahurẽ da, Atena u hã.

Paru hã Atena âma te te ĩromhurizẽ wasu'u

¹⁶ Atena âma, Paru hã te oto sũ mapari zahurẽ, Sira norĩ zũ Timotiuhu me. Tame romhãiba 'manharĩ hã ahã na te 're simasa, âma 're ĩdawata za'ra mono zẽb da hã. Taha wa, da'ama pe'ẽzẽ uptabi di, Paru hã. ¹⁷ Taha wa, zudezu norĩ te, rowahutuzẽb âma ma tũ awẽ sidãpãsi marĩ wasu'u na te te azada'ãbã, zudezu norĩ hã durẽ zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩwata za'ra mono norĩ zama. 'Ri nhi'rĩti nho'õmo na da te 're ĩ'ubumroi mono zẽb u te te da'anhopẽtẽ mono sidãpãsi, ma tũ durẽ marĩ wasu'u na te te da'azada'ãbã, Paru hã. ¹⁸ Zesusihi wasu'uwẽ na ma tũ dama rowasu'u. Dã'ã nherẽ, apã ĩhãiwa'utuzẽm na ma tũ durẽ dama rowasu'u. Taha wa, Epiturezuhu nhimirowahutu zarina, durẽ etozitu norĩ nhimirowahutu zarina dama rowahutu'wa norĩ hã ma tũ durẽ âma sada'ãbã za'ra, Paru hã. Tawamhã nima norĩ hã ma tũ âne sisadanharĩ za'ra âma:

— E marĩ na te wama rowasu'u. Simiza'rese bã. — Âne te sima âma rowasu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã.

Nima norĩ hã te durẽ âne sima nharĩ za'ra:

— Atẽ ĩhãiba'õ norĩ wasu'u na te wama rowasu'u, ĩwaihu'upese hãiba amoi wasu'u na, wa te âma 're saze za'ra mono da. — Âne te sima nharĩ za'ra. ¹⁹ Tawamhã Paru hã ma tũ siwi saprõ, Are'opadu na rosa'rata'wa norĩ si'rã'õtõzẽm nhisi u. Tame ma tũ tãma nharĩ za'ra, âne:
— E te za wama ĩwaihu, asimirowahutuzẽp tẽ hã. E marĩ, te wama ĩwasu'u za'ra. ²⁰ ĩwasu'u hã wa te waihu'u za'ra õ di. Durẽ wama âma sahu na pẽ, wa te waihu'u za'ra da. — Âne te tãma nharĩ za'ra.

²¹ Atena âma 're ĩsi'ubumroi u'ãsi mono norĩ hã, durẽ darob amoi hawi ĩtẽme 're ĩsihutu mono norĩ hã marĩ hã rowasu'u tẽ hã te te 're wapari ze za'ra mono di. Te te sima âma 're rowasu'u ze za'ra mono di durẽ. Taha wa, te âne tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma.

²² Taha wa, Paru hã hãiwi ma tũ za, danho're te te tãma rowasu'u za'ra da, Are'opadu âma. Âne te tãma nharĩ za'ra:

— Aibã norĩ, âme Atena âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã ma'ãpẽ ĩwapari pese za'ra wa'aba. 'Re aihãimana za'ra wa'aba mono zẽ hã wa tũ waihu'u. Romhãiba hã ahã na te 're simasa, âma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zẽb da hã. ²³ 'Ri baba 're ĩmorĩ wa, wa tũ te azabu, âma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba

mono zé hã. Nimame, wa tô wedeza ne hã sabu, romhãiba 'manharĩ ma, marĩ hã ĩsisiwimhã da te 're ĩsa'ra za'ra mono zé hã. Taha ãma rob'ui'ére hã wa tô duré sabu. ãne rob'ui'ére hã: “Īwaihu'upe hã wa te waihu'u za'ra õ nherê, ãma 're ĩwata za'ra mono zé, ã hã.” Waihu'u õ nherê, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa sô'awi.

24 — 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ti'a hã 'manha, duré uburé marĩ hã ĩwa 're ĩhãimana za'ra mono da hã. Ta hã Danhib'apito uptabi, hãiwa ãma, ti'ai ãma zama. Taha wa, ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, 'ri hã danhib'rata na da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ãma hã, 're sãmra mono õ di. 25 Õhõ si ma tô dapê'ëzanizé hã te te dama 're anhomri. Taha zarina si te 're dapê'ëzani za'ra. Taha si, ma tô uburé marĩ hã te te dama 're anhomri, ãma 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowapt'ã mono õ di, da te 're ĩpawaptob za'ra mono zéb da hã. 26 Īsãna'rata hawimhã, aibã misire nherê, ma tô ta hawimhã atébré dapoto mono bã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, dapoto mono bã ma tô dasitébré. Ma tô da'ãma ropé, ropã 're dasi'ubumroi mono da. 'Re ĩdahãimana za'ra mono sidãpãsi, ma tô te te dama 're apisutu, ti'a hã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Niha wahum na ĩwa 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da hã, ma tô duré te te dama 're apisutu. 27 ãne ma tô te te dama 're ab'manharĩ, sô 're danhopré mono da, niha wamhã, áté te te 're sôpêtê za'ra mono da. Romhã na wanhiti 're hãimana mono õ di tô, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. 28 Ta hã 're morĩ u'ãsi õ 'wa'ãhã, ãne aré 're wahãimana za'ra mono õ di. Duré waihu'u pese õ 'wa'ãhã, ãne aré, 're wanomro mono õ di. Asõ're za'ra wa'aba na te rosawêrê'wa norĩ hã ãne wama rowasu'u za'ra: “Wa norĩ hã ĩsimipodo, ĩ'ra.” 29 Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra wamhã, e marĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma hã. E êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. E êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ na, e êtê 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. Mare di. ãne, wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Danhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono nei õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. 30 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã dama waihu'u ãna 're danomro mono ré, te te dahã za'ra sirõmo õ di, ta hã. Tane nherê, ãhãna ropã 're ĩdasi'ubumroi mono hã te za te te 're da'awada'uri, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, ĩsiniwĩ 're danomro mono da. 31 Bãdã hã ma tô sima pisutu siro, romhã ré, danho'a te te dama ĩ'arowairébézéb da hã. Taha wa, te ãne dama roti, 're dasipizari za'ra mono da. Ni'wa hã ma tô pisutu, sena na dama rowairébé'wa da hã. Dã'ã uptabi nherê, apã te te ĩhãiwa'udu, ma tô pisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Apã te te ĩhãiwa'utuzéb zarina, ma tô ãne hã dama waihu'u za'ra, õ hã dama rowairébé'wa na hã. — ãne ma tô Paru hã dama rowaihu'u siro.

32 Tawamhã dadã'ã nherê, apã dahãiwa'utuzé wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tato za'ra ni. Tane nherê, ĩhãiba amo norĩ hã te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Nimahã bãtã na wa za duré aiwapari za'ra ni, apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

33 Tawamhã Paru ma tô tiwi timorĩ za'ra. 34 Tane nherê, ni'wam norĩ hã ma tô Paruhu ãma sasõmri za'ra. Zezusi hã ma tô saze za'ra. Aibã hã, Dizonizi'u na ĩsisi hã ma tô saze, dama rowairébé'wa norĩ siré Atena ãma, dama ĩpire uptabi hã. Pi'õ hã Damarisi na ĩsisi hã ma duré saze. Duré ni'wam norĩ hã tamemhã umro na ma tô siré saze za'ra.

¹ Tawamhã Paru hã ma tô watobro, Atena hawi. Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo. ² Tawamhã, Corĩtu u wisi wamhã, ma tô zudezu norĩ siré hã sôpêtê aibã hã, Ìmro me. Atira na aibã nhisi hã. Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma Ìwaptã'ázé hã. Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi ma tô Ìwana aimasisi zahuré, timro me, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. P'iõ nhisi hã Prisira na. Caradiu na danhib'apito uptabi nhisi hã ma tô zudezu norĩ hã satõrĩ za'ra, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi, Ìsiti si'aba'ré da. Taha wa, ma tô Corĩtu u aimasisi zahuré, Atira norĩ hã. Ta norĩ hã te te sabu zahuré da, ma tô Ìtème timorĩ zahuré, Paru hã. ³ Tawamhã, tame te oto Ì'rata tinhamra zahuré, Ìsimiromhuri za'ra hã aiwa wa. Romhã 'manharĩ na 'ri'wa, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô siré tihãimana za'ra a'á, siré te te romhuri za'ra da. ⁴ Tawamhã sabadu sidápãsi, ma tô nasi dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, Zezusi hã da te 're saze za'ra mono da, zudezu norĩ hã, deredu norĩ zama.

⁵ Tawamhã tamomo ma tô Sira norĩ hã Ìtème aimasisi zahuré, Masédoniza hawi, Timotiuhu me. Ìtème simasisi wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi wasu'uwê na si romhuri u'ási oto. Zudezu norĩ ma, te Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re Ìhãimana u'ási mono te te Ìpisutu na hã. ⁶ Tane nherê, Ìwasu'u hã ma tô tiwi wê'õ za'ra. Timreme wasété na ma tô siwi azã, Paru hã. Taha wa, Paru hã ma tô ti'uzza zapru wami, damreme wasété na ãma dá'á tã da. Te tãma nharĩ za'ra:

— E Ìnhimirowahutuzéb zarina te za ropipa u 're anomro aba mo. Mare di. Asĩ'uihã na te za 're asisimini za'ra wa'aba mo. Zudezu'õ norĩ u si wa za oto 're Ìne, ta norĩ ma si te 're rowasu'u za'ra mono da oto, Ìwasu'uwê na hã. — Ìne te tãma siwasu'u za'ra.

⁷ Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi, ma tô oto watobro. Aibã nhorõwa u ma tô ázé, Tisizu Zusituhu nhorõwa u. Ta hã zudezu'õ, 'Re Ìhãimana u'ási mono ãma 're Ìwata mono. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb zababa, te 're sa, Tisizuhu nhorõwa hã. ⁸ Tawamhã rowahutuzéb ãma 're da'anhi'mi'rui mono 'wa hã ma tô saze Wanhib'apito hã, Crisipu na Ìsisi hã. Duré, uburé Ìsõrõwa ãma Ìsiré 're Ìsi'ubumroi mono norĩ hã ma duré saze za'ra. Corĩtu ãma 're Ìdasi'ubumroi mono zama ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwê hã da te wapari za'ra wamhã. Taha wa, ma tô ã dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni.

⁹ Tawamhã nimahã barana, Paru hã ma tô Wanhib'apito hã sabu, danhotõ 'rowi da te 're Ìrosawêrê za'ra mono ne. Te tãma tinha, ãne:

— Aipahi tã. Dama 're rowasu'u u'ási mono. Sazãri tã. ¹⁰ Wa hã wa ai'rata 're Ìnhamra. Ìmemhã, Ìnhib'a'uwê hã ahã di. Taha wa, ni'wa hã rowasédé te te ai'ãma 'manharĩ waihu'u õ di za. — Ìne te tãma tinha.

¹¹ Taha wa, te Paru hã tame 're sãmra, te te dama 're rowahutu mono da, 'Re Ìhãimana u'ási mono zadawa wasu'u na hã. Tame 're sãmra mono ré, ma tô ãma tiwahu, misi wahum na duré Ìhãiba amoi wãiwab u.

¹² Tawamhã Darizu hã ma tô si'apito, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Romanu norĩ ma, roti'wa zadawa para, ma tô si'apito, tame te te dama 're roti mono da. Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paruhu zada si'rã'õtõ. Taha wa, ma tô siwi ti'ã, dama rowairébé'wai u. ¹³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paru hã tãma wasu'u za'ra, Darizuhu ma. Ìne te tãma rowasu'u za'ra:

— Ì hã aibã hã te sima wê, rosa'rata na te te dama ãma zaprĩ mono da, 'Re Ìhãimana u'ási mono ãma 're Ìdawata za'ra mono zém na hã. Wanhimiroti 'rata zarina 'Re Ìhãimana u'ási mono ãma 're wawata tã za'ra mono da, te za da'ãma zaprĩ, aibã hã. — Ìne te tãma rowasu'u za'ra.

¹⁴Tawamhã Paru hã te aré timreme hã waze, tãma siwasu'u za'ra da. Tane nherê, mreme ô ré, ma tô danhib'apito Darizu hã âma sôzâ, zudezu norĩ ma, te te rowasu'u da. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ, marĩ ìpire hã te te 'manharĩ wasété 'wa'âhã, wa aré asadaihu'u za'ra wa'wa. ¹⁵Tane nherê, ânei ô di. Taré ìmreme zô te pibu da, ma tô we ìtême asiwi ìsaprõni 'wa. Asimirowasu'u za'ra wa'aba zarina, duré danhisi na, duré asimiroti za'ra wa'aba zarina ìmreme zô te ìpibu da si, ma tô we ìtême asiwi ìsaprõni 'wa. Taha wa, te âma rowairébé ô di za. A norĩ wa'wa hã asi'uihã na te za âma ìrowairébé za'ra wa'wa. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

¹⁶Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô 'ru za'ra, rob u te te sate mono da, zudezu norĩ hã. ¹⁷Tawamhã ma tô aibã hã siwi ti'ã, rowahutuzéb âma 're ìda'anhimi'rui mono 'wa hã, Sotêni na aibã nhisi hã. Tawamhã ma tô siwi azã, dama rowairébézé nho're âma. Te te siwi azãri nherê, te te âma rosa'rata ô di, apito Darizu hã.

Paru hã ãtizotiza u apã ìmorizé wasu'u

¹⁸Tawamhã Paru hã bâtã ahã na ma tô nhamra, Corĩtu na 'ri nho'ômo nhisi âma. Tawamhã ma tô oto ìsazei'wa norĩ ma siwasu'u za'ra, morĩ da oto, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Prisira norĩ hã ma tô ìme tineb zahuré, Atiraha me, Sétireza na 'ri nho'ômo nhisi u. Sétireza âma sãmra ré, ma tame 'rã pari ni Paru hã, marĩ na 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, te te ìropisutuzém na, te te sina tãma uwaimrami wa, te te âma ì'uwaimrami na ìwaihu'uzéb da. Ta hawi rowa'u'u na uba'renem na ma tô dame ai'aba're, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. ¹⁹Tamomo si'aba'rei wamhã, ma tô aihutu, Épézu na 'ri nho'ômo nhisi u. Prisira norĩ hã te za oto ìsa'u aimasisi zahuré tame, Atiraha me. Tawamhã tame sãmra ré, ma tô Paru hã âzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame ma tô zudezu norĩ me marĩ wasu'u na sima âma rowasu'u za'ra. ²⁰Tawamhã ma tô siwi âma ropti, a'ã hãimana da, ì'ratab za'ra. Tane nherê, te te sina saze za'ra ô di, Paru hã. ²¹Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra asa, ãne:

— 'Re ìhãimana u'âsi mono te te ìma waihu'u wapsi, wa za we atême ìmorĩ 'wa apã. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

Tawamhã rowa'u'u na uba'renem na ma tô mo, Épézu hawi. ²²Sézareza u, ma tô oto wi. Ta hawi, te duré mo, Zeruzarê u awa'awi. Tame, ma tô si'aba're na sawi za'ra, ìsazei'wa norĩ hã. Tawamhã ta hawi, ma tô duré mo, ãtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi 're, 'ri nho'ômo u. Tame te a'ã nhamra oto.

²³Tawamhã ãtizotiza âma sãmra parimhã, ma tô duré mo Paru hã, Darasiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, duré Prizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba zama. Daza'rui wa'wai baba 're morĩ ré, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã te te 're apawapto, hãimana nhiptete na si 're nomro mono da.

Aporu hã Épézu âma duré Corĩtu âma te te ìromhurizé wasu'u

²⁴Tawamhã aibã hã, zudezu norĩ siré hã ma tô wi, Épézu u, Aporu na ìsisi hã. Aresãdiriza na 'ri nho'ômo nhisi âma ìpodo, ta hã. Mreme wabzuri waihu'u pese di. Duré 'Re ìhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na ìbaihã na da te âma 're ìrob'ui'ére za'ra mono hã tãma waihu'u pese di. ²⁵Wanhib'apito 're ìmorĩ wê zém na ma tô da te tãma 're romnhoré za'ra. Taha wa, mreme nhiptete na ma tô ì'uiwaibaba si te te dama 're rowahutu, Zezusihi wasu'u na hã. Tane nherê, uburé Zezusihi wasu'u hã zahadu te te waihu'u ô di. Dawasété wi

're dasipizari za'ra mono da, Zuwā, â dawabzuri te te dama 're ĩwasu'u mono si ma tô waihu'u, Aporu hã. ²⁶ Tawamhã pahi âna ma tô dama rowahutu na sãna'rata, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma. Tawamhã Prisira norĩ hã Atiraha me ĩsimirowasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, tinhorôwa u ma tô saprõni zahuré, Zezusihi wasu'uwé hã te te tâma waihu'u pese zahuré da, 're ĩdanomro mono zép tém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na. ²⁷ Tawamhã Aporu hã ma tô sima rowé, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Taha wa, Épézu âma ĩsazei'wa norĩ hã ma tô âma ana, Aporuhu âma. Rob'ui'éré hã ma tô tâma sômri za'ra, Ataza u te te siré âri da. ĩsazei'wa norĩ hã te te siwi âri wé da, ma tô âma wada'uri za'ra. Tawamhã Aporu hã Ataza u wisi wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawapto pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ hã. ²⁸ Tawamhã mreme nhiptete na te nasi zudezu norĩ ma tâma âma wa'rãmi za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, ma tô nasi tâma rowasu'u za'ra danho'a, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. Zudezu norĩ hã te te âma wa'rãmi za'ra neza, Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã. Tane nheré, Aporu hã ma tô aiwétési âma ai'uté za'ra, zudezu norĩ âma, tinhimirowasu'u na.

19

Paru hã, Épézu âma romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u

¹ Aporu hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi âma sãmra ré, ma tô Paru hã ro'razâ, Épézu u sa'a nhisi baba. Tame ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sôpêté za'ra.

² Taha wa, ma tô sadanharĩ za'ra:

— E saze za'ra wa'aba wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tip'éžani hã aima sômri za'ra wa'wa. — Āne ma tô sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tâma siwasu'u za'ra:

— Mare di, zahadu wa te wapari za'ra õ di, ĩp'éžani 're ĩhâimana mono zé wasu'u hã.

³ Taha wa, ma tô duré sadanharĩ za'ra, Paru hã:

— E 'wa simirowahutu zarina ma tô â dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa bété.

Tawamhã asa te duré tâma nharĩ za'ra:

— Zuwãhã nhimirowahutu zarina wa tô 'manharĩ za'ra ni.

⁴ Tawamhã ma tô duré Paru hã tâma nharĩ za'ra:

— Zuwã hã dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono norĩ ma si, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ma tô te te 're roti, ĩsa'u datême ĩwi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Danho'reptui'wa na, tô Zezusi hã. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra.

⁵ Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tô sena Wanhib'apito Zezusihi zazei uptabi 'wa na ĩsiwasu'u za'ra zéb zarina, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. ⁶ Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rata na 'rã upi za'ra. Te te 'rã upi za'ra wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tip'éžani hã tâma sômri za'ra. Taha wa, te oto damreme tâma ĩwaihu'u za'ra õ na dama rowasu'u za'ra, hãiba mono bâ. Timreme nai õ nheré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tip'éžani na te te tâma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, te oto mreme zu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te duré dama rowasu'u za'ra. ⁷ Ta norĩ hã, âté 12 na ĩhãiba za'ra hã.

⁸ Tawamhã Paru hã te nasi âza, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da. A'amo si'ubdatõ, ma tô âma ai'utõ, tame te te dama 're rowahutu mono ré hã. Da te tâma 're nharĩ za'ra mono nheré, pahi âna ma

tô te te dama 're rowasu'u, da te 're saze za'ra mono da. 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma 're ìsib'a'uuwê mono zém na da te 're saze za'ra mono da, ma tô te te dama 're roti. Taha wa, ni'wam norî hã ma tô saze za'ra. ⁹ Tane nherê, ni'wam norî hã te te saze za'ra ô di, pê'ê tete za'ra wa. Wanhîb'apito 're ìmorîzéb zarina 're ìdanomro mono zép té wasu'u hã ma tô tiwi wê'ô za'ra, danho'a, mreme wasété na. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi timorî za'ra, rowahutuzém hawi. Zezusihi zazei'wa norî hã ma tô te te simro, Tiranuhu na aibã nhisi te, romnhorézéb u. Awê sidâpâsi, ma tô tame te te tâma 're rowahutu za'ra oto. ¹⁰ Tame te te dama 're rowahutu mono ré hã, maparane ma tô âma tiwahu. Taha wa, aihîni Azi'a na danhîpti'a nho'ômo nhisi âma 're ìsi'ubumroi mono hã, ma tô Wanhîb'apito nhimiroti hã wapari za'ra, zudezu norî hã, duré zudezu'ô norî zama.

Sewaha 'ra norî wasu'u

¹¹ 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô Paru hã pawapto, marî dama ì'manharî waihu'u'ô hã te te dama 're ab'manharî mono da, ìwê hã. ¹² Romhurizéb da, ì'uza wê nhisiwi, te te sima 're ì'mazai mono hã ma tô da te 're waibu, ìhâzé ré norî ma, te te 're 'wasari mono da. Ìsu'u u'ôzéb zama ma tô duré da te 're waibu, ìhâzé ré norî hã te te 're upi za'ra mono da. Te te 're upi za'ra mono wamhã, ma tô 're séptâ'â za'ra. Wa'uburé norî hã ma tô duré dahawi 're wairébé. ¹³ Tawamhã ni'wam norî hã zudezu norî hã wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da, 're ìnomro mono norî hã ma tô si'âma rosa'rata za'ra, Wanhîb'apito Zezusihi zadawa para, wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da oto, Paruhu ne. Ta norî hã Zezusihi zazei'ô'wa nherê, Zezusihi zadawa para newa, te oto tâma rob'ru za'ra, wa'uburé ma, âne:

— Zezusi hã Paru te te dama ìwasu'u hã taha zadawa para, wa'aima rob'ru za'ra wa'aba ni, dahawi aiwairébé aba da. — Âne te nasi tâma rob'ru za'ra.

¹⁴ Aibã norî hã 7 na ìhãiba hã ma tô âne hã 'manharî za'ra. Séwa nã ìmama nhisi za'ra hã. Sasedoti ìpire aré, ìmama hã. ¹⁵ Tawamhã, nimahã bâta na Sewaha 'ra norî hã te te tâma rob'ru za'ra wamhã, wa'uburé te asa tâma nharî za'ra, âne:

— Zezusi hã wa tô waihu'u. Paruhu zama wa tô duré waihu'u. E 'wam norî hã bété, a norî wa'wa hã. Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di. — Âne te asa tâma nharî za'ra, Sewaha 'ra norî ma.

¹⁶ Tawamhã, wa'uburé ré 're ìmorî hã zahadu wa'uburé te te rême ô wa, sa'êtê, ma tô sô sime za'ra, Sewaha 'ra norî zô. Ì'uza hã ma tô tiwi hãiwazu za'ra. Ma tô duré te te hãiba hãpré za'ra. Taha wa, Sewaha 'ra norî hã ai'urêiwi ma tô sisa're, wa'uburé ré 're ìmorî wi hã. ¹⁷ Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapahi za'ra ni, Zezusihi zadawa para newa, marî hã duré da te 're 'manharî za'ra mono tô da. Aihîni, ma tô ìwasu'u hã wapari za'ra ni, Épézu âma 're ìsi'ubumroi mono norî hã, zudezu norî hã, duré zudezu'ô norî hã. Tawamhã da te sazei uptabi za'ra ô nherê, ma tô aihîni âma tawata za'ra ni, Wanhîb'apito Zezusihi âma. ¹⁸ Ni'wam norî hã te te 're saze za'ra mono ô ré, abzé te te 're ì'manharî za'ra mono zém na ma tô siwasu'u za'ra danho'a, tiwasédé te te 're ì'manharî za'ra mono zém hawi ìsipizari za'ra na hã. ¹⁹ Duré ahã na abzé 'manharî'wa norî hã ma tô ìbaihãi mono bâ siwi sa'wa simisutu, abzé 'manharî na rob'ui'éré ré hã. Tawamhã ma tô âma ro'o za'ra, danho'a. Wa'âbã za'êtê nherê, ma tô âma ro'o za'ra. 50 miu na êtê'ubuzi'a prata zapotore na ìwa'â hã, simisutu hã. ²⁰ Wanhîb'apito mreme hã dama pire di oto. Daro mono bâ ma tô da te âma ropé. Taha wa, da'ahã na ma tô da te 're wapari za'ra oto.

Épézu âma ro'wa'rutuzé wasu'u

²¹ Tawamhã ãne na romhâimana pari, ma tô Paru hã 'râwi sima waihu'u, Zeruzarê u morĩ da, Masêdoniza wa'wai baba, durê Ataza wa'wai baba. Taha wa, te sima tinha, ãne: "Zeruzarê u ãmorĩ parip si, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ãmorĩ da, wa durê ãsima wê, te dazabu da." ãne ma tô sima waihu'u.

²² Tawamhã tipawapto'wa norĩ hã ma tô satõrĩ zahurê, Timotiu norĩ hã, Erasituhu me, ãwana neb zahurê da, Masêdoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Neb zahurê za'u hã Paru hã te a'ã nhamra, Azi'a ãma.

²³ Tame sãmra ré, Wanhib'apito 're ãmorĩzêb zarina 're ãdanomro mono zép te wasu'u hã da te wapari za'ra wa, ma tô ro'wa'rudu hã dawí watobro, Épézu ãma hã. ²⁴ Aibã hã Demetirizu na ãsisi hã êtê'ubuzi'a prata na rob'manharĩ'wa hã ma tô ro'wa'rutu na sãna'rata. Rob'manharĩ ãsyrre te te 're ab'manharĩ, Demetirizu hã. Di'ãna na romhãiba nhisi 're ãsimasa mono zém ne hã 'ri ãsyrre te te 're ab'manharĩ, êtê'ubuzi'a prata na. Tãma ãromhuri'wa norĩ hã pawa'ãbã za'êtê di, rob'manharĩ ãsyrre wa'ãbã zarina. ²⁵ Tawamhã Demetirizu hã ma tô tãma ãromhuri'wa norĩ zô tihãrã za'ra. Sirê ã'manharĩ'wa norĩ zô zama te durê sô tihãrã za'ra. ãtême sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã te za ãwapari pese za'ra wa'wa. Wanhiromhuri wa'ãbã na wa tô arê wanhibro pese za'ra ni. ²⁶ ãhãna, asi'uihã na ma tô Paruhu nhimiroti hã ãwapari za'ra wa'wa. ãsimiromhuri hã ma tô durê ãmadã'ã za'ra wa'wa, ãne Épézu ãma hã durê uburé Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi 'remhã. Ta hã ma tô te te dama 're anharĩ, 're ãwahâimana za'ra mono zém hawí, 're dasipizari za'ra mono da. Da'ahã na ma tô saze za'ra ni, ãsimirowahutu na hã. Marĩ hã danhib'rata na da te 're ã'manharĩ za'ra mono hã tô sena ãwaihu'u pese ô di, u, ãma 're ãdawata za'ra mono da hã. ãne te te dama 're rowahutu, ta hã. ²⁷ Taha wa, romnhimimnhasi di, wanhiromhuri za'ra hã da te dasiwi wê'ô za'ra ô'umnhasite. Tawamhã e wanhiromhuri si te za dasiwi wê'ô za'ra ni. Mare di. Di'ãna ãwaihu'u pese te, 'ri wamri hã te za durê dasiwi wê'ô za'ra ni. Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma uburé 're ãdasi'ubumroi mono hã, ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã te za da te dasima 're wasu'u wasétê za'ra, daro mono bã ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã, tô ô hã Di'ãna na ãwaihu'u pese wamri hã. Ta hã dama tarêre wa, te za tô da te dasiwi 're wê'ô pese. — ãne te tãma nharĩ za'ra, Demetirizu hã.

²⁸ ãne hã ãmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô ab'ru za'ra ni. Ma tô 're hãsi, hãrã 'rãihã na:

— Di'ãna hã, ta hã ãwaihu'upe. Danhipai u, dama siptete uptabi di. ãne, Épézu ãma 're ãwasi'ubumroi mono hã ãma 're ãwawata za'ra mono hã, wê uptabi di. — ãne ma tô 're hãsi.

²⁹ Tawamhã 'ri nho'ômo ãma ma tô dazahi hã te te ropé, 'ri wa'ôto mono bã. Uburé ro'wa'rutu di oto. 'Ri nho'ômo ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã te nasi tihãrã na ai'rahãri za'ra. Tawamhã Paru norĩ sirê 're ãneb zahurê hã ma tô dasiwi pamrami ni, Da'izu norĩ hã, Aritacuhu me. Masêdoniza ãma 're ãsimasisi zahurê mono arê, ta norĩ hã. Tawamhã dasi'aba'rê na ma tô ãpano na dasiwi sari zahurê ni, dasi'rã'ôtozêb u, da'ahã uptabi na. ³⁰ Paru hã datême morĩ neza, te te dama nharĩ da. Tane nherê, Zesusihi zazei'wa norĩ hã ma tô siwi wairĩ, morĩ tô da. ³¹ Durê ãsiwadi norĩ hã tame danhib'apito norĩ hã ma tô durê ãtême da'mazatõrĩ za'ra, te te tiwi rosawi za'ra da, dasi'rã'ôtozêb u morĩ tô da, dazahi wa. ³² Marĩ u newa, sisatõrĩ wa, ma tô tamomo ubumro ni. Tawamhã dasi'rã'ôtozêb ãma ma tô 're dahãsi, damreme aimawi na. Damreme aiwab ô di. Siwa'ru te nasi ãma ai'rahãri za'ra ni, dahãrã na.

³³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tã aibã ma rob'ru za'ra, Aresãdiri na ãsisi ma, danho're sab da. Ma tã siwi wada'u arẽ Aresãdiri hã, timreme na te te dawĩ robzãri da. Taha wa, ma tã tinhĩb'rada hã hãiwĩ dama wẽ, ari'iwĩ dasi'ubumro da, te te dama rowasu'u da. ³⁴ Tane nherẽ, zudezu na 're ãhãimana mono na da te waihu'u za'ra wamhã, ma tã sa'etẽ tihãrã 'rãihã na 'mahãrã za'ra. ãne te õhõ si 'mahãrã za'ra:

— Di'ãna, ta hã ãwaihu'upe. Danhipai u, siptete uptabi di, ãma 're ãwawata za'ra mono hã, ãme Épẽzu ãma hã. — ãne te nasi sa'etẽ 'mahãrã za'ra ni. Dahãrã hã da te sahãri su'u za'ra õ di. Maparane bãtã pibuzẽ hã ma tã da'ãma ai'utõ, da te nasi 'mahãrã za'ra rã.

³⁵ Tawamhã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito pazapari'wa hã ma tã dazadawa uwati, ari'iwĩ dasi'ubumro da. Tawamhã dawarõtã'ã wapsi, te oto dama roti, ãne:

— Épẽzu ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba. Wa norĩ hã ãme Épẽzu ãma 're ãwasi'ubumroi mono hã Di'ãna hã ãwaihu'upe 're ãsa mono zẽ hã wa wa te 're 'madã'ã pese za'ra, 'ri hã. Di'ãnahã hãiba ne etẽ 'manharĩ hã hãiwa hawi watẽme we ãwaptã hã taha zama, wa wa te 're 'madã'ã za'ra, ãme. ³⁶ Tawamhã ãne hã ni'wa te te wawĩ sawi waihu'u za'ra õ di za. Taha wa, te za aiwaimri aihãimana za'ra wa'wa, marĩ na wa te rosa'rata pese za'ra ãna, wa te 'manharĩ za'ra tã da. ³⁷ Aibã norĩ hã we asiwi ãpamrami 'wa hã, Di'ãna ãsãbzẽm hawĩ, marĩ na sipsaihuri zahurẽ õ di. Pi'õ hã ãma 're ãwawata za'ra mono hã te te wasu'u wasẽtẽ zahurẽ õ di durẽ. ³⁸ ãne wamhã, Demetirizu hã, durẽ tãma ãromhuri'wa norĩ zama marĩ ãwasẽtẽ na te te tãma nharĩ za'ra da, ãwa wei wama siwasu'u za'ra õ di za. Dama rowairẽbẽ'wa norĩ u si te za wasu'u za'ra. Tamep si dawasẽtẽ na dama ãnharizẽ hã. ³⁹ Wazadawa pibu za'ra wa'aba da, wazõ aihãrã ze za'ra wa'aba wamhã, wa za ãme wasi'rã'õtõ warẽ ni, rowẽ na 're ãwahãimana za'ra mono zẽb zarina, wawaimri na. ⁴⁰ ã bãtã na wasi'rã'õtõ warẽ õ wa, romnhimimhãsi di, wanhib'apito nhimiroti, wa te ã'madã'ã za'ra õ zarina, wazada sahi õ'umnhãsite. Marĩ hã hãimana õ nherẽ, ma ro'wa'rudu hã watobro. Wasi'rã'õtõzẽm na ni'wa te te wazadanharĩ za'ra wamhã, e niha wa za asa tãma rowasu'u za'ra ni. Asa wa te tãma rowasu'u waihu'u za'ra õ di za. — ãne te dama roti, danhib'apito pazapari'wa hã.

⁴¹ ãne na te te dama roti parimhã, ma tã dama rob'ru, dawairẽbẽ da oto.

20

¹ Tawamhã damreme 'wa'rudu hã ma tã sahãri za'ra ni. Rowẽ di oto. Rob u'ãsi nomro wamhã, Paru hã ma tã Zesusi hã zazei'wa norĩ zõ tihãrã za'ra. Taha wa, ma tã tãma roti za'ra, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Tawamhã, ma tã oto tãma siwasu'u za'ra, za oto ãmorĩ na hã. Taha pari, te oto mo, Masẽdoniza u.

Paru hã Zeruzarẽ u apã ãmorizẽ wasu'u, Masẽdoniza wa'wai baba

² Tawamhã Masẽdoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tã ro'razã, Paru hã. Daza'rui mono bã 're morĩ rã, ma tã ãsazei'wa norĩ hã pawaptoz za'ra ãsimiroti na, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Taha parip si, ma tã mo, Deresiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ³ Tame sãmra rã, ma tã a'mo si'ubdatõ ãma ai'utõ. Tawamhã ma tã sima rosa'rata, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Tane nherẽ, rowa'u na uba'renem na sãbrẽ õ rã, ma tã wapa, zudezu norĩ te te sima ãhãiba za'rẽ zẽ wasu'u hã. Taha wa, ma tã sima ãma saprĩ, ti'ai babap si apã morĩ da oto, Masẽdoniza wa'wai

baba. ⁴ Morī wamhā, aibā norī hā ma tō ĩsiré ai'aba'ré. Ta norī nhisi za'ra hā, āne: Sopaturu hā Pirōhō 'ra hā, Bereza āma 're ĩsāmra mono, duré Aritacu norī, Seduduhu me, Tesaronita āma 're ĩsamasisi zahuré mono hā, duré Da'izu, Derebi āma 're ĩsāmra mono hā, duré Titicu hā Toropimuhu me, Azi'a āma 're ĩsamasisi zahuré mono hā, duré Timotiu hā. ⁵ Ta norī hā ma tō wawana ai'aba'ré, Torowadi na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame ma tō wazō mapari za'ra. ⁶ Tawamhā ĩ'u'ētē dupto'i'ō na dasa da te huri parip si, Piripu na 'ri nho'ōmo nhisi hawi wa tō wanem ni, Torowadi u rowa'u'u na uba'renem na. Bādā 5 na ma tō wa'āma ai'utō, tamomo wasi'aba'réi ré. Tame, wa tō wasi'āma aihutu ni apā, aibā norī hā wawana ĩsi'aba'ré norī āma. Romhuri misi, ma tō wa'āma ai'utōrī za'ra, tame wasi'ubumroi ré.

Paru hā Torowadi āma te te ĩromhurizé wasu'u

⁷ Tawamhā sabadu barana wa tō wasi'rā'ōtō ni, tame ĩsazei'wa norī hā 're ĩsi'ubumroi mono norī me, ĩ'u'ētē wapu hā wa te huri da. Tawamhā Paru hā sisa'u ma tō wama roti za'ra, awē za oto morī na dā'āsina. Simiroti za'ētē na te mara wa'wam nherē, zahadu wama roti za'ra. ⁸ Tamemhā rob'uiwēzé hā ahā di, hāimo ĩwasi'ubumrozéb āma hā, si'ubdatō 'ri 're si'uzusi āma hā. ⁹ Tawamhā 'ritéi'wa hā, Eticu na ĩsisi hā ma tō 'ri zadazāri āma nhamra, Paru hā te te wama roti za'ra ré. Simiroti za'ētē wamhā, aptā'ā di, 'ritéi'wai ma hā. Aptā'ā uptabi wa, ma tō nhono. Sōtō pese ré, ma tō waptārā ti'ai u, hāimo 'ri zadazāri hawi. Tawamhā dā'ā sirōmo, ma tō siwi ti'ā. ¹⁰ Taha wa, Paru hā ma tō ĩtēme si'ra. Te te ĩtēme si'rai wamhā, ma tō tōtā aiwē'ē. Tawamhā ma tō ĩré pahato, te te sa'ra da. Tawamhā āne ma tō dama tinha:

— Aipē'ēwara za'ra wa'aba tō. Hāiba ré, te nomro. — Āne te dama tinha.

¹¹ Taha pari, ma tō apā sai'u. ĩ'u'ētē wapu hā ma tō te te wē'ē oto. Taha pari, ma tō te te tāma sōmri, ĩsiré ĩsi'ubumro norī ma. Tawamhā te ĩme tisa za'ra. Taha pari, te duré tāma roti za'ra. Te te tāma roti za'ra ré, ma tō tiwi tirowa'a. Rowa'a wamhā, ma tō oto tiwi timorī za'ra. ¹² Tawamhā 'ritéi'wa hā hāiba ré ma tō siwi saprō, ĩsōrōwa u. Ta hā ma tō tāma rowē wazere za'ra, ĩsazei'wa norī ma hā.

Paru hā Torowadi hawi Miretu u ĩmorizé wasu'u

¹³ Tawamhā wa norī hā wa tō asisi ni, rowa'u'u na uba'renem na. Taha na wa tō ai'aba'ré ni, Asōsi na 'ri nho'ōmo nhisi u, Paruhu zō tame wanhimipari za'ra da. Paru hā ma tō sima pisutu aré, ti'ai baba āma morī da. Taha wa, tamomo te za wa'āma tiwisi za'ra. ¹⁴ Tawamhā Asōsi u wisi wi, ma tō watēme tizébré za'ra, rowa'u'u na uba'renem na. ¹⁵ Tawamhā taha na wa oto ai'aba'ré ni, Mitireni na 'ri nho'ōmo nhisi u. Awēpsi, ma tō duré uba'rene hā waré wara, Ti'osi na rob're za'iti nhisi wa'wai baba. Tawamhā awē amo na ma tō wi, Samo na rob're za'iti nhisi u hā. Tawamhā awēm na si wa tō oto aihutu ni, Miretu na 'ri nho'ōmo nhisi u hā, uba're nhimizahārizéb u. ¹⁶ Paru hā ma tō aré sima rosa'rata, Épézu u hā sipa tō da, Zeruzarē u wisi su'u da. Taha wa, Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma sāmra zeī ō di oto. Pētecoti na bātā wana, Zeruzarē u ĩwisi su'u da si, ma tō sima wē, Paru hā.

Paru hā Épézu āma da'madā'ā'wa norī ma, te te ĩrotizé wasu'u

¹⁷ Tawamhā Paru hā Miretu āma sāmra ré, ma tō da'mazatō, Épézu u, ĩsazei'wai 'madā'ā'wa norī zō ĩtēme si'aba'ré da. ¹⁸ ĩtēme sihutu wamhā oto, ma tō āne tāma rowasu'u za'ra, Paru hā:

— A norī wa'wa hā ma tō ĩnhimiromhuri na ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asiré 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono ré hā. Azi'a u āma ĩwisi na'rata zém hawim haré, duré aihawi wa'aba za ĩmorizéb u hā ma tō āne na hā ĩ'āma ĩwaihu'u za'ra

wa'wa. 19-21 Īsina 're ĭwata mono āna, wa tō Wanhīb'apito ma si te 're romhuri u'āsi. Zudezu norī hā nasi ĭzada siwada'uri za'ra wa, ĭma ropire uptabi di. Taha wa, ĭwawa sina, wa tō te tāma 're romhuri, Wanhīb'apito ma. Tane nherē, ĭwasu'uwē hā te aiwi wasu'u zazāri za'ra wa'aba ō di. Āne na ma tō ĭ'āma ĭwaihu'u za'ra wa'wa. Danho'a wa tō te aima āma 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'ri baba zama. Zudezu norī ma, duré zudezu'ō norī ma zama, wa tō te tāma 're roti pese za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ĭhāimana u'āsi mono niwī 're nomro mono da, Wanhīb'apito Zezusi hā te te 're saze za'ra mono da. 22 Āhāna Zeruzarē u wa za mo, 'Re ĭhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te ĭma ĭwaihu'uzéb zarina. Tame za marī hā ĭzō ĭwatobro hā te waihu'u ō nherē, wa za mo. Tane nherē, wa za mo tō. 23 'Ri nho'ōmo mono bā 're ĭmorī ré, ma tō 'Re ĭhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā te te ĭma 're awaihu'u, āne: Tame, te za dazazéb 're ĭnherē ni. Ropire hā wa za tō te 're sépata. 24 Tane nherē, ĭhāiba ré 're ĭmorī da hā, ĭhāiba hā te ĭsima sawi ō di. Wanhīb'apito Zezusi hā ma tō ĭnhimiromhuri hā ĭma tisō, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimizawi pese zé wasu'u na te dama 're sadawa wasu'u mono da. ĭnhimiromhuri hā te tāma āma uwaimrami da, wa ĭsima wē, taha si.

25-27 — Airo mono bā, te 're aiwaimrami aba mono ré hā, wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĭsib'a'uwē mono zé wasu'u na hā. Tawamhā niwamhā 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti hā te aiwi wasu'u zazāri aba ō di. Mare di. Āhāna, wa hā Paru, wa ĭsina waihu'u, za ĭzabu na sahu za'ra wa'aba ō na dā'āsina. E tawamhā ĭnhimiromhuri na te ai'āma upa za'ra wa'aba bā, te za asō'reptuzé hā asiwī ĭmanhimini wa'wa. Mare di. Asi'uihā na te za asisimini za'ra wa'wa rāwi. Āne na hā tō sena wa tō waihu'u. 28 Taha wa, te za 're asi'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono da. Duré ĭsazei'wa norī hā te za 're ĭ'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, siré 're ĭsi'rā'ōtō mono norī hā. 'Re ĭhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, ĭsazei'wa norī hā tāma 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono da. Ti'ra wapru na ma tō ĭsazei'wa norī hā wa'ā, tite da. Taha wa, pone'ērebā 'madā'ā'wa norī ne, te za 're ĭda'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī hā. 29 Aihawī ĭmorī za'ra wa'aba wamhā, ni'wam norī hā te za we asō ai'aba'rēi wa'wa. Abaze zahi, pone'ērebā da, 're ĭsahi za'ra mono ne, te za asada tizahi za'ra wa'wa. Tinhimirowahutu wasété na te za asada tihāimana za'ra wa'wa. Ai'āma pē'ēzē za'ra wa'aba ō di za. Āne wa tō ai'āma waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. 30 Duré ni'wam norī hā asiré wa'aba nherē, te za aima sadawa hapese za'ra wa'wa, ĭsiniwī 're anomro aba mono da, ĭsazei'wa norī hā uburé ĭsiniwī 're nomro mono da. 31 Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihāimana za'ra wa'aba mo, ta norī wi. Te aima 're roti za'ra wa'aba mono ré hā, ma tō si'ubdatō ĭ'āma tiwahu. Rowa'a na wa tō aihāiba mono bā te aima 're roti za'ra wa'wa, barana zama, ĭwawa sina. Roti hā niwa te aiwi sazāri za'ra wa'aba ō di. Taha wa, ma'āpē ĭnhimiromhurizém na 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono za.

32 — Āhāna hā 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, wa za oto airēme za'ra wa'wa, taha si te te 're ai'madā'ā za'ra wa'aba mono da oto. ĭsimizawi pese zé wasu'u na te za 're asōpré u'āsi aba mo. Ta hā te za te te 're apawaptob u'āsi za'ra wa'wa, ĭsaze za'ra wa'aba zém na aiprédup sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Uburé marī ĭwē hā tinhib'a'uwē norī ma, te te 're ĭ'anhomri mono hā te za duré aima sōmri za'ra wa'wa, ate za'ra wa'aba da oto. 33 Wa hā danhibrob zō, te 're rob'ruiwapari mono ō di, rob'uipezém na duré da'uza na. 34 Duré ĭhāimanazéb da, wa tō ĭnhīb'rata na te 're romhuri, ĭsiré norī hāimanazéb da zama. Āne na ma tō a norī wa'wa hā asiwī ĭwaihu'u za'ra

wa'wa. ³⁵ Īnhimiromhuri pese na wa tô aima âma asanho za'ra wa'wa, sib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã wanhiromhuri na wa te âma 're pawaptob za'ra mono da. Wanhib'apito Zezusihi mreme na te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Âne ma tô wama waihu'u za'ra: "Ni'wa hã mari na te te dawari wamhã, da te tâma sômri wamhã, tâma rowê di. Tane nherê, te te 're ĩda'azari mono ma hã ĩsipai u tâma rowê uptabi di." Âne Wanhib'apito Zezusihi mreme hã. — Âne ma tô Paru hã da'madâ'â'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

³⁶ Tawamhã Paru hã mreme parimhã, ma tô da'madâ'â'wa norĩ me hi'rãtitô asimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. ³⁷ Mreme zusi pari, wawa sina ma tô Paru hã nasi tinho'utu awaihu, te te sawi za'ra da, âma pê'êzé za'ra wa. Ma tô durê nasi tob'rata hãrã za'ra. ³⁸ Za niwamhã te te ĩhâiba pibui za'ra ô na tâma siwasu'u za'ra wa, âma pê'êzé uptabi za'ra di. Tawamhã ma tô ĩme ai'aba'rê, rowa'u'u na uba'reneb u.

21

Paru hã Zeruzarê u ĩmorizê wasu'u 'rãsudu

¹ Tame wa tô oto wasisawi za'ra ni. Taha parip si, wa tô wasima wapã za'ra ni. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô oto warê tiwara za'ra awa'awi, Cosi na rob'rê za'iti nhisi u. Tamomo wasihutu wamhã, awêpsi, wa tô durê ai'aba'rê ni, Rodisi na rob'rê za'iti nhisi u, uba're nhimizahãrêzêb u hã. Tawamhã ta hawi, wa tô ai'aba'rê ni, Patara na 'ri nho'ômo nhisi u. ² Tame, wa tô wasiwi sôpêtê ni, rowa'u'u na uba'rene hã, Penisiza na danhipti'a nho'ômo nhisi u ĩwara da hã. Tawamhã taha na wasi'aba'rê da, wa tô asisi ni. ³ Uba'rene hã warê wara ré, wa tô Sipri na rob'rê za'iti nhisi hã 'madâ'â za'ra ni, wanhimi'e niwĩ. Ône haré ma tô warê wara, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi u. Taha wa, wa tô Tiru na 'ri nho'ômo nhisi u oto aihutu ni, tamomo da te ĩro'wasari hã da te sa'ra za'ra da. Tame wa tô wawairébé ni, uba're hawi. ⁴ Tame wa tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sôpêtê za'ra ni. Wasisôpêtê za'ra wamhã, romhuri misi, ma tô wa'âma ai'utôri za'ra, wasiré wasi'ubumroi ré hã. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani te te tâma ĩwaihu'u za'ra zêb zarina, ma tô Paruhu ma roti za'ra, Zeruzarê u mori tô da. ⁵ Tawamhã bâdã hã wasi'aba'rêzêb da hã ĩwa waptã'ã wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô wasiré ai'aba'rê, â zaihã u, 'ri nho'ômo nhiti. Aihĩni ma tô wasiré ai'aba'rê, aibã norĩ hã durê ĩmro norĩ hã, durê ĩ'ra norĩ me, te te wazawi za'ra da. Tame wa tô wahi'rãtitô asimro ni, supara 'ré wa, wamreme zusi da. ⁶ Wasisawi za'ra pari, wa tô asisi ni apã uba're wawê neb 're, wasi'aba'rê da. Ta norĩ hã 'ri tême ma tô apã ai'aba'rê.

⁷ Tawamhã Tiru hawi, wa tô ai'aba'rê ni. Wasi'aba'rêi wamhã, Pa-torema'ida na 'ri nho'ômo nhisi u, wa tô aihutu ni. Tame ĩsazei'wa norĩ hã wa tô sawi za'ra ni. Tame ma tô bâdã hã misi wa'âma ai'utôri za'ra, ĩ'rata wasi'ubumroi ré hã. ⁸ Tawamhã awêpsi, wa tô ai'aba'rê ni, Sêzazeza u. Tame wa tô asimro ni, Piripihĩ nhorôwa âma. Piripihĩ hã Zezusihi wasu'u'uwê na ĩsazei'ô'wa norĩ ma rowasu'u'wa, ta hã. ⁹ ĩ'ra norĩ sipi'ô norĩ hã ĩmro'ô za'ra hã maparane si'uiwa na ĩhâiba hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te dama 're sadawa wasu'u za'ra. ¹⁰ Tame ma tô bâdã hã nasi wa'âma si'utôri za'ra. Tawamhã aibã hã ma tô watême tiwisi za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi. Aibã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Adabu na ĩsisi hã. ¹¹ Watême wisi wi, ma tô Paruhu usisizê hã tiwi

waze. Ma tô âma sipara'õtô wasisi. Ma tô duré âma sipawasisi. Taha pari, ma tô wama rowasu'u za'ra, âne:

— 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani hã âne ma tô İma waihu'u: "Â da'usisizép tede'wai ma, te za zudezu norĩ hã âne 'manharĩ za'ra, Zeruzarê âma 're İsi'ubumroi mono hã. Zudezu'õ norĩ ma, te za hãiba nhomri za'ra." — Âne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Adabu hã.

¹² Tawamhã İmreme wa te wapari za'ra wamhã, tame İsavei'wa norĩ 're İsi'ubumroi mono norĩ me, wa tô Paruhu wi rosawi za'ra ni aré, Zeruzarê u morĩ tõ da. ¹³ Tawamhã asa te wama nharĩ za'ra:

— E niha da, ma aiwa'õ na İwi İrobzei'õ za'ra wa'wa. Zeruzarê u hã İmorĩ da si, wa tô İsima rowê upta. Zezusi hã, Wanhib'apito na te 're sisi mono wa, âté te za dasiwi İnherê ni, dazazéb 're. Âté, wa za dârâ. Tane nherê, İma wê di tõ, tamomo İmorĩ da hã. — Âne ma tô wama siwaihu'u za'ra asa, wa te waihu'u za'ra da.

¹⁴ Taha wa, Zeruzarê u morĩ tõ da, wa te oto tiwi rosawi waihu'u za'ra õ di. Taha wa, wa tõ tâma nharĩ za'ra ni oto:

— Wê di tõ. Mo oto aimorĩ. Wanhib'apito te te aima İwêzéb uwaibaba, te za tõ İ'manha. — Âne wa tõ tâma rob'ru za'ra ni.

¹⁵ Tame wahâimana za'ra ré, syry na ma wa'âma ronomro. Tawamhã wanhibro hã wa oto wasima ubumro za'ra ni, Zeruzarê u wasi'aba'rê da. Taha pari, wa tõ wawairêbê ni oto. ¹⁶ Sézarea âma İsavei'wa norĩ hã ma tô wame si'mazatõri za'ra, umro na wame 'masi'aba'rêi hutu da. Tawamhã Menasõhõ nhorõwa u ma tô wame ai'aba'rê, tame wasi'ubumro da a'â. Durêihã İsavei'wa, Menasõ hã. İpotozé hã Sipri na rob'rê za'iti nhisi hã.

Paru hã Zeruzarê âma 're İsâmra mono zé wasu'u na'rada

¹⁷ Tawamhã Zeruzarê u wasihutu wi, ma tõ İsavei'wa norĩ hã to sina wazawi za'ra. ¹⁸ Tawamhã awêpsi ma tõ Paru hã wame timorĩ za'ra, Ti'aduhu u. Tame, ma tõ uburé pese ubumro, İsavei'wai 'madâ'â'wa norĩ hã. ¹⁹ Tawamhã Paru hã ma tõ uburé sawi za'ra, timreme na. Te te sawi za'ra parimhã, ma tõ tinhimromhurizém na tâma siwasu'u za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono, zudezu'õ norĩ ma, uburé te te 're İ'ab'manharĩ mono zéb zarina. ²⁰ Paruhu mre me te te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tõ âma tiwata za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono âma. Taha wa, te asa tâma rowasu'u za'ra, Paruhu ma:

— Wasisânawâ, âhâna wa za aima wasiwasu'u za'ra ni. Zudezu norĩ hã, wasiré norĩ hã ahâ uptabi na ma tõ Zezusi hã te te sina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Aihĩni, te simi'ê na 're hâimana za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihî nhimi'ui'ére zarina. ²¹ Ta norĩ hã ma tõ aiwasu'u wapari za'ra, wasiré zudezu norĩ ma, asimirowahutu wasété newa. Mozésihî nhimi'ui'érezé hã, te wasiré zudezu norĩ wi İsawi za'ra, u, dâro mono bâ 're İhâimana za'ra mono wi, âma 're hâimana za'ra mono tõ da. Duré Mozésihî nhimi'ui'ére zarina, ti'ra norĩ te te 're sihâiwata nhihâri za'ra mono tõ da, ma tõ, u, wasiré zudezu norĩ wi İsawi. Âne ma tõ aiwasu'u hã wapari za'ra, ta norĩ hã. ²² Âhâna aihĩni, te za aiwaihu'u za'ra ni, we aiwisizém na hã. E marĩ, wa za tawamhã 'manharĩ za'ra ni, âne aiwasu'u hã tõ senai õ na da te waihu'u za'ra da. ²³ Tawamhã âne wa za aima roti za'ra ni, marĩ 'manharĩ da, 're aihâimana wê mono zé hã da te waihu'u za'ra da. Wawa'wa, aibâ maparane si'uiwa na İhâiba hã marĩ na ma tõ tâma ropisutu za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono ma. ²⁴ Tawamhã te za asiré İsimroi mo, 'Re İhâimana u'âsi mono âma 're İdawata za'ra mono zéb u, marĩ hã Mozésihî nhimi'ui'ére zarina asiré 'manharĩ za'ra wa'aba da, 'Re İhâimana u'âsi mono ma, aihâiba wasété âna aihâimana za'ra wa'aba da, tâma. Tawamhã 'Re İhâimana u'âsi mono ma,

pone'ērebâ te te siwi ĩsimro hã te za tãma ĩwa'âbã za'ra. Tawamhã te za oto si'rãpari za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te ĩropisutu za'ra zéb zarina, te te tãma âma ĩ'uwaimrami za'ra na da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã. Āne hã 'manharĩ wamhã, aihĩni te za aiwaihu'u za'ra ni oto, aiwasu'u hã tã senai õ na hã. Te za duré aiwaihu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ére zarina 're ĩ'aihãimana mono zém na hã. Āne hã 'manharĩ da, wa aimã roti za'ra ni, wasiré ĩsazei'wa zudezu norĩ, te te aiwaihu'u za'ra da. ²⁵ E niha tawamhã zudezu'õ nheré, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zéb da hã. Āne wa tã tãma roti pari za'ra ni: "Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ĩwapru hã 're âhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré aihãiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za." Āne wa tã tãma rob'ui'ére za'ra ni. — Āne te Paruhu ma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Paru hã ma tã âma saze za'ra, aibã norĩ siré morĩ da. Tawamhã awēpsi, ma tã Paru hã te te simro, aibã norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Marĩ hã ma tã ĩsiré 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, hãiba waseté âna tãma hãimana za'ra da. Taha pari, ma tã âzé, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa u. Sébré wamhã, ma tã dama pisutu bâdã hã, marĩ te te siwi ĩ'manharĩ 'rãsutu zéb da hã. Te te siwi 'manharĩ parimhã, te za marĩ hã ĩhãiba mono bâ tãma sômri za'ra, sasedoti norĩ ma, si'udãna za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te ĩ'manharĩ 'rãsutu za'ra zém na hã.

Zudezu norĩ hã, Paruhu zãda ĩsiti'ru za'ra zé wasu'u

²⁷ Tawamhã bâdã 7 na zahadu âma si'utõrĩ õ di, te te siwi ĩ'manharĩ 'rãsutu zéb u hã, Paru norĩ hã. Romhuture di oto. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a hawi ĩsihudu ma tã Paru hã simã sãmri za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Izarazéhé nhihudu norĩ te, 'ri 'wawi wa'ra âma sãmra ré, ma tã siwi 'madã. Taha wa, ma tã sada dawada'uri waseté za'ra, Paruhu da. Tawamhã ma tã oto siwi pa'ã, Paru hã. ²⁸ Taha wa, te si'mahãrã za'ra zudezu norĩ hã, âne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wei wa'ãma ana wa'aba. Ā hã aibã hã ma tã daro mono bâ te te dama 're rowahutu, da te dasiwi wawé'õ za'ra da, duré Mozésihi nhimiroti hã da te dasiwi wé'õ za'ra da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa zama da te dasiwi wé'õ za'ra da. Ma tã duré zudezu'õ norĩ hã we te te simro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. ĩsõrõwa hã wé nheré, ma tã wawi waseté za'ra. — Āne ma tã da'mahãrã za'ra, tame ĩsi'rã'õtõ norĩ hã, aihĩni Paruhu zãda dzahi za'ra da. ²⁹ Ta norĩ hã ma tã aibã hã 'madã'ã za'ra aré, Toropimu na ĩsisi hã, Épézu âma 're ĩsãmra mono hã. 'Ri nõ'õmo nhi'riti na Paruhu siré morĩ ré, ma tã 'madã'ã za'ra. Taha wa, ma tã âma romnomri za'ra, zudezu'õ nheré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa u Paru te te saprõni 'ru te. Taha wa, te âne da'mahãrã za'ra, zudezu norĩ hã.

³⁰ Taha wa, Zeruzaré 'remhã 'ri wa'õtõ mono bâ ma tã ro'wa'rudu hã te te ropé. Tawamhã Paruhu zã ma tã dasitème dasisa're, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Ma tã dasiwi pa'ãri ni 'ri para, rob u da te dasiwi wazere da. Da te dasiwi wazere parip si, ma tã oto tiwi 'ri nhitomo ni. ³¹ Tawamhã te aré dasiwi wĩrĩ ni. Tawamhã da te aré dasiwi ĩwĩrízé wasu'u hã ma tã wapa, Roma na 'ri nõ'õmo nhisi hawi da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito hã, Zeruzaré âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ĩsib'ru za'ra zé wasu'u hã. ³² Tawamhã awa'awi ma tã tinhib'a'uwé norĩ zã hãrãhai'aba're za'ra, tiwada'uri'wa norĩ me siré sisa'rei mono da, datème. ĩtème ĩsisa'rei

mono hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô âma rosahâri za'ra ni, Paruhu âma hã. ³³Tawamhã apito hã ma tô Paruhu u ai'rê 'rãwi. Ma tô pa'â. Taha pari, ma tô duré da'wapéi'wa norĩ ma ti'ru, te te siwi pawasisi da, maparane ĩsi'uwazi nhorõ rutu na. Taha pari, ma tô âma da'azadanha, âne:

— E 'wa hã ã hã aibã. E marĩ ma tô 'manha. — ãne ma tô âma da'azadanha.

³⁴Tawamhã dasiwa'rãmi te nasi tãma 'mahârã za'ra ni, dasimana'rãmi hawi. Da te tãma wasu'u waré za'ra ô di. Dahârã si'rahâri ahã wamhã, ĩwasu'u uptabi hã te te waihu'u ô di, apito hã. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô ti'ru, Paru te te siwi saprõni da, tinhorõwa u. ³⁵Tawamhã hãimo 'ri para u sai'urizéb u sihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ hã ma tô te te siwi upari, Paru hã, zudezu norĩ hã sahi sina, ĩsarina si'aba'rêi wa. ³⁶Taha wa, ma tô nasi tãma 'ru za'ra, âne:

— Wĩri aba. Wĩri aba. — ãne te nasi tãma 'ru za'ra.

³⁷Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã apito nhorõwa u te te siwi 'mazébré ô ré, Paru hã ma tô apito ma tinha, âne:

— E aima wẽ ô di, aima ĩsiwasu'u da hã. — ãne te tãma tinha, deredu norĩ mre me na.

Tawamhã apito hã te asa tãma tinha:

— E nare aima waihu'u pese di, deredu norĩ mre me hã. ³⁸Wa tô aré ai'ãma romno, a hã eziptiu newa. Nimosi ni'wa hã eziptiu hã ma tô aibã norĩ âma aiwanhizari za'ra. Ta hã 4 miu na ma tô te te simro, rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã a'ubuni u. Roma âma apito wi sipizari za'ra da, dapãrizéb ré, ma tô te te simro. 'Wazé, a hã simroi mono ô di. — ãne te tãma tinha, apito hã.

³⁹Tawamhã Paru hã te asa tãma tinha:

— Wa hã zudezu. Tasu na 'ri nho'u ĩsa'êté nhisi âma ĩpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma hã. 'Wazé za ĩma ĩwẽ, te dama ĩrowasu'u da hã. — ãne te asa tãma tinha, Paru hã.

⁴⁰Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô tãma wẽ tô, te te dama rowasu'u da.

Paru hã si'uihã na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u na'rada

Tawamhã te te dama rowasu'u da, apito te te tãma wẽ wa, ma tô Paru hã sai'u hãimo, 'ri para u sai'urizém na hã. Tame ma tô tinhib'rada hã dama wẽ hãimo, ari'iwi dasi'ubum da. Taha wa, ma tô tawarõtã'ã za'ra ni. Dawarõtã'ã za'ra wamhã, Paru hã ma tô timreme na dama rowasu'u, ebreusi norĩ mre me na.

22

¹ãne te Paru hã dama siwasu'u:

— ĩsiré norĩ, duré wamama norĩ, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa za oto aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩhãimana mono zém na hã ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô tisiwasu'u na tãma sãna'rata za'ra.

²Tawamhã ebreusi mre me na te te dama ĩrowasu'u za'ra zé hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tawarõtã'ã pese za'ra ni oto. Tawamhã te duré tãma siwasu'u za'ra, âne:

³— Wa hã, zudezu. Tasu na 'ri nho'õmo nhisi âma ĩpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. ãme Zeruzarẽ âma wa tô ĩprédu. Damarizé hã ma tô te te ĩma 're rowahutu, wahi'rata norĩ nhimiroti na hã. ĩnhimi'ẽ na wa tô te 're romhuri pese, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma. A norĩ wa'wa hã asimi'ẽ na tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, wa tô õhõ ma si 're ĩsisõmri u'ãsi, ĩnhimi'ẽ na te tãma 're romhuri pese mono da, asine wa'aba. ⁴Wa tô

te da'ãma 're rowasété aré, 're ìdanomro mono zép tém na 're ìdanomro mono norī ãma hã. Ìzadawa para ma tô aibã norī hã da te 're pawasisi za'ra, pi'õ norī zama. Ìzadawa para, ma tô duré da te 're simro, dazazéb u hã. 'Re dá'á za'ra mono da, wa tô ãne hã te tãma 're 'manharī za'ra, Zezusihi zazei'wa norī ma hã. ⁵ 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire uptabi hã ma tô ãne na hã ìwaihu'u, sasedoti ìpire uptabi hã, duré uburé zudezu norī ma rotī'wa norī zama. Ta norī hã ì'ãma sadanharī za'ra wa'aba wamhã, te za ãne na hã aima ìwasu'u za'ra wa'wa, sena na. Ta norī hã ma tô tinhimī'ui'ére hã ìma sômri za'ra, Damasitu u te ãri da, ìsiré dama ìpire norī ma. Taha zarina, wa tô mo, Damasitu u te we simroi mono da, ìsazei'wa norī hã. Ìsi'uwazi nhorõ rutu na pawasisi ré, Zeruzarê u we te simroi mono da, wa tô sô ìmorī za'ra, ãne da te hã za'ra da.

⁶ — Tawamhã Damasitu u te rosahutu wapsi, abzuma wa'wa ma tô hãiwa hawi rowa'a za'ëne hã ìma ai'ubuzi, waptu na ìhãiba nho'õmoi baba. ⁷ Taha wa, wa tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ìmahã: "Saru. Saru. E marī wa, te ìwi 're ìrowasutu u'ãsi mo." — ãne te ìmahã.

⁸ — Tawamhã wa tô asa sada'ã: "Apito, e 'wa hã, a hã."

— Tawamhã te duré asa ìma tinha: "Wa hã Zezusi, Nazaré ãma aré 're ìnhamra mono. Te ìwi 're ìrowasutu u'ãsi mo." — ãne te ìma siwasu'u.

⁹ — Rowa'a za'ëne hã ìma si'ubuzi wamhã, ìsiré ìsi'aba'rê norī hã ma tô 'madã'ã za'ra, rowa'a hã. Tane nherê, ta norī hã ìmreme hã te te wapari waihu'u za'ra õ di, ìma ìnharī'wai mreme hã. ¹⁰ Tawamhã wa tô duré 'mahã, ãne: "Apito, e marī, wa za 'manha."

— Tawamhã Wanhīb'apito te ìma tinha: "Aiwahutu, Damasitu u aimorī da. Tame te za ni'wa hã aima rotī, uburé 'Re ìhãimana u'ãsi mono te te aima ìpisutuzé hã 'manharī da." — ãne te ìma tinha.

¹¹ — Tawamhã rowa'a za'ëne hã ma tô ìtob'a. Taha wa, ìsiré ìsi'aba'rê norī hã ma tô ìpano na siwi ìzaprõ. Taré ta norī hã te te siwi ìzaprõni na wa tô wi, Damasitu u. ¹² Tame aibã hã te 're hãimana, Ananiza na ìsisi hã. Ta hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata wapari pese 'wa. Zudezu norī hã tame 're ìsi'ubumroi mono hã ma tô Ananiza hã te te 're wêsãmri za'ra. ¹³ Ta hã ma tô we ìzõ riti. Tawamhã, ìtême wisi wamhã, ma tô ìma tinha, ãne: "Ìsisãnawã Saru, apã rob'madã'ã." — ãne te ìma tinha, aibã hã.

— Tawamhã awa'awi, wa tô duré apã rob'madã. Taha wa, Ananiza hã wa oto 'madã. ¹⁴ Tawamhã ta hã te duré ìma tinha: "'Re ìhãimana u'ãsi mono hã wahi'rata norī nhīb'apito hã ma tô sãma aipisutu, te te ai'ãma sãma 're ìroti mono zé hã waihu'u da. Ma tô duré aima pisutu, Wanhīb'apito Zezusi hã ìwé uptabi 'manharī'wa hã bãdãdi wa, sabu da, duré ìmreme hã wapari da. ¹⁵ A hã te za dama 're ìsada wasu'u mo, dahãiba mono bã. Ta hã atõmo na ìsabu hã, duré aipo're na ìmreme hã ìwapari hã te za dama 're ìwasu'u mo. ¹⁶ E marī zô te bété asimipa, ãhãna hã. Ma'ãpé aiwahutu, ã dawabzuri hã da te aima 'manharī da, duré Wanhīb'apito wi rowaptêr da, te te asõ'reptu da. Tawamhã aiwasédé hã te za aima tipa." — ãne ma tô ìma rotī, Ananiza hã.

'Re ìhãimana u'ãsi mono hã Paruhu ma, romhuri te te ìpisutuzé wasu'u

Tawamhã Paru hã dama siwasu'u 'rãsutu da, ma tô ãne dama rowasu'u:

¹⁷⁻¹⁸ — Tawamhã, Zeruzarê u apã ìwisi wamhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zéb u wa tô mo, tãma ìmreme da. Tawamhã tãma ìmreme sina, ìnhotõ õ nherê, ìnhotõ 'rowi te ìrosawêrê ne, wa tô Wanhīb'apito

hã sabu. Īmreme hã wa tô wapa. Te Īma tinha, âne: “Ai'aba're na aiwatobro Zeruzarê hawi, âmemhã da te aiwapari za'ra ô wa za, ĩwasu'u na hã.”

19 — Tawamhã wa tô asa tâma ĩsiwasu'u: “Âme're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô ĩhãimanazém na siwi ĩwaihu'u. Rowahutuzé mono bâ wa tô asazei'wa norĩ zô're ĩzasi, dazazé're te're ĩmazai mono da, duré te're ahã za'ra mono da. 20 Duré Esitéwã, dama aiwasu'u'wa hã da te dasiwi wĩrĩ wamhã, wa tô dasiré ĩhãiba. Wa hã wa tô âma da'ab'madã. Īma wê di, ĩdã'ázé hã. ĩwĩrĩ'wa norĩ uza, ĩsisiwimhã ĩ'ubuzé hã, wa tô sa 'madã'â za'ra.” Âne wa tô asa tâma ĩsiwasu'u, Wanhĩb'apito ma.

21 — Âne na Wanhĩb'apito ma, ĩsiwasu'u wamhã, ma tô ĩma rob'ru, âne: “Mo oto aimorĩ. Zudezu'ô norĩ tême, wa za asatô, romhã na.” Âne ma tô ĩma rob'ru, Wanhĩb'apito hã. — Âne ma tô Paru hã tisiré zudezu norĩ ma hã siwasu'u.

22 Tawamhã Paru hã zudezu'ô norĩ hã te te sisi wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, zudezu norĩ hã zudezu'ô norĩ te te sisi ô ré hã te te aré wapari wê za'ra nherê. Taha wa, te sa'êtê sima 'mahârã za'ra, zudezu norĩ hã, âne:

— Wĩrĩ aba. Ô hã wasétére di. Dã'â hã.

23 Âne ma tô zudezu norĩ hã âma si'mahârã za'ra, hãrã 'rãihã na, ĩsisiwimhã ti'ubuzé hãimo te te're wanarĩ za'ra mono sina. Ropru te duré hãimo sãmra za'ra, sada siti'ru za'ra wa.

Paru hã da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito ma, ĩsiwasu'uzé

24 Tawamhã romanu hã da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Paru hã. Te duré tâma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da, siwasu'u da, zudezu norĩ te te sima ĩ'ruzém na te te waihu'u da. 25 Tawamhã ma tô siwi hiwasisi, ĩsi'uwazi nhorô rutu na te te siwi 're pré'é mono da. Tawamhã Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito zadawa para dawada'uri'wai ma tinha, âne:

— E ĩwasété na asiwi ĩwaihu'u aba wa, ma tô asiwi 're ĩpré'é aba mo. E tô ĩ'uwababa âne hã, wa hã romanu nherê. — Âne te Paru hã tâma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma.

26 Tawamhã Paruhu mreme te te wapari wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô tinhib'apito ma wasu'u:

— E marĩ âma 'manharĩ da bâ. Ni'ã. Ô hã romanu. — Âne ma tô tâma wasu'u.

27 Taha wa, apito hã ma tô mo Paruhu u, te te sadanharĩ da. Tawamhã âne te sadanha:

— Īma asiwasu'u na, te waihu'u da. E nare a hã romanu.

— ĩhe. Wa hã, romanu.

28 Tawamhã apito hã te duré tâma siwasu'u, âne:

— Wa hã duré, romanu. ĩpoto'wa hã romanu ô nherê, wa'âbã za'êtê uptabi na wa tô ĩsiwa'ã romanu norĩ ma, ĩsiromanu da.

Tawamhã Paru te asa tâma tinha:

— Tazahã ĩpoto'wa hã romanu wa, wa hã duré romanu u'ã. — Âne te asa tâma tinha.

29 Tawamhã Paru hã romanu na siwasu'u wa, awa'awi ma tô da'wapéi'wa norĩ hã tâma ai're za'ra, te te siwi sadanharĩ za'ra âna. Duré da'wapéi'wa norĩ nhĩb'apito hã âne na te te waihu'u wamhã, ma tô pé'ewara, ĩsimiwada'uri zarina, te te siwi hiwasisi wa.

Paru hã dama roti'wa norĩ nho're ĩsiwasu'uzé

³⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô sima wẽ, zudezu norĩ hã Paruhu ãma ìwasédé hã te te siwi ãma ìhìrizé hã sena na te te waihu'u da. Taha wa, awẽpsi ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire norĩ ma 'ru za'ra, uburẽ zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama, Paruhu zada si'rã'õtô da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré 'ru za'ra, Paruhu pawasisizé hã te te tãma wasihu za'ra da, dama ìpire norĩ nho're sab da.

23

¹ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tẽme, te rob'madã'â pese, Paru hã. Te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wa hã wa tô 're ìsi'madã'â u'âsi, 're ìmorĩ wẽ u'âsi da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ìpẽ'ẽ wapu na wa 'rãwi 're ìsisaze. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

² Tawamhã Ananiza hã sasedoti ìpire uptabi hã ma tô ti'ru, ìrata ìsimasam norĩ ma, te te siwi sadawa pré'é da, Paru hã. ³ Taha wa, te Paru hã asa tãma tinha:

— Oro wama roti'wa za a hã, ma aiwasédé hã ì'ãma ì'manha. A hã ãme te asã, ìpibu da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're ìmorizéb zô. Tane nherẽ, ìsimiroti hã ma tô ì'upa. Da te ìzadawa pré'é da, ma tô dama ì'ru. Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina ò di. Taha wa, te za ai'azã. — ãne te tãma tinha, Paru hã.

⁴ Tawamhã ìrata ìsimasam norĩ hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô sasedoti ìpire uptabi ãma ìwasé.

⁵ Tawamhã Paru te asa tãma nharĩ za'ra:

— E nare ta hã sasedoti dama ìpire. Te waihu'u ò di. Te waihu'u 'wa'ãhã, te tãma nharĩ ò di aré. 'Re ìhâimana u'âsi mono mreime ui'ére 'rata na wa tô ãne hã waihu'u za'ra ni: “Ni'wa hã dama ìpire wamhã, tãma 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono ò di za.” ãne ma tô wama waihu'u za'ra. — ãne Paru te asa tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã Paru hã ma tô waihu'u, dama roti'wa norĩ, sina ìsipo'o za'ra zé hã. Ni'wam norĩ hã sadusezu, duré ni'wam norĩ hã parisezu. Tawamhã, ma tô dama si'mahã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ìwapari za'ra wa'aba. Wa hã parisezu. ìmama norĩ zama parisezu. Dadã'ã nherẽ, apã dahãiwa'utuzé wasu'u hã te sazei wa, wa asõ're ìzab za'ra wa'wa, asiwi ìwaihu'u za'ra wa'aba da, taha zô si 're ìnhimipari u'âsi mono wa. — ãne ma tô dama si'mahã.

⁷ Tawamhã mreime pari, tame ìsi'rã'õtô norĩ hã ma tô sina ìsipo'ozéb zarina sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me. ⁸⁻⁹ Parisezu norĩ nhimizazézé hã, ãne: 'Re dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã 're ìdahãiwa'utu za'ra mono na, duré hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã tô sena na 're ìhâimana za'ra mono na, duré dapẽ'èzani hã dawĩ 're wairébé mono wamhã, nimomo 're ìdanomro mono na hã. ãne parisezu norĩ nhimizazézé hã. Tane nherẽ, sadusezu norĩ hã ãne na simizaze za'ra ò di, ta norĩ hã. 'Re ìdahãiwa'utu za'ra mono zé hã, mare di, u. Duré hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã, mare di, u. Duré dapẽ'èzani, dawĩ 're wairébé mono wamhã, nimomo 're danomro mono ò di za, u. ãne sadusezu norĩ nhimizazézé hã. Taha wa, ma tô 're sisadawa 'rui u'âsi za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã hãiwi ma tô aimasa, Paru,

da te dasiwi i'ârîzé hã te te siwi wê'ô wa. ãne te mreme i'rãihã na nasi ãma si'mahãrã za'ra:

— Aibã hã, ô hã wa tô waihu'u za'ra ni. Tiwasédé hã te te âri ô di. Áté hãiwa ãma 'Re ìhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ma tô tâma rowasu'u. Áté ni'wai p'êzani, ma tô nima hawi tâma rowasu'u. — ãne te parisezu norĩ hã nasi ãma si'mahãrã za'ra.

¹⁰ Tawamhã damreme tete na dasi'wapé za'ra wa, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô ãma hãtãrã, Paruhu ãma, da te dasiwi hãiba'êi mono ô'umnhasite. Taha wa, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra:

— Sô ai'aba'rêi wa'aba, asiwi wazere aba da, dawa'wa hawi. Tawamhã wanhorôwa u te za we asiwi ìsaprôni 'wa apã. — ãne te tâma 'ru za'ra.

¹¹ Tawamhã taha mara na Wanhib'apito hã ma tô tâma sihã'rê, Paruhu ma. Te tâma tinha, ãne:

— Aipahi tô. ãne Zeruzarê ãma ma tô dama ìwasu'u pa. Roma na 'ri nho'ômo nhisi ãma te za duré ôhõ na si dama ìwasu'u, niwamhã.

Zudezu norĩ hã Paru te te sima ìru za'ra zé wasu'u

¹² Tawamhã awê rowa'a wi, zudezu norĩ hã ma tô pi'uriwi si'rã'ôto. Te sima 'ru za'ra, Paru hã te te siwi wĩrĩ da. ãne te sima ãma roti za'ra:

— Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ aba. Tawamhã 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, wa za wasi'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ ô wamhã, te te wa'uprosi da, wa te wasima ìruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra ô wamhã. Wa te wasima ìruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra ô ré, wasaihuri ô di za. Duré wa te âhuri ô di za. — ãne ma tô sima roti za'ra, Paruhu ãma. ¹³ Aibã hã 40 nhipai u ìhãiba hã ma tô ãne sima 'ru za'ra. ¹⁴ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô ai'aba'rê, 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire norĩ u, dama ìpire norĩ u zama. Te tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã wa tô wasima 'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ da. 'Re ìhãimana u'âsi mono ma, wa tô duré wasi'ru za'ra ni, te te wa'uprosi da, Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ ô wamhã. Tawamhã wa te wasiwi wĩrĩ ô ré hã, wasaihuri ô di za. ¹⁵ ãhãna, ma'ãpé da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, waihu'u za'ra wa'aba, asi'rã'ôto aba zém na. Dama roti'wa norĩ me, uburé asi'rã'ôto aba zém na tâma waihu'u za'ra wa'aba, Paru te te ìmanharizé hã waihu'u pese za'ra wa'aba da newa, Paru hã te te we atême saprôni za'ra wa'aba da. Tawamhã wa norĩ hã bådãdi wãi wa, wa za sô asimro ni, atême wisi za'ra wa'aba ô ré, wa te wasiwi wĩrĩ da. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

¹⁶ Tawamhã 'ritéi'wa hã ma tô waparĩ za'ra, sô ìdanhimipari za'ra na hã. 'Ritéi'wa hã Paruhu 'ra wapté, ìhidiba 'ra. Taha wa, te Paruhu u mo, da'wapéi'wa norĩ nhorôwa u te te po're pu'u da. ¹⁷ Tawamhã Paru hã ma tô sô hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô. Te tâma tinha, ãne:

— ã hã 'ritéi'wa hã ãma saprôni, asib'apito u te te tâma rowasu'u da. Marĩ hã te te ìwaihu'uzém na te za tâma rowasu'u. — ãne te tâma tinha.

¹⁸ Tawamhã ìwada'uri'wa hã ma tô saprô, apito u. Te tâma tinha, apito ma:

— Paru hã da'wapéi'wa norĩ te te 'madã'ã za'ra da, wanhorôwa ãma ìsa hã ma tô ìzõ hã. Ta hã ma tô ìma tinha, 'ritéi'wa hã te we atême saprôni da. Ta hã, marĩ hã te te ìwaihu'uzém na te te aima rowasu'u da, ma tô ìma tinha, te we atême saprôni da. — ãne te tâma wasu'u.

¹⁹ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô 'ritéi'wa hã pa'ã. Danhiti ma tô saprô, te te tâma rowasu'u da, ãne:

— E marĩ te za bété ìma ìwasu'u. — ãne te sadanha.

²⁰ Tawamhã ma tô asa tâma rowasu'u:

— Zudezu nori hã ma tô sima 'ru za'ra, Paru hã awêpsi te te aiwi waptêrê za'ra da, dama roti'wa nori nho're sab da, itême satôri za'ra da. Paru te te i'manharizê hã te te waihu'u pese za'ra da newa, te za aiwi waptêrê za'ra. ²¹ Tawamhã itême satôri za'ra da, saze za'ra ô di za. Tô'ã. Aibã nori hã 40 nhipai u ihâiba hã ma tô sima 'ru za'ra, te te siwi wîri da. Te te siwi wîri ô ré hã, saihuri ô di za, u. Duré â hã te te âhuri ô di za, u. 'Re ihâimana u'âsi mono ma, ma tô duré si'ru za'ra, te te uprosi da, te te sima i'ru za'ra zé hã te te âma uwaimrami za'ra ô wamhã. Te za, u, sô aima'uri za'ra. Asa tâma irowaihu'u za'ra zéb zô si, te âhãna hã mapari za'ra. — Âne te tâma rowasu'u.

²² Tawamhã apito hã te sadawa uwati, 'ritéi'wa hã, âne:

— Ni'wai ma, îma irowasu'uzém na hã rowasu'u tô za. — Âne te sadawa uwati, apito hã. Taha pari, te tâma rob'ru, mori da.

Apito Perihî u, Paru da te îsaprônizê wasu'u

²³ Tawamhã da'wapéi'wa nori nhîb'apito hã te oto sô tihârâ zahuré, tizapari da'wapéi'wa wada'uri'wa nori zô. Âne te tâma rob'ru zahuré:

— Ma'âpé sô aihârâ aba, da'wapéi'wa nori zô, para na 're înomro mono hã 200 na ihâiba nori zô, duré awaru na 're înomro mono hã 70 na ihâiba nori zô, duré îsi'uwazi'wa na dapârî'wa nori hã 200 na ihâiba nori zô. Mara sime na te za aiwairébé 'wa, Sézarea u ai'aba'rêi wa'aba da. ²⁴ Awaru hã te za i'ubumroi wa'wa, Paru hã âma îmorizéb da. Awaru na te za asiwi îsaprôni waré wa'wa, Peri na danhib'apito nhisi u, asiwi âwisi wê wa'aba da. — Âne te tâma rob'ru zahuré.

²⁵ Tawamhã da'wapéi'wa nori nhîb'apito hã Zeruzarê âma 're îsâmra mono hã ma tô Perihî ma rob'ui'éré. Âne îsimi'ui'éré hã:

²⁶ “Peri, wanhib'apito, uburé na da'madâ'â'wa, wa âma asawi.

“Wa hã, Caradiu Risi'asi.

²⁷ “Â hã aibã hã ma tô zudezu nori hã siwi ti'â. Te aré siwi tiwî. Tawamhã wa hã wa tô itême wi, da'wapéi'wa nori me. Wa tô dawî âma wasisaprî za'ra ni, romanu na 're ihâimana mono na te waihu'u wa oto. ²⁸ Wa tô îsima wê, îwasédé hã da te âma îsa'razé hã te waihu'u da. Taha wa, wa tô saprô, zudezu nori ma roti'wa nori tême. ²⁹ Taha wa, wa tô waihu'u oto. Marî îwasédé hã te âma waihu'u ô di, da te îwîrizéb da hã, duré dazazéb 're, da te dasiwi îsêrêzéb da hã. Mare di. Zudezu nori 're ihâimana za'ra mono zé wa'râmi, 're ihâimana mono zém na si ma tô îwasédé hã siwi âma sa'ra. ³⁰ Zudezu nori hã te te siwi wîri da, te te sima i'ru za'ra zé hã ma tô duré îma waihu'u ni. Te waihu'u wi, wa tô âma atême satô, sa'êtê. Îwasété na tâma înhari'wa nori ma, wa tô duré âma rob'ru za'ra, âma atême si'aba'rê da, asô'a te te îwasédé hã âma sa'ra da. Âne si, wa âma aima rob'ui'éré.”

³¹ Tawamhã da'wapéi'wa nori hã te te tâma i'ru za'ra zém na ma tô âma uwaimrami za'ra. Paru hã ma tô siwi saprô. Tawamhã tô â mara na ma tô aihutu, Âtipatiridi na 'ri nho'ômo nhisi u. ³² Tawamhã awêpsi, da'wapéi'wa nori, para na îsi'aba'rê nori hã ma tô apâ ai'aba'rê, tinhorôwa u. Paru hã ma tô rême za'ra, awaru na 're înomro mono nori si te te siwi saprôni da oto. ³³ Tawamhã ta nori hã ma tô siwi saprô, Sézarea u. Tamomo sihutu wi, ma tô awa'awi siwi saprô Paru hã, apito u. Tawamhã ma tô apito ma rob'ui'éré hã sômri za'ra. ³⁴ Apito, ma tô sôré, rob'ui'éré hã. Te te sôré parip si, ma tô Paru sadanha:

— E niha asipti'a nhisi hã.

Tawamhã te asa tâma tinha:

— Sirisiza na înhipti'a nhisi hã.

³⁵ Tawamhã te te waihu'u wamhã, apito hã te tãma tinha:

— Aiwasédé hã te te ai'ãma İsa'ra norĩ hã we sihutu wapsi, wa za aiwapa, ta norĩ siré. — Æne te tãma tinha.

Tawamhã ma tō da'wapéi'wa norĩ ma Paru hã 'ru za'ra, Erodihi nhorōwa ãma te te siwi sērē da. Te te duré siwi 'madâ'ã pese da zama, te tãma 'ru za'ra.

24

Zudezu norĩ hã Paruhu ãma İwasédé te te siwi ãma İhirizé wasu'u

¹ Tawamhã bådã hã 5 na ma tō ãma ne, Erodihi nhorōwa ãma hãimana ré hã, Paru hã. Tawamhã Ananiza hã, 'Re İhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa İpire uptabi hã ma tō Sézareza u wi, sasedoti İpire uptabi hã. Ni'wam norĩ hã, da'madâ'ã'wa norĩ hã ma tō siré te te simro. Dan-himirob'manharizém na dawasu'u'wa zama te siré saprōni za'ra, Téturu na İsisı hã. Ta norĩ hã apito Perihı ma, ma tō İwasédé hã siwi ãma tihi, Paruhu ãma. ²⁻³ Tawamhã apito Peri hã ma tō Paruhu zō hã, danho're sab da. Taha pari, Téturu hã ma tō oto Paruhu ãma İwasédé hã ãma tihi. Apito ma, te rowasu'u, ãne:

— Roti'wa, a hã aiwē uptabi di. A hã wama 're roti wē u'ãsi mono wa, wa rowē na si 're wahãimana za'ra ãhãna hã. Wa'madâ'ã'wa norĩ ma, ma tō 're İroti wē u'ãsi mo, daro mono bâ te te 're wa'madâ'ã wē za'ra mono da, marĩ İwasédé hã te te wama 're pese za'ra mono da. Tawamhã waro mono bâ, asimipawaptobzém na wama 're asōpru mono wa, wa wa te 're aiwēsãmri u'ãsi za'ra. ⁴ Tane nherē, İwaparı wa'a o'umnhasite, İmreme syru na wa za aima rowasu'u. Asōpru wa, da'upana te aima rowasu'u wamhã, âte aima wē di za, İwaparı da hã. ⁵ Ő hã aibã hã wa tō waihu'u za'ra ni, timreme na daré ro'wa'rutu'wa na hã. Duré daro mono bâ zudezu norĩ hã te te İropéi mono tēme 're morĩ wamhã, ma tō te te da'ãma 're aro'wa'rutu. Duré nazarenu na dasina dasipo'ozém nhisi niwĩ, 're İnomro mono ma hã pire di, ō hã. ⁶ 'Re İhãimana u'ãsi mono ãma 're İdawata za'ra mono zé hã te aré wawi wasété, 'ri hã. Tazahã wa tō wasiwi ãri ni. ⁷ Tawamhã apito Risi'asi hã ma tō watēme wi. Sa'ëtē ma tō wawi ti'ã, Paru hã. ⁸ Ta hã ma tō İwasété na tãma İnharı'wa norĩ ma 'ru za'ra, asō'a simasab da, te te aima wasu'u za'ra da. Taha wa, ã hã aibã hã sadawa pibui wamhã, tō sena na te za İwaihu, İwasédé hã wa te wasiwi ãma İsa'razém na hã. — Æne te Téturu hã apito sada wada'u.

⁹ Tawamhã zudezu norĩ, tame İsimasam norĩ hã te duré sadawa waptob za'ra, İwasu'u tō sena na.

Paru hã, Perihı uiwada İsiwasu'uzé

¹⁰ Tawamhã apito hã ma tō Paruhu ma tinhib'rada sarōtō, timreme hã te te oto wazere da. Taha wa, Paru hã timreme hã ma oto waze, ãne:

— Ma tō ai'ãma tiwahub ahã, ãme dama rowairébé'wa na 're aihãimana mono ré hã. Æne hã İma waihu'u pese di. Taha wa, asō'a İsi'uihã na aima İsiwasu'u da hã, İma wē di. ¹¹ İmreme hã sena na te za İwaihu. Nimosı, wa tō wi, Zeruzarē u hã. Bådã 12 na ma tō İ'ãma ne, tame İnhamra ré hã. 'Re İhãimana u'ãsi mono ãma İwata da, wa tō wi. Tawamhã 'Re İhãimana u'ãsi mono ãma 're İdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, İnhamra ré, İsiré zudezu norĩ hã ma tō İ'sãmri za'ra. ¹² Tane nherē, İmreme na te İdazadawa 'razãri na hã te te İwaparı za'ra ō di. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ İmreme na te dazada'rãmı ō di. Duré 'ri babab zama te da'azada'rãmı mono ō di. ¹³ Taha wa, İwasété newa, tō sena na te te siwi İ'ãma sa'ra waihu'u ō di. Mare di. ¹⁴⁻¹⁵ Æne wa za aima İsiwasu'u. 'Re İdanomro mono zép téb

zarina, wa tō te 're romhuri, 'Re ihâimana u'âsi mono ma. 'Re îdanomro mono zép té wasu'u hâ te zudezu norî hâ te te siwi 're wê'ō za'ra, senai ō newa. Tane nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hâ, wahi'rata norî nhib'apito nhimiroti hâ wa tō uburé saze, Mozési te te âma îrob'ui'ééré hâ. Îsadawa wasu'u 'rata 'wa norî nhimi'ui'ééré hâ wa tō duré saze. Îwasédé hâ te te siwi î'âma îsa'ra norî hâ 'Re ihâimana u'âsi mono âma te te îsasômri za'ra ne, wa duré wa hâ âma sasō. Dadâ'â nherê, aihîni apâ te te 're îda'ahâiwa'utu mono zém na wa tō âma sasō, îwê hâ duré îwasédé hâ apâ te te 're îda'ahâiwa'utu mono zém na hâ. ¹⁶ Taha wa, îwê hâ te 'manharî tō da hâ, îwa'a ō di, îpê'ê wapu na 're îsi'madâ'â u'âsi mono da si, 'Re ihâimana u'âsi mono nho'a, duré danho'a zama. — Âne te Paru hâ tâma siwasu'u, apito Perihi ma.

¹⁷ Te duré tâma siwasu'u, âne:

— Zeruzarê nhiti 're îmorî ré, ma tō î'âma tiwahub ahâ. Tawamhâ tamomo wa tō apâ mo, danhibzari hâ te âri da, îsiré norî ma, te sômri da. Duré danhimizama hâ da te îsimro hâ 'Re ihâimana u'âsi mono ma, te sômri da, âma îwata da, wa tō apâ mo. ¹⁸⁻¹⁹ Âne te 'manharî da, wa tō îsipese, wasiré zudezu norî 're ihâimana za'ra mono zéb zarina, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ te te îwêsâmri da. Tawamhâ zudezu norî hâ Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi îsihudu hâ ma tō î'madâ'â za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te te î'madâ'â za'ra wamhâ, î'rata dasi'râ'ōtō ō di. Da te îmreme 'razârî ō di. Rowê si. Ta norî hâ te te î'madâ'â za'ra norî hâ marî îwasédé hâ te te î'âma waihu'u za'ra wamhâ, we si'aba'rêi 'wa'âhâ, aré wê di, asō'a îwasédé hâ te te î'âma sa'ra da. ²⁰ Ta norî hâ we si'aba'rêi ō wamhâ, âté asō'a îsimasam norî si te za aima îwasu'u za'ra. Dama roti'wa norî nho're îzab ré, marî îwasédé hâ te te î'âma waihu'u za'ra zém na, te za îwasu'u za'ra, âme îzab ré. ²¹ Wa hâ wa za aima îsiwasu'u, te î'mahârâzém na, dama îpire norî nho're îzab ré, âne: “Â bâta na wa asō'a îzab za'ra wa'wa, îpibui pese za'ra wa'aba da. Dadâ'â nherê, apâ dahâiwa'utuzé, te sazei wa, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na 're îmorîzéb zô te za îpibu za'ra wa'wa.” Âne si wa tō îsi'mahâ, dama îpire norî nho'a îzab ré. Âté âne îmreme wamhâ, te î'âma rosa'rata za'ra, îwasété na. — Âne te Paru hâ siwasu'u, apito Perihi ma.

²² Tawamhâ apito Peri te tâma tinha:

— Zahadu, apito Risi'asi wei wisi wapsi, wa za niha hâ aima rowairébé. — Âne te tâma tinha.

Apito Peri hâ ma tō waihu'u pese, 're îdanomro mono zép té hâ. Tane nherê, te te âma wapari 'râsutu ō di.

²³ Tawamhâ apito Peri hâ ma tō da'wapéi'wa norî wada'uri'wai ma waihu'u, âne:

— 'Madâ'â pese za'ra wa'aba za, â hâ aibâ hâ aiwi simani za'ra wa'aba tō da. Tazahâ, marî hâ te te 'manharî da, te te sima wê wamhâ, syry na te za tâma îrowairébé 'wa. Duré, îsiré norî hâ ihâimanazéb da, te te pawaptob za'ra da, we îtême sisisi wamhâ, wê'ō za'ra wa'aba ō di za, tiwi. — Âne ma tō tâma waihu'u, apito hâ.

Paru hâ Apito Perihi nho're îsabzé wasu'u, Durusiraha nho're me

²⁴ Bâdâ hâ siwaptom na âma ne pari, ma tō apito Peri hâ Paruhu zô hâ, timro me, Durusiraha me. Durusira hâ, zudezu. Tawamhâ Cristu Zezusi hâ da te dasina 're î'umhâsi za'ra mono zém na ma tō Paru hâ tâma rowasu'u zahuré. Apito Peri hâ ma tō îsimirowasu'u hâ wapari pese. ²⁵ Îwê na si 're îdanomro mono zém na ma tō tâma rowasu'u, marî hâ îwasédé hâ da te dasiwi

ĩwě'ōzém na zama. 'Re danomro wasété mono wa, rob'rāsutu u 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za niha te te dama ĩrob'manharĩ pipa zém na ma tō duré tãma rowasu'u. Āne hã te te tãma awasu'u wa, ma tō apito Peri hã tipahi. Taha wa, te tãma tinha, Paruhu ma:

— Āhãna te za aimo a'â. Niwa te ĩsima wě wapsi, wa za duré asô hã apâ, te aiwapari da.

²⁶ Tawamhã Paruhu ãma te rosa'rata, rob'uiprazém na tãma siwa'âbã da newa, dazazém hawi watobro da. Taha wa, te nasi sô hã, te te sima rowasu'u zahuré da.

Paru hã Pesituhu ma, ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁷ Tawamhã maparane ma tō ãma tiwahu, Sezariza ãma sãmra ré, dazazéb 're, Paru hã. Tawamhã Posi'u Pesitu hã te za oto si'apito, Perihi nowa're're. Taha wa, apito Peri hã sisa'u ma tō tizadawa ãma tirē, dazazéb 're, hâimana u'âsi da Paru hã, ĩsa'u hã. Zudezu norĩ ma, rowězéb da, ma tō ãne hã tizadawa hã ãma tirē.

25

¹ Tawamhã Pesitu hã tame si'apito wamhã, bâdã si'ubdatô ãma ne pari, te oto mo Zeruzarē u, Sézareza hawi. ² Zeruzarē u wisi wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zama ma tō tãma wasu'u za'ra Paru hã, wasété ré ne. ³ Ma tō tiwi waptērē za'ra, Paru hã te te tãma satōrĩ za'ra da, Zeruzarē u. Ta norĩ hã bâdãdi wãi wa, te te siwi wĩrĩ da, aré ãma siwada'uri za'ra na dâ'âsina, ma tō tiwi waptērē za'ra, Zeruzarē u te te satōrĩ da. ⁴ Tawamhã apito Pesitu hã ma tō asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã Sézareza ãma te nhamra dazazéb 're, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi 'madã'â pese za'ra da tame. Tamomo wa za apâ morĩ su. ⁵ Taha wa, dama ĩmreme pire norĩ hã asiwa'wa hawi, asiwi satōrĩ za'ra wa'aba za, ĩme si'aba're da. ĩwasédé hã te te ãma hiri ze za'ra wamhã, tamep si te za tãma nharĩ za'ra, ĩnho'a. — Āne te apito Pesitu hã tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã bâdã hã 8 na âté niwamhã 10 na ma tō ãma ne, Zeruzarē ãma sãmra ré hã, apito Pesitu hã. Taha pari, ma tō mo apâ, Sézareza u. Wisi wamhã, awē te oto nhamra, dapa'uwati'wa simasisizém na. Tawamhã Paruhu zô ma tō da'mazatô, te te ĩtēme siwi saprôni da. ⁷ Tawamhã Paru hã ĩtēme wisi wamhã, zudezu norĩ hã Zeruzarē hawi ĩsi'aba're norĩ hã ma tō siwi uirĩ. Taha wa, apito ma, ma tō wasu'u wasété uptabi za'ra, Paru hã. Tane nherē, tō sena na ĩwasédé hã te te siwi ãma sa'ra waihu'u ô di, zudezu norĩ hã. ⁸ Tawamhã Paru hã ma tō apito ma siwasu'u, ãne:

— Zudezu norĩ nhimiroti wa'rãmi, ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma duré ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di. Duré Roma ãma apito Sézaha ma, marĩ hã te 'manharĩ ô di, danhipai u danhib'apito ma hã. — Āne ma tō Paru hã si'wawi aimapã.

⁹ Tawamhã apito Pesitu hã te asa tãma tinha:

— E Zeruzarē u aimorĩ da hã, aima wě di, tame da te asandanharĩ za'ra da, ĩnho'a. — Āne te sadanha, zudezu norĩ ma, ĩmreme te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ĩrowē za'ra zéb da.

¹⁰ Tawamhã Paru, te asa tãma tinha:

— Mare di. ĩmorĩ da hã, te ĩsima rowē ô di. Roma ãma apito Sézaha zadawa para, te ãne 're ĩda'apa'uwati mo. Taha wa, ãmep si te za siwi ĩzadanha, ĩhâimanazém na. Marĩ ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di, zudezu norĩ ma hã. Āne na hã aima ĩwaihu'u pese di, a hã. ¹¹ Marĩ ĩwasédé hã te 'manharĩ 'wa'âhã, da te

dasiwi ïwĩrĩ da hã, aré ïsisawi ò di. Tane nherẽ, ïwasédé hã te te siwi ï'ãma ïsa'ra hã tó senai ò wamhã, ni'wa hã te te tãma ïza'rei waihu'u za'ra ò di. Taha wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u si te za ïzatõ, apito Sézaha nho're ïzab da, taha ma si ïsiwasu'u da, tame. — Æne te tãma si'ru, Paru hã.

¹² Tawamhã Paruhu mreme hã te te wapari wamhã, apito Pesitu hã ïsimiroti na ãma ïsime za'ra norĩ me, ma tó sima ãma roti za'ra. Taha parip si, ma tó asa Paruhu ma tinha, ãne:

— Ma tó ïma asi'ru, Roma ãma apito Sézaha u te asatõrĩ da. Tane tó. Te za tó ïtẽme aimo. — Æne ma tó tãma rowairébé, apito Pesitu hã.

Paru hã Apito Adaripaha nho're ïsabzé wasu'u, Berenisihĩ nho're me

¹³ Tawamhã, syry na ãma ronomro pari, apito Adaripa norĩ hã ma tó tihidiba me aimasisi zahuré, Sézareza u. Berenisi na ïhidiba nhisi hã. Apito Pesitu hã te te sabu zahuré da, ma tó ïtẽme aimasisi. ¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã tame simasisi ré, bádã hã umro na ãma ne pari, ma tó apito Pesitu hã apito Adaripaha ma wasu'u, Paru hã. Te tãma tinha, ãne:

— Æme aibã hã te za, dazazéb 're, apito Peri hã sisa'u te te dama ï'ru hã, dazazéb 're, hãimana u'ãsi da, ïsa'u hã. Tawamhã Zeruzarẽ u ïmorĩ wamhã, sasedoti ïpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, ma tó ïma wasu'u za'ra, Paru hã wasété ré ne. Te dama hãiba 'ru da, ma tó ïwasédé hã siwi ãma tihĩ. ¹⁶ Tane nherẽ, wa tó asa tãma nharĩ za'ra, ãne: “Mare di. Wa norĩ hã, romanu norĩ hã ãne wa te 're 'manharĩ za'ra mono ò di. Dasi'wawi 're dasimapa za'ra mono ò ré, wa te 're dahãiba za'rei waihu'u za'ra mono ò di. Te te dama 're ïnharĩ za'ra mono norĩ nho'a 're dasimasa mono wapsi, te za a'ã 're dasiwasu'u za'ra, sena zõ.” Æne wa tó asa tãma nharĩ za'ra, sasedoti norĩ ma. ¹⁷ Tawamhã ta norĩ hã ma tó we ïsiré ai'aba're. Tawamhã awẽm na hã awa'awi wa tó sõ nhamra, dapa'uwatizéb ãma. Wa tó dama ti'ru, da te we ïtẽme saprõni da, aibã hã. ¹⁸ Tawamhã tãma ïnharĩ'wa norĩ hã ma tó sada aimasa. Tane nherẽ, marĩ na te te wasu'u wasété za'ra ò di. ïwasété uptabi newa, wa tó aré ãma rosa'rata. Tane nherẽ, ãnei ò di oto, ïnhimirosa'rada hã. ¹⁹ Zudezu norĩ nhimizazezém na sisada'ãbã za'ra wa, marĩ hã ïwasété na te te ãma hiri za'ra neza. Aibã hã Zezusi na ïsisi hã dá'ã nherẽ, apã ïhãiwa'utu na te te dama 're wasu'u u'ãsi mono wa, ma tó ïwasété na tãma nharĩ za'ra. ²⁰ Taha wa, wa hã ïsimi'manharizéb zõ te pibui waihu'u ò di, ãmemhã. Taha wa, wa tó sadawa pibu aré, Zeruzarẽ u morĩ da, te te sima rowẽ zõ, tame da te dasiwi sadanharĩ da. ²¹ Tane nherẽ, ma tó ïwi rowaptẽ, Roma ãma apito Sézaha u si te satõrĩ da, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'rata sãmra da a'ã, tamomo te satõrĩ ò ré. Taha wa, wa tó dama ti'ru, da te dasiwi ãma ropti da, ãme sãmra da a'ã Paru hã, apito Sézaha u te satõrĩ ò ré. — Æne apito Pesitu hã ma tó tãma rowasu'u, apito Adaripaha ma.

²² Tawamhã mreme parip si, Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Aibã mreme hã te wapari hã, wa ïsima wẽ.

Tawamhã Pesitu te asa tãma tinha:

— Tane tó, awẽpsi te za ïwapa.

²³ Tawamhã awẽpsi apito Adaripa norĩ hã Berenisihĩ me, ma tó tizasi zahuré, apito te, dasi'rã'õtözéb u. Uza wẽ ré, duré sima sipese na, ma tizasi zahuré, dama pire wẽ te, ãma datob'uzu za'ra da. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ me ma tó asisi, 'ri nho'õmo ãma dama ïpire norĩ me zama. Tawamhã apito Pesitu hã ma tó Paru hã dama ti'ru, te te ïtẽme siwi saprõni da. ²⁴ Te te ïtẽme siwi saprõni wamhã, Pesitu hã ma tó dama tinha, ãne:

— Apito Adaripa, duré âme 're asimroi wa'aba mono norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Āhāta te za, aibā hā. Zeruzarē āma ĩnhamra ré hā zudezu norĩ hā aihĩni ma tō siwi āma ĩwasutu. Āmeb zama te siwi āma ĩwasutu, dā'ā da. Ā hā hāiba ré 're morĩ u'āsi wamhā, te za, u, te te da'āma 're rowasété. ²⁵ Tane nherē, marĩ na hā te waihu'u ō di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da hā. Tawamhā ō hā si'uihā na ma tō ĩwi rowaptē, Roma āma apito Sézaha u te satōrĩ da. Taha wa, wa tō āma saze tō, te ĩtēme satōrĩ da. ²⁶ E niha, wa za tawamhā bété ĩwasété na tāma rob'ui'ééré, Roma āma wanhib'apito ma. Marĩ na sena na ĩwasédé hā da te āma ĩsa'razém na hā te waihu'u ō di, wa hā. Baba di. Taha wa, wa tō sô hā, asô're sab za'ra wa'aba da, apito Adaripaha nho'reb zama. Marĩ zô te za asiwi ĩ'madā'ā 'wa pé, marĩ na pé te āma rob'ui'ééré da, wanhib'apito ma. ²⁷ ĩwasédé hā da te āma ĩsa'razém na te tāma rob'ui'ééré waihu'u ō di. E niha da, wa za bété taré ĩtēme satō, aibā hā da'wapéi'wa norĩ me morĩ da, Sézaha nho're sab da, si'uihā na tāma siwasu'u da. Marĩ hā ĩwasédé hā da te āma ĩsa'razé hā hāimana ō nherē, te ĩtēme satōrĩ waihu'u ō di. — Āne te apito Pesitu hā dama tinha.

26

Paru hā apito Adaripaha nho're, dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹ Tawamhā apito Adaripa ma tō Paruhu ma tinha, āne:

— Āhāna, asi'uihā na te za wama asiwasu'u, aihāimanazém na.

Taha wa, Paru hā ma tō tinhib'rada hā dama wē, apito Adaripaha ma siwasu'u da. Taha pari, te āne tāma siwasu'u oto danho'a:

² — Apito Adaripa, ĩto ti āhāna hā, asô'a za oto aima ĩsiwasu'u wa. Zudezu norĩ hā ĩwasédé hā te te ĩ'āma ĩhiri za'ra zém na wa za ĩsiwasu'u na wa'rā.

³ Zudezu norĩ hā 're ĩnomro mono zé hā aima waihu'u pese di. ĩsisada'rāmi za'ra zé hā, aima waihu'u pese di duré. Taha wa, wa aiwi rowaptē, asimi'ē na ĩwapari da.

⁴ — ĩprédu wi, 're ĩhāimana mono zém na ma tō uburé zudezu norĩ hā ĩwaihu'u za'ra. ĩrob āma 're ĩhāimana mono ré, ma tō ĩwaihu'u za'ra, 're ĩhāimana mono zém na hā. Zeruzarē āma ma tō duré ĩwaihu'u za'ra, tame 're ĩhāimana mono ré hā. ⁵ Parisezu norĩ siré, wa tō 're ĩhāimana. Wasiré zudezu norĩ hā Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina sipai āna 're ĩhāimana za'ra mono zém nhipai u 're ĩwahāimana za'ra mono zé hā, wasiré parisezu norĩ hā. Āne ĩsāna'rata hawimhā, 're ĩhāimana mono zé hā. Zudezu norĩ hā sena na te te aima ĩwasu'u ze za'ra 'wa'āhā, āne na hā te aré aima ĩwasu'u wē za'ra. ⁶ Dadā'ā nherē, apā te te 're ĩda'ahāiwa'utu mono zéb zô, wa 're ĩnhimipari u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutu zô. Taha zarina, ma tō zudezu norĩ hā ã bātā na ĩwasédé hā ĩ'āma hiri za'ra. ⁷⁻⁸ Wahi'rata norĩ, 12 na ĩhāiba norĩ nhihudu mono bâ, wa wanhimi'ē na āma 're wawata za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma hā. Rowa'a na wa āma 're wawata za'ra, barana zama. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wama ĩropisutu zô, wa wanhimipari sina āma 're wawata u'āsi za'ra. Ōhō zô 're ĩnhimipari mono wa, te zudezu norĩ hā ĩwasédé hā ĩ'āma sa'ra. ĩwapari'wa norĩ, e marĩ wa, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo, te te 're ĩda'ahāiwa'utu mono zéb da hā, tāma ĩwaihu'u ō newa.

⁹ — Wa tō aré ĩsina rosa'rata, Zezusihĩ zazei'wa norĩ āma te 're rowasutu u'āsi mono da, Nazaré āma aré 're ĩsāma mono zazei'wa norĩ āma.

¹⁰ Tawamhā Zeruzarē āma ma, wa tō āne hā te tāma 're 'manharĩ za'ra. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, wa tō te 're 'maza, dazazéb 're, 'Re ĩhāimana

u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ hã. Duré da te dasiwi 're simroi mono da, da te dasima 're hãiba za're za'ra mono wamhã, wa tó te âma 're dazaze za'ra. ¹¹ Taha wa, wa tó te âma 're arowasété, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã te te siwi 're wê'ô za'ra mono da, Ísazei'wa norĩ hã. Ta norĩ zada ïzahi uptabi wa, wa tó 'ri nho'ômo mono bâ te âma 're rowasété za'ra, darob amoi âma zama.

¹² — Taha da, nimahã bâta na wa tó duré mo Damasitu u, Ísazei'wa norĩ zô, âne hã te tâma 'manharĩ za'ra da. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da âma romhuri'wa ïpire norĩ hã ma tó ïzatôri za'ra. Rob'ui'ére ma tó ïma sômri za'ra, Ísazei'wa norĩ âma te 're rowasété za'ra mono da, Ísadawa parab za'ra.

¹³ Apito, tane nherê, ma tó aimawi ïma tiromhãiba. Damasitu u ïmorĩ ré, abzuma wa'wa ma tó rowa'a za'êtê uptabi hã ïma ai'ubuzi, hãiwa hawi. Bâta nhimirowa'a nhipai u, rowa'a za'êtê uptabi di. Ísiré ïsi'aba're norĩ uwaibaba zama ma tó ai'ubuzi. ¹⁴ Tawamhã aihĩni wa tó warere'e ni, ti'ai wa. Wa hã ni'wai mreme hã wa tó wapa. Âne te ïma tinha, ebreusi norĩ mreme na: "Saru, Saru, e marĩ wa, te ïwi 're ïrowasutu u'âsi mo. Aipê'ê 'remhã ma tó 're asi'u'a u'âsi mo, powawê hã wedehu 'rà'wa na da te zusi wa, te te sina mei wa, ïsi'u'a ne."

¹⁵ — Tawamhã wa tó asa 'mahã: "Apito, e 'wa hã a hã."

— Tawamhã Wanhib'apito te asa ïma tinha: "Wa hã Zezusi, te ïwi 're ïrowasutu u'âsi mo. ¹⁶ Ma'âpé aiwahutu, hãiwi asab da. Wa we aima ïsihãiré, te ïsima aipisutu da, ïma romhuri'wa da. Â bâta na ïzabuzém na te za dama 're ïwasu'u u'âsi mo. Duré zahadu wapsi te aima ïwaihu'uzém na zama, te za dama 're ïzadawa wasu'u u'âsi mo. ¹⁷ Wa hã wa za te 're ai'madá'â, asiré zudezu norĩ, Ísahi norĩ wi, te 're asô'reptui mono da, duré zudezu'ô norĩ wi, te 're asô'reptui mono da zama. Zudezu'ô norĩ tême, wa za oto asatô. ¹⁸ Datob'a ne 're danomro mono wa, da te 're ïdato pese za'ra mono ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're ïpo're pu'u za'ra mo, zudezu'ô norĩ hã. Robra na 're ïnomro mono hã te za 're ï'awaibui mo, rowa'a na oto 're nomro mono da, ta norĩ hã. Satanasihi nhiptetezém hawi te za 're ï'apizari mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da oto, te te sina 're ï'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwasédé hã te te tâma 're apari mono da, duré âma 're sib'a'uwê za'ra mono da oto dame." Âne ma tó Wanhib'apito hã ïma pisutu, zudezu'ô norĩ hã. — Âne ma tó Paru hã siwasu'u, apito Adaripaha ma, tihâimanazém na te te âma Ísaprizém na hã.

Paru hã tinhimirohuri na Ísiwasu'uzé

Tawamhã Paru te duré siwasu'u, âne:

¹⁹ — Apito Adaripa, ïwaparĩ. Hãiwa hawi te Ísabui mreme hã wa hã te sadawa rême ô di. ²⁰ Damasitu âma uimrehêne wa tó Zezusihi zadawa wasu'u na hã dama âma sãna'rata. Taha parip si, Zeruzarê âma wa tó duré dama âma rowasu'u. Taha parip si, wa tó duré Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma dama sadawa wasu'u, zudezu norĩ ma, zudezu'ô norĩ ma zama. Ta norĩ hã tiwasédé hã te te 're rême za'ra mono da, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro wê mono da, wa tó te tâma âma 're rowasu'u za'ra, tó sena tiwasété wi 're ïsipizari za'ra mono na, da te 're waihu'u za'ra mono da. ²¹ Taha 'ru te, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tó siwi ï'â, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, ïnhamra ré. Te aré siwi ïwĩ. ²² Tane nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tó te te 're ïpawaptob u'âsi. Taha wa, â bâta na ïhãiba ré, wa zahadu 're ïhâimana. Taha wa, zahadu wa nasi dama sadawa wasu'u, dama ïwapu norĩ ma, duré dama ïpire norĩ ma zama. Uburé Mozésihĩ nhimirowasu'u zarina, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u zarina, wa tó te dama

're sadawa wasu'u. Īnhimizadawa wasu'uzém na āma ĩsipai ō di. Romhâ ré ma tô ta norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra, āne: ²³ “Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te ĩpisudu hã te za robzépata za'êtê. Te za dasiwi wĩri ni. Dadâ'â nherê, apâ te te 're ĩdahâiwa'utu mono zéb da na te za sãna'rata. Tawamhã te za dama waihu'u za'ra, rowa'a na 're ĩdanomro wê mono zé hã. Apâ ĩhâiwa'utuzéb za'u si, te za āne hã zudezu norĩ ma waihu'u za'ra, zudezu'ô norĩ ma zama.” Āne ma tô romhâ ré dama sadawa wasu'u za'ra. Taha na wa tô duré wa hã dama rowasu'u. — Āne te siwasu'u Paru hã, apito Adaripaha ma.

²⁴ Āne siwasu'u ré, ma tô apito Pesitu hã sadawa 'razâ. Mreme 'rãihã na te tãma tinha, āne:

— Paru, ma tô aiwamna, ai'rãzadâ'â wa. Asimirosa'rata ahã wa, ma tô ai'rãsiwamna.

²⁵ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Īnhib'apito, mare di. ĩsiwamnarĩ ō di. Īmreme hã tô sena. Īmreme wê di. — Āne te asa tãma tinha, apito Pesituhu ma. ²⁶ Tawamhã apito Adaripaha ma, te duré tinha:

— Apito Adaripa, Zezusi hã ti'ai āma 're morĩ ré hã uburé marĩ hã tãma 're ĩromhâimana mono zém na hã aima waihu'u pese di, idâ'âzém na hã duré ĩhâiwa'utuzém na zama. Da'ahã na ma tô āma 're danhopré. Taha wa, apito Adaripa, a zama ma tô ĩwaihu, uburé Zezusihi wasu'u hã te aima ĩwasu'u hã. Taha wa, sena na, wa aima ĩsiwasu'u ĩpahi āna, waihu'u da. ²⁷ Apito Adaripa, e 'Re ĩhâimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã sena na ma tô ĩsaze. Ma ĩsaze tô. Āne na wa tô ĩsina aiwaihu'u.

²⁸ Tawamhã apito Adaripa, ma tô mreme tô na Paruhu ma tinha:

— E tane na duré ĩma rowasu'u bâ, wa za bété āma asaze, Cristu hã te saze da.

²⁹ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Īmreme 'rutu na niha wamhã, ĩmreme pa na te aima rowasu'u wamhã, tô marĩ ō di. Āhã si ĩpire hã, ĩsine 're ĩsazei pese mono da hã. Taha da, wa 'Re ĩhâimana u'āsi mono ma ai'āma 're ĩmreme u'āsi, uburé ã bâtã na ĩwapari'wa norĩ āma zama, te ĩsima wê ō nherê, Cristu hã saze za'ra wa'aba 'ru te, ĩsine da te aipawasisi za'ra wa'aba da hã. — Āne te asa tãma tinha, Paru hã.

³⁰ Tawamhã apito Adaripa hã duré apito Pesitu hã duré Berenisi hã, duré uburé ĩsiré ĩsi'ubumro norĩ zama ma tô tiwahutu za'ra aihĩni. ³¹ Te oto tiwi ai'aba'rê. Tiwi si'aba'rê za'u si, ma tô sima āma nharĩ za'ra, āne:

— Ō hã aibã hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ ō di, da te dasiwi ĩwĩrízéb da hã, niha wamhã, dazazéb 're, da te dasiwi ĩsêrê da hã.

³² Tawamhã Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Ō hã, aibã hã Roma āma apito Sézaha nho're sab da, te te rowaptêrê ō 'wa'áhã, wa aré tãma rowairébé za'ra ni, apâ 're morĩ da. Tane nherê, waihu'u ō di oto. — Āne te tãma tinha, Pesituhu ma.

27

Paru hã Roma u morĩ da, timorizém na te te ĩsãna'ratazé wasu'u

¹ Tawamhã apito Pesitu hã ma tô oto tãma ropibu, Paruhu ma, Itaria na danhipti'a nho'ômo nhisi u morĩ da, rowa'u'u na uba'renem na hã. Tawamhã wa hã, Rucasi hã wa tô ĩme mo. Zuri'u na da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa nhisi hã ma tô duré wame satō, Paruhu 'madâ'â'wa da hã, duré pawasisi ré ĩsiré ĩsi'aba'rê norĩ 'madâ'â'wa da hã. Da'wapéi'wa wada'uri'wa

nhimi'ubumro norī hā Danhipai u, Apito te na īwaptērē hā. ² Tawamhā rowa'u'u na uba'reneb 're, wa tō asisi ni, Adaramitu hawi we īsimizazāri na, wasi'aba'rē da. Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi u ā zadarēi baba wara rē, uba'rene nhimizahārizé mono bā te za simizahāri. Aibā hā Aritacu na īsisi hā te wame mo, Tesaronita na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're īsāmra mono hā, Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi 'remhā. Tawamhā ma tō oto waré tiwara za'ra. ³ Tawamhā awēpsi, wa tō aihutu ni, Sido na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame, Zuri'u hā īwē na te te pawaptob da, ma tō Paruhu ma waprosi, tame īsazei'wa norī u morī da a'ā, ta norī hā Paruhu āma sime za'ra da, īhāimanazéb da hā. ⁴⁻⁵ Tawamhā Sido hawi ma tō oto waré wara, uba'rene hā. Wasi'aba'rēi wamhā, rowa'u hā te we wawa'rāmi rowapō, sa'ētē. Taha wa, Sipri na rob'rē za'iti nhisi uwaibaba, rowa'u'u syry niwī, te waré wara, ā poré wa'wai baba, Sirisiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi uwaibaba. Pāpiriza na danhipti'a nho'ōmo nhisi uwaibaba ma tō duré wara. Tawamhā wa tō aihutu ni, Miha na 'ri nho'ōmo nhisi u. Risiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma te za, Miha hā. ⁶ Tame da'wapéi'wa norī wada'uri'wa hā ma tō rowa'u'u na uba'reneb amo hā tisā, Aresādiriza na 'ri nho'ōmo nhisi hawi īwara hā, Itaria na danhipti'a nho'ōmo nhisi u īwara da hā. Tawamhā ma tō wama rob'ru za'ra, ī're wanhisisi da.

⁷ Tawamhā rowa'u'u na uba'rene hā ma tō si'āsi, waré za'ra, wara pire wa. Bādā ahā na te āma si'utōrī, si'āsi mono ré hā. Tawamhā Sinidu na 'ri nho'ōmo nhisi 'rata, ma tō waré mazazā a'ā. Tawamhā rowa'u hā te zahadu wei wawa'rāmi rowapō. Taha wa, uba'rene hā Cereta na rob'rē za'iti nhisi u ma tō waré wara. Tawamhā Saramona na romnhisi uwaibaba rowa'u'u syry niwī ma tō waré uiri za'ra. ⁸ Ā zadarēi baba te wara u'ā. Wara pire di. Wara pire nherē, wa tō aihutu ni, Uba're nhimizahāri wē zém na 'ri nho'ōmo nhisi u, Raséza na 'ri nho'ōmo nhisi 'ratamhā.

⁹ Tamemhā wa tō asimroi hā ni. Dawasété parizém na 're īdasipo're pu'u za'ra mono zé bātā za'u si, te rowa'u'u wawē hā 're pusi, wahup sidāpāsi. Taha wa, ā wa'wai baba, 're danomro mono ō di oto, rowa'u'u wawē nhimimnhasi te. Taha wa, Paru hā ma tō dama roti, āne:

¹⁰ — Aibā norī, īwapari za'ra wa'aba. Āhāna ā nhisi baba wasi'aba'rēi wamhā, wama romnhimimnhasi za'ra di za. Uba'rene hā te za waré aiprub za'ra. Taha wa, ī're īromnhimi'wara hā te za rere'e, āi ba. Duré wa norī hā āté wa za ai'utōrī ni. Āne wa tō waihu'u. — Āne te tāma nharī za'ra, Paru hā.

¹¹ Tane nherē, da'wapéi'wa norī wada'uri'wa hā Paruhu nhimirowasu'u hā te te sazei ō di. Uba'rene tede'wa norī mreme si ma tō saze, ī'mapraba'wai mreme zama. ¹² Tame uba'rene nhimizahārizéb āma, rowa'u'u wawē hā 're pusi mono ré, rowa'u'u na uba'rene hā nomro wē waihu'u ō di. Taha wa, da'ahā na ma tō dasima wē za'ra ni, ō hawi dasi'aba'rē da, Cereta āma Penisi na uba're nhimizahārizém nhisi u sihutu hā, tame uba'rene hā nomro wē da, rowa'u'u wawē hā tamemhā te te 're rowapōrī mono ō wa.

Ā poré āma rowa'u' īsa'ēne hā te te īrowapōrizé wasu'u

¹³ Tawamhā rowa'u' īsyryre hā hāiwa'a're nhimi'e hawi ma tō watobro. Syry na ma tō rowapō. Taha wa, ma tō āma rosa'rata za'ra, te te sima īwē za'ra zéb uwaibaba si'aba'rē da, sihutu waré da newa. Uba're tétézé hā ma tō wazere za'ra, ā rowi īsimi'wara hā. Tawamhā rowa'u'u na uba'rene hā ma tō waré wara, ā zadarēi baba, Cereta na rob'rē za'iti nhisi zababa. ¹⁴ Tane nherē, zahadu wasina wapahā za'ra ō ré, ma tō rowa'u'u za'ēne hā awa'awī wei watēme rowapōrī za'ra, rob'rē za'iti hawi. Rowa'u'u za'ēne hā, Nodesiti na da te 're īsisi za'ra mono, bātā pusizém nhimire hawimhā 're pusi u'āsi mono

wa. ¹⁵ Tawamhã â zadaréi baba awa'awi wara da, wa aré wa te si'oto pibu za'ra. Tane nherê, te wawi tiwara u'âsi za'ra. Taha wa, wa tô tâma 'marême za'ra ni, si'uihâ na wara da oto, rowa'u'u zarina. ¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã Cazuda na rob'rê za'iti 'rare nhisi uwaibaba ma tô wara, rowa'u'u syry niwî. Tamomo wara ré, uba're 'rare hã ina're na wa te wasiwi îsi'u hã wa tô wasiwi wazere ni, â hawi, siprup tô da. Pire uptabi nherê, ma tô uba're na romhuri'wa norî hã siwi sarôtô, uba're isa'êtê 're, te te siwi sêrê da. Uba're za'êne hã ma tô duré te te siwi wasisi, wedenhorô rutu na sipo'o tô da. Ribiza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma â zaihâ uwaibaba supara uwa niwî, wara ô'umnhasite, ma tô âma tihâtâ'â za'ra. Taha wa, ma tô zazahâi wawê hã î'maprabazê hã siwi si'ra, tamomo wara tô da. Tawamhã rowa'u'u wawê zababa ma tô uba'reneb za'êne hã wara. ¹⁸⁻¹⁹ Rowa'u'u za'êne hã pupu'u za'êtê di. Ropupu'u za'êtê uptabi di. Tawamhã wa'âma awê wamhã, te te dama wede za'ra da, âma îsihâiba waptob za'ra hã ma tô siwi sãmra na'rata za'ra, âi ba, rowa'u'u na uba'rene hã wapu na warê wara da oto. Ma duré âma ti'awê, rowa'u'u za'êtê na hã. Tawamhã î'maprabâ'wa norî hã ma tô îpru hã uba're na romhuri'zê hã syry na siwi sãmra, âi ba.

²⁰ Awê sidâpâsi te hâiwarutu u'âsi. Taha wa, bâdâ hã te te urîrî ô di. Wasi zama te te urîrî za'ra ô di. Rowa'u'u wawê si te zahadu nomro. Tã hã pîni za'êtê di duré. Tawamhã wasisô'reptu za'ra zéb zô, wa te rosa'rata za'ra ô di oto. Sô wanhipari za'ra ô di oto.

²¹ Tawamhã wasaihuri âna wahâimana za'ra ré, wa'âma ropsi'utôrî za'ra wamhã, ma tô Paru hã hâiwi za, îwa'wab za'ra. ãne te tâma rowasu'u za'ra:

— Aibâ norî, îwapari za'ra wa'aba. E marî da, îmreme hã saze za'ra wa'aba ô di bétê. Îmreme hã saze za'ra wa'aba wa'âhã, aré Cereta hawimhã wawairébé ô di. Taha 'wa'âhã, aré wama rowê za'ra di, âhâna hã. Aré âma wasi'uba za'ra ô di. ²² Tane nherê, sada asib'ru za'ra wa'aba. Ni'wa hã dâ'â ô di za. Uba'renep si te za wawi aiprub za'ra. ²³ Wa hã, 'Re îhâimana u'âsi mono nhil'a'uwê, te tâma 're îromhuri u'âsi mono hã. Barana, hâiwa âma tâma îromhuri'wa hã ma tô we îtême wi. ²⁴ Te îma tinha, âne: "Paru, aipahi tô. Tô sena Roma âma apito Sêzaha nho're te za asa, asi'uihâ na tâma asiwasu'u da. 'Re îhâimana u'âsi mono hã aima îsôprubzêb zarina ma tô pisutu, aihîni asirê îsi'aba'rê norî hã aiwi dâ'â za'ra tô da." ãne ma tô îma tinha. ²⁵ Taha wa, âhâna aipahi za'ra wa'aba ô di za. Sada asib'ru za'ra wa'aba. 'Re îhâimana u'âsi mono hã îma umnhasi uptabi di. Uburé te te îma îwaihu'u zarina, te za tô wama âma uwaimrami za'ra. ²⁶ Tazahâ nimomo, rob'rê za'iti u uba'rene hã te za warê time, rowa'u hã. — ãne ma tô Paru hã po're pu'u za'ra.

²⁷ Tawamhã 14 na ma tô wa'âma timara za'ra, rowa'u'u za'êne hã wawi nomro za'ra ré hã. Taha wa, te rowa'u'u na uba'rene hã zahadu waré si'âsi za'ra siwa'ru, Mediteranizu na âporé nhisi wa'wai baba. Tawamhã mara wa'wa ma tô uba're na romhuri'wa norî hã waihu'u za'ra, â zadaré u îropsi'utôrî na hã. ²⁸ Taha wa, wedenhorô na êtê nhi'ômore hã ma tô siwi time, âi ba, â 'reptô zô te te siwi âma pibu da. Tawamhã ma tô waihu'u za'ra, 36 na â 'rehâ pibuzê hã. Tawamhã syry na âma ronomro pari, ma duré siwi pibu. ²⁷ na â 'rehâ pibuzê hã oto. ²⁹ Tawamhã uba'rene hã êtê wa'wai baba wara ô'umnhasite, te sima simimnhasi za'ra, êne hã te te prub ô'umnhasite. Taha wa, ma tô ina're hawi îtétézê hã maparane si'uiwa na siwi wabzu âi ba, simi'wara da, uba're hã wara tô da. Tawamhã rowa'a zô te te rob'madâ'â za'ra. ³⁰ Tawamhã uba're na romhuri'wa norî hã ma tô sisawi za'ra, uba'renem hawi siwaprosi wairébé da. Uba're 'rare hã ma tô sisada si'ra za'ra âi ba, uba'renep tétézê hã îwata âma zama te te siwi wabzuri da

newa. ³¹ Tane nherē, Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma ãne hã waihu'u, İwada'uri'wa norĩ ma zama:

— Ö norĩ hã wa'rata si'ubumroi ö wamhã, asisö'reptui waihu'u za'ra wa'aba ö di za. — Æne ma tô Paru hã tãma waihu'u za'ra.

³² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô wedenhorö hã siwi sizã, uba're 'rare nhi'ömozé hã. Baba na ma tô wawi tiwara za'ra, uba're 'rare hã.

³³ Tawamhã hãiwaza wi, ma tô Paru hã tãma roti za'ra, tisa hã te te huri da oto, siptete za'ra hã. Æne te tãma roti za'ra:

— Bãdã hã 14 na ma tô ai'ãma ai'utöri za'ra wa'wa, asaihuri aba ãna hã, rowa'u te te İszãrizéb zö asimipari za'ra wa'aba ré hã. ³⁴ Åhãna wa za aima roti za'ra wa'wa, asaihuri aba da oto, asiptete sina aihãimana za'ra wa'aba da. Ni'wa hã dã'ã ö uptabi di za. Aihĩni te za aihãiba ré ré aiwairébé 'wa. — Æne te tãma roti za'ra, Paru hã.

³⁵ Tawamhã mrepe pari, ma tô ti'ã, İ'u'ëne hã. 'Re İhãimana u'ãsi mono ma, ma tô mre danho'a, İşöprum na ãma wata da. Taha pari, ma tô İ'u'ëne hã sima wë'ë, te te 'rëne da. ³⁶ Tawamhã aihĩni ma tô oto sada aptete za'ra ni. Taha wa, ma tô tisa hã tihu oto. ³⁷ 276 na wahãiba za'ra hã uba'reneb 'remhã. ³⁸ Tawamhã wasaihuri pari, uburé amho hã uba'reneb 're İsimi'wara hã ma tô oto siwi sa'wa ai ba, uba'rene hã wapu na waré wara da oto.

Rob u aihĩni dahãiba ré İdawairébézé wasu'u

³⁹ Tawamhã rowa'a pese wamhã, ro hã te te waihu'u za'ra ö di, uba're na romhuri'wa norĩ hã. Taré ma tô supara hã siwi tisã, ëtë 'rãihã papara İnomro hã, â zaihã na. Tawamhã ma tô ãma siwada'uri za'ra, rowa'u'u na uba'rene hã tame te te siwi hiri da. ⁴⁰ Tawamhã uba're tétézë hã â 'rowi İsimi'wara hã ma tô siwi sihãri za'ra, İsa'u 're simi'wara mono da oto, â 'rowi. Uba're waburzizé hã ma tô siwi wasihu, te te siwi pi'ra da. Uba're wata ãma ma tô zazahã wa'öno hã siwi sasö, rowa'u hã te te ãma sapröni da, supara u. Tawamhã â zaihã u te oto waré wara, uba'rene hã. ⁴¹ Tazahã sitëme â wara sitob u ma tô uba're hã äzé, supara ahã u, â 'rowi 're İnomro mono u. Taha wa, supara hã ma tô İwada hã ti'ã. Rési waihu'u ö di oto, uba'rene hã. Tawamhã, â sisasisi za'ëtë wamhã, te te nasi İwabzuri na ma tô na'rehaipo'o.

⁴² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te ãma siwada'uri za'ra, İpawasisi ré norĩ ãma, te te siwi simro da, tiwi zãribi za'ra wa, tiwi simani za'ra ö'umnhasite. ⁴³ Tane nherē, İwada'uri'wa hã te ãma pa'uwati za'ra, Paru te te sö'reptu da, te te sima wë wa. Tawamhã te tãma rob'ru za'ra, İzãribi waihu'u pese norĩ hã ai ba rere'e da, zãribi uimrehëne za'ra da, rob u, ⁴⁴ duré ni'wam norĩ hã, İzãribi waihu'u ö norĩ hã wede hãpã na duré uba're İsiprum na te te tété za'ra mono sina İsarina zãribi za'ra da. Tawamhã aihĩni ma tô rob u wairé. Ni'wa hã dã'ã ö di. Ni'wa hã u'a ö di duré. Rowë na ma wairé.

28

Maruta ãma Paru norĩ İsi'ubumrozé wasu'u

¹ Tawamhã rob u wawairébé wë wamhã, wa tô rowaihu'u za'ra ni oto. Maruta na rob're za'iti nhisi u wa tô wawairébé ni, rowë na. ² Tame 're İsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô siwi wawaibuwi wë. Tã hã wawi ta'a za'ra wa, duré rowahã zé wa, ma tô uzã hã wama ro'o za'ra, wahã'ro za'ra da. Taha wa, ma tô wama tirowë za'ra oto. ³ Tawamhã Paru hã ma tô mi hã waibu, unhama nhisiwi te te sa'ra da. Te te sa'ra wamhã, wahi hã ma tô mimi hawi watobro. Watobro wamhã, ma İsi'b'rata wi tisa, unhama wa'ro zé te. İsi'b'rata na te ãma 're supra. ⁴ Tawamhã tame 're İsi'ubumroi mono norĩ hã, Paruhu nhib'rata na wahi hã te te sãmri za'ra wamhã, te sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ōhōta aibâ hâ wahi ma te tisa, ĩsib'rata wi. Te za oto dârâ. Āté tō dapārī'wa. Taha wa, â hawi sisō'reptu nherē, te za āté tō dârâ. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁵ Tane nherē, Paru hâ ma tō wahi ré 're sib'ratai wērē. 'Re sib'ratai wērē mono wamhâ, unhama wa'wa ma waptârâ, wahi hâ. Āma sépu'u ō di. ⁶ Te āma rosa'rata wasété za'ra, āté sib'rata dupto da newa, āté dâ'â sirōmo da newa, ōne haré. Tane nherē, te te siwi 'madâ'â hâ nherē, mari hâ āma hâimana ō di. Rowē na te tihâiba, Paru hâ. Tawamhâ Paru hâ dapārī'wa na āma ĩsimirosa'rata za'ra zé hâ ma tō rēme za'ra. Taha wa, te āne sima wasu'u za'ra oto:

— Ta hâ ĩhâiba'ō, ĩwaihu'upe. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

⁷ Taha 'rata te Pubiri'u na 're hâimana, rob'ré za'iti āma danhib'apito hâ. ĩsipti'a hâ romhuture di. Ta hâ ma tō wawaibui wē, ĩ'rata wasi'ubumro da a'â, ĩsōrōwa āma. Tawamhâ bādâ si'ubdatō ma tō wa'āma ne, tame wasi'ubumroi ré hâ. ⁸ Īmama hâ hâzé ré te nomro, waptâ. Wa'ro za'ētē di, ĩsānapru zama. Tawamhâ Paru hâ ma tō ĩtēme āzé, te te sabu da. 'Re ĩhâimana u'āsi mono ma, ma tō āma mre. Āma mre me pari, ma tō tinhib'rada hâ āma tino. Taha wa, ma tō séptârâ. ⁹ Taha parimhâ, uburé ĩhâzé ré norī hâ ma tō Paruhu tēme we si'ré. Tawamhâ ma tō uburé apese. ¹⁰ Āne hâ Paru te te apese pari, ma tō wama tinhoprub za'ra, mari ahâ na. Tame wasi'ubumroi ré, a'amo si'ubdatō ma tō wa'āma ai'utō, rob'ré za'iti āma hâ. Tawamhâ, wasi'aba'ré da wamhâ, ma tō wasazéb da hâ te te wama sé, uba'reneb 're.

Roma u ĩwasihutuzé wasu'u

¹¹ Tawamhâ tame a'amo si'ubdatō wa'āma si'utōrī pari, wa tō uba'reneb 're asisi ni oto, ta hawi āma wasi'aba'ré da. ĩhâiba'ō si'ubza na uba're nhisi hâ. Aresādiriza hawi ma tō wei mazazâ, rob'ré za'iti u, tame nomro da a'â, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré. ¹² Tawamhâ Siracusa na 'ri nho'ōmo nhisi u wa tō aihutu uimrehēne ni. Tame wasi'ubumroi ré, bādâ si'ubdatō ma wa'āma ne. ¹³ Ta hawi, ma tō waré si'āsi rowa'u'u na uba'rene hâ, rowa'u'u wa'râmi. Tawamhâ Rezi'u na 'ri nho'ōmo nhisi u, wa tō aihutu ni. Awēpsi, rowa'u'u ma tō we rowapō, hâiwa'a're nhimi'e hawi, wasi'aba'rézéb zarina. Tawamhâ bādâ maparane wa'āma ne parip si, wa tō duré aihutu ni, Pozu'ori na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame uba'rene hâ wa tō rēme za'ra ni. ¹⁴ Tame wa tō sōpētē za'ra ni, ĩsazei'wa norī hâ. Ma tō wahâiba waptērē za'ra, misi romhuri na ĩ'rata wahâimana za'ra da a'â. Taha parip si, wa tō Roma na 'ri nho'ōmo nhisi u ai'aba'ré ni, wapara na. ¹⁵ Tawamhâ ĩsazei'wa norī hâ, Roma āma 're ĩsi'ubumroi mono norī hâ ma tō wawasu'u hâ wapari za'ra. Taha wa, Apizu āma rowedezém na 'ri wa'ōtō nhisi u wasihutu wamhâ, Roma hawi ĩsazei'wa norī me wa tō wasi'uzusi za'ra ni. Duré, Si'ubdatō Daza'warizém na 'ri wa'ōtō nhisi u wasihutu wamhâ, ĩsazei'wa hâiba amo norī hâ ma tō duré ĩsa'u hâ wa'uzusi za'ra, Roma hawi. Tawamhâ Paru hâ te te dazabui wamhâ, 'Re ĩhâimana u'āsi mono āma te tiwata, ĩsōprum na. Ma tō duré tāma rowē watobro.

Paru hâ, Roma āma oto 're ĩsāmra mono zé wasu'u

¹⁶ Tawamhâ Roma u wasihutu wamhâ, da'wapéi'wa norī wada'uri'wa hâ ma tō Paruhu ma pisutu, hâiba pisutu 're hâimana mono da, danhorōwa āma. Da'wapéi'wa si te za ĩ'rata 're hâimana, te te 're 'madâ'â mono da.

¹⁷ Tawamhâ bādâ si'ubdatō āma ne pari, ma tō dazō hâ Paru hâ, zudezu norī ma ĩpire norī zō, ĩtēme si'râ'ōtō da. ĩtēme si'râ'ōtō wamhâ, te tāma nharī za'ra:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wasiré norĩ ma, ĩwasédé há te 'manharĩ ò nherè, duré wahi'rata norĩ nhimiroti zarina 're ĩwahâimana za'ra mono zéb âma ĩsipai ò nherè, ma tó Zeruzarè âma siwi ĩ'â, wasiré norĩ há. Romanu norĩ ma, ma tó ĩnhomri za'ra. ¹⁸ Tawamhâ romanu norĩ há ĩwasété zô ma tó siwi ĩzadanha. Tane nherè, ĩwasédé há te te ĩ'âma sâMRI za'ra ò di, da te dasiwi ĩwĩrĩzéb da há. Taha wa, dazazém hawĩ te te ĩwazere za'ra da, te sima ĩ'ru za'ra. ¹⁹ Tane nherè, zudezu norĩ há ĩwatobro tó da, ma tó siwi ĩwè'ò. Taha wa, wa tó rowaptè, we ĩmorĩ da, apito Sézaha nho're ĩzab da, tâma ĩsiwasu'u da. Tane nherè, apito Sézaha ma, ĩsiré norĩ wasété na te ĩnharĩ da há, we ĩmorĩ ò di. ²⁰ Taha wa, wa tó asó ĩhârâ za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da. Izarazéhé nhihudu norĩ há sô ĩsimipari za'ra âma te sasômri wa, wa ĩpawasisi ré 're ĩnhamra. — Āne ma tó tâma waihu'u za'ra.

²¹ Tawamhâ te asa tâma nharĩ za'ra, Paruhu ma:

— Zudeza hawĩ rob'ui'ére na aiwasu'u há da te wei watême 'mai'âwisi za'ra ò di. Duré wasiré norĩ há we watême nasi sihutu nherè, aiwasu'u wasédé há we te te 'mai'âwisi ò di. ²² Tane nherè, wa tó wasima aiwè za'ra ni, asimirosa'rada há wa te wapari za'ra da, duré wa te waihu'u za'ra da. A há dasima ĩdasipo'ozép tém niwĩ, te 're aihâimana mo. Ta niwĩ 're ĩdahâimana za'ra mono há, te ĩwasété na da te dasima 're rowasu'u za'ra, daro mono bâ. Āne há wa te waihu'u za'ra wa, wa tó wasima aiwè za'ra ni, wa te aiwapari za'ra da. — Āne te asa tâma nharĩ za'ra.

²³ Tawamhâ ma tó sima pisutu za'ra, nimahâ bâtâ na ĩtême dasi'râ'òtô da. Taha wa, ma tó da'ahâ na ĩtême tasi'râ'òtô ni, Paru há ĩsâmrazéb u há. Bâtâ bâ ma tó dama romhu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwè mono zé wasu'u na. Mozésihĩ nhimi'ui'ére zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wa norĩ nhimi'ui'ére 'rata zarina, ma tó tâma âma rowasu'u pese za'ra, Zezusi há Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te saze za'ra da. ²⁴ Tawamhâ, ĩreme da te wapari za'ra wamhâ, ni'wam norĩ há ma tó saze za'ra. Aimawi norĩ há te te âma saze za'ra ò di. ²⁵ Tawamhâ tiwi si'aba'rèi ò ré, ma tó Paru há duré tâma nharĩ za'ra:

— Duréihâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pè'èzani há ma tó tizadawa wasu'u wai ma waihu'u, Iza'izaha ma, aihĩ'rata norĩ ma, te te sadawa wasu'u za'ra da.

²⁶ Āne ma tó Iza'izaha ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há:

“Aimorĩ oto, asiré norĩ tême, tâma ĩzadawa wasu'u za'ra da. Āne te za tâma ĩzadawa wasu'u za'ra: ĩnhimiroti há aipo're na 're wapari u'âsi za'ra wa'aba mono nherè, taré te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mono, âma 're waihu'u za'ra wa'aba mono âna. Duré ĩnhimromhuri há atômo na 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono nherè, taré te za 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono, âma 're waihu'u za'ra wa'aba mono âna.’ Āne te za tâma ĩzadawa wasu'u za'ra.

²⁷ E marĩ wa, te za âne há tâma ĩzadawa wasu'u za'ra. Ta norĩ há tipè'è 're, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé há te sitom haré ĩré 're hâimana u'âsi za'ra, te te ĩ'âma 're rosa'rata wè za'ra mono ò wa. Po're sitom haré, te duré 're hâimana za'ra, ĩnhimiroti há te te 're wapari ze za'ra mono ò wa. Duré tómo sitom haré te 're hâimana za'ra, ĩnhimromhuri há tâma 'madâ'â ze za'ra ò wa.

Ānei ò 'wa'âhâ, te aré ĩnhimromhuri há te te 're 'madâ'â ze za'ra, titômo na. Te aré duré te te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti há. Te aré duré te te 're ĩwaihu'u pese za'ra, tipè'è 're, te te ĩ'âma 're rosa'rata wè za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtême 're sipizari za'ra, tiwasété wi há.

Tawamhã dahâzé wa, da te 're ïdapese za'ra mono ne, wa aré ïwasédé hã te tãma 're apari, te ãma 're ab'madá'â tô mono da oto.”

Ãne ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani hã Iza'izaha ma waihu'u, sena na, ïsiré zudezu norĩ ãma hã. — Ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma.

²⁸Tawamhã Paru te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Taha wa, ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za oto zudezu'ô norĩ ma waihu'u, tinhiminho'reptuzé wasu'u hã. Ta norĩ hã te za oto te te 're wapari za'ra. — Ãne ma tô Paru hã timreme hã tãma 'rãsutu za'ra.

²⁹Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u za'ra pari, zudezu norĩ hã ma wairé, si'aba'ré da oto. Tawamhã si'aba'ré sina, ma tô Paruhu mreme na sa'êtê sisada'rãmi za'ra.

³⁰Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Paruhu ãma, danhorõwa hã taré te te sima ïwa'âbâ mono zéb 'remhã. Tame, da'ahâ na ma tô ïtême 're dasihutu. Dasihutu sidâpâsi, ma tô te te 're da'awaibui wê, ïtême 're danhisisi mono da.

³¹Pahi ãna, duré da te tiwi 're sadawa uwati za'ra mono ãna, ma tô te te dama 're rowasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zé wasu'u na hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na zama.

Roma norĩ

Roma norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã Corĩtu na 'ri nho'omo nhisi âma sâmra ré, ma tã ĩbaihã na hã âma rob'ui'éré. Ma tã sima rosa'rata, Roma u tisiré ĩsazei'wa norĩ hã te te sabu za'ra da, te te po're pu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma siptete sina 're nomro mono da. Morĩ ô ré hã, rob'ui'prazé hã te za a'â ti'â Zeruzarê u, ĩsazei'wa norĩ ma, Masédoniza hawi danhoprubzê hã. Paru hã ma tã wama waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sa'êtê na wama 're ĩsôpru mono zéb zarina, ĩ'ra hã wazada dâ'â da, te te we ĩsômrizém na hã. Paru hã ma tã duré wama waihu'u za'ra, âne: Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsâmri, dawasédé hã te te oto da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ô zéb zarina. ĩsimiroti 'rata na Mozési te te âma ĩrob'ui'éré hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te te 're da'awêsâmri mono ô di.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

¹ Wa hã Paru, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa, wa âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'omo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u na te tãma 're romhuri mono da, Zezusihi wasu'uwê hã te te wama 're ĩ'awaihu'u mono hã te dama 're wasu'u u'âsi mono da, ĩsadawa para.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tã duréihã dama ropisutu siro, ĩwasu'uwê na hã. Duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ma tã âne na âma rob'ui'éré sirômo za'ra, ĩbaihã na hã. ³ E 'wai wasu'uwê, â hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu wasu'uwê. Ta hã Zezusi hã ti'ai âma dahãiba na dasine 're ĩhâimana mono na, wama waihu'u pese za'ra di, apito Dawihi nhihudu 're morĩ wa. ⁴ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, wama waihu'u pese za'ra di, dâ'â uptabi nherê, ĩmama hã tiwaihũ'u pese na te te hãiwa'utu wa. Duré Timama hawi we ĩmorĩ na hã wama waihu'u pese za'ra di. Duré 're ĩmorĩ wê na zama, wama waihu'u pese za'ra di. ⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzêb zarina ma tã Cristuhu ma ĩhãiba na roti, te te ĩpisutu da, ĩpire na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Cristuhu ma, te 're romhuri wê mono da, ma tã ĩpisutu, ĩnhimromhurizéb zarina dapoto mono bâ, da te 're sazei pese za'ra mono da, duré da te 're sazei pese za'ra mono wa, ĩsimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da. ⁶ A norĩ wa'aba ma zama, te 're sadawa wasu'u mono da, ma tã ĩpisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, wasiré Zezu Cristuhu nhĩb'a'uwê oto 're anomro aba mono da, te te 're ĩ'apĩsutu za'ra wa'aba mono norĩ ma hã.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asawi pese za'ra wa'aba di. Taha si ma tã aipĩsutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwê si oto 're anomro aba mono da, tãma. Taha wa, wa âhãna aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'omo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma.

Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi, âma 're anomro aba mono da.

Roma u, Paru hã datême ĩsatisatôrizé wasu'u

⁸ Āhāna, wa za Īnhib'apito āma uimrehēne Īwata, Īmreme na, 'Re Īhāimana u'āsi mono āma, Zezu Cristuhu nhimpawaptobzéb zarina 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, aiwasu'u za'ra wa'wa hā daro mono bā da te 're wapari za'ra mono wa. ⁹⁻¹⁰ Wa hā 're Īsiahāiba zawi mono āna, wa 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, te 're romhuri u'āsi, Ī'ra wasu'uwē hā te dama 're Īwasu'u mono zém na hā. Wa ai'āma 're Īsipo're pu'u u'āsi za'ra wa'wa. Wa duré ai'āma 're Īmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma. Tō sena, wa āne na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, āne hā tāma waihu'u pese uptabi wa. Taha wi si, wa nasi Īsima rowaptērē u'āsi āhāna hā, te te sima Īwézéb uwaibaba te te Īma āma uwaimrami da, āma atēme Īmorī za'ra wa'aba da. ¹¹ Te asabu su'u za'ra wa'aba da si, wa tō Īsima rowē si'aba'rē, 'Re Īhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te dama 're Ī'apisutu mono zém na, te āma aipawaptob za'ra wa'aba da, asiptete sina āma 're anomro aba mono da. ¹² Atēme āma Īwisi za'ra wa'aba wamhā, wa za aihīni wasipawaptob za'ra ni, Zezusi wa te 're Īsazei pese za'ra mono zém na, wanhiptete na āma 're wanomro mono da.

¹³ Īsisānawā norī, āne na aima Īsiwasu'u za'ra wa'aba da, wa tō Īsima wē, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa tō te Īsima 're rosa'rata u'āsi, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherē, atēme āma Īmorī su'u aba da nherē, te marī hā Īma 're hāimana u'āsi, ōne u'āsi. Zudezu'ō norī hā daro mono bā 're Īsi'ubumroi mono hā, Īwasu'uwē hā te tāma 're Īwasu'u za'ra mono zém na, te te 're saze za'ra mono wa, wa tō te 're awaibu, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma. Tane da, wa tō duré te Īsima 're rowē, airo wa'aba āma asiré zudezu'ō norī hā te duré tāma 're awaibui mono da, tame. ¹⁴ E marī wa, wa tō Īsima wē, āne na te aipawaptob za'ra wa'aba da. Wa hā uburé te 're da'apawapto mono da, 'Re Īhāimana u'āsi mono te te Īpisudu. Taha wa, wa za tō te 're da'apawaptob u'āsi, 'ri nho'ōmo mono bā 're Īdahāimana za'ra mono norī hā, duré marā 'rowi 're Īdahāimana za'ra mono norī hā, duré rowaihu'u pese 'wa norī hā, duré rowaihu'u'ō'wa norī hā. Ta norī hā wa za uburé te 're apawaptob u'āsi, dawaptērē mono bā. ¹⁵ Taha wa, wa āma atēme Īsima rowē uptabi za'ra wa'wa, Roma āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma, Īwasu'uwē na tame te duré aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da.

Zezusihī wasu'uwē nhiptede

¹⁶ Wa hā, Zezusihi wasu'uwē hā te dama 're wasu'u tō mono da, 're Īnhisē mono ō di. E marī wa. 'Re Īhāimana u'āsi mono hā siptete uptabi wa, Īwasu'uwē na te te āma 're da'anho'reptu mono da, Zezusi te te sina 're Ī'umhāsi za'ra mono norī hā. Zudezu norī si ma tō Īsāna'rata hawimhā te te 're sō'reptu za'ra aré. Tane nherē, te oto āhāna hā zudezu'ō norī zama te te 're anho'reptu.

¹⁷ Zezusihi wasu'uwē hā e marī, wa za wa te āma 're waihu'u za'ra. 'Re Īhāimana u'āsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, dawasédé hā te te oto da'āma 're Ī'ab'madā'ā mono ō zarina, te te 're Īda'awēsāmri mono zé, taha wasu'u. Duréihā Habatuti hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ére:

“Ni'wam norī hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono te te 're saze za'ra mono wamhā, ta norī si te za te 're awēsāmri, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā, Īwasédé hā te te oto āma 're Ī'ab'madā'ā mono ō zarina, po're'ō nherē, te te 're hā za'ra mono tō da. Ta norī si te za duré rowē u'āsi, āma 're hāimana za'ra.”

Āne na ma tō Īwasu'u na āma rob'ui'ére.

Dapo're āna 're Īdanomro mono na rowasu'u

¹⁸ 'Re Īhāimana u'āsi mono hā ma tō āne hā wama waihu'u sirōmo za'ra, dapo're'ō na 're Īdanomro mono norī hā za te te 're Īda'ahā za'ra mono zém

na. Ta norī hā te tipē'ē na te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Hâimana wasété uptabi na, te duré dama 're hâimana u'âsi za'ra. Ta norī hā tiwasété si te te 're 'manharī za'ra mono wa, te 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti tō sena uptabi hā te te dawi 're 'wa'rutu za'ra, âne na roti iŵē hā da te 're waihu'u za'ra mono tō da. ¹⁹ 'Re ihâimana u'âsi mono 're ihâimana mono zéb hā, da te 're iŵaihu'u za'ra mono zéb da hā, dama waihu'u pese di. E marī wa. 'Re ihâimana u'âsi mono hā dawi 're si'udâ mono ō wa. Uburé marī hā te te i'apoto mono hā sō'awi da te 're i'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te da te 're waihu'u za'ra, 're ihâimana mono zéb hā. Taha wa, da te 're iŵaihu'u za'ra mono zéb da hā dama waihu'u pese nherē, dapo're âna 're danomro mono wa, te 'Re ihâimana u'âsi mono hā te te 're da'ahā za'ra. ²⁰ Duréihā iŵāna'rata hawimhā, 'Re ihâimana u'âsi mono, ma tō te te ro'apoto, tiwaihu'u pese na. Tiwaihu'u pese na te te ro'apoto mono wa, ta hawim haré te iŵimwaihu'u pese zém na, duré tō sena 're ihâimana mono na, da te âma 're waihu'u pese za'ra, ihâiba hā da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ō nherē. E marī zarina tawamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono, 're ihâimana mono na te za tō sena na da te âma 're waihu'u pese za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono hā uburé marī hā te te i'apoto mono hā da te 're i'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te oto da te âma 're waihu'u za'ra, iŵaihu'u pese na, duré tō sena ōne u'âsi 're ihâimana mono na. Taha wa, tō sena 're hâimana mono nherē, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono ō di za, 'Re ihâimana u'âsi mono hā. ²¹ Ta hā tō sena 're ihâimana mono na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono nherē, tō sena da te dasiwi 're ihâimana wazé mono na, da te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ō di, 'Re ihâimana u'âsi mono ma hā. Duré sôprub uptabi nherē, âma 're dawata za'ra mono ō di. Taha upana, te marī na si siwa'ru da te 're rosa'rata wasété za'ra. Dapē'ē 're, robra u'âsi 're dahâimana za'ra mono wa, te danhimirosa'rata na da te 're upa za'ra. ²² Dapo're'ō na 're idanomro mono norī hā uburé marī hā te te 're waihu'u pese za'ra mono newa, te taré sina 're wata za'ra, dama. Tane nherē, te ta norī hā simiza'rese âna 're nomro. ²³ 'Re ihâimana u'âsi mono upana, te ta norī hā rob'manharī âma si 're wata za'ra, a'uwē na dahâiba 'manharī âma, duré si hâiba ne 'manharī âma, duré abaze hâiba ne 'manharī âma, duré di'i na 're inomro mono norī hâiba ne 'manharī âma.

²⁴ Ta norī hā simiza'rese'ō uptabi na 're hâimana u'âsi za'ra mono wa, ma tō 'Re ihâimana u'âsi mono hā te te sima âma 're aroti, âne: "Ta norī hā po're za'ra ō wa, wa za oto rēme za'ra. Te tâma 're roti za'ra mono ō di za oto. Si'uihā na te za oto 're hâimana za'ra." Âne ma tō 'Re ihâimana u'âsi mono hā te te sima âma 're aroti, ta norī âma hā. Taha wa, te oto marī iwasété si te te sima 're iŵē u'âsi za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharī u'âsi za'ra, ta norī hā. Tihâiba na zama te duré 're siwasété uptabi za'ra oto, si'uihā na. ²⁵ 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hā tō sena nherē, te iŵreme upana aimawi si te te 're wapari za'ra, tō senai'ō hā. Ropoto'wai upana, te iŵimipoto âma si 're wata za'ra, ta norī hā.

'Re ihâimana u'âsi mono âma si, 're dawata u'âsi za'ra mono za. Ōhō si, tō sena hā.

²⁶ Tawamhā dapo're'ō na 're idanomro mono norī hā, Ropoto'wa nhimipoto âma si 're dawata za'ra mono wa, ma tō oto 'Re ihâimana u'âsi mono hā te te 're da'arēme, dawasété si da te dasima 're iŵē za'ra mono zéb zarina si, dahâiba na 're dasiwasété za'ra mono da, dasi'uihā na. Âne da hā, 'Re ihâimana u'âsi mono hā te te dama 're apisutu mono ō nherē, te dasi'uihā na pi'ō si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. ²⁷ Tane aibâ norī hā pi'ō na dasina 're idamro za'ra mono zéb upana, te aibâ si'uiwa na si te te sina 're rosa'rata wasété uptabi

za'ra, pi'oi upana, aibâ si'uiwa 're ĩsi'ruiwapari za'ra mono na. Dasi'uihâ na te aibâ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're da'ahâ za'ra, dapo're'ô si, da te dasi'âma 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro mono wa.

²⁸ Dapo're'ô na 're ĩdanomro mono norĩ hâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena hâ te te siwi 're wê'ô pese za'ra mono wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're arême, si'uihâ na te te sima 're ĩrosa'rata wasété za'ra mono zéb uwaibaba si, tiwasédé hâ te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono da. ²⁹ Ta norĩ hâ wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Marĩ zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra. Te duré te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Marĩ na te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra. Te duré te te 're danhimro. Siti'ru sina, te ta norĩ hâ dazô 're nomro, te te dama 're nharĩ za'ra mono da. Sadawa nhipese uptabi na, te 're hâimana za'ra. Niha te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, te da'âma te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Taré te te sima 're dabâsi wasété u'âsi za'ra duré. ³⁰ Daza're'ra nherê, te duré ta norĩ hâ te te sima 're dabâsi wasété za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te duré siwi 're 'ruiwapari. Te duré te te dama 're nharĩ wasété u'âsi za'ra. Danhipai u dama pire na dama 're hâimana za'ra mono newa, te 'râwi tipê'ê na sina 're wata za'ra. Taha wa, te sô'awi timreme na dama 're siwasu'u za'ra, marĩ tâma ĩwaihu'u pese za'ra na. Marĩ te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina si te te 're 'manharĩ za'ra, marĩ ĩwasétére hâ. Timama norĩ nhimiroti hâ te te 're wapari za'ra mono ô di duré. ³¹ Marĩ ĩwasété zô si, te ta norĩ hâ sima 're sôpré. Simiroti na saprĩ ahâ na te 're hâimana za'ra. Da'âma 're pê'ézé za'ra mono ô di. Duré da'âma 're siwamri za'ra mono ô di. ³² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tô âne na da'âma sima roti siro, dapo're'ô na 're danomro mono wa, ĩsiré ĩ'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono ô na hâ. Dapo're'ô norĩ ma hâ, âne hâ tâma waihu'u pese za'ra di. Tane nherê, te tihâimana wasété si te te sima 're 'ruiwapari u'âsi za'ra, te te 're rême za'ra mono âna. Tane nherê, uburé tiwasédé hâ te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te duré marĩ ĩwasédé hâ te te 're 'manharĩ za'ra. Nĩ'wam norĩ hâ ĩsine 're hâimana wasété za'ra mono wa, te ta norĩ si te te 're wêsâmri za'ra.

2

Īpo're'ô norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're ĩawê'ô mono zé wasu'u

¹ A norĩ wa'wa hâ, dapo're'ô na 're ĩdanomro mono norĩ âma, ĩwasédé hâ âma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhâ, te za 're aiwasété za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dasine aiwasédé hâ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, aiwa. Taha wa, dasine 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, dawasédé hâ da'âma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhâ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're aiwê'ô pese za'ra wa'wa dasiré. Taha wa, aiwasété âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're asi'madâ'â waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. ² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ dapo're'ô na 're ĩdanomro mono norĩ hâ te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, te tô te te 're awê'ô pese, ĩ'uwaibaba si. Âne hâ, uburé wama waihu'u pese za'ra di. ³ Tane nherê, a norĩ wa'wa hâ dawasédé hâ da'âma 're ĩsa'ra za'ra wa'aba mono na, te aiwasédé hâ 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiházé wĩ, 'râwi 're asisô'reptu za'ra wa'aba mono da bâ, te âne 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. ⁴ Áté te za âne asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "Re ĩhâimana u'âsi mono hâ simizawi pese uptabi di. Dasi'uihâ na dawasédé hâ da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherê, da'âma 're wa'a su'u mono ô di. Taha wa, ĩwasédé te 're 'manharĩ mono nherê, te te 're ĩ'ahâri su'u mono ô di." Âne hâ asi'uihâ na asi'âma 're rosa'rata

za'ra wa'aba mono ò di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da si, te simi'ê na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, simizawi pese uptabi na. E âne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. ⁵ A norî wa'wa hã aipê'ê tete u'âsi, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za ropsi'utôrizéb u hã nimahã na bâdã hã ìwa ìwaptã'âzéb âma, dazo aihã za'ra wa'wa, dawasété wa, za te te ida'awê'ôzéb âma hã. Tame te za oto tinhimihâzé hã dama âma uwaimra, ì'uwaibaba si. ⁶ Marî hã da te 're ì'manharî za'ra mono zéb uwaibaba, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama 're awa'âbã, ìwê na hã duré ìwasété na hã. ⁷ Ni'wam norî si te marî hã simi'ê na te te dama 're 'manharî u'âsi za'ra, ìwê hã. Ta norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're wêsâmri za'ra mono da, te sina 're simipari za'ra, duré ì'rata 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zé, te te tâma 're apisutu mono da. Ta norî ma si, te za tó 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, ì'rata. ⁸ Duré ni'wam norî hã sina si te marî na te te 're rosa'rata za'ra, hãiba pisutu âma 're hâimana za'ra mono da. Ta norî hã uburé marî ìwê hã te te siwi 're wê'ô za'ra, marî ìwasété na si 're hâimana za'ra mono da. Ta norî si te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sa'êté te te 're ahã za'ra, po're ò wa. ⁹ Uburé dawasété si, da te 're ì'manharî za'ra mono norî hã te za te te 're robzépata za'êté za'ra, zudezu norî hã, duré zudezu'ò norî zama. ¹⁰⁻¹¹ E ni'wam norî hã taré zudezu na 're hâimana za'ra mono wa, te za tinhimihâzé hã te te tâma 're ba'a za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha zarina, tinhimihâzé hã te te tâma 're ba'a za'ra mono ò di za. Duré e ni'wam norî hã taré zudezu na 're hâimana za'ra mono wa, te za ìwê hã te te tâma 're anhomri, danhipai u. Mare di. Uburé aiwapsi 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã, dapoto mono bâ. Tane nherê, uburé ìwê si te te 're ì'manharî za'ra mono norî ma si, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê hã te te tâma 're anhomri, zudezu norî ma, duré zudezu'ò norî ma zama. Rowê uptabi si, te za ta norî ma si te te 're apisutu. Ta norî si te za te te 're awêsâmri.

¹² 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na, duréihã Mozési te te ìrob'ui'érezé hã zudezu'ò norî ma, tâma 're hâimana za'ra mono ò di. Tâma 're hâimana za'ra mono ò nherê, tiwasété na si 're hâimana za'ra mono wamhã, e 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Mare di. Te te sina 're uwaimrami za'ra mono ò di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã zudezu norî ma si, te 're hâimana za'ra. Taha wa, ta norî hã tiwasété te te 're 'manharî za'ra mono wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti na rob'ui'ére zarina, te te tâma 're arowairébé, ìwasété na te te 're ì'awaihu'u mono zéb uwaibaba. ¹³ E 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã, taré dapore na da te 're wapari za'ra mono nherê, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsâmri. Mare di. Ìsimiroti zarina 're dahâimana wê za'ra mono wapsi, te za te te 're da'awêsâmri, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ¹⁴ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érezé hã zudezu'ò norî ma, tâma 're hâimana za'ra mono ò di. Tâma 're hâimana za'ra mono ò nherê, si'uihã na ìsimiroti zarina 're hâimana wê za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za te te tâma âma 're uwaimrami za'ra, tâma 're hâimana za'ra mono ò nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na ìbaihã hã. ¹⁵ Ta norî hã si'uihã na 're hâimana wê za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ìpê'ê 're, tâma 're ìhâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ìwê hã te te dama 're 'manharî za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tipê'ê na 're sisaze za'ra. Duré marî ìwasété hã te te 're 'manharî za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tiwasété na 're sisâmri za'ra. Taha wa, tipê'ê na 'rãwi 're sisaze za'ra mono wamhã, duré 'rãwi tiwasété na 're sisâmri za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono

nhimiroti, ĩpē'ē 're, tãma 're ĩhãimana u'ãsi za'ra mono zé, te wasu'u. ¹⁶ Āne hã ĩwasu'uwē na te dama 're ĩrowasu'u mono zéb zarina, te za tō nimahã na tiromhãiba, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimĩpisutuzéb zarina, Zezu Cristu hã da'ãma ĩsipo'ozéb da hã. 'Rãwi dasima si da te 're ĩrosa'rata za'ra mono na te za oto da'awaihu'u. Taha zarina te za dama arowairébé oto, Cristu hã.

Mození hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na te te ĩrob'ui'érézém na rowasu'u

¹⁷ Zudezu norĩ, ãhãna wa za ai'ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã, danhipai u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono na, te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwē 're anomro aba mono wē te. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mození te te ĩrob'ui'érézē hã, aima wa'aba si 're hãimana za'ra wa'aba mono wē te, te ato sina 're anomro aba mo, aima wa'aba si 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're aiwēsãmri za'ra wa'aba mono da newa, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ĩ'ab'madá'ã za'ra wa'aba mono ō zarina. ¹⁸ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te aima 're ĩ'apisutu aba mono zéb zarina 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã ma tō 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wē wa'aba mono da.

¹⁹ Āne na te duré asi'ãma si 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ si datob'a ne 're ĩdanomro mono norĩ hã, wa wa te 're simro, tō sena. Robra u'ãsi 're ĩdanomro mono norĩ ma, wa wa te 're rowa'a za'ra. ²⁰ Duré 're ĩdahãimana wē za'ra mono zéb da hã, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ō norĩ ma hã, wa wa te 're roti za'ra ĩwē na, duré ai'uté ne hãimana nhimiza'rese ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ma zama." Āne na te asi'ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wē te, te duré ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ ma si, wama waihu'u pese za'ra di, uburé roti ĩwē hã tō sena uptabi hã." Āne na te duré asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo. ²¹ E marĩ wa, a norĩ wa'wa hã dama 're roti za'ra wa'aba mono nherē, 'rãwi duré asima zama 're roti za'ra wa'aba mono ō di. Marĩ na dawĩ 're danhipsaihuri za'ra mono tō da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherē, te a norĩ wa'aba zama marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ²² Duré damro na dasiwi 're danhipsaihuri za'ra mono tō da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherē, te duré a norĩ wa'wa hã aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. Duré uburé romhãiba 'manharĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana, ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã asiwi 're wē'ō pese za'ra wa'aba mono nherē, te 'ri para 're ĩsimesa mono zéb u 're asisisi aba mo, marĩ, 're simi'uri za'ra wa'aba mono da. ²³ A norĩ wa'wa hã zudezu na da te 're aiwaptērē za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã aima wa'aba si 're hãimana mono wē te, te dama asina 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ĩsimiroti si 're 'madá'ã za'ra wa'aba mono ō di. Duré asiwi 're wazéb za'ra wa'aba mono ō di. Taha zarina, zudezu'ō norĩ ma hã tãma wē za'ra ō di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ²⁴ Āne ma tō duréihã ai'ãma rob'ui'éré sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

"A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihãimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si 're aihãimana za'ra wa'aba mono ō wa, te zudezu'ō norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te te 're waseté za'ra." Āne ma tō duréihã ai'ãma rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, ĩbahã na hã.

²⁵ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã 're 'madá'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za 're asisihãiwata nhĩhãri za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ĩsimiroti si 're 'madá'ã pese za'ra wa'aba mono

õ wamhã, sihâiwata nhihâri ãna 're ãnomro mono norĩ ne, te za tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma hã aiwa. ²⁶ Zudezu'õ norĩ hã sihâiwata nhihâri ãna 're nomro mono nherẽ, ãsimiroti 'rata na si 're hãimana wẽ za'ra mono wamhã, ãsib'a'uwẽ ne, te za 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te 're 'madã'ã za'ra, zudezu norĩ ne. ²⁷ A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ di, ãbaihã na rob'ui'éré hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono nherẽ, duré asihâiwata nhihâri ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu'õ norĩ hã sihâiwata nhihâri ré, 're hãimana za'ra mono õ nherẽ, te 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. Taha zarina te za 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, te te 're aihã za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ norĩ si ãsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wa, ai'upana za'ra wa'aba. ²⁸⁻²⁹ A norĩ wa'wa hã, e asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mono wa, te 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E danho'a uburé marĩ hã zudezu hãmanazéb zarina si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, te za 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ uptabi hã 're anomro aba mo. Mare di. ãne hã ã'uwaibaba nherẽ, ã'uwaibaba õ di, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma hã. 'Rãwi aipẽ'ẽ 're, ãsimiroti hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ãsib'a'uwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono pẽ'ëzani nhimipawaptob zarina si. 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã danho'a 're ãwaparĩ za'ra wa'aba mono zém na, tawamhã, ãsib'a'uwẽ uptabi na 're anomro aba mono õ di za. 'Rãwi aipẽ'ẽ 're, ãsimiroti hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ãsib'a'uwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ãsib'a'uwẽ uptabi na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã ti'ai ãma ré, da te 're wêsãmri za'ra mono dai õ nherẽ, te 'Re ãhâimana u'ãsi mono si te te sima 're wasu'u wẽ za'ra.

3

'Re ãhâimana u'ãsi mono hã, tô sena na te te dama 're ã'aropisutu mono zém na rowasu'u

¹ Tawamhã zudezu na 're ã'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e taré, te bété asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mo. E taré, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma hã. ² Mare di. Tô sena tãma hã, zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Tãma wẽ di, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma hã. E niha, wa za tawamhã ãne hã waihu'u za'ra ni, zudezu norĩ 're ãhâimana za'ra mono zé hã. Duréihã 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã ma tô zudezu norĩ si te te sima 're awẽ, ãsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã uburé da'udãna te te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, dawi simani tô da. ³ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti zarina 're ãnomro mono na hã te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. E tawamhã 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã asa te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, uburé marĩ na te te tãma ãma 're ãropisutu za'ra mono zéb zarina. ⁴ Te za tô te te tãma ãma 're uwaimrami u'ãsi za'ra, te te tãma 're ã'aropisutu mono zéb zarina. Uburé ti'ai ãma dazadawa nhipese na dasima 're dahâimana za'ra mono nherẽ, 'Re ãhâimana u'ãsi mono si, sadawa nhipese õ di, tô sena. Duréihã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré Dawi hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma hã:

“A hã marĩ na dama 're roti mono wamhã, tô sena asadawa nhipese õ na te za da te 're aiwaihu'u za'ra, tô sena asimiroti hã. Duré ni'wam norĩ hã asadawa nhipe te te ai'ãma 're sa'ra mono wamhã, ta norĩ si ãsadawa nhipese na te za da te dasiwi 're waihu'u za'ra, ai'upana.”

Āne na ma tō duréihā rob'ui'éré Dawi hā, ĩbaihā na hā.

⁵ Ni'wam norī hā te āne na te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra: “Wa norī hā wahāimana wasété na si, wa za oto 're wahāimana za'ra, 're ĩwanomro wasété uptabi mono na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono si wasété āna 're ĩmorī wē uptabi na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wanhapai u. Tawamhā, wahāimana wasété na 're wahāimana za'ra mono nherē, e te za te te 're wa'ahā za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Mare di. Te te 're wa'ahā za'ra mono ō di za.” Āne te ni'wam norī hā te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra. ⁶ E tawamhā ĩ'uwaibaba te ta norī hā āne na hā te te 're rosa'rata za'ra. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te tō ĩ'uwaibaba si te te 're da'ahā za'ra. ĩ'uwaibaba na si te marī na te te dama 're arowairébé. Āne zarina te te dama 're arowairébé mono ō 'wa'āhā, aré te te da'awé'ō waihu'u ō di, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

⁷ Āté ni'wam norī hā te za duré āne na te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra: “Wa norī hā wawasédé, wa te 're 'manharī za'ra mono wamhā, āté te za āne na da te wa'āma 're rosa'rata za'ra: ‘Ō norī hā wasété uptabi na te 're nomro. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si, te wē uptabi na 're hāimana, ōhō si siwaprosi.’ Āne na te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono si 're ĩmorī wē uptabi na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra, wawasété si, wa te 're ĩ'manharī za'ra mono na, da te 're ĩwawaihu'u za'ra mono zém na hā. E tawamhā ĩ'uwaibaba, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, wawasédé te te wa'āma 're ĩ'aza'ra mono zéb da hā. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di.” Āne na te duré ni'wam norī hā te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra. ⁸ Taha zarina te duré te te sima 're nharī za'ra: “Wawasété si, wa za tō wa te 're 'manharī u'āsi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono si ĩwē uptabi na, da te dasiwi 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hā.” Ni'wam norī hā ma tō āne na ĩnhimiroti wasédé hā ĩ'āma sa'ra, ĩsi'uihā na āne hā te āma ĩwaihu'u za'ra newa. Ma tō ĩ'āma wasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ta norī si siwi wē'ō pese za'ra, ĩ'uwaibaba.

Dahāimana wasété na 're ĩdahāimana za'ra mono na rowasu'u

⁹ Tawamhā wa norī hā zudezu norī hā e taré zudezu na 're wahāimana za'ra mono wa, te za, zudezu'ō norī hāimanazém nhipai u, te te 're wa'awēsāmri, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Mare di. Uburé aiwapsi tāma 're ĩdahāimana za'ra mono zé hā. Uburé dahāimana wasédé hā da te 're ĩ'manharī za'ra mono na si te 're dahāimana za'ra, zudezu norī hā duré zudezu'ō norī zama. Dawasété hawi, dasi'uihā na 're dawairébé waihu'u mono ō di, dama siptete wa, dawasédé hā. Āne, wa tō aima waihu'u pari za'ra wa'wa. ¹⁰ Duréihā ma tō āne na ni'wam norī hā āma rob'ui'éré za'ra:

“Ni'wam norī hā si'uihā na 're ĩnomro wē mono zém na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩwasu'u wē za'ra mono zéb da hā, robaba di. Uburé 're ĩdanomro wasété mono na si, te 're dahāimana za'ra.

¹¹ Duré ni'wam norī hā āne te te waihu'u za'ra ō di, dawē na 're ĩdanomro mono zé hā. Duré ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zō 're sōpré mono ō di, ĩhāimanazém na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hā. Āne hā tāma robaba uptabi di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā.

¹² A'uwé mono bā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi, 're dasipizari za'ra.

Dasi'uihā na marī ĩwē hā da te 're 'manharī waihu'u za'ra mono ō di. Taré ma tō 're danomro. Ni'wam norī hā marī ĩwē hā te te 're 'manharī za'ra mono ō di. Mare uptabi di.

¹³ Uburé danhoto hā wasété di. Wasété uptabi di.

Danhoto wasété na te dazadawa nhipese na, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra.

Duré wahi hã te te 're dahâzu mono wa, ti'wa wa'u na te te 're ãdanhimroi mono ne, te damreme na da te dasima 're nharĩ wasété za'ra, rowê hã da te dasiwi 're uprosi za'ra mono da.

14 Damreme ãwasété uptabi na si te dasi'ãma da te 're wasété za'ra.

15 Dasi'aba'rê na te duré 're dasi'u'a za'ra. Dasi'aba'rê na te duré 're dasisimro.

16 Daro mono bâ 're danomro mono sidâpâsi, te da te dasiwi 're rowamnarĩ u'ãsi za'ra. Taha wa, te dasisa'u hã robzei'õ u'ãsi 're dahâimana za'ra.

17 Rowê na 're ãdahâimana za'ra mono zéb da hã, marĩ hã ãwê hã da te dasima 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di.

18 'Re ãhâimana u'ãsi mono zama, da te dasiwi 're hâimana wazé mono õ di."

Ãne na ma tô 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti na da'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra.

19 Duréihã 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti na ma tô Mozési hã rob'ui'ééré, zudezu norĩ ma, õhõ na si ãma 're hâimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã 're hâimana sirõmo mono wa, ni'wa hã tiwê na 're ãmorĩ wasété õ na dama 're siwasu'u waihu'u mono õ di. Uburé dawasété na 're dasisãmri za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'ééré 'rada hã, duré 'Re ãhâimana u'ãsi mono, dawasété na te te 're ãda'awê'õ mono zé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. 20 E 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, marĩ hã da te 're ãmanharĩ wê za'ra mono na, te za te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'ã tô mono da, taha zarina te te oto 're da'awêsãmri mono da, dapo're'õ nherê, te te 're da'ahã za'ra mono tô da. Mare di. Taha nai õ di. Uburé marĩ hã da te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono na, 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'ééré 'rada hã.

'Re ãhâimana u'ãsi mono te te 're ãda'awêsãmri mono zém na rowasu'u

21 Tane nherê, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma tô oto dama waihu'u, te te 're ãda'awêsãmri mono zém na hã, sõ'awi da te oto 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, uburé marĩ hã da te 're ãmanharĩ wê za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ãab'madâ'ã mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ãda'awêsãmri mono zéb da hã. Duréihã 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré'wa norĩ hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré za'ra, 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te 're ãda'awêsãmri mono zém na hã. 22 Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono zém na si, ma tô 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'ã tô mono da, taha zarina si te te oto 're da'awêsãmri mono da, dawasété na 're danomro mono nherê, te te oto 're da'ahã za'ra mono tô da. Uburé Zezu Cristu te te 're ãsaze za'ra mono norĩ si, te te oto 're awêsãmri. Ãne hã aiwapsi te uburé tãma 're hâimana za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama. 23 A'uwê mono bâ te uburé dawasété na 're danomro. Taha wa, te 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhiti 're dahâimana za'ra, 're ãmorĩ wê uptabi nhiti. 24 Tane nherê, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhiti 're dahâimana za'ra mono nherê, Zezusi te te 're ãsaze za'ra mono norĩ hã te te 're awêsãmri, da'ãma 're ãpê'ézé mono zéb zarina, asa tãma 're ãdasiwa'ãbã za'ra mono zéb zõ, sina 're simnhasi mono ãna. Cristu Zezusi hã tidã'ázém na ma tô da'awa'ã. Taha wa, ma tô dawasété hawi te te 're da'awaihu. Taha na si te oto 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te 're da'awêsãmri, dawasédé hã za oto te te da'ãma 're ãab'madâ'ã mono õ zéb zarina. 25 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã ma tô Zezusi hã pisutu, dazada ãdã'ázém na dawasédé, da te 're ãmanharĩ za'ra mono zé hã te te dama 're aparĩ mono da, taha zarina

tiwi 'rusimani da, iwa'rāmi da'āma 're pē'ēzé mono da. Duré taha na si te te 're iða'awēsāmri mono zé hā, 'rāwi da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tō āne da pisutu, Zezusi hā. Zezusi hā da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, te za dawasédé hā te te dama 're apari. 'Re iħāimana u'āsi mono hā da'āma 're wa'a su'u mono ō wa, dawasédé hā te te da'āma 're ab'madâ'â mono ō di aré. ²⁶ Tane nherē, āhāna hā dawasédé hā da te 're i'manharī za'ra mono zém na, te te da'āma 're ab'madâ'â mono āna 're hāimana mono ō di oto. Te oto te te āma 're da'ab'madâ'â u'āsi, uburé marī hā i'uwaibaba si te te 're i'ab'manharī wē mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, duré uburé Zezusi hā da te 're isazei pese za'ra mono norī hā te te 're iða'awēsāmri mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

²⁷ E tawamhā wasi'uihā na, wa za wawē na wasina 're wawata za'ra, 'Re iħāimana u'āsi mono te 're iwa'awēsāmri mono na hā. Mare di. E marī wa. 'Re iħāimana u'āsi mono nhimiroti si, wa te 're i'madâ'â pese za'ra mono na, te te sima wa'āma 're aroti mono ō na dá'āsina, taha zarina wawasédé hā te te wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da. Taré, Zezusi hā wa te 're isazei pese za'ra mono na, te te sima wa'āma 're aroti, taha zarina wawasédé hā te te oto wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina te 're wa'awēsāmri mono da. ²⁸ Āne hā wa tō wasina waihu'u pese za'ra ni oto. Tō sena, Zezusi hā da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za tō 'Re iħāimana u'āsi mono hā te te sima da'āma 're aroti, dawasédé hā te te oto da'āma 're i'ab'madâ'â mono ō zéb zarina, te te oto 're iða'awēsāmri mono zéb da hā. Ta hā te te sima da'āma 're aroti mono ō di, isimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, marī hā uburé da te 're i'manharī wē za'ra mono na, dawasédé hā te te oto da'āma 're i'ab'madâ'â mono ō zéb da hā, taha zarina te te duré 're iða'awēsāmri mono zéb da hā. Āne wasu'u zarina, wa tō wa norī hā wasina waihu'u pese za'ra ni oto. ²⁹ E zudezu norī nhib'apito si, te 'Re iħāimana u'āsi mono hā 're hāimana. E zudezu'ō norī ma hā, 're hāimana mono ō di bété. Ta norī ma zama te duré 're hāimana. ³⁰ 'Re iħāimana u'āsi mono hā tō sena, misire uburé Danhib'apito uptabi hā. Zezusi hā te te 're isazei pese za'ra mono zéb zarina si, te za te te sima āma 're aroti, iwasédé hā te te oto āma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina si te te oto 're awēsāmri mono da, zudezu norī hā, duré zudezu'ō norī zama. ³¹ Zezusi hā da te dasina 're i'umnhasi za'ra mono zém na si, 'Re iħāimana u'āsi mono hā dawasédé hā te te oto da'āma 're ab'madâ'â tō mono da, te te sima da'āma 're aroti mono wamhā, e tawamhā, 'Re iħāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā, wama hā taré hā. E wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono ō di za. Wa za tō taha zama, wa te 're 'madâ'â pese za'ra, tō sena wa.

4

Abra'āhā wasu'u, 'Re iħāimana u'āsi mono te te 're isazei pese mono zém na

¹ Āhāna hā wasiré zudezu norī hi'rada, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, Abra'ā hā. ² Ta hā uburé marī hā te te 're i'ab'manharī wē mono na, 'Re iħāimana u'āsi mono, iwasédé hā te te oto āma 're 'madâ'â mono tō da, te te sima āma roti 'wa'āhā, duré taha zarina Abra'ā hā 'rāwi tiwē na sina 're wata mono 'wa'āhā, te aré tō sena 'rāwi sina 're wata. Tane nherē, marī hā te te 're i'ab'manharī wē mono na, 'rāwi sina 're wata waihu'u mono ō di Abra'ā hā, taha zarina 'Re iħāimana u'āsi mono hā te te sima āma roti ō wa, iwasédé hā te te oto āma 're i'madâ'â mono ō zarina, te te iwēsāmri zéb da hā. ³ Duré iħā Abra'āhā wasu'u na, ma tō ni'wa hā āma rob'ui'éré, āne na hā:

“Abra'ā hā 'Re iħāimana u'āsi mono si, ma tō te te sina 're umnhasi u'āsi, te te tāma iropisutuzém na hā. Taha āma si, ma tō sasō. Taha wa, ma tō 'Re iħāimana u'āsi mono hā sima āma roti, iwasédé hā te te oto āma 're

'madâ'â tō mono da, duré taha zarina si te te oto wēsāmri da. Taha wa, tãma wē uptabi di, 'Re İhâimana u'âsi mono ma hã."

Ãne ma tō Abra'ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré ni'wa hã, İbaihã na hã. Ã hã Abra'ã hã, marĩ hã te te 're İ'ab'manharĩ wē mono na, 'rãwi sina 're İwata mono õ zé wasu'u. ⁴ Ni'wam norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, da te 're İpawa'ãbã za'ra mono ré, te 're hãimana za'ra. E sōpru wa, te za taré İsib'apito hã rob'uiprazé hã te te tãma 're sōmri za'ra. Mare di. Sōpru wa, te te tãma 're sōmri za'ra mono õ di. Te te tãma 're İromhuri za'ra mono zé wa'rãmip si, te za te te tãma 're sōmri za'ra, İpawa'ã hã. ⁵ Tanei õ di, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. Marĩ hã da te 're İ'manharĩ wē za'ra mono na, te 'rãwi 're dasi'madã'ã ze za'ra, taha na si 'Re İhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto da'ãma 're İ'ab'madã'ã mono õ na, te te sima da'ãma 're aroti mono newa. Tane nheré, te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, taha na dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madã'ã tō mono da, taha zarina te te oto 're İda'awēsãmri mono zéb da hã. 'Re İhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za te te sina 're da'awēsãmri, dawasédé hã za oto te te da'ãma 're ab'madã'ã mono õ wa, duré dawasété na 're danomro mono nheré, te te 're da'ahã za'ra mono tō da. ⁶ 'Re İhâimana u'âsi mono te te sima da'ãma 're aroti mono õ di tō, uburé marĩ hã da te 're İ'manharĩ wē za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're İ'ab'madã'ã mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're İda'awēsãmri mono zéb da hã. Da te 're İsaze za'ra mono zém na si te oto te te 're da'awēsãmri tō. Taha zarina, dama 're İrowé uptabi za'ra mono zém na hã, ma tō Dawi hã ãne na ãma rob'ui'éré, duréihã:

⁷ "Ni'wam norĩ ma hã, 'Re İhâimana u'âsi mono hã İwasédé te te oto ãma 're 'madã'ã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowé za'ra mono di za, İwasété na oto ãma 're po're pu'u za'ra mono õ wa, ta norĩ ãma hã.

⁸ 'Re İhâimana u'âsi mono hã İwasédé hã te te oto ãma 're sa'rata za'ra mono õ wa, tãma 're rowé za'ra mono di."

Ãne na ma tō Dawi hã ãma rob'ui'éré, dama 're İrowé uptabi za'ra mono zém na.

⁹ Ãne hã, e sihãiwata nhihãri ré 're İnomro mono norĩ si, te za rowé uptabi na 're nomro. E ã norĩ si, te wasu'u, Dawi hã. Mare di. Sihãiwata nhihãri ãna 're İnomro mono norĩ zama, te wasu'u. Ãne na, wa tō aima waihu'u pari za'ra wa'wa, Abra'ãhã wasu'u na rob'ui'éré hã, duréihã:

"Abra'ã hã 'Re İhâimana u'âsi mono si, ma tō te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tãma İropisutuzém na hã. Taha ãma si ma tō sasõ. Taha wa, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, İwasédé hã te te oto ãma 're 'madã'ã tō mono da, duré taha zarina si te te oto wēsãmri da. Taha wa, tãma wē uptabi di, 'Re İhâimana u'âsi mono ma hã."

Ãne, wa tō aima waihu'u za'ra wa'wa. ¹⁰ E tawamhã Abra'ã hã sihãiwata nhizãri sirõmo, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, te te wēsãmri da. Mare di. Sihãiwata nhizãri õ ré, ma tō wēsã. ¹¹ 'Re İhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã hã te te sina İ'umnhasi pese zém na si, ma tō wēsã, sihãiwata nhizãri õ nheré. Taha wa, sihãiwata nhizãri õ ré, Abra'ã hã, 'Re İhâimana u'âsi mono te te İwēsãmrizém na hã, te wama wasu'u, tō sena na uburé da te 're İwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, Abra'ã hã uburé 'Re İhâimana u'âsi mono, da te dasina 're İ'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rada, ta hã. Sihãiwata nhihãri õ nheré, 'Re İhâimana u'âsi mono te te 're İ'awēsãmri mono norĩ hi'rada. ¹² Duré, İsihãiwata nhihãri ré norĩ hi'rada, zudezu norĩ hi'rada. E tawamhã sihãiwata nhihãri ré 're hãimana za'ra mono wa, te ta norĩ hi'rada hã 're hãimana, Abra'ã hã. Mare di. Abra'ã hã sihãiwata nhizãri õ ré, 'Re İhâimana u'âsi mono te te İsazei pese ne, İsine te te 're İsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata si, te 're hãimana, Abra'ã hã.

Abra'āhā ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩropisutuzé wasu'u

¹³ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Abra'āhā ma, ma tō ropisutu, uburé danhipti'ai mono bâ te te tāma 're anhomri mono da, ĩsihudu norĩ ma ropibu ma, ĩsihudu sidāpāsi. E ĩsimiroti hā uburé te te 're 'madā'ā pese uptabi mono wa, duré nimahā na marĩ na misi ĩsimiroti na te te upai ō wa, ma tō āne na tāma ropisutu. Mare di. Taha wab ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩsazei pese na, te te wēsāmri wa, ma tō āne na tāma ropisutu siro. ¹⁴ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'madā'ā'wa norĩ hā zudezu norĩ hā, ĩsimiroti te te 're ĩ'madā'ā pese za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ta norĩ ma, uburé danhipti'ai mono bâ te te tāma 're ĩ'anhomri mono da hā, te te ropisutu 'wa'āhā, taré te aré da te 're saze za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Marĩ dai ō di aré. Taré te aré 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā dama ropisutu, daro hā te te dama 're ĩ'anhomri mono zém na hā. Dama hā, aré marĩ ō di. ¹⁵ 'Re ĩdahāimana wē za'ra mono zéb da hā, dasi'uĩhā na da te dasima 're ĩpisutu za'ra mono zé hā dama 're hāimana za'ra mono ō 'wa'āhā, aré da te āma 're upai waihu'u za'ra mono ō di. Tane, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézē hā dama 're hāimana za'ra mono ō 'wa'āhā, aré da te āma 're upai waihu'u za'ra mono ō di duré. Tane nherē, te tō dama 're hāimana, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rada hā. Taha wa, da te 're waihu'u pese za'ra mono nherē, da te 're 'madā'ā pese za'ra mono ō wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩda'ahā za'ra mono zé, te wasu'u.

¹⁶ Tawamhā e marĩ hawĩ, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Abra'āhā ma ropisutu, ĩsihudu norĩ ma ropibu ma. Abra'ā hā te te ĩsazei pese zém hawĩ, ma tō tāma ropisutu. Te te tāma ĩropisutuzé wa'rāmi, asa tāma ĩsiwa'ābāzéb zō 're ĩsimnhasi mono ō na, da te dasina 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hā, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Abra'ā te te ĩsazei pese zém hawip si, tāma ropisutu. E Mozésihi nhimi'ui'ére 'madā'ā'wa norĩ ma si, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisutuzé hā tāma 're hāimana za'ra, zudezu norĩ te te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ ma si. Mare di. Abra'ā hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono si te te sina ĩ'umnhasi ne, uburé 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ ma zama, te tāma 're hāimana za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisutuzé hā. E marĩ wa. Abra'ā hā uburé wahi'rata wa, uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hi'rata wa. ¹⁷ Duréihā ni'wa hā ma tō āne na 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreime na rob'ui'ére, Abra'āhā āma hā:

“Wa hā wa tō aipisutu, daro mono bâ da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rata na, da te 're asisi za'ra mono da.”

Āne ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisutuzém na āma rob'ui'ére. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisutuzé hā, tō sena. Pire uptabi di. E marĩ wa. Ō hā tō sena, 're hāimana mono wa. Taha si, ma tō Abra'ā hā te te sina 're umnhasi u'āsi. Taha si, 're dadā'ā za'ra mono nherē, dahāiwa'utu'wa hā te 're hāimana. Taha si marĩ ō ré, Ropoto mono 'wa hā. ¹⁸⁻¹⁹ Duréihā Abra'ā hā 100 na āma ĩwahubzéb u hā romhutu na ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tāma ropisutu, āne: “Asihudu sidāpāsi, da'ahā uptabi di za.” Āne rob'ui'ére 'rata na ĩwasu'u hā. Abra'ā hā romhutu na ma tō tidā'āzé hā sina waihu'u, ĩhāiba sib'uware na hā oto. Timro zama ma duré waihu'u, 'ra waihu'u ō na, Sara hā. Tane nherē, siptete sina ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono si saze, za ĩ'ra te te tāma ĩsōmrizém na hā. Te te 're wawāi mono āna, te sō 're simipari u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisutuzéb zō hā, marĩ hā tāma hāimana ō nherē, sō 're ĩsimipari mono zéb da hā. Taha wa, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā pisutu, daro mono bâ da te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata na, da te

're sisi za'ra mono da. ²⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutuzém na hã te te âma wawâi ò di. Ìmreme hã te te Ìsazei pese zéb zarina, ma tô siptete uptabi na 're hâimana. Te duré âma 're wata u'âsi. ²¹ 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutuzé hã za te te tâma âma Ì'uwaimramizéb zô, te te 're sazei pese u'âsi. Te te sazei utôri ò di, Abra'ã hã. ²² Taha wa, te te Ìsazei pese na ma tô sima âma roti 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Ìwasédé hã te te oto âma 're 'madâ'â mono tô da, taha zarina te te wésâmri da, duré po're'ò nheré, za te te azâri tô da, dame. ²³ Duréihã rob'ui'ééré 'rata na Abra'ãhã wasu'u hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te Ìwésâmrizém na hã, taha wasu'u si ò di. ²⁴ Wa nori zama, wa te wasina 're Ì'umnhasi za'ra mono nori hã te za duré te te 're wa'awésâmri, Wanhîb'apito Zezusihi hâiwa'utu'wa, wa te wasina 're Ì'umnhasi za'ra mono nori hã. ²⁵ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezusi hã dama tisô, da te dasiwi wîri da, wawasété na 're wanomro mono wa. Ma tô duré hâiwa'utu, taha na te te 're wa'awésâmri mono da, wawasédé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

5

Cristuhu zazei'wa, toi u'âsi 're Ìnomro mono zé wasu'u

¹ Wanhîb'apito Zezu Cristu hã ma tô wazada tidâ'â za'ra, wa'upana. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima wa'âma 're aroti, wa te 're Ìsazei pese za'ra mono na, wawasédé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da, taha zarina si te te duré 're wa'awésâmri mono da, wawasété na 're wanomro mono nheré, te te 're wa'ahâ za'ra mono tô da. Taha wa, rowé u'âsi, wa oto âma 're wanomro, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma hã. ² Zezusi hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, te 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Ìwé si te te wama 're ab'madâ'â. Taha na si, wa oto wa nori hã 're wahâimana za'ra. Niwapsi te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, Ìwaihu'u pese zarina Ìhâiba na rowa'a za'ëté na Ìsiré 're wahâimana u'âsi za'ra mono da, rowé uptabi na. Taha wa, wato sina, wa sô 're wanhîmpari za'ra, wa te 're sazei utôri za'ra mono âna. ³ Duré Cristuhu zazei'wa, 're wanomro mono 'ru te, da te wama 're rob'manharî za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono ré, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra òne haré, wa te 're Ìrobzépata za'ra mono zéb zarina, òhõ âma si wanhîptete sina 're Ìwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te wasima âma 're sa'ëté za'ra mono wa. Ìne hã wa te wasina 're waihu'u pese za'ra mono wa, wa za watoi u'âsi 're wahâimana za'ra. ⁴ Tawamhã wanhîptete sina, âma 're Ìwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono wamhã, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wa'âma 're wata za'ra. Tawamhã wa'âma 're Ìwata za'ra mono zém na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono wamhã, marî te te wama 're Ì'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono âna, wa za wasina 're wanhîmpari u'âsi za'ra. ⁵ Ìne zô si 're wanhîmpari za'ra mono wamhã, taré sô 're wanhîmpari za'ra mono ò di za. Taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ò di za. E marî wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Tip'ézani te te wama 're Ì'anhomri mono na, Ìnhîmizawi pese zé hã te te wama 're awaihu'u mono wa, taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ò di za. Taha wa, taré sô 're wanhîmpari za'ra mono ò di za, marî Ìwé hã te te wama 're Ì'apisutu mono zô hã.

⁶ Duréihã 're Ìdahâimana za'ra mono na'rata zém hawimhã, marî da te 're Ì'manharî wé za'ra mono zém na hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te da'âma sima 're aroti mono ò di, taha zarina dawasédé hã te te oto da'âma 're ab'madâ'â tô mono da, duré dapo're'ò nheré, te te 're da'ahâ za'ra tô mono da. Ta hawim haré, dahâimana wé zém na 'râwi 're dasi'madâ'â waihu'u za'ra mono ò di,

dawasédé hã te te da'ãma 're ì'ab'madâ'â mono õ zarina, te te 're ìda'awësãmri mono zéb da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha ré, ma tô Cristu hã ðazada ðârã, uburé dawasété na 're ìdahâimana za'ra mono nori zada, 'Re ìhâimana u'âsi mono, bâdã te te ãma ìpisutuzé hã ìwa ìwaptã'ázém na. ⁷ Ni'wa hã uburé danhimiroti wê hã te te 're 'madã'â pese mono nherê, taha upana ìda'matã'â da hã, mare di. Ni'wa hã da'ãma 're ìsiwamri mono, 're 'mai'hâimana mono wamhã, taha upana si ìda'matã'â da hã, áté te za 're si'madã'â za'ra. ⁸ Taneì õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimizawizé hã. Wa nori hã wawasété na 're wahâimana za'ra mono nherê, ma tô Cristu hã pisutu, wazada ðã'ã da, wa'upana. ãne hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te wama 're awaihu'u, te te 're ìwa'azawi pese mono zém na hã. ⁹ Zezusi wazada ìdã'ázém na, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awësãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ì'ab'madã'â mono õ zarina. ãne wa, te za duré Zezusi hã tidã'ázém na te te 're wa'anho'reptu, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiházé wi, ro hã za ìsi'utõrízéb ãma hã. ¹⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhitob'ru, wa aré 're wanomro. Tane nherê, ti'ra ðã'ázém na ma tô wa'ãma 're siwadi za'ra oto. Tawamhã ìsiwadi oto 're wahâimana za'ra mono wa, te za tô oto Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu, ðã'ã nherê, apã hãiwa'utu wa, ðã'ã ãna 're hãimana u'âsi mono wa za oto. ¹¹ Tane nherê, taha si õ di. 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma, wa duré watoì u'âsi 're wahâimana za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristu ðã'ázém na, wa'ãma 're siwadi za'ra mono wa oto.

Adãhã wasu'u, Cristuhu wasu'u me

¹² Tawamhã e ma hawi, ma tô dawasédé hã tinhana'rata. Adã hã ma tô duréihã tiwasété 'rata. Ta hawimhã ma tô dawasédé hã te te ropé, uburé dapoto mono bâ. Ta hawim haré, te aihîni 're dadã'ã u'âsi za'ra, dawasété na 're danomro mono wa. ¹³⁻¹⁵ Dawasété ãna 're ìdahâimana za'ra mono zéb da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã dama 're hãimana za'ra mono õ nherê, dawasédé hã te te da'ãma 're aza'ra mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tane nherê, duréihã Mozésihi ma, tinhimiroti hã te te waihu'u õ ré, duré te te rob'ui'ére õ ré, te dawasété na si 're dahâimana u'âsi za'ra. Ìsimiroti na rob'ui'ére hã dama 're hãimana za'ra mono õ nherê, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô Adãhã wasété na'rata hawim haré 're dadã'ã u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã dapê're, dama 're hãimana za'ra mono nherê, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wa. Mozésihi ma, za'ro 'Re ìhâimana u'âsi mono, tinhimiroti te te ìwaihu'uzéb u hã, dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tô 're dadã'ã u'âsi za'ra. Adãhã wi, 'Re ìhâimana u'âsi mono, rob'rã te te sawi nherê, te te sadawa 'madã'ã ãna, ma tô tiwasédé hã 'manha. ãne hã Adãhã wasété ne, aiwa da te 're 'manharì za'ra mono õ nherê, ma tô aihîni 're dadã'ã u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìrotizé hã, sô'awi dama 're hãimana za'ra mono õ nherê.

Adã hã wasété na'rata wamhã, ma tô ìpire uptabi hã 'manha, tiwasédé hã. Taha uiri na si, ma tô Zezusi hã marì ìpire uptabi hã 'manha duré ìwê hã, ti'ai ãma 're mori ré. Taha wa, Zezusihi ne Adã hã, marì ìsine ìpire hã te te 'manharì wa. Tane nherê, aiwab õ di, ìsimi'manharizé hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê te te dama 're ì'anhomri mono hã, Adãhã wasété nei õ di. Adã hã tiwasédé te te ì'manharizém hawi, ma tô oto uburé 're dadã'ã u'âsi za'ra, tô sena. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê hã te te dama 're ì'ab'manharì mono zé hã ìpire uptabi di, Adã hã tiwasédé te te ì'manharizém nhipai u. Wê uptabi di. E marì tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwê hã te te dama 're ì'ab'manharì mono zé hã. Zezusi hã sisawi ãna tihãiba na te te 're ìda'azawi pese mono na, ma tô te te dama 're ab'manharì wê, tinhoprubzéb zarina. ¹⁶ Adã hã tiwasédé te te ì'manharizém hawim haré, te dawasédé hã da te 're 'manharì u'âsi za'ra

oto. Taha zarina, ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te siwi 're da'awē'ō pese, dawasédé hā te te da'āma 're ī'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherē, ta hawim haré, dawasédé hā da te 're 'manharī u'āsi za'ra mono nherē, dama īsōprubzém na te oto da'ahā na te te 're da'awēsāmri 'Re ihāimana u'āsi mono hā, ī'ra dazada idā'āzém na. Āne wa, 'Re ihāimana u'āsi mono, dama 're īsōpru mono zé hā, pire uptabi di, Adāhā nhimi'manharizé ma hā. ¹⁷ Tō sena aibā hā misi, tiwasédé te te ī'manharī na'rata hawi, ma tō oto 're dadā'ā u'āsi za'ra. Tane nherē, Zezu Cristu hā aibā misi nherē, ĩsimi'manharizé hā pire uptabi di, aibā tiwasédé te te ī'manharī na'rata zém nhipai u. Wē uptabi di. 'Re ihāimana u'āsi mono hā īwē uptabi hā te te tāma 're ī'apisutu mono norī si, te za hāimana pire na ĩsiré 're hāimana u'āsi za'ra, tinhoprubzé hā te te tāma 're ī'anhomri mono norī si. ĩsōprubzé hā te te 're īda'awēsāmri mono zé, te wasu'u. Cristu idā'āzém na te za hāimana pire na ĩsiré 're hāimana u'āsi za'ra.

¹⁸ Aibā hā misi tiwasédé hā te te ī'manharizém hawi, ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono hā uburé te te 're da'awē'ō pese, dawasédé hā te te da'āma 're ī'awaihu'u mono zéb zarina. Tane, misi Zesusihi nhimi'manharī wē zém na, te za oto 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're da'anho'reptu, dapē'ē 're, dadā'ā u'āsi ne 're īdanomro mono zém hawi, ī'rata 're dahāimana u'āsi za'ra mono da oto. ¹⁹ Aibā hā misi nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono te te īwapari ō hawimhā, ma tō oto uburé dawasété na si 're dahāimana za'ra. Tane duré, aibā hā misi nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono te te īwapari pese zém hawi te za oto 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're da'awēsāmri, Zezu Cristu te te īwapari pese zém hawimhā.

²⁰ Duréihā 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō Mozésihi ma tinhimiroti hā waihu'u, te te āma rob'ui'éré da, āma 're dasipo're pu'u za'ra mono wa, dawasédé hā da te oto dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherē, ma tō dawasédé hā da te dasima 're sa'ēté u'āsi za'ra. Tane nherē, dawasédé da te dasima 're isa'ēté za'ra mono zém nhipai u, ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te dama 're arob'manharī wē, da'āma 're ĩsiwamri u'āsi mono zéb zarina.

²¹ Āne na rowasu'u na, wa za oto aima 'rāsutu za'ra wa'wa. Dawasété na si 're danomro u'āsi mono wa, ma tō aré dapē'ē 'remhā, dadā'ā ne 're dahāimana u'āsi za'ra, 'Re ihāimana u'āsi mono nhiti. Tane nherē, tinhimizawi pese zéb zarina, ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono hā Wanhib'apito Zezu Cristu dā'āzéb zarina te te sima 're wa'awē, taha zarina si rowé uptabi na 're wanomro u'āsi mono da oto.

6

'Re īdanomro mono zép té wasu'u

¹ 'Re ihāimana u'āsi mono hā, simizawi pese uptabi di. Te wa'āma 're pē'ézē u'āsi. Taha wa, wawasédé hā wa te 're 'manharī za'ra mono nherē, tinhimizawizé hā te te wawi 're azawi mono ō di. Wawasédé, wa te 're ī'manharī za'ra mono zé hā, te duré te te wama 're apari. E tawamhā, wawasédé, wa te 're ī'manharī za'ra mono zé hā te te wama 're apari mono nherē, wa za wawasédé hā duré apā wa te 're 'manharī u'āsi za'ra, apā te te duré wama 're apari zahu mono da. E taha da, wa za wawasété u'āsi 're wahāimana za'ra. ² Mare di. 'Re dadā'ā za'ra mono wa, marī zō, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ō ne, wa norī hā wawasété zō, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ō di za. Taha wa, wawasédé hā wa te duré 're 'manharī zahu za'ra mono ō di za oto. ³ Wa norī hā ā dawabzuri, wa te 're 'manharī za'ra mono wamhā, Cristu Zesusihi siré, 'rāwi oto 're īwanomro mono zé, te wasu'u, simisutu. ĩsiré oto 're īwanomro mono ne, wa tō duré

ĩsiré 're wadâ'â za'ra, simisutu. Āne hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ⁴Tawamhā, ā dawabzuri hā oto wa te 're 'manharī za'ra mono wamhā, ā da te 're ĩwanhamra mono zé, Cristuhu siré 're ĩwadâ'â za'ra mono zé, te wa'āma simiré'é. Ab're 're, ĩsiré da te 're ĩwanheme mono zéb zama, te wasu'u. E marī da, wa tō Zezusihi siré 're wadâ'â za'ra. Cristu hā dâ'â nherē, ĩmama hā tiwaihu'u pese na te te ĩhāiwa'utu ne, 're ĩwanomro mono zép tém na si, oto 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da hā, wa tō ĩsiré 're wadâ'â za'ra, wa norī hā. Āne wa'āma ĩsimiré'ézé hā.

⁵Wa norī hā Cristuhu siré, wa tō 're wadâ'â za'ra, wawasété zō, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ō wa, 're dadâ'â za'ra mono wa, marī zō, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ō ne. Āne hā simisutu ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wahāiba na atob za'ra, Cristuhu tēme. Duré Cristu hā dâ'â uptabi nherē, ĩmama te te ĩhāiwa'utu ne, te za duré wa norī hā te te 're wa'ahāiwa'utu. Taha na te za duré Cristuhu tēme wahāiba na atob za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ⁶Wawasété na 're ĩwanomro 'rata mono zé hā, tâibâ oto. Cristu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na ĩdâ'â ne, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hā. Marī ĩwasétere si, wa te wasima 're ĩruiwapari u'āsi za'ra mono zém hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ma tō te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hā. Wawasédé hā wa te 're sahāri waihu'u za'ra mono āna, 're wanomro mono tō da, ma tō te te wama 're a'uprosi. Āne hā wama waihu'u pese za'ra di. ⁷'Re dadâ'â za'ra mono wamhā, dawasédé hā da te 're 'manharī waihu'u za'ra mono ō di oto. Tane, 're ĩdâ'â za'ra mono norī ne, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wawasédé hā wa te 're 'manharī u'āsi za'ra mono ō di za oto. ⁸Taha wa, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra tō sena na, za ĩsine 're ĩwahāiwa'utu za'ra mono zéb da hā, duré ĩsiré za 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zém na hā. ⁹Āne na, wa tō duré wasina waihu'u pese za'ra ni. Cristu hā dâ'â uptabi nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te hāiwa'utu wa, taha wa, niwamhā tidâ'â na te te sahu ō di za, ĩdâ'âzé hā sib'uware wa oto, Zezusihi ma hā. ¹⁰Dâ'â wamhā, misi haré ma tō dawasété nhipতেজে hā uprosi. Taha wa, oto dâ'â parimhā, Timama ma, te oto 're hāimana u'āsi, Cristu hā. ¹¹Taha wa, te za āne na asi'āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: “Re dadâ'â za'ra mono wa, marī zō, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ō ne, wawasété zō, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono ō di za, wa norī hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wa te oto 're ĩromhuri za'ra mono da si, wa za oto 're wahāimana za'ra. Cristu Zezusihi āma si, wa za oto 're wahāimana za'ra.” Āne si te za asima āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo.

¹²Rāwi marī na asima 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hā 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tō da, te za aiwasété wi asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, aipë'ē na. ¹³Marī ĩwasédé hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono tō da, te za aihāiba hā 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, aihāiba hawim na marī 're 'manharī za'ra wa'aba mono tō da. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'aihāiwa'utu za'ra wa'aba mono ne, te 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 're anomro aba mono zép tém na hā. Taha wa, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma si, 're asisōmri za'ra wa'aba mo, misi haré. Taha ma si, te za aihāiba hā 're ĩsōmri za'ra wa'aba mo ōne haré, marī ĩwē si āma 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mono zéb da hā. ¹⁴'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hā asina tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hā te te oto ai'āma 're ab'madâ'â aba mono tō da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono ō di za. Tinhimizawi pese zém na si, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ai'āma 're pë'ézé za'ra wa'wa, aiwasété na 're

aihâimana za'ra wa'aba mono nherê. Taha zarina si, ma tô te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. Taha wa, te za aiwasété wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mo oto.

'Re îhâimana u'âsi mono ma, 're îdasisômri za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ Tawamhâ âté âne te za asima 're înhârî za'ra wa'aba mo: “‘Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te îrob'ui'érézé hâ wa te 're î'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'âma 're aroti mono ô di, taha zarina wawasédé hâ te te oto wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da, taha zarina te te 're wa'awêsâmri mono da. Tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô te te 're wa'awêsâmri, wawasété na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa'âma 're pê'ézé za'ra mono wa. Taha wa, wa za wawasédé hâ duré apă wa te 're 'manharî u'âsi za'ra ône u'â, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ dawasété nherê, simizawi pese wa.” Âne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Tô'â. ¹⁶ A norî wa'wa hâ dama 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba hâ dama 're sômri za'ra wa'aba mono wamhâ, taha nhimiwada'uri na si, te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Âne hâ aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane, aihâiba hâ aiwasété ma, 're sômri za'ra wa'aba mono wamhâ, te za tô âma 're asiwasété za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za atâ'â u'âsi ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, aihâiba hâ 're sômri za'ra wa'aba mono wamhâ, taha nhimiwada'uri na si te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawapsi te za oto te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. ¹⁷ Aiwasété na si, ma tô aré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono âna. Tane nherê, âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto. 'Re îhâimana u'âsi mono te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono zép si, te oto 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si, wa za 're wawata za'ra. ¹⁸ 'Re îhâimana u'âsi mono hâ tinhiptetezê hâ ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa, aiwasété âna oto âma 're anomro aba mono da. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, aiwê na si oto tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹⁹ 'Re îdahâimana za'ra mono zém na, wa tô aima âma romnhimire'ê za'ra wa'wa, înhimirowasu'u na hâ asi'uihâ na sada asimirosa'rata nhiptete waihu'u za'ra wa'aba ô wa. Aihâiba hâ aiwasété ma, ma tô 're îsômri za'ra wa'aba mo aré, taha na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâiba na asina 're aiwasété za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, aihâiba hâ 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, te za oto 're îsômri za'ra wa'aba mo, taha nhimiroti na si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâimana wê uptabi na.

²⁰ Aiwasédé hâ 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono âna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, 'Re îhâimana u'âsi mono te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono zéb zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di aré. ²¹ Aiwasété na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, e marî ma tô aima 're hâimana za'ra wa'wa, 're î'manharî za'ra wa'aba mono zé wa'râimihâ, âma aima 're îrowê za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Robaba di. Taha na asimi'manharî wasété za'ra wa'aba zém na âma 're aséb za'ra wa'aba mono di oto. Âne si, da te 're 'manharî u'âsi za'ra mono wamhâ, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi ne, te za tô 're dahâimana za'ra. ²² Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ tinhiptetezê hâ ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa oto, aiwasété âna âma 're anomro aba mono da oto. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, taha ma si oto 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna, aihâiba hâ tâma 're îsômri za'ra wa'aba mo. Taha wa'râmi te za rowê uptabi na î'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zé hâ te te aima 're apisutu 'wa oto. ²³ Dawasété na si 're îdanomro mono zé wa'râmi, te za dadâ'â u'âsi ne 're dahâimana za'ra dapê'ê 're, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti. Wanhib'apito

Cristu Zezusihi āma si 're danomro mono wapsi, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sōpru wa, te te dama 're apisutu, ĩ'rata 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono zéb da hā, asa tāma 're ĩdasiwa'ābā za'ra mono zéb zō, sina 're simnhasi mono āna.

7

Īmro'ō norī mrozém na rowasu'u na ĩsimiré

¹ ĩsisānawā norī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, āhāna ĩnhimi'ui'éré na te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zé hā, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za duré. Ní'wa hā ti'ai āma 're hāimana mono ré, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā pire na tāma 're hāimana, ti'ab ré 're ĩdanomro mono zém na roti hā. Tane nherē, dā'ā wamh'ō oto, tāma 're hāimana mono ō di za oto, ĩsarina 're ĩhāimana mono zéb da hā. E marī wa. Tō oto dā'ā wa. ² Āne na wa za aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Pi'ō norī hā ĩmro hā tiwī 're dā'ā za'ra mono ō ré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'madā'ā sina, te te 're rēme waihu'u za'ra mono ō di za. Īmro tiwī 're dā'ā za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina, aimawī aibā na, pi'ōi wi ĩmro 're dā'ā za'ra mono wa, timro na te te 're sahu tō za'ra mono da, te te āma roti ō wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ³ Tane nherē, pi'ō norī hā ĩmro hā tiwī 're dā'ā za'ra mono ō nherē, aibā aimawī ré 're hāimana za'ra mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina 're hāimana za'ra mono ō wa, te za ĩpo're'ō hā da te āma 're sa'ra, pi'ō norī āma hā, tihāiba na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra mono wa. Īmro tiwī 're dā'ā za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, aibā aimawī na. Tawapsi tihāiba na tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono ō di za, apā 're mro za'ra mono wa. Āne hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ⁴ ĩsisānawā norī, tane duré, a norī wa'wa hā. Cristu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na asada dā'ā za'ra wa'aba wa, ma tō ĩsiré 're atā'ā za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā asina tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hā te te oto ai'āma 're ab'madā'ā aba mono tō da, 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mono ō di za. Tāibā oto. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩhāiwa'utu nhīb'a'uwē si, wa oto 're wanomro, taha ma si, wa te oto 're romhuri za'ra mono da, ĩwē na si. Pi'ōi wi, ĩmro tiwī 're dā'ā za'ra mono wamhā, ĩsimiroti hā te te 're waparī za'ra mono ō di za oto. 'Re mro zahu za'ra mono wapsi, te za duré timro tém nhimiroti hā te te 're 'madā'ā pese za'ra. Tane hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā asina tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, aiwasédé hā te te oto ai'āma 're ab'madā'ā aba mono tō da, 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mono ō di za oto, pi'ōi wi ĩmro 're dā'ā za'ra mono wa, ĩsimiroti te te oto 're ĩ'madā'ā za'ra mono ō ne hā. Tāibā oto. Cristuhu āma si, te za oto 're anomro aba mo, pi'ō hā apā 're ĩmro zahu za'ra mono norī, timro tém nhimiroti te te 're ĩwaparī pese za'ra mono ne. ⁵ Wahāimana wasété na 're wahāimana za'ra mono ré, wa tō marī ĩwasété zō si, wa te 're rob'ruiwaparī za'ra aré. Taha ré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'érézé hā, wawasété āna 're ĩwanomro mono zéb waihu'uzéb da, wama 're hāimana za'ra mono nherē, duré wama waihu'u pese za'ra nherē, taha upana si, wa tō marī ĩwasété zō si, wa te 're rob'ruiwaparī za'ra, tō ōhō zō si, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wawī 're ĩ'azawī mono zō si. Taha zarina wa tō aré wapē'ē 're, wadā'ā u'āsi ne 're wahāimana za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhiti. ⁶ Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō te te wama 're apisutu oto, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hā wa te wasina tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, wawasédé hā te te wa'āma 're ĩ'ab'madā'ā mono zéb

da, 're wasi'madâ'â za'ra mono tō da oto. Īsimiroti na rob'ui'éré 'rada hā wa te wasina tāma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zō, 're wanhopré mono sina, wa te oto tāma 're romhuri za'ra mono ō di, 're ĩwahāimana 'rata za'ra mono zém na hā. Īpē'ēzani hā te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te tāma 're romhuri za'ra, wahāimanazép tém na si.

'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti, da te oto ĩwaihū'u za'ra zéb zarina, dawasété na 're ĩdasiwaihū'u za'ra mono zé wasu'u

⁷ Tawamhā e 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā wasété di, Mozési te te āma ĩrob'ui'éré na hā. Mare di. Wasété ō di. Āhā wasu'u hawi, wa tō wa hā ĩwasété na ĩsiwaihū'u, 'rāwi. Āne, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata wasu'u hā: “Marī ĩwē hā dawi 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za.” Āne hā te waihū'u ō 'wa'āhā, aré ĩwasété na ĩsiwaihū'u ō di, marī te ĩsima ĩ'ruiwaparizém na hā. ⁸ Āhā wasu'u na te oto waihū'u wamhā, marī hā te dawi 're ĩ'ruiwapari mono zéb da si, wa tō te ĩsima 're rosa'rata u'āsi, 're ĩhāimana wasété mono zéb zarina. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā dama waihū'u za'ra ō wa, dawasété na 're dasisāmri waihū'u za'ra mono ō di. Wa hā bété. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata wasu'uzéb zarina si, wa tō ĩsiwaihū'u, ĩwasété na hā. ⁹⁻¹⁰ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u hā te waihū'u ō nherē, wa tō aré ĩsi'āma rosa'rata na te 're upa. ĩwasété na 're ĩsi'madâ'â mono āna, wa tō 're ĩhāimana. Tane nherē, ĩsimiroti 'rata na rob'ui'éré wasu'u hā te oto waihū'u wamhā, āne na te oto ĩsi'āma 're rosa'rata mono ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩwasété na aré 're ĩhāimana mono zém na hā wa tō ĩsi'āma waihū'u. ĩdâ'â u'āsi, wa tō aré 're ĩhāimana, ĩpē'ē 're. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tinhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā wama sōmri za'ra, wa te wasina tāma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, rowē uptabi na āma 're wanomro wē mono da. Tane nherē, te ĩsina tāma uwaimrami ō di, wa hā. Taha wa, wa tō aré ĩdâ'â u'āsi 're ĩhāimana u'āsi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhiti. ¹¹ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata si te 're ĩ'madâ'â pese mono na, ĩwasédé hā te te oto ĩ'āma 're 'madâ'â tō mono da, te te sima ĩ'āma roti da newa, wa tō aré ĩnhimiza'rese āna 're ĩhāimana. Taha zarina, wa tō aré ĩpē'ē 're, ĩdâ'â u'āsi 're ĩhāimana, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhiti.

¹² Tane nherē, ĩsimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'éré hā wē uptabi di. Īsarina si te wama 're hāimana, ĩwē uptabi si. ¹³ E tawamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā wē uptabi nherē, e taha zarina, wa tō aré ĩpē'ē 're, ĩdâ'â u'āsi 're ĩhāimana. Mare di. ĩwasété na 're ĩhāimana 'rata mono zéb zarina si, wa tō aré ĩdâ'â u'āsi 're ĩhāimana. Taha zarina, wa tō 're ĩhāimana wasété mono zém na ĩsina waihū'u. Uburé marī ĩwasédé hā da te 're ĩ'manharī za'ra mono zé hā ĩwasété uptabi na wa tō duré waihū'u.

Paru hā 'rāwi tinhimirosa'rata wasété na ĩsi'wapézé wasu'u

¹⁴ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'éré hā e ma hawimhā. Īpē'ēzani hawip si. Tane nherē, ta hawimhā, wa hā 're ĩhāimana mono ō di. Auwē hāiba na 're ĩmorī wa, wa ĩhāimana nhib'uware na 're ĩhāimana, ĩsi'uihā na ĩsina ĩnhiptete waihū'u ō na hā. 'Re ĩhāimana wasété mono zé ma si, wa ĩhāiba hā te 're sōmri u'āsi. ¹⁵ ĩnhimiza'rese āna, wa duré 're ĩhāimana, ĩwasédé hā te 're ĩ'manharī mono zém na, te ĩsina waihū'u ō wa, 'rāwimhā. Uburé marī ĩwē si te 're ab'madâ'â mono da nherē, taha si te 're 'madâ'â mono ō di. Uburé marī hā te 're ab'manharī tō mono da, te ĩsiwi 're awē'ō mono nherē, wa tō te te 're ab'manharī tō, ĩwē upana. ¹⁶ Uburé

marī hā te 're ab'manharī tō mono da, te īsiwi 're awē'ō mono nherē, īwē upana te 're ab'manharī mono wamhā, wa īsina waihu'u, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré, īwē si 're ihāimana mono na hā, īsarina si. ¹⁷ Uburé marī īwasédé hā te 're ab'manharī mono da, te īsima 're awē mono ō nherē, īwasédé hā īpē'ē 're, īma 're ihāimana mono zéb zarina, wa te te 're ab'manharī u'āsi tō, te īsiwi 're wē'ō waihu'u mono āna. ¹⁸ Marī īwē hā īpē'ē 'remhā īma 're hāimana mono ō di. Āne hā īma waihu'u pese di. Uburé marī īwē si te 're ab'manharī mono da, te īsima 're awē mono nherē, te īsina 're uwaimrami waihu'u mono ō di, īsi'uihā na hā. ¹⁹ Uburé marī īwē si te 're ab'madâ'â mono da nherē, taha si te 're 'madâ'â mono ō di. Taha upana, wa īwasété si te 're ab'manharī, āne hā te 're ab'manharī tō mono da, te īsiwi 're awē'ō mono nherē. ²⁰ Uburé marī īwasédé hā te īsima 're awē'ō mono nherē, te 're ab'manharī mono wamhā, e īsi'uihā na te īsima īwēzéb zarina, wa te te 're ab'manharī. Mare di. īwasédé hā īpē'ē 're, īma 're ihāimana u'āsi mono zéb zarina si, wa te te 're ab'manharī.

²¹ Āne hā wa tō uburé īsina waihu'u, 're ihāimana mono zém na hā. Marī īwē si te 're ab'manharī u'āsi mono da, te īsima 're wē mono nherē, wa ī'upana marī īwasété zō si 're īsipizari, te īsiwi 're awē'ō waihu'u mono āna. ²² Wa hā 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti wē wasu'u na hā 'rāwi wa tō te īsima 're wē u'āsi, īpē'ē 'remhā. ²³ Tane nherē, aimawi 're ihāimana mono zéb da hā, te īma 're hāimana u'āsi, īpē'ē 'remhā, īnhimirosa'rata wasédé hā. īpē'ē 'remhā īnhimirosa'rata wasédé hā duré īnhimirosa'rata wē hā te 'rāwi nherē, 're si'wapé u'āsi zahuré, īwasédé hā te 're ī'manharī mono zéb da hā, duré te īsima 're īwē mono zéb zarina, īwē hā te 're ī'manharī mono zéb da hā. Ni'wam norī hā danhimiwada'uri zarina si 're hāimana za'ra mono wamhā, marī hā te te sima 're īwē za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharī waihu'u za'ra mono ō di. Tane duré, wa hā marī īwē si te 're ab'manharī u'āsi mono da, te īsima 're wē mono nherē, marī īwasédé hā īpē'ē 'remhā īma 're ihāimana mono zarina, wa marī īwasédé hā te 're ab'manharī tō. ²⁴⁻²⁵ Wa hā īwasété u'āsi 're ihāimana mono zém na, 'rāwi 're īsipo're pu'u mono wa, wa 're īsiwē'ō u'āsi. 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti zarina si 're ihāimana u'āsi mono da, te īsima 're rosa'rata wē u'āsi mono nherē aré, tane nherē, īpē'ē 're, īwasédé hā īma 're ihāimana u'āsi mono zéb zarina si, wa 're ihāimana u'āsi tō. E 'wa hā te za āne wamhā, īnho'reptu, īpē'ē 're, īdâ'â u'āsi 're ihāimana mono zém hawimhā. 'Re ihāimana u'āsi mono si te za īnho'reptu, īdâ'â u'āsi 're ihāimana mono zém hawī, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina hā. Taha wa, wa oto taha āma si 're īwata u'āsi.

8

'Re ihāimana u'āsi mono pē'ēzani te te dama 're ī'awē mono zéb zarina si, 're idanomro wē mono zé wasu'u

¹ Taha wa, Cristu Zesusihī āma 're īnomro mono norī hā, 'Re ihāimana u'āsi mono te te siwi 're awē'ō mono ō di za oto. Taha zarina, te te hā za'ra ō di za. ² 'Re ihāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō te te 're wa'apitusu, Cristu Zesusihī āma si 're wanomro wē u'āsi mono da. Taha zarina, ma tō īwasété u'āsi 're ihāimana mono nherē, īnho'reptu, īpē'ē 're, īdâ'â u'āsi aré 're ihāimana mono zém hawī. Tiwaihu'u pese na ma tō āne hawī īnho'reptu. ³ 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te īrob'ui'érézē hā wa te 're ī'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'āma 're aroti mono ō di za 'Re ihāimana u'āsi mono hā, wawasédé hā te te oto wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina te te oto 're wa'awēsāmri mono da. E marī wa. Wawasété u'āsi

wahâimanazém hawi, wanhîb'uware na 're wanomro u'âsi mono wa. Taha wa, wa te wasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hâ. Wawasété si, wa te 're î'manharî za'ra mono zé hâ ma tô te te siwi 're awê'ô pese, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. Taha wa, ma tô ti'ra hâ we satô ti'ai u, da'upana dazada dâ'â da, dawasété u'âsi 're îdahâimana za'ra mono zém hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. Ti'ai âma dahâiba na ma tô 're mo, Cristu hâ. Tane nherê, dasine ti'ai âma hâ tiwasédé hâ te te 're ab'manharî mono ô di, tihâiba na hâ. ⁴ Âne ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hâ 'manha, Îsimiroti na rob'ui'ére hâ wa te wasina 're î'uwaimrami za'ra mono zéb da hâ, Îpê'êzani, wa te 're î'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, wapê'ê 're wanhimirosa'rata wasété na 're wahâimana za'ra mono ô wamhâ.

⁵ Ni'wam norî hâ 're îhâimana wasété za'ra mono ma si, tihâiba te te 're îsômri u'âsi za'ra mono norî hâ ta norî hâ te siwa'ru 'râwi te te sima 're îwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Tane nherê, ni'wam norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimiroti zarina si 're îhâimana za'ra mono norî hâ, ta norî si te te sima 're rosa'rata wê u'âsi za'ra, Îpê'êzani te te tâma 're îwê za'ra mono zéb zarina si. ⁶ Ni'wam norî hâ tihâimana wasété ma si, tihâiba te te 're sômri u'âsi za'ra mono wamhâ, ta norî hâ te za tipê'ê 're, dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherê, ni'wam norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani te te tâma 're îwê za'ra mono zéb zarina si, 're hâimana wê za'ra mono wamhâ, ta norî si te za 'Re îhâimana u'âsi mono 'rata 're hâimana u'âsi za'ra, robzei u'âsi na. ⁷ Ni'wam norî hâ siwa'ru 'râwi te te sima 're îwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra mono wamhâ, ta norî hâ te za 'Re îhâimana u'âsi mono nhitob'ru 're hâimana za'ra. Ta norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â za'ra mono ô di. Te te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono ô di, tô. ⁸ Ni'wam norî hâ tihâimana wasété ma, tihâiba te te 're sômri u'âsi za'ra mono wamhâ, ta norî ma, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ tâma 're toi waihu'u za'ra mono ô di za.

⁹ Tane nherê, a norî wa'wa hâ aipê'ê 're, aiwasédé hâ aima 're îhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're anomro aba mono ô di oto. 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani te te aima 're îpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te oto 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, Îpê'êzani hâ sena na aipê'ê 're, 're sâmra za'ra wa'aba mono wamhâ. Ni'wam norî ma, Îpê'êzani, ipê'ê 're, tâma 're hâimana za'ra mono ô wamhâ, ta norî hâ Cristuhu nhîb'a'uwê 're hâimana za'ra mono ô di. ¹⁰ A norî wa'wa hâ Cristu, aipê'ê 're, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, niwamhâ te za aihâiba za'ra wa'wa hâ aiwi 're si'utôri za'ra wa'wa, aiwasédé hâ aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're î'aiwêsâmri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za Îpê'êzani hâ te te 're aipisutu za'ra wa'wa, îrata 're asimroi u'âsi aba mono da. ¹¹ 'Re îhâimana u'âsi mono hâ Zezusihi hâiwa'utu'wa hâ, Îpê'êzani te aipê'ê 're, 're sâmra za'ra wa'wa. Tô ô hâ Cristu te te îhâiwa'udu hâ te za aihâiba hâ niwamhâ aiwi 're si'utôri pese za'ra wa'aba mono nherê, te te 're aihâiwa'utu za'ra wa'wa, Îpê'êzani hâ aipê'ê 're, 're îsâmra za'ra wa'aba mono zéb zarina.

¹² Îsisânawâ norî, taha wa, wapê'ê 're mhâ wanhimirosa'rata wasété na 're îwahâimana za'ra mono zé hâ, mare di za oto. ¹³ Aipê'ê 're mhâ asimirosa'rata wasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhâ, te za atâ'â u'âsi ne 're anomro aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti. 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzém na, uburé aiwasédé 're î'manharî za'ra wa'aba mono zé hâ asiwi 're uprosi pese za'ra wa'aba mono wapsi, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono 'rata. ¹⁴ Uburé 'Re îhâimana

u'âsi mono pē'ēzani 'madâ'â sina 're ĩhâimana za'ra mono norĩ si, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro, ĩpē'ēzani te te 're ĩsimroi wē mono norĩ hã. ¹⁵ E marĩ da, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipē'ēzani te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. E ĩsimirob'manharizé ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono sina, tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono da, ma tō te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ai'âma 're 'ra za'ra wa'aba mono da si, ma tō te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, Tipē'ēzani hã. Taha nhimipawaptobzéb zarina, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te 're 'mahârâ za'ra, âne: "Wamama, Wamama." Âne wa te 're ĩ'mahârâ za'ra mono zé hã. ¹⁶ Wa norĩ hã 'rãwi wapē'ē 're, wa tō wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra oto 're ĩwahâimana za'ra mono na. Duré ĩpē'ēzani hã te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina zama, wa tō 'rãwi wa te wasina 're waihu'u za'ra, ĩ'ra oto 're ĩwahâimana za'ra mono na. ¹⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, marĩ ĩwē na tinhib'a'uwē ma, 're ĩsōpru mono zéb da, te te tâma 're ĩropisutu za'ra mono zéb ré, wa za 're wahâimana za'ra. Duré uburé marĩ ĩwē na Cristuhu ma, ĩsōprubzéb da, te te tâma ĩropisutuzéb ré, wa za ĩsiré 're wahâimana za'ra. Zezusihĩ ne, wa te 're robzépata za'ra mono wanhã, wa za ĩsine rowé uptabi na 're wahâimana za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, tizazei'wa norĩ ma, za ĩwē te te tâma 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

¹⁸ Ti'ab ré, wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zé hã, taré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za ĩwē hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zé ma hã. Tō sena, wa tō âne na waihu'u, wa hã. ¹⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé te te ĩ'apoto mono hã, simisutu te umnhasi sina sô 're simipari za'ra, bâdâ ĩwa ĩwaptã'ázéb zô, uburé ti'ra na sô'awi za te te oto dama ĩwasu'u hã'i'ré za'ra zô. ²⁰⁻²¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ te te ĩ'apoto mono hã te wasété na 're hâimana za'ra, a'â. Tinhimipoto mono bâ, niha tâma 're ĩhâimana za'ra mono zéb da, te te tâma 're apisutu mono nherē, te te sina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ô di. Siwa'ru te a'â 're hâimana za'ra, siwamnarĩ na. Tane nherē, âne na si'uinhã na 're hâimana za'ra mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tō tâma pisutu za'ra, siwa'ru a'â 're hâimana za'ra mono da. Niwapsi uburé marĩ te te ĩ'apoto mono hã wasété u'âsi 're ĩhâimana za'ra mono hawi, te za anho'reptu. Taha zô, wa sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, siwamnarĩ âna oto 're hâimana za'ra mono da. Tawanhã wasine, robzei u'âsi te za oto 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, rowé u'âsi 're ĩwahâimana za'ra mono ne. ²² Pi'ôĩ âma, ĩwasã 're sépu'u za'ra mono wanhã, te za 're wab'ētē za'ra, 're séptã'â za'ra mono hã. Tane te za duré uburé marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'apoto mono hã a'â 're wab'ētē za'ra, ti'ab ré, wasété na 're ĩhâimana za'ra mono zém hawi 're wairébé mono hã. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di oto. ²³ Tane nherē, uburé ropodo hã ta norĩ si 're wab'ētē za'ra mono ô di. Wa norĩ zama, wa 're wawab'ētē u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ĩmorĩ'rata na Tipē'ēzani, te te wama 're anhomri mono wa, wapē'ē 're, 're ĩsãmra u'âsi mono da hã. 'Rãwi wapē'ē na, wa 're wawab'ētē u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé ti'ra na sô'awi za te te oto dama ĩwawasu'u hã'i'ré za'ra zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré. Duré ti'ab ré, wanhib'uware na wahâimana wasété na 're ĩwahâimana za'ra mono zém hawi, za te te 're ĩwa'awabui mono zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré, wa 're wawab'ētē u'âsi za'ra. ²⁴⁻²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwē si za te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono âna, sô 're ĩwanhimipari za'ra mono zéb zarina, ma tō te te 're wa'anho'reptu. Ti'ab ré, marĩ zô 're wanhimipari za'ra

mono ré, wa te oto 're 'madâ'â za'ra mono wamhâ, e wa za ône u'âsi sô 're wanhimipari za'ra. Mare di. Tâibâ oto, sô 're îwanhimipari za'ra mono zé hâ za. Marî zô 're îwanhimipari za'ra mono zé hâ, zahadu wa te 're 'madâ'â za'ra mono ô ré si, wa za tô wanhiptete sina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, wa te 're sazei utôri za'ra mono âna.

²⁶ Tane duré 'Re îhâimana u'âsi mono, îwê hâ za te te wama 're î'apisutu mono zéb zô, wasina sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono wamhâ, Îpê'êzani si te za te te 're wa'apawapto, sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono tô da. Duré, wa norî hâ niha 'Re îhâimana u'âsi mono ma, wasi'âma 're îwamreme zusi mono zéb da hâ, wa te wasina tâma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai ô nherê, te za Îpê'êzani si wa'âma 're mreme u'âsi, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, wahâiba mono bâ, wa'âma 're pê'êzé uptabi mono sina. Wasi'uihâ na îwê hâ wa te tiwi 're îwaptêrê za'ra mono zém na, wa te tâma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai ô nherê, te ôhô si wa'âma 're mreme u'âsi, te te 're wa'apawapto mono da, Îpê'êzani hâ. ²⁷ 'Re îhâimana u'âsi mono hâ dapê'ê 're, uburé danhimirosa'rada hâ tâma waihu'u pese di. Taha wa, Îpê'êzani nhimirosa'rada hâ tâma waihu'u pese di duré. 'Re îhâimana u'âsi mono te te tâma 're î'awê mono zéb uwaibaba si, te Îpê'êzani hâ îsib'a'uwê norî âma 're mreme u'âsi. ²⁸ 'Re îhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norî da, marî îwasédé hâ ahâ na sada 're hâimana za'ra mono nherê, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hâ îwê si te te tâma 're apisutu îwa'râmi, te te sima 're î'awê mono zéb zarina, tinhîb'a'uwê da, te te sima 're î'apisutu mono norî ma hâ. Âne hâ wama waihu'u pese za'ra di oto wa norî hâ. ²⁹ Duréihâ marî ô ré hâ, 'Re îhâimana u'âsi mono te te sima âma îrotizéb zarina, te te sima 're îwa'apisutu mono norî hâ, î'ra ne, tô Zezusihi ne, oto 're wahâimana za'ra mono da, ma tô duré te te 're wa'apisutu siro. Ta hâ uburé îsazei'wa norî dub'rada, 're hâimana mono da, ma tô âne te te 're wa'apisutu siro, sima. ³⁰ Duré 'Re îhâimana u'âsi mono te te sima 're îwa'apisutu mono norî hâ ma tô te te sima 're wa'awê, îtême 're wanomro mono da, wa te 're saze za'ra mono da. Tawamhâ îtême 're wanomro mono wamhâ, ma tô duré te te 're wa'awêsâmri, wawasédé hâ te te oto wa'âma 're î'ab'madâ'â mono ô zarina. Ma tô duré te te wama 're apisutu siro, niwapsi î'ra Zezusi 're îmorî wê uptabi ne, 're wahâimana za'ra mono da oto.

Cristuhu nhimizawi pese zé hâ dawi îsi'utôri'ôzé wasu'u

³¹ 'Re îhâimana u'âsi mono hâ âne hâ te te wama 're apisutu mono wamhâ, e niha za tawamhâ. Ta hâ, wa niwî oto 're hâimana za'ra mono wa, e 'wa hâ te za wa'âma ai'uté. Mare di. Uburé wanhitob'ru norî nhiptetezé hâ, tarére 'Re îhâimana u'âsi mono ma hâ. ³² 'Re îhâimana u'âsi mono hâ ti'ra te te wawi sawi za'ra ô di, wazada dâ'â za'ra tô da. Wa'udâna ma tô wama sômri za'ra tô, te te wawi sawi âna. E tawamhâ uburé marî îwê hâ te te wama 're anhomri mono ô di za. Te te wawi 're azawi mono âna, te za tô te te wama 're anhomri, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. ³³⁻³⁴ Wa norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono, tinhîb'a'uwê da, te te sima 're îwa'apisutu mono norî si, ma tô te te 're wa'awêsâmri, wawasédé hâ te te oto wa'âma 're î'ab'madâ'â mono ô zarina. E ni'wam norî hâ wawasédé te te wa'âma 're sa'ra mono da bâ bété. Ni'wam norî hâ, wawasédé te te wa'âma 're sa'ra waihu'u mono ô di za oto. Âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Cristu Zezusi hâ ma tô wazada dârâ, wa'upana. Apâ ma tô duré hâiwa'udu. Taha wa, te oto Timama nhimire niwî 're sâmra, dama pire na. Timama ma, te duré te te 're wa'awasu'u wê u'âsi, wazada îdâ'âzéb zarina, wawasédé hâ te te wa'âma 're ab'madâ'â tô mono da oto. Âne wa, e ni'wam norî hâ wawasété na te te wama 're nharî zahu za'ra

mono da bâ oto. Mare di. ³⁵ Cristu hã te te 're wa'azawi pese uptabi. E 'wa hã te Cristuhu nhimizawi pese zém nhiti te te 're ĩwa'azani mono da hã, 're hãimana. Ni'wai ô uptabi di. Tane nherê, áté wa za a'â wa te 're robzépata za'ëtê za'ra. Áté marĩ ĩwasédé hã te za a'â wazô 're wairébé. Áté ĩsazei'wa 're wanomro mono wa, te za a'â da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Áté mra hã wa za a'â wa te 're sépata za'ra. Áté wanhibroh âna, wa za a'â 're wahãimana za'ra. Áté te za duré a'â da te wama 're ambhãzépa za'ra, da te 're wanhimroi mono da. Áté te za duré da te 're wanhimro. E tawamhã, âne na wa te 're robzépata za'ra mono 'ru te, te za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã, wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Wawi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono ô di za. ³⁶ Duréihã apito Dawi hã ma tô âne na wa'âma rob'ui'ééré siro, za wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hã:

“Wamama, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, wa norĩ hã asib'a'uwê 're wanomro mono wa, wama romnhimimnhasi u'âsi na, wa 're wahãimana za'ra, da te 're wanhimroi mono ô'umnhasite.

Pone'ërebãĩ âma 're dapê'ëzé za'ra mono âna, dasazéb da, da te 're ĩsimroi mono ne, te da te dasĩma 're wawê za'ra, da te 're wanhimroi mono da, da te 're wa'ruiwaparĩ za'ra mono wa oto.”

Âne duréihã Dawi hã te te wa'âma ĩrob'ui'ééré sirõmo za'ra hã, te 're hãimana, ĩbahã na hã.

³⁷ E tawamhã, uburé marĩ ĩwasédé hã wazada 're ĩhãimana za'ra mono zéb zarina, te za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wawi 're si'utõrĩ za'ra. Mare di. Uburé marĩ na da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherê, ta hã te te 're ĩwa'azawi pese mono, te za te te 're wa'apawapto, Cristuhu si, wanhitob'ru norĩ âma wa te âma 're ai'uté pese za'ra mono da. ³⁸ Uburé marĩ hã wazada 're ĩhãimana za'ra mono zém hawi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zé hã te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di. Âne na sena na, wa tô ĩsina waihu'u, wa hã. Wahãiba ré ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, duré oto 're wadã'â za'ra mono nherê, tinhimizawi pese zé te te wawi 're azani mono ô di za. Duré ĩhãiba'ô norĩ hã ĩsib'apito norĩ zama, te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono ô di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. Duré, â bâtã na marĩ hã wazada 're hãimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're azani mono ô di za, tinhimizawi pese zé hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Duré niwamhã uburé marĩ hã za wazada 're hãimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di za tô. ³⁹ Uburé marĩ hã hãĩwa na 're ĩsimasa mono hã duré ti'ai rowi 're ĩhãimana za'ra mono hã te te wawi 're sawi waihu'u za'ra mono ô di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã. Uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩ'apoto mono hã, niwamhã te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono ô di za tô, ĩsimizawi pese zé hã. Robaba uptabi di. Wanhĩb'apito Cristu Zezusihi âma si 're wanomro mono wa, te te 're wa'azawi pese uptabi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, õne u'âsi.

9

Izarazéhé nhihudu norĩ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

¹ Tô sena, wa za aimã rowasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu te, 're ĩmorĩ wa, 're ĩzadawa nhipese mono ô di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'ëzani te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina, duré 'rãwi ĩpê'ë na te ĩsi'ãma 're ĩrosa'rata mono zéb zarina, wa tô waihu'u, dama 're ĩzadawa nhipese mono ô na hã. ²⁻³ ĩsiré zudezu norĩ âma hã, âma 're ĩpê'ëzé uptabi za'ra mono di, Cristu hã te te siwi 're wê'ô za'ra

mono wa. Taha wa, te duré ĩwi 're robzei'ō pese, ĩpē'ē 'remhā. Ta norī āma 're ĩpē'ēzé uptabi za'ra mono wa, wa aré te ĩsima 're rosa'rata u'āsi ĩpē'ē na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩsipisutu da, ĩ'upana za'ra te te 're ĩwē'ō mono da, duré Cristuhu nhiti, ĩ'upana 're ĩhāimana u'āsi za'ra mono da. Āne hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te ĩma 'manharī dai ō nherē, wa taré ĩsiwaihu'u, ĩsiré zudezu norī āma 're ĩpē'ēzé uptabi za'ra mono zém na. Āne na, wa tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzadawa nhipse mono ō na hā. ⁴ Ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisudu, te 're hāimana za'ra. Ta norī āma, ma tō 're 'ra za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Ta norī ma si, ma tō rowa'a na aré ĩ'rata 're sāmra za'ra 'rāwi, ĩwaihu'u pese zé hā duré ĩhāimana wē zé hā te te waihu'u za'ra da. Simisutu siré, āma 're hāimana u'āsi za'ra mono da, ma tō duré marī ĩwē hā te te tāma 're apisutu. ĩsimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'érézé hā ma tō duré tāma sōmri za'ra. Ta norī ma, ma tō duré 're siwaihu'u za'ra, ĩ'uwaibaba si āma 're ĩwata za'ra mono zéb da hā. Ta norī ma, ma tō duré ahā na te te tāma 're aropisutu, zudezu norī ma, za te te tāma āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hā. ⁵ Wahi'rata norī nhihudu uptabi, te ta norī hā 're hāimana za'ra, dama ĩpire uptabi za'ra norī nhihudu. Cristu hā zudezu hāiba na, ma tō podo, ti'ai āma. Cristu hā ta hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, uburé marī hā te te 're ĩ'ab'madā'ā mono. Taha āma uburé 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono. Tō sena, wa āne na aima āma rowasu'u za'ra wa'wa.

⁶ E tawamhā, Izarazéhé nhihudu norī hā Cristu te te siwi 're wē'ō za'ra mono wa, te te tāma āma 're a'uwaimrami mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, te te tāma 're ĩropisutu za'ra mono zém na hā. Ma tō te te tāma āma 're a'uwaimrami, tō. Izarazéhé nhihudu norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisudu hā aihīni 're hāimana za'ra mono ō di, ĩsib'a'uwē uptabi, 're nomro mono da. ⁷ Duré Abra'āhā nhihudu sidāpāsi ĩsihudu norī hā, ĩsihudu ahā na za 're ĩhāimana za'ra mono na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma ĩropisutuzéb zarina, aihīni uptabi, āma 're hāimana za'ra mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra uptabi hā 're ĩhāimana za'ra mono na hā. Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō āne na Abra'āhā ma ropisutu, romhā ré: "Izatihi nhihudu norī si, te za ĩnhīb'a'uwē uptabi hā 're hāimana za'ra." Āne ma tō tāma waihu'u siro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ⁸ Taha wa, Abra'āhā nhihudu mono norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, aihīni 're ĩnomro mono ō na, te wasu'u ā hā, duréihā Abra'āhā ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩwaihu'uzém na. Abra'ā hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiropisudu hā te te āma ĩsaze ne, tane duré ĩsimiropisutu na, da te 're ĩsaze za'ra mono norī si, te za Abra'āhā nhihudu ne oto 're dahāimana za'ra. ⁹ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Abra'āhā ma, te te ĩropisutuzé hā, āne ĩsimiroti wasu'u hā: "Wahub amo na, wa za duré we atēme wi, tō ā a'amo za duré ĩwa ĩwaptā'ázém na. Tawamhā apā we atēme ĩwisi ō ré, te za Saraha ma ĩ'ra podo, aibā na." Āne duréihā Abra'āhā ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩropisutuzé hā.

¹⁰ Tawamhā Saraha 'ra hā ma tō tiprédu oto, Izati hā. Ta hā wahi'rada. Prédu wamhā, ma tō timro, Rebecaha āma. Ta hā ma tō duré ti'ra, ĩ'ra maparane ĩsi'ubza hā, aibā zahuré hā. ¹¹⁻¹² Tane nherē, ĩdi'i 're, zahadu hāimana zahuré nherē, duré marī ĩwē hā te te waihu'u zahuré ō nherē, zahadu marī ĩwasédé hā te te duré waihu'u zahuré ō nherē, ma tō āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tāma waihu'u siro, Rebecaha ma: "Īdub'rada hā te za tinoi ma wapu na 're hāimana." Āne ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩno si sima pisutu, tidub'rata ma, pire na 're hāimana mono da. E marī hā te te 're ĩ'manharī wē zahuré mono zéb zarina, ma tō ĩno si sima pisutu, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha wab õ di. Si'uihã na te te sima ĩwêzéb uwaibaba, ma tã sima pisutu, ĩno si. ¹³ Āne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã ĩmreme na rob'ui'ére, ĩbaihã na hã: “Zacoho si, ĩma sawi di. Eza'uhu si, wa tã ĩsiwi wê'õ.” Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono, si'uihã na te te sima ĩwêzéb zarina, Zaco te te sima ĩpisutuzé hã, ĩdub'rata upana.

¹⁴ Āté āne na te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: “‘Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩwêzéb zarina, ĩno si te te sima ĩpisutu na hã ma tã āma upa. ĩ'uwaibaba õ di.’” Āne na hã asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. ĩ'uwaibaba si te te dama āma 're a'uwaimrami u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te dama āma 're a'upai mono õ di. ¹⁵ Duréihã Mozésihi ma, ma tã āne na siwasu'u: “Ni'wam norĩ āma 're ĩpê'ézé za'ra mono da, te ĩsima 're wê za'ra mono wamhã, wa za tã āma 're ĩpê'ézé za'ra, āma 're ĩsiwãrĩ za'ra mono da, ta norĩ āma hã. Duré ni'wam norĩ āma 're ĩpê'ézé za'ra mono da, te ĩsima 're wê za'ra mono õ wamhã, āma 're ĩpê'ézé za'ra mono õ di za tã, ta norĩ āma hã, te 're apawapto mono da.” Āne Mozésihi ma, ĩsiwaihu'uzé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ¹⁶ Taha wa, da te dasima 're ĩwê za'ra mono zéb zarina, te te 're da'apisutu mono õ di, da'āma 're ĩpê'ézé mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré dasi'uihã na sã 're ĩdasiwasutu za'ra mono na, te te 're da'apisutu mono õ di, da'āma 're ĩpê'ézé mono zém na hã. Si'uihã na te te sima 're ĩda'awê mono zéb zarina si, te za tã da'āma 're pê'ézé, da'āma 're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã. ¹⁷ Duréihã ma tã Mozési hã āne na āma rob'ui'ére, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã apito Para'oho ma te te ĩrowasu'uzém na, āne:

“Wa hã wa tã aipisutu, dama asi'apito da. Wa tã duré nasi ai'rãnhito, asimirosa'rata nhiptete na aihâimana mono da, a'á. Wa tã duré nasi aima rob'manharĩ wasété, ĩnhimiwaihu'u pese zém na, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da, duré daro mono bã ĩnhisi na, da te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono da oto.”

Āne duréihã apito Para'oho ma, ĩsiwasu'uzém na ma tã ĩbaihã na āma rob'ui'ére, Mozési hã. ¹⁸ Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ni'wam norĩ āma 're pê'ézé za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, te za tã āma 're pê'ézé za'ra, āma 're siwãrĩ za'ra mono da. Duré te te sima 're ĩda'awê mono zéb uwaibaba, te za te 're da'a'rãnhito, danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahâimana za'ra mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te sima 're ĩda'awê mono zéb zarina si, marĩ hã te te dama 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

¹⁹ Āté ni'wam norĩ hã āne wa'rãmi te za te te ĩma 're nharĩ za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Āté āne te za ta norĩ hã te te ĩma 're nharĩ za'ra: “‘Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahâimana za'ra mono da, te te 're da'a'rãnhito mono wamhã, āne wamhã, e niha te te siwi 're da'awê'õ. Te te siwi 're da'awê'õ waihu'u mono õ di za. E 'wa hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu da, hâimana nhiptete na 're hâimana. Robaba di. Ni'wai õ di.’” Āté, āne te za ni'wam norĩ hã te te ĩma 're nharĩ za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono õ nheré. ²⁰ E a norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aipire za'ra wa'aba bã, te za āne na ĩma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Piza na zé 'manharĩ hã, e ti'manharĩ'wa te za sina sadanharĩ za'ra, āne: “E marĩ da, ma tã āne ĩwa'ab'manha.” Āne na te te sina sadanharĩ waihu'u za'ra õ di za. ²¹ ĩ'manharĩ'wa hã te te sima ĩwêzéb uwaibaba si, te za zé hã te te 're ab'manharĩ, piza na. Zé hã te te su pese wamhã, misi te za oto sada ub'rã. Tawamhã te za sima rosa'rata, piza maparane te te

sima 'manharĩ da, āma. Tawamhã te te ĩ'manharĩ 'rada hã, wē uptabi na te za 'manha, ĩ'madã'ã ze da hã. Duré ĩhãiba amo hã si'aba're na te za 'manha, wē prã na, ta hã marĩ da si 're hãimana mono da, taré.

²²Tane te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã wa'manharĩ'wa hã marĩ hã te te wama 're apisutu, zé 'manharĩ'wa ne. Te te sima 're ĩwē mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã te te dama 're apisutu, ĩwē hã duré ĩwē prã hã. Ta hã te te sima 're wē u'ãsi, tiwaihu'u pese na dapo're'õ norĩ hã te te 're ahã za'ra mono da, taha zarina ĩsimihã nhĩptetezém na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherē, te te siwi 're ĩ'awē'õ pese mono norĩ āma hã, 're wa'a su'u mono õ di, za te te 're ĩda'uprosi za'ra mono norĩ āma hã. ²³Āne hã ma tō duré te te sima 're wē, pire na 're ĩhãimana wē uptabi mono zém na, dama 're siwaihu'u mono da. Uburé wa'āma 're ĩpē'ézé mono zéb zarina, wa'āma 're ĩsiwãrĩ za'ra mono norĩ ma, ma tō āne na wama 're siwaihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Wa norĩ hã ma tō oto te te 're wa'apisutu siro, rowē uptabi āma ĩ'rata 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da. ²⁴Wa norĩ hã ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē uptabi hã oto 're wanomro mono da. E 'wam norĩ hã tawamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩ'apisutu mono norĩ hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã aihĩni õ nherē, duré zudezu'õ norĩ hã aihĩni õ nherē, ma tō wasiwazari te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē oto 're wanomro mono da, wasiré. ²⁵Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō ĩmreme na rob'ui'ére, Ozéza na ĩsisi hã. Zudezu'õ wasu'u na ma tō āne na rob'ui'ére:

“Īnhib'a'uwē'õ, aré 're ĩnomro mono norĩ hã, wa za oto ĩnhib'a'uwē na te 're sisi za'ra.

Aré te 're ĩsawi za'ra mono õ norĩ hã, wa za oto ĩma ĩsawi pese na te 're waptērē za'ra.

²⁶Tirob āma 're si'ubumroi mono ré, wa tō aré te tãma 're nharĩ za'ra, āne: A norĩ wa'wa hã ĩnhib'a'uwē'õ te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tane nherē, tame 're si'ubumroi mono ré, wa za oto ĩ'ra na te 're sisi za'ra, wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra na.”

Āne Ozéza, ĩmreme na te te ĩrob'ui'érezé wasu'u hã.

²⁷⁻²⁸Iza'iza hã ma tō duré āne na āma rob'ui'ére, Izarazéhé nhihudu norĩ āma hã:

“Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wanhib'apito hã te za sa'ětē da'ahã za'ra waptu sina, daro mono bâ dawasété na te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina. Taha wa, Izarazéhé nhihudu norĩ hã ā poré zaihã na supara 're ĩsimi'wara mono ne, ahã uptabi nherē, te za umro na si te te 're anho'reptu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.”

Āne Iza'iza hã, Izarazéhé nhihudu norĩ āma te te ĩrob'ui'érezé hã.

²⁹Iza'iza hã ma tō duré āne na rob'ui'ére:

“Wanhib'apito hã danhipai u'ĩsiptete uptabi, te 're hãimana. Ō hã uburé wahi'rata norĩ hã zudezu norĩ hã te te wawi 're a'uprosi mono 'wa'ãhã, wa aré wasiré zudezu norĩ hã 're wasi'utõrĩ pese, Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi āma uburé ĩdasi'utõrĩ ne, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi āma ĩdasi'utõrĩ ne. Tane nherē, ma tō ni'wam norĩ āma tipē'ézé za'ra, te te sõ'reptu za'ra da, uburé si'utõrĩ tō da, wasiré zudezu norĩ hã.”

Zudezu norĩ hã Cristu te te siwi 're ĩwē'õ za'ra mono zé wasu'u

³⁰E marĩ te wama wasu'u za'ra, tawamhã, ā hã. E niha, wa za tawamhã āma waihu'u za'ra ni, āhã wasu'u na hã. Āne, wa za āma waihu'u za'ra ni. Zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ĩwasédé hã te te āma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ

zarina, te te 're ĩwēsāmri za'ra mono zéb da hā, te te aré sô 're rob'ruiwapari za'ra mono ō nherē, ma tō te te 're awēsāmri, taré te te 're ĩsaze za'ra mono zém na si nherē. ³¹ Tane nherē, Izarazéhé nhihudu norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'éré hā te te ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ĩwasédé te te oto āma 're ab'madâ'â tō mono da, duré taha zarina te te 're awēsāmri mono da, te te sima āma 're aroti mono newa, ma tō ta norĩ hā taré sô 're si'wapé za'ra, te te 're ĩ'awēsāmri mono zéb zô. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, ĩwasédé hā te te āma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zarina, te te 're ĩwēsāmri za'ra mono zéb da hā, te te sina tāma 're uwaimrami za'ra mono ō di, ta norĩ hā. ³² E marĩ wa, te te sina tāma 're uwaimrami za'ra mono ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩsazei pese za'ra mono zém na si, te te 're ĩwēsāmri za'ra mono zéb da hā, 're si'madâ'â za'ra mono ō wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na si 're si'madâ'â ze za'ra mono wa. Cristuhu āma, wa za oto ēne hā aima āma simiré'é za'ra wa'wa. Ētē tōmo wawē hā bādâdi wa, 're sa'wari mono wa, te za āma 're dasi'marōpāĩ za'ra. Taha wa, te za 're dasirēme za'ra. Tane duré, zudezu norĩ hā ma tō Cristu te te siwi 're ĩwē'ō za'ra mono zém na si'uihā na sima 're simiza'repese za'ra, wedepo'o nnonhi'rāmi na dazada ĩdâ'ázé hā taré newa, Cristu hā da te 're ĩsaze za'ra mono zém na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩdā'anho'reptui mono ō newa. ³³ Duréihā Iza'iza hā ma tō āne na āma rob'ui'éré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mre me na:

“Ma'āpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Zeruzarē u, wa za ni'wa hā satō, Si'ā na sa'a nhisi u. Ētē tōmo wawē hā bādâdi wa, dawī 're ĩsa'wari mono hā, te te 're da'marōpāĩ za'ra mono wa, 're ĩdasirēme za'ra mono ne, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata 're ĩdanomro u'āsi mono zé hā da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ō di za, da te dasiwi 're wē'ō pese za'ra mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono Zeruzarē u te te ĩsatōrĩ hā.

Tane nherē, ni'wam norĩ hā te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhā, taré te te sina 're umnhasi baba za'ra mono ō di za. ĩwē hā te za tō te te tāma āma 're a'uwaimrami, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha wa, tāma 're rowē u'āsi za'ra mono di za.”

Āne ma tō duréihā Iza'iza hā āma rob'ui'éré siro, Cristu za da te dasiwi ĩwē'ōzém na hā.

10

¹ ĩsisānawā norĩ, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩdā'anho'reptui mono zé hā, uburē ĩsiré zudezu norĩ hā te te sina tāma 're uwaimrami za'ra mono da, wa tō ĩsima wē uptabi za'ra. Taha da, wa ta norĩ āma 're ĩnreme u'āsi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. ² Ta norĩ hā te te sima 're wē uptabi za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, 're sisōmri u'āsi za'ra mono da, ōhō ma si, te te 're romhuri pese za'ra mono da. Āne na, wa tō ĩsi'uihā na āma waihu'u pese za'ra, tō sena. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, da te 're ĩromhuri pese za'ra mono zé hā te te waihu'u pese za'ra ō wa, te te sina tāma 're uwaimrami za'ra mono ō di. ³ 'Re ĩhāimana u'āsi mono, dawasédé te te oto da'āma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zarina, te te 're ĩdā'awēsāmri mono zé hā, tāma waihu'u pese za'ra ō di. Te te 're ĩdā'awēsāmri mono zéb da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma 're ĩpisutu za'ra mono zé hā, te te 're 'madâ'â pese za'ra mono ō di, ta norĩ hā. Si'uihā na te te sima 're ĩpisutu za'ra mono zéb zarina si, ma tō rāwi sô 're si'wapé za'ra, taha na te te 're wēsāmri za'ra mono da newa. ⁴ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'éré hā da te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, da te āma 're rosa'rata u'āsi za'ra mono ō di za oto, taha zarina 'Re ĩhāimana u'āsi mono, te te sima da'āma 're aroti mono

newa, dawasédé te te oto da'ãma 're ab'madá'â tō mono da, duré taha zarina te te 're ĩda'awēsãmri mono zéb da hã. Tãibã. Æne hã ma tō Cristu hã dawı uprosı. Ta hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhası za'ra mono norı sı, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're awēsãmri, ĩwasédé hã te te oto ãma 're ĩ'ab'madá'â mono õ zarina, po're'õ nheré, te te 're ahã za'ra tō mono da.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u

⁵ Duréihã Mozési hã ma tō ãne na rob'ui'ére:

“Ni'wa hã ĩsimiroti na rob'ui'ére hã uburé te te 're 'madá'â pese uptabi mono wapsı, nimahã na marı na misi ĩsimiroti na te te upai õ wapsı, tawapsı te za rowé na 're hãimana u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata.”

Æne ma tō Mozési hã ãma rob'ui'ére. ⁶⁻⁸ Tane nheré, ni'wa hã ãne te te 'manharı waihu' u õ di, ĩsimiroti zarina uptabi hã. Ni'wa hã ĩsimiroti upai'õ'wa hã 're morı õ di. Robaba di. Áté ãne na te za 'rãwi asıma 're ĩnharı za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za hãıwa u mo, Cristu hã apã we te te saprõni da, wa'upana wazada ĩdã'ã za'ra da hã.” Æne hã asıma 're nharı za'ra wa'aba mono õ di za, Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu hã wei morı õ newa, ti'ai u.

Áté te za duré ãne na 'rãwi asıma 're ĩnharı za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za mo, adã 're ĩhãimana za'ra mono zéb u, Cristu hã te te hãıwa'utu da apã.” Æne hã asıma 're nharı za'ra wa'aba mono õ di za duré, Cristu hã apã hãıwa'utu õ newa, ab're hawi. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsı, te te 're ĩda'awēsãmri mono zém na, ma tō Mozési hã ãne na ãma rob'ui'ére, duréihã:

“‘Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã ma tō aipë'ë 're, 're ĩsazeı pese za'ra wa'aba mo, 'rãwi. Taha na, ma tō duré dama 're asiwasu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo, asadawa na.”

Æne Mozési te te ãma ĩrob'ui'érezé hã. Taha na, wa tō duré wa norı hã wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, Cristu, da te 're sazeı pese za'ra mono wapsı, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩda'awēsãmri mono zém na, dawasédé te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madá'â mono õ zarina. ⁹ Zezusi hã Asıb'apıto uptabi na, asadawa na danho'a 're sisi za'ra wa'aba mono wamhã, duré 'rãwi aipë'ë 're 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Zezusi te te ĩhãıwa'utuzém na, 're sazeı pese za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsı te za te te 're asõ'reptu za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ¹⁰ Zezusi hã wapë'ë 're, wa te wasına 're ĩ'umnhası za'ra mono zém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're ĩwa'awēsãmri mono zém hã. Zezusi hã Wanhıb'apıto na danho'a, wa te dama 're ĩsisi za'ra mono zém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé hã. ¹¹ Duréihã Iza'ıza hã ma tō duré ãne na ĩbãihã na rob'ui'ére: “‘Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã da te dasına 're umnhası za'ra mono wamhã, niwamhã te te sina 're umnhası baba za'ra mono õ di za. Te za te te dama ãma 're a'uwaimramı u'ãsi.” Æne Iza'ıza hã te te ãma ĩrob'ui'érezé hã. ¹² Zudezu norı hã zudezu'õ norı me, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã, tō õhõ sı, tãma 're ĩhãimana za'ra mono zé hã. Siwanhızari, tãma 're hãimana za'ra mono õ di oto ta norı hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, uburé Danhıb'apıto uptabi, te dama 're hãimana. Taha wa, ni'wam norı hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptë're za'ra mono wamhã, ta norı ma, te za tō te te tãma ãma 're a'uwaimramı, dama 're ısõpru mono zéb zarina. ¹³ Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō duré ãne na rob'ui'ére:

“Ni'wam norĩ hã Danhib'apito uptabi te te 're sô'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tã te te 're anho'reptu, Ìhãiba mono bã.”

Ãne duréihã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa te te ãma Ìrob'ui'érézé hã.

14 E niha te za tawamhã da te tiwi 're waptêrê za'ra, te te 're da'apawapto mono da hã, Cristu, da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ nherê. Ãne wamhã, dama waihu'u õ di. Duré Zezusihi wasu'uwê hã dapo're'õ na da te 're wapari za'ra mono õ ré hã, e niha te za da te dasina 're umnhasi za'ra, Zezusi hã. Da te dasina 're umnhasi waihu'u za'ra mono õ di. E niha te za duré Zezusihi wasu'uwê na, da te 're dapawaptob za'ra mono õ nherê, da te 're wapari za'ra. Dama waihu'u õ di. 15 Duré, e niha te aré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bã datême 're nomro, Ìmreme na te te 're dapawaptob za'ra mono da, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã te te datême 're satõri za'ra mono õ nherê. Ãne wamhã, te te ãma 're dapawapto waihu'u za'ra mono õ di aré. Tane nherê, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono, ma tã te te datême 're satõri za'ra tã. Duréihã Iza'iza hã ma tã ãne na ãma rob'ui'éré:

“Rowasu'u wê hã nima hawi da te dama 're ãwisi za'ra mono wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za.”

Ãne ma tã Iza'iza hã romhã ré rob'ui'éré, Zezusihi wasu'uwê hã Ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datême 're Ìãwisi za'ra mono zém na hã.

16 Tawamhã Zezusihi wasu'uwê hã, Ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datême 're ãwisi za'ra mono nherê, uburé da te ãma 're saze za'ra mono õ di, wê nherê. Iza'iza hã ma tã duré ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ma, te te Ìnarĩzém na: “Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tã aiwasu'u na da te 're wazaze za'ra. Mare di. Da te ãma 're wazaze za'ra mono õ di.” 17 Tane nherê, Cristuhu wasu'uwê na, da te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ nherê, da te ãma 're sasõmri waihu'u za'ra mono õ di. Cristuhu wasu'uwê hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono wapsi, te za da te 're saze za'ra.

18 E zudezu norĩ hã zahadu Ìwasu'uwê hã te te 're wapari za'ra mono ã bã bété. Ìwasu'uwê hã ma tã te te 're wapari za'ra aré ta norĩ hã, tã sena. Duréihã Dawi hã ma tã ãne na ãma rob'ui'éré:

“Ìsadawa wasu'u'wa norĩ mreme hã ma tã daro mono bã te te 're ropé.

Ta hã ma tã ropã dapo're na da te 're wapari za'ra, daro mono bã.”

Ãne ma tã Dawi hã ãma rob'ui'éré.

19 E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã Ìwasu'uwê te te 're wapari za'ra mono wamhã, e te te 're waihu'u za'ra mono õ di. Ma tã te te 're waihu'u za'ra. Tane nherê, tipê'ê na te te sima 're wê za'ra mono õ di, te te 're Ìsaze za'ra mono da hã. Zudezu'õ norĩ si, ma tã te te sima 're wê za'ra, te te 're saze za'ra mono da. Ãne na, ma tã Mozési hã duréihã ãma rob'ui'éré 'rata, zudezu norĩ ma 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te tãma Ìrowaihu'u za'ra zém na hã:

“Ìnhib'a'uwê'õ aré 're Ìnomro mono norĩ hã oto ãma 're Ìnhib'a'uwê za'ra mono wa, te za oto ta norĩ hã asiwi 're Ìruiwapari za'ra wa'aba mo, Ìzadawa parab õ nherê.

Ta norĩ hã aré te te 're Ìwaihu'u pese za'ra mono õ nherê, wa tã ãma 're Ìnhib'a'uwê za'ra aré. Taha wa, te za asib'ru na sada 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, Ìzadawa parab õ nherê.”

Ãne zudezu norĩ ma, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te Ìrowaihu'u mono zé hã.

²⁰ Iza'iza hã ma tô duré ãne na ĩsa'u ãma rob'ui'ééré, zudezu'õ norĩ wasu'u na hã. Zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩwë'õ pese za'ra mono zém na, ma tô siptete sina ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

“Ni'wam norĩ hã aré ĩzô 're sôpré u'âsi mono õ nherê, ma tô te te siwi 're ĩsãmri za'ra.

Īzô 're sinharĩ za'ra mono õ nherê, wa tô ta norĩ ma 're ĩsiwaihu'u za'ra.”

²¹ ãne na ma tô duré Iza'iza hã zudezu norĩ ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na:

“Wa hã wa tô aré Izarazéhé nhihudu norĩ zô 're ĩnhimiwë u'âsi za'ra, te 're azawi pese mono wa, apâ ĩtëme we 're sihutu mono da. Ta norĩ hã po're ãna 're nomro u'âsi mono wa, te te siwi 're ĩwë'õ pese za'ra mono nherê, wa tô aré sô 're ĩnhimiwë u'âsi za'ra, te 're ĩsawi pese za'ra mono zéb zarina.”

ãne ma tô Iza'iza hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ãma rob'ui'ééré, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma 're ĩpë'ézé mono zé wasu'u

¹ E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwë norĩ hã ma tô te te siwi 're wë'õ za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Mare di. Te te siwi 're awë'õ mono õ di. Mare uptabi di. Wa hã bété, Izarazéhé nhihudu 're ĩmorĩ hã, duré Abra'ãhã nhihudu 're ĩmorĩ hã. Duré Bëzamihĩ nhihudu norĩ siré 're ĩmorĩ wamhã, e ma tô siwi ĩwë'õ, Izarazéhé nhihudu 're ĩmorĩ nherê. Mare di. Te te siwi ĩwë'õ õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ²⁻³ Tinhib'a'uwë norĩ hã, tô sena te te siwi 're awë'õ mono õ di 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duréihã ĩsãna'rata hawimhã, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã. Duréihã Eriasi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ ãma ĩwasété na ãma sa'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. ãne na te te ãma ĩrob'ui'éérézë hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ãne ma tô ãma rob'ui'ééré:

“Wanhib'apito, asadawa wasu'u'rata 'wa norĩ hã ma tô ta norĩ hã te te 're simro. Duré êtë za'ra 'manharĩ hã, ĩsisiwi aima danhoprubzéb da, marĩ, da te ĩwa 're ĩsa'ra za'ra mono zé hã ma tô uburé te te 're prub za'ra, êne hã. ĩsiwaprosi uptabi, wa oto 're ĩhâimana, te 're ĩ'asawi pese mono hã. Taha 'ru te, te duré ĩzada 're hâimana za'ra, ĩzama te te siwi ĩwĩrĩ da.”

ãne Eriasi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Izarazéhé nhihudu ãma ĩwasété na te te ĩsa'razém na te te ãma ĩrob'ui'ééré hã, ĩbaihã na. ⁴ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã e niha ma tô asa tãma waihu'u, Eriasihi ma. ãne ma tô tãma waihu'u:

“ãne ĩnhib'a'uwë nhipti'ai ãma hã, wa tô te ĩsima 're sawi pese za'ra, 7 miu na ĩhãiba za'ra hã, tisiré norĩ wazari si'utõrĩ tã da dame, ĩhãiba'õ na dame ãma 're ĩwata za'ra mono õ norĩ hã, Ba'a na romhãiba nhisi ãma hã. Ta norĩ si, te ĩzarina 're hâimana u'âsi za'ra.”

ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Eriasihi ma, asa te te ĩwaihu'uzém na rob'ui'ééré hã. ⁵ Tane te duré ãhãna hã dama 're romhâimana za'ra. Da'ãma 're pë'ézé mono wa, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te sima 're apisutu, umro na, ĩsib'a'uwë uptabi si oto 're hâimana za'ra mono da. ⁶ E tawamhã, marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wë za'ra mono zéb zarina, ma tô te te sima 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, zudezu norĩ hã. Mare di. Taha zarina te te sima 're apisutu mono õ di. Taré ãma 're ĩpë'ézé za'ra mono zéb zarina, ãma 're siwãrĩ ze za'ra mono wa, ma tô

si'uihâ na te te sima 're apisutu, ðhõ âma si 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Marî hâ da te 're î'manharî wê za'ra mono zéb zarina, te te sima 're da'apisutu mono 'wa'âhâ, âne zarina 'wa'âhâ, aré senai ð di, 'Re îhâimana u'âsi mono, da'âma 're îpê'ézé mono zéb zarina si, da'âma 're îsiwârî mono zé hâ.

⁷ Tawamhâ e niha, wa za âne na hâ âma waihu'u pese za'ra ni. Âne, wa za oto âma waihu'u za'ra ni. Izarazéhé nhihudu norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono, îwasédé hâ te te oto âma 're ab'madâ'â tó mono da, duré taha zarina te te 're îwêsâmri za'ra mono zéb da hâ, sô 're sôpré u'âsi mono nherê, te te sina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ð di, ta norî hâ. 'Re îhâimana u'âsi mono, umro na te te sima 're îpisutu za'ra mono norî si, ma tó te te sina tâma 're uwaimrami za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're îwêsâmri za'ra mono zém na hâ. Tane nherê, ni'wam norî hâ Izarazéhé nhihudu nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti 're îhâimana za'ra mono norî hâ, ta norî si ma tó 'Re îhâimana u'âsi mono hâ po're nhitob za'ra, îmreme hâ te te 're waihu'u za'ra mono âna, a'â 're nomro mono da. ⁸ Duréihâ Mozési hâ ma tó âne na âma rob'ui'éré:

“Re îhâimana u'âsi mono hâ ma tó ta norî hâ tiwaihu'u pese na te te 're po're nhitob za'ra, simipari âna 're hâimana za'ra mono da a'â. Ta norî hâ ma tó duré te te 're râiwamnarî za'ra, rosa'rata waihu'u âna, a'â 're nomro mono da. Taha wa, te ta norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono te te siwi 're waihu'u za'ra mono âna, siwa'ru 're hâimana za'ra.”

Âne duréihâ Mozési hâ te te âma îrob'ui'érézé wasu'u hâ. ⁹ Dawi hâ ma tó duré âne na ta norî âma rob'ui'éré za'ra, zudezu norî âma hâ:

“Re îhâimana u'âsi mono hâ ta norî ma, îwê na tâma 're sôprub za'ra mono wê te, ma tó 're si'madâ'â ze za'ra, taha na tâma 're rowê za'ra mono da newa. Taha wa, marî wasété pire na 're si'marôpârî za'ra mono neza, 'râwi. Duré 'Re îhâimana u'âsi mono hâ te te hâ za'ra neza.

¹⁰ Te te duré 're tómo nhitob za'ra mono neza, datob'a na 're îdanomro mono ne, 're nomro mono da oto. Duré ta norî hâ marî pire hâ da te 're 'wasari mono wa, îré 're îdanhihâpâ za'ra mono ne, te te 're robzépata u'âsi za'ra mono neza.”

Âne duréihâ Dawi hâ Izarazéhé nhihudu norî âma, te te îrob'ui'érézé wasu'u hâ.

¹¹ E tawamhâ, zudezu norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono wi, 're si'marôpârî za'ra mono nherê, apâ îtême 're wahutu waihu'u za'ra mono ð di za. E tawamhâ apâ îtême 're sipizari waihu'u za'ra mono ð di za. Te za oto apâ îtême 're sipizari za'ra. Ta norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono wi, 're sipizari za'ra mono wa, tiwasédé hâ te te 're 'manharî za'ra mono wa, ma tó 'Re îhâimana u'âsi mono hâ zudezu'ô norî ma a'â pisutu za'ra, te te 're îda'anho'reptui mono zé hâ. Zudezu norî hâ te te âma 're 'ruiwapari za'ra mono da, ma tó zudezu'ô norî ma a'â pisutu za'ra, te te 're îda'anho'reptui mono zé hâ, zudezu norî hâ apâ îtême 're sipizari za'ra mono da, te te 're îda'anho'reptui mono zém niwî.

¹² Zudezu norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're îwêsâmri za'ra mono zéb da hâ, te te sina tâma 're uwaimrami za'ra mono ð wa, ma tó 'Re îhâimana u'âsi mono hâ zudezu'ô norî ma, hâiwa hawi marî îwê na tâma 're sôprub za'ra, daro mono bâ. Tawamhâ zudezu norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono niwî, ahâ uptabi na apâ za îtême 're sipizari za'ra mono wamhâ, tawapsi, te za oto marî îwê uptabi hâ te te dama 're anhomri, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ hâiwa hawi, uburé tinhîb'a'uwê norî ma hâ.

Zudezu'ô norî, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're î'anho'reptui mono zé wasu'u

¹³ Zudezu'ô norî, wa za oto aima îsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hâ Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa aima 're îhâimana za'ra wa'wa. Wa hâ te aima 're

Īromhuri za'ra wa'aba mono zé hā, taréi ō di. Taha wa, wa za tō ĭnhimi'ē na te aima 're romhuri u'āsi za'ra wa'wa. ¹⁴ Wa hā te aima 're romhuri za'ra wa'aba mono wa, ĭsiré zudezu norī hā te te āma 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono da, wa tō ta norī si te ĭsima 're wē za'ra, ni'wam norī hā apā 'Re ĭhāimana u'āsi mono u 're sipizari za'ra mono wa, te te 're anho'reptui mono da. ¹⁵ Ta norī hā te te 're saze za'ra mono ō wa, ma tō 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā asa te te siwi 're awē'ō, a'ā. Āne wa, ma tō a'ā ai'āma si 're siwadi za'ra wa'wa, zudezu'ō norī āma hā. Tane nherē, ta norī hā niwapsi 'Re ĭhāimana u'āsi mono u, apā 're ĭsipizari za'ra mono zéb zarina, te te 're wēsāmri za'ra mono wa, te za oto rowē uptabi na 're hāimana za'ra, ĭwasédé hā te te oto āma 're ĭ'ab'madā'ā mono ō zarina. 'Re dadā'ā za'ra mono wa, apā 're dahāiwa'utu za'ra mono wa, dama 're ĭrowē za'ra mono ne, te za oto ta norī hā rowē uptabi na 're hāimana za'ra.

¹⁶ Āne na, wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ī'u'ētē wapu hā da te 're 'manharī za'ra mono wamhā, sebre ō ré, te za syry na da te 're po'ō za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, da te 're sōmri za'ra mono da. Misi ĭ'u'ētē wa'ōno hā da te tāma 're sōmri za'ra mono nherē, wahurē da te tāma 're ĭsōmri za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ātē ni'wa hā te za 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma tinha, āne: “Ā hā wede 're ĭsa mono zari hā wa aima pisutu, ate da.” Āne hā wede hā zahadu 're sa mono ré, ni'wa hā wedezari si 'Re ĭhāimana u'āsi mono te da, te te tāma pisutu nherē, ĭpanhipti zama ĭte hā za. Ā hā wedezari hā, ĭzarazéhé nhihudu norī hi'rata norī, te wasu'u. Duré ĭpanhipti hā ta norī nhihudu norī, te wasu'u. ĭzarazé norī hi'rata norī hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma si, 're hāimana za'ra mono da, te te 're ĭpisutu za'ra mono ne, te za duré ĭsihudu norī zama tāma 're hāimana za'ra, wedezari si 'Re ĭhāimana u'āsi mono te da, da te tāma 're pisutu za'ra mono nherē, ĭpanhipti zama ĭte ne. ¹⁷ Āne na, wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ātē azeitona wede hā te a'ubuni wi 're sa, oriwera na ĭsisi hā 'madā'ā āna ĭprédu hā, tede'wai ō nherē. Ta hā zudezu'ō norī, te wasu'u. Duré azeitona wede hāiba amo hā te duré 're sa, danho'a da te dasiwi 're ĭ'madā'ā pese mono hā. Ta hā zudezu norī, te wasu'u. Tawamhā ātē azeitona wede hā danho'a 're ĭsa mono panhipti hā te za nima niwīp si panhipti nhi'ē za'ra ni, taré simi'wara da, dasiré 're 'rā za'ra mono ō wa. Ta hā, zudezu norī hā 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te 're ĭsaze za'ra mono ō norī, te wasu'u. Ātē a'ubuni wi azeitona wede 're ĭsa mono panhipti hā te za misi wē'ē ni, azeitona wede hāiba amo hā dama ĭ'madā'ā pese u ĭwede wāi wa, da te āma wasisi da, dasiré oto 're 'rāi mono da. Ta hā, zudezu'ō norī āma, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, oto āma 're ĭsib'a'uwē za'ra mono zé, te wasu'u. Tawamhā azeitona wede, dama ĭ'madā'ā pese wede wa'u na te za oto tipanhipti prédu, wē na, a'ubuni wi azeitona wede 're ĭsa mono panhipti hā rob'rāi wede amoi u, da te āma ĭwasi hā. Tane duré, zudezu norī ma, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā marī wē na tāma 're ĭsōprub za'ra mono zé hā, te duré aima 're hāimana za'ra wa'wa oto, zudezu'ō norī na 're aihāimana za'ra wa'aba mono ma hā. ¹⁸ Taha wa, rob'rāi wede, dama ĭ'madā'ā pese panhipti hā 're 'rā za'ra mono ō wa, da te 're ĭsi'ē za'ra mono ne, 'Re ĭhāimana u'āsi mono a'ā te te siwi 're ĭ'awē'ō mono norī ma, aipire na tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, asina 're sa'ra wa'aba mono ō di za. E ĭwede panhipti wa'ui hawi, te ĭwede zari hā 're prédu za'ra. Mare di. ĭwede zari hawip si, te ĭwede panhipti hā 're prédu za'ra. Tane, a norī wa'wa hā zudezu norī ma, aipire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, aipire na tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, 'rāwi asina 're aiwata waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za.

¹⁹ Zudezu'ô norĩ, átê áhã wasu'u zarina, te za áne asima 're ìnharĩ za'ra wa'aba mo: “Re ìhâimana u'âsi mono hã rob'râi wede panhipti, da te 're ìsi'ê za'ra mono ne, e marĩ da, ma tô te te siwi 're awê'ô, zudezu norĩ hã. Wa norĩ hã ìwa'râmi 're wahâimana za'ra mono da, ma tô ta norĩ hã te te siwi 're awê'ô. Rob'râi wede amo panhipti hã ìwede amo na da te âma 're ìwasisi za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã 're wahâimana za'ra, ì'upana za'ra.” ²⁰ Áne na asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ì'uwaibaba te za tô asima âma 're ìrowaihu'u za'ra wa'aba mo, ta norĩ âma hã. Ta norĩ hã ma tô te te 're awê'ô tô siwi, te te 're saze za'ra mono ô wa. A norĩ wa'aba si 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te tô ta norĩ wa'râmi 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ô di za. Tô'ã. Taha wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono si asiwi 're ìwazéb za'ra wa'aba mo. ²¹ E 'Re ìhâimana u'âsi mono hã zudezu norĩ ma, tinhimiházê te te tâma 're ba'a za'ra mono ô nherê, te za bétê a norĩ wa'aba ma tinhimiházê hã te te aima 're ba'a za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Mare di. Te za tô te te 're aihã za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Taha wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono si asiwi 're ìwazé pese za'ra wa'aba mo. ²² Áhã wasu'u na, wa za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã âma waihu'u za'ra ni. Ìsimiházê pire na zama, wa za duré âma waihu'u pese za'ra ni. Tiwi 're ìsi'marôpârĩ pese za'ra mono norĩ si, te za te te 're ahã za'ra za'êtê. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ìwê na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, tâma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô rowê hã te te aima 're pisutu u'âsi za'ra wa'wa, hãiwa hawi, ai'âma 're ìpê'ézé za'ra wa'aba mono zéb zarina. Áne na tâma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wamhã, a norĩ wa'aba zama te za te siwi 're aiwê'ô pese za'ra wa'wa, rob'râi wede panhipti hã 're 'rã za'ra mono ô wa, da te 're ìsi'ê za'ra mono ne. ²³ Duré zudezu norĩ hã Zesusihi zazei'ô'wa na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono u oto 're sipizari za'ra mono wamhã, te za oto apã âma 're sib'a'uwê za'ra, ta norĩ âma. Áne hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, zudezu norĩ ma, apã te te 're ì'manharĩ wê za'ra mono zéb da hã. ²⁴ Áne na, wa za oto rowasu'u na aima 'râsutu za'ra wa'wa, azeitona wede panhipti wasu'u na âma ìsimiré'ézém na hã. A norĩ wa'wa hã zudezu'ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, a'ubuni wi azeitona wede panhipti, da te 'maiwê'êi wa, azeitona wede dama ì'madá'â pese wede u, da te âma ìwede wasisi ne, te oto simisutu 're aihâimana za'ra wa'aba mo, zudezu norĩ me. Duré zudezu norĩ hã azeitona wede dama ì'madá'â pese panhipti ne, te 're hâimana za'ra. Taha wede panhipti hã da te 're si'êi mono wa, da te 're ìsãmra mono hã ì'madá'â'wai ma, tâma wapure di, tô ìwede na apã te te âma 're ì'ato mono da hã. Tane duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã wapure di, zudezu norĩ âma apã 're ìsib'a'uwê za'ra mono zéb da hã, ta norĩ hã tiwi 're sipizari za'ra mono nherê, aré.

Zudezu norĩ hã, ahã na 'Re ìhâimana u'âsi mono u, za apã 're ìsipizari za'ra mono zé wasu'u

²⁵ Ìsisânawã norĩ, zudezu'ô na da te 're aiwaptêrê za'ra wa'aba mono norĩ hã, marĩ aré dama ìwaihu'u'ô na roti pire wasu'uzém na wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da. Zudezu norĩ upana, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ai'âma wa'aba si 're sib'a'uwê mono newa, 'rãwi asi'âma 're aiwata za'ra wa'aba mono tô da, wa za oto áne na aima rowasu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re

ihâimana u'âsi mono wi, pê'ê tete uptabi na 're hâimana za'ra mono nherê, pê'ê tete u'âsi, tiwi 're hâimana za'ra mono ô di za. Duréihâ, 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima îpîsutu sirômo zéb zarina, zudezu'ô norî hâ da'ahâ uptabi na Cristu za da te 're îsaze za'ra mono norî za'ratazé hâ, oto îwa waptâ'â wapsi, te za oto zudezu norî hâ ahâ uptabi na îtême 're sipizari za'ra, ôhō âma si oto 're nomro mono da. ²⁶ Âne 'Re ihâimana u'âsi mono te te 're îsô'reptu za'ra mono zéb da hâ, Izarazéhê nhîhudu norî hâ. Âne na ma tô duréihâ Iza'iza hâ âma rob'ui'éré siro, ta norî âma hâ:

“Danho'reptui'wa da hâ, Zeruzarê âma Si'â na sa'a nhisi âma, dasiré za 're ihâimana mono hâ, tame.

Ta hâ Zacoho nhîhudu norî 're îwasété za'ra mono zé hâ te za te te tâma 're apari.

²⁷ 'Re ihâimana u'âsi mono hâ ma tô ta norî âma tinhimirosa'rada hâ waihu'u siro, âne: ‘Ta norî ma, te îpîsutzé hâ wa za tô tâma âma uwaimrami za'ra, îwasédé te tâma 're î'apari mono zém na.’ ”

Âne Iza'iza hâ ta norî âma te te îrob'ui'érézé wasu'u hâ.

²⁸ Zudezu norî hâ Cristuhu wasu'uwê hâ ma tô ahâ na te te siwi 're wê'ô za'ra. Taha wa, te oto 'Re ihâimana u'âsi mono nhitob'ru ne 're hâimana za'ra. Taha wa'râmi, ma tô ai'âma 're siwadi za'ra wa'wa, asiré zudezu'ô norî âma hâ. Tane nherê, îsib'a'uwê 're nomro mono da, te te pisutu za'ra wa, te ta norî hâ te te 're azawî pese u'âsi sima, ta norî hi'rata ma, te te sina îpîsutu za'ra zéb zarina. ²⁹ 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima 're da'apisutu mono nherê, duré marî îwê na dama 're sôprub za'ra mono nherê, e te za tinhimirosa'rata na te te âma 're saprî. Mare di. Misi haré, îsimirosa'rada hâ te tâma 're hâimana u'âsi. ³⁰ Duréihâ, aihî'rata norî wa'wa hâ 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hâ te te 're wapari za'ra mono âna, ma tô aré 're hâimana za'ra, zudezu'ô norî hâ. Tane nherê, zudezu norî hâ 'Re ihâimana u'âsi mono si te te 're sazei pese za'ra mono ô wa, ma tô oto ai'âma 're pê'ézé za'ra wa'wa, ai'âma 're sib'a'uwê za'ra wa'aba mono da, zudezu'ô 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê. ³¹ A norî wa'wa hâ aré asimipari âna 're anomro aba mono nherê, ai'âma 're îpê'ézé za'ra wa'aba mono ne, te za oto duré zudezu norî âma zama 're pê'ézé 'Re ihâimana u'âsi mono hâ, po're âna duré ta norî hâ tiwi 're hâimana za'ra mono nherê. ³² 'Re ihâimana u'âsi mono wi, danhimipari âna 're danomro mono wa, ma tô te te siwi 're da'awê'ô pese, dawasédé hâ te te da'âma 're î'ab'madâ'â mono hawi. Dazazéb 're, da te 're danheme mono wa, apâ dasi'uihâ na 're îdawairébé waihu'u mono ô ne, dawasété hawi 'râwi 're dasisô'reptui waihu'u za'ra mono ô di. Taha na, dasi'uihâ na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tô te te siwi 're da'awê'ô. Uburé da'âma 're pê'ézé mono da, ma tô âne hâ te te dama 're apisutu, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ.

Îwaihu'u pese na 'Re ihâimana u'âsi mono wasu'u

³³ 'Re ihâimana u'âsi mono hâ uburé da'âma 're îsiwamri mono zé hâ tâma sa'êtê uptabi di, te te dama 're î'ab'manharî wê mono zéb da hâ. Îwaihu'u pe hâ tâma sa'êtê uptabi di duré. E 'wa hâ te za marî hâ te te sima 're î'apîsutu mono zé hâ tiwi waihu'u. E 'wa hâ te za duré tiwi waihu'u, uburé marî hâ te te 're î'ab'manharî mono zé hâ. ³⁴ Duréihâ Iza'iza hâ ma tô âne na âma rob'ui'éré: “E 'wai ma, Wanhîb'apito nhimirosa'rada hâ waihu'u pese di.

E 'wa hâ roti na tâma îwa'râmi'wa da hâ, te 're hâimana. Robaba di.”

³⁵ Wahi'rata hâiba amo hâ ma tô duré âne na âma rob'ui'éré, Zo na îsisi hâ:

“Re ìhâimana u'âsi mono si, roptede'wa 're hâimana mono nherê, e niha te za ni'wa hâ marî hâ tâma tisô, îwa'râmi marî na te te tâma îwa'âbâ da hâ. Æne hâ robaba uptabi di, tâma hâ.”

Æne ma tô Zo hâ rob'ui'éré, duréihâ.

³⁶ Re ìhâimana u'âsi mono si ma tô uburé te te aropoto, sima. Taha wa, te uburé marî hâ te te 're ab'madâ'â, tiwaihu'u pese na. Æne wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, aihîni, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

12

'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're ìdasisômri za'ra mono zé wasu'u

¹ Ìsisânawâ norî, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ e wa'âma 're pê'ézé mono ô di, wa'âma 're ìsiwârî mono zéb da hâ. Wa'âma 're ìpê'ézé mono zé hâ, tâma sa'êtê uptabi di. Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa, âne na hâ. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, te za 're asisômri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna. Taha ma si, te za aiwê uptabi na tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, te te 're ai'madâ'â wê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Æhâ zarina, âma 're anomro wê u'âsi aba mono wamhâ, taha si tô sena, âma 're ì'aiwata za'ra wa'aba mono zé hâ. ² Ti'ai âma dahâimana wasété na 're ìdanomro mono norî âma hâ, 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono wi si, te za 're ìrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wê na si, aipê'ê 're, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hâ te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zép tém na si, oto 're anomro aba mono da. Tawapsi te za 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te aima 're ìpisutu za'ra wa'aba mono hâ asina 're ìwaihu'u pese za'ra wa'aba mo, marî ìwê si tâma 're ì'manharî za'ra wa'aba mono zém na hâ.

³ 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ tinhimizawi pese zéb zarina, ma tô ìpisutu, ìsadawa wasu'u'wa na oto 're ìhâimana mono da. Taha wa, wa za oto âne na aima roti pese za'ra wa'wa. Dama aipire na, duré dama aiwê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô nherê, 'râwi aipire na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa, ôhō âma si oto 're anomro aba mono da. Tane nherê, aihîni ìsazei'wa, asiré 're anomro aba mono nherê, ni'wam norî si te ìsazei pese 'wa hâ 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norî hâ ìsazei prâi 'wa, te 're hâimana za'ra. ìsazei prâi 'wa norî hâ 're sazei pese za'ra wa'aba mono newa, 'râwi asi'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 're sazei pese za'ra wa'aba mono ô nherê.

⁴ Dahâiba misi nherê, dahâiba na hâ marî hâ dama 're ìhâimana za'ra mono hâ ahâ di, tite mono bâ te te 're ìromhuri za'ra mono zéb da hâ, dapara hâ duré danhib'rada hâ, duré dato hâ, uburé ìré 're ìdahâimana za'ra mono hâ. ⁵ Tane hâ wa oto wa norî hâ wasiré ìsazei'wa norî hâ Cristuhu âma, wa'ahâ nherê, 're wahâimana za'ra, simisutu. Dahâiba misi nherê, dahâiba na marî hâ ahâ na dama 're ìhâimana za'ra mono hâ, tite mono bâ te te 're ìromhuri za'ra mono ne, wa oto wa norî hâ wasiré ìsazei'wa norî hâ wanhimiromhuri mono bâ sipu'u pese na, wa te 're romhuri za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, dahâiba misi 're ìdahâimana za'ra mono ne, simisutu wasiré 're wahâimana za'ra mono wa oto.

⁶ Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ simizawi pese uptabi wa, romhuri te te wama 're ì'apisutu mono zéb zarina, wasipu'u pese na, wa za wa te tâma 're romhuri za'ra, wate mono bâ, âma 're ìwasipawaptob za'ra mono zéb da hâ. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ìsazei'wa norî ma si te te âma 're ìrowasu'u za'ra mono zéb da, te te sima 're wa'apisutu mono wamhâ, taha zarina si, wa za tô âma 're wasipawaptob u'âsi za'ra. Ìsimiroti zarina si,

wa za wa te 're sadawa wasu'u za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ ma. ⁷ Duré ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa da, te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za tũ taha zarĩna si te te tãma 're dapawaptob u'ãsi za'ra. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te za tũ ta norĩ zama ĩsarina si te te ãma 're dapawaptob za'ra. ⁸ Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te sima 're apisutu mono wamhã, te za ĩsazei'wa norĩ ma, ĩsimiroti zarĩna si te te 're rowahutu za'ra, te te 're wapari za'ra mono wa, pẽ'ẽ toi u'ãsi, ãma 're hãimana za'ra mono da, siptete sina. Duré ni'wam norĩ hã tinhibrom na dama 're sũprub za'ra mono da, te te sima 're apisutu mono wamhã, te za tũ ta norĩ hã dawi 're sũti za'ra mono ãna, dama ãma 're sũprub za'ra, sa'ẽtẽ na. Duré ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa da, te te 're apisutu mono wamhã, te za tũ simi'ẽ na te te 're 'madã'ã u'ãsi za'ra, ta norĩ zama. Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za da'ãma 're pẽ'ẽzẽ za'ra, dahãzẽ ré norĩ ãma, duré dawi 're ĩrobzei'õ za'ra mono norĩ ãma. To sina, te za ãne zarina te te 're dapawaptob za'ra, ta norĩ hã. ãne wa za wa te wasima 're rob'ma'wamarĩ, romhuri mono bã, dahãiba hã misi nherẽ, dahãiba na marĩ hã ahã na dama 're ĩhãimana za'ra mono hã tite mono bã te te sima 're ĩromhuri za'ra mono ne.

⁹ Taré asimizawizẽ hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono tũ da, te za tũ sena asimizawĩ pese zẽ hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'wa. Uburẽ marĩ wasẽtẽ nhiti, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'õ pese za'ra wa'aba mono sina. Uburẽ aihãimanazẽ ĩwẽ na si te za oto 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ¹⁰ Dasisãnawãĩ uptabi hã 're ĩdasisawĩ pese za'ra mono ne, te za a norĩ wa'wa hã 're asisawĩ pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu ãma asisãnawãĩ oto asirẽ 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa. Te za duré 're asiwazẽ pese za'ra wa'aba mo. ¹¹ Aiwa'a ãna, te za duré 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Wanhib'apito ma si, te za asimi'ẽĩ uptabi na 're ĩromhuri u'ãsi za'ra wa'aba mo, aihãiba tiwi 're sawi za'ra wa'aba mono ãna. ¹² Uburẽ marĩ ĩwẽ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, za te te wama 're ĩ'apisutu mono zẽb zũ, wa za sũ 're wanhimipari za'ra mono sina, 're wahãimana za'ra, wato sina. Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherẽ, te za asiptete sina ãma 're anomro u'ãsi aba mo. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'ãsi aba mo. ¹³ Asirẽ ĩsazei'wa norĩ wi, marĩ zũ tiwi 're ĩrowaptã'ã za'ra mono zẽb zarĩna, te za asimarĩ na 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré darob amoi hawi atẽme 're sihutu aba mono wamhã, te za sũ 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asirẽ ĩsazei'wa norĩ zũ hã, asõrõwa u 're 'mazasi za'ra wa'aba mono da.

¹⁴ Duré Zezusihi zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasẽtẽ za'ra wa'aba mono wamhã, ãne wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're dahãiba 'ru za'ra wa'aba mono õ di za, te te 're da'ahã za'ra mono da. Rowẽ hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono da si, te za da'ãma tãma 're aimreme zusi aba mo. ¹⁵ Ni'wam norĩ hã toi uptabi na 're hãimana za'ra mono wamhã, ĩsine te za 're atoi uptabi za'ra wa'aba mo, ĩsirẽ. Duré ni'wam norĩ hã pẽ'ẽzẽ uptabi na 're hãimana za'ra mono wamhã, ĩsine te za duré aipẽ'ẽzẽ uptabi na ĩsarina 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Duré simisutu te za asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo, asirẽ ĩsazei'wa nherẽ, asisada 're rosa'rata wasẽtẽ za'ra wa'aba mono tũ da. Duré aiwẽ na 'rãwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama ĩpire norĩ zapari, marĩ na romhuri wapu na da te dasima 're ĩromhuri za'ra mono zẽ hã asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 're

'manharī za'ra wa'aba mono tō da, ta hā wapu nherē. Duré asiré norī nhipai u aiwaihū'u pese na 'rāwi asi'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za.

¹⁷ Duré da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, asa dama āma 're wa'rāmi wasété za'ra wa'aba mono ō di za. Marī īwē si 're ī'manharī za'ra wa'aba mono na si, te za asima 're asōpre u'āsi aba mo, Isazei'wa 're anomro aba mono wa, da te ai'āma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tō da. ¹⁸ Asada 're dahāimana za'ra wa'aba mono nherē, rowē na si dasiré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, te za asina 're irosa'rata wē u'āsi za'ra wa'aba mo. ¹⁹ Duré nimahā na, da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono upana asi'uihā na 'rāwi 're asi'ruiwa'ābā za'ra wa'aba mono ō di za. Taha si, tinhimihāzēm na te te 're ai'ruiwa'ābā za'ra wa'aba mono da, te za ōhō si 're ī'madā'ā za'ra wa'aba mo. Duréihā āne na ma tō Wanhīb'apito mreme na rob'ui'éré, Mozési hā:

“Wa hā īsiwaprosi, wa za te 're da'a'ruiwa'ābā. Īwétési, wa za te dama āma 're awa'rāmi, marī, da te 're ī'manharī wasété za'ra mono zēm na hā.”

Āne duréihā Wanhīb'apito mreme na rob'ui'éré wasu'u hā, ībaihā na hā.

²⁰ Duré āne 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti amo na rob'ui'éré wasu'u hā: “Asitob'ru norī hā mra te te 're sépata za'ra mono wamhā, īsa na te za 're īpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu wamhā, te za tāma 're ī'ōb za'ra wa'aba mo. Āne zarina, asitob'ru norī ma, 're 'manharī wē za'ra wa'aba mono wamhā, ta norī hā 'rāwi 're siwaihū'u za'ra mono wa, te za aima 're siséb za'ra wa'wa.”

Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'éré wasu'u hā. Āhā zarina si te za dama 're ī'manharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norī wa'wa hā 'rāwi asi'uihā na 're asi'ruiwa'ābā za'ra wa'aba mono ō di za. ²¹ Āhā wasu'u na, wa za oto īnhimirowasu'u na hā aima 'rāsutu za'ra wa'wa. 'Rāwi dasi'uihā na 're īdasi'ruiwa'ābā za'ra mono zēm na hā da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono ō di za. Marī īwē si te za dama 're ī'manharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo, taha na dahāimana wasédé hā dawi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina, tō sena oto ai'āma 're dasiwadi za'ra wa'aba mono da.

13

Ti'ai āma dama ĩpire norī nhimiroti, da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da na rowasu'u

¹ Ti'ai āma dama ĩpire norī hā, rotī'wa norī hā si'uihā na 're sipisutu za'ra mono ō di, dama 're si'apito za'ra mono da hā. 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're ī'apisutu mono zarina si, te dama 're hāimana za'ra uburē. Taha wa, te za uburē aihīni 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti hā. ² Ni'wam norī hā dama ĩpire norī nhimiroti te te siwi 're wē'ō za'ra mono wamhā, taha si te te siwi 're wē'ō za'ra mono ō di za. Ī'u'ābā te za duré 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're ī'apisutu mono zé hā te te siwi 're wē'ō za'ra. Āne hā ni'wam norī te te 're 'manharī wasété za'ra mono wamhā, 'rāwi te za si'uihā na te te sisada 're sani za'ra, ti'ai āma dama ĩpire norī nhimihāzé hā, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa para. ³ Āne, marī te te 're ī'manharī wasété za'ra mono norī si, te za dama ĩpire norī nhimihāzé ma, 're pahī za'ra. Tanei ō di, marī te te 're ī'manharī wē za'ra mono norī hā. Dama ĩpire norī ma, 're pahī za'ra mono ō di za. Taha wa, te za īwē si 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, dama ĩpire norī ma, tāma 're aipahī za'ra wa'aba mono āna, 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za te te 're aiwēsāmri za'ra wa'wa, ti'ai āma dama rotī'wa norī hā. ⁴ Ta norī hā te 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra, īwē na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, rowē na 're asimroi

wa'aba mono da. Tane nherē, marī īwasété si 're 'manharī u'āsi za'ra wa'aba mono wamhā, te za tō tāma 're aipahi za'ra wa'aba mo. E marī wa. Dama ĩpire norī hā tō sena siptete uptabi wa, te te 're ĩdahā za'ra mono zéb da hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, te ĩsimipari'ō norī hā te te 're hā za'ra. ⁵ Āne wa, te za uburé ti'ai āma dama roti'wa norī nhimiroti hā 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, asimipari'ō wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're aiwē'ō pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te 're aihā za'ra wa'aba mono tō da. Duré 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, tāma āma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mono na, aipē'e 're asimirosa'rata na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, te za ĩsarina dama ĩpire norī nhimiroti hā 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

⁶ Taha wa, dama ĩpire norī nhimipisutuzéb zarina te za duré rob'uprazé hā syry na tāma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, ti'ai āma dama ĩpire norī ma. E marī wa. Dama ĩpire norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra mono wa. ⁷ Taha wa, te za tō ĩsarina tāma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, aipawa'ābāzé hā duré uburé marī uprazé hā. Te za duré tāma 're aihāimana prédub za'ra wa'aba mo, dama roti'wa norī ma.

'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zé wasu'u

⁸ Wa'ābā āna, dawī 're ĩrowaibui wa'aba mono zém na hā, taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono ō di za. Te za dama āma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asimizawizém na si te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re dazawi pese za'ra wa'aba mono wamhā, uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'érézém na te za asina tāma āma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo. ⁹ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Mozésihi ma, te te ĩwaihu'uzéb zarina te te āma dama ĩrob'ui'érézē hā, āne:

“Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za. Duré 're danhimroi wa'aba mono ō di za. Duré dawī 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ō di za. Duré marī ĩwē hā dawī 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za.”

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā, dahāimanazé mono bā. Ā norī hā, duré aimawi hā ĩsimiroti hā ahā uptabi nherē, simisutu haré te wasu'u ĩsimiroti hā, āne:

“Te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, duré aihāimanazé hā 'rāwi asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne.”

Āne ĩsimiroti hā sa'ētē uptabi nherē, misi ĩsimiroti hā te wasu'u, simisutu haré. ¹⁰ Ni'wam norī hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, marī hā ĩwasédé hā te te dama 're 'manharī waihu'u za'ra mono ō di za. Taha wa, ni'wam norī hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, ta hā uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'madā'ā pese 'wa, te za 're hāimana za'ra.

¹¹ Zezusi hā we apā wazō ĩmorizéb u hā romhuture di oto, te te ĩwanho'reptu za'ra zé hā te te oto wama ĩ'rāsutu za'ra da hā. Cristu hā duréi, wa te wasina 're ĩumnhasi na'rata za'ra mono hawim nherē, romhuture di oto, wama hā. Taha wa, te za oto asimiza'rese 're aihāimana za'ra wa'aba mo, darési āna 're ĩdanhotō za'ra mono ne, asimiza'rese āna 're aihāimana tō za'ra wa'aba mono da. Āne na ti'ai āma 're ĩwahāimana hutu za'ra mono zé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Āne wa, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo.

¹² Robra ĩsi'utōrizéb u hā romhuture di oto, ti'ai āma ré dawasédé, da te 're ĩmanharī za'ra mono hā. Tāibā za oto. Cristu hā we apā morī wapsi, rowa'a si te za oto 're hāimana u'āsi, robra wa'rāmi. Taha wa, robra 'rowi dawasédé, da te 're ĩmanharī za'ra mono ne, 're wanomro mono ō di za oto. Wawasédé

hã wa za oto wa te 're sahôri pese za'ra. Duré Zesusihi nhimirowa'a na si wa za 're wanomro, robra wi wanhiptete sina âma 're İwahâimana za'ra mono zéb da hã, danhimnhi'âsi na dawî 're İdasisôpa za'ra mono ne. ¹³ Wawasété âna, wa za oto 're wanomro wê, rowa'a na 're İdanomro mono ne. Âzé wa te dame 're âhuri mono ô di za, dato İwasété u 're dasi'râ'ôtô mono wa, siwa'ru da te 're İ'âhuri mono ne, 're wa'râ siwamnari tô za'ra mono da. Duré siwa'ru wahâimanazé İwasédé hã wa te 're 'manharî u'âsi za'ra mono ô di za, pi'ô na aibâ na zama. Duré marî na 're İwasiwê'ô za'ra mono hawî, wa te wasîma 're nharî za'ra mono ô di za. Duré marî na 're wasîruiwapari za'ra mono ô di za. ¹⁴ Siwa'ru 'râwi asîma İwézéb zarîna, aipê'ê 're asimîrosa'rata wasété aba na âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Wanhîb'apito Zezu Cristu 're İmorîzém na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, İsîne.

14

İsazei'wa nherê, sib'uware na 're İnomro mono norî wasu'u

¹ İsazei'wa nherê, sib'uware na 're İnomro mono norî zô, te za asitême sô 're aihâsi aba mo. İsimîrosa'rata za'ra hã aimawî nherê, aiwab ô nherê, tâma 're nharî wasété za'ra wa'aba mono ô di za. Tane nherê, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo. ² Ni'wam norî hã İsazei'wa norî hã uburé tisazéb zô te 're sôpré, te te 're huri mono da, romnhi zô zama, 'Re İhâimana u'âsi mono te te tiwî 're İsawî za'ra mono ô na, 'râwî 're İsisaze za'ra mono zéb zarîna. Tane nherê, ni'wam norî hã İsazei'wa nherê, te za romnhi hã te te siwî 're wê'ô za'ra, te te 're huri mono tô da, 'Re İhâimana u'âsi mono te te tiwî 're sawî za'ra mono newa. ³ Taha wa, ni'wam norî hã uburé romnhi te te 're İhuri mono norî hã te te siwî 're wê'ô za'ra mono ô di za, romnhi na dame 're İsaihuri mono ô norî hã. Duré ni'wam norî, romnhi na dame 're İsaihuri mono ô norî zama, te te siwî 're wê'ô za'ra mono ô di za, uburé siwa'ru romnhi te te 're İhuri mono norî hã. E marî wa. 'Re İhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're awêsâmri ô norî hã, romnhi na dame 're İsaihuri mono ô norî me. ⁴ E a norî wa'wa hã İsib'apito za'ra wa'aba bâ, te za marî tiwî 're İwê'ô za'ra wa'aba mo, İsib'apito upana. Taha si te za te 're waihu'u za'ra, İhâimana wasété na, duré İhâimana wê na zama. Tawamhã İsazei'wa norî hã te za siptete u'âsi 're hâimana za'ra. E marî wa. Wanhîb'apito 'Re İhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te 're siptete u'âsi za'ra mono wa.

⁵ Ni'wam norî hã İsazei'wa norî hã te 'râwî te te si'âma 're rosa'rata za'ra, nîma hã bâdâ hã romhuri'ôzé hã İwa 're İrere'e mono sidâpâsi, bâdâ dama 're İpire za'ra mono zém na hã. Duré ni'wam norî, İsazei'wa norî hã te te da'âma 're rosa'rata za'ra asa, aiwapsî bâdâ hã uburé dama 're hâimana za'ra mono nherê, âma 're İdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ate wa'aba mono bâ romhuri'ôzé bâtâ mono na asimîrosa'rata mono bâ te za asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tô ôhô na si. ⁶ Ta norî hã nîmahã bâdâ hã romhuri'ôzé hã dama 're İpire za'ra mono zém na te te si'âma 're İrosa'rata za'ra mono norî hã, Wanhîb'apito âma 're wata za'ra mono da, te âne te te 're 'manharî za'ra. Duré ni'wam norî hã uburé siwa'ru romnhi te te 're İhuri mono norî hã te âne te te 're 'manharî za'ra, Wanhîb'apito 'Re İhâimana u'âsi mono âma 're wata za'ra mono da, dasa na dama 're sôpru mono wa. Duré ni'wam norî hã romnhi na dame 're İsaihuri mono ô norî hã, te âne duré te te 're 'manharî za'ra aiwa, 'Re İhâimana u'âsi mono âma 're wata za'ra mono da, waihu'u pese wa, duré sôprub uptabi wa. ⁷⁻⁸ Wasi'uîhâ na 'râwî wahâiba misire nherê, wasîna 're wahâimana za'ra mono ô di za. Wanhîb'apito te te wama 're İ'apisutu mono zéb zarîna sî, wa tâma 're wahâimana za'ra. Duré

wasi'uihâ na bâdâ hã wadâ'âzé hã wa te wasima 're pisutu waihu'u za'ra mono õ di za. Wanhîb'apito te te wa'âma 're î'apisutu mono zéb zarina si, wa za 're wadâ'â za'ra, õhõ ma. Taha wa, wahâiba ré 're wahâimana za'ra mono ré, duré oto 're wadâ'â za'ra mono wamhã, îsib'a'uwê, wa za 're wahâimana u'âsi za'ra, simisutu. ⁹ Cristu hã dâ'â nherê, ma tó apâ hâiwa'udu, hâiba ré 're îhâimana za'ra mono norî nhîb'apito da hã, duré 're îdâ'â za'ra mono norî nhîb'apito da zama. Uburé îsazei'wa norî nhîb'apito da, ma tó hâiwa'udu apâ. Taha wa, wa îsib'a'uwê 're wahâimana u'âsi za'ra oto, simisutu. ¹⁰ Tane nherê, e marî wa, te bété asisânawã norî hã 're îwê'õ za'ra wa'aba mo, asiré îsazei'wa 're anomro aba mono nherê. E marî wa, te 're î'ruiwaparî u'âsi za'ra wa'aba mo, asisânawã nherê. Niwapsi wa za uburé 'Re îhâimana u'âsi mono nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahâimana wê na, wahâimana wasété na zama. Tamep si za te te da'awê'õ na dâ'âsina, asi'uihâ na 're asiwê'õ pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'ab ré. ¹¹ Duréihã 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tó âne na âma rob'ui'éré, îmreme na:

“Wa hã uburé Danhîb'apito, tó sena 're îhâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré tó sena aima îsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, wa duré tó sena aima ropisutu za'ra wa'wa. Âne, wa aima ropisutu za'ra wa'wa. Niwapsi te za a'uwê mono bâ dahi'râtîtõ înhõ're îma ana ni, dama îpire uptabi wa. Tawamhã tame dapoto mono bâ te za înhisi za'ra ni, înhisi na 'Re îhâimana u'âsi mono na.”

Âne ma tó îbaihâ na âma rob'ui'éré, 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré'wa hã.

¹² Tamep si, wa za oto wasi'uihâ na tâma wasiwasu'u za'ra ni wahâiba mono bâ, ti'ab ré wahâimanazém na, uburé marî hã wa te 're î'manharî za'ra mono zém na hã.

¹³ Taha wa, wasiré îsazei'wa nherê, 're îwasiwê'õ za'ra mono zé hã wa za oto rême pese za'ra ni. Âne zô si, te za asina 're asôpré wa'aba mo, marî îwê hã 're î'manharî za'ra wa'aba mono zéb zô. Marî hã 're 'manharî za'ra wa'aba mono ré, asiré îsazei'wa norî hã te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marôpârî tó za'ra mono da, te za marî îwê si 're î'manharî u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Wa hã Wanhîb'apito Zezusihi âma 're îhâimana mono wa, wa tó îsina waihu'u sena na, uburé dasa hã îwê na hã, duré îwasété õ na si. Tane nherê, ni'wam norî hã te za âne hã te te âma 're rosa'rata upa za'ra: “Â hã romnhi hã, wasétére di. 'Re îhâimana u'âsi mono ma hã wê õ di, wa te 're îhuri mono da hã.” Âne hã ni'wam norî hã te te âma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, õ norî ma si, romnhi hã wasété di tó. Tane nherê, te te siwi 're wê'õ za'ra mono nherê, te te 're huri mono wamhã, dawasété te wasu'u. ¹⁵ Âté marî dasa hã te za 're îhuri aba mo, asiré îsazei'wa norî te te siwi 're îwê'õ za'ra mono hã. Tawamhã, 're huri aba mono wamhã, 'Re îhâimana u'âsi mono te te dawî 're awê'õ mono newa, âté te za âne na tiwi 're îrobzei'õ za'ra wa'aba mo, tó õ norî wi hã. Âne wamhã, asimizawî pese zé hã tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Tâma sawi uptabi za'ra wa, ma tó Cristu hã sada tidâ'â za'ra. Taha wa, romnhi hã asiré îsazei'wa norî te te 're îwê'õ za'ra mono hã, 're huri aba mono õ di za, 're huri aba mono wa, ta norî hã asa na tiwi 're îrobzei'õ za'ra mono zéb zarina, tiwasété na 're îsi'marôpârî za'ra mono na 're si'utôrî tó mono da. ¹⁶ Âne hã marî hã aima wasété aba õ nherê, 're 'manharî za'ra wa'aba mono õ di za, da te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono tó da. ¹⁷ E marî wa. 'Re îhâimana u'âsi mono hã îsazei'wa norî âma 're îsib'a'uwê mono zé hã, dasa hã da te 're îwê'õ za'ra mono zé, te te wasu'u õ di. Uburé marî hã da te 're î'âhuri mono zéb zama te te

wasu'u ò di duré. E marĩ te wasu'u tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwẽ mono zé hã. Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ìdanomro wẽ mono zé, te wasu'u. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipẽ'êzani na te te 're ìda'apawapto mono zéb zarina, rowẽ uptabi na 're ìdanomro mono zé, te wasu'u, dato sina. ¹⁸ Æne na ni'wam norĩ hã Cristuhu ma, te te 're romhuri wẽ za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za te te sina 're rowẽ zani za'ra, uburé 're ìhâimana wẽ za'ra mono zém na. Tawamhã te za duré da te 're wêsãmri za'ra, ti'ai âma ré.

¹⁹ Taha wa, rowẽ na wasiré 're ìwahâimana za'ra mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré. Wanhib'apito âma wahâimana nhiptete u'âsi 're wanomro mono da, 're ìwasipawapto za'ra mono zém na, wa za duré 're wanomro u'âsi. ²⁰ Tawamhã dasa siwa'ru 're huri aba mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, danhiptete sina âma 're ìdanomro mono zéb da, te te da'âma 're ìromhuri wẽ mono zé hã tiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono tó da, âtê 're huri aba mono ò di za, siwa'ru dasa hã, romnhi hã. Tô sena uburé dasa hã ìwẽ si da te 're ìhuri mono da hã. Tane nherê, dasa hã siwa'ru 're huri aba mono ré, asiré ìsazei'wa nherê, sib'uware na 're ìnomro mono norĩ hã te te 're ai'madá'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marõpãri za'ra mono wamhã, tawamhã, aiwasédé te za tô 're ìmanharĩ za'ra wa'aba mo. ²¹ Taha wa, romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono ò di za, duré uwa 'rã wa'u ìsé hã 're âhuri aba mono ò di za, taha zarina asiré ìsazei'wa norĩ hã tiwasété na apã 're si'marõpãri tó za'ra mono da. Duré siwa'ru marĩ aimawimhã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, ni'wam norĩ hã tiwasété na apã 're si'marõpãri tó za'ra mono da, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ò di za. ²² 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te âma 're awaihu'u mono da, te za 'rãwi asima si âma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo, siwa'ru romnhi 're huri aba mono wa, âma 're ìupa za'ra wa'aba mono ò zém na hã. Ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru, tisa te te sima 're ìwẽ uptabi za'ra mono zéb zarina, te te 're ìhuri mono na, 're siwẽ'ò za'ra mono ò wamhã, ìpẽ'ê 're tâma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Duré ni'wam norĩ hã siwa'ru dasa hã te te siwi 're ìwẽ'ò za'ra mono zéb zarina, te te 're ìhuri mono ò na, 're siwẽ'ò za'ra mono ò wamhã, ìpẽ'ê 're tâma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za duré, ãne hã aiwa. ²³ Tane nherê, ni'wam norĩ hã romnhi siwa'ru te te 're huri mono nherê, 'rãwi âma 're siwawã za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za te te 're wẽ'ò za'ra, tisa na 're ìsiwawã za'ra mono zéb zarina. Tane hã marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherê, 'rãwi âma 're wasiwawã za'ra mono wamhã, taha na wa za wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra.

15

Ìsazei'wa norĩ, prèdup sina 're ìsipawapto za'ra mono zé wasu'u

¹ Wa norĩ hã wanhiptete sina, Wanhib'apito âma, wa te 're ìsasõmri u'âsi za'ra mono norĩ hã, marĩ, wa te wasima 're ìwẽ za'ra mono zéb zarina si, wa te 're 'manharĩ za'ra mono ò di za. Wasiré ìsazei'wa nherê, hâimana nhib'uware na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, wa za wa te 're pawapto za'ra, hâimana nhiptete na wasiré âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ² Wasiré ìsazei'wa norĩ hã marĩ te te sima 're ìwẽ za'ra mono zéb zarina, wa za wa te âma 're sazei pese za'ra, marĩ ìwẽ na si, wa te âma 're pawapto u'âsi za'ra mono da, hâimana prèdup sina oto âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ³ Cristu hã bété, ti'ai âma 're morĩ ré hã, e sima si ma tô tihâimanazéb da hã 're si'madá'â. Mare di. 'Rãwi tihâimanazém na si, 're si'madá'â mono ò di. Æne na duréhã ma tô ni'wa hã ìwasu'u na âma rob'ui'ére siro:

“Īmama, ni'wam norī hā te te ai'āma 're ĩwasété za'ra mono norī hā ma tō ai'u'ábā ĩāma zama te te 're wasété za'ra. Tane nherē, aimawi 're ĩhāimana mono zéb da hā, te ĩsima pisutu ō di, ĩsi'uihā na hā.”

Āne na ma tō duréihā ĩbaihā na āma rob'ui'ére, ĩwasu'u na hā. ⁴ Uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hā, e taré ma tō tinhimiroti hā te te dama 're apisutu, da te āma 're ĩrob'ui'ére za'ra mono zéb da hā. Mare di. Taré te te dama 're apisutu mono ō di. ĩsimiroti hā wa te 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tō āne hā te te dama 're apisutu. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hā wa te 're sōré u'āsi za'ra mono wamhā, wanhiptete sina wa za āma 're wahāimana u'āsi za'ra, marī na uburé wa te 're robzépata za'ra mono nherē. Wa te 're sōré u'āsi za'ra mono wamhā, te za wama 're rowē za'ra, wawi 're robzei'ō za'ra mono āna, 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da hā. Ōhō umnhasi sina, wa za tō āhā zarina si 're wahāimana za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'rata 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zéb zō, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. ⁵ 'Re ĩhāimana u'āsi mono si dapisutu'wa hā, uburé marī na da te 're robzépata za'ra mono nherē, danhiptete sina āma 're ĩdahāimana u'āsi za'ra mono da hā. Taha si te te sina dama 're ĩ'arowē zani mono hā, dawī 're robzei'ō za'ra mono āna, āma 're ĩdahāimana za'ra mono zéb da hā. Taha wa, wa tō te ĩsima 're aiwē za'ra wa'ra, ta hā aihīni te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiré ĩsazei'wa norī hā simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da oto, Cristu Zezusi 're ĩmorī wē zéb zarina. ⁶ Asimirosa'rata na 're asisazei u'āsi za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama āma simisutu u'āsi, āma 're aiwata za'ra wa'aba mo.

Zudezu'ō norī hā, Cristuhu wasu'uwē te te oto ĩwaihu'u za'ra zé wasu'u

⁷ Cristu hā sitēme te te 're ĩ'aiwaibui wa'aba mono ne, te za aihāiba zō asisō 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're dawata u'āsi za'ra mono da, te za āne asima 're ĩmanharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo. ⁸ Cristu hā ma tō we ti'ai u datēme mo, zudezu norī hā te te 're apawapto mono da, duréihā zudezu norī hi'rata ma, dama ĩpire za'ra norī ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma 're ĩropisutu za'ra mono zéb zarina, te te dama āma 're a'uwaimrami mono da, duré uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama āma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na, tō sena na da te āma 're waihu'u pese za'ra mono da. ⁹ Duré zudezu'ō norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩpē'ēzé mono zé hā te te oto sina 're waihu'u za'ra mono wa, āma 're wata za'ra mono da, ma tō we Cristu hā zudezu norī u satō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Duréihā āne rob'ui'ére na ĩwasu'u hā:

“Wa hā zudezu'ō norī siré 're ĩhāimana mono ré, wa za ĩsiré za'ra, ai'āma 're ĩwata u'āsi.

Īnho're na zama, wa za duré ai'āma 're ĩwata u'āsi.”

¹⁰ Duré rob'ui'ére amo na ĩwasu'u hā, āne:

“A norī wa'wa hā zudezu'ō na 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpé simisutu asiré atoi uptabi na, āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī me.”

¹¹ Duré rob'ui'ére amo na ĩwasu'u hā, āne:

“Zudezu'ō na 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpé Wanhib'apito āma si 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mono, uburé aipoto mono bā 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā.”

¹² Iza'iza hā ma tō duré āne na āma rob'ui'ére siro:

"Niwapsi te za Zéséhé nhihudu hã we datême wi, apito Dawihi mama nhihudu hã.

Wei wisi wapsi, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma pisutu, zudezu'ô norĩ nhib'apito, 're hâimana mono da oto, daro mono bâ.

Tawamhã ta norĩ hã te za te siwi 're umnhasi, marĩ ìwê hã te te tâma 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te tâma âma 're ì'uwaimrami za'ra mono zém na hã."

Âne duréihã Iza'iza hã te te âma ìrob'ui'éérézê hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzém na. Â hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzém na, ma tó oto dama âma uwaimra.

¹³ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese wa, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi, marĩ ìwê hã te te wama 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina, za te te wama âma 're ì'a'uwaimrami mono zéb zô, wa te wasiwi 're umnhasi za'ra mono sina, sô 're wanhimipari u'âsi za'ra mono da. Taha wa, wa ai'âma tâma 're ìmreme u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi na 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré rowê si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Ìpê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, marĩ ìwê uptabi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za te te aima 're ìsôMRI za'ra wa'aba mono zéb zô, asiwi 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono zém na, râwi asima âma 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, wa tó te ìsima 're aiwê za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na te te 're ìda'apawapto mono zé wasu'u

¹⁴ Ìsisânawã norĩ, wa hã wa tó ai'âma waihu'u pese za'ra wa'wa, asimizawi pese sina oto 're anomro wê wa'aba mono zém na hã. Duré aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne hã wa tó duré ai'âma waihu'u pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito nhimiroti na oto asima 're ìroti waihu'u pese za'ra wa'aba mono zém na zama. ¹⁵⁻¹⁶ Tane nherê, âhãna ìnhimi'ui'ére na, wa tó sô'awi aima rowasu'u za'ra wa'wa, ìsina ìpahi âna, rowasu'u ahã na te âma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Te aiwi udã waihu'u za'ra wa'aba âna, wa tó ìnhimi'ui'ére na hã aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sôprum na te te ìpisutu wa, Cristu Zezusihi ma si te oto 're romhuri mono da, zudezu'ô norĩ hã te tâma 're apawapto mono da. Sasedoti norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te da'âma 're ìromhuri za'ra mono ne, wa duré wa hã zudezu'ô norĩ âma te 're romhuri u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, Zezusihi wasu'u wê na te 're pawaptob za'ra mono wa, te te 're ìsaze za'ra mono zéb zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're wêsãmri za'ra mono da. 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani nhimipisutuzéb zarina, ta norĩ hã ìsib'a'uwê oto 're nomro mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìwêsãmri za'ra mono zéb da hã, wa âne na hã te tâma 're romhuri u'âsi. ¹⁷ Cristu Zezusihi âma si oto 're ìhâimana mono wa, wa 're ìsi'uze, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, te 're ìromhuri mono zém na hã oto. ¹⁸ Te 're ìrowasu'u wê mono zéb zarina, duré te 're ìromhuri wê mono zéb zarina ma tó zudezu'ô norĩ hã te te 're wapari pese za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã ìsi'uihã na ìwaihu'u pese na te 're ì'ab'manharĩ wê mono na, wa za dama ìsina 're ìwata. Mare di. Âne hã ì'uwababa ô di. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tó te tâma 're romhuri u'âsi za'ra, ìwasu'u wê na hã. ¹⁹ 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ìpawapto mono zém na si, wa tó marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'ô hã te dama 're ab'manharĩ, zudezu'ô norĩ hã tó sena te te 're saze za'ra mono da, ta norĩ hã. Zeruzarê hawi, Iririza u 're ìmorĩ ré, wa tó daza'ruĩ mono bâ te dama 're rowasu'u, Cristuhu

wasu'uwê na hã. ²⁰ Wa hã wa tô âne hã te ïsima 're rosa'rata u'âsi, Cristuhu wasu'uwê hã zahadu dapo're na da te 're ïwapari za'ra mono ô nori u si, 're ïmorî da, daza'rui mono bâ ïwasu'uwê na te âma 're da'apo're pu'u mono da. Wanhîb'apito wasu'uwê na danhimi'u'êi 'rata u 're ïzasi tô mono da, wa tô âne na te ïsima 're rosa'rata u'âsi. ²¹ Durêihã Iza'iza hã ma tô âne na Cristuhu âma rob'ui'ére:

“Ni'wam nori ma, ïwasu'uwê hã da te tâma 're ïwaihu'u za'ra mono ô nori hã te za oto ta nori hã 'râwi âma 're siwaihu'u za'ra, ïwasu'uwê hã da te oto tâma 're wasu'u za'ra mono wa.

Te te 're wapari za'ra mono âna, aré 're ïhâimana za'ra mono nori hã te za oto 'râwi si'âma te te 're waihu'u pese za'ra, 're ïhâimana wê za'ra mono zém na hã.”

Paru hã, timreme te te sisôwa ïsômrizé wasu'u, Roma u mori da

²²⁻²⁴ Wa hã wahub ahâ na, wa tô te ïsima 're rosa'rata u'âsi, te ïsima 're ïrowê mono zéb uwaibaba, atême ïmorî za'ra wa'aba da, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherê, zahadu âmemhã ïma romhuri ahâ di. Taha wa, nimahã na hã âma atême ïwatobro waihu'u aba ô di. Tane nherê, âhãna hã ïnhimiromhuri hã âmemhã te oto 'râsutu wamhã, atême âma ïmorî aba da si, wa tô ïsima waihu'u. Taha wa, wa tô ïsima pisutu pese, Êsipânha na romnhisi u ïmorî ré, te asabu za'ra wa'aba da. Âne wa tô duré ïsima rosa'rata, atême âma ïwisi za'ra wa'aba wamhã, niha bâta na a'â ai'rata ïnhamra za'ra wa'aba da, ïma ïrowê zarina, duré marî na asiwi ïpawaptob za'ra wa'aba da, Êsipânha u ïmorîzéb da hã. Taha parip si, wa za oto aihawi ïmorî 'wa. ²⁵ Tane nherê, wa za a'â Zeruzarê u si mo, â awa'awi hã, tame 'Re ïhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê 're ïsi'ubumroi mono nori hã te duré pawaptob za'ra da a'â. ²⁶ Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, duré Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, zudezu'ô na ïsazei'wa na oto 're ïhâimana za'ra mono nori hã ma tô sima wê za'ra, rob'ui'prazé hã te te siwi ubumro da, Zeruzarê âma ïsazei'wa nori te te siwi âma pawaptob za'ra da, simarî âna 're ïhâimana za'ra mono nori hã, zudezu nori hã. Ta nori nhoprub za'ra zé hã, ïsi'uihã na te tâma âri za'ra da Zeruzarê u, taha da, wa za a'â tamomop si mo. ²⁷ Ta nori hã zudezu'ô na ïsazei'wa nori hã si'uihã na ma tô sima pisutu za'ra, te te siwi âma ïpawaptob za'ra zéb da hã, zudezu nori hã. Âne hã tô ï'uwaibaba ma tô siwi âma pawaptob za'ra. E marî wa. Durêihã zudezu nori ma, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tiwasu'uwê na tâma siwaihu'u na'rata za'ra, tipê'ê na robzei u'âsi âma 're nomro mono da. Taha na ma tô zudezu'ô nori hã te te siwi âma 're pawaptob za'ra ïwasu'uwê na, aiwapsi oto ôhõ âma si 're hâimana za'ra mono da. Âne wa'râmi, te za tô zudezu'ô nori hã tinhimarî na te te siwi 're pawaptob za'ra, zudezu nori hã, tô ïsarina si. ²⁸ Tawamhã âme ïnhimiromhuri te 'râsutu parimhã, rob'ui'prazé, da te dasiwi ï'ubumro hã ubuni na ïsazei'wa nori ma, te âwisi wê parip si, wa za oto mo, Êsipânha u ïmorî da hã. Tawapsi, wa za aiwa'wai baba ïmorî aba ré, asabu za'ra wa'wa oto. ²⁹ Tawamhã, atême ïwisi za'ra wa'aba wamhã, Cristuhu nhoprubzém na, sa'êtê uptabi na te za aihîni wama âma tirowê za'ra.

³⁰ ïsisânawã nori, wa za oto aiwi rowaptêrê za'ra wa'wa ïsi'âma, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, asiptete sina ï'âma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã. Wanhîb'apito Zezu Cristuhu zazei'wa, wasiré oto 're wahâimana za'ra mono wa, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'ézani nhîpipawaptobzéb zarina, oto 're wasisawi pese uptabi za'ra mono wa, wa âne na aiwi rowaptêrê za'ra wa'wa.

³¹ E marî da. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma ïsazei'ô'wa nori 're ïhâimana za'ra mono nori hã, niha te te ïma rob'manharî za'ra tô da, te za

ĩ'ama tiwi ĩrowaptērē u'asi za'ra wa'aba mo. Duré Zeruzarē āma 'Re ĩhāimana u'asi mono nhīb'a'uwē 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā, ta norĩ hā zudezu na ĩwamri za'ra wē te, zudezu'ō norĩ nhoprubzé hā za te āma ĩ'ari hā te te siwi wē'ō za'ra tō da, te za duré ta norĩ āma zama āma aimreme zusi u'asi 'wa. ³² ĩtoi uptabi na āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba da, te za ĩ'ama aimreme zusi u'asi 'wa. 'Re ĩhāimana u'asi mono, ĩmorizé hā te te ĩma pisutu wapsi, wa za tō āma atēme ĩwisi 'wa. Tawapsi ĩma rowē uptabi di za, wasiré ĩsazei'wa norĩ hā 'rāwi wasisabu za'ra wē te. Te āma wazere wamhā, wa za a'á ai'rata ĩwa'utu za'ra wa'wa. ³³ 'Re ĩhāimana u'asi mono hā wama rowē nhomri'wa hā 'rāwi asiré 're hāimana u'asi za'ra wa'aba mono da, wa tō te ĩsima 're aiwē u'asi za'ra wa'wa. Tane tō.

16

Paru, tisiwadi norĩ te te ĩazawizé wasu'u

¹ Āne, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, wahidiba Pebi na ĩsisi hā. Ta hā simizawi pese di. Sētireza na 'ri nho'ōmo nhisi āma, te ĩsazei'wa norĩ hā te te 're apawaptob u'asi. ² Da'ahā na ma tō te te 're da'apawapto pese. ĩzama te duré te te 're ĩpawapto. Taha wa, ma'āpé asiwi āri wē wa'aba za, wasiré Wanhib'apito zazei'wai wa, 'Re ĩhāimana u'asi mono nhīb'a'uwē, 're ĩsiwaibui wē mono zém na. Marĩ zō tiwi rowaptā'ā wamhā, te za duré marĩ na asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa.

³ Ma'āpé, duré ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norĩ hā Atiraha me, te āma ĩsawi zahuré zéb zarina, rob'ui'ére na. ⁴ Ta norĩ hā ĩsiré te te 're ĩromhuri zahuré mono, Cristu Zezusihi wasu'u na. Ta norĩ hā da te pāri da nheré, ma tō sisawi āna te te 're ĩpawaptob u'asi zahuré, pahĩ āna. Taha wa, te te 're ĩpawaptob zahuré mono zém na, wa tō te 're uzei u'asi zahuré. Tane nheré, ĩwétési te āma 're uze zahuré mono ō di. Uburé zudezu'ō norĩ hā ĩsazei'wa norĩ hā te duré te te āma 're uzei u'asi za'ra, daro mono bā siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ hā. ⁵ Ma'āpé, duré uburé ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norĩ nhorōwa u ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ hā, rowahutu u.

Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, ĩsiwadi ĩma ĩsawi pe hā, Epenetu na ĩsisi hā. Ta hā ma tō saze na'rata Cristu hā, Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. ⁶ Duré Mariza hā asiwi ĩma sawi wa'aba. Ta hā te te aima 're romhuri pese za'ra wa'wa, simi'ēi uptabi na. ⁷ Duré asiwi ĩma sawi zahuré wa'aba, Ādoronitu norĩ hā, Zuni'asihi me. Ta norĩ hā ĩsiré zudezu norĩ, ma tō ĩsiré tihāimana zahuré, dazazéb 'remhā. Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ siré te te 're romhuri zahuré mono wa, tāma waihu'u pese za'ra di, ĩsiré romhuri'wa norĩ ma hā. Ta norĩ hā ma tō ĩwana saze na'rata zahuré, Cristu hā.

⁸ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiwadi uptabi hā, Āpizatu na ĩsisi hā. Ta hā te Cristu āma si 're hāimana. ⁹ Duré Ubanuhu zama asiwi ĩma sawi wa'aba, wasiré romhuri'wa hā Cristuhu ma. Esitati hā ĩsiwadi zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa, ĩma ĩsawi pe hā. ¹⁰ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Aperi hā. Ta hā marĩ na da te 're pibui ahā mono nheré, niwa Cristuhu wi sipi'rai waihu'u ō di. Duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Arisitoburuhu nhorōwa 're, 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā. ¹¹ Duré, Erodĩ'ā hā asiwi ĩma sawi wa'aba, ĩsiré zudezu hā. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ hā Nasizuhu nhorōwa 're, 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba duré.

¹² Tiripena norĩ hā te za duré asiwi ĩma ĩsawi zahuré wa'wa, Tiripozaha me. Ta norĩ hā te Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zahuré. Duré wahidiba hā ĩma ĩsawi pe hā asiwi ĩma sawi wa'aba, Pezidi na ĩsisi hā. Ta hā simi'ē na te

duré Wanhib'apito ma, te te 're romhuri pese, wa'a āna. ¹³ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi wa'aba, Rupu hā. Ta hā te duré te te 're romhuri pese, Wanhib'apito ma. Īna zama te za duré asiwi ĩma ĩsawi wa'wa. Ta hā ĩna ō nherē, ma tō te te 're ĩpawapto pese, dana hā ti'ra te te 're ĩpawapto pese za'ra mono ne. ¹⁴ Asĩtutu norĩ hā te za duré asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, Predotihĩ me, duré Emesi, duré Patorobasi, duré Emasi hā. Duré uburé ĩtēme 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ hā asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norĩ hā. ¹⁵ Ma'āpé duré asiwi ĩma sawi za'ra wa'aba, Pírorodu norĩ hā, Zurizaha me, duré Nere'u norĩ hā ĩhidiba me, duré Orĩpasihĩ zama. Duré ta norĩ siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ hā te za asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhĩb'a'uwē norĩ hā.

¹⁶ Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, te za asō'utu na asisawi sina 're asitob'rata hārā za'ra wa'aba mo.

Āmemhā uburé Cristuhu zazei'wa norĩ hā, ĩ'upsātā mono bā sitēme 're ĩsi'rā'ōtō mono norĩ hā te duré āma asawi za'ra wa'wa.

Paru hā, roti na za oto te te ĩrāsutuzém na rowasu'u

¹⁷ ĩsisānawā norĩ, wa za oto ĩnhimiroti na aima 'rāsutu za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hā te aimawi tinhimirosa'rata na te te āma 're 'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ wi. Te te tiwi āma 're 'wa'rutu za'ra mono wa, te ĩsazei'wa norĩ hā ĩmreme hā te te 're wapari za'ra. Taha zarina, te duré sima āma 're siwanzihari. Ta norĩ nhimirob'manharĩ wasété zéb zarina, te ĩsazei'wa norĩ hā 're si'marōpārĩ za'ra, tiwasété na. Zesusihĩ nhimiroti na, da te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb upana, te ta norĩ hā te te dama 're roti za'ra, aimawi na si. Taha wa, te za tiwi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ siré 're aihāimana za'ra wa'aba mono tō da. ¹⁸ Ta norĩ hā Wanhib'apito Cristuhu ma, te te 're romhuri za'ra mono ō di. Te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina si, te marĩ ĩwasété zō si 're sōpré. Ta norĩ hā sadawa nhipese nherē, te ĩsimiroti hā sena newa da te 're wapari ze za'ra, danhimirosa'rata nhĩb'uwere na 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ hā. Mreme wapari ze wa, duré asa ĩmreme hā da te dasima 're wē za'ra mono da, te taré timreme amo na te te dama 're rowasu'u za'ra, da'āma 're wata za'ra mono sina. Tawamhā taha zarina, te za awa'awĩ ĩmreme na da te 're saze za'ra. ¹⁹ Tanei ō di, a norĩ wa'wa hā. Zesusihĩ wasu'uwē 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zém na, ma tō daro mono bā ĩsazei'wa norĩ hā aiwasu'u za'ra wa'wa hā te te 're wapari ze za'ra. Taha wa, ma tō āma asina ĩma 're ĩrowē zani za'ra wa'aba mo.

Āne wa, wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Asimiza'rese sina, te za marĩ ĩwē hā 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si, asina 're asōpré wa'aba mo. Marĩ ĩwasédé hā 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono ō di za. Te za tiwi 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwasété wi hā. ²⁰ Rowē na 're ĩdanomro mono zé hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hawimhā. Ta hā te za rowézé hā te te aima 're anhomri'wa. Wahi hā dapara na da te 're ĩwati'i za'ra mono ne, te za Satanasihĩ nhiptetezé hā romhutu na te te tiwi 're a'uprosi 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, tō ō hā Satanasihĩ hā asahāpā 're hāimana za'ra wa'aba mono da oto.

Wanhib'apito Zesusihĩ wi, wa wa te tiwi 're rowaptērē u'āsi, tinhimi-pawaptobzé hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da.

²¹ Timotiu hā, āme ĩsiré romhuri'wa hā te duré āma asawi za'ra wa'wa. Duré ĩsiré zudezu norĩ te duré āma asawi za'ra wa'wa, Rusizu norĩ hā, Zasāhā me, duré Sosipaturu hā.

²² Wa hã, Tési'u hã wa duré ãma asawi za'ra wa'wa, Wanhîb'apito ãma wasiré 're wahâimana za'ra mono wa. Wa hã Paru te te ĩma ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa tó rob'ui'éré, ã ĩbaihã na hã.

²³⁻²⁴ Wa hã Paru, ãne wa za duré ãma aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'izu hã tinhorôwa u te te ĩ'mazébré hã, te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Taha nhorôwa ãma, te wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're si'rã'ótô u'âsi. Duré Erasitu hã ãme 'ri nho'ômo ãma danhîb'apito ma, rob'ui'prazé za'rata na romhuri'wa hã, te ãma asawi za'ra wa'wa. Wasisãnawã Tu'atu na ĩsisi zama, te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

²⁵⁻²⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra. Taha ma si, tãma waihu'u pese di, te te 're ĩwa'apawapto mono zéb da hã, Zezu Cristuhu wasu'uwē hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã wa te 're rēme za'ra mono ãna, wanhiptete u'âsi ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wasu'uwē hã wa tó te dama 're wasu'u u'âsi. Duréihã ĩwasu'uwē hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're awaihu'u mono ô di. ĩwasu'uwē hã dama sa'rese ãna, ma tó aré 're danomro. Tane nherē, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasu'uwē hã dama waihu'u oto, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hawimhã. Taha wa, te oto ĩsimiwada'urizéb zarina si, da te 're waihu'u za'ra daro mono bâ, da te ãma 're ĩsazei pese za'ra mono zéb da hã, duré da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da hã oto.

²⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misire te 're hâimana. Ôhõ si siwaprosi uburē marĩ hã tãma waihu'u pese di, taha ma si. Taha wa, taha ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, Zezu Cristu te te wama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zéb zarina si. Tane tó.

1 Corītu norī

Corītu norī ma, Paru te te Īrob'ui'éré na'rata zé

Ībahā wasu'uzé

Paru hā Corītu u morī wanhā, ma tō 'Re Īhāimana u'āsi mono mreme na dama rowasu'u. Taha wa, Īsa'u hā ma tō Īsimirowasu'u wē zarina Īsazei'wa norī hā dasina tahā'ā ni.

Ā Ībahā na ma tō Paru hā tāma āma rob'ui'éré za'ra Corītu āma Īsazei'wa norī ma hā, ni'wam norī hā wasété na 're Īhāimana za'ra mono wasu'u hā te te wapari wa, duré sina 're sipo'o za'ra mono wa, siré Īsazei'wa nherē. Taha wa, ma tō tāma waihu'u za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī hā Ī'uwaibaba si 're Īnomro mono zém na hā.

Paru hā te te tāma rob'ui'éré za'ra wana ré hā, ma tō rob'ui'éré hā tāma me za'ra, Corītu norī hā Paruhu ma. Taha na ma tō siwi sadanha, tinhimī'ui'éré za'ra na marī hā tāma 're Īhāimana za'ra mono zém na, ro'wa'rudu hā. Capituru 7 āma hā ma tō Paru hā asa tāma āma rowasu'u za'ra, te te Īsadanharī za'ra zém na hā. Ma tō duré tāma waihu'u za'ra, Īsazei'wai mono bâ 'Re Īhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā romhuri mono bâ te te tāma 're Ī'apisutu mono zém na hā (capituru 12, 14 āma hā). Capituru 13 āma ma tō duré rowasu'u, 're Īsasisawi za'ra mono zém na hā. Capituru 15 āma hā te duré rowasu'u, Zezusi hā dā'ā nherē, sena na apā Īhāiwa'utuzém na hā, duré taha zarina, wa norī zama apā 're Īwahāiwa'utu za'ra mono zém na hā.

Paru te te Īdazawizé wasu'u

1-2 Wa hā Paru, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corītu na 'ri nho'ōmo nhisi āma, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma. Wasisānawā Sotēni hā te duré āma asawī za'ra wa'wa.

'Re Īhāimana u'āsi mono hā ma tō Īpisutu, te te sima Īwēzéb zarina, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're Īhāimana mono da, Īsadowa para. A norī wa'aba zama, ma tō te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Īsib'a'uwē si oto āma 're anomro wē wa'aba mono da, Cristu Zezusihi āma. Daro mono bâ, uburé Wanhīb'apito Zezu Cristuhu āma 're aiwata za'ra wa'aba mono norī ma zama, wa āne aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Aiwa, wa tō Wanhīb'apito na wa te 're sisi za'ra, simisutu.

3 Wamama ma, wa ai'āma 're Īmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, duré Wanhīb'apito Zezu Cristuhu ma zama, Īsimizawizé hā ai'āma 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi, āma 're anomro aba mono da.

'Re Īhāimana u'āsi mono, tinhoprubzéb zarina, Īwē si te te dama 're Ī'anhomri mono zé wasu'u

4 'Re Īhāimana u'āsi mono āma, wa 're Īwata u'āsi, Īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono wa, Cristu Zezusihi āma si oto 're anomro aba mono zéb zarina. 5 Cristuhu āma 're anomro aba mono wa, ma tō 'Re Īhāimana u'āsi mono hā Īwē si te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Ma tō duré te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, Īwasu'uwē na dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, duré 're Īhāimana mono zém na, 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. 6 Cristuhu wasu'uwē hā ma tō 're Īsazei pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te oto asiptete sina āma 're anomro aba mo. 7 Taha wa, Wanhīb'apito Zezu Cristu apā we Īmorizéb zō, 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, 'Re Īhāimana u'āsi mono, tinhoprubzéb zarina Īwē hā te te aima 're Īsōmri za'ra

wa'aba mono zéb zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ô di za oto. ⁸ Wanhîb'apito Zezu Cristu te za duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina âma 're anomro aba mono da. Nimahâ bâtâ na za we apâ îmorîzéb u, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ti'ab ré Zezusi hâ 're udâ za'ra wa'aba mono wa, tō taha bâtâ na aiwasédé hâ te te ai'âma sa'ra za'ra wa'aba tō da. ⁹ 'Re îhâimana u'âsi mono hâ wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're î'aropisutu mono zéb zarina, te te wama âma 're î'a'uwaimrami mono zéb da hâ. Ta hâ ma tō te te 're aipisutu za'ra wa'wa, î'ra siré 're anomro aba mono da, Wanhîb'apito Zezu Cristuhu siré.

Îsazei'wa norî, siwanhizari 're îhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁰⁻¹¹ Îsisânawâ norî, Corowihi nhorōwa âma 're îhâimana za'ra mono norî hâ ma tō we îma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mono zém na hâ, asiwanhizari âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hâ. Taha wa, Wanhîb'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa za oto aima âma roti pese za'ra wa'wa, simisutu âma 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da, asiwanhizari, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono tō da. Misi haré te za oto 're îpisutu za'ra wa'aba mo, simisutu asiré âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. ¹² Âne wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norî me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nheré, te âne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norî hâ Paruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norî hâ te 're siwasu'u za'ra, âne: "Wa norî hâ Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norî hâ te 're siwasu'u za'ra, âne: "Wa norî hâ Cristuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Âne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme si'ahâ aba na. ¹³ Tane nheré, Cristuhu zazei'wa norî hâ te oto simisutu 're hâimana za'ra. Siwanhizari âma 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di. Mare di. E wa hâ Paru, wa tō asada îdâ'â za'ra wa'wa, wedepo'o nhonhi'râmi na. Mare di. Wa hâi ô di. E înhisi na ma tō â dawabzuri hâ da te aima 're 'manharî za'ra wa'wa, Zezusihî nhisi upana. Mare di. Wa hâi ô di.

¹⁴⁻¹⁵ Ai'rata 're îhâimana za'ra wa'aba mono ré, ai'âma 're înhîb'a'uwé za'ra wa'aba mono da, te îsima 're aiwé za'ra wa'aba mono 'wa'âhâ, ai'ahâ na wa aré â dawabzuri hâ te aima 're 'manharî za'ra wa'wa, înhisi na. Tane nheré, ai'ahâ na te aima 're ab'manharî aba mono ô di. Crisipu norî ma si, wa tō â dawabzuri hâ tâma 'manharî zahuré, Da'izuhu me. Âne wa, wa tō 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îwata u'âsi. Taha wa, a norî wa'wa hâ înhisi na â dawabzuri hâ te aima 're î'manharî za'ra wa'aba mono na, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di za. ¹⁶ Âne na wa tō duré îsina po're puru, Esitépanasihi ma zama, â dawabzuri te î'manharîzém na hâ. Duré îsôrōwa âma îsiré 're îhâimana za'ra mono norî ma zama, wa tō tâma 'manharî za'ra îsiré. Âma îpo're pu'u za'ra ô di oto, ni'wam norî âma hâ, â dawabzuri te tâma î'manharî za'ra zém na hâ. Ta norî ma si, wa tō 'manharî za'ra. ¹⁷ Â dawabzuri hâ te dama 're ab'manharî mono da, te te datême îzatōrî ô di, Cristu hâ. Îwasu'uwé si te dama 're wasu'u mono da, ma tō datême îzatō. Taha wa, ti'ai âma danhimirowaihu'u na da te dama 're îroti za'ra mono nei ô di wa hâ, te dama 're îrowasu'u mono zé hâ. Ti'ai âma danhimirowaihu'u na Cristu te dama 're wasu'u mono 'wa'âhâ, wedepo'o nhonhi'râmi na dazada îdâ'âzé wasu'u hâ te aré wapu na dama 're hâimana. Tane 'wa'âhâ, Cristuhu wasu'uwé hâ marî dai ô di aré, da te âma 're saze za'ra mono wa, 'Re îhâimana u'âsi mono te te âma 're îda'anho'reptui mono da hâ.

'Re ĭhāimana u'āsi mono waihu'u pese na rowasu'u

18 'Re ĭhāimana u'āsi mono, za te te ĭ'uprosi za'ra norī hā, wedepo'o nhonhi'rāmi na Cristuhu dā'ázé wasu'u na te te āma 're rosa'rata upa za'ra, sima, taré newa. Wa norī si uburé 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te 're ĭwa'anho'reptui mono norī si, wa tō wa te 're waihu'u za'ra, Cristuhu dā'ázé hā ĭpire na hā. Taha wasu'u hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono waihu'u pe, te wasu'u. Taha si waihu'u pese uptabi di, te te 're ĭda'anho'reptui mono da hā, Cristu hā dazada ĭdā'ázéb zarina. 19 Āne duréhā 'Re ĭhāimana u'āsi mono mreme na ĭsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hā:

“Ni'wam norī hā ĭnhimirowaihu'u pese na te 're pawaptob za'ra mono ō nherē, tinhimirowaihu'u pese na 'rāwi 're si'madā'ā ze za'ra mono wamhā, wa za ĭsimirowaihu'u pese zé hā te tiwi 're a'uprosi, ta norī wi, ti'ab ré danhimirosa'rata waihu'u pese na 're ĭdahāimana za'ra mono zé hā marī dai ō na 'rāwi da te dasina 're ĭwaihu'u pese za'ra mono zéb da hā oto.”

Āne na hā duréhā 'Re ĭhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré, te wasu'u.

20 Ti'ai āma danhimirowaihu'u pe hā, tarére 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma hā. 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĭrob'ui'éré zarina, dama rowahutu'wa norī nhimirowaihu'u pe hā tarére duré, tāma hā. Duré danhimiroti waihu'u pese na, 'rāwi da te dasima āma 're ĭroti nhipese za'ra mono zé hā tarére tāma hā. Uburé danhimirowaihu'u pese na dahāimanazé hā wapure di tāma hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono waihu'u pese ma hā. Āne, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā tiwaihu'u pese na te te dama 're ĭ'ab'manharī mono zéb zarina, wa tō waihu'u za'ra ni.

21 Tinhimirosarata waihu'u pese na ma tō 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā sima pisutu, dasi'uihā na danhimirosa'rata waihu'u pese na 'rāwi da te 're waihu'u za'ra mono tō da, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā. Zezusi hā dazada ĭdā'ázé wasu'u hā, wa te dama 're ĭwasu'u za'ra mono hā taré newa te dasima da te āma 're rosa'rata upai u'āsi za'ra. Tane nherē, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, ma tō sima pisutu, taha wasu'u na si te te 're anho'reptui mono da, te te sina 're ĭ'umnhasi za'ra mono norī hā. 22 Zudezu norī hā marī dama ĭ'manharī waihu'u'ō hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te 're ĭ'ab'manharī mono zéb zō si, te 're sōpré. Duré zudezu'ō norī hā uburé marī te te 're ĭwaihu'u pese za'ra mono zéb da si, te sima te te 're wé u'āsi za'ra. 23 Tane nherē, wa norī hā Cristu, wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada ĭdā'ázé wasu'u si, wa tō wa te dama 're wasu'u za'ra. Tane nherē, ma tō taha wasu'u'wé hā zudezu norī hā te te siwi 're wé'ō za'ra. Zudezu'ō norī zama ma tō duré te te sima āma 're rosa'rata upai u'āsi za'ra, taré newa, marī da ĭhāimana ō newa, ĭwasu'u'wé hā. 24 Ni'wam norī si ma tō 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā te te sima 're pisutu za'ra, tinhib'a'uwé da, ni'wam norī hā zudezu, duré ni'wam norī hā zudezu'ō. Ta norī si te Cristuhu dā'ázé wasu'u, te te 're wapari za'ra. Tawamhā āne hā, e marī te tāma wasu'u za'ra, Cristu, wedepo'o nhonhi'rāmi na ĭdā'ázé wasu'u hā. Danhipai u 'Re ĭhāimana u'āsi mono waihu'u pe, te tāma wasu'u za'ra. Duré ĭsimiroti wé uptabi, te tāma wasu'u za'ra. 25 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti si, danhipai u ĭwé uptabi hā tō. Duré danhipai u waihu'u pese uptabi di.

26 ĭsisānawā norī, ma'āpé asina aipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, tinhib'a'uwé da, te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono ō ré, 're aihāimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Ai'umro wa'aba na si ma tō asiré norī ma, asimirosa'rata waihu'u pese na si, aré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tō asima aipire na aré 're aihāimana za'ra

wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tô dama ĩpire norĩ 'ra na 're aihâimana za'ra wa'aba mo aré. Ai'ahâ wa'aba na ma tô dama aiwapu na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ²⁷ Tane nherê, ni'wam norĩ hâ dama hâimana nhimiza'rese'ô na, ĩsazei'ô'wa norĩ te te âma 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ hâ ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te sima 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê si 're nomro mono da. E marĩ da, ma tô ta norĩ si te te sima 're pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. ĩsazei'ô'wa norĩ hâ simirosa'rata waihu'u pese newa 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norĩ hâ, oto sisém na 're hâimana za'ra mono da. Duré ĩsazei'ô'wa norĩ ma ĩwapu za'ra hâ, ma tô duré te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê 're nomro mono da. ĩsazei'ô'wa norĩ ma, ĩpire za'ra hâ oto sisém na 're hâimana za'ra mono da, ma tô dama ĩwapu norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê 're nomro mono da. ²⁸ ĩsazei'ô'wa norĩ ma 're ĩhâimana wapu za'ra mono norĩ hâ ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê si 're nomro mono da, ĩsazei'ô'wa norĩ te te siwi 're ĩwê'ô pese za'ra mono norĩ hâ. ĩsazei'ô'wa norĩ ma, pire na 're ĩhâimana za'ra mono zé hâ te te tiwi 're a'uprosi mono da, ma tô dama ĩwapu norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê si oto 're nomro mono da. ²⁹ E marĩ da, ma tô âne hâ te te dama 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Ni'wam norĩ hâ tinhimirosa'rata waihu'u pese na 'râwi ĩsô'a, sina 're wata tô za'ra mono da, ma tô âne te te dama 're ab'manharĩ, duré dama pire wê te, 'râwi dama sina 're wata tô za'ra mono da. ³⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, te oto Cristu Zezusihi âma 're anomro aba mo. Cristuhu âma si oto 're anomro aba mono wa, te tinhimirowaihu ĩwê hâ te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. Cristuhu dâ'âzém na si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're wa'awêsâmri, wawasédé hâ te te oto wa'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono ô zarina. Taha zarina si, ma tô duré te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwê si oto tâma 're wahâimana wê za'ra mono da. Taha zarina si, ma tô duré wawasété hawi wa'anho'reptu, sitême te te 're wa'awaihu mono da. ³¹ Taha wa, wa norĩ hâ ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wato sina 're ĩwahâimana za'ra mono zém na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhâ, Wanhib'apito nhimipawaptobzém na si, wa za tô dama 're wasiwasu'u wê za'ra, wato sina 're ĩwahâimana za'ra mono na hâ. Duréihâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wa hâ ma tô âne na âma rob'ui'ére: "Ni'wam norĩ hâ to sina oto 're hâimana za'ra mono wamhâ, Wanhib'apito te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za tô dama 're siwasu'u wê za'ra, to sina oto 're ĩhâimana za'ra mono zém na hâ."

Âne duréihâ ĩbaihâ na âma rob'ui'éré hâ.

2

Cristu hâ wedepo'o nnonhi'râmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u

¹ ĩsisânawâ norĩ, ma'âpé ĩ'âma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wa hâ atême âma ĩmorĩ aba wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hâ aré dama ĩwaihu'u'ô hâ, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. E tawamhâ ĩnreme wapari ze na, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono da si, wa tô te ĩsi'âma 're rosa'rata, ĩnhimiroti wê wa, ĩ'âma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da. Mare di. E ti'ai âma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ĩroti za'ra mono ne, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Tanei ô di, ĩnhimirowasu'u hâ. ² Ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, wa tô ĩsima pisutu pese, Zezu Cristuhu wasu'u wê si te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa da, Zezusi te te ĩpisudu hâ wedepo'o nnonhi'râmi na dazada ĩdâ'âzé wasu'u si. ³ Atême âma ĩmorĩ aba wamhâ, ĩpê'ê 'remhâ

Īnhib'ware di. Taha wa, wa tō Īpahi te, rērē, Īnhimiromhuri na 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, te āma 're Ī'uwaimrami mono zém na hā te 're 'wanhi'riti mono ō'umnhasite. ⁴ Zezusihi wasu'uwē, te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, ti'ai āma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're Īroti za'ra mono ne, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ō di, āma 're Īzaze za'ra wa'aba mono da hā. 'Re Īhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā tiwaihu'u pese na te te 're Īaipawaptob za'ra wa'aba mono na si, ma tō sena na 're Īsazei pese za'ra wa'aba mo, Zezusihi wasu'uwē hā. ⁵ Taha wa, ti'ai āma danhimirowaihu'u pese zarina, Zezusi hā Danho'reptui'wa na 're saze za'ra wa'aba mono ō di. Mare di. 'Re Īhāimana u'āsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're Īaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō āma 're Īsazei pese za'ra wa'aba mo.

'Re Īhāimana u'āsi mono waihu'u pese na rowasu'u

⁶ Ti'ai āma Īsazei'ō'wa norī nhimirowaihu'u zarina, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ō di. Hāiwa hawi dahāimanazém na rowaihu'u na si, wa tō Īsazei'wa norī ma, te tāma 're rowasu'u za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te tāma 're Īwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, prédub sina āma 're Īhāimana za'ra mono norī ma hā. Ā hā roti hā ti'ai āma Īsazei'ō'wa norī nhimiroti nei ō di. Daro mono bā dama roti'wa norī nhimiroti nei ō di. Ta norī nhimiroti nhiptetezē hā daro mono bā te za tiwi 're si'utōrī za'ra. ⁷ E 'wa Īwaihu'u pese nhimiroti, te dama 're Īwasu'u mono hā bété. 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā aré dama Īwaihu'u'ō si, wa wa hā te dama 're wasu'u u'āsi, Īwaihu'u pese zarina Īsimiroti wē uptabi si. Ta hā ma tō aré dawi udā, da te 're waihu'u za'ra mono tō da a'ā, Īsimiroti wē wasu'u hā. Tane nherē, te te aropoto mono ō ré, ma tō te te sima 're wa'apisutu siro, Īwaihu'u pese siré si oto 're wahāimana u'āsi za'ra mono da, rowē uptabi na. ⁸ Tiwaihu'u pese zarina, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimirowaihu' Īwē uptabi hā te te waihu'u za'ra ō di, ti'ai āma dama roti'wa norī hā Īsazei'ō'wa norī hā. Te te waihu'u za'ra 'wa'āhā, Wanhib'apito, danhipai u Īwaihu'u pe hā te te siwi wīrī ō di aré, wedepo'o nhonhi'rāmi na hā. ⁹ Tane nherē, ta norī hā te te waihu'u za'ra ō di tō. Duréihā 'Re Īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'éré siro:

“‘Re Īhāimana u'āsi mono zawi pese 'wa norī ma, Īwē hā te te tāma 're Ī'apisutu mono zé hā, te te tāma āma 're Ī'a'uwaimrami mono zéb da hā, dasi'uihā na datōmo na da te 're 'madā'ā waihu'u za'ra mono ō di. Duré dapo're na da te 're wapari waihu'u za'ra mono ō di. Duré dapē'ē na dasi'uihā na da te dasina 're waihu'u za'ra mono ō di, da te dasina āma 're Ī'uwaimrami za'ra mono zéb da hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono, Īwē hā tinhib'a'uwē norī ma, te te 're Ī'apisutu mono hā.”

Āne duréihā Īwasu'u na āma rob'ui'éré, Ībaihā na hā.

¹⁰ Wama si, ma tō tinhimiroti hā dama Īwaihu'u'ō hā te te wama 're awaihu'u, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā. Tipē'ēzani na si ma tō te te wama 're awaihu'u tō. 'Re Īhāimana u'āsi mono pē'ēzani ma si, waihu'u pese di tō, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti te te wama 're Ī'awaihu'u mono zéb da hā. E marī wa. Uburé marī hā tāma waihu'u pese wa, Īpē'ēzani ma hā. 'Re Īhāimana u'āsi mono, uburé te te sima 're Ī'aroti mono zé hā dama Īwaihu'u'ō hā, tāma waihu'u pese di. Uburé marī na 're Īhāimana mono zém na zama, tāma waihu'u pese di, Īpē'ēzani ma hā. ¹¹ Ni'wa hā 'rāwi tipē'ē na tihāimanazém na, te te sima 're Ī'awaihu'u mono zé hā, e 'wa hā te za Īmana'rāmi hawim nherē, tiwi waihu'u. Ī'upana nherē, da te tiwi waihu'u ō di za, Īhāimanazé hā. Marī na 'rāwi sima Īrosa'rata'wai ma si, waihu'u pese di, 're Īhāimana mono zé hā. Tane

duré, 'Re ihâimana u'âsi mono hâimanazé hã Īpē'ēzani ma si, waihu'u pese di. Taha wi hã, ni'wa te te duré waihu'u ō di. ¹² Īsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, oto 're wahâimana za'ra mono ō di, wa norī hã. 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani ré si, wa oto 're wahâimana za'ra, hãiwa hawi te te wei watēme Īsatōrī ré si. Īwē hã te te wama 're ĩ'anhomri mono na, wa te 're waihu'u za'ra mono da, ma tō Tipē'ēzani hã wei watēme satōrī za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

¹³ Taha wa, wa norī hã ti'ai āma danhimirowaihu'u pese zarina, wa te oto dama 're rowasu'u za'ra mono ō di. 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te dama 're rowasu'u za'ra. Īpē'ē 're, Īpē'ēzani tãma 're ihâimana za'ra mono norī ma si, wa ĩsimiroti wē hã wa te tãma 're wasu'u za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono hâimanazé wasu'uwē na hã. ¹⁴ 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani te te wama 're ĩ'aroti mono zé hã, te Īsazei'ō'wa norī hã te te siwi 're wē'ō pese za'ra, taré newa, duré 'rãwi si'uihã na rosa'rada hã te te āma waihu'u pese za'ra ō wa, ta norī hã. 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani, Īpē'ē 're, tãma 're hâimana za'ra mono ō nherē, te te āma 're waihu'u za'ra mono ō di tō. 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani na si, te za da te āma 're waihu'u za'ra. ¹⁵ 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani, Īpē'ē 're, tãma 're ihâimana za'ra mono norī si, te oto te te 're waihu'u za'ra, uburé te te tãma 're ĩroti za'ra mono zéb zarina, niha oto 're ihâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, Īsazei'ō'wa norī hã te te oto 're wawaihu'u za'ra mono ō di, aimawi 're wahâimana za'ra mono wa oto. ¹⁶ Duréihã 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō āhã wasu'u na āma rob'ui'éré siro, āne na hã:

“E 'wa hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã te te tiwi ĩwaihu'u da bâ bété. E 'wa hã te te duré tãma ĩroti da bâ.”

Āne duréihã āhã wasu'u na āma ĩrob'ui'éré hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada, dasi'uihã na da te tiwi 're ĩwaihu'u za'ra mono ō zém na hã. Tane nherē, wa tō wa norī hã Cristuhu nhimirosa'rada hã waihu'u pese za'ra ni, 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani, wapē'ē 're, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, te te wama 're ĩawaihu'u mono zém na hã.

3

Paru hã Aporuhu me, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, te te 're ĩromhuri zahuré mono zé wasu'u

¹ Īsisānawã norī, 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani, Īpē'ē 're, tãma 're ihâimana za'ra mono norī ma si, wa Zezusihi wasu'uwē si, wama ĩpire uptabi si, te tãma 're wasu'u za'ra, dama ĩsa'rese'ō hã. Tane nherē, ai'rata 're ĩnhãmra aba mono ré, āne na te aima 're rowasu'u waihu'u za'ra wa'aba mono ō di. E marī wa. Īsazei'ō'wa norī 're ihâimana za'ra mono ne, zahadu 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, duré ai'uté hã marī te te 're ĩsa'rese za'ra mono ō ne, Zezusihi wasu'uwē hã 're wapari za'ra wa'aba mono nherē, asima 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono ō wa. ² Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono ō wa, te za tina hãiwa'u si te te 're wapsōmri za'ra. Īna hã ĩsai uptabi hã te te tãma 're sōmri waihu'u za'ra mono ō di. Tane, wa tō wa hã roti ĩwapure na si te aima 're roti za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwē na hã, zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Āhãna hã bété. Zahadu tō aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di. ³ E marī wa. Īsazei'ō'wa norī 're ihâimana za'ra mono zéb zarina, zahadu 're anomro aba mono wa. Taha wa, te zahadu 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo, marī na. Te duré 're asisada'ābã u'âsi za'ra wa'aba mo.

Āne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono ô ré, aiwaseté na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé, zahadu 're ĩrême waihu'u za'ra wa'aba mono ô zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém ne hã. ⁴Ni'wam norĩ me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, te āne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã Paruhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĩ hã te āne 're siwasu'u za'ra: "Wa norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra." Āne na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e marĩ te wasu'u. Tô ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, zahadu 're aihâimana waseté za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

⁵Tazahã, āhã zarina si te za wa'āma 're ĩrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'āsi mono ma si, wa te 're ĩromhuri mono, wa 're wahâimana. ĩwasu'u'wē na, wa te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã. Ta hã te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa wa te tãma 're romhuri pese. Taha da si, wa wa norĩ hã 're wahâimana. ⁶Wa hã Paru, buru na da te dasima 're robdi'i za'ra mono ô ré, da te 're ĩrobzuri mono ne, wa tô dawana te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, Cristuhu wasu'u'wē na hã. Duré, da te 're robzuri mono pari, da te oto 're ĩrobdi'i za'ra mono ne, ma tô Aporu hã ĩza'u hã te te aima āma 're rowasu'u wē za'ra wa'wa. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'āsi mono si waihu'u pese di, te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, āma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mono da, Zezusihi si asina 're umnhasi u'āsi za'ra wa'aba mono da. Buru na hã 'Re ĩhâimana u'āsi mono waihu'u pese na si, dama 're ĩro'wanhipré za'ra mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'āsi mono si te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, āma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mono da. ⁷Taha wa, robzuri'wa norĩ ne, ĩwasu'u'wē na te te dama 're ĩrowasu'u 'rata za'ra mono norĩ hã, pire na 're hâimana za'ra mono ô di. Duré robdi'i'wa norĩ ne, daza'u te te dama āma 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're hâimana za'ra mono ô di. 'Re ĩhâimana u'āsi mono si, te pire uptabi na 're hâimana u'āsi, taha si te te 're da'apawapto wē mono wa, Zezusihi ne dahâimana prédup sina, oto 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. ⁸⁻⁹Robzuri'wa norĩ hã robdi'i'wa norĩ me, tãma 're ĩro'wanhipré za'ra mono da si, te aiwa simisutu te te 're romhuri za'ra. Tane duré, wa hã ĩwasu'u'wē na te aima 're rowasu'u 'rata za'ra wa'aba mono wamhã, duré Aporu hã ĩza'u te te aima āma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aiwa wa tô wa zahuré, wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa, ĩwasu'u'wē hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'āsi mono ma si, wa wa zahuré, wa te tãma 're romhuri, aiwa. Taha wa, wa te tãma 're ĩromhuri mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã wapawa'â, ĩwē uptabi na.

Duré daburu hã, e 'wa te hã. E āma ĩromhuri'wa norĩ te hã, buru hã. Mare di. Misire ĩtede'wa na te 're hâimana, buru tede'wa hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ĩnhib'a'uwē, 're anomro aba mono ô di. Duré Aporuhu nhib'a'uwē, 're anomro aba mono ô di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhib'a'uwē si, te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Āne wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'ri na. 'Ri hã 'ri'wa norĩ tei ô di. 'Ri tede'wa te, 'ri hã. Tane, a norĩ wa'wa hã wanhib'a'uwē, 're anomro aba mono ô di, ĩwasu'u'wē na, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhib'a'uwē si, oto 're anomro aba mono wa. ¹⁰'Ri na romhuri'wa norĩ hã 'ri na'rata uimrehēne, te za siwi 'manha, sipese na. Tane duré wa hã, ĩnhimiorhuri wē na, wa tô sãna'rata, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã, Cristuhu wasu'u'wē na, 'Re ĩhâimana u'āsi mono, tiwaihu'u pese na te te oto 're ĩpawapto mono

zéb zarina. Duré 'ri na'rada hã da te dasiwi 'manharĩ pari, ìhãiba amo norĩ hã ìsisiwi te te oto siwi ì'ri ne, tane te duré ni'wam norĩ hã te te aima âma 're rowasu'u za'ra wa'wa, ìza'u hã. 'Ri na'rata 'manharĩ nhisiwi, da te dasiwi 'ri wamhã, pibui pese na te za dasiwi 'ri ni, marĩ ìwê na si. Tane ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwê na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, pibui pese na te za oto te te dama âma 're rowasu'u za'ra, ì'uwaibaba si. ¹¹ 'Ri'wa norĩ hã, 'ri na'rada te te siwi 'manharĩ wamhã, misire ìwê uptabi si te za tã siwi 'manha. Tane duré, misire ìwasu'uwê hã te 're hãimana, dawana te aima 're ìwasu'u za'ra wa'aba mono hã, tã õ hã Zezu Cristuhu wasu'uwê hã. ìwasu'u aimawi hã 're 'mai'hãimana mono õ di, da te âma 're saze za'ra mono wa, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te âma 're ìda'anho'reptui mono zéb da hã. ¹²⁻¹³ Ni'wam norĩ hã, 'ri na'rata 'manharĩ nhisiwi te te siwi 'ri wamhã, âté marĩ hã unhama ro'o na 're ìsi'unhama mono õ na si, te za siwi 'ri, ìwa'âbã za'êtê na, êtê'ubuzi pré oru na, duré êtê'ubuzi'a prata na, duré êtê waipo na. Âté ìhãiba amo norĩ hã te za marĩ ìwa'âbã syryre na si siwi 'ri, unhama wa ìro'o pese na si, wede na hã, duré du na hã, duré amnho teihi na hã. Tawamhã nimahã na 'ri hã ro'o nherê, si'unhama õ wamhã, te za waihu'u za'ra ni, marĩ ìwê na si 'ri'wa norĩ hã te te siwi ì'manharĩ na hã. Tazahã si'unhama wamhã, te za marĩ ìwê prã na si te te siwi ì'manharĩ na waihu'u za'ra ni. Tane te ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwê na, ì'uwaibaba si te te dama 're rowasu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã senai'õ na te te dama âma 're roti za'ra. Tawamhã niwapsi te za 'Re ìhãimana u'âsi mono hã pibu za'ra, Zezusihi wasu'u na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono zé hã, pé tã sena zõ. Za da'âma ìsipo'ozéb âma, te za pibu za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra, sena na Cristuhu wasu'uwê na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré senai'õ na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono norĩ zama. ¹⁴ 'Ri'wa norĩ hã marĩ ìwê na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata õ wamhã, 'ri tede'wa hã te za waihu'u, tiwi ìzata õ na hã, tâma 're ìsab u'âsi mono na hã. Taha zarina, te za 'ri'wa norĩ ma, marĩ ìwê hã tâma sãmri za'ra, ìwa'rãmi. Tane duré, ni'wam norĩ hã ìwasu'uwê na tã sena na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono zém na, 'Re ìhãimana u'âsi mono, te te waihu'u za'ra wamhã, tawapsi te za ìwê hã tâma sãmri za'ra ìwa'rãmi, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã. ¹⁵ Duré 'ri'wa norĩ hã marĩ ìwê prã na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata wamhã, 'ri tede'wa nhoprubzé hã te te sina uwaimrami za'ra õ di za, 'ri'wa norĩ hã. Te za simini za'ra, 'ri tede'wa nhoprubzé hã. Tane duré, ni'wam norĩ hã taré âma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwê na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã ìwê hã te te tâma 're sãmri za'ra mono õ di za ìwa'rãmimhã, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã. Ta norĩ hã te za tã simini za'ra. 'Re ìhãimana u'âsi mono nhoprubzé hã za te te simini za'ra nherê, tane nherê, te za tã sã'reptu za'ra, ropipa hawi.

Âté ni'wa hã 'ri para sãmra ré, te za ìsõrõwa hã ìré ãro. Tawamhã âté unhama ro'o za'êtê rowi nherê, te za watobro rob u, sisõ'reptu da. Tawamhã aré dá'ã da nherê, te za 'rãwi sisõ'reptu. Tane, ni'wam norĩ hã taré âma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwê na te te dama 're ìrowasu'u za'ra mono norĩ hã, ropipa u si'aba'ré da nherê, te za 'Re ìhãimana u'âsi mono hã sã'reptu za'ra, Cristuhu zazei'wa 're hãimana za'ra mono wa. Tinhoprubzé hã za te te tâma sãmri za'ra dai õ nherê, te za tã ta norĩ hã sã'reptu za'ra, 'Re ìhãimana u'âsi mono hã. ¹⁶ Duréihã 'Re ìhãimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb 're, ma tã õ hã dama 're hãimana, 'ri ìwê uptabi wa. Tane te oto aipê'ê 're, ai'âma 're sõrõwa za'ra wa'wa. ìpê'ezani hã te oto aipê'ê 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa. E ãne hã 'rãwi asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ¹⁷ 'Re ìhãimana u'âsi mono hã tite da si, ma tã sima pisutu, ti'ai âma ìsõrõwa 're,

'ri 're wa'wa hã siwaprosi âma 're hâimana mono da, wê uptabi na. Tane ma tô duré a nori wa'wa hã apisutu za'ra wa'wa, ísib'a'uwê si oto 're anomro aba mono da, taha âma si 're aihâimana wê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ni'wam nori hã apâ te te 're aiwaseté za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono si te za ta nori hã te te 're a'uprosi.

18 A nori wa'wa hã aihâimanazé senai'ô na, taré 'râwi asima 're asadawa nhípese za'ra wa'aba mono ô di za. Ni'wam nori hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, te rosa'rada hã te te si'âma 're upa za'ra, waihu'u pese newa, ti'ai âma ísazei'ô'wa nori nhimirowaihu'u pese si te te 're waihu'u za'ra mono nherê, te te sima 're i'ruiwapari za'ra mono hã. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti íwê uptabi hã ta nori hã te te 're waihu'u za'ra mono ô nherê, te 'râwi waihu'u pese newa, te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nori hã. Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti íwê uptabi zô si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo, asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Ísazei'ô'wa nori hã asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za te te ai'âma 're rosa'rata upa za'ra wa'wa. Tane nherê, te za tô 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, asimiza'rese sina. 19 Ti'ai âma ísazei'ô'wa nori hã tinhimirowaihu hã te te sima 're i'ruiwapari u'âsi za'ra mono hã, tarére 'Re ihâimana u'âsi mono ma hã. Duréihã ma tô âne na ni'wa hã 'Re ihâimana u'âsi mono âma rob'ui'ére siro, íbaihã na hã:

“Re ihâimana u'âsi mono hã te ísazei'ô'wa nori nhimirowaihu'u na 're ihâimana za'ra mono nori ma, te te tâma 're rob'manharí za'ra, tinhimirowaihu'u pese na, 'râwi 're sisimini za'ra mono da.”

20 Apito Dawi hã ma tô duré âne na âma rob'ui'ére siro, duréihã:

“Ínhib'apito ma si, 'Re ihâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ti'ai âma ísazei'ô'wa nori nhimirowaihu hã marí da, ihâimana ô na hã. Tarére tâma hã, ísazei'ô'wa nori nhimirowaihu hã.”

Âne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'ére, 'Re ihâimana u'âsi mono wasu'u na hã. 21-22 Ni'wam nori hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã te sina 're wata za'ra mono sina, te te sima 're nharí za'ra, âne: “Paruhu nhimiroti si, wa za wa nori hã wa te 're 'madâ'â za'ra, uburé rowahutu'wa nori nhimiroti nhipai u, wê uptabi wa.” Ni'wam nori hã te duré âne te te sima 're nharí za'ra: “Wa nori hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra, uburé rowahutu'wa nori nhimiroti nhipai u, wê uptabi wa, wama hã.” Âne na 'râwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Wa hã Paru, duré Aporu, duré Pedru, duré uburé wasiré rowahutu'wa nori zama, simisutu wa wasiré wa te aima 're romhuri za'ra wa'wa, Zezusi hã 're ísazei pese za'ra wa'aba mono da si. Uburé marí hã ti'ai âma 're ihâimana za'ra mono hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa. Aihâiba ré ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa, Zezusi hã si 're anomro aba mono zéb da hã. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa. Âhãna uburé marí hã ai'âma 're íromhâimana za'ra wa'aba mono zé hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa, za ai'âma 're íromhâimana za'ra wa'aba mono zéb zama, 'Re ihâimana u'âsi mono te te aima 're ípisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina, Zezusi hã si 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. Âne te uburé marí hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ísazei'wa nori ma hã. 23 Duré a nori wa'wa hã te Cristuhu ma si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ísib'a'uwê na hã. Ta hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te pisutu wa, ma tô wei mo ti'ai u, Danho'reptui'wa da hã. Taha wa, Cristuhu nhib'a'uwê na si, te za asima 're asiwasu'u za'ra

wa'aba mo. Wanhīb'a'uwē na, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ō di za.

4

Paru hā, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹ Wa hā Paru, duré Aporu, duré ni'wam norī me, wa Cristuhu ma si, wa te 're romhuri za'ra. Īwasu'uwē hā dama ĩwaihu'u'ō hā, ĩ'uwaibaba si, wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, ma tō wapisutu za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha na si, wanhimiromhurizé hā. Taha wa, te za āne na si wa'āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. ² Ni'wa hā ĩsibro, da te tāma 're 'madâ'â mono da, te te sima da'maipisutu wamhā, e niha ĩhāimanazé hā za, tāma ĩrob'madâ'â'wa da hā. ĩsib'apito ma, tāma umnhasi na, te za te te tāma 're rob'madâ'â wē, te te wēsāmri da. ³ Wa hā bété. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩ'umnhasi na, wa tō te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwē na hā. Tane nherē, a norī wa'wa hā ĩ'umnhasi na ĩwasu'uwē na te dama 're ĩrowasu'u mono na asiwi ĩwaihu'u aba zéb zarina, asiwi ĩwēsāmri aba zō, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono ō di. Mare di. Duré ni'wam norī hā te te siwi āma ĩwaihu'u za'ra zō, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono ō di. Īzama, 're ĩsi'umnhasi mono na, ĩwasu'uwē hā te dama 're ĩwasu'u mono na hā 'rāwi ĩsi'uihā na ĩsiwaihu'u da hā, mare di. ⁴ Āhāna hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi, te āma ĩ'upazém na hā marī ō di, ĩnhimirosa'rata 'remhā oto. E taha zarina, tāma ĩ'umnhasi sina, ĩwasu'uwē te dama 're ĩwasu'u mono zé, te wasu'u. Mare di. Wanhīb'apito si te za ĩwaihu'u, tāma ĩ'umnhasi na hā, duré tāma ĩ'umnhasi ō na hā. ⁵ Taha wa, bātā na, Wanhīb'apito uburé za te te ĩda'awaihu'uzé wana, asiwi ĩwaihu'u aba zarina, asiwi ĩwē'ō za'ra wa'aba da, asima ĩ'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, Wanhīb'apito apā wei morī ō ré hā. Ni'wam norī zama asiwi ĩwaihu'u aba zéb zarina, asiwi wē'ō za'ra wa'aba da, asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, bātā na Wanhīb'apito za da'āma ĩsipo'ozé wana. Taha si te za dawī a'upsibi nhamra oto sō'awi, uburé dapē'ē 're, 'rāwi da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hā. Marī hā barana, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, da te 're ĩ'uiwē za'ra mono ne, te za Wanhīb'apito hā sō'awi oto dawī a'upsibi nhamra, uburé marī hā da te 're 'manharī za'ra mono da, da te dasima 're ĩwē za'ra mono zém na, danhimirosa'rada hā. Tawapsi te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wasu'u wē za'ra ni'wam norī hā, ti'ab ré tihāimana wē zém na te te tāma āma 're uwaimrami za'ra mono wa, te te 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina.

⁶ ĩsisānawā norī, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, wa tō āne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa ĩhāimanazém na hā, Aporuhu hāimanazém na zama. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina si, 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, wa tō āne na aima roti za'ra wa'wa, wasiré rowahutu'wa norī hā tisiré norī nhimiroti nhipai u, wē uptabi newa, ta norī niwī 're aihāimana za'ra wa'aba mono wē te, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tō da. ⁷ E asiré norī nhipai u 're aihāimana pire za'ra wa'aba mono bā, te bété āne na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. E marī te aré aima 're hāimana za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono ō 'wa'āhā. Marī ĩwē hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono ō di aré. Uburé ĩwē hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhoprubzéb si, te oto aima 're hāimana za'ra wa'wa. E marī wa, te bété asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, uburé marī ĩwē hā aima 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhoprubzéb ō newa, aihawim na aima 're wairébé aba mono newa.

⁸ A norī wa'wa hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani na rowē te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zō, aiwi sō 're ĩrowaptā'â za'ra wa'aba mono ō na,

te 'rāwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, dasa hã da te 're huri mono wa, da te 're ĩ'mahãpãrĩ pese za'ra mono ne. E ãne bã, te 'rāwi asi'ãma 're ĩrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. Danhibro pese wa, marĩ zô dawĩ 're ĩrowaptã'ã za'ra mono õ ne, te asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Tipẽ'ẽzani na rowẽ te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zô, aiwi 're rowaptã'ã za'ra wa'aba mono õ newa. Tĩ'ai ãma danhib'apito norĩ hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, pire na 're ĩhãimana za'ra mono ne, te asirẽ ĩsazei'wa norĩ ma aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã danhib'apito norĩ ne wapire na 're wahãimana za'ra mono õ nherẽ. E ãne hã ĩ'uwaibaba bã. Wẽ di tã. Tane hã aima wẽ za'ra wa'aba ze te bã, taha na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono, aipire na ĩsazei'wa norĩ ma ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Niha hã 'wa'ãhã, wa arẽ wa norĩ zama wapire na asirẽ 're wahãimana za'ra wa'wa, uburẽ ĩsazei'wa norĩ ma hã. ⁹ Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na dama 're ĩwahãimana za'ra mono hã, ĩsazei'wa norĩ ma, wawapure na damana wawi tarẽ 're ĩwahãimana za'ra mono da si, ma tã te te 're wa'apisutu. Wa hã ãne na wa tã rosa'rata na hã ĩsina waihu'u. Ni'wam norĩ hã marĩ te te 're ĩ'manharĩ waseté za'ra mono zẽb zarina, te za da te dasima ãma 're roti za'ra, dasisõ'a da te 're simroi mono wa, ãma 're dawa'ẽ za'ra mono da. Tane durẽ, wa norĩ hã sõ'awi wa te dama 're sadawa wasu'u'wa za'ra mono da, ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'apisutu, da te dasiwi 're wawẽ'õ za'ra mono wa, uburẽ dasisõ'a wa'ãma 're dawa'ẽ za'ra mono da nherẽ, durẽ hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ nho'a zama. ¹⁰ Cristuhu wasu'uwẽ na si, wa te dama 're rowasu'u'wa za'ra mono wa, te ĩsazei'õ'wa norĩ hã wanhimiza'rese'õ na 're ĩwahãimana za'ra mono na te te wa'ãma 're rosa'rata upa za'ra. E a norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti, wanhipai u aima waihu'u pese za'ra wa'aba bã, te ãne hã 'rāwi asimirosa'rada hã asi'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Cristuhu ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono na. Durẽ wa norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ ma, wawapure na 're ĩwahãimana za'ra mono na, te ta norĩ hã te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. E a norĩ wa'aba si, tãma aipire za'ra wa'aba bã, te bété 'rāwi ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Durẽ wa norĩ hã dama wawapure na 're ĩwahãimana za'ra mono na, da te wa'ãma 're rosa'rata za'ra mono wa, da te dasiwi 're wawazẽb za'ra mono õ di. Áte a norĩ wa'aba si, da te 're aiwazẽ pese za'ra wa'aba mono na, te 'rāwi asi'ãma 're ĩrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. E ãne hã ĩ'uwaibaba. ¹¹ Wa norĩ hã bété, ĩwasu'uwẽ na si, wa te dama 're ĩrowasu'u'wa za'ra mono norĩ hã. E niha ãhãna wahãimana za'ra zẽ hã. Nimomo 're wanomro mono wamhã, wa za tã mra hã wa te 're sãpata za'ra, 'rubu zama. Wa'uza hã'ratare rã si, wa za tã 're wanomro. Te za durẽ da te 're wahã za'ra, danhib'rata na, da te 're ĩwa'ruiwapari za'ra mono zẽb zarina. Daro mono bã 're wanomro mono rã, 're ĩwanhimi'wara mono zẽb da, da te wama 're pisutu za'ra mono õ di za. Hãiwi si, wa za 're wanomro u'ãsi. ¹² Wahãimanazẽb da hã, wawasutu nherẽ, wa wanhib'rata na wa te 're romhuri pese za'ra. Durẽ da te wa'ãma 're waseté za'ra mono nherẽ, wa da'ãma 're wamreme zusi u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ĩwẽ hã te te dama 're anhomri mono da. Durẽ da te wama 're rob'manharĩ waseté za'ra mono nherẽ, wa wanhiptete na õhõ ãma si 're wahãimana za'ra, asa wa te dama ãma 're wa'rãmi za'ra mono ãna. ¹³ Durẽ da te dasima 're wawasu'u' waseté za'ra mono nherẽ, wa wamreme wẽ na si, wa te dama ãma 're wa'rãmi za'ra, wawaimri na. Durẽ, ropru hã da te dasiwi 're ĩsa'wari za'ra mono ne, te da te dasiwi 're wawẽ'õ pese za'ra. ãne 're ĩwahãimana za'ra mono zẽ hã, ãhãna hã.

¹⁴ E ãne na te aima ĩroti za'ra wa'aba zẽ ma, asisẽb za'ra wa'aba da, wa

tô âne na aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ô di. Taré ĩnhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa âne na aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ĩ'ra ne oto ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa. ¹⁵ Âté da'hâ na te oto da te aima 're roti u'âsi za'ra wa'wa, Zezusihi nhimiroti wê na hã, taha na si âma 're anomro wê wa'aba mono da. Da'ra hã da te dasisô 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te ta norĩ hã te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Zezusi hã 're rême za'ra wa'aba mono tô da. Tane nherê, ĩsiwaprosi wa aimama uptabi aba ne, aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. ĩwasu'uwê na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, Cristu Zezusi hã 're saze za'ra wa'aba mono wa, wa oto aimama uptabi aba ne, 're ĩhâimana, da'ra hã damama nhimirohuri hawi, dama 're ĩpoto za'ra mono ne. ¹⁶ Taha zarina, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Cristuhu nhirã zarina 're ĩmorĩ wê ne, oto 're anomro wê wa'aba mono da, aima âma 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina. ¹⁷ Taha da, wa tô Timotiu hã atême satōri za'ra wa'wa, te te âma 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Ta hã ĩ'ra ne, oto ĩma 're hâimana mono wa, ĩma sawi uptabi di duré. Ta hã te Wanhib'apito si te te 're 'madâ'â pese, tiwi sipi'rai âna. Ta hã atême wisi aba wapsi, te za Cristu Zezusihi âma si 're ĩhâimana mono zém na âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'rã'õtô mono norĩ ma, te 're ĩroti mono zém na zama.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩnhipai u te te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono na, ma tô 'râwi 're si'madâ'â pire za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Taha wa, ta norĩ ma ĩpahi za'ra newa, ma tô ĩ'âma rosa'rata za'ra, atême wa'aba, za âma ĩmorĩ su'u ô na hã. Taha zarina, ma tô duré 'râwi sina 're wata za'ra. ¹⁹⁻²⁰ Tane nherê, Wanhib'apito te te ĩma pisutu wamhã, wa za tô âma atême ĩmorĩ su'u za'ra wa'wa, romhutu na. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're nomro mono wamhã, timreme nhipese na Cristuhu wasu'uwê na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ô di za, da te 're wapari ze za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani, tiwaihu'u pese na te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za te te 're dapawaptob za'ra, da te âma 're saze za'ra mono da. Taha zarina si, te za te za âma 're hâimana wê u'âsi za'ra, ta norĩ hã.

Taha wa, âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, wa za ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'wa, aiwaihu'u pese na 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani, tiwaihu'u pese na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, sena na 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono na, wa za duré ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'wa, sena na âma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono ô na zama. Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, aiwaihu'u pese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zép si, te waihu'u tô da, wa za âma atême ĩmorĩ za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono na si, 'râwi te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, ĩsi'uihã na. ²¹ Âne, wa tô aima âma roti za'ra wa'wa. Tawamhã, e ma hã te za asima ĩwê za'ra wa'wa. Atême âma ĩmorĩ aba wamhã, e da'ra, da te 're ĩhã za'ra mono ne, wa za ĩmreme na aihã za'ra wa'wa, ĩnhimiroti hã 're wapari za'ra wa'aba mono ô 'ru te. Âté wa za tô aihã za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wamhã. E ĩhâimanazém na atâma na wa za aima ĩhâimana za'ra wa'wa, ĩnhimizawi pese zéb zarina, ĩnhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wê te. Ma'âpé, 'râwi oto asi'uihã na asima pisutu za'ra wa'aba, niha 're anomro aba mono zéb da hã.

5

Aibâ hã ĩsazei'wa norĩ wazari, 're ĩmaiĥâimana wasété mono zé wasu'u

¹ Airom hawimhã, wa tó aiwasu'u wasédé hã wapari za'ra wa'wa, ni'wa hã asiré wa'aba nheré, pi'õ na ĥâimana wasété na 're ĩĥâimana mono na hã. Ta hã ma tó, u, timama mro hã ti'â. Taha wa, te oto siré 're ĥâimana zahuré. Āne hã wasété uptabi di, 'Re ĩĥâimana u'âsi mono ma hã. ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're ĥâimana wasété uptabi za'ra mono nheré, ta norĩ ma zama, wê za'ra õ di, āne hã. Tane nheré, te asiré ĩsazei'wa hã dame 're 'maiĥâimana wasété, aibâ hã. Āne hã wasété uptabi di. ²'Re ĩĥâimana u'âsi mono nhimiroti hã aima ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba na, 'rãwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono nheré, e marĩ wa, asiwi wê'õ za'ra wa'aba õ di bété, asõ'a za'ra wa'aba, aibâ tina waptém na ĩsipsaihuri hã. Aibâ ĥâimana wasété zarina, aiwi ĩrobzei'õ za'ra wa'aba na, te aré asiwaihu'u za'ra wa'wa, asiré ĩsazei'wa 're ĥâimana mono wa. Taha zarina, te aré tiwi ĩrosawi za'ra wa'wa, rowahutu u asiré 're ĥâimana aba mono tó da oto. E āne hã tiwi sizãri za'ra wa'aba õ di bété. ³⁻⁵Wa hã ai'rata ĩnhamra aba õ nheré, wa tó romhã hawim nheré, te āma 're rosa'rata u'âsi, aibâ 're ĩĥâimana wasété mono āma hã. Tane nheré, ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ne, wa za aima āma roti za'ra wa'wa. Āne wa tó waihu'u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para. Taha wa, te za misi bātã na asi'rã'õtõ 'wa, aibâ zada. Tawamhã asiré sébré aba wamhã, ĩnhimirosa'rata zarina, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, te za aibâ ĩwasédé hã asiwi ĩsa'réi wa'wa a'ã asisiti, Satanasihĩ ma, ta hã te te tãma 're rob'manharĩ wasété mono wa, robzei'õ te te sina waihu'u da, tiwasédé hã te te oto rême pese da, tiĥâimana wasété na ĩswaihu'uzém na hã. Āne da, te za asiwi ĩsa'réi wa'wa a'ã, Satanasihĩ ma, Wanhib'apito hã nimahã bātã na apã wei morĩ wapsi, te te sõ'reptu da.

⁶Aiwaihu'u pese na 'rãwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hã, e wê di. Wê õ di. Āne, wa za aima āma romnhimire'é za'ra wa'wa, asina ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. ĩ'u'ěté wapuzé hã syryre na te za da te āma 're wazari za'ra, ĩduptobzéb da hã, ĩ'u'êne hã. Syry na da te āma 're wazari za'ra mono nheré, sa'ěté di za oto, ĩ'u'êne hã. Tane duré, aibâ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono hã misi nheré, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã āma 're ĥâimana wasété za'ra, te te āma 're sasõmri za'ra mono wa, ĩwasété na hã. E āne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété. ⁷⁻⁸Āne, wa za duré aima āma romnhimire'é za'ra wa'wa. 'Re ĩĥâimana u'âsi mono, zudezu norĩ hi'rata norĩ hã Ezitu hawi te te ĩsõ'reptu za'ra zém na, 're sipo're pu'u za'ra mono da, tisa te te 're huri mono wamhã, te za ĩ'u'ěté wapuzé hã rob u te te 're sa'ra a'ã, 'ri mono bã, 'ri para 're ĩsimi'wara mono hã. Taha zarina, te za ĩ'u'ěté dupto'i'õ na si tisa hã te te 're huri, Pascowa na dato nhisizém na hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za aiwasédé hã oto 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, 're aipoto téb za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ĩ'u'ěté wapuzé hã rob u da te dasisiti 're ĩsani za'ra mono ne.

Zudezu norĩ hã, Pascowa na tisa te te 're huri mono wamhã, ĩhi'rata norĩ ma, 'Re ĩĥâimana u'âsi mono, tinhimihãzé te te tãma ĩba'a za'ra zém na, āma 're sipo're pu'u za'ra mono wamhã, te za āma 're toi u'âsi za'ra. Tane ma tó duré Cristu hã wazada dãrã, wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩĥâimana u'âsi mono hã. Taha wa, zudezu norĩ hã Pascowa na tito te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, wa za oto wa norĩ zama 're watoi u'âsi za'ra, Cristuhu āma si oto 're wanomro mono wa. Zudezu norĩ hã ĩ'u'ěté wapuzém na tisa te te 're huri mono õ di, Pascowa na tito te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. ĩ'u'ěté dupto'i'õ na si, te tisa hã te te 're huri. Tane, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa

norī hā, wa za wahāimanazéb 'rada īwasédé hā wa te 're rēme pese za'ra. Wawasédé hā oto wa te 're 'manharī za'ra mono āna, wa za 're wahāimana wē u'āsi za'ra, wanhimirosa'rada hā sena na si, duré wahāimanazé sena na si.

⁹ Āne wana ré, ĩnhimi'ui'ééré na, wa tō aré aima roti pese za'ra wa'wa, aibā norī, pi'ō na tiwasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono norī āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tō da, duré pi'ō norī, aibā na tiwasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono norī āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tō da. ¹⁰ Āne na te aima roti za'ra wa'aba wamhā, ĩsazei'ō'wa norī āma, te aima roti za'ra wa'aba ō di, dahāiba na dawasédé, da te 're ĩ'manharī za'ra mono norī āma hā. 'Re simarī ahā za'ra mono da, danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norī āma, te aima roti za'ra wa'aba ō di, duré danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norī āma, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono upana romhāiba 'manharī āma 're ĩwata za'ra mono norī āma. Ta norī nhiti 're aihāimana za'ra wa'aba mono tō da, te aima roti za'ra wa'aba ō di, ĩsazei'ō'wa norī nhiti. Mare di. Uburé ĩsazei'ō'wa norī nhiti 're aihāimana waihu'u za'ra wa'aba mono ō di tō. ¹¹ Āne si, wa tō aima roti za'ra wa'wa, ni'wam norī hā Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, 're hāimana wasété za'ra mono wamhā, ta norī hāimanazém na āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tō da. Āté ĩsazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, te pi'ōi hāiba na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra, aibā wamhā. Duré pi'ōi wamhā, āté aibā hāiba na te tiwasédé te te 're 'manharī za'ra. Duré āté 're simarī ahā za'ra mono da si, te danhibrom na te te 're da'ruiwapari za'ra. Duré āté 'Re ĩhāimana u'āsi mono upana, te romhāiba 'manharī āma si 're wata za'ra. Duré āté dawasédé hā taré te te da'āma 're ĩsa'ra mono na, te ta norī hā te te dama 're rowasu'u wasété za'ra. Āté āzézei'wa te duré 're hāimana za'ra. Āté danhibrom na te duré dawi 're sipsaihuri za'ra. Āne hā ni'wam norī hā zahadu tihāimana wasété na 're hāimana u'āsi za'ra mono nherē, asiré ĩsazei'wa na aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, ĩhāimanazém na āma 're asapa'a za'ra wa'aba mono ō di za. Duré nimahā bātā na ĩsiré 're asaihuri aba mono da hā, mare di za.

¹²⁻¹³ Wa norī hā wasiré ĩsazei'wa norī hā, ĩsazei'ō'wa norī hāimanazé, wa te wasiwi 're waihu'u za'ra mono wa, wa te wasiwi 're ĩwē'ō za'ra mono da hā, 'rāwi 're wasipisutu za'ra mono ō di za. Mare di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si, te za Zezusihi zazei'ō'wa norī hā te te 're awaihu'u, te te siwi 're ĩ'awē'ō mono da hā. E tawamhā, ni'wam norī hā rowahutu u asiré 're asi'rā'ōtō aba mono nherē, marī īwasédé hā te te 're ĩ'manharī za'ra mono zéb zarina, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono ō di za. Te za tō asiwi 're ĩwē'ō za'ra wa'aba mo, asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa. Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ééré, ĩbaiha na hā:

“Ni'wam norī hā 're nomro wasété mono wamhā, te za oto asisiti tāma 're ĩrob'ru za'ra wa'aba mo, asiré wa'aba 're hāimana za'ra mono tō da.”

Āne duréihā āma rob'ui'ééré hā.

6

Īsazei'wa norī hā sisada 're ĩhāimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ni'wa hā asiré ĩsazei'wa nherē, marī hā te te aiwi 're 'mai'manharī wasété aba mono wa, sada 're ai'maihāimana aba mono wamhā, e ĩsazei'ō'wa norī u, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, marī te te aiwi 're ĩ'manharī wasété aba mono zém na, tāma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, dama rowairébé'wa norī ma. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē u si, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, ta norī si te te 're waihu'u za'ra mono da, marī hā te te aiwi 're ĩ'manharī wasété aba mono zém na hā, tāma 're wasu'u za'ra wa'aba

mono da. ² Apto'oré si, da'āma ĩsipo'ozéb āma, wa norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī hā, Cristuhu siré, wa za wapire na dama rowairébé za'ra ni, 're ĩdahāimana wasété za'ra mono zém na hā. Oro āne hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba za. Āne hā Cristuhu siré, wapire na za te dama rowairébé za'ra wamhā, e tawamhā ti'ab ré, marīre hā asiré ĩsazei'wa norī wī 're 'mai'manharī wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihāimana aba mono wamhā, e aima waihu'u pese za'ra wa'aba ō di bété, ĩ'uwaibaba tō sena asima āma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā, marī asiwī 're ĩ'mai'manharī wasété aba mono zém na hā. Āne hā tō aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, āma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā. ³ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, hāiwa āma romhuri'wa norī hā tiwī ĩsipizari za'ra hā, wa za duré wapire na tāma rowairébé za'ra ni ĩsiré, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hā. E āne hā zahadu aima pibui prā za'ra wa'aba di bété. Taha wa, ti'ab ré, marī wa, wasisada 're wahāimana za'ra mono wamhā, wa za wawaimri wa te wasima 're rowaihu'u za'ra, apā wama 're rowē za'ra mono da. Āne wamhā, wa za tō wa te wasina āma 're uwaimrami za'ra, wasima. ⁴ Taha wa, marī hā asiré ĩsazei'wai wī 're 'mai'manharī wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihāimana aba mono wamhā, e marī wa, te ĩsazei'ō'wa norī u 're asisimroi wa'aba mo, ta norī si aiwasété na te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da hā, ta norī hā asiré ĩsazei'wa na 're hāimana za'ra mono ō nherē, dawasété na dawaihu'u'wa norī hā. ⁵ ĩnhimiroti ma, aséb za'ra wa'aba da nherē, wa āne na aima rowaihu'u za'ra wa'wa. E asiré ĩsazei'wa, 're 'mai'hāimana mono ā bā bété, aiwasété na aiwaihu'u aba 'wa da hā. ⁶ E āne hā ĩ'uwaibaba bā, te asiré ĩsazei'wa 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, asisada 're aihāimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'ō'wa norī u si 're asisimroi wa'aba mono da, ta norī si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, aiwasété aba na. E āne hā ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hā.

⁷ Āne zarina, asisada 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, dama rowairébé'wa norī u, 're asisimroi wa'aba mono wamhā, ĩsazei'wai hāimanazém na asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō di za. Ni'wam norī hā asiré ĩsazei'wa nherē, te te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, tāma āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono āna, te za tō ōne haré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norī hā asibrom na aiwī 're sipsaihuri za'ra wa'aba mono wamhā, tāma āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono ō di za duré. Tawapsi, te za asina āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai hāimanazém na hā. ⁸ Tane nherē, a norī wa'wa hā asiré ĩsazei'wa nherē, dawasété na dawaihu'u'wai u, 're asisimroi wa'aba mono wa, te tō asima 're ĩrob'manharī wasété za'ra wa'aba mo, 'rāwi. Taha wa, te duré asima 're asimiza'repese za'ra wa'aba mo 'rāwi, āne na hā, asiré ĩsazei'wa 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē. ⁹⁻¹⁰ Tiwasété si te te 're ĩ'manharī u'āsi za'ra mono norī hā, ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zé hā te te dame sina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. E āne hā, zahadu waihu'u za'ra wa'aba ō di bété. Āne na hā taré 'rāwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ō di za. Dahāiba na dawaséde te te 're ĩ'manharī za'ra mono norī hā, ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zém na, dame 're hāimana za'ra mono ō di za, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono upana, romhāiba 'manharī āma 're ĩwata za'ra mono norī hā, duré damro na dawi 're ĩsimisaihuri za'ra mono norī hā, duré aibā si'uiwa na 're ĩsiwasété za'ra mono norī hā, duré danhibrom na dawi 're ĩsipsaihuri za'ra mono norī hā, duré danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norī hā, duré āzézei'wa 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, duré te te da'āma 're ĩwasété za'ra mono norī hā, duré danhibrob zō dapārī'wa norī hā. Ta norī

hā dasiré 're hâimana za'ra mono ò di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwē mono zéb âma hâ. ¹¹ Âne na si, ma tô ni'wam norî hâ aré 're aihâimana waseté u'âsi za'ra wa'aba mo, 're saze za'ra wa'aba mono ò ré hâ. Tane nherē, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ Zezusihi dâ'âzém na, ma tô oto te 're ai'upsô za'ra wa'wa, aiwasété hawi. Ma tô duré te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ìsib'a'uwē si oto âma 're anomro wē wa'aba mono da. Aiwasédé hâ te te oto ai'âma 're ì'ab'madâ'â aba mono ò zéb zarina, ma tô duré te te 're aiwēsâmri za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, 'Re ìhâimana u'âsi mono p'êzani nhimipawaptobzém na hâ.

Dahâiba na 're ìdasiwasété za'ra mono zé wasu'u

¹² Ni'wam norî hâ asiré ìsazei'wa 're ìhâimana za'ra mono norî hâ te âne te te sima 're nharî za'ra: "Marî hâ wa te 're 'manharî za'ra mono tô da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wawî 're awē'ô mono ò nherē, wa norî zama, wa te wasiwi 're wē'ô za'ra mono ò di za, wa te 're 'manharî za'ra mono tô da. Wa za tô wa te 're 'manharî za'ra, wa te wasima 're ìwē za'ra mono zéb uwaibaba." Âne na te ni'wam norî hâ te te sima 're nharî za'ra. Tane tô. Ta hâ wē di. Tane nherē, marî hâ te 're hâimana za'ra, ìwē prâ hâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wawî 're ì'awē'ô mono ò hâ. Tane nherē, taha si, wa te 're 'manharî za'ra mono ò di za. Duré wa hâ marî hâ te 're 'manharî mono tô da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìwi 're awē'ô mono ò nherē, âté taha zô si, wa za ìsima te 're rob'ruiwaparî u'âsi. Âne tô da, taha zarina 're ìhâimana mono ò di za. ¹³ Ni'wam norî hâ te duré âne na te te sima 're nharî za'ra: "Wasa hâ wadub 'reb da si, te wama 're hâimana za'ra. Duré wadu hâ wasai ubumrozéb da si, te wama 're hâimana za'ra. Tane, te duré wahâiba hâ misi wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, uburé marî hâ siwa'ru wa te âma 're ì'manharî za'ra mono zéb da hâ." Âne te ni'wam norî hâ 'râwi te te si'âma 're rosa'rata wasété za'ra, tihâiba na hâ. Tane nherē, dasa hâ duré dadu hâ niwapsi te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ uprosi uburé. Dasa hâ da te 're huri mono wamhâ, dawasédé, da te âma 're 'manharî za'ra mono ò di. Tane nherē, aihâiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono zéb da hâ, aihâiba aimawi hâ aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ò di. Wanhib'apito ma, wa te âma 're ìromhuri pese za'ra mono zéb da si, te wahâiba hâ wama 're hâimana za'ra. Taha si te wahâiba hâ te te wama 're ab'madâ'â pese, Wanhib'apito hâ. ¹⁴ Wanhib'apito hâ dâ'â uptabi nherē, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìhâiwa'utu ne, te za wa'ahâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha wa, te wahâiba hâ pire na wama 're hâimana za'ra oto, taré hâi ò wa.

¹⁵ A norî wa'wa hâ aihâiba mono bâ, te oto Cristuhu nhîb'a'uwē si 're anomro aba mo. Taha siré si, te oto 'râwi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E âne hâ 'râwi asina waihu'u za'ra wa'aba â bâ bété. E tawamhâ, Cristuhu nhîb'a'uwē oto 're wanomro mono nherē, wa za pi'oi wasété hâiba hâ wa te wasina 're tob za'ra. Mare di. ¹⁶ Duré aibâ hâ pi'oi wasété hâiba hâ te te sina hâiba to wamhâ, ìhâiba hâ misi ne oto, maparane ìhâiba nherē. E âne hâ zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba ò di bété. Duréihâ 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô âne na ìmreme na âma rob'ui'éré, pi'oi wasu'u na hâ: "Aibâ hâ pi'oi me siré 're simi'wara mono wamhâ, ìhâiba hâ misi ne oto, maparane ìhâiba nherē. Misi tô oto ìhâiba zahuré hâ."

Âne duréihâ 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ìbaihâ na hâ. ¹⁷ Tane nherē, ni'wam norî hâ Wanhib'apito te te sina 're hâiba tob za'ra mono wamhâ, 'râwi te za ìsiré 're hâimana za'ra, ìp'ê'ê 're.

¹⁸ Taha wa, ma'âpé, dahâiba na dawasédé, da te 're ì'manharî za'ra mono wi, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono. Dawasédé aimawi hâ da te 're

'manharī za'ra mono wamhā, āma 're dasihāiba wasété za'ra mono ō di. Aibā norī hā pi'ō na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra mono wapsi, te za āma 're sihāiba wasété za'ra. Duré, pi'ō norī hā aibā na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra mono wapsi, te za duré ta norī hā āma 're sihāiba wasété za'ra aiwa. ¹⁹ 'Re ihāimana u'āsi mono pē'ēzani si, te oto aipē'ē 're ai'āma 're sōrōwa za'ra wa'wa. Aipē'ē 're, te oto aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'wa. 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Taha wa, aihāiba za'ra wa'wa hā ate za'ra wa'aba ō di oto. 'Re ihāimana u'āsi mono te si, te aihāiba hā 're hāimana za'ra wa'wa oto. E āne hā zahadu asina waihu'u za'ra wa'aba ō di bété. ²⁰ E marī wa, aihāiba hā ate za'ra wa'aba ō di oto. 'Re ihāimana u'āsi mono, ma tō aiwa'ābā za'ra wa'wa, Cristuhu dá'ázém na. Taha wa, uburé marī hā aihāiba na tāma 're ī'manharī wē za'ra wa'aba mono zém na, te za āma 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mo, 'Re ihāimana u'āsi mono āma hā.

7

Dasina damrozém na rowasu'u

¹ Rob'ui'ére na we asiwi īzadanharī za'ra wa'aba zém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E aibā norī hā 're mro za'ra mono ō nherē, tāma 're rowē za'ra mono di za. Āté tane nherē, tāma 're rowē za'ra mono di za tō. ² Tane nherē, aibā norī hā mro āna 're hāimana za'ra mono nherē, pi'ō na tiwasédé te te 're ī'manharī za'ra mono zé hā, ahā uptabi di duré. Pi'ō norī hā mro āna 're hāimana za'ra mono nherē, aibā na tiwasédé te te 're ī'manharī za'ra mono zé hā, ahā uptabi di duré. Taha wa, aibā norī hā te za tō 're mro za'ra, timro me si 're hāimana za'ra mono da. Āne hā wē uptabi di, pi'ō aimawi na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra mono tō da. Duré pi'ō norī hā te za tō 're mro za'ra aibā na, timro me si 're hāimana za'ra mono da, ta norī zama, aibā aimawi na tiwasédé te te 're 'manharī za'ra mono tō da. ³ Aibā norī hā pi'ō na oto 're mro za'ra mono wamhā, timro wi, tihāiba hā te te 're sawi za'ra mono ō di za oto. Duré pi'ō norī hā aibā na oto 're mro za'ra mono wamhā, duré timro wi tihāiba hā te te 're sawi za'ra mono ō di za oto. ⁴ Pi'ō norī hā 're mro za'ra mono wamhā, ihāiba hā ītei ō di oto. Īmro te hā oto, ihāiba hā. Tane duré aibā norī hā 're mro za'ra mono wamhā, ītei ō di oto, ihāiba hā. Īmro te hā oto, āne hā aiwa. ⁵ Taha wa, aimro ré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī, aimro wi aihāiba hā 're sawi za'ra wa'aba mono ō di za oto. Āté nimahā bātā na si te za āma 're asisaze za'ra wa'aba mo, aimro ma, aihāiba hā a'ā 're sōmri za'ra wa'aba mono tō da, 'Re ihāimana u'āsi mono ma si, a'ā 're asisōmri za'ra wa'aba mono da, tāma 're aimreme zusi aba mono zéb da si. Āne wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono pari, aihāiba hā aimro wi 're sawi za'ra wa'aba mono āna, te za tō aihāiba na apā asima āma 're atob za'ra wa'aba mo, aiwasédé hā aihāiba na 'rāwi nherē, aimro ō ne, asiwi 're 'manharī za'ra wa'aba mono tō da, asina 're asiptete za'ra wa'aba mono ō wa, Satanasi hā te te 're aipibu za'ra wa'aba mono tō da.

⁶ A norī wa'wa hā uburé asina 're aimro za'ra wa'aba mono da hā, te aima 'ru za'ra wa'aba ō di. Asi'uihā na asima 're īwē za'ra wa'aba mono zém na si, 're aimro za'ra wa'aba mono da hā, te aiwi wē'ō za'ra wa'aba ō di. ⁷ Tane nherē, wa hā Īmro ō na 're ihāimana mono zéb zarina, aimro āna 're aihāimana za'ra wa'aba mono zéb da hā, Īma wē di aré. Tane nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā aiwa te te dama 're apisutu mono ō di, dahāiba mono bā, niha 're īdahāimana za'ra mono zéb da hā. Dasisarina si 're īdahāimana za'ra mono ō na hā, taha si te za te te dama 're apisutu, damro ré 're dahāimana za'ra mono da, duré damro āna 're īdahāimana za'ra mono da hā.

⁸ Aimro âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, pi'oi mrotô norî ma zama. Ône haré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da hâ, wê di, wa hâ îmro ô na 're îhâimana mono ne. Âne hâ îma wê uptabi di. ⁹ Tane nherê, dahâiba na dawasété wi 're îdanhiptete za'ra mono ô si, wê ô di. Taha wa, aihâiba na aiwasété wi, asina 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono ô wamhâ, te za tô asina 're aimro za'ra wa'aba mo, asisô 're rowasutu zahu za'ra wa'aba mono tô da oto.

¹⁰ Aimro ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî ma, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Tane nherê, îsi'uîhâ na înhimirosa'rata na te aima roti za'ra wa'aba ô di za. Wanhîb'apito nhimiroti na si, wa za aima roti za'ra wa'wa, âne na hâ: Pi'ô norî hâ timro te te 're rême za'ra mono ô di za. ¹¹ Tane nherê, âté pi'ô norî hâ te za timro hâ te te 're rême za'ra. Âne hâ te te 're 'manharî za'ra mono wamhâ, aibâ aimawi na 're mro zahu za'ra mono ô di za. Timro 'rata u si, te za apâ 're sipizari za'ra. Âne na te te âma 're sahu ze za'ra mono ô wamhâ, mro âna te za tô 're hâimana u'âsi za'ra. Duré aibâ norî hâ timro te te 're rême za'ra mono ô di za, âne hâ tô aiwa.

¹² A norî wa'wa hâ 're saze za'ra wa'aba mono ô ré, asina 're aimro za'ra wa'aba mono norî ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Wanhîb'apito hâ ti'ab ré, âne na te te dama 're roti mono ô nherê, tane nherê, wa za aima âma roti za'ra wa'wa, âne: Aibâ norî hâ îsazei'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, îmro hâ îsazei'ô'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhâ, duré pi'ô hâ timro siré 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhâ, âne wamhâ, aibâ norî hâ timro hâ te te 're rême za'ra mono ô di za. ¹³ Duré pi'ô norî hâ îsazei'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, îmro hâ îsazei'ô'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhâ, duré aibâ hâ timro siré 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhâ, âne wamhâ, pi'ô norî hâ timro hâ te te 're rême za'ra mono ô di za duré. ¹⁴ Duré aibâ norî hâ îsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, îmro hâ îsazei'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhâ, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ pi'ô norî ma, rowê te te tâma 're îpisutu za'ra mono zéb u'âbâ, te za tô duré aibâ norî ma, te te tâma 're pisutu za'ra rowê hâ, îmro hâiba u'âbâ, îsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, aibâ norî hâ. Duré pi'ô norî hâ îsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, îmro hâ îsazei'wa na tâma 're hâimana za'ra mono wamhâ, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ pi'ô norî ma, rowê te te tâma 're îpisutu za'ra mono zéb u'âbâ, te za tô duré pi'ô norî ma, te te tâma 're pisutu za'ra rowê hâ, îmro hâiba u'âbâ, îsazei'ô'wa na 're hâimana za'ra mono nherê, pi'ô norî hâ. Ânei ô 'wa'âhâ, te aré 'ra norî hâ îsazei'ô'wa norî 'ra ne, 're hâimana za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono ma hâ. Tazahâ îma norî hâiba u'âbâ, te za tô rowê si te te tâma 're apisutu, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. ¹⁵⁻¹⁶ Duré, ni'wam norî hâ îsazei'ô'wa 're hâimana za'ra mono wamhâ, timro hâ îsazei'wa te te 're rême za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhâ, îmro hâ te te tiwi 're rosawi za'ra mono ô di za, îsazei'wa si'uîwa sima 're hâimana za'ra mono ô wa. Si'uîhâ na te za tô 're wairébé, îsazei'ô'wa hâ. 'Re îhâimana u'âsi mono hâ ma tô te te sima 're aiwê za'ra wa'wa, robze sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, aimro hâ îsazei'ô'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwê'ô za'ra wa'aba mono wamhâ, te za tô tâma 're îwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tô 're airême za'ra wa'aba mono da.

Pi'ô norî, îsazei'wa 're anomro aba mono wamhâ, duré aimro hâ Wanhîb'apito te te 're saze za'ra mono ô nherê, e te za te te 're saze za'ra, nimahâ bâtâ na hâ, Cristu hâ. Âté te za tô te te 're saze za'ra. Âté te te 're saze za'ra mono ô di za. Âne hâ aima waihu'u za'ra wa'aba ô di. Duré aibâ norî, îsazei'wa

're anomro aba mono wamhã, aimro hã te te 're saze za'ra mono õ nherẽ, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bãtã na hã. ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di durẽ. Taha wa, aimro hã Ìsazei'õ'wa na aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wamhã, Ìhãimanazẽb zarina, te za tõ tãma 're Ìwaprosi warẽ za'ra wa'aba mo, te te tõ 're airẽme za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ Wanhìb'apito hã te te aima 're Ìpisutu za'ra wa'aba mono zẽb zarina si, te za oto 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã tinhìb'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono õ ré, niha 're Ì'aihãimana za'ra wa'aba mono zẽm hawì, 're aiwairébé aba mono zẽm na, 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za, zudezu na, durẽ zudezu'õ na. Õne haré te za oto 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãne na si, wa tõ wa hã te dama 're aroti u'ãsi, daro mono bã Ìsazei'wa norì hã siré 're Ìsi'rã'õtõ u'ãsi mono norì ma hã. ¹⁸ Ni'wam norì hã sihãiwata nhihãri ré, 're hãimana za'ra mono wamhã, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã tinhìb'a'uwẽ da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina te za ta norì hã 're si'madã'ã ze za'ra, tinhihãiwata nhihãrizé hã te te sima 're pari za'ra mono da, apã sihãiwata nhihãri õ ré, 're Ìnomro mono ne, 're hãimana za'ra mono da. Mare di. ãne na hã 're si'madã'ã za'ra mono õ di za. Õhõ haré te za tõ 're nomro. Duré ni'wam norì hã sihãiwata nhihãri õ nherẽ, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã tinhìb'a'uwẽ da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina, te za ta norì hã 're sisihãiwata nhihãri za'ra. Mare di. 'Re sisihãiwata nhihãri za'ra mono õ di za. Õhõ haré te za tõ oto 're nomro, ta norì hã. ¹⁹ Danhìhãiwata nhihãri ré si 're Ìdahãimana za'ra mono zé hã marì dai õ di, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono mo ma hã. Duré danhìhãiwata nhihãri õ nherẽ, 're Ìdahãimana za'ra mono zé hã marì dai õ di, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ma hã, ãne hã tõ aiwa. ãne si tãma Ìpire hã, 're Ìdahãimana za'ra mono zéb da hã. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti, da te 're 'madã'ã pese za'ra mono sina 're Ìdanomro wẽ mono zép si, tãma Ìpire hã. ²⁰ 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã tinhìb'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, e niha 're Ì'aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã za. Õne haré te za tõ aihãimanazẽm na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, dapoto mono bã da te 're aiwamri za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aipire na dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aiwapu na dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb zarina. ²¹⁻²² Ai'uiupra'wa norì ma, aipawa'ãbã ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã tinhìb'a'uwẽ da, te te oto sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, aipawa'ãbã ãna 're Ìromhuri za'ra wa'aba mono zẽm na, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherẽ, ãtẽ nimahã bãtã na si te za tõ oto te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, aipawa'ãbã ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono tõ da oto. ãne zarina si, te za oto 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo, tiwi 're aiwairébé aba mono da, romhuri hawì, asi'uihã na oto asima 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Ai'uiupra'wa norì ma, aipawa'ãbã ãna tãma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono da, Wanhìb'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norì hã, te oto robzei u'ãsi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Da te 're Ì'uiupra za'ra mono norì, wa'ãbã ãna te te oto dama 're romhuri za'ra mono tõ da, da te tãma 're Ìpisutu za'ra mono ne, ma tõ Cristu hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, aiwasété u'ãsi 're anomro aba mono tõ da, aiwasédé hã oto 're rẽme pese za'ra wa'aba mono da. Tane duré asi'uihã na asima 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma 're anomro aba mono da, Wanhìb'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norì hã, te oto Cristuhu nhìb'a'uwẽ si 're anomro aba mo. Taha zarina si, te oto Ìsimiroti

hā 're ī'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, da te 're ī'uipra za'ra mono norī hā tinhib'apito nhimiroti si te te 're ī'madâ'â pese za'ra mono ne. ²³ Tidâ'ázém na ma tō Cristu hā aiwa'âbâ za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tō da oto. Taha wa, ĩsazei'ô'wa norī ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za oto. ²⁴ ĩsisânawâ norī, 're ĩhâimana u'âsi mono hā tinhib'a'uwê da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhâ, ône haré aihâimanazéb u'âsi za'ra wa'aba na si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si.

Mro âna 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

²⁵ Rob'ui'ére na we asiwi ĩzadanharī za'ra wa'aba zém na, wa za duré âma aima roti za'ra wa'wa, mro âna zahadu 're ĩhâimana za'ra mono norī na hâ. Wanhib'apito hâ ti'ai âma 're morī ré, âne na te te dama âma 're roti mono ô nherê, wa za aima âma roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hâ tinhoprubzéb zarina, ma tō te te 're ĩpawapto, dama ĩ'umnhasizéb zarina, ĩsimiroti zarina si, te dama âma 're roti mono da. Taha zarina, wa za tō oto aima âma roti za'ra wa'wa. ²⁶ Âhâna Zezusihi zazei'wa oto 're wanomro mono wa, te da te wama 're rob'manharī wasété za'ra, wa te 're robzépata za'ra mono da. Taha wa, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhâ, taha haré asima 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré aimro ô nherê, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhâ, ône haré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ²⁷ Aibâ norī, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī hâ, asima 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono ô di za, 're ĩrême za'ra wa'aba mono zém na da hâ. Duré zahadu aimro âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī hâ, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 're aimro za'ra wa'aba mono zéb da hâ. ²⁸ Tane nherê, âté te za tō asima 're ĩwê za'ra wa'aba mo, 're aimro za'ra wa'aba mono da. E tawamhâ aiwasédé te za 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. Mare di. ĩwê si te za tō 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. Duré pi'ô'i hâiba préduptém norī hâ 're mro za'ra mono wamhâ, e te za tiwasédé hâ te te 're 'manharī za'ra. Mare di. Tiwasédé hâ te te 're 'manharī za'ra mono ô di za. Âne, wa hâ wa tō aré te ĩsima 're aiwê za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono tō da. Âne tō da, wa tō aima roti za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono tō da.

²⁹ ĩsisânawâ norī, tō sena, wa za âne hâ aima waihu'u za'ra wa'wa. Romhuture di oto, ĩrob'râsutuzéb u hâ. Taha wa, taha ô ré, Wanhib'apito ma si, wa te 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, wa za râwi wasina 're wanhopré u'âsi. Taha wa, aibâ norī, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī hâ, aimro zawi na si 'râwi asima âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. ³⁰ Duré asisô 're aiwa'ô za'ra wa'aba mono wamhâ, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Duré aima 're ĩrowê za'ra wa'aba mono zéb zarina, ato sina 're anomro aba mono wamhâ, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. Duré marī hâ asima 're uipra za'ra wa'aba mono wamhâ, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, asima. ³¹ Ti'ai âma uburé marī na 're romhuri za'ra wa'aba mono nherê, taha si asima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono ô di za. E marī wa. Uburé marī hâ ti'ai âma, da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono hâ te za dawī 're si'utōrī u'âsi za'ra. Taha wa, hâiwa âma uburé marī ĩwê si 're ĩhâimana za'ra mono zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo.

³² Wa hâ wa ĩsima te 're aiwê za'ra wa'wa, ti'ai âma marī zô si asima 're asôpré wa'aba mono zarina, asina 're aihâtâ'â tō za'ra wa'aba mono da. Aibâ norī hâ mro âna 're ĩhâimana za'ra mono norī hâ Wanhib'apito ma, te te 're ĩromhuri za'ra mono zém na da si, te za sima 're sôpré u'âsi, taha zarina 'Re

Īhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. ³³ Tane nherê, aibâ norĭ hã mro ré 're hâimana za'ra mono wê te, te za ti'ai âma marĭ zô zama sima 're sôpré u'âsi, timro udâna, rowê na tâma 're Īhâimana za'ra mono zéb da hã. ³⁴ Taha wa, maparane Īsimiromhuri te tâma 're hâimana za'ra, aibâ norĭ ma hã, te te sima sô 're Īrob'ruiwapari za'ra mono hã, Wanhĭb'apito ma, duré timro ma zama.

Duré, pi'ô ĩ hâiba pré dum norĭ, mro âna 're Īhâimana za'ra mono hã, duré pi'ô préduptém norĭ, mro âna 're Īhâimana za'ra mono hã ta norĭ hã te za simi'ê na Wanhĭb'apito ma si, te te tâma 're romhuri za'ra, wa'wa âna. Wanhĭb'apito ma si, tâma 're sihâiba nhomri u'âsi za'ra mono da, te za tô sena te te sima 're wê za'ra, mro âna 're hâimana za'ra mono wa, ta norĭ hã. Tane nherê, pi'ô norĭ, mro ré 're Īhâimana za'ra mono norĭ hã, te za ti'ai âma marĭ zô si sima 're sôpré u'âsi, timro udâna, robze na âma 're hâimana za'ra mono da.

³⁵ Aiwi 're robzei'ô za'ra wa'aba mono wa, aihâiba ze ĩ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, âne na te aima roti za'ra wa'aba ô di. Taré ĩwê na si te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa âne na aima roti za'ra wa'wa. Wa duré te ĩsima te 're aiwê za'ra wa'wa, ĩwê si 're 'manharĭ za'ra wa'aba mono da, duré asimirosa'rata na Wanhĭb'apito ma 're asimi'ê za'ra wa'aba mono da, tâma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, tiwi 're asihâiba zawi za'ra wa'aba mono âna.

³⁶ Âté ni'wam norĭ hã te za sina aiwê zahuré, sina mro zahuré da. Tawamhã sina mro zahuré ô ré, âté aibâ hã te za pi'ô ĩ hâiba na si te te sima âma 're rosa'rata u'âsi, za âma ĩmro hâiba na si, tiwasété wi siptete waihu'u âna. Âté te za duré te te sô 're rowasutu u'âsi. Âne na siwaihu'u wamhã, te za tô âma timro su'u, te te sima ĩwêzéb zarina. Âma mro da tô. Tawamhã, oto âma mro wamhã, tiwasédé hã te te âma 'manharĭ ô di za. Mare di. ³⁷ Duré aibâ hã âté si'uihã na te za sima pisutu, mro âna a'â 're hâimana mono da. Âne wamhã, âté te za pi'ô wi, tihâiba na sina 're siptete u'âsi. Âne wamhã, te te sima ĩwêzéb zarina, mro âna a'â 're hâimana mono wamhã, wê di za tô. Âne hã ĩwasété ô di. ³⁸ Taha wa, aibâ norĭ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĩwê si te za tô te te 're 'manharĭ za'ra. Duré 're mro za'ra mono ô wamhã, ĩwê uptabi si te za tô te te 're 'manharĭ za'ra.

³⁹ Pi'ô norĭ hã ĩmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono ô ré, te te 're rême waihu'u za'ra mono ô di za. Tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto pi'buĭ pese na timro na te te 're sahu za'ra, aibâ aimawi na. Tane nherê, aibâ ĩsazei'ô'wa na 're mro za'ra mono ô di za. Aiwa ĩsazei'wa si'uiwa na te za sina 're mro za'ra. ⁴⁰ Tane nherê, pi'ô ĩ mrotô norĭ hã 're mro zahu za'ra mono ô wamhã, tâma 're rowê uptabi za'ra mono di za, ta norĭ ma hã. Âne ta norĭ âma ĩnhimirosa'rada hã. 'Re Īhâimana u'âsi mono pé'êzani te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina, wa âne na aima roti za'ra wa'wa, âne si.

8

Romhâiba 'manharĭ ma, dasazé da te tâma 're ĩsôMRI za'ra mono zé wasu'u

¹ Rob'ui'ére na we asiwi ĩzadanharĭ za'ra wa'aba zém na, wa za duré aima âma roti za'ra wa'wa, waihu'u pese newa romhâiba 'manharĭ âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dasa hã da te tâma 're ĩsôMRI za'ra mono zém na, romhâiba 'manharĭ ma hã. Âne ma tô we ĩma asiwasu'u za'ra wa'wa, rob'ui'ére na hã: "Wa norĭ hã ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha zarina, wa za marĭ hã dasirê, wa te 're 'manharĭ za'ra, wa te wasima 're ĩwê za'ra mono zéb zarina." Âne na ma tô we ĩma asiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Uburé wa norĭ ma hã wama

waihu'u pese za'ra di tô, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hâ. Tane nherê, marî hâ da te 're waihu'u pese za'ra mono wê te, te za 're dasi'madâ'â ze za'ra, 'râwi. Tane nherê, ìsazei'wa norî hâ 're ìsisawi pese za'ra mono zéb zarina si, te za 're sipawaptob u'âsi za'ra, siptete sina siré âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ² Ni'wam norî hâ rowaihu'u pese 'wa newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhâ, sena na ta norî hâ, marî te te 're waihu'u za'ra mono ô di za. Mare di. ³ Tane nherê, ni'wam norî hâ 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're sawi pese za'ra mono wapsi, te za tinhîb'a'uwê na te te sina 're awaihu'u u'âsi, ta hâ.

⁴ Duré, waihu'u pese newa, romhâiba 'manharî âma 're ìdawata za'ra mono zéb da, dasa, da te tâma 're ìsômri za'ra mono na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E romhâiba 'manharî ma, dasa, da te tâma 're ìsômri za'ra mono na, te za a norî wa'wa hâ dame âma 're asaihuri aba mo, ìsazei'wa 're anomro aba mono nherê. E dame âma 're asaihuri aba mono ô di za. Âne, wa za aima âma waihu'u za'ra wa'wa. Romhâiba 'manharî âma 're ìdawata za'ra mono hâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono nei ô di. Ìwaihu'u pese zéb da hâ, marî hâ tâma hâimana ô di. Robaba uptabi di. Taré ta hâ rob'manharî. Âne hâ wama waihu'u pese za'ra di. Siwaprosi, te 'Re ìhâimana u'âsi mono si 're hâimana, waihu'u pese uptabi na. Ìsine hâ marî hâ Ìwaihu'upe hâ 're 'mai'hâimana mono ô di, aimawi hâ. Robaba uptabi di. Âne hâ wama waihu'u pese za'ra di duré. ⁵ Tane nherê, ni'wam norî hâ ma tô te te 're saze za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nei ô nherê, waihu'u pese uptabi na 're hâimana za'ra mono newa, hâiwa nhirôtô na, duré ti'ai âma zama, ìhâiba'ô norî hâ. Ìsib'apito za'ra hâ ahâ uptabi na tâma 're hâimana za'ra mono ô nherê, ma tô te te âma 're saze za'ra. ⁶ Tane nherê, te siwaprosi wama 're hâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, wasiré wa te 're ìsaze za'ra mono norî ma hâ. Ta hâ uburé Wamama, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ. Taha ma si, wa oto 're wahâimana za'ra. Wanhîb'apito si te duré siwaprosi 're hâimana, Zezu Cristuhu si. Taha si, ma tô Timama zadawa para te te ro'apoto. Taha nhimipawaptobzéb zarina si, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ te te 're wa'anho'reptu, ôhõ âma si 're wahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

⁷ Tane nherê, ni'wam norî hâ ìsazei'wa na oto 're hâimana za'ra mono nherê, âne na te te waihu'u za'ra ô di ta norî hâ, rosa'rata nhîb'uware na si 're hâimana za'ra mono wa. Te te 're saze za'ra mono ô ré, romhâiba 'manharî âma, aré dame âma 're wata u'âsi za'ra mono wa, te zahadu ta hawim haré te te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra, romhâiba 'manharî âma hâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa. Taha wa, dasa hâ romhâiba 'manharî ma, da te 're ìsômri za'ra mono hâ te te duré dame 're huri mono wa, te ta norî hâ rosa'rata na te te âma 're upa u'âsi za'ra, âne: "Â hâ dasa hâ romhâiba 'manharî ma, da te 're ìsômri za'ra mono na, 're wasaihuri mono wamhâ, wa za wawasédé hâ wa te âma 're 'manharî za'ra." Âne te za ta norî hâ 're siwê'ô za'ra, tinhimirosa'rata nhîb'uware na 're hâimana za'ra mono wa. Romhâiba 'manharî hâ 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa, dasa hâ da te tâma 're ìsômri za'ra mono hâ te te dasiré 're huri mono wamhâ, te za âne na hâ 're siwê'ô za'ra, ta norî hâ. ⁸ Tazahâ, dasa hâ wa te 're ìhuri mono zéb zarina, duré wa te 're ìhuri mono ô zéb zarina, te te 're wa'awêsâmri mono ô di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ. Marî hâ wa te 're huri tô mono da, wa te wasima 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina, te te siwi 're wa'awê'ô mono ô di za. Duré marî hâ wa te 're huri mono da, wa te wasima 're ìpisutu za'ra mono zéb zarina, te te 're wa'awêsâmri mono ô di za.

⁹ Âté te za tô asima 're ìwê za'ra wa'aba mo, dasa hâ romhâiba 'manharî ma, da te 're ìsômri za'ra mono na dame 're asaihuri aba mono da, 'Re ìhâimana

u'âsi mono hã za te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono ō na dâ'âsina. Tane nherē, te za 're asi'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo, ta hã dasa hã 're huri aba mono wa, asiré ĩsazei'wa nherē, sib'uware na 're ĩnomro mono norī hã apâ tiwasété u' re rere'e mono tō da. ¹⁰ Áté dasa hã romhãiba 'manharī ma, da te tãma 're ĩsōmri za'ra mono na, te za 're asaihuri aba mo dasiré, romhãiba 'manharī ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã, 'ri paramhã. Áté 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono ō na dâ'âsina, te za tō asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna, dasiré ãma 're asaihuri aba mo. Tawamhã áté asiré ĩsazei'wa nherē, sib'uware na 're ĩnomro mono norī hã te za te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, dame ãma 're asaihuri aba mono ré hã. Tawamhã, dasa hã romhãiba 'manharī ma, da te tãma 're ĩsōmri za'ra mono hã te te 're huri mono tō da, te te aré siwi 're wē'ō za'ra mono nherē, e te za te te sima 're wē za'ra, dame ãma 're saihuri mono da, asine wa'aba. Te za tō te te sima 're wē za'ra. E marī wa. Dame ãma 're asaihuri aba mono ré, te te ãma 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa. ¹¹ Tawamhã taha zarina, oto ãma 're saihuri mono wamhã, te za 'rãwi 're siwē'ō za'ra, asiré ĩsazei'wa nherē, sib'uware na 're ĩnomro mono norī hã, te te aré siwi 're wē'ō za'ra mono nherē, te te oto dame 're huri mono wa. Taha wa, te za Cristu te 're ĩsaze za'ra mono zém na si'uihã na 're sisimini za'ra, ta hã sada dâ'â za'ra nherē. ¹² Āne hã 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhã, asiré ĩsazei'wa norī wi, te za aiwasédé hã 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. Taha zarina, ta norī hã marī hã te te aré siwi 're wē'ō za'ra mono nherē, te te oto 're 'manharī za'ra mono wa, te za 're siwē'ō pese za'ra. Āne na aiwasédé hã tiwi 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhã, ta norī hãiba siré te za Cristuhu wi zama aiwasédé hã 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. ¹³ Áté ĩsisānawã norī hã te za te te sima 're rosa'rata za'ra, dasa hã romhãiba 'manharī ma, da te 're ĩsōmri za'ra mono na, dasiré ãma 're saihuri mono wa, tiwasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono na hã. Āne wamhã, taha na wa hã dame 're ĩsa zahu mono ō di za oto, ĩsisānawã norī hã tiwasété u' re sipizari zahu za'ra mono tō da, apâ.

9

Zezihi zadawa wasu'u'wa na, Paru hã dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹⁻² Ni'wam norī hã ma tō te te ĩ'ãma 're rosa'rata za'ra, Zezihi zadawa wasu'u'wa, sena na dama 're ĩhãimana mono ō na hã. Tane nherē, a norī wa'wa hã ma tō ĩ'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩsada wasu'u'wa, 're ĩhãimana mono na hã.

Wa hã danhimiroti zarina, 're ĩhãimana mono ō di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si, ma tō ĩpisutu, Zezihi zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩhãimana mono zéb da hã, ĩsada para. Wanhīb'apito Zezihi hã wa tō duré sabu, ĩtōmo na. A norī wa'wa hã bété. E 'wa simiroti zarina, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Wanhīb'apito ma, te ai'ãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã, e marī te wasu'u, ã hã, Zezihi hã te aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, wa hã tō sena dama Zezihi zadawa wasu'u'wa, te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa.

³ Ni'wam norī hã, Zezihi zadawa wasu'u'wa na, tō sena dama 're ĩhãimana mono ō na hã te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono wa, wa tō ãne tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra. ⁴ Wa norī hã Zezihi zadawa wasu'u'wa norī hã, wasazéb da, duré wahãimanazéb da, wa'ãma 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uaibaba, wa za wa'ãbã ãna, wa te 're waibu, wa'ãma 're ana wa'aba mono zé hã. ĩ'uaibaba, wa za tō wa te 're waibu. ⁵ Zezihi zadawa wasu'u'wa norī, wasiré norī hã Zezihi te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da,

nimomo 're nomro mono wamhã, timro hã te za siré te te 're simro. Duré Wanhib'apito no norĩ zama, te za timro hã siré te te 're simro. Pedru hã te za duré timro hã siré te te 're saprõni. Wa hã bété. Īmro ré, 're Īhãimana mono 'wa'ãhã, duré Īsazei'wa si'uiwa 're wahãimana mono wamhã, e'Īuwaibaba 're Īhãimana mono õ di aré, daza'ruĩ mono bã, Īsiré te 're saprõni mono wamhã. Duré wasazéb da, Īmro ãma zama, 're ãna wa'aba mono wamhã, e Ī'uaibaba õ di aré. Ī'uaibaba tã aré, wahãimanazé hã. ⁶ Wa hã Paru, duré Īsiré romhuri'wa Banabé hã, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ siré, 're wahãimana mono nheré, e wa norĩ si, wa za wanhib'rata na wa te wasima 're romhuri pese, wasazéb da hã, ãma 're Īwahãimana mono zéb da hã. E ãne hã rob'uwaibaba bã bété. ⁷ Da'wapéi'wa norĩ hã bété. E tinhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono ré, te za si'uihã na 're siwa'ãbã za'ra, tihãimanazéb da hã. Mare di. Si'uihã na 're siwa'ãbã za'ra mono õ di za. Duré uwa 'ru na romhuri'wa norĩ hã te te 're 're za'ra mono pari, uwa 'ru 'rã hã oto 're 'rã prédub za'ra mono wamhã, e misi si te te sima 're suhãri za'ra mono õ di za, te te 're huri mono da. Te za tã misi si te te sima 're suhãri za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Duré dama pone'erebã 'madã'ã'wa norĩ hã, e a'ubuni wi te te 're 'madã'ã za'ra mono ré, Īhãiu'wa hã te te 're ãhuri mono õ di za. Te za tã te te sima 're hãiu'wa za'ra, te te 're ãhuri mono da.

⁸ ãne na danhimirosa'rata zarina, te ãma aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Duréihã 'Re Īhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma Īrob'ui'érezéb zarina si, wa aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. Īsi'uihã na hã, mare di. ⁹⁻¹⁰ ãne duréihã Mozési te te ãma Īrob'ui'érezé hã:

“Aro 'rã ne hã, powawé hã tipara na te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tã mono da.”

ãne duréihã 'Re Īhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ére hã te 're hãimana. E tawamhã, powawé si te 'Re Īhãimana u'ãsi mono hã te te 're azawi. Mare di. Taha zawi nhipai u, te duré wa norĩ hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, duréihã ãne na te te rowasu'u wamhã, taha wasu'u nhipai u, ma tã duré wa'ãma zama romnhimír'é. Buru da, ti'a te te 're Īhãibãdã za'ra mono norĩ hã duré oto 're 'rãĩ'ré za'ra mono wa, te te 're Ī'rãihãri za'ra mono norĩ hã, e buru tede'wa te te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zéb zõ, 're simnhasi za'ra mono õ di za. Te za tã sã 're simnhasi za'ra. ãne hã aiwa, te wasu'u. ¹¹ Tane duré, robzuri'wa norĩ hã ro ubuni ré te te 're Īrobzuri za'ra mono ne, wa tã Cristuhu wasu'uwé na wa te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa. E tawamhã ãne hã ĩbãĩ õ di, aima za'ra wa'aba hã, wanhimipawaptobzé wa'rãmi, marĩ zõ aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, wasazéb da hã, ãma 're Īwahãimana za'ra mono zéb da hã. Wa za tã 're wanhimnhasi za'ra, rob'uwaibaba wa. ¹² Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwé na te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã, tã ĩbare te marĩ na 're ĩpawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo, ãma 're Īhãimana za'ra mono zéb da hã. Tawamhã wa norĩ hã Zesusi, wa te aima 're wasu'u 'rata za'ra wa'aba mono nheré, e ta norĩ nhipai u, marĩ zõ aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di za bété. E ãne hã ĩsarinaĩ õ di, aima za'ra wa'aba hã. ãne hã, tã ĩsarina.

Ī'uaibaba nheré, niwamhã marĩ zõ, aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di. Mare di. Duré, wa te aiwi 're rowaptéré za'ra wa'aba mono ãna, wa tã wa te 're robzépata za'ra, ĩwasu'uwé ré daro mono bã, wa te 're ĩropéi mono zé hã, wa te dawi ãma 're 'wa'rutu tã za'ra mono da. ¹³ 'Re Īhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 'rãihã 'remhã sasedoti norĩ hã, ta norĩ hã 'Re Īhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzéb da, dasa hã da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã, te za te te sima 're po'o za'ra syry na, ãma 're saihuri

mono da. Danhimizama hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzéb da, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono nhi zama, te za duré te te sima 're po'o za'ra syry na, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, wedeza ne na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te 're ĩzata za'ra mono hã. E ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ¹⁴ Tane duré, Wanhib'apito hã ma tõe te wama 're pisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono norĩ ma hã, danhibzari na da te 're ĩwapawaptob za'ra mono na, ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã, wanhimirowasu'u wẽ wa'rãmimhã, dama.

¹⁵ Tane nherẽ, nimahã na hã marĩ zõe aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba õ di, asibzari na asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono da hã, Cristuhu wasu'uwẽ na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono wa'rãmimhã. Mare di. Taha wasu'u na si, wa ãma 're ĩtoi uptabi, ĩpẽ'ẽ 'remhã, ĩnhimiromhuri wa'rãmi, marĩ zõe aima 're ĩnhimnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Duré marĩ zõe aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba zém na, te sãna'rata da, te ĩsina aima ãma rob'ui'ére za'ra wa'aba õ di, ãhãna hã. ãne 'wa'ãhã, aré ĩma 're robzei mono õ di. ĩdá'a da si, aré ĩnhimirosa'rada hã. ¹⁶ ĩwasu'uwẽ hã wa tõe te dama 're wasu'u u'ãsi, tõe. Tane nherẽ, e taha zarina si, wa za ĩhãimanazém na 'rãwi 're ĩsi'madã'a ze. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina si, wa ãne na te tãma 're romhuri u'ãsi. ĩsi'uihã na te tãma 're romhuri mono õ di, ãne na hã. ĩwasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u mono õ 'wa'ãhã, aré ĩma 're ropipa uptabi mono di. ¹⁷ ãne na te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã, wa hã ĩsi'uihã na ĩsipisutu 'wa'ãhã, aré ĩbare ĩpawa'ãbã ré, ĩwasu'uwẽ na te tãma 're ĩromhuri mono zé hã. Tane nherẽ, ĩsi'uihã na ĩsipisutu õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, ma tõe ĩpisutu, taha ma ĩ'umnhasi zarina, te tãma 're romhuri wẽ u'ãsi mono da. ¹⁸ E marĩ na tawamhã, ĩpawa'ãbãzé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ siré 're ĩhãimana mono nherẽ, marĩ zõe dama 're ĩnhimnhasi mono õ zarina, da te 're ĩpawa'ãbã mono ãna, wa ĩwasu'uwẽ si te dama 're wasu'u. Taha na si, wa 're ĩtoi u'ãsi. Taha na si ĩpawa'ã hã, ãma 're ĩtoi u'ãsi mono zém na si.

¹⁹ Wa hã ĩpawa'ãbã ré, 're ĩhãimana mono õ di. Taha wa, ĩwada'uri zarina si, te 're romhuri mono õ di. Tane nherẽ, wa tõe ĩsima wẽ, dapawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ ne, te dama 're romhuri u'ãsi mono da, ĩnhimirowasu'u zarina, Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono da si, da'ahã na. ²⁰ Zudezu norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're pawaptob za'ra mono da, ĩ'rata 're ĩhãimana za'ra mono ré, zudezu hãimanazéb zarina, wa tõe 're ĩhãimana, ĩnhimirowasu'u zarina, ta norĩ hã ahã na te te 're saze za'ra mono da, Cristu hã. Ta norĩ hã duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ére hã te zahadu te te 're 'madã'a pese za'ra, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono da si. Tane hã, wa hã ĩ'rata 're ĩhãimana za'ra mono ré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata zarina, wa tõe ta norĩ hãimanazéb zarina si 're ĩhãimana, ta hã te 're ĩ'madã'a pese mono zéb zarina, te te 're ĩwẽsãmri mono da newa, ĩsine za'ra, ãne na ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ nherẽ. Sõ'awi te tiwi wẽ'õ za'ra õ di, zudezu norĩ hãimanazé hã. Da'ahã na da te 're saze za'ra mono da si, wa tõe ãne na si te 're rosa'rata. ²¹ Tane duré, zudezu'õ norĩ 'rata, 're ĩhãimana mono ré, ta norĩ hãimanazéb zarina, wa tõe duré 're ĩhãimana. Zudezu norĩ nhimiroti hã te 're 'madã'a pese mono õ di. E tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã te 're 'madã'a mono õ di, zudezu'õ norĩ 'rata 're ĩhãimana mono ré hã. Wa tõe te 're 'madã'a u'ãsi tõe. Cristuhu nhimiroti si, wa tõe te 're 'madã'a u'ãsi. ãne si, wa tõe te 're 'manharĩ, ta norĩ zama ahã na Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono da, zudezu'õ norĩ hã. ²² Duré ni'wam norĩ hã wasiré Zezusihi zazei'wa 're hãimana za'ra mono nherẽ, sib'uware na ãma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're apawapto mono wamhã, wa za ta norĩ hãimanazéb zarina si 're

īhâimana, ĭnhimipawaptobzéb zarina, te te 're sazei pese za'ra mono da. Āne hā dapoto mono bâ 're ĭdahâimana za'ra mono zép sidâpâsi, wa za dasine dama 're ĭhâimana, da'ahâ na Cristu hā da te 're ĭsaze za'ra mono zéb da si.

²³ Cristuhu wasu'uwē hā daro mono bâ da te 're ĭwaihū'u za'ra mono zéb da si, wa āne dama 're ĭhâimana. Duré ĭwasu'uwē zarina, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, ĭsazei'wa norĭ ma, uburé marĭ ĭwē hā te te tâma 're ĭ'anhomri mono zém na, dame 're ĭhâimana mono da, wa tō āne dama 're ĭhâimana. ²⁴ Āne, wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Dawara na da'ahâ na 're dasipibu za'ra mono nherē, āté misi te za ni'wa hā dawi watobro. Tawamhā dawi ĭwatobro si, te za marĭ ĭwē hā sima ti'â. Āne hā aima waihū'u pese za'ra wa'aba di. Tane duré, a norĭ wa'wa hā te za asiptete sina Cristuhu āma si 're anomro wē wa'aba mo, marĭ ĭwē uptabi hā 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te aima 're ĭpisutu za'ra wa'aba mono zép si, asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, ni'wa hā dawara na wara tete wa, dawi watobro wē te, marĭ ĭwē hā te te sima ĭ'âri ne. ²⁵ Ni'wa hā dawara na dame hâimana da, te te sima wē wamhā, te za nasi sipibu, dazada sihâiba wapu da. Tawamhā dawi watobro wamhā, ropsu 'manharĭ na te za āma sōpre ni, te te da'mairēme wē te. Tane nherē, te za tiwi tiwasété su'u, ropsu 'manharĭ hā. Tanei ō di, wa norĭ hā. ĭsi'utōrĭ'ō zō si, wa za Cristuhu āma si wasina 're wanhiptete u'âsi za'ra, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, marĭ ĭwē uptabi hā te te wama 're ĭ'apisutu mono zō si. ²⁶ Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhā, siwa'ru dasiwi 're dasisa'rei mono ō di. Awa'awi u'âsi te za 're dasisa're, 're dasirēme za'ra mono da. Tane duré, wa hā siwa'ru 're ĭhâimana mono ō di, Cristuhu āma hā. Taha āma si, wa za ōhō haré 're ĭhâimana u'âsi, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, ĭwē uptabi hā te te ĭma ĭpisutuzéb zō si, ĭ'upana marĭ zō tiwi 're ĭsipai mono āna. Āne duré, sib'rata ubu ré, da'wapéi'wa norĭ hā da'ubu wi simi'ahâri waihū'u ō wamhā, taré te za nasi da'ama pahairĭ siwa'ru, te te da'ama simirei āna. Tanei ō di, wa hā. Siwa'ru 're ĭhâimana mono ō di. Cristuhu āma 're ĭhâimana wē mono zém na si, wa ĭsina te tâma āma 're uwaimrami u'âsi, Cristuhu ma hā. ²⁷ Ni'wa hā dame wara da, te te sima wē wamhā, te za 're siwasutu u'âsi, dazada siptete da. Tane, wa duré wa hā 'râwi 're ĭsi'wapéi u'âsi, ĭwasété na 're ĭhâimana 'rata mono zéb zarina, 're ĭhâimana tō mono da oto. ĭpē'ē 're, te ĭsima 're ĭrosa'rata wasété mono zé hā wa tō oto 'râwi te ĭsima 're a'uprosi. Taha wa, wa tō āne si te ĭsima 're ab'manharĭ, ĭnhimirowasu'u zarina, da'ahâ na da te 're saze za'ra mono nherē, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, ĭwē uptabi hā te te ĭma pisutu nherē, 'râwi te ĭsiwi simini tō da.

10

Romhâiba 'manharĭ āma 're ĭdawata za'ra mono zé wasu'u

¹ ĭsisānawā norĭ, āne hā wa za oto aima āma rob'rāzarōtō za'ra wa'wa, aima āma ĭpo're pu'u za'ra wa'aba zém na, āma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono tō da. Duréihā wahi'rata norĭ hā Mozési hā Ezitu hawi te te sani za'ra wamhā, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hā hâiwa'a na te mo ĭsōwab za'ra, bādâdi te te tâma wasu'u za'ra mono da, te te 'madâ'â pese za'ra mono da. Ā pré na pu'u nhisi wa'wai baba, ma tō duré te te simro, rob'rē na, zara u te te saprĭ za'ra da, eziptu norĭ wi, te te sō'reptu za'ra da. ² Āne na hâiwa'a 'rowi 're danomro mono wa, duré â wa'wai baba rob'rē na da te saprĭ za'ra wa, ma tō Mozésihi āma uburé da te āma 're sasōmri za'ra, wa norĭ hā â dawabzuri, wa te 're 'manharĭ za'ra mono wa, Cristuhu āma, wa te oto 're ĭsasōmri za'ra mono ne. ³ Duré a'ubuni wi 're danomro mono ré, 'Re ĭhâimana u'âsi mono,

hâiwa hawi te te 're ĩdapawapto mono na, ma tō dasa da te 're huri, uburé. ⁴ Ā hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩ'ôb za'ra mono na ma tō duré da te 're âhuri, aihîni pese. Ētê zahâbâ ĩtomo wawê sipo'ozém hawi 're ĩpu'u mono na, ma tō da te 're âhuri, ĩsimipawaptozbéb zarina. Ētê zahâbâ hā a'ubuni wi 're ĩsa mono na, ā hā da te āma 're ĩ'âhuri mono ne, ma tō Cristu hā 'râwi dasiré 're hâimana, te te 're da'apawapto mono da. ⁵ Tane nherê, âne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're dapawapto mono nherê, ma tō da'ahâ na siwi da'awê'ô, dapo're âna 're danomro mono 'ru te. Taha wa, a'ubuni wi 're danomro mono ré, ma tō te te 're da'a'uprosi, danhimizahâri mono sidâpâsi.

⁶ E marĭ, te tawamhâ wama wasu'u za'ra, âne na wahi'rata norĭ wasu'u hā. Ta norĭ ne, wawasété si, wa te wasima 're 'ruiwaparĭ za'ra mono tō da, te wama wasu'u za'ra. ⁷ Duré ta norĭ ne, romhâiba 'manharĭ âma waihu'u pese newa, âma 're ĩdawata za'ra mono âma, 're wawata za'ra mono tō da, te duré wama wasu'u za'ra. Duréihâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō âne na ĩbâihâ na âma rob'ui'ére:

“Tawamhâ dato hā ma tō dasiwi 'manharĭ ni, powawê hâiba ne, oru 'manharĭ âma ĩdawata za'ra zéb da hā. Taha wa, ma tō duré siwa'ru âma apese za'ra ni, dahâimana wasété si dama wê za'ra wa.”

Āne na duréihâ dawasédé, da te dasiwi ĩ'manharĭ za'ra zé wasu'u na rob'ui'ére hā. ⁸ Ta norĭ hā wahi'rata norĭ hā ahâ na ma tō duré aibâ norĭ hā pi'ô na tiwasédé hā 'manharĭ za'ra. Āne wa, ma tō duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā da'uprosi, 23 miu na dahâiba hā. Taha wa, wa norĭ hā wawasédé hā âne na wa te 're 'manharĭ za'ra mono ô di za, wahi'rata norĭ ne. ⁹ Ta norĭ hā ma tō duré tiwasédé hā 'manharĭ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā niha te te tâma rob'manharĭ za'ra ô zô, te te pibu za'ra da. Āne 'ru te, ma tō duré wahi nhipsari na hā da'ahâ na da'uprosi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā. Āne na hā wa norĭ zama, wa te 're pibu za'ra mono ô di za, Wanhib'apito hā, wawasédé hā wa te 're ĩ'manharĭ za'ra mono na, niha te te wama 're arob'manharĭ mono ô zô. ¹⁰ Wahi'rata norĭ hā ma tō duré Mozésihi ma nharĭ wasété za'ra. Ma tō tâma aiwapsari za'ra. Taha wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā hâiwa âma tâma ĩromhuri'wa hā we satô, dapârĭ'wa na ĩsisi hā, ta hā te te da'uprosi da. Āne tō da, wa norĭ hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te tâma 're nharĭ wasété za'ra mono ô di za.

¹¹ Āne ma tō wahi'rata norĭ ma tiromhâiba duréihâ, tiwasédé te te 're ĩ'manharĭ za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩhâ za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Ma tō duré âne na ni'wa hā âma rob'ui'ére, âma 're ĩwasipo're pu'u za'ra mono zéb da hā, ĩsine wa te 're 'manharĭ za'ra mono tō da. Romhuture di oto, waré ĩrob'râsutuzéb u hā. Taha wa, wa za wanhimiza'rese 're wahâimana u'âsi za'ra.

¹² Taha wa, Cristuhu âma asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono wamhâ, te za asimiza'rese sina pé 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwasété u apâ 're airere'e aba mono tō da. ¹³ Tō sena, asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhâ, aimawĭ na te te 're aipibu za'ra wa'aba mono ô di za, ĩpire uptabi na hā. Tō ôhō na si te te 're ĩda'apibui mono zém na si, te za tō te te 're aipibu za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā uburé wama umnhasi za'ra di, marĭ na uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zém na hā. E tawamhâ, asiptetezém nhapai u, te za ĩpire uptabi na te te aipibu na 're sahu za'ra wa'wa, aiwasété u apâ tiwi 're airere'e aba mono da. Mare di. Tō sena, asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono zô, te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhâ, te za niha te te aima 're pisutu za'ra

wa'wa, rowê rê ihawi 're aiwairébé aba mono zéb da hã, òne haré asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono da.

¹⁴ Taha wa, ïsisânawã norî, ïma asawi pese za'ra wa'aba norî hã, waihu'u pese newa romhãiba 'manharî âma 're ïdawata za'ra mono zém na, da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za. Taha nhiti te za 're ihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ A norî wa'wa hã te oto asimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, âhãna te aima âma ïrowasu'u za'ra wa'aba zém na, te za âma 're ïrosa'rata pese za'ra wa'aba mo, ï'uwaibaba te aima âma uwaimrami za'ra wa'aba zô. ¹⁶ Zezusi hã wazada ïdã'ázém na 're ïwasipo're pu'u za'ra mono zéb da, wasiré 're wasi'rã'ôtô mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're wawata za'ra mono pari, wa za hãsizém na uwa 'rãï wa'u ïsé hã wa te 're âhuri. Æne hã wasiré, wa te 're âhuri mono wamhã, Cristuhu wi ïwapru hã tiwi pu'u wa, wazada ïdã'ázéb zarina, te rowézé hã wahãiba mono bâ wama 're hãimana za'ra. Duré ï'u'êne hã wasiré, wa te 're huri mono da, wa te wasima 're wê'ê za'ra mono wamhã, Cristu hã da te dasiwi ïhãibapru wa, wazada ïdã'ázéb zarina, te duré wahãiba mono bâ rowézé hã wama 're hãimana za'ra. ¹⁷ Zezusi hã wazada ïdã'ázém na 're wasipo're pu'u za'ra mono da, wasiré 're wasi'rã'ôtô mono wamhã, wa'ahã nherê, wa za ï'u'êne hã wa te wasima 're wê'ê za'ra, misi nherê, wa te 're ihuri mono da hã. E marî te wama wasu'u za'ra, misi ï'u'êne hã. Wa norî hã wasiré ïsazei'wa norî hã wa'ahã nherê, simisutu Cristuhu siré 're ïwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Misi dahãiba ne oto 're ïwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra.

¹⁸ Izarazéhé nhihudu norî hã bété. Ta norî hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're sôprub za'ra mono da, tinhimizama te te 're simroi mono wa, wedeza ne na tâma danhoprubzê nomrizé nhisiwi, da te 're zata za'ra mono ô ré, te za sryr na te te sima 're po'o za'ra, ïnhi hã, âma 're saihuri mono da. Æne wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono siré te za 're hãimana za'ra. Tane duré, a norî wa'wa hã waihu'u pese newa, romhãiba 'manharî âma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tâma 're ïsômri za'ra mono nhi na, dasiré âma 're asaihuri aba mono wamhã, te duré dasiré âma 're aiwata za'ra wa'aba mo, romhãiba 'manharî âma. E âne hã aima wê za'ra wa'aba di. Mare di. Ta hã wê ô di, âma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono hã, dame. ¹⁹ Æne na te aima âma ïrowaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã, e marî te wama wasu'u za'ra. E romhãiba 'manharî hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, waihu'u pese na 're ïhâimana mono ne, 're ïhâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Mare di. Duré dasa hã romhãiba 'manharî ma, da te 're ïsômri za'ra mono hã, e pire na te wama 're hãimana za'ra. Mare di. Wama hã, taré hã. ²⁰ Æne si, wa za duré aima âma rowaihu'u za'ra wa'wa. ïsazei'ô'wa norî hã wedeza ne na dasa te te 're zata za'ra mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ta norî hã âma 're sôprub za'ra mono ô di. Wa'uburé norî ma si, te ta norî hã tâma âma 're sôprub za'ra, âma 're ïwata za'ra mono da hã. Taha wa, a norî wa'wa hã dasa, ta norî ma, da te 're ïsômri za'ra mono na âma 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norî âma te za ïsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, âne hã dame 're 'manharî za'ra wa'aba mono da, wa hã te ai'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di. Mare di. ²¹ A norî wa'wa hã Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te tô asiré 're asi'rã'ôtô aba mo, uwa 'rãï wa'u ïsé hã asiré 're âhuri aba mono da, hãsizém na, Wanhib'apito wi, ïwapru tiwi pu'u wa, wazada ïdã'ázém na âma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, wa'uburé norî âma 're dawata za'ra mono da, marî hã dasiré da te 're âhuri mono wamhã, âma dame 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za, ta norî nhimihãsizém na ïsiré 're âhuri aba mono tô da. Duré Wanhib'apito hãiba, da te dasiwi hãibapru wa, wazada ïdã'ázém na âma 're asipo're pu'u

za'ra wa'aba mono da, te duré ĩ'u'ēne hā asiré 're ĩhuri aba mo. E tawamhā ĩ'uwaibaba, te za tō dame 're ĩmanharī za'ra wa'aba mo, ĩsazei'ō'wa norī siré 're asaihuri aba mono wamhā, wa'uburé norī āma 're dawata za'ra mono da, dasa hā da te dasima 're 'manharī za'ra mono wamhā. E tō ĩ'uwaibaba āne hā aima za'ra wa'aba hā. ²² Āne hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, Wanhib'apito hā te za asada 're hāimana za'ra wa'wa, ĩupana wa'uburé norī āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono wa. Āne zarina, wazada 're hāimana za'ra mono wamhā, e Wanhib'apito nhiptetezém nhipai u, wanhiptetezé hā wama 're hāimana za'ra mono bā, wa za ĩsimiházé wi 're wawairébé. Mare di. Tiwi 're wawairébé waihu'u mono ō di za.

²³ Ni'wam norī hā asiré ĩsazei'wa 're ĩhāimana za'ra mono norī hā, te āne na te te sima 're nharī za'ra: “Marī hā wa te 're 'manharī za'ra mono tō da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wawī 're awē'ō mono ō nherē, wa norī zama, wa te wasiwi 're wē'ō za'ra mono ō di za, wa te 're 'manharī za'ra mono tō da. Wa za tō wa te 're 'manharī za'ra, wa te wasima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba si.” Āne ma tō ni'wam norī hā te te sima 're waihu'u za'ra. Tane hā wē di tō. Tane nherē, marī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wawī 're awē'ō mono ō nherē, āté wa te 're 'manharī za'ra mono wa, wa za wasiré ĩsazei'wa norī wi, wa te āma 're 'wa'rutu za'ra. Taha wa, marī hā dazu wa te 're 'manharī za'ra mono ō di za, wasiré ĩsazei'wa norī wi, wa te āma 're 'wa'rutu tō za'ra mono da. Duré wasiré ĩsazei'wa norī hā, Cristuhu āma si siptete sina 're nomro mono da, wa te 're ĩpawaptob za'ra mono da si, wa za tō uburé marī hā ĩwē si wa te 're 'manharī za'ra. ²⁴ Rāwip si 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Asiré ĩsazei'wa norī hā 're pawaptob za'ra wa'aba mono da si, te za ta norī āma si 're ĩrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ Romnhi hā da te dasima 're ĩwede za'ra mono zéb āma, da te 're ĩ'uipra za'ra mono hā, te za asina aihâtâ'â āna 're ĩhuri aba mo romnhi hā, nima hawib zō asimnhasi aba āna. Romhâiba 'manharī ma, da te 're ĩsōmri za'ra mono na, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono āna aipē'ē 're, āma 're asiwē'ō za'ra wa'aba mono ō di za. ²⁶ 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne na āma rob'ui'ééré, duréihā:

“Uburé ti'a hā Wanhib'apito te hā. Duré uburé marī hā ti'ai āma 're ĩhāimana za'ra mono hā, Wanhib'apito te hā. Taha wa, uburé dasazé hā wē di, āma 're ĩwasaihuri mono zéb da hā.”

Āne duréihā āma ĩrob'ui'ééré hā te 're hāimana.

²⁷ ĩsazei'ō'wa hā ĩsiré ai'masai wa'aba da, asó 'mai'hârâ aba wamhā, te za tō ĩsiré ai'masai wa'wa, asima 'maiwē wa'aba wamhā. Tawamhā uburé dasazé hā da te aima ĩ'a za'ra wa'wa hā te za tō ĩhuri 'wa, nima hawi, da te 'mai'āwisi zō, da'mazadanharī aba āna, 'rāwi aipē'ē 're wa'aba, asi'maiwē'ō wa'aba zarina. ²⁸⁻²⁹ Tane nherē, āté ni'wa hā te za āne na aima 'maiwaihu'u 'wa: “Ā hā dasazé hā romhâiba 'manharī ma, da te 're ĩsōmri za'ra mono.” Āne hā ni'wa te te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhā, taha na ai'masai wa'aba ō di za. E 'rāwi aipē'ē na asi'maiwē'ō wa'aba tō da, wa āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. Taré dasa hā te te aima ĩ'maiwasu'u wa'aba wi, rosa'rada hā si'wa'rutu tō da, wa āne aima roti za'ra wa'wa, taha na asaihuri aba tō da.

E tawamhā, romnhi hā romhâiba 'manharī ma, da te 're ĩsōmri za'ra mono na, wa za 're ĩsa, romhâiba 'manharī āma dame 're ĩwata mono ō nherē. Āne, wa 'rāwi te ĩsima āma 're rosa'rata u'āsi. ³⁰ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sōpru wa, āma 're wawata za'ra mono sina, wasa hā wa te 're huri mono wamhā, e ĩ'uwaibaba te za ni'wa hā te te dama 're wawasu'u wasété za'ra, tō ō hā wa te 're ĩhuri mono na hā. Mare di. Taré te za ni'wa hā te te dama 're wawasu'u wasété za'ra, tō sena newa.

³¹ Āne, wa za duré aima āma 'rāsutu za'ra wa'wa, ā ĭnhimirowasu'u na hā. Uburé marī hā te za 're ĭmanharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo, 're asaihuri aba mono wamhā, duré 're āhuri aba mono wamhā, duré marī aimawi hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina si, 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma 're dawata za'ra mono da. ³² Marī hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono ō di za oto, da te āma 're ai'madā'ā za'ra wa'aba mono wa, dawasété u 're darere'e mono tō da. Āne hā dazada 're 'manharī za'ra wa'aba mono ō di za, zudezu norī da, duré zudezu'ō norī da, duré 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē 're ĭhāimana za'ra mono norī da. ³³ Wa hā bété. E niha dama 're ĭhāimana mono zé hā. Āne si, wa tō te ĭsima 're da'awē, uburé marī hā te 're ĭ'ab'manharī wē mono zém na, te āma 're da'apawapto mono da. ĭsima si, āne na 're ĭhāimana mono ō di. Uburé, wa dama 're ĭhāimana, 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te 're ĭda'anho'reptui mono zé hā da te dasina 're uwaimrami za'ra mono da, ĭnhimipawaptozbéb zarina.

11

Aibā norī hā timro nhipai u 're ĭhāimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Wa hā 're ĭmorīzém na aima āma 're ĭsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're anomro wē wa'aba mo. Cristu hā ti'ai āma 're morī ré, wama āma 're ĭsisanho za'ra mono zéb zarina, wa hā 're ĭhāimana mono ne, te za duré 're anomro wē wa'aba mo. ² A norī wa'wa hā te oto ĭ'āma 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo, 're ĭhāimana mono zém na hā, duré uburé te aima āma 're ĭrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hā. ĭsazei'wa norī 're ĭhāimana za'ra mono zém na roti hā da te ĭma 're ĭwaihu'u za'ra mono zéb zarina, te oto 're anomro u'āsi aba mo, te aima āma 're ĭroti za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Taha wa, wa ai'āma 're ĭwata u'āsi za'ra wa'wa. ³ Tane nherē, aimawi na te aima āma ĭrowasu'u za'ra wa'aba da hā, wa tō ĭsima wē. Cristu hā uburé aibā norī nhīb'apito, te 're hāimana. Duré aibā norī hā uburé timro norī nhīb'apito, te 're hāimana za'ra. Duré 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā ta hā, Cristuhu nhīb'apito te 're hāimana. ⁴ A norī wa'wa hā, zudezu'ō na te 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, zudezu'ō na 're aihāimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tō uburé marī hā 're ĭ'manharī za'ra wa'aba mo. ĭsazei'wa norī hā asiré 're ai'rā'ōtō aba mono ré, aibā norī hā 'rā ubu ré, 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, 're mre me zusi mono wamhā, duré 'rā ubu ré, 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, e marī te ta norī hāimanazé hā wama wasu'u za'ra. Ta norī hā Cristu te te siwi 're ĭwazéb za'ra mono ō zé, te wama wasu'u za'ra, zudezu'ō norī hāimanazéb uwaibaba ō wa, āne hā. ⁵ Duré pi'ō norī hā 'rāi ubu āna, 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, 're mre me zusi mono wamhā, duré 'rāi ubu āna, 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra mono wamhā, ta norī ma, ĭmro hā tāma 're wazéb za'ra mono ō di. E marī wa. Pi'ō 'rāi ubuzé hā timro zapari 're ĭhāimana za'ra mono zé, te te dama wasu'u wa, zudezu'ō norī hāimanazéb zarina. Pi'ō norī hā marī ĭwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono wa, te za da te 're 'rāpari za'ra, sisém na 're hāimana za'ra mono da a'ā. Tane duré, pi'ō norī hā 'rāi ubu āna, 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma, 're mre me zusi mono wamhā, pi'ō, da te 're ĭ'rāpari za'ra mono ne, te za a'ā 're hāimana za'ra ta norī hā, sisém na. ⁶ Āne hā pi'ō norī, 'rā ubu āna 're hāimana za'ra mono wamhā, āne hā wē te bā, te za tō 're si'rāpari za'ra, sisém na dama 're ĭhāimana za'ra mono zéb da hā oto. Tawamhā 're si'rāpari za'ra mono wa, duré taré 're siséré nhīhāri za'ra mono wa, dama sisém na 're hāimana za'ra mono tō da, te za 'rā ubu ré, dame 're hāimana za'ra, ĭsazei'wa norī hā 're si'rā'ōtō mono ré. ⁷ Tane nherē, ĭsazei'wa norī, siré 're si'rā'ōtō mono ré, aibā norī hā 'rā ubu ré, dasiré

're hâimana za'ra mono ò di za. E marī wa. 'Re ihâimana u'âsi mono ne, 're hâimana za'ra mono wa, ta norī hâ. Tane nherē, pi'ò norī hâ aibâ norī zapari 're ihâimana za'ra mono zé hâ, pi'oi ma, aibâ ipirezé, te wasu'u. ⁸ Duréihâ 'Re ihâimana u'âsi mono hâ, pi'oi hâiba na aibâ hâ te te potó ò di. Aibâ hâiba na si, ma tò pi'ò hâ potó. ⁹ Duré aibâ hâ pi'oi ma, 're hâimana mono da, te te potó ò di, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ. Pi'ò si, ma tò tâma potó, aibâ ma, 're ihâimana mono da hâ. ¹⁰ Taha wa, isazei'wa norī hâ rowahutu u 're si'râ'otô mono wamhâ, pi'ò norī hâ te za tò 'râ ubu ré dasiré 're hâimana za'ra. E marī wa. Timro norī zapari 're ihâimana za'ra mono zém na, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, duré hâiwa âma 'Re ihâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norī hâ te te iré 're 'madâ'â za'ra mono wa, te te siwi 're wê'ò za'ra mono tò da, zudezu'ò norī hâimanazé hâ te te sina 're uwaimrami za'ra mono da. ¹¹ Tane nherē, wa norī hâ Wanhib'apito âma oto 're wanomro mono wa, aibâ norī hâ pi'oi âna 're hâimana waihu'u za'ra mono ò di za oto. Duré pi'ò norī zama, aibâ âna 're hâimana waihu'u za'ra mono ò di za. Âne hâ aiwa te wama wasu'u za'ra. ¹² Duréihâ 'Re ihâimana u'âsi mono hâ aibâ hâiba na ma tò pi'ò hâ potó 'rata tò. Tane nherē, te oto ta hawim haré aibâ norī hâ pi'oi hâiba hawi dama 're potó u'âsi za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono si, ma tò uburé marī hâ te te apoto, aibâ norī zama, duré pi'ò norī zama.

¹³ E tawamhâ I'uwaibaba, te za pi'ò norī hâ 'râi ubu âna, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi, isazei'wa norī hâ siré 're si'râ'otô mono wamhâ. Ma'âpé, a norī wa'wa hâ asi'uihâ na âma waihu'u za'ra wa'aba, âne na hâ. ¹⁴ Aibâ norī hâ séré pa ré, 're nomro mono wamhâ, wê'ò nherē, te siséb âna iré 're hâimana za'ra, tihâimanazéb zarinaí ò nherē, zudezu'ò norī hâimanazéb zarinaí ò nherē. Âne hâ 'râwi wapê'ê na dahâimanazém na, wa te wasina 're iwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa âne na aima âma roti za'ra wa'wa. ¹⁵ Tane nherē, pi'ò norī hâ séré pa ré, 're hâimana za'ra mono wamhâ, dama 'madâ'â ze ti. E marī wa. 'Re ihâimana u'âsi mono si, ma tò Iséré pa hâ te te tâma 're pisutu za'ra, pi'ò norī ma hâ, I'râzuwazéb da hâ. ¹⁶ Âté ni'wam norī hâ asiré 're ihâimana za'ra wa'aba mono norī hâ te za âne na sina izadawa 'ru za'ra, pi'ò norī hâ 'râ ubu ré 're ihâimana za'ra mono wasu'u na hâ, te te izaze za'ra ò wa. Âne wamhâ, wa za âne na si izadawa na tâma âma wa'râmi za'ra. Wa norī hâ aimawi na, wa te dama 're roti za'ra mono ò di. Mare di. Duré 'Re ihâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, siré 're isi'râ'otô mono norī hâ te duré ôhò na si te te âma 're rosa'rata za'ra, pi'ò norī hâ 'râ ubu ré, 're ihâimana za'ra mono wasu'u na si.

ZeZusi hâ dazada idâ'ázém na âma 're dasipo're pu'u za'ra mono da, dasiré 're idasaihuri mono zé wasu'u

¹⁷ Aimawi na wa za oto aima âma roti za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're I'upa za'ra wa'aba mono zém na hâ. Taha wa, ai'âma iwata za'ra wa'aba ò di za, âhâ na hâ. Rowahutu u asiré 're asi'râ'otô aba mono wamhâ, asiptete sina Cristuhu âma 're anomro aba mono zéb da, 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ò di. Marī na si, ma tò I'upana asiwi 're Iro'wa'rutu za'ra wa'aba mo. ¹⁸ Âne uimrehêne, wa za a'â ai'âma rob'ui'ére za'ra wa'wa. Ma tò we îma aiwasu'u za'ra wa'aba ni, asiré 're asi'râ'otô aba mono nherē, asima aipo'o aba na hâ, 're asisada'âbâ za'ra wa'aba mono 'ru te. Âne na syry na wa tò dazaze, da te we îma aiwasu'u wasété za'ra wa'aba zém na hâ. Âté tò sena, âne hâ. ¹⁹ Âne hâ wê'ò nherē, âté wê di tò. E marī wa. Asiwi aipo'o aba wamhâ, ni'wam norī hâ wa za wa te 're waihu'u za'ra, tò sena, ZeZusihi zazei uptabi 'wa, 're ihâimana za'ra mono na hâ. ²⁰ Asiré 're asaihuri aba mono

da, 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, Wanhib'apito hā wazada ĭdā'âzém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, tāma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō di. Marī aimawi hā 're ĭ'manharī za'ra wa'aba mono da si, te 're asi'rā'ōtō aba mo, siwa'ru. ²¹ Aihīni, asitēme 're aihutu aba mono ō ré, te za ni'wam norī si dawana tisa hā te te 're huri, si'aba'rē na. Taha wa, te za ni'wam norī hā tisa hā te te 're simini za'ra, ĭwana 're dasihutu mono wa. Taha wa, te za tō ĭwana da te 're uprosi za'ra. Ni'wam norī hā te za duré 're 'rā idi'iti za'ra, uwa 'rāi wa'u ĭsé hā sa'ētē na te te 're āhuri mono wa. ²² E niha. E asōrōwa hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono ā bâ, asapa'abā asa hā ĭwa 're ĭhuri aba mono zéb da hā. Asiré 're asi'rā'ōtō aba mono ré, āne hā asiwi 're 'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, asiré 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē, 're ĭ'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Āne hā asima 're 'manharī wasété za'ra wa'aba mono wa, te duré ĭsimarī'ō norī hā 're wazéb za'ra wa'aba mono āna, 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Āne wamhā, e niha wa za ai'āma waihu'u za'ra wa'wa. E āne zarina, wa za duré ai'āma 're ĭwata za'ra wa'wa. Mare uptabi di, ai'āma 're ĭwata za'ra wa'aba mono da hā.

²³ Duréihā Wanhib'apito te te ĭma ĭwaihu'uzém na, wa tō āne na aima waihu'u pari za'ra wa'wa: Zudasi hā Zezusi te te dama ĭhāiba nhomrizém na, tō taha barana ma tō Wanhib'apito Zezusi hā ĭ'u'ēne hā ti'ā. ²⁴ Tawamhā 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma te tiwata, sōpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ē, ĭ'u'ēne hā. Āne te tāma nharī za'ra, tisiré 're ĭnomro mono norī ma: "Ā hā ĭ'u'ēne hā ĭhāiba te wasu'u, asada ĭsisōmri za'ra wa'aba zé hā. Ā hā te za 're ĭhuri aba mo, ĭ'āma 're asipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono zéb da hā." Āne ma tō sina tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā. ²⁵ Tawamhā saihuri pari, tō ōne ma tō duré hāsizé hā ti'ā, uwa 'ru 'rāi wa'ui ré hā. Āne te duré tāma nharī za'ra: "Ā hā rob'rāi wa'u hā, ĭwapru hā asada za'ra wa'aba za ĭwi pu'u wamhā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te dama ĭropisutuzép té, tō sena za te te dama āma 're ĭ'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Ā hā 're āhuri aba mono sidāpāsi, te za ĭ'āma 're asipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono zéb da, 're ĭ'manharī za'ra wa'aba mo, ōne u'āsi." Āne ma tō duré sina tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā. ²⁶ Tawamhā, ĭ'u'ēne hā 're huri aba mono wamhā, duré rob'rāi wa'u hā 're āhuri aba mono wamhā, ta hā, Wanhib'apito dazada ĭdā'âzém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, za we apā ĭmorizéb u hā.

²⁷ Taha wa, ni'wam norī hā Wanhib'apito āma 're ĭsipo're pu'u za'ra mono zéb da, ĭ'u'ēne hā te te siré 're huri mono wamhā, duré rob'rāi wa'u hā te te siré 're āhuri mono wamhā, siséb āna siré 're si'rā'ōtō mono wamhā, ta norī hā te za Wanhib'apito hāiba na, tiwasédé hā te te āma 're 'manharī za'ra, ĭwapru na zama, dazada ĭdā'âzé hā taré newa, siwa'ru te te 're huri mono wa, ĭ'u'ēne hā, duré siwa'ru te te 're āhuri mono wa, rob'rāi wa'u hā. ²⁸⁻²⁹ Ni'wam norī hā Wanhib'apito dazada dā'ā da, ĭsihāiba nhomrizém na, te te 're rosa'rata za'ra mono āna, ĭ'u'ēne hā te te 're huri mono wamhā, duré rob'rāi wa'u hā te te 're āhuri mono wamhā, taha zarina, te za 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā ta norī hā te te 're hā za'ra. Taha ō'umnhasite, te za a'ā aip'ē na 'rāwi 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasédé hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono zō, taha uimrehēne, a'ā asima 're pari za'ra wa'aba mono da. Taha parip si, te za oto ĭ'u'ēne hā asiré 're ĭhuri aba mo. Duré taha parip si, te za oto rob'rāi wa'u hā asiré 're ĭ'āhuri aba mo. ³⁰ Taha wa, ni'wam norī hā āne hā te te a'ā 're 'manharī za'ra mono ō wa, te ta norī hā hāzé u'āsi 're hāimana za'ra ahā na, asiré 're ĭhāimana za'ra wa'aba mono norī hā. Ni'wam norī hā te duré sib'uwa u'āsi 're hāimana za'ra. Ni'wam norī hā ma tō duré 're dā'ā za'ra, āne

wa. ³¹ Wasiré 're wasaihuri mono ò ré, wanhimirosa'rata wasédé hã wama 're hãimana za'ra mono zô, a'â wapē'ē na 'rãwi 're wasi'madã'ã za'ra mono wamhã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'ahã za'ra mono ò di za. E marĩ wa. 'Re wasiwē'ò za'ra mono wa, 're ìwahãimana za'ra mono na, marĩ na, wa te 're ì'upa za'ra mono na hã. ³² Tane nherē, ti'ã ré te za tò wawasédé hã te te wa'ãma 're ì'awaihu'u mono zéb zarina, te te 're wa'ahã za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. E marĩ wa. Te te 're wa'azawi pese mono wa, taha zarina, apã wa te ãma 're sasômri pese za'ra mono da. Nimahã na, uburé ìsazei'ò'wa norĩ zu, za te te siwi wa'awē'ò tō da, te za tō ãne wa, te te 're wa'ahã za'ra, ti'ai ãma 're wanomro mono ré.

³³ Ìsisãnawã norĩ, ãne na wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, Wanhib'apito dã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, asiré 're asaihuri aba mono zém na hã. Taha wa, te za a'ã asisô 're asimipari za'ra wa'aba mo, aihĩni asitēme 're aihutu aba mono wapsi, asiré ãma 're asaihuri aba mono da. ãne hã wē di. ³⁴ Ni'wam norĩ hã asiré 're ìhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, mra te te 're simroi mono wamhã, tinhorôwa ãma si te za a'ã tisa hã te te 're huri. Taha parip si, te za oto asitēme 're aihutu aba mo, asiré 're asi'rã'õtô aba mono da. 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwē'ò za'ra wa'aba mono tō da, te za ãne si ì'uwaibaba 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono.

Nimahã na, ãma atēme ìmorĩ aba wapsi, wa za aimawi na aima ãma roti za'ra wa'wa, rob'ui'éré na we asiwi ìzadanharĩ za'ra wa'aba zém na hã.

12

'Re ìhãimana u'ãsi mono, Tipē'ēzani na romhuri mono bã te te dama 're ì'apisutu mono zé wasu'u

¹ Ìsisãnawã norĩ, wasiré ìsazei'wa norĩ hã romhuri mono bã, 'Re ìhãimana u'ãsi mono pē'ēzani nhimipawapto waihu'u pese na, ãma 're ìsipawapto za'ra mono zéb da hã, ta hã te te tãma 're ìpisutu za'ra mono zém na, wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa, sena ãma 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, rosa'rata na ãma 're upa za'ra wa'aba mono tō da. ² A norĩ wa'wa hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono, 're waihu'u za'ra wa'aba mono ò ré, ma tō wa'uburé hã te te 're aiwada'uri u'ãsi za'ra wa'wa, tō sena newa, romhãiba 'manharĩ hã tarére nherē, mreme ò nherē, ta norĩ ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, waihu'u pese newa. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherē, wa taré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. ³ Tane nherē, wa ìsima aiwē za'ra wa'wa, aimawi roti hã waihu'u za'ra wa'aba da oto. ãté ni'wam norĩ hã te za ãne na Zezusi hã te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusihi ma, marĩ ìwasétére si tãma 're hãimana mono neza, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimirob'manharizém na." ãne na hã ni'wam norĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb ré, 're ìnomro mono norĩ hã, te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono ò di. Mare di. Duré ãté ni'wam norĩ hã te za ãne na te te dama 're wasu'u za'ra, Zezusi hã: "Zezusi hã, taha Wanhib'apito, danhipai u." Ni'wam norĩ hã 'Re ìhãimana u'ãsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb zarina ò nherē, ãne na tō sena te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono ò di.

⁴ 'Re ìhãimana u'ãsi mono pē'ēzani hã misi nherē, te ìsazei'wa norĩ ma, romhuri hã te te 're apisutu, tinhimiromhuri mono bã sipu'u pese na ãma 're sipawapto za'ra mono da. ⁵ Duré Wanhib'apito hã misire nherē, wasipu'u pese na, wa te tãma 're romhuri za'ra, wanhimirohuri mono bã, wasiré ìsazei'wa norĩ hã. ⁶ Duré, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã misi nherē, òhō si te tiwaihu'u pese na te te 're wa'apawapto, romhuri hã sipu'u pese na, wa te tãma ãma 're ìrob'ma'wamarĩ za'ra mono zéb da hã. ⁷ Wahãiba mono bã, ma

tô romhuri hã te te wama 're apisutu 'Re İhâimana u'âsi mono hã, İpê'êzani hã sena na wapê'ê 're, 're İhâimana za'ra mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da, duré wasiré İsavei'wa nori hã âma 're wasipawapto wê u'âsi za'ra mono da. ⁸ 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ni'wam nori si, te za te te 're pisutu za'ra, tô sena ta nori hã tinhimirosa'rata waihu'u pese na te te dama âma 're roti wê za'ra mono da, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u na hã. Ni'wam nori si, te za duré te te 're pisutu za'ra, rowaihu dama İwaihu'u'ô na, te te dama âma 're roti wê u'âsi za'ra mono da. ⁹ Ni'wam nori si, te duré 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te 're pisutu za'ra, ta nori hã Cristu hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, tisiré İsavei'wa nori nhipai u. Ni'wam nori si te duré te te 're pisutu za'ra, İwaihu'u pese zarina, te te âma 're dapese za'ra mono da, 're dahâzé za'ra mono wamhã. ¹⁰ 'Re İhâimana u'âsi mono waihu'u pese na si, marı dama İ'manharı waihu'u'ô hã te te dama 're 'manharı za'ra mono da, ni'wam nori si te duré te te 're pisutu za'ra. Duré 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam nori si te te 're pisutu za'ra. Ni'wam nori si, te duré te te 're pisutu za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono, da te dasima 're İsadawa wasu'u za'ra mono zé hã te te âma 're pibu za'ra mono da, tô sena uptabi na hã te te 're waihu'u za'ra mono da, wa'uburé nori hawim hãi ô'umnhasite. Damreme dama İwaihu'u'ô na zama, 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam nori si te te 're pisutu za'ra, timreme nai ô nherê, te te dama âma 're İsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã. Ni'wam nori si, te duré 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani hã te te 're pisutu za'ra, damreme dama İwaihu'u'ô na 'Re İhâimana u'âsi mono, da te dasima 're İsadawa wasu'u za'ra mono zé hã sô'awi te te dama âma 're wasu'u pese za'ra mono da oto, da te 're İwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ¹¹ Tô ôhõ si te misi nherê, 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani hã romhuri te te dama 're apisutu, İsavei'wai mono bâ, te te sima 're İda'awê mono zéb zarina, âma 're İdasipawapto za'ra mono zéb da hã.

Dahâiba misi ne, İsavei'wa nori hã 're İhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹² Âne, wa za aima âma romnhimiré'ê za'ra wa'wa, İwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Wahâiba hã misi nherê, wahâiba na marı hã wama 're İhâimana za'ra mono hã ahâ di, wapara hã duré wanhib'rada hã duré wapo're hã, duré aimawi hã. Tane nherê, misi te tô wahâiba hã wama 're hâimana za'ra, wahâiba mono bâ. Tane duré, wa nori hã wasiré İsavei'wa nori hã wa'ahâ uptabi nherê, wa oto simisutu âma 're wanomro, wahâiba misi ne. ¹³ Wa nori hã wasiré İsavei'wa nori hã aiwa 're wahâimana za'ra mono ô di. Ni'wam nori hã zudezu. Duré ni'wam nori hã zudezu'ô. Duré ni'wam nori hã pawâ'âbâ âna İwada'uri zarina si, te te dama 're İromhuri za'ra mono. Duré ni'wam nori hã wada'uri âna si'uihâ na 're İhâimana za'ra mono. Âne hã aiwa 're wahâimana za'ra mono ô nherê, simisutu wa oto 're wahâimana za'ra, wahâiba misi ne, 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani na â dawabzuri uburé, wa te 're 'manharı za'ra mono wa, duré 'Re İhâimana u'âsi mono hã, Tipê'êzani, uburé te te wama 're anhomri mono wa, wapê'ê 're, oto 're İsamra mono da hã.

¹⁴ Wahâiba na marı hã misi wama 're hâimana za'ra mono ô di. Marı hã ahâ na te tô wahâiba na hã wama 're hâimana za'ra, tite mono bâ te te 're İromhuri za'ra mono zéb da hã, wapara hã, duré wanhib'rada hã, duré wato hã, uburé İré 're İwahâimana za'ra mono hã. Tane ma tô duré 'Re İhâimana u'âsi mono pê'êzani hã romhuri hã sipu'u pese na te te wama 're apisutu, âma 're İwasipawapto za'ra mono zéb da hã. ¹⁵ Âne, wa za duré aima âma simiré'ê za'ra wa'wa taré, wahâiba na marı hã wama 're İhâimana za'ra mono zém na

hã. Áté wapara, te aré wama siwasu'u, ãne: “Wa hã asib'rata õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'ãma 're ìhâimanare. Marĩ dai õre di, wa hã.” E ãne hã aré ì'uwaibaba. Mare di. Pire na te tã wama 're hâimana u'ãsi za'ra, wapara hã. ¹⁶ Áté wapo're hã te aré duré wama siwasu'u, ãne: “Wa hã atõmo õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'ãma 're ìhâimana. Marĩ dai õ di, wa hã.” E ãne hã aré duré ì'uwaibaba. Mare di. Pire na te tã wama 're hâimana u'ãsi za'ra, wapo're hã. ¹⁷ Duré, wahâiba na watõmo si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'ãhã, e niha wa aré 're wanhipari za'ra. 'Re wanhipari waihu'u za'ra mono õ di aré, tã. Duré wahâiba na wapo're si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'ãhã, e niha wa aré 're wanhimhã za'ra. 'Re wanhimhã waihu'u za'ra mono õ di aré. ¹⁸ Tane nherê, ãne na hã 'Re ìhâimana u'ãsi mono te te 're wa'apoto mono õ di. Te te sima 're ì'awê mono zéb zarina si, ma tã marĩ ahã na te te wama 're ab'manharĩ, wahâiba na ìré 're ìwahâimana za'ra mono zéb da hã. ¹⁹ Wahâiba na marĩ hã ahã na wama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'ãhã, aré wahâiba hã wama 're hâimana za'ra mono õ di. ²⁰ Tane nherê, marĩ ahã na te tã wama 're hâimana za'ra wahâiba na hã, wahâiba misi nherê. Taha wa, wa tã 're wahâimana za'ra.

²¹ Áté wato hã te aré wanhib'rata ma tinha, ãne: “A hã tarére hã. Marĩ dai õ di, ìma hã.” E ãne hã aré ì'uwaibaba. Áté wa'rã hã te aré duré wapara ma tinha, ãne: “A hã tarére hã. Marĩ dai õ di, ìma hã.” Áne hã ì'uwaibaba õ di tã duré aré. ²² Nima norĩ hã wahâiba na marĩ hã wama 're ìhâimana za'ra mono hã sib'ware na wama 're hâimana za'ra mono newa. Tane nherê, te tã pire na wama 're hâimana za'ra. ²³ Duré nima norĩ si, wahâiba na wama 're ìhâimana za'ra mono hã wama wapure na, tarére wama 're hâimana za'ra mono newa, wa za ta norĩ ma 're wanhipese za'ra, wa te 're ìhâiba'ubu wê za'ra mono zém na hã, nimahã ma si, rowazéb tã da. ²⁴⁻²⁵ Nima norĩ ré si, wa ai'urêwi ìré 're wahâimana za'ra, rowazéb ãna. 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã ma tã te te sima 're wa'awê, uburé marĩ hã wahâiba na wama 're ìhâimana za'ra mono hã, si'u te te wama ãma 're ìromhuri za'ra mono zéb da hã, sima 're siwanhizari za'ra mono ãna, aihĩni 're sisawi pese za'ra mono da. Áne da si, ma tã 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã wahâiba te te wama 're ab'manharĩ, wahâiba na hã nima norĩ si wama wapu newa, pire na tã uburé wama 're hâimana za'ra mono da, simisutu haré. Tane duré, 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã ma tã te te sima 're wa'awê, wasiré ìsazei'wa norĩ hã, simisutu haré wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wasiwi 're wasiwanhizari za'ra mono ãna. Ma tã te te sima 're wa'awê, wapire na wasima 're ìwahâimana za'ra mono zéb da hã, aiwapsi. ²⁶ Wapara hã marĩ ãma sépu'u wa, te te robzépata wamhã, taha u'ãbã, te za uburé wahâiba hã ìsabãdá robzépata za'ra. Tane duré, ni'wa hã wasiré ìsazei'wa, marĩ na te te robzépata wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ìsabãdá robzépata za'ra ni. Duré, ni'wa hã wasiré ìsazei'wa hã ìsimiromhuri wê na da te dasima wasu'u wê za'ra wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ìsabãdá 're wato za'ra.

²⁷ A norĩ wa'wa hã te tã simisutu haré, Cristuhu nhib'a'uwê asiré 're anomro aba mo, aihâiba misi aima 're ìhâimana za'ra wa'aba mono ne. Duré dahâiba na marĩ hã tite mono bã te te 're ì'manharĩ za'ra mono zéb da hã, dama 're ìhâimana za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã aihâiba mono bã tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Cristuhu ma si, asimiromhuri aba mono bã, tãma 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono da. ²⁸ Áne ma tã 'Re ìhâimana u'ãsi mono hã romhuri hã te te wama 're apisutu, wate mono bã ìsimipawapto waihu'u pese na tãma ãma 're ìwasipawapto za'ra mono zéb da hã, wasiré ìsazei'wa norĩ hã. Romhuri hã danhipai u ìpire uptabi hã ma tã ni'wam norĩ ma si

te te 're apisutu, Zezusi hã te te 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã, ĩsazei'ô'wa norĩ ma, Zezusihi zadawa para. Romhuri aimawi hã ĩpire hã ma tō duré ni'wam norĩ ma si, te te 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana wě za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina, te te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã, ma tō duré ni'wam norĩ ma ĩsimiromhurizéb da hã, te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u pese na, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tō duré ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, ĩsimiromhurizéb da hã. Ma tō duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina te te ãma 're dapeze za'ra mono da, 're daházé za'ra mono wamhã. Duré marĩ zô, tiwi 're ĩrowaptã za'ra mono norĩ ãma 're sina u'ãsi mono da, ma tō duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu, ĩsibrob'ô norĩ ãma hã, duré ĩhãzé ré norĩ ãma hã. Duré ĩsazei'wa norĩ madã'ã'wa, dama 're hãimana za'ra mono da, ma tō duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu. Duré damreme dama ĩwaihu'u'ô na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tō ni'wam norĩ si te te 're apisutu, timreme nai ô nherě, te te dama ãma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã. ²⁹ E tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te uburé Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'ô'wa norĩ ma hã. Mare di. Uburé ãne na dama 're hãimana za'ra mono ô di. E uburé te duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã. Mare di. Duré e uburé te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na dama roti'wa na 're hãimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana wě za'ra mono zéb da, te te dama 're roti za'ra mono da hã. Mare di. Duré, e uburé te ĩsazei'wa norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u pese zarina. Mare di. ³⁰ Duré, e uburé te za te te 're dapeze za'ra, 're daházé za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono waihu'u pese zarina hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za tō ãne na hã 're hãimana za'ra. Duré, e uburé te za damreme dama ĩwaihu'u'ô na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Duré e uburé te za sô'awi te te dama 're wasu'u pese za'ra, damreme dama ĩwaihu'u'ô na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na hã. Mare di. Uburé ãne na dama 're hãimana za'ra mono ô di. Tite mono bâ, te za misi si ĩsazei'wa norĩ hã romhuri hã te te ãma tãma 're 'manharĩ za'ra. ³¹ Tane nherě, romhuri hã danhipai u dama ĩpire norĩ zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwapari u'ãsi za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã.

Aimawi na, wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, ã norĩ wasu'u nhipai u ĩwasu'u wě uptabi na hã, ãma 're anomro wě uptabi aba mono zéb da hã.

13

Danhimizawi pese zém na rowasu'u

¹ Ti'ai ãma hãiwa ãma zama, uburé damreme mono bâ te dama 're arowasu'u wě mono nherě, ĩnhimizawi pese zé hã aré ĩma 're hãimana mono ô wamhã, piza'a 're baihá 'manharĩ tede hã, da te 're tata'a za'ra mono wa, 're wamreme rãihã za'ra mono wa, da te 're ĩwapari a za'ra mono ne, wa aré taré te dama 're arowasu'u. ãne wamhã, marĩ dai ô di aré, dama 're ĩnhimirowasu'u mono zé hã.

² 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te dama 're sadawa wasu'u wě mono nherě, duré uburé roti hã ĩma waihu'u pese nherě, duré uburé rowaihu hã dama ĩwaihu'u'ô hã ĩma waihu'u pese nherě, ĩnhimizawi pese zé hã ĩma 're hãimana

mono õ wamhã aré, taré, wa aré 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã. Marĩ dai õ di aré, 're ĩhãimana mono zé hã. Até ĩma waihu'u pese di aré, te tãma nharĩ da, êtê 'rãihã ma, si'ré da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, te 're umnhasi mono wa. ãne da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te 're umnhasi mono nherê, ĩnhimizawi pese zé hã ĩma 're hãimana mono õ wamhã, aré marĩ dai õ di, 're ĩhãimana mono zé hã.

³ Duré uburé ĩnhibro hã ĩsibrob'õ norĩ ma, te 're anhomri mono nherê, ĩnhimizawi pese zé hã ĩma 're ĩhãimana mono zarinaĩ õ wamhã, tarére aré, dama 're ĩnhopru mono zé hã. Duré ĩsazei'wa 're ĩhãimana mono wa, da te 're ĩruiwaparĩ mono zéb zarina, da te dasiwi ĩzata da, duré dawĩ ĩsihãiba zawi õ nherê, tane nherê, duré tarére aré, ĩnhimi'manharĩ wê zé hã, ĩnhimizawi pese zé hã ĩma 're hãimana mono õ wamhã.

⁴ E niha tawamhã, danhimizawi pese na, Cristuhu ãma za 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã. ĩsazei'wa norĩ hã simizawi pese na 're hãimana za'ra mono wamhã, marĩ na da'ãma 're wa'a su'u za'ra mono õ di za. Da'ãma 're ĩpê'êzé za'ra mono zarina, te za tõe te 're dapawaptob u'ãsi za'ra. Duré marĩ na 're si'ruiwaparĩ za'ra mono õ di za. Duré tiwê na sina 're wata za'ra mono õ di za. Duré danhipai u'pire na 're ĩhãimana za'ra mono na, 're si'madá'ã ze za'ra mono õ di za.

⁵ Duré hãimana nhiséb ãna, da'ãma 're to za'ra mono õ di za. Duré 'rãwi tihãimanazéb da si, te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Duré wara sina, dazada 're siti'ru za'ra mono õ di za. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, dawasédé te te da'ãma 're 'madá'ã u'ãsi za'ra mono õ di za. ãne ĩsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ĩhãimana za'ra mono zéb da hã.

⁶ ãne duré, ĩsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ĩhãimana za'ra mono zéb da hã. Dahãimana wasété na 're ĩdahãimana za'ra mono zé wasu'u hã te te 're waparĩ za'ra mono wamhã, te te ãma sima 're rowê za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ĩdanomro wê mono zé wasu'u na si, te za ãma 're toi uptabi za'ra, tõe sena na.

⁷ Duré, da te tãma 're rob'manharĩ wasété u'ãsi za'ra mono nherê, tiwi 're robzei'õ za'ra mono õ di za. Duré dawasété wasu'u hã te te 're waparĩ za'ra mono wamhã, awa'awi te te siwi 're dawê'õ za'ra mono õ di za. ĩwê si, da te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra mono da si, te za te te sima 're dawê za'ra. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherê, duré te te 're robzépata za'ra mono nherê, te za siptete sina 're hãimana u'ãsi za'ra, simi'ẽ na. ãne ĩsazei'wa norĩ hã simizawi pese uptabi na, 're ĩhãimana za'ra mono zé hã za.

⁸ ĩsazei'wa norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama 're ĩsada wa wasu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za te te tiwi 're anhihãri, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ta norĩ hã te te dama ãma 're sadawa wasu'u za'ra mono tõe da oto. Duré ĩsazei'wa norĩ hã timreme nai õ nherê, damreme amo na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, te za duré te te tiwi 're anhihãri. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pê'êzani na, da te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za duré te te dawĩ 're anhihãri. ĩsazei'wa norĩ nhimizawi pese zép si, si'utõrĩ waihu'u õ di za. Taha si, te za õne u'ã 're hãimana u'ãsi.

⁹ Wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pê'êzani na, wa te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã, wama waihu'u pese za'ra õ di, uburé hã. Syry na, wa tõe wa te 're waihu'u za'ra. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã, uburé wama waihu'u pese za'ra õ di. Taha zama, wa tõe duré syry na wa te 're waihu'u za'ra.

¹⁰ Tane nherê, nimahã bãtã na Zezusi hã apã wei morĩ wamhã, ĩsine za oto 're wahãimana za'ra mono wa, tãibã za oto syry na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono

zadawa wasu'u, wa te 're ĩwaih'u'u za'ra mono zé hã. Duré tâibã za oto syry na ĩpě'ēzani na, wa te 're ĩrowaih'u'u za'ra mono zé hã.

¹¹ Wa hã 'watébrémi ré hã, ai'uté mreme na, wa tó 're ĩmreme aré. Duré ai'uté nhimirosa'rata zarina, wa tó duré te 're rosa'rata aré, ĩpě'ē 'remhã. Tane nherē, oto ĩprédu wamhã, ai'uté hãimanazém na, 're ĩhãimana mono ô di oto. Wa tó oto rême pese, ai'uté ré ĩhãimanazé hã.

¹² Tane duré, wa norĩ hã dasi'madã'ázé ĩ'uzurire na âma 're ĩdasi'madã'â pibui prã za'ra mono ne, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hãimanazé hã wama waih'u'u prã za'ra di, ti'ai âma 're wahãimana za'ra mono ré hã. Tane nherē, nimahã na si, wa za 'rãwi wa te 're 'madã'â za'ra oto, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Tawapsi wama waih'u'u pese za'ra di za oto, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hãimanazé hã. 'Re ĩwahãimana za'ra mono zém na, te te 're ĩwa'awaih'u'u pese mono ne, wama waih'u'u pese za'ra di za.

¹³ Āne, wa za oto aima âma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ nhimizawi pese hãimanazém na hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã da te dasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zé hã, si'utõrĩ ô di za. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono umnhasi sina, ĩwē zô dasina 're ĩdanhimipari za'ra mono zé hã, si'utõrĩ ô di za. Duré 're ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé hã, si'utõrĩ ô di za. E ma hã tawamhã, danhipai u ĩpire uptabi hã. 'Re ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé, ta hã danhipai u, ĩpire uptabi na te za 're hãimana.

14

Damreme dama ĩwaih'u'u'ô na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé wasu'u

¹ Asimizawi pese na 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb zô si, te za uburé dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwē uptabi zô si. Tane nherē, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ēzani, romhuri hã sipu'u pese na âma 're sipawaptob za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ ma, te te 're ĩ'apisutu mono zéb zô, te za duré asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ ĩpire uptabi zô, te za tawamhã, asima sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma, da te 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb zô si, te za asima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwē uptabi zô si. ² Ni'wam norĩ hã timreme nai ô nherē, damreme dama ĩwaih'u'u'ô na te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma si, mreme pibui pese za'ra di za, ta norĩ nhimirowasu'u hã damreme dama ĩwaih'u'u'ô na hã. Ta norĩ hã te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra ô wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pě'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, marĩ dama ĩwaih'u'u'ô na si, 're mreme zusi mono wa, ta norĩ hã. ³ Tane nherē, ni'wam norĩ hã damreme uwaibaba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma, te te âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taha na si te za ĩsazei'wa norĩ hã 're sipawaptob u'âsi za'ra, Wanhib'apito âma siptete sina 're nomro mono da, pě'ē wē na. Taha zarina si, te za duré tãma 're rowē wairébé apã, tiwi 're robzei'ô za'ra mono wamhã. ⁴ Ni'wa hã timreme nai ô nherē, damreme dama ĩwaih'u'u'ô na te te dama rowasu'u wamhã, 'rãwip si te âma sipawapto, Wanhib'apito âma siptete na 're hãimana u'âsi mono da. Te te âma dapawapto waih'u'u'ô di za, dama sadaihu'u'ô wa. Tane nherē, ni'wa hã damreme uwaibaba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u wamhã, aihĩni te za wapari waih'u'u za'ra, taha zarina oto âma

're sipawaptob za'ra mono da, Wanhib'apito āma ta norī hā siptete sina āma 're hāimana za'ra mono da oto.

⁵ Wa hā wa tō īsima te 're aiwē za'ra wa'wa, uburé aimreme aba nai ō nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā dama 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, damreme dama īwaihu'u'ō na hā. Tane nherē, taha nhipai u, wa tō duré te īsima 're aiwē uptabi za'ra wa'wa, 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. E marī wa. 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're īrowasu'u za'ra mono norī si, te za danhipai u pire na 're hāimana za'ra, īsazei'wa norī ma. Ni'wam norī hā timreme nai ō nherē, damreme dama īwaihu'u'ō na, 'Re ihāimana u'āsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono pari, ta norī nhimirowasu'u nhipai u, sō'awi da te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono wapsi, tawapsi te za oto damreme dama īwaihu'u'ō na dama īsadawa wasu'u'wa norī hā pire na 're hāimana za'ra, aiwa 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're īrowasu'u za'ra mono norī me. Tawapsi te za oto īsazei'wa norī hā āma 're sipawaptob u'āsi za'ra, siptete sina Wanhib'apito āma 're nomro u'āsi mono da, ta norī hā. ⁶ Īsisānawā norī, āne wa za oto aima āma rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa za āma atēme īmorī 'wa, te aipawaptob za'ra wa'aba da. Tawamhā, atēme āma īmorī aba wamhā, duré damreme dama īwaihu'u'ō na si, 'Re ihāimana u'āsi mono te aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba wamhā, e tō ī'uwaibaba, wa aré āma aipawapto wē za'ra wa'wa. Mare di. Marī dai ō di aré, damreme dama īwaihu'u'ō na te aima īsadawa wasu'u za'ra wa'aba zé hā. Aimreme aba na, te aima āma rowasu'u za'ra wa'aba wapsi, te aré īwapari waihu'u za'ra wa'wa, 'rāwi oto āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, marī dama īwaihu'u'ō na 'Re ihāimana u'āsi mono te te īma īwaihu'uzém na hā, duré 'rāwi 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti te īwaihu'u na hā, duré 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na hā, duré īsazei'wa norī hāimanazém na roti na hā.

⁷ Āne, wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, īwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hā. Danhimnhihârâzé īsyryre hā āma 're danhimnhihâsi mono wamhā, īwapari pibui pese na āma 're danhimnhihâsi mono ō nherē, da te 're wapari waihu'u za'ra mono ō di, danhimnhihârâzé hā. Duré, rowamremezê hā da te āma 're rowamreme za'ra mono wamhā, īwapari pibui pese na, da te āma 're rowamreme za'ra mono ō nherē, da te 're wapari waihu'u za'ra mono ō di, rowamremezê hā. ⁸ Duré da'wapéi'wa norī zô, danhimnhihârâzém na 're danhimnhihâsi mono wamhā, e siwa'ru sô 're danhimnhihâsi mono nherē, te za dasi'wapé da hā, sima 're sipese za'ra, da'wapéi'wa norī hā. Mare di. ⁹ Tane duré, a norī wa'wa hā damreme dama īwaihu'u'ō na si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, e niha te za da te āma 're asadaihu'u za'ra wa'wa, da te āma 're aiwapari waihu'u za'ra wa'aba mono da hā. Da te āma 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono ō di za tō. Asimirowasu'u za'ra wa'aba na hā, rowa'u'u si te za taré te te āma 're ropé, nimomo. ¹⁰ Daro mono bâ, te tō damreme mono bâ ahâ uptabi na dama 're hāimana za'ra, 'rāwi āma 're īdasisadaihu'u za'ra mono zéb da hā, damremezém na hā. ¹¹ Tane nherē, ni'wa hā damreme īma īwaihu'u'ō na, te te īma rowasu'u wamhā, īsiré a'uwē'ō na, wa za īsina waihu'u, īma sadaihu'u ō wa. Duré wa hā īsiré a'uwē'ō na, te za duré sina īwaihu'u, tāma īzadaihu'u ō wa. Tane duré, ni'wam norī hā timreme nai ō nherē, damreme dama īwaihu'u'ō na, 'Re ihāimana u'āsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, da te āma 're sadaihu'u za'ra mono ō di za. Taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra ō wa, ta norī hā. ¹² A norī wa'wa hā bété. Ma tō sô 're asôpré u'āsi aba mo,

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Tipē'ēzani na, romhuri mono bā te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zô, āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. Romhuri hā ôhō si 're hāimana za'ra mono ô di, ĩpire uptabi na hā. Sisarina si ô di, romhuri hā. Taha wa, romhuri ĩwē uptabi zô si, te za asima 're ĩrob'ruiwapari u'āsi za'ra wa'aba mo, āma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā, Wanhib'apito āma asiptete sina 're anomro u'āsi aba mono da, taha āma si.

¹³ Taha wa, ni'wam norī hā timreme nai ô nherē, damreme dama ĩwaihu'u'ô na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, ta norī hā te za duré te te tiwi 're rowaptērē za'ra, ĩpē'ēzani si romhuri te te tāma 're pisutu pese za'ra mono da, ta norī ma hā, damreme dama ĩwaihu'u'ô na 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā, sô'awi te te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono da. ¹⁴ Wasiré ĩsazei'wa norī hā 're wasi'rā'ôtô mono wamhā, wa hā damreme ĩma waihu'u ô nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, āma 're ĩmreme mono wamhā, te āma 're rosa'rata waihu'u mono ô di, ĩma waihu'u pese ô wa. 'Rāwi ĩpē'ē na si, wa tāma 're ĩmreme. ¹⁵ E niha tawamhā, ĩ'uwaibaba si te 're ĩ'manharī mono zéb da hā. ĩpē'ē na, wa za tô tāma 're ĩmreme 'rāwi, damreme ĩma ĩwaihu'u'ô na hā. Tane nherē, wa za duré wamremezém na tāma 're ĩmreme, te āma 're ĩrosa'rata pibui pese mono zéb da hā. Duré wasiré ĩsazei'wa norī siré 're ĩnho're mono wamhā, wa za tô 'rāwi ĩpē'ē na 're ĩnho're, damreme ĩma ĩwaihu'u'ô na hā. Tane nherē, taha nhipai u, wa za duré wamremezém na 're ĩnho're, te āma 're ĩrosa'rata pibui pese mono zéb da hā. Taha wa, āne te za duré a norī wa'wa hā 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. ¹⁶ A norī wa'wa hā asiré 're asi'rā'ôtô aba mono wamhā, áté te za aipē'ē na si 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're aiwata za'ra wa'aba mo, damreme dama ĩwaihu'u'ô na si, tāma 're aimreme zusi aba mono ré. Āne wamhā, e niha te za aiwapari'wa norī hā āma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém na, te te 're ai'uzé pese za'ra wa'wa, aimreme na te te 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono ô nherē, ta norī hā. ¹⁷ Āne hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hā wē nherē, tane nherē, asiré 're asi'rā'ôtô aba mono norī hā āma 're sipawapto waihu'u za'ra mono ô di, siptete sina Wanhib'apito āma 're ĩnomro u'āsi mono zéb da hā. ¹⁸ Wa hā ĩsiwaprosi, wa asipai u'aba, damreme ĩma ĩwaihu'u'ô na 're ĩmreme u'āsi. Taha zarina, wa 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩwata u'āsi. ¹⁹ Tane nherē, wasiré ĩsazei'wa norī hā 're wasi'rā'ôtô mono ré, damreme dama ĩwaihu'u'ô na, ĩnhimirowasu'u pa uptabi na te dama 're arowasu'u mono wamhā, e āne hā wē di aré, āma 're ĩdasipawaptob za'ra mono zéb da hā. Wē prā ti aré, ĩma hā. ĩnhimirowasu'u rutu na nherē, damreme dama ĩpibui pese na te dama 're rowasu'u mono wapsi, tawapsi wē uptabi di aré ĩma hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na te dama āma 're ĩ'aroti mono zéb da hā.

²⁰ ĩsisānawā norī, ai'uté norī hā siwa'ru te te sima 're ĩrosa'rata za'ra mono ne, asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, te aima āma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hā. Duré ai'utépré norī hā tiwasédé te te 're ĩ'manharī za'ra mono ô ne, te za aiwasété āna 're anomro aba mo. Aihāimana prédeb sina, te za asima āma 're ĩrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo. ²¹ Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tô āne na āma rob'ui'éré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na hā:

“Darob amoi hawi te za ĩnhib'a'uwē norī ma, da te 're ĩzadawa wasu'u za'ra, dasimremezém na, ĩnhib'a'uwē norī ma, damreme tāma ĩsa'rese'ô za'ra na. Tane nherē, ĩnhib'a'uwē norī hā te te 're ĩwapari za'ra mono ô di za, po're āna 're nomro u'āsi mono wa, ta norī hā.”

Āne durēihā Wanhib'apito, zudezu norī āma te te īwaihū'u sirōmo za'ra zé hā, ībaihā na hā.

²² Taha wa, damreme dama īwaihū'u'ō na 'Re īhāimana u'āsi mono, da te dasima 're īsadawa wasu'u za'ra mono zé, īsazei'ō'wa norī ma ropibu ma, ta norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono waihū'u pe hā te te 're īwaihū'u za'ra mono zéb da hā. īsazei'wa norī ma, rowasu'uzéb dai ō di, ā hā. Tane nherē, damreme uwaibaba, dama īwaihū'u pese na ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono te te dama 're īsadawa wasu'u za'ra mono zé hā, īsazei'wa norī ma ropibu ma, 'Re īhāimana u'āsi mono za īwē na tāma 're īsōprub za'ra mono zém na, te te sina 're īwaihū'u sirōmo za'ra mono zéb da hā, ā hā. īsazei'ō'wa norī ma, rowasu'uzéb dai ō di, ā hā. ²³ Āté asiré īsazei'wa norī me, te za asiré asi'rā'ōtō 'wa, uburē. Tawamhā āté te za damreme aima īwaihū'u aba ō na, ai'hā wa'aba na asima īrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhā āté tane ré, te za īsazei'ō'wa norī hā asisi, atēme wa'aba, īsazei'wai hāimanazé, te te waihū'u za'ra ō nherē, te te aiwaparī za'ra wa'aba da. Āne wamhā, e niha te za ō norī hā ai'āma rosa'rata za'ra wa'wa. Āté te za ai'āma rosa'rata wasété za'ra wa'wa, ai'rā siwamnarī za'ra wa'aba newa. ²⁴ Tane nherē, āté asiré asi'rā'ōtō aba ré, te za aimreme aba na si 'Re īhāimana u'āsi mono, dama īsadawa wasu'u za'ra wa'wa, ai'hā wa'aba na. Tane ré, īsazei'ō'wa norī hā atēme sisisi aba wamhā, ta norī hā te za oto 'rāwi tipē'e na tiwasété na siwaihū'u za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā timremezém na te te oto īwaparī za'ra zéb zarina, īsazei'wa norī 're īhāimana za'ra mono zé, te te īwaihū'u za'ra ō norī hā. Taha zarina, te za oto siwē'ō pese za'ra, tiwasété na īsiwaihū'u za'ra zéb zarina. ²⁵ 'Rāwi sima si, te te 're īrosa'rata za'ra mono zé hā te za oto tiwi waihū'u za'ra ni, īmana'rāmi hawī. Tawamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono hā, tāma īpire za'ra na te te oto sina waihū'u za'ra wa, te za oto hi'rātitō tāma ana, āma wata za'ra da. Tawamhā āne te za oto ta norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: "Re īhāimana u'āsi mono hā te nare asō'a wa'aba, aima 're hāimana za'ra wa'wa." Āne te za te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, īsazei'ō'wa norī hā.

īsazei'wa norī hā 're si'rā'ōtō mono wa, marī'ī uwaibaba si te te 're īmanharī za'ra mono zé wasu'u

²⁶ īsisānawā norī, āhā wasu'u na, wa za oto aima 'rāsutu za'ra wa'wa. Asiré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, ni'wam norī si te za aima 're sō're za'ra wa'wa, īsazei'wa nho'rezém na. Ni'wam norī si te za duré īsazei'wa norī 're ai'hāimana za'ra wa'aba mono zém na, te te aima 're roti za'ra wa'wa. Ni'wam norī si te za duré marī īwaihū'u'ō hā te te aima 're waihū'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hā ta norī ma si, te te 're īwaihū'u za'ra mono zéb zarina. Timreme nai ō nherē, te za duré ni'wam norī si 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, damreme aima īwaihū'u za'ra wa'aba ō na hā. Ni'wam norī si te za duré aimreme aba zarina, te te aima āma 're wasu'u pese za'ra wa'wa sō'awi, aré damreme aima īwaihū'u za'ra wa'aba ō na 'Re īhāimana u'āsi mono, da te aima 're īsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono zé hā. Asimiromhuri aba mono bā, te za āma 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo ai'hāba mono bā, Wanhib'apito āma si asiptete sina 're anomrom aba mono da. ²⁷ Aihīni 're ai'rā'ōtō aba mono ré, ni'wam norī hā damreme dama īwaihū'u'ō na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, maparane te za te te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatō dahāiba wamhā, wē di duré. Tane nherē, ta norī nhapai u hā asima 're 'mairowasu'u za'ra wa'aba mono ō di za, damreme aima īwaihū'u aba ō na hā. Si'ubdatō haré te za asima 're ī'mairowasu'u wa'aba mo. Duré sisarina si, te za ta norī hā atāma te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha parimhā, te za oto ni'wa hā sō'awi te

te aima āma 're wasu'u pese za'ra wa'wa, aimreme aba na oto 're īwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā, asi'uihā na wa'aba. ²⁸ Tane nherē, ni'wa hā aimreme aba na aima īwasu'u pese aba 'wa da hā, asiré 're 'maihāimana aba mono ō wamhā, tawamhā, damreme dama īwaihu'u'ō na 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u wa norī hā te za ari'iwi 're si'ubumro. Tipē'ē na si, te za 're mremer zusi, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, damreme tāma īwaihu'u za'ra ō na hā. ²⁹ Asiré 're asi'rā'ōtō aba mono ré, ni'wam norī hā aimreme aba na 'Re īhāimana u'āsi mono te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, maparane te za tō te te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatō dahāiba wamhā, wē di duré. Āne wamhā, ni'wam norī hā asiré īsazei'wa norī hā te za īsimirowasu'u za'ra zém na te te sima āma 're rowaihu'u pese za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono hawib zō, tō sena zō, te te āma īwaihu'u pese za'ra zéb da hā. ³⁰ Tawamhā duré, ni'wa hā te te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré, āté ni'wa ihāiba amoi ma, te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā tāma waihu'u, tizadawa wasu'u hā, taha zama te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da. Āne wamhā, aima rowasu'u 'rata aba 'wa hā te za tinhimirowasu'u hā sazā, ōhō si te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da. ³¹ Taha zarina si, te za oto 'Re īhāimana u'āsi mono hā sisāna'repsi asima 're īsadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, aihīni oto āma 're īwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hā asi'uihā na, duré aipē'ē wē wa'aba zarina, asiptete sina āma 're anomro aba mono da oto. ³²⁻³³ 'Re īhāimana u'āsi mono hā, marī hā siwa'ru, wa te 're īmanharī za'ra mono zéb da hā, te te sima 're wa'awē mono ō di. Rowē na wawaimri wasiré 're wahāimana za'ra mono da si, ma tō te te sima 're wa'awē. Taha wa, ni'wam norī hā damreme uwaibaba si, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, te za 're si'madā'ā pese za'ra, siwa'ru te te dama 're rowasu'u za'ra mono tō da, rowahutu zō, 're dasi'rā'ōtō mono sidāpāsi, te te 're damreme nhihāri za'ra mono tō da. Daro mono bā īsazei'wa norī, siré 're īsi'rā'ōtō mono norī 're īhāimana za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te dama āma 're rowasu'u za'ra, īsadawa wasu'u'wa norī hā.

³⁴ Īsazei'wa norī, asiré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, pi'ō norī hā te za ari'iwi dame 're si'ubumro, 're īwahāimana za'ra mono zéb zarina. Timro norī zapari, te za tō 're hāimana za'ra pi'ō norī hā, duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti na, Mozési āne na te te āma īrob'ui'érézéb zarina. Taha wa, asiré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, pi'ō norī hā te te sima 're robzanhamri za'ra mono ō di za, timreme na asima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, te te 're ro'wa'rutu tō za'ra mono da. ³⁵ Pi'ō norī hā dasi'rā'ōtōzéb āma, rowahutu'wa norī nhimirowahudu hā te te 're wapari za'ra mono wamhā, tāma īwaihu'u za'ra ō hā te te oto 're waihu'u pese za'ra mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhā, 'rip si te za timro hā te te āma 're sadanharī za'ra, waimri si. Īsazei'wa norī hā aihīni 're asi'rā'ōtō aba mono ré, pi'ō norī hā timreme na te te dawi 're sihāri za'ra mono wamhā, wē ō di za, pi'ō norī mremer hā.

³⁶ E 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā dawana waihu'u za'ra wa'aba bā, te za āne 're aihāimana za'ra wa'aba mo, īsazei'wa norī 're īhāimana za'ra mono zéb zarinaī ō nherē. E a norī wa'aba ma si, ma tō aima āma wasu'u za'ra wa'aba ni. ³⁷ Āhāna te aima āma īrob'ui'éré za'ra wa'aba zé hā, īsi'uihā na īnhimiroti na hāi ō di. Wanhib'apito zadawa para, wa aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa, īsimiroti zarina si. Ma'āpé, āne hā asi'uihā na āma waihu'u za'ra wa'aba, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na asi'āma 're īrosa'rata za'ra wa'aba mono norī hā, duré aimawi romhuri mono bā, Tipē'ēzani na te te aima 're īpisutu za'ra wa'aba mono zém na asi'āma 're īrosa'rata za'ra wa'aba

mono norī hā. ³⁸ Āne na Īnhimiroti na, ni'wam norī hā te te 're Īzaze za'ra mono ō wamhā, tawamhā, ĩsazei'ō'wa na te za ta norī āma 're ĩrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norī wa'wa hā ta norī nhimiroti hā 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono ō di za oto.

³⁹ Īsisānawā norī, āne wa za āhā wasu'u na hā aima āma 'rāsutu za'ra wa'wa. Aimreme aba zēm na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, te za 'rāwi 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo. Duré damreme dama ĩwaihu'u'ō na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, asima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono tō da, 're asisadawa uwati za'ra wa'aba mono ō di za. ⁴⁰ Asiré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, uburé marī hā te za ĩ'uwaibaba si 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo, ĩpibui pese zarina si, aiwaimri wa'aba.

15

Cristu ĩhāiwa'utuzé wasu'u

¹ Īsisānawā norī, āne wa za duré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Duréihā Zezusihi wasu'u'wē na, wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tō oto asima ĩwē za'ra wa'wa, asiptete sina āma 're anomro u'āsi aba mono da oto. ² Āhā wasu'u'wē hā te aima āma 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zé hā, asiptete sina 're sazei utōrī za'ra wa'aba mono ō wapsi, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono zé hā asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ātē 'Re ĩhāimana u'āsi mono, asina 're umnhasi uptabi za'ra wa'aba mono ō wamhā, te te 're ĩ'asō'reptu za'ra wa'aba mono zé hā asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō di za.

³⁻⁴ Zezusihi wasu'u'wē hā danhipai u ĩpire uptabi hā, wa tō te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, da te ĩma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb zarina. Āne, Zezusihi wasu'u hā ĩpire uptabi hā: Cristu hā ma tō, u, wazada dārā, uburé wawasété na 're ĩwahāimana za'ra mono norī zada. Taha pari, ma tō dasiwi sērē ni, u, ab're 're. Tawamhā bādā maparane āma si'utōrī ō ré, ma tō duré ĩmama hā hāiwa'utu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne ma tō tāma tironhāiba, duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā ĩbaihā na te te āma ĩrob'ui'éré sirōmo za'ra zéb zarina. ⁵ Tawamhā Zezusi hā hāiwa'utu pari, Pedruhu ma, ma tō sihāi'rē. Taha pari, ma tō duré tizadawa wasu'u'wa norī ma zama sihāi'rē za'ra, 12 na aré ĩsiré 're ĩnomro mono norī ma hā. ⁶ Taha parimhā, ma duré tizazei'wa norī nho'a sihāi'rē, 500 na ĩhāiba za'ra norī nho'a, aihīni siré si'ubumroi ré. Ta norī hā te zahadu dā'ā āna 're hāimana za'ra. Ni'wam norī si, ma tō tidā'ā za'ra, umro na. ⁷ Taha pari, ma tō duré Ti'aduhu ma sihāi'rē. Taha za'u si, ma duré dama ĩsadawa wasu'u'wa da, za daro mono bā te te ĩsatōrī za'ra norī ma, sihāi'rē za'ra, uburé te te hāiba pibu za'ra da.

⁸ Taha wa, ĩma hā robduma si, ma tō duré sihāi'rē, Zezusi hā. Ni'wa hā daza'u si potō wa, marī ĩwē uptabi hā dasiré te te sina ĩ'uwaimrami ō ne, wa tō wa hā daza'u si Zezusi hā 'madā, ĩtōmo na, ĩma sihāi'rē wa. ⁹ Wa hā uburé ĩsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī zapari, wa 're ĩhāimana, tāma ĩwapu za'ra na. E marī wa. Te sazei ō ré, wa tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē ma, te tāma 're rob'manharī wasété u'āsi za'ra. Taha wa, ĩbāi ō di aré, ĩsadawa wasu'u'wa na, da te 're ĩwaptērē za'ra mono zé hā. ¹⁰ Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhimizawī pese zéb zarina si, ma tō ĩma tinhopru, tō ōhō na si dama 're ĩhāimana mono da oto, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na. E tawamhā, tarā ma tō ĩma tinhopru, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Mare di. Wa tō te ĩsina tāma 're uwaimrami u'āsi. Uburé ĩsiré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī hā, wa tō romhuri na te 're 'rānhipai u'āsi za'ra. Tane nherē, ĩsi'uihā na te dama 're romhuri mono ō di. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si, ma tō te te 're ĩpawapto,

āne na te dama 're romhuri mono da, Īma Īsōprubzéb zarina si. ¹¹ Āté, wa hā wa tô aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'u uwē hā. Āté Īsiré norī si ma tô aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa. Āne hā wē di tô, Īma hā. E marī wa. Wa norī hā Cristuhu zadawa wasu'u wa norī hā, misire Zezusihi wasu'u uwē hā wa te dama 're wasu'u za'ra mono wa, tô ôhō si wa. Tô taha wasu'u uwē si, ma tô oto 're Īsaze za'ra wa'aba mo, a norī wa'wa hā.

'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ 're Īdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

¹² Āne, wa za duré āma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, te āne ta norī hā te te sima 're nharī za'ra: "Re dadâ'â za'ra mono wamhā, apâ 're dahâiwa'utu za'ra mono ô di za, niwamhā. Mare uptabi di za." Āne te ni'wam norī hā te te sima 're nharī za'ra. E āne hā tô sena. Mare di. Cristu hā dá'â nherē, 'Re Īhâimana u'âsi mono apâ te te Īhâiwa'utu na, sena na, wa te dama 're wasu'u za'ra mono nherē, e niha te bété āne na te te āma 're rosa'rata upa siroptub za'ra, asiré 're Īhâimana za'ra wa'aba mono norī hā. ¹³ 'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ Īdahâiwa'utu za'ra zé hā tô senai ô 'wa'âhā, e marī te aré wama wasu'u za'ra. Cristu, apâ Īhâiwa'utuzé wasu'u hā, tô senai ô na, te aré tô wama wasu'u za'ra. Āne hā aiwa aré tô, wama hā. ¹⁴ Duré, Cristu hā 'Re Īhâimana u'âsi mono, sena na te te apâ hâiwa'utu ô 'wa'âhā, aré marī dai ô di, Zezusihi wasu'u uwē, wa te dama 're Īwasu'u za'ra mono zé hā. Taré 'wa'âhā, aré marī dai ô di duré, Cristuhu āma 're Īsasōmri za'ra wa'aba mono zé hā. Taré te aré 're Īsaze za'ra wa'aba mo, marī dai ô nheré aré. ¹⁵ 'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ 're Īdahâiwa'utu za'ra mono zé hā tô senai ô 'wa'âhā, Cristu hā 'Re Īhâimana u'âsi mono, apâ te te Īhâiwa'utuzé hā, aré tô senai ô di duré, āne hā aiwa. Senai ô 'wa'âhā, wa norī hā wazadawa nhipese na, wa aré taré wa te dama 're wasu'u za'ra 'Re Īhâimana u'âsi mono hā, Cristu apâ te te Īhâiwa'utuzém na, wa te dama 're rowasu'u u'âsi za'ra mono wa. Taré aré tô, dama wanhimirowasu'u za'ra hā. ¹⁶ 'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ Īdahâiwa'utu za'ra zéb da hā tô senai ô 'wa'âhā, Cristu, apâ Īhâiwa'utuzé wasu'u hā, tô senai ô na te aré wama wasu'u za'ra tô. ¹⁷ Duré, 'Re Īhâimana u'âsi mono hā Cristu apâ te te Īhâiwa'utuzé hā tô senai ô 'wa'âhā, aré tarére, Cristuhu āma 're Īsasōmri za'ra wa'aba mono zé hā, aiwasété wa, asada Īdâ'â aba zém na, 're Īsaze za'ra wa'aba mono zé hā. Īhâiwa'utuzé hā senai ô 'wa'âhā, 'Re Īhâimana u'âsi mono te te siwi 're aiwē'ô pese za'ra wa'aba mono haré, te aré tô zahadu aiwasété ré, 're anomro u'âsi aba mo, ône haré, aiwasédé hā te te aima 're pari za'ra wa'aba mono āna. ¹⁸ Duré, Cristuhu hâiwa'utuzé hā senai ô 'wa'âhā, uburé Īsazei'wa, 're Īdâ'â za'ra mono norī hā te aré Īpē'ē 're, dá'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhiti. ¹⁹ Cristu hā apâ hâiwa'utu ô 'wa'âhā, tô Ībâre te aré wa'āma 're dapē'ézé uptabi za'ra, wasiré Īsazei'wa 're Īwahâimana za'ra mono norī āma hā. E marī wa. Marī dai ô wa aré, wa te āma 're Īsasōmri za'ra mono zé hā, marī da ne, wa te 're saze za'ra mono wa, ti'ab ré.

²⁰ Tazahā, 'Re Īhâimana u'âsi mono hā ma tô apâ hâiwa'utu tô sena, Cristu hā. E marī te tawamhā, wama wasu'u za'ra, Cristu apâ Īhâiwa'utuzé hā. Niwapsi uburé Īsazei'wa 're Īdâ'â za'ra mono norī hā, tô sena za apâ 'Re Īhâimana u'âsi mono te te Īhâiwa'utu za'ra zé, te wama wasu'u za'ra. Taréi ô di, ā hā. ²¹⁻²² Duréihā aibâ hā ma tô tiwasété 'rata, Adâ na Īsisi hā. Taha nhirā na, te oto dadâ'âzē hā uburé dama 're hâimana za'ra. E marī wa. Taha nhihudu si, 're dahâimana za'ra mono wa. Tane duré, aibâ marī Īwē hā te te Īmanharizéb zarina, te oto dahâiwa'utuzé hā dama 're hâimana za'ra, aiwab zahuré, āne hā. Cristu na Īsisi hā. Taha āma si 're Īnomro mono norī ma, te za dahâiwa'utuzé

hã tãma 're hãimana za'ra, õne u'ãsi. ²³ Cristu hã ma tã tihãiwa'utu na'rata. Niwa ti'ai u, za we apã dazõ morĩ wapsi, te za ãsib'a'uwẽ norĩ hã tihãiwa'utu za'ra. ²⁴⁻²⁵ Tawapsi, te za oto rob'rãsutuzẽ hã ãwa waptãrã. Tawapsi te za uburẽ dama ãpire norĩ nhiptetezẽ hã tiwi a'uprosi Cristu hã, ti'ai ãma uburẽ dama roti'wa norĩ wi hã, hãiwa nhirõtõ na uburẽ ãhãiba'õ norĩ wĩb zama. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã uburẽ tinhitob'ru norĩ ãma te te ã'ai'utẽzẽb u, si, te za Cristu hã te te 're da'ab'madã'ã, ãpire na. Taha parip si, te za oto Timama ma ãsib'a'uwẽ hã sãmri za'ra, õhõ si te te 're ab'madã'ã u'ãsi mono da oto, ãpire uptabi na. ²⁶ Dadã'ãzẽ hã te dazada 're hãimana. Ta hã te za oto Cristu hã uprosi pese, da'rãsutu ãma hã. ²⁷ Durẽihã apito Dawi hã ma tã õne na ãma rob'ui'éré siro, Cristuhu ãma:
 "Ta hã ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã pisutu, uburẽ marĩ hã ãpire na te te 're ab'madã'ã mono da, siwaprosi."

Ãne durẽihã Cristuhu ãma, Dawi te te ãrob'ui'éré siro hã te 're hãimana. E tawamhã, ãpire na dama 're ãhãimana mono zẽb da, Cristuhu pisutu'wai ma zama, te za ãpire na tãma 're hãimana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. Mare di. Taha ma zama, te te wasu'u õ di, ãne hã. Sisapari ma si, ma tã pisutu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Ãhã wasu'u hã wama pĩbui pese za'ra di oto. ²⁸ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za te te 're da'apisutu, Cristuhu nhimi'madã'ã si oto 're dahãimana za'ra mono da. Tawapsi, te za oto ti'ra hã pisutu 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãsapari 're hãimana mono da oto, ãmama si te te oto 're da'ab'madã'ã u'ãsi mono da, danhipai u dama ãpire uptabi na.

²⁹ Ãne, wa za durẽ aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, za ãdahãiwa'utu za'ra zẽ wasu'u na hã. Ni'wam norĩ hã asirẽ 're ãhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma tã õ dawabzuri hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ãsazei'wa norĩ, ã dawabzuri da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono õ rẽ, 're ãdã'ã za'ra mono norĩ upana, ãsazei'wa norĩ zu hãiwa'utu za'ra da. E marĩ da, ma tã bétẽ ta norĩ hã ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra, dahãiwa'utuzẽ wasu'u hã te te 're sazei uptabi za'ra mono õ nherẽ. Ãne wamhã, e tã ã'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã. ³⁰ Wa norĩ hã bétẽ, Cristuhu ma, wa te 're ãromhuri pese za'ra mono norĩ hã. Wama romnhimimnhasi na, wa 're wahãimana u'ãsi za'ra bãtã sidãpãsi, ãwasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono 'ru te, niha da te wama 're rob'manharĩ za'ra mono õ'umnhasite, da te 're ãwa'ruiwapari za'ra mono zẽb zarina. Tawamhã dahãiwa'utuzẽ wasu'u hã senai õ 'wa'ãhã, e marĩ da, wa arẽ bétẽ wa te tãma 're romhuri za'ra Cristuhu ma hã, wama romnhimimnhasi uptabi za'ra nherẽ. Marĩ dai õ di tã arẽ, tãma wanhimiromhuri za'ra hã. ³¹ ãsisãnawã norĩ, awẽ sidãpãsi arẽ 're ãdã'ã u'ãsi mono nherẽ, wa tã te dama 're rowasu'u u'ãsi, ãwasu'uwẽ na. Wa norĩ hã Wanhib'apito Cristu Zezusihi ãma simisutu oto 're wanomro mono wa, tã sena aima 're ãtoi uptabi za'ra wa'aba mono zẽb zarina, wa tã sena na aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa, ãne na hã. ³² Épẽzu ãma, ni'wam norĩ hã ma tã ãzada tãhãimana wasétẽ za'ra, robzahi hã dazõ 're ãwairébẽ mono ne. Ta norĩ 'rata, ãhãimana rẽ hã, ãma romnhimimnhasi uptabi di, te te siwi ãwĩrĩ da newa. Tawamhã, dahãiwa'utuzẽ wasu'u hã tarẽ wamhã, e sena arẽ ãnhimiromhuri hã, Cristuhu ma hã, ãma romnhimimnhasi nherẽ, te tãma romhuri wamhã arẽ. Ãne hã ã'uwaibaba õ di arẽ, ãma hã. Tarẽ arẽ, te 're ãromhuri mono zẽ hã. Dahãiwa'utuzẽ wasu'u hã tã senai õ 'wa'ãhã, ti'ai ãma 're wahãiba si'utõrĩ pese za'ra mono 'wa'ãhã, ã'uwaibaba wa arẽ danhimiroti wasétẽ na, wa te da'ãma 're sasãmri za'ra. Ãne danhimiroti wasédẽ hã: "Ãtẽ romhutu na, wa za wasi'utõrĩ. Ãtẽ awẽpsi. Taha wa, ãhãna hã watozẽm na si siwa'ru wato

za'ra wa'aba, wanhirōiwi da, wasazém na, duré âzé na.” Āne wamhā, wa aré tō ĩbāre, wa te da'āma 're sasōmri za'ra, dahāiwa'utuzé wasu'u hā tō senai ō 'wa'āhā aré. ³³ Āne wa, te za dawī 're asi'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, danhimiroti wasédé hā tō sena newa, da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono tō da. Taha na da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono wamhā, ta norī ne te za oto 're aihāimana wasété za'ra wa'aba mo. ³⁴ Ni'wam norī hā asiré 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā 'rāwi te te 're waihu'u za'ra mono ō di. E āne na 're siséb za'ra mono āna. Asimiza'rese āna 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém hawi, te za oto aipizari za'ra wa'wa, aiwasédé hā rēme pese za'ra wa'aba da, aiwē uptabi na si 're anomro aba mono da oto.

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā za te te da'ahāiwa'utu wa, dahāiba té wasu'u

³⁵ Āté ni'wam norī hā asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā te za āne 're sisadhanarī za'ra: “E niha te za merē 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā da'ahāiwa'utu. 'Re dadā'ā za'ra mono wa, 're dahāiba si'utōrī pese za'ra mono nherē, e niha te za merē āne nherē, apā da'ahāiwa'utu.” ³⁶ E niha te asimirosa'rata waihu'u āna, āne na 're ĩ'upa za'ra wa'aba mo. Amnho potozém na, wa za pé aima āma simiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho hā da te 're zuri mono wamhā, ĩtomhā 're si'utōrī mono ō nherē, 're 'wanhipré za'ra mono ō di. ³⁷ Duré, tridu hā aro 'rā ne hā da te 're zuri mono wamhā, duré aimawi amnho hā da te 're zuri mono wamhā, e ĩteihī zama te za ĩsu da te 're zuri. Mare di. Īnhama uptabi si te za da te 're zuri, pibui pese na 're pota za'ra mono da, amnho hā. ³⁸ Amnho hā da te 're zuri mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te ĩ'aropoto mono hawim haré, te te sima 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, te za dama 're 'wanhipré wairébé, sipu'u pese na.

³⁹ Duré, ti'ai āma uburé hāiba ré 're ĩhāimana za'ra mono hā aiwapsi ō di. Auwē hāiba hā aimawi. Duré abaze norī hāiba hā aimawi. Duré pe'a norī hāiba hā, aimawi. Duré si norī hāiba hā aimawi.

⁴⁰ Duré, hāiwa āma 're ĩhāimana za'ra mono norī hāiba hā aiwab ō di, ti'ai āma 're idahāimana za'ra mono norī hāiba ne hā. Hāiwa āma si, dahāiba hā wē uptabi di. Duré 'madā'ā zeī uptabi di. Ti'ai āma dahāiba hā wē nherē, duré 'madā'ā ze nherē, aiwab ō di, hāiwa āma dahāiba ne hā. ⁴¹ Bādā hā bété. Ta hā 'madā'ā ze ti. Wē uptabi di. A'amo hā 'madā'ā zeī uptabi di duré. Uburé wasi hā hāiwa na 're ĩsimasa mono hā, 'madā'ā ze ti duré. Tane nherē, uburé aiwapsi 're hāimana za'ra mono ō di, ĩ'madā'ā ze da hā. Duré uburé wasi norī hā aiwapsi 're simasa mono ō di, ĩ'madā'ā ze da hā.

⁴² Tane duré, za niwa 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩda'ahāiwa'utuzé hā. Amnho hā da te 're zuri mono wamhā, ĩtomhā 're si'utōrī mono wapsi, te za 're 'wanhipré za'ra. Tane duré, ti'ab ré, 're dadā'ā za'ra mono pari, ab're 're, da te oto 're danheme mono wamhā, te za tō 're dahāiba si'utōrī za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te oto da'ahāiwa'utu wamhā, dahāiba hā aiwa dama 're hāimana za'ra mono ō di za oto. 'Re dahāiba si'utōrī za'ra mono āna, te za oto ĩrē 're dahāimana u'āsi za'ra, ōne u'ā. ⁴³ 'Re dadā'ā za'ra mono wa, dahāiba hā ab're 're, da te 're sēme mono wamhā, wasété uptabi di oto, dahāiba hā. Duré, marī hā te te 'manharī waihu'u ō di dahāiba hā, marī dai ō wa oto. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te oto da'ahāiwa'utu wamhā, dahāiba hā wē uptabi di za oto. 'Madā'ā zeī uptabi di za duré. Tawapsi, danhiptete uptabi na te za ĩrē 're dahāimana u'āsi za'ra oto. ⁴⁴ 'Re dadā'ā za'ra mono wa, dahāiba hā ab're 're, da te 're ĩsēme mono hā, ti'ai āma ré hā, dahāiba si, danhi ré si, duré dahi ré si. Tazahā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā za te te da'ahāiwa'utu wamhā, dahāiba aimawi ré, te za oto 're dahāimana za'ra,

Īpē'ēzani nhimipisutuzéb zarina. Tì'ab ré, te tō dahâiba na 're dahâimana za'ra. Taha zarina, te duré hâiwa âma dahâiba aimawî ré 're dahâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipisutuzéb zarina. ⁴⁵ Duréihâ Mozési hâ ma tō âne na âma rob'ui'éré:

“Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tō aibâ hâ poto 'rata, Adâ na ĩsisi hâ. A'uwē hâiba na 're morî da, ma tō poto 'rata tō.”

Āne duréihâ âma ĩrob'ui'éré hâ. Tane nherē, Adâhâ ne te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, dadâ'â âna 're danomro mono da, te te dama 're ĩ'apisutu mono hâ, Īpē'ēzani nhimipisutuzéb zarina. Ta hâ Zezusi. ⁴⁶ E tawamhâ hâiwa âma hâ dahâiba aimawî ré, ma tō 're dahâimana na'rata za'ra. Mare di. Tì'ai âma dahâibazém na, te tō a'â ĩré 're dahâimana na'rata za'ra, tì'ai âma ré hâ. Niwapsi te za hâiwa âma dahâiba ĩwē uptabi ré si 're dahâimana za'ra. ⁴⁷ Duréihâ aibâ te te dama ĩpoto 'rada hâ ma tō tì'a na 'manha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Tane nherē, taha uirî na si, ma tō aibâ aimawî hâ wei mo hâiwa hawimhâ, tì'ai u, Adâhâ ma ĩpire uptabi hâ, ĩwē uptabi hâ. ⁴⁸ Uburé tì'ai âma 're ĩdahâimana za'ra mono norî hâ te Adâhâ hâiba ne, ĩré 're dahâimana za'ra, tì'ai 'manharî na ĩhâiba na'rata ne ré. Tane nherē, ni'wam norî si hâiwa âma za 're ĩhâimana za'ra mono norî si, te za hâiwa âma 're ĩmorî hâiba ne ré 're hâimana u'âsi za'ra, tō Cristuhu hâiba ne ré. ⁴⁹ Wa norî hâ, aibâ tì'ai 'manharî na ĩhâiba na'rata ne ré, wa tì'ab ré ĩré 're wahâimana za'ra. Tane, wa za duré niwapsi hâiwa hawi we ĩmorî hâiba ne ĩré 're wahâimana u'âsi za'ra. Taha wa, wa za oto ĩsine 're wahâimana u'âsi za'ra, ône u'âsi.

⁵⁰ ĩsisânawâ norî, âne wa za aima âma waihu'u za'ra wa'wa, tō sena. Tì'ai âma ré wahâiba hâ wanhi ré hâ duré wawaprui ré hâ, taha ré, hâiwa u ĩré 're wanhisisi waihu'u mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ da'âma 're ĩsib'a'uwē mono zéb u hâ. E marî wa. Tì'ai âma ré wahâiba hâ za wawî 're ĩsi'utōrî za'ra mono hâ, hâiwa âma ĩré 're wahâimana waihu'u za'ra mono ô di za oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata ĩré 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hâ.

⁵¹⁻⁵² Marî hâ aré dama ĩwaihu'u'ô hâ wa za oto aima wasu'u hâi're za'ra waze'a, sô'awi. Ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa norî hâ Zezusihi zazei'wa norî hâ, tì'ab ré uburé wasi'utōrî sirômo ô di za, rob'râsutuzé wana hâ. Rob'râsudu hâ oto ĩwa ĩwaptâ'âzé waihu'uzéb da, danhimnhihârâzé da'râsutu'wa, da te oto wapari za'ra wamhâ, uburé tì'ai âma zahadu wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norî hâ, wa za awa'awi wahâiba na saprî za'ra ni, waptu na 're ĩdatômo si'râmi za'ra mono ne. Danhimnhihârâ hâ da te wapari za'ra wi, ni'wam norî hâ ĩsazei'wa norî hâ dawana 're ĩdâ'â za'ra mono hâ te za apâ ahâiwa'utu, dâ'â âna oto 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ĩhâiba tiwî 're si'utōrî waihu'u za'ra mono âna. Tawamhâ wa norî zama wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norî hâ, wa za duré wahâiba ĩtém na saprî za'ra ni, za oto wawî 're ĩsi'utōrî za'ra mono ô na hâ. ⁵³ Tì'ai âma ré hâ, wahâiba hâ si'utōrî pese di. Tane nherē, wa za tō niwapsi wahâiba ĩtém na saprî za'ra ni, za oto wawî 're ĩsi'utōrî waihu'u za'ra mono ô na hâ, ĩré 're wahâimana u'âsi za'ra mono da oto, ône u'âsi. ⁵⁴⁻⁵⁵ Āne hâ niwa za wama romhâimana za'ra wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norî hâ duréihâ te te âma ĩrob'ui'éré sirômo zahuré zéb zarina, te za tō wama âma uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ, za apâ ĩwahâiwa'utu za'ra zém na hâ. Āne duréihâ âma ĩrob'ui'éré siro hâ:

“Re ĩdadâ'â za'ra mono zém na, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ âma ai'uté. Te za uprosi pese oto. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé hâ, e mahâta tawamhâ te te da'âma ĩ'ai'uté za'ra zéb da hâ. Marî ô di oto. Robaba uptabi di. Duré,

e mahāta te Īsiptetezé hā tāma 're hāimana oto, te te āma 're Īda'a'uprosi mono zéb da hā, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne hā. Marī ō uptabi di oto, tāma hā.”

Āne duréhā āma Īrob'ui'éré siro hā te 're hāimana, za dama Īromhāimanazém na hā.

⁵⁶ E marī wa, ma tō aré 're Īwadā'ā za'ra mono zé hā siptete na wazada 're hāimana za'ra. Wawasété na 're Īwanomro mono zéb zarina, ma tō aré tō siptete na wazada 're hāimana za'ra, te te 're Īwa'a'uprosi mono zéb da hā. Duré 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma Īrob'ui'érézéb zarina, 're wanomro wē mono ō wa, ma tō aré te te siwi 're wa'awē'ō pese, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā. ⁵⁷ Tane nherē, 'Re Īhāimana u'āsi mono āma si, 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono za. E marī wa. Ōhō si, ma tō 're Īwadā'ā za'ra mono zém na hā wama āma ai'uté za'ra, Wanhīb'apito Zezu Cristuhu si, Īwē uptabi hā te te wazada Īmanharizém na hā.

⁵⁸ Īsisānawā norī, Īma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, taha wa, te za asiptete u'āsi Cristuhu āma si 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono āna. Wanhīb'apito ma, 're Īromhuri za'ra wa'aba mono zé hā taréi ō di. Āne na asina waihu'u za'ra wa'aba wa, te za tāma 're Īromhuri pese u'āsi za'ra wa'aba mo, asimi'ē na.

16

Zeruzarē āma Īsazei'wa norī ma, rob'ui'uprazé da te dasiwi Ī'rā'ōtōzé wasu'u

¹ Īsazei'wa norī ma, rob'ui'uprazé hā asiwi Ī'rā'ōtō aba zéb da na, wa za oto aima āma roti za'ra wa'wa. Darasiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma Īsazei'wa norī, daza'rui mono bā siré 're Īsi'rā'ōtō mono norī ma, te tāma Īroti za'ra zém na, wa za aima roti za'ra wa'wa, duré a norī wa'aba zama 'manharī za'ra wa'aba da. ² Dumidu sidāpāsi 're sāmra aba mono da, te za rob'ui'uprazé hā 're Īpo'o u'āsi za'ra wa'aba mo, aihāiba mono bā wa'aba. Aipawa'ā hā syry na 're waibui wa'aba mono wamhā, syry na te za 're Īpo'o zā'ra wa'aba mo. Duré sa'ētē na 're waibui wa'aba mono wamhā, sa'ētē na te za duré 're Īpo'o za'ra wa'aba mo. Atēme Īwisi aba wapsi, asiwi 'rā'ōtō aba da, asima rosa'rata za'ra wa'aba ō di za. Īwana ré, te za asiwi 're Īrā'ōtō u'āsi aba mo dumidu sidāpāsi, Īzō nomro sirōmo da. ³ Tawamhā atēme āma Īwisi aba wapsi, asiwi Īpisutu za'ra wa'aba norī hā wa za Īré satōri za'ra Zeruzarē u, asōprubzéb za'ra wa'aba ré hā, te te siwi āri da. Rob'ui'éré ré zama, wa za satōri za'ra, wa te Īwēsāmri za'ra norī wasu'u na rob'ui'éré hā. ⁴ Tawamhā, āté Īzama wa za Īsima rowē, Zeruzarē u Īmorī da hā. Taha wapsi, wa za Īsiré Īmorī za'ra, asiwi Īpisutu za'ra wa'aba norī siré hā.

Paru hā za datēme Īmorizém na dama Īsiwasu'uzé wasu'u

⁵ Wa tō Īsima rowairébé, Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, a'ā Īmorī da, tame Īsazei'wa norī siré a'ā Īnhamra hutu da. Masédoniza hawip si, wa za oto āma atēme Īmorī 'wa, tamomo. ⁶ Tawamhā, atēme āma Īwisi aba wamhā, āté wa za ai'rata Īhāimana hā za'ra wa'wa. Āté rowa'u'u wahā 're sa'wari mono ré, wa za a'ā ai'rata Īnhamra hā za'ra wa'wa. Tamep si, te za asiwi Īpawaptob za'ra wa'wa, nimomo Īmorizéb da hā, rowē na Īmorī da, aihawi za'ra wa'aba. ⁷ Āma atēme Īwisi za'ra wa'aba wamhā, ai'rata Īnhamra hutu za'ra wa'aba da, te Īsina roti ō di. Ai'rata Īnhamra hā za'ra wa'aba da si, wa tō Īsima wē. Āne na dá'āsina, awa'awi āma atēme Īwisi aba ō di za. Nimahā na si, wa za āma atēme Īmorī za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za ai'rata Īnhamra hā za'ra wa'wa, Wanhīb'apito te te Īma pisutu pese wapsi.

⁸ Taha wa, wa za a'â âme nhamra Épézu âma, Pêtecoti na bâtâ nhisi hã za ĩwa ĩwaptã'âzéb u, datoi 'manharĩzéb u. ⁹ Īnhimiromhuri wê'ô'wa norĩ hã ahã uptabi nherê, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnhowa ropese ĩma, âme te tâma 're ĩromhuri mono zéb da hã. Taha wa, âmemhã ĩma romhuri ahã uptabi di za, Zezusihi wasu'uwê na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã.

¹⁰ Duré, Timotiu hã atême âma wisi za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé asiwi sawi wê za'ra wa'aba za, sina hâtã'â âna ai'rata sãmra aba da. Wa hã Wanhib'apito ma, te 're ĩromhuri mono ne, te duré taha zama te te tâma 're romhuri. Taha wa, te za asiwi ĩsawi pese za'ra wa'wa. ¹¹ Mreme wapu na 're hâimana mono newa, duré taré 're ĩhâimana mono newa, asiwi wê'ô za'ra wa'aba ô di za, âma atême wisi za'ra wa'aba wamhã. Te za âma ana wa'wa, rowê na aihawi wa'aba wei morĩ da apã, we ĩtême wisi su'u da. Taha wa, wa zahadu sô mapari za'ra a'â, ĩsiré romhuri'wa norĩ zô zama.

¹² Wasisãnawã Aporu hã wa za duré aima âma wasu'u za'ra wa'wa. Wa tó aré nasi tâma roti u'âsi, wasiré ĩsazei'wa norĩ siré âma atême morĩ za'ra wa'aba da, te te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherê, te te sima rowê ô di, ta norĩ siré âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba da hã. Marĩ hã tâma hâimana ô wapsi, te za, u, âma atême timorĩ za'ra wa'wa, te te asabu za'ra wa'aba da.

Paru hã roti na za te te oto dama ĩrãsutuzém na rowasu'u

¹³ Asimiza'rese te za asimirosa'rata na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Cristuhu nhimiroti zarina si 're anomro u'âsi aba mono da, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo. Aihâimana prédup sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asina 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono âna. Asiptete sina te za âma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna. ¹⁴ 'Re asimizawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã dama 're ĩ'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵⁻¹⁶ Esitépanasihi âma, wa za oto aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsôrôwa âma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ âma zama. Ta norĩ hã ma tó sazei 'rata za'ra, Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wê 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã simi'ê na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da si, ma tó 're si'madã'â za'ra. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, ĩsisãnawã norĩ, ta norĩ nhimiroti hã te za 're ĩ'madã'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsiré norĩ hã simi'ê na te te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ nhimiroti zama.

¹⁷⁻¹⁸ Esitépanasi norĩ hã we ĩtême sihutu wamhã, ma tó ĩma rowê watobro, Potunatu norĩ hã Aca'ituhu me. Wa hã ai'rata 're ĩnhamra aba mono ô wa, wa ai'âma 're ĩpê'ézé u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherê, ta norĩ hã ai'upana wa'aba we ĩtême sihutu wa, ma tó sina ĩma rowê wazere za'ra, te te sina aima 're ĩrowê zani u'âsi za'ra wa'aba mono ne. Ta norĩ hã te za asima 're ĩwasu'u wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ôtô mono norĩ hã te âma asawi za'ra wa'wa. Atira hã te duré âma asawi za'ra wa'wa, Prisiraha me. Uburé ĩsôrôwa âma rowahutu u siré 're ĩsi'rã'ôtô u'âsi mono norĩ zama, te duré âma asawi za'ra wa'wa. Simisutu, Wanhib'apito âma oto 're anomro aba mono wa, te âma asawi za'ra wa'wa. ²⁰ Âme wasisãnawã norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré uburé âma asawi za'ra wa'wa.

Duré 're asi'rã'ôtô aba mono wamhã, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asô'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

²¹ Wa hã Paru, ĩsi'uihã na wa za oto aima rob'ui'ére na 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩnhib'rata na te âma asawi za'ra wa'aba zéb da hã.

²² Wanhīb'apito zawi'ō'wa norī ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowē'ō te te tãma 're apisufu mono za.

Wanhīb'apito, apâ we aimorī su'u za.

²³ Wanhīb'apito Zezusihi ma, wa ai'ãma tãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²⁴ Cristu Zezusihi ãma simisutu oto 're wanomro mono wa, wa asawi na ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

2 Corītu norī

Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'éérézé, Corītu norī ma Ībaihã wasu'uzé

Īmorĭrata na Paru hã te te Corītu norī ma rob'ui'ééré parimhã, ma tō duré aimawi na tãma rob'ui'ééré za'ra, ĩbaihã 're, dama ĩhãimana ō na. Rob'ui'ééré hã ĩtēme wisi za'ra wamhã, ma tō tiwi tĭrobzei'ō za'ra, tinhimi'ui'ééré na hã ĩwasété na te te tãma nharī za'ra wa, Paru hã. Nima norī hã ma tō duré Paruhu ãma rosa'rata za'ra, sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're ĩmorĭ ō na hã. Ma tō duré tãma nharī za'ra, ĩsazei'wa norī hã tiwasédé hã te te ĩmanharī za'ra norī ma, te te rowairébé 'ru te. Taha wa, Paru hã tinhimi'ui'ééré na ma tō asa sa'ētē tãma nharī za'ra, sada ĩhãimana za'ra norī ma. Ma tō duré tãma siwasu'u' za'ra, Zezu Cristu hã sena na te te ĩtēme ĩsatōrĭ za'ra na hã. Ma tō duré wama rowasu'u' za'ra, sena na Zezusihi nharī zarina si 're ĩdanomro mono zém na hã, duré 're ĩwanomro mono zép tém na, Zezusihi nhimi'manharī wē zéb zarina.

¹ Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corītu na 'ri nho'ōmo nhisi ãma, ĩwasu'uwē u 're asi'rã'ōtō aba mono norī ma, asiré. Uburé Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi ãma, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhĭb'a'uwē 're aihãimana za'ra wa'aba mono norī ma zama, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ma tō ĩpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa na ĩsadawa para dama 're ĩhãimana mono da, daro mono bã, te te sima ĩwēzéb uwaibaba.

Wano hã te duré ãma ĩzadawa wapto, uburé te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã, Timotiu na wano nhisi hã.

² Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ási za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ási za'ra wa'aba mono da, rowē u'ási, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono ãma ĩwatazé wasu'u

³ 'Re ĩhãimana u'ási mono ãma si, 're wawata za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma. Ta hã te wa'ãma 're siwamri u'ási. Te duré te te 're wa'apawaptob u'ási, wapē hã ĩ're wama 're simi'wara u'ási mono da.

⁴ Wa hã, duré Timotiu, uburé marĭ ĩpire hã wa te 're sépata mono wamhã, te za tō te 're wapawapto, wapē ĩ're wama 're sa'wari mono da. Taha wa, wama waihu'u pese di oto duré, ĩsarina, wa te 're ĩdapawapto mono zéb da hã, wasine 're dapē'ē nhimi'wara mono da, marĭ ĩpire hã da te 're sépata za'ra mono wamhã. 'Re ĩhãimana u'ási mono te te 're ĩwapawapto mono ne, wa za tō wa norī zama wa te 're dapawaptob za'ra, dapē hã ĩ're dama 're simi'wara mono da apã. ⁵ Wa norī hã Cristuhu zazei'wa 're wahãimana mono wa, wa wa te 're robzépata, ti'ab ré Cristu hã te te 're ĩrobzépata mono ne. ĩsine, wa te 're robzépata mono nherē, ta hã te za te te 're wapawaptob u'ási, wapē ĩ're wama 're sa'wari mono da, wato sina duré 're wahãimana u'ási mono da. ⁶ Wa norī hã, Cristu, wa te dama 're sadawa wasu'u mono wa, te da te wama 're rob'manharĭ wasété u'ási. Taha zarina, wa te 're robzépata mono nherē, wama 're rowé mono di. E marĭ wa. Wanhimĭromhuri zarina 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'ási mono te 're asó'reptu za'ra wa'aba mono wa, duré ĩsimipawaptobzéb zarina, aipē hã ĩ're aima 're simi'wara aba mono wa. Wa norī hã wa te 're robzépata mono wamhã, te

tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're wapawapto, wapē ì're wama 're sa'wari u'âsi mono da. Æne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za 'rãwi asima 're ìnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: "Paru norĩ hã te te 're robzépata zahuré mono nherē, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìpawaptob u'âsi zahuré mono ne, te za duré te te 're wa'apawapto, wapē ì're wama 're simi'wara u'âsi mono da." Æne te za 'rãwi asima 're ìnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, tō za asiptete sina ãma 're anomro aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma. Tawamhã, te te 're ìwapawapto mono ne, te za tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipē ì're aima 're simi'wara aba mono da. ⁷ Æne na, wa tô wa te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē, 'Re ìhâimana u'âsi mono za 're ìrēme za'ra wa'aba mono ô na hã. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, tō sena te za duré 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, te te 're ìwapawaptob u'âsi mono ne, apã 're aipē'ē nhimi'wara u'âsi aba mono da.

⁸ Wasisânawã norĩ, wa duré wasima wē ni, wa te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma wahâimana ré, rowasédé hã wazada ìhâimanazém na hã. Tame, wa te robzépata za'etē uptabi wa, wa tô aré wasina rosa'rata ni, sena na oto wadã'ã da newa. ⁹ Æne, wa tô wasina rosa'rata ni, 'rãwi: "Tô sena, wa za wadã'ã ni, romhutu na." Tawamhã e marĩ da, ma tô ãne hã wazada tiromhãiba bété. 'Rãwi wawaihu'u pese na 're wasi'madã'ã tō mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, wa te 're umnhasi pese mono da si, ma tô ãne hã wazada tiromhãiba. 'Re ìhâimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're ìda'ahãiwa'utu mono da hã. Duré tãma dawaihu'u pese di, te te 're ìda'ab'madã'ã mono da hã, rowasédé hã dazada 're hâimana mono wamhã. ¹⁰ Ta hã ma tô wanho'reptu tō, wadã'ázém hawi, wa te wasina romnhimimnhasi uptabi nherē. Taha zarina, te za te te 're wanho'reptu duré, wazada 're ìromhâimana wasété mono zém hawi. Taha wa, wama umnhasi uptabi di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're ìwanho'reptui mono da hã. ¹¹ A norĩ wa'wa hã wa'ãma 're aimreme zusi aba mono zém na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za te te 're aiwapari za'ra wa'wa, te te 're wanho'reptui u'âsi mono da. Æne wamhã, ìwē na si te za tô wama 're sōprub u'âsi. Taha zarina, te za tô da'ahã na ãma 're dawata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma hã, ìwē na si wama 're sōprub u'âsi mono wa.

Paru hã datēme morĩ tō da, te te ãma ìsaprízé wasu'u

¹² Ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē, ma tô wahâimana nhipese na hã wa'ãma siwi tihi. Tane nherē, senai ô di ta hã. Wa norĩ hã 'rãwi wapē'ē na 're wasiwē'ô mono ô di. E marĩ wa. Marĩ hã wa te ai'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô wa, 're wahâimana wē u'âsi mono wa. Pi'uriwi aiwi 're wahâimana za'ra wa'aba mono ô di. Marĩ ìwē si, wa tō wa te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Ti'ai ãma ìsazei'ô'wa norĩ nhimirowaihu'u pese zarina, 're wahâimana mono ô di. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina si, wa ãne na hã 're wahâimana oto. ¹³⁻¹⁴ Wa te ãma aima ìrob'ui'éré za'ra wa'aba zé hã e pire di, 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, duré ãma ìwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Mare di. Aima wapu za'ra wa'aba di. E marĩ wa. Wazadawa nhipese na, marĩ na wa te ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ô wa, aimawi na wa te ãma aima 're roti za'ra wa'aba mono ô wa duré. Æne na hã sena na 're ìwahâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô di. Tane nherē, wa tô wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa,

nimahã na asiwi wawaihu'u pese za'ra wa'aba da, wazadawa nhipese ò na 're ìwahâimana mono na hã. Tawapsi te za Wanhîb'apito Zezusi hã nimahã bâtâ na apâ we Ìmorîzéb âma, wa'âma atob'uzu za'ra wa'wa, wa norî hã za duré ai'âma Ìwatob'uzu za'ra wa'aba ne, tô taha bâtâ na hã.

15-16 'Re ìhâimana mono zém na, Ìwēsâmri za'ra wa'aba newa, wa tô aré Ìsima rowê, â hawi Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, apâ Ìmorî wamhã, âma atême Ìmorî aba na, te sahu da duré. Masédoniza u we Ìmorî 'rata wa, âma atême Ìmorî aba ne, duré âma atême Ìwisi aba da, te asabu na sahu za'ra wa'aba da, wa tô Ìsima rowê aré. Âhã wamhã, te aré asiwi Ìpapawpto wa'wa, Zudeza u Ìmorîzéb da hã. Âne 'wa'âhã, aré maparane Ìnhimipawpto wê zé hã aima wa'aba hã, Ìnhimiromhuri na hã. 17 Tane nherê, âma atême Ìmorî aba zém na, te sahu ò di. Masédoniza hawi apâ Ìmorî ré, âma atême Ìsipai waihu'u za'ra wa'aba ò di tô. Marî hã Ìma hâimana wa, wa tô Ìnhimirosa'rata na âma saprî, âma atême Ìmorî aba tô da a'â. Âne wa, ni'wam norî hã asiré 're ìhâimana za'ra wa'aba mono norî hã ma tô Ì'âma rosa'rata wasété za'ra, Ìzadawa nhipese na hã, Ìmreme hã tô senai ò newa. E Ìnhimirosa'rata na 'râwi te Ìsiwi ro'wa'rutu wa, wa tô âne hã Ìsima pisutu, âma atême Ìmorî aba tô da hã. Mare di. E Ìsazei'ô'wa norî hã sima si 'râwi te te 're Ìrosa'rata za'ra mono ne, wa tô âne hã Ìsima pisutu. Mare di. Âne wab ò di. Ìsazei'ô'wa norî hã marî na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, awa'awi te za te te dawî âma 're saprî za'ra, simirosa'rata na saprî pese wa, ta norî hã. Ìsimiropisutu na ropsi'âri ò nherê, te za te te dama 're nharî za'ra, siwa'râmi. E âne, 're ìhâimana mono zé hã, wa hã. Mare di. Ânei ò di. 18 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, dama umnhasi uptabi di. Niwamhã dama sadawa nhipese ò di. Ta hã ma tô Ìpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da, sena na. Taha wa, wa hã nimahã na hã aima Ìzadawa nhipese za'ra wa'aba ò di. Te aima 're Ìrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, taré ò di. Ìnhimirosa'rata waptu na hã te âma 're saprî mono ò di. 19 Zezu Cristu hã bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã tinhimiroti ahã na te te âma 're azaprî mono ò di. Tô òhõ si Ìsimiroti hã te tâma 're hâimana. Tane duré, wa norî hã Ìsadawa wasu'u'wa norî hã, Sira hã duré Timotiu hã, tô Ì'uwaibaba si, wa tô wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Ta norî me, wa tô wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, Cristu hã. 20 'Re ìhâimana u'âsi mono, Ìwê na te te dama 're Ì'aropisutu mono zé hã ahã uptabi nherê, ma tô Zezu Cristu hã pisutu, uburé te te dama âma 're Ì'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, Zezusi hã wama umnhasi di oto, uburé te te wama âma 're Ì'a'uwaimrami mono da hã. Wa norî hã wasiré Ìsazei'wa norî hã wasiré 're wasi'râ'ô'to mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're wawata za'ra mono wamhã, wa 're wamreme zusi, âne: "Tane tô." E marî te wasu'u, â hã. Cristu, tô sena uburé marî na te te wama 're Ì'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Tane duré, wa norî hã Ìsadawa wasu'u'wa norî hã sena na, wa wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, Ìwasu'uwê wasu'u na hã. 21 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, wanhiptete sina Cristuhu âma 're wahâimana za'ra mono da. A norî wa'aba zama, te duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono da. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô wapisutu za'ra, Ìwasu'uwê na, wa te tâma 're romhuri za'ra mono da, wa norî hã. 22 Tipê'êzani hã ma tô duré te te wama 're anhomri, wapê'ê 're, wama 're ìhâimana za'ra mono da hã. E marî te tawamhã wama wasu'u za'ra, Ìpê'êzani hã wapê'ê 're, 're ìhâimana mono zé hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê 're ìwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Duré, Ìpê'êzani hã wapê'ê 're, oto 're sãmra mono wa, wa za wa

te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono, sena na za te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina.

²³ Wa hã apã ĩmorĩ wamhã, âma atême ĩsipa za'ra wa'aba ô di tô, Corĩtu u hã. E marĩ wa. Marĩ hã 'manharĩ wasété za'ra wa'aba wa, te aihã za'ra wa'aba tô da, âma atême ĩwisi aba ô di tô, apã. Tô sena, wa âne hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ihâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩzadawa nhipese wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono te za tô ĩ'azã. ²⁴ E wa norĩ hã asib'apito aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono bâ, te za bété wanhimiroti hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. Asib'apito hã aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono ô di. A norĩ wa'wa hã te asiptete sina âma 're anomro aba mo, Cristuhu âma, 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono âna. Taré, wa wasiré wa te tâma 're romhuri za'ra, ato sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.

2

¹ Âne wa, wa tô ĩsima âma saprĩ, apã âma atême ĩmorĩ aba tô da a'â, te ĩsina aima ropisutu za'ra wa'aba nherẽ, ĩmreme na te duré aihã za'ra wa'aba wa, aiwi robzei'ô za'ra wa'aba tô da. Âma atême ĩmorĩ 'rata za'ra wa'aba wamhã, ĩnhimiroti na te aihã za'ra wa'aba zém na hã ma tô aiwi tirobzei'ô za'ra wa'wa. Âne tô da duré, âma atême ĩmorĩ aba ô di za a'â. ² Âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba 'wa'âhã, âté te aré aiwi tirobzei'ô pese za'ra wa'wa duré, ai'rata ĩnhamra aba wamhã. Âne wamhã, e 'wam norĩ hã te aré sina ĩma rowẽ wazere za'ra, ĩwi robzei'ô pese wamhã. Ni'wai ô di aré, âté. E marĩ wa. A norĩ wa'aba wi, aiwi robzei'ô za'ra wa'aba wa. ³ Âne wa, wa tô rob'ui'ééré si âma aima sômri za'ra wa'wa a'â, te ĩsina ĩropisutuzém nhibro'bre. Wa tô ĩsima rosa'rata, âne: "Âté ĩtême ĩmorĩ za'ra wamhã, te za ĩwi tirobzei'ô pese, ĩnhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ô wa, ta norĩ hã. Âne wa, wa za rob'ui'ééré si tâma sômri za'ra a'â. Tawamhã, ĩnhimiroti hã te te saze za'ra wamhã, ĩto sina, wa za ĩtême ĩmorĩ za'ra oto. Âne wamhã, tâma ĩto za'ra zéb zarina, te za duré to sina sima 're hâimana za'ra, ta norĩ hã." Âne wa tô ĩsima rosa'rata, ai'âma za'ra wa'aba hã. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 're ĩtoi mono ô di. E âne hã ĩ'uwaibaba, ĩma hã. E wẽ di. Mare di. Taha wa, wa tô a'â rob'ui'ééré si âma aima sômri za'ra wa'wa. ⁴ Te âma aima rob'ui'ééré 'rata za'ra wa'aba wamhã, wa tô ai'âma robzépata za'etê za'ra wa'wa, ĩpẽ'e 're. Âne wa, ĩpẽ'ézé uptabi di. Taha wa, wa tô aiwa'ô duré. E tawamhã, aiwi robzei'ô za'ra wa'aba da, wa tô âne na hã âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Âne da hã ĩ ô di. ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba zém na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tô âne na hã âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

Aibã âma, ĩwasédé hã da te oto 're ĩmadã'â za'ra mono ô zé wasu'u

⁵ Ni'wa hã aibã hã, asiré 're ihâimana za'ra wa'aba mono hã misi ma tô tihâimana wasété na sina ĩwi robzei'ô. Tane nherẽ, e ĩwi si ma tô tirobzei'ô. Mare di. A norĩ wa'aba wi zama, ma tô aiwi tirobzei'ô za'ra wa'wa syry na, aibã 're ihâimana wasété mono zém na hã. E aiwi robzei'ô pese za'ra wa'aba wa, wa tô âne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Syry na ma tô aiwi tirobzei'ô za'ra wa'wa. ĩwi si ma tô tirobzei'ô pese, tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono wa, aibã hã. ⁶ Ô hã aibã hã ma tô asiwi ĩwẽ'ô za'ra wa'wa. Ai'ahã wa'aba na ma tô asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa ta hã, asiré 're asi'rã'õtô aba mono wa, asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono tô da a'â. Âne hã wẽ di tô. ⁷ Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩwasédé hã âma 're 'madã'â za'ra wa'aba mono ô di za oto. Tãibã. Ma tô siwẽ'ô, tiwasété na hã. Apã te za asiwi ĩ'ari

wē wa'wa, robze na asiré 're hâimana aba mono da oto apâ. Tiwi robzei'ô pese wa, 'Re îhâimana u'âsi mono te te rême tō da, te za apâ asiwi î'âri wē wa'wa. ⁸ Taha wa, ma'âpé asiwi pawapto wē wa'aba, aima îsawi pese za'ra wa'aba zém na, te te sina aiwaihu'u pese za'ra wa'aba da, robzei'ô u'âsi 're hâimana tō mono da, asiti za'ra wa'aba. ⁹ Înhimi'ui'ére 'rata na, wa tō aima âma roti za'ra wa'wa, aibâ hâ tō ô hâ asiwi wē'ô za'ra wa'aba da. Înhimiroti si 'madâ'â za'ra wa'aba zô, wa tō aima âma rob'ui'ére za'ra wa'wa, aibâ hâiba na hâ. ¹⁰ A norî wa'wa hâ, dawasédé da te 're î'manharî za'ra mono zém na hâ oto da'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tō da, asima 're pisutu za'ra wa'aba mono wamhâ, îzama te oto da'âma 're ab'madâ'â mono ô di za tō. Taha wa, aibâ hâ tiwasédé îpire hâ tō sena te te 'manharî wamhâ, wa za tō îsima pisutu, asarina wa'aba, îwasédé hâ te oto âma 're 'madâ'â tō mono da, simisutu ato sina asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da apâ. Cristuhu nho'a, wa âne na hâ aima îsiwasu'u za'ra wa'wa, îwasédé hâ za te oto âma 're î'madâ'â mono ô na hâ, aibâ âma hâ. ¹¹ Aibâ hâ tiwasédé te te 're î'manharî mono zém na hâ, wa te oto âma 're 'madâ'â za'ra mono tō da, wa te wasima pisutu za'ra ô wamhâ, Satanasi hâ te za tizadawa nhipese zéb zarina, wama 're simiza'repese za'ra. Marî na te za te te wawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra, wasiré îsazei'wa norî wi, robzei'âna wasiré 're wahâimana za'ra mono da oto. Satanasihi hâimanazé hâ wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za tō wasima pisutu pese za'ra ni, îwasédé hâ wa te oto âma 're 'madâ'â za'ra mono tō da, aibâ âma hâ.

Paru hâ Torowadi âma sâmra ré, hâtâ'â na îsâmrázé wasu'u

¹² Âne wa za duré aima îsiwasu'u za'ra wa'wa. Torowadi na 'ri nho'ômo nhisi u, wa tō mo, tame Cristuhu wasu'u wē hâ te dama wasu'u da. Tamomo îmorî wamhâ, Wanhib'apito hâ ma tō îma 'ridawa înhowa, tame te oto tâma romhuri da. ¹³ Tane nheré, wa tō îhâtâ'â sina îhâimana, wasisânawâ Titu hâ îzô sâmra ô wa, tame te sôpêté da nheré aré. Taha wa, wa tō ône haré ta hawi mo, Masédoniza u we îmorî da.

Wedewa'u îsadazei uptabi hâ dama 're îsadazei pu'u mono ne, Cristuhu wasu'u wē na da te âma 're îropéi mono zé wasu'u

¹⁴ Tane nheré, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si, wa za 're îwata u'âsi. Ta hâ te za sisarina te te 're wa'anhimroi u'âsi, Cristuhu âma 're îwahâimana za'ra mono zéb zarina, wa'âma 're sib'a'uwē za'ra mono wa. Da'wapéi'wa norî nhib'apito hâ tinhitob'ru norî âma te te ai'uté za'ra wē te, da'ahâ nho'a sisarina te te 're îsimroi mono ne, taha ma si wa te oto tâma 're romhuri za'ra mono da, te za sisarina si te te 're wanhimroi u'âsi, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. Te duré te te 're wapawapto u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'u wē si daro mono bâ wa te dama âma 're ropéi mono da, Cristu hâ aihîni da te oto 're waihu'u za'ra mono da. Wedewa'u îsadaze hâ da te 're zata za'ra mono wa, 're îsadazei pu'u za'ra mono ne, wa za wa te dama âma 're ropé, Cristuhu wasu'u wē hâ. ¹⁵⁻¹⁶ Wedewa'u îsadaze hâ 're sadazei wairébé mono wa, dama 're îwē wairébé mono ne, te duré 'Re îhâimana u'âsi mono hâ wama 're toi u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'u wē hâ wa te dama 're wasu'u za'ra mono wē te. Tane nheré, aiwa da te dasima 're wē za'ra mono ô di, Cristuhu wasu'u wē hâ. Ni'wam norî hâ îwasu'u wē te te siwi 're wē'ô za'ra mono wamhâ, ta norî hâ te za tipē'ê 're dâ'â u'âsi ne 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono nhiti. Marî hâ dama uzé pire wa, da te dasiwi 're îwē'ô za'ra mono ne, te ta norî hâ te te siwi 're wē'ô pese za'ra, îwasu'u wē hâ. Ni'wam norî si îwasu'u wē te te sima 're îwē za'ra mono norî si, te za 'Re îhâimana u'âsi mono hâ te te 're anho'reptu, hâiwa âma î'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da. Ta norî ma si, tâma 're wē u'âsi za'ra mono di Cristuhu wasu'u wē hâ, marî îsadazei uptabi hâ 're sadazei wairébé

mono wa, dama 're ĭwē wairébé mono ne. E 'wa hā 're hāimana mono bā, si'uihā na tiwaihu'u pese na Cristuhu wasu'uwē na romhuri na te te āma 're ĭuwaimrami mono da hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono ma. Ni'wa hā sada hāimana ō di. ¹⁷ Ni'wam norī hā 're simarī ahā za'ra mono da si, te 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra. Tane nherē, wa norī hā ta norī ne, 're wahāimana za'ra mono ō di. Marī aimawi zō, wa te wasima 're romhuri za'ra mono ō di wa norī hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na hā. Cristuhu waihu'u pese zarina si, wa tō wa te dama 're rowasu'u za'ra sena na, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nho'a, āne da, te te wapisutu za'ra wa, ta hā.

3

'Re ĭhāimana u'āsi mono hā te te dama ĭropisutuzép té wasu'u

¹ Āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba wa, te za duré wa'āma ĭrosa'rata za'ra wa'wa áté, 'rāwi wasina ĭwawatazém na hā. E wanhimiromhuri na wawasu'u na rob'ui'ééré ré, wa tō āma atēme za'ra wa'aba hā wanem ni, sena na 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na, wa te dama 're ĭromhuri mono zé wasu'u na rob'ui'ééré ré hā. Mare di. Ni'wam norī si te za atēme 're sihutu 'wa, nima hawimhā, ĭsimiromhuri wasu'u na rob'ui'ééré ré hā. Duré aihawi wa'aba hā, ĭsimiromhuri na dama 're ĭwasu'u za'ra wa'aba mono zéb ré, te za ta norī hā 're nomro, nimomo. Tane hāi ō di, wa norī hā. ² Darob amoi u, 're wane mono wamhā, asimirob'ui'ééré za'ra wa'aba ré, 're wane mono ō di, da te dasiwi 're ĭwawaihu'u mono zéb da hā. Mare di. Cristuhu wasu'uwē na wanhimiromhuri zarina 're saze za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĭhāimana u'āsi mono āma si 're anomro wē wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina si te za da te dasiwi 're wawaihu'u, sena na 'Re ĭhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're ĭwahāimana mono na hā. ³ Wanhimiromhuri zarina si, Cristu hā 're saze za'ra wa'aba mono wa, te taha na si da te 're wawaihu'u, Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĭromhuri mono zém na hā, danhimirob'ui'ééré hā da te 're sōre za'ra mono wa, marī hā da te āma 're ĭwaihu'u za'ra mono ne. Tane nherē, marī na da te 're ĭrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, 're saze za'ra wa'aba mono ō di, a norī wa'wa hā. 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā ĭsi'utōrī'ō pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina si, ma tō 're ĭsaze za'ra wa'aba mo. E été tōmo baihā na rob'ui'ééré zarina, ma tō 're ĭsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. 'Re ĭhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā marī hā aipē'ē 're te te aima 're ĭwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō oto 're ĭsaze za'ra wa'aba mo, Cristu hā.

⁴ A norī wa'wa hā wanhimiromhuri zarina, ma tō oto 're ĭsaze za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za oto asiwi ĭwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĭromhuri mono na hā. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tō wa norī hā sena na wasina waihu'u ni, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nho'a. ⁵ E wa norī hā wasi'uihā na wama waihu'u pese di āne hā, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama 're ĭrowasu'u mono zéb da hā. Mare di. 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te 're ĭwapawapto mono zéb zarina si, wama waihu'u pese di, ĭwasu'uwē na, wa te dama 're ĭromhuri mono zéb da hā, taha zarina, da te 're saze za'ra mono da. ⁶ Taha si ma tō te te 're wapawapto, te te dama ĭropisutuzép téb zarina, wa te dama 're romhuri wē mono da. E niha tawamhā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono te te dama ĭropisutuzép té hā. E 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré, te wasu'u, ā hā. Mare di. 'Re ĭhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina 're ĭdanomro mono zép té, te wasu'u, ā hā. Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're danomro mono nherē, e taha zarina te za 're dasisō'reptu za'ra, ropipa

hawimhã. Mare di. Ni'wa hã te te sina uwaimrami waihu'u õ di, Mozésihî nhimi'ui'ére hã. 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama İropisutuzép té hã da te 're saze za'ra mono wapsi, te za İpë'ëzani hã te te 're da'anho'reptu ropipa hawi, rowë na İsiré 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

⁷⁻⁸ Duréihã 'Re İhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimiroti na rob'ui'ére, êtë tómo baihá na, Mozésihî ma, te te sômri da. Rowa'a za'ëtë na ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono hã İtëme wi, Mozésihî u hã. Tawamhã, Mozési hã êtë tómo baihá na rob'ui'ére te te mrami pari, İzarazéhé nhihudu norî u sa'a hawi apâ te te İtëme İre si'ra za'ra wamhã, İ'ubu na hã rowa'a hã sa'ëtë di. Sa'a hawi, morî ré, İ'ubu na rowa'a hã syry na sipari nherë, tawamhã, İzarazéhé nhihudu norî hã titómo na te te 'madâ'â hã waihu'u za'ra õ di, Mozési hã. E marî wa. 'Re İhâimana u'âsi mono hawi wa, rowa'a hã. 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã êtë tómo baihá na rob'ui'ére hã, İsimirowa'a ré, Mozési hã te te datëme âwisi nherë, wë nherë, taha si, da te 're İ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, 're dasisõ'reptu waihu'u za'ra mono õ di. İsimiroti 'rada hã wë nherë, taha nhipai u wë uptabi di, İpë'ëzani nhimipawaptobzë hã, taha zarina, 'Re İhâimana u'âsi mono 'rata 're İdanomro u'âsi mono zéb da hã, rowë uptabi âma hã. ⁹ 'Re İhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na êtë tómo baihá na rob'ui'ére hã Mozésihî ma, te te İsômri hã wë nherë, da te dasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ wa, ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awë'õ. Tane nherë, te te dama İropisutuzép té hã taha si wë uptabi di. E marî wa. Taha zarina, 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te oto 're wa'awësâmri mono wa, duré taha zarina, wawasédé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â mono õ wa, Wamama hã. ¹⁰ Duréihã Mozési hã 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére ré êtë tómo baihá ré, te te si'rai wamhã, 'Re İhâimana u'âsi mono te, rowa'a na te İre mo, wë wa, İsimiroti hã. Tane nherë, rowa'a hã ma tô ai'utõ. 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama İropisutuzép tép si, wë uptabi di oto, Cristuhu wasu'uwë na hã. ¹¹ 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wë wa, ma tô Mozésihî hãiba na tirowa'a, êtë tómo baihá na rob'ui'ére hã te te mrami ré hã. Tane nherë, âma ronomro hã õ di, rowa'a na hã. 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama İropisutuzép tép si wë uptabi di, taha si 're si'utõrî waihu'u mono õ wa za, te te 're İda'anho'reptui mono zé wasu'u wë hã.

¹² 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama İropisutuzép té hã, niwamhã wawi 're si'utõrî za'ra mono dai õ wa, wa taha umnhasi sina, wa te 're 'madâ'â u'âsi. Taha wa, wapahi âna, wa tô wa te dama 're wasu'u u'âsi, ta hã. ¹³ Tawamhã Mozési hã ma tô 'rã ubu ré datëme simasisi, İ'ubu na rowa'a hã tiwi İsi'utõrî na te te siwi waihu'u za'ra tã da, İzarazéhé nhihudu norî hã. Tanei õ di, wa norî hã. Cristuhu wasu'uwë hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, wanhiséb âna, wa za tô wa te dama âma 're rowasu'u za'ra, niwamhã dawi 're si'utõrî mono dai õ wa za. ¹⁴⁻¹⁵ Duréihã İzarazéhé nhihudu norî hã ma tô 'rãihatob za'ra. Taha wa, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're waihu'u za'ra mono õ di, niha te te sina tâma 're İuwaimrami za'ra mono zéb da hã. Ta hawim haré, te zahadu da'rã ubu ré 're İdahâimana za'ra mono ne, 'Re İhâimana u'âsi mono te te tâma İropisutu za'ra zéb 'rata na rob'ui'ére hã te te sima 're söré u'âsi za'ra, rowahutuzéb âma, İsimiroti 'rada hã te te 're İ'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, ta norî hã. Tane nherë, ni'wam norî hã Cristuhu âma 're nomro mono wapsi, te za da'rã ubu âna 're İdahâimana za'ra mono ne 're hâimana za'ra, ta norî si. ¹⁶ Ni'wam norî hã Wanhib'apito wasu'uwë u 're sipizari za'ra mono wapsi, te za da'rã ubu âna 're İdahâimana za'ra mono ne, 're hâimana u'âsi za'ra, ta norî ma si, oto waihu'u pese za'ra wa za. ¹⁷ Wanhib'apito si, wa te 're saze

za'ra mono wamhā, Tipē'ēzani ma, te za te te 're wa'apisutu, taha si te te 're wa'apawapto mono da, rowē na āma 're wanomro mono da, marī na wasi'uihā na wa te wasina tāma āma 're ī'uwaimrami za'ra mono zēm na, 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra mono tō da, duré taha zarina, 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're wa'anho'reptui mono da newa. ¹⁸ Wa norī hā wasiré īsazei'wa norī hā da'rā ubu āna ne, wa oto 're wahāimana za'ra. Taha wa, Wanhib'apito 're īmorī wē uptabi zé hā wama waihu'u pese za'ra di oto. Īpē'ēzani te te 're īwa'apawapto mono zéb zarina, wa za oto 're īwanomro wē mono zēm na, wa te wasima āma 're sa'ētē za'ra, īsine āma 're īwahāimana za'ra mono zéb da hā.

4

Piza na zé'a 'manharī na romnhimiré'ézé wasu'u

¹ 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō tinhimizawi pese zéb zarina wapisutu, īsadawa wasu'u na wa te tāma 're romhuri mono da. Taha wa, wawi 're robzei'ō mono āna, wa tō 're wahāimana u'āsi. ² Ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, ma tō wawasédé hā wa'āma sa'ra za'ra, wahāimana nhipese sina dawī 're wahāimana mono newa. Uburé marī hā pi'uriwi da te 're ī'manharī waseté za'ra mono zé hā, wa tō wa te wasiwi 're awē'ō. 'Re ihāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā, wa te dawī āma 're 'wa'rutu mono ō di. Ōhō si, wa tō sō'awi wa te dama 're wasu'u u'āsi, sena na, 'Re ihāimana u'āsi mono nho'a. Āhā zarina, te za 'rāwi dapē'ē na da te 're wawaihu'u za'ra, wazadawa nhipese āna, 're īwahāimana mono zēm na hā. ³ Cristuhu wasu'uwē hā wa te dama 're īwasu'u mono hā suwai haré te ni'wam norī wi 're hāimana zahadu, 'Re ihāimana u'āsi mono nhiti, za 're īnomro u'āsi mono norī wi. ⁴ Ta norī hā, Cristu te te 're saze za'ra mono ō wa, ma tō Wa'uburé hā īpo're'ō norī nhib'apito hā te te 're apo're nhito, tob'a ne 're hāimana za'ra mono da. Taha wa, Cristuhu wasu'uwē hā wē uptabi nherē, rob'uiwézém ne, te te dama 're rowa'a za'ra mono nherē, te te 're waihu'u za'ra mono ō di, ta norī hā. Cristu hā aiwa Timama ne 're morī wē uptabi nherē, ta norī hā te te siwi 're waihu'u za'ra mono ō di, sena na īwasu'uwē na hā. ⁵ Wa norī hā wa'āma si 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da, duré wanhimiroti si 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono da, wa te āma aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono ō di. Zezu Cristuhu si, wa tō wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, uburé Wanhib'apito na 're waihu'u za'ra wa'aba mono da si. Taré, wa wa norī hā aima romhuri aba 'wa hā 're wahāimana. Zezusihi si 're īsazei pese za'ra wa'aba mono zéb da si, wa tō wa norī hā wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa. ⁶ Duréihā ropoto na'rata hawimhā, 'Re ihāimana u'āsi mono ma tō tinha, āne: “Āhāna hā robra si 're asa'wari mono nherē, oto airowa'na.” Āne te tinha. Tane ma tō duré wapē'ē 're, te te wama 're arowa'a oto, īsadawa wasu'u hā wa te oto āma 're īwaihu'u pese za'ra mono zéb da hā. Cristu hā ma tō wama waihu'u za'ra, Īmama 're īmorī wē uptabi na hā.

⁷ Āté ni'wa hā te za marī īwē uptabi hā īwa'ābā za'ēne hā piza na zé'a 'manharī 're tisē, piza īsipo'o pese wa, ī'manharī uwa wa. Tane duré, wa norī hā wahāiba nhib'uware nherē, wa marī īwē uptabi hā wa te dama 're wasu'u, tō Cristuhu wasu'uwē hā, 'Re ihāimana u'āsi mono si īwaihu'u pese na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wawaihu'u pese newa, wa'āma si, da te 're rosa'rata za'ra mono tō da. ⁸ Wa norī hā Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī hā marī ahā na wazada 're hāimana mono nherē, da te wa'āma 're ai'uté waihu'u mono ō di. Duré da te dasiwi 're wa'ruiwapari mono wa, wa'rā 'remhā wama 're ro'wa'rutu mono nherē, wasina 're wahātā'ā mono wa, wawi 're robzei'ō

waihu'u mono ò di. ⁹ Wanhitob'ru norī hā te te wa'āma 're rob'manharī wasété u'āsi za'ra mono nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā niwa te te warēme ò di. Ta norī hā te te siwi 're wa'ahāri mono nherē, wazò 're rob'é waihu'u mono ò di. ¹⁰⁻¹¹ Da te dasiwi wapāri da si, te da te wa'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra aré, Zezusi hā da te dasiwi iwīri ne da. Zezusihi wasu'uwē hā wa te dama 're wasu'u mono wa, wa wasina romnhimimnhasi na 're wahāimana. E marī te wasu'u tawamhā, da te wa'āma 're rob'manharī wasété u'āsi mono nherē, wasi'utōrī'ōzé hā. Cristu hā dá'ā nherē, apā ihāiwa'utuzé, te wasu'u, sena na iwaihu'u pese zéb da hā. ¹² Taha wa, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u mono wa, wa awē sidāpāsi wasina romnhimimnhasi na 're wahāimana u'āsi. Taha zarina te za oto a norī wa'wa hā rowē na 're anomro u'āsi aba mo, 'Re ihāimana u'āsi mono siré si.

¹³ Duréihā apito Dawi hā ma tō āne na āma rob'ui'ére: “Re ihāimana u'āsi mono hā wa tō te ĩsina 're umnhasi, te te 're ĩpawapto mono da. Taha wa, ĩmreme āna 're ĩhāimana waihu'u mono ò di. Wa tō te dama 're wasu'u u'āsi, ĩsimiroti hā tō sena wa.” Āne duréihā apito Dawihi nhimi'ui'ére, ĩbaihā na hā. Tane duré wanhimirosa'rada hā. 'Re ihāimana u'āsi mono hā wa te wasina 're umnhasi pese mono wa, duré wa te 're sazei pese mono wa, wa ĩsada wa wasu'u na wa te aima 're rowasu'u u'āsi za'ra wa'wa. ¹⁴ Wanhib'apito Zezusihi hāiwa'utu'wa hā te za duré wahāiwa'utu, Zezusihi āma si 're wahāimana mono wa. Tawamhā asiré wa'aba te za sitēme wazaprō, hāiwa u. Āne hā wama waihu'u pese za'ra di oto. ¹⁵ Wa norī hā ai'madā'ā sina za'ra wa'aba, wa marī hā ahā na wa te 're sépata. Tawamhā Cristuhu wasu'uwē na daro mono bā wa te 're da'apawapto mono wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimizawi pese zéb zarina, da'āma 're ĩsiwāri mono zé hā, wa za wa te dama āma 're aropé, da'ahā uptabi na oto ĩré 're dahāimana za'ra mono da. Taha zarina te za da'ahā na āma 're dawata za'ra oto, 'Re ihāimana u'āsi mono āma hā, tinhoprubzéb zarina, da'āma 're siwāri mono wa, te te duré 're da'anho'reptui mono wa oto.

Datōmo na dama ĩ'madā'ā waihu'u'ō zò, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ Taha wa, wawi 're robzei'ō waihu'u mono ò di, romhuri hā wa te aré 're ĩsahāri mono zéb da hā. Mare di. Awē sidāpāsi wahāiba préduzbé u, wahāiba téb ré wanhipteté zé hā wawi 're si'ré u'āsi mono nherē, wa wapē'ē 're apā 're wanhiptete u'āsi. Taha wa, wawi 're robzei'ō waihu'u mono ò di tō. ¹⁷ Ti'ab ré, wa za tō wa te 're robzépata a'ā. Tane nherē, ta hā wama wapure di. E marī wa. Taha wa'rāmi, te za 'Re ihāimana u'āsi mono hā ĩwē uptabi na duré ĩpire uptabi na te te wama 're wa'ābā, ĩsi'utōrī'ō na hā. Ti'ab ré, wa te 're robzépata za'ēté mono nherē, taha nhipai u wē uptabi di za, ĩwē na te te wama ĩropisutu sirōmo zé hā. ¹⁸ Uburé marī hā ti'ab ré, datōmo na da te 're ĩ'madā'ā za'ra mono si, si'utōrī pese di, ta hā. Hāiwa āma hā marī hā datōmo na da te 're ĩ'madā'ā waihu'u za'ra mono ò si, 're si'utōrī waihu'u mono ò di za. Te za 're hāimana u'āsi za'ra. Taha wa, ti'ab ré datōmo na da te 're ĩ'madā'ā za'ra mono zò si, wa te 're rob'ruiwapari mono ò di za. Datōmo na da te 're ĩ'madā'ā waihu'u za'ra mono ò zò si, wa za wa te 're rob'ruiwapari u'āsi, wa norī hā.

5

¹ Wahāiba hā 'ri na, wa za oto āma aima simiré'é za'ra wa'wa. A'ubuni wi 're dazāmorī mono ré hā, romhā 'manharī na 'ri hā ĩwa 're dasi'ubunroi hutu mono ré, te za dasisa'u da te dasiwi 're 'ri nhamra. Tane duré, wa norī hā. Ti'ai āma 're wahāimana hutu za'ra mono ré, te za wahāiba hā wawi 're

si'utōrī za'ra. 'Ri īwē uptabi hā dama 're simasam hā mono da, te za duré īwē na da te dasima 're 'ri za'ra. Tane te za duré 'Re īhāimana u'āsi mono hā wahāiba té hā te te wama 're ab'manharī, īwē uptabi hā, hāiwa āma za wawi 're īsi'utōrī waihu'u za'ra mono ō hā, taha ré si oto ī'rata 're wahāimana u'āsi za'ra mono da. Āne hā wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norī ma hā. ² Ti'ai āma wahāiba ré ré, wa wa te só 're rob'ruiwapari u'āsi za'ra, hāiwa āma wahāiba itém na za oto 're īwahāimana za'ra mono zéb zō, āme ti'ai āma da'uza ihā tém na 're dasi'uza za'ra mono da, da te só 're īrob'ruiwapari za'ra mono ne. ³ Ai'urēwi 're danomro mono wa, dama 're īdanhiséb za'ra mono ne, hāiwa āma hā wahāiba āna 're wahāimana za'ra mono ō di za. Wahāiba téb ré si, wa za tō 're wahāimana u'āsi za'ra. ⁴ Ti'ai āma wahāiba ré u'āsi 're wahāimana za'ra mono ō di za. Ti'ab ré, wa 're wawab'ētē u'āsi za'ra, wa te 're robzépata za'ētē za'ra mono wa, wahāiba na hā. E tawamhā wa za wa te wasima 're rosa'rata za'ra, 're wadā'ā su'u za'ra mono da, wahāiba zō 're rob'éé za'ra mono hā. Mare di. Āne na hā wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono ō di za, wa norī hā. Tane nherē, wa za tō só 're watob'uzu u'āsi za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono hā wahāiba itém na īsi'utōrī waihu'u'ō na, za te te wama āma 're ī'azaprī mono zéb zō. Āne wamhā, ti'ab ré aré wahāiba hā wawi 're si'utōrī za'ra mono da nherē, wa za taha wa'rāmi īsi'utōrī'ō ré 're wahāimana u'āsi za'ra. ⁵ 'Re īhāimana u'āsi mono si, ma tō te te wama 're apisutu siro, āne hā. Tipē'ēzani hā ma tō te te wama 're īanhomri, sena na wahāiba ité hā za te te wama 're ī'anhomri mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da.

⁶ Taha wa, wa za 'Re īhāimana u'āsi mono umnhasi sina 're wahāimana za'ra a'ā, wato sina. Wahāiba hā ti'ab ré, za wawi 're īsi'utōrī za'ra mono ré, 're wanomro mono wa, wa a'ā hāiwa āma Wanhīb'apito 're īsāmra mono zém nhiti 're wahāimana za'ra, za 're īwahāimana u'āsi za'ra mono zém nhiti zama. ⁷ Wa norī hā, uburé marī hā hāiwa āma 'Re īhāimana u'āsi mono, za te te wama 're ī'anhomri mono hā, ti'ab ré watōmo na romhā ré, wa te 're ī'madā'ā za'ra mono zéb zarina, 're wahāimana za'ra mono ō di. Uburé te te sima wa'āma 're ī'aropisutu mono zém na, wa te 're īsaze za'ra mono zéb zarina si, wa āma 're wahāimana za'ra, watōmo na wa te wasisōwa 're 'madā'ā za'ra mono ō nherē, romhā ré. ⁸ Wa norī hā wato sina, wa oto 're wahāimana u'āsi za'ra. E marī wa. Ti'ab ré, wahāiba hā wawi 're si'utōrī pese za'ra mono nherē, wē uptabi di za, taha nhowa're're, hāiwa āma Wanhīb'apito 'rata 're īwahāimana u'āsi za'ra mono zé hā. ⁹ Tane nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono hā 're īwahāimana za'ra mono zém na, wa'āma 're toi u'āsi mono da si, wa za 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra, ti'ai āma wahāiba īratore ré, duré hāiwa āma wahāiba itéb ré. ¹⁰ E marī wa, wa za āhā zō si, wa te 're rob'ruiwapari u'āsi za'ra, ti'ab ré hā. Niwapsi, wa za tō uburé Cristuhu nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahāimana wē na, duré wahāimana wasété na zama. Tame te za oto niha te te wama 're arowairébé, ti'ai āma uburé marī, wa te 're ī'manharī za'ra mono zéb zarina, īwē na, duré īwasété na zama.

'Re īhāimana u'āsi mono hā da'āma 're īsiwadi mono zé wasu'u

¹¹ Wa norī hā Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī hā, wa tō Wanhīb'apito hā wa te wasiwi 're wazéb za'ra. Taha zarina, wa tō duré wa te 're dapawaptob za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono u si, 're dasipizari za'ra mono da. Wa norī hā marī zō si, wa te 're dapawaptob za'ra mono ō di. Mare di. 'Re īhāimana u'āsi mono ma si, wawaihu'u pese za'ra di, uburé 're īwahāimana za'ra mono zém na hā. Taha wa, īwē si, wa te 're ī'manharī za'ra mono zé hā, tāma waihu'u pese di duré. Āne na hā sena na aipē'ē 're, āté aima waihu'u pese za'ra wa'aba di duré. ¹²⁻¹³ Ni'wam norī hā zudezu norī hāimanazéb uwaibaba,

danho'a dama 're hâimana za'ra mono wê te, te sina 're wata za'ra. Ta norî hâ ma tô wanhimirohmuri hâ te te 're 'madâ'â za'ra. Tane nherê, wapê'ê 're wanhimirosa'rada hâ, ta norî hâ te te wawi 're waihu'u za'ra mono ô di. Taha wa, te ta norî hâ te te dama wa'âma 're romnomri za'ra, âne: "Paru norî hâ simiza'rese âna, te 're hâimana za'ra. Ma tô duré 'râihaiwamnarî za'ra." Wê di tô. Tane nherê, wa norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono ma si, wa za tô wa te 're romhuri u'âsi za'ra, wanhimirohmuri na âma 're wawata za'ra mono da. Ta norî hâ te duré âne te te wa'âma dama 're romnomri za'ra: "Paru norî hâ te simirosa'rata nhipepe na te te dama 're rowasu'u za'ra, îsimiroti hâ sena newa, da te âma 're saze za'ra mono da." Wê di tô. Wa'âma romnomri wasété nherê, wa tô wa te aima 're romhuri u'âsi za'ra wa'wa, wanhimî'ê na. E wasina 're wawata za'ra mono da, wa âne hâ aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Dama 're wawasu'u wê za'ra wa'aba mono da, wa âne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'râwi wanhimirosa'rada îwê hâ da te wa'âma 're îwaihu'u za'ra mono da si, îrê 're îwahâimana za'ra mono hâ 'râwi. ¹⁴ Cristu hâ te te 're wa'azawi pese mono wa, wa wanhimî'ê na, wa te tâma 're romhuri za'ra, da'âma. Wa norî hâ wasima si, 'râwi 're wasi'madâ'â za'ra mono ô di za. Dawasété wa'âbâzéb da, ma tô Cristu hâ uburé dazada dârâ da'upana, dawasété wi 'râwi 're dasiwa'âbâ za'ra mono da, dasi'uihâ na dasisada 're dadâ'â waihu'u za'ra mono ô wa. ¹⁵ Âma 're înomro té mono norî hâ, sima si âma 're hâimana za'ra mono tô da, ma tô dazada dârâ, Cristu hâ. Taha zarina, te za sada îdâ'â za'ra ma si 're hâimana za'ra, duré sada îhâiwa'utu za'ra ma si, Cristuhu ma si.

¹⁶ Âne wa, ti'ai âma Îsazei'ô'wa norî nhimirosa'rata zarina, wa te da'âma 're rosa'rata za'ra mono ô di za oto, 're îdahâimana za'ra mono zém na hâ. Wa hâ bété. Îsazei'ô'wa norî nhimirosa'rata zarina, wa tô te 're rosa'rata aré, Cristu 're îhâimana mono zém na hâ, taré newa. Tane nherê, taha zarina, te âma 're rosa'rata mono ô di oto, wa hâ. ¹⁷ Ni'wam norî hâ Cristu te te 're saze za'ra mono wa, simisutu tihâiba na sina 're sitob za'ra mono wamhâ, 're îdapoto téb za'ra mono zéb ré si, te za oto 're hâimana za'ra. Taha wa, te za 're înomro 'rata mono zé hâ tâma 're si'utôri za'ra. Tâibâ za oto. Taha wa'râmi, te za oto 're îdahâimana téb za'ra mono zém na si 're hâimana za'ra, îwê na si. ¹⁸ Âne hâ ma tô îwê si te te wama 're ab'manharî, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ, âma 're îwanomro mono zép téb da hâ. Îsitob'ru na, wa tô aré tâma 're wahâimana za'ra. Tane nherê, Cristuhu dâ'âzém na, ma tô wa'âma 're siwadi za'ra oto. Wa norî hâ dama îsadawa wasu'u'wa norî hâ ma tô duré wama pisutu za'ra, wa te da'âma 're îromhuri za'ra mono zéb da hâ, taha zarina, da'âma zama 're siwadi mono da duré, wasine. ¹⁹ Cristuhu dâ'âzém na 'Re îhâimana u'âsi mono, da'âma 're îsiwadi mono zé wasu'u na, wa wa te dama 're rowasu'u za'ra, dawasété na oto da'âma 're îpo're pu'u mono ô zéb zarina hâ. Ma tô oto wama pisutu za'ra, âne na, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da.

²⁰ Taha wa, ma tô Cristu hâ datême wazatôri za'ra, îsadawa para, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Âne, wa wa te dama 're roti pese za'ra, Cristuhu nhisi na: "Ma'âpé, 'râwi asi'madâ'â za'ra wa'aba, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ ai'âma siwadi za'ra wa'aba da oto." Âne na ma tô wa'u'âbâ te te dama 're aroti pese, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. ²¹ Cristu hâ ti'ai âma 're morî ré, ma tô wasété âna 're hâimana u'âsi. Tiwasédé hâ te te 'manharî ô nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ ma tô uburé wawasédé, wa te 're î'manharî za'ra mono zém na hâiba wati'i, wa'upana za'ra. Cristuhu âma 're wanomro mono wa, te te oto 're îwa'awêsâmri mono zéb da hâ.

6

¹ Wa norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono siré, wa te tâma 're îromhuri za'ra mono

norī hā, wa za oto aima āma roti pese za'ra wa'aba ni. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō tinhimizawi pese zéb zarina, aima 're sōprub za'ra wa'wa, ĩwē na hā. Taha wa, ĩsazei'wa na taré dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ō di za. 'Re aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, te za asa ĩwa'rāmi asina tāma 're ĩuwaimrami u'āsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. ² Duréihā Iza'iza hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré, āne:

“Ai'āma ĩpē'ēzézéb da, bādā te ĩsima ĩpisutuzém na, wa tō aiwapa. Te ĩ'asō'reptuzéb da, bādā hā ĩwa waptā'ā wamhā, wa tō aipawapto tō.”

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā. Ma'āpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Bādā ma tō oto ĩwa waptārā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimizawi pese zé hā asi'uihā na asima tiwi waptērē za'ra wa'aba da, duré te te asō'reptu za'ra wa'aba da.

³ Wa norī hā wa 're wasi'madā'ā za'ra 'rāwi, 're ĩwanomro wē mono zō, ni'wam norī hā wahāimanazém na te te 're wa'madā'ā za'ra mono wa, taha zarina, tiwasété na oto 're si'marōpārī za'ra mono tō da, Cristuhu wasu'uwē hā duré te te siwi 're wē'ō za'ra mono tō da. Wa te dama 're ĩromhuri za'ra mono zé hā, da te dasiwi 're wē'ō za'ra mono tō da, wa āne na 'rāwi 're wasi'madā'ā za'ra, wa norī hā. ⁴ A norī wa'wa hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wa te 're ĩromhuri za'ra mono zém na si, asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, wa uburé marī hā wē na wa te 're 'manharī za'ra. E niha tawamhā, 're ĩwahāimana za'ra mono zé hā. Uburé marī na, wa te 're robzépata za'ra mono nheré, duré rowasédé hā wazada 're wairébé u'āsi mono nheré, wa wanhiptete sina āma 're wanomro u'āsi, wa te 're sazei'ō utōrī za'ra mono āna.

⁵ 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa oto 're wahāimana za'ra mono wa, ma tō da te dasiwi 're wahā za'ra. Ma tō duré nasi dasiwi wanheme ni, dazazéb 're. Wazada 're dahāimana wasété za'ra mono wa, te da te wawi 're ro'wa'rutu u'āsi za'ra, Wanhib'apito, wa te dama 're sadawa wasu'u'wa za'ra mono ré hā. Wanhimiromhuri na, wa dama 're wasiwasutu za'ētē u'āsi za'ra, Wanhib'apito wasu'uwē na hā. Āne wamhā, wanhotō āna ma tō duré wa'āma 're awē za'ra, nimahā mara na hā. Wasai āna, wa duré nimahā bātā na hā 're wasi'ubumro. ⁶ Āne na, wa te 're robzépata za'ra mono nheré, wa tō 're wanomro wē u'āsi. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirowaihu'u si, wa tō oto wa te 're waihu'u pese za'ra. Taha wa, wawara sina dazada 're wazahi za'ra mono ō di oto. Wanhimizawi pese na si, wa oto 're wahāimana za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptozbéb zarina si, wa duré wa te dama 're romhuri za'ra. Wazadawa nhipse āna, wa sena na si, wa te 're dazawi pese za'ra. Āne zarina, te za asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩwahāimana za'ra mono na hā. ⁷ ĩwasu'uwē hā wa tō, tō sena wa te dama 're wasu'u'wa za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono waihu'u pese zarina si, wa tō āne na wa te dama 're romhuri za'ra. 'Re ĩwanomro wē mono zém na si, wa tō wanhitob'ru norī da, 're wahāimana za'ra, ta norī āma, wa te 're ai'uté za'ra mono da. Taha na, wa duré ta norī āma 're wasimanawawi u'āsi za'ra, wanhitob'ru norī āma hā. ⁸ Āne na te za tō asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩwahāimana za'ra mono na hā. Taha wa, te ni'wam norī hā 're ĩwanomro wē mono zém na te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. Te te duré dama 're wawasu'u wē za'ra. Tane nheré, te ni'wam norī hā te te wa'āma 're wasété za'ra taré. Te duré te te dama 're wawasu'u wasété za'ra. Sena na dama 're wasiwasu'u u'āsi za'ra mono nheré, te wazadawa nhipe hā te te wa'āma 're sa'ra u'āsi. ⁹ Wa norī hā daro mono bā ĩsazei'wa norī ma, wawaihu'u pese za'ra nheré, te ni'wam norī hā taré na si te te wa'āma 're rosa'rata za'ra. Wa te

wasina 're romnhimimnhasi u'âsi za'ra mono wa, aré 're wadâ'â za'ra mono da nherê, wa zahadu wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra. Da te 're wahâ za'ra mono nherê, da te dasiwi wa'uprosi waihu'u ô di. ¹⁰ Nimahâ bâtâ na, da te dasina 're wapê'ézé zani za'ra mono nherê, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si. Duré wanhibrob'ô na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa wa te 're dapawaptob za'ra, îwasu'u'uwê na si, danhibro pese ne, rowê na 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono siré. Wa norî hâ wanhimarî ô nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono, uburé te te wama 're î'anhomri mono ré si, wa oto 're wanomro, îwê uptabi ré si.

¹¹⁻¹² Corîtu âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî, sô'awi wa tô aima 're wasiwasu'u za'ra wa'wa, 're îwahâimana za'ra mono zém na hâ. Aiwî 're wasi'udâ waihu'u za'ra wa'aba mono ô di. Wanhimizawizém na, wa te duré 're ai'mararé za'ra wa'aba mono ô di. A norî wa'aba si te asimizawizém na 're îwa'mararé za'ra wa'aba mo. ¹³ Taha wa, îra ne oto îma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa za âne na aima rotî za'ra wa'wa, asawi pese za'ra wa'aba sina: Ma'âpé, aipê'ê na asiwi 're wazawi pese za'ra wa'aba mono, wa norî hâ wapê'ê na, wa te 're î'asawi pese za'ra wa'aba mono ne.

Aiwab ô na 're îdahâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Cristuhu zazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî, îsazei'ô'wa norî hâimanazém na, îsu 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za oto. Rowa'a na 're îdanomro wê mono zé hâ, duré robra na 're îdanomro wasété mono zé hâ, e aiwa bâ. Mare di. Aiwab ô di. Taha wa, îsazei'ô'wa norî siré, 'râwi 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za tô. Tô'â. ¹⁵ Cristu hâ bété. E Satanasîhi me, te siré 're hâimana zahuré, aiwa. E tinhimirosa'rata na te duré 're sisaze zahuré, 're siwê'ô zahuré mono âna. Mare di. Tane duré, îsazei'wa norî hâ aiwa 're hâimana za'ra mono ô di, îsazei'ô'wa norî me hâ. Âne hâ baba uptabi di, wama hâ. ¹⁶ Romhâiba 'manharî hâ âma 're îdawata za'ra mono zé hâ, e 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zéb 're, te aré da te 're sa'ra, 'ri 'râihâ wa. Mare di. E marî wa. Aiwab ô wa, dama hâ. Tane duré, wa norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îwata za'ra mono ô norî siré, 're wahâimana waihu'u za'ra mono ô di za oto. E marî wa. 'Re îhâimana u'âsi mono hâ wapê'ê 're, wa'âma 're sôrôwa za'ra mono wa oto. Taha wa, 'Re îhâimana u'âsi mono nhorôwa ne, wa oto 're wahâimana za'ra wasiré îsazei'wa norî hâ, 'ri 'râihâ wam ne, wapê'ê 're, 're sâmra mono wa oto. Duréihâ 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norî hâ ma tô îmreme na rob'ui'ére za'ra, romhâ ré îsib'a'uwê norî âma hâ, âne:

“Înhîb'a'uwê norî siré, wa za oto 're îhâimana u'âsi za'ra, 'râwi î'rata. Wa za îsiré 're îmorî u'âsi za'ra.

Îsib'apito, wa za oto tâma 're îhâimana za'ra.

Tawamhâ înhîb'a'uwê te za duré îma 're hâimana za'ra.”

¹⁷ Âne duré Danhib'apito mreme na rob'ui'ére wasu'u amo hâ:

“Dapo're âna 're îdanomro mono norî hâ, te za oto asiwi 're îrême za'ra wa'aba mo, ta norî hâimana wasété zém nhîti, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Dapo're'ô norî hâ uburé marî hâ te te siwi 're î'manharî wasété za'ra mono zé hâ, tiwi 're upi zahu za'ra wa'aba mono ô di za oto. Tawapsi, wa za oto îsitême te 're aiwaiwai wê wa'wa.

¹⁸ Tawapsi, wa za duré Aimana 'wa hâ aima 're îhâimana za'ra wa'wa. Tawamhâ î'ra te za oto îma 're aihâimana za'ra wa'aba mo.”

Âne ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hâ danhipai u'îsîptete uptabi hâ tinhib'a'uwê norî ma, ropisutu siro.

7

¹ Īsisānawā norī, Īma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, āne hā uburé 'Re Īhāimana u'āsi mono te te wama 're Ī'aropisutu mono zé hā, oto wama 're hāimana za'ra mono wa, uburé marī Īwasété wi, wa za 're wasi'madā'ā pese za'ra, āma 're wasihāiba wasété za'ra mono tō da, duré 'rāwi wapē'ē 're, āma 're wasiwasété za'ra mono tō da. Taha wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā wa za wa te wasiwi 're wazé pese za'ra. Wa za duré tāma 're wasisōmri u'āsi za'ra, āma 're wanomro wē u'āsi mono da.

Paru hā dama 're ĩtoi u'āsi mono zé wasu'u

² Ma'āpé, asiwi 're wazawi wē za'ra wa'aba mono, apā 're wawaibui wē wa'aba mono da. Ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, ma tō wawasédé hā wa'āma sa'ra. Tane nherē, asiré wa te aima romhuri za'ra wa'aba ré hā, marī Īwasédé hā wa te aima 'manharī za'ra wa'aba ō di, nimahā na hā. Duré wanhimirohmuri zarina, aihāimana wasété na asi'marōpāri za'ra wa'aba ō di 'rāwi. Duré rob'ui'prazéb zō, marī hā taré, wa te aima 'manharī nhipese za'ra wa'aba ō di. Mare uptabi di. ³ E aiwasédé hā te ai'āma sa'ra wa'aba da, wa āne āma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne da hāi ō di. A norī wa'wa hā wama asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, niha wama 're romhāimana za'ra mono wa, 're wadā'ā za'ra mono da nherē, wama 're rowé za'ra mono di za. Āne na, wa tō aima wasiwasu'u pari za'ra wa'aba ni. ⁴ A norī wa'wa hā Īma ai'umnhasi za'ra wa'aba di oto. Wa aima 're ĩtoi u'āsi za'ra wa'wa. Aiwasu'u wē wa'aba na, ma tō asina Īma 're ĩrowē zani za'ra wa'aba mo. Rowasédé hā wazada 're wairébé u'āsi mono nherē, wa ĩtoi uptabi na 're Īhāimana u'āsi.

⁵ Masédoniza u, we wasimasisi wamhā, wa te āma āpusi waihu'u ō di. Āmemhā wazada hā ro'wa'rutu uptabi di, da'ahā na wazada dahāimana za'ra wa. Duré ai'āma wahâtâ'â za'ētē za'ra wa'aba di. E marī wa. Wanhib'apito wasu'uwē nhiti, aipizari za'ra wa'aba ō'umnhasite. ⁶ 'Re Īhāimana u'āsi mono hā, taha si dapē'ē nomri'wa hā te 're hāimana, dawī 're robzei'ō za'ra mono nherē. Ta hā ma tō wapē'ē hi, Titu hā aihawi wa'aba, nimosi wei watēme wisi wa. ⁷ E tawamhā, Titu wei watēme Īwisizém na si, ma tō wapē hā ĩ're wama da'wa. Mare di. Taha na si ō di. Aiwasu'u wē wa'aba na zama, ma tō wapē hā ĩ're wama da'wa, duré Titu hā asiwi ĩpē'ē hiri aba na aiwasu'u wē za'ra wa'aba na zama. Ta hā Titu hā ma tō wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa, āne: "Corĭtu na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩsazei'wa norī hā te sima aiwē za'ra, 'rāwi te te duré asabu za'ra da, tāma asawi uptabi za'ra wa. Ta norī hā ma tō duré 'rāwi sina tipē'ézé za'ra, marī hā Īwasétére hā te te siwi ĩ'manharī za'ra zém na hā. Te duré sima aiwē za'ra, te te siwi ai'upari wē za'ra da, asitob'ru norī wi." Āne na ma tō wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa, Titu hā. Taha wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di, āhāna hā.

⁸ Rob'ui'ére te aima ĩsōmri 'rata za'ra wa'wa hā sōré za'ra wa'aba wamhā, ma tō aiwi tirobzei'ō pese za'ra wa'wa, te āma aima ĩnharī za'ra wa'aba zém na hā. Taha wa, wa tō wa hā ĩsiwi āma robzei'ō, te aiwi āma ĩrobzei'ō za'ra wa'aba zém na hā. Tane nherē, te āma ĩsiwi robzei'ō na sahu ō di oto. E marī wa. Te aiwi āma ĩrobzei'ō za'ra wa'aba zém na, āma aihāimana za'ra wa'aba ō wa oto. ⁹ Taha wa, wa hā ĩtoi uptabi di, āhāna hā. E ĩnhimi'ui'ére na te aiwi robzei'ō pese za'ra wa'aba wa, wa ĩto sina Īhāimana. Mare di. Aiwi ĩrobzei'ō pese za'ra wa'aba zéb zarina, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba wa, wa ĩto sina Īhāimana. 'Re Īhāimana u'āsi mono te te aima ĩwē za'ra wa'aba zéb zarina si, ma tō aiwi tirobzei'ō za'ra wa'wa. Taha wa, wa hā marī Īwasédé hā te āma aima 'manharī

za'ra wa'aba ò di, ìnhimi'ui'ére na te ãma aima ìnharī za'ra wa'aba zém na hã. ¹⁰ Ìsazei'ò'wa norī hã 're ìnomro wasété mono zéb zarina, robzei'ò u'ási 're hãimana za'ra mono wa, te ta norī hã dâ'â u'ási ne 're hãimana za'ra, tipê'ê 're. Tane nherê, 'Re ìhãimana u'ási mono te te dama 're ì'apisutu mono zéb zarina si, dawi 're robzei'ò pese za'ra mono wamhã, tawapsi te za dawasété wi 're dasipizari za'ra. Taha zarina si, te za oto 'Re ìhãimana u'ási mono hã te te 're da'anho'reptu. Æne wamhã, 're ìdahãimana wasété za'ra mono zém na 're dasiwê'ò za'ra mono ò di za oto. ¹¹ Ma'ápé, ãne na ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ìhãimana u'ási mono te te sima aiwê za'ra wa'aba zéb zarina, aiwi ìrobzei'ò pese za'ra wa'aba zém na hã. Taha zarina, ma tó oto asiwaih'u'u za'ra wa'wa, uburê ìwasédé hã 'rãwi asiwi wê'ò pese za'ra wa'aba da. Taha wa, ma tó oto asima ìwê uptabi za'ra wa'wa, aiwasédé hã 're ìmanharī za'ra wa'aba mono zém na ìma asiwasu'u za'ra wa'aba da, apã asima ropese za'ra wa'aba da. Ma tó duré asiwê'ò pese za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima ìhãimana za'ra wa'aba zém na hã. 'Re ìhãimana u'ási mono nhimiházém na, ìsawapa para ìmreme na te aihã za'ra wa'aba ò'umnhasite, ma tó ìma aipahi za'ra wa'wa. Tane nherê, ma tó asima ìwê za'ra wa'wa oto, apã ãma atême ìmorī aba da, wasisabu su'u za'ra da. Ì'uwaibaba na si, niha ãma rosa'rata za'ra wa'aba da, ma tó asi'madã'ã za'ra wa'wa, aibã hã tiwasédé te te ìmanharīzém na hã asiwi wê'ò za'ra wa'aba da. Taha wa, aiwasédé hã ãma 'manharī za'ra wa'aba ò di. Æne, wa tó ãma aiwaih'u'u za'ra wa'wa.

¹² Taha wa, e taré aibã hã tiwasédé te te da'ãma ìmanharī ãma, ìpê'ézé wa, wa tó ãne na ãma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, taha hãiba na te ãma aima nharī za'ra wa'aba da. Mare di. Duré e taré aibã hã te pawapto b da, wa tó ãma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, ãne na hã. Mare di. A norī wa'wa hã aima wazawi pese za'ra wa'aba wa, ìnhimiroti hã 're ìmadã'ã za'ra wa'aba mono na 'Re ìhãimana u'ási mono nho'a 'rãwi asiwaih'u'u za'ra wa'aba da si, wa tó ãne na hã ãma aima rob'ui'ére 'rata za'ra wa'wa. ¹³ Æne hã wa te ai'ãma waih'u'u za'ra wa'aba wa, ma tó apã wapê hã ì're wama da'wa. Tane nherê, taha zarina si ò di, aima wato za'ra wa'aba zé hã. Titu hã we watême wisi wamhã, ma tó wama aiwasu'u wê za'ra wa'wa. Ai'rata sãmra aba ré hã, ma tó, u, asiwi ìpê'ê hiri 'wa, asiwi ìpawapto wê wa'aba zém na hã. Æne wa, ma tó, to sina we watême wi, aihawi wa'aba hã. Æne wa, wa duré wa norī hã watoi uptabi na wahãimana, ìsabãdã hã. ¹⁴ Titu hã ãma atême morī aba ò ré, wa tó tãma aiwasu'u wê za'ra wa'wa, ìsôwa, te te aiwaih'u'u sirômo za'ra wa'aba da. Taha wa, taré te ãma tãma ai'umnhasi baba za'ra wa'aba ò di, ìsôwamhã. Wa norī hã wazadawa nhipese ãna, wa tó wanhimirowasu'u wê na si, wa te aima 're rowasu'u u'ási za'ra wa'wa, tó sena na ãma 're ìwawaih'u'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha zarina, Tituhu ma, wa te ì'aiwasu'u wê za'ra wa'aba zém na hã, tó sena na te za taha zarina si oto da te 're aiwaih'u'u za'ra wa'wa, a norī wa'wa hã. ¹⁵ Titu hã ai'rata sãmra aba ré, ma tó ìsimiroti hã asiwi ìwapari pese za'ra wa'wa. Ma tó duré asina aihãtã'ã za'ra wa'aba nherê, asiwi ì'ári wê wa'wa, marī na tãma ãma asina uwaimrami za'ra wa'aba ò wa, te te siwi aiwê'ò za'ra wa'aba ò'umnhasite. Taha wa, tãma asawi pese za'ra wa'aba di, ãne na ai'ãma po're si'ári za'ra wa'aba ò wa. ¹⁶ Taha wa, wa hã duré, aima ìto za'ëtê za'ra wa'aba di. E marī wa. Ìma ai'umnhasi za'ra wa'aba wa, ãne na hã oto.

8

Ìsibrob'ò norī ma, 're ìdanhoprub za'ëtê za'ra mono zé wasu'u

¹ Wasisānawā norī, wa wasima aiwē za'ra wa'aba ni, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā tinhimizawi pese zéb zarina, Īsazei'wa norī ma, 're Īsōpru mono zé wasu'u hā, waihu'u za'ra wa'aba da, Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma rowahutu u, siré 're Īsi'rā'ōtō mono norī ma, 're Īsōpru mono zé wasu'u hā. ² Ta norī hā da te āma 're Īrowasété za'ra mono na, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono nherē, duré sibrob āna 're hāimana za'ra mono nherē, ma tō to sina, dama tinhoprub za'ētē za'ra, tite rob'uiprazém na hā. ³⁻⁴ Marī hā sa hāimana za'ra ō nherē, ma tō sa'ētē na dama sōmri za'ra, tinhoprubzém na te te āma dazawī za'ra da. Si'uihā na ma tō sima pisutu za'ra, āne na wa te āma saze za'ra wa, Zeruzarē āma 'Re Īhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī te te siwī āma pawaptob za'ra da, te te sima ĩwē uptabi za'ra zéb zarina. Taha wa, wē di āne hā, dama āma Īsōprub za'ra zé hā, Masédoniza āma Īsazei'wa norī nhoprubzē hā. ⁵ Wa norī hā āne zō, wanhimipari ō nherē, ma tō Wanhib'apito ma uimrehēne sisōmri za'ra ta norī hā, taha ma si 're hāimana za'ra mono da. Taha zarina, ma tō duré wama sisōmri za'ra, te te wapawaptob za'ra da, 'Re Īhāimana u'āsi mono te te tāma ĩpisutu za'ra zéb zarina hā. ⁶ Titu hā āma atēme morī 'rata aba wamhā, ma tō rob'uiprazé ubumro na sāna'rata, asōprub za'ra wa'aba zém na hā. Taha wa, wa tō tāma roti pese ni, duré āma atēme morī aba wamhā, rob'uiprazé ubumro na te te āma sizusi da, romhuri hā wē uptabi na te te uprosi da. ⁷ A norī wa'wa hā te Cristu hā aima umnhasi za'ra wa'aba wa, āma 're Īsasōmri pese za'ra wa'aba mo. 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti na, te aimreme wē na dama 're Īrowasu'u za'ra wa'aba mo. Īsimiroti hā ma tō duré 're Īwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, asimī'ē na te 're Īromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te duré asiwī 're ĩwazawi pese za'ra wa'aba mo. Āne hā aima sa'ētē uptabi za'ra wa'aba di, 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na hā. Taha wa, te za sa'ētē na dama asōprub za'ra wa'wa duré.

⁸ Āne hā wa hā te āma aima 'ru za'ra wa'aba ō di. Taré wa aima āma roti za'ra wa'wa, Īnhimiroti zarina, 'manharī za'ra wa'aba wamhā, 're Īdazawī pese za'ra wa'aba mono zém na, sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Masédoniza āma Īsazei'wa norī hā simi'ē na te te 're Īdapawaptob za'ra mono ne zō pé, wa āne na taré āma aipibu za'ra wa'wa. ⁹ Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese zé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto. Ta hā Timama siré robze na 're hāimana u'āsi mono nherē, ma tō hāiwa āma tihāimanazé hā we tiré a'ā, ti'ai āma si'a'uwē da, te te a'ā dame 're robzépata mono da. Asada za'ra wa'aba, ma tō dawazari si'a'uwē, taha zarina, a norī wa'aba zama 'Re Īhāimana u'āsi mono 'rata 're asimroi u'āsi aba mono da, hāiwa āma hā. Taha wa, Wanhib'apito hā sisawī āna 're Īhāimana mono ne, te za asisawī āna dama asōprub za'ra wa'wa, ate rob'uiprazé wa'aba na hā.

¹⁰⁻¹¹ Īnhimirosa'rada hā wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, rob'uiprazé asiwī ĩ'ubumroi wa'aba zém na hā. Wahub 'rata na ma tō dawana asima ĩpisutu za'ra wa'wa, rob'uiprazé hā asiwī ĩ'rā'ōtō aba zéb da hā. Dawana ma tō duré rob'uiprazé ubumro na āma Īsāna'rata za'ra wa'wa. Taha wa, ma'āpé asiwī uprosi wē wa'aba, rob'uiprazé ubumro hā. Ato sina, āma asisaze za'ra wa'aba ne, te za oto āhāna hā āma ĩ'uawimrami za'ra wa'wa duré, rob'uiprazém na hā, aihāiba mono bā aima 're Īhāimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, niha wamhā, Īsa'ētē zarina, niha wamhā, Īsry zarina. ¹² Ato sina, āma asōprub za'ra wa'aba wamhā, 'Re Īhāimana u'āsi mono si te za asōprubzém na aiwēsāmri za'ra wa'wa. Asimarī aba ō wa, tō syry na Īsōmri za'ra wa'aba zéb zarina, te za duré āma aiwēsāmri za'ra wa'wa, ato sina āma asōprub za'ra

wa'aba wa.

¹³⁻¹⁴ E a norī wa'aba si, sa'ētē na ĩsōmri za'ra wa'aba na, da'upana āma robzēpata za'ra wa'aba da, wa āne na aima roti za'ra wa'wa. Mare di. Tarē āhāna hā sa'ētē na aima hāimana za'ra wa'aba wa, te za āma ĩpawaptob za'ra wa'wa, Zeruzarē āma ĩsazei'wa norī hā, marī zō tiwi 're rowaptā'ā za'ra mono wa. Tawamhā, nimahā na marī zō, aiwi 're rowaptā'ā za'ra wa'aba mono wamhā, te za duré ta norī hā marī na te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, asa, sa'ētē na tāma hāimana za'ra wamhā. Āne wamhā, aiwa te za asōprubzém na asima āma 're ĩwa'rāmi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Duréihā Mozési ma tō āne na āma rob'ui'éré, ĩzarazéhé nhihudu norī hā a'ubuni wi simizahāri mono sidāpāsi, mana na dasazém nhisi hā te te siwi ĩ'ubumroi mono na hā:

“Ni'wam norī hā sa'ētē uptabi na te te sima ubumro za'ra mono nherē, tāma si'atarēme za'ra mono ō di, tisiré norī hā te te āma pawaptob za'ra mono wa. Taha wa, ni'wam norī hā syry na te te sima ubumro za'ra nherē, ta norī wi tiwi sō rowaptā'ā za'ra ō di, ĩsazéb zō hā.”

Āne duréihā āhā wasu'u na, Mozési te te āma ĩrob'ui'érézē hā, ĩbaihā na hā. Tane duré, a norī wa'wa hā te za 're asipawapto pese za'ra wa'aba mo, aiwa 're aihāimana za'ra wa'aba mono da.

Titu hā to sina datēme ĩmorizé wasu'u

¹⁶ Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō Tituhu ma pisutu, tāma asawi pese za'ra wa'aba zéb zarina, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa norī hā wa te duré 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne. Taha wa, wa āma wawata ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma hā, tō sena wa, ō hā. ¹⁷ Tawamhā ōne haré ma tō Titu hā sina wazaze, āma atēme ĩmorī aba zém na da hā. Taha wa, si'uihā na te te āma sima ĩrowézéb zarina, to sina te za tō āma atēme timorī za'ra wa'wa āhāna hā, atēme za'ra wa'aba. ¹⁸ Wasisānawā hā wa za duré ĩsiré āma atēme satōrī za'ra wa'aba ni, aibā hā. Āme ĩsazei'wa norī hā ma tō te te sima 're wasu'u wē za'ra, Cristuhu wasu'uwē na simiromhuri wē uptabi wa, ta hā. ¹⁹ Duré dama simiromhuri wē uptabi wa, ma tō ĩsazei'wa norī hā siwi pisutu, Zeruzarē u'ĩsazei'wa norī nhoprubzéb ré, za wasi'aba'rēi wa, āma wasiré morī da. Tawamhā Wanhīb'apito āma wawatazéb da, wa za tō āne hā 'manharī ni, duré wato sina, wa te 're ĩda'apawapto mono zém na, da te wawaihu'u za'ra da.

²⁰ Wanhimisaihuri hā da te wa'āma nomri tō da, wa za asōprub za'ra wa'aba zé hā wasitēme wa te wasiwi 'madā'ā pese za'ra, wasi'aba'rēi wamhā. ²¹ ĩ'uwaibaba, wa te āma ĩ'uwaimrami za'ra da si, wa tō ĩré wasima rob'madā'ā za'ra ni, Wanhīb'apito nho'a, duré uburé danho'a zama.

²² Wasisānawā hāiba amo hā wa za duré āma atēme satōrī za'ra wa'aba ni, Titu norī siré, āma morī da. Ta hā wa tō nasi pibu za'ra ni, simi'ē na te te 're romhuri mono zō, Wanhīb'apito ma. Taha wa, wa tō waihu'u za'ra ni, tō sena ĩsimi'ē na hā, duré to sina te te 're ĩromhuri mono na hā. Ta hā aiwasu'u wē za'ra wa'wa hā te te wapari wa, tāma ai'umnhasi uptabi za'ra wa'aba di, za rob'ui'prazém na dama asōprub za'ra wa'aba zém na hā. Taha wa, toi uptabi di āhāna hā, rob'ui'prazé ubumro na za te te āma aipawaptob za'ra wa'aba wa. ²³ Titu hā bété. Ta hā ĩsiré Wanhīb'apito ma romhuri'wa te 're hāimana, Cristuhu wasu'uwē na ĩsiré te te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono. Duré wasisānawā hāiba amo norī hā za ĩsiré āma ĩneb zahuré da hā, ta norī hā te za tisiré ĩsazei'wa norī zadawa para, āma atēme ĩne wa'aba na siwasu'u zahuré, aima za'ra wa'aba hā. Ta norī hā simiromhuri wē uptabi wa, te za Cristuhu āma si 're dawata za'ra. ²⁴ Taha wa, ma'āpé ĩwē na si uburé marī

na hā āma tāma uwaimrami za'ra wa'aba za, asimizawi pese aba zém na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, duré sena na, wa te dama 're ī'aiwasu'u wē za'ra wa'aba mono zém na, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da. Duré āme īsazei'wa norī, siré 're īsi'rā'ōtō mono norī hā, āne na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, te za īwē na si tāma āma īuwaimrami za'ra wa'aba.

9

Zudeza āma īsazei'wa norī ma, īdanhoprub za'ra zé wasu'u

¹ E wa hā wa za āne na aima āma roti na sahu za'ra wa'wa, īnhimi'ui'ére na hā, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 'Re īhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī ma, asōprub za'ra wa'aba da, dame. Mare di. Āne na, te aima āma roti na sahu za'ra wa'aba ō di za, āhāna hā. ² E marī wa. Zudeza āma īsazei'wa norī hā asiwi pawaptob za'ra wa'aba da, asi'uihā na ato sina, āma asima rosa'rata za'ra wa'aba wa. Āne na, wa tō wa hā āma aiwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena na. Āme Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma īsazei'wa norī 're īhāimana za'ra mono norī ma, wa tō aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Āne, wa tō ta norī ma hā tāma aiwasu'u wē za'ra wa'wa: "Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma īsazei'wa norī hā ma tō rob'uiuprazé ubumro na sāna'rata za'ra, wahub 'rata na hā." Āne na, wa tō tāma aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Rob'uiuprazé hā ato sina, asiwi ī'ubumro sirōmo za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ta norī zama sima āma rosa'rata za'ra, to sina, aiwa asine wa'aba, te te siwi 'manharī wē da, aiwab da. ³ Āne na, wa tō dama aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Tane nheré, wa za īsisōwa āma atēme satōrī za'ra wa'wa, wasisānawā norī hā, rob'uiuprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, īwana ré asiwi 'rā'ōtō pari aba da, te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zéb zarina. Duré te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zém na, taré te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba tō da, wa za tō āne hā 'manha. ⁴ Āté Masédoniza hawimhā, wasisānawā norī hā te za āma īsiré ai'aba'ré, atēme za'ra wa'aba. Tawamhā, āma atēme wasihutu aba wamhā, rob'uiuprazé hā asiwi 'rā'ōtō pari aba ō wamhā, āté wa aré aima aséb za'ra wa'aba ni, taré wa te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba wa. A norī wa'wa hā bété. Te aré tō aséb za'ra wa'wa, tō sena ī'ubumro na, āma uwaimrami za'ra wa'aba ō wa. ⁵ Taha wa, wa tō āne rosa'rata īsima, wasisānawā norī hā īsisōwa te āma atēme satōrī za'ra wa'aba da, rob'uiuprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, asiwi 'rā'ōtō pari aba hā īzō, īma īropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Tawamhā, āma atēme īwisi za'ra wa'aba wamhā, ōne haré wa za ti'ā, asi'uihā na ato sina, dama asōprub za'ra wa'aba zém na, da te dasiwi aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

⁶ Āne na, wa za duré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, āma rosa'rata za'ra wa'aba da. Amnho hā syry na da te 're īzuri mono zéb zarina, te za syry na da te 're ubumro za'ra, dama 're 'rā préđub za'ra mono wamhā. Sa'ētē na, da te 're zuri mono wapsi, te za oto sa'ētē na da te 're ubumro za'ra. Tane duré, dasima 're īdanhoprub za'ra mono zéb zarina, te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā dama 're sōpru, īwa'rāmi. ⁷ Rāwi aipē'ē 're, asima īwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, te za aihāiba mono bā dama asōprub za'ra wa'wa, āté sa'ētē na, āté syry na. Robzei'ō nheré, dama asōprub za'ra wa'aba ō di za. Duré taré da te aima ī'ru za'ra wa'aba zéb zarina, dama asōprub za'ra wa'aba ō di za. Mare di. Asi'uihā na si te za asima īwē za'ra wa'aba zéb zarina, dama asōprub za'ra wa'wa, ato sina. Āne si īwē uptabi hā, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā, dato sina dasima 're īdanhoprub za'ra mono zé hā. ⁸ 'Re īhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese uptabi di, uburé marī īwē hā te te aima 're ī'anhomri aba mono da hā,

marĩ zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono tô da, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré âma 're idapawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. ⁹ Duréihã ni'wa hã ma tô âne na rob'ui'ére, ìbaihã na hã:

“Ìsibrob'ô norĩ ma, te 're sôprub u'âsi, sa'êtê na. Ìsimizawi pese zé hã dawi 're si'utôri waihu'u za'ra mono ô di za. Te za dama 're hâimana u'âsi za'ra.”
 Âne duréihã rob'ui'ére wasu'u hã.

¹⁰ E 'wa hã te robzâ hã robzuri'wa norĩ ma, te te 're anhomri. E 'wa hã, te dasazé hã te te dama 're anhomri. Ta hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono. Tane te za duré ìsôprubzé hã aima 're sa'êtê za'ra wa'wa, dama 're asôprub za'ra wa'aba mono zé wa'râmi, sa'êtê uptabi na oto dama âma 're asôprub za'ra wa'aba mono da, nimahã na hã. ¹¹ Sa'êtê na te za tô ìwê hã te te aima 're sômri u'âsi za'ra wa'wa, taha zarina, oto a norĩ wa'wa hã sa'êtê na âma 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aiwab da. Taha wa, da'ahã na te za oto 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tawata za'ra ni, asôprub za'ra wa'aba zé hã za wa te datême âwisi za'ra wê te. ¹² Ìwê hã te za tô ì'manharĩ za'ra wa'wa, âne na dapawaptob za'ra wa'aba wamhã. E marĩ wa. Ta norĩ wi hã, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono ô di za oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ wi hã, Zudeza âma 're ìhâimana za'ra mono norĩ wi hã. Taha zarina, te za duré ahã na oto âma 're wata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma hã. ¹³ A norĩ wa'wa hã tâma asôprub za'ra wa'aba zém na, pawaptob za'ra wa'aba wa, te za tâma âma ì'uwaimrami za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, ahã na te za tô 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tiwata zara, Cristuhu wasu'uwê zarina 're anomro wê wa'aba mono na, duré asôprub uptabi na pawaptob za'ra wa'aba wa, ta norĩ hã, duré darob amoi âma 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, pawaptob za'ra wa'aba wa. ¹⁴ Ta norĩ hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te za ai'âma 're mreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ta hã tinhimizawi pese zéb zarina, te te aipisutu za'ra wa'aba wa, asimarĩ na tâma asôprub za'ra wa'aba da, ìsimarĩ'ô norĩ ma hã. ¹⁵ 'Re ìhâimana u'âsi mono âma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, ti'ra na wama ìsôprub za'ra zé wa'râmi. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã wê uptabi nherê, damreme na ì'uwaibaba, da te dasima âma 're ìrowasu'u za'ra mono da hã, da te dasima âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ô di.

10

'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, Paru te te dama 're ìsadowa wasu'u mono zé wasu'u

¹ Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba, 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã te âne te te sima 're ìbâsi za'ra: “Paru hã wa'rata sãmra ré hã, wama pahi za'ra di, marĩ na te te wama ìnharĩ za'ra da hã, wanho'a. Wanhiti 're hâimana mono wapsi, te mreme pahi âna te te wama 're anharĩ, tinhimi'ui'ére na si.” E âne hã ìma 're hâimana mono bâ. Mare di. Wa hã Paru, wa za oto aima âma roti za'ra wa'wa. Ìwapari pese za'ra wa'aba za. Cristuhu nhisi na, wa za âma aima roti za'ra wa'wa âhãna hã, ta hã simizawi pese wa, duré atâma na 're hâimana u'âsi mono wa. Marĩ da, 're sisapêtê waihu'u mono ô di, ta hã. ² Ni'wam norĩ hã ma tô âne na ìma nharĩ za'ra, ìhâiba na: “Paru hã ìsazei'ô'wa norĩ ne, te 're hâimana.” Âne te ni'wam norĩ hã ì'âma rosa'rata za'ra. Taha wa, apâ âma atême ìmorĩ aba wamhã, âtê ìmreme tete na, wa za tô aima roti za'ra wa'wa, ìpahi âna, âne hã te ìsima wê ô nherê. Taha wa, ìwasu'u wasédé hã wapari za'ra wa'aba ô di za, âne na te aima nharĩ za'ra wa'aba tô da, asô'a za'ra wa'aba. ³ Wa norĩ hã ti'ai âma, wa dawazari 're wahâimana tô, uburé ìsazei'ô'wa norĩ wazari. Tane nherê, ti'ai âma 're ìdahâimana za'ra mono zéb

zarina, wa te 're a'wapéi mono ò di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhitob'ru norî hâ. Mare di. ⁴ Ti'ai âma 're ìdasi'wapé za'ra mono zém na, wa te 're a'wapéi mono ò di duré. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimnhi'âsi na si, wa tô wa te 're a'wapéi u'âsi, ìwaihu'u pese zarina. Ìsitob'ru norî nhiptetezé hâ wa te tiwi âma 're l'a'uprosi mono zéb da hâ, wa ahâ na si wa te 're a'wapéi u'âsi, ta norî hâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimnhi'âsi na si. ⁵ Taha na si, wa duré danhimiroti tô senai'ò hâ wa te dawî 're a'uprosi. Ni'wam norî hâ tiwê na sina 're wata za'ra mono wa, te 'Re ìhâimana u'âsi mono hâ tâma waihu'u âna, 're hâimana za'ra. Âne na danhimirosa'rata wasédé hâ, wa duré wa te dawî 're a'uprosi u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimnhi'âsi na, ìwaihu'u pese zarina. Uburé Cristuhu nhitob'ru norî nhimirosa'rata wasédé hâ wa duré wa te tiwi 're awaibui u'âsi, Cristuhu nhimiroti zarina si, te te oto 're rosa'rata za'ra mono da, ta norî hâ ìwê na si. ⁶ A norî wa'wa hâ te oto Cristuhu âma 're ìsasômri pese za'ra wa'aba mo. Tane nherê, ni'wam norî hâ asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, Cristuhu wi, apâ tihâimana wasété zô 're sipizari za'ra mono wa, wa za ta norî zada 're wahâimana, wa te wasiwi ìwê'ò za'ra zéb zarina, niha wa te dama âma roti za'ra da, ta norî hâiba na hâ.

⁷ Atômo na wahâiba mana wawî, asiwi 're ìwa'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô asiwi 're ìwawê'ò za'ra wa'aba mo. Ni'wam norî hâ asiré wa'aba, 're ìhâimana za'ra mono norî hâ te âne na te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra 'râwi: "Wa norî si, wa Cristuhu zadawa para, wa te 're romhuri za'ra." Âne na asi'âma rosa'rata za'ra wa'aba ze te bâ, ma'âpé apâ asi'âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. E marî wa. Wa norî zama, Cristuhu zadawa para dama romhuri'wai wa. ⁸ Wanhîb'apito hâ ma tô wapisutu, ìsadawa para, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. E tawamhâ, wanhîmipawaptobzéb zarina, âma 're anomro wê wa'aba mono zé hâ, wa te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hâ wama pisutu. Mare di. ìsadawa para, wa te 're ìaipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tô wapisutu, Wanhîb'apito hâ. Ahâ zarina si, aima 're ìsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âma 're ìnhîsé mono ò di, tô sena aima 're ìsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âne na hâ. ⁹ Ìnhîmi'ui'éré na te aima âma ìroti za'ra wa'aba zé ma, aipahi za'ra wa'aba da hâ, te amo ìsima aiwê za'ra wa'aba ò di. ¹⁰ Ni'wam norî hâ te duré te te sima 're ìwasu'u za'ra, âne: "Paruhu nhimiroti hâ pire uptabi di, tinhîmi'ui'éré na si te te wama 're ìroti za'ra mono zém na hâ. Mreme tete sina, te za duré âma wama roti pese za'ra, tinhîmi'ui'éré na hâ. Tane nherê, wa'rata sâmra wamhâ, marî dai ò di. Wama mreme wapu za'rare di." Âne te ni'wam norî hâ te te sima 're ìbâsi za'ra, ìza're'ra si. ¹¹ Tane nherê, asiti wahâimana za'ra wa'aba ré, wanhîmi'ui'éré na wamreme tete sina, wa te aima âma ìroti za'ra wa'aba zéb zarina, wa za duré wahâimana pire na ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni, apâ âma wane wamhâ, atême za'ra wa'aba. Âne hâ ma'âpé wa'âma waihu'u za'ra wa'aba, rosa'rata na wa'âma ì'upa za'ra wa'aba norî hâ.

¹² Ta norî hâ danhipai u 're ìhâimana wê za'ra mono na, ma tô 're si'madâ'â ze za'ra. Tane nherê, wa norî hâ aiwab da hâ, wa te wasina rosa'rata waihu'u ò di, wawê na hâ. Tane nherê, te ta norî hâ ìsimiza'rese'ò ne 're hâimana za'ra. Tihâimana wê zéb zô si, te ta norî hâ 'râwi sina 're sôpré, taha na si danhipai u 're hâimana wê za'ra mono da newa. ¹³ Tane nherê, wa norî hâ tô ìbâre, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama ìpisutuzém nhîpai u, aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ò di. Romhuri hâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama ìpisutuzéb zarina si, wa tô wa te dama 're

romhuri, a norī wa'aba ma zama. Taha na si, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, wa te dama 're ĩromhuri wē mono zēm na si. ¹⁴ Re ĩhāimana u'āsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tō āma wanem na, atēme za'ra wa'aba, dawana ĩsadowa para, wa te aipawapto za'ra wa'aba da. Te te wama ĩpisutuzēm nhipai u, wa te tiwi āma upai ō di, Cristuhu wasu'uwē hā wa te aima wasu'u 'rata za'ra wa'aba wamhā. ¹⁵ Duré, danhimiromhuri na nherē, taré wa norī hā da'upana wazadawa nhipese na 're wasiwasu'u mono ō di, aima za'ra wa'aba hā. Taré, wa wa norī hā wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa, Cristuhu āma 're ĩsasōmri za'ra wa'aba mono zēm na, asima āma 're sa'ētē za'ra wa'aba mono da, taha zarina, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zēm na si, wa te aima āma 're sa'ētē za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si. ¹⁶ Tawapsi, wa za datēme 're wane, darob amoi u, airom nhiti za'ra wa'aba 're ĩdahāimana za'ra mono norī ma, ĩwasu'uwē hā wa te dama 're wasu'u mono da. Cristuhu wasu'uwē na ni'wa hā te te dama 're ĩromhuri mono ō zéb u si, wa za oto 're wane, darob amoi u hā, ĩwasu'uwē na, da te dama āma 're romhuri za'ra mono nherē, taré wazadawa nhipese na, da'upana dama 're wasiwasu'u tō mono da.

¹⁷ Āne na ma tō duréihā ni'wa hā ĩbaihā na āma rob'ui'éré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na:

“Ni'wam norī hā to sina oto 're hāimana za'ra mono wamhā, Danhib'apito te te 're ĩpawapto wē za'ra mono zēm na si, te za tō dama 're siwasu'u wē za'ra, to sina oto āma 're ĩhāimana za'ra mono zēm na hā.”

Āne duréihā rob'ui'éré hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na hā. ¹⁸ Ni'wam norī hā tiwē na 'rāwi 're ĩsi'madā'ā ze za'ra mono norī hā, Wanhib'apito te te 're wēsāmri za'ra mono ō di, ta norī hā. E marī wa. Te te sima 're ĩ'awasu'u wē mono norī si, te za te te 're awēsāmri, Wanhib'apito hā.

11

Cristuhu wasu'uwē upana, roti senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī wasu'u

¹ Āhāna, wa za ĩsisōwa āma ĩsina aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩāma aiwa'a za'ra wa'aba tō da, ĩnhimiza'rese'ō na ĩāma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherē. ² Wa hā te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, wa tō te ai'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne. Ni'wa hā aibā ma, ti'ra ubuni hā mro da, te te tāma ĩpisutu ne, wa tō aipisutu za'ra wa'wa, Cristuhu ma si oto 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. ³ Tane nherē, wa oto ĩhâtâ'â sina, te ai'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa. E marī wa. Cristuhu āma si, 're sasōmri pese za'ra wa'aba mono nherē, átē ni'wam norī hā roti tō senai'ō na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu wasu'uwē hā ĩrēme za'ra wa'wa. Duréihā Wa'uburé hā wahi na sihāiba wa, Ewaha ma, sadawa nhipese na te te ĩrowasu'u ne, te za tō átē ni'wam norī hā te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, roti tō senai'ō na hā. ⁴ Zezusihi wasu'uwē tō sena uptabi si, wa tō aré aima wasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhā taha wasu'u na, wa te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ĩsaze za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tō duré asima ĩwē za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā aipē'ē 're, aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, ni'wam norī hā Zezusihi wasu'uwē upana, tō senai'ō na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē, Wanhib'apito wasu'uwē ne, tō senai'ō nherē, 'rāwi asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono ō di. Ōne haré ma tō āma 're ĩsasōmri za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani upana, ma tō ĩhāiba'ō mreme si asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo.

⁵ E ta norī hā Cristuhu zadawa wasu'u'wa pā, ma tō bété Īsimirowasu'u na āma Īsaze za'ra wa'wa. E Īnhimiromhuri hā tāma wapu bā, ta norī nhimiromhuri ma hā. ⁶ Āté Īmreme hā, Īma pibu prā ti tō, da'ahā nho'a te dama 're Īrowahutu mono zéb da hā. Tane nherē, Cristuhu wasu'uwē si, tō sena hā Īma waihu'u pese di. Āne na ma tō oto Ī'āma Īwaihu'u pese za'ra wa'wa, a norī wa'wa hā.

⁷ Asiwi Īpawa'ābā aba āna, wa tō 'Re Īhāimana u'āsi mono wasu'uwē na si te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Taha wa'rāmi, a norī wa'aba si, Īma aipire na aihāimana za'ra wa'aba da, wa tō Īhāimanazéb da hā, Īsi'uihā na nasi wa'ā, Īpire na aima Īhāimana za'ra wa'aba tō da. E āne wamhā, Īwasédé wa tō 'manha. E tō 're Īhāimana mono zéb zarina, ma tō āne na Ī'āma Īrosa'rata wasété za'ra wa'wa, asīma. ⁸ Cristuhu wasu'uwē na te aipawaptob za'ra wa'aba da, ai'rata Īnhamra aba ré, rob'uiprazém na Īma asōprub za'ra wa'aba ō nherē, ma tō ai'upana za'ra wa'aba, Īsazei'wa norī hā Īpawaptob za'ra, darob amoi āma 're Īsi'ubumroi mono norī hā. Ta norī hā Wānhīb'apito wasu'uwē na te pawaptob za'ra dai ō nherē, ma tō tite rob'uiprazém na Īpawaptob za'ra, aima wa'aba si, te āma Īromhurizéb da hā. ⁹ Ai'rata Īnhamra aba ré, asimarī zō, te aiwasutu za'ra wa'aba da, te nasi aiwi rowaptērē za'ra wa'aba ō di, marī zō Īwi rowaptā'ā wamhā. Wasisānawā norī si, ma tō uburé marī na siwi Īpawapto, āma Īhāimana mono zéb da hā, Masédoniza hawī, āma Īsiré Īsi'aba'rē norī hā. Taha wa, ai'rata Īnhamra aba ré hā, Īnhiwari na hā te nasi ropire hā aima 'manharī za'ra wa'aba ō di. Tane, wa za duré Īhāimana, apā Īmorī na te sahu wamhā, āma atēme za'ra wa'aba. ¹⁰ Ni'wa hā marī na te wari āna, wa tō aipawaptob za'ra wa'wa, ai'rata Īnhamra aba ré hā, asiwi Īpawa'ābā aba āna. Āne hā Īma wē uptabi di tō. Āhā wasu'u hā da te Īwi pari waihu'u ō di, Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, 're Īdahāimana za'ra mono norī hā. Cristuhu nhimiroti hā tō sena uptabi, te 're hāimana. Tane duré, wa hā tō sena, wa āne na aima āma rowaihu'u za'ra wa'wa. ¹¹ E marī wa, wa tō Īnhiwari āna aima romhuri za'ra wa'wa. E Īma asawi za'ra wa'aba ō wa. Mare di. Īma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Āne na ma tō 'Re Īhāimana u'āsi mono si Īwaihu'u, 're Īhāimana mono zém na hā.

¹² Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tō senai'ō na te te dama 're Īroti za'ra mono norī hā, aiwa Īsine hā te te dama 're Īromhuri za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono tō da, wa za tō Īpawa'ābā āna te 're da'apawaptob u'āsi. ¹³ Ta norī hā Zezusihi zadawa wasu'u'wa na, tō sena 're hāimana za'ra mono ō di. Sadawa nhipese na, te tō te te 're romhuri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, da te āma 're rosa'rata wē za'ra mono da, dasīma. ¹⁴ Tō Ībāre, te ta norī hā āne hā te te 're 'manharī za'ra. E marī wa. Satanasihī nhimiroti na si, te te dama 're romhuri za'ra mono wa, ta norī hā. Duré Satanasihī ma hā waihu'u pese di, tihāiba na rowa'a na dama 're Īshāi'rē mono da hā, hāiwa āma 'Re Īhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa newa, da te āma 're saze za'ra mono da. ¹⁵ Taha wa, tō Ībāre te za tāma Īromhuri'wa norī hā Īsada para, sadawa nhipese na dama 're hāimana za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma, romhuri wē 'wa, 're hāimana za'ra mono newa, da te āma 're Īrosa'rata wē za'ra mono zéb da hā, dasīma. Taha wa, ta norī hā tiwasédé te te 're Ī'manharī za'ra mono zéb zarina, te za tō 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te te 're ahā za'ra.

Paru hā te te 're Īrobzépata mono zé wasu'u

¹⁶ Āne wa za Īsiwasu'u na āma aima sahu za'ra wa'wa. Īnhimiromhuri wē na, aima Īsiwasu'u za'ra wa'aba mono nherē, Īnhimiza'rese āna 're Īhāimana mono zém na, Ī'āma rosa'rata za'ra wa'aba ō di za. Tane nherē, āté te za

tô âne na Ī'âma Īrosa'rata za'ra wa'wa, Īnhimiza'rese ô na 're Īhâimana mono zém na hâ. Âne wa, te za tô asiwi Īwê'ô za'ra wa'aba âna, Īwapari pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwê na te dama 're Īromhuri wê mono zém na hâ aima Īsiwasu'u za'ra wa'aba da. 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u u'ptabi ô 'wa norĭ, aima 're siwasu'u pari za'ra wa'aba mono nherê, wa za tô aima Īsiwasu'u za'ra wa'wa. ¹⁷ Âté Wanhib'apito te te Īma Īwaihu'uzéb zarina, aima Īsiwasu'u za'ra wa'aba ô di, âhâ na hâ. Âté danhimiza'rese âna 're Īdahâimana za'ra mono zéb zarina si, wa za aima Īsiwasu'u za'ra wa'wa, Īnhimiromhuri wê na hâ. ¹⁸ Ni'wam norĭ hâ te Wanhib'apito wasu'uwê na te te dama 're Īromhuri wê za'ra mono zém na hâ aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, âma 're Īwêsâmri za'ra wa'aba mono zéb da hâ. Tane, wa za duré wa hâ aima Īsiwasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwê na te dama 're Īromhuri wê mono zém na hâ, asiwi Īwaihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁹ A norĭ wa'wa hâ asimiza'rese sina 're Īaihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherê, e niha te bété simiza'rese âna 're Īhâimana za'ra mono norĭ nhimiroti si, 're Īwapari pese za'ra wa'aba mo, asiwi 're wê'ô za'ra wa'aba mono âna. Tane duré, wa hâ Īnhimiza'rese âna 're Īhâimana mono di pâ, te za pé Īzama asiwi Īwapari pese za'ra wa'wa duré. ²⁰ Ni'wam norĭ hâ ma tô 're Īhâimana za'ra mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te aima 're 'rui u'âsi za'ra wa'wa, ta norĭ zadawa para si, uburé marĭ hâ 're Ī'manharĭ za'ra wa'aba mono zéb da si. Tane nherê, asiwi 're wê'ô za'ra wa'aba mono ô di, ta norĭ hâ. Sadawa nhipese na, aiwi 're sipsaihuri u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, duré ta norĭ ma si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te 're aiwaibui wa'aba mono nherê, e niha hâ bété, asiwi wê'ô za'ra wa'aba ô di. Ta norĭ si, aima pire na 're Īhâimana za'ra wa'aba mono newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherê, duré te te ai'âma 're wasété za'ra wa'aba mono da, atob'rata wi te te 're aihâ za'ra wa'aba mono nherê, e asiwi 're wê'ô za'ra wa'aba mono âna bété. ²¹ Wa hâ âne, te aima 're Ī'manharĭ za'ra wa'aba mono da hâ, âté aré sada Īnhib'uware di. Ta norĭ si tinhimirosa'rata na sina 're siptete za'ra mono di, âne te te aima 're Īrob'manharĭ wasété za'ra wa'aba mono zéb da hâ. E âne da, 're Īhâimana mono bâ, wa hâ. Mare di.

Ta norĭ hâ marĭ wasu'u wê na, dama 're Īsiwasu'u za'ra mono zém na hâ te te siwi âma Īwabzu za'ra ô di, Wanhib'apito wasu'uwê na te dama 're Īromhuri wê mono zém na hâ. Tane nherê, wa hâ âne na aima Īsiwasu'u za'ra wa'aba 'wa'âhâ, âté tô Īnhimiza'rese'ô ne, wa aré aima 're Īhâimana za'ra wa'wa. ²² Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'ô na te te aima 're Īroti za'ra wa'aba mono norĭ hâ te sina aima 're wata za'ra wa'wa, ebreusi na 're Īhâimana za'ra mono na hâ, duré Īzarazéhé nhihudu 're Īhâimana za'ra mono na hâ, duré Abra'âhâ nhihudu 're Īhâimana za'ra mono na hâ. Tane, wa duré wa hâ ebreusi na 're Īhâimana, duré Īzarazéhé nhihudu, duré Abra'âhâ nhihudu, âne hâ aiwa tô wama za'ra hâ. ²³ Cristuhu ma romhuri'wa na, te duré ta norĭ hâ aima 're siwasu'u u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherê, wa wa hâ ta norĭ nhipai u, Cristuhu ma romhuri'wa na 're Īhâimana. (Âté Īnhimiza'rese ô na 're Īhâimana mono na, Ī'âma rosa'rata za'ra wa'aba da nherê, wa za tô âne na aima Īsiwasu'u za'ra wa'wa.) E marĭ wa, wa ta norĭ nhipai u Cristuhu ma romhuri wê 'wa na 're Īhâimana. Wa tô te tâma 're romhuri pese uptabi, ta norĭ nhipai u. Dazazéb 're, ma tô da te dasiwi 're Īzai u'âsi, ta norĭ 're Īhâimana za'ra mono zém nhipai u. Ma tô duré da te dasiwi 're Ī'ahâri u'âsi, powawê hânhorô na, senai'ô na rowasu'u'wa norĭ hâ da te dasiwi 're Īhâ za'ra mono zém nhipai u. Âne wa, wa tô aré 're Īdâ'â u'âsi, te Īsina 're romnhimimnhasi za'êtê mono wa. ²⁴ Īsiré zudezu norĭ hâ ma tô duré nimahâ na hâ te te siwi 're Īpré'é. Âne

hã nimahã bâtã na ma tô 5 na ĩzada tiromhãiba. Misi bâtã na, 39 na da te dasiwi 're ĩpré'é mono zé hã, zudezu norĩ hã te te sima 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina. ²⁵ Romanu norĩ hã ma tô duré te te siwi 're ĩpré'é, wedehu na. Āne hã nimahã bâtã na si'ubdatō oto, ĩzada ĩromhãimana waseté zé hã. Ētē na ma tô duré dasiwi ĩhã ni, da te dasiwi āma ĩwĩrĩ da. Duré, uba're hã ma tô ĩré ázē, ā 'rowi, ā sisasi hã sa'ētē wa. Āne, taha na si'ubdatō te ĩrobzépatazé hã duré. Āne hã uba're hã misi ā na ĩré sipo'o pese wamhã, bâtã na wa tô ā poré wa'wa ĩhãimana, bâtã bâre, mara bâre duré. ²⁶ Daro mono bâ 're ĩmorĩ ré hã, ĩma romnhimimnhasi uptabi nherē, wa tô ápré na te 're saprĩ, panho'ōmo na hã. Duré danhipsaihuri ahã di, bádãdi na hã, danhibrob zō dapãrĩ'wa norĩ hã. Ni'wam norĩ hã ĩsiré zudezu norĩ 're hãimana za'ra mono nherē, ma tô ĩzada 're hãimana waseté u'ási za'ra, zudezu'ō norĩ zama. 'Ri nho'ōmo mono bâ, ma tô duré da te dasima 're ĩ'ru za'ra, niha da te ĩma 're rob'manharĩ za'ra mono da. A'ubuni wi 're ĩmorĩ ré hã, ĩsina romnhimimnhasi na, wa tô duré 're ĩhãimana, ā poré na zama 're ĩmorĩ ré hã. Ni'wam norĩ hã tô sena Cristuhu zazei'wa 're hãimana za'ra mono newa, ma tô duré ĩzada 're hãimana za'ra, ta norĩ zama. Taha wa, ĩsina romnhimimnhasi uptabi nherē, wa tô 're ĩhãimana u'ási. ²⁷ Duré āma 're ĩhãimana mono zéb da hã, wa tô te ĩsima 're romhuri pese, ĩnhib'rata na. Bâtã ahã na ma tô duré ĩnhotō āna ĩ'āma 're awē. Mram na zama te robzépata ahã di, 'rubu na zama. ĩsai āna te 're ĩromhuri mono zém na hã, wa tô duré te 're robzépata. ĩ'uza āna 're ĩhãimana mono zém na zama, wa tô duré te 're robzépata. ²⁸ Tane nherē, taha si ō di, te 're ĩrobzépata mono zé hã. Awē sidápãsi, wa ĩpē'ē na te 're robzépata u'ási, daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ōtō mono norĩ āma, te āma 're rosa'rata u'ási za'ra mono wa. Ta norĩ āma 're ĩhãtã'ã za'ētē za'ra mono di duré. ²⁹ Ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hãimanazéb 're, sib'uware na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ āma hã, e niha wa za te āma 're rosa'rata za'ra. Ta norĩ āma hã wa za tô āma 're ĩpē'ézé za'ra. Duré ni'wam norĩ hã ĩsiré nhimi'manharĩ waseté zarina, tiwasété na 're si'marōpãrĩ za'ra mono 'ru te, wa za sada 're ĩhãimana za'ra, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ 'rata za'ra mono norĩ zada hã, ta norĩ hã po're āna 're hãimana za'ra mono wa.

³⁰ Áté niwapsi, wa za tô āne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, uburé marĩ na te 're ĩrobzépata mono zém na si, taha zarina, marĩ da hã, ĩsi'uihã na ĩnhib'uware na 're ĩhãimana mono zém na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. ³¹ Re ĩhãimana u'ási mono hã, Wanhib'apito Zezusihi mama hã, taha ma si ĩwaihu'u pese di, ĩzadawa nhipese āna aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã za. Taha āma si, wa za 're wawata u'ási za'ra, wa norĩ hã. ³² Uburé marĩ da, ĩsi'uihã na ĩnhib'uware na 're ĩhãimana mono zém na hã wa za aima āma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Damasitu na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩnhamra ré, apito Aretaha zapari da'madã'ã'wa hã ma tô damrami'wa norĩ ma ĩ'ru, 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra, 'ridawa nhitob za'ētē mono bâ, te te ĩzō rob'madã'ã za'ra mono da, te te siwi ĩsãmri wa, te te siwi ĩ'ári da. ³³ Tane nherē, ni'wam norĩ hã ma tô si'ōtō na siwi ĩ'āma si'ra, 'ri nho'ōmo 'wawi wa'ra zadazãrĩ hawi. Taha wa, wa tô rowē na dawi watobro rob u, da'wapéi'wa norĩ wi hã.

12

Paru hã, sōtō 'rowim ne, marĩ hã te te ĩ'ab'madã'ázé wasu'u

¹ Marĩ dai ō nherē, wa za duré āne na aima āma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimromhuri wē na hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're ĩhãimana mono na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'ō na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ hã te sina 're wata

za'ra, sōtō 'rowim ne, marī hā ta norī si te te 're sabu za'ra mono newa, danhotō 'rowi, da te 're īrosawērē za'ra mono ne. Tane nherē, wa tō durē īzama marī īwaihu'u'ō hā te 're azabu, īnhotō 'rowim ne, Wanhib'apito te te īma 're ī'awaihu'u mono zéb zarina si. ² Durēihā 'Re īhāimana u'āsi mono, mā tō īzaprō, hāiwa u, 're īsāmra mono zéb u hā. Wa hā Cristuhu zazei'wa. īnhotō 'rowim ne, hāiwa u īmorīzēm na hā 14 na ma tō ī'āma tiwahu oto. Āté īhāiba u'āsi na, wa tō wi. Āté īpē'ēzani na si. Wa hā īsiwaihu'u ō di. 'Re īhāimana u'āsi mono ma si, waihu'u pese di, āne hā. ³⁻⁴ Āne na hā 'rāwi āma īsiwaihu'u ō di tō, wa hā. Āté īpē'ēzani na si, wa wi, tō. Āté īhāiba wahuré. 'Re īhāimana u'āsi mono ma si, āne hā tāma waihu'u pese di. Āne si, wa tō wa hā īsiwaihu'u. Rowē uptabi u hā wa tō wi, tō. Tame rowasu'u iwē uptabi hā wa tō te awapari, īsi'uihā na. Rowasu'u wē uptabi wa, damreme na ī'uwaibaba da te dasima āma 're īrowasu'u za'ra mono zéb da hā, da te dasima āma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō di. ⁵ Āne na īma romhāimana wamhā, āté ībāre, wa aré aima īsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īwēsāmrizēm na hā. Tane nherē, taha na aima īsiwasu'u za'ra wa'aba ō di za. 'Isi'uihā na marī da, īnhib'uware na 're īhāimana mono zēm na si, wa za aima īsiwasu'u za'ra wa'wa, asiwi āma īwaihu'u za'ra wa'aba da hā. ⁶ Āne na īma īromhāimanazēm na aima īsiwasu'u za'ra wa'aba da, te īsina rosa'rata 'wa'āhā, e īnhimiza'rese'ō ne, wa aré aima īsiwasu'u za'ra wa'wa. Mare di. E marī wa. Tō sena, āne na aré aima īsiwasu'u za'ra wa'aba wa. Tane nherē, taha na aima īsiwasu'u za'ra wa'aba ō di za. īnhimirohmuri hā 're ī'madā'ā za'ra wa'aba mono zéb zarina si, durē īnhimiroti hā aipo're na 're īwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za īhāimanazēm na ī'āma 're īrosa'rata za'ra wa'aba mo, asima.

⁷ Danhotō 'rowi, da te 're īrosawērē za'ra mono ne, wa tō marī iwē uptabi hā te ab'madā'ā tō, īnhotō 'rowi te īrosawērē ne. Taha wa, danhipai u dama īpire newa, 'rāwi āma 're īsi'madā'ā zeī mono tō da, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā īma pisutu, īhāiba na te tō 're robzépata mono da, marī na, ro'wa hā te te 're dahāzu mono wa, da'āma 're 'wasi'ē za'ra mono wa, da'āma 're īsépu'u siroptub za'ra mono ne. Taha zarina, te tō Satanasi hā te te 're īpibui u'āsi, te āma 're īrobzépata u'āsi mono zéb da hā. Tane nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te tiwi 're īzawi mono ō di, āne na te te 're īpibu tō mono da hā. E marī wa. Dama īpire newa, 'rāwi te īsina 're rosa'rata tō mono da. ⁸ Taha wa, wa tō si'ubdatō Wanhib'apito wi hā īsima rowaptē, tō ōhō na te 're īrobzépata mono zēm na hā ta hā simisarē te te ī'āma sizāri da, te āma 're robzépata zahu tō mono da. ⁹ Tane nherē, āne si ma tō nasi īma waihu'u asa, te tiwi rowaptērē wamhā: “Te ai'āma sizāri ō di za. īnhimizawi pese zéb zarina si, te za 're aihāimana mo. Asi'uihā na marī da hā, asib'uware na 're aihāimana mono nherē, te za asiptete sina ī'āma 're aihāimana mo, īnhimipawaptobzéb zarina.” Āne si, ma tō nasi īma waihu'u na wa'rā asa, Wanhib'apito hā. Taha wa, īsi'uihā na marī da hā, īnhib'uware na 're īhāimana mono zēm na si, wa za tō īto sina aima īsiwasu'u za'ra wa'wa, taha wa'rāmi Cristuhu nhiptetézéb ré si, 're īhāimana u'āsi mono da. ¹⁰ 'Isi'uihā na marī da hā, īnhib'uware na 're īhāimana mono nherē, durē Cristuhu ma, te 're romhuri mono wa, da te ī'āma 're wasété za'ra mono nherē, durē īma ropire na 're īhāimana mono nherē, duré da te īma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, duré marī na te 're robzépata mono nherē, wa īto sina 're īhāimana u'āsi. E marī wa. 'Isi'uihā na marī da hā, īnhib'uware na 're īhāimana mono nherē, wa za taha wa'rāmi, īnhiptete sina 're īhāimana, Cristuhu nhimipawaptobzēm na si.

Corĭtu āma ĩsazei'wa norĭ āma, Paru hā ĩhātā'ā za'ra zé wasu'u

11 Cristuhu zadawa wasu'u'wa na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō wa, wa tō ĩnhimiromhuri wē na si aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, āne hā te ĩsima wē ō nherē. Atē ĩnhimiza'rese'ō ne, wa tō āne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, a norĭ wa'wa hā dama 're ĩwasu'u wē za'ra wa'aba mono ō 'ru te. 'Re ĩhāmana u'āsi mono te te 're ĩpawapto mono ō 'wa'āhā, aré marĭ dai ō di, 're ĩhāmana mono zé hā tō. Tane nherē, Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, senai'ō na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĭ ma, ĩwapu na tāma 're ĩhāmana za'ra mono ō di. 12 Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tō ĩnhimĭ'ē na marĭ dama ĩ'manharĭ waihu'u'ō hā aima 'manharĭ za'ra wa'wa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĭ nhimiromhuri na. Āne zarina, te za sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. 13 E tawamhā ai'upana wa'aba si, wa tō darob amoi āma ĩsazei'wa norĭ 're ĩhāmana za'ra mono norĭ hā te 're apawapto pese, ta norĭ si ĩma sawi pese za'ra wa. Mare di. E marĭ na, wa tō bété a norĭ wa'wa hā ai'mararé za'ra wa'wa, sena Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō zéb da hā. Atē asimarĭ aba zō, te 're aiwasutu za'ra wa'aba mono ō zém na si, wa tō ai'mararé za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hā. Ma'āpé, āne na ĩwasédé hā te aima 'manharĭ wasété za'ra wa'aba ze te bā, ĩma pari za'ra wa'aba.

14 Si'ubdatō āma, wa za oto āma atēme ĩmorĭ 'wa, te duré asabu na sahu za'ra wa'aba da. Tawamhā, āma atēme ĩmorĭ aba wamhā, asiwi ĩpawa'ābā aba da, te aiwi rowaptērē za'ra wa'aba ō di za, asimarĭ zō, āma atēme ĩmorĭ aba ō wa za. Taré Cristuhu wasu'uwē na te aipawapto za'ra wa'aba da si, wa za tō āma atēme ĩmorĭ 'wa. E damama norĭ ma, te za da'ra norĭ hā te te 're ubumroi pese za'ra, dasazé hā. Mare di. Damama norĭ si, te za te te 're rob'ubumroi pese za'ra, tĭ'ra sazéb da hā. Tane duré wa hā, aimama aba ne, aima 're ĩhāmana za'ra wa'aba mono wa, te 're aipawapto za'ra wa'aba mono da si, wa tō te ai'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa, ĩsima. Taha wa, asiwi ĩpawa'ābā aba ō di za. 15 Tawamhā, āma atēme ĩmorĭ za'ra wa'aba wamhā, ĩto sina, wa za uburé ĩnhimarĭ hā uprosi, te āma aipawapto za'ra wa'aba da, te āma ĩ'āri hā za. Taha da, wa za duré aima romhuri pese za'ra wa'wa, ĩwasutu uptabi nherē. Āne na hā ĩma asawi pese za'ra wa'aba nherē, e te za duré ĩzawi za'ra wa'aba zém na hā ĩwi asisawi za'ra wa'wa, aiwétési.

16 Asiwi ĩpawa'ābā za'ra wa'aba da, te aiwi ĩrowaptērē za'ra wa'aba ō na, ma tō asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa tō. Tane nherē, ma tō ni'wam norĭ hā rosa'rata na ĩ'āma upa za'ra, rob'uiprazé hā ĩzadawa nhipese na te aiwi ĩubumroi wa'aba na hā. E āne hā ĩ'uwaibaba. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di. 17 Wasisānawā norĭ hā, ĩzadawa para āma atēme si'aba'rēi wa'aba da, te āma ĩsatōrĭ za'ra hā e ma tō aima sadawa hapesē za'ra wa'wa, rob'uiprazém na. Mare di. Āne na hā aima sadawa nhipese za'ra wa'aba ō di, ta norĭ hā. 18 Titu hā bété. Ta hā wa tō duré āma atēme satōrĭ 'wa, āma atēme morĭ aba da. Wasisānawā hāiba amo hā wa tō duré āma ĩsiré satō. E Titu hā ma tō tawamhā aima sadawa hapesē 'wa, asimarĭ aba zō hā. Mare di. Tane duré, wa hā 're ĩhāmana mono zé hā. Aiwapsi wahāimanazé hā, rob'uiprazém na aiwi 're ĩwanhimisaihuri aba mono ō na hā.

19 E taré wa'āma 're rosa'rata wē za'ra wa'aba mono da, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Cristuhu zazei'wa oto 're wahāimana mono wa, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhāmana u'āsi mono nho'a. Wasisānawā norĭ, wama asawi pese za'ra wa'aba norĭ hā, wa te 're aipawapto za'ra wa'aba mono da si, wa tō uburé marĭ hā wa te 're ab'manharĭ, asiptete sina Cristuhu āma si 're anomro aba mono da oto.

20 Ai'āma 're ihātâ'â za'ra wa'aba mono sina, wa tô ai'āma te 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa, za āma atēme ĩmorī aba na dâ'āsina, duré 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, za te aiwēsāmri za'ra wa'aba ô na dâ'āsina. Āté a norī wa'wa hā te za duré asiwi ĩwē'ô za'ra wa'wa, za āma atēme ĩmorī za'ra wa'aba wamhā. Āté āhāna hā te 're asisada'ābâ u'āsi za'ra wa'aba mo 'rāwi. Āté te duré marī na 're asi'ruiwaparī za'ra wa'aba mo. Āté te duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mo. Āté asi'āma si te duré 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Āté te duré asi'āma 're ĩwasété za'ra wa'aba mo. Āté te asima 're ĩdabāsi wasété za'ra wa'aba mo. Āté dama aipire newa, te duré 'rāwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. Āté siwa'ru te duré 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Āne na 're aihāimana za'ra wa'aba mono ô'umhāsate, wa ai'āma 're ihātâ'â u'āsi za'ra wa'wa. 21 Āma atēme ĩwisi aba wamhā, āté ĩpē'ézé te, wa za aiwa'ô, ai'āma ĩpē'ézé uptabi za'ra wa'aba wa. Duréihā ai'ahā na ma tô aiwasédé hā 're ĩmanharī za'ra wa'aba mo aré. Ma tô duré asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo, pi'ô na, aibā na zama. Asiséb āna, ma tô marī ĩwasétére zô si asima 're asôpré wa'aba mo. Āne na aiwasédé hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono nherē, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ô wa, āté te za ĩwi tīrobzei'ô pese. Taha wa, āté ĩnhiséb di za, ĩnhib'apito ma hā, 'Re ihāimana u'āsi mono ma hā, ai'āma za'ra wa'aba hā.

13

Paru hā roti na te te ĩrāsutuzém na rowasu'u

1 Si'ubdatô āma, wa za oto ĩmorī na āma atēme sahu za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da. Duréihā Mozési hā ma tô āne na ĩbaihā na rob'ui'ééré, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti na hā: "Ni'wam norī da, 're dawasété za'ra mono wamhā, maparane dahāiba ma, te za 're siwasu'u za'ra, ta norī hā danho'a te te 're sadawa waptob za'ra mono da, tāma 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hā." Āne duréihā 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré hā. Tawamhā, wa hā āma atēme ĩmorī aba wamhā, taha zarina, wa za tô sena zarina, aiwasété za'ra wa'aba na hā aiwaihu'u za'ra wa'wa. 2 Maparane āma, atēme āma ĩmorī aba wamhā, wa tô aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa, aiwasédé 're ĩmanharī u'āsi za'ra wa'aba mono norī, za te ĩaihā za'ra wa'aba zém na hā. ĩnhimi'ui'ééré na, wa za oto āne na aima āma sahu za'ra wa'wa, asiti wa'aba ihāimana nherē. Āma atēme ĩmorī aba wamhā, ĩnhimi'ahârizé hā te aima ba'a za'ra wa'aba ô di za, aiwasédé 're ĩmanharī u'āsi za'ra wa'aba mono norī ma hā, duré ĩza'u si tiwasété zô 're ĩsipizari za'ra mono norī ma zama. 3 Sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, ma tô āne na asima ĩ'āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô wē di, ĩma hā. Āma atēme ĩmorī aba wamhā, Cristuhu zadawa para, wa za tô aihā za'ra wa'wa. Tawamhā, āté te za oto asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na hā. Cristu hā niha te te aima ĩrob'manharī za'ra wa'aba zéb da hā, e sib'ware di, asada za'ra wa'aba hā za. Mare di. Siptete uptabi di ta hā, te te ĩaihā za'ra wa'aba zéb da hā. 4 Cristu hā wedepo'o nnonhi'rāmi na, da te dasiwi sasômri wamhā, ihāiba hā sib'ware di. Tane nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono nhiptetezém na ma tô apâ hāiwa'udu, 're hāimana u'āsi mono da oto. Tane, wa tô duré wa norī hā wanhib'ware na 're wahāimana. Tane nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono nhiptetezém na, wa duré 're wahāimana, Cristuhu ne. Taha zarina, wa za niha aima rob'manharī za'ra wa'aba ni, wasi'uihā nai ô nherē.

⁵ Aipē'ē 're, te za a'â 'râwi asi'madâ'â za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĭ hâimanazéb zarina, tô sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô. Āne na asina tâma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhâ, Zezu Cristu, aipē'ē 're, 're ĩsâma aba mono na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. E âne hâ asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô di bété. Tane nherê, Cristu hâ aipē'ē 're, 're sâma aba mono ô wamhâ, asina tâma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono ô na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asi'uihâ na. ⁶ Wa hâ wa âma ĩsima aiwê za'ra wa'wa, âma atême ĩmorĭ aba wamhâ, asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĭ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, wa te wasina âma ĩ'uwaimramizém na hâ. ⁷ Wa duré 're wamreme u'âsi, ai'âma za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hâ te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, marĭ ĩwasétére hâ 're 'manharĭ za'ra wa'aba mono tô da. E ai'âma za'ra wa'aba, wa te 're ĩromhuri mono na, da te dasiwi 're wawêsâmri mono da, wa âne hâ ai'âma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Taré a norĭ wa'wa hâ ĩwê si oto 're 'manharĭ u'âsi za'ra wa'aba mono da si, wa ai'âma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hâ. ĩwê si tô 're 'manharĭ za'ra wa'aba mono wamhâ, wa te aihâ za'ra wa'aba ô di za. Āne wamhâ, âté si za âne na wa'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, asima: "Oro Paru norĭ hâ, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're hâimana zahuré mono za, te te wahâ za'ra ô di." Āté âne na te za wa'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane nherê, wama wê di tô, ĩwê si tô 're 'manharĭ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhâ. ⁸ Cristuhu wasu'uwê hâ tô sena uptabi hâ, ni'wa hâ te te dawĭ pari waihu'u ô di, dama siptete uptabi wa, ĩwasu'uwê hâ. Taha zarina si, wa za tô 're wahâimana, wa norĭ hâ, 'râwi wa te wasiwi 're wê'ô mono âna. ⁹ A norĭ wa'wa hâ tô sena Cristuhu âma asiptete sina 're anomro wê wa'aba mono wamhâ, wa za tô aima 're wato za'ra wa'wa. Āne wamhâ, Cristuhu zadawa para, wa te aihâ za'ra wa'aba ô di za. Wa te aihâ za'ra wa'aba ô wamhâ, âté ni'wam norĭ hâ te za wa'âma sima rosa'rata wasété za'ra, wawê'ô'wa norĭ hâ, aima wapahi za'ra wa'aba na hâ. Tane nherê, wê di tô wama hâ, tô sena Cristuhu âma si oto 're anomro wê wa'aba mono wamhâ. ¹⁰ Āne wa, wa asiti ĩnhamra aba ré, aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, za âma atême ĩwisi aba wa, asô'a te aima nharĭ za'ra wa'aba tô da, Wanhib'apito zadawa para te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. Ma tô ĩma pisutu tô, ĩsadawa para si te 're aipawapto wê za'ra wa'aba mono da. E tawamhâ ĩnhimipawaptobzéb zarina, âma 're anomro wê wa'aba mono zé hâ te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hâ ĩma pisutu. Mare di. Taré ĩsadawa para si, te 're aipawapto wê za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tô ĩma pisutu tô, Wanhib'apito hâ.

¹¹ ĩsisânawâ norĭ, ĩnhimi'ui'ééré na wa za oto aima âma 'râsutu za'ra wa'wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hâ te za oto ĩreme pese za'ra wa'wa. Te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hâ te za 're ĩwari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Rowê na si asiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za duré asina 're ĩrosa'rata wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Āne wamhâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ĩsimizawi pe hâ, te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa, dama rowê nhomri'wa hâ.

¹² Taha wa, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asô'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

Āme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ĩsi'ubumroi mono norĭ hâ te âma asawi za'ra wa'wa, uburé.

¹³⁻¹⁴ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hâ te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob

u'âsi za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ĩwě si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'âma tâma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, duré ĩpě'ězani hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, simisutu âma 're anomro wě wa'aba mono da, taha âma si.

Darasiza norĩ Darasiza norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé Ībahã wasu'uzé

ZeZusi hã hãwi u apã ĩmorĩzéb u hã, zudezu norĩ si ma tã ĩsimirowasu'u na te te 're saze za'ra. Ta norĩ si te uburé sihãiwata nhihãri ré 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩpisutuzéb zarina. ZeZusi hã hãwi u apã morĩ za'u si, ma tã ĩwasu'uwẽ hã datẽme ropé, zudezu'õ norĩ u hã, ĩsihãiwata nhihãri'õ norĩ u hã.

Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tã Paru hã zudezu'õ norĩ ma wasu'u za'ra, ĩsimiroti na te te ãma ĩ'uwaĩmrami õ na hã. Ta norĩ hã ma tã ãne hã dama roti za'ra: 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zama te za da te 're 'madã'ã pese za'ra, te te 're da'awẽsãmri mono da. Taha da, te za duré 're dasihãiwata nhihãri za'ra. ãne na roti hã Paru hã ma tã siwi wẽ'õ pese. ZeZusi hã wazada dã'ã wa, duré taha zarina wawasédé hã te te wama 're aparĩ mono wa, dasihãiwata nhihãrizé hã marĩ dai õ di. ZeZusihi wapru na si te za te te 're da'a'upsõ, dawasété wi. ãne wa, ma tã Paru hã tãma rob'ui'éré za'ra, Darasiza norĩ ma hã, aimawi hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da, ZeZusihi si te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, taha zarina si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ézani hã ĩpẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra mono da.

1-2 Wanhĩb'apito nhĩb'a'uwẽ norĩ, daza'rui mono bã Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, wa hã Paru, wa ãma asawi za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, ĩrata ĩsi'ubumro norĩ hã. ãne wa za ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Wa hã ZeZu Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa 're mo, ĩsadawa para. Ni'wam norĩ hã te te siwi ĩpisutu õ di, dazadawa para ĩsadawa wasu'u'wa na 're ĩhãimana mono da. Mare uptabi di. ZeZu Cristuhu si ma tã Wamama me si, sima ĩpisutu zahuré, ab're hawi ti'ra hãwi'utu'wai me.

³ Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhĩb'apito ZeZu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

⁴ Wanhĩb'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwẽzéb uwaibaba, ma tã ZeZu Cristu hã wazada sisõ, wazada dã'ã da, te te wa'awa'ãbã da, 're wanomro wasété mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wahã za'ra tã da, rob'rãsutuzéb ãma hã, duré dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ne, 're wanomro u'ãsi tã mono da. ⁵ Wamama hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono.

Aimawi rowasu'u hã Wanhĩb'apito wasu'uwẽ ne, aiwa 're 'maihãimana mono õ na rowasu'u

⁶ ãhãna wa ai'ãma ĩtob'uzu za'ra wa'wa. E marĩ wa. Tãma asawi uptabi za'ra wa'aba wa, ma tã Cristu hã asõ'reptu za'ra wa'wa. Taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã sima aĩpisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, ma tã aiwara sina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi 're aĩpizari za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na, aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwẽ me aiwam newa. ⁷ Aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uwẽ me, aiwa 're hãimana mono õ di. Mare uptabi di. E marĩ wa, wa tã

āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norī hā ma tō sima wē za'ra, Cristuhu wasu'uwē upana te te āma saprī za'ra da, aimawī rowasu'u u. Ta norī hā ma tō aimawī tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. ⁸ Wa norī hā wa tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, Zezu Cristuhu wasu'uwē na. Tane nherē, nimahā na Cristuhu wasu'uwē upana, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, te za 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're wa'awē'ō pese. Tane durē nimahā na hāiwa āma tāma ĩromhuri'wa norī hā ĩwasu'uwē upana, we te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhā, te za durē te te siwi 're awē'ō pese. ⁹ Āne hā wa tō aima waihu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa za durē aima āma sahu za'ra wa'wa, wa te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zēm na. Ni'wam norī hā wanhimirowasu'u zarina si, Zezu Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ō wamhā, te za 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te siwi 're awē'ō pese. ¹⁰ E ĩnhimiroti na ĩ'āma 're ĩdawata za'ra mono zēb zō, wa ĩsina 're ĩnhimipari. Mare di. 'Re ihāimana u'āsi mono si ĩ'āma 're ĩwata mono zēb zō si, wa ĩsina 're ĩnhimipari. Ti'ai āma ĩ'āma 're dawata za'ra mono da, rāwi ĩsi'uihā na te ĩsina 're rosa'rata mono 'wa'āhā, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, 're ihāimana mono ō di aré.

¹¹ ĩsisānawā norī, ma'āpé niha we ĩ'āma waihu'u za'ra wa'aba. Ti'ai āma 're ĩdahāimana za'ra mono norī nhimirowasu'u zarina ō di, Zezu Cristuhu wasu'uwē te dama 're ĩwasu'u mono hā. ¹² Ni'wa āne na hā te te āma 're ĩpo're pu'u mono ō di, ti'ai āma wasiré 're ĩwahāimana za'ra mono norī hā. Ni'wa hā te te durē ĩma 're rowasu'u mono ō di, te ĩwaihu'u pese zēb da hā. Mare di. Si'uihā na ma we hāiwa hawi ĩma siwaihu'u Zezu Cristu hā, ĩwasu'uwē na te ĩwaihu'u pese zēb da hā.

Paru hā Wanhīb'apito zadawa wasu'u'wa na te te ĩsāna'ratazēm na ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹³⁻¹⁴ Wa hā wasiré zudezu norī nhimizazezēb zarina 're ĩmorī ré, wa tō ĩsima wē upta, wasiré ĩwaprédu mono norī nhipai u, wahi'rata norī nhimiroti zarina si, 're ĩmorī da. Āne 're ĩmorī ré, 'Re ihāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē norī ma, ĩwasété na wa tō te 're arob'manharī aré, Wanhīb'apito zazei'wa norī ma hā. Wa tō te ĩsima 're awē, te 're uprosi mono da. Āne ma tō ĩwasu'u wasédé hā 're ĩwari za'ra wa'aba mo.

¹⁵⁻¹⁶ Tawamhā bādā ma tō oto ĩwa waptārā, 'Re ihāimana u'āsi mono ti'ra te te ĩma ĩwaihu'uzēm na, ĩra wasu'uwē na si, zudezu'ō norī ma, te 're wasu'u mono da. Taha da, ĩpoto ō ré, ma tō sima ĩpisutu siro, 'Re ihāimana u'āsi mono hā. Taha wa, tāma ĩzawi uptabi wa, ma tō oto ĩzō hā, tāma ĩromhuri'wa na oto 're ihāimana mono da.

Tawamhā e 'wa hā wa tō sadawa pibu, āne zarina te dama 're ĩsadawa wasu'u mono da hā. Mare di. Ni'wa hā āne na te sadawa pibui ō uptabi di. ¹⁷ Durē Zeruzarē u, a'ā ĩmorī ō di, Cristu hā tizadawa wasu'u'wa da, ĩwana te te sima ĩpisutu za'ra norī u, te sabu za'ra da. Mare di. Daza'rui amoi u si, wa tō a'ā mo, Arabiza u. Tame ĩnhamra pari, wa tō apā mo, Damasitu na 'ri nho'ōmo nhisi u. ¹⁸ Si'ubdatō ma tō oto ĩ'āma tiwahu, Wanhīb'apito āma te ĩsasōmrizēm na hā. Tawamhā Zeruzarē u wa tō oto mo, Pedru hā te hāiba pibu da. Tame ma tō romhuri hā maparane ĩ'āma ai'utō, ĩ'rata ĩnhamra ré. ¹⁹ Pedruhu siré norī hā aiħni te sōpētē za'ra ō di, Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī hā. Ti'aduhu si, wa tō sōpētē. Wanhīb'apito sisémemhā ta hā.

²⁰ Tō sena, wa rob'ui'ére na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ihāimana u'āsi mono nho'a.

²¹ Tawamhã Zeruzarê hawi wa tô oto watobro, daza'rui u ïmorĩ da, Siriza u, duré Sirisiza u. ²² Zahadu te te siwi ïhâiba pibu za'ra ô di, Zezusihi zazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma siré 're ïsi'rá'ôto mono norĩ hã. ²³ Taré ma tô ïwasu'u wê si te te 're wapari za'ra, ta norĩ hã. Âne ïwasu'u wê hã: "Paru hã ma tô te te wa'âma 're arowasété aré, Wanhib'apito âma, wa te 're sasômri tô za'ra mono da. Tane nherê, Zezu Cristuhu wasu'u wê na te oto te te 're da'apawapto, Wanhib'apito âma da te 're sasômri za'ra mono da." Âne na si ma tô ïwasu'u wê hã te te 're ropé. ²⁴ Taha wa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si, te 're wata u'âsi za'ra, te te ïnho'reptui wê te.

2

Ti'adu norĩ u, Paru norĩ ïshutuzé wasu'u

¹ Tawamhã 14 na ï'âma wahu pari, wa tô apâ mo, Zeruzarê u. Tamomo ïmorĩ wamhã, Banabé hã te ïsiré mo. Titu hã wa duré ïsiré saprô. ² 'Re ïhâimana u'âsi mono hã za apâ ïmorizém na, te te ïma waihu'u sirômo wa, wa tô apâ mo. Tawamhã 'ri nho'ômo u wasihutu wamhã, aibâ dama ïpire na 're ïhâimana za'ra mono norĩ me, wa tô wahâiba pisutu wasi'rá'ôto ni. Taha wa, wa tô ta norĩ ma ïsiwaihu'u, zudezu'ô norĩ ma, Wanhib'apito wasu'u wê hã te tâma 're ïwaihu'u za'ra mono zém na. Te te âma ïzaze za'ra zô, wa tô ïnhimiromhurizém na tâma ïsiwasu'u za'ra, te te âma ïzaze za'ra ô wa, taré 're ïhâimana mono tô da, ïnhimiromhurizé hã. ³ Tawamhã ma tô ta norĩ hã âma ïzaze za'ra, zudezu'ô norĩ ma, te tâma 're ïrowasu'u za'ra mono zém na. Taha wa, te te siwi pisutu za'ra ô di, Titu hã ïsiré 're ïmorĩ hã, sizudezu da. Titu hã deredu na ïpodo, zudezu'ô. Tane nherê, te te siwi pisutu ô di, sihâiwata nhizâri ré 're morĩ da, tawapsi sizudezu da. Mare di. ⁴ Ni'wam norĩ si, zudezu norĩ hã ma tô ï'upana sima wê za'ra, Titu hã sihâiwata nhizâri ré 're morĩ da. Ta norĩ hã wasiré Wanhib'apito zazei'wa 're nomro mono newa, ma tô hâimana nhipese sina wasiré 're si'rá'ôto, wapsâi'a ne wahâimanazé ma, te te 're ropibu za'ra mono da, rowê na 're ïwahâimana za'ra mono zéb zô, Cristu Zezusihi âma. Ta norĩ hã zudezu norĩ hã, ma tô sima wawê za'ra, ïsine 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, wa te 're rob'manharĩ u'âsi za'ra mono da, taha zarina wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da newa. ⁵ Tane nherê, ta norĩ nhimirosa'rata na, wa te âma saze za'ra ô di. Mare uptabi di. Wa tô wasima wê za'ra ni, Zezu Cristuhu wasu'u wê uptabi si, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ta norĩ nhimirosa'rata na hã wa te âma saze za'ra ô di.

⁶ Dama ïpire za'ra norĩ ma, ïnhimiromhurizém na tâma ïsiwaihu'u za'ra parimhã, marĩ asa te te ïma waihu'u za'ra ô di, ïsadowa nhipai u, zudezu'ô norĩ ma te tâma 're ïrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ hã pire na dama 're hâimana za'ra mono nherê, ïpire na te 're rosa'rata mono ô di, wa hã. E marĩ wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dapire na te te da'âma 're rosa'rata mono ô wa. Tâma taré hã. ⁷ Âne si ma tô aibâ norĩ hã siwi ïwaihu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono tô sena te te ïpisutu na, zudezu'ô norĩ ma, Wanhib'apito wasu'u wê hã te tâma 're wasu'u za'ra mono da, Pedru hã te te ïpisutu ne, tisiré zudezu norĩ ma, te te 're rowasu'u mono da. ⁸ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô Pedru hã te te 're pawapto tiwaihu'u pese na, tisiré zudezu norĩ ma, Cristu hã te te tâma 're ïwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te satôri wa. Tane duré wa hã tiwaihu'u pese na ma tô te te 're ïpawapto, zudezu'ô norĩ ma, Cristu te tâma 're ïwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te ïzatôri

wa, wa hã. ⁹ Taha wa, ma tã oto Ti'adu norĩ hã ĩĩãma waihu'u za'ra, tãma ĩzawi pese wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima ĩpisutuzém na hã. Ó norĩ hã ĩsimiroti pire na ma tã Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra, Ti'adu hã, Pedru hã, duré Zuwã. Tawamhã ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutuzém na te te ĩĩãma waihu'u za'ra wa, ma tã tinhib'rata na siwi wazawi za'ra, Banabéhé me. Wama wẽ za'ra di, wa norĩ hã zudezu'õ norĩ u si 're waneb da, Cristuhu wasu'uwẽ na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da. Duré wama wẽ za'ra di, Ti'adu norĩ si, tisiré zudezu norĩ u si 're nomro mono da, Pedru norĩ me. ãne na wa tã wanhimirosa'rata na wasisaze za'ra ni. ¹⁰ ãne si ma tã wama waihu'u za'ra, Ti'adu norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ĩsimarĩ'õ norĩ hã wanhimarĩ na wa te 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da, 're wapo're simrami za'ra mono ãna. ãne zõ, wa ĩsima te 're rosa'rata u'ãsi, ĩwẽ na si te 're da'apawapto mono da.

Paru hã Pedruhu ma te te ĩrowaihu'uzé

¹¹⁻¹² Tawamhã Ātizotiza ãma ĩnhamra ré, ma tã wi Pedru hã, ĩzarina. Tawamhã zudezu'õ norĩ ãma tinhimirosa'rata na te te upai wa, wa tã danho'a tãma rowaihu'u. ãne tinhimirosa'rata na te te ĩ'upazé hã. Ātizotiza u wisi wamhã, ma tã aré zudezu'õ norĩ me 're sa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ me hã. Tawamhã ĩsarina si ma duré aibã norĩ hã aihutu, Ti'aduhu hawimhã. Ta norĩ hã ma tã te te sima 're wẽ za'ra, Wanhib'apito zazei'wa norĩ zudezu'õ hã, sihãiwata nhĩhãri ré si 're nomro mono da, tawapsi sizudezu za'ra da. Tawamhã zudezu'õ norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahãimana za'ra mono nherẽ, ma tã Pedru hã tiwi sisawi za'ra, oto dasiré 're sa tã mono da. E marĩ wa. Zudezu'õ norĩ siré 're sai u'ãsi mono wa, te te siwi wẽ'õ za'ra õ'umhhasite, we ĩsihutu norĩ hã. ¹³ Tawamhã Pedruhu ne dazadamnhasi te, te oto ĩsiré zudezu norĩ hã tiwi sisawi za'ra, zudezu'õ norĩ wi, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahãimana za'ra mono nherẽ. Banabéhé zama ma tã dazadamnhasi te, tiwi sisawi za'ra. ¹⁴ ãne na ma tã Pedru norĩ hã tinhimirosa'rata na upa za'ra, zudezu'õ norĩ ãma. Tã sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si oto dama 're hãimana za'ra mono õ di, Pedru norĩ hã. ãne wa tã ãma waihu'u za'ra. Taha wa, wa tã Pedruhu ma tinha, uburé Wanhib'apito zazei'wa norĩ nho'a, ãne: "A hã zudezu nherẽ, ma tã zudezu'õ norĩ siré 're asai mo aré, a hã zudezu'õ 're aihãimana mono newa. E niha ma tã bété oto tiwi asisawi za'ra, zudezu'õ norĩ wi, a'ã sizudezu za'ra da, ĩsazei'wa norĩ hã." ãne wa tã tãma tinha.

¹⁵ Wa norĩ hã zudezu na wa tã wapoto ni. Zudezu'õ na wapoto õ di, siwa'ru 're ĩnomro mono norĩ ne. ¹⁶ Wa norĩ hã wa tã oto marĩ hã waihu'u ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩda'awêsãmri mono zém na hã. Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zéb zarina, te oto te te 're da'awêsãmri. Taha zarina, dawasété 'ru te, te te dahã za'ra õ di za, rob'rãsutuzéb ãma hã. ĩsimiroti na Mozési te te ĩrob'ui'ére 'rata zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're apari mono õ di za, dawasédé hã. ãne na wa tã oto waihu'u ni, wa norĩ hã. ¹⁷ Taha wa, Cristu Zezusi hã wa tã wasina umnhasi za'ra ni, taha zarina si wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã tã mono da, tawapsi te te 're wa'awêsãmri mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ĩsimiroti na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherẽ, taha zarina te te dama 're awaihu'u mono õ di za, dawasédé te te da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ na. Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére

zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ mono zém na wa te 're 'madâ'â mono õ di oto, taha zarina wawasédé há te te wa'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, te te 're wa'awêsâmri mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Wa norĩ há Cristu, Danho'reptui'wa na wa tó wasina saze ni, taha zarina si wawasédé há te te wa'âma 're ab'madâ'â tó mono da, tawapsi te te 're wawêsâmri mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina wa te 're ĩrob'manharĩ mono zém na, wa te 're 'madâ'â mono õ di oto, taha zarina, te te wanho'reptu dai õ wa. Áne wa, ma tó ni'wam norĩ há wama nharĩ za'ra, zudezu norĩ há, wanhimirosa'rata na wa te âma upa newa, aimawi na. E niha tawamhá. Cristu te te wama ĩwaihu'uzéb zarina, wanhimirosa'rata na wa te âma upai 'wa'âhã, te aré Cristu há wanhowa âma upa na'rata, te te wama ĩwaihu'uzém na há. E tó sena, ma tó Cristu há wanhowa âma upa na'rata. Mare di. Te te âma upai waihu'u õ di. Robaba uptabi di. ¹⁸ Wa há wa oto te dama 're awaihu'u u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nheré, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te 're ĩda'anho'reptui mono õ na. Tawamhá nimahã na ĩnhimirosa'rata na te saprĩ wamhá, wa za tó tãma âma upa. Tawapsi ĩwew'õre di za. ¹⁹⁻²⁰ Áne te aré ĩnhimirosa'rata 'rada há ĩma 're hâimana: 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina te 're rob'manharĩ mono wamhá, taha zarina si ĩwasédé há te te ĩ'âma 're 'madâ'â mono õ di za. Tawapsi te za oto te te 're ĩwêsâmri. Taha zarina ĩwasété 'ru te, rob'rãsutuzéb âma te te ĩ'azãri õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Áhãna ĩnhimirosa'rata 'rada há te oto ĩza'u 're simi'wara. Ta há wa tó oto rême pese ĩsipara, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩma ĩwaihu'uzéb uwaibaba si 're ĩmorĩ da. Zezu Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na dá'â wa, ĩsiré ĩdã'â ne, ĩsi'uihã na te ĩsima 're ĩrosa'rata mono zém na 're ĩhâimana mono õ di oto, Cristuhu si oto ĩp'ê're, 're hâimana mono wa, 're ĩwada'uri wé mono 'wa da há. Cristu há, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. Ta há te te 're ĩzawi pese mono wa, ma tó ĩzada sisõ, ĩzada dá'â da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra umnhasi sina, wa oto 're ĩhâimana. ²¹ Wa há te ĩsiwi 're wew'õ mono õ di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩzawi pese mono zé há, Cristu te te ĩwa'âbãzém na dazada ĩdã'ázém na há. Taha wa, ĩsi'uihã na ĩsisõ'reptu dai õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina te 're ĩrob'manharĩ mono zém na, te 're ab'madâ'â mono õ di oto, taha zarina, ĩwasédé há te te ĩ'âma 're ab'madâ'â tó mono da, te te 're ĩwêsâmri mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono há. Dasi'uihã na dasisõ'reptu dai õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nheré, taha zarina te te dama 're apari mono õ di dawasédé há, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé há. Áne 'wa'âhã, aré marĩ dai õ di, Zezu Cristu dazada ĩdã'ázé há. Taha wa, te oto ĩsiwi 're wew'õ mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩzawi pese mono zé há, Cristu te te ĩwa'âbãzém na, dazada ĩdã'ázém na há. Mare uptabi di. Áne Pedruhu ma, te ĩrowaihu'uzé há.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awêsâmri mono zém na rowasu'u

¹ Darasiza nhihudu norĩ, e niha te rosa'rata waihu'u âna 're anomro aba mo. Zezu Cristu há wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdã'ázém na, wa tó te aima âma 're rowasu'u pese za'ra wa'wa aré. E 'wa há ma tó aiwi udã za'ra wa'wa, taré waihu'u zawã za'ra wa'aba da. ² Ma'ãpé we ĩma waihu'u za'ra wa'aba. E marĩ wa, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono há Tipê'ezani há we aima sômri za'ra wa'wa, aipê'ê're. E ĩsimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, 're

Īrob'manharī za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō we Tipē'ēzani hā aima sōmri za'ra wa'wa. Mare di. E Zezu Cristuhu wasu'uwē hā aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, tō sena ĩwasu'uwē na asina 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma tō we aima sōmri za'ra wa'wa. Taha wa, ma tō we Tipē'ēzani hā aima sōmri za'ra wa'wa tō, aipē'ē 're, 're sāmra za'ra wa'aba mono da oto. ³ E niha bété rosa'rata waihu'u āna, te oto 're anomro aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, Tipē'ēzani te te aima ĩsōmri za'ra wa'aba zarina, ma tō aihāimanazép tém na āma ĩsāna'rata za'ra wa'wa, ĩwē na. E niha te bété oto 'rāwi 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo asi'uihā na, asina uwaimrami za'ra wa'aba da newa, asisō'reptu za'ra wa'aba zé hā. ⁴⁻⁵ E taré ma tō ĩwē hā asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, marī hā āma waihu'u za'ra wa'aba āna. 'Re ĩhāimana u'āsi mono si, ma tō we Tipē'ēzani hā aipē'ē 're aima sōmri za'ra wa'wa. Ma tō duré marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te te aima 're 'manharī wē za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. E marī wa. E ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina 're rob'manharī za'ra wa'aba mono wa. Mare di. Taha zarina ĩ di. Zezu Cristuhu wasu'uwē hā aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, Cristu Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, ma tō we Tipē'ēzani hā aima sōmri za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha zarina si, ma tō duré marī dama ĩ'manharī waihu'u'ō hā te te aima 're 'manharī wē za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na.

⁶ Tane Abra'ā hā. Ta hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sina 're umnhasi pese, te te tāma ĩropisutuzé za te te tāma āma ĩ'uwaimrami na hā. Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō te te 're wēsāmri, Abra'ā hā. Duréihā āne Abra'āhā wasu'u na ma tō rob'ui'ére ĩbaihā na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā. ⁷ Tawamhā Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhā, simisutu Abra'āhā nhihudu na, te za oto te te 're da'anhisi, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne hā wa tō aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da asina. ⁸ Zahadu romhā uptabi nherē, ma tō zudezu'ō norī āma sima roti, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Āne ĩsimiroti hā: Zudezu'ō norī hā, Cristu Danho'reptui'wa na te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhā, ta norī ma zama te za duré tāma 're ĩrowé za'ra mono zéb da hā te te tāma 're apisutu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ĩwasédé hā te te oto āma 're ĩ'ab'madā'ā mono ō zéb zarina, te za te te 're awēsāmri. Taha zarina dawasété 'ru te, te te ahā za'ra ō di za, rob'rāsutuzéb āma hā. Āne ĩsimiroti hā zudezu'ō norī āma hā. Taha wa, ma tō āne Abra'āhā ma waihu'u siro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā: "Aima te ĩropisutuzém na asina ĩzazei pese zéb zarina, wa za dama 're ĩrowé za'ra mono zéb da hā te dama 're apisutu, daro mono bâ." Āne ma tō ĩwasu'uwē na romhā ré āma po're pu'u siro. ⁹ Abra'ā hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te sina 're sazei pese, te te tāma ĩropisutuzém na. Taha wa, rowé te te tāma ĩpisutuzéb zarina, ma tō rowé uptabi na 're hāimana. Tane duré Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're saze za'ra mono wamhā, Abra'āhā ma te te ĩpisutu ne, te za dama 're ĩrowé za'ra mono zéb da hā te te dama 're apisutu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

¹⁰ Tane nherē, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina, da te 're ĩrob'manharī za'ra mono zém na 're danhopré mono wamhā, taha zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're da'anho'reptui mono da newa, e niha te za tawamhā dama 're romhāimana za'ra. Ōne haré, ĩsimiroti mono bâ da te dasina tāma āma 're uwaimrami za'ra mono ō wa, te za tō te te siwi 're da'awé'ō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Duréihā ma tō āne na rob'ui'ére ni:

"'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti mono bâ, taha na rob'ui'ére hā te ĩbaihā na dama 're hāimana, da te dasina tāma āma 're uwaimrami za'ra mono

da. Āne zarina, Īsimiroti mono bâ, da te dasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ô wamhâ, te za te te siwi 're da'awê'ô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ."

Āne ma tô âhâ wasu'u na rob'ui'ééré, ĩsadawa wasu'u'wa hâ. ¹¹ E âne te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ: "Īnhimiroti na rob'ui'ééré 'rata zarina, 're ĩrob'manharī za'ra wa'aba mono zéb zarina, te ai'âma 're ab'madâ'â aba mono ô di za oto, aiwaseté 'wa hâ. Wa za oto te 're ai'awêsâmri 'wa. Taha zarina, aiwaseté 'ru te, te aihâ za'ra wa'aba ô di za." E âne te za te te dama 're awaihu'u. Mare di. Duréihâ ma tô âne na rob'ui'ééré ni:

"Re ĩhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, dawasédé hâ te te da'âma 're ab'madâ'â mono ô di za. Āne wamhâ, te za rowé uptabi na 're dahâimana u'âsi za'ra."

Āne na da te âma rob'ui'ééré wa, wa tô waihu'u za'ra ni tô. ¹² Duréihâ ma tô duré âne na rob'ui'ééré ni:

"Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, da te dasina tâma âma 're uwaimrami u'âsi za'ra mono wamhâ, rowé uptabi na te za 're dahâimana u'âsi za'ra."

Āne ĩwasu'u na rob'ui'ééré hâ. Tane nherē, Cristuhu wasu'u zô, te zahadu 're rob'é'é, Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, dama 're ĩrowē za'ra mono zéb da hâ.

¹³ Wa norī hâ wa te dame wasina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ô di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ. Taha wa, te aré siwi wa'awê'ô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Tawapsi wawasété 'ru te, te aré wahâ za'ra. Tane nherē, te te 're wahâ za'ra mono tô da, ma tô Cristu hâ wē nherē, wazada sisô, wa'upana 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te azâri da. Taha na ma tô wa'awa'â, Cristu hâ. Duréihâ ma tô âne na âma rob'ui'ééré ni:

"Ni'wa hâ wasété uptabi wa, te za dasiwi wīrī ni. Taha pari, wede na te za dasiwi sasômri ni, da te âma waihu'u za'ra da, wasété uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwē ô na."

Āne ĩwasu'u na rob'ui'ééré hâ. Tawamhâ âma ĩrob'ui'éérézéb zarina, Cristu hâ wē nherē, wedepo'o nhonhi'râmi na sa'o ré, ma tô siwi wē'ô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Wa'upana ma tô azâ, wasété ô nherē. ¹⁴ Āne ma tô Cristu Zezu hâ wa'awa'âbâ pa. E marī da. Simisutu ĩsib'a'uwē oto 're wanomro mono wa, zudezu'ô norī ma zama, ĩwē na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma âma 're a'uwaimrami mono da, Abra'âhâ ma te te ĩropisutuzéb zarina, duré wahâiba mono bâ wapē'ê 're, Tipē'êzani hâ te te wama 're anhomri mono da, te te wama ĩropisutu za'ra zéb zarina, Zezu Cristu hâ Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u, Abra'âhâ ma ĩwē na te te tâma ĩropisutuzém na rowasu'u me

¹⁵ ĩsīsānawā norī, âne wa za oto aima âma romnhimír'é za'ra wa'wa, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na. Áté ni'wam norī hâ te za marī ĩwē na sima roti zahuré. Tawamhâ tô sena za te te sima âma ĩ'uwaimrami zahuré pibu ma, te za danho'a rob'ui'ééré zahuré tinhisi na, da te âma waihu'u zahuré da. Taha parimhâ, te te sima âma uwaimrami zahuré tô da, ni'wa hâ te te tiwi ĩsizâri zahuré da hâ, mare di. Duré, ni'wa hâ tinhimiroti na te te âma 'rânhipa zahuré ô di za. Ma tô âma sisaze pari zahuré. ¹⁶ Tane Abra'âhâ ma, ĩsipai u ĩsihudu na zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩropisutuzé hâ. Āhâ wasu'u na, da te âma rob'ui'ééré wamhâ, ĩsihudu norī hâ da te wasu'u za'ra ô di. ĩsihudu norī hâ da te wasu'u za'ra 'wa'âhâ, te aré ĩsihudu ahâ na wasu'u ni. ĩsihudu misi, te wasu'u. Ta hâ Cristu. ¹⁷ Wa za oto aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, te aima

âma ĩsimiré'é aba zém na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Abra'âhã ma ĩwê na ropisutu. Tô sena te te tâma âma uwaimrami da, ma tô tâma siwasu'u. Taha pari, te te tâma ĩropisutuzém na hã ma tô da'âma tiwahub ahã uptabi, 430 na. Tawamhã ma tô tinhimiroti mono bâ dama waihu'u 'rata. E taha wa, ĩwê na te te dama âma uwaimrami ô di za, Abra'âhã ma, te te ĩropisutuzém na hã. E taha wa, te za tinhimirotipisutu na âma saprĩ, te te dama âma uwaimrami tô da. Mare di. Te za tô te te dama âma 're a'uwaimrami u'âsi, Abra'âhã ma, te te ĩropisutuzéb zarina. ¹⁸ Abra'âhã ma, ĩwê na te te tâma ropisutu wa, taha zarina ma tô âma tâma uwaimra. Tane ĩwê na te te dama ropisutu wa, taha zarina si, te za tô te te âma dama 're a'uwaimrami, sô 're simipari mono âna, marĩ na ĩsimiroti hã a'â da te dasina tâma âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zô.

¹⁹ Abra'â hã 're hâimana mono ré, ma tô ĩwê na tâma ropisutu siro 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsipai u ĩshihu ma, te te tâma âma 're a'uwaimrami mono da. Abra'âhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Dawasété na 're danomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawasété na 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da. Taha da, ma tô tinhimiroti hã dama waihu'u. Abra'âhã nhĩhudu, ti'ai u we ĩmorĩzéb u si, te za pire na 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, zudezu norĩ te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u mono da, ma tô tinhimiroti na rob'ui'ére hã hãiwa âma tâma ĩromhuri'wa norĩ ma tisô, aibã ma te te siwi sômri da, ĩsipai u. ²⁰ Ni'wa hã ti'ai âma si'uihã na tinhimiroti hã te te dama waihu'u wamhã, ni'wa hã ĩsãna'remhã hâimana ô di, ĩsimiroti hã te te dama ĩwaihu'u da hã. Tane 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Si'uihã na ma tô Abra'âhã ma waihu'u, ĩwê na za te te tâma âma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te âma ĩrob'ui'érézê wasu'u

²¹ Abra'âhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E taha wa, te te dama âma uwaimrami ô di za ĩwê na, Abra'âhã ma, aré te te ĩropisutuzéb zarina. Mare di. Te za tô te te dama âma 're a'uwaimrami u'âsi. Uburé marĩ hã ĩsimiroti zarina, da te dasina tâma âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã, dama waihu'u za'ra 'wa'âhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te aré te te dama 're apisutu, rowê uptabi na 're dahâimana za'ra mono da. ²² Tane nherê, daro mono bâ te dawasété na 're danomro. Dasi'uihã na dawasété wi 're dasipizari waihu'u za'ra mono ô di tô. Âne, da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã âma rob'ui'ére. E marĩ da. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, tawapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwê hã te te dama âma 're uwaimrami mono da, te te dama ĩropisutuzéb zarina.

²³ Bãdã ĩwa waptã'ã ô ré, Zezu Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô ré hã, âne aré dahâimanazé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norĩ hã tinhimiroti 'rata na te te 're a'uwati, Cristuhu wasu'uwê hã sô'awi te te wama waihu'u za'ra ô ré hã, Cristu Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb da hã oto. ²⁴ 'Re daprédub za'ra mono ô ré, da'madã'ã'wa hã te te dama 're ĩroti mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na te te 're wa'a'uwati aré, Cristu hã datême wei morĩ ô ré. Ta hã te we oto datême mo, te te dawa'âbã da, Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'âma 're ab'madã'ã tô mono da oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, taha zarina te te 're wa'awêsãmri mono da oto.

²⁵⁻²⁶ Ma tô oto bãdã hã ĩwa waptãrã, Cristu hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na

rob'ui'ééré zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã, pire na wama 're hãimana za'ra mono õ di oto, Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré hã. E marĩ wa. A norĩ wa'wa hã ma tũ Cristu Zezusi hã Danho'reptui'wa na asina 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto simisutu 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, 're anomro aba mo, aihĩni. ²⁷Ma tũ duré ã dawabzuri hã ĩ'manharĩ za'ra wa'wa, Cristu 're ĩmorizém na si oto ãma 're anomro wé wa'aba mono da, simisutu Cristuhu nhĩb'a'uwé 're anomro aba mono wa. ²⁸⁻²⁹Taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're da'aba'a waihu'u mono õ di, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, ĩwada'uri zarina si, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ hã, duré wada'uri ãna si'uihã na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã, aibã norĩ hã, duré pi'õ norĩ hã. Simisutu Cristu Zezusihi nhĩb'a'uwé si, te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto Abra'ãhã nhĩhudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ãhã wa, ĩwé na si, Abra'ãhã ma te te ĩropisutuzéb zarina, te za ĩwé na si te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

4

¹⁻² ãne wa za duré marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa, romnhimire'é na ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Áté ai'uté mama tũ hã te 're 'maiãhãimana, 'watébrémi hã. Prédu wapsi, ĩte hã za, ĩmama hã dá'ã õ ré, tinhibrom na te te tãma ãma ĩropisutuzé hã. Tane nheré, uburé timama nhĩbrob ré, za 're hãimana mono nheré, prédu õ ré te za danhimarĩ ãna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ne, 're hãimana. Te za a'ã da te dasiwi 're 'madã'ã, hãimana wé na 're hãimana mono zõ. ĩmama nhĩbro hã te za duré da te tãma 're 'madã'ã pese, 'watébrémi ma. ãne te za a'ã ĩ'ra hã 're hãimana, ãma ĩwahubzé hã bãdã hã ĩwa waptã'ã õ ré, ĩmama tinhibrom na te te tãma ĩropisutuzé hã. ³Tane wa norĩ hã, ai'uté ne, roti tũ sena wama ĩwaihu'u pese za'ra õ zarina, wa tũ aré 're wahãimana za'ra, roti da te wama 're ĩwaihu'u 'rata za'ra mono zéb zarina. ⁴Tawamhã bãdã hã ma tũ ĩwa waptãrã oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ti'ra ãma te te ĩrotizéb zarina, ti'ai u we te te ĩsatõrĩ da hã. We te te satõrĩ wamhã, ma tũ pi'õi ma ĩ'ra hã podo oto, zudezu na. Zudezu na poto wa, pire na ma tũ tãma 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã, Mozésihi ma te te 're ĩwaihu'u mono hã. ⁵E marĩ da, ma tũ ti'ra hã we satõ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rata zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono na 're ĩwanhopré za'ra mono norĩ hã te te wa'awa'ãbã da, ma tũ we satõ, wa'ãma 're 'ra za'ra mono da oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

⁶Tawamhã ĩ'ra oto 're ĩwanomro mono na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tũ we ti'ra pé'ézani hã te te wama 're anhomri, wap'é mono bã wama 're hãimana za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wamama na, wa te 're sisi za'ra mono da oto. ⁷Taha wa, robzei'õ na danhimiwada'uri zarina si, dapawa'ãbã ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra si, te oto 're anomro aba mo. ãne wa, uburé marĩ wé na ti'ra norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, te za tũ te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

⁸Zudezu'õ norĩ, aima sa'rese za'ra wa'aba õ di aré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, ma tũ ĩ'upana aimawi nhimiwada'uri na 're aihãimana za'ra wa'aba mo danhimiwada'uri zarina si, pawa'ãbã ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ne, robzei'õ na. ⁹'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tũ oto Aimama na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowé za'ra wa'aba mono di oto. Taha nhĩpai u, ti'ra na te te oto sina ai'awaihu'u aba wa, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di. ãne wamhã, e niha te za bété apã aipizari za'ra

wa'wa, asimizazezéb 'rata u, taha zarina asina uwaimrami za'ra wa'aba ò nherē, asó'reptu za'ra wa'aba zé hā, duré taha zarina rowē si aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ò nherē. E niha te za bété asima iwē za'ra wa'wa, danhimiwada'uri zarina si pawa'âbâ âna 're ihâimana za'ra mono norī ne, apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, robzei'ò na. ¹⁰ Bâdâ Ìpire hā marī 'manharizéb da hā, te oto zudezu norī zarina 're ì'madâ'â za'ra wa'aba mo, a'amo zama, wahub zama. ¹¹ Âne wa, wa ai'âma 're ihâtâ'â za'ra wa'wa. E marī wa. Wanhîb'apito wasu'u'uwē na 're ïsiwasutu wē mono nherē, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hā, e taré te za 're hâimana.

¹² Ìsisânawâ norī, wa hā zudezu nherē, ai'rata ìnhamra aba ré, wa tó zudezu'ò newa asine 're ìmorī 'wa. Taha wa, ma'âpé ìsine 're anomro aba mono. Atême amo ìmorī 'rata aba wamhā, marī hā ìma 'manharī wasété za'ra wa'aba ò di, ìhâiba na hā. ¹³ Ìhâzé si ì'âma watobro wa, wa tó ai'rata ìnhamra za'ra wa'wa. Âhā wa, wa tó Zezu Cristuhu wasu'u'uwē na aima rowasu'u na'rata za'ra wa'wa. Âne na ma tó ì'âma iwaihu'u za'ra wa'wa aré. ¹⁴ Tawamhā ìhâzé ré, atême ìwisi za'ra wa'aba nherē, ìhâzé wa, asiwi ìwē'ò za'ra wa'aba ò di. Mare dî. Hâiwa âma 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wē na asiwi ì'âri aba ne, niha wamhā, Cristu Zezusi, wē na asiwi ì'âri aba ne, ma tó wē na asiwi ì'âri 'wa. ¹⁵ E niha bété oto âhâna hā. Aré aima 're rowē za'ra wa'aba mono di, ai'rata ìnhamra aba wa. Âhā wa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba 'wa'âhā, te aré ato hā ìsani za'ra wa'wa, ìma sômri za'ra wa'aba da, ato hā. ¹⁶ E niha te bété oto âhâna hā ì'âma Ìrosa'rata za'ra wa'wa. E aiwē'ò wa'aba 'wa na si, te za oto ì'âma Ìrosa'rata za'ra wa'wa, rowasu'u tó sena na si te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē.

¹⁷ Aibâ norī, aimawi rowasu'u'wa norī hā te sima aiwē za'ra wa'wa, ta norī nhimirowasu'u si asima 're wē za'ra wa'aba mono da, tó sena tinhimirowasu'u wē na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da newa. E marī da. Ìnhimirowasu'u nhiti, asina 're aipahâ za'ra wa'aba mono da ìtême, ìnhimiroti nhipai u, ò norī nhimiroti si asima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono da oto. ¹⁸ Roti iwē na si, da te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, da te dasima 're aiwē za'ra wa'aba mono wamhā, ìma wē di tó, ai'rata ìnhamra aba ré, duré ìhâiba za're'ra zama. ¹⁹ Ì'ra norī, ìma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, pi'ò tiwasâ te te 're ìsépata za'ra mono ne, wa tó wa hā ìpê hā te ai'âma 're sépata za'ra wa'wa, Zezu Cristu 're ìmorizém na 're anomro aba mono ò wa. Âma 're anomro wē wa'aba mono wapsi, ìma rowē di za. ²⁰ Âhâna ai'âma ìhâtâ'â za'ra wa'aba di. Âhā wa, ìnhimirosa'rada hā ahâ di, ai'âma za'ra wa'aba hā. Ai'rata ìhâimana za'ra wa'aba neza, ìwaimri te oto aima rowaihu'u za'ra wa'aba da.

Sara norī wasu'u hā, Adaha wasu'u me

²¹ Uburé ò nherē, ma tó asima iwē za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, 're rob'manharī za'ra wa'aba mono da, taha zarina si 'Re ìhâimana u'âsi mono hā te te 're asó'reptu za'ra wa'aba mono da newa. E aima waihu'u za'ra wa'aba ò di, 'Re ìhâimana u'âsi mono wasu'u'uwē hā, Abra'âhâ 'ra norī âma hā. ²² Âne ta norī wasu'u na, rob'ui'ére hā: Abra'âhâ 'ra norī hā, maparane aibâ hā. Ìmorī'rada hā Adaha 'ra, iwada'uri zarina si pawa'âbâ âna 're ìhâimana mono 'ra. Duré ìhâiba amo hā Saraha 'ra hā wada'uri âna 're ìhâimana mono 'ra, te 're hâimana. ²³ Dasi'uihâ na dahâimanazém na 're ìda'ra za'ra mono na ma Ì'ra hā tâma podo, romhuri'wai ma. Abra'âhâ 'ra hâiba amo hā 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutuzéb zarina, ma Ì'ra hā tâma podo, wada'uri âna 're ìhâimana mono ma hā, Saraha

ma. Āne Abra'āhā 'ra norī wasu'u hā. ²⁴ Marī te te īwasu'uzé hā, te pi'ō norī hā wasu'u zahuré. 'Re īhāimana u'āsi mono te te sima da'āma īrotizé hā te pi'ō norī wasu'u zahuré. Maparane te te sima da'āma īrotizé hā. Īmorī'rada hā Sina'i na étē 'rāihā nhisi āma, 'Re īhāimana u'āsi mono te te sima da'āma īrotizé. Ta hā, Ada te wasu'u. Adaha 'ra hā ma tō tina zabādā danhimiwada'uri zarina 're hāimana, robzei'ō na. Tane Sina'i āma 'Re īhāimana u'āsi mono, te te sima da'āma īrotizém niwī 're īdanomro mono norī hā, Adaha 'ra ne, danhimiwada'uri zarina pawā'ābā āna 're īdahāimana za'ra mono ne, te robzei'ō na 're dahāimana za'ra, āhāna hā. ²⁵ Arabiza na daza'ru nhisi āma, Sina'i na étē 'rāihā nhisi hā, Ada te wasu'u. Zeruzarē na 'ri nho'ōmo nhisi, Ada te duré wasu'u. E marī wa. Zeruzarē 're, 're īdahāimana za'ra mono norī hā danhimiwada'uri zarina, dapawa'ābā āna 're īdahāimana za'ra mono norī ne, te robzei'ō na 're dahāimana za'ra. ²⁶ Ānei ō di, Zeruzarē ihāiba amo hā, hāiwa āma 're īsa mono hā. Rowē na si, te īwa 're dahāimana za'ra. Zeruzarē hā hāiwa āma 're īsa mono hā, wama Sara hā te wasu'u. ²⁷ Duréihā, ma tō pi'ō ī'ra ō na āma romnhimiré 'Re īhāimana u'āsi mono hā, Zeruzarē 're, 're īhāimana za'ra mono norī āma. Āne te 'mahā:

“Pi'ō, ai'ra hā niwa aima 'maipoto ō nherē, ma'āpé 're atoi u'āsi mono, aipé'ē 're. Aimro hā te te airēme nherē, ai'ra ahā di za. Pi'ō timro ré, 're īsāmra mono zém nhipai u, ai'ra ahā di za. Taha wa, te za rowē te, 're atoi u'āsi mo.”

Āne te 'Re īhāimana u'āsi mono hā 'ri nho'u hā 'mahā.

²⁸ Īsisānawā norī, āhā wasu'u zarina, te oto Abra'āhā nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Izati hā ma tō podo, 'Re īhāimana u'āsi mono hā Abra'āhā ma, te te īropisutuzéb zarina. Tane te te tāma īropisutuzéb zarina, te te oto Abra'āhā nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. ²⁹ Abra'ā hā 're morī ré, ma tō Izatihi ma nharī wasété, dasi'uihā na dahāimanazém na 're īda'ra za'ra mono na ipodo hā. 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani, te te ipawaptobzém na ipoto ma, ma tō nharī wasété. Tane duré āhāna hā te za 're romhāimana. ³⁰ E niha tawamhā duréi wasu'u na rob'ui'ére hā. Āne īwasu'u hā:

“Ī'ra ré satōrī, pi'ō hā romhuri'wa hā. Īmama, tinhibrom na tāma āma sipo'ō zahuré ō di za, danhimiwada'uri zarina 're īhāimana mono ō 'ra me.”

Āne īwasu'u na rob'ui'ére hā. ³¹ Āhā wa, Īsisānawā norī, wa za oto marī hā īwasu'u na waihu'u za'ra ni. 'Re īhāimana u'āsi mono hā Adaha nhihudu na te te 're wa'anhisi mono ō di za oto, danhimiwada'uri zarina 're Īmorī nhihudu, 're īwahāimana za'ra mono na hā. Mare di. Danhimiwada'uri zarina 're īhāimana mono ō nhihudu, 're īwahāimana za'ra mono na, te oto te te 're wa'anhisi, 'Re īhāimana u'āsi mono hā, Saraha nhihudu uptabi na. Taha wa, wa norī hā wama 're rowē uptabi za'ra mono di oto.

5

Wanhīb'apito āma rowē na 're īdahāimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Zezu Cristu hā ma tō wa'anho'reptui pa, rowē na āma 're wahāimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, wa te 're Īrob'manharī za'ra mono zém na, 're wanhopré mono ō di za oto, taha zarina te te 're wa'anho'reptui mono ō wa. Āne wamhā, tō senai'ō na rowasu'u'wa norī wi 're asiptete za'ra wa'aba mono za, Īsimiroti na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, apā robzei'ō na 're anomro aba mono tō da.

² Ma'āpé asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã Paru, marĩ hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Da te 're asihãiwata nhihãri za'ra wa'aba mono da, asizudezu za'ra wa'aba da, asina dazaze za'ra wa'aba wamhã, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa, e niha za tawamhã. Cristu hã wazada dã'ã nherẽ, te te 're wa'anho'reptui mono da, tarẽ te za 're sa'wari, asada ĩdã'ã za'ra wa'aba zé hã. ³ Wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. Ni'wam norĩ hã da te sihãiwata nhihãri za'ra da, te te sina dazaze za'ra wamhã, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, e niha te za tawamhã 're hãimana za'ra, ta norĩ hã. Danhĩhãiwata nhihãri siré, te za õne haré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bã te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te siwi 're awẽ'õ tõ mono da. ⁴ Zudezu norĩ ne, ma tã 'rãwi 're asi'mai'madã'ã aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, aiwasédé hã te te ai'ãma 're ab'madã'ã aba mono õ wa, te te 're aiwësãmri za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina aiwasété 'ru te, te te aihã za'ra wa'aba tã da, rob'rasutuzéb ãma hã. ãne taré 'mairosa'rata aba wamhã, ma tã Zezu Cristu hu wi asina ai'maipahã wa'wa, asimirosa'rata na. ãhã wa, ma tã 'rãwi asiwi ĩ'maiwẽ'õ wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhoprubzé hã Cristu tidã'ãzém na, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã. ⁵ ãnei õ di, wa norĩ hã. Cristu Danho'reptui'wa na, wa tã wasina wa te 're saze za'ra. Taha zarina, wa wasina sã 're wanhimipari za'ra, rob'rasutuzéb ãma hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wama ĩwaihu'u za'ra zéb zõ, wawasédé te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zéb zarina, te te 're ĩwa'awësãmri mono zém na. ãne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa wasina sã 're wanhimipari za'ra oto. ⁶ Simisutu Cristu Zezusihi nhĩb'a'uwẽ oto 're wanomro mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'aba'a mono õ di za, ĩsihãiwata nhihãri ré norĩ hã, ĩsihãiwata nhihãri õ norĩ me. Zudezu na duré zudezu'õ na 're ĩwahãimana za'ra mono zém na hã, te te oto 're wa'awaihu'u mono õ di za. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wanhimizawi pese na 're ĩwahãimana za'ra mono zém na si, te za oto te te 're wa'awaihu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

⁷ A norĩ wa'wa hã ma tã aré tã sena rowasu'u na 're anomro aba mo. E 'wa simirowasu'u hawi, ma tã sena rowasu'u na asima ãma apa za'ra wa'wa. ⁸ E asima ãma apa za'ra wa'aba da, ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã aima waihu'u za'ra wa'wa, sima asõ ĩhãrã za'ra wa'wa hã. Mare di. ⁹ ĩ'rada hã wa za aima sadawa wahutu za'ra wa'wa, ãne: "ĩ'u'ëtẽ wapuzé hã syryre na da te ahiri nherẽ, te za timapu, ĩ'u'ëtẽ wapu hã." Tane duré aimawi na, da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za da te ãma 're ropé, rowasu'u senai'õ na hã. ¹⁰ Tane nherẽ, simisutu Wanhib'apito nhĩb'a'uwẽ 're wanomro mono wa, wa za te 're ai'umnhasi za'ra wa'wa, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, za apã 're aihãimana za'ra wa'aba mono na. Aibã hã dama pire na 're hãimana mono nherẽ, aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono wa, tãma 're rowẽ mono õ di za, ta hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si za te te azãri wa.

¹¹ ĩsisãnawã norĩ, wedepo'o nhonhi'rãmi na Zezu Cristu dazada ĩdã'ãzé hã wa tã te dama 're wasu'u u'ãsi, da te ãma 're saze za'ra mono da. Taha wa, ma tã zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra, ĩmreme zarina te dama 're rowasu'u mono õ wa. Ta norĩ hã te duré taré te te dama 're ĩwasu'u za'ra, danhĩhãiwata nhihãri wapsi, 're dasizudezu za'ra mono da, te dama

're awaihu'u mono newa. Āne zahadu zudezu'ō norī ma, te 're arowaihu'u mono 'wa'āhā, e te aré zudezu norī hā te te siwi 're ĩwē'ō za'ra, te dama 're ĩrowasu'u mono zém na hā. Mare di. Te te siwi 're ĩwē'ō za'ra mono ō di aré āma. ¹² Aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ĩro'wa'rutu za'ra wa'aba mono norī hā, tinhihāiwata nhihāri siré, te za pé 're si' re zani za'ra, wē te bā.

¹³ ĩsisānawā norī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō aima pisutu za'ra wa'wa, rowē na āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina, 're ĩrob'manharī za'ra wa'aba mono zém na 're asōpré wa'aba mono tō da, taha zarina, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono dai ō wa. Tane nherē, rowē na 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wē te, marī ĩwē'ō na aipē'ē 're, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhā, asina āma 're rob'manharī za'ra wa'aba mono ō di za. Āne te za oto 're anomro aba mo. Asimizawī pese za'ra wa'aba zéb zarina si, te za 're asipawapob za'ra wa'aba mo asib'rata na, asimarī na zama, asimiroti na zama. ¹⁴ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rada hā ahā uptabi nherē, simisutu haré te wasu'u, ĩsimiroti hā āne: "Ma'āpé, 're dazawi pese za'ra wa'aba mono za. Marī ĩwē na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono ne, te za duré dama zama sō 're asōpré wa'aba mo." Āne si ĩsimiroti hā. ¹⁵ Tane nherē, abaze zahi 're ĩsimiroi mono ne, asisada 're asiti'rui u'āsi za'ra wa'aba mono wamhā, asina asapa'a za'ra wa'aba ō di za.

Wamama pē'ēzani nhimiwada'uri zarina si, rowē na 're ĩdanomro mono zém na rowasu'u

¹⁶⁻¹⁷ Wa norī hā marī ĩwē'ō na āté 'rāwi wapē'ē 're, wa za wasima wa te 're rosa'rata za'ra. Āne na te te sima 're wa'awē mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā. Marī ĩwē na si 'rāwi wapē'ē 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono da, te za te te sima 're wa'awē. Tawamhā marī ĩwē'ō na 'rāwi wapē'ē 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono wamhā, te za te te 're wa'auwati, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā, wa te wasina āma 're rob'manharī za'ra mono tō da. Taha wa, wa za āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ma'āpé, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimiwada'uri zarina si, 're anomro aba mono za oto. Tawamhā siwa'ru marī ĩwē'ō na aipē'ē 're asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherē, asina 're rob'manharī za'ra wa'aba mono ō di za. ¹⁸ Āne 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimiwada'uri zarina si, 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina 're ĩrob'manharī 'rata za'ra wa'aba mono zém na, 're asōpré wa'aba mono ō di za oto, taha zarina 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono dai ō wa.

¹⁹ Dasi'uihā na danhimirosa'rata wasété zarina 're ĩdanomro mono zé wasu'u hā, wa tō waihu'u za'ra ni. Āne te 're danomro wasété. Siwa'ru te tiwasédé hā pi'ō na te te 're 'manharī u'āsi za'ra, aibā na zama. Siwa'ru te dasina 're dahāimana za'ra. Danhiséb āna, te marī ĩwasédé hā da te 're 'manharī za'ra. ²⁰ Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono upana, te romhāiba 'manharī āma 're dawata za'ra. Te duré tāma 're damreme zusi. Duré abze 'manharī'wa, te 're danomro. Duré te 're dasi'ruiwapari za'ra. Te duré 're dasisada'ābā za'ra. Duré marī na te 're dasi'ruiwapari za'ra. Dasi'aba're na te 're dazahi za'ra. Duré marī ĩwē zō, te dasima si 're danhopré. Te duré 're dasirēme za'ra, 'rāwi dasi'rata 're dahāimana za'ra mono tō da. ²¹ Marī na te 're dasisō'ru za'ra. Duré da'rā siwamnarī na te 're dahāimana za'ra, āzézei'wa 're dahāimana za'ra mono wa. Datoi wasétére u, te 're dasi'rā'ōtō, siwa'ru da te 're āhuri mono da, āzé hā. Tane te duré 're hāimana, da te 're ĩ'manharī wasété za'ra mono zé hā. Taha wa, wa za āma sahu, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém

na. Āne 're danomro wasété mono wamhã, hãiwa u, 'Re ìhâimana u'âsi mono u 're ìdanhisisi mono da hã mare di, Danhib'apito uptabi u, ìwē uptabi si, tinhib'a'uwē norī ma, te te tãma 're ì'anhomri mono da hã.

²² Āne 're danomro wasété mono ò di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimiwada'uri zarina 're danomro mono wamhã. Te za da te 're dazawi pese za'ra. Duré dapē'ē 're datoi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dapē'ē toi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dawara sina dasisada 're dazahi za'ra mono ò di za. Duré danhimizawi pese na te za 're dahâimana za'ra. Duré marī ìwē na te za dama 're danhoprub za'ra. Duré tô sena wa, ropisutu wē, te za da te dama āma 're rob'manharī za'ra. ²³ Duré dawaimri te za dama 're dahâimana za'ra. Duré dawasété wi, dasina 're danhiptete za'ra mono sina, te za 're dahâimana za'ra. Āne 're dahâimana za'ra mono tō da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã robaba di. ²⁴ Cristu Zesusihi nhib'a'uwē 're ìdahâimana za'ra mono norī hã, tiwasédé hã aré te te 're 'manharī ze za'ra mono nherē, duré tiwasété zō aré te 're rowasutu za'ra mono nherē, 'rãwi te za te te siwi 're wē'ō pese za'ra, te te 're 'manharī za'ra mono tō da oto. ²⁵ 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã ma tô wama tisō, wahâimanazépé té hã ìwē hã. Taha wa, ma'ápé ìsimiwada'uri zarina si, 're wanomro wē wa'aba mono. ²⁶ Danhipai u, wapire na 're wahâimana za'ra mono newa, 'rãwi wapē'ē na wasina 're wawata za'ra mono ò di za, da te wama 're nharī za'ra mono tō da. Duré wanhipai u, dapire na 're ìdahâimana za'ra mono na, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono ò di za.

6

Roti ìwē na 're ìdasipawaptob za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Ìsisānawã norī, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté ni'wa hã te za tihâimanazém na upa. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimiwada'uri zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwaimri 're ìpawpto pese za'ra wa'aba mo, apã 're hâimana wē mono da, ni'wa hã. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ápé 'rãwi a'ã asina 're asōpré wa'aba mono za, a norī wa'aba zama, wa'rui'wa nhimiwada'uri zarina, aihâimanazém na 're upa za'ra wa'aba mono tō da. ² Marī wa, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ápé 're asipawapto pese za'ra wa'aba mono za, roti ìwē na si. Āne wamhã, Cristuhu nhimiroti wē 'madã'ã'wa te za tô 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ³ Āté ni'wa hã simiroti pire newa, te za 'rãwi tinhimiroti pire na 're si'madã'ã ze. Āne wamhã, 'rãwi te za tipē'ē na sima 're sadawa nhipese. ⁴⁻⁵ Romhuri hã te wama 're hâimana za'ra wahãiba mono bã, wa te wasina 're ì'madã'ã pese za'ra mono da hã. Āne wa, wa za aihĩni 'rãwi wa te wasima 're rosa'rata pese za'ra, wa te wasina 're 'madã'ã pese za'ra mono da, wanhimromhuri hã. Wa te wasina 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, wa za 'rãwi wapē'ē 're wasima 're wato za'ra. Danhimromhuri hã wanhimromhuri me aiwab ò na, wa te da'ãma 're rosa'rata za'ra mono ò di za.

⁶ Āté ni'wa hã Zezu Cristuhu wasu'uwē na, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Āne wamhã, te za asimarī na tãma 're asōprub za'ra wa'aba mo asa.

⁷ Ma'ápé ìwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, simani ò di za, dahâimana wē wa'rãmimhã, ìwē na te te dama āma 're ì'a'uawimrami mono da hã, duré dahâimana wasété wa'rãmimhã, ìwasété na te te dama āma 're ì'a'uawimrami mono da hã. Āhã wasu'u hã tô sena wa, senai ò na āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za, 'rãwi aipē'ē 're asima 're

asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tō da. ⁸ Danhimirosa'rata wasété zarina 're danomro u'âsi mono wamhã, te za 'Re İhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowê İsi'utōrī'ō nhiti. 'Re İhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimiwada'uri zarina si 're danomro mono wamhã, te za rowê İsi'utōrī'ō âma 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono 'rata. ⁹ Taha wa, ma'âpé wawa'a âna marī İwē na, wa te 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono za, wa norī hã. Tawamhã bâdâ İwa waptã'ã wapsi, 'Re İhâimana u'âsi mono te te wa'âma sima İrotizé hã te za İwa'rãmi marī İwē hã te te wama 're anhomri. ¹⁰ Âne wa, wama İwaihu'u pese zarina, wa za dahâiba mono bâ marī İwē na, wa te 're dapawaptob za'ra. Wa te 're İdapawaptob za'ra mono zém nhipai u, wa za wasiré İsazei'wa norī hã marī İwē na 're wasipawapto pese za'ra.

Paru hã roti na te te İ'rãsutuzé wasu'u

¹¹ Âhãta İnhimi'ui'éré İsa'ëtē na, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, İsi'uihã na İnhib'rata na. ¹² Ni'wam norī hã ma tō te te aima 're roti zadawa za'rēi'ō za'ra wa'wa, asihâiwata nhihãri ré, 're anomro aba mono da, tawapsi asizudezu za'ra wa'aba da. E marī da. İsiré zudezu norī si âma 're wata za'ra mono da, te te aima İroti za'ra wa'aba zém na hã. Cristu wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tō wa'awa'âbã pa. Tane nherē, taha wasu'u si te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono ò di, İsimirowasu'u na te te siwi 're wē'ō za'ra mono tō da, İsiré zudezu norī hã. ¹³ Ta norī hã sihâiwata nhihãri ré, 're nomro mono nherē, uburé marī na 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te te sina tâma âma 're uwaimrami za'ra mono ò di. Tane nherē, ma tō te te sima 're aiwē za'ra wa'wa, İsimiroti zarina, aipibu pese na 're anomro aba mono da, İrē 're anomro aba mono wa, tisiré zudezu norī ma, sina 're wata za'ra mono da, İsimiroti zarina oto 're İ'aihâimana za'ra wa'aba mono na hã. ¹⁴ Tanei ò di, wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristuhu âma si, wa za 're İwata u'âsi, wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada İdã'â âma. Taha wa, tiza'ozém na wazada dâ'â wa, İwi 're İdadã'â za'ra mono ne, duré wa hã dawi İdã'â ne, ti'ai âma danhimirosa'rata na 're İhâimana mono ò di oto. ¹⁵ Danhihãiwata nhihãri ré si, 're İdahâimana za'ra mono zé hã, marī dai ò di, 'Re İhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhihãiwata nhihãri âna 're İdahâimana za'ra mono zéb zama marī dai ò di, tâma hã. Dahâimanazép tém na, İwē na si oto 're dahâimana za'ra mono wamhã, taha si tâma wē uptabi di. ¹⁶ Öhō wasu'u zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, wa İsima te 're da'awē, rowê na 're danomro mono da, 'Re İhâimana u'âsi mono da'âma 're İpē'ézé mono zéb zarina. Taha da, wa za da'âma te tiwi 're rowaptērē u'âsi, uburé 'Re İhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī âma.

¹⁷ Wa hã Zesusihi ma romhuri'wa, wa 're İhâimana, İsimiwada'uri na. Da te İma 're İrob'manharī wasété za'ra mono zéb zarina, İhãiba hã'ëtē ré, 're İmorī wa, İpibui pese di, tâma İromhuri'wa 're İmorī na hã. Te te oto sahãri za'ra, aimawi tinhimiroti na te te İwi 're İro'wa'rē za'ra mono norī hã.

¹⁸ İsisãnawã norī, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za te tiwi 're rowaptērē u'âsi, aihãiba za'ra wa'aba na hã, tâma asawi za'ra wa'aba wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Tane tō.

Épézu norĩ

Épézu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ hâ Paru hâ ma tō Zezusihi zazei'wa norĩ ma sōmri za'ra, Épézu na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame ma tō Paru hâ aré 're sāmra. Maparane ma tō āma tiwahu, 'Re ĩhâimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono ré hâ. Āma ronomro wapsi, ma tō ā Ībaihâ na tāma āma rob'ui'éré za'ra, 'ri nho'ōmo amoi hawi, dazazéb 're hâimana sirōmo. Capituru 1-3 āma hâ Paru hâ ma tō dama waihu'u, Zezusihi zazei'wa norĩ hâ misi haré simisutu 're ĩhâimana za'ra mono na hâ, zudezu norĩ hâ duré zudezu'ō norĩ zama, sina 're siwanhizari za'ra mono āna, Zezusi hâ uburé zada dâ'â za'ra wa, duré 'Re ĩhâimana u'āsi mono pē'ēzani hâ ĩpē'ē 're 're sāmra za'ra mono wa, aiwa. Capituru 4-6 āma ma tō duré dama waihu'u, 're danomro mono zép tém na hâ. Ma tō duré tāma roti za'ra, damama norĩ ma hâ, duré da'ra norĩ ma, duré damro norĩ ma hâ, dama romhuri'wa norĩ ma zama, ĩ'uwaibaba tisiré norĩ ma, 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hâ.

1 Wa hâ Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te sima ĩwēzéb zarina. Taha wa, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Épézu na 'ri nho'ōmo nhisi āma, 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhib'a'uwē, 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. A norĩ wa'wa hâ ma tō ōne u'â Zezusihi āma si 're anomro aba mo, aihâimana nhiptete sina.

2 Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'āsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hâ ai'āma 're hâimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi, āma 're nanomro aba mono da.

Cristuhu āma 're ĩdanomro mono norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhoprubzé wasu'u

3 'Re ĩhâimana u'āsi mono hâ sōpru uptabi di, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama hâ. Ta hâ Cristuhu āma 're wanomro mono wa, ma tō marĩ mono bâ wama 're sōpru, uburé marĩ wē na, hâiwa hawi. Taha wa, wama 're sōprub za'ra mono wa, āma 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono za. 4 Ta hâ ti'a te te potō ō ré, ma tō romhâ ré te te 're wa'apisutu siro, tinhib'a'uwē da, Cristuhu āma za 're wanomro mono wa, wawē uptabi na āma 're wanomro mono da, marĩ, wa te 're 'manharĩ wasété za'ra mono āna. Ta hâ te te 're wa'apoto mono ō ré, ma tō romhâ ré te te 're wa'azawi pese. 5 Tāma rowē wa, ma tō wa'āma sima roti siro, wa'āma 're 'ra za'ra mono da, Zezu Cristu za te te ĩwawa'ābāzéb zarina. Te te sima 're wa'awē uptabi mono wa, ma tō āne sima roti siro, wa'āma za'ra. 6 Wamama hâ te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tō oto wa'āma uwaimrami wē za'ra, ĩ'ra tāma ĩsawi hâ te te ĩwa'awa'ābāzéb zarina. Taha wa, wa za āma 're wawata u'āsi za'ra.

7-8 Cristu hâ wedepo'o nnonhi'rāmi na wazada dâ'â wamhâ, ma tō tidâ'ázém na wa'awa'â. Marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hâ ma tō te te wama 're aparĩ, wawasédé hâ te te wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da oto. Āne wamhâ, ma tō Wamama hâ wa'āma uwaimrami wē, sa'ētē na tāma 're hâimana mono wa, te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hâ. 9-10 Te te da'āma sima ĩrotizé hâ dama waihu'u pese āna ma tō dawĩ 're hâimana aré. Tane nherē, rosa'rata wē waihu'uzé hâ sa'ētē na tāma 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma

tô oto wama waihu'u za'ra, Cristu za te te da'âma tâma ï'uwaimramizém na. Tawamhã niwapsi bâdâ te te sima ïpisutuzém na te za da'âma uwaimra, te te da'âma sima ïrotizé hã. Tawapsi te za uburé tinhimipoto ma nharĩ za'ra, hãiwa âma, ti'ai âma zama, simisutu Cristuhu nhimiroti na 're dahâimana za'ra mono da, ta hã da'madâ'â'wai uptabi, dama 're hâimana mono wa.

11-12 'Re ïhâimana u'âsi mono hã marĩ na te te sima 're aroti mono wamhã, te za tô te te âma 're a'uwaimrami. Ta hã ma tô wa'apisutu siro, ïsib'a'uwê 're wanomro mono da, Cristuhu âma za 're wanomro mono wa. Âne duréihã te te wa'âma sima ïrotizéb zarina, ma tô wa'âma uwaimrami za'ra, danho'reptui'wa zô 're ïwanhimipari 'rata za'ra mono norĩ ma, âma 're ïwawata u'âsi za'ra mono zéb da hã.

13 A norĩ wa'aba zama te oto wasiré Cristuhu âma 're anomro aba mo. Danho'reptui'wai wasu'uwê hã ma tô ïwaparĩ za'ra wa'wa, asi'uĩhã na. Tô sena Cristuhu wasu'uwê hã. Tawamhã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô Danho'reptui'wa na asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha zarina ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã we aima sômri za'ra wa'wa, 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, ïsib'a'uwê oto 're anomro aba mono na. Âne ma tô ai'âma uwaimrami wê za'ra wa'wa, te te dama ïropisutuzéb zarina. 14 Tawamhã niwapsi te za uburé marĩ ïwê hã te te wama 're anhomri, tizazei'wai mono bâ. Duré ïsib'a'uwê 're wahâimana za'ra mono wa, te za rowasété hawi wa'awaibui pese. Tawapsi wama 're rowê za'ra mono di za. Âne tô sena za te te wama âma ï'a'uwaimramizém na, wa te âma waihu'u za'ra da, ma tô Tipê'êzani hã te te wama 're anhomri. Taha wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Ïsazei'wa norĩ ma, Paru te te ïrowaptêrêzé wasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono wi

15 Aiwasu'u wê za'ra wa'wa hã ma tô we ïtême waptãrã, Wanhĩb'apito Zesusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono na, duré asiré ïsazei'wa norĩ 're ïsawi pese za'ra wa'aba mono na zama. 16 Taha zarina, wa ône u'âsi 're ïto, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ai'âma za'ra wa'aba. Duré tâma 're ïmreme mono wamhã, aima za'ra wa'aba zama wa tô te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, hãiwa u ai'âma 're ïpo're si'ãri za'ra wa'aba mono âna. 17 Wamama hã waihu'u pese za'êtê dâ'â sina, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, hãiwa hawi dahâimanazém na rowaihu hã Tipê'êzani na te te aima 're sômri u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré Wamama hã ïhâimanazém na 'rãwi 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu 'madâ'â'wa hã. 18-19 Wa hã wa ïsima wê, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ïsimiroti hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, duré rowê uptabi zô te te ï'apisutu za'ra wa'aba zé wasu'u hã, 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ ïwê uptabi na wama 're ïsôprub za'ra mono zéb da hã tinhĩb'a'uwê norĩ ma, te te ïropisutuzéb zarina, taha wasu'u zama 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ïsima aiwê za'ra wa'wa. 20 Wa duré aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ïwaihu'u pe hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tiwaihu'u pese na ma tô Cristu hã ab're hawi hãiwa'utu, dâ'â nherê. Taha pari, ma tô pisutu, pire na ïsimire niwĩ 're sãmra mono da, hãiwa âma. 21 Tame te pire uptabi na dama 're hâimana, pire na hãiwa âma 're ïhâimana za'ra mono norĩ ma, duré tame siptete na 're ïhâimana za'ra mono norĩ ma zama. Ti'ai âma duré hãiwa âma zama tipire na te te âma wabzu za'ra ô di, dama ïpire za'ra norĩ hã. Ône u'â te za tipire na te te 're da'a'rãnhĩpai u'âsi. 22-23 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô Cristu hã pisutu, dama pire na

're hâimana mono da, ĩsimipoto mono bâ. Ma tô duré Cristu hã pisutu, ropã tinhib'a'uwê norĩ 'madâ'â'wa da, ôhõ si uburé Danhib'apito dama 're hâimana mono wa. Wahâiba hã misi nherê, wahâiba na marĩ mono bâ wama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te Cristuhu hâiba wasu'u, ĩsib'a'uwê norĩ hã. ĩsib'a'uwê norĩ hã tâma 're hâimana za'ra mono wa, marĩ zô tiwi 're rowaptã'â mono õ di, Cristuhu wi hã. Ta hã te ropã 're hâimana u'âsi, uburé marĩ hã 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã, ĩsadawa para.

2

Dapê'ê 're dadã'â u'âsi 're ĩdanomro mono zém hawi, danho'reptuzé wasu'u

¹ Duréihã a norĩ wa'wa hã aipê'ê 're, 're atã'â za'ra wa'aba mono ne, te 're anomro aba mo aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're anomro aba mono õ wa, duré aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wab zama. ² ĩsazei'õ'wai hâimanazém na ma tô aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, wa'uburé norĩ nhib'apito nhimiroti na zama. Hãiwa nho're âma te ta norĩ hã 're hâimana za'ra. ĩsimiroti hã tâma pire za'ra di, ĩpo're'õ norĩ ma hã. Taha wa, te ta norĩ hã ĩsimiroti na si 're nomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wapari'õ'wa norĩ hã. ³ Tane wa norĩ hã wanhimirosa'rata wasété zarina, wa tô aré 're wanomro. Wa te wasima 're ĩwê za'ra mono zéb zarina, wa tô aré wa te wasima âma 're uwaimrami za'ra. Âne 're wahâimana wasété za'ra mono wa, te aré dazu wahã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁴⁻⁵ Tane nherê, wawasété na 're wanomro mono wa, 're ĩwadã'â za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono nherê, ma tô Cristu te te ĩhãiwa'utuzém ne wapê'ê 're te te 're wa'ahãiwa'utu, rowê na si oto âma 're wanomro mono da. Âne ma tô wama âma uwaimrami wê za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩpê'ézézé hã sa'êtê na tâma 're hâimana mono wa, duré tâma wazawi uptabi za'ra wa. Taha wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wa'rãmi, marĩ zô 're simipari mono ãna, ma tô te te 're wa'anho'reptu. ⁶ Ta hã Cristu ab're hawi te te ĩhãiwa'utu ne, ma tô wapê'ê 're te te 're wa'ahãiwa'utu, hãiwa âma 're wasi'ubumroi u'âsi mono da, Cristu Zezusihi 'rata. ⁷ E marĩ da. Da te waihu'u za'ra da, ĩsimizawizé hã sa'êtê na tâma 're ĩhâimana mono hã, wa'uirĩ na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Âne te za da te 're waihu'u za'ra, Cristu Zezusi te te 're ĩda'azawi pese mono zéb zarina.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô asõ'reptu za'ra wa'wa, Wa'anho'reptui'wa hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asi'uihã na 're asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Sõpru wa, ma tô Wamama hã aima âma uwaimrami za'ra wa'wa, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã. ⁹ Marĩ hã ahã na 're 'manharĩ wê za'ra wa'aba mono nherê, taha zarina te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono õ di 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 'rãwi asi'âma wa'aba 're a'maiwata aba mono tã da, asi'uihã na asi'manho'reptui wa'aba da newa. ¹⁰ Cristu Zezusihi âma 're wanomro mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama sômri za'ra wahâimanazé ité hã, wa te âma dama 're rob'manharĩ wê za'ra mono da, duré ĩwê na wa te 're dapawaptob za'ra mono da, te te wa'âma ĩroti sirõmo zéb zarina.

Zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me aihĩni Cristuhu âma oto 're ĩnomro mono zé wasu'u

¹¹⁻¹² A norĩ wa'wa hã ma tô zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tô asihãiwata nhihãri aba õ na te te 're asisi za'ra wa'wa, zudezu norĩ hã. Ta norĩ si ma tô tinhihãiwata nhihãri ré na 're sisisi za'ra, tihãiba na te te sima 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba,

're aihâimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Cristu hã Danho'reptui'wa na waihu'u za'ra wa'aba ô wa, âma 're anomro aba mono ô di aré. A norĩ wa'wa hã zudezu'ô wa, Izarazéhé nhihudu norĩ siré 're anomro aba mono ô di duré. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê norĩ ma si, ìwê na te te ìropisutuzém na 're waihu'u za'ra wa'aba mono âna, ma tó aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Æne wa, rowê uptabi zô 're asimipari za'ra wa'aba mono âna, ma tó 're anomro aba mo. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono hâimanazém na sena na waihu'u za'ra wa'aba âna, ma tó 're anomro aba mo aré.

¹³ Tane nherê, dasisiti 're ìdahâimana za'ra mono ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti, romhã na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto, asimirosa'rata aba na. Cristu hã wazada ìdâ'âzéb zarina, ma tó Wamama hã sitême ai'âwisi za'ra wa'wa, Cristu Zesusihi âma oto 're anomro aba mono da, 'rãwi ì'rata 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto, asimirosa'rata aba na. ¹⁴ Cristu hã ma tó wawi uprosi za'ra, 're ìwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã. Taha wa, aihĩni wa oto ìsib'a'uwê 're wahâimana za'ra, zudezu norĩ hã, zudezu'ô norĩ me. 'Re wasisawi pese za'ra mono sina, wa oto 're wanomro. ¹⁵ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã sa'êtê na ma tó zudezu norĩ ma si 're hâimana za'ra, marĩ hã te te tãma âma 're ì'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, taha zarina ìwasédé hã te te tãma 're ì'apari mono zéb da hã duré. Cristu hã wazada ìdâ'âzéb zarina, tâibã oto 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã, marĩ na dawasédé hã te te dama 're ì'apari mono zéb da hã. Misi dahãiba ne, aiwapsi wa oto 're wahâimana za'ra, zudezu norĩ, zudezu'ô norĩ me, wahâimanazép tém na si, ìwê na si âma 're wanomro mono da, duré wasisawi pese sina oto 're wahâimana za'ra mono da wasiré. ¹⁶ Cristu hã wedepo'ohonhi'rãmi na wazada ìdâ'âzém na ma tó wawi uprosi za'ra, 're ìwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã, aihĩni tizazei'wa norĩ hã te te 're wa'anhimroi mono da si oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono u. ¹⁷ Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, ma tó rowasu'uwê na te te 're da'apo're pu'u, rowê na 're ìdahâimana za'ra mono zém na hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono oto te te 're ìda'awêsãmri mono zéb zarina. E marĩ da. Zudezu'ô norĩ hã rowê na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ré, 're anomro aba mono ô norĩ hã, duré zudezu norĩ, rowê na âma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ré, 're ìwanomro mono norĩ hã. ¹⁸ Cristu hã wazada dâ'ã wa, duré wama 're hâimana za'ra mono wa, te za oto Ìpê'èzani hã simisutu te te 're wa'apawapto, Wamama u 're ìwasihutu mono zéb da hã wanhimirosa'rata na. Tawamhã tãma 're wamreme zusi mono wamhã, te za te te 're wa'awapari u'âsi, zudezu norĩ hã, zudezu'ô norĩ me.

¹⁹ Taha wa, zudezu'ô nherê, dasiré'ô ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê te oto dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te duré dame ì'ra 're aihâimana za'ra wa'aba mo oto. ²⁰ Êtê 'manharĩ na wa za 'ri na ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Êtê na'rata nhisiwi, da te dasiwi 're ì'ri za'ra mono ne, ma tó Cristuhu wasu'uwê na te te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa, ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Duré Wamama pè'èzani, marĩ hã te te tãma ìwaihu'u za'ra zéb zarina, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're ìsadawa wasu'u za'ra mono norĩ zama ma tó te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. 'Ri uparizéb da, 'ri na'rata wè'èzéb âma, êtê tómo hãpã wawê na, wa za Zezu Cristuhu âma simiré'é, wapawapto uptabi 'wa wama 're hâimana za'ra mono wa, ta hã. ²¹ Êne hã misi 'ri na simisutu 're ìsimi'wara mono ne, te za te te 're wa'apawapto Cristu hã, wa'ãma 're ìsorôwa za'ra mono da hã, aiwapsi 're wahâimana za'ra mono da. ²² Tane a norĩ wa'wa hã, êtê ahã na 'ri misi da, da te dasiwi ì'ri ne, te za te te aima 're nharĩ u'âsi za'ra wa'wa, simisutu Wanhib'apito âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da,

İsõrõwa misi tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto, 'Re İhãimana u'ãsi mono ma, İpẽ'ëzani hã aipẽ'ë za'ra wa'aba 're, 're İhãimana mono zéb zarina.

3

Paru hã zudezu'õ norĩ ãma te te 're İromhuri mono zé wasu'u

¹ Taha wa, wa hã Paru, wa 'Re İhãimana u'ãsi mono wi, te tiwi 're rowaptërë u'ãsi, aima za'ra wa'aba. Zudezu'õ norĩ, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa wa 're mo, İwasu'uwë na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Taha 'ru te, ma tã dasiwi İnherë ni, dazazéb 're, İzab da. ² 'Re İhãimana u'ãsi mono hã simizawi pese wa, ma tã romhuri hã İma tisõ, aima 're İrowë za'ra wa'aba mono zéb da hã. ãne na ma tã İwapari za'ra wa'wa, tã. ³⁻⁴ Duréhã te te sima da'ãma İrotizé hã aré dama İwaihu'u'õ hã ma tã İma waihu'u, 'Re İhãimana u'ãsi mono hã. Nimosi wa tã syry na ãma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ⁵ Zudezu'õ norĩ ãma te te sima İrotizé hã te te dama waihu'u õ di aré, 'Re İhãimana u'ãsi mono hã. Ahãna nimosi ma tã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ ma waihu'u, te te sima da'ãma İrotizé hã, Tipẽ'ëzani na ta norĩ ma te te İwaihu'uzéb zarina. Duré marĩ hã te te tãma İwaihu'u za'ra zéb zarina, dama İsadawa wasu'u'wa norĩ ma zama, ma tã tãma waihu'u za'ra, te te sima da'ãma İrotizé hã. ⁶ Rowasu'u wë hã aré dama İwaihu'u'õ hã 're İhãimana mono hã, ãne. Zudezu'õ norĩ hã Cristuhu wasu'uwë te te 're saze za'ra mono wa, marĩ İwë na zudezu norĩ ma 're İsõpru mono zéb da hã, 'Re İhãimana u'ãsi mono te te tãma 're İropisutu za'ra mono zéb ré, te za 're hãimana za'ra. Simisutu te za oto 're hãimana za'ra, dahãiba misi ne. Cristu Zezusihi ãma oto 're nomro mono wa, 'Re İhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwë norĩ ma, marĩ İwë na te te tãma İropisutuzéb zarina, te za zudezu'õ norĩ ma zama te te tãma ãma 're a'uwaimrami, zudezu norĩ zu. ãne zudezu'õ norĩ ãma te te sima İrotizé hã.

⁷ 'Re İhãimana u'ãsi mono hã simizawi pese wa, ma tã İpisutu, tãma İromhuri'wa 're İmorĩ da, Cristuhu wasu'uwë hã te dama 're wasu'u mono da, tiwaihu'u pe hã te te İma sõmri wa. ⁸ İwana İsazei'wa norĩ hã İwë na te sipa za'ro õ di. Ta norĩ si ma tã tiwë na İnhipa za'ra. Tane nherë, ma tã İpisutu, zudezu'õ norĩ ma te tãma 're wasu'u za'ra mono da, İwë hã sa'ëtë na Cristuhu ma 're İhãimana mono hã dama ãma 're İsõpru mono zéb da hã. ⁹ Ropoto mono 'wa hã ma tã aré pisutu, ropoto na'rata hawimhã dama waihu'u ãna a'ã 're hãimana mono da, te te da'ãma sima İrotizé hã. Nimosi ma tã İpisutu, te dama 're rowasu'u mono da, za oto te te dama ãma İ'uwaimramizëm na hã te te sima da'ãma İrotizéb zarina. ¹⁰⁻¹¹ Ta hã ma tã sima wë, hãiwa ãma pire na 're İhãimana za'ra mono norĩ hã te te waihu'u za'ra da oto, hãiwa hawi dahãimanazëm na rowaihu'u wë hã ahã na tãma 're İhãimana mono na hã. Simisutu isib'a'uwë norĩ hã oto tãma 're hãimana za'ra mono wa, te za oto ãne na waihu'u za'ra, duréhã te te sima da'ãma İrotizé hã te te da'ãma uwaimrami wa, Wanhib'apito Cristu Zezusi te te İda'anho'reptuzéb zarina. ¹² Taha wa, Wanhib'apito ãma oto 're wanomro mono wa, duré İsimipawaptobzëm na wa te wasina 're İ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za wasina wapahi ãna İtème 're wasihutu wanhimirosa'rata na, 'Re İhãimana u'ãsi mono u, robze na tãma 're wamreme zusi mono da. ¹³ ãne wa, wa hã te İrobzépata na İ'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Cristuhu wasu'uwë hã wa tã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, aima 're İrowë za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, Cristuhu wasu'uwë hã te dama 're wasu'u mono 'ru te, rowasédé hã da te İma 're 'manharĩ za'ra mono nherë, İma 're rowë mono di. ãne wa, te İrobzépata na İ'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za.

Cristuhu nhimizawi pese zé wasu'u

¹⁴ Taha wa, ĩhĩ'rātītō, wa 're ĩsimasisi, Wamama wi te tiwi 're rowaptērē u'ási mono da, aima za'ra wa'aba. ¹⁵ Ōhō si Wamama wa, wa ĩ'ra 're wahâimana za'ra ĩsazei'wai mono bâ, hâiwa âma ti'ai âma zama 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ hã. ¹⁶⁻¹⁹ Wamama te hã ĩwaihu'upe hã, te sa'êtē na 're hâimana tãma. Āne wa, wa tiwi te 're rowaptērē u'ási, aima za'ra wa'aba, Tipē'ēzani na te te 're aipawaptob u'ási za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina, âma 're aihâimana u'ási za'ra wa'aba mono da, Cristu hã aipē'ē 're, 're sãmra u'ási za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'u pese na asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wa duré aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptērē u'ási, te te 're aipawaptob u'ási za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're 'manharĩ wē u'ási za'ra wa'aba mono da. Dazawizé hã sa'êtē uptabi na, te Cristuhu ma 're hâimana. Āne wamhã, uburé asiré ĩsazei'wa norĩ me, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ĩsima aiwē za'ra wa'wa, ti'ab ré wa te wasina 're waihu'u uptabi za'ra mono ō nherē, Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. E marĩ da. Uburé marĩ ĩwē si, 'Re ĩhâimana u'ási mono ma 're ĩhâimana za'ra mono ne, aima zama 're hâimana za'ra wa'aba mono da, dazawizé hã, dahâimanazém na rowaihu'u wē zama.

²⁰ 'Re ĩhâimana u'ási mono hã waihu'u pese di, te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã, marĩ ĩwē zô wa te 're ĩrosa'rata za'ra mono zém nhĩpai u, duré marĩ ĩwē hã wa te tiwi 're ĩwaptērē za'ra mono zém nhĩpai u zama. Tiwaihu'u pese na te te 're ĩwa'apawapto mono zéb zarina, tãma waihu'u pese di, ĩwē na te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. ²¹ Taha wa, ĩsazei'wai mono bâ Zezu Cristuhu âma 're ĩwanomro mono norĩ, Wamama âma 're wawata u'ási za'ra wa'aba mono za.

4

Misi Cristuhu hãiba ne, aihĩni ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa 're ĩmorĩ 'ru te, 're ĩza mono ré, dazazéb 're. Ma'ápé dama 're aihâimana wē za'ra wa'aba mono za, 'Re ĩhâimana u'ási mono te te sima 're ĩ'aiwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba. Taha da, ma tō te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa. ² Āne te za 're anomro aba mo. Aipire na asina 're asōpré wa'aba mono ō di za. Duré aiwamri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâimana wē na. ³ Wamama hã ma tō Tipē'ēzani na te te wama 're anharĩ, rowē na oto wasiré 're wanomro mono da. Taha wa, âne 're aihâimana u'ási za'ra wa'aba mono da, te za 'rãwi asina 're asōpré wa'aba mo. ⁴ Cristuhu nhĩb'a'uwē mono bâ misi dahãiba ne, wa simisutu 're wahâimana za'ra. Misi te ĩpē'ēzani hã 're hâimana. Taha si te wama 're hâimana za'ra, wapē'ē mono bâ. Duré ōhō zô si wa 're wanhipari za'ra oto, rowē uptabi zô. Taha zô 're asimipari za'ra wa'aba mono da, ma tō tinhib'a'uwē da, aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã. ⁵ Ōhō si, Danhib'apito te 're hâimana. Ōhō si, te Wanhib'apito wasu'uwē hã 're hâimana, wa te âma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Ōhō zadawa para si, wa tō â dawabzuri hã wa te 're 'manharĩ za'ra. ⁶ Ōhō si uburé Damama te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'ási mono hã. Ōhō si danhipai u te ropã 're hâimana. Te duré wapē'ē mono bâ 're sãmra.

⁷ Cristu hã ma tô marĩ ãwẽ na ã'madá'ã waihu'u õ na wama 're sõprüb za'ra, wahãiba mono bã, te te wama 're ã'apisutu mono zéb zarina, wa te tãma 're ãdapawaptob za'ra mono zéb da hã. ⁸ Duréihã ma tô ãne na rob'ui'ére ni, ãbahã na hã:

“Hãimo morĩ wamhã, dawi watobro wa, ma tô sisarina da'ahã na te te danhimro. Marĩ ãwẽ na ma tô duré dama 're sõprü.”

Ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirowasu'u na rob'ui'ére hã.

⁹ E marĩ te wasu'u, hãimo ãmorĩzé hã. A'ã ti'ai u ãmorĩzé te wasu'u, ta hawi hãimo morĩ wa. ¹⁰ Ti'ai u we ãmorĩ hã ma tô apã mo, hãiwa nhipai u ropã uburé da'madá'ã'wa dama 're hãimana mono da. ¹¹ Cristu hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, ãsada wasu'u'wa 're nomro mono da. Ni'wam norĩ ma hã ma tô duré pisutu za'ra, marĩ te te tãma ãwaihu'u za'ra zéb zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ãsazei'wa norĩ ma. Duré ni'wam norĩ hã ma tô pisutu za'ra, ãwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã ma tô pisutu za'ra, dama rowahutu'wa da, ãsimiroti na te te 're dapawaptob za'ra mono da, ãma 're dahãimana wẽ za'ra mono da. ¹² Ãne ma tô Cristu hã da'apisutu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ te te 're pawaptob za'ra mono da, taha zarina 're sipawapto pese za'ra mono wa, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. ¹³ Tawamhã aihĩni wa za oto wanhimirosa'rata na wasina wa te 're sazei pese za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa te ãma 're ãsaze za'ra mono zẽm na hã. Duré aihĩni wa za oto 'rãwi wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã, niha 're ãhãimana mono na. Ãne wamhã, wahãimana wẽ zé, wa za wasima wa te 're sa'ëtẽ za'ra. Tawamhã wa za oto wasina wa te 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ãwanomro wẽ uptabi mono zé hã. ¹⁴ Ãne wamhã, ai'uté ne wanhimiza'rese ãna 're wanomro mono õ di za oto. Tawamhã dazadawa nhipese na da te wama 're roti za'ra mono nherẽ, roti tô senai'õ hã wa te 're wapari za'ra mono õ wa, roti tô senai'õ niwĩ 're wasipizari za'ra mono õ di za. ¹⁵ Wa norĩ hã roti tô sena na si, wa za wasima wa te 're roti za'ra, 're wasisawi pese za'ra mono sina. Ãne wamhã, wahãimana wẽ na, wa za wa te 're sa'ëtẽ za'ra. Tawamhã wa za oto wa te wasina 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ãwanomro wẽ uptabi mono zé hã, Wanhib'apito ne. ¹⁶ Marĩ mono bã wahãiba bã wama 're hãimana za'ra mono nherẽ, wa za wa'rã zadawa para si marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra. Tane wa norĩ hã Wanhib'apito zadawa para si marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, rowẽ na wa za wasiré 're wahãimana za'ra. Tawamhã 're ãwasisawi pese za'ra mono zéb zarina, wa za 're wasipawaptob za'ra, wa te wasima 're sa'ëtẽ za'ra mono da, wahãimana wẽ zé hã.

Cristuhu ãma oto 're ãdanomro mono zép té wasu'u

¹⁷ Taha wa, tô sena Wanhib'apito zadawa para wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ ne 're anomro aba mono tô da, ta norĩ nhimirosa'rada hã tô senai õ wa. ¹⁸ Tob'a na 're ãnomro mono norĩ ma, rob'madá hã tãma ãwaihu'u za'ra õ ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti uwaibaba rosa'rada hã tãma waihu'u za'ra õ di, ãsazei'õ'wa norĩ ma hã. Ta norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra mono õ wa, ãsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono da, te za tiwasété na siwaihu'u ãna 're hãimana za'ra. Taha wa, rowẽ na ãma 're ãdahãimana za'ra mono zéb ré, 're hãimana za'ra mono õ di za. ¹⁹ Siséb ãna te ta norĩ hã te te sina 're rob'manharĩ wasété za'ra, tihãimana wasété na. Tiwasété zõ si te duré sima 're sõprü, marĩ ãwasété na si 're hãimana za'ra mono da.

²⁰ E ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô Cristu hã Ìhâimanazém na 're Ìwaih'u za'ra wa'aba mo. Mare di. ²¹ A norĩ wa'wa hã ma tô Cristuhu wasu'uwẽ hã aipo're na 're Ìwapari za'ra wa'aba mo. Oto Ìsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, Zezusihi hawi roti tô sena hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ²² Re anomro wasété aba mono da si, te aré asima 're Ìrosa'rata za'ra wa'aba mo. Taha wa, te aré aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wẽ wa'aba mono zé hã. Tane nherê, te za oto Ìrême pese za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã. ²³ Asimirosa'rata wẽ na si te za oto 're Ìrosa'rata za'ra wa'aba mo, taha zarina 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono da oto. ²⁴ Da'uza hã Ìhã tém na 're Ìdasi'uza za'ra mono ne, te za oto aihâimanazép tém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Ìwẽ na si. Taha da, ma tô 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã aipoto téb za'ra wa'wa aipê'ê 're, Ìsine 're anomro wẽ wa'aba mono da, tô sena dama 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono da oto.

²⁵ Taha wa, dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto. Aihâiba mono bâ te za tô sena na si asima 're Ìrowasu'u za'ra wa'aba mo. ²⁶⁻²⁷ Nimahã na 're asiti'ru za'ra wa'aba mono wamhã, 're aiwasété za'ra wa'aba mono õ di za, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Duré asiti'rui ré bâdã hã wahuré ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tô da, te za asiwi 're Ìwẽ'õ za'ra wa'aba mo, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da dama.

²⁸ Danhibrom na dawi 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono hã 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te za oto asib'rata na 're Ìromhuri za'ra wa'aba mo, aihâimana wẽ na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asimiromhuri na Ìsibrob'õ norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, ãne si wẽ wa.

²⁹ Aimreme wasété na dama 're aimreme zusi aba mono õ di za oto. Aimreme wẽ na si te za oto dama 're aimreme zusi aba mo, asimiroti wẽ na si 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da ãma. ³⁰ 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono õ di za, aihâimanazém na Wamama pẽ'êzani wi 're robzei'õ tô za'ra wa'aba mono da. E marĩ wa. Ìpê'êzani hã te wapê'ê 're, wama 're hâimana za'ra, wapibui pese zéb da hã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono te, tâma 're Ìwahâimana za'ra mono na, bâdã Ìwa waptã'ã õ ré, te te Ìwa'anho'reptuzéb da hã. ³¹ Taha wa, te za oto 're Ìrême pese za'ra wa'aba mo, aipê'ê na 're Ìda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Asiti'ru zama te za 're Ìrême pese za'ra wa'aba mo, asahi zama duré. Aimreme 'rãihã sina, duré dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Da'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré. Dama 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré. ³² Marĩ Ìwẽ na te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo, aipê'êzé sina. 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã Cristu dzada dá'ã wa, te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di oto, 're Ì'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã Ìwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherê, Ìsine dawasédé hã da'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto.

5

'Re Ìhâimana u'âsi mono 'ra na oto 're Ìdanomro mono zé wasu'u

¹ A norĩ wa'wa hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono 'ra oto 're anomro aba mono wa, tâma asawi za'ra wa'aba di. Taha wa, te za Ìsirã zarina si oto 're anomro aba mo. ² Cristu te te 're Ìwa'azawi pese mono zéb zarina, te za oto 're Ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna sisõ, wazada dá'ã da. Taha wa, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma 're Ìdanhoprub za'ra

mono zéb zarina, sisawi āna sisōmri wa, Wamama ma wē uptabi di, wazada ĭdā'āzé hā.

³A norī wa'wa hā 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē 're anomro aba mono nherē, siwa'ru aiwasédé hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono ō di za, pi'ō na aibā na zama. Duré aihāimana nhiséb'ō na 're anomro aba mono ō di za. Duré danhibrom na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za, ta hā ĭ'uwaibaba ō wa 're ĭdahāimana wasété za'ra mono zé hā. ⁴Duré aimreme nhiséb'ō na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono ō di za. Aimreme to na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono ō di za duré, āne hā ĭ'uwaibaba ō wa, Wamama nhīb'a'uwē 're ĭwanomro mono zéb da hā. Wama 're ĭsōpru mono zém na si, te za asima 're ĭrowasu'u za'ra wa'aba mo oto, Wamama āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da. ⁵Taha wa, te za oto ĭwaihu'u za'ra wa'wa, āne: Sina 're ĭsipsaihuri za'ra mono norī hā, duré dahāimana nhiséb'ō na 're ĭnomro mono norī hā ĭtēme 're sisisi mono ō di za, 'Re ĭhāimana u'āsi mono u hā, duré Cristuhu u hā, da'āma 're ĭsib'a'uwē zahuré mono zéb u hā. Duré danhibrom na te te 're ĭda'ruiwapari za'ra mono norī zama ĭtēme 're sisisi mono ō di za, marī zō si te te sima 're rosa'rata u'āsi za'ra mono wa, 'Re ĭhāimana u'āsi mono upana. Taha wa, ta norī hā marī ĭwē na tinhib'a'uwē norī ma te te ĭropisutuzéb ré, 're hāimana za'ra mono ō di za.

⁶Ta norī hā po're'ō u'āsi 're nomro mono wa, te za nimahā na tāma rob'manharī pipa za'ra, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā. Tane nherē, āté ni'wam norī hā te za sadawa nhipese na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, za te te ĭdahā za'ra ō na hā. Āne te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē, 're wapari za'ra wa'aba mono ō di za, ĭsimirowasu'u tō senai'ō wa, ta norī hā.

⁷Taha wa, ĭpo're'ō norī siré hā 're anomro wasété aba mono ō di za oto. ⁸⁻⁹A norī wa'wa hā roti sena hā aré waihu'u za'ra wa'aba ō di, Cristuhu nhimiroti hā. Taha wa, datob'a na 're ĭdanomro mono ne, ma tō aré robra na 're anomro aba mo, aiwasété na. Cristuhu āma oto 're anomro aba mono wa, rowa'a na damorī wē na 're ĭdanomro mono ne, te oto ĭsimiroti ré 're anomro aba mo. Taha wa, te za oto āma 're anomro wē wa'aba mono sina, 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norī hā Wanhib'apito nhimiroti na 're nomro mono wamhā, te za te te dama 're rob'manharī wē za'ra. Te za duré 're nomro wē. Duré tō sena na si te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Dahāimanazé tō sena na si te za dama 're hāimana za'ra. Taha wa, a norī wa'wa hā roti sena zarina si te za oto 're anomro wē wa'aba mo, Cristuhu nhimiroti na. ¹⁰Āne te za 'rāwi asima 're ĭnharī za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na: "E niha wa za 're mo, Wanhib'apito te te ĭwēsāmrizéb da hā." Āne te za 'rāwi asima 're ĭnharī za'ra wa'aba mo, āma 're anomro wē wa'aba mono da. ¹¹ĭsazei'ō'wa norī siré, marī ĭwasédé hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono ō di za oto, ĭp'ē 're, robra u'āsi 're ĭnomro mono norī siré hā. Ta norī ma, te za 're ĭroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahāri za'ra mono da, tinhimi'manharī wasété zé hā. ¹²ĭpo're'ō norī hā te marī ĭwasédé hā pi'uriwi te te 're 'manharī za'ra. Ta norī nhimi'manharī wasété zé hā wasété uptabi wa, taha na si āma wanhiséb uptabi za'ra di, wa te āma wasima 're ĭrowasu'u za'ra mono zéb da hā. Taha wa, te za ta norī ma 're ĭroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahāri za'ra mono da, tinhimi'manharī wasété zé hā. ¹³⁻¹⁴Robra wa, wa te ro'o wamhā, wa za marī hā wa te 're waihu'u za'ra, tō sena ĭhāimanazém na. Tane bādā te te dama 're rob'uiwē za'ra mono wamhā, rob'madā'ā pese di za dama. Duréihā wahi'rada, ma tō āne na roti:

"A hā 're asōtō u'āsi mono hā, ai'utu. Te za aiwahu, 're ĭdadā'ā u'āsi za'ra mono zém hawi. Tawamhā Cristu hā te te dama 're ĭrob'uiwē mono ne, te za roti sena hā aima waihu'u."

Āne wahi'rata nhimiroti hā dama.

¹⁵ Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, 'rāwi asina 're asōpré u'āsi aba mono da, 're anomro wē wa'aba mono zéb da. Sena na roti wē waihu'u'ō'wa ne, 're anomro wasété aba mono ō di za oto. Roti sena hā oto aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za āma 're anomro wē wa'aba mo, tō sena roti wē zarina si. ¹⁶ Āhāna uburé dawasédé hā te daro mono bâ 're hāimana. Taha wa, wama 're hāimana za'ra mono ré bādā hā, wa za wa te 're dapawapto wē za'ra. ¹⁷ Tawamhā danhimiza'rese āna 're idanomro mono ne, 're anomro aba mono ō di za. Wanhib'apito te te sima 're ī'ai'awē wa'aba mono zéb zō si, te za 're asōpré u'āsi aba mo, asina tāma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.

¹⁸ Āsipārī na 're asi'rāiwamnarī za'ra wa'aba mono ō di za oto, taha zarina siwa'ru 're anomro wasété aba mono tō da. Wanhib'apito pē'ēzani nhimi-wada'uri na si te za oto 're aihāimana za'ra wa'aba mo, robze sina āma 're anomro aba mono da oto. ¹⁹ Aima āma 're īrobze za'ra wa'aba mono zéb da hā, te za 're asō're za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito pē'ēzani te te aima 're īwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wanhib'apito hā sōpru wa, te za rowē zarina tāma 're asō're za'ra wa'aba mo, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, asō're wa'aba na. ²⁰ Wamama hā sōprub di, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Taha wa, uburé marī wē na wama 're īsōprub za'ra mono zéb zarina, te za āma 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para. ²¹ A norī wa'wa hā ma tō Cristu hā 're īwapari pese za'ra wa'aba mo, Asib'apito wa'wa hā. Taha zarina, te za 're asiwapari pese za'ra wa'aba mo.

Īmro ré norī ma, rotizé wasu'u

²² Pi'ō norī, aimro nhimiroti te za 're īwapari pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito nhimiroti 're īwapari pese za'ra wa'aba mono zéb zarina. ²³ E marī wa. Aimro za'ra wa'wa hā asipai u 're hāimana za'ra wa'aba mono wa, Cristu tinhib'a'uwē norī nhipai u 're īhāimana mono ne, ta norī nho'reptui'wa 're hāimana mono wa. ²⁴ Īsib'a'uwē norī hā Cristuhu nhimiroti te te 're īwapari pese za'ra mono ne, te za pi'ō norī hā aimro nhimiroti 're īwapari pese za'ra wa'aba mo.

²⁵ Aibā norī, Cristu hā tinhib'a'uwē norī te te 're ī'azawi pese mono ne, te za aimro hā 're īsawi pese za'ra wa'aba mo, tihāiba hā sawi āna te te īsōmri ne, sada dā'ā za'ra da. ²⁶ Marī hā ā na da te 're ī'upsō za'ra mono ne, ma tō tinhimiroti na wawasété hawi te te 're wa'a'upsōi wē wapē'ē 're, 're wanomro wē mono da, īsib'a'uwē si oto 're wahāimana za'ra mono da tāma. ²⁷ Āne ma tō sina uwaimra dama, zazahā īhāi uptob ō ne, duré īhā'rā'ru'ō ne zama, hāimana wē uptabi na 're hāimana za'ra mono da, īsib'a'uwē norī hā. ²⁸ Aibā norī, Cristu te te 're īwa'azawi pese mono zéb zarina, te za aimro hā 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re sawi pese za'ra wa'aba mono wa, marī īwē zō asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama īwē zō 're asōpré wa'aba mo. Tawamhā marī hā īwē zō aimro ma 're asōpré wa'aba mono zém na, te za marī hā īwē zō asima zama 're asōpré wa'aba mo. ²⁹⁻³⁰ Ni'wam norī hā sima 're sipese u'āsi za'ra mono wamhā, 're saihuri mono āna 're si'ubumroi u'āsi mono ō di za. Te za 're saihuri u'āsi. Te za duré 're si'madā'ā pese za'ra, Cristu te te wama 're ī'ab'manharī wē mono ne, tinhib'a'uwē norī ma. ³¹ Āne īwasu'u na rob'ui'ére hā: “Dasina 're damro za'ra mono wamhā, dahāiba maparane nherē, te za oto dahāiba misi ne damro me si 're dasi'ubumro, misi haré.” ³² Āhā wasu'u hawi wa tō waihu'u za'ra ni, aré dama waihu'u ō nherē, āne na hā. Aibā Īmro hā, Cristu te wasu'u. Duré pi'ō Īmro hā īsib'a'uwē norī, te wasu'u. ³³ Aima za'ra wa'aba zama, te rowasu'u hā

're hâimana, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hâ oto. Taha wa, aibâ norî, te za aimro 're İsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re İsawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marî îwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama 're asôpré wa'aba mo, îwê zô. Duré pi'ô norî, aimro hâ te za 're îwazéb za'ra wa'aba mo.

6

Da'ra norî ma, damama norî ma, duré dana norî ma zama rotizé wasu'u

¹ Da'ra norî, Wanhîb'apito nhimiroti 're îwapari pese za'ra wa'aba mono zarina, te za aimama nhimiroti hâ 're îwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. ²⁻³ 'Re asimipari pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo aimama ma, duré ana ma zama, rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré 're aihâimana hâ za'ra wa'aba mono da, ti'ai âma. Âne 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hâ te 're hâimana, taha zarina marî îwê hâ za te te dama âma 're î'a'uwaimrami mono na hâ. Duréihâ ma tô âne 'Re îhâimana u'âsi mono hâ dama roti:

“Aimama nhimiroti hâ te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. Ta norî nhimiroti hâ 're wapari pese za'ra wa'aba mono wanhâ, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Duré 're atâ'â su'u za'ra wa'aba mono ô di za. Te za 're asi'îhi pese za'ra wa'aba mo.”

Âne ma tô aré dama roti. Simiroti pire di, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. Taha wa, te za aimama nhimiroti hâ 're îwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

⁴ Damama norî, ai'ra ma hâ 're 'manharî wasété za'ra wa'aba mono ô di za, asada 're sahi za'ra wa'aba mono tô da. Te za asimiroti wê na si 're îpawapto wê za'ra wa'aba mo, Wanhîb'apito nhimiroti zarina, ai'ra norî wa'wa hâ 're nomro wê mono da.

Pawa'âbâ âna dama romhuri'wa norî ma, duré danhib'apito norî ma, rotizé wasu'u

⁵ Aipawa'âbâ âna aiwada'uri zarina si dama romhuri'wa norî, asib'apito mreme hâ te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo, 're wazéb za'ra wa'aba mono sina. Cristuhu ma 're îromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za tô sena asib'apito mreme hâ 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. ⁶ E asib'apito nho'a si te za romhuri hâ tâma 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Mare di. İsa're'ra nherê, te za romhuri hâ tâma 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, te te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono da, asimîromhuri na. Cristuhu ma 're îromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za duré ti'ai âma asib'apito ma romhuri hâ 're î'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono te te sima 're îwê mono zéb zarina. ⁷ Ato sina te za tâma 're îromhuri za'ra wa'aba mo, asib'apito za'ra wa'aba ma, Asib'apito uptabi aba ma 're îromhuri za'ra wa'aba mono ne. ⁸ Wapawa'âbâ âna wawada'uri zarina si dama romhuri'wa 're îwahâimana za'ra mono norî, duré wawada'uri âna wasi'uihâ na 're îwahâimana za'ra mono norî me zama, wa te dama 're î'manharî wê za'ra mono wa'râmi, te za Wanhîb'apito hâ te te wama 're wa'âbâ za'ra. Âhâ wasu'u na te za 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁹ Danhib'apito norî, aima romhuri'wa norî ma, wa tô tâma roti za'ra, romhuri hâ te te aima 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, to sina. Taha wa, te za aima romhuri'wa norî ma 're î'manharî wê za'ra wa'aba mo. Tâma 're ropipa za'ra wa'aba mono ô di za. Misi Asib'apito wa'wa te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa hâiwa âma, aima romhuri'wa norî nhîb'apito zama.

Aiwapsi te za te te aima 're wa'âbâ za'ra wa'wa, 're ïromhuri wê za'ra wa'aba mono zéb zarina.

'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa'ru'i'wa zada, tiwaihu'u pese na te te 're ïda'apawapto mono zé wasu'u

¹⁰ Wa za oto roti na aima 'râsutu za'ra wa'wa. A norï wa'wa hã Wanhib'apito siré si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wanhib'apito ma si ïwaihu'upe hã sa'êtê na tâma 're hâimana mono wa, te za ïwaihu'u pese zarina aihâimana nhiptete sina 're anomro aba mo. ¹¹ Dasi'wapé 'manharï'wa norï hã te za sisada 're si'uzza za'ra. Tane te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipawaptozbéz ré, 're anomro aba mo, Wa'uburé nhimiroti da, asiptete sina sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ¹² Wa norï hã wasiré 're ïwahâimana za'ra mono norï me, 're wasi'wapé za'ra mono ô di. Wa'uburé norï me si, wa za 're wasi'wapé za'ra, hâiwa nho're âma simiroti waseté na 're ïhâimana za'ra mono norï me. Wa'uburé norï hã ti'ai âma dapo're'ô na 're ïdanomro mono norï ma, simiroti pire di, Wanhib'apito nhimiroti waihu'u'ô'wa 're danomro mono wa. ¹³ Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipawaptozbéz ré, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã wa'uburé norï hã nimahã bâtâ na asô 're sihutu aba mono wamhã, te za 're ïwapé za'ra wa'aba mo. Tawamhã 're ïwapé za'ra wa'aba mono na, âma 're ai'uté za'ra wa'aba mono wa, te za ta norï wi 're aiwairébé aba mo.

¹⁴ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ïsa'êtê na, te za 're asi'usisi za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ïsa'êne hã tô sena 're ïdahâimana za'ra mono zé, te wasu'u. Duré danho'utu'ubuzé ïtete na te za 're asi'uzza za'ra wa'aba mo. Danho'utu'ubuzé ïtede hã 're ïdanomro wê mono zé, te wasu'u. ¹⁵ Duré dapara'uzza ïtete na te za 're asipara'uzza za'ra wa'aba mo. Dapara'uzza ïtede hã ïwasu'u'wê na datoi u'âsi da te 're ïdapo're pu'u za'ra mono zé, te wasu'u, rowê u'âsi Wamama siré 're ïdanomro mono zéb da hã oto. ¹⁶ Duré ïbahiã 'manharï hã te za 're ï'wasari aba mo asi'wawi, da te 're aihâzup tô wa'aba mono da, po'o 'wa ro'o na. Wa'uburé nhimiroti, wa te 're wapari za'ra mono tô da, Wamama ïwaihu'u pese na wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zé, te wasu'u, ïbahiã 'manharï hã. ¹⁷ Da'râzaza ïtete na te za 're asi'râzaza za'ra wa'aba mo. Da'râzaza ïtede hã wanho'reptuzé, te wasu'u. Duré sib'ézé 'wa pa hã te za asiré 're ï'wasari u'âsi aba mo. Sib'ézé 'wa pa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u, ïpê'ézani hã te te wama 're awaihu'u mono da, ïsimiroti hã. ¹⁸ Te aima ïroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za uburé 're ï'manharï u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré ïpê'ézani te te wama 're ï'waihu'u mono zéb zarina, te za Wamama ma 're aimreme zusi aba mo. Te za tiwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawapto za'ra wa'aba mono da. Asimiza'rese sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tâma 're aimreme zusi aba mono da. Aiwi 're robzei'ô za'ra wa'aba mono ô di za. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wê 're ïhâimana za'ra mono norï ma, te za duré tiwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're apawapto u'âsi mono da, daro mono bâ. ¹⁹ ïma zama te za duré tiwi 're ïrowaptêrê za'ra wa'aba mo, timreme te te ïma 're awaihu'u u'âsi mono da, wê na te dama 're sadawa wasu'u mono da, ïpahi âna, Cristuhu wasu'u'wê hã aré dama ïwaihu'u'ô hã, da te 're waihu'u za'ra mono da oto. ²⁰ Cristu hã te te datême ïzatôrï wa, wa oto ïsadawa wasu'u'wa 're mo, dazazéb 're, 're ïza mono nherê. Taha wa, ïpahi âna te dama 're sadawa wasu'u mono da, te za tiwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama wi.

Paru te te dama ïroti 'râsutu zéb âma, te te ïda'azawizé

²¹ Titicu hã te za aima ïwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, ïhâimanazé hã. Ta hã wapawapto wê 'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa duré, wama ïsawi pe hã. ²² Âme ïwahâimana za'ra na te te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô atême satõrĩ za'ra wa'wa, rowasu'u wê zarina, rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

²³ 'Re ïhâimana u'âsi mono Wamama wi, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, te te 're aipawapto b u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi âma 're anomro aba mono da, duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina 're anomro aba mono da, ta norĩ hã waihu'u pese zahuré wa, asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²⁴ Uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu zawi pese 'wa norĩ ma, wa za te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, ta norĩ hã Wanhib'apito tô sena te te 're sawi pese za'ra mono wa, Wamama hã ïwê na te te 're apawapto b u'âsi mono da.

Piripu norĩ

Piripu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hā Paru hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhĩb'a'uwē norĩ ma sōmri za'ra, Piripu na 'ri nho'ōmo nhisi u. Paru norĩ hā Siraha me, ĩmorĩ'rata na Piripu u simasisi zahuré wamhā, ma tō ĩsazei'ō'wa norĩ hā siwi tiza, dazazéb 're. Tame sima'wara ré hā ma tō dazazéb 're, da'madâ'â'wa hā pawaptob zahuré, ĩmro zama, duré ĩ'ra norĩ zama, Zezusi hā te te saze za'ra da. Awē ma tō oto tāma waprosi zahuré ni, pusi da apā.

Ā ĩbaihâ hā darob amoi āma dazazéb 're oto sāmra ré, ma tō āma rob'ui'éré, Piripu norĩ ma. Paru hā ma tō tāma waihu'u za'ra, āne: Zezusihi zazei'wa norĩ hā te za tō te te 're robzépata za'ētē za'ra. ĩsazeté'wa norĩ āma ma tō duré tihâtâ'â za'ra, senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hā ĩwazari 're hāimana za'ra mono wa. Ma tō duré tāma siwasu'u za'ra, te te 're ĩsawi pese za'ra mono na hā. Ma tō duré tāma roti za'ra, Cristuhu nhirā zarina si 're nomro mono da, ta hā sina 're ĩwata mono ō ne. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te tāma 're ĩwē za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tō duré tāma roti za'ra, Cristu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na dâ'â wa, ĩmama hā te te tāma ĩpisutuzéb zarina, te te sina tāma ĩ'uwaĩmrami ne.

¹ Wa hā Paru, duré Timotiu, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa norĩ, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Piripu na 'ri nho'ōmo nhisi āma uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhĩb'a'uwē 're aihāimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Uburé Cristu Zezusihi āma si 're anomro aba mono norĩ ma, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa 're ĩhāimana za'ra mono norĩ ma zama, duré dapawapto'wa na 're ĩhāimana za'ra mono norĩ ma zama.

² Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hā ai'āma 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi, āma 're anomro aba mono da.

Paru hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, Piripu norĩ āma 're ĩmreme mono zé wasu'u

³ Ai'āma 're ĩpo're pu'u za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're ĩwata u'āsi, ĩnhĩb'apito āma. ⁴ Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ai'āma 're ĩmreme za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa āma aima 're ĩtoi u'āsi za'ra wa'wa, aihāiba mono bâ wa'aba. ⁵ Cristuhu wasu'uwē hā 're ĩwapari na'rata za'ra wa'aba mono zém hawim haré, te oto ĩsiré āma 're ĩromhuri u'āsi za'ra wa'aba mo, wa te dama āma 're ĩropéi mono zém na hā. Taha wa, wa ĩto sina ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. ⁶ Ta hā te te aso'reptu za'ra wa'aba zém na, ĩwē na te te ai'āma ĩsāna'rata za'ra wa'aba zéb zarina, te za te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'wa ōne u'ā, ti'ai u apā we ĩmorizéb u, Cristu Zezusi hā. Taha ō ré, te te aiwi sazāri waihu'u za'ra wa'aba ō di za, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hā. ĩwē si te za tō te te aima 're 'manharĩ u'āsi za'ra wa'wa, āma 're anomro wē u'āsi aba mono da. Āne wa tō ai'āma waihu'u za'ra wa'wa, tō sena na. ⁷ ĩ'uwaibaba wa tō āne na hā ai'āma waihu'u za'ra wa'wa. E marĩ wa. ĩpē'ē 're, ĩma asawi za'ra wa'aba zé hā ĩma 're hāimana u'āsi mono wa. Romhuri ĩwē uptabi hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono, tinhimizawĩ pese zéb zarina te te ĩma ĩpisutuzém na, ma tō ĩsiré tāma

're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, tō. Āhāna dazazéb 're, 're ĩhāimana mono ré, ma tō a norĩ wa'aba zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo ĩsiré. Duré dazazéb 're, 're ĩhāimana mono ō ré hā ma tō duré ĩsiré dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo, Cristu hā. Taha wasu'uwē hā senai ō newa da te ĩma 're ĩnharĩ za'ra mono ma, te dama 're anharĩ mono ré hā, ma tō ĩsiré 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, duré sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, te dama 're wasu'u mono ré hā, damreme wa'rāmi. ⁸'Re ĩhāimana u'āsi mono ma si, tāma ĩwaihu'u pese di, sena na ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba na hā, duré ai'āma 're ĩpē'ezé uptabi za'ra wa'aba mono na zama. Cristu Zezusihi ma, tāma asawi uptabi za'ra wa'aba ne, wa tō duré wa hā te 're asawi pese za'ra wa'wa duré.

⁹'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, wa duré ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mono da, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hā aima 're sa'ētē u'āsi za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimirowaihu hā 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Duré uburē marĩ hā ĩwē na āma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, duré ĩwasété na āma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono da. ¹⁰Tawapsi te za ĩwē si asima 're ĩpisutu u'āsi za'ra wa'aba mo, āma 're anomro wē wa'aba mono da hā. Āne wapsi, 'rāwi aiwasété na 're asi'marōpāri za'ra wa'aba mono ō di za, nimahā na Cristu apā wē ĩmorizéb u hā. Āhā zarina si, te za aiwasété wi, aihāimana nhiptete sina 're anomro u'āsi aba mo. ¹¹Taha wa, te za ĩwē si 're ĩmanharĩ u'āsi za'ra wa'aba mo, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si. Āne na āma 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono zém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si te za 're dawata za'ra. Tane da, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā.

Paru hā Cristuhu ma si, 're ĩsisōmri mono zé wasu'u

¹²⁻¹³ĩsisānawā norĩ, e āme ropipa hā ĩma ĩhāimanazéb zarina, ma tō Cristuhu wasu'uwē na te te datēme ĩropézé hā mazazā. Mare di. Āne ĩma romhāimana nherē, ma tō da'ahā na da te 're saze za'ra, Wanhib'apito wasu'uwē hā. Āne na ĩ'āma waihu'u za'ra wa'aba da, wa tō ĩsima aiwē za'ra wa'wa. Dazazéb 're ĩhāimanazém na, ma tō da'wapéi'wa norĩ hā danhib'apito nhorōwa 'madá'á'wa norĩ hā siwi ĩwaihu'u uburē, Cristuhu ma romhuri'wa 're ĩhāimana mono 'ru te, da te dasiwi ĩnherézém na hā. Da'ahā na ma tō duré āne na ĩwaihu'u za'ra ni, āhā 'remhā. Dazazéb 're, da te dasiwi ĩnherē ō 'wa'āhā, ta norĩ hā Cristuhu wasu'uwē hā te te wapari za'ra ō di aré. ¹⁴Duré dazazéb 're ĩhāimana wa, te oto wasisānawā norĩ hā ahā na te te sina 're umnhasi u'āsi za'ra Wanhib'apito hā, taha si te te 're ĩpawaptob u'āsi mono wa. Taha wa, pahi āna te oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u hā te te dama 're wasu'u za'ra, te te sina 're danhimimnhasi za'ra mono nherē, ta norĩ hā. ¹⁵Ni'wam norĩ hā ĩsiniwĩ da'ahā na 're dahāimana za'ra mono da si, te Cristuhu wasu'uwē hā te te dama 're wasu'u za'ra, ĩnhimirohuri wē zarina, da'ahā na da te 're saze za'ra mono 'ru te, te te āma 're ĩruiwapari za'ra mono wa, ta norĩ hā. Ni'wam norĩ si te ĩ'uwaibaba te te dama āma 're rowasu'u za'ra, te te āma 're ĩpawaptob za'ra mono da, sena na ta norĩ si te te sima 're wē uptabi za'ra mono wa. ¹⁶Ta norĩ ma, tāma ĩzawĩ za'ra zarina, te Cristu hā te te dama 're wasu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā romhuri te te ĩma ĩsōmri na te te āma ĩwaihu'u za'ra wa, Cristuhu wasu'uwē hā senai ō newa da te ĩma 're ĩnharĩ za'ra mono norĩ ma, tō sena na te dama 're ĩ'anharĩ mono na hā, damreme wa'rāmimhā. ¹⁷Tane nherē, ĩnhimirohuri na te te 're ĩruiwapari za'ra mono norĩ hā simirosa'rata wē na te te dama 're wasu'u za'ra mono ō di, Cristu hā. Sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hā te te dama āma 're

rowasu'u za'ra, taré da'ahâ na ĩsimirowasu'u wê niwĩ 're dahâimana za'ra mono da. Ma tô duré te te 're rosa'rata za'ra, âne hawi te âma 're robzépata za'êtê mono da, dazazéb 're, 're ĩhâimana mono ré.

18-19 Tane nherê, wê di tô, ĩma hã. Ni'wam norĩ hã simirosa'rata wê na Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, duré ni'wam norĩ hã sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina, Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono nherê, wê di tô ĩma hã. E marĩ wa. Cristuhu si te te dama 're wasu'u za'ra mono wa, ta norĩ hã. Taha si tô ĩpire uptabi hã te tô wama 're hâimana. Taha wa, âma ĩto ti, wa hã. ĩ'âma 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, duré Zezu Cristuhu pê'êzani nhĩmipawaptobzéb zarina, wa za rowê na watobro, âne na ĩma ĩromhâimana wasétê zém hawi. Âne hã ĩma waihu'u pese wa, wa rowê u'âsi 're ĩhâimana tô. 20 Taha wa, wa tô wa hã ĩpê'ê 're, 're ĩsi'madâ'â pese, niwamhã ĩnhimiromhuri na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te âma 're ĩuwaimrami mono zém na ĩzô 're robaba tô mono da, ône u'âsi ĩpahi âna te tâma 're romhuri u'âsi mono da, âhâna zama. Âne wa, wa 'râwi te ĩsima 're 'ruiwapari u'âsi. Âne na tô sena âma 're ĩhâimana mono zém na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono wamhã, te za Cristuhu âma si 're dawata za'ra, ĩhâiba ré ré, âma 're ĩhâimana mono na hã, duré âté ĩdâ'â da nherê, âma 're ĩhâimana u'âsi mono na zama. 21 E marĩ da, wa za 're ĩhâimana tawamhã, ĩhâiba ré ré hã. Cristuhu ma 're ĩsisômri u'âsi mono da si, 're ĩhâimana mono zé hã. Duré ĩdâ'â da wamhã, ĩma wê uptabi di duré. ĩhâiba ré 're ĩhâimana mono ré, ĩma 're ĩrowê mono zém nhipai u, ĩma wê uptabi di za, ĩdâ'â wamhã. Âne hã wa tô te ĩsina 're waihu'u u'âsi. 22 E ma hã wa za tawamhã ĩsima wê. E da te dasiwi ĩwĩri su'u da si. E ĩhâiba ré ré 're ĩhâimana mono da si a'â. Wa hã 'râwi te ĩsima pisutu waihu'u ô di, ĩsi'uihã na hã. Tane nherê, aré ĩma wê di tô, ĩhâiba ré ré a'â 're ĩhâimana siroptu mono da hã. E marĩ wa. Âne wamhã, romhuri ĩwê hã wa aré te tâma 're ab'manharĩ u'âsi a'â, Cristuhu ma, te tâma 're ĩda'awaibui mono zém na hã. 23 ĩnhimiroza'rada hã maparane te 're si'wapé zahuré, ĩpê'ê 'remhã. Ti'ai âma 're ĩmorizé hã te rême da, wa ĩsima wê tô, Cristuhu siré 're ĩhâimana mono da oto, hâiwa âma. Âne wamhã, ĩma 're rowê uptabi mono di aré, ti'ai âma 're ĩhâimana mono zém nhipai u hã. 24 Tane nherê, ai'udâna za'ra wa'aba, a'â ti'ai âma 're ĩhâimana mono da hã, ĩma wê uptabi di aré, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da hã a'â. 25 Âne na hã wa tô, tô sena na ĩsina waihu'u. Taha wa, 'râwi wa tô duré ĩsina waihu'u, za a'â asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono na hã, ĩnhimipawaptobzéb zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã asina 're ĩ'umhasi za'ra wa'aba mono zém na asima âma 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, duré ato sina âma 're anomro aba mono da hã. 26 Âne wamhã, nimahã na apâ âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, te za Cristu Zezusihi âma aiwata za'ra wa'wa, ĩzabu za'ra wa'aba zém na.

27 Niha za ĩma romhâimana nherê, te za Cristuhu wasu'uwê zarina si 're anomro wê wa'aba mo, taha si aima pire za'ra wa'aba wa, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, wa za ai'âma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina asitob'ru norĩ da, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asimirosa'rata misi na, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're umhasi za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwê hã da te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina. Duré âté âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba ô nherê, wa za tô ôhõ na si ai'âma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na hã. 28 Asitob'ru norĩ ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono da hã, mare di, Cristuhu zazei'wa norĩ 'ruiwapari'wa norĩ ma hã. Âne hã

aipahi āna sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za ta norĩ hã 'rãwi 're siwaih'u'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono za te te ì'uprosizém na hã, duré a norĩ wa'aba si za te te ì'asô'reptu za'ra wa'aba zém na hã. ²⁹ Tinhoprubzéb zarina ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Cristuhu si asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, Danho'reptui'wa na. Ma tô duré aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, da'ãma 're ìrobzépata za'ra wa'aba mono zém hawi, Cristuhu si da te 're saze za'ra mono da. ³⁰ Tame ai'rata ìnhamra za'ra wa'aba ré, ma tô asiwi ì'madã'ã za'ra wa'wa, rowasédé hã da te ì'manharĩ na ìma, te robzépata da. Taha na, zahadu te ìrobzépata u'âsi na ma tô ãhãna hã ìwasu'u hã ìwapari za'ra wa'wa. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã 're ìrobzépata za'ra wa'aba mo ìsine, rowasédé hã da te aima 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã za.

2

Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, dame ìsi'a'uwézé wasu'u

¹ Cristuhu āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te oto asiptete sina āma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono āna. Cristu hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'rãwi asina 're ìwaih'u'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te duré aima 're rowé wairébé u'âsi 'wa, asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono āna. 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ézani siré te duré asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, simisutu. Da te 're robzépata za'ra mono wamhã, ma tô duré da'ãma 're aipē'ézé za'ra wa'aba mo, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da. ² Taha wa, ma'ãpé duré asiwi āma sisiwi wa'aba, ìma 're ìrowé pusi u'âsi mono zéb da hã, ai'ãma za'ra wa'aba. Aiwapsi te za 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo. Aiwapsi te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Simisutu rosa'rata wé na, te za misi haré rosa'rada hã 're ì'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, uburé marĩ na āma 're asisaze za'ra wa'aba mono da. Á norĩ na te za asiwi āma ìsisiwi za'ra wa'wa. Tawapsi, ìma 're rowé uptabi mono di za duré, ai'ãma za'ra wa'aba hã. ³ Rãwi asima si 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, taré asina 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama aipire na 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono õ di za. Taha wa'rãmi te za ìwé na si 're ìdahâimana wazéb za'ra wa'aba mo, aima dapire na da'ãma 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina. ⁴ Asima 're ìwé za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, asima si 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. Taha nhipai u, te za duré asiré norĩ āma zama 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, te te sima 're ìwé za'ra mono zéb zarina, 're pawaptob za'ra wa'aba mono da.

⁵ Cristu Zezusi hã sima si 're hâimana mono õ di. Taha wa, ìsimirosa'rata ne, te za duré a norĩ wa'wa hã 're ìrosa'rata wé za'ra wa'aba mo.

⁶ Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, aiwa uptabi 're hâimana u'âsi mono nheré, ti'ai u wei morĩ wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne waih'u'u pese na 're hâimana u'âsi mono da hã, sisawi õ di. Sisawi āna, ma tô wei mo tô, ti'ai u hã.

⁷ Si'uihã na te te sima ìwézéb zarina, ma tô tiré a'ã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne, pìre uptabi na 're ìhâimana mono zé hã. Ti'ai u wei morĩ wamhã, dazapari dama romhuri'wa ne, ma tô dama 're hâimana. Taha wa, ma tô si'a'uwé, dasine 're hâimana mono da, a'ã.

⁸ A'uwé hãiba na dasine 're hâimana mono wamhã, ma tô sima pisutu, dazapari dama wapu na 're hâimana mono da a'ã. 'Re ìhâimana u'âsi mono

hã ma tô duré te te 're wapari pese, tidâ'âzéb u. Marĩ 'manharĩ wasété 'wa norĩ pãrízém na wedepo'o nhonhi'rãmi na dá'â da nherë, ma tô Timama hã te te 're wapari pese, sisawi âna.

⁹ Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma pisutu, dá'â nherë, apã hãiwa'utu wa, danhipai u pire uptabi na 're hãimana mono da oto, wë uptabi na. Ma tô duré ìsisi hã tâma pisutu, dama sisi pire uptabi na 're hãimana mono da, uburé danhisi nhipai u.

¹⁰⁻¹¹ Taha wa, niwapsi te za aihĩni pese dahi'rãtitõ tâma ana ni, Zezusihi ma, dama ìsisi pire uptabi ma. Æne da, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma pisutu, pire uptabi na 're hãimana mono da. Hãiwa âma uburé pese hãiba ré 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, duré ti'ai âma uburé pese hãiba ré 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama, te za dahi'rãtitõ tâma ana ni, dama pire wa, adã 're ìhâimana za'ra mono zéb âma uburé pese 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã tame te za uburé pese dasisõ'a dasiwi sisi za'ra ni oto, âne: "Ô hã Zezu Cristu, uburé Danhib'apito." Æne na Zezu Cristuhu âma dawata za'ra wamhã, taha u'âbã, te za duré 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tawata za'ra ni, Wamama âma hã.

Cristuhu zazei'wa norĩ hã te te dama 're ìrowa'a za'ra mono zé wasu'u

¹² Ìsisãnawã norĩ, ìma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ápé ìwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã tame ai'rata ìhâimana za'ra wa'aba ré, ma tô ìnhimiroti hã ìwapari pese za'ra wa'wa. Tane nherë, âhãna oto ai'rata ìhâimana za'ra wa'aba õ nherë, te duré ìnhimiroti hã ìwapari pese za'ra wa'wa, âma atême ìwisi za'ra wa'aba õ nherë. Aihãimana prëdup sina, te za 're ìromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te asõ'reptu za'ra wa'aba zéb zarina, 're anomro wë wa'aba mono zém na tâma âma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹³ E marĩ wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aipë'ë 're, te te ai'âma 're romhuri u'âsi za'ra wa'aba mono wa, ìsimipawaptobzém na marĩ na âma 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina ì'uwaibaba si marĩ hã tâma 're 'manharĩ wë za'ra wa'aba mono da, te te sima 're ì'aiwë za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

¹⁴ Marĩ na 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono âna, te za uburé marĩ hã 're ì'manharĩ wë u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're asisada'âbã za'ra wa'aba mono âna, te za marĩ ìwë si uburé 're ì'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Æne na te za tô 're aihãimana wë za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã sena na da te ai'âma 're sa'ra wa'aba mono tô da, duré marĩ 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ wa, aiwë na 're anomro aba mono da. A norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, 're ì'anomro wë wa'aba mono norĩ hã, wasété uptabi na 're ìhãimana za'ra mono norĩ wazari, duré tiwasété na 're ìsiwamnarĩ pese za'ra mono norĩ wazari, 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherë, te za dama 're ìrowa'a za'ra wa'aba mo, 're anomro wë wa'aba mono zém na, wasi hã hãiwa na te te dama 're ìrowa'a za'ra mono ne. ¹⁶ Taha wa, rowasu'u ìwë uptabi hã te za dama 're ìsõmri za'ra wa'aba mo, âma 're ìdanomro wë u'âsi mono zéb da hã. Æne hã dama 're 'manharĩ wë u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za aima 're ìto za'ra wa'wa, Cristu za we apã ìmorízéb âma hã. E marĩ wa, wa za aima 're ìto za'ra wa'wa tamemhã. Tĩ'ab ré, ai'rata 're ìnhamra aba mono ré, taré te ai'âma 're ìromhuri pese za'ra wa'aba mono õ zém na hã, ìsiwaihu'u wa za wa hã, wa za tame aima 're ìto za'ra wa'wa, Cristu za apã wë ìmorízéb âma hã.

¹⁷ Sasedoti norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, dá'âma romhuri'wa norĩ hã danhimizama na tâma danhoprubzé te te tâma 're ìzata za'ra mono ne, ma tô a norĩ wa'wa hã tâma 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi

za'ra wa'aba mono āna, asina 're ī'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Duré sasedoti norī hā uwa 'ru 'rāi wa'u isé hā, 'Re ihāimana u'āsi mono ma danhoprubzé, danhimizama te te tāma 're īzata za'ra mono nhisiwi, te te 're īsa'wari za'ra mono ne, até īwapru hā wa za sa'wa, sena na za da te dasiwi īwīri wamhā, idā'ázém na 'Re ihāimana u'āsi mono ma, īsina inhoprubzéb da. Āne na za īma romhāimana nherē, īma rowē uptabi di za. Duré aima ītoi uptabi za'ra wa'aba di za, āne na īma romhāimana nherē. ¹⁸ Taha wa, te za duré a norī wa'aba zama īzabâdâ āma ato za'ra wa'wa īsiré.

Timotiuhu wasu'u, Epaprodituhu wasu'u me

¹⁹ Aiwasu'u wē za'ra wa'wa hā za te wapari wa, īma rowē hā, īwasu'u hā za wapari za'ra wa'aba wa, za aima īrowē za'ra wa'aba ne. Taha wa, wa tō īsima wē, Timotiu hā te āma atēme satōrī su'u za'ra wa'aba da. Wanhīb'apito Zezusi hā āne hā sena na te te īma pisutu wamhā, wa za tō āma atēme satōrī za'ra wa'wa, aima īwasu'u za'ra wa'aba 'wa da hā, duré apā we ītēme wisi wa, te te īma aiwasu'u za'ra wa'aba da hā. ²⁰ Āmemhā ni'wa hā īma hāimana ō di, īsine te te 're ī'asawi pese za'ra wa'aba mono 'wa hā. Tō ōhō si, te īsine te te 're asawi pese za'ra wa'wa. Taha si te tō sena ai'āma 're hâtâ'â u'āsi za'ra wa'wa Timotiu hā, rowē na si āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. ²¹ Tanei ō di, ni'wam norī hā. 'Rāwi te sima si marī zō 're sōpré, te te sima 're īwē za'ra mono zéb uwaibaba si. Zezu Cristu te te tāma 're ī'awé mono zéb zō, sima 're sōpré mono ō di, ta norī hā. ²² Tane nherē, Timotiu hā 're īmorī wē na ma tō īwaihu'u za'ra wa'wa, da te 're pibui wasété mono nherē, 're īsipizari mono ō na hā. Ta hā ma tō īsiré te te 're romhuri u'āsi, Cristuhu wasu'uwē na hā. Ni'wa hā timama siré si te te 're īromhuri u'āsi mono ne, ma tō īsiré te te 're romhuri u'āsi, ta hā. ²³ Taha wa, wa tō īsima wē tō, āme niha za īma īromhāimanazém na, te īsina waihu'u wamhā, Timotiuhu si te āma atēme satōrī za'ra wa'aba da, romhutu na, taha si te te aima īwasu'u za'ra wa'aba da. ²⁴ Wanhīb'apito si wa tō īsina umnhasi, te te īma pisutu da, īzama āma atēme īmorī za'ra wa'aba da, romhutu na.

²⁵ Wasisānawā Epaproditu hā ma tō we ītēme īsatōrī za'ra wa'wa, te te īma asadawa wasu'u za'ra wa'aba da, duré nasi ī'āma siwāri da, te robzépata wa, marī zō nasi īwi īrowaptâ'â na hā. Cristuhu wasu'uwē na īsiré romhuri'wa ta hā, duré wanhitob'ru norī, wasiré wa te 're ī'a'wapéi mono. Wē uptabi di, ta hā. Tane nherē, wa tō waihu'u, Timotiuhu wana, te āma atēme satōrī za'ra wa'aba da apā. ²⁶ Ta hā te te duré apā asabu ze za'ra wa'aba di, uburé ai'āma pē'ézé za'ra wa'aba wa. Duré ai'āma hâtâ'â za'ētē za'ra wa'aba di, āme ihâzé na īsiwasu'uzé hā wapari za'ra wa'aba wa. Taha wa, wa za tō āma atēme satōrī su'u za'ra wa'wa, Timotiuhu wana. ²⁷ Tō sena ma tō aré dârâ tō, hâzé wa. Tane nherē, 'Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō āma aiwamri, dâ'â tō da. Taha āma si ō di, īsiwamrizé hā. Te te pese wamhā, ī'āma zama ma tō duré aiwamri, īwi robzei'ō nherē, robzei'ō uptabi tō da īwi, īsipai u. ²⁸ Taha wa, wa īsima wē upta oto, te āma atēme satōrī su'u za'ra wa'aba da apā, atōmo na sabu za'ra wa'aba wa, aima rowē uptabi za'ra wa'aba hā. Duré wa hā ai'āma ihâtâ'â za'ra wa'aba zéb zarina, īwi īrobzei'ôzé hā īma si'utōrī hā, asabâdâ za'ra wa'aba. ²⁹⁻³⁰ Taha wa, ma'āpé āma atēme wisi aba wamhā, asiwi sawi wē za'ra wa'aba za Epaproditu hā, ato sina za'ra wa'aba, wasiré Wanhīb'apito zazei'wa oto 're wahāimana za'ra mono na dâ'āsina, duré wasi'āma 're wasisānawā za'ra mono wa. Te za duré asiwi ihāimana wazéb za'ra wa'wa. Ni'wam norī hā īsine 're ihāimana wē za'ra mono norī zama, te za duré asiwi ihāimana wazéb za'ra wa'wa. E marī zarina, te za asiwi

ĩhãimana wazéb za'ra wa'wa, Epaproditu hã. Ta hã tãma romnhimimnhasi nherê, ma tã sisawi ãna romhuri pese, Cristuhu ma. Taha na, te aré dârã. A norĩ wa'wa hã romhã na asimroi wa'aba wa, asiwi ĩpawapto waihu'u aba õ wa, ma tã õhõ si ĩpawapto pese, ai'upana za'ra wa'aba. ãne wa, te za ato sina apã asiwi ĩ'ãri wê wa'wa, atême wisi za'ra wa'aba wê te.

3

Dasihawim na dasisõ'reptuzé da te dasina 're ĩuwaimrami waihu'u za'ra mono õ zé wasu'u

¹ ĩsisãnawã norĩ, ma'ãpé asima 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito ãma oto 're anomro aba mono wê te. Te aima ĩrob'ui'éré 'rata za'ra wa'aba zém na, te ãma aima ĩsisiwi za'ra wa'aba zém na hã, te ĩsiwi ãma ro'wa're õ di za. Mare di. Ai'udãna za'ra wa'aba, wa za tã ĩnhimi'ui'éré na aima ãma sahu za'ra wa'wa, te ãma aima ĩrob'ui'éré 'rata za'ra wa'aba zém na hã, tã sena Cristuhu wasu'uwê hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, asina 're asiptete u'ãsi za'ra wa'aba mono da. ² Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, wapsã dazada 're ĩsiwamnarĩ za'ra mono ne, rosa'rata wasété na dazada 're ĩhãimana za'ra mono norĩ wi. Marĩ ĩwasété si te ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra. ãne te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra: "Aibã norĩ hã Cristu te te 're saze za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, te za da te 're sihãiwata nhihãri za'ra, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra mono da." ãne te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, senai'õ na. Tane nherê, te ta norĩ hã dahãiba hã taré te te dawĩ 're wamnarĩ za'ra, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra mono da newa. ³ Ta norĩ hã sena na 're hãimana za'ra mono õ di, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê na hã. Wa norĩ si, wa 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê uptabi hã 're wahãimana za'ra, ĩpê'ezani nhimipawaptozbém na ãma 're wawata za'ra mono wa. Taha wa, marĩ hã wasi'uihã na wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na 'rãwi 're wasi'umnhasi za'ra mono õ di, wasihawim na wanho'reptuzé hã wa te wasina ãma 're ĩuwaimrami za'ra mono da hã. Cristu Zezusi, ĩwê te te wama ĩ'manharĩ za'ra zém na si, wa tã wa te wasima ãma 're rowê za'etê uptabi za'ra, taha zarina si te te oto 're wa'anho'reptui mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. ⁴ Nĩ'wam norĩ hã te tã 'rãwi 're si'madã'ã ze za'ra, marĩ hã si'uihã na te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã, taha zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra mono da newa. Marĩ hã wasihawi wasi'uihã na wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono 'wa'ãhã, tã ĩbãre wa aré wa hã danhipai u 're ĩsi'umnhasi, marĩ hã ĩsihawi te 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na hã, taha zarina, ĩsi'uihã na ĩsisõ'reptuzé hã te ĩsina ãma uwaimrami da. ⁵ E marĩ wa. ĩwaptã'ázém hawi bãdã hã 8 na ĩãma ne parimhã, ma tã ĩnhihãiwata nhizãri ni, zudezu norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zéb zarina. Wa hã Izarazéhé nhihudu 're ĩhãimana mono. Duré ĩ'ra Bëzamihi nhihudu 're ĩhãimana mono. Wa hã duré ebreusi uptabi. E marĩ wa. ĩhi'rata norĩ hã uburé ebreusi uptabi 're hãimana za'ra mono wa, da te 're wa'ru za'ra mono ãna. Duré parisezu na dame 're ĩhãimana mono wa, wa tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã te 're 'madã'ã pese, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩsimiroti na hã. ⁶ Wasiré zudezu norĩ hãimanazém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're ĩhãimana mono da, wa tã 're ĩsiwasutu u'ãsi aré. Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, wa tã te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra õ newa, ta norĩ hã te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono da. Uburé 'Re ĩhãimana

u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese tô, taha zarina 'Re ihâimana u'âsi mono te te iwêsâmri da newa. Taha wa, nima hã isimiroti te âma i'upana na da te dasiwi iwaihu'u ô di.

⁷ Âne na 're ihâimana 'rata mono zém na aima isi'râzarõtô za'ra wa'aba zé hã îma wê di aré, taha si îma pire wa, taha zarina 'Re ihâimana u'âsi mono te te iwêsâmri da newa. Tane nherê, Cristuhu ma oto 're ihâimana mono wamhã, tarére oto îma hã, 're ihâimana 'rata mono zé hã. ⁸ 'Re ihâimana u'âsi mono te te iwêsâmri da, uburé marĩ hã isihawim na te 're i'ab'manharĩ mono zé hã taré uptabi oto îma hã. Misi te ipire uptabi hã îma 're hâimana oto. Inhib'apito, Cristu Zezusi hã 'râwi te iwaihu'u pese da si, te îma 're hâimana oto, taha si. Marĩ zô 're inhimipari mono ô di oto, ta hã îma tarére wa. Roprum ne, te ta hã îma 're hâimana oto, 're ihâimana 'rata mono zé hã. Taha wa, Cristuhu niwĩ ihâiba na te isapri wê da si, wa 're isi'madâ'â wê u'âsi. ⁹ Misi haré Cristuhu âma si oto 're ihâimana mono da, wa tô ihâimanazéb 'rada hã 'râwi isiwi wê'ô pese. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma irob'ui'ére hã, isi'uihã na te 're i'madâ'â pese mono na 'Re ihâimana u'âsi mono te te iwêsâmri da, isina 're inhimipari mono ô di oto. Cristu hã te isina 're i'umnhasi mono zéb zarina si, 'Re ihâimana u'âsi mono te te iwêsâmrizéb ré si, wa oto 're ihâimana, taha si te te ipisutu wa oto. ¹⁰⁻¹¹ Cristu hã 'râwi te iwaihu'u pese da si, wa tô isima wê, wa hã. Ta hã dâ'â nherê, apâ hâiwa'utu wa, te oto siptete sina 're hâimana u'âsi. Tane duré, wa hã 're ihâimana 'rata mono zé hã oto îma si'utõrĩ wa, duré taha wa'râmi ihâimanazép tém na si oto 're ihâimana mono wa, wa isima wê, inhiptete sina taha âma si oto 're ihâimana mono da, isimpawaptobzê iwê ré si. Âne hã wa tô duré isima wê, Cristu hã ti'ab ré te te 're irobzépata mono ne, te 're irobzépata mono da si, isine. Cristu hã dazada idâ'â ne, 're ihâimana 'rata mono zé hã îma isi'utõrĩ da si, wa tô isima wê, 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te sima iwê wamhã, te te îma pisutu da, isiré 're ihâimana u'âsi mono zéb da hã.

Dawara na romnhimire'ézé wasu'u

¹² Wa hã uburé marĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono te te îma ipisutuzéb zarina, 're ihâimana mono zém na te isina 're i'uwaimrami mono na, 're isi'madâ'â mono ô di. Mare di. Zahadu te isina uwe ô di, wa hã. Tane nherê, wa tô taha zô 're isiwasutu u'âsi, iwê uptabi hã nimahã na te isina sô'õtô da. Ahã da, ma tô Cristu Zezusi hã i'âma tinhib'a'uwê. ¹³ Isisânawã norĩ, wa hã 'râwi 're isi'madâ'â mono ô di tô, 'Re ihâimana u'âsi mono te te îma ipisutuzéb zarina, 're ihâimana mono zém na te isina i'uwaimrami na hã. Dawara na 're dasirême za'ra mono da, 're dasipibu za'ra mono wamhã, dasibabarãi u'apã da te 're rob'madâ'â za'ra mono ô di. Dasisõwap si te da te 're rob'madâ'â za'ra, õne haré. Tane duré, wa hã marĩ te 're i'ab'manharĩ mono zém na 're isipo're pu'u zahu mono ô di. Mare di. E marĩ wa. Õne haré marĩ iwê hã inhowa 're ihâimana mono zô si, wa tô te 're rob'ruiwaparĩ u'âsi. ¹⁴ Marĩ iwê hã da te dasina 're sô'õtô za'ra mono da, taha zô 're dasirême za'ra mono wamhã, awa'awi u'âsi 're idasisa'rei mono ne, wa marĩ iwê uptabi zô 're isiwasutu u'âsi, Cristu Zezusi hã dâ'âzém na 'Re ihâimana u'âsi mono, 're ihâimana mono zép té, za te te îma isõmri zô si.

¹⁵ Wa norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono pë'ëzani te te wama 're i'awaihu'u mono zém na si, waprédup sina âma 're iwahâimana za'ra mono norĩ hã, âne zô wa za tô wa te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za tô ahã zô si wasima wa te 're rob'ruiwaparĩ u'âsi za'ra. Tane nherê, ni'wam norĩ hã asiré 're ihâimana za'ra wa'aba mono hã rosa'rada aimawi na i'upana te te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã te za te te tâma 're waihu'u za'ra,

tô ôhō na si wasiré te te âma 're rosa'rata za'ra mono da oto. ¹⁶ 'Re ihâimana u'âsi mono pê'êzani te te wama 're i'awaihu'u mono zém na si, wa za tô âma 're wahâimana za'ra, tô ôhō na si.

¹⁷ Îsisânawā norī, ma'âpé 're îmorī wē ne, îsine 're anomro wē wa'aba mono za. Ni'wam norī ma, tâma âma 're îwasisanho za'ra mono zéb zarina, wasine 're ihâimana wē za'ra mono norī ne, te za a norī wa'aba zama âma 're aihâimana wē za'ra wa'aba mo. ¹⁸ Ni'wam norī hā ahā na Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, te tihâimana wasété zarina, Cristu hā wedepo'o nhonhi'rāmi na dadada idâ'âzé wasu'u da, 're hâimana za'ra. Ā norī wasu'u na hā ahā na wa tô te âma aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherē, ahāna wa duré aima âma sahu za'ra wa'wa, iwawa sina te âma aima rowasu'u za'ra wa'aba nherē, rob'ui'ééré na hā. ¹⁹ Ta norī hā 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti, dap'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're idahâimana za'ra mono zéb u, te za 're nomro, ropipa u. E marī wa. Ta norī hā te te sima 're iwē za'ra mono zéb uwaibaba si, te marī hā tihâiba ma te te 're ruiwapari za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono upana. E ta norī hā tihâimana wasété na 'rāwi 're siwê'ō za'ra mono ā bâ, te bété sina 're wata za'ra, 're ihâimana wē uptabi za'ra mono na hā. Ti'ai âma uburé marī hā iwasété na si, te ta norī hā te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. ²⁰ Tane nherē, wa norī ma hā ti'ai âma waza'rui uptabi hā wama 're hâimana za'ra mono ô di. Hâiwa âma si te waza'rui uptabi hā wama 're hâimana za'ra. Ta hawi za wei wazô îmorī zô si, wa wato sina wasina sô 're wanhipari u'âsi za'ra, Wanho'reptui'wa zô, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zô si. ²¹ Taha si te uburé marī hā tiwaihu'u pese na te te 're ab'madâ'â, siptete uptabi wa. Taha wa, tiwaihu'u pese na te za wahâiba itém na wama âma sapri za'ra, wahâiba îsib'uware ré 're îwanomro 'rata mono zém hawi, îsi'utôri pese hawi. Tawamhā wahâiba itéb ré, Cristuhu hâiba ne iwē uptabi ré, wa za oto 're wahâimana u'âsi za'ra, i'rata.

4

Paru hā te te dama îroti 'rāsutuzé wasu'u

¹ Taha wa, îsisânawā norī, îma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, ma'âpé Wanhib'apito âma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za. Ai'âma îpê'êzé uptabi za'ra wa'aba wa, 'rāwi te asabu za'ra wa'aba neza. Romhā na nherē, te asina îma 're îrowē zani za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa tô te dama 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa, îto sina. Āne wa, te za asiptete sina ôhō âma si 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

² Ihidiba norī, Ewodiza duré Sītiti, âne wa za aima roti pese 'wa, asisada 're aihâimana wasété aba mono wa. A norī wa'wa hā Wanhib'apito nhib'a'uwē, 're aihâimana aba mono wa, ma'âpé rowē na si apā asiré 're aihâimana aba mono, asisada 're aihâimana wasété aba mono âna. ³ Duré a hā îpawapto wē 'wa, ma'âpé ā pi'ō norī hā pawapto zahuré na. Ta norī hā ma tô îsiré te te 're romhuri pese zahuré, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama âma 're îropéi mono na hā. Temetihi siré zama ma tô te te 're romhuri zahuré, duré uburé îsiré romhuri'wa norī siré zama. Uburé te ā norī nhisi hā dame 're hâimana za'ra îbaihā na hā, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata za 're idahâimana u'âsi za'ra mono norī nhisi ré, îbaihā 're ihâimana mono na hā.

⁴ Ma'âpé atoi u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito âma oto 're anomro aba mono na dâ'âsina. Wa za duré aima âma sahu za'ra wa'wa. Ma'âpé atoi u'âsi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.

⁵ Aiwaimri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, iwē na. E marī wa. Wanhib'apito hā za we apā morī su'u na dâ'âsina. ⁶ Marī na 're aihâitâ'â

za'ra wa'aba mono āna, te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ihâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono zép sidâpâsi, te za duré tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo, uburé marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã. Aipê'ê 're, âma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te za asi'âma tâma 're aimreme zusi aba mo. ⁷ Rowê hã 'Re ihâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono hã, iwê uptabi hã te wama 're hâimana za'ra, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô hã. Taha si te za te te 're aipê'ê nomri wê za'ra wa'wa, marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, Cristu Zezusihi âma oto 're anomro aba mono zéb zarina. Āne hã 'Re ihâimana u'âsi mono hawi rowê hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da, te za asi'âma tâma 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

⁸ ĩsisânawã norĩ, ĩnhimiroti na wa za oto âma aima 'râsutu za'ra wa'wa, âhãna te âma aipo're pu'u za'ra wa'aba zém na hã. Uburé marĩ hã tô sena 're ihâimana za'ra mono na si te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, duré marĩ hã da te dasima 're ĩwazéb za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono ma iwê uptabi na hã, duré marĩ hã wasété āna 're ihâimana za'ra mono na hã, duré uburé marĩ iwê hã da te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã, duré uburé marĩ hã wê wa, âma 're ĩdatob'uzu za'ra mono na hã. Āne na si te za uburé marĩ iwê uptabi na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, da te dasima 're ĩwasu'u wê za'ra mono na si. ⁹ Te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, atômo na asiwi 're ĩ'madâ'â aba mono na, ma tô duré ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Āne na uburé marĩ na aima 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã wama rowê nhomri'wa hã te za 'rãwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa.

Paru hã danhoprubzé wa'rãmi, da'âma ĩwatazé wasu'u

¹⁰ Āne wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di âhãna hã, aré ai'âma 're rob'é'é hã za'ra wa'aba mono nherê, apã ĩ'âma asipo're pu'u za'ra wa'aba wa, we ĩma asôprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa Wanhib'apito âma ĩwata, ĩtoi uptabi wa, aima za'ra wa'aba hã. Āté ĩ'âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, marĩ hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ô di, we ĩma asôprub za'ra wa'aba zém na asiwi ĩzawi za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherê, ma tô ĩ'âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo tô. ¹¹ E tawamhã, nimahã na marĩ zô ĩwi ĩro'wanhi'riti zarina, ĩsina 're ĩhâtâ'â mono wa, wa âne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, âhãna hã. Mare di. Taha wab ô di. Āté nimahã na marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherê, duré niha ĩma 're romhâimana mono nherê, wa ĩsina 're ĩhâtâ'â mono āna 're ihâimana u'âsi tô. ¹² Āne hã ĩma waihu'u pese di, marĩ zô dawı 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zém na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã. Āne hã te dame pıbuı ahã di. Duré danhimarĩ ahã na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Niha ĩma 're romhâimana mono nherê, wa tô waihu'u, robzeı u'âsi 're ihâimana mono zém na hã. Nimahã na hã ĩsai ahã wamhã, duré mra te 're sépata mono nherê, tane nherê, ĩma 're rowê u'âsi mono di, âne hã aiwa ĩma hã. Nimahã na hã marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono ô wamhã, duré âté marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherê, ĩma rowê di. Āne wa, wa ĩto sina 're ihâimana. E marĩ wa. ĩma 're ĩromhâimana mono zé hã aiwa wa. ¹³ Āne hã niha ĩma 're romhâimana mono nherê, sada 're ĩnhıptete mono di. E marĩ wa. Cristu hã ĩnhıptetezé te te ĩma sada 're anhomri u'âsi mono wa.

¹⁴ Tane nherẽ, ĩma wẽ uptabi di, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã, áhãna áme te robzépata ré hã. ¹⁵ Piripu áma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, tame duréihã ĩnhimirowasu'u zarina, Cristuhu wasu'uwẽ hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, a norĩ wa'aba si ma tó ĩ'áma ana wẽ wa'wa, ĩma asóprub za'ra wa'aba zém na hã, rowahutu u asiré 're asir'á'ótó aba mono norĩ hã. Masédoniza na asipti'a nho'ómo nhisi hawi wa'aba oto ĩmorĩ wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã daza'rui amoi áma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ĩ'áma sina za'ra ó di, asine za'ra wa'aba hã. A norĩ wa'aba si ma tó asiwi ĩpawapto wẽ wa'wa tó, áma ĩhãimanazéb da hã. Áne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ¹⁶ Duré aihawĩ za'ra wa'aba ĩmorĩ wamhã, Tesaronita na 'ri nho'ómo nhisi áma ĩnhamra ré hã, ma tó duré ĩpawaptobzéb da hã nasi asiwi ĩsómri za'ra wa'wa, ĩma, marĩ zó nasi ĩwi rowaptá'á sidápási. ¹⁷ E asóprub za'ra wa'aba zém na ĩma áma sahu za'ra wa'aba da, wa tó áne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. ĩsãna'rata hawi ĩ'áma 're ana wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'ási mono si, ĩwẽ na za te te aipawa'ábã za'ra wa'aba na te te aima áma sa'ètẽ za'ra wa'aba da si, wa tó te ai'áma 're 'madã'á u'ási za'ra wa'wa. ¹⁸ Áme wa tó uburé marĩ hã ĩsima waibui wẽ, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã. Epaproduitu hã ma tó we ĩma áwisi wẽ, we ĩma asóprub za'ra wa'aba zé hã. Taha wa, marĩ zó ĩwi rowaptá'á ó di oto. Sa'ètẽ na te za oto marĩ hã ĩma tihãiba. Áne wa, wa ĩsina ai'uze za'ra wa'wa, we ĩma asóprub za'ra wa'aba zém na hã. Asóprub za'ra wa'aba zé hã wẽ uptabi di, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma hã. Wedewati ĩsádaze hã 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, da te 're ĩzata za'ra mono zéb zarina, tãma áma 're ĩrowẽ pusi mono ne, tãma wẽ uptabi di duré áhãna hã, we ĩma asóprub za'ra wa'aba zé hã. ¹⁹ A norĩ wa'aba ma zama, te za 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ĩnhib'apito hã uburé marĩ hã ĩwẽ uptabi hã te te aima 're sómri za'ra wa'wa sa'ètẽ na, marĩ zó aiwi 're rowaptá'á za'ra wa'aba mono wamhã, duré aiwi 're robzei'ó za'ra wa'aba mono wamhã. Tinhibro hã te za sa'ètẽ na te te aima 're sómri za'ra wa'wa ĩwẽ hã, Cristu Zezusihi áma tó sena 're anomro aba mono zéb zarina. ²⁰ Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ási mono áma si, 're wawata u'ási za'ra wa'aba mono za, Wamama áma si. Tane tó.

Paru hã te te ĩdazawi 'rãsutu zé wasu'u

²¹ Ma'ápé uburé ĩma áma sawi za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhĩb'a'uwẽ oto 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã tamemhã, Cristu Zezusi, Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã.

Áme ĩsisãnawã norĩ hã, ĩsiré romhuri'wa norĩ hã ĩ'rata 're ĩhãimana za'ra mono hã te duré áma asawi za'ra wa'wa, ĩsiré. ²² Úburé 'Re ĩhãimana u'ási mono nhĩb'a'uwẽ norĩ, áme 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã te duré áma asawi za'ra wa'wa. Apito Sezaha nhorõwa áma 'ri 'rãihã 're, romhuri'wa norĩ zama te duré áma asawi za'ra wa'wa dame, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã.

²³ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'áma 're ĩmreme u'ási za'ra wa'wa, ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'ási za'ra wa'aba mono dá.

Corosu norĩ Corosu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé Ībaihã wasu'uzé

Paru hã darob amoi âma dazazéb 're hãimana sirõmo, ma tô rowasu'u hã wapa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, roti senai'õ na da te tâma 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã, Corosu âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma hã. Taha wa, Paru hã ma tô Corosu norĩ ma rob'ui'éré za'ra, roti senai'õ wi, te te uwati za'ra da. Ma tô duré tâma roti za'ra, Zezusi hã apã te te saze za'ra da, Epaprasu hã ĩmorĩ'rata na te te tâma ĩwaih'u'u za'ra zéb zarina. Epaprasu hã Corosu âma ĩsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa, ta hã. Paru hã ma tô duré tâma waih'u'u za'ra, âne: Zezusihi si siminho'reptu waih'u'u pese di. Duré taha si dawasédé hã te te dama 're aparu waih'u'u pese mono di.

1-2 Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima ĩwézéb zarina. Taha wa, wa âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, Corosu na 'ri nho'õmo nhisi âma 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwé 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisãnawã Timotiu te duré âma asawi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã te oto wasiré wasisãnawã wa, 're anomro wé wa'aba mo Cristuhu âma si, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna.

Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowé u'âsi, âma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma ĩwatazé wasu'u

³ 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ai'âma 're wamreme zusi aba mono sidãpãsi, wa âma 're wawata u'âsi za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama âma hã. ⁴ Cristu Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã, duré uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwé 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wa, wa âma 're wawata u'âsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma, âne na oto 're aihãimana wé za'ra wa'aba mono wa. ⁵ Cristuhu wasu'uwé hã tô sena uptabi hã ĩmorĩ'rata na da te atême âwisi za'ra wa'aba wamhã, tame ma tô ĩwapari na'rata za'ra wa'wa, ĩwé uptabi hã hãiwa âma dazô 're ĩsimi'wara mono zé wasu'u hã, duré taha zô si 're ĩdanhimipari u'âsi za'ra mono zé wasu'u zama. Taha zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô Cristuhu si asina 're ĩ'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina ma tô duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwé norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Hãiwa âma, wé uptabi na asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, te tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te asô 're 'madã'ã' pese za'ra wa'wa. Taha zô si te tô asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. ⁶ Cristuhu wasu'uwé hã ma tô da te âma ropé oto, ropã. Taha wa, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã dasina tahã'ã ni oto. Taha wa, ma tô dahãimanazém na da te 're saprĩ za'ra, ĩwé u hã. Tane ma tô duré ĩwasu'uwé hã aima 're hãimana za'ra wa'wa, ĩwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawimhã. Tame ma tô oto ĩwaih'u'u za'ra wa'wa, tô sena na 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na hã. ⁷ Epaprasuhi nhimirowasu'u zarina, ma tô âma ĩwaih'u'u za'ra wa'wa. Ta hã Cristuhu ma wasiré romhuri'wa, wama ĩsawi pe hã. Simi'ë na te Cristuhu ma, te te ai'âma 're romhuri pese za'ra wa'wa, wa'upana. ⁸ Ta hã ma tô wama aiwasu'u wé za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pë'ëzani te te 're aipawaptob za'ra

wa'aba mono zéb zarina, asimizawi pese zé hã oto ïwaih'u'u za'ra wa'aba zém na hã.

⁹Taha wa, aiwasu'u wě hã wa te ïwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawim haré, wa tó òne u'ási ai'áma 're wamreme zusi u'ási 'wa, 'Re ìhâimana u'ási mono ma. Ta hã te te sima 're aiwě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, niha oto áma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré te te aima 're waih'u'u za'ra wa'aba mono da, wa tó wa te tiwi aima 're rowaptêrê u'ási za'ra wa'wa. Ìpê'ézani hã te za tó te te 're aipawaptob u'ási za'ra wa'wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ìwě uptabi hã oto áma waih'u'u za'ra wa'aba da, taha zarina 'Re ìhâimana u'ási mono te te sima 're aiwě za'ra wa'aba mono zé hã asina 're waih'u'u za'ra wa'aba mono da oto, 'ràwi. ¹⁰Tawapsi, te za Wanhib'apito zazei'wa hâimanazéb zarina 're anomro wě wa'aba mono zém na, tãma áma asina 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo. Marì ìwě si 're 'manharì za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za toi uptabi na aihâimanazém na te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa. Tawamhã 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono zém hawi, te za tó marì 're ì'manharì wě za'ra wa'aba mono zém na asima 're Ìsa'ëtê za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ìhâimana u'ási mono hã ïwaih'u'u za'ra wa'aba zém na te za duré asima 're Ìsa'ëtê za'ra wa'aba mo, asi'uihã na. ¹¹Wa duré wa te tiwi aima 're rowaptêrê u'ási za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'ási mono wi hã, tiwaih'u'u pese na ìwě uptabi na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiptete u'ási áma 're anomro aba mono da, taha na si. Áne wamhã, te za tó ato sina asiptete sina áma 're anomro aba mo. Duré áne wamhã, uburé marì na 're robzépata za'ra wa'aba mono nheré, asa dama áma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono ò di za. ¹²Áne wamhã, Wamama áma te za duré áma 're aiwata u'ási za'ra wa'aba mo. Ta hã ma tó aima pisutu za'ra wa'wa, hâiwa áma tinhib'a'uwě norì ma, ìwě uptabi hã te te sò 're ì'apisutu mono hã aima wa'aba zama aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da dasine, da'áma 're Ìsib'a'uwě mono zéb áma hã rowa'a za'ène 're Ìsa'wari u'ási mono áma hã. ¹³Ta hã ma tó wa'anho'reptu tó, robra hawi, Satanasihi nhiptezém hawi. Ta hawi ma tó te te 're wa'awaibu, ì'ra nhimi'madâ'á si oto tãma 're wahâimana za'ra mono da, tãma Ìsawi uptabi nhimi'madâ'á si. ¹⁴Ti'ra dá'ázém na ma tó wa'awa'á, marì wa te 're ì'manharì wasété za'ra mono zé hã te te wama 're aparì mono da, taha zarina wawasédé hã te te wa'áma 're ab'madâ'á tó mono da oto.

Cristu hã 're ìhâimana mono zé wasu'u

¹⁵Cristu hã 'Re ìhâimana u'ási mono ne, te tó 're mo, aiwa wa. Tane nheré, 'Re ìhâimana u'ási mono hã datómo na da te dasiwi 're 'madâ'á waih'u'u za'ra mono ò di. Ì'ra si ma tó da te dasiwi 're 'madâ'á za'ra datómo na, tí'a 're morì ré hã. Ta hã duréihã marì ò uptabi ré hã, te tó 're hâimana u'ási, ì'ra hã. Uburé ropoto nhipai u, te ta hã pire uptabi na 're hâimana. ¹⁶Òhò si ma tó Timama zadawa para uburé marì hã te te apoto, hâiwa áma, duré tí'ai áma zama, datómo na da te 're ì'madâ'á za'ra mono hã, duré da te 're ì'madâ'á waih'u'u za'ra mono ò zama. Uburé hâiwa nho're áma dapo're'ò norì ma simiroti pire na 're ìhâimana za'ra mono norì zama ma tó te te apoto, ìhâiba'ò norì hã. Uburé marì hã taha ma si 're hâimana za'ra mono da, ma tó te te ro'apoto tó, Timama zadawa para. ¹⁷Cristu hã òne u'ási te tó 're hâimana, marì ò uptabi ré hã. Ta hã te uburé marì hã tinhipototo mono bã te te 're ataté tiwaih'u'u pese na, si'wa'rutu na tiwi 're hâimana za'ra mono ána, tãma 're hâimana za'ra mono da, simisutu. ¹⁸Ta hã uburé tizazei'wa norì 'madâ'á'wa te 're hâimana, pire uptabi na. Ta hã dapisutu'wa, 're ìdapoto téb za'ra mono zéb da hã. Dâ'á nheré, apâ hâiwa'utu wa, te oto dama pire na 're hâimana

u'âsi, uburé za ðahâiwa'utu za'ra norî nhipai u. Taha wa, te oto danhipai u pire uptabi na 're hâimana tô. ¹⁹ Re ðhâimana u'âsi mono hâ te te sima ðwézéb zarina, ma tô ti'ra hâ pisutu, ðsine uptabi 're hâimana mono da, aiwa. ²⁰ Ma tô duré sima âma roti siro, ð'ra hâ wedepo'o nhonhi'râmi na dazada ððâ'âzém na oto da'âma 're siwadi mono da, uburé hâiwa âma 're ðahâimana za'ra mono norî âma hâ, duré uburé ti'ai âma 're ðahâimana za'ra mono norî âma zama.

²¹ A norî wa'wa hâ ma tô aré 'Re ðhâimana u'âsi mono nhiti si 're anomro aba mo, aipê'ê 're wa'aba hâ. Asitob'ru na ma tô âma 're ðrosa'rata za'ra wa'aba mo aré, aipê'ê 're marî ðwasété na si asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa. Duré marî ðwasété si 're 'manharî za'ra wa'aba mono wa, ma tô aré ðiti 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ²² Tane nherê, ð'ra hâ dasiré a'uwê hâiba na dazada ððâ'âzéb zarina, te oto ai'âma 're siwadi za'ra wa'wa, romhutu'omhâ sisô're te te asôre wa'aba da, aiwasédé hâ da te ai'âma sa'ra waihu'u aba ô wa za tamemhâ oto, Cristu hâ tidâ'âzém na aiwasédé te te aima 're ðapari aba mono zéb zarina. ²³ Taha wa, ône haré te za Cristuhu wasu'uwê si asina 're ðumnhasi za'ra wa'aba mo asiptete sina, 'ri hâ êtê nhisiwi siptete na 're sa mono wa, simei waihu'u ô na 're ðsa mono ne. Te za tô âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi asina 're aipahâ za'ra wa'aba mono âna. ðmorî'rata na Cristuhu wasu'uwê hâ wapari na'rata za'ra wa'aba wamhâ, ðwê uptabi hâ hâiwa âma asô 're ðsimi'wara aba mono wasu'u wi, tiwi asina 're ai'rê za'ra wa'aba mono ô di za, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono wasu'u wi hâ. Âhâ wasu'uwê hâ ropâ ma tô da te dasima 're wasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono da. Duré wa hâ Paru, wa âhâ wasu'uwê na te dama 're romhuri u'âsi.

Paru hâ ðsazei'wa norî te te 're ðpawaptob za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Wa hâ ai'udâna za'ra wa'aba, te ai'âma 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê, wa ðto sina 're ðhâimana. Cristuhu ma si, te 're romhuri mono wa, wa tô te 're robzépata za'êtê tô, ta hâ ti'ai âma 're morî rê, dazada te te ðrobzépata ne. Tane nherê, Cristuhu nhib'a'uwê norî ma, ðnhimiromhuri na te tâma âma 're uwaimrami mono da, wa za tô taha na te 're robzépata u'âsi. ²⁵ 'Re ðhâimana u'âsi mono hâ ma tô ðpisutu, ðsib'a'uwê norî te tâma 're apawapto mono da. Ai'udâna za'ra wa'aba te 're romhuri mono da, ma tô romhuri hâ ðma tisô, uburé ðsada wasu'uwê na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. ²⁶ Âhâ wasu'u hâ 'Re ðhâimana u'âsi mono, ðsâna'rata hawimhâ te te aré dama 're ðawaihu'u mono ô hâ ma tô oto sô'awi dama upsibi nhamra, tinhib'a'uwê norî ma si. ²⁷ 'Re ðhâimana u'âsi mono hâ ma tô sima âma roti, âhâ wasu'u hâ ðwê uptabi hâ aré da te 're ðwaihu'u za'ra mono ô hâ te te oto dama awasu'u hâi'rê da sô'awi, dapoto mono bâ da te oto 're waihu'u za'ra mono da, zudezu'ô norî zama. Âhâ wasu'u hâ aré da te 're ðwaihu'u za'ra mono ô hâ, âne: Cristu hâ te oto aipê'ê 're, 're sâma za'ra wa'wa. Taha wa, te za tô taha zô si 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ðhâimana u'âsi mono, ðwê uptabi hâ za te te wama 're ðapisutu mono zô si. Âne 'Re ðhâimana u'âsi mono wasu'u hâ, â hâ aré da te 're ðwaihu'u za'ra mono ô hâ.

²⁸ Taha wa, Cristuhu si wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra. Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ðwê hâ wa te 're ðwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te 're da'uwati wê za'ra dahâiba mono bâ, marî hâ da te 're 'manharî wasété za'ra mono tô da. Wa tô duré wa te dama 're roti za'ra, marî da te 're 'manharî wê za'ra mono da, ð'uwaibaba si. Ni'wam norî hâ Cristuhu âma prédup sina 're ðnomro mono norî hâ 'Re ðhâimana u'âsi mono nho'rê u, wa te 're simroi mono da, wa tô âne hâ wa te dama 're roti za'ra, rosa'rata wê hâ wa te oto 're ðwaihu'u za'ra mono zém hawimhâ. ²⁹ Âne da, wa tô 're ðsi'wapéi u'âsi, ðnhiptete sina te tâma 're romhuri mono da. Cristu hâ tinhiptetezê te te

ĩma 're sŏmri mono wa, wa ĩr  te  ma 're romhuri pese, taha na si 're ĩnhiptete uptabi mono wa.

2

¹ Wa h  wa ĩsima w   ne h , te ai' ma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, ĩh iba pibu za'ra wa'aba   nher . Dur  Radiseza na 'ri nho'omo nhisi  ma ĩsazei'wa nori 're ĩsi'ubumroi mono nori  ma te 're ĩromhuri pese mono na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa dur  ĩsima w , daro mono b  ni'wam nori  ma te dur  're ĩromhuri pese mono na zama, ubur  te te ĩh iba pibu za'ra   nori  ma h . ² Ta nori h  tip ' zani w  r , siptete sina 're h imana za'ra mono da, wa t  te  ma 're romhuri pese za'ra. A nori wa'aba  ma zama wa t  dur  te 're romhuri pese, aip ' zani w  r  asiptete sina 're aih imana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za 'r wi simisutu sir  're h imana za'ra ta nori h , 're ĩsisawi pese za'ra mono z b zarina. A nori wa'aba zama te za dur   ne zarina simisutu asir  're aih imana za'ra wa'aba mo. Tawamh , 'Re ĩh imana u' si mono wasu'uw  h  ar  dama ĩwaihu'u'  h  te te oto waihu'u pese za'ra wa, te za t  sena na te te 're waihu'u za'ra, a nori wa'aba zama. 'Re ĩh imana u' si mono wasu'u h  ar  dama ĩwaihu'u'  h ,   h  Cristuhu wasu'uw , te dama wasu'u. ³ Cristu h  rowasu'u ar  dama ĩwaihu'u'  na 'Re ĩh imana u' si mono nhimiroti w  wasu'u waihu'u'wa, ta h .  t 'ubuzi ĩwa' b  za' ne h  ti'ai 'rowi 're simi'wara mono nher , da te oto 're ĩs p t  za'ra mono ne, ma t  Cristu h  te te dama 're wasu'u h i'r  s 'awi, 'Re ĩh imana u' si mono nhimiroti w  wasu'u h .

⁴ Ni'wam nori h  roti senai'  na tar  te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono h  wapari ze nher ,  ma 're saze za'ra wa'aba mono t  da, wa  ne na aima nhari za'ra wa'wa. ⁵ Ai'rata ĩnhamra aba   nher , ĩp '  na wa t  te ai' ma 're rosa'rata u' si za'ra wa'wa, 'r wi asir  're ĩh imana za'ra wa'aba mono ne. Cristu h  asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono z m na, simisutu asir  're aih imana nhiptete za'ra wa'aba mono wa, wa ai' ma 're ĩtoi u' si za'ra wa'wa, romh  na nher .

Cristuhu  ma 're ĩdanomro mono z  wasu'u

⁶ Taha wa, Cristu Zezusi h  Asib'apito za'ra wa'aba na 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma' p  simisutu ĩsir   ma 're aih imana u' si za'ra wa'aba mono za, 'r wi. ⁷ Rowede h  sari pa na 're simasa mono wamh , 're sina waihu'u mono   di. Tane dur  a nori wa'wa h  Cristu te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono z b zarina si, te za aih imana nhiptete sina  ma 're aih imana za'ra wa'aba mo. Tawamh  taha si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono z m na te za asima 're ĩsa' t  za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uw  na t  sena da te aima  ma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono z b zarina. Te za dur   ma 're aiwata u' si za'ra wa'aba mo, 'Re ĩh imana u' si mono  ma, Cristuhu nhimpawaptobz b zarina.

⁸ Taha wa, te za 're asi'mad '  pese za'ra wa'aba mo, dasi'uih  na senai'  na danhimirosa'rata nhipese na da te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamh ,  ma 're dazaze za'ra wa'aba mono t  da, t  sena newa taha  ma si 're aih imana za'ra wa'aba mono t  da. Ni'wam nori h  danhimiwada'uri zarina pawa' b   na te te dama 're ĩromhuri za'ra mono ne, robzei'  na ap  're aih imana za'ra wa'aba mono  'umnhasite, te za dawi 're asi'mad '  pese za'ra wa'aba mo. Danhimirosa'rata nhipe h  Cristuhu hawib   di. Dahi'rata sid p si t  senai'  na tar  da te dasima 're ĩroti za'ra mono z m hawimh  ta h , dur  ĩh iba'  nori h  was t  uptabi na 're ĩh imana za'ra mono nori h  rop  siptete sina mari te te 're ĩ'mad '  za'ra mono hawimh , danhimirosa'rata nhipe h . ⁹ Cristu h  ti'ai  ma a'uw  h iba na 're mori r ,

te tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne 're hâimana, aiwa uptabi wa. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â mono ò di, Cristuhu wi hã. ¹⁰ Tane duré a norĩ wa'wa hã, Cristuhu âma 're anomro aba mono wa, marĩ zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ò di, rowê na âma 're ĩ'anomro u'âsi aba mono zéb da hã. Cristu hã uburé ĩhâiba'ò norĩ 'madâ'â'wa norĩ nhipai u, te pire uptabi na 're hâimana u'âsi, siwaprosi ôhõ si.

¹¹ Zudezu norĩ hã te 're sisihâiwata nhihâri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ĩnomro mono na da te âma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Tane duré, wa norĩ hã Cristuhu âma oto 're wanomro mono wa, ta hã ma tō wapê'ê 're wanhimirosa'rata wasété na 're ĩwanomro wasété mono zé hã te te wawi 're anihâri, wawê na si oto âma 're wahâimana za'ra mono da. ¹² Â dawabzuri hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, â da te 're asâmra aba mono zé hã, Cristuhu siré 're atâ'â za'ra wa'aba mono zé, te ai'âma simiré'ê za'ra wa'wa. Ab're 're, ĩsiré da te 're asême aba mono zéb zama, te ai'âma simiré'ê za'ra wa'wa. Ta hã 're anomro 'rata aba mono zé hã oto 're ĩrême pese za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Duré Cristu hã dâ'â uptabi nherê, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te ĩhâiwa'utu ne, ma tō duré ĩsiré aihâiwa'utu za'ra wa'wa. ĩsiré 're aihâiwa'utu za'ra wa'aba mono zé hã 're anomro aba mono zép té, te oto aima wasu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwaihu'u pese na asina 're ĩ'umhãsi za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō âne hã aima pisutu za'ra wa'wa, taha âma si 're anomro aba mono zép téb da hã oto. ¹³ A norĩ wa'wa hã aipê'ê 're, 're atâ'â za'ra wa'aba mono ne, ma tō aré 're anomro aba mo, aiwasété si 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wa aré. Taha ré, ma tō oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, 're anomro aba mono zép téb da hã, aipê'ê 're ato sina âma 're anomro u'âsi aba mono da, Cristu hã dâ'â uptabi nherê, apâ te te ĩhâiwa'utu ne. Taha wa, wawasédé wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â mono ò di za, ta hã. ¹⁴ Wawasédé wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na te te aré wa'âma sima ĩrob'ui'éré za'ra zé hã ma tō te te wama 're aperi, wawasété na wa te aré tâma 're ĩwa'âbã za'ra mono ò na wa'âma rob'ui'éré hã. ĩsimiroti hã wa te wasina âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono ò zarina, wawasété na te te wa'âma 're ĩ'arob'ui'éré mono zé hã ma tō te te wama 're a'uprosi oto. Niha 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da, duréihã te te dama 're ĩ'aroti 'rata mono hã ma tō duré te te dama 're a'uprosi oto. Cristu hã wedepo'o nhonhi'râmi na wazada ĩdâ'âzém na ma tō te te wama 're a'uprosi tō. ¹⁵ Uburé hâiwa nho're âma ĩhâiba'ò norĩ nhiptetezê hã ma tō tiwi uprosi za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, dapo're'ò norĩ ma simiroti pire na tâma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ nhiptetezê hã aré. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ âma te te ai'uté za'ra wê te, da'ahã nho'a sisarina te te ĩsimroi mono ne, ma tō danho'a ta norĩ âma ai'uté za'ra, wedepo'o nhonhi'râmi na Cristuhu dâ'âzém na hã, Cristuhu ma wapu na 're ĩhâimana za'ra mono na, uburé da te oto 're waihu'u za'ra mono da.

¹⁶ Âté ni'wam norĩ hã te za âne na te te aima 're roti za'ra wa'wa: "Romni hã siwa'ru 're huri aba mono ò di za. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsê hã siwa'ru bâtã na 're âhuri aba mono ò di za. Duré sabadu na romhuri zahârizém na 're romhuri za'ra wa'aba mono ò di za. Duré a'amo hã 're pusi mono sidâpâsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dato da te tâma 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za dame 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Bâdã ahã na pire na dama 're ĩhâimana za'ra mono zama, te za dame 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dama

Īpire mono hā. Āne hā asina tāma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te te 're aiwēsāmri za'ra wa'wa." Āne na ni'wam norī hā te te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhā, āma 're saze za'ra wa'aba mono ō di za, dasi'uihā na danhimi'manharizēm hawī 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te te 're da'awēsāmri mono dai ō wa. ¹⁷ Da'awā da te 're 'madā'ā za'ra mono wamhā, dahāiba uptabi hā dama 're Īhāimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherē, da'awā si hā marī āma 're hāimana mono ō di, Īpire hā. Tane duré, danhimiroti zarina uburē danhimi'manharizē mono hā. Marī Ī'uptabi hā dama āma 're hāimana za'ra mono ō di. Īwē hā za dama 're Īhāimana za'ra mono zép si, te wasu'u. Marī Īwē uptabi hā, ta hā Cristu te tō wama wasu'u za'ra, taha si. ¹⁸ Āté ni'wam norī hā te za sadawa nhipese na dama 're siwasu'u za'ra, dama wapu na 're Īhāimana za'ra mono na, 'rāwi 're si'madā'ā ze za'ra mono nherē. Āté te za duré ta norī hā hāiwa āma romhuri'wa norī āma si 're wata za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono upana. Tawamhā āté ta norī hā te za aima roti za'ra wa'wa, āne: "A norī wa'wa hā wasine 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō wamhā, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā Īwē uptabi hā te te aima sōmri za'ra wa'aba ō di za. Te za Īsimini za'ra wa'wa." Āne na ta norī hā te te aima 're nharī za'ra wa'aba mono wamhā, āma 're saze za'ra wa'aba mono ō di za. Tō'ā. Ta norī hā marī aimawi hā dama Īwaihu'u'ō hā sōtō 'rowim ne, te te 're Īsabu za'ra mono na dama 're Īsiwasu'u za'ra mono na, te 're si'madā'ā ze za'ra, dama pire na 're hāimana za'ra mono newa, 'Re Īhāimana u'āsi mono waihu'u'ō'wa norī nhimirosa'rata wasété zarina. ¹⁹ Ta norī hā Cristuhu wasu'u'wē si te te sima 're tété za'ra mono ō di. Cristu hā uburē tizazei'wa norī 'madā'ā'wa te pire na 're hāimana taha si, da'rā hā dahāiba ma pire na 're Īhāimana za'ra mono ne. Dahāiba na danhorō 're Īhāimana za'ra mono hā te dahi hā te te sitēme 're tété tete za'ra, danhiptete sina āma 're dahāimana za'ra mono da, dahāiba na hā. Tane duré Cristu hā te za tinhib'a'uwē norī hā te te 're apawapto, ta norī hā 're sipawapto' za'ra mono da, siptete sina āma 're hāimana u'āsi za'ra mono da. Te za duré te te 're apawapto, prédup sina āma 're Īhāimana za'ra mono zém na te te sima 're sa'ētē u'āsi za'ra mono da, 'Re Īhāimana u'āsi mono te te tāma 're Ī'awē mono zéb zarina.

Cristuhu siré 're Īdahāiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

²⁰ Cristu hā dā'ā wamhā, 're anomro 'rata aba mono zé hā ma tō Īsiré aiwi ai'utōrī za'ra wa'wa. Taha wa, ti'ai āma danhimiroti zarina 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za oto, taha zarina 'Re Īhāimana u'āsi mono te te 're aiwēsāmri za'ra wa'aba mono dai ō wa. Ta hā tāibā oto. Ta hawī ma tō Īhawī aiwairébé 'wa. E marī da, te bété zahadu āne hā Īsazei'ō'wa norī nhimiroti hā asina 're Īsazei pese za'ra wa'aba mo, taha na zahadu 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō nherē. ²¹⁻²² Ni'wam norī hā te āne te te aima 're roti za'ra wa'wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti na newa: "Ā hā dasa hā asib'rata na āri ō di za, wasété wa. Duré ā hā téiwei ō di za, asadawa na. Duré ā hā asib'rata na upi tō. Wasété uptabi di." Āne hā te ni'wam norī hā dasa na te te aima 're roti wasété za'ra wa'wa, 're upi za'ra wa'aba mono tō da. Tane nherē, dasai mono bā dama 're hāimana hutu za'ra mono di. Taha wa, dasa da te dasiwi 're Īsawi za'ra mono zém na roti hā tarére duré. Marī dai ō di āne hā, 'rāwi dasi'uihā na da te dasima 're Īrosa'rata za'ra mono zé hā. ²³ Dasa na te te dama 're Īroti wasété za'ra mono norī hā waihu'u pese newa, te ta norī āma da te 're sasōmri za'ra. Tane nherē, ta norī hā waihu'u pese na 're hāimana za'ra mono ō di. Ta norī hā te āne te te 're dawada'uri za'ra, hāiwa āma 'Re Īhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norī āma si 're dawata za'ra mono

da, 'Re ihâimana u'âsi mono upana. Ta norî hâ 'râwi sina 're wata u'âsi za'ra mono nherê, te dama wapu na 're ihâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra, sadawa nhipe na. Dasa hâ te te siwi 're iwê'ô za'ra mono na te ta norî hâ te te 're robzépata za'ra tihâiba na, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ taha zarina te te 're wêsâmri za'ra mono da newa. Tane nherê, taré uptabi ta hâ. Marî dai ô di, dasi'uihâ na dasai mono bâ da te dasima 're îroti za'ra mono zé hâ. E dasi'uihâ na da te dasima 're îroti za'ra mono na 're wahâimana za'ra mono wa, wa za wa te wasina âma 're uwaimrami za'ra, wanhimirosa'rata wasété zarina marî îwasédé hâ wa te 're 'manharî za'ra mono tô da. Mare di. Sib'uware di, marî da, wama 're hâimana za'ra mono ô wa, ta hâ.

3

¹ Cristu hâ dá'â uptabi nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono te te apâ ihâiwa'utu ne, ma tô a norî wa'aba zama aihâiwa'utu za'ra wa'wa, aipê'ê 're atâ'â u'âsi ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're anomro aba mono zép téb da hâ oto. Taha wa, ma'apê iwê uptabi hâ hâiwa âma asô 're îsimi'wara aba mono zô si, 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tame te oto Cristu hâ danhib'apito simasisizéb âma 're sâmra u'âsi pire na, Timama nhimire niwî, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimire niwî. ² Hâiwa âma uburé marî wê uptabi na 're ihâimana za'ra mono na si, te za asima âma 're îrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Âme ti'ai âma uburé marî 're ihâimana za'ra mono na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za oto. ³ 'Re anomro 'rata aba mono zé hâ ma tô aima ai'utôri za'ra wa'wa oto. 'Re ihâimana u'âsi mono âma Cristuhu siré 're anomro aba mono zép tém na da te ai'âma 're rosa'rata waihu'u za'ra wa'aba mono ô di zahadu. E marî wa. 'Re ihâimana u'âsi mono hâ zahadu te te dama 're awaihu'u mono ô wa, âne na hâ. ⁴ Cristuhu âma si tô sena 're wahâimana za'ra mono wamhâ, taha na si âma 're îwanomro mono zép té, te wama wasu'u za'ra. Ta hâ nimahâ na tinhimirowa'a na ti'ai u apâ wei morî wamhâ, a norî wa'wa hâ te za duré danho'a îsiré aihâimana za'ra wa'wa, îsine aiwê uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, da te âma aiwaihu'u za'ra wa'aba da hâ.

'Re îdanomro mono zép té wasu'u

⁵ Ti'ai âma îsazei'ô'wa norî hâimanazéb zarina, marî wasété zô 're îrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hâ te za asiwi 're î'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, 're dadâ'â za'ra mono wa, marî zô da te oto 're îrob'ruiwapari za'ra mono ô ne. Pi'ô na aibâ na zama siwa'ru aiwasédé, 're î'manharî za'ra wa'aba mono zé hâ te za 're î'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, duré asisô 're îrowasutu za'ra wa'aba mono zé hâ, duré marî wasété zô si asima 're îrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hâ, duré danhipai u asibro pese na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, marî zô si asima 're asôpré wa'aba mono zé hâ. Âne hâ 'Re ihâimana u'âsi mono ma, wê ô di, marî zô î'upana asima 're îrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hâ. Taha wa, te za tô uburé aiwasédé hâ asiwi 're î'uprosi pese za'ra wa'aba mo, aiwi 're si'utôri pese za'ra wa'aba mono wa, 're anomro wê wa'aba mono da oto. ⁶ Âne hâ dawasété si, da te dasima 're î'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hâ dama arob'manharî za'êtê îpipa na hâ, te te siwi îda'awê'ô pese zéb zarina. ⁷ A norî wa'aba zama ma tô aré âne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwasété si asima 're î'ruiwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, aré âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hâ.

⁸ Taha wa, te za uburé marî hâ 're î'manharî wasété za'ra wa'aba mono zé hâ îrême pese za'ra wa'wa oto, 're îda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hâ, duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mono zé hâ, duré niha dama 're rob'manharî

za'ra wa'aba mono da, asima da'āma 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hā, duré da'āma 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zé hā, duré uburé aimreme wasété 'wa hā. Ā norī hā te za uburé ĩrēme pese za'ra wa'wa. ⁹ Taré asima 're asadawa nhipse za'ra wa'aba mono ō di za oto, 're anomro 'rata aba mono zé hā 're rēme pese za'ra wa'aba mono nherē, uburé aiwasédé 're ĩmanharī za'ra wa'aba mono zé hā. ¹⁰ Taha wa'rāmi, te oto 're ĩdanomro mono zép tém na si 're anomro aba mo, ĩwē na. 'Re ĩhāimana u'āsi mono, ma tō te te 're aipoto téb za'ra wa'wa aipē'ē 're, ĩsine 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina ōhō si 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. ¹¹ Taha wa, dapoto mono bâ dasipu'u pese na tāma 're dahāimana za'ra mono nherē, te te siwi 're da'ahāiba wē'ō mono ō di oto, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. E marī wa. Cristuhu zazei'wa norī hā aiwapsi te te 're azawi pese mono wa, zudezu'ō norī hā zudezu norī me, duré sihāiwata nhihāri ré 're ĩnomro mono norī hā, duré sihāiwata nhihāri āna 're ĩnomro mono norī hā, duré a'uwē pahī norī, marāi 'rowi 're ĩhāimana za'ra mono hā darob amoi āma, duré ĩwada'uri zarina si pawā'ābā āna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono norī hā, duré wada'uri āna si'uihā na 're ĩhāimana za'ra mono norī hā. Āne hā te uburé ĩsazei'wa norī hā aiwapsi tāma 're hāimana za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. Cristuhu si te pire uptabi na wama 're hāimana za'ra, danhipai u. Taha si wama ĩpire uptabi za'ra hā, wasiré ĩsazei'wa norī ma hā. Taha si te za tizazei'wa norī pē'ē 're, 're sāmra, ĩhāiba mono bâ.

¹² A norī wa'wa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē, te tō 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Ta hā te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, taha ma si tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da oto. Taha wa, da te 're robzépata za'ra mono wamhā, te za da'āma 're aiwamri za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdapawapto wē za'ra wa'aba mo. Asiré norī ma, aipire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono na, 'rāwi 're asi'madā'ā ze za'ra wa'aba mono ō di za. Aiwaimri te za dama 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Duré aiwara sina dazada 're asahi za'ra wa'aba mono ō di za. ¹³ Ni'wam norī hā asiré nherē, marī na te te aiwi 're ro'waré za'ra wa'aba mono nherē, āma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono ō di za, ta norī āma hā. Duré marī na te te aiwi 're ro'waré za'ra wa'aba mono nherē, āma 're 'madā'ā u'āsi za'ra wa'aba mono ō di za. Wanhib'apito hā aiwasédé te te oto ai'āma 're ĩ'ab'madā'ā aba mono ō ne, āma 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono ō di za, ta norī āma hā. ¹⁴ Danhipai u, dama ĩpire uptabi na roti hā, āne: Te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina si, te za uburé asiré ĩsazei'wa norī hā rowē na asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mo, aihāiba za'ra wa'wa hā misi ne. ¹⁵ Cristu hā te za te te 're aipawapto u'āsi za'ra wa'wa, rowē na asiré āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za aipē'ē 're ĩré 're anomro u'āsi aba mo, uburé marī hā ĩ'uwaibaba si āma 're ĩmanharī za'ra wa'aba mono zéb da hā, 'rāwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō aipisutu za'ra wa'wa, simisutu dahāiba misi ne, asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, taha zarina aipē'ē 're rowē na asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, āma. Taha wa, te za āma 're aiwata u'āsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si. ¹⁶ Cristuhu wasu'uwē na te za āma 're asipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo, aipē'ē 're aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, taha zarina aihāimana wē na 're anomro aba mono zé hā asima 're sa'ēté za'ra wa'aba mono da oto. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hawī, dahāimanazém na rowaihu ĩwē hā āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za dama āma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sōprub uptabi wa, te za tāma 're asō're u'āsi za'ra wa'aba mo, aipē'ē

're āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. Īpē'ēzani te te aima 're Īwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, te za rowē zarina tāma 're asō're za'ra wa'aba mo, Saumusi na Ībaihā nhisi na tāma 're Īdanho're za'ra mono zém na zama, duré Wanhib'apito āma 're Īdanho're za'ra mono na zama. ¹⁷Uburé marī hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, duré uburé marī na 're aimreme zusi aba mono wamhā, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para si, te za uburé marī hā 're Īmanharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo. Tawamhā Zezusi hā Īwē uptabi hā wanhowa te te Īmanharī wē zéb zarina, te za tō marī hā 're Īmanharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo, Wamama 'Re Īhāimana u'āsi mono āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

'Ri 're, 're Īdahāimana za'ra mono norī ma rotizé wasu'u

¹⁸ Pi'ō norī, aimro nhimiroti hā te za 're Īwari pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu zazei'wa tō sena āma 're Īhāimana za'ra mono zéb zarina.

¹⁹ Aibā norī, aimro te za 're Īsawi pese za'ra wa'aba mo. Tāma 're aihāimana wasété za'ra wa'aba mono āna, te za asima 're Īsawi pese za'ra wa'aba mo.

²⁰ Ai'uté norī, aimama nhimiroti te za 're Īwari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama, Cristuhu zazei'wa oto 're Īhāimana za'ra mono zéb zarina. E marī wa. 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te te aima 're wē za'ra wa'aba mono wa, āne hā.

²¹ Damama norī, ai'ra norī ma, ai'aba're na aimreme hā 're sani za'ra wa'aba mono ō di za, ta norī hā te te sina 're aimreme wazéb za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're robzei'ō pese za'ra mono tō da.

²² Aiwada'uri zarina si, aipawa'ābā āna dama romhuri'wa norī, ti'ai āma asib'apito norī mre me hā te za 're Īwari pese za'ra wa'aba mo. E asib'apito norī hā 'rāwi titōmo na te te 're ai'madā'ā za'ra wa'aba mono wapsi, te za romhuri hā tāma 're Īmadā'ā pese za'ra wa'aba mo, asimiromhuri na te te 're aiwēsāmri za'ra wa'aba mono zéb da hā. Mare di. Īhāiba za're'ra nherē, te za tō romhuri hā tāma 're Īmadā'ā pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hā asiwi 're Īwazéb za'ra wa'aba mono zéb zarina. ²³ Ato sina te za tō tāma 're Īromhuri u'āsi za'ra wa'aba mo asib'apito norī ma, hāiwa āma Wanhib'apito 're Īsāmra mono ma, ato sina 're Īromhuri za'ra wa'aba mono ne. ²⁴ Aipawa'ābā aba zé hā hāiwa āma asō 're Īsimi'wara aba mono hā, Wanhib'apito hā za te te aima Īsōmri za'ra wa'aba na asina waihu'u sirōmo za'ra wa'aba wa, te za āne hā tō sena ti'ai āma asib'apito norī ma 're Īromhuri wē u'āsi za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ta norī ma si 're romhuri za'ra wa'aba mono ō di. Ta norī u'ābā, te Wanhib'apito Cristuhu ma zama 're Īromhuri za'ra wa'aba mo, ta hā Wanhib'apito uptabi wama 're hāimana mono wa. ²⁵ Ni'wam norī hā tiwasété si te te 're 'manharī u'āsi za'ra mono wamhā, taha wa'rāmi te za 'Re Īhāimana u'āsi mono hā hā za'ra, nimahā na hā. E marī wa. Ni'wam norī hā po're'ō na 're nomro u'āsi mono nherē, tinhimiházé te te tāma ba'a waihu'u za'ra ō wa za, 'Re Īhāimana u'āsi mono hā, dama pire na 're Īhāimana za'ra mono norī hā, dama wapu na 're Īhāimana za'ra mono norī zama.

4

¹ Danhib'apito norī, pawā'ābā āna aima romhuri'wa norī ma, te za 're Īmanharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo, Īuwaibaba si. Asib'apito za'ra wa'wa hā hāiwa āma 're Īsāmra mono hā te te 're ai'madā'ā u'āsi za'ra wa'aba mono na, asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, te za āne na hā tāma 're Īmanharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo, aima romhuri'wa norī ma hā.

'Re Īhāimana u'āsi mono ma, 're damreme zusi mono da, rotizé wasu'u

² 'Re ihâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi aba mo, òne u'âsi. Asimiza'rese te za tâma 're aimreme zusi aba mo, âma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. ³ 'Re ihâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhâ, wa'âma zama te za duré tâma 're aimreme zusi aba mo, ta hâ te te wama 're a'ridawa mono da, ïmreme wasu'u hâ wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwê aré dama ïwaihu'u'ô hâ wa te dama 're waihu'u za'ra mono da oto. Taha para, ma tô oto dasiwi ï'âri ni, dazazéb 're, da te ïnherê da. Taha wa, wa oto taha 're nhamra. ⁴ Taha wa, ma'âpé 'Re ihâimana u'âsi mono ma si, ï'âma 're aimreme zusi aba mono za, taha si te te 're ïpawaptob u'âsi mono da, Cristuhu wasu'uwê dama ïwaihu'u'ô hâ ïpibu pese na si te dama 're wasu'u mono da, da te oto âma 're ïwaihu'u pese za'ra mono zéb da hâ, âhâ da si te te ïpisutu wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ.

⁵ Asimirosa'rata wê, oto âma 're ïwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu zazei'ô'wa norî ma aihâimana prédup sina tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 're danhopêtê za'ra wa'aba mono sidâpâsi, te za Cristuhu wasu'uwê hâ dama 're ïwasu'u za'ra wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hâ, da te 're waihu'u za'ra mono âna 're dahâimana za'ra mono tô da, Cristuhu wasu'uwê hâ. ⁶ ïsazei'ô'wa norî ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhâ, aimreme wê na si te za tâma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mo, tâma âma 're rowê zani za'ra wa'aba mono da, aimreme wê na te te âma 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono da. Âne wamhâ, ï'uwaibaba si te za tô aimreme na tâma âma 're ïwa'râmi za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwê na te te âma 're asadhanarî za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

Paru hâ te te ïdazawi 'râsutu zé wasu'u

⁷ Wasisânawâ Titicu hâ, wama ïsawi pe hâ te za aima ïwasu'u za'ra wa'wa, âme ïhâimana na hâ. Ta hâ wasiré Wanhib'apito ma romhuri wê 'wa, te tô wama umnhasi na 're hâimana. ⁸ Taha wa, wa za oto atême âma satôri za'ra wa'wa â ïnhimi'ui'ére ré, âme rowê na ïwahâimana za'ra na te aima wawasu'u wê za'ra wa'aba da, taha zarina aima rowê wairébé aba da, wazabâdâ. ⁹ Taha siré, te za duré Onezimo hâ âma mo, wasisânawâ wama ïsawi pese hâiba amo hâ, wama ï'umnha hâ ta hâ duré, tame asiré ïsazei'wa norî, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono hâ. Ta norî si te za aima rowasu'u za'ra wa'wa, âme ïromhâimanazém na hâ, duré ïwahâimana za'ra zém na zama.

¹⁰ Aritacu hâ âme dazazéb 're, ïsiré ïhâiba hâ te âma asawi za'ra wa'wa, timreme na. Marcusi hâ te duré âma asawi za'ra wa'wa, Banabéhé mama amoi 'ra hâ. Taha na wa tô nimahâ na hâ aima âma roti pari za'ra wa'wa, niwa atême wisi za'ra wa'aba wamhâ, asiwi sawi wê wa'aba da. ¹¹ Zuzuwe hâ te duré âma asawi za'ra wa'wa, Zusitu na ïsisi amo hâ. Â norî hâ zudezu na 're ïhâimana za'ra mono, si'ubdatô ïhâiba za'ra hâ. ïsiré romhuri'wa norî hâ ahâ uptabi nherê, si'ubdatô si te zudezu norî hâ te te ïsiré 're romhuri za'ra, tô â norî hâ, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb u, wa te tâma 're ïda'awaibui mono na hâ. Â norî hâ ma tô siwi ïpawapto pese za'ra tô.

¹² Epaprasi te duré âma asawi za'ra wa'wa, tame asiré ïsazei'wa norî siré 're ïhâimana mono hâ, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa hâ. Ta hâ te ai'âma 're mreme u'âsi 'wa simi'ê na, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, taha si te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, asiptete sina âma 're anomro aba mono da, duré aihâimana prédup sina 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono da, ta hâ te te aima 're ïwê za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Cristu hâ asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na 're asiptete za'ra wa'aba mono da, te duré ai'âma 're mreme u'âsi 'wa. ¹³ Ta hâ te te ai'âma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mono na, wa tô ta hâ ïsi'uihâ na waihu'u. Radiseza na 'ri nho'ômo

nhisi āma īsazei'wa norī 're īhāimana za'ra mono norī āma, te te 're īromhuri pese mono na wa tō duré waihu'u. Duré Irapuri na 'ri nho'ōmo nhisi āma īsazei'wa norī 're īsi'ubumroi mono norī āma, te te 're īromhuri pese mono na zama, wa tō waihu'u, ta hā.

¹⁴ Rucasi hā, dawede'wa wama īsawi pe hā te duré āma asawi za'ra wa'wa. Demasihi zama te duré āma asawi za'ra wa'wa.

¹⁵ Ma'āpé, duré wasisānawā norī hā wama sawi za'ra wa'aba, Radiseza na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're īsi'ubumroi mono norī hā. Duré Nipaha zama wama sawi za'ra wa'aba. Duré taha nhorōwa āma Cristuhu zazei'wa, siré 're īsi'rā'ōtō u'āsi mono norī zama, wama sawi za'ra wa'aba. ¹⁶ Ā hā te āma aima īrob'ui'ééré za'ra wa'wa hā asisō'a asima sōré pari za'ra wa'aba wamhā, te za asiwi īsōmri 'wa, Radiseza u, tame īsazei'wa norī hā sisō'a te te duré sima sōré za'ra da. Duré Radiseza u te dama īrob'ui'ééré hā te za duré īwa'rāmi aima sōmri za'ra wa'wa, ta hā duré asima sōré za'ra wa'aba da. ¹⁷ Atipuhu ma, ma'āpé āne hā 'maiwaihu'u aba za: "Re īhāimana u'āsi mono, romhuri te te aima īpisudu hā 'mairēme ō di za. Uburé te za tāma āma ī'a'uwaimrami mo." Āne hā te za tāma ī'maiwaihu'u 'wa, Atipuhu ma hā.

¹⁸ Wa hā Paru, wa īnhimi'ui'ééré na āma asawi za'ra wa'wa. Ma'āpé ī'āma 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono za, dazazéb 're zahadu īhāimana na hā.

Rowē u'āsi 're aihāimana za'ra wa'aba mono za, Wamama hā ai'āma 're īsiwārī za'ra wa'aba mono zéb zarina.

1 Tesaronita norĩ

Tesaronita norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éré na'rata zé

Ībaihã wasu'uzé

Paru norĩ hã Tesaronita u si'aba'réi wamhã, da'ahã na ma tã saze za'ra ni, ĩsimiromhuri za'ra na hã. Tazahã zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã ma tã sada tihãimana za'ra, te te siwi wĩri da. Taha wa, Paru norĩ hã ma tã dahawi aimanĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tã ĩsarina ai'aba'ré, Tesaronita hawi (Atusi 17.1-13). Tawamhã ãma ronomro wapsi, Timotiu hã ma tã Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ wasu'u wẽ hã tãma ãwisi za'ra, Paru norĩ ma, Corĩtu ãma hãimana za'ra ré. Taha wa, Paru hã ma tã Tesaronita norĩ ma rob'ui'éré za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma siptete sina 're ĩnomro mono na ĩwasu'u za'ra hã te te wapari wa, tãma ĩrowẽ na hã.

Ma tã duré pawaptob za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã tiwi 're ĩdã'ã za'ra mono norĩ wi, 're robzei'õ tã za'ra mono da, Zezusi hã apã wẽ ĩmorĩzéb zõ, wato sina 're wanhipari za'ra mono na dã'ãsina.

¹Īsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ hã ta norĩ ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'ãsi 'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ, tã sena 're ĩhãimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

²Wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're wawata u'ãsi za'ra, 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Ai'ãma 're wamreme zusi aba mono wamhã, wa duré wa te tiwi 're rowaptērẽ za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. ³Tãma 're wamreme zusi mono sina, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'ãsi za'ra wa'wa, 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, ãma 're wawata za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã sazei pese za'ra wa'aba wa, marĩ ĩwẽ si te 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Wamama hã, Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, te 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, dawĩ 're asisawi za'ra wa'aba mono õ di, marĩ ĩwẽ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu we ĩmorĩzéb zõ, asimi'ẽ na te sã 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're anomro wẽ wa'aba mono na, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'ãsi za'ra wa'wa, wawa'a ãna, Wamama ma 're wamreme zusi mono wamhã. ⁴Wasiré ĩsazei'wa norĩ, wa tã duré ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na hã, duré ĩsib'a'uwẽ 're anomro aba mono da, te te sima aipisutu za'ra wa'aba na hã.

⁵Zezusihi wasu'uwẽ na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba wamhã, taré wamreme na si, wa te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩwapawaptob za'ra mono zém na, wa tã duré aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Zezusihi wasu'uwẽ hã tã sena na, wa te 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tã duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa tã ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima ĩ'aiwẽ za'ra wa'aba na hã. Duré a norĩ wa'wa hã ma tã

wa'āma īwaihu'u za'ra wa'wa, ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, 're īwanomro wē mono zém na, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. ⁶ Āne wa tō aima āma asanho za'ra wa'aba ni, Wanhib'apito hā ti'ai āma 're morī ré, wama āma īsisanho ne. Tawamhā īwasu'uwē ma tō īsaze za'ra wa'wa. Ma tō 're anomro wē wa'aba mo, wasisanhozéb zarina, duré Wanhib'apito sisanhozéb zarina. Īwaihu'u pese pē'ēzani hā ma tō te te 're aipawaptob u'āsi za'ra wa'wa, atoi uptabi za'ra wa'aba na 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, da te ai'āma 're īrowasété za'ra wa'aba mono na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē.

⁷ Taha na a norī wa'wa hā ma tō duré dama āma asanho za'ra wa'wa, aihīni īsazei'wa norī, Masédoniza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're īsi'ubumroi mono norī ma, duré Ataza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma 're īsi'ubumroi mono norī ma zama. ⁸ Tame 're īsi'ubumroi mono norī hā ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā wapari za'ra, a norī wa'wa hā dama 're sadawa wasu'u pese za'ra wa'aba mono wa, Wanhib'apito wasu'uwē hā. Duré īsipai u, daza'rui mono hā ma tō īsadawa wasu'u hā datēme waptā'ā. Duré 're īsazei pese za'ra wa'aba mono na, ma tō aiwasu'u wa'wa hā da te 're wapari za'ra, daro mono bā. Taha wa, wa norī hā 're īsaze za'ra wa'aba mono na, wa te duré dama 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono ō di, aiwasu'u za'ra wa'wa hā da te 're wapari sirōmo za'ra mono wa. ⁹ Aiwasu'u wapari'wa norī hā, si'uihā na te wama rowasu'u za'ra, atēme īwasihutu aba zém na. Ma tō, u, asima īwawē za'ra wa'wa. Te duré wama aiwasu'u za'ra wa'wa, āne: "Ta norī hā, 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're sazei pese za'ra. Taha wa, romhāiba 'manharī āma, nasi wata za'ra ō di oto. Te te tāma 're romhuri za'ra mono ō di oto. Ma tō rēme pese za'ra. 'Re īhāimana u'āsi mono si, tō sena hā, u. Taha wa, īsadawa wasu'u, ma tō saze za'ra. Taha wa, te taha na si te te tāma 're romhuri pese za'ra. ¹⁰ Ī'ra hā hāiwa hawi apā we īmorīzéb zō, te 're simipari u'āsi za'ra, ab're hawi apā te te īhāiwa'utu zō." Āne te wama aiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tō. Ta hā Zezusi hā, Wanho'reptui'wa. Ma tō wanho'reptu za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono hā za te te īdahā za'ra zé wi hā.

2

Tesaronita āma Paru hā īwē na si te te īromhurizé wasu'u

¹ Wasisānawā norī, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, aima wanhimirohuri za'ra wa'aba zé hā taré ō di. Tō sena, wa tō aipawaptob za'ra wa'aba ni, sazei pese za'ra wa'aba da. Āne na ma tō wa'āma īwaihu'u za'ra wa'wa. ² Piripu na 'ri nho'ōmo nhisi hawi, wa tō atēme aihutu aba ni. Tame wasi'ubumroi ré, wa tō robzépata za'ra ni, īsazei'ō'wa norī nhimihāzém na, duré damreme wasété na zama. Taha wasu'u na ma tō wa'āma īwaihu'u za'ra wa'wa. Tane nherē, Wanhib'apito 'Re īhāimana u'āsi mono hā ma tō wapawaptob za'ra, wapahi āna, īsadawa wasu'u hā wa te aima wasu'u za'ra wa'aba da, Cristuhu wasu'uwē na hā. Taha wa, wamreme wa'rāmi, da te wawi ro'wa'rutu za'ra nherē, wa tō īwasu'uwē na aima rowasu'u za'ra wa'aba ni tō, wapahi za'ra āna. ³ Roti tō sena na si, wa aima roti za'ra wa'aba ni, āhāna hā. Rowasu'u wē upana, wa te aima roti za'ra wa'aba ō di. Duré marī īwē hā wa te wasima waibu da, wa te ai'āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di. Marī īwē hā wa te aiwi udā za'ra wa'aba ō di. ⁴ Mare di. Ānei ō di. Tō sena, 'Re īhāimana u'āsi mono te te sima 're īwawē za'ra mono zéb zarina, te te wapisutu za'ra wa, wa īwasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u za'ra, āne na romhuri'wa da, te te wawēsāmri za'ra wa.

Tawamhā wanhimirowasu'u wē wa, taré wama dato za'ra da, wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono ō di. Mare di. 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te

're ĩwawěsāmri za'ra mono da si, wanhimirosa'rata za'ra hā. Ōhō si te za te te 're wapibu za'ra, 're ĩwanomro wē mono zéb zō, ĩwē na si 're ĩwanhimirosa'rata za'ra mono zéb zō zama. Taha wa, ĩsadawa wasu'u na, wa te dama 're ĩrowasu'u wē za'ra mono na, wa'āma 're toi mono da, wa wa te wasina 're rosa'rata za'ra.

⁵ Ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, taré wamreme to na ai'āma wawata za'ra wa'aba ō di. Duré marī ĩwē hā wanhimirowahutu wa'rāmi, wama sōmri za'ra wa'aba da, wa te wasina rosa'rata za'ra ō di. Āne na ma tō wa'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, waihu'u pese di, āne na wapē'ē 're, wanhimirosa'rata za'ra hā. ⁶ Wanhimirowahutu wē na wa'āma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa te wasina rosa'rata za'ra ō di. Duré, aimawi norī hā āne zarina, wa'āma wata za'ra da, wa te wasina rosa'rata za'ra ō di duré. ⁷ Cristu hā ma tō wazatōrī za'ra, ĩwasu'u wē hā wa te dama 're waihu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Taha wa, dama wamreme pire za'ra di. Tane nherē, wamreme pire na, wa te duré 're aiwari za'ra wa'aba mono ō wa, wa te āma aiwi robzei'ō za'ra wa'aba ō di. Mare di. Ānei ō di, wa te aima ĩ'manharī za'ra wa'aba zé hā. Wamreme wē na si, wa tō aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Wa tō ai'madā'ā pese za'ra wa'aba ni, dana norī hā ti'ra te te 're ĩ'madā'ā pese za'ra mono ne. ⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā, ĩwasu'u wē hā wawa'a āna, wa tō aima wasu'u za'ra wa'aba ni, wama asawi pese za'ra wa'aba wa. Taha wa, aiwi 're wasisawi za'ra wa'aba mono ō di, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono tō da. Tō sena, a norī wa'wa hā wama asawi uptabi za'ra wa'aba di.

⁹ Wasisānawā norī, āne na te tō wa'āma 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo, 're ĩwanomro wē mono zém na. Wa norī hā wahāimanazéb da, wa tō wasima romhuri pese za'ra ni, wapatā'ā nherē, duré wawasutu nherē. Bātā sidāpāsi wasi'uihā na wanhib'rata na wa tō romhuri za'ra ni, wahāimanazéb da. Bādā 'rāiwatobro ō ré, duré bādā sébré nherē, wa tō wasima romhuri za'ra ni, wa te aiwari za'ra wa'aba tō da, wama asōprub za'ra wa'aba na wapire na wa'madā'ā za'ra wa'aba tō da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré.

¹⁰ A norī wa'wa hā ma tō ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, asō'a za'ra wa'aba, 're ĩwanomro mono zé hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō duré wawaihu'u za'ra, 're ĩwanomro wē mono zém na hā. Wawasédé hā wa te 'manharī za'ra ō di. ĩwē na si wa tō wahāimana za'ra ni, asō'a za'ra wa'aba. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na hā āma wasipa za'ra ō di. Āne āma 're ĩwanomro mono zé hā, tō ĩbā. ¹¹ Damama hā, dahāimanazém na te za ti'ra norī ma rowahutu. Tane, wa norī hā aihāiba bā wa'aba, wa tō aima rowahutu za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na 're anomro wē wa'aba mono da. ¹² Duré da te aima 're amhāzépa za'ra wa'aba mono nherē, wa tō āma aima robze za'ra wa'aba ni ĩwasu'u wē na, aiwi 're robzei'ō tō za'ra wa'aba mono da. Wa tō aima roti pese za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nho'a 're anomro wē wa'aba mono da, toi uptabi na te te 're ai'madā'ā za'ra wa'aba mono da. Ta hā ma tō te te sima 're aiwē za'ra wa'wa, hāiwa āma ĩhāiba na rowa'a na ĩsiré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowé uptabi na.

¹³ 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā wa te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hā wapari za'ra wa'aba wamhā, ma tō asima ĩwē za'ra wa'wa. Taré ti'ai āma aibā nhimirowasu'u newa, āma rosa'rata za'ra wa'aba ō di. Tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono mrema na, ma tō āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tō, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na si wanhimirowasu'u za'ra hā. ĩsadawa wasu'u hā te tō ai'āma te te 're romhuri pese za'ra wa'wa, aipē'ē 're, ĩwē na si 're anomro aba mono da. Taha wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si, wa 're wawata za'ra, ĩmreme hā asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa.

Īsazei'wa norī te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Zudeza na danhipti'a nho'ómo nhisi áma há, aiwana za'ra wa'aba, ma tó da te 're sazei pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u há, ĩwasu'uwē há. Tawamhá, Cristu Zezusihi áma ma tó 're danomro, ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'râ'ótó mono norī há. Tawamhá, ĩsiré norī há ĩsazei'ô'wa norī há ma tó te te áma 're rowasété za'ra, ĩsazei'wa norī há te te 're saze za'ra mono tó da, ĩwasu'uwē há, tisiré nherē. Tane, a norī wa'wa há wasiré ĩsazei'wa norī há, ta norī ne, ma tó 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asiré norī há asada 're sahi za'ra wa'aba mono wa, Zudeza norī ne. ¹⁵ Duréihâ, zudezu norī há ma tó te te 're simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī há. Duré, áhâna zama ĩsihudu norī há ĩhi'rata norī há te te 're ĩrob'manharī za'ra mono zéb zarina, ma tó siwi tíwī, Wanhib'apito Zezusi há. Ma tó duré te te wa'áma 're rowasété za'ra, ĩwasu'uwē há wa te dama 're wasu'u za'ra mono tó da. Ma tó sísiti siwi wazatōrī za'ra, ĩsiti wasi'aba'ré da. Ma tó duré uburé da'áma tinhitob'ru za'ra. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wē ō di, 're ĩhâimana za'ra mono zé há. ¹⁶ Tawamhá, wa norī há zudezu'ō norī ma, wa tó wa te tâma 're rowasu'u za'ra ĩwasu'uwē na, da te 're sazei pese za'ra mono da, Zezusi há te te 're da'anho'reptui mono da. Tawamhá, ta norī há zudezu nherē, ĩsazei'ô'wa norī há, ma tó te te wawī 're ro'wa'rutu za'ra, te te 're wazadawa uwati za'ra mono da aré, ĩwasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono tó da. Áne tiwasété na 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ma tó 're siwasété za'ēté za'ra. Tawamhá, tâibâ oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono há ma tó wawī ro'wa'rutu'wa norī há te te 're wē'ō pese za'ra. Rowē'ō, ma tó duré tâma pisutu za'ra. Tawamhá, ĩsiti te za oto 're nomro u'âsi.

Paru há Tesaronita u apâ ĩmorízém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷ Wasisânawâ norī, ĩsazei'ô'wa norī nhimirob'manharīzéb zarina, wasi'aba'ré na aihawi za'ra wa'aba, wasi'aba'réi wamhá, asiti za'ra wa'aba, wa a'â 're wasi'ubumro. Tane nherē, ai'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi aba mono ne, wa wanhimirosa'rata na wa te ai'áma 're rosa'rata wē u'âsi za'ra wa'wa. Awa'awi há wapē'ézé uptabi na, wa 're wahâimana za'ra. Taha wa, apâ atême wasihutu su'u aba da, wa tó wasima waihu'u za'ra ni, wa te asabu za'ra wa'aba da. ¹⁸ Wa te duré asabu téb za'ra wa'aba neza. Wa há Paru há, apâ atême ĩmorī aba neza. Taha wa, atême ĩmorī aba da, bâdá, wa tó nasi ĩsima pisutu. Tane nherē, Satanasi há wanhitob'ru há ma tó nasi wa'áma ro'wa'rutu za'ra, áma atême ĩwisi za'ra wa'aba tó da. ¹⁹ Tane tó. Ni'wam norī me asōwa're're za'ra wa'aba, wasisōpētē za'ra ō di za, Wanhib'apito Zezusi apâ wei morī wamhá. Ni'wam norī há, asōwa're're za'ra wa'aba, te te wama 're rowē zani za'ra mono ō di za. Wanhib'apito wei morī wamhá, ni'wam norī há asōwa're're za'ra wa'aba, te te dama wawaihu'u za'ra ō di za, tó sena aima za'ra wa'aba, wa te 're ĩsádawa wasu'u za'ra mono zém na. ²⁰ Tane tó, wato sina, wa wa te 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa dama, a norī wa'wa há wama 're rowē zani za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na.

3

Timotiú há ĩsazei'wa norī ma rowē zó, Tesaronita u ĩmorízé wasu'u

¹⁻³ Tawamhá, ai'áma wapē'ézé uptabi za'ra wa'aba wa, apâ wasi'aba'rézéb zó wanhimipari waihu'u za'ra ō di oto. Taha wa, wa tó wasisaze za'ra ni, Timotiú há wa te áma atême satōrī za'ra wa'aba da, wa há ĩsiwaprosi Atena na 'ri nho'ómo nhisi áma ĩnhamra da nherē. Tawamhá, wa tó áma atême satōrī za'ra wa'aba ni, Timotiú há. Ta há wasiré ĩsazei'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u mono da,

wasiré. Taha wa, wa tô atême satōrī za'ra wa'aba ni, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, iwasu'uwē hawi apâ 're aipizari za'ra wa'aba mono tô da, da te ai'âma 're rowasété pese za'ra wa'aba mono nherê. A norī wa'wa hâ aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, da te wa'âma 're rowasété za'ra mono wa, wa te 're irobzépata za'ra mono na hâ. ⁴ Âne na wa tô iwana aima rowaihu'u sirômo za'ra wa'wa, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, za da te wama 're irob'manharī pipa za'ra mono zém na hâ. Âhâna, tô sena na ma tô asina iwaihu'u za'ra wa'wa, tô wa'âma 're romhâimana za'ra mono wa. ⁵ Taha wa, asada 're dazahi za'ra wa'aba mono wa, apâ âma atême imorī aba neza, 're isazei'ô utōrī za'ra wa'aba mono zé hâ te aiwi waihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, Timotiu hâ wa tô âma atême satōrī za'ra wa'wa, apâ te te wa wama aiwasu'u za'ra wa'aba da. Wa'uburé hâ dawasété da, dawada'uri'wa hâ te te aipibu za'ra wa'aba wa, 're saze zahâri za'ra wa'aba mono ô'umnhasite, wa tô ai'âma 're ihâtâ'â za'ra wa'wa. Aima wanhimiomhuri za'ra wa'wa hâ taré 're hâimana mono ô'umnhasite, wa tô âma atême satōrī za'ra wa'wa Timotiu hâ, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

Tesaronita hawi, Timotiuhu nhimirowasu'u wē na Paru norī ito za'ra zé wasu'u

⁶ Tawamhâ Timotiu hâ ma tô we apâ watême tiwisi za'ra, aihawi za'ra wa'aba. Ma tô aiwasu'u wē za'ra wa'wa hâ wei wama âwisi. Wa te wapari ze za'ra di, aiwasu'u wē za'ra wa'wa hâ. Cristu hâ te, u, asina 're i'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba na te, u, 're anomro aba mo. Duré, iwē na si te, u, wa'âma 're irosa'rata za'ra wa'aba mo. Iwazabu za'ra wa'aba da si, te, u, 're asimipari za'ra wa'aba mo. Âne, aiwasu'u wē za'ra wa'wa hâ, wa te wapari ze za'ra di. Tane tô, wa norī zama wa te asabu za'ra wa'aba neza. Wa duré sô mapari za'ra ni aré, wa te i'asabu za'ra wa'aba zéb zô. ⁷ Wasisânawâ norī, da te wa'âma 're rowasété za'ra mono nherê, duré marī ipire na wa te 're robzépata za'ra mono nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hâ 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, wa tô apâ pé'ê daba'wara pese ni. ⁸ Âne wa, wahâtâ'â âna wa oto 're wahâimana za'ra apâ, Wanhib'apito âma asiptete sina âma 're anomro aba mono wa. ⁹ Taha wa, wa oto Wanhib'apito 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra, isô'a, wama 're robze zani za'ra wa'aba mono wa, Zezusi hâ asina 're i'umnhasi pese za'ra wa'aba mono zém na hâ. ¹⁰ Awē sidâpâsi, wa wanhimî'ê na tâma 're wamreme zusi, bâta na barana zama, ta hâ te te wama pisutu za'ra da, nimahâ na âma atême wasi'aba'rêi wa'aba da, wasisabu za'ra da apâ, duré zahadu iwaihu'u za'ra wa'aba ô hâ, wa te aima waihu'u za'ra wa'aba da, 're isazei uptabi za'ra wa'aba mono zéb da hâ.

¹¹ Wanhib'apito 'Re ihâimana u'âsi mono wi, Wamama wi hâ, duré Wanhib'apito Zezusihi wi hâ, wa wa te 're rowaptêrê za'ra, te te wama ropese za'ra da, apâ wasihutu da, atême wa'aba. ¹² Tô sena ma tô 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé ma tô duré 're idazawi pese za'ra wa'aba mo. Tane tô, wē di. Taha wa, wa duré wa te tiwi 're rowaptêrê za'ra, Wanhib'apito wi, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, awē sidâpâsi asimizawi pese za'ra wa'aba zé hâ, te te aima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da. Sa'êtê na, wa te 're i'asawi pese za'ra wa'aba mono zém ne, aiwa sa'êtê na 're dazawi pese za'ra wa'aba mono da, wa wa te tiwi 're rowaptêrê za'ra. ¹³ Tawamhâ taha na te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, aihâimana nhiptete za'ra wa'aba sina, iwē uptabi na si'âma 're anomro aba mono da. Tawamhâ Wanhib'apito

ZeZusi hã, uburê tinhib'a'u'uwê norĩ me, wei wazô si'aba'rei wapsi, asi'wa'rutu za'ra wa'aba ãna te za isô'a aimasa wa'wa, Wamama 'Re ihâimana u'âsi mono nho'a.

4

'Re idanomro wê mono zéb zarina, 'Re ihâimana u'âsi mono, dama 're itoi mono zé wasu'u

¹ Wasisânawã norĩ, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'aba ni, niha 're anomro wê wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ihâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're to za'ra wa'aba mono da. Taha zarina, te tô ãma 're anomro wê wa'aba mo oto. ãhãna wa za duré aima roti pese za'ra wa'aba ni, 're anomro wê wa'aba mono zém nhipai u, asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, Wanhib'apito ZeZusihi zadawa para. ² Taha zadawa para, wa te aima 're itoti za'ra wa'aba mono zé hã ma tô iwaihu'u pese za'ra wa'wa. ³ 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima 're aiwê za'ra wa'wa, 're anomro wê wa'aba mono da, duré pi'ô norĩ, duré aibã norĩ zama aihãiba na asiwi 're i'asipsaihuri si'uiwa za'ra wa'aba mono zé hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono tô da oto. ⁴ Aibã norĩ hã aimro si te za 're i'madã'ã za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. ⁵ Rowasutu zô si asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô di za. Ta hã, isazei'ô'wa norĩ 're ihâimana za'ra mono zé, 'Re ihâimana u'âsi mono te te waihu'u za'ra ô wa. ⁶ Tane 're anomro aba mono ô di za. Isazei'wa norĩ hã, asisânawã te 're anomro aba mo. Taha wa, asisânawã mro nherê, asiwi 're upi za'ra wa'aba mono ô di za, asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono tô da, aiwasédé hã asi'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Tane, ni'wa hã tiwasédé te te 're 'manharĩ mono wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã te za niha tâma rob'manha. ãne tô sena, wa tô aima waihu'u za'ra wa'aba ni, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Tane nherê, wa duré ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. ⁷ Aibã norĩ, aimro hãiba upana aimawi pi'ô hã 're upi za'ra wa'aba mono ô di za. Duré pi'ô norĩ hã aimro hãiba upana aimawi aibã hã 're upi za'ra wa'aba mono ô di za. Dahâimana nhisêb ô ré, 're wanomro mono da, 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima 're wa'apisutu mono ô di. Wanhimî'ê na ãma 're wanomro wê uptabi mono da si, ma tô te te sima 're wa'apisutu. ⁸ Taha wa, ãne wa te aima itoti za'ra wa'wa hã, asiwi wê'ô za'ra wa'aba ô di za. Ni'wa hã te te siwi wê'ô wamhã, e ta hã ti'ai ãma dahãiba te za siwi wê'ô. Mare di. 'Re ihâimana u'âsi mono te za siwi wê'ô, wama Tipê'êzani nhomri'wa hã.

⁹ Isazei'wai mono bâ 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zém na, wa te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ô di za oto. Tô sena ma tô 'Re ihâimana u'âsi mono hã si'uihã na ãma aima rowahutu za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹⁰ Ma tô 're idazawi pese za'ra wa'aba mo tô, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma 're idasi'ubumroi mono norĩ hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te 're isaze za'ra mono norĩ hã. Tane nherê, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, asimizawi pese zém nhipai u, asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono sina, iwê uptabi hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. ¹¹ Ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, ãne wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, rowê na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, duré asima 're ropibui wê za'ra wa'aba mono da, duré asimi'ê na asi'uihã na aihãimanazéb da, 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihãiba mono bâ wa'aba. ãne, wa tô aima roti za'ra wa'aba ni. ãne iwê uptabi hã te za tô 're i'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹² Tawamhã danho'a 're anomro wê wa'aba mono wa, isazei'ô'wa norĩ hã te za te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa. Te za te te 're aiwazéb za'ra wa'wa. Duré asimi'ê na

're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 're dawari za'ra wa'aba mono ãna, te za 're anomro aba mo.

Apã 're ãdahãwa'utu za'ra mono zé wasu'u

¹³ Wasisãnawã norĩ, ni'wa hã 'Re ãhãmana u'ãsi mono zazei'õ'wa hã, dawi dã'ã wamhã, ãsiré norĩ hã te za ãma 're pẽ'ẽzé pese za'ra, apã 're ãdahãwa'utu za'ra mono zé wasu'u hã te te 're waihu'u za'ra mono õ wa. Tanei õ di za, a norĩ wa'wa hã. Taha wa, wa wasima wẽ za'ra ni, sena na waihu'u za'ra wa'aba da, dadã'ã wasu'u hã. ¹⁴ Zezusi hã ma tã dãrã. Ma tã pẽ'ẽhai'utõ. Pẽ'ẽ si'utõrĩ nherẽ, ma tã apã hãwa'udu. ãhãna te 're morĩ u'ã oto. ãne na wa tã saze za'ra ni. Taha wa, wa tã duré waihu'u za'ra ni, ãsazei'wa norĩ hã 're dã'ã za'ra mono wamhã, apã 're ãhãwa'utu za'ra mono na hã. 'Re ãhãmana u'ãsi mono hã te za apã te te 're ahãwa'utu, Zezusi te te apã ãhãwa'utu ne. ¹⁵ Tawamhã, Wanhib'apito we apã wazõ morĩ wamhã, áté wa norĩ hã zahadu wahãiba ré 're wanomro mono ré, te za wei mo. Tane nherẽ, 're ãdã'ã za'ra mono norĩ wana, ãtème wasihutu õ di za. ãne Wanhib'apito te te wama ãrowahutu za'ra zarina, wa aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. ¹⁶ Tã sena, Wanhib'apito hã te za wei wazõ si'ra, hãwa hawi. Tawamhã, te za tãma wa'ru za'ra, hãwa ãma tãma ãromhuri pese 'wai ma. Hãwa ãma tãma ãromhuri pese 'wa hã, te za wei hã, hãrã 'rãihã na, 'Re ãhãmana u'ãsi mono nhimnhihãrãzém na. Tawamhã, ãsazei'wa norĩ hã 're ãdã'ã za'ra mono norĩ hã, ta norĩ uimrehẽne te za apã hãwa'utu za'ra. ¹⁷ Tawamhã wa norĩ hã ãsazei'wa norĩ hã, zahadu wahãiba ré ré 're ãwahãmana za'ra mono norĩ hã, apã ãhãwa'utu za'ra norĩ me, ãsazei'wa norĩ me, te za sitème wa'ubumro awa'awi, hãwa'ã ãma. Tawamhã, Wanhib'apito hã wa za oto aihĩni sãpõtẽ za'ra ni, hãwa nho're ãma. Tawamhã, ã'rata wa za 're wahãmana u'ãsi za'ra. ¹⁸ ãne te za ãwasu'u na 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo.

5

Wanhib'apito apã wei morĩ õ ré, 're ãdanomro wẽ mono zé wasu'u

¹ Wasiré ãsazei'wa norĩ, Wanhib'apito apã wei wazõ ãmorizé hã, wa tã aima waihu'u pese za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wa za duré apã aima ãma rob'rãzarõtõ za'ra wa'wa, rob'ui'ére na. Niwapsi, te za wei mo apã wazõ. Tane nherẽ, bãdã hã wa te waihu'u za'ra õ di. Nimahã na we ãmorizé hã, wa te waihu'u za'ra õ di. A norĩ wa'wa hã ma tã ãne hã ãwaihu'u pese za'ra wa'wa. ² Wanhib'apito apã wei morĩ wapsi, awa'awi te za wei mo. Tane tã, ni'wa hã barana simisaihuri da, marĩ zõ 'ri para u sãbré wamhã, 'ri para ãsi'ubumro norĩ hã te za tãma a'rãmi za'ra, sã simipari za'ra õ nherẽ, sãbré wa. Tane, Wanhib'apito apã we ãmorizéb zõ 're danhimipari za'ra mono õ ré, te za wei mo. ³ Sõ 're danhimipari za'ra mono õ wa, te za ãsazei'õ'wa norĩ hã da te dasima 're rowasu'u za'ra, ãne: "Rowẽ na wa za oto 're wasi'ubumroi u'ãsi, marĩ hã wazõ 're wairébé mono ãna." ãne te za dasima da te 're rowasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono õ wa. ãne, da te dasima 're rowasu'u za'ra mono wapsi, tawapsi, awa'awi te za ropipa hã dazõ watobro, Wamama hã za te te dama ãrob'manharizém na hã. Tiwi dasimani waihu'u za'ra õ di za, pi'õi ma, ã'ra tãma 're rere'e mono da, ãwasã ãma 're sépu'u za'ra mono wa, ai'uté zépu hã tiwi 're ãsimani za'ra mono õ ne.

⁴ Wasiré ãsazei'wa norĩ, a norĩ wa'wa hã Wanhib'apito apã wei ãmorizéb zõ, te sã 're asimipari za'ra wa'aba mo. Taha wa, awa'awi za wei morĩ nherẽ, tãma a'rãmi za'ra wa'aba õ di za, barana ãsimisaihuri norĩ ma, 're ãdasi'rãmi za'ra mono ne. ⁵ Tawamhã Wanhib'apito apã we ãmorizéb zõ, aihĩni 're ãsimipari

za'ra wa'aba mono norĩ hã, rowa'na na 're İdahâimana za'ra mono zém ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, a norĩ wa'wa hã ti'ai âma. Apâ we İmorizéb zô 're İdanhimipari za'ra mono ô norĩ ne, robra na 're wahâimana za'ra mono ô di tó, wa norĩ hã. ⁶ Taha wa, 're İdanhotô za'ra mono ne, wanhimiza'rese âna 're wahâimana za'ra mono tó da, wa za só 're wanhopré u'âsi. ⁷ Barana si te rosa'rese âna 're danhotô za'ra. Barana si te duré âzézei'wa norĩ hã 're siwamnarĩ za'ra. ⁸ Tazahã, wa norĩ hã Wanhib'apito apâ we İmorizéb zô, 're wanhimipari za'ra mono wa, wanhimî'ê na só 're wanhopré mono sina, wa za 're wahâimana za'ra. Tawamhã wa za wasi'upari za'ra ni, wanhitob'ru wi, Wanhib'apito wa te 're İsaze za'ra mono zém na, duré 're İwanhimizawi pese za'ra mono zém na, duré Zezusi te te 're İwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're İwanhimipari za'ra mono zém na. Da'wapéi'wa norĩ hã, tinho'utu'u İhâtete na, duré İ'râzaza İhâtete na te 're si'uza za'ra, tinhitob'ru wi, da te 'manhiptâ'â tó da. Âne, Wanhib'apito wa te 're İsaze za'ra mono zém na, duré 're wanhimizawi pese za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wapê'ê wê te te wawi wasété tó da, wanhitob'ru hã. Duré Zezusi te te 're İwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're İwanhimipari za'ra mono zém na, wa za 're wahâimana za'ra, wanhimirosa'rata na te te wawi ro'wa'rutu tó da.

⁹ Tane tó. 'Re İhâimana u'âsi mono hã niha te te wama 're arob'manharĩ mono da, te te sima 're wa'awê mono ô di. Ma tó te te sima 're wa'awê, Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're wa'anho'reptu mono da. ¹⁰ Ta hã ma tó wazada dârâ, İ'rata 're wasi'ubumroi mono da. Tawamhã, apâ wei wazô morĩ wapsi, wahâiba ré 're İwanomro mono norĩ hã, duré wawana 're İdadâ'â za'ra mono norĩ me, wa za İ'rata wasiré 're wasi'ubumroi u'âsi. ¹¹ Taha wa, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipê'ê wê za'ra wa'aba na asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tó sena na âhãna hã âma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ne, te za duré âma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, ône u'âsi.

'Re İdanomro wê mono zéb da na roti wasu'u

¹² Wasiré İsazei'wa norĩ, wa aima roti za'ra wa'aba ni, te te aima 're İromhuri za'ra wa'aba mono norĩ hã 're hâimana wazéb za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hã, Wanhib'apito ma romhuri'wa norĩ. Taha wa, te za marĩ hã İwê si te te aima 're wê za'ra wa'wa. Duré timreme wê na si te za aima te te 're roti za'ra wa'wa. Tawamhã, ta norĩ mrema, te za 're İwapari pese za'ra wa'aba mo. ¹³ Ta norĩ hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'aba mono wa, te za 're İwazéb za'ra wa'aba mo. Te za duré 're İsawi pese za'ra wa'aba mo. Asima 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono âna, te za asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rowê na.

¹⁴ Wasiré İsazei'wa norĩ, wa za duré aima roti za'ra wa'aba ni. Ni'wam norĩ hã 're wa'za za'ra mono wamhã, te za tâma 're İroti pese za'ra wa'aba mo, simi'ê na si'uihã na te te sima 're romhuri za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã robzei ô wamhã, te za 're İpawaptob za'ra wa'aba mo, robzei'ô u'âsi 're nomro tó mono da. Duré ni'wam norĩ hã, 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te waihu'u za'ra nherê, İwê na si 're nomro mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono ô wamhã, te za 're İpawaptob za'ra wa'aba mo. Da'âma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono ô di za. Aiwa'imri te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sada. ¹⁵ Ni'wai ma İwê'ô hã da te 'manharĩ wamhã, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa marĩ İwê'ô hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tó da. Marĩ İwê'ô hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherê, İwê na si te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa tâma âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono tó da. İwê na si te za asima 're İ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, asiré

ĩsazei'wa norĩ ma. Uburé te za dama 're ĩ'manharĩ wě u'âsi za'ra wa'aba mo, a'uwě mono bã.

¹⁶ 'Re atoi uptabi za'ra wa'aba mono na, te za 're anomro u'âsi aba mo. ¹⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'âsi aba mo. ¹⁸ Wě wa, te za âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Rowě na 're anomro aba mono wamhã, duré robzei'õ na 're anomro aba mono nherě, wě wa, te za âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Âne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi nhĩb'a'uwě 're anomro aba mono wa.

¹⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzēm na asiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za. ²⁰ Ni'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani zarina, marĩ hã te te waihu'u wamhã, ĩsimirowasu'u hã asiwi wē'õ za'ra wa'aba õ di za, taré newa. ²¹ Uburé marĩ hã te za 're ĩpibu za'ra wa'aba mo, ĩwě zō. Tawamhã, marĩ ĩwě si te za asima 're ĩtété za'ra wa'aba mo. ²² Uburé marĩ ĩwasédé hã te za asiwi 're ĩwě'õ pese za'ra wa'aba mo, ĩré 're anomro aba mono tō da.

²³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, rowě nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptērě za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asimi'ē na ĩsine, ĩwě na si âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré uburé asimirosa'rata wě na si, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Wanhĩb'apito Zezu Cristu hã apã wei wazō morĩ wamhã, ĩwě na si te za ai'madã'ã za'ra wa'wa. ²⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhĩb'a'uwě da, te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono hã, umnhasi uptabi wa, te za tō te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ĩwě na si 're anomro u'âsi aba mono da.

Rob'ui'éré 'rãsutu zé

²⁵ Wasiré ĩsazei'wa norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, Wamama ma.

²⁶ Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

²⁷ Wanhĩb'apito zadawa para, ĩmreme pire na wa aima nharĩ za'ra wa'wa, ã hã wa te aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, dama 're sōré za'ra wa'aba mono da, ĩsazei'wai mono bã.

²⁸ Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptērě za'ra, tinhimi-pawaptobzē hã te te aima sōmri za'ra wa'aba da, ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono da.

2 Tesaronita norĩ

Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Tesaronita norĩ ma Ībaihã wasu'uzé

Paru hã Tesaronita ãma Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ĩmorĩrata na te te rob'ui'éré pari, ma tã duré tinhimi'ui'éré na tãma ãma sahu za'ra, maparane ãma.

Ni'wam norĩ hã Tesaronita norĩ hã ma tã te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorĩ pari na hã. Nima norĩ hã ma duré te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorizéb u hã ĩromhuture na hã. Taha wa, ma tã danhimiromhuri na saházi za'ra ni. Taha wa, ma tã 'ribabam na si dawi 're hãimana za'ra, dasa na Zezusihi zã simipari za'ra mono sina. Taha wa, Paru hã ma tã tãma roti za'ra, ãne na 're hãimana za'ra mono tã da.

Ma tã duré tãma waihu'u za'ra, rowasédé hã duré dawasédé hã Satanasihhi nhĩptete zarina za ĩsa'ětē u'ãsi mono na hã, Zezusi apã za we ĩmorizéb u hã. Tamemhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si te za oto ãma ai'uté, Satanasihhi ãma hã. ĩsĩptede hã te za tiwi uprosi.

¹⁻² ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umhãsi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwē 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'ãsi 'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

Zezu Cristu apã wei morĩ wa, dahãimanazéb zarina za te te dama ĩrowairébézé wasu'u

³ Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're wawata u'ãsi za'ra, 're aihãimana wē za'ra wa'aba mono wa. Ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. Tawamhã ma tã oto 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Awē sidãpãsi 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zé hã, te ãma 're ĩsa'ětē za'ra wa'aba mo. Aihãiba mono bã, te 're asisawi za'ra wa'aba mo. Duré awē sidãpãsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zé hã te ãma 're ĩsa'ětē za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma, wa 're wawata u'ãsi za'ra. ãne, wa te 're 'manharĩ za'ra mono da, wama wē za'ra di. Tã ĩ'uwaibaba si. ⁴ Taha wa, wa norĩ hã wa wa te 're aiwēsãmri za'ra wa'wa, wato sina. ĩsazei'wa norĩ hã, daro mono bã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, wa tã wa te 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Tawamhã, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, ma tã da te ai'ãma 're rowasété za'ra wa'wa. ĩwasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ma tã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tazahã, asimi'ē na te asina 're ĩ'umhãsi za'ra wa'aba mo. Taha na, wa tã wa te dama 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa, wap'ē 're wato sina.

⁵ Tawamhã, wa tã wa norĩ hã waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, sena na te za dahãimanazém na te te dama 're arowairébé. A norĩ wa'wa hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma

're anomro wē u'âsi aba mono da. Taha wa, te za te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩrâta 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti ré 're anomro wē u'âsi aba mono da. Taha wa, za ĩré 're anomro wē wa'aba mono wa, te a'â 're ĩrobzêpata za'ra wa'aba mo, asirôwi da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. Āne na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono na, wa tô waihu'u za'ra ni, tô ĩbâ ĩsimirowairébézé hã. ⁶ Tane tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tô sena. Tawamhã, te za niha te te dama 're arob'manharĩ, te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ma. ⁷ Duré te za aipawaptob za'ra wa'wa, rowê na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ zama, robzêpata na 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ zama, te za wapawaptob za'ra, rowê na si 're wahâimana za'ra mono da. Tô sena, te za Wanhib'apito Zezusi hã wei wama sihâi'rê hãwa hawi, te te fãma 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ me. Tawamhã, wei morĩ wamhã, te za tô dahã za'ra. Te za duré wa norĩ hã wapawaptob za'ra. ⁸ Tawamhã unhama ro'o wa'wam ne, te za we nhamra, Zezusi hã. Niha te za dama arob'manha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩwê'ô pese za'ra mono norĩ ma, duré Wanhib'apito Zezusihi nhiminho'reptuzém na, ĩwasu'uwê te te 're ĩsazei ô za'ra mono norĩ ma zama. ⁹ Ta norĩ hã te za sísiti satôri za'ra, ĩsiti 're si'ubumroi u'âsi mono da, rowê'ô u'âsi na. Taha na te za te te 're robzêpata u'âsi za'ra. Tawamhã, Wanhib'apito nhiti 're dahâimana za'ra mono wamhã, tiwaihu'u pese na marĩ hã rowê uptabi na, te te 're da'apawapto mono ô di za. Taha ré 're dahâimana za'ra mono ô di za. Āne, sena na te za dama arowairébé. ¹⁰ Tawamhã, wei morĩ wamhã, ĩsimiroti zarina 're danomro wē mono da, te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã te za âma tiwata za'ra, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã. Te za tô âma titob'uzu za'ra. A norĩ wa'aba zama, wanhimirowasu'u zarina ĩwasu'uwê na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono norĩ hã, te za âma dame aiwata za'ra wa'wa. Te za duré âma atob'uzu za'ra wa'wa. Tane tô, bâdâ ĩpire, ĩwa waptã'ã wapsi, te za uburé dama âma uwaimra.

¹¹ Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptêrê u'âsi za'ra, ĩwê na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 're ĩdanomro mono zép tém na 're anomro wē wa'aba mono da, te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Wa duré wa te tiwi 're rowaptêrê za'ra, asimirosa'rata wê 'manharĩ'wai wa'wa hã, tiwaihu'u pese na te te aima âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, marĩ hã, ĩwê si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. ¹² Tawamhã Wanhib'apito Zezusihi âma te za 're dawata za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono me, te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na âma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wa. Te za duré te te dama 're aiwasu'u wê za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi hã.

2

Wanhib'apito Zezu Cristu apã za we ĩmorizé wasu'u

¹⁻³ Áté ni'wa hã ma tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristu za apã wei wazô ĩwisizém na hã. Áté bâdâ hã ĩwa waptã'ã newa, ma tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã ĩwasu'u hã tô sena newa, âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 're aipê'êwara za'ra wa'aba mono tô da. Áté 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã ni'wai ma, te te ĩwaihu'u zarina newa, âté duré marĩ hã te te ĩwaparĩ zarina newa, âté duré wanhimĩ'ui'ére zarina newa, ni'wa hã ma tô âne aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne danhimirowasu'u hã 're saze za'ra wa'aba mono ô di za, dazadawa nhipse

na da te aiwi 're udâ tō za'ra wa'aba mono da. Wanhīb'apito wei morī ō ré, daro mono bâ te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zada 're dahâimana za'ra. Duré ni'wa hâ ĩwasété uptabi hâ te za dama sihâi'ré. Ta hâ, ropipa âma za oto 're ĩhâimana mono zé hâ. ⁴Ta hâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa, âma 're ĩdawata za'ra mono norī hâ te za dawī wē'ō za'ra, ta norī âma 're dawata za'ra mono tō da oto. Romhâiba hâ te za duré dawī wē'ō za'ra, âma 're dawata za'ra mono tō da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono hâ te za dawī wē'ō za'ra. Uburé âma 're ĩdawata za'ra mono na te te âma ĩda'rânhīpa na, te za siwasu'u dama: "Wa hâ, ĩwaihu'upe. Wa hâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono." Āne te za siwasu'u. Tawamhâ ti'ai âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te za âzé, tame sâmra da.

⁵Tawamhâ e ma tō aiwi aimani za'ra wa'wa, âne na hâ te aima ĩrowahutu za'ra wa'aba zé hâ ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ré hâ. ⁶Tane nherē, aibâ ĩwasété uptabi hâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, bādâ te te tâma ĩpisutu ō ré, we datême watobro ō di za a'â. Niwa bādâ hâ ĩwa waptâ'ā wapsi, te za wei watobro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si. Āne na hâ ma tō duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ⁷Āhâna pi'uriwi, ma tō Wa'uburē hâ tinhimiromhuri na âma sâna'rata. Tawamhâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi ĩsawizé hâ te za a'â âma 're hâimana, ĩwasété uptabi âma, bādâ ĩwa waptâ'ā ō wa a'â. Taha parip si, te te tiwi ĩsawizé hâ âma 're hâimana mono ō di za oto. ⁸Tawamhâ ĩwasété uptabi hâ te za we sihâi'ré oto, danho'a te te romhuri da. Tane nherē, Wanhīb'apito Zezusi hâ wei morī wamhâ, tizadawa wa'u na te za tīwī. Rowa'a za'êtê ré wei wisi wamhâ, ĩwasété uptabi hâ tâibâ za oto. ⁹Tane nherē, Wanhīb'apito wei morī ō ré, te za ĩwasété uptabi hâ Satanasihī waihu'u pese zéb zarina, te te dama 're romhōsi. Marī hâ tō sena newa, da te âma ĩwaihu'u za'ra zéb da hâ, duré marī na ĩdatob'uzu za'ra zéb da, te za te te dama 're romhōsi. ¹⁰Tinhimiromhuri wasété na te za dawī udâ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norī wi. Ta norī hâ te ĩwasu'uwē hâ te te siwi 're wē'ō za'ra, tō sena ĩwasu'uwē hâ. Taha wa, ta norī hâ te te 're sō'reptu za'ra mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. ¹¹Tō sena ĩwasu'uwē hâ da te dasiwi 're wē'ō za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te dapawaptob ō di za. Tawamhâ, te te dapawaptob ō wamhâ, te za oto dama pisutu za'ra, tizadawa nhīpese na tō sena newa te te dawī ĩ'udâ nhimiroti si, da te 're sazei pese za'ra mono da oto. ¹²Taha wa, sīsiti te za dazatōrī za'ra ropipa u, tō sena ĩwasu'uwē hâ da te 're ĩsaze za'ra mono ō norī hâ, ĩwasété si, da te dasima 're ĩwē za'ra mono norī hâ.

'Re ĩdasisō'reptu za'ra mono zé wasu'u

¹³Wasisānawā norī, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, wa 're wawata u'âsi za'ra, âma 're anomro wē wa'aba mono wa, Wanhīb'apito te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono norī hâ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tō marī ō uptabi ré sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩmorī'rata na te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da. Tawamhâ, Tipē'ēzani hâ ma tō te te aima 're anhomrī 'wa, ĩtême 're anomro wē wa'aba mono da. Ma tō duré ai'âma tinhib'a'uwē uptabi za'ra wa'wa. Ma tō duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, tō sena ĩwasu'uwē hâ 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. ¹⁴Te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da, ma tō aipē'ē 're aima nharī za'ra wa'wa, ĩwasu'uwē, wa te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhâ, Wanhīb'apito Zezu Cristuhu siré rowē uptabi ré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩsine rowa'a za'êtê ré. ¹⁵Tawamhâ, wasiré ĩsazei'wa norī, 're sazei pese za'ra wa'aba mono za, sena na wa te aima 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono hâ. Uburé wamreme na duré uburē wanhimī'ui'ére na,

wa te aima āma 're ĩrowahutu za'ra wa'aba mono zé hā te za 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, ĩsarina 're anomro wē wa'aba mono da.

¹⁶⁻¹⁷ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā Wamama hā, te te 're wa'azawi pese. Te duré te te 're wa'apawapto, wapē'ē 're, 're wanomro wē u'āsi mono da, wahāimana nhiptete sina wanhimi'ē na sô 're wanhimipari u'āsi za'ra mono da, ĩwē zô. Taha wa, wa za Wamama wi, wa te 're rowaptērē u'āsi za'ra, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi zama, ato sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, duré asiptete sina ĩwē na si tāma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u wē za'ra wa'aba na.

3

Paru norī āma ĩsazei'wa norī 're ĩmreme zusi mono zé wasu'u

¹ Wasisānawā norī, te za wa'āma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, te te 're wapawapto u'āsi za'ra mono da, Wanhib'apito zadawa wasu'u hā, dahāiba mono bâ da te 're wapari su'u za'ra mono da, da te 're saze za'ra mono da, asine za'ra wa'aba. ² Tazahā, aihīni da te 're saze za'ra mono ô di, ĩsada wa wasu'uwē hā. Taha wa, te za duré wa'āma tāma 're aimreme zusi aba mo, te te dawī wanho'reptu za'ra da, ĩwasété uptabi na si 're ĩdanomro mono norī wi.

³ Wanhib'apito Zesusihi si, umnhasi za'ētē di. Taha wa, te za te te 're aipawapto za'ra wa'wa, 're sazei utōrī za'ra wa'aba mono tō da, aihāimana nhiptete sina āma 're anomro aba mono da. Duré Wa'uburē wi, ĩwasété uptabi wi, te za tiwi aihāiba zawi za'ra wa'wa. ⁴ Wa norī hā Wanhib'apito āma simisutu 're wanomro mono wa, wa wa te ai'āma 're umnhasi za'ra wa'wa. Taha wa, wa aiwaihu'u za'ra wa'aba ni, tō sena, wanhimiroti zarina āma 're ĩ'anomro aba mono na hā. Tane tō, ône u'ā te za āma 're anomro aba mo.

⁵ 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi, wa wa te 're rowaptērē u'āsi za'ra, ĩsimizawizé hā asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré Cristuhu nhimipawaptozbéb zarina asimi'ē na āma 're ĩ'aihāimana za'ra wa'aba mono zé hā asina waihu'u pese za'ra wa'aba da.

Īsazei'wa norī, tinhimarī zô te te sima 're ĩromhuri za'ra mono zé wasu'u

⁶ Wasisānawā norī, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, ni'wam norī wi, a'ā 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Ta norī hā asiré ĩsazei'wa norī nherē, wa'a u'āsi te 're hāimana za'ra. Wanhimiroti zarina 're hāimana za'ra mono ô di. Taha wa, ĩhāiba zu 're aihāimana za'ra wa'aba mono ô di za. ⁷ Wa norī hā ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, wa tō āma aima asanho za'ra wa'aba ni, ĩsazei'wa norī hāimanazém na hā. Siwa'ru 're wahāimana za'ra mono ô di. Mare di. Taha wa, āma aima ĩwasisanho za'ra wa'aba zé hā ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩsarina āma 're anomro wē wa'aba mono da. ⁸ Ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, dasa hā wa'ābā āna wa te 're huri mono ô di. Wa tō wa te wasima 're romhuri pese za'ra, wapatā'ā nherē, duré wawasutu nherē. Bâdâ 'rāi watobro ô ré, duré bâdâ sébré nherē, wa tō wa te wasima 're romhuri za'ra, wama 're asōprub za'ra wa'aba mono na, aima wapire za'ra wa'aba na 're wahāimana za'ra mono tō da. ⁹ Wanhib'apito wasu'uwē na, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'rāmi, marī na 're wapawapto za'ra wa'aba mono da, wama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mono zé hā, tō sena te aré tō wama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo. Tane nherē, marī na wa te 're rowaptērē za'ra mono ô di, ai'rata 're wahāimana za'ra wa'aba mono ré hā. Āne wa tō aima āma asanho za'ra wa'aba ni, 're ĩwahāimana za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono da. ¹⁰ Ai'rata 're wahāimana za'ra wa'aba mono ré hā, wa tō āne na nasi aima roti

za'ra wa'aba ni: “Ni'wa hã, romhuri te te siwi 're wẽ'õ mono wamhã, dame 're sai mono õ di za, mram na hã.”

¹¹ Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã, ĩsazei'wa nherẽ, taré te, u, 're hãimana za'ra. Te te 're romhuri za'ra mono õ di, u. Taré te, u, te te dawĩ 're ro'wa'rutu za'ra, da te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ wi. Āne wa, wa aima āma sahu za'ra wa'aba ni, wanhimiroti na hã. ¹² Tawamhã Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa tãma roti pese za'ra ni, ta norĩ ma, rowẽ na te te 're romhuri pese za'ra mono da, tihãimana za'ra zéb da hã. ¹³ Wasisānawã norĩ, marĩ hã dama 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono da, 're aiwa'a za'ra wa'aba mono tõ.

¹⁴ Ā rob'ui'éré na wa te aima ĩnharĩ za'ra wa'aba na, ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherẽ, āma 're morĩ wẽ da, te te sima wẽ õ wamhã, ta hã te za oto āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã, ĩhãiba zu āma 're anomro aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono õ di za, siséb za'ra da, ta norĩ hã. ¹⁵ Tane nherẽ, asitob'ru na āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Asisānawã ma, 're ĩroti za'ra wa'aba mono ne, te za tõ tãma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo.

Rob'ui'éré na rowasu'u 'rāsudu

¹⁶ Wanhib'apito wĩ, wama rowẽ nhomri'wai wĩ, wa wa te 're rowaptērẽ za'ra, rowẽ u'ã hã ai'āma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ ĩsi'uihã na wa aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩnhib'rata na, āhã na hã: “Wa hã Paru, wa asawi za'ra wa'wa.” Āne u'ãsi, wa nasi dama rob'ui'éré, ĩnhisi na. Āne wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

¹⁸ Wanhib'apito Zezu Cristuhu wĩ, wa wa te 're rowaptērẽ za'ra, ĩsimizawizé hã uburé aihãiba mono bã ai'āma 're hãimana za'ra wa'aba mono da.

1 Timotiu

Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé

Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na Paru hã aibã ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'ééré, Timotiu na ĩsisi ma. Ta hã ĩsazei'wa. Īmama hã deredu, zudezu'ô. Īna si zudezu hã. Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono da, zahadu daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô Timotiu hã ĩsiré 're mo. Tawamhã Paru hã timorĩ na te te uzusi da, Épézu hawi watobro wamhã, Timotiu hã te tame ĩsa'u nhamra. Tawamhã tame zahadu sãmra ré, ma tô ã ĩbaihã na rob'ui'ééré hã Paru hã tãma time.

¹⁻² Ī'ra Timotiu, wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré. Wanhib'apito wasu'uwẽ na te ãma aipo're pu'uzéb zarina, ĩsazei'wa oto 're aimorĩ wa, wa ĩ'ra na asisi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã ma tô ĩpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da. Taha da, ma tô Cristu Zezusihi zama ĩpisutu. Ôhõ zô si, wa sô 're wanhimipari za'ra, marĩ ĩwẽ uptabi hã te te wama ĩpisutu za'ra zéb zarina, te te wama ãma 're a'uwaimrami mono da.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pẽ'ézé u'âsi zahuré mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

³ Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u ĩmorĩ u'âbã, wa tô ai'ãma ropti, Épézu ãma a'â asãmra da. Tane da, wa za duré ĩzadawa na aima ãma sahu, tame a'â asãmra da. Tame ni'wam norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ ma, siwa'ru te te 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za a'â tame asã, sadawa uwati za'ra da, tinhimirowasu'u hã te te saharĩ pese za'ra da. ⁴ Ta norĩ hã te dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratare hã te te 're 'madã'ã za'ra. Dahi'rata sidãpãsi dahi'rata nhisi wasu'u zama, te ta norĩ hã te te 're 'madã'ã za'ra. Taha zarina, te ãma 're dasisada'ãbã za'ra. ãne wamhã, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono ô di, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 're hâimana wẽ za'ra mono da. ⁵ E marĩ da, wa tô ãne hã aima waihu'u. Wa tô ĩsima aiwẽ, ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra mono da, Wamama zawi pese 'wa 're nomro mono da, dazawi pese 'wa zama. ĩsazei'wa norĩ hã simirosa'rata wẽ ré si, te za 're nomro. ãne wamhã, marĩ te te 're ĩmanharĩ waseté za'ra mono na, 'rãwi 're siwẽ'ô za'ra mono ô di za. Wanhib'apito zazei uptabi 'wa, te za 're nomro. Tawamhã te aima ĩwaihu'uzéb zarina 're nomro mono wamhã, te za tô dasisawizé hã ĩpẽ'e 're tãma 're hâimana za'ra. ⁶ Ni'wam norĩ hã te aima ĩwaihu'uzéb zarina, 're nomro mono ô di oto. Roti sena hawi, ma tô aipizari za'ra. Taha wa, te taré marĩ ĩpire ô na si ãma 're sisada'ãbã za'ra. ⁷ Ta norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa, 're nomro mono da. Tane nheré, tãma waihu'u pese za'ra ô di, ĩsimiroti hã. Tãma waihu'u pese za'ra newa, tazahã tãma pibu prã za'ra di, te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozési te te dama 're ĩwaihu'u mono hã wẽ di, da te dama ãma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã. ãne wama waihu'u pese za'ra di. ⁹⁻¹⁰ E 're ĩnomro wẽ mono norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana, Wamama nhimiroti hã. Mare di. Roti wẽ wẽ'ô'wa norĩ ma, rotizéb

da, te 're hâimana. Duré rob'manharĩ wasété'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti wê'ô'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ìwasété norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'râwi pesere dasisô 're ìda'a're nh'i'oto za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré uburé romhuri Wamama te hã, te te âma 're ìwasété za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timama te te 're ìsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré tina te te 're ìsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dapârĩ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dahâiba na da'âma 're ìsipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré aibã si'uiwa dasina 're ìdanhipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ìwada'uri zarina si pawa'âbã âna dama romhuri'wa da, a'uwê hã da te dasiwi 're ìsimroi'uri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 're ìsadawa nhipese za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timreme hã tã sena na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, taré te te sina 're ìroti za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré roti tã senai'ô na siwa'ru, âma 're ìdanomro wasété mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. ¹¹ Roti tã sena na si, wa tã te dama âma 're aroti, Wanhib'apito wasu'uwê na te dama 're rowasu'u mono wamhã. Wê uptabi di, Wanhib'apito wasu'u hã. Taha da, ma tã ìma pisutu, ìwasu'uwê na te âma 're da'apo're pu'u mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, rowê u'âsi 're ìmorĩ hã.

Paru hã Wanhib'apito âma ìwatazém na rowasu'u

¹²⁻¹³ Âhãna wa za âma ìwata, Wanhib'apito Cristu Zesusihi âma hã. Ta hã ma tã ìwaihu'u siro, ìnhimromhuri hã za te tãma âma 're ì'uwaimrami mono na hã. Taha zarina ma tã ìpisutu, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Taha da, ma tã te te 're ìnhiptete u'âsi. Taha wa, wa za âma 're ìwata u'âsi, ìma 're rowê mono wa. Wanhib'apito âma wa tã aré te âma 're wasété aré, ìmreme wasété na. ìsazei'wa norĩ hãiba u'âbã, wa tã aré te tãma 're rob'manharĩ wasété. Ta norĩ hãiba u'âbã, wa tã aré sada 're ìzahi. Wanhib'apito hã Danho'reptui'wa na 're ìmorĩ na hã ìma waihu'u ô di aré. Te duré sazei ô di aré. Taha wa, zahadu ìnhimiza'rese âna 're ìmorĩ wa, ma tã ì'âma tipê'êzé, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, te te ì'azãri tã da. ¹⁴ Wanhib'apito hã tinhimizawi pese zém na ma tã ìpawapto pese, te saze da, duré dazawizéb da, ìma hâimana da. Aihĩni Cristu Zesusihi âma 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã te te 're ìpawaptob za'ra mono ne, ma tã ìpawapto duré. ¹⁵ Ti'ai u ma tã wei mo, Cristu Zesusi hã, 're ìdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da. Âne te dasima da te 're rowasu'u za'ra. Danhimrowasu'u hã tã sena wamhã, aihĩni âma 're ìdisisaze za'ra mono da hã, ìma wê di. Wa hã dawasété nhipai u, ìwasédé hã sa'ëtê di. ¹⁶ Tane nherê, ma tã ì'âma tipê'êzé, te te ì'azãri tã da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Cristu Zesusi hã ì'âma wa'a su'u ô wa, da'âma ìwa'a su'u ô na, da te âma 're waihu'u za'ra mono da, za ìza'u da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã, ì'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, rowê u'âsi âma. ¹⁷ Taha wa, Danhib'apito uptabi âma si wa za 're wawata u'âsi za'ra. Ta hã Apito u'âsi te dama 're sãmra, ìdã'ã'ô hã, ni'wa hã niwa te te ì'madã'ã'ô hã. Ôhõ si Danhib'apito uptabi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Wê uptabi wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

¹⁸⁻¹⁹ Duréi pese hã ma tã ni'wam norĩ hã Wamama zadawa hawimhã marĩ na aima rowasu'u za'ra, za tãma asimromhuri na ìwaihu'u sirõmo zéb da. Taha zarina ì'ra Timotiu, wa za aima ti'ru, da te aima ìwaihu'uzé hã asina 're 'madã'ã' u'âsi mono da, roti tã senai ô da, âma 're 'wapéi u'âsi mono da. Âne te

za 're aimo, âma 're 'wapéi u'âsi mono da. Roti tô sena si te za 're ĩ'madâ'â pese mo, Zezu Cristuhu wasu'uwê hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zép si. Te za duré 're aimorĩ wê. Âne wamhã, aiwasété õ wamhã, 'rãwi 're asisãmri mono õ di za, aiwasété na. Âhãna ni'wam norĩ hã tiwasété na 're sisãmri za'ra mono nherê, 're siwê'õ za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô oto sazei utõrĩ za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã. ²⁰ Âne Imenezu norĩ hã te oto 're tineb zahuré, Aresãdirihĩ me. Taha wa, wa tô a'â tâma hãiba za're zahuré, Satanasihi ma, robzei'õ hã a'â te te sina waihu'u zahuré da. E marĩ da. Roti tô sena upana te te dama 're rowasu'u zahuré mono tô da, taha u'âbã te te 're wê'õ zahuré mono tô da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

2

'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zém na rowasu'u

¹ Âhãna marĩ ĩpire na wa za aima rowasu'u. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma 're damreme zusi mono wamhã, te za uburé da'âma tâma 're damreme zusi, te te 're da'apawapto mono da. Marĩ zô dawĩ 're rowaptã'â za'ra mono wamhã, uburé dama te za da te tiwi 're rowaptêrê za'ra, marĩ hã te te dama 're anhomri mono da. Duré marĩ na dama 're sõpru mono wamhã, te za âma 're dawata za'ra. ² Danhib'apito mono bã, dama 're ĩhãimana za'ra mono norĩ âma, te za tâma 're damreme zusi, uburé dama ĩpire za'ra norĩ âma zama. E marĩ da. Ta norĩ hã te te dama 're roti wê za'ra mono da, taha zarina 're dasi'wapé za'ra mono õ wa, rowê na dasiré 're wanomro mono da, duré dama 're wahãimana wê za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'â sina. ³⁻⁴ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa. Ta hã ma tô te te sima 're da'awê, uburé te te 're da'anho'reptui mono da. Ma tô duré te te sima 're da'awê, aihĩni pese ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono da, âma 're danomro wê mono da, ĩsimiroti hã tô sena uptabi wa. Aihĩni âma 're wamreme zusi mono wamhã, tâma rowê di. Taha wa, te za wama 're to za'ra.

⁵ Misire hãiwa âma 're ĩhãimana mono si, uburé Danhib'apito uptabi hã. Misire da'ãwisi wê 'wa Wamama u hã. Ta hã Cristu Zezusi, aibã na 're ĩhãimana mono. ⁶ Ta hã ma tô dazada sisõ, uburé te te da'awa'ãbã da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã bãdã te te ĩpisutuzém na, ma tô da'awa'ã. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te sima 're ĩda'awê mono zé hã, uburé pese te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, wa tô waihu'u za'ra ni. ⁷ Ta hã ma tô ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩhãimana mono da, zudezu'õ norĩ hã te 're po're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para, Wanhib'apito wasu'uwê na. E marĩ da. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono da, duré te te âma 're sasõmri za'ra mono da, ĩsimiroti zarina si 're nomro wê mono da, tô sena uptabi wa, ĩsimiroti hã. ĩzadawa nhipese na aima ĩsiwasu'u õ di. Tô sena wa tô aima 're ĩsiwasu'u.

⁸ Wa za oto aima waihu'u, te ĩsima 're ĩda'awê mono zém na hã. Aibã norĩ hã nimame 're ĩhãimana za'ra mono zé mono bã te za 're mreime zusi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã dama 're hãimana wê za'ra mono wamhã, te za tâma 're mreime zusi, tâma 're simiwê za'ra mono sina, hãiwa u. Te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono da hã, mare di. Duré tizadawa na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã, mare di.

⁹⁻¹⁰ Pi'õ norĩ hã, aibã norĩ te te sima 're 'madã'â ze za'ra mono da, dama 're si'uza wamnarĩ za'ra mono õ di za. Duré dama 'madã'â ze da, 're siséré tété wê za'ra mono da hã mare di. Duré tinho'rebzui wê na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré tinhipsisi wê na si, sima 're ĩsipese za'ra mono da hã mare di. Duré da'uzazé ĩwa'ãbã za'etê na si, 're ĩsi'uza za'ra mono da hã

mare di. Dama rob'manharĩ wē zéb zô si, te za sina 're sôpré, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na 're îsiwasu'u za'ra mono zéb zarina.

¹¹ Îsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra mono ré, te za pi'ô norĩ hã ari'iwi te te 're wapari za'ra. I'madâ'â'wa norĩ zapari 're ihâimana za'ra mono na te za 're si'madâ'â' za'ra pi'ô norĩ hã, ari'iwi te te 're îwapari za'ra mono da hã. ¹²⁻¹³ Pi'ô norĩ hã aibã norĩ ma, te te 're îrowahutu za'ra mono da hã, mare di. Aibã norĩ ma, timreme pire na 're si'madâ'â' za'ra mono ô di za. Ari'iwi te za 're si'ubumro, pi'ô norĩ hã. E marĩ wa, wa âne aima waihu'u. 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô aibã hã potô na'rata, Adã na îsisi hã. Taha za'u si ma duré pi'ô hã potô, Ewa hã. ¹⁴ Pi'ô si, Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'ô na te te waihu'u ô di. Tanei ô di, Adã hã. Pi'ô si Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'ô na te te îwaihu'u ô zéb zarina, ma tô Wamama nhimiroti na upa na'rata. ¹⁵ Tane nherê, pi'ô'i mono bâ hâimana wê na 're hâimana za'ra mono wamhã, tâma 're rowê za'ra mono di za. Wanhib'apito umnhasi sina, te za 're hâimana za'ra. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Hâimana wê uptabi na te za dama 're hâimana za'ra. Tawamhã, îwasã hã âma 're sépu'u za'ra mono wamhã, î'ra hã tâma 're rere'e wê mono da, te za Wamama hã te te 're anho'reptu, pi'ô norĩ hã.

3

Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa na rowasu'u

¹ Ā hã te aima îwaihu hã, tô sena uptabi. Ātê ni'wa hã te za sima wê, Îsazei'wa norĩ hã te te 're 'mai'madâ'â' mono da. Āne wamhã, te te sima îwézé hã wê di, da'madâ'â na te te 're î'mairomhuri mono da hã. ² Îsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ, te za 're hâimana wê za'ra. Tawamhã, îwasédé hã da te âma 're îsa'ra mono da hã, mare di. Timro uptabi si te za te te sima 're 'madâ'â' za'ra, misi haré. Hâimana prédum na te za dama 're hâimana za'ra. Tiwasété wi te za sina 're siptete u'âsi za'ra, 're nomro wê mono da. Te za duré dama 're hâimana wê za'ra. Duré itême 're dasihutu mono wamhã, te za te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré roti na rowaihu hã te za tâma 're hâimana za'ra, te te âma 're îdapawaptob za'ra mono zéb da hã. ³ Duré âzézei'wa, 're nomro mono ô di za. Duré da'ahãri zeĩ 'wa, 're hâimana za'ra mono ô di za. Simizawi pese uptabi na, te za dama 're hâimana za'ra. Duré rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono ô di za. ⁴ Ti'ra norĩ hã te za duré te te 're pawapto pese za'ra, timama mreme si te te 're 'madâ'â' pese za'ra mono da, timama hã îsimiroti na te te 're wazéb za'ra mono da. ⁵ Da'madâ'â'wa norĩ hã î'ra norĩ hã tâma 're nomro wê mono da, te te 're pawapto pese za'ra mono ô nherê, e niha te za tawamhã 'Re ihâimana u'âsi mono zazei'wa norĩ hã te te 're pawapto za'ra duré, 're nomro wê mono da, ta norĩ zama. Te te 're pawapto waihu'u za'ra mono ô di za. ⁶ Ni'wa hã Wanhib'apito te te îsazézém na âma ronomro ô nherê, da'madâ'â'wa na 're 'mai'hâimana mono ô di za. E marĩ wa. Îsazété'wa hã da'madâ'â'wa, 're 'maimorĩ wamhã, âtê da'madâ'â'wai wa, te za 'rãwi sina 're 'maiwata, tipire na taré. Āne wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã wa'uburé norĩ nhib'apito hã 'rãwi sina 're wata mono wa, te te îwê'ô ne, te za ta hã wê'ô. ⁷ Îsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ te za dama 're hâimana wê za'ra. Āne wamhã, dama 're ihâimana wê mono zém na te za Îsazei'ô'wa norĩ zama te te dama 're wasu'u wê za'ra. Dama 're hâimana wê za'ra mono ô wamhã, te za damreme hã te te sina 're 'rã'ôto za'ra. Āne wamhã, wa'uburé norĩ nhib'apito te te da'âma sima ĩroti wasété zé hã te za te te sina 're 'mai'uwaimrami tâma, da'madâ'â'wa norĩ hã.

Dapawapto'wa norī wasu'u

⁸Dapawapto'wai mono bâ te za 're hâimana wê za'ra. Duré âzézei'wa na 're hâimana za'ra mono ô di za. Rob'uiprazéb zô si mreme si'ahâ na 're hâimana za'ra mono ô di za. ⁹Wanhîb'apito nhimiroti hâ aré dama sa'rese ô nherê, ma tô oto te te dama 're awaihu'u, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ, da te âma 're îsaze za'ra mono zéb da hâ. Îsimiroti hâ tô sena wa, te za dapawapto'wa norî hâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, hâimana wê sina. Îwasu'uwê hâ tô sena na te za te 're saze za'ra. Âne wamhâ, 'râwi tipê'ê na 're siwê'ô za'ra mono ô di za, tô sena na te te 're îsaze za'ra mono ô na hâ. ¹⁰Dapawapto'wa da, da te dasiwi pisutu ô ré hâ, te za a'â da te dasiwi 're 'mai'madâ'â, dama 're î'maihâimana wê mono zô. Tawamhâ dama 're 'mai'hâimana wê mono wamhâ, te za oto dapawapto'wa na 're 'mai'hâimana. ¹¹Îmro zama te za dama 're hâimana wê, pi'ô hâ. Damreme hâ îwê'ôre na te te dama 're robzanhamri mono ô di za. Hâimana prédup sina te za dama 're hâimana. Tiwasété wi, te za sina 're sîptete. Hâimana nhîptete na, te za 're hâimana. ¹²Dapawapto'wai mono bâ timro uptabi si te za sîma te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi haré. Duré ti'ra norî hâ te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, 're nomro wê mono da. Duré uburé îsô'owa âma îsiré 're îhâimana za'ra mono norî zama, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, ta norî zama 're nomro wê mono da. ¹³Dapawapto'wa norî hâ te te 're dapawapto wê za'ra mono wamhâ, Îsimipawapto wê na te za da te 're wasu'u wê za'ra. Âne wamhâ, mreme nhîséb âna te za duré dama 're siwasu'u za'ra, Cristu Zezusi hâ te te 're îsaze za'ra mono zém na hâ.

Wanhîb'apito wasu'uwê hâ dama îsîhâ'îréze wasu'u

¹⁴⁻¹⁵Atême âma îwisi su'u da hâ îma wê nherê, âma îwisi su'u ô na dâ'âsina, wa âne na âma aîma rob'ui'éré. Ê marî da. Niha dama 're îwahâimana za'ra mono zéb da na waihu'u da. Wa norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra, wa 're wanomro. Îsib'a'uwê, wa oto 're wahâimana za'ra, daro mono bâ wa te 're îsaze za'ra mono hâ. Wanhîb'apito nhimiroti hâ tô sena wa, îsazei'wa mono bâ wa za wa te 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Ône haré te za dama 're hâimana u'âsi, da te âma 're îsaze za'ra mono zéb da hâ. ¹⁶Tô sena Zezu Cristuhu wasu'uwê hâ wê uptabi di, aré dama sa'rese ô nherê, Wamama hâ te te oto dama îhâi'rê hâ wa te 're îsaze za'ra mono zé hâ, âma 're îwanomro wê mono zéb da hâ. Âne te te dama îwaihu'uzé hâ:

“A'uwê na ma podô, ti'ai âma.

Duré tô sena î'ra 're îmorî wê uptabi na, ma tô Tipê'êzani na dama waihu'u za'ra.

Duré hâiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî hâ ma tô titômo na 'madâ'â za'ra.

Duré a'uwê mono bâ 're îdahâimana za'ra mono norî hâ ma tô îwasu'uwê na da te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ.

Ma tô duré da te dasina 're umnhasi za'ra.

Duré rowê uptabi u ma tô mo, hâiwa u.”

Âne Zezu Cristuhu wasu'uwê na Wamama hâ te te dama îwaihu'uzé hâ.

4

Danhimiroti senai'ô na rowasu'u

¹'Re îhâimana u'âsi mono hâ, Tipê'êzani na ma tô âne dama waihu'u: “Rob'râsutuzéb u romhuture wapsi, te za ni'wam norî hâ îzadawa para ô nherê, rême za'ra, Zezu Cristuhu nhimiroti hâ aré te te 're îsaze za'ra mono

zé hã. Ìhãiba'õ norĩ nhimiroti hã tô sena newa te za te te 're wapari za'ra, wa'uburé norĩ nhimiroti zarina 're nomro mono da oto." Ìne ma tô dama waihu'u. ² Wa'uburé nhimiroti hã te za te te datême 're ropé, aibã norĩ zadawa hawi. Aibã norĩ hã roti tô sena na te te dama 're rowasu'u za'ra mono newa, te sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra. Tane nherê, ta norĩ hã 'rãwi 're siwaihu'u za'ra mono õ di, tizadawa nhipese na hã. ³ Ta norĩ hã te za dasina 're ìdamro za'ra mono zé hã dawí sawi za'ra, dasina 're damro za'ra mono tô da, dasiwaprosi 're dahãimana za'ra mono da. Te za duré dasazé hã dawí sawi za'ra, marĩ mono bã 're dasaihuri tô mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã uburé dasazé hã te te apoto mono nherê, ãma 're ìdasaihuri mono zéb da hã. Ìsazei'wai mono bã wama waihu'u pese za'ra di, dasazém na ìsimiroti hã. Ìne wa, sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono pari, wa za ìsimipoto na 're wasaihuri. ⁴⁻⁵ Uburé dasazé hã wê di, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimipodo hã ãma 're ìwasaihuri mono zéb da hã. Wê wa, wa te wasiwi 're wê'õ za'ra mono õ di za, ãma 're wasaihuri mono tô da hã. Sõpru wa, ãma 're wawata za'ra mono sina, wa za ãma 're wasaihuri, ìwê na te te nharĩ wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã. Ìne wamhã, tãma wê di, ìsimipoto na 're ìwasaihuri mono zéb da hã.

⁶ Tawamhã uburé te aima ì'awaihu'uzéb zarina si, te za wasiré Ìsazei'wa norĩ ma 're ì'awaihu'u mo. Ìne wamhã, Cristu Zesusihi ma, romhuri wê 'wa, te za tô 're aimo. Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're Ìsaze za'ra mono zéb zarina, 're aimorĩ u'ãsi sina, te za tãma 're ìwaihu'u u'ãsi za'ra mo, roti tô sena zarina zama, ãma 're aimorĩ u'ãsi ne. Òhõ na si 're aimorĩ wamhã, asiptete sina te za 're aihãimana mo, Wanhib'apito ãma hã. ⁷ Dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratere hã 're wapari mono õ di za. Ta norĩ hã Ìsazei'õ'wa norĩ te hã, tarére. Ta hã te za asima 're ì'madã'ã pese mo, 're aihãimana wê mono da, Wamama nhimiroti zarina. ⁸⁻⁹ Ìne wa za duré aima waihu'u. Ìté ni'wam norĩ hã te za te te sima 're pisutu za'ra, 're sihãiba wairob za'ra mono da, dahãiba wairobzê hã wê wa, dahãiba ma hã. Ìne hã dama 're rowê za'ra mono nherê, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina 're danomro wê mono da, da te dasima 're pisutu pese za'ra mono wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za. Rowê na te za ãma 're danomro, ti'ai ãma, hãiwa ãma zama. Tô sena wa tô aima rowaihu'u. Ìhã wasu'u hã tô sena wa, aihĩni te za da te ãma 're saze za'ra. ¹⁰ Taha da, wa za sada 're wanhiptete u'ãsi za'ra, wa te 're dapawaptob za'ra mono da, da te ãma 're saze za'ra mono da. 'Re morĩ u'ãsi wa, wa tô wasina wa te 're umnhasi za'ra, te te 're wapawaptob u'ãsi za'ra mono da. Ta hã uburé Danho'reptui'wa, te 're hãimana. Ìsazei'wai mono bã te za tô te te 're wa'anho'reptu.

¹¹ Taha wa, uburé te aima ì'awaihu'uzém na te za Ìsazei'wa norĩ ma 're ì'awaihu'u mo, asimiroti pire sina. ¹² Aihãiba prédu pese õ nherê, te za 're aimorĩ wê, aiprédu pese õ wa, asimiroti na Ìsazei'wa norĩ hã te te 're aiwê'õ za'ra mono tô da. Te za dama 're asanho mo, aimreme wê na, duré dama aihãimana wê na, duré asimizawí pese na, duré asimirosa'rata wê na. Taha na, te za dama 're asanho mo, asirã zarina 're nomro wê mono da, Ìsazei'wa norĩ hã. ¹³ Nimahã na wa za ãma atême wi. Ma'ápé, ãma atême ìwisi õ ré hã, dama 're sõré u'ãsi mono za, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'u'éré hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwê na dama 're ìrowasu'u u'ãsi mo. Te za duré 're ìdapawaptob u'ãsi mo, ìsimiroti zarina 're danomro wê mono da. Taha da, te za asina 're ì'madã'ã u'ãsi mo. ¹⁴ Marĩ ìwê hã ma tô Wamama hã aipê'ê 're aima tisõ, ãma 're ìdapawapto mono zéb da hã. Hãiwa hawi te te tãma

īwaihū'u za'ra zém na, ma tō īsada wa wasu'u'wa norī hā aima waihū'u za'ra, īwē hā za te te aima īsōmri na. Duré ma tō da'madâ'â'wa norī hā, tinhīb'rada hā ai'āma sa'ra za'ra, ai'rā nhisiwi. Taha ré ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā īwē hā aima tisō. Taha zarina, te za asina tāma 're ī'uwaimrami u'āsi mo, dapawaptom na, asimiromhuri hā Wamama ma.

¹⁵ Uburé te aima ī'awaihū'u mono zéb zarina, te za asina 're ī'madâ'â u'āsi mo. Ōhō si te za asima 're īpisutu pese mo, asina 're ī'uwaimrami mono zéb da si. Āne wamhā, dapawaptom na rowaihu hā asima āma 're īsa'ētē mono na te za da te ai'āma 're waihū'u za'ra. ¹⁶ 'Re aimorī wē da, duré ī'uwaibaba si dama 're sadawa wasu'u mono da, te za 'rāwi 're asi'madâ'â pese mo. Āne wamhā, te za 're asisō'reptui u'āsi mo. Aiwapari'wa norī zama, te za 're ī'anho'reptui u'āsi mo.

5

Īsazei'wa norī pawaptobzém na rowasu'u

¹ Āté aibā īprédu hā te za tihāimanazém na 'mai'upa. Āne wamhā, aimreme īpire na tāma nharī ō di za. Aimama ma, 're aimreme wē mono ne, te za duré aimreme wē na 're īpawapto mo, 're morī wē da oto. Duré īpréduptém norī hā te za aimreme wē na 're ī'apawapto mo, aimreme wē na ano norī hā 're ī'apawapto mono ne. ² Duré pi'ō īprédum norī hā te za aimreme wē na 're ī'apawapto mo, aimreme wē na ana hā 're īpawapto mono ne. Duré pi'ō īpréduptém norī hā te za aimreme wē na 're ī'apawapto mo, aimreme wē na si aihidiba norī hā 're ī'apawapto mono ne. Aiprédup sina te za ta norī ma 're aihāimana mo.

³ Pi'ōi mrotō norī pawapto'wa da hā ni'wai ō uptabi wamhā, te za marī na 're ī'apawapto pese mo. ⁴ Pi'ōi mrotō 'ra norī hā 're hāimana za'ra mono wamhā, tiwarahuzé wa'rāmi, te za tina hā marī na te te 're pawapto pese za'ra. Duré pi'ōi mrotō nihudu norī hā 're hāimana za'ra mono wamhā, tiwarahuzé wa'rāmi, te za ti'rata norī hā marī na te te 're pawapto pese za'ra. Āne te za 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina te te tāma āma 're uwaimrami za'ra, āne si tāma wē wa. ⁵ Pi'ōi mrotō hā áté siwaprosi te 're 'manhamra. Īpawapto'wa da hā, ni'wai ō uptabi di. Tane wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono zō si, te za 're simnhasi, marī na te te 're pawapto mono da. Bātā na te za tāma 're mre me u'āsi, barana zama, marī na te te 're pawapto mono da. ⁶ Pi'ōi mrotō hāiba amo hā, áté āne 're 'mai'hāimana mono ō di za. Āté marī zō si te za sina 're simnhasi u'āsi. Āne wamhā, īpē'ē 're dâ'â u'āsi ne, te za oto 're 'maimo. ⁷ Taha wa, te za tāma 're īroti pese za'ra mo, īsazei'wa norī ma, īmrotō norī āma te aima īroti mono zé hā te te siwi 're 'madâ'â pese za'ra mono da. Tawamhā īsazei'wa norī hā damreme hā te te sina 're 'rā'ōtō za'ra mono ō di za. ⁸ Āté ni'wam norī hā tinhimari na te te 're pawapto pese za'ra mono ō di za, tisisānawā norī hā. Āté īsōrōwa 're, 're īhāimana za'ra mono norī zama, te te 're pawapto za'ra mono ō di za. Āne wamhā, Wanhīb'apito nhimiroti zarina te te 're pawapto pese za'ra mono ō wamhā, te aré īsazei'ō'wa ne oto 're nomro. Āne wamhā, te te 're īpawapto za'ra mono ō na, te aré īsazei'ō'wa norī hā 'rānhipa za'ra, tihāimana wasété na hā.

⁹⁻¹⁰ Pi'ōi mrotō hāiba tém norī nhisi na 're rob'ui'éré za'ra mono ō di za, pi'ōi mrotō si'hi norī nhisi zu hā. 60 na āma 're wahub za'ra mono parip si, te za īsisi na da te 're rob'ui'éré za'ra, ti'amo'aba si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, duré ti'ra norī hā te te 're warahu wē za'ra mono wamhā, duré te te

're da'mazasi su'u za'ra mono wamhã, duré dawi 're sipa zawi za'ra mono ãna, İsazei'wa norĩ ma, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, dapara upsõ na zama, duré robzei'õ na 're idanomro mono norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, duré simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ wẽ u'ãsi za'ra mono wamhã. Æne wamhã, pi'õi mrotõ norĩ hã dama waihu'u pese za'ra di za, te te 're idapawaptob za'ra mono na, siwaptom na. Tawapsi, te za İsisi na da te 're rob'ui'ére za'ra, pi'õi mrotõ si'ĩhi norĩ nhisi zu.

¹¹ Pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na ĩhi norĩ nhisi zu, ãma 're rob'ui'ére za'ra mono õ di za. E marĩ wa. Áté hãiba téb uptabi ré, 're mrotõ za'ra mono wa, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, timro na te te 're sahu za'ra mono da. Áté Cristuhu ma si te te 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono õ di za oto. ¹² Tawamhã timro na te te ãma 're sahu za'ra mono wamhã, Cristuhu ma, te te sina 're ĩroti za'ra mono zé hã ãma 're nomro mono õ di za oto. Taha wa, áté te za oto da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra, ãma 're sõpré u'ãsi mono õ wa. ¹³ Duré pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na ĩhi norĩ nhisi zu, 're rob'ui'ére za'ra mono wamhã, áté dawaptom na te za dama 're wa'a za'ra. Áté sihãwi na te za 'ri babap si oto 're nomro, mro õ wẽ te. Áté marĩ te te wapari wamhã, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Áté aimawi timreme na te za te te dawi ãma 're ro'wa'rutu za'ra. Áté marĩ na taré 're sõpré mono ãna, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. ¹⁴ Taha wa, wa tô ĩsima wẽ za'ra, duré apã timro na te te 're sahu za'ra mono da, pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ hã. Te za duré apã 're 'ra za'ra. Tawamhã tinhorõwa ãma te za ti'ra norĩ hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. Æne dama 're hãimana wẽ za'ra mono wamhã, damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za, wazawi'õ'wa norĩ mreme hã. ¹⁵ Æne wa tô aima waihu'u. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã ma tô wairé, pi'õi mrotõ norĩ hã, Wanhib'apito nhimiroti wẽ nhiti, Satanasihi nhimiroti si te te oto 're 'madâ'â za'ra mono da. Taha wa, wa tô ãne na aima waihu'u.

¹⁶ Pi'õ hã İsazei'wa 're 'maimorĩ wamhã, te za pi'õi mrotõ hã marĩ na te te 're 'maipawaptob u'ãsi, tina wamhã, ti'rata wamhã. Æne wamhã, rosa'rata pire hã pi'õi mrotõ norĩ ãma te te ãma 're sépata za'ra mono õ di za, İsazei'wa norĩ hã. Tãma waihu'u pese za'ra di za, pi'õi mrotõ hã 'ra ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ si te te 're ĩpawaptob za'ra mono da hã.

İsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai wasu'u

¹⁷⁻¹⁸ Aibã norĩ hã İsazei'wa norĩ te te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wamhã, te za ĩwa'rãmi marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're sõmri za'ra, İsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Cristuhu wasu'u wẽ na te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, duré ĩsimiroti wasu'u na te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, marĩ hã ĩwẽ hã sa'êtẽ na te te tãma 're ĩsõmri za'ra mono da hã, wẽ di. Æne hã wa tô waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata hawimhã, ãne: "Powawẽ hã aro 'rã ne tipara na dasazéb da, te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré hã, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tô mono da."

Æne hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Duré ĩsimiroti hãiba amo hã ãne:

"Romhuri'wa norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, tô ĩ'uwaibaba te za da te 're pawa'ábã za'ra."

Taha zarina te za İsazei'wa norĩ hã da'madâ'â'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra asa, marĩ na.

¹⁹ Áté da'madâ'â'wai ãma te za ni'wa hã ĩwasédé hã ãma tihi. Tawamhã, siwaprozi te te ãma hiri wamhã, wapari õ di za, ĩmreme hã. Áté si'ubdatõ te za

āma sisadawa waptob za'ra, āma ī'madā'ā'wa norī hā, īwapari'wa norī hā. Āté maparane te za āma sisadawa waptob zahuré. Āne wamhā, da'madā'ā'wa zō te za aihā, īhāimanazém na sadawa pibu da. ²⁰Tawamhā tō sena tiwasédé hā te te 'manharī wamhā, te za īsazei'wa norī nho'a tāma īroti, tiwasété na te te āma sahu tō da. Danho'a te za tāma īroti, īsipai u da'madā'ā'wa hāiba amo norī hā sina 're hātā'ā za'ra mono wa, īsine tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono tō da, ta norī hā.

²¹ Da'madā'ā'wa hā aima sawi uptabi nherē, te za danho'a tāma īroti, tiwasété na te te āma sahu tō da. Asimiroti na 're da'mairēme mono ō di za. 'Re īhāimana u'āsi mono hā te we te te 're wa'ab'wamadā'ā, Cristu Zezusihi me. Hāiwa āma romhuri'wa norī zama, te duré te te we 're wa'madā'ā za'ra, 're īnomro wē mono norī hā. Taha wa, ta norī nho'a 're wanomro mono wa, da'madā'ā'wa norī āma te aima īroti mono zé hā te za 're ī'madā'ā pese mo.

²²⁻²⁵ Āne wa za duré aima waihu'u. Īsazei'wa norī 'madā'ā'wa da, da'maipisutu da wamhā, asapa'abā da'maipisutu ō di za, aiwara sina. Asapa'abā asib'rada hā da'rā nhisiwi 're aza'ra mono ō di za, Wanhib'apito ma, romhuri'wa da, 're da'apisutu mono da. E marī wa, wa āne aima waihu'u. Asimipisudu hā dama 're hāimana wē prā za'ra mono wamhā, īsabādā da te dasiwi 're aiwē'ō za'ra mono ō'umnhasite. Te za 'rāwi 're asi'madā'ā u'āsi mo, asimiroti na duré aihāimanazém na 're upa tō mono da.

Wa za a'ā aima waihu'u, asi'āma waihu'u da. Ā si 're hāsi mono nherē, te za oto uwa 'rāi wa'u isé hā syry na 're īhāsi mo, āma 're asiwede mono da. E marī da. 'Re asai mono wa, 're adi'izé u'āsi tō mono da. Aihāzé hā te te aimrami siwapto wa, asib'uwa na 're aimorī wa, te za 're īhāsi u'āsi mo, syry na.

Āne wa za duré aima waihu'u, da'madā'ā'wa da, asapa'abā 're īda'apisutu mono ō zém na hā za. Āté ni'wam norī hā sō'awi tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra mono wamhā, īwasété na dama waihu'u pese za'ra di za, 'Re īhāimana u'āsi mono hā bātā na dahāimanazém na te te da'awaihu'u ō ré hā. Āté nimahā na si te za ta norī hā īwasété na da te 're waihu'u za'ra. Āté ni'wam norī hā te te dama 're ī'manharī wē za'ra mono zém na, dama waihu'u pese za'ra di za. Āté nimahā na si te za ta norī hā da te 're waihu'u za'ra, te te dama 're ī'manharī wē za'ra mono zém na. Āne wa, wa tō āne na hā aima roti, asapa'abā 're da'apisutu tō mono da, da'madā'ā'wa da hā.

6

¹ Īwada'uri zarina si, pawa'ābā āna dama romhuri'wa norī hā te za titede'wa hā īsimiroti na te te 're wazéb za'ra. Āne 're hāimana za'ra mono ō wamhā, āté te za 'Re īhāimana u'āsi mono nhisi na da te āma 're wasété za'ra. Āté wa'āma zama te za duré da te 're wasété za'ra, īsazei'wa norī ma, wa te 're roti wasété za'ra mono newa. ² Āté pawa'ābā āna dama romhuri'wa norī tede'wa hā te za īsazei'wa 're 'maimo. E tawamhā īmreme hā te te 're 'madā'ā pese za'ra mono ō di za, īsisānawā ne tāma 're 'maiāhāimana mono nherē, ītede'wa hā. Mare di. Īsimiroti na te za te te 're wazéb za'ra. Īsazei'wa 're 'maimorī wa, duré tāma sawi pese za'ra wa, te za titede'wai ma, te te tāma 're romhuri wē uptabi za'ra. Āne na te aima 're īroti mono zéb zarina, te za īsazei'wa norī ma 're ī'aroti pese mo, āma 're nomro wē mono da.

³⁻⁵ Āté ni'wam norī hā aimawi na te za īsazei'wa norī ma te te tāma 're rowasu'u za'ra. Āté Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti na te te āma 're saze za'ra mono ō di za, ta norī hā, tō sena nherē, Wanhib'apito nhimiroti hā rowē na āma 're īdanomro mono zéb da hā, duré dawē na sí āma 're īdanomro

mono zéb da hã. Āne wamhã, roti tō sena hã tãma waihu'u za'ra ò di za. Taré te za tinhimiroti wē na 'rãwi sina 're wata za'ra. Ta norī ma, wē di, marī wasu'u na 'rãwi āma 're ĩsada'ābã za'ra mono da hã, duré 'rãwi timreme na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã. Taha zarina, te za tisi'ruiwaparī na te te sima āma 're wa'rãmi za'ra, āma 're sisada'ābã za'ra mono da. Te za duré te te 're dawasu'u wasété za'ra. Te za duré si'āma te te 're rosa'rata wasété za'ra. Roti tō sena hã tãma waihu'u pese za'ra ò wa, roti tō sena zarina si te te 're rosa'rata wē za'ra mono ò di za. Ta norī hã te te sima 're rosa'rata siwamnarī za'ra, ĩsazei'wa norī hã rob'uiprazé hã te te tãma 're sòmri za'ra mono da, ĩsimirowasu'u wa'rãmi, sibro pese na 're hãimana za'ra mono da. ⁶ Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti 'madã'ã'wa, 're wanomro mono wamhã, duré marī zô si wasima 're wanhopré mono āna 're wanomro mono wamhã, wama 're rowé uptabi za'ra mono ò di za. ⁷ E rob'uiprazé ma tō wazababa 're wairébé, wana dub're hawi 're wapoto za'ra mono wamhã. Mare di. Wa'ubana wa tō 're wapoto za'ra. Duré 're wadã'ã za'ra mono wamhã, e wanhimarī hã wa za wasiré wa te 're 'wasari. Mare di. ⁸ Taha wa, ti'ab ré, wasai ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, duré wa'uza ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, marī zô si wasima 're wanhopré za'ra mono ò di za, marī na wa te wasima āma 're ĩrowé za'ra mono zéb da hã. ⁹ Rob'uiprazéb zô, da te dasima 're rosa'rata siwamnarī u'ási za'ra mono wamhã, áté te za da te 're wapari za'ra, rob'uiprazém na wa'uburé te te dama 're ĩ'aroti wasété mono zé hã. Āne wamhã, áté ĩsimiroti hã da te 're rēme waihu'u za'ra mono ò di za oto. Áté rosa'rata āna te za ĩsimiroti zarina, marī zô si oto da te 're rob'ruiwaparī za'ra, marī wasété zô zama. Āne wamhã, te za oto dawi tirobzei'ò pese za'ra. Rowé u'ási 're ĩdanomro mono zé hã tãma 're hãimana za'ra mono ò di za oto. ¹⁰ E marī wa. Rob'uiprazéb zô si, da te dasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, siwa'ru te za marī hã ĩwasédé hã da te 're 'manharī za'ra. Ni'wam norī hã roti wē hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tō 're sipa za'ra, rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwaparī za'ra mono wa. Ta norī hã te oto robzei'ò si te te 're sépata za'ra.

¹¹ A hã 'Re ĩhãimana u'ási mono ma romhuri'wa. Taha wa, ta norī ne 're aimorī ò di za. Te za 're aihãimana wē u'ási mo, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti zarina si. Ōhō si te za 're ĩ'madã'ã pese mo, 'Re ĩhãimana u'ási mono si, ai'āma 're siwãrī u'ási mono da. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. Rowasédé hã taré da te aima 're 'manharī za'ra mono nheré, asiptete sina te za Wanhib'apito āma 're aimorī u'ã. Atoi u'ási te za 're aimo. Taha na si 're aimorī da, te za asina 're ĩ'madã'ã u'ási mo. ¹² A hã ĩsazei'wa, 're aimorī wa, te za sô 're asi'wapéi u'ási mo, 're ĩ'aimorī wē zéb zô, rowé u'ási 're aihãimana u'ási mono zéb da hã, hãiwa āma hã asina uwaimrami da. Taha da, ma tō bātã na aipisutu 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, da'ahã norī nho'a ĩsazei'wa na asiwaihu'u wē zém na. ¹³⁻¹⁴ Āhãna, wa za aima pisutu, uburé te aima ĩroti mono zé hã asina 're 'madã'ã u'ási mono da. 'Re ĩhãimana u'ási mono nho'a, wa aima pisutu, ti'ai āma 're ĩdanomro mono zé hã te te dama 're ĩ'apísutu mono nho'a. Cristu Zezusihi nho'a zama wa aima pisutu, Põsi'u Piratuhu ma, tihãimanazém na ĩsiwaihu'u wē nho'a zama. Uburé te aima ĩroti mono zé hã te za asina 're ĩ'madã'ã u'ási mo, apã we ĩmorizéb u, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. Asina 're 'madã'ã u'ási mono wamhã, tawamhã da te aima 're nharī za'ra mono ò di za, asina 're ĩ'madã'ã mono ò zém na hã. ¹⁵ Bãdã te te ĩpisutuzém na te za 'Re ĩhãimana u'ási mono hã tãma tinha, apã wei morī da, Wanhib'apito hã. Wē uptabi di, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. Ōhō si uburé Danhib'apito uptabi. Uburé ti'ai āma danhib'apito norī nhipai u, pire uptabi di. Uburé dama ĩpire

norĩ nhipai u, pire uptabi di. ¹⁶ Õhõ si siwaprosi 're ĩmorĩ u'â hã. Ta hã, rowa' a za'ëtê na te 're hãimana u'âsi. Taha wa, ni'wa hã ĩtême ĩsêbrê da hã mare di. Da te dasiwi ĩhãiba pibu da hã, mare di durê. Ta hã wê uptabi di. Waihu'u pese di durê. Taha wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

¹⁷ Ñe te za durê ĩsibrob ahã norĩ ma 're ĩ'aroti mo, sibrob ahã wê te, 'rãwi sina 're wata tã za'ra mono da. Danhibro hã dama 're hãimana u'âsi za'ra mono õ di za, dama âma 're ĩrowê za'ra mono zêb da hã. Taha wa, tinhibrop si te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zõ si, te za 're simnhasi za'ra, taha si, marĩ wê na uburé wama 're sôpru mono wa, wama âma 're ĩrobze za'ra mono zêb da hã. ¹⁸ Ñe te za durê ĩsibrob ahã norĩ ma 're ĩ'aroti mo, te te dama 're 'manharĩ wê u'âsi za'ra mono da. Te za durê uburé marĩ wê na dama 're sôprub za'ra. Te za durê simi'ê na marĩ na te te 're dazari u'âsi za'ra. ¹⁹ Ñe wamhã, ĩte uptabi da hã te za marĩ hã ĩwê hã sô 're simi'wara u'âsi za'ra, niwab da hã. Durê rowê u'âsi te za ta norĩ hã 're hãimana u'âsi za'ra, hãiwa âma.

²⁰⁻²¹ Timotiu, ma'ãpé roti hã tã sena si asina 're 'madâ'â u'âsi mono za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aima ĩwaihu'uzê hã, âma 're ĩda'apawapto mono zêb da hã. Ni'wam norĩ hã taré te dama 're siwasu'u za'ra, roti tã sena hã tãma ĩwaihu'u za'ra na hã. Tane nherê, Zezu Cristuhu nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tã ta norĩ hã 're sipa za'ra. Ta norĩ hã te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zê hã, Wanhib'apito nhimiroti zarinaĩ õ di. Taha wa, roti tã senaĩ'õre wi, te za asina 're asiptete u'âsi mo, 're wapari tã mono da.

Wa ĩsima aiwê za'ra wa'wa, rowê u'âsi 're anomro aba mono da, Wamama te te 're ĩ'apawapto za'ra wa'aba mono zêb zarina si.

2 Timotiu

Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Timotiuhu ma Ībaihã wasu'uzé

Ā Ībaihã na ma tô Paru hã Timotiuhu ma tinhimi'ui'éré na tâma ãma sahu, maparane ãma. Roma ãma dazazéb 're, hâimana sirômo, ma tô tâma rob'ui'éré. Tidâ'ázé hã ma tô sina waihu'u, ĩromhutu na hã oto. Taha wa, ma tô tâma roti, Timotiuhu ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi pese mono da, duré Zezusihi ma, te te 're romhuri wê mono da zama. Ma duré tâma waihu'u, da'madâ'â'wa na sena na 're hâimana mono da.

1-2 Ī'ra Timotiu, ĩma asawi pe hã, wa hã Paru wa ãma aima rob'ui'éré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩwêzéb uwaibaba, ma tô ĩpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩmorĩ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô dama ropisutu, rowê na ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, Cristu Zezusihi ãma 're danomro mono wa. Āne wa, taha wasu'u na te dama 're rowasu'u mono da, ma tô oto datême ĩzatô.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhĩb'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pê'ézé u'âsi zahuré mono da, rowê u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrotizé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're ĩwata u'âsi. Marĩ na te tiwi ãma ĩ'upazém na, te te oto ĩ'ãma 're ab'madâ'â mono ô wa, wa oto rowê na te tâma 're romhuri u'âsi. Tane duréihã ma tô duré ĩhi'rata norĩ hã te te tâma 're romhuri za'ra. Tawanhã tâma 're ĩmreme mono wanhã, bâtã na wa aima te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, barana zama, te te 're aipawaptob u'âsi mono da.

⁴ Aiwa'ôzém na ai'ãma ĩpo're pu'u wa, wa ĩsima rowê za'êtê, te asabu da, rowê uptabi na 're ĩhâimana mono da. ⁵ Duré Wanhĩb'apito zazei'wa na tô sena 're aihâimana mono na, wa ai'ãma po're puru. Ai'rada Ro'idi norĩ hã ma tô ana me hã Wanhĩb'apito zazei'wa na 're hâimana zahuré, E'unisihi me. Ta norĩ ne, tô sena Wanhĩb'apito zazei'wa 're aimorĩ na, tô ĩma aiwaihu'u pese di.

⁶ Āne wa, wa za ãma aipo're pu'u oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sôpru wa, te te aima ĩsômrizém na, dapawaptom na tâma 're romhuri mono da. Ai'rã nhisiwi ĩnhĩb'rada hã te hiri wanhã, ma tô aipê'ê 're aima tisô, ĩwê hã. Taha wa, ma'ãpé asimi'ê na tâma 're romhuri u'âsi mono. ⁷ E wasina wapahi sina 're wahâimana za'ra mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipê'ezani hã te te wama 're anhomri. Mare di. Wanhĩptete sina ãma 're wahâimana za'ra mono da, duré wanhimizawi pese sina 're wahâimana za'ra mono da, duré wanhimirosa'rata na hã atãma 're wahâimana za'ra mono da, ma tô te te wama 're anhomri, Tipê'ezani hã.

⁸ Āne wanhã, 're asisé mono ô di za, Wanhĩb'apito wasu'uwê hã dama 're wasu'u tô mono da. Duré ĩma 're asisé mono ô di za, ĩwasu'u na. Wanhĩb'apito wasu'uwê na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, ma tô dasiwi ĩnherê ni, dazazéb 're. Taha wa, wa oto te 're robzépata. Āne wa, ma'ãpé 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhiptede te te aima ĩsômri na, sada 're asiptete mono, ĩsine 're robzépata mono da. ⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te

te 're wa'anho'reptu, rowasété hawi. Ma tô duré te te sima 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē oto 're wahâimana za'ra mono da, wawē uptabi na. E marĩ wa, ma tô sima wa'apisutu. E marĩ ĩwē hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa. Mare di. Taha wab ô di. Taré te te sima 're wa'awē mono wa, duré simizawi pese wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Ma tô duré wa'ãma tinhĩb'a'uwē za'ra. Zahadu ropoto na te te sãna'rata ô ré hã, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã simizawi pese wa, ma tô sima wa'ãma roti sirômo za'ra, te te 're wa'apawapto mono da, Cristu Zezusihi nhiminho'reptuzém na hã.

¹⁰ Wanho'reptui'wa Cristu Zezusi we datême ĩwisizém na, ma tô oto wama siwaihu'u za'ra, tinhimipawaptobzém na. 'Re ĩdadâ'ã za'ra mono zé wasu'u hã, pipa nherê, ma tô wawi uprosi za'ra wapahi hã, Wanho'reptui'wa hã. Duré Wanho'reptui'wai wasu'uwē hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, ma tô wama waihu'u za'ra, rowē na 're ĩdahâimana u'ãsi za'ra mono zé wasu'u na hã.

¹¹ Taha wasu'uwē na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'ãsi mono hã ĩpisutu, Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ wa, ĩsimiroti na te 're da'apawapto mono da. ¹² Taha wa, te te ĩpusutuzéb zarina, te ĩsina uwaimrami wa, wa oto te 're robzépata. Tane nherê, 're ĩnhisé mono ô di, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ tô da. Wanhib'apito hã wa ĩsina te 're umnhasi, te te 're ĩpawapto u'ãsi mono da. Ta hã ĩma waihu'u pese di, ĩwaihu'u pese na hã. Wa hã wa tô tãma ĩsĩhãiba nho, tô sena tãma waihu'u pese wa, te te 're ĩ'madâ'ã mono zéb da hã, bâdá ĩwa waptã'ã ô ré, apã we ĩmorĩzéb u hã. ¹³ Āne wamhã, roti tô sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, te za 're ĩ'madâ'ã u'ãsi mo. Cristu Zezusihi ãma 're aimorĩ wa, te za Wanhib'apito umnhasi sina, 're aihâimana mo. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. ¹⁴ Roti tô sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, wē uptabi di. Ta hã te za 're ĩ'madâ'ã pese mo, ãma 're ĩda'apawapto mono da hã, aimawi rowasu'u na da te ãma saprĩ za'ra tô da. Taha da, te za te te 're aipawapto u'ãsi, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono pē'ēzani hã, wapē'ē 're, 're ĩhâimana mono hã.

¹⁵ Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, uburé ĩsazei'wa norĩ hã ma tô ĩrême za'ra. Pideru norĩ zama, ma tô Emozenihi me dame ĩrême zahuré. Āne hã aima waihu'u pese di. ¹⁶⁻¹⁷ Onesiporuhu si ma tô tinhimipawaptobzém na nasi ĩma rowē zani. Taha wa, wa ĩsima wē, Wanhib'apito hã Onesiporu norĩ hã, duré ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ĩwē na te te 're apawapto mono da. Ta hã ĩma 're sisé mono ô di, ĩwasu'u na hã. Taha wa, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u wei wisi wamhã, ma tô te te ĩzõ aba, te te ĩnhopētē da. ¹⁸ Āne wa, wa ĩsima wē, Wanhib'apito hã ĩwē na te te ãma tãma uwaimrami da, bâdá ĩwa ĩwaptã'ãzém na, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Onesiporu hã ma tô marĩ mono bâ nasi ĩpawapto, ĩpēzu ãma 're ĩhâimana mono ré hã. Āne na hã aima waihu'u pese di.

2

Paru hã Timotiuu ma, roti te te tãma ĩsõmrizém na rowasu'u

¹ ĩ'ra, ma'ãpé ĩwapari pese, asina. Cristu Zezusihi ãma wa 're wanomro. Āne wa, te za ĩsimipawaptobzéb zarina, asiptete sina ãma 're aihâimana mo.

² ĩnhimirowasu'u hã ma tô aipo're na 're ĩwapari mo, ĩsazei'wa norĩ nho'a te dama 're rowasu'u mono wamhã. Ta norĩ hã ahã di. Tawamhã 're ĩ'awapari mono zé hã te za aibã norĩ ma 're ĩ'awaihu'u mo, aima ĩ'umnhasi za'ra norĩ ma

hã, tâma waihu'u pese za'ra wamhã, ãnhimirowasu'uzém na te te duré âma 're uzusi za'ra mono da, dapawaptom na.

³ Da'wapéi'wa dama ã'umhã hã dasi'wapéi 're, hãimana wamhã, te te 're robzépata tã mono da, sisawi ô di za. Tane a hã, Cristu Zezusihi nhib'a'uwê na 're aihãimana mono wa, te za asina 're ãsazei u'âsi mo, asisawi âna ãsine 're robzépata mono da. ⁴ Da'wapéi'wa nori hã tinhib'apito ma te te 're romhuri za'ra mono ré hã tâma wê za'ra di, ãsib'apito ãsimiromhuri na te te 're awêsãmri mono da. Æne wa, tinhimiromhuri upana, marĩ mono bã te te sima 're rosa'rata za'ra mono ô di za, te te sima âma 're uwaimrami za'ra mono da. ⁵ Duré, ni'wa hã dawara na hãimana wamhã, dawu watobro nherê, marĩ ãwê hã te te sima âri ô di za, dawara na roti hã te te sina 'madã'ã ô wamhã. Dawara na roti hã te te sina ã'madã'ãzéb zarina si, te za marĩ ãwê hã sima ti'ã, dawu watobro wamhã. ⁶ Duré, buru na romhuri pire 'wa hã, amho hã uburé da te ubumroi pari, ãmorĩ'rata na te za tite da âri 'rata. ⁷ Ma'ãpé, âma 're rosa'rata u'âsi mono, te aima ãrowasu'uzém na hã. Æne wamhã, Wanhib'apito hã te za te 're aipawapto, ãhã wasu'u na hã 're awaihu'u mono da.

⁸ Ma'ãpé, Zezu Cristuhu âma 're rosa'rata pese mono. Ta hã dã'ã nherê, ma tã ab're hawi hãiwa'udu, Dawihi nhihudu hã. Wanhib'apito wasu'uwê na te 're dã'apo're pu'u mono wamhã, taha wasu'u na wa tã te dama 're rowasu'u u'âsi. ⁹ Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwê na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, wa oto te 're robzépata. ãwasédé hã te 're 'manharĩ mono newa, wa oto 're ãza, dazazéb 're, ãsi'uwazi nhorõ rutu na ãpawasisi ré. Tane nherê, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã pawasisi âna ne, te 're hãimana u'âsi. Te za da te dama âma 're rowasu'u u'âsi za'ra. ¹⁰ Te ãrobzépata da hã ãma pire nherê, ãsisawi ô di, te robzépata tã da hã. Te 're robzépata mono nherê, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê da, te te sima ãpisutu za'ra nori hã wa za te 're apawapto u'âsi, Cristu Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da, taha zarina ãinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da, rowê na ã'rata 're hãimana u'âsi za'ra mono da. ¹¹ Tã sena da te dasima 're ãrowasu'u za'ra mono zé hã Æne:

“Cristuhu siré 're wadã'ã za'ra mono wa, duré ta hã dã'ã uptabi nherê, ab're hawi hãiwa'utu wa, wa za ãsiré 're wahãimana u'âsi za'ra.

¹² Robzépata hã wa te wasina 're waihu'u za'ra mono nherê, wanhiptete sina âma 're wahãimana u'âsi za'ra mono wamhã, wa za Cristuhu siré wãpire na wa te 're dã'madã'ã u'âsi za'ra. Cristuhu zazei'õ'wa na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, tizazei'wa na te te sina 're wa'awaihu'u mono ô di za. Te za te te siwĩ 're wa'awê'õ oto.

¹³ Wa nori hã Wanhib'apito ma, wa tã wasina tâma ropisutu za'ra ni, âma 're wanomro u'âsi mono da. Tawamhã wa te wasina âma tâma 're uwaimrami za'ra mono ô nherê, Wanhib'apito hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ã'aropisutu mono zé hã te te wama âma 're ã'uwaimrami mono zéb da hã. Marĩ na taré te te dama ã'aropisutu da hã, mare di.”

¹⁴ Æhã wasu'u na te za asimi'madã'ã nori hã âma 're ãpo're pu'u za'ra mo. Te za duré aihãimana prédup sina tâma 're ã'aroti mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono nho'a 're wahãimana za'ra mono nherê, taré marĩ wasu'u na 're sisada'ãbã za'ra mono tã da. Dãsisada'ãbãzéb hã wê ô wa, taha zarina 're dahãimana za'ra mono wamhã, te za dawu 're si'utõrĩ, dahãimana wê zé hã. ¹⁵ Romhuri'wa nhimiromhuri hã wê wamhã, tinhimiromhuri ma, 're sisé mono ô di za. Tane te za sada 're asiptete u'âsi mo, ã'uwaibaba si roti tã sena na si 're dã'apawapto mono da, asimiromhuri na te te 're aiwêsãmri mono da, 'Re

ihâimana u'âsi mono hã. ¹⁶ 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti zarinaî ò na rowasu'u'wa norî nhiti, te za 're aihâimana mo. Ta norî nhimirowasu'u zarina, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za danhimirosa'rata na dasina 're dapahã za'ra, Wamama nhimiroti nhiti. ¹⁷ Ta norî nhimirowasu'u hã da'wa're ne, te 're hâimana. Da'wa're hã sa'êtê wamhã, te za uprosi, danhi hã. Tane, ta norî nhimirowasu'u hã İsazei'wa norî âma te te ropéi mono wamhã, te za tiwi uprosi za'ra, dahâimana wê zé hã. Tane, Imenezu norî nhimirowasu'u hã Piretuhu nhimirowasu'u me. ¹⁸ Ta norî hã senai'ò na rowasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré, âne: "Tâibã, bâdã ma tô İwa waptã'ã pa, 'Re ihâimana u'âsi mono ab're hawi te te İda'ahâiwa'utuzéb da hã. Niwab da hã te te âma sahu ò di za, te te İda'ahâiwa'utuzém na hã." Âne ta norî nhimirowasu'u hã. Taha zarina ma tô dawî uprosi zahuré, Wanhib'apito wasu'uwê na da te 're İsaze za'ra mono zé hã. ¹⁹ Tane nherê, êtê 'manharî na 'ri na'rada hã, siptete na 're ihâimana mono ne, te za 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na 're hâimana u'âsi. Âne İsimiroti na rob'ui'ére hã: "Wanhib'apito hã te za tinhib'a'uwê norî hã tite na te te 're awaihu'u." Âne duré âma İrob'ui'ére hãiba amo hã: "Ni'wam norî hã Wanhib'apito nhib'a'uwê na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, te za tiwasédé hã rême pese za'ra, 're nomro wê mono da oto." Âne İsimiroti na rob'ui'ére hã.

²⁰ 'Ri wawê âma hã piza hã ahã na te 're hâimana za'ra, êtê'ubuzi pré oru 'manharî hã, duré êtê'ubuzi'a prata 'manharî hã, duré wede 'manharî hã, duré zé'a 'manharî hã. Nima norî hã, marî da hã wê uptabi di, marî hã da te âma 're İ'manharî za'ra mono zéb da hã. Duré nima norî hã marî da hã wê uptabi ò di, marî hã da te âma 're İ'manharî za'ra mono zéb da hã. ²¹ Tane ni'wam norî hã te aima İwaihu'u mono zéb zarina, tô senai'ò na rowasu'u'wa nhimiroti hã te te siwi 're wê'ò pese za'ra mono wamhã, Wanhib'apito ma, wê uptabi di za, romhuri hã za te te tâma 're İ'apisutu mono da hã. Âne wa, Wanhib'apito ma, sisômri za'ra wa, te za tâma pisutu za'ra, İwê na te te tâma 're dapawaptob za'ra mono da. ²² Âne wa, dahâiba téb ré, dawasété zô 're İdasiwasutu za'ra mono norî ne, 're aihâimana mono ò di za. Te za asina 're İrosa'rata u'âsi mo, aihâimana wê na 're aihâimana mono da, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana mono da zama, duré asimizawi pese na 're aihâimana mono da zama, duré rowê na si dasiré 're aihâimana mono da zama. Taha da, te za asina 're İrosa'rata u'âsi mo, uburé Wanhib'apito zazei'wa norî me, hâimana wê sina, İsimipawaptobzéb zô te te tiwi 're İrowaptêre za'ra mono norî me. ²³ Siwa'ru marî na 're dasisada'âbã za'ra mono wamhã, 're dawapari mono ò di za. Âne, da te 're dazada'âbã za'ra mono wamhã, te za oto damreme na 're dasi'wapé za'ra. Âne na aima waihu'u pese di. ²⁴ Ni'wa hã Wanhib'apito ma romhuri'wa na 're hâimana mono wamhã, timreme na te te 're da'a'wapéi mono ò di za. Simizawi pese na te za dama 're hâimana, aihîni ma. Waimri na te za duré te te dama 're arowaihu'u, waptu na dazada 're sahi mono âna. ²⁵⁻²⁶ Ni'wam norî hã İsimiroti na hã sada 're hâimana za'ra mono wamhã, atâma te za tinhimiroti wê na te te 're pawaptob za'ra, tinhimirosa'rata na te te âma saprî za'ra da, Wamama nhimiroti hã tô sena na te te sina waihu'u za'ra da oto, İsimipawaptobzéb zarina. Wa'uburé norî nhib'apito hã ma tô aré tâma 're sadawa nhîpese za'ra, te te sima 're İda'awê mono zéb uwaibaba, İsimiroti na 're hâimana za'ra mono da. Tane nherê, a'uwê norî hã tinhimirosa'rata na te te âma saprî za'ra wamhã, te za oto Wa'uburé nhimiroti hawi 're wairébé. Taha da, te za Wanhib'apito ma romhuri'wa hã atâma te te 're apawapto, tinhimiroti wê na hã.

3

Rob'rāsutu u, za 're ĩdahāimana wasété za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Wa za oto marĩ na aima rowasu'u, āma 're rosa'rata mono da. Nimahā na rob'rāsutu u hā romhuture wamhā, dama ropire di za. ² Āne dahāimanazé hā za: Dasima si te za marĩ zô 're danhopré. Duré rob'uiirazéb zô si te za da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra. Duré 'rāwi dapē'ē na, te za marĩ na dasina 're dawata za'ra. Duré te za da te dasima 're nharĩ wasété za'ra. Duré marĩ na dama 're danhoprub za'ra mono nherē, danhoprum na da'āma 're dawata za'ra mono ô di za. Duré damama norĩ nhimiroti hā da te 're wapari za'ra mono ô di za. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā da te 're wazéb za'ra mono ô di za duré. ³ Duré 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hā dama 're hāimana mono ô di za, dapē'ē 'remhā. Duré da'āma dapē'ēzézé hā dama 're hāimana za'ra mono ô di za. Duré taré te za dawasédé hā da te da'āma 're sa'ra za'ra. Duré dawasété wi dasina 're danhiptete za'ra mono ô di za. Duré dazahi u'āsi te za 're dahāimana za'ra. Duré 're ĩdahāimana wē za'ra mono norĩ hā te za taré dasi'upana da te 're ruiwapari za'ra. ⁴ Duré dasiré nherē, te za 'rāwi dasisada 're dahāimana za'ra. Duré dapē'ē 're, rosa'rata waptu na, marĩ ĩwasédé hā te za da te 're 'manharĩ za'ra. Duré danhipai u dawaihu'u pese newa, te za 'rāwi dapē'ē na dasina 're dawata za'ra. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono zaw'i'wa, 're danomro mono ô di za. Ta hā dama wē ô di za. Dato si dama ĩwē hā za oto. ⁵ 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na 're dahāimana wē za'ra mono da, da te dasima 're wē za'ra mono newa, tazahā, da te dasima 're wē za'ra mono ô di za, tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono da hā, āma 're ĩdahāimana wē za'ra mono zéb da hā. Taha wa, te za ta norĩ nhiti 're aihāimana mo. ⁶ Ta norĩ hā hāimana nhipese na danhorōwa u te za datēme 're sihutu. Te za pi'ô norĩ hā tizadawa nhipese na te te 're 'rāmi za'ra. Tawamhā sib'uwa na 're hāimana za'ra mono wamhā, te za te te āma 're sasōmri za'ra. Pi'ô norĩ hā marĩ ahā na te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wa, te za robzei'ô na 're hāimana za'ra. Siwa'ru te za ta norĩ hā 're hāimana za'ra, te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba. ⁷ Pi'ô norĩ hā, ni'wam norĩ nhimirowasu'u hā te te 're wapari ze za'ra mono nherē, roti tô sena hā niwa te te ĩwaihu'u za'ra da hā, mare di za. ⁸ Duréihā ma tô aibā norĩ hā Mozésihĩ nhimiroti da, sada 're hāimana zahuré, Zanesi norĩ hā Zabirihĩ me. Tane āhāna senai'ô na rowasu'u'wa norĩ hā te tô sena roti zada 're hāimana za'ra. Ta norĩ nhimirosarata wē hā robaba di. Duré Wanhib'apito āma ĩsimirowasu'u hā tô senai'ô di. Taha wa, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ta norĩ hā te te siwi 're awē'ô. ⁹ Zanesi norĩ hā Zabirihĩ me, ma tô dasiwi waihu'u zahuré ni, ĩsimiza'rese'ô na. Tane te za oto ĩsimiza'rese'ô na dasiwi waihu'u za'ra ni, senai'ô na rowasu'u'wa norĩ hā. Tawamhā ta norĩ nhimirowasu'u hā da te 're wapari hā za'ra mono ô di za oto.

Paruhu nhimiroti 'rāsutu na rowasu'u

¹⁰⁻¹¹ A hā ma tô ĩwaihu, ĩnhimiroti na, duré ĩhāimanazém na, duré dapawaptom na ĩnhimiromhuri na te ĩsina 're ĩroti mono zém na, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're ĩhāimana mono zém na, duré da'āma ĩwa'a su'u ô na 're ĩhāimana mono zém na, duré te 're ĩda'azawi pese mono zém na, duré marĩ ahā na ĩzada 're hāimana mono nherē, Wanhib'apito āma ĩsina ĩnhiptete sina 're ĩhāimana mono zém na zama. Ma tô duré ĩwaihu, da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na hā, duré te 're ĩrobzépata mono zém na hā. Ma tô duré ĩwaihu, marĩ hā ĩzô 're ĩwairébé mono zém na hā, Ātizotiza na 'ri nho'ômo nhisi āma, duré Iconizu āma, duré Risitira āma. ĩpipa na da te ĩ'āma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, wa tô te 're robzépata za'ētē.

Tane nherē, ĩdâ'â tō da, ma tō Wanhib'apito hã nasi ĩnho'reptu a'â. ¹² Cristu Zezusihi âma 're dahâimana wē za'ra mono da, da te dasima 're wē za'ra mono 'ru te, dasi'uihã na te za tō ĩsazei'wa norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. ¹³ ĩwasété norĩ hã, duré ĩhâimana nhipese norĩ hã te za 're siwasété pese za'ra. ĩsadawa nhipese na te za da te âma 're sasōmri za'ra. Te za duré dapē'ē 're dasima 're dazadawa nhipese za'ra. ¹⁴ Tane nherē, ta norĩ ne 're aihâimana mono ò di za. Tō sena roti hã ma tō dawĩ 're ĩ'awaihu'u mo. Taha na si te za 're aihâimana u'âsi mo. Roti hã tō sena hã ma tō asina 're ĩsazei mo. Tō sena roti na aima rowaihu'u'wa norĩ hã, aima waihu'u pese za'ra di. ¹⁵ Watébrémi na 're aihâimana mono zém hawi, aima waihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. Taha zarina hãiwa hawi rowaihu hã te aima 're hâimana, asō'reptuzé hã asina ĩ'uwaĩramizéb da hã, Cristu Zezusihi zazei'wa 're aimorĩ wa. ¹⁶ Uburé ĩsimiroti wē na rob'ui'éré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, te dama 're hâimana za'ra. Āne wa, ĩsimiroti mono bâ wē di, roti tō sena na, da te âma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. Duré wē di, ĩsimiroti hã, danhimiroti tō sena'ō na, da te dama âma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zéb da hã. Duré wē di, ĩsimiroti hã, dahâimanazém na da te 're upa za'ra mono wamhã, da te dama âma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã, âma 're ĩdahâimana wē za'ra mono da hã oto. ¹⁷ Taha da, te dama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, tâma ĩromhuri'wa norĩ ma ĩwaihu'u pese zéb zarina, ĩwē na te te tâma âma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã.

4

¹⁻² Wa za oto marĩ hã aima ti'ru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, Cristu Zezusihi nho'a zama. Nĩmahã bâtã na te za Cristu Zezusi hã dahâimanazém na da'awaihu'u, dawasété na, dawē na zama. Taha zarina, te za aihĩni norĩ ma dama arowairébé, dahãiba ré norĩ ma, duré adã'ã norĩ ma zama. Wanhib'apito hã te za wei mo apã, Danhib'apito uptabi na oto dama 're sãmra mono da. Āne wa, wa za aima ti'ru. Ma'ãpé, Wanhib'apito wasu'uwē na dama 're rowasu'u u'âsi mono za. Asó danhimiparizém na, duré asó danhimipari ò zém na zama, te za Wanhib'apito wasu'uwē na 're ĩda'apo're pu'u u'âsi mo. Da'ãma aiwa'a ãna, te za asimiroti na 're ĩda'apawapto mo, dawasété na 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da, dawasédé hã da te 're rēme pese za'ra mono da, dawē na si oto 're dahâimana za'ra mono da. ³ E marĩ wa, wa ãne aima ti'ru. Nĩmahã na hã sena roti hã da te 're wapari ze za'ra mono ò di za. Rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te za da te 're wapari za'ra. Dama rowahutu'wa da, te za da'ahã na da te dasima 're pisutu za'ra, rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. ⁴ Roti tō sena uptabi hã te za da te 're rēme za'ra, da te 're wapari za'ra mono tō da, dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtō 'rata si, da te 're wapari za'ra mono da oto. ⁵ Ta norĩ ne 're aihâimana mono ò di za. Asimiza'rese te za 're aihâimana mo. Aihãiba na te za 'rãwi 're asi'madã'ã mo. Duré, Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ 'ru te, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherē, 're asisawi mono ò di za, 're robzépata mono tō da hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwē na 're ĩda'apo're pu'u u'âsi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutuzéb zarina, asimĩromhuri na tâma âma 're uwaĩrami mono da.

⁶ Wa za oto aima ĩsawasu'u. ĩnhibãdã hã romhuture di oto. Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ 'ru te, za da te dasiwi ĩwĩrĩ nherē, ĩdã'ã tō da, ĩsisawi ò di za. ⁷⁻⁸ 'Re dasi'wamhãri za'ra mono wa, danhiptete na dasiwi

're ĩdawairébé mono ne, wa tō wa hā ĩnhiptete na 're ĩpusi. Duré dawara na dawi ĩwatobro ne, wa 're ĩhāimana, Wanhib'apito ma, ĩnhimiromhuri na te ĩsina tāma uwaimrami pari wa. Cristu umnhasi sina, wa tō duré 're mori u'á, ĩsimiroti madá'á sina. Ni'wa hā dawara na dawi watobro wē te, te za ropsu 'manharī hā sō tihāiba, da te āma ĩsōprezéb da hā. Tane, te marī ĩwē uptabi hā ĩzō 're hāimana, Wanhib'apito ma, ĩnhimiromhuri na te ĩsina tāma uwaimrami wē te. Nimahā na te za bādā hā ĩwa waptārā, Wanhib'apito apā we ĩmorizéb da hā, dahāimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina, te te dama ĩ'arowairébézéb da hā. Tawapsi, ta hā wē uptabi wa, te za marī ĩwē uptabi hā ĩma pisutu, ĩ'uwaibaba si. E ĩma si te za pisutu. Mare di. Aihīni Wanhib'apito zawi te, wei ĩmorizéb zō 're ĩsimipari za'ra mono norī ma zama, te za duré marī ĩwē uptabi hā tāma pisutu za'ra.

Paru hā Timotiuu ma, marī na te te ĩpo're pu'uzém na rowasu'u

⁹ Ma'ápé, asima rowairébé su'u, we ĩtēme aimorī su'u da, ĩzabu da. ¹⁰ Demasi hā ĩ'āma sapa'a ō di oto. Ma tō ĩwi watobro, Tesaronita na 'ri nho'ōmo nhisi u mori da, marī hā te te sima awē wa, taha na oto 're mori da. Teresēti hā ma tō mo, Darasiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. Titu hā ma tō duré mo, Damasiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. ¹¹ Rucasihī si te ĩ'rata nhamra. Āne wamhā, Marcusihī zō rowaimrami mono za, sōpētē da, asiré we saprōni da, ĩnhimiromhuri na te te 're ĩpawapto mono da. ¹² Wa hā wa tō Titicu hā satō, Épézu na 'ri nho'ōmo nhisi u mori da. ¹³ Tawamhā, we aimorī wamhā, ĩsi'ubuzé hā we ĩma āri za, Capuhu nhorōwa āma te ĩrēme hā, Torowadi na 'ri nho'ōmo nhisi āma. ĩbahā zama, we ĩma duri za. ĩbahā hā romhā 'manharī hā, ĩma wē uptabi wa, ta norī zama we ĩma duri za.

¹⁴ Aresādiri hā ma tō ĩwi ro'wa'rutu pese, ĩsi'uwazi na romhuri'wa hā. Wanhib'apito si te za tāma āma wa'rā, marī te te ĩma ĩ'ab'manharī wasété zé wa'rāmimhā. ¹⁵ Taha aibā hā ma tō wanhimirowasu'u na hā wazada tihāiba, sahi sina. Ma'ápé tiwi 're asi'madā'á pese mono za.

¹⁶ Da'āma rowairébé'wai ma, ĩsiwasu'u 'rata wamhā, ĩhāimana wasété ō zém na hā, ni'wa hā ĩ'āma sapa'a ō di aré, tinhimiroti na ĩ'āma sime da. Aihīni ma tō ĩwi sina tipahā za'ra. Tane nherē, te ĩsima wē ō di, da te ĩrēmezém na te te dama āma ĩ'awa'rāmi da hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. ¹⁷ Da te ĩrēme za'ra nherē, ma tō Wanhib'apito hā ĩ'rata tihāiba, te te ĩnhiptete da, 'ri para zudezu'ō norī ma, te rowasu'u da, Wanhib'apito wasu'uwē na. Āne wamhā, ma tō Wanhib'apito hā ĩnho'reptu, ĩdā'á tō da a'á. ¹⁸ Tane te za Wanhib'apito hā duré rowasété hawi ĩnho'reptu, hāiwa u te te ĩ'āwisi wē da, tinhib'a'uwē norī te te 're ĩ'ab'madā'á mono zéb u hā. Ta hā wē uptabi wa, aihīni wa za āma 're wawata u'āsi za'ra.

Paru hā sisa'u te te ĩdazawizém na rowasu'u

¹⁹ Ma'ápé ĩma sawi zahuré na, Prisira norī hā Atiraha me. Duré ĩma sawi za'ra na, Onesiporuhu nhorōwa 're, 're ĩhāimana za'ra mono norī hā. ²⁰ Erasitu hā ma tō ĩza'u nhamra, Corītu na 'ri nho'ōmo nhisi āma. Toropimu hā hāzé wa, wa tō tirē, Miretu na 'ri nho'ōmo nhisi āma. ²¹ Ma'ápé, niha asina rosa'rata, rowa'u'u wahā 're sa'wari mono ō ré, we aimorizéb da hā. Wasiré ĩsazei'wa norī hā te āma asawi za'ra, Eburu, duré Pudeti, duré Rino, duré Caradiza. Uburé ĩsazei'wa hāiba amo norī hā te duré āma asawi za'ra.

²² Timotiu, wa ĩsima aiwē, Wanhib'apito hā 'rāwi aipē'ē 're, 're ĩsāmra mono na, asina 're waihu'u u'āsi mono da. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono wi, wa tō

te tiwi 're waptērē u'âsi, ĩsimizawizé hã uburé ai'ãma za'ra wa'aba 're hâimana u'âsi mono da.

Titu Tituhu ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ hã Paru hã aibã ĩprédupte ma, ma tô rob'ui'éré, Titu na ĩsisi ma. Ta hã Paruhu siwadi uptabi, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri na ĩpawapto'wa (Darasiza. 2.1-3). Titu hã zudezu ô di. Ta hã deredu na ĩwaptêrê. Tereta na rob'rê za'iti nhisi âma, ma tô Zezusihî zazei'wa norî hã 're hâimana za'ra. Tame ma tô Paru hã Titu hã tirê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri hã te te 'manharî da. Ā Ībaihâ na ma tô tâma rob'ui'éré, Tereta âma hã te te 're da'ab'madâ'â wê mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê norî hã te 're apisutu mono da, ĩsazei'wa norî 'madâ'â'wa da hã.

Paru hã wama zama, ma duré waihu'u za'ra, âne: Nî'wam norî hã si'uihã na tinhiptete na tiwasété wi hã 're wairébé waihu'u mono ô di. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama ĩsôprub za'ra zém na si wanho'reptuzé hã Cristuhu dâ'âzém na si.

¹ Wa hã Paru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa 're ĩmorî, wa âma aima rob'ui'éré. Zezu Cristu hã ma tô ĩpisutu, te te datême ĩzatôrî da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê norî u, te tâma 're apawapto mono da, Wanhib'apito umnhasi sina 're hâimana za'ra mono da, duré Wanhib'apito âma tô sena rowasu'u wê na te 're apawapto mono da, âma 're nomro wê mono da. Taha da, ma tô datême ĩzatô. ² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sadawa nhîpese ô di. Marî te te apoto mono ô ré, ma tô tizazei'wa norî âma sima roti siro, rowê ĩsi'utôrî'ô âma ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Taha zô si, wa wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra. ³ Tawamhã bâdâ ma tô oto ĩwa waptârã, te te dama ĩwaihu'uzéb da hã, âhã wasu'u hã. Taha wa, ma tô we ĩma tisô, tinhimiroti hã, ĩsadawa para te dama 're sadawa wasu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa hã.

⁴ Titu, taha wa, wa âma aima rob'ui'éré. Te ĩ'aipawaptozbézarina, wasiré Wanhib'apito zazei'wa 're aimorî wa, ĩ'ra na wa asisi, asawi te.

Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihî ma zama, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hâimana u'âsi mono da, rowê u'âsi, âma 're aimorî da.

Cereta na rob'rê za'iti nhisi âma, Titu te te 're ĩdapawapto mono zé wasu'u

⁵ Titu, Cereta na rob'rê za'iti nhisi âma wa tô airê, tame asâmra da a'â. E marî da. Romhuri hã ĩ'uwaibaba dama hiri da. Duré ĩprédum norî hã 're apisutu mono da, 'ri nho'ômo mono bâ ĩsazei'wa norî te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Tawamhã te aima ĩrotizéb zarina si, te za oto 're ĩ'apisutu mo. ⁶ Āne wa tô aima roti, ta norî âma. Wê na 're ĩnomro mono norî si te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da. Wê na 're nomro mono wa, ĩwasédé hã da te âma 're ĩsa'ra mono ô norî si, te za 're ĩ'apisutu mo. Timro uptabi si te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norî si, te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da hã. ĩ'ra norî hã tô sena ĩsazei'wa 're ĩnomro mono norî mama si, te za 're ĩ'apisutu mo. ĩ'ra norî hã po're ô wamhã, duré te te 're rowasutu za'ra mono wamhã, te za ĩwasu'u na da te âma 're ropé. Tawamhã ta norî mama hã 're apisutu mono ô di za, da'madâ'â'wa da hã.

⁷ Da'madâ'â'wa norî hã te za dama 're hâimana wê za'ra, 're nomro wasété mono wa, da te dasiwi 're wê'ô tô za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma,

te te 're da' madâ'â za'ra mono wa, dama 're hâimana wê za'ra mono di za. Âne te za 're nomro, da' madâ'â'wa nori hâ. Dama pire wê te, 'râwi sina 're wata za'ra mono ô di za. Duré hâimana nhiti'ru na 're hâimana za'ra mono ô di za. Duré âzézei'wa na 're nomro mono ô di za. Duré sahi wa, te te 're dahâ za'ra mono ô di za. Duré sadawa nhipese na te te dama 're rob'râmi za'ra mono ô di za. ⁸ Te za duré te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré 're nomro wê mono da si, te za te te sina 're rosa'rata za'ra. Duré hâimana pré dum na, te za 're hâimana za'ra. Te za duré dama 're hâimana wê za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono âma si te za 're nomro wê. Duré tihâiba na te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wê mono da. ⁹ Wanhib'apito wasu'uwê, te dama 're îwasu'u mono hâ tô sena. Taha wa, te za da' madâ'â'wa nori hâ îwasu'uwê hâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, îuwaibaba si te te dama âma 're roti za'ra mono da, rowê na si Wanhib'apito âma 're danomro mono da, duré 're siwaihu'u za'ra mono da, tinhimiroti na te te 're î'upa za'ra mono nori hâ.

¹⁰ Âhâna te aibâ nori hâ ahâ na 're hâimana za'ra, îsazei'wa nherê, Wanhib'apito nhimiroti na te te 're îwawapari za'ra mono ô nori hâ. Ta nori nhimirowasu'u hâ dama îuwaibaba ô di. Tizadawa nhipese na te ta nori hâ te te dama 're rob'râmi za'ra. Âne te 're dahâimana za'ra da'ahâ na, zudezu na 're îdapoto za'ra mono hâ. ¹¹ Taha wa, te za ta nori wi 're î'azawi mo, aimawi na îsazei'wa nori ma te te 're rowasu'u za'ra mono tô da. E marî wa. Ta nori nhimirowasu'u zarina, ma tô ni'wam nori hâ 're sipa za'ra, roti tô senai'ô niwî, damama siré 're îdahâimana za'ra mono nori hâ. Aimawi rowasu'u'wa nori hâ rob'uiprazé hâ da te tâma 're sômri za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra, rowahutu wa'râmi. ¹² Cereta nhihudu hâ tô sena na ma tô tisiré nori hâimanazém na rowasu'u. Âne te tinha, romhâ ré dapo're pu'u'wa hâ: "Cereta nhihudu nori hâ sadawa nhipese na te 're nomro. Abaze zahî ne, te duré 're nomro, sahi u'âsi. Wa'a za'ra nherê, te tisa zô si 're sôpré." Âne te dawasu'u, romhâ ré dapo're pu'u'wa hâ. ¹³ Îsimirowasu'u hâ tô sena. Taha wa, aimreme pire na te za îsazei'wa nori ma 're î'aroti mo, Wanhib'apito nhimiroti si te te 're sazei pese za'ra mono da, rowê na âma 're hâimana za'ra mono da. ¹⁴ Zudezu nori nhimirob'râzarôtô 'rada hâ tô senai'ô wa, te te 're wapari za'ra mono ô di za, îsazei'wa nori hâ. Duré Wanhib'apito âma tô sena roti hâ te te siwi 're îwê'ô za'ra mono nori nhimiroti hâ te te 're wapari za'ra mono ô di za. ¹⁵ Danhimirosa'rata wê u'âsi 're danomro mono wamhâ, uburé marî îwê na 'râwi âma 're dasiwasété za'ra mono ô di za. Tane nherê, danhimirosa'rata wasété u'âsi 're danomro mono wamhâ, marî wê nherê, da te âma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhâ, te za 'râwi âma 're dasiwasété za'ra, îsazei'ô'wa nori hâ. Tane nherê, dawasété na 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono âna, te za 're dahâimana za'ra. ¹⁶ Ta nori hâ te 're siwasu'u za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono te te îwaihu'u za'ra na. Tane nherê, 're nomro wasété mono wa, tô senai ô di, 're îsiwasu'u za'ra mono zé hâ. Te te 're îda'ruiwapari za'ra mono zép si, te tâma 're hâimana za'ra. Duré po're'ô u'âsi te 're nomro. Marî îwê hâ te te 're 'manharî waihu'u za'ra mono ô di, ta nori hâ.

2

Rowasu'u uwaibaba na si rowasu'u

¹ Titu, rowasu'u uwaibaba si te za îsazei'wa nori ma 're îrowahutu mo, âma 're nomro wê mono da. ² Aibâ îhi nori ma, te za 're î'aroti mo, hâimana pré dum na 're hâimana za'ra mono da, tiwasété wi sina 're siptete za'ra mono sina, 're hâimana za'ra mono da. Wanhib'apito nhimiroti si te za duré te te 're sazei pese za'ra, ta hâ tô sena wa. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Marî hâ

sada 're hâimana za'ra mono nherê, Wanhib'apito âma si te za 're hâimana u'âsi za'ra. ³⁻⁴ Pi'ô îhi norî ma zama, te za duré 're î'aroti mo, hâimana wê uptabi na 're hâimana za'ra mono da. Te te 're dawasu'u wasété za'ra mono ô di za, dama. Âzézei'wa 're hâimana za'ra mono ô di za. Roti wê na si te za î'ra ré norî hã te te 're pawaptob za'ra, timro hã duré ti'ra norî zama te 're sawi pese za'ra mono da. ⁵ Te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wê mono da, î'ra ré norî hã. 'Ri 're, romhuri wê 'wa te za 're hâimana za'ra. Duré timro mre me te za te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã da te tâma 're nharî wasété za'ra mono ô di za, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na oto 're nomro wê mono wa, î'ra ré norî hã.

⁶ Ritéi'wa norî ma zama, te za duré 're î'aroti pese mo, sina 're siptete za'ra mono sina, 're nomro wê mono da. ⁷ A hã aihâimana wê na, te za dama âma 're asanho mo, asirã zarina si 're danomro wê mono da. Dama 're rowahutu mono wamhã, aimreme tô sena na si, te za dama 're îrowahutu mo. ⁸ Îwasu'u uwaibaba si, te za dama 're îrowahutu mo, da te aima 're nharî za'ra mono tô da, taré da te aima 're nharî za'ra mono wa, timreme niwî wawê'ô'wa norî hã 're siséb za'ra mono da.

⁹ Îwada'uri zarina si, pawa'âbâ âna dama romhuri'wa norî ma zama, te za 're î'aroti mo, tinhib'apito mre me hã te te 're wapari pese za'ra mono da, Îsimiromhuri na te te 're wêsâmri za'ra mono da, Îsib'apito hã. Romhuri'wa norî hã timreme na te te tâma 're wa'râmi za'ra mono ô di za, tinhib'apito ma hã.

¹⁰ Duré marî hã tinhib'apito wi te te 're simi'uri za'ra mono ô di za. Te za te te tâma 're romhuri wê za'ra, te te tiwî 're upa za'ra mono âna. Tawamhã 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're nomro wê mono wa, te za Wa'anho'reptui'wa nhimiroti wê na 're dawata za'ra.

¹¹ 'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô dama siwaih'u, tinhimizawi pese zém na, uburé te te 're îda'anho'reptui mono zéb da hã. ¹² Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô wama waih'u, wa te 're rême pese za'ra mono da, Îsazei'ô'wa norî hâimanazé hã, dawê te, wawasété zô wa te 're rowasutu tô za'ra mono da, ti'ab ré wasina 're wanhiptete za'ra mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si 're wanomro wê mono da. ¹³ Âne wa za 're wanomro, Wa'anho'reptui'wa zô wanhimipari sina. Wa za rowê u'âsi 're wahâimana za'ra, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina. Rowa'a za'êtê ré, apâ wei morî wapsi, wa za watômo na 'madâ'â za'ra ni, danhipai u 're îhâimana mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. ¹⁴ Ta hã ma tô wazada sisô, wazada dâ'â da, 're îwanomro wasété mono hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, Îsib'a'uwê si 're wahâimana za'ra mono da. E marî da. Sena na 're wanomro mono da oto, duré wawa'a âna îwê na wa te 're dapawaptob za'ra mono da.

¹⁵ Înhimiroti zarina si, te za 're îda'apawapto mo, Wanhib'apito âma 're danomro wê mono da. 'Re danomro wasété mono tô da, te za dawi 're î'azawi pese mo. Wanhib'apito zadawa para te za aimreme pire na dama 're î'aroti mo, asimiroti wapu wa, da te dâsiwi 're aiwê'ô za'ra mono tô da, dama 're î'aroti mono na hã.

3

Îsazei'wa norî hã 're îhâimana wê za'ra mono zé wasu'u

¹ Titu, Îsazei'wa norî hã te za 're î'apo're pu'u u'âsi mo, dama îpire norî nhimiroti si te te 're wapari pese za'ra mono da, roti'wa norî nhimiroti zama. Simi'ê na te za îmreme hã te te tâma âma 're uwaimrami za'ra. ² Duré te te 're dabâsi wasété za'ra mono ô di za. Te te duré 're dazada'âbâ za'ra mono ô di za. Simizawi pese na si, te za 're hâimana za'ra. Duré waimri na te

za uburé dama 're hâimana za'ra, hâimana wê na. ³ Wa norĩ zama, Cereta nhihudu norĩ ne, wanhimiza'rese âna, wa aré 're wanomro. Wapo're'ô u'âsi, wa aré 're wahâimana za'ra. Dazadawa nhipese na ma tô da te wama 're rob'râmi za'ra. Uburé marĩ hã sipu'u pese na, wa tô aré wa te wasima 're wê za'ra, iwê newa, âma wama 're robze za'ra mono da. Wa tô duré wa te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Danhima'ri na da'ruiwapari hã ma tô wama 're hâimana za'ra duré. Wawasédé wa te 're 'manharĩ za'ra mono 'ru te, ma tô da te 're wa'ruiwapari za'ra aré. Wa norĩ hã wa tô duré asa wa te 're da'ruiwapari za'ra aré. ⁴ Tane nherê, wawasété na 're wanomro mono nherê, tinhoprubzém na ma tô dama 're siwaihu'u, 'Re ihâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã. Duré uburé te te 're ida'azawi pese mono zém na zama, ma tô dama 're siwaihu'u. ⁵ 'Re İwanomro wasété mono hawi, ma tô te te 're wa'anho'reptu. E 're wanomro wê mono wa, duré e wa te dama 're rob'manharĩ wê za'ra mono wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Mare di. Wa'âma 're İpê'êzê mono zarina, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Tipê'êzani te te wama 're İ'anhomri mono na, ma tô wapê'ê 're te te 're wa'apoto té. Wawasété hawi, ma tô wapê'ê 're, te te 're wa'a'upsô, âma 're wanomro wê mono da oto. ⁶ Sôpru uptabi wa, ma tô wei wama te te 're anhomri Tipê'êzani hã, Zezu Cristu te te 're İwa'anho'reptui mono zéb zarina. Wê uptabi di, İpê'êzani hã. ⁷ Wawasété na 're wanomro mono nherê, ma tô te te 're wa'azawi pese, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô te te 're wa'awêsâmri, wawasédé hã te te oto wa'âma 're İ'ab'madâ'â mono ô zéb zarina, rowê İsi'utô'İ'ô âma İ'rata 're wasi'ubumroi u'âsi mono da. Taha wa, wa za wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, İ'rata 're İwasi'ubumroi u'âsi mono zéb zô hã. ⁸ Te aima İrowasu'uzé hã tô sena.

Taha wa, te za İsazei'wa norĩ ma 're İ'aroti mo, marĩ wê na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono da. Te aima 're İrowasu'u mono zé hã wê uptabi di, dama 're İrowê za'ra mono zéb da hã. ⁹ Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hi'rata norĩ nhisi wasu'u na, te âma 're sisada'âbâ za'ra. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti, zudezu norĩ ma 're ihâimana za'ra mono na zama, te duré 're sisada'âbâ za'ra. Âne wamhã, dama 're İrowê za'ra mono zé hã, mare di. Taha wa, marĩ na 're İdasisada'âbâ za'ra mono zé hã, 're wapari mono ô di za. ¹⁰ Âté ni'wa hã te za aimawi tinhimirowasu'u na te te 're ro'wa'rutu, İsazei'wa norĩ wi. Taha zarina, İsazei'wa norĩ hã sima âma 're siwanhizari za'ra mono wamhã, te za tâma 're İ'aroti mo, âne na te te dama 're rowasu'u tô mono da. Taha parimhã te te aiwapari ô wamhã, te za duré tâma âma İsahu. Taha na duré te te aiwapari ô wamhã, ma'âpé, tiwi 're asi'madâ'â pese mono. Tawamhã İsiré 're aihâimana mono ô di za oto. ¹¹ E marĩ wa. Tâma roti nherê, te te İ'aiwapari ô na, waihu'u wa. Roti sena hawi sipai wa, te za İwasété na dasiwi waihu'u ni.

Paru hã, Tituhu ma te te İrowaihu'u 'rãsutu zé

¹² Nimahã na, wa za aibã hã atême satô, âté Atemasi hã, âté Titicu hã. Taha wa, ma'âpé rosa'rata, we aimorĩ da, wasisôpêtê da, Nicopuri na 'ri nho'ômo nhisi âma. Taha na wa tô İsima rosa'rata, rowa'u'u wahã nomro ré, tame İnhamra da. ¹³ Duré aibã norĩ hã pawaptob zahuré na, Zena norĩ hã Aporuhu me. Danhimirob'manharizém na dawasu'u'wa, te 're hâimana, Zena hã. Marĩ hã aima ihâimana zarina, te za İpawaptob zahuré, marĩ hã tâma hâimana zahuré ô wa, İnebzeb da hã. ¹⁴ Wa tô İsima wê, wasiré İsazei'wa norĩ hã marĩ zô dawi 're ro'wanhi'riti za'ra mono wamhã, te te 're dapawaptob za'ra mono da, taré 're hâimana za'ra mono tô da, dapawaptob âna.

¹⁵ Uburé ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô timreme na ãma asawi za'ra. Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wa wamreme na ãma sawi za'ra ni, wazawi'wa norĩ hã.

'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, wa aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptērē u'âsi, aihĩni te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi ãma 're anomro aba mono da.

Piremo Piremohõ ma, Paru te te ïrob'ui'érézé Ïbaihâ wasu'uzé

Duréhã ma tô aibã norĩ hã da te 're uipra za'ra, pi'õ norĩ zama, te te dama 're romhuri za'ra mono da. Taré dasa si, duré da'uzazép si ma tô da te tãma 're sômri za'ra. Romhuri wa'ã hã da te tãma 're sômri za'ra mono õ di. Ma tô duré da te tiwi 're rosawi za'ra, nimomo si'uihã na 're wairébé mono tô da. Æne wa, ma tô robzei ãna 're hãimana za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã nimomo apito norĩ hã te te satõrĩ za'ra õ nheré, si'uihã na 're wairébé mono wa, te za sada 're sahi za'ra. Taha wa, te za dama 'ru za'ra, da te sôpētē za'ra wa, apã da te simroi mono da. Tawamhã apito hã te za nasi hã za'ra áté, romhuri'wa norĩ hã si'uihã na 're wairébé mono 'ru te.

Æne hã tãma waihu'u pese wa, ma tô Paru hã rob'ui'éré, Piremohõ ma. Ta hã ma tô aré uipra aibã hã, Onezimo na ïsisi hã, tãma ïromhuri'wa da hã. Tane nheré, ma tô tiwi watobro Onezimo hã, nimomo morĩ da. Morĩ wamhã, Paruhu u ma tô wi. Tawamhã Zezusihi wasu'uwé hã ma tô tãma wasu'u, Paru hã. Taha zarina, ma tô Onezimo hã saze. Taha wa, ma tô Paru hã Piremohõ ma rob'ui'éré, te te ãma waihu'u da, Onezimohõ hãimanazép tém na hã. Piremo hã duré ïsazei'wa. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi rowaptē, Piremohõ wi, te te ãri wé da, Onezimo hã apã ï'rata 're sãmra mono da, ïsiré ïsazei'wai wa oto.

¹⁻² Piremo, a hã wasiwadi wama asawi pe, duré wasiré Cristu Zezusihi ma romhuri'wa. Æhãna, wa hã Paru, wa za asawi, ïnhimi'ui'éré na. Wano hã Timotiuhu me, wa za asawi ni. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ, asõrõwa u siré 're ïsi'rã'õtõ mono norĩ zama, wa za ãma sawi za'ra ni. Duré wahidiba hã Apiza hã wa za ãma sawi ni. Duré aibã hã Atipu hã wa za ãma sawi ni. Ta hã te duré wasiré Wanhib'apito ma, te te 're romhuri pese. Wa hã Zezu Cristuhu ma romhuri'wai wa, ma tô dasiwi ï'ãri ni. Dazazéb 're ma tô duré dasiwi ïnheré ni. Tawamhã dazazéb 're, ïnhamra ré, wa za aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

³ Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'ãsi, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ïsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi mono da, rowé u'ãsi, ãma 're aimorĩ da.

⁴⁻⁵ Piremo, asawi di. Æhãna wa za aima waihu'u, Wamama ãma ïwatazém na, ai'ãma hã. Aiwasu'u wé hã ma tô we nasi ïtème waptãrã. Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa te, u, 're aimo. Te duré, u, 're ï'azawi pese mo, uburé ïsazei'wa norĩ hã. Taha wa, aiwasu'u wé hã we ïtème 're waptã'ã mono wa, ïto ti, wa hã. Duré 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, ai'ãma 're ïmreme mono wamhã, wa duré ãma 're ïwata u'ãsi, ïnhib'apito ãma. ⁶ 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ma tô uburé Cristuhu zazei'wa norĩ ma 're sôpru, uburé marĩ ïwé na. A hã, Cristuhu zazei'wai wa, wa oto wasiré 're wahãimana za'ra. Tawamhã, wa ai'ãma 're ïmreme, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ma, te te aima 're awaihu'u pese mono da, aipé'ë 're, uburé marĩ ïwé hã Cristuhu zazei'wa norĩ ma, te te 're ï'anhomri mono hã. ⁷ A hã ïno. ïma asawi di. 'Re asimizawi pese mono wa, ïto ti. ïtoi uptabi di, ïpé'ë 'remhã. Taha wa, ïma rowé uptabi di. Duré uburé ïsazei'wa norĩ hã robze na oto 're si'ubumroi mono wa, marĩ na a hã 're apawapto mono wa, ïtoi uptabi di, aima.

⁸ Tawamhã, marĩ na wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptē. Wa hã asiré Cristuhu zazei'wai wa, adub'rada, wa oto 're mo. E taha wa,

wa za ãma aima ti'ru, marĩ hã 'manharĩ da. Mare di. Te ãma aima 'rui ò di za. ⁹Ĩma asawi pese wa, wa hã Paru, dazazéb 're ĩnhamra nherē, Cristu Zesusihĩ zadawa wasu'u'wai wa, wa za taré aiwi rowaptē, asi'uihã na si marĩ hã 'manharĩ da. ¹⁰Ãne ãhãna Onezimohõ ãma, wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptē, Onezimohõ ma. Cristuhu zazei'wa te oto 're mo, ta hã. Wanhĩb'apito wasu'uwē hã wa tō tãma waihu'u, dazazéb 're ĩnhamra ré. Ma tō saze. Taha wa, ĩ'ra ne, wa ĩsina te 're waihu'u oto, Onezimo hã. ¹¹Te te aima 're romhuri zei mono ãna, te aré 're mo, Onezimo hã. Taha wa, aima wē ò di aré. Tazahã, aimawi ĩhãimanazé hã oto. Ma tō aipi'ra. Taha wa, aima wē di za oto. ĩma zama duré wē di.

¹²Ĩma sawi di duré. ĩma sawi uptabi nherē, ãhãna wa za oto Onezimo hã atēme satõ, ai'rata 're sãmra mono da, apã. ¹³Ĩ'rata 're sãmra mono 'wa'ãhã, te aré te 're ĩpawapto, ai'upana. Te te 're ĩpawapto mono da, wa tō ĩsima wē, dazazéb 're ĩnhamra ré, wa hã ĩwasu'u wē 'wai wa. ¹⁴Tane nherē, te za asi'uihã na si tãma ĩpisu, apã we ĩtēme satõrĩ da, aima wē wamhã. Aima wē ò wamhã, mare di za. Ãne wapsi, ĩma wē di za. Wa hã te ãma pisutu ò di. Mare di.

¹⁵Ta hã Onezimo hã ma tō aré airē. Até syry na asiti 're sãmra mono nherē, wē di. E marĩ wa, wē di. Atēme wisi wapsi, áté te za oto ai'rata 're sãmra u'ãsi. Taha wa, aima wē di za oto, áté. ¹⁶Cristuhu zazei'wa te za oto 're mo, Onezimo hã. Pawa'ãbã ãna aima romhuri'wa si 're morĩ ò di za oto. Cristuhu zazei uptabi 'wa oto 're morĩ wa, wano te za oto 're hãimana, Onezimo hã. Tō sena sawi di, ĩma. Tawamhã aima sawi uptabi di za oto, ta hã. Asiré ĩsazei'wai wa, ano te za oto 're mo, asiré.

¹⁷Ãhãna, wa za aiwi rowaptē, Onezimohõ ma. Ma'ãpé, atēme wisi wi, sawi na za, ai'rata apã 're hãimana u'ãsi mono da oto. Wa hã asiré ĩsazei'wai wa, atēme ĩwisi 'wa'ãhã, te aré ĩzawi. Tane te za ĩsawi, Onezimo hã, apã aima 're hãimana mono da. ¹⁸Até ai'rata sãmra ré hã, ma tō marĩ hã aiwi waseté. Até marĩ, ma tō aiwi ti'ã, asiti morĩ ò ré. Sena wamhã, ma'ãpé we ĩma waihu'u za, apã ĩwa'ãbãzéb zarina te aima sõmri da, ĩsõwa're're, Onezimohõ upana. ¹⁹Tō sena, ĩmreme hã. Wa hã Paru hã wa za aima wa'ã. Ãne wa oto aima rob'ui'ére, waihu'u da. A hã, Zesusihĩ zazei'wa. Ãhãna Zesusihĩ wasu'uwē zarina, robze na te oto 're aimo, ĩwasu'uwē hã te aima waihu'u wa, wa hã. ²⁰Taha wa, wa ãne aima roti. Duré wa aiwi rowaptē, Onezimohõ ma, sawi da, duré ai'rata 're sãmra mono da, a hã ĩno, Cristuhu zazei'wai wa. Ãne wamhã, wē di za ĩma.

²¹Ãne, wa aima rob'ui'ére, ĩnhimiroti hã waihu'u da. Zahadu wapsi, uburē 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zé hã, Onezimohõ ãma hã, ĩnhimiroti zarina hã wa za waihu'u. Até ĩnhimiroti zarina si ò di za. Até asi'uihã na asimirosa'rata zarina zama, te za tãma ĩ'manharĩ wē. ²²Duré misi wa za aiwi waptē. Ma'ãpé, daza'warizé hã ĩma pisutu, ai'rata za'ra wa'aba a'ã ĩnhamra da. A norĩ wa'wa hã ma tō duré ĩma 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, hãiwa u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, te te ĩzatõrĩ da, dazazém hawi atēme za'ra wa'aba, ĩmorĩ da apã. Taha wa, wa sô mapa, ĩmorizéb zô, atēme za'ra wa'aba, ĩma 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãma ĩmorĩ da apã. Ãne si.

²³Ãhãna Epaprasĩ hã te ãma asawi. Ta hã duré Cristu Zesusihĩ wasu'u'wai wa, dazazéb 're te nhamra, ĩme. ²⁴Marcusi hã te duré ãma asawi, duré Aritacu hã, duré Demasi, duré Rucasi. Ta norĩ hã, ĩsiré Wanhĩb'apito ma romhuri'wa norĩ. Ãne si, wa ĩnhimirob'ui'ére hã 'rãsutu.

²⁵ Wa hã wa duré 're ãmreme u'âsi, Wamama ma, ai'ãma za'ra wa'aba, Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Ebreusi Ebreusi norĩ ma, rob'ui'éré Ībaihã wasu'uzé

Ā Ībaihã na rob'ui'éré hã zudezu norĩ ma hã, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. Ebreusi hã zudezu norĩ waptērēzé hãiba amo. Ā Ībaihã na rob'ui'éré'wa hã ni'wa hã te te waihu'u ō di.

Zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ ma tō te te 're robzépata za'ētē za'ra, ĩsiré zudezu norĩ hã te te siwi 're wē'ō za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te te oto 're 'madâ'â za'ra mono ō newa. Taha wa, ma tō Ebreusi na rob'ui'éré'wa hã ĩsazei'wa norĩ âma tihâtâ'â za'ra, zudezu norĩ nhimizaze 'rata zéb u apâ sipizari za'ra ō'umnhasite. Ma tō duré dama waihu'u za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Ta hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi di, ti'ai âma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ma zama, Mozésihĩ ma, duré Zuzuwéhé ma.

Ma tō duré dama waihu'u za'ra, âne: Zezusi hã dazada ĩsisōmrizé hã danhipai u wē uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're ĩsōmri za'ra mono na hã.

Capituru 11 âma hã ma tō duré wama sisi nhoré za'ra, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na hã, te te 're robzépata za'ra mono nheré.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u

¹ Duréhĩ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma te te 're rowasu'u, ta norĩ hã te te oto wahi'rata norĩ ma âma 're rowasu'u za'ra mono da, ĩsadawa nhipai u hã. Ta norĩ ma, ma tō marĩ na misi si te te tãma 're rowasu'u za'ra, âma ĩpu'u na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zép sidâpâsi. ² Tane nheré, ti'ra si ma tō oto pisutu, ĩsadawa nhipai u te te oto wama âma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, rob'râsutuzéb u romhutu na za 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ ma. Taha si ma tō Timama zadawa para uburé te te ro'apoto. Taha si ma tō duré pisutu ĩmama hã, niwapsi uburé roptede'wa na 're hâimana mono da oto. ³ Ōhō si te oto Timama hã ĩwē uptabi na te te dama 're wasu'u, rowa'a ĩsa'ētē na hã. Taha si te Timama ne 're hâimana, aiwa wa. Tinhimiroti nhiptete na te uburé marĩ hã te te 're a'upari wē, 're si'utōrĩ tō za'ra mono da. Ōhō si dawasédé hã te te dama 're aparĩ mono da, dazada dá'â wa, taha pari hãiwa'utu wa, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're sãmra, hãiwa âma. Danhipai u ĩwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ te oto 're sãmra, ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, pire uptabi na.

Zezusi hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire na 're ĩhâimana mono zé wasu'u

⁴ ĩmama hã ma tō ĩsisi hã tãma tisō, sisi pire da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na ĩsisi da hã, uburé hãiwa âma tãma ĩromhuri'wa norĩ nhisi ma, pire uptabi da. Tane ma duré ĩmama hã pisutu, hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi na 're hâimana mono da oto, ĩ'ra hã. ⁵ Duréhĩ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō âne na âma rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: "A hã ĩ'ra te ĩme 're aihâimana mo. Taha wa, wa za oto ĩ'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihâimana mono da oto."

Āne duré ĩhãiba amo na rob'ui'éré hã:

“Wa hã Īmama wa za tãma 're ĩhãimana. Taha wa, ĩra te za 're hãimana.”

Ãne duréhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me na rob'ui'ééré hã. Tawamhã e hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ãma zama, ma tã ãne na hã rowasu'u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Zezusihi ãma si, ma tã ãne na hã rowasu'u.

⁶ Ãne ma tã duré ni'wa hã ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me na, ti'ra hã ti'ai u za te te we ĩsatõrĩzém na, da'ra hã dama 're ĩpoto 'rata za'ra mono ne ĩpire uptabi na hã:

“Uburé hãiwa ãma ĩma romhuri'wa norĩ hã te za ãma tiwata za'ra.”

Ãne ma tã Zezusihi ãma rowasu'u siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

⁷ Ãne na si ma tã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ãma hã rob'ui'ééré za'ra, ni'wa hã:

“Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tã hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra, rowa'u'u ne 're hãimana za'ra mono da, duré unhamã ro'o ne 're hãimana za'ra mono da.”

Ãne na si ma tã ĩwasu'u za'ra na ni'wa hã rob'ui'ééré.

⁸ Tazahã, ĩra si dama pire uptabi na 're ĩhãimana mono zém na ma tã rowasu'u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ãne:

“A hã Ropoto'wa. Da'ãma 're asib'a'uwẽ mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ mono õ di za. Te za tã aima 're hãimana u'ãsi.

Duré marĩ na 're upai mono ãna, te za 're ĩda'ab'madã'ã u'ãsi mo.

⁹ Uburé marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono si, aima wẽ uptabi di. Duré uburé marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono si, ma tã da'ãma 're ĩ'a'ruiwapari mo.

Taha wa, wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Asib'apito hã wa tã aipisutu, uburé asiré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ nhipai u, aipire na tãma 're aihãimana za'ra mono da, duré ãne zarina ãma 're atoi u'ãsi mono da.”

Ãne ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ti'ra ma roti.

¹⁰ Ãne ma tã duré ti'ra ma tinha, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã:

“A hã uburé Danhib'apito. Duréhã ropoto na'rata hawimhã ma tã ti'a hã ĩ'manha. Asi'uihá na ma tã duré hãiwa hã ĩ'manha.

¹¹⁻¹² Tane nherẽ, te za niwamhã ai'utõrĩ zahuré, sahuré ta norĩ hã, da'uza hã dawi 're ĩhãsiwamnarĩ su'u za'ra mono ne. Duré da'uza pano pa hã dawi 're hãsiwamnarĩ za'ra mono wa, rob u da te oto 're sãmra mono da, da te 're ĩhãnhinha za'ra mono ne, te za ta norĩ hã ĩ'uprosi zahuré, ĩtép si 'manharĩ zahuré da, ĩsõwa're're. Da'uza 'rada hã da te oto dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, ĩhãtép si da te ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono ne, te za tã ĩtép si ĩ'manharĩ zahuré, ti'a hã, hãiwa me.

Tane nherẽ, niwamhã ai'utõrĩ õ di za, a hã. Aiwétési te za 're aihãimana u'ãsi mo. Nimahã na hã ãma sãprĩ waihu'u õ di za, aihãimanazém na hã. Tã õhõ si, 're aihãimana mono zé hã za.”

Ãne ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ti'ra ma, waihu'u siro.

¹³ Ãne ma tã duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tãma waihu'u siro:

“Īrata te za 're asãmra u'ãsi mo ĩnhimire niwĩ, dama aipire na ĩsiré 're aihãimana u'ãsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezẽ hã wa za tiwi uprosi za'ra, wapu na aima 're hãimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uware na 're hãimana za'ra mono da oto.”

Tawamhã, e hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, ma tã ãne hã waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Ti'ra ma si, ma tã ãne hã waihu'u siro, ta norĩ ma, pire u'ãsi 're hãimana mono wa za, Zezusi hã.

¹⁴ E niha tawamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã ĩhãiba'õ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ. Ta norĩ

si ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're satōrĩ za'ra ti'ai u, za te te ĩsō'reptu za'ra norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ti'ab ré. Taha na si, ta norĩ nhimromhurizé hã.

2

Danho'reptuzé ĩwē uptabi wasu'u

1 Taha wa, Cristuhu wasu'uwē hã wa te 're ĩwapari za'ra mono zép si, wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra, wasina 're wapahã za'ra mono tō da, tiwi. 2 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, hãiwa âma tâma ĩromhuri'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ĩwaih'u'u za'ra zé hã tō sena na 're ĩhâimana mono na ma tō da te 're waih'u'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã ôhō si te te 're 'madâ'â za'ra mono ô wa, duré ĩsarina si 're nomro wē mono ô wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsarina te te 're hã za'ra. 3 Âne wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zô, ĩwē uptabi zô, wa te sô 're rob'ruiwapari za'ra mono ô nherē, e ĩsimihâzé wi, wa za wasi'uihã na 're wawairébé. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wasu'u na ma tō Wanhib'apito hã dama rowasu'u 'rata, si'uihã na. ĩmreme wapari'wa norĩ hã ma tō duré âne na wama âma rowasu'u za'ra, tō sena danho'reptuzém na wa te âma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. 4 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama, ma tō te te 're wa'apawapto, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã, tō sena na 're ĩhâimana mono na wa te wasina âma 're waih'u'u pese za'ra mono da oto. Tiwaih'u'u pese na marĩ ĩwē hã dama ĩ'manharĩ waih'u'u'ô hã ma tō te te dama 're ab'manharĩ wē, âma 're ĩdatob'uzu za'ra mono zé hã, taha zarina tō sena, wa te âma 're ĩwaih'u'u pese za'ra mono zéb da hã, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã. Ma tō duré Tipē'ēzani ma pisutu, romhuri hã ĩsazei'wai mono bâ te te sima 're ĩ'awē mono zéb zarina, te te tâma 're apisutu mono da, âma 're ĩsipawaptob za'ra mono zéb da hã. Taha zarina, wasi'uihã na tō sena, wa te âma 're waih'u'u pese za'ra mono da, ma tō duré te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zezu Cristu hã Danho'reptui'wai wasu'u

5 Za 're ĩdahâimana téb za'ra mono na, wa tō aima âma rowasu'u pari za'ra wa'wa. E taha wa, te za hãiwa âma tâma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ta norĩ hã pire na te te 're da'madâ'â za'ra mono da, za 're ĩdahâimana téb za'ra mono âma hã. Mare di. Ta norĩ hã danhib'apito da, te te pisutu za'ra ô di. 6 Tazahã duréihã ni'wa hã ma tō âne na ĩbaihã na âma rob'ui'ére, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩrowasu'uzém na hã: “'Re ĩhâimana u'âsi mono, e dahâimana pire na aima 're dahâimana za'ra mono bâ, te da'âma 're aipo're pu'u u'âsi mo. E niha da, te bété da'âma 're aiwamri u'âsi mo, a'uwē na si 're dahâimana za'ra mono nherē. 7 Ma tō aré dama ĩpisu, hãiwa âma aima romhuri'wa norĩ zapari, dawapu na 're dahâimana za'ra mono da a'â. Tazahã, ma tō oto dama ĩpisu, dapire na oto 're dahâimana za'ra mono da, ĩwē na si. 8 Ma tō duré dama ĩpisu oto, uburé marĩ hã niwapsi da te 're 'madâ'â za'ra mono da, dapire na.”

Âne na ma tō duréihã dawasu'u na rob'ui'ére, ni'wa hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō oto dama pisutu, niwapsi uburé marĩ hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb da hã, dapire na. Marĩ hã taré 're ĩ'maihâimana mono ô di za, da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono ô na hã. Tane nherē, zahadu uburé marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono ô di, ti'a 're dahâimana za'ra mono ré hã. 9 Zezusi 're ĩmorizép si wa tō wa te 're waih'u'u pese za'ra. Ta

hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã pisutu, ti'ai âma 're hâimana mono ré hã, hâiwa âma tâma ìromhuri'wa norî ma, wapu na a'â 're hâimana mono da, dasine. Zezusi hã dazada dâ'â da si, ma tô pisutu 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, da'âma 're pë'êzé mono wa, da'âma 're ìsiwârî mono zéb da hã. Ma tô duré pisutu ti'ra hã, pire na dama 're hâimana u'âsi mono da oto, dazada ìdâ'â zarina, te te ìrobzépata na te te sina tâma uwaimrami wa, Timama ma hã. ¹⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô uburé te te ro'apoto. Taha ma si te uburé marî hã tâma 're hâimana. Ta hã tô ìbâ, ma ti'ra hã pisutu Zezusi hã, dazada dâ'â wa, te te robzépata da a'â, taha zarina te te 're da'anho'reptui mono da, te te sina uwaimrami da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìpisutuzéb zarina. Da'ahã na hâiwa âma rowé uptabi na ì'rata 're danomro u'âsi mono da, ma tô âne da hã tâma pisutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

¹¹ Zezusi hã Timama nhîb'a'uwê norî pisutu'wa, duré ìsib'a'uwê da, Zezusi te te 're ìpisutu za'ra mono norî hã misire Ìmama za'ra hã tô ôhõ si. Taha wa, Zezusi hã âma 're sisé mono õ di, ta norî hã tisisânawã na za te te 're ì'anhisi mono da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã misire Ìmama za'ra wa, simisutu. Te za tô tisisânawã na te te 're anhisi, Zezusi hã. ¹² Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ééré, Zezusi hã Timama ma, za te te tâma ìrowasu'uzém na hã:

“Ìsisânawã norî ma, wa za te tâma 're aiwasu'u wê za'ra.

Siré 're si'rã'õtõ mono ré, wa za ai'âma 're ìwata u'âsi, ìsõ'a za'ra.”

¹³ Ma tô duré ni'wa hã âne na âma rob'ui'ééré, Zezusihi mreme wasu'u na hã:

“Ìzama wa za te ìsina 're umnhasi pese u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.”

Duréihã âne, Zezusihi mreme wasu'u amo na da te âma ìrob'ui'éérézé hã, ìsazei'wa norî âma hã:

“Àhãta wa hã wa oto 're ìhâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra na oto tâma 're ìhâimana za'ra mono norî siré, õ hã te te ìma 're ì'apisutu mono norî siré.”

Àne duréihã Zezusihi mreme wasu'u na rob'ui'ééré hã.

¹⁴ 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra ne, tâma 're ìhâimana za'ra mono norî hã te a'uwê hâiba na 're hâimana za'ra, nhi ré, duré wapruî ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dasiré si'a'uwê, a'uwê hâiba na a'â 're morî da. Tidâ'ázém na Wa'uburé nhipte de hã te te tiwi prub da, ma tô a'uwê hâiba na podo, Wa'uburé nhimiromhuri ma, dadâ'ázé ma, marî zô dasipibuma 're danhopré tô mono da oto. ¹⁵ Ni'wam norî hã te tô Wa'uburé nhimiromhuri zarina, pahi u'âsi 're hâimana za'ra, tidâ'ázé ma hã, ìwada'uri zarina si pawâ'âbã âna te te dama 're ìromhuri za'ra mono hã tinhîb'apito nhimiwada'uri na si sina hâtâ'â u'âsi 're ìhâimana za'ra mono ne. Ta norî hã tidâ'ázé ma, pahi âna oto 're hâimana za'ra mono da, ma tô sada tidâ'â za'ra, Zezusi hã. ¹⁶ E hâiwa âma romhuri'wa norî hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ma tô we ti'ai u mo Zezusi hã, dawazari si'a'uwê da. Mare di. Abra'âhã nhihudu mono bâ te te 're ìpawaptob za'ra mono da si, ma tô wei mo. Àne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norî hã. ¹⁷ Taha wa, tisisânawã norî me, aiwa uptabi a'â 're hâimana mono da, ma tô si'a'uwê Zezusi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ìpire uptabi ne 're hâimana mono da, sasedoti ìpire uptabi ne, tâma umnhasi na te te tâma 're romhuri mono da, da'âma pë'êzé uptabi sina. Taha da, ma tô si'a'uwê tô, taha zarina dawasédé hã te te oto dama 're aparî mono da. Ta hã dasiré si'a'uwê õ 'wa'âhã, âne hã te te aré sina uwaimrami waihu'u õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. ¹⁸ Zezusi hã ma tô robzépata za'êté tô, ti'ab ré. Duré Wa'uburé hã ma tô aré pibu, tiwasédé hã te

te 'manharī da. Tane nherē, te te īwapari ò zarina, tiwasédé hã te te 'manharī ò di. Taha wa, Wa'uburé hã te te oto 're wapibu za'ra mono wamhã, tó ò hã te za te te 're wa'apawapto, İsine wawasédé hã wa te 're 'manharī za'ra mono âna, wanhiptete sina ôhõ âma si 're wanomro mono da, Zezusihî âma si.

3

Mozésihî wasu'u, Cristuhu wasu'u me

¹ İsisânawã norī, a norī wa'aba zama ma tó 'Re İhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, İsib'a'uwē si oto 're anomro aba mono da, hãiwa âma İ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za Zezusihî âma si 're İrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re İhâimana u'âsi mono hã ti'ai u, we te İsatõri na, duré dama İsadawa wasu'u'wa na. Ta hã sasedoti İpire uptabi na te wa'âma te te 're romhuri u'âsi, İwasu'uwē na wa te 're İsaze za'ra mono zém na te te 're wa'apawapto mono da. ² Ta hã ma tó 'Re İhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wē u'âsi, te te tãma 're İ'apisutu mono zéb zarina si. Tane aiwa, duréihã Mozési hã ma tó 'Re İhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wē u'âsi za'ra. ³ Ni'wa hã simiromhuri wē na te te sima 'ri wamhã, te za âma tatob'uzu za'ra ni, İsimiromhuri wē na hã. E tawamhã 'ri na si te za âma tatob'uzu za'ra ni. Mare di. Taha nhipai u, te za 'ri 'manharī'wai âma zama tatob'uzu za'ra ni. Tane duré, Mozési hã dama pire na 're hâimana mono nherē, taha hâimanazém nhipai u hã, Zezusihî si dama pire uptabi di. ⁴ Ti'ai âma uburé 'ri hã danhib'rata na rob'manharī hã si'uihã na 're si'manharī za'ra mono ò di. Taha wa, te 'ri'wa norī hã 'ri nhipai u, pire na 're hâimana za'ra. Tane nherē, 'Re İhâimana u'âsi mono si ma tó uburé marī hã te te 're ab'manharī. Taha wa, te uburé marī nhipai u, pire uptabi na 're hâimana u'âsi ta hã siwaprosi. ⁵ Mozési hã ma tó 'Re İhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wē u'âsi, İsib'a'uwē te te tãma 're İpawaptob za'ra mono zém na hã. Marī na 'Re İhâimana u'âsi mono hã za ti'ab ré te te dama 're İ'arowaihu'u mono zém na, ma tó İsib'a'uwē ma te te 're rowaihu'u sirõmo za'ra, Mozési hã. 'Re İhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa na si, te ta hã 're hâimana. ⁶ Tane nherē, te Cristuhu si tãma umnhasi na uburé İsib'a'uwē norī hã te te tãma 're 'madã'â pese za'ra, pire uptabi na, 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra hã. Wa norī hã Cristuhu âma si 're wanomro mono wa, da te wama 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, wapahi âna wanhiptete sina âma 're wanomro mono wamhã, wa za tó İsib'a'uwē na tãma 're wahâimana u'âsi za'ra. 'Re İhâimana u'âsi mono hã İwē si, za te te wama İpisutu za'ra zéb zô, wama umnhasi sina sô 're İwanhimipari u'âsi za'ra mono zéb zarina, tiwī 're wasipizari za'ra mono ò wamhã, tawapsi wa za tó İsib'a'uwē na tãma 're wahâimana u'âsi za'ra.

'Re İhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī 're İwa'utu za'ra mono zé wasu'u

⁷⁻⁸ Duréihã ni'wa hã ma tó 'Re İhâimana u'âsi mono pē'ëzani zadawa para, âne na âma rob'ui'ére:

“Á bâtã na, 'Re İhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri 're aihâimana za'ra wa'aba mono ò di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aihî'rata norī wa'wa hã ma tó âne na hã po're âna sada tihâimana za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono da. Ta norī hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, nimahã bâtã na ma tó tiwasédé hã 'manharī za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te sina pibu za'ra da, niha te te tãma rob'manharī za'ra ò zô pé, âma İwa'a su'u za'ra ò na hã.”

Âne ma tó ni'wa hã âma rob'ui'ére.

⁹ Âne duré, 'Re İhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére hã:

“Aihirata norī hā ma tō siwi ĩpibu, āma ĩwa'a su'u za'ra ō zarina, niha te tāma rob'manharī za'ra ō zō pé, te te sina ĩpibu za'ra da. 40 na āma wahub za'ra ré, marī ĩwē na si te 're pawaptob u'āsi za'ra mono nherē, ma tō siwi ĩwē'ō, aihirata norī wa'wa hā.

¹⁰ Taha wa, wa tō ta norī hā oto ĩsiwi wē'ō pese za'ra. Taha wa, wa tō āne ĩsima tinha: 'Ta norī hā ĩzō si 're sōpré mono ō di oto. ĩnhimiroti zarina si 're ĩhāimana za'ra mono da hā, te te sima 're wē za'ra mono ō di duré.' Āne ta norī āma te ĩsima ĩrotizé hā.

¹¹ Taha wa, te oto ĩsiwi ĩwē'ō za'ra zéb zarina, wa tō ĩmreme pire na ta norī āma tinha, āne: 'Tō sena, ta norī hā nimahā na hā dame sisisi ō di za, ti'ai wē u hā, ĩwa 're ĩwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tāma ĩpisutu za'ra zéb u hā.' ”

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré siro hā.

¹² ĩsisānawā norī, 'rāwi te za 're asi'madā'ā pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā asimirosa'rata wasété aba zarina, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da, ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'āsi mono da, dapisutu'wai wi hā. ¹³ Awē sidāpāsi te za duré asimiroti na 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo, aipē'ē toi u'āsi Cristuhu āma si 're anomro wē wa'aba mono da, asiptete sina. Satanasihī nhimiroti wasédé hā wē newa, aiwasédé hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono tō da, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono wa, ai'rā tete na tiwi 're aihāimana za'ra wa'aba mono tō da, te za tō 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo, rowē na wasiré 're wahāimana za'ra mono ré, ti'ai āma. ¹⁴ Wa norī hā Zezusi, wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wa tō wa te 're umnhasi za'ētē za'ra. Ta hawim haré, 're ĩwadā'ā za'ra mono zéb u, wa te wasina 're umnhasi u'āsi za'ra mono wamhā, tawapsi wa za Zezusihī siré 're wahāimana u'āsi za'ra, ĩsine dama wapire na wa te 're da'madā'ā u'āsi za'ra mono da.

¹⁵ Duréihā ni'wa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani zadawa para, te te āma ĩrob'ui'éré na wa za āma aima sahu za'ra wa'wa, āma aipo're si'āri za'ra wa'aba tō da:

“Ā bātā na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme hā wapari za'ra wa'aba wamhā, aipo're si'āri 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za, ai'rā tete aba na.

Duréihā aihirata norī hā ma tō āne na hā po're āna sada tihāimana za'ra,

'Re ĩhāimana u'āsi mono da hā.”

Āne duréihā āma rob'ui'éré, ĩbaihā na hā.

¹⁶ E 'wam norī hā ma tō bété 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme hā te te wapari za'ra nheré, siwi wē'ō pese za'ra. E 'wam norī hā te bété wasu'u, āne na āma ĩrob'ui'éré hā. Mozési hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono waihu'u pese na, Ezitu hawi te te ĩsimroi mono norī, te wasu'u za'ra. Ma'āpé āma asipo're pu'u za'ra wa'aba a'ā, asi'uihā na. ¹⁷ Duré, e 'wam norī hā ma tō bété 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā siwi wē'ō pese za'ra, Mozési hā Ezitu hawi te te dazani za'ra pari, 40 na da'āma wahub ré, a'ubuni wi 're danomro mono ré hā. Tō ō norī hā tiwasédé te te ĩ'manharī za'ra norī hā ma tō siwi wē'ō pese za'ra. Tiwasédé hā te te ĩ'manharī za'ra zéb zarina, ma tō a'ubuni wi ai'utō, ta norī hā. Ma'āpé ta norī wasu'u na asipo're pu'u za'ra wa'aba duré, waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō ta norī āma timreme pire na rowaihu'u sirōmo za'ra, āne: “Ta norī hā nimahā na hā sisisi ō di za, ti'ai wē u hā, ĩwa 're ĩwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tāma ĩpisutu za'ra zéb u hā.” Āne ma tō ta norī āma waihu'u siro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, duréihā a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti te te siwi ĩwē'ō za'ra zéb zarina, po're'ō

u'âsi tiwi 're îhâimana za'ra mono norî âma hâ. ¹⁹Tawamhâ e marî, wa za wa norî hâ âma waihu'u za'ra ni, ta norî wasu'u na hâ. Ta norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono si te te 're saze za'ra mono ò wa, sisisi ò di, ti'ai wê u hâ, îwa 're wa'utu za'ra mono da, te te arê tâma îpisutu za'ra zéb u hâ. Taha wa, a norî wa'wa hâ ta norî ne aiwasédé hâ 're 'manharî za'ra wa'aba mono ò di za, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti si 're î'madâ'â za'ra wa'aba mono ò na hâ.

4

¹Durêihâ wahi'rata norî ma, te te ropisutu za'ra wamhâ, e ta norî ma si ma tô rowê hâ tâma pisutu za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ. Mare di. Wa norî ma zama ma tô wama pisutu za'ra oto, 're îdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da oto, rowê uptabi na. Taha wa, 'râwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono te te wama îropisutu za'ra zé hâ asiwi 're simini za'ra wa'aba mono tô da, durêihâ wahi'rata norî hâ te te îsimini za'ra ne. ²Ta norî hâ 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiropisutu wê hâ te te wapari za'ra nherê, te te sina uwaimrami za'ra ò di, te te âma saze za'ra ò wa. Tane duré, wa norî zama wa tô 'Re îhâimana u'âsi mono wasu'uwê hâ wa te 're wapari za'ra. Tane aiwa îsimiropisutu wê na wa te 're saze za'ra mono ò wamhâ, wa norî zama wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono ò di za, te te wama îropisutu za'ra zé hâ, 're îdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da hâ oto, rowê uptabi na hâ. ³'Re îhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're î'umnhasi za'ra mono norî si, wa za tô wasina wa te 're uwaimrami za'ra, 're îdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na oto âma 're îwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hâ, te te wama îropisutu za'ra zém na hâ. 'Re îhâimana u'âsi mono te te sina 're î'umnhasi za'ra mono ò norî si te te sina 're uwaimrami za'ra mono ò di za, rowê hâ. Durêihâ ni'wa hâ ma tô âne na âma rob'ui'éré, 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na, wahi'rata norî âma hâ:

“Te îsiwi îwê'ò za'ra zéb zarina, wa tô îmreme pire na ta norî âma tinha, âne: ‘Tô sena, niwamhâ dame sisisi ò di za, ti'ai wê u hâ, 're îdawa'utu za'ra mono ne, arê îwa 're hâimana za'ra mono da, te tâma îpisutu za'ra zéb u hâ.’”

Âne durêihâ 'Re îhâimana u'âsi mono mreme wasu'u na rob'ui'éré hâ.

E tawamhâ, 'Re îhâimana u'âsi mono hâ zahadu te te tâma pisutu za'ra ò wa, te te sina uwaimrami za'ra ò di, wahi'rata norî hâ. Mare di. Taha wab ò di. Ropoto na'rata hawimhâ ma tô uburé marî hâ te te sima apisutu sir'omo, marî hâ te te dama âma 're î'ab'manharî mono zéb da hâ. ⁴Durêihâ 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ma tô ni'wa hâ âne na âma rob'ui'éré, te te ro'apoto mono pari, âma î'awêzém na hâ, âne:

“Re îhâimana u'âsi mono hâ zahadu 6 na bâdâ hâ âma morî ré, ma tô te te ro'apoto. Taha pari, âma awê wamhâ, te oto wa'udu, romhuri âna.”

⁵Âne tô òhō wasu'u hâ, durêihâ wahi'rata norî âma ni'wa te te âma îrob'ui'érezé hâ, 'Re îhâimana u'âsi mono mreme na hâ:

“Tô sena niwamhâ dame sisisi ò di za, ti'ai wê u hâ, 're îdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, arê îwa 're hâimana za'ra mono da, te tâma îpisutu za'ra zéb u hâ.”

⁶Durêihâ ti'ai wê wa, 're îdanomro wê mono zé wasu'u wapari 'rata 'wa norî hâ, ta norî hâ 're îdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, îwa 're hâimana za'ra mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te tâma îpisutu za'ra zé hâ te te sina uwaimrami za'ra ò di, îsimiroti hâ te te 're 'madâ'â za'ra mono ò wa, ta norî hâ. E tawamhâ òhō haré ma tô dawi sizâ 'Re îhâimana u'âsi mono hâ, 're îdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na 're îdanomro u'âsi mono zé hâ. Mare di. Si'utōrî

waihu'u o di, ta hã. Ni'wam nori hã te za to rowe uptabi na 're idahimana za'ra mono zeb u 're sisisi, 'Re ihimana u'asi mono te te tama ipisutu za'ra zeb zarina. ⁷ E niha wa za tawamha ane na sena na wa te ama 're waihu'u za'ra. 'Re ihimana u'asi mono ha ma to badahã to sena na pisutu, 're idawa'utu u'asi za'ra mono ne, rowe uptabi na 're idanomro mono zeb u 're idanhisisi mono zeb da ha. Tawamha, ane te te pisutu wamha, "a batha na" ma to sisisi, 'Re ihimana u'asi mono ha. Ane na ma to apito Dawi ha dama sadawa wasu'u, dureiha wahi'rata nori hã a'ubuni wi 're inomro mono zem hawi, ama wahub ahã za'ra parip si. Ane apito Dawi te te ama irob'ui'erezem na te aima ama irob'ui'ere pari za'ra wa'aba ze ha, ane:

"A batha na, 'Re ihimana u'asi mono mreme ha wapari za'ra wa'aba wamha, aipo're si'ari 're aihimana za'ra wa'aba mono o di za, ai'ra tete aba na."

⁸ Dureiha Zuzuwe ha ti'ai we u te te idanhimori mono ze ha, e taha si, 'Re ihimana u'asi mono, 're idawa'utu za'ra mono zeb da, te te dama ipisutuzé ha, te wasu'u. Mare di. Taha si o di. Taha si 'wa'aha, 'Re ihimana u'asi mono ha niwamha te te are wasu'u zahu o di ane ha, 're idawa'utu u'asi za'ra mono ne, rowe uptabi na 're idanomro mono ze wasu'u ha. ⁹ 'Re idawa'utu u'asi za'ra mono ne, rowe uptabi na 're idanomro mono ze ha, te to 're ihimana u'asi mono nihb'a'uwe nori ma 're ihimana u'asi, one u'a, dureiha ropoto na'rata hawi badahã ha 6 na ama si'utori pari, badahã misi na romhuri ana iwa'utu ne, 'Re ihimana u'asi mono ha. ¹⁰ Ni'wam nori hã 're idawa'utu u'asi za'ra mono ne, rowe uptabi na 're idanomro mono zeb da ha, 'Re ihimana u'asi mono te te dama ipisutuzem na te te sina 're i'uwaimrami za'ra mono nori ha, 're siwasutu za'ra mono o di za oto, taha na 're ihimana u'asi mono te te 're i'awesamri mono zeb da ha. 'Re ihimana u'asi mono ha dureiha te te ro'apoto mono pari, romhuri te te isazari ne, 're siwasutu zahu za'ra mono o di za oto, ta nori ha apa. ¹¹ Taha wa, rowe uptabi na 're iwanomro mono zeb zo si, wa za wasima 're wanhopre u'asi, ama 're wahimana u'asi za'ra mono da. Dureiha Izarazehé nhihudu nori ha a'ubuni wi 're nomro mono re, 'Re ihimana u'asi mono nhimiroti te te siwi we'o pese za'ra wa, ta nori ha te te sina uwaimrami za'ra o di, 're idawa'utu u'asi za'ra mono ze ha. Ta nori ne, wa te wasiwi 're simini to za'ra mono da, wa za to taha zo si wasima 're wanhopre u'asi, iwe uptabi zo si. ¹² 'Re ihimana u'asi mono zadawa wasu'u ha ihiba re ne, te to wama 're haimana u'asi za'ra. Siptete uptabi di dure imreme ha, ubure mari ha isarina si te te dama ama 're i'ab'manhari mono zeb da ha, 'Re ihimana u'asi mono ha. Sib'ezé 'wa si'uiwa i'wa pese ne, te wama 're haimana za'ra, isadawa wasu'u ha. Sib'ezé i'wa pese na te za romnhi ha da te 're nhizari za'ra, ihi si da te 're uriri za'ra mono da. Tane dure, 'Re ihimana u'asi mono zadawa wasu'u ha wa te 're wapari za'ra mono wamha, rawi wap'e na wanhimirosa rada iwe ha dure iwasede ha wa za wa te ama 're waihu'u za'ra. ¹³ Uburé mari ha 'Re ihimana u'asi mono wi, da te 're upsibi waihu'u za'ra mono o di, te te 're ab'mada'a to mono da ha. Ai'ureiwi ne, te uburé mari ha tama 're haimana, so'awi. Taha ma si, wa za nimaha na ha wahimanazem na tama wasiwasu'u za'ra ni. Taha wa, wahi'rata nori ne, 're wahimana za'ra mono o di za, wa nori ha.

ZeZusi ha sasedoti ipire uptabi na te te da'ama 're iromhuri mono ze wasu'u

¹⁴ Sasedoti ipire uptabi na te to ni'wa ha te te wa'ama 're romhuri u'asi. Ta ha ZeZusi, 'Re ihimana u'asi mono 'ra. Timama u ma to mo hawi u, rawi te te tiwi 're rowaptere u'asi mono da, wama za'ra. Taha wa, ZeZusi, wa te 're isaze za'ra mono zem na to sena dama 're iwasiwasu'u za'ra mono zeb zarina, wa za to ta

hawim haré wanhiptete sina âma 're wahâimana u'âsi za'ra. ¹⁵ Tawamhâ tô õ hâ sasedoti ïpire uptabi na, te te wa'âma 're ïromhuri mono hâ, e wahâimana nhîb'uware na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa'âma 're siwamri mono õ di za, ta hâ. Te za tô wa'âma 're siwamri u'âsi. E marî wa. Ta hâ ma tô Wa'uburé hâ te te 're pibu aré, tiwasédé hâ te te 'manharî da, wawasédé hâ wa te 're 'manharî za'ra mono da, te te 're ïwa'apibui u'âsi mono ne. Tane nherê, tiwasédé hâ te te 'manharî õ uptabi di, Zezusi hâ. ¹⁶ Taha wa, wasina 're wahâtâ'â za'ra mono âna, wa za 'râwi wapê'ê 're 'Re ïhâimana u'âsi mono u 're wasihutu, da'âma 're siwârî mono da, te te 're ïda'ab'madâ'â u'âsi mono u hâ. Wa'uburé te te 're wa'wapé za'ra mono ré, wa'âma 're siwamri mono da, duré wa'âma 're siwârî mono da, wa za âhâ ré wapê'ê 're, ïtême 're wasihutu u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono u hâ.

5

¹ Duréihâ ma tô ni'wam norî hâ 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ te te 're apisutu, tisiré sasedoti norî nhîpai u, ïpire uptabi na te te 're romhuri za'ra mono da, tisiré zudezu norî âma, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Ta norî si ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hâ te te tâma 're sômri za'ra da'upana, âma 're ïwata za'ra mono zéb da hâ. Danhimizama ma tô duré da'upana te te tâma 're simro, dawasédé hâ te te dama âma 're ï'apari mono zéb da hâ. ² Ta norî hâ sasedoti ïpire uptabi norî hâ ma tô hâimana nhîb'uware na 're hâimana za'ra, ti'ai âma dasiré 're hâimana za'ra mono wa, aiwa. Taha wa, ni'wam norî hâ tiwasédé te te 're ï'manharî za'ra mono zém na 'râwi 're ïsiwaihu'u za'ra mono õ norî âma, ma tô sasedoti norî hâ 're siwamri za'ra, sada 're sahi su'u za'ra mono âna. E marî wa. Ta norî hâ aiwa tiwasété wi, 're hâimana nhîptete waihu'u za'ra mono õ wa, ma tô tisiré norî âma 're siwamri za'ra sasedoti norî hâ, aiwa 're hâimana za'ra mono wa. ³ Duré ta norî hâ da'udâna si, marî hâ 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te te 're sômri za'ra mono õ di, dawasédé hâ te te dama âma 're ï'apari mono zéb da hâ. Si'udâna zama ma tô marî hâ te te tâma 're sômri za'ra sasedoti norî hâ, dasine tiwasédé hâ te te 're 'manharî za'ra mono wa. ⁴ E tawamhâ ma tô 'râwi ni'wam norî hâ 're sipisutu za'ra, sasedoti ïpire uptabi na dama 're ïhâimana za'ra mono da hâ. Mare di. Dasi'uihâ na 're dasipisutu za'ra mono õ di, dapire da hâ. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhîmipisutu zarina si, ma tô sasedoti ïpire uptabi na hâ 're hâimana za'ra. Duréihâ Arâ hâ sasedoti ïpire uptabi na tisiré norî ma, 're hâimana mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu ne, ma tô ta norî hâ te te 're apisutu, tô õhõ si dapisutu'wai wa.

⁵ Tane duré, Cristu hâ si'uihâ na sipisutu õ di, sasedoti ïpire uptabi na dama 're ïhâimana mono da hâ. 'Re ïhâimana u'âsi mono si ma tô pisutu. Duréihâ ma tô ni'wa hâ âne na âma rob'ui'éré, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïrotizém na hâ, ti'ra ma:

“A hâ ï'ra te oto 're aihâimana mo. Taha wa, wa za ï'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihâimana mono da oto.”

⁶ Æne duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na âma ïrob'ui'éré amo hâ, Cristuhu âma hâ:

“A hâ sasedoti norî, dama 're ïhâimana za'ra mono ne, te za dama 're aihâimana u'âsi mo, duréihâ Metizédéti hâ sasedoti na ïpire na dama 're ïhâimana mono ne hâ.”

Æne duréihâ 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hâ, Cristuhu âma hâ.

⁷ Zezusi hã ti'ai âma 're morĩ ré, ma tô wawa sina Timama ma mre, mreme 'rãihã na, za te te 'robzépatazém na te te pawaptob da. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tô sima wê tô, te te pawaptob da. Zezusi hã uburé marĩ hã Ìmama te te tâma Ìpisutuzéb uwaibabasi, te te 're ab'manharĩ mono da, te te sima 're wê u'âsi mono wa, ma tô Ìmama hã sima wê, te te pawaptob da. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima wê 'wa'âhã, te aré tô tiwaihu'u pese na sô'reptu, dâ'â tô da. ⁸ Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana mono nherê, ma tô te te 're robzépata, ti'ai âma 're morĩ ré hã. Taha zarina ma tô âne hã si'âma waihu'u: Ni'wam norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono wamhã, taha zarina te za tô te te 're robzépata za'ra, ti'ab ré. Âne ma tô Zezusi hã si'âma waihu'u. ⁹ Tawamhã Zezusi hã ti'ab ré, te te 're robzépata mono nherê, Ìmama te te tâma Ìwézéb zarina si te te 're ab'manharĩ mono wa, ma tô sina uwaimra, uburé Ìsimiroti te te 're Ì'madâ'â pese za'ra mono norĩ hã te te 're sô'reptu za'ra mono da, hãiwa âma dâ'â âna 're hâimana u'âsi za'ra mono da. ¹⁰ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô Zezusi hã pisutu, sasedoti Ìpire uptabi na dama 're hâimana mono da, tâma da'âma romhuri'wa da, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ìhâimana mono ne, uburé ma, 're hâimana mono da.

'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bã Ìpire wasu'u

¹¹ Âne na te duré aima âma rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô aré Ìsima wê. Tane nherê, pire di, te aima âma Ìwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. E marĩ wa. Aima rowasu'u hãtob za'ra wa'aba wa. ¹² A norĩ wa'wa hã Cristu, 're Ìsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém na ma tô ai'âma tironomro pese za'ra wa'wa. Âhã wamhã, te aré oto Ìsazei'wa norĩ ma, romnhoré'wa da, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowasu'u'wa da hã, ta norĩ ma. Tane nherê, te zahadu a norĩ wa'wa hã Ìsazeté'wa ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're Ìwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã e aima waihu'u za'ra wa'aba ã bã, te za apã Ìwasu'u na âma aima sahu za'ra wa'aba ni. Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono ò wa, te za tinho'u na si 're saihuri. Ìna norĩ hã Ìsai uptabi hã te te tâma 're ai waihu'u za'ra mono ò di. Tane, a norĩ wa'aba ma, te za tô 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're Ìwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zép si, da te aima 're wasu'u za'ra wa'wa apã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti Ìpire hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're Ìwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã, asi'uihã na hã. ¹³ Ai'uté norĩ ma, tâma waihu'u ò di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma Ìwê hã da te 're Ì'manharĩ za'ra mono zéb da hã, duré tâma Ìwê'ò hã da te 're Ì'manharĩ za'ra mono tô da hã. Tane te duré a norĩ wa'wa hã zahadu âne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'uté ne, te zahadu asimiza'rese'ò u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aima waihu'u za'ra wa'aba ò wa. ¹⁴ Ìprédum norĩ si te tisai uptabi na hã 're saihuri. Tane duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti Ìpire hã tâma Ìwaihu'u pese za'ra norĩ si te za waihu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, Ìwê si da te 're Ì'manharĩ za'ra mono zé hã, duré tâma Ìwê'ò hã da te 're Ì'manharĩ za'ra mono ò zé hã. Uburé marĩ hã Ìwê zô, duré Ìwasété zô, te te 're Ìpibu za'ra mono zéb zarina si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ta norĩ ma si waihu'u pese wa.

6

¹ Taha wa, Cristuhu wasu'uwê na 're saze za'ra wa'aba mono da, duréihã

da te aima âma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na si asima âma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono ô di za oto. Taha nhipai u, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ ĩpire uptabi hã 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo Cristuhu wasu'uwê hã, aihâimana prédub sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, durêihã da te aima âma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na apã asima âma 're roti zahu za'ra wa'aba mono ô di za oto. Taha na rowasu'u mono hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi ne dawasédé, da te 're 'manharĩ za'ra mono pari, ta hawi 're ĩdasipizari za'ra mono zém na rowasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na rowasu'u hã. ² Duré â dawabzuri wasu'u na hã apã asima âma 're roti zahu za'ra wa'aba mono ô di za oto. Ta hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. Rowahutu'wa norĩ hã, tinhib'rada hã da'rã nhisiwi te te 're isa'ra mono zarina, romhuri da, te te 're ĩdapisutu za'ra mono wasu'u zama ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwê na 're saze za'ra wa'aba mono da, da te aima âma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã. Tãibã duré, dahãiwa'utuzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, ĩsimirob'manharĩ pipa âma za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u hã. Ā norĩ wasu'u mono hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. ³ Taha wa, ā norĩ wasu'u nhipai u, wa za oto roti ĩpire uptabi hã wa te 're waihu'u za'ra, wahâimana prédum na oto âma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si.

⁴⁻⁶ Āté ni'wam norĩ hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na te te 're waihu'u za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na si 're hâimana za'ra mono da oto. Āté dasa ĩse hã da te 're ĩtê'ê za'ra mono ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã tê'ê za'ra, ta norĩ hã. Āté 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré, te za duré ta norĩ hã dame 're hâimana za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me hã te za duré até waihu'u za'ra, ĩsei uptabi hã, si'uihã na. Āté te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimipawaptobzé hã ĩsiré 're hâimana u'âsi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono wa, âma 're ĩhâimana wê za'ra mono da hã. Āté ta norĩ hã Cristuhu nhimipawaptobzé hã te te waihu'u pari za'ra nherê, te za oto tiwi 're sipizari za'ra, apã. E tawamhã apã da te 're pizari waihu'u pese za'ra mono di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dá'ã da, da te dasiwi sasõmri wa, da te dasiwi ĩwê'õ pese za'ra ne, te za duré ta norĩ hã siwi wê'õ pese za'ra oto, Cristu hã. Taha zarina, te za duré Cristuhu âma da te 're wasété za'ra, Cristuhu wi apã 're sipizari za'ra mono wa, ta norĩ hã.

⁷ Āne wa za oto ti'ai wasu'u na aima âma romnhimír'é za'ra wa'wa. Ti'a hã wê wamhã, tã hã 're ta'a mono sidãpãsi, te za âma 're ro'wanhipré wê za'ra, ĩtede'wa norĩ ma. 'Re ti'ai 're su'u mono ô wa, te za âma 're ro'wanhipré wê za'ra, ti'ai wê na hã. Āne wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwê hã tãma pisutu, ti'ai wê ma hã. ⁸ Tazahã, ro'wa si duré wab'ru zama, âma 're poto za'ra mono wamhã, marĩ dai ô di, ti'a hã. Taha wa, até te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã siwi wê'õ pese. Āne wamhã, unhama ro'o na te za uprosi, ti'a hã. Āne 're ĩdahâimana za'ra mono zém na romnhimír'é hã.

⁹ ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, āne na te aima âma romnhimír'é za'ra wa'aba nherê, ai'âma 're ĩhât'ã za'ra wa'aba mono ô di. Sena na wa tô oto âma aiwaihu'u za'ra wa'wa, marĩ ĩwê si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'asõ'reptu za'ra wa'aba mono zéb zarina. ¹⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩ'uwaibaba si te uburé

marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ, te te dawĩ ãma 're a'upai mono ãna. Taha wa, tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na nimahã na hã ãma po're si'ãri õ di za. ĩsib'a'uwẽ norĩ hã tãma 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, duré tãma 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zém na hã, ãma po're si'ãri waihu'u õ di za. Te za tã ãma 're sipo're pu'u u'ãsi, ta norĩ ãma hã. ¹¹ Wa tã ĩsima aiwẽ za'ra wa'wa, tã õhõ na si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rob'rãsutu u, ĩwẽ uptabi zõ 're asimipari za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. ¹² Aiwa'a ãna õhõ ãma si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, wa tã te ĩsima 're aiwẽ za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã siptete sina, Cristu te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwẽ uptabi hã tãma sãmri za'ra, te te tãma ĩropisutu za'ra zéb uwaibaba. Ta norĩ, 're ĩhãimana za'ra mono ne, Cristu hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, wa tã te ĩsima 're aiwẽ za'ra wa'wa.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã sena na te te dama ĩropisutuzé wasu'u

¹³ Duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ropisutu wamhã, tinhisi na ma tã tãma ropisutu, ni'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma ĩsisi pire hã tãma 're hãimana mono õ wa, ĩsisi na te te tãma ĩropisutu da hã. ¹⁴ ãne ma tã Abra'ãhã ma ropisutu: "ĩwẽ uptabi hã wa za te aima 're anhomri u'ãsi. Asihudu sidãpãsi, ahã uptabi na te za 're hãimana za'ra." ãne ma tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã si'uihã na tãma ropisutu, Abra'ãhã ma hã. ¹⁵ Tawamhã Abra'ã hã wahub ahã na te sã 're simipari, simi'ẽ na. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tã ãma tãma uwaimra oto, te te tãma ĩropisutuzém na hã. ¹⁶ Tane nheré, wa norĩ hã marĩ pire na wa te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, dama ĩpire norĩ nhisi na, wa za wa te dama 're ropisutu za'ra, sena na da te ãma 're wazaze za'ra mono da, duré da te ãma 're wawawã za'ra mono tã da. ¹⁷ Tane hã ma tã duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhisi pire na tãma ãma ropisutu za'ra, tinhib'a'uwẽ norĩ ma hã, tinhimirosa'rata na tã sena te te ãma 're ĩsaprĩ mono õ na, ta norĩ hã te te ãma 're sazei pese za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina, ĩwẽ hã za te te sima 're ĩwaibui mono norĩ hã. ¹⁸ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã sadawa nhipese õ uptabi di. Taha wa, te te dama ĩropisutuzé hã te te ãma saprĩ waihu'u õ di. Tinhisi pire na te te dama ĩropisutuzé hã te te ãma saprĩ waihu'u õ di duré. Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, wa'ãma 're sisaprĩ za'ra mono da, ãtẽme 're ĩwasisa'rei mono norĩ hã wa za oto wato sina 're wahãimana za'ra, ĩwẽ uptabi zõ wasina 're ĩwanhimipari u'ãsi za'ra mono zé hã, wanhiptete sina wa te wasima 're tété u'ãsi za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wama ĩpisutu za'ra zé hã. ¹⁹ Uba're tétézẽ hã ãi ba da te mei wamhã, te za tété uba're hã, wara tã da. Tane duré, ĩwẽ uptabi zõ wasina 're ĩwanhimipari u'ãsi za'ra mono hã. Taha zõ si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wanhiptete u'ãsi wa za ãma 're wanomro, wap'ẽ na wa te ãma 're wawã za'ra mono ãna. Zezusi hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono hã sã 're ĩwanhimipari za'ra mono hã ma tã ãzẽ 'ri para u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa u, hãiwa ãma hã. Zazahã ĩhãpa na 'ri 're wa'wa nhitobzẽ wa'wai baba ma tã ãzẽ, 'ri 're wa'wa ĩwẽ uptabi u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dazõ 're ĩsãmra mono zéb u hã. ²⁰ Zezusi hã wa'udãna ma tã tamomo ãzẽ, wawana za'ra. Ta hã te oto sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hãimana u'ãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa na. Duréihã Metizédẽti hã sasedoti na pire na dama 're ĩhãimana mono ne, te oto Zezusi hã pire uptabi na dama 're hãimana u'ãsi.

7

Metizédétihi wasu'u

¹ Ta hã Metizédéti hã Sarê na 'ri nho'omo nhisi âma danhib'apito, ma tô dama 're hâimana. Sasedoti na te duré dama 're hâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa na. Danhipai u dama pire uptabi na 're ìhâimana mono ma, romhuri'wa na te 're hâimana. Duréihã Abra'ã norî hã, danhib'apito norî, maparane si'uiwa na te te âma ai'uté za'ra pari, apã si'aba'réi ré, ma tô sôpêtê Metizédéti hã, Abra'ã hã. Taha wa, ma tô mreme pire na Metizédéti hã âma mre, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, marî hã ìwê si te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. ² Tawamhã Abra'ã norî hã te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te ì'wasari hã ma tô po'o, Abra'ã hã. Tinhiptômo hi bâ ma tô te te po'o. Te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisô, Metizédétihi ma. Metizédétihi nhisi hã: "Danhib'apito, sena na si da'madá'â'wa" te wasu'u. Duré ìwaptêrêzéb amo hã "Sarê âma danhib'apito", ìwaptêrêzéb amo hã. Sarê hã "rowê" te wasu'u. Taha zarina, Sarê âma danhib'apito na ìwaptêrêzê hã, "Danhib'apito, dama rowê nhomri'wa" te wasu'u. ³ Taha mama nhisi ui'éré hã hâimana ô di, ìbaihã na hã, ìna nhisi me hã. Ìhi'rata norî nhisi ui'éré zama, hâimana ô di duré. ìwaptã'ázém na âma ìrob'ui'éré hã hâimana ô di duré, ìdã'ázém na ìrob'ui'éré na zama. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra ne, te pire na dama 're hâimana u'âsi ta hã, Wanhib'apito ne, sasedoti na da'âma romhuri'wa 're hâimana u'âsi mono wa.

⁴ Metizédéti hã dama pire uptabi di. Ma'ápé âne na âma rosa'rata pese za'ra wa'aba. Abra'ã hã wahi'rata uptabi hã ma tô danhibro hã Metizédétihi ma po'o, pire na dama 're hâimana mono wa, ta hã. Te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te apã siré ì'wasari hã tinhiptômo hi bâ ma te te po'o, Abra'ã hã. Taha pari, misi ma tâma tisô, Metizédétihi ma hã. ⁵ Réwihi nhihudu norî hã sasedoti na dama 're ìhâimana za'ra mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'éré zarina, te za danhibro hã te te dawî 're waibu, tisiré a'uwê norî wî, tô Izarazéhé nhihudu norî wî. Danhibro hã danhiptômo hi bâ da te 're po'o za'ra mono parip si, misi te za da te tâma 're sômri za'ra, Réwihi nhihudu norî ma hã. Abra'ãhã nhihudu si, siré 're hâimana za'ra mono nherê, te za te te tâma 're sômri za'ra, Réwihi nhihudu norî ma hã. ⁶ Tawamhã, Metizédéti hã Réwihi nhihudu, 're hâimana mono ô nherê, ma tô Abra'ã hã danhibro hã tâma tisô. Tinhiptômo hi bâ te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisô. Tawamhã Metizédéti hã mreme pire na ma tô âma mre, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìwê uptabi hã te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. Taha ma, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma ropisutu, duréihã. ⁷ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê hã te te dama 're apisutu mono da, ni'wa hã da'âma mreme wamhã, ta hã pire na dama 're ìhâimana mono. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za âne na âma waihu'u za'ra ni, Metizédéti hã Abra'ãhã ma, pire na 're ìhâimana mono zém na hã. ⁸ Réwihi nhihudu norî hã, sasedoti na da'âma romhuri'wa norî hã te za tô te te dawî 're waibu danhibro hã, danhobrubzê da te tâma 're ìpo'o za'ra mono hã. Tane nherê, te za uburé ta norî hã 're dâ'â za'ra, Réwihi nhihudu norî hã. Metizédétihi si, dâ'â âna wama 're ìhâimana mono ne, te wama 're hâimana sasedoti na hã, ìdã'ázém na âma ìrob'ui'éré hã âma hâimana ô wa, ìbaihã na hã. ⁹⁻¹⁰ Réwi hã uburé sasedoti norî hi'rada te 're hâimana, uburé da'âma romhuri'wa norî hi'rada, danhobrubzê te te dawî 're ìwaihui mono norî hi'rada. Metizédéti hã Abra'ã te te sôpêtê wamhã, Réwi hã zahadu poto ô di. Tane nherê, te Abra'ãhã hãiba 're tihãiba, tihî'rata hãiba 're. Taha wa,

Abra'ā hā danhibro, Metizédétihī ma te te po'o wamhā, taha nhipai u ma duré Réwi hā tāma po'o, Abra'āhā hāiba 're, hāimana wa. Tawamhā Metizédétī hā Réwihī ma zama pire na 're ihāimana mono zé, te wasu'u, ā hā.

¹¹ Duréihā 'Re ihāimana u'āsi mono hā āma 're dahāimana wē za'ra mono da, tinhimiroti te te dama 're anhomri mono wamhā, ma tō duré sasedoti norī te te da'āma 're iromhuri za'ra mono zéb da hā, te te dama 're awaihu'u. Sasedoti norī hā Réwihī nhihudu norī hā tinhimiromhuri na 'Re ihāimana u'āsi mono ma, te te āma 're uwaimrami uptabi za'ra mono 'wa'āhā, taha zarina te aré 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're da'awēsāmri, dawasédé hā taha zarina te te da'āma 're ab'madā'ā mono ō wa aré. Tane nherē, ta norī hā tinhimiromhuri na te te āma 're uwaimrami uptabi za'ra mono ō di, 'Re ihāimana u'āsi mono ma hā. Taha wa, sasedoti ihāiba amo hā Réwihī nhihudu norī nhibro' re isébré hā te oto dama 're hāimana, Réwihī nhihudu 're hāimana mono ō nherē, duré Arāhā nhihudu hā 're hāimana mono ō nherē. Metizédétī hā sasedoti na pire na dama 're ihāimana mono ne, te ta hā dama pire uptabi na 're hāimana oto. ¹² Duréihā sasedoti norī hā 'Re ihāimana u'āsi mono ma da'āma romhuri' wa norī hā tinhimiromhuri na te te tāma āma 're uwaimrami uptabi za'ra mono ō wa, ta norī nhibro' re sasedoti ihāiba amo hā ma tō duré āzé. Sébré wamhā, ma tō duré 'Re ihāimana u'āsi mono hā tinhimiroti té hā īsu dama tisō, sasedoti norī hāimanazém na īsimiroti 'rata na Mozési te te āma īrob'ui'éré nhowa're're. ¹³ Ta hā sasedoti ihāiba amo hā danhowa're're isébré té hā, Wanhib'apito, te wasu'u. Ta hā Réwihī nhihudu 're hāimana mono ō di. Izarazéhé 'ra hāiba amo nhihudu te 're hāimana. Niwamhā ni'wa hā īsiré Izarazéhé 'ra hāiba amo nhihudu hā sasedoti na dama 're hāimana mono ō di, īsine da hā. Mare uptabi di. ¹⁴ Wanhib'apito hā Zudaha nhihudu, te 're hāimana. Āne hā dama waihu'u pese uptabi di, īwasu'u na hā. Mozési hā, Zudaha nhihudu norī āma te te dama āma rowasu'u ō di, sasedoti na te te da'āma 're ī'mairomhuri mono da hā.

Sasedoti aimawi hā Metizédétihī ne, dama 're ihāimana mono zé wasu'u

¹⁵ Āhā wasu'u hā wama waihu'u pese za'ra di oto. E marī wa. Sasedoti ihāiba amo hā oto danhowa're're wama sébré za'ra wa, Metizédétī hā sasedoti na dama 're ihāimana mono ne, 'Re ihāimana u'āsi mono ma da'āma romhuri uptabi 'wa da hā oto. ¹⁶ 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma īrob'ui'éré zarina, ma tō Réwihī nhihudu norī si, sasedoti na dama 're hāimana za'ra. E tawamhā Wanhib'apito hā Réwihī nhihudu 're hāimana mono wa, ma tō āzé, sasedoti na dama 're hāimana mono da. Mare di. Ta hā Réwihī nhihudu 're hāimana mono ō di. E marī zarina, ma te āzé, tawamhā. Ta hā si'utōrī waihu'u ō wa, ma tō āzé, sasedoti na dama 're hāimana u'āsi mono da. Nimahā na hā si'utōrī waihu'u ō di za tō, siptete uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa. ¹⁷ Duréihā, ma tō ni'wa hā ībaihā na āma rob'ui'éré īwasu'u na hā, 'Re ihāimana u'āsi mono, tī'ra ma te te īrotizém na hā, āne:

“A hā, sasedoti norī, dama 're ihāimana za'ra mono ne, te za sasedoti na dama 're aihāimana u'āsi mo, duréihā Metizédétī hā sasedoti na pire na dama 're ihāimana mono ne.”

¹⁸⁻¹⁹ Āne wa, 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma īrob'ui'éré hā pire na dama 're hāimana mono ō di oto. E marī wa. Marī dai ō wa, te te āma 're īda'anho'reptui mono zéb da hā. 'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata zarina, da te dasina tāma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō wa, taha na te te sima da'āma 're aroti mono ō di, dawasédé hā te te oto da'āma 're ī'ab'madā'ā mono ō zéb da hā, duré taha zarina te te 're īda'awēsāmri mono da hā. Taha wa, aimawi hā īwē uptabi hā ma tō 'Re ihāimana u'āsi mono hā wama pisutu za'ra oto, sō 're īwanhimipari za'ra mono zéb da hā: Cristuhu

si te oto sasedoti na pire uptabi na dama 're hâimana. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wa za itême 're wasihutu wapê'ê 're 'râwi, 'Re İhâimana u'âsi mono u hã.

²⁰⁻²¹ Duréihã sasedoti norî hã da'âma romhuri'wa da, 're sisisi mono wamhã, tinhisi na mrepe pire na te te tãma 're ropisutu za'ra mono ô di, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. Tazahã, Zezusi hã dama sisasedoti da, 'Re İhâimana u'âsi mono te te oto pisutu wamhã, mrepe pire na ma tô tãma ropisutu, âne: "Wa hã Danhib'apito uptabi, İmreme İpire na wa za oto aima ropisutu, âne: 'A hã sasedoti na te za dama 're aihâimana u'âsi mo. Niwamhã te dawî aiwazere ô di za, ta hawimhã.' Âne wa aima ropisutu. İnhimiropisutu na te aima âma İsaprî da hã, mare uptabi di za."

Âne ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono hã timreme İpire na tãma ropisutu siro, ti'ra ma, Zezusihi ma hã.

²² Âne na Zezusihi ma, timreme İpire na te te tãma ropisutu wa, 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama İropisutuzép té İwê uptabi hã te wasu'u. Duréihã 'Re İhâimana u'âsi mono te te dama İropisutuzém nhipai u İwê uptabi hã, te wasu'u.

²³ Duréihã sasedoti norî hã ahâ uptabi na ma tô sisôwa're're te te da'âma 're romhuri za'ra, 're si'utôri mono sidâpâsi. ²⁴ Tazahã, Zezusi hã nimahã na tidâ'â na te te sahu ô di za. Ône u'â te za 're hâimana u'âsi. Taha wa, sasedoti na te za tô dama 're hâimana u'âsi oto, watobro waihu'u âna dawî. ²⁵ Taha wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di ta hã, da te dasina 're İ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'râwi dapê'ê 're itême 're İdasihutu mono norî hã, 'Re İhâimana u'âsi mono u hã. 'Re İhâimana u'âsi mono ma, da'âma 're mrepe mono da, dama 're hâimana u'âsi mono wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di, ta hã oto.

²⁶ Taha wa, te oto ôhõ si sasedoti İpire uptabi na hã wama 're hâimana za'ra, Timama ma, te te wa'âma 're romhuri mono da. Taha si te 're timori wê uptabi. Ôhõ si ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te 're wêsâmri, marî te te 're ab'manharî wasété mono ô wa. Taha wa, İwasédé hã sena na da te âma 're sa'ra waihu'u za'ra mono ô di. 'Re İhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma pisutu, ti'ai âma dawasété na 're İdanomro mono norî nhiti 're sãmra mono da oto, hãiwa âma danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana u'âsi mono da.

²⁷ Duréihã sasedoti norî 're İhâimana za'ra mono ne, 're hâimana mono ô di, Zezusi hã. Ta norî hã awê sidâpâsi te za tinhoprubzé hã si'udâna te te tãma 're sômri 'rata za'ra 'Re İhâimana u'âsi mono ma, tiwasété parizéb da hã. Taha pari, te za dure da'udâna zama danhoprubzé hã te te tãma 're sômri za'ra, dawasété te te dama âma 're apari mono da. Tanei ô di, Zezusi hã sasedoti na te te wa'âma 're İromhuri mono zé hã. Niwa marî te te 'manharî wasété waihu'u ô wa, awê sidâpâsi si'udâna tinhoprubzé hã te te tãma 're anhomri mono ô di, Timama ma hã. Misi haré ma tô tinhoprubzém na hã tãma sisô, 'Re İhâimana u'âsi mono ma, dazada dá'â da, sihâiba zawî âna tãma sisômri wamhã, ôhõ haré dawasété hã te te oto âma dama 're İ'apari mono zéb da hã. ²⁸ Duréihã 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma İrob'ui'ére zarina, ma tô sasedoti da, te te 're da'apisutu, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. 'Re danomro wasété mono wa, danhib'uware na 're dahâimana za'ra mono nherê, ma tô âne da hã te te 're da'apisutu. Tane nherê, ma tô 'Re İhâimana u'âsi mono hã timreme pire na ti'ra ma ropisutu, taha si sasedoti na misi wama 're hâimana za'ra mono da oto. Ta hã te uburé marî hã İmama te te tãma 're İ'apisutu mono zéb zarina, te te tãma âma 're a'uwaimrami u'âsi, Timama ma hã.

8

Sasedoti ĩpire uptabi na Zezusi hã wama 're ĩhãimana mono zé wasu'u

¹ Āhãna te aima āma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra, ĩpire hã. Sasedoti ĩpire uptabi hã te oto wama 're hãimana za'ra. Āhã wasu'u si, ĩpire uptabi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra mono zém nhimire niwĩ, te pire uptabi na 're sãmra u'ãsi hãiwa āma, ĩwē uptabi nhimire niwĩ. ² Taha si te sasedoti ĩpire uptabi na te te 're romhuri, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorōwa āma ĩwē uptabi 're, hãiwa āma. Hãiwa āma 'ri hã ni'wa te te ĩ'ri ō di. Tō ōhō si ma tō ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da hã si'uĩhã na sima 'ri, Danhib'apito uptabi hã.

³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō sasedoti ĩpire uptabi norĩ hã te te 're apisutu, danhoprubzé hã da'upana te te tãma 're sômri za'ra mono da, āma 're ĩwata za'ra mono zéb da hã, duré danhimizama hã da'upana te te tãma 're simroi mono da, taha na dawasédé hã te te dama āma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Taha zarina, ma tō duré Cristu hã tinhoprubzém na tãma sihãiba nho, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, sasedoti ĩpire uptabi na taha si wama 're hãimana za'ra mono wa oto. ⁴ Cristu hã ti'ai āma 're sãmra u'ãsi mono 'wa'ãhã, sasedoti na dama 're hãimana mono ō di aré. E marĩ wa. Sasedoti norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé hã da'upana te te tãma 're sômri za'ra mono da, ĩwana dama 're hãimana u'ãsi za'ra mono wa ta norĩ hã, zudezu norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zéb zarina. ⁵ Da'awã da te 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, dahãiba uptabi hã dama 're ĩhãimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherē, da'awã si hã marĩ hã āma 're hãimana mono ō di. Tane duré, ti'ai āma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorōwa hã, sasedoti norĩ hã ĩ're te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zé hã. Hãiwa āma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorōwa awã ne, te ta hã 're hãimana. Aiwab uptabi ō di. Hãiwa āma ĩsōrōwa si, ĩwē uptabi hã. Duréihã Mozési hã romhã 'manharĩ na 'ri hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te 'manharĩ ō ré, ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãne hã tãma pisutu: "Ētē 'rãihã na asãmra ré, romhã 'manharĩ na 'ri 'manharĩ da, te aima ĩpisutuzéb uwaibaba si, te za ĩ'manha." Āne ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tãma waihu'u, Mozésihi ma hã. ⁶ Tane nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō oto tãma pisutu Zezusihi ma, taha si te te oto da'ãma tãma 're romhuri mono da, pire uptabi na, sasedoti norĩ te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zém nhipai u. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã, Cristu hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te wa'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono hã. Wē uptabi di ta hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rata ma hã. Danhipai u uptabi hã, marĩ ĩwē uptabi na te te dama 're aropisutu mono wa, te wē uptabi na dama 're hãimana, te te dama ĩropisutuzép té hã.

⁷ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã wē uptabi 'wa'ãhã, te aré tō ōhō si dama 're hãimana u'ãsi. Te te dama ĩropisutuzép té hã te te aré dama pisutu ō di.

⁸ Tane nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã ma tō 'rãwi siwi wē'ō. Āne na ma tō dama āma rowasu'u, duréihã: "Wa hã Danhib'apito uptabi, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: Nimahã na hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, wa za ĩnhimiroti té hã tãma pisutu za'ra, Zudaha nhihudu norĩ ma zama.

⁹ Ta norĩ hi'rata norĩ ma, te ĩropisutu 'rata ne, 're hãimana mono ō di za, te dama ĩropisutuzép té hã. ĩhi'rata norĩ hã Ezitu hawi te simroi mono wamhã, te tãma ĩropisutu za'ra zé wa'rãmi, ĩnhimiroti hã te te 're 'madã'ã za'ra

mono ò di, ta norĩ hã. Taha wa, wa tô ta norĩ wi tiwi aipi'ra za'ra, si'uihã na 're ihãimana za'ra mono da oto.

10 Tane nherê, nimahã bâtã na wa za te dama ïropisutuzép té hã tâma pisutu za'ra Izarazéhê nhihudu norĩ ma hã, duréihã te dama ïropisutuzém nhowa're're. Á hã, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ïnhimiroti tém na te dama ïropisutuzé hã.

Tawapsi wa za ïnhimiroti hã ïpê'ê 're te tâma 're anhomri, ïré 're nomro u'âsi mono wa, te te 're 'madã'â pese za'ra mono da.

Ta norĩ nhib'apito, wa za oto tâma 're ïhãimana za'ra. Tawamhã ïnhib'a'uwê na si te za tô ta norĩ hã ïma 're ihãimana za'ra.

11 Wa hã Danhib'apito uptabi hã, ïnhib'a'uwê norĩ te te 're ïwaih'u'u za'ra mono da, te te sima 're ïwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ïwaih'u'u za'ra mono ò di za oto ta norĩ hã. Duré ïsisânawã norĩ te te tâma 're ïwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ïwaih'u'u za'ra mono ò di za. Si'uihã na te za ïnhib'a'uwê norĩ hã tipê'ê na te te 're ïwaih'u'u za'ra oto, dama wapu na 're ïhãimana za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're ïhãimana za'ra mono norĩ zama.

12 ïwasédé hã te âma 're ab'madã'â mono ò di za oto. Marĩ te te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã 're ïsipo're pu'u mono ò di za duré."

Áne 'Re ïhãimana u'âsi mono te te dama ïropisutuzép tém na te te ïrowasu'uzé hã.

13 Duréihã 'Re ïhãimana u'âsi mono te te dama ïropisutu 'rata nhowa're're, te te dama ïropisutuzép té hã te te dama pisutu wamhã, marĩ dai ò di oto, ïsimiropisutu 'rada hã. Taha wa, te za oto ai'utô, marĩ ï'ratare hã 're ïsi'utôri pese za'ra mono ne.

9

Romhã 'manharĩ na 'ri wasu'u

1 'Re ïhãimana u'âsi mono hã duréihã tinhimiropisutu 'rada hã te te dama sômri wamhã, ma tô dama pisutu za'ra, âma 're ïdawata za'ra mono zéb da hã. Zãmori za'ra ré, danhimizahãri sidãpãsi, romhã 'manharĩ na 'ri hã da te dasiwi ïsimizusi mono zéb da hã, ma tô duré dama pisutu, âma 're ïdawata za'ra mono zéb da hã, duré ïwa 're ïsãmra mono zéb da zama. 2 Duréihã romhã 'manharĩ na 'ri hã danhimizahãri sidãpãsi, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da te dasiwi 're ïsimizusi mono hã maparane te 'ri 're wa'wa hã 're ihãimana zahuré. 'Ri 're wa'wa ïmori'rata âma, te rob'uiwézé sima'warazé hã 're sa. Wedeza hã te duré ïwa 're sa, ï'u'êne hã 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, ïwa da te 're ïsa'ra mono zéb da hã. 'Re ïhãimana u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa hã ïwê uptabi na ïsisi hã. 3 Duré zazahã ïhãpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé babarã niwĩ, 're ïhãimana mono hã maparane âma 'ri 're wa'wa hãiba amo nhisi hã, 'Re ïhãimana u'âsi mono te, danhipai u ïwê uptabi hã, ïwa 're ïsãmra mono zém na taha nhisi hã. 4 Tame te êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na wedeza ne hã 're sa, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, wedewa'u zadaze zatazéb da hã. Wedehã're hã te duré 'ri para 're sa. Wedehã're mana wawimhã, oru 'manharĩ. Duréihã rob'ui'ére na 'Re ïhãimana u'âsi mono te te dama ïropisutuzém na, wedehã're nhisi hã. Wedehã're 're, te oru 'manharĩ hã simhi ne hã 're sa, mana na dasa nhisi hã ï're 're ïsa'wari mono hã. Arãhã nhiwedehu zama te duré wedehã're wa 're sa'wari, duréihã 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina, wedehu na ïsuire 're ïwairébé mono hã. Rob'ui'ére hã te duré ïwa 're sa'wari zahuré, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te te tinhib'a'uwê norĩ ma ïropisutuzém na rob'ui'ére hã, êtê tômo baihá na. 5 Wedehã're nhisiwi te duré ropodo hã 're sima'wara

zahuré, rob'manharĩ hã ropoto hãiba hã ĩsaripi ré hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, tame 're ĩsãmra mono zé, te ta norĩ hã wasu'u zahuré. Wedehã're nhisiwi, te ta norĩ hã 're papo zahuré. Wedehã're nhitobzé nhisi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dawasédé te te dama 're ĩ'apari mono zém na ĩsisi hã. Āne duréihã romhá 'manharĩ na 'ri wasu'u hã. Tane nherê, ãhãna hã te ãma aima rowasu'u uptabi za'ra wa'aba ô di. Syry na wa tô ãma aima rowasu'u za'ra wa'wa.

⁶ Āne ma tô danhimizahãri sidãpãsi 'ri paramhã marĩ hã sipu'u pese na ĩwa da te 're sa'ra. Tawamhã sasedoti norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã awê sidãpãsi ma tô 're sisisi, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u hã, tame ĩwa tinhimiromhuri mono bã marĩ na te te 're romhuri za'ra mono da. ⁷ Tane nherê, sasedoti norĩ nhĩb'apito, tisiré norĩ ma ĩpire uptabi si ma tô maparane ãma 'ri 're wa'wa u 're zasi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te hã, danhipai u ĩwê uptabi hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã. Wahub sidãpãsi ma tô misi haré 're zasi. Tamomo 're zasi mono wamhã, danhimizama wapruĩ ré, te 're zasi, dawasété parizéb da hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te tãma 're sãmri mono da, si'udãna, duré da'udãna zama, duré da te dasina 're waihu'u za'ra mono ô nherê, dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé parizéb da hã. ⁸ E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra ãne hã, duréihã sasedoti norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te te da'ãma 're ĩromhuri za'ra mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'êzani hã ma tô ãne hã wama waihu'u za'ra. Duréihã romhá 'manharĩ na 'ri ãma hã, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u danhimizama hã dawasété parizéb da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zé hã, zahadu 're hãimana mono ré, te 'ri 're wa'wa hãiba amoi u da hã sitom haré 're sa dawi, zahadu. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã, zahadu ĩtẽme 're danhisisi waihu'u mono ô di. Āhã wasu'u, te ã hã wama wasu'u za'ra. ⁹ E marĩ te duré wama wasu'u za'ra, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata ãma danhimizama ĩwa da te 're ĩzata za'ra mono zé hã. Danhimizama hã dawasété parizéb da, da te tãma 're ĩsãmri za'ra mono zém na, dapẽ'ê 're dadã'ã u'ãsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'rãwi 're ĩdasiwê'ô u'ãsi za'ra mono zé hã da te dasima ãma 're pari waihu'u za'ra mono ô di, dasi'uihã na hã.

Duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma danhoprubzé hã, ãma 're dawata za'ra mono da, da te tãma 're ĩsãmri za'ra mono zém na hã da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono ô di, dapẽ'ê 're dadã'ã u'ãsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 're ĩdasiwê'ô u'ãsi za'ra mono zé hã. Āne, wa te oto ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã, ã hã ĩpire wasu'u na hã. ¹⁰ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé, da te 're ĩsãmri za'ra mono zé hã dapẽ'ê 're, da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zém na te te wama rowasu'u ô di. Taré dasa hã marĩ, da te 're ĩhuri mono zém na roti te wasu'u, duré marĩ wa'u, da te 're ĩ'ãhuri mono zém na rowasu'u zama, duré 're dasihãiba wasété za'ra mono tô da, 're ĩdasi'upsôĩ pese za'ra mono zém na zama roti. Ā norĩ na roti hã taré sô'awi dahãiba na roti, ma tô dama 're hãimana za'ra. Tane nherê, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã 're ĩdanomro mono zép té hã, te te dama ĩpisutuzép tép ãma, ma tô oto dawi ai'utô, ã norĩ na roti 'rada hã.

¹¹ Cristu hã ma tô oto sisasedoti tô, sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hãimana mono da, 're ĩdanomro mono zép té hã ĩwê uptabi hã te te dama 're ab'madã'ã mono da oto. Tawamhã, hãiwa ãma 'ri hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u, ma tô oto ãzé Cristu hã, danhib'rata na da te dasiwi ĩ'ri ô u, ropoto wazari ti'ai ãma 're ĩsa mono ô u. Ti'ai ãma romhá 'manharĩ na 'ri nhĩpai u, wê uptabi di 'ri hã, hãiwa ãma hã. Pire uptabi na

te ta hã 're sab u'âsi. ¹² Tawamhã Cristu hã hãwiã ãma 'ri 're wa'wa u sébré wamhã, misi haré ma tó wanhowab za'ra ázé, 'ri 're wa'wa iwê uptabi u hã, 'Re ihãimana u'âsi mono, iwa 're isãmra mono zéb u hã. Tamomo itême sébré wamhã, e pone'erebã waprui ré ma tó ázé. E powawê 'ra waprui ré zama, ma duré ázé, te te tãma isômri da hã, duréihã sasedoti norĩ te te tãma 're isômri za'ra mono ne hã. Mare di. Tiwaprui ré si ma tó itême ázé Timama u hã, te te tãma sômri da, taha na si wawasété hawi te te 're wa'anho'reptui mono da, misi haré. ¹³ Sasedoti norĩ hã 'Re ihãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma irob'ui'ééré zarina, te za pone'erebã waprui hã syru na dahãiba nhisiwi te te 're sa'wari za'ra, niha wamhã, powawê iba'omo waprui hã, marĩ na dahãiba mana wawip si 're dasihãiba wasété za'ra mono wa, apã te te ãma 're dahãiba wê za'ra mono da, taha zarina pibu pese na 'Re ihãimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da. Niha wamhã, powawê 'ra sipi'õ hã da te 're 'wa'a pese za'ra mono wa, taha pro hã 're isi'ru'a za'ra mono hã te za duré ta norĩ hã te te dahãiba nhisiwi 're sa'wari za'ra, te te ãma 're dahãiba wê za'ra mono da, duré taha na hã. ¹⁴ ãne hã duréihã danhimizama waprui na dahãiba mana wawi marĩ na 're idasihãiba wasété za'ra mono parizéb da hã, wê nherê, taha nhipai u, Cristuhu waprui si siptete uptabi di, dawasété parizéb da hã. E marĩ wa. Taha si wasété ãna 're hãimana u'âsi mono wa. Taha wa, 'Re ihãimana u'âsi mono pẽ'ezani waihu'u pese zarina ma tó wazada sisômri za'ra 'Re ihãimana u'âsi mono ma, wazada dã'ã da, tiwaprui na te te 're wa'a'upsõi mono da, wapẽ'ê 're wadã'ã u'âsi ne 're iwanomro mono zéb zarina, wawasété si wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'rãwi 're iwasiwê'õ u'âsi za'ra mono zé hã te te oto wama 're aparĩ mono da. Taha zarina, wa za oto 'Re ihãimana u'âsi mono ma si, wa te 're romhuri za'ra, wawê na si wahãimanazém na wa te 're upa za'ra mono ãna.

'Re ihãimana u'âsi mono te te dama iropisutuzép té wasu'u

¹⁵ Taha wa, te oto Cristuhu si te te dã'ãma 're ab'madã'ã, 'Re ihãimana u'âsi mono te te dama iropisutuzép té hã. Tidã'ázém na ma tó dã'awa'ã Cristu hã, dawasété na 're idanomro mono zém hawi te te 're dã'anho'reptui mono da, zahadu 'Re ihãimana u'âsi mono te te dama iropisutuzéb 'rada hã dama 're hãimana mono ré. Taha zarina te za oto 'Re ihãimana u'âsi mono hã tinhĩb'a'uwê da, te te 're i'apisutu mono norĩ hã te te sima 're awaibu, iwê uptabi na te te tãma 're i'aropisutu mono zéb ré si, 're hãimana u'âsi za'ra mono dã'ã, ta norĩ hã.

¹⁶⁻¹⁷ Ni'wa hã dã'ã õ ré, te za tinhĩbrom na sisa'u dama roti, i'uirĩ na si dã'ã te niha dasima ipo'o mono dã'ã. Sisõ'a ré, te za ãne na hã ãma rob'ui'ééré i'bahĩ na hã, pibu pese na isĩbro hã i'uirĩ na dã'ã te dasima ipo'o mono zéb dã'ã. Tawamhã, e zahadu dã'ã õ ré, te za te te sima po'o, isimi'ui'ééré zarina, te te tãma iroti za'ra zéb zarina. Mare di. I'uirĩ na si te za tó ta norĩ hã isĩbro hã te te sima po'o, idã'ázém na te te waihu'u za'ra wapsi. Tane duré, 'Re ihãimana u'âsi mono te te dama iropisutuzé hã. ¹⁸ Duréihã sasedoti norĩ hã danhimizama te te 're isimroi mono waprui na te te dã'ãma 're romhuri za'ra mono õ 'wa'ãhã, 'Re ihãimana u'âsi mono te te dama iropisutuzéb 'rada hã pire na aré dama 're hãimana mono õ di. Taré te aré dama 're hãimana. ¹⁹ Duréihã Mozési hã imorĩ'rata na ma tó uburé 'Re ihãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowasu'u. Taha pari, ma tó powawê waprui hã ã na waza, pone'erebã waprui zama. Tawamhã wesuirã suiro panhipti hã ma tó sada si'ê za'ra. Taha pari, simisutu ma tó pone'erebã zéré na wasisi, dã'ã te iséré pré na. Tawamhã danhimizama waprui na ma tó ãma di'i, ã wazari powawê waprui

na hã. Tawamhã Ìbahiã nhisiwi ma tô wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te âma di'i da, 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré ré nhisiwi. Dahâiba nhisiwi zama ma tô duré te te sãsã'ã, te te âma da'ahâiba di'i mono da, danhimizama wapru na. ²⁰ Tawamhã Mozési hã âne na te duré dama roti:

“Ã danhimizama wapru hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te aima Ìropisutu za'ra wa'aba zé hã, pire na oto aima 're Ìhâimana za'ra wa'aba mono da hã, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te te aima âma Ìroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za oto 're Ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.”

Âne te Mozési hã dama âma roti. ²¹ Tawamhã romhã 'manharĩ na 'ri nhisiwib zama, ma tô duré wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te âma di'i da. Uburé marĩ hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono âma 're Ìdawata za'ra mono zéb da, 'ri para 're Ìsimasa mono nhisiwib zama ma duré sãsã'ã, te te âma adi'i mono da. ²² Tane tô. 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma Ìrob'ui'éré zarina, ma tô danhimizama wapru na marĩ hã da te âma 're di'i za'ra, 'ri para 're Ìsimasa mono hã, wasété âna 're simasa mono da, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma hã. Dahâiba wib zama, ma tô duré âma 're dasihâiba di'i za'ra, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, dahâiba wasété âna oto 're dahâimana za'ra mono da. Danhimizama hã da te 're simroi mono wa, Ìwapru hã tiwi 're Ìsisa'wari za'ra mono na si, te za âma 're dasihâiba wê za'ra dahâiba mana wawip si, marĩ na 're dasihâiba wasété za'ra mono wamhã.

Cristu hã Timama ma dazada Ìsisômrizé wasu'u

²³ Å norĩ hã ti'ai âma romhã 'manharĩ na 'ri hã, duré uburé marĩ hã Ìwa 're Ìsimasa mono hã, hâiwa âma 're Ìhâimana za'ra mono ne, te 're hâimana za'ra. Tane nherê, aiwab uptabi ô di, marĩ Ìpire da, 're hâimana za'ra mono ô nherê, 'ri hã ti'ai âma hã, duré uburé Ìwa 're Ìropsimasa mono hã. Ta hã ma tô sasedoti norĩ hã danhimizama wapru na te te 're di'i za'ra, taha zarina si 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, wasété âna 're hâimana za'ra mono da. Tane nherê, hâiwa âma marĩ hã sena 're Ìhâimana za'ra mono hã Ìwê na si, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, 're hâimana za'ra mono da, ma tô Ìwê uptabi hã sada dârâ. ²⁴ Åne wa, Cristu hã dâ'â pari hâiwa'utu wa, ti'ai âma danhib'rata na 'ri 're, sébré ô di, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã Ìwa 're Ìsâmra mono zéb u hã. E marĩ wa. Ta hã ti'ai âma 'ri hã, taré hâiwa âma 'ri Ì'uptabi ne si 're hâimana mono wa, Ì'uptabi ô wa. Hâiwa âma 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã Ìwa 're Ìsâmra mono zéb u si ma tô âzé Cristu hã, tame te te oto wa'âma 're romhuri u'âsi mono da, Timama nhô'a. ²⁵ 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa Ìpire uptabi hã ma tô duréihã siwaprosi Ìtême 're zasi, 'Re Ìhâimana u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa Ìwê uptabi u hã, sasedoti Ìpire uptabi hã. Wahub sidâpâsi ma tô Ìtême 're zasi misi haré, danhimizama wapru hã te te tâma 're sôMRI mono da, da'udâna. Tane nherê, Cristu hã wahub sidâpâsi hâiwa âma 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã Ìwa 're Ìsâmra mono zéb u hã, Ìtême 're zasi u'âsi mono ô di. Misi haré ma tô Ìtême âzé, Timama u hã, ôhô haré dazada tâma sisôMRI wa, Timama ma hã. ²⁶ Cristu hã wahub sidâpâsi 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, dazada 're sisôMRI u'âsi mono 'wa'âhã, te aré ropoto na'rata hawim haré dazada 're dâ'â u'âsi. Tawamhã robzépata za'êtê na te aré tô te te 're robzépata u'âsi. Tane nherê, za rob'râsutu u Ìrob'umhutuzéb u si ma tô misi haré tâma sisô. 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma hã, dazada dâ'â da, taha zarina dawasédé hã te te dama 're apari mono da oto, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã. ²⁷ Misi haré te za aihĩni 're dadâ'â za'ra. Taha parip si te za 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã niwapsi da'awaihu'u,

dawē na dawasété na zama, taha zarina te te dama arowairébé mono da oto. ²⁸Tane ma tō duré Cristu hā misi haré dazada dârà, dawasédé hā da'ahā na te te oto dama āma 're ĩ'apari mono zéb da hā. Tawamhā ti'ai u apā wei morī zahu wamhā, dazada dâ'â da, wei morī ō di za oto, taha zarina dawasédé hā te te duré dama 're ĩ'apari mono da hā. Mare di. Sô 're ĩsimipari za'ra mono norī si, te te oto ĩsô'reptu pese za'ra da si, te za wei mo apā Cristu hā, ta norī zô si.

10

¹'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'éré zarina, ĩwē hā oto wama 're ĩhâimana za'ra mono zém na wa te āma 're waihu'u uptabi za'ra mono ō di. Wahub sidâpâsi ma tō danhimizama hā dasi'udâna da te tâma 're simroi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hā, da te 're sahâri za'ra mono āna. Tane nherē, danhimizama da te tâma 're ĩsimroi mono zé hā sib'aware di, dawasédé hā tō sena te te dama 're ĩ'apari mono da hā, āma 're dawata za'ra mono da, 'râwi dapê'ē 're 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're ĩdanomro mono norī ma hā. Dapê'ē 're, rowē na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hā, sib'aware di tō, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhimizama da te 're ĩsimroi mono zé hā. ²'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono norī hā danhimizama hā dasi'udâna da te tâma 're ĩsimroi mono zém na, ōhō haré dawasédé hā te te dama 're aparī uptabi mono 'wa'âhā, taha zarina 'râwi 're dasiwē'ō u'âsi za'ra mono ō di aré, dawasété na hā. Taha zarina te aré oto danhimizama pârī hā da te 're sahâri za'ra. ³⁻⁴Tane nherē, powawē ĩba'ōmo wapru hā duré pone'ērebâi wapru hā dawasédé hā te te dama 're pari uptabi za'ra mono ō di. Taré te za danhimizama hā wahub sidâpâsi dasi'udâna 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zéb zarina, āma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, dawasété ré 're ĩdahâimana za'ra mono zém na hā.

⁵Taha wa, Cristu hā ti'ai u wei ĩmorīzéb u, ma tō Timama ma tinha, āne: "Danhimizama na duré dasazém na aima 're danhoprub za'ra mono da, a hā asina sô 're asimipari mono ō di.

Tane nherē, ĩhâiba hā ma tō ĩma ĩsô, da'upana ĩsina aima ĩnhoprub da hā.

⁶Danhimizama hā dawasété parizéb da, wahuré da te aima 're ĩzata za'ra mono zém na zama, 're atoi mono ō di. Duré dawasété parizéb da, danhoprubzé, da te aima 're ĩsômri za'ra mono na zama, asima 're atoi mono ō di."

⁷Āne te duré tâma tinha, Timama ma:

"'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa hā wa wei āwa mo ti'ai u, ĩma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩsina aima āma uwaimrami da, ĩbahîhâ na ĩwasu'u na duréihâ da te ĩ'āma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina."

Āne ma tō Cristu hā Timama ma siwasu'u.

⁸Āne ma tō Cristu hā ĩmorī'rata na Timama ma rowasu'u, tō: "Danhimizama da te aima 're ĩzata za'ra mono zô, duré dasazém na aima 're ĩdanhoprub za'ra mono zô, asina 're asimipari mono ō di a hā, dawasété parizéb da hā. Asima āma 're atoi mono ō di, taha na hā." Āne na ma tō Cristu hā Timama ma rowasu'u, Mozési hā ĩsimiroti 'rata na te te āma ĩrob'ui'éré zarina, āne hā da te 're 'manharī za'ra mono nherē. ⁹Taha pari, ma tō duré Timama ma siwasu'u, āne: "Āwa wa tō wei wa hā ti'ai u mo, ĩma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩsina aima āma uwaimrami da." Āne ma tō Cristu hā Timama ma siwasu'u, duréihâ dawasété parizéb da, danhimizama na duré dasazém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hā te te oto dawī sina sizâri da, taha nhowa're're tihâiba na tâma sôprub da oto, taha na si dawasédé hā te te dama

āma 're ī'apari mono zéb da hā. ¹⁰ Zezu Cristu hā 'Re īhāimana u'āsi mono te te tāma īpisutuzéb zarina, te te tāma āma uwaimrami wa, tihāiba na tāma sōpru wa, ma tō te te 're wa'a'upsō wawasété hawi, tāma 're wanomro wē mono da oto. Misi haré ma tō tāma sisō, dazada dā'ā da, tō ōhō na si dawasédé hā te te dama āma 're apari mono da.

¹¹ Sasedoti norī hā awē sidāpāsi te te da'āma 're romhuri za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa āma. Danhimizama na 're īdanhoprub za'ra mono zé hā te ahā uptabi na te te tāma 're sōmri za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, tō ōhō si. Tane nherē, ā norī hā danhimizama na 're īdanhoprub za'ra mono zé hā, dawasédé hā te te dama 're pari waihu'u za'ra mono ō di. ¹² Cristuhu si, ma tō misi haré tihāiba hā tāma tisō, dazada dā'ā da, ōhō haré dawasédé hā te te dama āma 're ī'apari mono zéb da hā. Taha pari, te 'Re īhāimana u'āsi mono nhimire niwī 're sāmra, pire uptabi na īsiré te te 're da'ab'madā'ā mono da oto, ōne u'āsi. ¹³ Tame te oto Cristu hā sō 're simipari u'āsi, 'Re īhāimana u'āsi mono hā tinhitob'ru norī nhiptetezé hā te te tiwi ī'uprosi za'ra zéb zō hā, tāma sib'uwa uptabire na 're hāimana za'ra mono da oto, ta norī hā. ¹⁴ Misi haré 'Re īhāimana u'āsi mono ma, dazada sisōmri wa, ma tō dawasété hawi te te 're da'awabu, 'Re īhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē si oto āma 're danomro wē mono da.

¹⁵ 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō āne na wama waihu'u za'ra, sena na wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da. Āne te te wama āma īwaihu'u na'rata za'ra zé hā:

¹⁶ “Nimahā bātā na wa za, te dama īropisutuzép té hā, dama pisutu, duréihā te dama īropisutuzém nhowa're're. Āne, wa wa hā Danhib'apito uptabi hā aima wasu'u za'ra wa'wa, īnhimiroti tém na te dama īropisutuzé hā. Tawapsi wa za īnhimiroti hā dap'ē 're te dama 're anhomri, Iré 're danomro u'āsi mono wa, da te 're 'madā'ā pese za'ra mono da, ĩmreme hā.”

¹⁷ Āne ma tō duré īwasu'u nhana'remhā wama waihu'u za'ra: “Dawasété na 're īsipo're pu'u mono ō di za oto, marī, da te 're ī'manharī wasété za'ra mono zém na hā. Mare uptabi di za.”

¹⁸ Āhā wamhā, dawasédé hā 'Re īhāimana u'āsi mono te te oto dama 're ī'apari mono zéb da hā, marī dai ō di oto, danhimizama na tāma 're īdanhoprub za'ra mono zé hā, dawasété parizéb da hā. Tāibā oto ta hā.

'Re īhāimana u'āsi mono u, 'rāwi dap'ē na 're īdasihutu mono zé wasu'u

¹⁹ Īsisānawā norī, Zesusihi wapru hā tiwi īpu'uzém na wazada Idā'ázéb zarina, wa za oto wasina wapahi āna 'Re īhāimana u'āsi mono u 're wasihutu 'rāwi wap'ē na, robzei u'āsi tāma 're wamreme zusi mono da. Duréihā sasedoti norī hā, 'Re īhāimana u'āsi mono 're īsāmra mono zéb u, 'ri 're wa'wa u 're īsisisi mono ne, wa za oto wa norī hā 'rāwi itēme 're wasihutu, wasina 're wapahi za'ra mono āna, tāma.

²⁰ Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono 're īsāmra mono zéb 're, 'ri 're wa'wa nhitobzé hā zazahā īhāpa hā te dawi 're hāsipra u'āsi pi'reba, itēme 're danhisisi tō mono da. Tane nherē, Cristu hā ma tō oto wama 'ridawa za'ra tidā'ázém na, zazahā īhāpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba, itēme 're īdanhisisi mono ne, wap'ē na itēme 're wasihutu mono da, 'Re īhāimana u'āsi mono u, robzei uptabi na ime 're wanomro u'āsi mono da oto. ²¹ Sasedoti ĩpire uptabi na te oto wama 're hāimana. Taha si te tāma umnhasi na uburé 'Re īhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē norī hā te te 're ab'madā'ā tāma, pire uptabi na. ²² Wawasété na 're wanomro mono wa, 'rāwi 're īwasiwē'ō sāmri

za'ra mono zé hã ma tô Cristu hã tiwapru na te te wama 're apari, duréihã sasedoti norĩ hã te te âma 're dahãiba wê za'ra mono da, danhimizama wapru na syry na te te âma 're idahãiba di'i za'ra mono ne. Sasedoti norĩ hã 're sihãiba wasété za'ra mono âna, 'Re ihãimana u'âsi mono u 're sisisi mono da, 're ishãiba upsôĩ pese za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wahãiba upsôĩ pese ne tãma 're wahãimana wê za'ra, 'Re ihãimana u'âsi mono ma si. Taha wa, wa za oto wapê'ê na 'rãwi itême 're wasihutu, wahãimanazé sena ré si, 'Re ihãimana u'âsi mono u hã, ôhõ si wa te oto wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina. ²³ 'Re ihãimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, te te wama 're ì'aropisutu mono zéb uwaibaba, te te wama âma 're ì'uwaimrami mono da hã. Taha wa, wanhiptete sina wa za ìwê uptabi zô 're wanhimipari u'âsi za'ra, 'Re ihãimana u'âsi mono hã te te wama ìropisutu za'ra zém na wa te 're wawã za'ra mono âna, sena na za wama 're ihãimana za'ra mono na wa te dama 're ìwasu'u za'ra mono zéb zarina. ²⁴ Wa za duré wasi'âma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra, marĩ na 're ìwasipawaptob za'ra mono zéb da hã, duré taha zarina 're ìwasisawi pese za'ra mono zém na wa te wasima âma 're ì'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, duré marĩ wê na wa te wasima âma 're ìwa'rãmi wê za'ra mono zém na zama. ²⁵ Ni'wam norĩ hã Cristuhu zazei'wa dasiré 're hãimana za'ra mono wa, rowahutu u dasiré 're si'rã'ôtõ mono nherê, ma tô ta norĩ hã rosahãri pese za'ra oto. Tane nherê, wa norĩ hã wasiré 're ìwasi'rã'ôtõ mono zéb hã wa te wasiwi sazãri za'ra ô di za. Tô'ã. Wa za tô wasiré 're wasi'rã'ôtõ u'âsi, âma 're wasipawapto pese za'ra mono da, 'Re ihãimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zém na si 're wanhiptete za'ra mono da. E marĩ wa. Wanhib'apito apã we ìmorizéb u hã bâdã hã romhutu na aimã waihu'u pese za'ra wa'aba wa.

²⁶ Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwê, sena na 'rãwi te te sina 're waihu'u pese za'ra mono nherê, duré te te sima 're ìwê za'ra mono zéb zarina, 're ihãimana wasété 'rata za'ra mono zém na si 're hãimana u'âsi za'ra mono wamhã, marĩ hã 're maihãimana mono ô di, ta norĩ da hã, ìwasédé te te tãma 're ìpari za'ra mono zéb da hã, ta norĩ ma hã. ²⁷ Ta norĩ hã 'Re ihãimana u'âsi mono zada, 're hãimana za'ra mono wa, te za 'Re ihãimana u'âsi mono hã uprosi unhama ro'o za'êtê na, te te siwi 're ìwê'õ pese za'ra mono norĩ hã. Taha u hã, te za ta norĩ hã sina pahi na 're simipari za'ra oto. ²⁸ Duréihã 'Re ihãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te âma ìrob'ui'ééré hã ni'wam norĩ hã te te siwi 're wê'õ pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ma tô da te dasiwi 're simro, âma 're dapê'ézé waihu'u za'ra mono âna. Marĩ ìwasédé hã ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ré, siwaptom na titõmo na ì'madã'ã za'ra 'wa norĩ hã, ìwasété na te te dama 're ìwasu'u za'ra mono zéb zarina, ma tô da te dasiwi 're simro, ta norĩ hã. ²⁹ ãne, duréihã 'Re ihãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wê'õ'wa norĩ ma, 're ropipa za'ra mono di. E niha tawamhã za, 'Re ihãimana u'âsi mono 'ra, te te siwi 're ì'ruiwapari za'ra mono norĩ ma, 're ìromhãimana za'ra mono zé hã za. Tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za tô. 'Re ihãimana u'âsi mono hã te za tô ta norĩ hã hã za'ra za'êtê, rob'rãsutuzéb âma hã. Duré 'Re ihãimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép tém na, Cristu hã dazada ìdã'ázé hã taré newa, te ta norĩ hã te te âma 're rosa'rata upa za'ra. Ta norĩ hã te duré 'Re ihãimana u'âsi mono pê'ézani âma te te 're wasété u'âsi za'ra, ìsimizawi uptabi âma. ³⁰ Taha wa, te za tô ta norĩ hã nimahã na hã hã za'ra, 'Re ihãimana u'âsi mono hã. Duréihã ma tô ãne na ni'wa hã âma rob'ui'ééré siro, 'Re ihãimana u'âsi mono mreme na hã. ãne na hã 'Re ihãimana u'âsi mono mreme hã wama waihu'u pese za'ra di oto:

“Wa hã ìsiwaprosi wa za te 're da'a'ruiwa'ãbã. ìwétési wa za te dama âma 're

awa'rāmi, marī, da te 're ī'manharī wasété za'ra mono norī ma hā.”

Āne duré 'Re īhāimana u'āsi mono mre me na rob'ui'ééré amo hā:

“Wa hā uburé Danhib'apito uptabi hā wa za ī'uwaibaba uptabi na si te 're da'ahā za'ra, dawasété na īsiwaprosi te 're īda'awaihu'u mono zéb zarina.”

Āne 'Re īhāimana u'āsi mono mre me na rob'ui'ééré hā. ³¹ Ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono nhib'rata, 're īrere'e mono ne, te te 're hā za'ra mono wamhā, tāma 're ropipa uptabi za'ra mono di za, ta norī ma hā.

³² Ma'āpé, āma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihā Cristu hā Danho'reptui'wa na asina 're īwaihu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na hā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimipawaptobzéb zarina. Ta hawim haré, Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, marī na 're robzépata za'ēté za'ra wa'aba mono nheré, ma tō asiptete sina āma 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono āna. ³³ Nimahā na hā ma tō ni'wam norī hā danho'a te te ai'āma 're wasété za'ra wa'wa. Ma tō duré da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'wa, danho'a. Duré nimahā na asiré norī ma, da te 're rob'manharī wasété za'ra mono wamhā, ma tō 're īpawaptob za'ra wa'aba mono, ta norī zu, da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono da nheré. ³⁴ Dazazéb 're, 're īhāimana za'ra mono norī āma 're aipē'ézé za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tō ta norī me aipē'ē na 're īrobzépata za'ra wa'aba mo, īhāiba zu. Duré asibro hā da te aiwi 're waihui wa'aba mono nheré, ma tō ato sina 're aihāimana za'ra wa'aba mo. Aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di, taha na hā. E marī wa. Ti'ai āma asibrom nhipai u, hāiwa āma īwē uptabi hā īsi'utōrī'ō hā za aima 're īhāimana za'ra wa'aba mono na hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa. ³⁵ Taha wa, Cristu hā aipahi āna asina 're ī'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hā asiwi 're īwē'ō za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're rēme za'ra wa'aba mono ō di za. Asiptete sina te za tō āma 're anomro u'āsi aba mo. Āne 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā īwē uptabi na aima wa'ābā za'ra wa'wa, nimahā na hā. ³⁶ Marī na 're robzépata za'ra wa'aba mono nheré, duré Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono wa, da te aima 're rob'manharī wasété za'ra wa'aba mono nheré, te za tō asiptete sina, asina 're ī'umnhasi u'āsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da. Āne zarina, asina tāma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono te te aima 're īwē za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tō tāma 're anomro wē wa'aba mo. Tawapsi, te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te aima īropisutu za'ra wa'aba zé hā īwē uptabi hā oto asina ī'uwaime'ra za'ra wa'wa. ³⁷ Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō āne īmreme na rob'ui'ééré, Cristuhu wasu'u na hā:

“Ta hā za we īmorī hā niwamhā oto wei morī wamhā, sō rowaptā'ā ō di za. Romhutu na te za tō wei mo.

³⁸ Ni'wam norī hā te tāma 're īwē za'ra mono zéb zarina si 're īnomro wē mono norī hā, ta norī hā Danho'reptui'wa na te te sina 're īzaze za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're awēsāmri, īwasédé hā te āma 're ab'madā'ā mono ō wa za oto, ta norī āma hā. Āne wa, te za rowē uptabi na ī'rata 're hāimana u'āsi za'ra, ta norī hā.

Tane nheré, ni'wam norī hā īwi 're sipizari za'ra mono wamhā, āma 're īto za'ra mono ō di za oto, ta norī āma hā.”

Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa te te īmreme na āma īrob'ui'ééré hā, ībaihā na hā.

³⁹ Tane nherē, ta norī ne, wa norī hā 're wahâimana za'ra mono ò di. Nimahā na 'Re ihâimana u'âsi mono wi 're wasipizari za'ra mono ò di, ta norī ne. Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hā niwamhā ta norī zu te te wa'uprosi ò di za. Taha si wa tō wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra, te te 're İwa'anho'reptui mono da hā. Taha zarina te za tō wa norī hā wa'anho'reptu, İrata oto 're İwahâimana u'âsi za'ra mono da hā, 'râwi.

11

'Re İhâimana u'âsi mono, da te dasina 're İumnhasi za'ra mono zé wasu'u

¹ E niha, wa te wasina 're İumnhasi za'ra mono zé hā, 'Re İhâimana u'âsi mono hā. 'Re İhâimana u'âsi mono hā wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wamhā, ta hā te te wama 're İapisutu mono zéb zarina, İwē uptabi zô si 're İwanhimipari u'âsi za'ra mono na, tō sena za te te wama âma İuwaimrami za'ra na, wa za wa te wasina 're waihu'u za'ra. Duré uburé marī hā watōmo na wa te 're İmadâ'â waihu'u za'ra mono ò zama, wa za duré wa te 're waihu'u za'ra, sena na 're İhâimana za'ra mono na hā. Âne 'Re İhâimana u'âsi mono hā wa te wasina 're İumnhasi za'ra mono zé hā. ² Duréihā wahi'rata norī hā, 'Re İhâimana u'âsi mono te te sina 're İumnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hā te te 're awēsâmri, ta norī hā.

³ 'Re İhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're İumnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tō, sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono te te İnarhizéb zarina, marī ò uptabi ré, te te İaropoto mono na hā. Datōmo na da te 're İmadâ'â waihu'u za'ra mono ò na si, ma tō te te ro'apoto, watōmo na wa te oto 're İmadâ'â za'ra mono da hā. Âne na wa tō duré sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono si, wa te wasina 're İumnhasi za'ra mono zéb zarina hā.

⁴ Abé hā, 'Re İhâimana u'âsi mono si te te sina 're İumnhasi mono zéb zarina, ma tō İwē uptabi na tâma tinhopru, 'Re İhâimana u'âsi mono ma. Ca'İhī nhizari si, te te wēsâmri ò di, 'Re İhâimana u'âsi mono hā. Taha wa, Abé hā 'Re İhâimana u'âsi mono si te te sina 're İumnhasi mono zéb zarina, ma tō 'Re İhâimana u'âsi mono hā wēsā, 're İmorī wē na zama. Taha wa, ma tō Abéhé nhopruzép si wēsā. Âne na Abé hā 'Re İhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi mono wa, duréihā dâ'â nherē, zahadu hâiba ré wama 're İhâimana za'ra mono ne, te wama 're hâimana za'ra, taha âma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra mono wa.

⁵ Duré Enoti hā 'Re İhâimana u'âsi mono te te sina 're İumnhasi mono zéb zarina, ma tō hâiba ré ré mo, hâiwa u. 'Re İhâimana u'âsi mono hā ma tō hâiba ré ré sitême ti'â. Taha wa, ni'wa te te waihu'u ò di ta hā, İdâ'âzém na hā. Duréihā 'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō âne na rowasu'u İbaihā na, Enotihî wasu'u na hā: "Re İhâimana u'âsi mono hā hâiwa u sitême te te âri ò ré, ma tō Enotihî ma 're to, 're İmorī wē zéb zarina, 'Re İhâimana u'âsi mono hā." ⁶ Ni'wam norī hā 'Re İhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ò nherē, ta norī ma, 're to za'ra mono ò di za, 'Re İhâimana u'âsi mono hā. Duré ni'wam norī hā 'Re İhâimana u'âsi mono âma 're wata za'ra mono da, tipê'ē na 'râwi İtême 're sihutu mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhā, tō sena 're İhâimana mono na, te za te te 're saze za'ra a'â. Duré 'Re İhâimana u'âsi mono zô si 're İsôpré mono norī ma, İwē na za te te ta norī ma İwa'âbâ za'ra na, te za ta norī hā te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra.

⁷ Nowé hā, 'Re İhâimana u'âsi mono si te te sina 're İumnhasi mono zéb zarina, ma tō duré âma saze, ropipa hā za dazô İwatobrozém na 'Re İhâimana u'âsi mono hā romhā ré te te âma İpo're pu'uzém na, zahadu marī hā titōmo na te te 'madâ'â ò nherē, Nowé hā. Taha wa, İsimiroti zarina ma tō uba're

za'êne hã 'manha, ti'ra norĩ hã te te ãma sô'reptu za'ra da, timro zama, duré tisani'aba norĩ zama. Taha zarina, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã siwi da'awê'ô pese, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, Nowéhé si Ìsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono wa. Tawamhã Nowé hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãma tiwata, ãne: "Ãhã si te 're timorĩ wê." ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Nowéhé ãma Ìwatazé wasu'u hã.

⁸ Abra'ã hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Ìsimiroti na saze, tirom nhiti watobro da, darob amoi u morĩ da, ãma Ìsa'ru da hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìpisutu u. Tawamhã tirom hawi ma tô watobro tô, darob amoi u morĩ da, tamomomhã bâdâdi hã te te waihu'u ô nherê. ⁹ 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô darob amoi ãma 're sãmra Abra'ã hã, dasiré ô nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za ãma Ìsa'ru da hã te te tâma Ìpisutuzéb ãma. Tawamhã romhã 'manharĩ na 'ri wa, te oto 're sãmra, 'ri uptabi ô wa. Izati norĩ hã ma tô duré romhã 'manharĩ na 'ri wa, 're simasisi zahuré, Zacoho me. Ta norĩ ma, ma tô duré ropisutu zahuré, Abra'ãhã ma te te Ìropisutu ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ¹⁰ Abra'ã hã 'ri nho'u Ìsi'utõrĩ'ô zô si ma tô 're simipari u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima Ìwê na hãiwa ãma te te dama Ì'ri zô si. Taha wa, te te siwi wê'ô ô di Abra'ã hã, romhã 'manharĩ na 'ri hã wasété wa, a'ã Ì're 're sãmra tô mono da.

¹¹ Abra'ã hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Ì'ra hã tâma podo, si'Ìhi uptabi nherê, duré Ìmro hã Sara hã préduptéb ré, 'ra waihu'u ô nherê. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutuzém na te te ãma sazei pese wa, ma tô Ì'ra hã tâma podo tô. ¹² Abra'ã hã si'Ìhi uptabi wa, Ìdâ'ázéb u romhutu nherê, ma tô ìhãiba hawi da'ahã uptabi na dasina dahã'á u'âsi, Ìsihudu sidãpãsi. Wasi hã hãiwa na ahã uptabi na 're Ìsimasa mono ne, ma tô da'ahã uptabi na atébré ni. ã zaihã na supara, ahã uptabi na 're Ìsimi'wara mono ne, ma tô atébré ni.

¹³ ã norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ré, 're dá'á za'ra mono nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutu za'ra zé hã te te sima 're waibui mono ô di ta norĩ hã, ti'ai ãma hãiba ré ré 're hãimana za'ra mono ré hã. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutu za'ra zé hã romhã na uptabi na za te te tâma ãma Ì'uwaimrami za'ra na, sena na te te 're waihu'u za'ra mono wa, ma tô ãma 're to za'ra ta norĩ hã, ti'ai ãma 're nomro mono ré. Ma tô duré sô'awi dama 're siwasu'u za'ra, ti'ai ãma dasiré 're ìhâimana uptabi za'ra mono ô na hã. ¹⁴ ãne na ta norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, daro hã aimawi Ìtéb zô 're Ìsôpré u'âsi mono zé, te wama wasu'u za'ra, taha na si za oto 're Ìrob uptabi za'ra mono na hã. ¹⁵ Tirob 'rata hawi 're Ìwairébé mono na te te 're rosa'rata za'ra mono ô di, ta norĩ hã. Mare di. ãne 'wa'ãhã, áté apã te aré ta norĩ hã tirob 'rata u' re nomro. ¹⁶ Tane nherê, daro Ìwê uptabi zô si ma tô ta norĩ hã sima 're sôpré, hãiwa ãma sô 're ìhâimana za'ra mono zô si, Ìwa 're Ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te siwi wê'ô za'ra ô di, tinhib'apito na te te 're sisi za'ra mono tô da hã. Taha zarina, ma tô oto tô 'ri nho'u hã Ìwê uptabi hã tâma 'manharĩ za'ra, Ìwa 're Ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, tirop téb ãma.

¹⁷⁻¹⁸ Abra'ã hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô aré ti'ra hã tâma Ìwĩ Izati hã, tâma ãma Ìsôprubzéb da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te pibui wamhã. Taha ô ré, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma ropisutu siro, Abra'ãhã ma hã, ãne:

“Ai'ra Izatihi hawip si, te za asihudu norĩ hã ahã uptabi na 're hãimana za'ra, asihudu sidâpâsi te aima ĩropisutuzéb zarina.”

Ãne na 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ropisutu nherẽ, ma tã arẽ Abra'ã hã ti'ra hã tiwĩ Izati hã, ĩ'ra si'aibã hã misi tãma poto nherẽ. Durẽ ta hawip si za ĩsihudu norĩ hã sitẽbrẽ da nherẽ, ma tã arẽ tãma tiwĩ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma hã. ¹⁹ Abra'ã hã ãne ma tã sima rosa'rata: “Re ĩhãimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, 're dadã'ã za'ra mono nherẽ, apã te te 're ĩda'ahãiwa'utu mono da hã. Taha wa, ĩ'ra hã te arẽ tãma ĩwĩrĩ hã, te te durẽ waihu'u pese di, apã te te ĩma ĩhãiwa'utu da hã, te te ĩma ĩropisutuzém na te te ĩma ãma uwaimrami da hã.” ãne ma tã sima rosa'rata, Abra'ã hã. Tawamhã, ĩ'ra Izati hã dã'ã uptabi õ nherẽ, arẽ dã'ã wa, apã te te tãma ĩhãiwa'utu ne, ma tã dã'ã ãna tãma tisõ apã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

²⁰ Durẽ Izati hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tã ti'ra norĩ ãma rowaptẽ tiwi, ĩwẽ na si te te 're pawaptob u'âsi zahurẽ mono da, durẽ ĩwẽ si te te tãma 're pisutu zahurẽ mono da, Zaco norĩ ma hã Eza'uhu me.

²¹ Durẽ Zaco hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tã Zuzéhẽ 'ra norĩ ma rowaptẽ 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, ĩwẽ na si te te 're pawaptob u'âsi zahurẽ mono da, durẽ ĩwẽ si te te tãma 're pisutu zahurẽ mono da. Taha zarina, ma tã durẽ tisiwazusizém na si'upari sina ãma tiwata, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, Zaco hã.

²² Durẽ Zuzé hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tã tidã'ázéb u tidub'rata norĩ ma rowaihu'u sirõmo za'ra, Izarazéhẽ nhihudu norĩ, za Ezitu hawi ĩwairébézém na hã. ãne na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, te durẽ tãma sina roti za'ra, ĩ'uirĩ na si, ĩhi hã te te siwi ãri da apã, tirob 'rata u, tamep si te te siwi sêrẽ da.

²³ Durẽ Mozésihĩ mama norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi zahurẽ mono zéb zarina, ma tã dawĩ simi'uri zahurẽ Mozési hã, 'watẽbrẽmi na tãma poto zahurẽ wa. Durẽ tãma 'madã'ã ze zahurẽ wa, tãma sawi uptabi zahurẽ di. Taha wa, ma dawĩ simi'uri zahurẽ. A'amo hã si'ubdatõ ma tã ãma ai'utõ, te te dawĩ ĩsimi'uri zahurẽ zém na hã. Apito ma, ta norĩ hã pahĩ zahurẽ õ di, 'watẽbrẽmi na 're ĩpoto za'ra mono norĩ hã, te te dama 're a'rui mono nherẽ. ãne ma tã 'manharĩ zahurẽ Mozésihĩ mama norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi zahurẽ mono wa, durẽ ta norĩ hã.

²⁴ Mozési hã prédu wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tã dawĩ sisawi, Ezitu ãma apito Para'oho 'ra sipi'oi 'ra na da te dasima 're wasu'u za'ra mono tã da, pi'õ te te ĩprédum na hã. ²⁵ Apito Para'oho nhorõwa ãma, uburẽ marĩ ĩwasédẽ hã te te a'ã dame 're ĩ'ab'manharĩ mono da hã, te te sima wẽ õ di Mozési hã, taha na si wẽ uptabi newa ãma 're ĩtoi mono da hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ sirẽ, te te 're ĩrobzépata mono da si, ma tã sima wẽ. ²⁶ Apito Para'oho nhorõwa ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'ãhã, te arẽ marĩ ĩwa'ãbã za'ëtẽ na tinhibro pese, Ezitu ãma uburẽ marĩ hã ĩwa'ãbã za'ẽne hã 're ĩsimi'wara mono na. Ta hã marĩ wa'ãbã za'ëtẽ mono hã wẽ nherẽ, taha upana marĩ ĩwẽ uptabi si ma tã sima wẽ, Mozési hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu ma si, te te 're robzépata mono da si, ma tã sima wẽ. ĩwẽ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono, niwa za te te tãma ĩsõmri na si, ma tã te te ãma 're rosa'rata u'âsi, Mozési hã.

²⁷ 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina, ma tã durẽ Mozési hã watobro Ezitu hawi, apito Para'o hã te te sima simimnhasi

ãna. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã datõmo na da te 're 'madã'ã waihu'u za'ra mono õ nherê, Mozési hã titõmo na te te 're ì'madã'ã mono na ne, te te sina 're umnhasi mono wa, apã sipi'rai õ di, Ezitu u hã. Õne harê ma tõ ta hawi watobro, siptete sina. ²⁸ Mozési hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tõ duré Pascowa na dato hã te te 're ì'manharĩ za'ra mono zéb da na tãma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, ta norĩ hã tisai 'manharĩ na te te ãma sãna'rata za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Mozésihi ma te te ìpisutuzéb zarina. 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tõ duré Mozési hã tãma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, tinhimizama wapru na 'ridawa zadaré hã te te ãma sapré za'ra mono da, hãiwa ãma romhuri'wa hã Dapãrĩ'wa na ìwaptêrê hã, aibã tãma 're ìpoto'rata za'ra mono hã te te tiwi simroi mono tõ da, Izarazéhé nhihudu norĩ wi hã.

²⁹ Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tõ ã poré na saprĩ za'ra, zara u, ã pré na ã poré nhisi na. ã 'ré na da te 're ìsaprĩ za'ra mono ne, ma tõ rob'rê na saprĩ za'ra, ã zadaré amoi u hã, zara u. Tane nherê, ezipsiu norĩ hã rob'rê na dazarina te te aré saprĩ za'ra da, si'aba'rêi wamhã, ma tõ ã hã apã ìré atob za'ra. Taha wa, ezipsiu norĩ hã ã poré na ma tõ uburé ai'utõ.

³⁰ Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi ãma 'ri 'wawi wa'ra 'rãihã hã ma tõ nasi te te uirĩ za'ra, sime da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma ìpisutu za'ra zéb zarina. Bãdã hã 7 na ma tõ ãma ai'utõrĩ za'ra, te te nasi siwi uirĩ za'ra mono ré hã. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 'rãihã hã ma tõ aime. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tõ aime. ³¹ Duré Ra'abi hã pi'õ aré 're ìhâimana waseté mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tõ wapsãi'a'wa norĩ hã tinhorõwa u 'mazasi wê zahurê, ti'ai wê zõ pi'uriwi dama robzabui'wa norĩ hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dazũ wĩrĩ õ di Ra'abi hã, 'ri nho'õmo ãma uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'õ'wa norĩ zu hã.

³² ãne na 'Re ìhâimana u'âsi mono si, da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono zém na, ahã uptabi na te ãma aima rob'rãzarõtõ za'ra wa'aba neza. ãhã wamhã, ìnhimirob'rãzarõno hã te aré sina tipahã. E marĩ wa. Ahã uptabi wa. Ahã uptabi di tõ, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã, zahadu te ãma aima ìrowasu'u za'ra wa'aba õ hã: Zidi'ã hã, duré Barati, duré Sãsã, duré Zepté, duré Dawĩ, duré Samuwé, duré aimawi norĩ hã uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. ³³ Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tõ te te da'ãma 're ai'uté za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, daro hã te te dawĩ 're waibui mono da. Ta norĩ hã ìwê si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wa, ma tõ ìwê uptabi hã te te sima 're waibu, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma ìropisutu za'ra zéb zarina. Duré hu'u zérépa hã ma tõ te te 're sadai'rê nhitob za'ra tinhib'rata na, te te 're simro tõ mono da. ³⁴ Ta norĩ hã ma tõ duré unhama ro'o za'ëne hã te te 're simro, siwi. Ma tõ duré dawĩ 're sisõ'reptu za'ra, sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da nherê. Sib'uware na 're hãimana za'ra mono nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na ma tõ siptete na dazada 're hãimana za'ra. Siptete uptabi na te te 're da'wapé za'ra mono wa, ma tõ ta norĩ hã tizahui'wa norĩ hã te te 're wano'õ apã, darob amoi hawi dazahui'wa norĩ hã. ³⁵ Duré pi'õ norĩ wi, aré tiwi 're ìdã'ã za'ra mono norĩ hã, ma tõ apã tãma 're hãiwa'utu za'ra, pi'õ norĩ ma. Duré ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra

mono norĩ hã dazazéb 're, 're hâimana za'ra mono ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're udâ za'ra mono 'wa'âhã, taha zarina te aré dazazém hawĩ da te tâma 're rob'ru za'ra, ta hawĩ 're wairébé mono da. Tane nherê, ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're udâ waihu'u za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô danhimirob'manharĩ wasété na 're si'utõrĩ. Rowê uptabi na 're ìdanomro u'âsi mono zéb u hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're hâiwa'utu za'ra mono da, ma tô âne zô si 're si'madâ'â za'ra, ta norĩ hã. ³⁶ Ni'wam norĩ âma, ma tô duré 're dawa'ê za'ra. Powawê hâiwaré 'manharĩ na ma tô da te dasiwi 're hã za'ra duré. Ni'wam norĩ hã ma tô da te 're pawasisi za'ra, ìsi'uwazi nhorô rutu na, dazazéb 're, da te 're séme mono da. ³⁷ Ni'wam norĩ hã ma tô duré êtê tómo wawê na da te 're simro. Ni'wam norĩ hã ma tô duré ìhâiba wâiwa âma 're dasiwã za'ra, wede'ézém na ne. Sib'ézé 'wapa na ma tô duré da te 're simro. Pone'ërebâi hã na si ma tô duré ni'wam norĩ hã 're si'uzza za'ra. Sibrob âna ma tô duré ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Danhimirob'manharĩ wasété na ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're robzépata za'ra, da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa. Âne 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ wasu'u 'rãzarõno hã. ³⁸ Ta norĩ hã hâiwi si ma tô 're nomro a'ubuni wi, êtê 'râihã u zama. Duré êtê 'râihã zahâpâ êtê're wa, ma tô duré dawĩ 're si'ubumro, ab're wab zama. Ta norĩ si ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono ma 're hâimana wê za'ra.

³⁹ Ta norĩ âma si ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 're wata za'ra uburé, ôhõ si te te sina 're umnhasi za'ra mono wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìropisutu za'ra zéb zarina, ìwê uptabi hã ti'ab ré te te sima 're waibu mono ô nherê, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra, 're ìsi'utõrĩ za'ra mono zéb u. ⁴⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê uptabi hã niwamhã za te te wama ìsõmri za'ra na, te te sima wa'âma roti sirõmo za'ra wa, ti'ab ré ta norĩ hã te te sima waibu ô di tô, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìropisutu za'ra zé hã. Uburé wasiré si te za rowê uptabi na ì'rata 're ìhâimana u'âsi za'ra mono zé hã sima waibu za'ra, ta norĩ hã.

12

'Re ìhâimana u'âsi mono hã ti'ai âma damama ne te te 're ìda'ahã za'ra mono zé wasu'u

¹ Duréihã ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, danho'a 're ìnomro wê mono norĩ hã ahã uptabi na 'râwi wamana wawĩ 're ìsimasab u'âsi mono ne, wa za ta norĩ âma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra. Taha wa, wa za uburé marĩ ìwasédé hã wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra, 're ìwanomro wê mono zé wi, te te 're wanhowada za'ra mono tô da, te te 're ìwawasutu u'âsi za'ra mono hã, wawasédé hã. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dahâiba wapu na 're dasisa'rei mono da, marĩ ìpire hã dahâiba na dama 're ìhâimana za'ra mono hã da te dasisa 're ìsani za'ra mono ne, wa za wawasédé hã wa te wasiwi 're wê'ô pese za'ra. Tawamhã wanhíptete na wa za tô âma 're wahâimana za'ra Cristuhu âma si, tiwi 're wasipizari za'ra mono âna. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhã, dawara tete haré dasiwi 're ìdasisa'rei mono ne, wa za tô wanhíptete na âma 're wahâimana u'âsi za'ra, Cristuhu âma si. ² Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dawara, da te 're ì'rãsutu za'ra mono zéb u si, da te 're ìrob'madâ'â za'ra mono ne, wa za Zezusihi âma si wa te wasina 're rosa'rata u'âsi za'ra. Ta hã Zezusi hã ma tô ìsãna'rata hawimhã te te 're wa'apawapto, 'Re ìhâimana u'âsi mono si ma te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono da. Tane te za duré te te 're wa'apawapto u'âsi, 're ìwadâ'â za'ra mono zéb u, ôhõ si wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono da, tiwi 're wasipizari za'ra mono âna. Ta hã Cristu hã sihâiba zawi ô di, wedepo'o

nhonhi'rāmi na dazada dā'â tō da hā, wedepo'o nhonhi'rāmi hā dazada 're ihāimana wasété za'ra mono norī pārīzép si nherē. Taha wa'rāmi, hāiwa āma to sina 're ihāimana u'āsi mono zé hā za tāma 're ihāimana mono na, te te sina waihu'u sirōmo wa, taha wa, sihāiba zawi ō di tō, wedepo'o nhonhi'rāmi na dazada dā'â tō da hā. Āhāna hā 'Re ihāimana u'āsi mono nhimire niwī, te oto pire uptabi na 're sāmra, isiré 'rāwi te te 're da'ab'madā'â u'āsi mono da oto.

³ Ma'āpé āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, Zezusi hā ti'ab ré te te 're ĩrobzépata mono na hā. Tiwasété si te te 're ĩ'manharī za'ra mono norī hā te te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, te te tāma 're ĩrob'manharī wasété za'ra mono zém na, ma tō te te 're robzépata za'ētē, Zezusi hā. Tane nherē, siptete u'āsi ma tō 're hāimana. Tane duré a norī wa'wa hā te za marī ĩwasété wi 're asi'madā'â pese za'ra wa'aba mo, asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono tō da. Taha zarina, 'Re ihāimana u'āsi mono hā asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hā aiwi 're si'utōrī za'ra wa'aba mono tō da, te za tō asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mo. ⁴ Dawasété nhiptete da, asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, zahadu ai'matā'â aba ō di, da te aima ĩ'mairob'manharī za'ētē aba na hā, Zezusi ĩdā'â ne hā. ⁵ E ma tō bété āma aipo're si'āri za'ra wa'wa, 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te aima ĩroti za'ra wa'aba zém na hā, duré ti'ra na te te aima ĩnharī za'ra wa'aba zém na hā. Āne ma tō āhā wasu'u na ni'wa hā āma rob'ui'ére, duréihā: “A norī wa'wa hā ĩ'ra na ĩma 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, aiwasédé hā 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mono zém na 're asisāmri za'ra wa'aba mono da, wa hā Danhib'apito uptabi hā te 're aihā za'ra wa'aba mono wamhā, ĩ'āma 're rosa'rata upa za'ra wa'aba mono ō di za, taré newa.

Duré apā 're anomro wē wa'aba mono da, niha te aima 're rob'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za. 'Te za ĩ'āma asima 're ĩrosa'rata wē u'āsi za'ra wa'aba mo.

⁶ E marī wa, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za. Wa hā Danhib'apito uptabi hā uburé te 're ĩ'azawi pese mono norī hā te 're ahā za'ra mono wa. Duré tiwasété na 'rāwi 're sisāmri za'ra mono da, uburé ĩ'ra na te 're ĩsisi za'ra mono norī hā apā 're nomro wē mono da, wa wa hā te tāma 're arob'manharī, ta norī ma hā.”

Āne wa, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re ihāimana u'āsi mono te te 're aihā za'ra wa'aba mono wamhā.

⁷ Damama norī hā bété. E ti'ra norī hā te te 're hā za'ra mono ō di za, po're āna 're hāimana za'ra mono wamhā. Te za tō te te 're hā za'ra. Tane te duré Aimama 'wa hā 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're aihā za'ra wa'wa. E marī wa. ĩ'ra si tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa oto. Taha wa, marī na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono āna. 'Re ihāimana u'āsi mono 'ra si, oto tāma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, te te 're ĩ'aihā za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo. ⁸ Uburé te tō ti'ra norī hā te te 're ahā za'ra 'Re ihāimana u'āsi mono hā, tiwasédé hā te te 're ĩ'manharī za'ra mono zém na āma 're siwaihu'u za'ra mono da oto, ta norī hā. Taha wa, te te 're ai'mai'ahāri aba mono ō wamhā, ĩ'ra'ō na te za 'rāwi 're ai'masiwaihu'u aba mo. Āne wamhā, ni'wa hā mama ō wa, da te 're ĩ'ahāri mono ō ne, 're ai'mai'hāimana aba mono na te za 'rāwi 're ai'masiwaihu'u aba mo, sena na ĩ'ra na tāma 're ai'mai'hāimana aba mono ō na hā. ⁹ Ti'ai āma wamama uptabi norī hā wawasété na 'rāwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, wanhimiza'rese wi te te 're wahā za'ra mono wamhā, wa tō ta norī hā wa te 're hāimana wazéb za'ra, wama pire na 're

hâimana za'ra mono wa. Taha nhipai u, wa za duré hâiwa âma Wamama uptabi hã wa te 're wapari pese za'ra, te te 're wa'ahã za'ra mono nherë, rowë na ôhõ âma si 're wanomro u'âsi mono da oto. ¹⁰ Ti'ai âma wamama uptabi nori hã ma tô wanhimiza'rese wi te te 're wa'ahã za'ra tô, 're waprédub za'ra mono ô ré hã. Wawasété na 'rãwi 're wasiwhu'u za'ra mono da, ma tô te te 're wa'ahã za'ra, niwamhã i'uwaibaba uptabi ô nherë, damama nori nhimi'ahârizé hã. Tazahã, 'Re îhâimana u'âsi mono si, te i'uwaibaba si te te 're wa'ahã za'ra. Te te 're i'wa'apawapto mono da si, te za tô ti'ai âma 're wanomro mono ré, te te 're wa'ahã za'ra, wawasété âna îsine 're wahâimana za'ra mono da oto, wa nori hã. ¹¹ Wawasédé hã wa te 're i'manharî za'ra mono zém na 'rãwi 're wasiwhu'u za'ra mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're wahã za'ra mono wamhã, awa'awi 're watoi waihu'u za'ra mono ô di, taha na hã. Robzei'ô na si wa za a'ã 're wahâimana za'ra. Tane nherë, 'Re îhâimana u'âsi mono te te 're îwahã za'ra mono zém na oto 'rãwi 're wasiwhu'u za'ra mono wamhã, duré wa'âma 're ronomro pese za'ra mono wapsi, te za wapë hã i're wama 're simi'wara wë oto, ôhõ âma si 're îwanomro wë mono zéb zarina wa.

'Re îhâimana u'âsi mono mreme, da te 're îwapari pese za'ra mono zé wasu'u

¹² Taha wa, marî na 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, aipë'ë wë zarina te za asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono âma si, aiwi 're robzei'ô pese za'ra wa'aba mono wa, tiwi asina 're aipahã za'ra wa'aba mono tô da. ¹³ Bâdâdi na awa'awi u'âsi 're îdanomro mono ne, te za Cristuhu nhirã zarina si awa'awi 're anomro u'âsi aba mo, îwë na si. Âne wamhã, i'râtëire hã mori wasété na 're îmorî ne, ni'wam nori hã Cristuhu âma sib'uware na 're îhâimana za'ra mono nori hã asine wa'aba, awa'awi u'âsi 're nomro wë mono wamhã, ta nori hã tiwasété na 're si'marôpãri zahu za'ra mono ô di za oto. Apã te za ai'âma 're siptete za'ra wa'wa, îsazei uptabi 'wa na 're i'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã.

¹⁴ Rowë zô te za 're asôpré wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re îhâimana u'âsi mono ma si 're asisômri u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Âne hã ni'wam nori hã 're hâimana wë za'ra mono ô nherë, niwamhã Wanhîb'apito hã titômo na te te dame 'madã'ã za'ra ô di za, ta nori hã. ¹⁵ Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, asina âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wa, tinhoprubzéb zarina, îwë uptabi hã te te aima 're îpisutu za'ra wa'aba mono hã 're simini za'ra wa'aba mono tô da, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo. Wede pa hã, ti'ai 'rowi 're simi'wara mono ré hã, taha wa'uzé hã dama simimnhasi ô di. Tane nherë, îpa hã da te oto 're sa'o'o za'ra mono wa, da te oto 're huri mono wamhã, te za te te 're da'rãiwamarî za'ra, taha pa wa'u hã sé wa. Tane duré, a nori wa'wa hã te za ni'wam nori wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, ta nori hã te te aiwi 're rowasété za'ra wa'aba mono tô da, duré taha zarina a nori wa'wa hã 'rãwi aiwasété na 're asi'uptob za'ra wa'aba mono tô da, ta nori zu. ¹⁶ Duréihã Eza'u hã tâma mrab uptabi wa, ma tô tino nhipi hã tiwi waptë, Zacoho wi. Tawamhã Îmama ma Îpoto'rata zarina, uburé marî hã Îmama te te tâma îpisudu hã, duré 'Re îhâimana u'âsi mono, îwë hã te te tâma îpisudu hã i'upana înoi ma 're hâimana mono da, ma tô tinoi ma ti'ru, îsipi wa'rãmi Eza'u hã, taha na sai ô ré. Âne hã Eza'u hã 're îhâimana wasété mono ne, te duré ni'wam nori hã asiré 're hâimana wasété za'ra wa'wa. Ta nori wi, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, sina 're îsipsaihuri za'ra mono nori wi, 'Re îhâimana u'âsi mono hâimanazé te te 're îwazéb za'ra mono ô nori wi hã. ¹⁷ Tawamhã taha na âma ronomro parip si, ma tô Eza'u hã timama ma tinha, 'Re îhâimana u'âsi mono ma, âma mreme da, îwë hã te te tâma 're anhomri

mono da, ĩnoi upana. Tane nherē, ma tō ĩmama hã siwi wē'ō, āma mreme tō da. Taha wa, tiwasédé te te 'manharĩ pari nherē, apã te te sima pari waihu'u ō di, timama ma te te nharĩ sina, wawa 'rãihã na wawa nherē. Āhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, āne na hã.

¹⁸ Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tō Sina'i na étē 'rãihã nhisi u sina rotété za'ra, tame ĩ'rata si'ubumro da a'ã, 'Re ĩhãimana u'ási mono 'rata. Ta hã étē 'rãihã hã danhib'rata na da te upi waihu'u pese di. Tane nherē, a norĩ wa'wa hã tane 're aihãimana za'ra wa'aba mono ō di oto, āhãna hã. 'Re ĩhãimana u'ási mono u, aipē'ē na 'rãwi ĩtēme 're aihutu aba mono wamhã, marĩ hã asib'rata na 're upi waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za. Izarazéhé nhihudu norĩ si ma tō 'rãwi unhama ro'o za'ēne hã 'madã'ã za'ra, étē 'rãihã nhisiwimhã. Tamemhã ma duré hãiwa nhirōtō 'rãdã hã watobro, ĩ'rãdã'ãra uptabi hã. Rowa'u'u za'ētē zama ma tō duré watobro, étē 'rãihã nhisi āma hã. Āne ma tō ta norĩ hã 'madã'ã za'ra titōmo na, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. ¹⁹ Danhimnhihãrãzê hã ĩhãrã 'rãihã hã ma tō duré wapari za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Ta hã te te wapari za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã niha te tãma rob'manharĩ za'ra ō'umnhasite, ma tō sima wē za'ra, Mozésihi ma si te te rowaihu'u mono da, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, hãiba pisutu. ²⁰ E marĩ wa, ma tō ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ási mono ma tipahi za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 'Re ĩhãimana u'ási mono hã ma tō étē 'rãihã hãiba na tãma roti za'ra, āne: "Ni'wa hã ā étē 'rãihã hã te te upi wamhã, te za asiwi ĩwĩrĩ 'wa, étē na. Asimizama aba zama, te te sina 'mai'upi wamhã, te za ĩwĩrĩ 'wa, étē na." Āne ma tō étē 'rãihã hãiba na ta norĩ ma mreme pire na tãma roti za'ra aré, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã. Taha pipa te, ma tō Izarazéhé nhihudu norĩ hã sima wē za'ra, Mozésihi ma si, hãiba pisutu te te rowaihu'u mono da, 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, taha ma si. ²¹ Ā hã te te ĩ'madã'ã za'ra hã pipa uptabi wa, te Mozési hã 'rãwi sima tinha, āne: "Īpahi wa, wa tãma rērē." Āne te sima tinha, Mozési hã. Āne ma tō ropia uptabi hã étē 'rãihã āma ĩsō'a ĩwatobro za'ra hã 'madã'ã za'ra duréihã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono u te te sina rotété za'ra wamhã.

²² Tazahã, a norĩ wa'wa hã tane 're aihãimana za'ra wa'aba mono ō di oto, āhãna hã. 'Re ĩhãimana u'ási mono u aipē'ē na 'rãwi 're rob'umhutu za'ra wa'aba mono wamhã, hãiwa āma Si'ã na étē 'rãihã nhisi u ne, ma tō 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Duré hãiwa āma Zeruzarê hã 'ri nho'omo u ne, ma tō 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ási mono 're ĩsãmra u'ási mono zéb u hã, hãiwa āma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na, ĩ'rata 're ĩsi'ubumro mono zéb u zama. ²³ Tame te oto 'Re ĩhãimana u'ási mono nhĩb'a'uwē norĩ hã tō sina 're si'rã'ōtō, aibã hã dama 're poto 'rata za'ra mono wa, dama ĩsawi pese ne, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te 're ĩ'azawi pese mono norĩ hã, hãiwa āma sisi ui'éré ré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã. Tamomo ma tō ĩtēme 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo, dahãimanazém na ĩ'uwaibaba si te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina, dama rowairébé'wai u hã. Duré ti'ai āma ré ĩwē si te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ hã 're ĩhãimana za'ra mono zéb u, ma tō duré 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te tãma 're ĩwē za'ra mono zéb zarina si, rowē uptabi na oto 're ĩhãimana za'ra mono norĩ u hã. ²⁴ Zesusihi u ma tō duré 're ĩrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Ta hã te oto 'Re ĩhãimana u'ási mono te te dama ĩropisutuzép té hã te te wa'āma 're ab'madã'ã u'ási. Duréihã Ca'ĩ hã tino te te wĩrĩ wa, ĩwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ĩhãimana u'ási mono te te ĩ'ruiwa'ãbãzê, te wasu'u, Abéhé wapru hã. Tanei ō di, Zesusihi wapru hã. Dazada dã'ã wa, ĩwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re

Īhâimana u'âsi mono hâ dawasédé te te dama 're ĩ'apari mono zé, te wasu'u, Zezusihî wapru hâ.

²⁵ Taha wa, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ te te aimâ 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhâ, tiwî 're asipo're nhitob za'ra wa'aba mono tō da. Duréihâ Sina'i na êtê 'râihâ nhisi âma, 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ ti'ai u te te we dama rowasu'u wamhâ, ĩsimiroti wapari'ô'wa norî hâ wairébé ô di, te te ĩdahâ za'ra zé wi hâ. Wa norî hâ bété. E 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ hâiwa hawi te te wei wama 're aroti wê mono nherê, tiwî 're wasipizari za'ra mono wamhâ, e ĩsimihâzé wi wasi'uihâ na 're wawairébé mono da bâ, wa za wanhimipari âna 're wanomro u'âsi bété.

²⁶ Duréihâ 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ Sina'i na êtê 'râihâ nhisi âma te te dama roti wamhâ, ma tō ti'a hâ sâsâ'â. Tane nherê, taha za'u hâ ma tō oto dama ropisutu, âne: "Ti'a hâ niwapsi wa za duré sâsâ'â, ĩreme ma. Tawamhâ, ti'a si te sâsâ'â ô di za oto. Hâiwa nhirôtō zama, wa za ĩsu sâsâ'â, nimahâ na hâ." Âne 'Re Īhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na rob'ui'ére hâ. ²⁷ E marî te tawamhâ wama wasu'u za'ra ĩreme hâ, "Īreme ma" na hâ. Uburé marî hâ ti'ai âma, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimipodo hâ nimahâ na te te sâsâ'â za'ra wa, za ĩsi'utôri mono zé, te wama wasu'u za'ra. Tawamhâ taha nhowa're're, te za ĩwê uptabi hâ da te oto ĩsâsâ'â waihu'u'ô hâ 're hâimana u'âsi za'ra hâiwa âma, ĩsi'utôri waihu'u'ô hâ.

²⁸ 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ 'râwi te te 're wa'ab'madâ'â mono da, ĩ'rata 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hâ, ma tō te te wama 're apisutu, da te wawî âma ĩ'ai'utê waihu'u za'ra ô hâ. Taha wa, wa za 'Re Īhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra, sôpru wa. Te te sima 're ĩwa'awê mono zéb zarina, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra, wa te wasiwi 're wazéb za'ra mono sina, wama 're toi u'âsi mono da. ²⁹ 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ Wanhîb'apito za'ra hâ ĩpo're'ô norî hâ te te uprosi waihu'u pese di, unhama ro'o za'êtê na marî hâ 're ĩsi'unhama pese mono ne hâ. Taha wa, wa za tō wa norî hâ ĩreme hâ wa te 're wapari u'âsi za'ra, Wanhîb'apito nhimiroti hâ.

13

'Re Īhâimana u'âsi mono hâ dama 're ĩtoi mono zé wasu'u

¹ Cristuhu âma si oto 're asisânawâ za'ra wa'aba mono wa, te za a norî wa'wa hâ ône u'âsi 're asisawî pese za'ra wa'aba mo oto. ² Darob amoi hawi atême 're dasihutu za'ra wa'aba mono wamhâ, asôrôwa u, te za duré 're ĩda'mazasi wê za'ra wa'aba mo. Ni'wam norî hâ tinhorôwa u te te 're da'mazasi wê za'ra mono wamhâ, hâiwa âma 'Re Īhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî hâ ma tō te te 're 'mazasi wê za'ra, tâma sa'rese za'ra ô nherê, hâiwa âma romhuri'wa norî hâ. ³ Duré wasiré ĩsazei'wa norî âma te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, dazazéb 're, 're ĩsimasa mono norî âma hâ, ta norî hâ asiwi 're pawaptob za'ra wa'aba mono da. Dazazéb 're, ta norî siré 're aimasa wa'aba mono ne, te za âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré marî na te te 're ĩrobzépata za'ra mono norî âma zama, te za duré 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, ta norî siré 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono ne.

⁴ Damro ré norî hâimanazé hâ te za 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo, 'Re Īhâimana u'âsi mono ma, pire uptabi wa. Aimro si te za asima 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. E marî wa. Ni'wam norî hâ tihâiba na tiwasédé hâ te te 're 'manharî za'ra mono wamhâ, 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ te za ta norî hâ te te 're hâ za'ra. Duré ni'wam norî hâ mro ré nherê, ĩmro'ô na 're sipsaihuri za'ra mono wamhâ, te za ta norî hâ duré te te 're hâ za'ra, 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ.

⁵ Rob'uiirazép si, asima 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za. Asibro hã aima 're ìhâimana za'ra wa'aba mono nhipai u, marĩ zô 're rob'ruiwapari zahu za'ra wa'aba mono õ di za. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô âne dama sina ropisutu: “Niwamhã asiti za'ra wa'aba 're ìhâimana mono õ di za. Duré te airême waihu'u za'ra wa'aba õ di za.” Âne te te dama sina ìropisutuzém na rob'ui'ére hã, ìbaihã na hã. ⁶Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za âne wa te wasima 're nharĩ za'ra, duréihã apito Dawi hã te te sima ìnharĩ ne, âne:

“Danhib'apito uptabi hã te te 're ìpawapto u'âsi. Taha wa, ìsina 're ìpahi mono õ di, wa hã.

Âne wamhã, e niha da te ìma rob'manharĩ da bâ.”

Âne duréihã Dawi hã 'râwi te te sima ìnharĩ ne, wa za duré wa norĩ hã wa te wasima 're nharĩ za'ra, ìsine.

⁷ Ma'âpé âma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ìsâna'rata hawi te te âma aima 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mono norĩ âma hã, ai'madâ'â wa za'ra wa'aba norĩ âma hã. Ta norĩ 're ìhâimana za'ra mono zém na, duré 're ìdâ'â za'ra mono zém na zama, te za âma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono ne, te za duré a norĩ wa'wa hã ìsine asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ⁸ Zezu Cristu hã tihâimanazém na hã te te âma 're saprĩ waihu'u mono õ di. Ône u'âsi te tô misi haré âma 're hâimana u'âsi, bâtâ sidâpâsi. ⁹ Cristuhu wasu'uwé upana, danhimiroti aimawi na da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na da te dasima 're ìrowasu'u za'ra mono na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ìwé uptabi hã te te wama 're ì'apisutu mono na si, wa za wapê'ê 're âma 're wanhiptete za'ra. Taha si wa norĩ hã wama ìwé uptabi za'ra hã. Dasa hã da te dasiwi 're ìsawi za'ra mono na roti hã da te 're ì'madâ'â za'ra mono na, âma 're danhiptete waihu'u za'ra mono õ di, dapê'ê 'remhã. Mare di. E marĩ wa. Taré wa, dasa hã. Taha na âma 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ di tô, dasa da te dasiwi 're ìsawi za'ra mono na roti na hã.

¹⁰ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ hã, sasedoti norĩ hã dawasété parizéb da, danhimizama te te fâma 're simroi mono wamhã, ta norĩ hã ìnhi na hã 're saihuri waihu'u mono õ di. Tane duré, ni'wam norĩ hã danhimizama wapru na 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dawasété hã zahadu te te dama âma 're apari mono newa, te za Cristu hã sada ìdâ'â za'ra zé hã ta norĩ hã te te 're simini za'ra. Wa norĩ si Cristuhu zazei'wa norĩ si, wa za wa te wasina âma 're uwaimrami za'ra, wazada ìdâ'â za'ra zém na hã. ¹¹ Sasedoti norĩ nhĩb'apito, tisiré norĩ ma ìpire uptabi si wahub sidâpâsi ma tô danhimizama wapru rí ìtême 're sisisi, 'ri 're wa'wa u, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwa 're ìsâmra mono zéb u hã. Dawasété parizéb da, ma tô ta norĩ hã tâma âma 're sôprub za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Tane nheré, ma tô romhã na danhimizama hãiba hã da te 're zata pese za'ra, danhimizahãri sidâpâsi 'ri hã da te dasima 're ìsôré za'ra mono zém nhiti. ¹² Âne wa, ma tô duré Zezusi hã 'ri 'wawi wa'razém nhiti dârâ, te te ìrobzépata za'êté zarina, tiwapru na taha si te te oto 're da'a'upsô'i mono da, dawasété hawi. ¹³ Taha wa, wa za oto wa norĩ hã Zezusihi u si dawĩ 're wawairébé, taha si tô sena te te 're wa'anho'reptui mono da. Taha wa, wa za tô, 're ìdanomro 'rata mono zé hã, wa te 're rême pese za'ra. Zezusi hã wazada dâ'â wa, da te dasiwi ìruiwapari ne, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono da nheré, wa za tô ìtême 're wawairébé, 're ìwanomro 'rata mono zém hawi, Zezusihi u hã. ¹⁴ Âme ti'ai âma 'ri nho'u hã 're ì'maihâimana u'âsi mono hã wama 're 'maihâimana mono

ō di, āma 're ĩwahāimana u'āsi za'ra mono zēb da hā. Robaba uptabi di. Hāiwa āma 'ri nho'ōmo zō si, wa za wasima 're wanhopré u'āsi, za tame wama 're ĩhāimana u'āsi za'ra mono zō si. ¹⁵ Taha wa, Zezusi hā wazada ĩdā'āzēb zarina, wa za 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're wawata u'āsi za'ra, taha si wama 're toi u'āsi za'ra mono da. Duréihā danhimizama na duré dasa na 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono wa, dama 're ĩtoi mono ne, wa za āma 're wawata u'āsi za'ra, wama 're toi u'āsi mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na sō'awi dama 're ĩwasiwasu'u za'ra mono na zama, wa za tāma āma 're wanhoprub za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma hā. ¹⁶ Marī ĩwē hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono da dama, duré 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zém na hā, āma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono ō di za. Taha na zama te duré tāma 're asōprub za'ra wa'aba mo, taha na aima 're toi u'āsi za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

¹⁷ Asiré ĩsazei'wa 'madā'ā'wa norī nhimiroti hā te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zēb zarina, te za marī hā 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mo. Ta norī hā niwapsi te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma siwasu'u za'ra, te te ai'āma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na hā. Taha wa, te ta norī hā ai'āma 're hātā'ā u'āsi za'ra wa'wa, te te 're ĩ'ai'madā'ā za'ra wa'aba mono zém na hā. Cristuhu zazei'wa 're ĩhāimana za'ra mono zém na si 're anomro aba mono da. Ta norī nhimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhā, to sina te za tō ta norī hā te te ai'āma 're romhuri za'ra wa'wa. Tane nherē, 're wapari za'ra wa'aba mono ō wamhā, robzei āna te za te 're romhuri za'ra. Āne wamhā, te te 're aipawapto waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za, ta norī hā.

¹⁸ Ma'āpé, wa'āma 're aimreme zusi u'āsi aba mono za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. 'Re ĩwanomro wē mono da si, wa tō wa norī hā wa te wasima 're wē u'āsi za'ra. Taha wa, marī na 're ĩwahāimana wasété za'ra mono zém na hā 'rāwi wapé'ē na 're wasisāmri za'ra mono ō di oto, wama 're hāimana za'ra mono ō wa. ¹⁹ Taha wa, wa duré wa hā ĩsima aiwē uptabi za'ra wa'wa, ĩ'āma zama 're aimreme zusi aba mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te āma ĩzatōrī su'u da, atēme za'ra wa'aba, te asabu za'ra wa'aba hā.

²⁰⁻²¹ Wanhīb'apito Zezusi hā wazada ĩdā'āzēb zarina, te oto pone'ērebā 'madā'ā'wa ne, wama 're hāimana za'ra, wa'madā'ā'wa ĩwē uptabi na hā. Wazada ĩdā'āzēb zarina, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā taha na dama ropisutu té, āma 're dahāimana u'āsi za'ra mono da oto, taha āma si. Zezusi hā dā'ā nherē, ma tō ĩmama hā apā hāiwa'utu.

'Re ĩhāimana u'āsi mono hā dama rowē pisutu'wa hā, ĩwē si te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono da, wa taha na si te ai'āma 're umnhasi za'ra wa'wa, taha zarina uburē marī hā te te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zēb zarina si, tāma āma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Duré Zezu Cristuhu waihu'u pese na te te 're wa'apawapto mono da, wa duré taha na si te ai'āma 're umnhasi za'ra wa'wa, ĩwē si wa te oto tāma 're 'manharī za'ra mono wa, wa'āma 're toi u'āsi mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā.

Taha wa, Zezu Cristuhu āma si āma 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono za. Tane tō.

Rowasu'u 'rāsutuzé wasu'u

²² ĩsisānawā norī, ā te aima āma ĩroti za'ra wa'aba zém na, ma'āpé aiwaimri āma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Taha da, wa tō ĩmreme 'rutu na āma aima rowasu'u za'ra wa'wa, ā ĩnhimi'ui'ééré na hā. ²³ Wasisānawā Timotiu hā ma tō dazazém hawi watobro, da te tāma ĩrob'ruzēb zarina. Āne hā waihu'u za'ra wa'aba da, wa tō ĩsima aiwē za'ra wa'wa. Tawamhā, ta hā we ĩtēme wisi su'u

wamhã, ãme ìnhamra ré, te te ìnhiza wamhã, te za ãma ìsiré mo, atẽme za'ra wa'aba, taha zama te te duré asabu za'ra wa'aba da, ìsiré.

²⁴ Ma'ãpé uburé ai'madá'â za'ra wa'aba 'wa norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba za. Uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, tame 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba za duré.

Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi 're ìwairébé mono norĩ zama te ãma asawi za'ra wa'wa duré, ìsazei'wa norĩ, siré 're ìsi'ubumroi mono norĩ hã.

²⁵ 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, wa ai'ãma 're ìmreme u'âsi za'ra wa'wa, ìsimizawizé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Ti'adu Daro mono bâ ãsazei'wa norĩ ma, Ti'adu te te ĩrob'ui'érézé İbaihã wasu'uzé

Å İbaihã na rob'ui'éré'wa hã Ti'adu na İsisı hã. Zezusihi no, ta hã (Marcusi 6.3). Atusi 21.18 åma hã ma tã Ti'adu hã wasu'u, åne: Zeruzarẽ åma İsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa. Ta hã ma tã 'Re İhãimana u'åsi mono nhıb'a'uwẽ norĩ ma rob'ui'éré hã tisõ, da te åma 're rob'manharĩ waseté za'ra mono wa, daro mono bâ te te İropéi mono norĩ ma hã. Ti'adu hã ma tã Wamama zazei'wa norĩ ma waihu'u za'ra, Zezusi hã te te sina 're İ'umnhasi za'ra mono zém na taré dama 're siwasu'u za'ra mono tã da, İsarına si 're hãimana za'ra mono õ nheré. Ni'wam norĩ hã sena na Zezusi hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono wamhã, İsiré u'åsi te za 're hãimana wẽ u'åsi za'ra.

Marĩ ahã na dazada 're İhãimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Wa hã Ti'adu, 'Re İhãimana u'åsi mono ma romhuri'wa, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, wa 're mo. Uburé 'Re İhãimana u'åsi mono nhıb'a'u'wẽ norĩ, daro mono bâ 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, wa za İnhimi'ui'éré na åma asawi za'ra wa'wa.

² İsisånawã norĩ, marĩ hã ahã na asada 're hãimana za'ra wa'aba mono nheré, te za atoi u'åsi 're anomro aba mo. ³ E marĩ wa, wa åne aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re İhãimana u'åsi mono hã ro'warudu hã te te aima 're ba'a za'ra wa'aba mono õ nheré, te za İsimipawaptobzém na asına 're İ'madã'ã u'åsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, te za asiptetezé hã asına 're İsa'ëté za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito åma si 're İ'aihãimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.

⁴ Tawamhã wẽ uptabi di za, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã. ⁵ 'Re İhãimana u'åsi mono hawi, dahãimanazém na rowaihu'u ré 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za asına tiwi 're İrowaptêrê za'ra wa'aba mo. Ta hã sõpru uptabi di. Duré uburé dama marĩ wẽ nhomri'wa. Åne wa, tiwi 're İrowaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, dahãimanazém na rowaihu İwẽ uptabi hã. ⁶ 'Re İhãimana u'åsi mono umnhasi sina, te za tiwi 're İrowaptêrê za'ra wa'aba mo, 'rãwi åma 're asiwawã za'ra wa'aba mono åna. İsimipawaptobzém na, 'rãwi åma 're asiwawã za'ra wa'aba mono wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã rowa'u åsisasi te te åma 're İ'a'ube mono ne, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ⁷⁻⁸ Åne wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré asiptete sina åma 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wanhib'apito hawi dahãimanazém na rowaihu'uzéb zõ, 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za.

⁹ Wasiré İsazei'wa norĩ hã simarĩ õ nheré, Wanhib'apito zazei'wai wa, te za tipê'ẽ na 're toi u'åsi za'ra. ¹⁰ Wasiré İsazei'wa norĩ hã sibro pese wẽ te, tipê'ẽ na 're to za'ra mono õ di za. Wanhib'apito zazei'wa 're nomro mono wã, te za tipê'ẽ na si 're toi u'åsi za'ra. Sibro pese nheré, te za, rom na romnhirãrã ne, dawi 're hãiba simani za'ra oto. ¹¹ Bãdã hã 'rãı watobro wamhã, rowa'ro uptabi wa, te za rob're hã dawi 're 'ré za'ra. İsirãrã zama te za ti'a'a, ti'ai u. Tawamhã dama 'madã'ã ze nheré, tãıbã za oto İsirãrã hã. Tane İsıbro pese norĩ hã rob're 're İsi'utõrĩ su'u za'ra mono ne, tinhimıromhuri te te 're 'madã'ã za'ra mono zawéré ré, te za 're dã'ã za'ra.

¹² Wa za duré āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marī ahā na dazada 're hāimana za'ra mono wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono hā ro'wa'rudu hā te te dama 're ba'a za'ra mono ō nherē, te za danhiptete sina āma 're dahāimana u'āsi za'ra. Āne wamhā, 'Re ihāimana u'āsi mono hā te za āne na da'awaihu'u. Tawamhā Isawi pese 'wa' re dahāimana za'ra mono wa, te za tāma wa'ābā za'ra oto, rowē uptabi na, ī'rata 're īdahāimana u'āsi za'ra mono zém na, te te dama īropisutuzéb zarina. Tawamhā dama 're rowē uptabi za'ra mono di za.

Marī zarina dawasédé hā da te 're īmanharī za'ra mono zé wasu'u

¹³ Āté nī'wam norī hā te za 'rāwi sina rosa'rata wasété za'ra, tiwasédé hā te te ī'manharī za'ra da hā. Āne wamhā, 'rāwi te te sima 're rosa'rata za'ra mono ō di za: "Re ihāimana u'āsi mono hā ma tō īnhimirosa'rada hā īma tisō, īwasédé te ī'manharī da hā." Āne te te sima 're rosa'rata za'ra mono ō di za. E marī wa. 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te sina 're rosa'rata mono ō di, tiwasédé te te 're ab'manharī mono da, marī wasété na. Duré dawasédé hā da te 're ī'manharī za'ra mono da hā, te te dama 're rosa'rata mono ō di. ¹⁴ Āté marī īwasété na te za da te dasima 're rosa'rata za'ra, dawasédé hā da te ī'manharī za'ra da hā, āma dama 're robze za'ra mono da newa. ¹⁵ Tawamhā dawasété na da te dasima āma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhā, dawasédé hā dasi'uihā na te za da te 're 'manharī za'ra. Tawamhā ōne u'āsi 're danomro mono wamhā, te za 'Re ihāimana u'āsi mono nhiti 're dahāimana u'āsi za'ra, rowē īsi'utōrī'ō nhiti.

¹⁶ Īsisānawā norī, īma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, 'Re ihāimana u'āsi mono wasu'uwē na āma 're upa za'ra wa'aba mono ō di za, asimirosa'rata na. ¹⁷ 'Re ihāimana u'āsi mono hā hāiwa na rob'uiwē'wa 'manharī'wa hā, hāiwa hawi ma tō marī īwē na uburé we dama 're sōpru, īwē uptabi na si. Ta hā tihāimanazém na te te saprī ō di. Ōne u'ā, te hāimana wē u'āsi 're hāimana. ¹⁸ Te te sima 're īda'awē mono zéb uwaibaba, ma tō timreme na te te 're wa'apoto té, wapē'ē 're, uburé īsimipoto norī nhipai u, īsib'a'uwē tāma 're wahāimana za'ra mono da oto. Ma tō tō sena na timreme na te te 're wa'apoto té, wapē'ē 'remhā.

'Re ihāimana u'āsi mono nhimiroti 'madā'ā pese 'wa, 're ihāimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁹ Īsisānawā norī, īma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, āma 're ī'asipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono zéb da hā. Ari'iwī te za a'ā 're īdawapari za'ra wa'aba mo, aiwara sina aimreme hā 're sani za'ra wa'aba mono tō da, duré dazada 're asahi za'ra wa'aba mono tō da. ²⁰ Dahāimana zahī sina 're dahāimana za'ra mono wamhā, e te za 'Re ihāimana u'āsi mono hā te te 're da'awēsāmri. Mare di. Taha na te te 're da'awēsāmri mono ō di za. ²¹ Taha wa, asima 're aihāimana wasété za'ra wa'aba mono zé hā, duré uburé marī hā 're ī'manharī wasété za'ra wa'aba mono zéb zama, te za 're īrēme pese za'ra wa'aba mo. 'Re ihāimana u'āsi mono ma, te za aiwapu na tāma 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo, īsimiroti hā 're 'manharī za'ra wa'aba mono da. Ta hā ma tō tinhimiroti hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, 'rāwi aipē'ē 're, aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da. Ta hā simiroti waihu'u pese di, 're aihāimana wasété za'ra wa'aba mono hawi, te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono zéb da hā.

²² Taré īsimiroti hā aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono ō di za, īmreme wapari pese 'wa na, taré 'rāwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tō da. Tō sena te za īsimiroti hā 're ī'madā'ā za'ra wa'aba mo. ²³⁻²⁴ Āté aibā hā rob'madā'āzém na te za si'madā. Tawamhā si'madā'ā pari, morī wamhā,

awa'awi te za sina po're ha'â. Tane, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hâ dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherë, da te 're 'madâ'â za'ra mono ò wamhâ, awa'awi te za âma 're dapo're simrami za'ra. ²⁵ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hâ wë uptabi di. ' Ta hâ wapawapto'wa da, te wama 're hâimana, wawasédé, wa te 're ïrëme pese za'ra mono zéb da hâ. Tawamhâ ïsimiroti na da te 're rosa'rata pese za'ra mono wamhâ, duré òne u'âsi âma 're dahâimana za'ra mono wamhâ, taré ïmreme wapari'wa 're danomro mono ò di za. Tô sena ïmreme wapari pese 'wa, te za oto 're danomro. Taha zarina rowë u'âsi te za âma 're dahâimana za'ra.

²⁶ Até ni'wam norï hâ te za taré te te sina 're rosa'rata za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na, tô sena newa. Tane nherë, até râwi 're si'uwati za'ra mono ò di za, 're mreme wasété tô za'ra mono da. Âne wamhâ, tô sena 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na 're hâimana za'ra mono ò di za. Taré te za tinhimirosa'rata na 'râwi sima 're sadawa nhipese za'ra. ²⁷ Âne 're hâimana za'ra mono ò di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'pese 'wa norï hâ. Âne te za 're hâimana za'ra. ïmama'ò norï hâ duré ïna'ò norï hâ te za te 're pawapto'wa za'ra. Pi'ò mrotò norï zama te za te te 're pawapto'wa za'ra, ropire hâ tâma 're hâimana za'ra mono wamhâ. Tihâimanazém na te za duré 're sipibu pese za'ra, Wanhib'apito zazei'ò'wa norï nhimirosa'rata zarina 're hâimana wasété za'ra mono tô da. Âne wamhâ, te za Wamama hâ te te 're da'awalhu'u, tô sena ïsimiroti 'madâ'â'pese 'wa na hâ.

2

Aiwapsi danhimizawizém na 're ïdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ ïsisânawâ norï, âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristu hâ rowa'a za'etë ré, te 're hâimana u'âsi, wë uptabi na. Tawamhâ ïzazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherë, dahâiba 'madâ'â zarina asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono ò di za, asimizawizém na. ² Até aibâ ïsibro pe hâ te za âzé asi'râ'òtò aba ré, ètë'ubuzi pré oru 'manharï na siptòmo hi wasisi ré, duré uza wë ré zama. Até aibâ hâ te za duré âzé ïsimarï'ò hâ, uza wasété ré. ³ Tawamhâ até ï'uzza wë ré ma, te za tâma ïnharï 'wa: "Âhâta wedeza ïwë. Âme asâmra." Taha pari, te za duré ïsimarï'ò ma ïnharï 'wa: "Hâiwim haré asa na." Niha wamhâ, "Ïpapara asâmra, ti'ai wa." ⁴ Âne dama 're nharï za'ra wa'aba mono wamhâ, aiwab'ò di, 're ïdazawi za'ra wa'aba mono zé hâ. Asimirosa'rata wasété zarina, te za asiwi 're ïdahâiba ba'a za'ra wa'aba mo, asimizawizéb ò na.

⁵ ïsisânawâ norï, ïma asawi pese za'ra wa'aba norï hâ, ma'âpé ïwapari pese za'ra wa'aba. Ti'ai âma, até simarï âna te za 're hâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norï hâ. Tane nherë, Wanhib'apito zazei'wa 're hâimana za'ra mono wa, ma tô ta norï hâ pisutu za'ra, uburé marï ïwë ré, 're hâimana za'ra mono da, tâma 're ïsòprub za'ra mono zéb zarina. Ma tô duré tâma pisutu za'ra, rowë uptabi na ï'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 're ïsâmra mono zéb âma, te te tâma ïropisutu za'ra zéb zarina. ⁶ Tane nherë, ma tô a norï wa'wa hâ ïsibrob'ò norï hâ 're ïhâiba wë'ò za'ra wa'aba mo. Ma'âpé rosa'rata za'ra wa'aba. E 'wam norï hâ ma tô te te aima 're rob'manharï wasété za'ra wa'wa, aipawa'âbâ za'ra wa'aba na hâ. Duré e 'wam norï hâ ma tô datëme te te 're asimroi wa'wa, da'âma rowairébé'wa norï u, ïpipa na te te ai'âma 're rowairébé za'ra wa'aba mono da. ïsibro pese norï si, ma tô âne na

te te aima 're rob'manharĩ waseté za'ra wa'wa. ⁷ Ta norĩ si ma tō Asib'apito za'ra wa'wa hã te te 're sisi waseté za'ra, wē uptabi nherē, Cristu hã.

⁸ Ībaihã na te tihãiba, Danhib'apito uptabi nhimiroti hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Īsimiroti hã ãne: "Dahãiba mono bã te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina marĩ ĩwē zō, asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré uburé ĩwē zō dama zama 're asōpré wa'aba mo." ãne ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihã na hã. Tawamhã ĩsimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, wē di. ⁹ Tane nherē, asimizawizém na asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwaseté na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wamama nhimiroti hã asimizawizém na hã ãma tãma 're uwaimrami pese za'ra wa'aba mono õ di. ¹⁰ Áté ni'wa hã Wamama nhimiroti, Mozésihi ma te te ĩ'awaihu hã, te za misi ãma tizaihã. ãne wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwasédé hã ãma sa'ra, ĩsimiroti mono bã te za 're 'madã'ã pese mono õ wa. ¹¹ Ta hã ma tō ãne dama roti aré: "Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za." Ma tō duré dama roti: "Re danhimroi wa'aba mono õ di za." ãne ĩsimiroti hã. Tane nherē, aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ nherē, 're danhimroi wa'aba mono wamhã, aiwaseté na te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, Wamama nhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ wa. ¹² ĩsimiroti hã wapawapto'wa da, te wama 're hãimana za'ra, wawasédé hã wa te 're ĩrēme pese za'ra mono zéb da hã. Nimahã na te za wahãimanazém na te te 're wa'awaihu'u Wamama hã, ĩsimiroti 'madã'ã pese 'wa na. ãne wa, wa za wamreme wē na si wasima wa te 're rowasu'u u'ãsi za'ra. Duré wahãimanazé ĩwē na si, wa za dama 're wahãimana u'ãsi za'ra. ¹³ Nimahã bãtã na dahãimanazém na te te da'awaihu'u wapsi, da'ãma 're ĩpē'ézé za'ra mono õ norĩ ãma, pē'ézé õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ti'ab ré da'ãma 're ĩsiamri za'ra mono õ norĩ ãma hã. Da'ãma 're ĩpē'ézé u'ãsi za'ra mono norĩ ãma si, te za ãma 're pē'ézé za'ra.

Zezu Cristuhu zazei'wa na 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Áté ni'wa hã te za taré dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na, marĩ ĩwē na te te 're dapawapto mono õ nherē. Tawamhã, e te za sina uwaimra, tinho'reptuzé hã. Mare di. Te te sina uwaimrami õ di za. ¹⁵⁻¹⁶ Áté wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, te za marĩ zō tiwi 're ro'wanhi'riti za'ra, ĩ'uzazéb zō, duré ĩsazéb zō, aibã norĩ wi, duré pi'õ norĩ wi. Tawamhã ãne tãma 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã: "Ma'ãpé, rowē na si 're ai'ubumroi wa'aba mono, ai'uzza wē ré si, duré asai wē na si," ãne wamhã, marĩ zō dawĩ 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb uwaibaba, dama ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, taré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mono zé hã za. ãne wamhã, e te za da te 're aiwēsãmri za'ra wa'wa. Mare di. ¹⁷ Tane, Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherē, marĩ ĩwē na te te 're dapawapto za'ra mono õ wamhã, taré dama 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé hã.

¹⁸ Áté ni'wa hã te za ãne dama siwasu'u: "Wa hã marĩ ĩwē na, wa tō te 're da'apawapto u'ãsi. A hã ma tō dama 're asiwasu'u mo, Zezu Cristuhu zazei'wa 're aimorĩ na." Áté ãne te za dama tinha, ni'wa hã. Tawamhã, wa hã wa aré asa tãma waihu'u, ãne: "Ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherē, ĩwē na te te 're da'apawapto mono õ wamhã, tō senai õ di, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã. Wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa, wa 're mo. E niha te za ãne wamhã, dasiwi ĩwaihu'u ni, tō sena na, ĩsazei'wa 're ĩmorĩ na. Marĩ ĩwē na te 're ĩda'apawapto mono zéb zarina si, te za dasiwi

ĩwaih'u ni, tō sena na dama 're ĩsiwasu'u mono na, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na. ¹⁹ Misire uburé danhib'apito uptabi hã te 're sãmra. Āne na hã aima waihu'u pese di. Taha wasu'u na ma tō āma ĩsaze. Wa'uburé norĩ zama ma tō misire Danhib'apito uptabi wasu'u hã waihu'u za'ra. Taha wa, te pipa te, 're rērē'ē za'ra. ²⁰ E niha te rosa'rata āna 're aihâimana mo. Ātē ni'wa hã te za dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na. Tane nherē, marĩ ĩwē na te te 're da'apawapto mono ō wamhã, marĩ dai ō di za, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã. Ma'āpé, āne hã waihu'u. ²¹ Duré ma'āpé āma rosa'rata pese, wahi'rada Abra'āhã wasu'u na. E marĩ wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã wahi'rada hã te te 're wēsãmri. Ti'ra Izati hã te te tiwi sawi āna, te aré tĩwĩ, ētē za'ra nhisiwi, 'Re ĩhâimana u'āsi mono ma ĩsōprubzéb da hã, te te ĩruzéb zarina. Taha wa, ma tō wēsã. ²² Abra'ā hã ma tō mreme 'manha, te te sina 're umnhasi za'ētē mono wa, 'Re ĩhâimana u'āsi mono te te tãma ĩropisutuzém na, ĩsihudu hã ahã da. ĩmreme hã te te ĩ'manharĩzéb zarina, wa tō āma waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhimiropisutuzé hã tō sena te te sina 're ĩ'umnhasi mono zém na. ²³ Tō sena, Abra'āhã wasu'u na da te āma ĩrob'ui'éré hã. Āne āma ĩrob'ui'éré hã: 'Abra'ā hã ma tō 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã, danhib'apito uptabi na waihu'u. Ma tō duré te te sina 're umnhasi za'ētē, 'Re ĩhâimana u'āsi mono, te te tãma ĩropisutuzém na. Taha wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã te te 're wēsãmri, Abra'ā hã.' Āne āma ĩrob'ui'éré hã. Duré, Abra'ā hã tãma sawi pese wa, ma tō sima sisi, tisiwadi uptabi na." Āne wa aré asa tãma waihu'u. ²⁴ Taha wasu'u zarina, ma'āpé marĩ hã āma waihu'u za'ra wa'aba. Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherē, marĩ ĩwē na da te 're da'apawapto za'ra mono ō wamhã, e te za te te 're da'awēsãmri, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã. Mare di. Wanhib'apito zazei'wa 're danomro mono wamhã, te za marĩ ĩwē na da te 're dapawapto za'ra. Tawapsi, te za 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã te te 're da'awēsãmri.

²⁵ Ra'abihi zama ma tō wēsã, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã ĩsimipawapto wē zém na. Ra'abi hã, pi'ō aré 're ĩhâimana wasété mono. Ta hã ma tō duréihã ĩzarazéhé nhihudu norĩ hã pawapto zahuré, wapsã'i'wa norĩ hã, pi'uriwi ti'ai wē zô robzabui'wa norĩ hã. Tinhorōwa u ma tō 'mazasi zahuré, tame sôtō zahuré da, duré sa zahuré da. Bâdâdi amo na pi'uriwi apã datême neb zahuré da, ma tō duré pawapto zahuré. Taha wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã wēsã pi'ō hã, aibã norĩ hã te te pawapto wē zahuré wa.

²⁶ Wa za duré aima romnhimiré'ē za'ra wa'wa. Ni'wa hã dâ'â wamhã, oto ĩpē'ezani hã tãma hâimana ō wa, ĩhâiba hã si te za tihâiba. Tane ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherē, marĩ ĩwē na dapawapto āna 're hâimana mono wamhã, dama 're ĩsiwasu'u mono zép si, te za taré 're hâimana.

3

Damreme wasété āna 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ ĩsisānawã norĩ, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ma rowahutu'wa da hã, átē ai'umro na si te za 're asirowahutu'wa za'ra wa'aba mo. E marĩ wa, wa āne aima waihu'u za'ra wa'wa. Nimahã bâtã na te za wahâimanazém na wa'awaihu'u, Wanhib'apito hã. Tawamhã wa norĩ hã dama rowahutu'wa nherē, marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na, te za sa'ētē wama nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã, wasiré ĩsazei'wa norĩ nhipai u. ² Uburé wa norĩ hã wa za nimahã na wahâimanazém na upa za'ra ni. Ni'wa hã timreme na te te 're upai mono ō 'wa'āhã, aré 're hâimana wē mono di. Tiwasédé hã te te

're 'manharĩ tō mono da, 'rāwi sihâimanazéb uwati da hã, aré tãma waihu'u pese di. ³ Marĩ İsyryre na wa za aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. İsi'uwazi nhĩ'odo hã, wa za awaru zadai'ré 're, wa te 're sé, wa te wasima İwézéb uwaibaba, wa te wata pi'ra da, awaru hã. ⁴ Uba're wasu'u na, te za duré âma İrosa'rata za'ra wa'wa. Uba're hã sa'etê nherê, te za rowa'u za'êne hã te te 're simro. Tawamhã, İwairĩzé hã syryre nherê, te za taha na İ'mapra'ba'wa hã te te 're pizari uba're hã, te te sima İwézéb uwaibaba, wara da. ⁵ Tane danhoto hã syryre nherê, te za marĩ hã İhawi te te 're ropé. Wa za duré unhamo ro'o wasu'u na aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, İsyryre na. Unhamo ro hã syryre nherê, te te 're ropéi mono wamhã, te za marã za'êne hã 're sihōmo. ⁶ Tane danhoto hã unhamo ro'o ne, te aiwa dama 're hâimana za'ra. Danhoto hawi, te za sipu'u pese na damreme wasédé hã te te 're ropé. Ta hawi te za 'rāwi 're dasiwasété za'ra. Unhamo ro hã te za danhimarĩ hã te te dawi 're uprosi. Tane danhoto wasété na, te za dahâimana wê hã da te dasiwi 're uprosi za'ra. Ropipa hawimhã te za damreme wasédé hã te te dama âma 're sãna'rata, wa'uburé hã. ⁷ A'uwê norĩ hã ti'ai âma 're İhâimana za'ra mono hã, siptete di, abaze norĩ da hã, duré si norĩ da hã, duré ti'ai baba di'na 're İnomro mono norĩ da hã, duré â na 're İnomro mono norĩ da zama. ⁸ Tane nherê, ni'wa hã si'uihã na 'rāwi si'uwati waihu'u ô di, mreme wasété tō da hã. Danhoto hã dama 're İhâimana za'ra mono hã, ta hã İwasédé. Wahi 'wa wa'u ne dapārĩ'wa, damreme wasédé hã. ⁹ Wanhoto na wa za uburé Danhib'apito uptabi âma 're wawata za'ra, Wamama âma hã. Wa za duré wa te da'âma 're wasété za'ra, wanhoto İhâiba amo na, 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apoto mono nherê, İsine 're wanomro mono da. ¹⁰ Siwazari wazadawa hawip si, te wamreme hã 're wairébé, Wamama âma 're İwawata za'ra mono zém na hã, duré wa te da'âma 're İwasété za'ra mono zém na zama. İsisãnawã norĩ, âne aimreme hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. ¹¹ Ma'âpé â na duré rosa'rata za'ra wa'aba. E siwazari te â wê hã ub're hawi 're wairébé, â İsei ô me hã. Mare di. ¹² Ma'âpé duré rosa'rata za'ra wa'aba, rob'rã na. Azeitona rã hã e te za ti'rã, aimawi rowede na, pidera wede na. Mare di. Misi haré ĩrã hã. E uwa 'ru u, te za podo ĩrãĩ amô hã, pidera na ĩrã nhisi hã. Mare di. Taha wazari potô ô di. Tane duré â wê hã hâimana ô di, â warĩri wazari. Duré siwazari ub're hawi 're wairébé mono ô di, â hã. Tane aimreme hã siwazari 're sani za'ra wa'aba mono ô di za.

'Re İhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u na rowasu'u

¹³ E 'wam norĩ hã te 'Re İhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're hâimana za'ra, asiré wa'aba hã İsimirosa'rata za'êne hã. Âne hã ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono wamhã, hâimana wê na te za 're hâimana za'ra. 'Rāwi tiwê na sina 're wata za'ra mono ô di za. Âne wamhã, hâiwa hawi rowaihu'u ré 're İnomro mono na, te za da te âma 're waihu'u za'ra. ¹⁴⁻¹⁵ Tane nherê, aipê'ê 're marĩ na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, duré marĩ İwê zô asima si 're asôpré wa'aba mono wamhã, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. Âne wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré 're anomro aba mono newa, 'rāwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono ô di za, 'rāwi asimirosa'rata na asima 're asadawa nhıpepe za'ra wa'aba mono tō da. Âne 're dahâimana wasété za'ra mono wamhã, İsazei'ô'wa nhimirosa'rata wasété zarina, duré Wa'uburé nhimirosa'rata zarina te za 're danomro. Hâiwa hawi, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata zarina 're danomro mono ô di. ¹⁶ Marĩ na da te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, duré marĩ İwê zô dasima si 're danhopré mono wamhã, rowê hã dama 're hâimana za'ra

mono ô di za. Te za dasiwi da te 're ro'wa'rutu za'ra. Te za duré 're dahâimana wasété za'ra. ¹⁷ Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u ré, 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawasété âna 're danomro. Roti wê na te za da te 're dapawaptob za'ra, rowê na dasiré 're dahâimana za'ra mono da. Duré danhimizawi pese na, te za 're danomro. Duré danhimipari pese na, te za 're danomro. Duré te za da'âma 're dapê'êzé za'ra. Te za duré dasina 're dapê'êzé za'ra. Duré marĩ iwê na te za 're dasipawaptob za'ra. Duré danhimizawizé hã da te dama 're ba'a za'ra mono ô di za. Duré dahâimana zadawa nhipese na 're dahâimana za'ra mono ô di za. ¹⁸ Amnho iwê hã da te 're zuri mono wamhã, te za iwê si da te 're ubumro za'ra, amnho hã. Tane roti iwê na 're dasipawaptob za'ra mono wamhã, rowê na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, duré ïsimiroti na 're danomro mono wamhã, dahâimana wê na si te za dasima 're dahâimana za'ra oto.

4

Wamama nhimiroti ma, dawapu na 're ïdanomro mono wasu'u

¹ A norĩ wa'wa hã te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Te duré 're asisada'âbã za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Asimirosa'rata wasété zarina, marĩ zô 're rowasutu za'ra wa'aba mono wa. ² A norĩ wa'wa hã ma tô marĩ hã ahã na asima 're iwê za'ra wa'aba mo. Tawamhã uburé asima âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wa, te za sô 're ïdanhimro za'ra wa'aba mo, âma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Marĩ na te duré 're ïda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã âma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ô wa, te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Marĩ iwê na 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, a'â 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono ô wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za, iwê hã. ³ Âté te za asima si tiwi 're ïrowaptêrê za'ra wa'aba mo. Tane nherê, asimirosa'rata wasété zarina si, tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ô di za. ⁴ E Wamama nhimiroti hã 're 'madã'â za'ra wa'aba mono bâ, te ïsazei'ô'wa norĩ nhimiroti si, 're ï'madã'â za'ra wa'aba mo. Âne wamhã, Wamama zawi'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. E âne na aima waihu'u za'ra wa'aba ô di bété. ïsazei'ô'wa norĩ nhimiroti si, da te dasima 're wê za'ra mono wamhã, Wamama âma te za 're sitob'ru za'ra. ⁵ Duréihã ma tô âne ïmreme na rob'ui'éré, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, âne: "Wamama, Tipê'êzani te te wama 're ïsômri mono hã, wapê'ê 're wama 're hâimana za'ra mono da, te te sima 're wa'awê uptabi, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da." E taré ma tô âne na hã rob'ui'éré, ïbaihã na hã. Mare di. Taré te te âma rob'ui'éré ô di. Tô sena ma tô âma rob'ui'éré. ⁶ Âne wa, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi. Duréihã ma tô taha wasu'u na rob'ui'éré, ïsadawa wasu'u'wa hã, âne: "Si'uihã na 'rãwi tinhimirosa'rata na 're ïsi'madã'â za'ra mono norĩ zada, te za 're hâimana, Wamama hã. 'Rãwi tinhimirosa'rata na 're ïsi'madã'â za'ra mono ô norĩ si, te za te te 're apawapto." Âne âma ïrob'ui'éré hã.

⁷ Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, ma'âpé 're asiwapu za'ra wa'aba mono, ïsimiroti na si 're anomro aba mono da. Wa'uburé norĩ nhib'apito nhimipibui wasété zé wi, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo. Tawamhã si'aba'rê na, te za asiti timorĩ 'wa. ⁸ Ma'âpé Wamama u asimirosa'rata na 're aihutu aba mono. Tawamhã ô hã te za duré 'rãwi atême 're simasisi 'wa. ïpo're'ô norĩ, asib'rata u're wa, 're asimisô za'ra wa'aba mono ne, te za 'rãwi aipê'ê na aiwasété na 're asiwê'ô za'ra wa'aba mo, aiwê na 're anomro aba mono da oto. Wamama âma tô sena 're aihâimana za'ra wa'aba

mono newa, tô sena âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, ma'âpé aihâimana wasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono, aihâimana wê na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ⁹ Aiwasété na 'râwi 're asisâmri za'ra wa'aba mono wa, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo. Rowê te, aipê'ê 're, 're ato za'ra wa'aba mono ô di za a'â. Robzei'ô na te za a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ¹⁰ Aihâimana wê na tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di za, Danhib'apito uptabi ma hâ, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tô da. Aihâimana wasété na si te za tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Tawamhâ robzei'ô hawi te za ai'âma 're sisaprî za'ra wa'wa, rowê na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

¹¹ Îsisânawâ norî, asisa're'ra 're asibâsi za'ra wa'aba mono ô di za. Ni'wam norî hâ tisiré Îsazei'wai âma, te te âma 're wasété za'ra mono wamhâ, niha wamhâ, te te 're wê'ô za'ra mono wamhâ, tisiré Îsazei'wai u'âbâ, Wanhib'apito nhimiroti hâ 're Îdasisawi pese za'ra mono zé hâ te za te siwi 're wê'ô za'ra. Âne wamhâ, Îsimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono âna, te za 're nomro. ¹² 'Re Îhâimana u'âsi mono si danhipai u roti wê 'manharî'wa hâ te 're hâimana. Taha si dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wai uptabi hâ te 're hâimana. Ôhō ma si waihu'u pese di, te te 're Îda'anho'reptui mono zéb da hâ, duré te te 're Îda'a'uprosi mono zéb da hâ. E a norî wa'wa hâ dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wa pâ, te bété asiré Cristuhu zazei'wa 're Îwê'ô za'ra wa'aba mo.

Dasisōwa rowaihu'u nhomri na rowasu'u

¹³⁻¹⁴ Ma'âpé Îwapari pese za'ra wa'aba. Âté âne te za asisōwa wa'aba, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Âté âhâna 'ri ahâ u wa za ai'aba'rê ni, niha wamhâ awêpsi. Tame te za misi wa'âma tiwahu, rob'uiprazé zô wa te romhuri za'ra ré, wa te wasima sa'êté za'ra da, rob'uiprazé hâ.” Âté âne te za dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. E awêmhâ niha ai'âma Îromhâimana za'ra wa'aba zé hâ aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te za âne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Aihâimana za'ra wa'aba zé hâ aiwa romnhizédé ne hâ. Romnhizé hâ 're hâimana za'ra mono wamhâ, te za awa'awi ai'utô. Tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hâ, aiwa romnhizédé ne te za aiwi 're si'utôri su'u za'ra wa'wa. ¹⁵ Taha wa, te za âne si asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “'Re Îhâimana u'âsi mono te te sima 're wa'awê mono wamhâ, marî wa te 're Î'manharî za'ra mono da hâ, wa za tô wa te 're 'manharî za'ra.” Âne te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Tane nherê, niwa romhâimanazé hâ waihu'u pese za'ra wa'aba newa, te 'râwi asi'uihâ na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Ta hâ dawasédé. ¹⁷ Taha wa, wa za âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marî Îwê na da te dama âma 're Î'uwaimrami za'ra mono da hâ, wê di. Tane nherê, taha wasu'u hâ dama waihu'u pese za'ra nherê, marî Îwê na da te dama âma 're uwaimrami za'ra mono ô wamhâ, ta hâ dawasédé.

5

Îsibro pese norî âma, Wamama nhimihâzém na rowasu'u

¹ Asimarî ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norî, ma'âpé Îwapari pese za'ra wa'aba. Niwapsi te za robzei'ô hâ 're Îsépa za'ra wa'aba mo. Taha wa, Îwana ré te za asina 're ai'ry'ry sirômo aba mo. ² Asimarî za'ra wa'wa hâ te za aiwi 're si'utôri za'ra wa'wa. Duré ai'uzazé Îwê hâ te za Îhâ teteré hâ te te aiwi 're hâzapu'u za'ra wa'wa. ³ Marî hâ ate za'ra wa'wa hâ, êtê'ubuzi pré oru 'manharî hâ duré êtê'ubuzi'a prata 'manharî hâ 're si'ubuzi za'êté za'ra mono ô di za oto. Ta norî hâ asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono wamhâ, te za asôti na aiwaihu'u za'ra wa'aba ni. E asibroh ahâ hâ asima si 're Îsa'êté

za'ra wa'aba mono zarina, te za rowē hā aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'wa. Mare di. Danhimarī hā unhama ro'o na, dawī 're īsi'utōrī za'ra mono ne, te za rowē hā aiwi ai'utōrī za'ra wa'wa. Rob'rāsutuzéb u romhutu nherē, ma tō asima si 're īsa'ētē za'ra wa'aba mo, rob'ubumro hā. ⁴ Aiburu na romhuri'wa norī hā 're pawa'ābā za'ra wa'aba mono ō di. Ōhōta te aiwapsari za'ra. Hāiwa hawi te za dawapa, amnho ubumroi'wa norī 're īsiwapsari za'ra mono zé hā 're īhāimana u'āsi mono hā, danhipai u īwaihu'u pe hā.

⁵ Ti'ai āma te asibro hā asima si 're ī'ubumroi pese za'ra wa'aba mo, asima āma 're rowē za'ra wa'aba mono da, asibrom na. Wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Powawē hā hāipese wamhā, romhuture di oto, da te īwīrīzéb u hā. Tane, romhuture di oto, 'Re īhāimana u'āsi mono hā dazū te te ī'aihā za'ra wa'aba zéb u hā. ⁶ Ni'wam norī hā marī hā te te 're 'manharī wasété za'ra mono ō nherē, ma tō a norī wa'wa hā taré dama 're ī'ru za'ra wa'aba mo, da te 're simroi mono da. Ta norī ma, waihu'u za'ra ō di, 're īsīō'reptu za'ra mono zéb da hā.

Wanhīb'apito zō danhimi'ē na sō 're īdanhimipari za'ra mono zém na rowasu'u

⁷ Īsisānawā norī, rowasédé hā 're hāimana mono nherē, te za asimi'ē na Wanhīb'apito zō 're asimipari za'ra wa'aba mo, apā wei morī ō ré. Ma'āpé rosa'rata za'ra wa'aba, buru tede'wa na. Buru tede'wa norī hā te simi'ē na, tā zō 're simipari za'ra, a'ē ta'a zō, duré ipīni rāsutuzéb zō zama. Simi'ē na te sō 're simipari za'ra, ropoto té te te 're ī'ubumro za'ra mono zéb zō, tāma sawi za'ra wa, buru nho hā. ⁸ Tane a norī wa'wa hā te za duré asimi'ē na Wanhīb'apito zō 're asimipari za'ra wa'aba mo. Za wei apā morī su'u na dā'āsina, te za robze na sō 're asimipari u'āsi za'ra wa'aba mo.

⁹ Īsisānawā norī, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ō di za, 'Re īhāimana u'āsi mono hā aiwasédé hā te te ai'āma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tō da. Dahāimanazéb zarina dā'āma rowairébé'wa hā we īmorizéb u hā romhuture di oto. Āne wa, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ō di za. ¹⁰ Duréihā Danhīb'apito uptabi zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā, da te tāma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, ma tō simi'ē na te te 're robzépata za'ra, hāimana wē na. Tane te za duré ta norī wasu'u na 're īrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo, īsine 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. ¹¹ Ta norī hā te te 're robzépata za'ētē za'ra mono nherē, siptete sina ma tō Wamama āma 're hāimana u'āsi za'ra. Taha wa, tāma 're rowē za'ra mono di oto. Taha wasu'u hā wama waihu'u pese za'ra di. A norī wa'wa hā ma tō Zoho wasu'u hā 're īwari za'ra wa'aba mo. 'Re īhāimana u'āsi mono umnhasi sina ma tō āma 're mo, Zo hā. 'Re īhāimana u'āsi mono hā, īsimizawizé hā sa'ētē uptabi di. Duré dā'āma 're ipē'ézé mono zé hā sa'ētē di. Āne wa, Zo hā te te robzépata mono pari, ma tō marī hā īwē hā apā tāma tisō.

¹² Īsisānawā norī, āhāna marī ipire hā wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Marī na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhā, te za aimreme uptabi na si dama 're īropisutu za'ra wa'aba mo. Āté ni'wa hā te za marī na dama ropisutu. Tawamhā āté te za āne dama tinha, tō sena na te te dama īropisutuzém na, da te āma waihu'u za'ra da: "Re īhāimana u'āsi mono hā hāiwa 'manharī'wa, ti'ai 'manharī'wa, uburé marī 'manharī'wa, te 're hāimana. Ta hā ma tō īwaihu'u, tō sena na te aima īropisutuzém na." Āté āne te za ni'wa hā dama tinha, 'Re īhāimana u'āsi mono nhisi hā, te te dama āma waptob sina. Āne dama 're nharī za'ra wa'aba mono ō di za. Aimreme uptabi na si, te za dama 're īropisutu

za'ra wa'aba mo, 're sisi za'ra wa'aba mono āna, aimreme hā tō senai ō wa, Wamama hā aiwasédé hā te te ai'āma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tō da.

Īhâzé ré norī wasu'u

¹³ Āté asiré Īsazei'wai wa'wa hā te za robzépata. Āne wamhā, te za sina rowaptē, hāiwa u. Duré ni'wa hā rowē tāma hāimana wamhā, tinho're na te za Wamama āma tiwata. ¹⁴ Duré ni'wa hā hâzé wamhā, te za sô tihârâ za'ra, Īsazei'wa norī pawapto'wa norī zô, Wamama wi te te āma rowaptērē za'ra da, duré azeitona 'rāi wa'ui wabre na te te āma 'rāi u're za'ra da, Wanhīb'apito zadawa para. ¹⁵ Tawamhā, Wanhīb'apito umnhasi sina te te tiwi rowaptērē za'ra wamhā, Wanhīb'apito te za sō'reptu, Īhâzé ré hā. Te za pese. Duré Īhâzé ré hā tiwasédé hā te te 're ab'manharī mono nherē, Īwasédé te te āma 're ab'madâ'â mono ō di za oto. ¹⁶ Āne wa, Wanhīb'apito hā aihâzé wa, te te 're aipese za'ra wa'aba mono da, marī 're 'manharī wasété za'ra wa'aba mono wamhā, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Te za duré asima tiwi 're Īrowaptērē za'ra wa'aba mo, Wanhīb'apito wi. Tawamhā dahâimana wē sina, da te tiwi 're rowaptērē za'ra mono wamhā, da te tiwi 're Īrowaptērē za'ra mono zéb zarina, te za tō te te dama āma 're a'uwaimrami, Wanhīb'apito hā. ¹⁷ Duréihā Wamama zadawa wasu'u'wa hā te 're hāimana, Eriasi hā. Ta hā wasine hā te a'uuwē na 're mo. Ta hā ma tō rowaptē hāiwa u, tā we ta'a tō da, ti'ai u. Taha wa, si'ubdatō wahu wāiwa, tā we ta'a ō di. ¹⁸ Taha pari, ma tō duré rowaptē, tā we ta'a da. Taha wa, te we tita'a oto. Tawamhā amnho ahā di oto, da te 're Ī'ubumro za'ra mono zéb da hā.

¹⁹⁻²⁰ Īsisānawā norī, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté asiré Īsazei'wa hā te za aipi'ra, roti senai ō niwī. Tawamhā āté misi te za Ī'maipawapto wa'wa, apā te te sina siri da, roti tō sena niwī 're hāimana mono da apā. Āne asimiroti wē na 'manho'reptui wa'aba wamhā, Īpo're'ō hā, 'Re Īhâimana u'āsi mono nhiti 're hāimana u'āsi mono ō di za, rowē u'āsi nhiti. Duré Wamama hā te te āma 'madâ'â ō di za, marī hā ahā na tiwasédé hā te te 're Ī'ab'manharī mono zé hā. Te za tāma pari za'ra.

1 Pedru

Īsazei'wa **norī ma, Pedru te te ĩrob'ui'éré na'rata zé**

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hâ Pedru te te ĩrob'ui'éré hâ Zezusihi zazei'wa norī hâ daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono norī ma, ma tō rob'ui'éré, ĩsazei'wa 're nomro mono 'ru te, da te tâma 're ĩrob'manharī za'ra mono norī ma. Īsazei'wa norī hâ danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono wa, ma tō Pedru hâ tinhimi'ui'éré na pê'ehiri za'ra. Taha na ma tō pawaptoab za'ra, siptete sina Zezusihi âma si 're nomro mono da. Cristu hâ wanhowa te te ĩrobzépata na hâ ma tō duré tâma waihu'u za'ra, duré wa norī hâ ĩsiré 're wanomro mono wa, za ĩsine wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hâ. Āne ma tō duré tâma waihu'u za'ra: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ ma tō te te 're aipibu za'ra wa'wa, tō sena 're umnhasi za'ra wa'aba mono zō.

¹ Wa hâ Pedru, Zezu Cristu te te ĩpisudu, ĩsada wasu'u'wa 're ĩmorī da. Āhâna wa za âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī ma. Airom nhiti te dawazari 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipti'a nho'ōmo mono bâ, Pōtu âma, duré Darasiza âma, duré Capadosiza âma, duré Azi'a âma, duré Bitinha âma. ² Aipoto za'ra wa'aba ô ré, ma tō Wamama hâ sima aipisutu sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ, ĩsib'a'uwē oto 're anomro aba mono da. Taha da, ma tō oto Tipē'ēzani hâ aipē'ē 're aima sōmri za'ra wa'wa, aiwē uptabi na oto ôhō âma si 're anomro aba mono da, duré Zezu Cristuhu nhimiroti si 're wapari pese za'ra wa'aba mono da, duré Cristu hâ dazada ĩdâ'ázéb zarina, aipē'ē 're te te 're ai'a'upsōi wa'aba mono wa, aiwasété âna âma 're anomro aba mono da oto.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hâ ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, âma 're anomro aba mono da, taha âma si.

Rowē uptabi zō, 're ĩdanhimipari za'ra mono zé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si oto 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama âma. E marī wa. Īpē'ēzézé hâ sa'ētē na tâma 're hâimana mono wa, ma tō wa'apoto té, wapē'ē 're, wahâimanazép té ĩwē na si oto âma 're wahâimana za'ra mono da. Zezu Cristu hâ dâ'â uptabi nherē, ma tō ĩmama hâ ab're hawi hâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha zarina, wa za duré wasina sō 're wanhimipari za'ra, 're wadâ'â za'ra mono pari, te te 're ĩwa'ahâiwa'utu mono zéb zō. ⁴ Nimahâ na, te za marī hâ ĩwē hâ te te wama 're anhomri, tinhib'a'uwē norī zō te te 're ĩ'ab'madâ'â mono hâ hâiwa âma. Tame ĩwē uptabi si te asō 're simi'wara u'âsi 'wa, dawi 're ĩsi'utōrī waihu'u za'ra mono ô hâ, dawi 're ĩwasété za'ra mono ô hâ duré. ⁵ Ate za'ra wa'aba da, te ĩwē hâ asō 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. A norī wa'wa hâ ĩwaihu'u pese na te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za ĩwasété wi te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, asō'reptui wa'aba zé hâ asina uwaimrami za'ra wa'aba da, ro ĩsi'utōrīzéb âma.

⁶ Taha wa, te za ĩwasu'uwē zarina aipē'ē 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, rowasédé hâ asada 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē. ⁷ Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zō, te za rowasédé hâ asada 're hâimana za'ra wa'wa. Wanhib'apito

Zezu Cristuhu ma, wē di, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Êtê'ubuzi pré oru hã dama ĩsawi pese zém nhipai u, tâma wē di. Êtê'ubuzi pré oru hã wa'âbâ za'êtê wa, dama sawi pese di, ta hã dama 're hâimana u'âsi mono dai ô nherê. Zata ô zô, te za unhamã wa hiri ni, zata ô wa, da te ĩwaihu'uzéb da hã, oru uptabi na. Tane, a norĩ wa'wa hã rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, apã wei morĩ wapsi, te za danho'a ai'âma tiwata za'ra wa'wa, ôhõ umnhasi sina âma 're ĩ'aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zém na. Tame te za duré marĩ hã ĩwê hã aima sômri za'ra wa'wa. Rowê uptabi hã te za duré aima pisutu za'ra wa'wa. Tawapsi, aima 're rowê uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. ⁸⁻⁹ A norĩ wa'wa hã atômo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô di, Zezu Cristu hã. Tane nherê, aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Wanhib'apito hã. Atômo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono ô nherê, te Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, aima 're rowê za'ra wa'aba mono wa, te aipê'ê 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, ato za'êtê za'ra wa'aba na. E marĩ wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono wa. Taha da, te Wanhib'apito hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Duréihã aibã norĩ hã te 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ta norĩ hã danho'reptuzé wasu'u te te waihu'u pese za'ra da, ma tó te te sô 're rosa'rata za'ra. ĩwana ré ma tó te dama 're rowasua sirômo za'ra, danho'reptuzém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te aima âma 're ĩ'a'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. ¹¹ ãne te ta norĩ hã te te sima 're nharĩ za'ra: "E 'wa hã, Danho'reptui'wa za. E niwa te za tawamhã te te 're da'anho'reptu." ãne te ta norĩ hã te te sô 're rosa'rata pese za'ra, te te waihu'u za'ra da. Cristuhu pê'êzani hã ĩpê'ê 're, 're hâimana za'ra mono wa, ma tó tâma waihu'u sirômo za'ra, Cristu hã za te te ĩrobzépatazém na. Taha pari, rowê uptabi hã hãiwa âma za tâma 're ĩhâimana mono na ma tó duré tâma waihu'u sirômo za'ra. ¹² 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tó duré ãne hã tâma waihu'u sirômo za'ra: "Aima wa'aba si, te waihu'u za'ra wa'aba ô di, danho'reptui'wai wasu'u hã. Ai'uiri na wa'aba, za 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ pibu ma, wa tó ãne hã aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa." ãne ma tó tâma waihu'u za'ra, aipibu ma za'ra wa'aba zama. Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tó oto rowasu'uwê na aipo're pu'u za'ra wa'wa, Cristu te te 're ĩda'anho'reptui mono zém na. Hãiwa hawi, Wanhib'apito pê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, tó sena Cristuhu wasu'uwê na ma tó aipo're pu'u za'ra wa'wa. Taha wasu'u hã wê uptabi wa, te oto hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã te te sima 're wê uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, dahâimana wê da, te te 're ĩda'apisutu mono zé wasu'u

¹³ Zezu Cristu hã nimahã na te za wei mo apã. Taha wa, te za aihâimana nhimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihãiba na te za 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Zezu Cristu hã apã wei morĩ wapsi, te za aima 're ĩrowê za'ra wa'aba mono zé hã aima pisutu za'ra wa'wa, hãiwa âma. Taha zô si te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ĩsimiroti hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô ré, ma tó marĩ hã ĩwasété zô si 're ĩrowasutu za'ra wa'aba mo. Taha zarina 're anomro aba mono ô di za oto. ¹⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tó sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwê si oto 're anomro

aba mono da. Ta hã hãimana wẽ uptabi na, te 're hãimana. Taha wa, te za a norĩ wa'aba zama, aihãimana wẽ uptabi na oto 're aihãimana za'ra wa'aba mo, İsine. ¹⁶ Duréihã ma tã ãne siwasu'u, 'Re İhãimana u'ási mono hã:

“Wa hã İhãimana wẽ uptabi na, wa 're İhãimana. Taha wa, a norĩ wa'aba zama te za aihãimana wẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba aba mo, İsine.”

Ãne İsimiroti na rob'ui'ére, İbaihã na hã.

¹⁷ A norĩ wa'wa hã, 'Re İhãimana u'ási mono ma 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wamama na te 're İsisi za'ra wa'aba mo. Ta hã dahãimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa, te 're hãimana. Åhã wa, 're İdahãimana za'ra mono zéb zarina, te za dahãiba mono bã te te dama ãma 're a'uwaimrami, dahãimana wẽ zém na, dahãimana wasété na zama. Taha wa, te za 're İhãimana mono zém na asiwi 're İwazéb za'ra wa'aba mo, Wamama hã, ti'ai ãma 're anomro aba mono ré. ¹⁸ A norĩ wa'wa hã ma tã İwaihu'u za'ra wa'wa, aiwa'ãbã za'ra wa'aba zé hã. Cristu hã ma tã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, aih'i'rata norĩ ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono tã da oto. E rob'ui'prazém na ma tã Cristu hã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, e etë'ubuzi pré oru na, niha wamhã, e İ'a na prata na. Mare di. Ta hã wẽ u'ási 're hãimana za'ra mono õ di za. Taha na te te aiwa'ãbã za'ra wa'aba õ di. ¹⁹ Dazada İdã'ázém na si ma tã aiwa'ãbã za'ra wa'wa, İwapru hã tiwi İpu'uzém na. Ta hã te 're mo, pone'erebã İwẽ uptabi ne, da te dasiwi İwĩrĩ da hã, dawasété wa, dawa'ãbãzéb da. Cristu hã wẽ uptabi na 're İhãimana mono hã ma tã tidã'ázém na aiwasédé hã wa'ãbã za'ra wa'wa. Ta hã te te İwawa'ãbã za'ra zé hã wẽ uptabi di. ²⁰ 'Re İhãimana u'ási mono hã te te ro'apoto mono õ ré, ma tã Cristu hã pisutu siro, dazada dã'ã da, dawasété wa'ãbãzéb da hã. Åhãna ro İsi'utõrĩzéb u hã, ma tã we datême wi oto Cristu hã, aima ãma 're İrowe za'ra wa'aba mono zéb da hã. ²¹ Cristu hã dã'ã uptabi nherë, ma tã ab're hawi hãiwa'utu, 'Re İhãimana u'ási mono hã, rowe uptabi te te tãma pisutu da, hãiwa ãma. Åhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te oto õhõ si asina 're İ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te dama İropisutuzé hã te te aima ãma uwaimrami za'ra wa'aba da.

²² Wanhib'apito nhimiroti hã, tã sena. A norĩ wa'wa hã ma tã İsimiroti hã 're İwaparĩ pesé za'ra wa'aba mo. Taha wa, marĩ İwasété na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di oto. Aiwẽ na 're anomro aba mono da si, te oto asima 're İrosa'rata za'ra wa'aba mo. Dazawizé hã tã sena te oto aima 're hãimana za'ra wa'wa, asiré Wanhib'apito zazei'wa norĩ ãma. Taha wa, te za õne u'ási 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. ²³ 'Re İhãimana u'ási mono zadawa wasu'u hã pire na te 're hãimana u'ási. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za. Ta hã ma tã oto timreme na aipoto téb za'ra wa'wa aipë'ë 're, İ'ra si oto 're anomro aba mono da. Ti'ai ãma damama norĩ si te za nimahã na dawĩ 're si'utõrĩ za'ra. Tanei õ di, Aimama 'wa hã aipë'ë 're te te 're aipoto téb za'ra wa'aba mono hã. Niwa dame si'utõrĩ waihu'u õ di. ²⁴ Duréihã ma tã åhã wasu'u na ãma rob'ui'ére, 'Re İhãimana u'ási mono zadawa wasu'u'wa hã. Åne te rowasu'u:

“Du hã 're wapti'i hã za'ra mono õ ré, te za 're 'ré za'ra. Duré romnhirãã norĩ hã wẽ nherë, te za 're sirãã a'a za'ra. Tane duré dahãiba hã wẽ nherë, te za 're dasi'utõrĩ su'u. ²⁵ Tanei õ di, uburé Danhib'apito nhimiroti hã. Pire na 're hãimana u'ási. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za.”

Åne ãma İrob'ui'ére hã.

Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwẽ na da te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ma tã uburé Danhib'apito nhimiroti wasu'uwẽ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa.

2

¹ Taha wa, te za aiwasédé hã 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, dasi'ruiwapari hã, duré dazadawa nhipe hã, duré dahâimanazé tō senai'ō hã, duré danhimarĩ na dasi'ruiwapari hã, duré dasima dawasu'u wasédé hã. ² Ai'uté ĩpoto té hã tina hãiwã'u zō 're ĩ'ry'ry mono ne, te za Wanhĩb'apito nhimiroti zō 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, âma 're asiptete za'ra wa'aba mono da, aihâimana wasété hawi asō'reptuzé hã 'rãwi oto asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. ³ Wanhĩb'apito dama 're ĩsōpru mono zé hã 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa.

Ētē na Cristuhu âma te te âma ĩsimiré'ézé wasu'u

⁴ Ma'âpé, Wanhĩb'apito u asimirosa'rata na si nherē, 're aihutu aba mono. Ta hã wē nherē, ma tō dasiwi wē'ō ni, êne hã 'ri'wa norĩ te te siwi ĩwē'ō ne. Tane nherē, da te dasiwi wē'ō nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wē uptabi di, Wanhĩb'apito hã. Tãma sawi uptabi di duré. ⁵ Êne ahã nherē, 'ri hã da te dasiwi âma ĩ'ri ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa, ĩsōrōwa na tãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. E marĩ da. ĩsōrōwa âma tãma ĩromhuri'wa norĩ ne, sasedoti norĩ ne, tãma ĩromhuri'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré aihãiba na tãma 're asōprub za'ra wa'aba mono da. Zezu Cristu wazada ĩdã'ázéb zarina, tãma 're asōprub za'ra wa'aba mono wamhã, Wamama ma wē di, tãma 're ĩ'asōprub za'ra wa'aba mono zé hã. ⁶ Duréhã ĩwana ré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō êtē na Zezu Cristuhu âma simiré'é. Âne te tinha:

“Ētē tōmo wawē hã wa tō pisutu, ĩnhorōwa âma te hiri da, Si'ã na 'ri nho'ōmo nhisi âma. 'Ri na'rata wē'ézéb âma wa za tihi, 'ri hã siptete na sab da. Êne hã ĩma wē uptabi di. ĩma sawi uptabi di duré. Taha umnhasi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, ĩwē na za te te dama âma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa, dawĩ 're robzei'ō za'ra mono ō di za.”

Âne âma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihã na hã.

⁷ Êtē na ĩsisi hã aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Cristu hã, Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ō norĩ âma, ma tō 'ri'wa norĩ âma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Âne te ta norĩ âma rowasu'u:

“Ētē tomhãpã wē hã 'ri na'ratazéb da hã, wē uptabi nherē, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwē'ō hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.”

Âne ĩwasu'u na rob'ui'éré hã. ⁸ Duré êtē tōmo wawē wasu'u amo na rob'ui'éré hã, âne:

“Êne hã te za nasi da'marõpãrĩ za'ra.”

Taha na rob'ui'éré hã, âne. Êne te te nasi da'marõpãrĩ za'ra wamhã, dama 're rowē za'ra mono ō di za. Tane Cristuhu wasu'u'wē hã da te 're saze za'ra mono ō wamhã, dama 're rowē za'ra mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're ĩda'awē'ō mono zéb zarina.

⁹ Tanei ō di, a norĩ wa'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto 're anomro aba mono da. Sasedoti norĩ hã te te sima 're ĩ'apisutu mono ne, te oto a norĩ wa'wa hã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa, 're anomro aba mo, ôhō âma si 're anomro aba mono da, ĩte da. Ta hã robra hawi ma tō rowa'a u sitēme asō tihãrã za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, rowē uptabi na si 're anomro aba mono da oto. Taha wasu'u na, tiwaihu'u pese na te te aima âma 're ĩ'uwaimrami wē za'ra wa'aba mono zém na, ma tō sima aipisutu za'ra wa'wa, âma 're dapo're

pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ A nori wa'wa ha 'Re ihaimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're anomro aba mono o di aré. Ahana te oto isib'a'uwê tama 're aihaimana za'ra wa'aba mo. Duré da'ama 're ipê'êzé mono zé ha asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono o di aré. Ahana ma to oto asina iwaihu'u za'ra wa'wa, da'ama 're ipê'êzé mono zé ha.

Dahaimana wê zém na rowasu'u

¹¹ Isisanawâ nori, ima asawi pese za'ra wa'aba nori ha, darom nhiti 're idahaimana za'ra mono ne, te 're aihaimana za'ra wa'aba mo, ti'ab ré. Taha wa, marî wasété na rawi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono o di za, asimirosa'rata wasété zarina 're manhari za'ra wa'aba mono to da, aiwasété 'wa ha. ¹² A nori wa'wa ha Wanhib'apito zazei'owa nori wazari, te 're aihaimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za aihaimana wê na si dama 're aihaimana za'ra wa'aba mo. Tawamha aihaimana wasété na, taré da te aima 're nharî za'ra wa'aba mono nherê, te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, dama 're aihaimana wê za'ra wa'aba mono zém na. Tawamha Cristu ha apâ wei morî wapsi, te za 'Re ihaimana u'âsi mono ama tawata za'ra ni, Isimiroti zarina aihaimana wê na, dama 're aihaimana za'ra wa'aba mono wa.

¹³ Wanhib'apito nhib'a'uwê oto 're anomro aba mono wa, uburé dama ipire nori nhimiroti ha te za 're iwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, ti'ai ama danhipai u da'madâ'â'wa nhimiroti ha te za duré 're iwapari pese za'ra wa'aba mo. ¹⁴ Duré tama da'madâ'â'wa da, te te 're ida'apisutu mono nori nhimiroti zama, te za 're iwapari pese za'ra wa'aba mo. Ihaimana wasété nori ha, isadawa para te te 're ha za'ra mono da, duré ihaimana wê nori ama 're wata za'ra mono da, taha da, ma to ta nori ha pisutu za'ra. ¹⁵ 'Re ihaimana u'âsi mono ha ma to sima aiwê za'ra wa'wa, aihaimana wê na dama 're aihaimana za'ra wa'aba mono da. E marî da. Aihaimana wê na dama 're aihaimana za'ra wa'aba mono nherê, taré da te aima 're nharî wasété za'ra wa'aba mono to da. ¹⁶ Pawa'âbâ âna dama romhuri'wa nori ne, robzei'ô na 're aihaimana za'ra wa'aba mono o di oto, a nori wa'wa ha. Tane nherê, Cristuhu ama rowê na 're anomro aba mono nherê, âne taré rawi asi'ama 're rosa'rata za'ra wa'aba mono o di za: Iwasédé te 're 'manhari mono nherê, rowê u'âsi wa za 're ihaimana. Âne taré rawi asi'ama 're rosa'rata za'ra wa'aba mono o di za. 'Re ihaimana u'âsi mono ma romhuri'wa, 're aihaimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihaimana wê na 're aihaimana za'ra wa'aba mo. ¹⁷ Âne wa, te za dahâiba mono bâ 're idahâiba wazéb za'ra wa'aba mo. Uburé asiré isazei'wa nori ha te za 're isawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ihaimana u'âsi mono ha te za duré asima 're ipipa za'ra wa'aba mo, iwaihu'u pese uptabi na. Duré ti'ai ama danhipai u da'madâ'â'wa ha te za asiwi 're ihâiba wazéb za'ra wa'aba mo.

Pawa'âbâ o nherê, romhuri'wa nori ha 're inomro wê mono zé wasu'u

¹⁸ Aiwada'uri zarina aipawa'âbâ âna dama romhuri'wa nori, asib'apito nhimiwada'urizé ha te za 're iwapari pese za'ra wa'aba mo, isimizawi pese nori mreme ha, duré isimizawi'ô nori mreme zama. ¹⁹ Taré nherê, da te aima 're rob'manhari za'ra wa'aba mono wamhâ, te za 're irobzépata za'ra wa'aba mo. Âne wamhâ, ari'iwî te za 're aihaimana za'ra wa'aba mo, taha da, te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono wa, 'Re ihaimana u'âsi mono ha. Âne zarina te za te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa. ²⁰ Marî ha 're 'manhari wasété za'ra wa'aba mono wa, da te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhâ, ari'iwî 're aihaimana za'ra wa'aba mono nherê, e te za ai'ama 're dawata za'ra wa'wa. Mare di. Aihaimana wê na dama 're aihaimana za'ra wa'aba mono nherê, da te aima 're rob'manhari za'ra wa'aba mono wamhâ, ari'iwî te za 're isépata za'ra wa'aba

mo. Tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa. ²¹ Cristu hã ma tô robzépata, asada za'ra wa'aba. Ta hã ma tô âne na aima âma asanho za'ra wa'wa, ìsirã zarina si ari'iwi 're robzépata za'ra wa'aba mono da. Taha da, ma tô sitême asô tihârã za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ²² Cristu hã marĩ na tiwasédé te te 'manharĩ ò uptabi di. Tô sena na te te dama 're rowasu'u mono wa, sadawa nhipese na da te 're wapari mono ò di, dasiwi. ²³ Da te tâma 're nharĩ wasété za'ra mono nherê, asa te te dama âma 're nharĩ wasété mono ò di. Duré da te tâma ìrob'manharĩ wasété mono na te te robzépata mono nherê, te te dama ropipa ò di asa. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, ma tô sisô, taha si dahâimanazêb zarina dá'âma rowairébé'wai wa, te te âma dama 're a'upai mono ò wa. ²⁴ Cristu hã wedepo'o nnonhĩ'rãmi na dá'â wamhã, ma tô wawasété wa, wawa'âbã za'ra, wawasédé hã wa te oto 're 'manharĩ tô za'ra mono da, wahâimana wê na si oto 're wahâimana za'ra mono da. Ìhâiba na da te tâma ìrob'manharĩ wasétézém na, ma tô robzépata za'êtê. Taha zarina, a norĩ wa'wa hã rowê na te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ²⁵ Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ò di aré, pone'ërebã, bâdâdi nhiti 're ìsipa za'ra mono ne, 're anomro aba mono wa aré. Âhãna ma tô apã aipizari za'ra wa'wa, Da'madã'â wê 'wai u, ìsarina si oto 're anomro aba mono da, rowê na.

3

Damro ré norĩ hâimanazé wasu'u

¹⁻² Pi'õ norĩ, romhuri'wa norĩ hã tinhib'apito mreme te te 're ìwapari pese za'ra mono ne, te za duré aimro mreme hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Áté aimro za'ra wa'wa hã zahadu te te saze za'ra ò di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherê, tâma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za oto sima wê za'ra, Cristuhu zazei'wa oto 're hâimana za'ra mono da. Te te 're saze za'ra mono da, tâma 're roti za'ra wa'aba mono ò nherê, te za uihã na te te 're saze za'ra. E marĩ wa. Tâma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wa, duré ìmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wa. ³⁻⁴ Asima 're asipese za'ra wa'aba mono na sí, 're asôpré wa'aba mono ò di za, ai'rãi waipo ìwê na, duré asô'rebzu ìwê na. Duré ai'uzã ìwê na 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ò di za. Asimirosa'rata wê na oto 're ì'anomro aba mono zéb zô si, te za asima 're asôpré wa'aba mo, duré aiwaimrĩ 're ì'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô zama. Âne si tâma wê uptabi di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. ⁵ Âne si ma tô wahi'rata sipi'õ norĩ hã 're nomro, 're ìhâimana wê za'ra mono norĩ hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono si, ma tô ta norĩ hã te te sina 're umnhasi za'ra, te te 're pawapto wê za'ra mono da. 'Re ìnomro wê mono na, ma tô duré ta norĩ hã sina 're sôpré. Taha wa, ma tô timro mreme si te te 're wapari pese za'ra. ⁶ Âne Sara hã ma tô 're mo. Timro mreme hã ma tô te te 're wapari pese, Abra'ãhã mreme hã. Taha wa, ma tô tinhib'apito na te te 're sisi Sara hã, Abra'ã hã. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã aimro ma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Asina aihâtã'â âna, te za duré 're anomro aba mo. Tawamhã Saraha nhihudu na te za te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Duré aibã norĩ, aimro siré te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã aibã wa, aihâiba hã siptete za'ra wa'aba di, aimro hãiba za'ra wa'aba ma hã. Âne hã te za asina ìwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Rowê ìsi'utõrĩ'õ hã te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aima sômri za'ra wa'wa, hãiwa âma. Aimro norĩ wa'aba ma zama, te za sômri za'ra. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wê za'ra

wa'aba mo. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, asiré 're aimreme zusi aba mono wamhã, te za te te 're ai'awapari 'wa, Wamama hã.

Ìsazei'wa nori, dama 're hâimana wê za'ra mono nherê, te te 're ìrobzêpata za'ra mono zé wasu'u

⁸ Ìmreme na wa za oto aima 'râsutu za'ra wa'wa. Asimirosa'rata wê na te za aihîni 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Duré dapê'êzé zarina da te 're robzêpata za'ra mono wamhã, te za dasiré aipê hã 're ìsêpata za'ra wa'aba mo, aipê'êzé sina. Duré uburé marî wê na dama 're rowê za'ra mono wa, 're dato za'ra mono wamhã, te za dasiré 're ato za'ra wa'aba mo. Te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Asima aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za. ⁹ Duré asada 're dahâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono ô di za, aihâimana wasété na. Duré dapê'ê na taré da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're nharî za'ra wa'aba mono nherê, asa dama âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono ô di za, aimreme wasété na hã. Wamama wi si, te za ta norî ma 're ìwaptêrê za'ra wa'aba mo, ìwê si te te tâma 're sômri za'ra mono da, ta norî ma. Âne da, ma tô Wamama hã sitême asô tihârâ za'ra wa'wa, ìwê na si aima 're sôprub za'ra wa'aba mono da. ¹⁰ Duréihã âne na ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã dama roti:

“Aihâiba ré ré, robzei u'âsi 're anomro aba mono da, asima 're wê za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wasété na dama 're nharî za'ra wa'aba mono ô di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono ô di za.

¹¹ Te za duré aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, ìwê si dama 're 'manharî za'ra wa'aba mono da oto. Duré rowê na si asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, te za asina 're ìrosa'rata pese za'ra wa'aba mo.

¹² Hâimana wê na dama 're ìhâimana za'ra mono norî si, te za te te 're ab'madâ'â pese, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Te te duré tiwi 're rowaptêrê za'ra mono wamhã, te za te te 're awapari, ìmreme zarina te te tâma âma 're a'uwaimrami mono da. Tane nherê, dahâimana wasété na dama 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dazada 're hâimana.”

Âne âma ìrob'ui'éré hã, ìbaihã na hã.

¹³ A norî wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono da, tô sena asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za rowasédé hã te te aima 're 'manharî za'ra wa'wa. ¹⁴ Tane nherê, dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono nherê, taré da te aima 're rob'manharî wasété za'ra wa'aba mono wamhã, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. Asimirosa'rata na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za duré. ¹⁵ Cristu hã Asib'apito aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana prédup sina 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Duré Cristu 're ìsaze za'ra wa'aba mono zém na, da te 're asadanharî za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te za dama 're asiwasu'u waré za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Aiwaimri te za 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme wasété âna. Aihâimana wê na te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasété na 'râwi 're asiwê'ô za'ra wa'aba mono tô da. Tawamhã dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wamhã, Cristuhu zazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, taré da te aima 're nharî wasété za'ra wa'aba mono nherê, te za damreme niwî 're danhiséb za'ra. ¹⁷ Âté 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're rob'manharî wasété za'ra wa'wa. Âne zarina, 're robzêpata za'ra wa'aba mono wamhã, te za ìwaih'u' za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina, a'â 're ìrobzêpata za'ra wa'aba mono na. Âne hã te te wama 're awê mono ô di, dama 're ìwahâimana wasété za'ra mono

zéb da hã. Dama 're wahâimana wasété za'ra mono wamhã, âté te za da te 're wahâ za'ra. Âne zarina, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, î'uwaibaba wa za tô wa te 're robzépata za'ra. ¹⁸ Misi haré ma tô Cristu hã dazada dârâ, 're îdahâimana wasété za'ra mono hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. 'Re îmorî wê uptabi hã ma tô dârâ, 're îdanomro wasété mono norî da, te te 're wa'anhimroi mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono u. Cristu hã dâ'â uptabi nherê, ma tô Îmama hã hâiwa'utu, apâ 're hâimana u'âsi mono da. ¹⁹ Tihâiba na u'âsi, te adâ'â norî u mo, dazazéb 're, 're îdasimasa mono ne, nimomo 're îwairébé mono ô norî u. Uburé Danhib'apito uptabi na te te sina po're pu'u za'ra da, te îtême timorî za'ra. ²⁰ Ta norî hã Nowé ti'ai âma 're morî ré, te te 're wapari za'ra mono ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Nowé hã 'ri ne uba're, te te 'manharî ré, te ta norî hã po're âna 're nomro. Tane nherê, da'âma wa'a su'u ô wa, te te da'uprozi su'u ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. Te te oto da'uprozi wamhã, 'ri ne uba're wa, îsisisi norî si, ma â wi sô'reptu za'ra. Ta norî hã umro za'ra di. ⁸ na îhâiba za'ra hã. ²¹ Ta hã â hã, â dawabzuri, te wasu'u, danho'reptuzé. E da'u're wa, da'upsôzé, te â dawabzuri hã wasu'u. Mare di. 'Re îhâimana u'âsi mono ma, da te dasi'âma 're îropisutu za'ra mono zé te wasu'u, â dawabzuri hã. Dawasédé te te dama 're apari mono wa, 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono ô di oto, dawasété na hã. Taha wa, dama 're îrowé za'ra mono zéb zarina, te za oto dasina da te tâma 're ropisutu za'ra, âma 're îdanomro mono zéb da hã. Zezu Cristu hã dâ'â uptabi nherê, Îmama hã ab're hawi te te hâiwa'utu wa, apâ 're morî wa, te asô'reptuzé hã aima tihâimana za'ra wa'wa. ²² Cristu hã hâiwa u morî wa, te oto pire na Timama nhimire niwî 're sâmra, Danho'reptui'wa hã. 'Re îhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî 'madâ'â'wa, te 're hâimana. Uburé hâiwa nho're âma, pire na duré waihu'u pese na 're îhâimana za'ra mono norî ma zama, te pire uptabi na tâma 're hâimana za'ra.

4

'Re îdanomro mono zép tém na rowasu'u

¹ Cristu hã ma tô tihâiba na robzépata. Taha wa, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, asihâiba zawî âna, îsine 're îrobzépata za'ra wa'aba mono zéb da hã. Âne, da te 're robzépata za'ra mono wamhã, marî, da te 're î'manharî wasété za'ra mono zé hã, te za oto da te 're rême pese za'ra. ² Taha wa, ti'ai âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, 'Re îhâimana u'âsi mono te te sima 're îwê mono zéb zarina si. Duré marî na asima 're îrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô di za oto. ³ Wahub ahâ na ma tô ai'âma 're si'utôri za'ra wa'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'ô'wai hâimanazém na, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono ré. Ma tô asisô 're îrowasutu za'ra wa'aba mo aré. Âzézei'wa te aré 're anomro aba mo. Duré dato îwê'ôre hã 're 'manharî za'ra wa'aba mono ré, ma tô asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo aré. Duré âzézei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ai'râ siwamnari na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 'Re îhâimana u'âsi mono upana, ma tô romhâiba 'manharî âma 're aiwata za'ra wa'aba mo, ta hã waihu'u pese newa rob'manharî hã. ⁴ 'Re anomro wasété aba mono zé hã, tâibâ oto. Taha wa, siwa'ru dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô wa, te ai'âma 're tob'uzu za'ra wa'wa, Wamama nhimiroti waihu'u'ô'wa norî hã. Taha wa, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono 'ru te, te oto ta norî hã taré te te aima 're nharî wasété za'ra wa'wa. ⁵ Tane nherê, nimahâ na ta norî hã 're

Īhâimana wasété za'ra mono zém na te te ĩwaihū'u za'ra zéb zarina, te za ta norĩ ma rowairébé za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã te te ĩda'awaihū'uzéb zarina, te za romhutu na uburé norĩ ma rowairébé, ĩhâiba ré norĩ ma, 're ĩdã'ã za'ra mono norĩ ma zama. ⁶Taha wa, dahâimanazém na ze te te dama 're arowairébé mono wa, ma tō Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwē na te te 're dapo're pu'u za'ra, da te âma 're saze za'ra mono da. Ta norĩ wapari'wa norĩ hã ma tō oto tidã'ã za'ra. Ti'ai âma 're nomro mono ré, ma tō ĩwasété na wē'ō za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, uburé 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ĩwasété na te te 're ĩ'awē'ō mono ne. Tane nherē, hãiba ré 're nomro mono ré, ma tō Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwē na po're pu'u za'ra, ta norĩ hã rowē ĩsi'utōrĩ'ō âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne.

'Re dasipawaptob za'ra mono da, dama ĩrotizé

⁷Ro ĩsi'utōrĩzéb u hã, romhuture di oto. Taha wa, te za aihâiba na asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré aihâimana nhimiza'rese te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi u'âsi aba mono da. ⁸Dazawizé wasu'u si, ĩpire uptabi hã. Taha zarina si, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Dazawizé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, dawasédé hã da'âma 're madã'ã za'ra wa'aba mono tō da, ahã nherē, da te 're 'manharĩ za'ra mono nherē, dawasédé hã. ⁹Te za duré 're ĩda'mazasi su'u za'ra wa'aba mo ari'iwĩ, 're dawata'ē za'ra wa'aba mono âna. ¹⁰'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sōpru wa, ma tō aihâiba mono bâ dama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima sōmri za'ra wa'wa, sipu'u pese na. Taha zarina si, te za oto dama âma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. ¹¹Tawamhã dama 're rowahutu za'ra wa'aba mono wamhã, duré dama 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, timreme te te aima 're ĩsōmri za'ra wa'aba mono na si, te za dama 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. Duré aihâiba na zama 're dapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhiptede te te aima 're ĩsōmri za'ra wa'aba mono na, te za 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mo. Âne na hã te za dama âma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono da, Zezu Cristuhu nhib'a'uwē 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, dama âma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wē uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

Wanhib'apito zazei'wa norĩ te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹²Īsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, âhãna rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ētē za'ra wa'aba mono wa, te a'ã 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na âma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono ò di za, da te aima 're rob'manharĩ za'ētē za'ra wa'aba mono ò newa. ¹³Cristu hã aiwana za'ra wa'aba, ma tō robzépata za'ētē. Taha wa, ĩsine 're robzépata za'ra wa'aba mono wa, te za aipē'ē 're, 're ato za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Cristu hã tiwaihū'u pese na apã wei morĩ wapsi, za ato za'ēne hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa. ¹⁴Âté Cristuhu âma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Tane nherē, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani hã aipē'ē 're aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa oto, rowē uptabi zé hã. ¹⁵⁻¹⁶Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono nherē, 're danhimroi wa'aba mono ò di za. Duré marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono ò di za. Duré marĩ na dawĩ 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono ò di za. Duré danhimirosa'rada hã dawĩ 're 'wa'rutu za'ra wa'aba mono ò di za. Até nimahã na dama 're aihâimana

wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Āne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, 're aséb za'ra wa'aba mono ô di za. Cristuhu zazei'wa na, da te 're asisi za'ra wa'aba mono wê te, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata za'ra wa'aba mo.

¹⁷ Bâdâ hã ma tô oto ĩwa waptârã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩ'arowairébézéb da hã, ta hã dahâimanazém na dawaihu'u'wa 're hâimana mono wa. Taha wa, te za a'â tinhib'a'uwê norĩ ma arowairébê, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na, te te wa'awaihu'u wa. Tawamhã e niha za ĩsazei'ô'wa norĩ ma te te ĩrowairébézé hã. Wanhib'apito wasu'uwê na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, we te te dama ĩwaihu hã te te âma saze za'ra ô wa dame, ta norĩ ma, 're rowê za'ra mono ô di za.

¹⁸ Duréihã âhã wasu'u na ma tô âne na dama rowasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“Āté marĩ ahã na te za sada 're hâimana za'ra, 're ĩnomro wê mono norĩ zada hã, tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô ré. Tawamhã e niha te za tâma 're romhâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ ma hã, siwa'ru 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma hã.”

Āne ta norĩ wasu'u na rob'ui'éré hã, ĩbaihã na hã.

¹⁹ Āté wa za a'â robzépada hã wa te wasina 're 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'awê mono zéb zarina. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'apoto mono 'wai umnhasi sina, wa za dama 're wahâimana wê za'ra, ta hã tinhimiropisutu wê na za te te wama âma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa.

5

Wanhib'apito zazei'wa 'madâ'â'wa norĩ ma rowasu'u

¹ Da'madâ'â'wa norĩ, âhãna wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã da'madâ'â'wa, wa duré 're ĩhâimana. Cristu hã te te robzépata wamhã, wa tô ĩtômo na 'madâ, te te ĩrobzépatazé hã. Wa hã wa za duré ĩsazei'wa norĩ siré, rowê uptabi hã ĩsina waihu'u hã ĩwa âma, rowê uptabi hã sô'awi te te wama pisutu za'ra wapsi, Wanhib'apito hã. ² Taha wa, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã ato sina tâma 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, tâma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono âna. Āne da, ma tô sima aiwê za'ra wa'wa, Wamama hã. Rob'ui'prazéb zô tâma 're dapawaptob za'ra wa'aba mono ô di za. Tô sena asima 're ĩwê uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tâma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mo. ³ Asimi'madâ'â za'ra wa'wa hã tâma 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, ma tô aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dama aipire wê te, 're dawada'uri za'ra wa'aba mono ô di za. Asimipawapto wê na te za tâma âma 're asanho wê za'ra wa'aba mo, asimi'madâ'â za'ra wa'aba norĩ ma. ⁴ Tawamhã Da'madâ'â'wai uptabi hã apã wei morĩ wapsi, tâma 're ĩdapawapto wê za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, te za oto aima wa'âbã za'ra wa'wa, ĩwê uptabi na, ĩsi'utôĩ'ô na oto aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

⁵ ĩprédupém norĩ, ĩprédum norĩ mreime si te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ĩsazei'wa norĩ, aihĩni te za romhuri na 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipire na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono âna. Duréihã âne na ma tô rob'ui'éré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“Dapire na 'râwi 're ĩdasi'madâ'â za'ra mono norĩ da si, te za 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Dapire na 'râwi da te dasi'âma 're ĩrosa'rata za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawaptob u'âsi.”

Ãne âma rob'ui'ére hã, ĩbaihã na hã.

⁶ Ãhã wa, te za Wamama ma 'râwi aiwapu na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, taha si waihu'u pese uptabi na 're hâimana mono wa. Ãne wamhã, bâdã te te ai'âma sima ĩpisutuzém na, te za ai'âma uwaimrami za'ra wa'wa, aipire na oto dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. ⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ai'madâ'â wê za'ra wa'wa. Taha wa, marĩ na 're aihâtã'â za'ra wa'aba mono wamhã, te za tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, marĩ na 're ĩ'aihâtã'â za'ra wa'aba mono zéb zarina. Taha parimhã, âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za oto, marĩ na 're ĩ'aihâtã'â za'ra wa'aba mono âma hã.

⁸ Ma'ápé, aihâimana nhimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono. Duré 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Da'rui'wa hã datême 're morĩ wa, wa'uburé norĩ nhib'apito hã. Hu'u zéré pa hã wairõ sina, tisa zõ 're ĩnomro mono ne, te datême 're morĩ u'â, Wanhib'apito si da te dasina 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra mono zé hã te te dawĩ 're a'uprosi mono da. ⁹ Asiré Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're hâimana za'ra mono 'ru te, da te tâma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na, te a'â te te 're robzépata za'ra, asine za'ra wa'aba. Á norĩ wasu'u hã ma tõi waihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, Wanhib'apito umnhasi sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, da'rui'wai wi asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono sina. ¹⁰ Tane nheré, 're robzépata hã za'ra wa'aba mono õ ré, rowézé hã te za te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha si te za te te 're asiptete u'âsi za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na, asiptete u'âsi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Ôhõ ma si te ĩsimizawizé hã sa'êtê na tâma 're hâimana. Taha wa, ma tõi sitême asõ tihârã za'ra wa'wa, rowé ĩsi'utõrĩ õ âma ĩsiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, Cristuhu nhib'a'uwê oto 're anomro aba mono wa. ¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhipai u dama pire uptabi na 're hâimana mono wa, wa za taha âma si 're wawata u'âsi za'ra.

Pedru te te ĩdazawizé wasu'u

¹² Sira hã ma tõi ĩpawapto, aima ĩnhimiroti syry za'ra wa'aba nheré, te te aima rob'ui'ére za'ra wa'aba da. Ta hã ĩsisânawã ne, te ĩma 're hâimana. Taha wa, ĩma umnhasi di. Wa hã wa tõi ĩsima aiwê za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wanhib'apito âma si asiptete sina 're anomro aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzé hã asi'uihã na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wasu'u na si, wa tõi te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, tõi sena wa. Taha wa, te te 're aipawapto wê za'ra wa'aba mono wa, te za asiptete sina âma 're anomro aba mo.

¹³ Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ma tõi Wamama hã sima pisutu za'ra, ĩsib'a'uwê oto 're hâimana za'ra mono da. Ta norĩ zama ma tõi timreme na âma asawi za'ra wa'wa. ĩra na te 're ĩsisi mono zama, ma tõi duré timreme na âma asawi za'ra wa'wa, Marcusi hã. ¹⁴ Tame te za uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârã za'ra wa'aba mo.

Cristuhu nhib'a'uwê norĩ, rowé na âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, Wamama wi.

2 Pedru

Pedru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Īsazei'wa norĩ ma Ībahã wasu'uzé

Ā Ībahã na Pedru hã ma tō duré rob'ui'éré, Zezusihĩ zazei'wa norĩ ma, senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã dawazari 're ĩhãimana za'ra mono norĩ mreime hã te te 're wapari za'ra mono tō da. Ta norĩ hã sadawa nhĩpese na ma tō te te 're rowasu'u' za'ra, Zezusi hã za apã we ĩmorĩ ō na hã. Taha wa, ma tō Pedru hã tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ĩwa'a su'u mono ō zém na hã. Ta hã ma tō te te sima 're da'awê, ĩ'ra hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, uburé. Senai'ō na rowasu'u'wa norĩ hã wasété uptabi na te 're hãimana za'ra. Taha na ma tō sitēme te te 're dapizari za'ra. Taha wa, Pedru hã ma tō ãma tãma rob'ui'éré za'ra, nimahã bātã na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ta norĩ hã za te te ĩhã za'ra zém na hã, duré ĩsine 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ zama.

1 Wa hã Sima Pedru, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré ĩsadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, wasiré ĩsazei'wa 're ĩ'anomro aba mono norĩ ma. Wanhĩb'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã wê uptabi di. Wa'anho'reptui'wa Zezu Cristuhu zama wê uptabi di. Wê uptabi zahuré wa, ma tō te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, wasine asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, te te 're asō'reptu za'ra wa'aba mono da.

2 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, duré Wanhĩb'apito Zezusi hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Āne wa, wa ai'ãma tãma 're ĩnreme u'ãsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré rowé u'ãsi, ãma 're anomro u'ãsi aba mono da.

3 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō tiwaihu'u pese na uburé marĩ ĩwē na wama 're sōpru, wapē'ē 're, ĩsine wawē uptabi na ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã, duré ĩsine wa te dama 're ĩ'manharĩ wē za'ra mono zéb da zama. 4 Āne zarina, te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, ma tō marĩ ĩwē hã wapē'ē 're, te te wama 're anhomrĩ, sa'ētē na. Wama wē uptabi di, wama 're ĩsōprub za'ra mono zé hã. E marĩ da, ma tō wama 're sōprub za'ra. ĩsine wahãimana wē na oto ãma 're wahãimana za'ra mono da. Āne wamhã, ĩsazei'ō'wa norĩ ne, wawasété zō 're wasiwasutu u'ãsi za'ra mono ō di za, wawasété na 're wahãimana za'ra mono da. 5-7 Āne wa, ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwē uptabi na si ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto. Duré Wanhĩb'apito nhimiroti hã te za 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré ro'wa'rudu hã ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono nherē, te za ōne haré Wanhĩb'apito ãma si 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na si, 're aihãimana wē za'ra wa'aba mo. Duré, asisānawã norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Te za uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo duré. 8 Āhã zarina si 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aihãimana wē hã asima 're ĩsa'ētē za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu nhimiroti hã taré waihu'u za'ra wa'aba ō di za. Te za tō marĩ ĩwē na ãma 're ĩ'uwaimrami u'ãsi za'ra wa'aba mo. 9 Tane nherē, ãne 're aihãimana za'ra wa'aba mono ō wamhã, datob'a na 're ĩdanomro mono

ne, te za 're anomro aba mo, duré syry na da te 're ĩrob' madâ'â za'ra mono ne. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩ'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono zé hã, te te aima 're pari za'ra wa'aba mono nherê, âma 're aipo're si'âri za'ra wa'aba mono wa, te za datob'a na 're ĩdanomro mono ne, 're anomro aba mo.

¹⁰ ĩsisânawã norĩ, tô sena ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwê 're anomro aba mono da. Âne wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, âma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono da, 'rãwi ĩsib'a'uwê na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Âne wamhã, Wanhĩb'apito hã rême za'ra wa'aba ô di za. Duré aiwaseté u 're aipizari za'ra wa'aba mono ô di za oto. ¹¹ Taha zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã to sina te te 're ai'azasi 'wa hãiwa u, Wanho'reptui'wai u, Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu u, Danhĩb'apito uptabi na dama 're ĩhâimana u'âsi mono u.

¹² Âhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherê, duré asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, wa za te âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, aiwi simani za'ra wa'aba tô da, ĩwasu'u hã. ¹³⁻¹⁴ ĩma wê di tô, ĩhãiba ré 're ĩhâimana mono ré hã, âhã wasu'u na, te âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da hã, ĩdã'âzéb u romhuture na, te ĩsina waihu'u wa, Wanhĩb'apito Zezu Cristu te te ĩma ĩwaihu'u sirômo zéb zarina. ¹⁵ Taha wa, ĩma ĩwaihu'u pese na si, wa za te 're aipawapto za'ra wa'wa, uburé te aima âma ĩrob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, aiwi simani za'ra wa'aba tô da, ĩ'uirĩ na hã.

Wanhĩb'apito hã rowa'a za'êtê ré, sab ré, te te siwi ĩmadâ'â na rowasu'u

¹⁶ Wa norĩ hã wa tô Wanhĩb'apito hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi na, duré za apã we ĩmorĩ na zama. E tawamhã taré danhimirosa'rata nhipse zarina, wa tô Wanhĩb'apito wasu'uwê hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Wa norĩ hã Wanhĩb'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'êtê ré, sab ré, wa tô watômo na 'madâ'â za'ra ni. ¹⁷⁻¹⁸ ĩ'rata wa tô aimasam ni, ĩmama hã âma wata wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Hãiwa hawi te we tãma tinha, rowê uptabi hawi, âne: “Â hã ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono, tãma 're ĩto za'êtê mono.” Âne te we tãma tinha. Wa norĩ hã wa tô âne wapari za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hãiwa hawi te te tãma ĩnharĩ na, êtê 'rãihã ĩwê uptabi âma, Wanhĩb'apito Zezusihĩ 'rata wasimasab ré.

¹⁹ Marĩ, wa te ĩsabu za'ra zéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni, tô sena na Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã. Awê u te za wasi wawê hã 're pusi, dama rowa'a'wa da, damorĩ wê da. Tane wapawapto'wa da, te wama 're hãimana, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã, âma 're ĩwanomro wê mono zéb da hã. Âne wamhã, te za âma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. ²⁰⁻²¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u na rob'ui'ééré hã, marĩ te te ĩwasu'uzé hã, ni'wa hã si'uihã na te te waihu'u ô di, te te dama 're ĩ'awaihu'u mono da hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã, si'uihã na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ô wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô Tipê'ezani na te te tãma 're awaihu'u, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Tane, wa norĩ zama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u hã, wasi'uihã na wa te 're waihu'u za'ra mono ô di, marĩ te te ĩwasu'uzé hã wa te dama 're ĩwaihu'u za'ra mono da hã. Taha wasu'u hã pire wa, ma'ápê âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

2

¹ Duréihã ma tô ni'wam norĩ hã wahi'rata norĩ wazari 're hâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa. Tane, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã, te za duré aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Ta norĩ nhimirowasu'u hã tô sena newa, da te âma 're saze za'ra mono wamhã, te za dahâimana wê zé hã dawĩ 're si'utõrĩ za'ra. Wanhĩb'apito hã tidâ'âzém na te te 're wa'âbã za'ra mono nherê, te za 're simrami za'ra, tinhĩb'apito zô, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're ahã za'ra, 're dâ'â za'ra mono da. ² Ta norĩ hâimanazéb zarina, te za da'ahã na da te âma 're sasõmri za'ra, dahâimana nhiséb'õ na, Wanhĩb'apito zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê. Taha wa, te za da'ahã na Wanhĩb'apito nhimiroti ma, da te 're nharĩ wasété za'ra, taré. ³ Tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te za taré rob'uprazéb zô, tinhimirosa'rata na si, marĩ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, ta norĩ hã ìwasété na 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Taha wa, ìsimiházé wi, sisõ'reptu waihu'u za'ra õ di za.

⁴ Tane, hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, duréihã tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, tinhimiházé hã te te tâma ba'a za'ra õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ropipa u ma tô sisiti satõrĩ za'ra, tame 're simasa mono da, pawasisi ré robra âma. Tame te za ta norĩ hã 're simasa, bâdã ìwa ìwaptã'âzéb u, dahâimanazém na te te ìda'awaihu'uzéb zarina te te dama ì'arowairébézéb u hã. Tawapsi te za ta norĩ hã hã za'ra. ⁵ Duréi uptabi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiházé hã te te dama ba'a õ di, ti'ai âma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ma. Â ma, ma tô tinha, â pusi mono da, â na te te da'uprosi da, 're dahâimana wasété za'ra mono wa. Nowé norĩ si ma tô sõ'reptu za'ra, 7 na ìhãiba za'ra norĩ me. Nowé hã te te aré dama 're roti u'âsi, 're dahâimana wê za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na. ⁶ Duré, dahâimana wasété wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã siwi da'awê'õ, Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi âma, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi âma zama. Unhama ro'o na ma tô da'uprosi, da te âma waihu'u za'ra da, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, aiwa za te te 're ìda'ahã za'ra mono na. ⁷ Roho si 're morĩ wê wa, ma tô sõ'reptu, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Dahâimana nhiséb'õ na, 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô tipê'ẽ na aré te te 're robzépata, Ro hã. ⁸ Da'rata 're hâimana mono ré, awê sidâpâsi dawasété na te te 're da'awaihu'u mono wa, duré damreme wasédé hã te te 're awapari mono wa, pê'ézé ahã uptabi di, Ro hã. ⁹ 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, Ro hã te te ìsõ'reptuzéb da hã. Tane duré, Wanhĩb'apito ma waihu'u pese di, ro'wa'rutu hawi te te 're ì'anho'reptui mono zéb da hã, ìsimiroti 'madã'â pese 'wa norĩ hã. Duré tâma waihu'u pese di, te te 're ìda'ahã za'ra mono zéb da hã, 're ìdanomro wasété mono norĩ hã, bâdã ìwa ìwaptã'âzéb u hã, dahâimanazém na te te ìda'awaihu'uzéb da hã. Tawapsi te za dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé, rob'rãsutuzéb âma. ¹⁰ Dahâimana nhiséb'õ na 're dahâimana za'ra mono wamhã, duré ìsimiroti hã da te dasiwi 're wê'õ za'ra mono wamhã, te za sa'été na da te 're robzépata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiházéb zarina.

Senai õ na rowasu'u'wa norĩ hã, te simipari âna 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã hâiwa âma romhuri'wa norĩ hã te te 're wazéb za'ra mono õ di. Timreme na te te âma 're wasété u'âsi za'ra, sina pahĩ za'ra âna. ¹¹ Hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ ma, siptete za'ra di. Duré tâma waihu'u pese za'ra di. Tane nherê, Wanhĩb'apito nho'a 're hâimana za'ra mono wa, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ âma, 're mreme wasété za'ra mono õ di, asa. ¹²⁻¹³ Tanei õ di, aibã norĩ hã senai'õ na rowasu'u'wa

norĩ hã. Roti hã uburê tãma waihu'u za'ra õ wamhã, te roti ma te te 're nharĩ waseté za'ra, wê nherê, roti hã. Ta norĩ hã abaze ne, te rosa'rata ãna 're hãimana za'ra, simiza'rese ãna. Taha zarina, abaze hã da te 're simroi mono wa, 're Ìrere'e mono ne, te za ta norĩ hã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã te te 're hã za'ra, 're Ìhãimana waseté za'ra mono zé wa'rãmi.

Ta norĩ hã te marĩ hã te te sima 're wê ahã za'ra. Siséb ãna, te rowa'a na te te 're rob'manharĩ waseté za'ra. Taha wa, ta norĩ wazari, 're asaihuri aba mono wa, te ai'ãma 're mreme waseté za'ra wa'wa, Ìsazei'õ'wa norĩ hã. ¹⁴ Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te pi'õ Ìwaseté norĩ zõ te te 're rob'madã'ã u'ãsi za'ra. Ta norĩ ma hã wê za'ra di, tiwasédé hã te te ãma 're Ì'manharĩ u'ãsi za'ra mono zéb da hã. Hãimana nhipse na te ta norĩ hã 're nomro, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro mono õ wamhã, te za ta norĩ ãma te te 're sasõmri za'ra. Duré senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã te tinhimarĩ wê zõ si, te te sima 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra. Taha wa, ta norĩ hã tãma wê õ di, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ma hã. ¹⁵ Ta norĩ hã ma tõ 're Ìdanomro wê mono zé hã rême za'ra, Bara'ã hã 're Ìmorizéb zarina, oto 're nomro mono da. Bara'ã hã Be'oho 'ra. Duréhã ma tõ Bara'ã hã sima wê, rob'uiprazé hã da te tãma sõmri da, Ìsimiromhuri wasété wa'rãmi. ¹⁶ Tawamhã 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa para, ma tõ Ìsimizama hã awaru po'repore hã, a'uwê mreme na tãma tinha, simiza'rese ãna 're morĩ tõ da. ãne na ma tõ tiwi sizã, za te te Ì'manharĩ waseté zé hã.

¹⁷ Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã, tinhimirowasu'u na te te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ wa, wa za oto marĩ na aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa. Ta norĩ hã sipti hã 're Ì'ãré mono ne, te 're hãimana za'ra. Duré hãiwa nhirõno hã rowa'u hã nimomo te te 're sate mono wa, tã hã Ìhawi we 're Ìta'a mono õ ne, te 're hãimana za'ra. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã ma tõ ta norĩ hã pisutu sirõmo za'ra, robra si 're Ìsa'wari mono zéb ãma, Ìwa 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. ¹⁸ Ta norĩ hã simiroti pire newa, 'rãwi sina' re wata za'ra mono sina, te za te te dama 're rowasu'u za'ra, da te dasima 're Ìwê za'ra mono zéb uwaibaba, 're dahãimana waseté za'ra mono da, dama 're Ìrowê za'ra mono zéb da newa. ãne wamhã, nimosi Ìsazei'õ'wa norĩ hãimana wasétézém hawi 're Ìdasipizari za'ra mono norĩ hã, te za oto te te ãma 're sasõmri za'ra, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ ãma hã. ¹⁹ Dasi'uihã na dahãimanazém na 're dahãimana waseté za'ra mono nherê, rowê na si za 're Ìdanomro mono na, te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, taré. Tane nherê, rowê na si 're nomro mono õ di, ta norĩ hã, tihãimana wasété hawi Ìwairébézéb da hã, tãma waihu'u za'ra õ wa. Marĩ hã da te 're sei hõsi za'ra mono wamhã, dasi'uihã na da te 're rême waihu'u za'ra mono õ di za. Tane, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã si'uihã na tiwasédé hã te te sahãri waihu'u za'ra õ di. ²⁰ Até ta norĩ hã Danho'reptui'wa na ma tõ Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're waihu'u za'ra. Taha zarina ma tõ Ìsazei'õ'wa hãimana wasétézém hawi 're sipizari za'ra. Tane nherê, apã dasiré 're hãimana waseté za'ra mono wamhã, e niha za tawamhã, 're Ìhãimana za'ra mono zé hã. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono õ ré, rowê'õ na 're Ìhãimana za'ra mono zém nhipai u hã, tãma 're rowê õ uptabi za'ra mono di za oto. ²¹ Ta norĩ hã hãimana wê na 're hãimana za'ra mono da, te te sina 're waihu'u za'ra mono õ ré, ma tõ robzei'õ na 're hãimana za'ra. Tazahã, dahãimana wê zé hã te te oto siwi 're wê'õ pese za'ra mono wa, te oto robzei'õ uptabi na 're hãimana za'ra. ²² Ta norĩ hã apã tiwasété u 're sipizari za'ra mono wa, ma tõ te te sina ãma 're uwaimrami za'ra, dahãimanazém na tõ sena na da te dasima 're Ìnharĩ za'ra mono zé hã, ãne: "Wapsã hã te za apã mo, tinho'o'o zõ, te te 'rêne da. Duré uhãbã hã da te 're upsõ za'ra mono nherê, te za apã 're si'uptob za'ra, ti'ai wai'o na."

3

Wanhib'apito Zezu Cristu hã za apã we ïmorízé wasu'u

¹ Ìsiwadi norĩ, ïma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa za duré rob'ui'éré na ãma aima sisiwi za'ra wa'wa, maparane te aima ïrob'ui'éré za'ra wa'aba zéb zarina, rosa'rata wẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. ² Wa tũ ïsima wẽ, duréihã 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata' wa norĩ nhimiroti na, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Wa tũ duré ïsima wẽ, Wanhib'apito nhimiroti na zama, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Wanho'reptu'wa nhimiroti na hã, wasiré ïsadawa wasu'u'wa norĩ hã wa te aima ãma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã. ³⁻⁴ Marĩ ïpire na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, te za ni'wam norĩ hã ãne 're hãimana za'ra. Marĩ ïwasété zõ si te za te te 're rowasutu za'ra. ãne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa: "Oro apã wei morĩ su'u 'ruza, Zezu Cristu hã. Ropoto na'rata hawimhã, tũ õhõ u'ã romhãimanazé hã. Apã wei morĩ õ ré, ma tũ wamama norĩ hã wawi 're dã'ã za'ra." ãne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa. ⁵⁻⁶ Ta norĩ hã te te 're 'madã'ã za'ra mono õ di, duréi pese timreme na hã hãiwa te te ïpoto na, ti'a te te ïpoto na zama, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Ta hã ma tũ ã na ãma aiwanhiza, ã hã ti'a hã te te 're uirĩ mono da oto. Duré ãma ronomro pari, ma tũ ã pusi. Ma tũ tã si nomro. Ma tũ uburé marĩ hã ti'ai ãma hã uprosi, ã na. ⁷ Duré 'Re ïhãimana u'ãsi mono mreme zarina, hãiwa norĩ hã ti'ai me te za a'ã 're hãimana zahuré. Bãdã ïwa ïwaptã'ãzéb u, te za dahãimanazéb zarina dama arowairébé, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Tawamhã te za da'uprosi, 're ïdahãimana wasété za'ra mono norĩ hã. Duré unhama ro'o na te za oto hãiwa norĩ hã uprosi zahuré, ti'ai me.

⁸ Ìsiwadi norĩ, ïma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, Wanhib'apito hã zahadu apã wei morĩ õ nheré, ma'ãpé marĩ na ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, aiwi 're simani tũ za'ra wa'aba mono da. Bãdã hã wa te 're ïsa'rata za'ra mono nei õ di, Wamama nhimiza'ratazé hã. Bãdã misi nheré, tãma hã wahub ahã ne. Duré miu na wahum nheré, tãma hã misi bãtã na. ⁹ Wanhib'apito hã wa'a õ di, ïwẽ na te te dama ïropisutuzém na, te te dama ãma 're ï'uwaimrami za'ra mono da hã. Ai'ãma wa'a su'u za'ra wa'aba õ di, te te ï'aihã za'ra wa'aba da hã. E marĩ wa. Te te ïda'uprosi da hã tãma wẽ õ di. Uburé dawasété wi 're ïdasipizari za'ra mono da si, tãma ïwẽ hã, ïsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da si. ¹⁰ Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ïsipisaihuri hã sũ ïdanhimipari õ zém na si, te za ãzé, 'ri para u hã. Tane, Wanhib'apito zõ 're ïdanhimipari za'ra mono õ zém na si, te za wei mo apã. ãne wamhã, hãiwa te za ai'utõ. Rãrã'ã za'etẽ uptabi di za. Uburé marĩ hã hãiwa na 're ïsimasa mono hã te za ai'uzã. Danhipti'ai mono bã, marĩ hã 're ïhãimana za'ra mono hã te za si'utõrĩ.

¹¹ Tawamhã, uburé marĩ hã ïsi'utõrĩzém na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, e niha te za tawamhã 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Te za aiwẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ïhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si. ¹² Te za duré asimi'ẽ na sũ 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ïhãimana u'ãsi mono bãdã te te ïpisutu zõ. Bãdã hã ïwa waptã'ã su'u da, te za asiptete sina 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo. Bãdã ïwa waptã'ã wamhã, te za hãiwa hã ai'utõ, unhama ro'o na. Duré uburé marĩ hã hãiwa na 're ïsimasa mono hã te za ai'utõ. ¹³ ãne za romhãimana wa, hãiwa ïtéb zõ, duré ti'a ïtéb zõ zama, wa za sũ 're wanhimipari u'ãsi za'ra, tame dawé na si 're ïdahãimana za'ra mono zéb zõ. 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã ãne ïwẽ na te te dama ropisutu wa, wa za sũ 're wanhimipari u'ãsi za'ra.

¹⁴ Taha wa, ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, rowẽ zô 're asimipari za'ra wa'aba mono sina, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aihâimana wẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aihâimana wẽ uptabi na, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi âma 're anomro aba mono da. ¹⁵ Ma'ãpé, âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, Wanhĩb'apito hã da'âma ĩwa'a su'u ô zém na hã. Ta hã te simi'ê na 're hâimana, tinhimihâzé wi te te 're ĩda'anho'reptui mono da hã. ãne na ma tô duré Paru hã wama ĩsawi pe hã aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, hãiwa hawi rowaihu'u na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩwaihu'uzéb zarina. ¹⁶ ãne na ma tô te te dama 're awaihu'u, Paru hã te te dama âma 're rob'ui'ééré mono wamhã. Nimame te tihâimana za'ra, ĩsimi'ui'ééré pire hã. Ta hã dama pire za'ra dĩ, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ãne wa, ma tô ni'wam norĩ hã ĩsimiroti na te te âma 're upa za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono ô wa, wẽ nherê, ĩsimiroti hã. Ta norĩ hã Wanhĩb'apito âma siptete sina 're hâimana za'ra mono ô wa, ma tô Paruhu nhimiroti na te te âma 're upa za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hãiba amo na zama, ma tô te te âma 're upa za'ra. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hã za'ra.

¹⁷ ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, ma'ãpé 'rãwi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ'ô'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono tô da, Wanhĩb'apito âma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. ¹⁸ Ma'ãpé, 're aihâimana wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono, aihâimana wẽ hã asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, Wanhĩb'apito Zezu Cristu te te 're ĩwa'apawapto mono zém na. Duré Wanho'reptui'wa Zezu Cristuhu âma rowaihu hã, te za asima 're ĩsa'êtê za'ra wa'aba mo. Ta hã Wanho'reptui'wai wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra. Tane tó.

1 Zuwā

Īsazei'wa **norī ma, Zuwā te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé**

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na rob'ui'ééré hā Zuwā hā āma sisisi ō di. Tane nherē, ĩsāna'rata hawim na hā dama waihu'u pese za'ra di, ĩsimi'ui'ééré na hā. Zuwā hā ma tō wama waihu'u za'ra tinhimi'ui'ééré na hā, 're wasisawi pese za'ra mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono ne. Duré rowa'a na si 're wanomro mono da, ma tō wama waihu'u za'ra, wawasédé hā wa te 're 'manharī za'ra mono āna.

Zezu Cristu ĩsi'a'uwēzé wasu'u

¹ Wa hā Zuwā, wa za oto aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'wa, 're ĩ'aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma. Duréihā marī ō uptabi ré, 're ĩhāimana mono āma, wa za aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Ta hā ma tō si'a'uwē, ti'ai āma hā. Ta hā wa tō wa te 're wapari za'ra, ti'ai āma 're morī ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norī hā. Wa tō duré wa te 're hāiba 'madā'ā u'āsi za'ra, watōmo na. Dā'ā pari, hāiwa'utu wa, wa tō duré wanhib'rata na hāiba upi za'ra ni. Ta hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na ĩsisi hā, duré 're ĩdanomro mono zép té, te te dama 're ĩ'apisutu mono. ² Duréihā marī ō ré hā Wamama siré te 're hāimana u'āsi, ta hā. Tawamhā ma tō we datème sihāi'ré, sō'awi āma 're ĩdanhopré mono da hā. Wa norī hā wa tō wa te 're 'madā'ā za'ra. Taha wa, sena na wa aima wasu'u za'ra wa'aba ni, 're ĩdanomro u'āsi mono zé te te dama 're ĩ'apisutu mono hā. ³ E marī da, wa āne aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, wa te 're ĩ'madā'ā za'ra mono zém na hā, duré wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wamama siré 'rāwi 're ĩwahāimana za'ra mono ne, duré ĩ'ra siré Zezu Cristuhu siré 'rāwi 're ĩwahāimana za'ra mono ne, a norī wa'aba zama ĩsiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono da, wa āne aima waihu'u za'ra wa'aba ni. ⁴ Watoi uptabi zé hā wa te wasima 're 'masisi za'ra mono da, wa āne aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, āma 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono, rowa'a u'āsi 're ĩhāimana mono zé wasu'u

⁵ Zezu Cristu hā ma tō Timama hā te te wama 're sadawa wasu'u za'ra. Taha nhimirowasu'u hā wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na wa oto aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. E niha Timama hā te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hā. Āne na wa tō wa te 're wapari za'ra: "Rowa'a wamhā, robra ō di. Tane, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā wē uptabi wa, marī ĩwasédé hā āma 're hāimana mono ō di." Āne Timama hā te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hā. ⁶ Āté wa za wawasété na 're wahāimana za'ra. Tawamhā, wawasété na 're wahāimana za'ra mono wamhā, robra u'āsi wa za 're wahāimana za'ra, wapē'ē 'remhā. Tawamhā robra u'āsi 're wahāimana za'ra mono nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono siré, 'rāwi 're ĩwahāimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhā, wazadawa nhipese na wa za 're wahāimana za'ra, wapē'ē 're, robra u'āsi 're wahāimana za'ra mono nherē. Āne wamhā, tō senai ō di, 're ĩwahāimana za'ra mono zé hā. ⁷ Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina 're wahāimana za'ra mono wamhā, rowa'a na 're ĩhāimana mono ne, wa za duré wa norī hā rowa'a na 're wahāimana za'ra. Taha zarina, wa za duré 'rāwi wasiré āma 're wahāimana za'ra, wasisawi pese sina. 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra hā te za duré wawasédé hā te te wama 're aparī tidā'ázém na Zezusi hā, wawasété āna oto āma 're wanomro mono da.

⁸ Āté wa za taré 'râwi wasi'âma wa te 're rosa'rata za'ra, âne: “Wa norĩ hã wawasété âna, wa 're wahâimana za'ra.” Āne wasi'âma wa te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wasima 're wazadawa nhipese za'ra, wawasété ô na wasina 're ĩwawata za'ra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã wapë'ë 're, wama 're hâimana za'ra mono ô di, âne wamhã. ⁹Tane nherë, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 'râwi 're wasiwë'ô za'ra mono wamhã, te te dama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te za te te wama âma 're a'uwaimrami, te te wama âma 're a'upai mono âna. Tâma 're ĩwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã te te wa'âma 're ab'madâ'â mono ô di za oto. Te za te te wama 're apari, wawasédé hã. ¹⁰Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô da'âma waihu'u siro, uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasété âna 're ĩwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, wa ĩsada wa nhipe hã wa te âma 're sa'ra za'ra. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wapë'ë 'remhã, wama 're hâimana za'ra mono ô di za.

2

Zezu Cristu hã Timama ma, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

¹ Īra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, e marĩ da, wa âne na aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Aiwasété âna âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, wa âne ĩnhimi'ui'éré na âma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Tane nherë, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherë, Zezu Cristu hã 're ĩmorĩ wë uptabi hã te za ai'âma 're sisapri za'ra wa'wa, tinhimiroti wë na. Timama ma, te za âne te te 're aiwasu'u za'ra wa'wa, Zezusi hã: “Ā norĩ hã, tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, asiwi 're awë'ô mono ô di za. Wa hã wa tô ĩ'upana sada ĩdâ'â za'ra, uburé ĩwasédé hã te tâma 're ĩ'apari mono zéb da hã.” Āne te za Timama wi te te 're rowaptërë, ai'upana za'ra wa'aba. ²Ta hã ma tô wazada dârâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono zéb da hã. Tane nherë, wazada si dâ'â ô di. Uburé da'udâna dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ zada zama, ma tô dârâ, da'upana.

³ E niha, wa za tawamhã wasina waihu'u pese za'ra ni, 'râwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wapsi, wa za wasina wa te 're waihu'u za'ra, 'râwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na. ⁴Āté ni'wa hã te za âne dama 're siwasu'u: “Wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ĩma waihu'u pese di.” Ta hã ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono ô nherë, te za taré dama 're siwasu'u, sadawa nhipese na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã ĩpë'ë 're, tâma 're hâimana mono ô di. ⁵⁻⁶Tane nherë, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém ne, 're ĩsisawi pese za'ra mono zéb zô, ta norĩ wi tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono ô di za. Te za te te tâma âma 're uwaimrami u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, e niha tawamhã, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za. Zezu Cristu hã ti'ai âma 're morĩ ré, 're ĩhâimana wë mono zém ne, te za 're hâimana wë za'ra. Āne hã wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa za sena na wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã.

Duréi nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti té wasu'u

⁷ ĩsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, āhāna 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩrotizép tém na te āma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ō di. 'Re ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawī, aima 're ĩhāimana za'ra wa'aba mono zém na, wa āma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, za 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb da na. Ta hā te 're ĩwapari u'āsi za'ra wa'aba mo. ⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama ĩrotizé hā āhāna te āma ĩrob'ui'éré hā duréi nherē, āhāna hā duré ĩté oto. E marī wa. Cristu hā ti'ai āma 're morī ré, ma tō Timama nhimiroti zarina te te 're da'azawi pese, tō ōhō zarina si. A norī wa'aba zama te duré ĩsimiroti zarina 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha wa, wa tō oto wa te 're waihu'u za'ra, duréi nherē, āhāna hā ĩté duré, Wamama nhimiroti hā, ōhō si nherē. Zezusi hā ti'ai āma 're morī ré, ma tō te te dama 're rowasu'u, rowa'a na si 're danomro wē mono da, robra na si 're danomro wasété tō mono da, danhimiza'rese āna. Taha wa, te oto robra hā te te sina rosapari u'āsi. ĩwa'rāmi te rowa'a ĩsa'ēne hā te te sina rosa'ré, hāimo.

⁹ Āté ni'wa hā dasiré ĩsazei'wa newa te za taré āne dama 're siwasu'u: “Wa hā, 're ĩmorī wē di. Rowa'a na si wa 're ĩhāimana, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina.” Āne ni'wa hā dama 're siwasu'u mono nherē, ĩsazei'wa norī te te 're a'ruiwapari mono wamhā, ta hā te zahadu robra na 're hāimana. ¹⁰ Ni'wa hā ĩsazei'wa norī te te 're azawi pese mono wapsi, te za rowa'a na 're hāimana u'āsi, tipē'ē 're. Tawamhā rowa'a na si 're morī wamhā, 're si'marōpāri mono ō di za tiwasété na, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina 're hāimana wē mono wa. ¹¹ Tane nherē, ni'wa hā ĩsazei'wa norī te te 're a'ruiwapari mono wamhā, ta hā te zahadu robra u'āsi siwa'ru 're hāimana, tipē'ē 're. Robra na datob'a ne siwa'ru 're ĩdahāimana za'ra mono ne, te 're hāimana wasété.

¹²⁻¹⁴ ĩ'ra norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā aiwasété 'wa hā te te ai'āma 're ab'madā'ā aba mono ō di oto, Zezusi hā dazada ĩdā'āzéb zarina. Duré Wamama hāimanazé hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, wa aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

ĩprédum norī, duréihā marī ō uptabi ré, 're ĩhāimana mono siré 'rāwi 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, wa duré aima rob'ui'éré za'ra wa'wa.

Duré ĩpréduptém norī, ĩwasété uptabi āma ai'uté za'ra wa'aba wa, wa aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Duré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u zarina si asiptete na 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, wa oto āne aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa.

¹⁵⁻¹⁶ Ti'ai āma dapo're'ō u'āsi 're ĩdanomro mono na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa. Dawasété zō, da te dasima 're ĩrob'ruiwapari u'āsi za'ra mono zé hā, Wamama tei ō di. Duré, datōmo na marī hā da te 're 'madā'ā za'ra mono wa, da te dasima 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zé hā, Wamama tei ō di. Duré, danhimarī ahā wa, 'rāwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zé hā, Wamama tei ō di. Duré, dahāimana pire na 'rāwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zéb zama, Wamama tei ō di. Uburé marī hā ti'ai āma ĩwasétére hā dapo're'ō u'āsi 're ĩdanomro mono norī te hā.

Taha wa, ti'ai āma uburé 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī ne, aiwasété zō asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ō di za. Aiwasété zō asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhā, tō sena Wamama hā 're sawi waihu'u za'ra wa'aba mono ō di za.

¹⁷ Ti'ai āma uburé 're ĩdahāimana wasété za'ra mono zé hā ĩsi'utōrīzéb u, āhāna hā te te sina rotété u'āsi, duré uburé marī ĩwasédé hā da te dasima 're

ĩruiwapari za'ra mono zama. Zahadu wapsi te za ai'utō, simisutu. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ si te za 're hâimana u'âsi za'ra, si'utōrĩ âna.

Cristuhu zada za 're ĩhâimana mono wasu'u

¹⁸ ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ropsi'utōrĩzéb u hã romhuture di oto. Tame te za oto aibã ĩwasédé hã dama 're hâimana sō'awi, Cristuhu zada 're ĩhâimana mono hã. Cristuhu newa te za ĩsimiroti hã da te 're wapari za'ra. Taha wasu'u hã ma tō 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherê, te duré âhâna wanho'a 're hâimana za'ra ahã uptabi na, za Cristuhu zada dama 're ĩhâimana mono ne. Taha wa, wama waihu'u pese za'ra di oto, ropsi'utōrĩzéb u ĩromhuture na hã. ¹⁹ Ta norĩ hã ma tō aré wasiré 're si'rã'otō u'âsi, ĩwasu'uwê u. Wasiré uptabi 're hâimana za'ra mono õ nherê, ma tō aré wasiré 're hâimana za'ra. Wasiré uptabi, 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, te aré wasiré 're hâimana u'âsi za'ra, 'rãwi. Tane nherê, ma tō wahawi 're wairébé. Taha wa, wa tō wasina waihu'u za'ra ni oto, wasiré uptabi 're ĩhâimana za'ra mono õ na hã.

²⁰ A norĩ wa'wa hã ma tō Zezusi hã 're ĩmorĩ wê uptabi hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Timama pê'êzani hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tō oto Wamama nhimiroti tō sena uptabi hã aihâiba mono bâ ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ²¹ E Wamama nhimiroti hã tō sena uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, wa âne âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Âne wab õ di. ĩsimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tō sena uptabi hã wab õ na hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

²² E 'wam norĩ hã bété 're ĩsada wa nhipese za'ra mono hã. Ta norĩ hã te âne Zezusi hã te te dawĩ 're udã za'ra: "Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu õ di." Ta norĩ hã sadawa nhipese uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono. Ta norĩ hã te Cristuhu zada 're hâimana za'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wa. ĩmama zada zama te duré 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. ²³ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ĩmama siré 'rãwi 're hâimana za'ra mono õ di. Ni'wam norĩ si, Zezusi hã Wamama hawi we ĩmorĩ na te te 're ĩsaze za'ra mono na tō sena dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono norĩ si, te Wamama siré 'rãwi 're hâimana za'ra, rowê na.

²⁴ Ma'âpé, ĩwasu'uwê hã 're ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na si 're anomro u'âsi aba mono. Âma 're anomro u'âsi aba mono wapsi, te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra âma 're anomro aba mo, duré ĩmama âma zama. ²⁵ Cristu hã ma tō âne wama ropisutu sirõmo za'ra, 're wadã'â za'ra mono âna, ĩ'rata 're ĩwasĩ'ubumroi u'âsi mono zéb da hã.

²⁶ E 'wam norĩ âma, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Sadawa nhipese na taré te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ âma, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. ĩsiniwĩ 're aipizari za'ra wa'aba mono da, te ta norĩ hã tinhimiroti tō senai õre na te te 're aipibui u'âsi za'ra wa'wa. ²⁷ Tane nherê, ma tō Cristu hã Timama pê'êzani hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Taha ré, te oto ĩré 're anomro u'âsi aba mo. Aipê'ê 're, te aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, roti aimawi zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za. Taha si te za uburé marĩ ĩwê hã te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã. Tō sena uptabi, ĩsimiroti hã. Taré te te aima 're roti za'ra

wa'aba mono ō di. Taha wa, te za ĩsimiroti si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Cristuhu âma si te za duré 're anomro u'âsi aba mo.

²⁸ ĩ'ra norĩ, âne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Zezusi hã apâ wei morĩ ō ré, ma'âpé ôhõ âma si 're anomro u'âsi aba mono, apâ za wei morĩ wa, tâma aipahi za'ra wa'aba tō da, duré rowazép te, tâma aĩ'rãpo za'ra wa'aba tō da. ²⁹ Cristu hã 're ĩmorĩ wē uptabi na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, marĩ na 're ĩsiwasété mono ō na hã. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩapisutu mono zéb zarina si 're nomro wē mono wamhã, tawapsi te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwē, tō sena 're ĩnomro mono na hã.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ma'âpé, âma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tō sena te te 're wa'azawi pese uptabi. Te te 're wa'azawi pese mono wa, te ti'ra na te te 're wa'anhisi. Taha wa, tō sena, wa oto ĩ'ra hã 're wahâimana za'ra, ĩsazei'wai mono bâ. Dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ hã, Wamama hã te te siwi 're waihu'u za'ra mono ō wa, wa norĩ zama ĩ'ra na te te duré siwi 're waihu'u za'ra mono ō di, ta norĩ hã. ² ĩsisânawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, wa oto 're wahâimana za'ra. Tane nherê, za 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, zahadu wama waihu'u prã za'ra di. Cristu hã apâ wei wazô morĩ wamhã, ĩsine wa za oto 're wahâimana za'ra. Âhã si wama waihu'u pese za'ra di. E marĩ wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. Tō sena Cristu hã 're ĩhâimana mono zém na 'rãwi wa te oto wasiwi waihu'u za'ra wa, wa za ĩsine 're wahâimana za'ra. ³ Ôhõ zô rob'umnhasi sina, sô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa za uburé marĩ ĩwasédé hã wa te wasiwi 're wē'õ pese za'ra 'rãwi, ĩwē na si 're wahâimana za'ra mono da. Cristu hã wasété âna 're ĩmorĩ ne, wa za 're wahâimana za'ra.

⁴ E marĩ tawamhã, 're ĩdawasété za'ra mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te dasiwi 're wē'õ pese za'ra mono wamhã, ta hã dawasédé. Taha wa, ni'wam norĩ hã 're wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi 're wē'õ za'ra, 'rãwi. ⁵ Tane nherê, Cristu hã ma tō we ti'ai u mo, dawasédé hã te te dama 're aparĩ mono da. Â hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ta hã 're ĩmorĩ wasété ō, duré marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono ō. ⁶ Taha wa, ni'wam norĩ hã Cristuhu âma si 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 're hâimana wasété za'ra mono ō di. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 're hâimana wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te 're waihu'u za'ra mono ō di. Ta norĩ ma, Zezusi hã tâma waihu'u za'ra ō di tō.

⁷ ĩ'ra norĩ, dahâimana wasété na 're ĩdanomro mono na, da'âma 're sasõmri za'ra wa'aba mono ō di za, danhimiroti senai'õ na dama 're ĩhâimana za'ra mono na zama. Ma'âpé 'rãwi asina 're asõpré pese aba mono. Ni'wam norĩ hã 're nomro wē mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na sima âma 're sipa za'ra mono ō wamhã, ta norĩ si 're hâimana wē za'ra mono di, Cristu hã 're ĩmorĩ ne. ⁸ Wa'uburé hã, wa'rui'wa hã ropoto na'rata hawim haré, te tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ u'âsi. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã Wa'uburé nhĩb'a'uwē te 're hâimana za'ra. Taha nhimromhuri wasédé hã te te tiwi pari da, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã we ti'ai u datême mo.

⁹ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra mono wamhã, ta norĩ hã tiwasédé te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono ō di. Mare

di. E marī wa. 'Re ihâimana u'âsi mono hâ ãpê'ê 're, 're ãpoto téb za'ra mono zé hâ te te tãma 're anhomri mono wa. Duré 'Re ihâimana u'âsi mono hâ, âma 're 'ra za'ra mono wa, tiwasédé hâ ône u'âsi te te 're 'manharī waihu'u za'ra mono ô di za. ¹⁰ E niha wa za bété waihu'u za'ra ni, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra norī hâ, duré Wa'uburé 'ra norī hâ. Ni'wam norī hâ 're hâimana wê za'ra mono ô wamhâ, duré te te 're dazawi pese za'ra mono ô wamhâ, ta norī hâ 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro mono ô di. Âne na wa za ta norī hâ Wa'uburé 'ra na waihu'u za'ra ni.

'Re ãdisisawi pese za'ra mono zém na roti wasu'u

¹¹ Duréihâ ãsãna 'rata hawimhâ, ma tô Zezusihī wasu'uwê hâ 're ãwaparī za'ra wa'aba mo, uburé 're ãwasisawi pese za'ra mono zém na hâ. ¹² Duréihâ Ca'ĩ, tino te te ãruiwaparī ne, 're wasi'ãruiwaparī za'ra mono ô di za. Ta hâ ãwasété nhīb'a'uwê te 're hâimana, Wa'uburé nhīb'a'uwê. Ta hâ ma tô tino ãwĩ. E marī wa. ãno si 're hâimana wê mono wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ te te wêsãmri 'ru te.

¹³ ãsisãnawã norī, ãpo're'ô norī hâ te za te te 're ai'ãruiwaparī za'ra wa'wa. Te te 're ai'ãruiwaparī za'ra wa'aba mono wa, âté te za 'rãwi asima 're ãnharī za'ra wa'aba mo, âne: "E marī wa, te ô norī hâ te te 're ãruiwaparī za'ra." Âne hâ 'rãwi asima 're nharī za'ra wa'aba mono ô di za. Te za tô ihâimana wasété norī hâ te te 're ai'ãruiwaparī za'ra wa'wa. Âne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, ãpo're'ô norī hâ te te 're ai'ãruiwaparī za'ra wa'aba mono ô newa, 'rãwi asima 're nharī za'ra wa'aba mono tô da. ¹⁴ Ni'wam norī hâ te te 're dazawi pese za'ra mono ô wamhâ, ta norī hâ te dá'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipê'ê 'remhâ, 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti. Tanei ô di, wa norī hâ wasiré ãsazei'wa norī hâ. 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti, wapê'ê 're aré wadá'â u'âsi ne 're wanomro mono nherê, wa tô ãhawi 're wawairébé, 'Re ihâimana u'âsi mono niwĩ, rowê na oto 're wanomro u'âsi mono da, wapê'ê 'remhâ. Âne, wa tô oto wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni. 'Re wasisawi pese za'ra mono wa, wa âne hâ tô sena na wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni. ¹⁵ Dapãrĩ'wa norī ma, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata 're ãdahâimana u'âsi za'ra mono zé hâ tãma 're hâimana za'ra mono ô di. Âne hâ aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré ni'wam norī hâ te te 're da'ãruiwaparī za'ra mono wamhâ, ta norī hâ dapãrĩ'wa ne, te 'Re ihâimana u'âsi mono ma hâ 're hâimana za'ra. Taha wa, wa te 're da'ãruiwaparī za'ra mono wamhâ, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata 're ãdahâimana u'âsi za'ra mono zé hâ wama 're hâimana za'ra mono ô di za, aiwa. ¹⁶ E niha wa za, 're ãdisisawi pese za'ra mono zé hâ waihu'u pese za'ra ni. Âne wa za waihu'u pese za'ra ni. Cristu hâ te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna wazada dârâ. Taha zarina wa za duré wa norī hâ 're wasipawaptob za'ra, 're wasisô'reptu za'ra mono da. 'Re wadá'â za'ra mono da nherê, wa za tô 're wasipawaptob za'ra, 're washâiba zawi za'ra mono ãna. Âne 're ãdisisawi pese za'ra mono zé hâ za oto. ¹⁷ Ni'wam norī hâ marī, tãma 're hâimana za'ra mono nherê, marī zô dawī 're ãro'wanhī'riti za'ra mono na te te 're dawaihu'u za'ra mono nherê, da'ãma 're pê'êzé za'ra mono ô wamhâ, e ta norī hâ 'Re ihâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb ré te 're hâimana za'ra. Mare di. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hâ te te 're waihu'u za'ra mono ô di, ta norī hâ. ¹⁸ ã'ra norī, e wazadana na si wa za wa te 're dazawi wapti za'ra. Mare di. Wamreme na si wa te 're dazawi wapti za'ra mono ô di za. Uburé wa za marī ãwê na wa te 're dapawaptob za'ra, wanhimizawizé hâ tô sena na.

'Re ihâimana u'âsi mono nho'a, dasina dahâtâ'â ãna 're ãdanomro mono zé wasu'u

¹⁹ Ōhō na si 're wahâimana za'ra mono wamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra, 're iwanomro mono na wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, roti tō sena uptabi na si 're iwanomro mono na. Duré isō'a 're wahâimana za'ra mono nherē, 'râwi wasina 're wahâtâ'â za'ra mono tō da, te za wapē hā wama 're siwaihu'u u'âsi za'ra, wapē hā ĩ're wama 're simi'wara mono hā. ²⁰ 'Re ihâimana u'âsi mono ma hā, uburé marī hā tâma waihu'u pese uptabi di. Wa norī hā marī hā wapē'ē na 'râwi wa te 're iwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, uburé marī hā tâma waihu'u pese uptabi di. Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra, 're iwahâimana za'ra mono na 'râwi wapē'ē na 're wasiwawā za'ra mono nherē, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hā wa'âma 're po're pu'u u'âsi, taha ma uburé marī hā tâma waihu'u pese uptabi wa. Wa'âma 're pē'ēzē uptabi mono wa, te za wapē hā ĩ're wama 're simi'wara, ĩ'ra 're iwahâimana za'ra mono na, 're wasiwawā za'ra mono ō wamhā. ²¹ Īsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, wa norī hā tō sena 're wahâimana wē za'ra mono wamhā, tawamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're iwahâimana za'ra mono na 'râwi 're wasiwawā za'ra mono ō di za. Āne wamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, wasina 're wapahi za'ra mono ō di za. Wasina wahâtâ'â âna, wa za tâma 're wamreme zusi u'âsi, isō'a. ²² Duré, ĩsimiroti hā wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, te te wama 're ĩ'awē mono zéb uwaibaba si 're wahâimana za'ra mono wamhā, wa te tiwi 're ĩrowaptêrē za'ra mono zéb uwaibaba si, te za uburé marī hā ĩwē hā te te wama 're anhomri.

²³ E niha tawamhā, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti hā, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hā. Āne ĩsimiroti hā. ĩ'ra Zezu Cristu, wa za wa te wasina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Duré te te wama 're ĩroti za'ra mono zéb zarina si, wa za 're wasisawi pese za'ra. Āne ĩsimiroti hā. ²⁴ Ni'wam norī hā 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, tō sena te ta norī hā âma 're hâimana za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono âma. Ta hā te duré ĩ'rata 're sâmra u'âsi za'ra, 'râwi. E niha wa za tawamhā, wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ihâimana u'âsi mono, wa'rata 're ĩsâmra u'âsi mono zém na hā. Ta hā ma tō Tipē'ēzani hā te te wama 're anhomri, wapē'ē 're, 're sâmra mono da, uburé marī hā te te wama 're awaihu'u mono da. Taha na wa za wasina waihu'u za'ra ni, wa'rata 're ĩsâmra mono na, 'Re ihâimana u'âsi mono hā.

4

'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti upana, dama rowasu'u nhipese'wa norī wasu'u

¹ Īsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, âté ni'wam norī hā te za âne aima 're siwasu'u za'ra wa'wa: "Re ihâimana u'âsi mono hā ma tō Tipē'ēzani hā te te wama 're anhomri. Īpē'ēzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, wa tō wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra." Āne ni'wam norī hā aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono nherē, ĩsimirowasu'u na 're saze su'u za'ra wa'aba mono ō di za, a'â. Āhâna hā 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī hā ahâ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Taha wa, te za uburé roti hā tō sena zô 're ĩpibui u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani hawib zô si. ² E niha te za tawamhā ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, ni'wam norī hā 'Re ihâimana u'âsi mono pē'ēzani ré sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono na hā. Āté ni'wam norī hā te za âne sena na aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, 'râwi tipē'ē hawim na te te 're ĩrosa'rata za'ra

mono hā: “Zezusi hā ta hā Cristu, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te îpîsudu. Ta hā ti'ai âma dawazari poto wa, ma tô si'a'uwê.” Âne aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, tô sena na te za âma 're îwaihu'u za'ra wa'aba mo oto, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa na, duré Îpê'êzani ré 're îhâimana za'ra mono na zama. ³ Tane nherê, ni'wam norî hā Zezusi hā Danho'reptui'wa da, ti'ai âma dawazari îsi'a'uwê na te te dawi 're udâ za'ra mono wamhā, ta norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani ré 're hâimana za'ra mono ô di, tô sena. Zezusihi zada, 're îhâimana mono nhimirosa'rata zarina si te te 're rosa'rata za'ra, tipê'ê na hā. Ma tô îwaihu'u sirômo za'ra wa'wa, Zezusihi zada, 're îhâimana mono nhimiroti wasété na, za daro mono bâ dasima da te âma 're îropéi mono na. Âhâna îsôwam nherê, te îsimiroti wasété na 're dahâimana za'ra duré.

⁴ Îra norî, a norî wa'aba si te oto 'Re îhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, tô senai'ô na te te dama 're îroti za'ra mono norî da, ma tô asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na. E marî wa. Aipê'ê 're, 're îsâmra za'ra wa'aba mono hā, Wa'uburé ma tiwaihu'u pese na siptete uptabi wa, ti'ai âma dawada'uri wasété 'wai ma. ⁵ Ta norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa norî hā, te 'Re îhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norî me 're hâimana za'ra. Taha wa, te 'Re îhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norî nhimirosa'rata wasété zarina si te te tâma 're rowasu'u za'ra, ta norî hā. Taha na si te te tâma 're rowasu'u za'ra mono wamhā, waparî ze ti, îsimiroti wasété za'ra hā, 'Re îhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norî ma hā. ⁶ Wa norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê, wa oto 're wanomro. Ni'wam norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono hâimanazé hā 'râwi te te 're îwaihu'u za'ra mono hā, ta norî si te te 're wawaparî za'ra. Tane nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwê'ô, 're înomro mono norî hā te te 're wawaparî za'ra mono ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono wasu'u na hā. Taha wa, ni'wam norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawaparî za'ra mono ô wamhā, wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, Wa'uburé hawi roti tô senai ô zarina 're îhâimana za'ra mono na. Duré ni'wam norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono wasu'u na te te 're wawaparî ze za'ra mono wamhā, wa za duré wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re îhâimana u'âsi mono pê'êzani hawi roti sena uptabi zarina 're îhâimana za'ra mono na hā.

'Re îhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u

⁷ Îsisânawâ norî, 're îdasisawi pese za'ra mono zé hā 'Re îhâimana u'âsi mono te wa, wa za âma 're wasisawi pese uptabi za'ra. Ni'wam norî hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, ta norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono 'ra, te oto 're hâimana za'ra. 'Râwi te duré te te 're waihu'u pese za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono hâimanazé hā. ⁸ 'Re îhâimana u'âsi mono hā, simizawi pese uptabi di. Tinhimizawi zarina te uburé marî hā te te dama 're ab'manharî u'âsi. Taha wa, ni'wam norî hā te te 're dazawi pese za'ra mono ô wamhā, 'Re îhâimana u'âsi mono siré 'râwi 're nomro mono ô di, ta norî hā. ⁹ 'Re îhâimana u'âsi mono hā ma tô tinhimizawi pese zé hā wama waihu'u za'ra. E niha ma tô wama waihu'u za'ra. Ti'ra hā misi nherê, ma tô we satô ti'ai u, taha âma si rowê na 're wanomro u'âsi mono da. ¹⁰ Wa norî hā 'Re îhâimana u'âsi mono, wama sawi pese za'ra di. Tane nherê, te taha nhipai u te te 're wa'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra we satô ti'ai u, wazada dâ'â da, wazada dâ'â wa, wawasété na te te oto 're wa'ab'madâ'â tô mono da. Tô sena îsimizawi pese zé hā siwaprosi te tâma 're hâimana, danhipai u.

11 Īsisānawā norī, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā āne hā te te 're wa'azawi pese mono wa, wa za wa norī zama taha zarina 're wasisawi pese za'ra, ĩsine. 12 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ni'wa titōmo na te te 'madā'ā ō di. Tane nherē, 're wasisawi pese za'ra mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te za wa'rata 're sāmra u'āsi, 'rāwi. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā wa za duré wa te wasina āma 're uwaimrami u'āsi za'ra. 13 E niha wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma si 're ĩwanomro mono na, duré ōhō si wa'rata 're ĩsāmra u'āsi mono na. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Tipē'ēzani hā te te wama 're anhomri. Taha na wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra. 14 Wamama hā ma tō ti'ra hā we satō, Danho'reptui'wa da. Ta hā wa tō wa te 're 'madā'ā za'ra, watōmo na. Āhāna wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra, Danho'reptui'wa na, ĩ'ra hā. 15 Āté ni'wam norī hā te za āne te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusi hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra. Ta hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā we ti'ai u satō, Danho'reptui'wa da." Āne na ni'wam norī hā te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhā, ta norī 'ratap si te 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā 're hāimana, 'rāwi. Ta norī si te 'Re ĩhāimana u'āsi mono siré 're hāimana u'āsi za'ra, 'rāwi.

16 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā simizawi pese uptabi di. Tane ni'wam norī hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, ta norī si te 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma 're hāimana za'ra, 'rāwi. Ta norī 'ratap si te 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā 're sāmra, 'rāwi. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha na wa te wasiwi āma 're wawā za'ra mono ō di oto. 17 Niwapsi te za Zezusi hā dahāimanazém na da'awaihu'u, za te te da'āma ĩ'arowairébézéb āma hā. Tawamhā 're ĩhāimana wasété za'ra mono norī si te za hā za'ra oto. Cristu hā ti'ai āma 're morī ré, sihāiba zawi āna te te 're ĩdazawi pese mono ne, ti'ab ré 're wasisawi pese za'ra mono wamhā, tawapsi, wasina wapahi za'ra ō di za, za da'āma ĩsipo'ozéb āma hā oto. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā wa te tāma āma 're uwaimrami u'āsi za'ra mono wa, wa za wasina wapahi āna ĩsō'a wahāimana za'ra ni. 18 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, tāma wazawi pese za'ra nherē, wasina 're wapahi za'ra mono ō di za oto. Te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hā te te wama āma 're a'uwaimrami u'āsi mono nherē, tāma 're wapē'ēwara waihu'u za'ra mono ō di za oto. Tane nherē, ni'wam norī hā sina pahī na 're hāimana za'ra mono wamhā, tawamhā, te te 're ĩsawi pese za'ra mono zém na te te tāma āma 're uwaimrami za'ra mono ō di za, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma. Ta norī hā sina pahī u'āsi 're hāimana za'ra mono wa, te za romhā ré robzei'ō na 're hāimana za'ra ti'ab ré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā za da'āma ĩsipo'ozéb āma te te da'ahā za'ra wa, da te 're ĩrobzépata za'ra mono ne.

19 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩmorī'rata na te te 're wa'azawi pese mono wa, wa duré wa norī hā wa te wasiwi 're sawi pese za'ra, asa. Taha wa, wa duré 're wasisawi pese za'ra. 20 Āté ni'wam norī hā te za taré āne dama 're siwasu'u za'ra: "Re ĩhāimana u'āsi mono hā wa wa te 're sawi pese za'ra." Āne dama 're siwasu'u za'ra mono nherē, te te 're da'ruiwapari u'āsi za'ra mono wamhā, sadawa nhipese na te ta norī hā 're hāimana za'ra. Titōmo na 'rāwi te te 're ĩ'madā'ā za'ra mono norī hā te te 're sawi pese za'ra mono ō nherē, e niha te za tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā dahāiba u'ābā te te siwi 're sawi pese, titōmo na te te siwi 're 'madā'ā mono ō nherē. Āne wamhā, tāma sawi waihu'u za'ra ō di, ta norī ma hā. 21 Zezusi hā ma tō āne te te wama 're roti za'ra: "Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te siwi 're sawi pese za'ra mono wamhā, taha zarina te za duré te te 're dazawi pese za'ra." Āne ĩsimiroti

hã, wama za'ra hã.

5

Īsazei'wa norī hã siptete sina dawi 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ni'wam norī hã, Zezu Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpusutu na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã, ta norī si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're hâimana za'ra. Ni'wa hã aibã hã wama sawi pese za'ra wamhã, taha u'âbã, wa duré ĩ'ra norī hã wa te 're sawi pese za'ra. ² Taha zarina wa za duré âne hã waihu'u za'ra ni: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama sawi pese za'ra wamhã, duré ĩsimiroti hã wa te 're 'madã'â pese za'ra mono wamhã, taha u'âbã, wa za ĩ'ra hã tã sena 're wasisawi pese za'ra, wasiré ĩsazei'wa norī hã. ³⁻⁴ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, e niha wa za tawamhã 're wahâimana za'ra. ĩsimiroti si wa za wa te 're 'madã'â pese za'ra. E ĩsimiroti hã wama pire za'ra di, wa te 're ĩ'madã'â pese za'ra mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, wa te tãma âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wanhiptete na wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norī da, 're wahâimana za'ra, uburé marī ĩwasédé hã ti'ai âma 're ĩhâimana za'ra mono wi. E niha wa za wanhiptete sina âma 're wahâimana za'ra. Zezusi hã Wanho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zém na wa za wanhiptete sina dawi 're wahâimana za'ra. ⁵ E 'wam norī hã te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norī zada hã, siptete sina 're hâimana za'ra. Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na te te 're ĩsaze za'ra mono norī si, te za sada 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norī zada hã.

Cristu hã a'uwê hâiba na dasiré ĩpoto na tã sena na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé wasu'u

⁶⁻⁸ Zezu Cristu hã ti'ai u wei morī wamhã, a'uwê hâiba na ma tã podo. E niha wa za tawamhã wasiwi waihu'u pese za'ra ni, sena na Zezusi hã a'uwê hâiba na ĩpoto na, duré ti'ai âma a'uwê hâiba na 're ĩmorī na. Si'ubdatô ĩwaihu'uzé hã. ĩmorī'rata na ĩwaihu'uzé hã âne: Ti'ai âma poto wamhã, â na ma podo, tina dub're hawi, dasine. Duré maparane âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: Ô hã dá'â wamhã, ĩwapru hã ma tã tiwi puru, da te dasiwi ĩwa'rézéb âma hã. Taha na wa za wasiwi waihu'u pese za'ra ni, a'uwê hâiba na 're ĩmorizém na. Duré si'ubdatô âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani, tã sena na si te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na, wa za duré wa te âma 're waihu'u pese za'ra. Ta hã te sadawa nhipese âna 're hâimana u'âsi. Tã sena uptabi na si ĩsimiroti hã. Á na ĩpotozé wasu'u hã, duré dá'â wa, ĩwapru tiwi ĩpu'uzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimirowasu'u hã, â norī waihu'uzém na marī aimawi na wa te âma 're waihu'u za'ra mono ô di. Áhã wasu'u si wa tã upsátã pese na wasiwi waihu'u pese za'ra ni, Zezusi hã a'uwê hâiba na ĩpotozé wasu'u si. ⁹ Marī na tã sena na da te wama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wa za tã wa te âma 're saze za'ra. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marī hã te te wama 're awaihu'u mono wamhã, e wa te âma 're saze za'ra mono ô di za. Da te wama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém nhipai u hã, wa za tã wa te âma 're sazei pese za'ra, simiroti pire uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E niha tawamhã ma tã wama waihu'u za'ra. Zezusi hã tã sena, ti'ra uptabi na ma tã wama waihu'u za'ra. Taha wa, tã sena wa, wa za wa te âma 're sazei pese za'ra, ône haré. ¹⁰ Ni'wam norī hã, Zezusi, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono 'ra hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za tip'ê na sena na te te 're waihu'u za'ra, â na İpotozé wasu'u na, duré İwapru, tiwi İpu'uzé wasu'u na. 'Re İhâimana u'âsi mono pë'ezani te te tãma 're İ'awaihu'u mono zéb zarina si, te za sena na te te 're waihu'u za'ra, a'uwê hãiba na İpoto na, Zezusi hã. Tane nherê, ti'ra na Zezusi te te dama 're İwaihu'u mono zém na, ni'wam norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono hã te te âma 're saze za'ra mono õ wamhã, İsadawa nhipe hã te te âma 're sa'ra za'ra, ta norĩ hã. ¹¹ E niha 'Re İhâimana u'âsi mono hã, ti'ra te te dama 're İwaihu'u mono zé hã. Ta hã ma tó te te wama 're apisutu, İ'ra wazada İdâ'ázém na âma 're İwanomro u'âsi mono zéb da hã. ¹² Ni'wam norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra siré, 'rãwi 're nomro mono wamhã, ta norĩ hã te za dâ'â âna 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono 'rata. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra siré 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã İ'rata dâ'â âna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di za.

'Re İdanomro u'âsi mono zé, da te dasina 're İuwaimrami za'ra mono zé wasu'u

¹³ E marĩ da, wa âne aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra, asina 're İ'umnhasi za'ra wa'aba mono norĩ ma. Aip'ê 're, atâ'â âna 're anomro u'âsi aba mono zém na sena na asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa âne aima rob'ui'ére za'ra wa'wa. ¹⁴ 'Re İhâimana u'âsi mono te te wama 're İ'awê mono zéb uwaibaba si, uburé marĩ na wa te tiwi 're rowaptêre za'ra mono wamhã, tó sena te za wamreme hã te te 're awapari pese, te te wama âma 're İ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Taha wa, wasina wahâtâ'â âna, wa za 'rãwi wap'ê 're İtême 're wasihutu, 'Re İhâimana u'âsi mono u hã. ¹⁵ Uburé marĩ na wa te tiwi 're İrowaptêre za'ra mono zém na te wa'âma 're po're pu'u u'âsi, wamreme na. Tó sena na, wa tó âne na waihu'u za'ra ni. Taha zarina wa duré wasina waihu'u pese za'ra ni, za te te wama âma 're İ'a'uwaimrami mono zém na hã.

¹⁶⁻¹⁷ Uburé da te 're İ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, dawasédé tó, simisutu. Tane nherê, ni'wam norĩ hã tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono nherê, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti u tiwasété wi oto 're sipizari za'ra mono wamhã, õ hã te te âma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. Tawamhã 'Re İhâimana u'âsi mono 'rata 're İdanomro u'âsi mono zé hã, tiwi 're simani za'ra mono õ di za oto.

Tawamhã ni'wam norĩ hã İwasédé hã âne na te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, duré İwasété na waihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za âma 're aimreme zusi aba mo, 'Re İhâimana u'âsi mono ma, İp'ê 're, dâ'â âna 're İhâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te tãma 're apisutu mono da oto.

Tane nherê, ni'wam norĩ hã tiwasété wi 're İsipizari za'ra mono zéb zó, 'Re İhâimana u'âsi mono pë'ezani te te tãma 're İroti za'ra mono zé hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, 'Re İhâimana u'âsi mono hã te za İwasédé hã te te âma 're ab'madâ'â u'âsi. 'Re İhâimana u'âsi mono 'rata 're İdanomro u'âsi mono zé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Tiwasété wi 're sipizari za'ra mono õ nherê, e niha te za 'Re İhâimana u'âsi mono hã âma 're siwamri za'ra, te te 're İsõ'reptu za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ta norĩ âma hã te âma aima roti za'ra wa'aba õ di za, âma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono hã âma 're 'ra za'ra mono wa, İsib'a'uwê oto 're nomro wê mono wamhã, tiwasédé te te oto 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di. 'Re İhâimana u'âsi mono 'ra hã, Zezusi hã oto âma 're sisapri u'âsi za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Taha wa, İwasété uptabi hã te te oto 're upi waihu'u za'ra mono õ di za, Wa'uburé hã. Âne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

¹⁹ Ti'ai āma uburé 'Re ihâimana u'âsi mono wē'ō'wa norī hã ĩwasété uptabi zadawa para te 're hâimana za'ra. Wa norī si 'Re ihâimana u'âsi mono nhīb'a'uwē, wa 're wanomro. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di duré.

²⁰ Āne wa tō duré waihu'u za'ra ni. Zezusi hã, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra hã ma tō wei mo, ti'ai u. Ta hã ma tō tinhimiroti na te te 're wa'apawapto, 'Re ihâimana u'âsi mono hã tō sena uptabi hã wa te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. Ī'ra āma, Zezu Cristuhu āma 're wanomro mono wa, wa duré Īmama āma 're wanomro, tō sena uptabi āma. Zezusi hã, ta hã uburé Danhib'apito uptabi. Ta hã dapē'ē 're dadâ'ā āna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã, te te dama 're ĩapisutu mono. Āne na wa tō wasiwi waihu'u pese za'ra ni.

²¹ Ī'ra norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hã, 'Re ihâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa, marī na 're ĩdawata za'ra mono norī wi, te za 're asi'madâ'ā pese za'ra wa'aba mo, 'râwi da'āma 're sasōmri za'ra wa'aba mono tō da.

2 Zuwā

Zuwā hā maparane āma te te duré ĩrob'ui'ééré, Īsazei'wa norī ma Ībaihā wasu'uzé

Ā Ībaihā na rob'ui'ééré na Zuwā hā ma tō Īsazei'wa norī hā āma pawaptob za'ra, 're sisawi pese za'ra mono da, duré roti senai'ō hā te te 're wapari za'ra mono tō da, daro mono bâ te te ĩropéi mono hā.

¹ Wa hā, Wanhib'apito zazei'wa norī 'madâ'â'wa, wa āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, tinhib'a'uwē da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono norī ma. Tame te asiré Īsazei'wa norī hā asiré 're asi'râ'ōtō u'âsi aba mo. Pi'ō norī hā ti'ra te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, Īsazei'wai mono bâ. Taha wa, simisutu ĩma asawi pese za'ra wa'aba di, tō sena. Tane nherē, ĩma si asawi za'ra wa'aba ō di. Uburé Zezusihi wasu'uwē hā te te ĩwaihu'u pese za'ra norī ma zama, asawi za'ra wa'aba di duré. ² Īwasu'uwē hā tō sena uptabi hā wasiré wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, wa wa te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ōne u'âsi te za ĩwasu'uwē hā wasiré 're hâimana u'âsi.

³ Wamama ma, wa 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré ĩ'ra Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hā wa'āma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ta norī āma si rowē u'âsi, āma 're wanomro mono da. Wa'āma 're siwārī u'âsi zahuré mono da, wa duré tāma 're ĩmreme u'âsi zahuré. Āne te za te te wama 're apisutu zahuré, Wamama nhimiroti si tō sena na wasiré wa te āma 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norī ma, duré 're ĩwasisawi pese za'ra mono norī ma zama.

Īsazei'wa norī, tō sena Cristuhu wasu'uwē zarina si 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

⁴ Ni'wam norī hā asiré 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norī hā ĩwasu'uwē tō sena zarina si te, u, 're hâimana za'ra, Wamama te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si. Āne hā te wapari wamhā, ma tō ĩwasu'u wē za'ra hā ĩma rowē waze. Taha wa, ĩtoi uptabi di, āhāna hā. ⁵ Wasiré Īsazei'wa norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, āne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norī hā, oto 're wasisawi pese za'ra wa'aba mono. Ā hā roti hā āhāna si ō di. Duréihā ĩsāna'rata hawimhā, Zezusi wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wama 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono, ā hā. ⁶ E niha tawamhā, āma 're ĩwasisawi pese za'ra mono zé hā za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Āne ma tō ĩsāna'rata hawimhā, ĩsimiroti wasu'u hā 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, āma 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina āma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī hā ahâ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Zezu Cristu hā, a'uwē hâiba na dasiré ĩpoto ō na, te ta norī hā sô 're simrami za'ra dama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā Danhō'reptui'wa da, te te ĩpisudu hā. Ni'wam norī hā ta norī ne 're hâimana za'ra mono wamhā, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono hā. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Cristuhu zada 're ĩhâimana za'ra mono na hā. ⁸ Taha wa, roti tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norī wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo 'râwi, 're

ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'â hã 're simini tō za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwē na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te aima ĩwa'âbâ za'ra wa'aba zé hã ubuni na asima 're waibui wa'aba mono da, te za 'râwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.

⁹ Ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti si te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, tinhimirosa'rata na te te ãma 're uzusi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré 'râwi 're hâimana za'ra mono õ di. Tane nherē, ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti zarina si 're nomro mono wamhã, ta norĩ si te Wamama siré 're hâimana za'ra 'râwi, ĩ'ra siré zama. ¹⁰ Duré Cristuhu nhimiroti upana te te dama 're ĩroti za'ra mono hã ta norĩ hã atēme 're sihutu aba mono wamhã, sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, asōrōwa u 're sisisi aba mono da. ¹¹ Sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩsimiromhuri wasété na te za ĩme 're aiwasété za'ra wa'aba mo, ãma 're sasōmri za'ra wa'aba mono wa.

Zuwāhā nhimi'ui'ééré 'rāsutuzé wasu'u

¹² Zahadu marĩ hã ahâ uptabi di, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherē, ahāna hã te ĩsima wē õ di, ĩbaihã na te aima ãma ĩrob'ui'ééré za'ra wa'aba da hã. ãma atēme ĩmorĩ aba da si, wa ĩsima rob'madâ, wasisabu za'ra da. Tawapsi wa za 'râwi wasisadawa 'madâ'â za'ra ni. Tawapsi wasima watoi uptabi za'ra di za oto.

¹³ Āme wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, ai'ra waptéb za'ra wa'aba ne, 're ĩnomro mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwē da, te te ĩpisutu za'ra norĩ hã.

3 Zuwā

Zuwā hā si'ubdatō āma te te duré ĩrob'ui'érézé, Da'izuhu ma Ībaihā wasu'uzé

Ā Ībaihā na rob'ui'éré hā Zuwā hā ma tō aibā ma tisō, Da'izu na ĩsisi ma. Īsazei'wa norī 'madā'ā'wa, ta hā. Zuwā hā ma tō āma tiwata, ĩsimiromhuri na, duré aibā Īhāiba amo āma zama, Demetirizuhu āma. Tazahā aibā Īhāiba amo ma, ma tō timreme hā pētē, Di'oterepesi na ĩsisi ma, ta hā rob'uwaibaba 're morī ō wa.

¹ Da'izu, a hā ĩsiwadi uptabi, ĩma asawi uptabi di, tō sena. Wa hā, Wanhib'apito zazei'wa norī 'madā'ā'wa, 're Īhāimana mono, wa za oto aima āma rob'ui'éré.

² ĩsiwadi, 're aimorī wē u'āsi wa, te 'rāwi asiwēō āna 're aihāimana mo, ato sinā. Taha wa, wa tō te ĩsima 're aiwē, uburé marī ĩwē si aima 're hāimana u'āsi mono da. Wa duré te ĩsima 're aiwē, aiházé āna 're aihāimana mono da. ³ 'Re aihāimana mono zém hawi, ma tō wasisānawā norī hā we ĩtēme 're sihutu. We 're sihutu mono sidāpāsi, ma tō siparabāsi te te ĩma 're aiwasu'u wē za'ra, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimiroti zarina si 're aihāimana wē mono na hā. Taha wa, aiwasu'u ma hā ĩtoi uptabi di. Ōhō na si te tō 're aihāimana u'āsi mo, rēme waihu'u āna. ⁴ Āne hā ĩ'ra norī āma te 're wapari wē za'ra mono wa, ĩma 're rowē uptabi mono di, Wanhib'apito wasu'uwē na te āma 're ĩpo're pu'u za'ra mono zéb zarina te te 're ĩsazei pese za'ra mono norī āma. ĩ'ra norī 're Īhāimana wē za'ra mono wasu'u te 're wapari mono wamhā, ĩma 're rowē uptabi mono di. Marī na uburé rowasu'u hā te 're wapari wē mono nherē, te te siwi āma wabzu ō di, ĩ'ra norī wasu'u te 're ĩwapari zeī mono zém na hā.

Da'izuhu wasu'u wē wasu'u

⁵ ĩsiwadi, ĩma asawi pe hā, asimi'ē na te ĩsazei'wa norī āma 're aiwārī u'āsi mo, darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norī āma. Ta norī hā aima sa'rese za'ra ō nherē, te ai'umnhasi na tāma 're aihāimana za'ra mo. ⁶ Ta norī hā ma tō asimizawi pese zém na we te te 're aiwasu'u za'ra, āme ĩsazei'wa norī 're ĩsi'rā'ōtō mono norī nho'a. ĩsazei'wa norī hā darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norī hā, aihawi nimomo 're nomro mono ō ré, marī na āma 're aiwārī za'ra mono wamhā, wē di, ubana 're nomro tō mono da. Wē uptabi di. 'Re Īhāimana u'āsi mono te te aima 're ĩ'awē mono zéb zarina si te za āma 're aiwārī za'ra mo. ⁷ Ta norī hā Wanhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono da, ma tō si'uihā na asatōrī za'ra, tirom hawi, daro mono bā te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Duré ĩsazei'ō'wa norī hā marī na āma 're siwārī za'ra mono da, sina sō 're simnhasi za'ra mono ō di, ĩsadawa wasu'u'wa norī hā. Mare di. ⁸ Taha wa, wa norī si wa za āma 're wasina u'āsi. Zezusihi wasu'uwē hā ta norī hāiba u'ābā, wa te āma 're ropéi mono da, wa za āma 're wasina u'āsi, tō sena.

Di'oterepesihi wasu'u, Demetirizuhu wasu'u me

⁹ Āne wa za duré āma aima waihu'u. ĩnhimi'ui'éré hā tamomo wa tō āma tisō ĩsyrre hā, ĩsazei'wa norī hā asiré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī ma. Tane nherē, te ni'wa hā tame 're sāmra, ĩwē'ō'wa hā, Di'oterepesi na ĩsisi hā. Ta hā uburé asiré ĩsazei'wa norī ma, si'apito da si te te sina 're rob'ruiwapari u'āsi mono wa, ĩnhimiroti hā te te 're wapari mono ō di, ĩsipai u da'madā'ā'wa na 're

Īhâimana mono 'ru te. ¹⁰ Taha wa, atême âma Īwisi wapsi, wa za Īsimiromhuri wasété na asiré Īsazei'wa norī hā âma po're pu'u za'ra, Īsō'a. Ta hā te sadawa nhipse na taré te te dama 're wabâsi wasété u'âsi. Tane nherē, taha si ō di, tiwasédé te te 're Īmanharī mono zé hā. Īsazei'wa norī hā darob amoi hawi ĩtême 're sihutu mono wamhā, Īsōrōwa u ĩtême 're ĩsisisi mono da hā, te te 're dawailbui mono ō di. Ōne haré te te tâma 're arob'ru. Duré tame Īsazei'wa norī hā 're ĩsi'ubumroi mono norī wi, te duré te te 're awē'ō, ĩsiré Īsazei'wa norī hā darob amoi hawi ĩtême 're sihutu mono wa, sō 're hâsi tō mono da, ĩsōrōwa u ĩtême 're sisisi tō mono da. Tane nherē, ĩsazei'wa norī hā te te 're wapari za'ra mono âna, tisiré Īsazei'wa norī hā tinhorōwa u te te 're 'mazasi za'ra mono wa, te duré ō hā da'mazasi'wa norī ma, te te tâma 're arob'ru, tisiré Īsazei'wa norī wi 're wairébé mono da, siré 're hâimana tō za'ra mono da oto, rowahutuzéb 'remhā.

¹¹ Īsiwadi, ĩma asawi pe hā, dapo're âna dawasédé da te 're ĩmanharī za'ra mono ne, 're aihâimana mono ō di za, ō aibâ hā 're ĩmorī wasété ne hā. Marī ĩwē zô si te za asima 're ĩrob'madâ'â u'âsi mo, 're ĩdahâimana wē za'ra mono norī ne. Nī'wam norī hā marī ĩwē si te te sima 're 'madâ'â za'ra mono wamhā, ta norī si te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're hâimana za'ra. Duré nī'wam norī hā tihâimana wasété si te te sima 're wē uptabi za'ra mono wamhā, ta norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hā 'râwi te te 're waihu'u za'ra mono ō di.

¹² Aibâ hā te aihîni Īsazei'wa norī hā te te siwi 're wasu'u wē za'ra, Demetirizu na, ĩsisi hā. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma 're ĩwē mono zéb zarina si, sena na 're ĩhâimana mono na ma tō ĩwaihu, 're ĩhâimana wē mono zém na hā, ta hā. Īzama wa duré te âma 're wasu'u u'âsi, wē na dama 're ĩhâimana mono na hā. A hā ma tō, tō sena ĩnhimiroti na hā ĩwaihu.

Zuwā te te ĩrob'ui'ére' rāsutu zéb âma, ĩsazei'wa norī te te ĩazawizé

¹³ Zahadu marī hā ahâ uptabi di, te aima âma ĩwaihu'uzéb da hā. Tane nherē, te ĩsima wē ō di, ĩbaihâ na te aima âma ĩrob'ui'ére' da hā, âhâna hā. ¹⁴ 'Râwi ĩwasisōpētē su'u da si, wa ĩsima te rosa'rata u'âsi. Tawapsi wa za 'râwi wasisadawa 'madâ'â ni.

¹⁵ Wa duré ai'âma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, rowē u'âsi 're aihâimana mono zé hā te te aima 're pisutu u'âsi mono da. Âhâna wasiwadi norī zama te âma asawi za'ra, âme ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norī hā. Ma'âpé, wasiwadi norī hā ai'rata 're ĩhâimana za'ra mono norī hā ĩhâiba mono bâ ĩma sawi za'ra na.

Zudasi

Īsazei'wa **norī ma, Zudasi te te Īrob'ui'érézé**

Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'éré hâ Zudasi hâ ma tô âma rob'ui'éré. Āté tô ô hâ Zezusihi no, Marcusi te te Īwasu'u hâ Marcusi 6.3 âma hâ. Zezusihi zazei'wa nori ma, ma tô â hâ tinhimi'ui'éré hâ time, roti senai'ô na rowasu'u'wa nori da, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono da.

Zudasi hâ ma tô sima wē, tinhimi'ui'éré na Īsazei'wa nori hâ te te 're pawaptob za'ra mono da, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na hâimana nhiptete sina 're nomro mono da. Ma tô duré tâma roti za'ra, 'Re Īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hâ te te dawī 're Ī'udâ za'ra mono nori hâ te te 're waparī za'ra mono tô da, 'Re Īhâimana u'âsi mono za te te 're Īhâ za'ra mono nori hâ.

¹ Wa hâ Zudasi, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré Ti'aduhu no, wa aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa. 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Īsib'a'uwē oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, tâma asawi pese za'ra wa'aba di, Wamama ma hâ. Duré Zezu Cristu hâ te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'aba mono di oto.

² Wa hâ wa ai'âma 're Īmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re Īhâimana u'âsi mono ma, da'âma 're Īpē'ézé mono zé hâ aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, sa'ētē na, duré rowē hâ te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da. Wa te te tiwi 're rowaptērē u'âsi duré, Īsimizawizé hâ ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, Īsazei'wa nori ma, rowasu'u nhipese'wa nori wasu'u

2 Pedru 2.1-22

³ Īsisānawā nori, Īma asawi pese za'ra wa'aba nori hâ, wa tô aré Īsima rosa'rata, 'Re Īhâimana u'âsi mono te te 're Īwa'anho'reptui mono zém na te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Tane nherē, marī Īwasétéré hâ ai'âma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, wa tô Īnhimirosa'rata na Īsima âma saprī, taha na si te âma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Wa nori hâ 'Re Īhâimana u'âsi mono nhīb'a'uwē, wa oto 're wahâimana za'ra. Ta hâ ma tô misi haré te te wama 're anhomri, Cristuhu wasu'uwē na roti hâ âma 're Īwanomro mono zéb da hâ. Taha wa, wa oto aima âma rob'ui'éré za'ra wa'wa, taha na si dama 're asiwasu'u nhiptete za'ra wa'aba mono da. ⁴ E marī wa. Ni'wam nori hâ, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti wē'ô'wa nori hâ te aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Sō'awi te te 're rowahutu za'ra mono nherē, te ta nori hâ roti na te te aiwi âma 're upa za'ra wa'wa. Taha wa, Īsimiroti za'ra hâ tô sena newa, te asiré Īsazei'wa nori hâ 're Īwaparī za'ra wa'aba mo. Duré ô nori hâ aibâ Īwasété nori hâ 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ te te siwi 're wazé mono ô di. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu hâ misi uptabi 're Īhâimana mono hâ ma tô te te siwi 're wē'ô za'ra. 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimiroti hâ te te duré 're 'madâ'â pese za'ra mono ô di. Aimawī na si te te dama 're rowasu'u za'ra. Āne Īsimiroti za'ra hâ: “'Re Īhâimana u'âsi mono hâ te te 're da'azawi pese uptabi mono wa, te dawasédé hâ te te dama 're aparī. Taha wa, da te 're saze za'ra mono nherē, tane nherē, te za da te dasima 're Īwē za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro wasété, 'Re Īhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dasina 're dapahi za'ra mono āna.” Āne Īsimiroti wasété za'ra hâ, dama. Duréihâ 'Re Īhâimana u'âsi mono hâ

ma tō ta norī āma waihu'u siro ībaihā na hā, 're ĩnomro wasété mono norī āma, te te 're ĩwē'ō pese za'ra mono zém na, za te te 're ĩhā za'ra mono zém na hā.

⁵ Wa za oto āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba nherē. Duréihā Wanhib'apito hā ma tō Izarazéhé nhihudu norī sō'reptu za'ra. Ezitu hawi ma tō sani za'ra. Tawamhā te te sō'reptu za'ra nherē, ni'wam norī hā te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ō norī hā ma tō uprosi. ⁶ Tane duré, hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norī hā, ĩsipizari za'ra norī āma, wa za duré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Ta norī hā ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā pisutu za'ra aré, ĩsadawa para te te tāma 're romhuri za'ra mono da, pire na. Tane nherē, ma tō hāiwa āma romhuri na te te tiwi āma 're upa za'ra. Tiwasété na 're ĩnomro mono zéb zō si, ma tō rēme za'ra oto, 're ĩhāimana za'ra mono zé hā. Taha wa, ma tō oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā satōrī za'ra, robra si 're ĩsa'wari mono u, tame pawasisi ré 're simasap u'āsi mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ropsi'utōrīzéb u za te te da'āma ĩrowairébézéb u, te za tame 're hāimana u'āsi za'ra. Tawapsi te za oto wē'ō pese za'ra. ⁷ Ma'āpé duré, āma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihā Sodoma na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī āma, duré Domora na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī āma, duré ĩrata 'ri wa'ōtō mono bā 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī āma hā. Tame ma tō uburé dahāimana wasété uptabi na 're dahāimana za'ra, dasiwazari. Dahāiba na ma tō dasina 're danhipsaihuri za'ra. Duré aibā nherē, ma tō aibā si'uuiwa na dasina 're dawasété za'ra. Hāiwa āma aré te te 're ĩromhuri za'ra mono norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're ĩwapari za'ra mono ō ne, da te 're wapari za'ra mono ō di. Taha wa, ma tō unhama ro'o na dama rob'manharī za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, da te 're robzépata u'āsi za'ra mono da, unhama ro'o u'āsi āma. Taha na te za āma 're dasipo're pu'u u'āsi za'ra, ta norī zarina oto āma 're danomro wasété tō mono da.

⁸⁻⁹ Duréihā 're ĩdawasété za'ra mono ne, te āhāna hā aibā norī hā 're hāimana wasété za'ra, roti tō senai'ō na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norī hā. Ta norī hā sōtō 'rowim ne sōtō 'rowib ō nherē, mari ĩwasétère hā te te 're ĩmadā'ā za'ra mono zéb zarina, te tihāiba na 're siwasété za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā ma tō duré te te siwi 're wē'ō za'ra. Hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, romhuri'wa norī āma, te duré te te 're wasété za'ra, ta norī hā. Tanei ō di, Midé hā hāiwa āma romhuri'wa norī ma ĩpire za'ra hā. Ta hā duréihā ma tō Mozésihi hāiba hā sawi Wa'uburé wi, te te āri tō da. Tawamhā, Midé hā aré sada sahi nherē, ĩwasédé hā te te āma hiri ō di, te te āma ĩwasété na hā. Āne si ma tō tāma waihu'u, Wa'uburé ma: "Wanhib'apito si te za sa'ētē aima tinha." Ō hā Wa'uburé hā aré dama pire na hāiwa āma romhuri'wa na 're hāimana mono wa, te te āma wasété ō di, Midé hā. Tane nherē, te ta norī hā hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa norī āma, te te 're wasété za'ra, aibā ĩwasété norī hā. ¹⁰ Tane nherē, te aibā ĩwasété norī hā rosa'rada hā uburé tāma ĩwaihu'u za'ra ō ma, nharī wasété za'ra. Robzari norī hā rosa'rata āna siwa'ru 're ĩhāimana za'ra mono ne, te ta norī hā 're hāimana za'ra, simirosa'rata 'wa'rutu na. Taha zarina te za ai'utō. ¹¹ Ta norī ma, tāma ropipa uptabi za'ra di za, duréihā Ca'ī, 're ĩhāimana wasété mono zém ne, 're hāimana za'ra mono wa. Duré Bara'ā hā rob'uiprazéb zō 're ĩmorī wasété ne, te te 're rob'ruiwapari za'ra mono wa, tāma 're ropipa uptabi za'ra mono di za. Duréihā Cora hā ma tō ti'madā'ā'wa hā wē'ō. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisutu nherē. Tane te duré aibā ĩwasété norī hā ĩsazei'wa norī 'madā'ā'wa norī nhimiroti hā te te 're wē'ō pese za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipisutu nherē. Taha wa, Cora ĩsi'utōrī ne te za duré ai'utō, aibā ĩwasété

norĩ hã. ¹² A norĩ wa'wa hã te asiré ĩsazei'wa norĩ me 're asisawi za'ra wa'aba mono sina, asa hã asima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, simisutu. Tane nherē, te ĩwasété norĩ hã atēme 're sihutu 'wa, asa hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré. Siséb ô zarina te ta norĩ hã te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'wa, siwa'ru. A norĩ wa'wa hã zazahã ĩhãirã ne te 're aihãimana wē za'ra wa'aba mo, ĩwē na si. Tane nherē, ta norĩ hã zazahã ĩhãirã, da te 're ĩhã'uptob za'ra mono ne, te 're hãimana wasété za'ra, sima si te te 're rosa'rata wasété za'ra mono wa. Ta norĩ hã hãiwa nhirõno hã, tã ĩhawi 're ta'a za'ra mono ãna, rowa'u te te 're ĩ'mapraza za'ra mono ne, marĩ ĩwē hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ô di. Duré rob'rã, 're ĩ'rã prédu mono zéb u, wede hã 'rãĩ ãna 're ĩsimasa mono ne, duré da te oto 're sariza'o'o za'ra mono wa, 're ĩré pese za'ra mono ne, marĩ ĩwē hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ô di, ta norĩ hã. ¹³ Á sisasi hã 're ĩsibzaihã za'ra mono ne, te ta norĩ hã tãma 're rowē za'ra mono da newa, hãiwi si 're nomro, 're wa'utu za'ra mono ãna. Duré â nhibzaihã zaipró ĩwasédé, supara 'ré u te te 're ĩsãmra mono ne, te marĩ ĩwasété si te te 're 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. Wasi hã siwa'ru 're ĩnomro mono ne, te duré ta norĩ hã siwa'ru 're hãimana za'ra, te te 're rob uptabi za'ra mono ãna. Ta norĩ ãma ma tó 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã sima ãma roti sirõmo za'ra, za te te ĩhã za'ra zém na hã. Robra si 're ĩsa'wari mono zéb u te za satõri za'ra, robra u'ãsi u, ĩwa 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, tame.

¹⁴ Duréihã Enoti hã te 're hãimana, Adãhã 'ra nhihudu hã. Ta hã ma tó romhã ré da'ãma waihu'u siro, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. ãne ma tó da'ãma waihu'u siro:

“Ma'ãpé waihu'u za'ra wa'aba. Wanhib'apito te za wei mo. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te za we ĩsiré ai'aba'ré. ¹⁵ Tawamhã te za oto da'awaihu'u, 're ĩdahãimana wasété za'ra mono na, duré 're ĩdahãimana wē za'ra mono na zama. Taha zarina te za oto da'ãma arowairébé. Tamepi si te za oto 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ hã awē'ô pese. Uburé marĩ ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za awē'ô pese, duré mreme wasété na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te te 're wasété za'ra mono wa.”

ãne ma tó Enoti hã romhã ré da'ãma waihu'u siro, tame aiwazari wa'aba aibã norĩ hã 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ ãma zama.

¹⁶ Ta norĩ hã te 're siwapsari u'ãsi za'ra, soto wasété na. Si'upana si te duré ta norĩ hã dawasédé hã te te da'ãma 're sa'ra, 're danomro wē mono nherē. Si'uihã na marĩ hã te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba si, te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétére hã. 'Rãwi te ta norĩ hã sina 're wata u'ãsi za'ra, tiwē na. Te duré taré dawé te te da'ãma 're sa'ra za'ra, ĩwa'rãmi marĩ ĩwē hã da te tãma 're sõmri za'ra mono da.

Zudasi hã, ĩsazei'wa norĩ hã siptete sina ãma 're nomro mono da, te te tãma ĩroti za'ra zé wasu'u

¹⁷ ĩsisãnawã norĩ, ta norĩ nhimiroti wasu'u wasédé hã 're wapari za'ra wa'aba mono ô di za. Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u na si te za 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo. ¹⁸ ãne ma tó ta norĩ hã wama waihu'u sirõmo za'ra: “Nimahã na ĩropsi'utõrízéb u hã aibã norĩ hã te za dawazari 're hãimana za'ra, ĩwasété norĩ hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're wazé mono ô di za. Te za duré ai'ãma 're wa'ē za'ra wa'wa. Si'uihã na marĩ hã te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te 're 'manharĩ za'ra, ĩwasétére hã.” ãne ma tó wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ¹⁹ Aibã ĩwasété norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ wi tinhimirowasu'u wasété na te te 're ro'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã siré 're si'rã'õtõ u'ãsi mono nherē, siwi 're siwanhizari za'ra mono da, ta

hawi. 'Re ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ nhimirosa'rata zarina si te ta norĩ hã te te 're rosa'rata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ta norĩ pê'ê 're, 're hâimana za'ra mono ô di. ²⁰ ĩsisânawã norĩ, tane nherê, te za âma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwê na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, aihâimana préduh sina asima 're sa'êtê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, ĩpê'êzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na si, te za tâma 're aimreme zusi aba mo. ²¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsimizawi pese zém hawi asina tiwi 're aipahã za'ra wa'aba mono tã da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese na dama 're ĩsôpru mono zéb zô, te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, te te aima ĩsômri za'ra wa'aba zô.

²² Āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito zadawa wasu'uwê hã te te 're saze za'ra mono nherê, âma 're ĩsiwawã za'ra mono norĩ âma, te za âma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwê na apã 're pê'ê nhimi'wara mono da. ²³ Duré, unhama u aré 're darere'e mono wa, da te 're ĩdanho'reptu za'ra mono ne, te za ni'wam norĩ hã 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, Zezusi te te 're saze za'ra mono da, ropipa u 're sisisi tã mono da. Duré ni'wam norĩ hã, wasété uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ta norĩ âma zama te za duré 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo. Āma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mono nherê, te za ta norĩ wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, tihâimana wasété zéb u te te 're aipizari za'ra wa'aba mono tã da, sitême. Da'uza hã hã wê nherê, da te dasiwi 're hã uptob za'ra mono wa, da te 're ĩwê'ô pese za'ra mono ne, tihâimana wasété zém na 're ĩsi'uptob za'ra mono zép si te za asiwi 're ĩwê'ô pese za'ra wa'aba mo.

Zudasi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma ĩwatazé wasu'u

²⁴⁻²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Taha si uburé Danhib'apito hã te 're hâimana, Wa'anho'reptui'wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristu we te te wazada ĩsômri zém na ma tã te te 're wa'anho'reptu, wazada ĩdã'ázém na. Ta hã wê uptabi di. Wê uptabi wa, uburé wa te 're wazéb u'âsi za'ra wa'aba mono za. Waihu'u pese uptabi di duré. Danhipai u dama pire uptabi di, ôhõ si. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ ô ré 're ĩhâimana mono zé hã, duré âhãna hã. Ône u'ã te 're hâimana u'âsi, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Taha ma, uburé marĩ hã tâma waihu'u pese di, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, 're rême za'ra wa'aba mono tã da, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono tã da. Te za duré sitême aiwaibui wa'wa, aiwasété âna ĩsô'a 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ĩ'rata 're anomro u'âsi aba mono da, rowê âma. Tane tã.

Apocaripsi

Rob'rāsutuzéb āma za ĩropsihāi'ré mono zém na, Zuwā te te āma ĩrob'ui'érézé Ībaihā wasu'uzé

Ā ĩbaihā na rob'ui'éré'wa hā Zuwā na ĩsisi hā, Zezusihi zadawa wasu'u'wa. Ta hā Zezusihi wasu'uwé na te te dama 're rowasu'u za'ra mono 'ru te, si'ĩhi wapsi, ma tō sêrê ni, dazazéb 're, Patemosi na rob'ré za'iti nhisi āma. Tame sāmra ré, ma tō rob'ui'éré, ā ĩbaihā na hā.

Ā ĩbaihā hā Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, Zezusihi zazei'wa, siré 're ĩsi'rā'ōtō za'ra mono nori ma, ma tō rob'ui'éré, 7 na tiza'rui mono bâ 're ĩsi'rā'ōtō mono nori ma hā. Tinhimi'ui'éré na ma tō tāma roti za'ra, siptete sina Zezusihi āma 're nomro u'āsi mono da, danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono nheré, te te 're rēme za'ra mono tō da.

Sōtō 'rowim ne, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te tāma 're ĩawaihu'u mono na ma tō rob'ui'éré, Zuwā hā. Satanasihī nhiptetezé hā za ĩsi'utōrizém na ma tō rob'ui'éré, Zezusi za te te āma ĩ'ai'utézém na hā, rob'rāsutuzéb āma.

Āhāna hā Zuwā hā sōtō 'rowim ne, marī te te ĩ'ab'madâ'ā mono zém na rob'ui'éré hā wa te 're sōrē za'ra mono wamhā, wama pire za'ra di, wa te ĩwaihu'u za'ra da hā. E marī wa. Za 're ĩromhāimana mono zém na, te te rowasu'u mono wa, wanhowa, duré zahadu te te wama romhāi'ré mono ō wa. Zuwā hā ma tō te te sima 're wa'awē, ĩpire hā wazō 're wairébé mono wa, 're wapahi za'ra mono tō da. E marī wa. Zezu Cristu hā uburé dama pire uptabi wa, duré taha si dama pire na 're ĩhāimana za'ra mono nori wada'uri'wa, 're hāimana mono wa.

1-2 Duréihā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō Zezu Cristuhu ma awaihu'u siro, tō sena na za romhutu na 're ĩromhāimana mono zém na, tinhib'a'uwé nori ma, te te duré waihu'u sirōmo za'ra da.

Taha wa, Zezusi hā ma tō hāiwa āma romhuri'wa hā we satō Zuwāhā u, marī te te tāma waihu'u da. Tawamhā ma tō ĩtēme wī. ĩtēme wisi wamhā, Zezusihi ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sō'awi te te oto tāma ĩromhāi'rézém na ma tō Zuwāhā ma waihu'u. Sōtō 'rowim ne, ma tō marī hā sabu, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne. Taha wa, tō sena na te za oto Zuwā hā āne aima āma rob'ui'éré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, uburé marī hā te te ĩ'madâ'āzém na, tō sena 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiwaihu'uzém na hā, Zezusi hā sena na te te ĩwaihu'uzém na hā. ³Tawamhā āhā wasu'u hā za 're ĩromhāimana mono zém na ni'wa te te dama 're sōrē mono wamhā, tāma 're rowē u'āsi mono di za. Duré, āhā wasu'u hā ni'wa te te 're wapari pese mono wamhā, tāma 're rowē u'āsi mono di za. Āma ronomro ō ré, te za 're romhāimana, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩwaihu'uzém na hā. Taha wa, ni'wa hā hāimana nhimiza'rese sina, te te 're wapari pese mono wamhā, tāma 're rowē u'āsi mono di za.

Azi'a na ti'a nhisi āma ĩsazei'wa nori, Zuwā te te ĩsawi za'ra zé wasu'u

⁴ Wa hā, Zuwā. ĩnhimi'ui'éré na wa āma asawi za'ra wa'wa, Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma, Zezusihi zazei'wa, asiré 're asirā'ōtō u'āsi za'ra wa'aba mono nori hā, 7 na daza'rui mono bâ 're ai'rā'ōtō aba mono nori hā.

Wa hā wa ai'āma 're ĩnreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, ĩsimizawizé hā ai'āma 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi,

âma 're anomro aba mono da. Ta hã duréihã marĩ õ uptabi ré, ma tô 're hâimana u'âsi. Õne u'âsi te za duré 're hâimana. Hâiwa âma te 're sãmra u'âsi, danhib'apito simasisizém na. Duré Ìpé'êzani zama te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'âma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã te 'Re Ìhâimana u'âsi mono simasisizé uiwada 're hâimana u'âsi. Ta hã Ìpé'êzani hã 7 na Ìsimiromhuri hã. ⁵ Zezu Cristuhu zama te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'âma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã dama Ì'umha, te simi'ê na 're hâimana, 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'uwê 'wa da hã. Ta hã ma tô dawana tihâiwa'utu 'rata, Ìhâiba si'utõrĩ waihu'u õ na. Uburé ti'ai âma danhib'apito norĩ nhipai u, Zezusi hã. Misi, Danhib'apito uptabi, te 're hâimana.

Ta hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tô wazada dârâ. Wazada dá'â wamhã, Ìwapru ma tiwi puru. Tawamhã wawasété na 're wanomro mono ré, ma tô tiwapru na tidâ'ázém na te te 're wa'a'upsõ, wawasété âna âma 're wanomro mono da oto. ⁶ Ma tô duré te te 're wa'apisutu, Ìmama ma, wa te da'âma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, sasedoti norĩ ne, Ìsib'apito ma hã. Ma tô duré te te 're wa'apisutu, Ìsadawa para, wapire na 're wahâimana za'ra mono da. Ta hã Zezusi hã wê uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

⁷ Ma'âpé, asiwi waihu'u pese za'ra wa'aba. Zezusi hã te za wei mo, hâiwa'ana. Wei morĩ wamhã, uburé te za dasiwi 'madâ'â za'ra ni. Ì'a're wi, siwi Ìwa're'wa norĩ hã te za duré 'madâ'â za'ra, siwi Ìwĩr'wa norĩ hã. Tawamhã da'upsâtã mono bâ te za sô aiwa'õ za'ra ni, daro mono bâ. Tô sena te za âne hã Ìromhâiba.

⁸ 'Re Ìhâimana u'âsi mono, dama Ìsiwaihu'uzé hã, âne: “Wa hã Ìmorĩ'rata na, wa tô 're Ìhâimana u'âsi. Õne u'â, wa za duré 're Ìhâimana u'âsi. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherê, Ìsarina Ìsi'utõrĩ õ di za.” Æne uburé Danhib'apito uptabi hã Ìsiwasu'uzé hã.

Zuwã hã Zezusi te te Ìsabuzé wasu'u, sõtõ 'rowim ne

⁹ Wa hã Zuwã, asisânawã wa'wa. A norĩ wa'wa hã Zezusihi âma si 're anomro aba mono wa, danhimirob'manharĩ, 're Ìsepata za'ra wa'aba mono ne, wa duré te 're robzépata, asine za'ra wa'aba, Zezusihi âma si 're Ìmorĩ wa. Zezusihi âma si wasiré 're wanomro mono wa, wa duré 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're wahâimana za'ra. Ta hã te za duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, da te 're wa'ruiwaparĩ za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono nherê, wawasété u tiwi 're wasipizari za'ra mono tô da, wanhiptete u'âsi âma 're wanomro mono da.

Wa hã wa tô te dama 're sadawa wasu'u, 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã. Tô sena na Zezusihi zazei'wa na wa tô duré dama 're Ìsiwasu'u u'âsi. Taha wa, ma tô dasiwi Ì'ari ni. Ma tô dasiwi Ìzatõrĩ ni, Patemosi na rob're za'iti nhisi u. ¹⁰ Tawamhã tame Ìnhamra ré, Wanhib'apito nhibâtã na 'Re Ìhâimana u'âsi mono pé'êzani hã ma tô Ì'uihã pi'ra. Te te Ì'uihã pi'rai wa, wa tô aimawi Ìhâiba, Ìhâiba waihu'u õ na. Tawamhã Ìhâiba waihu'u õ na Ìhâimana ré, wa tô ni'wai mreme hã wapa, Ìbabarãĩ hawĩ. Mreme 'rãihã na te Ìma tinha, Ìsimnhihãrãzé hãrã 'rãihã na ne hã. ¹¹ Æne te Ìma tinha:

— Æhãna marĩ hã te za Ì'ab'madã'â mo. Tawamhã uburé Ì'ab'madã'â mono hã te za Ìbaihã na âma Ìrob'ui'ê. Æma rob'ui'éré parimhã, Zezusihi zazei'wa norĩ, 'ri nho'õmo mono bâ siré 're Ìsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te za Ìbaihã hã Ìsõmri za'ra. 'Ri nho'õmo nhisi mono hã, âne: Épézu, duré Esimina, duré Pedamo, duré Ti'atira, duré Sadesi, duré Piradépiza, duré Radiseza. Æ norĩ ma, te za

asimi'ui'éré hã Ìsõmri za'ra, Ìsazei'wa norĩ ma, 7 na 'ri nho'õmo ãma 're Ìsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. — Æne ma tõ Ìma waihu'u.

¹² Tawamhã wa tõ Ìsibabarãi u 'rãihai'ra, Ìma Ìnharĩ'wa zõ. Sõ Ìsipi'rai wamhã, rob'uiwézé sima'warazé hã 7 na Ìhãiba za'ra hã duré Ìsisiwimhã Ìro'o ré hã wa tõ 'madã'ã za'ra. Rob'uiwézé sima'warazé mono hã, ètè'ubuzi pré oru 'manharĩ. Te rob'madã'ã nherè, Ìnhotõ 'rowi te Ìrosawèrè ne, wa rob'madã. ¹³ Tawamhã rob'uiwézé wa'wa, te ni'wa hã za, aibã ne hã. Ì'uza hãpa, Ìpara u te tiwi hãihai'pra. Duré sõ'utu wasisi ré, te za. Ìsõ'utu wasisizé hã, oru 'manharĩ. ¹⁴ Duré Ìséré hã, rã uptabi di. Pone'èrebã zéré ne hã, rã uptabi di, Ìséré hã. Duré, Ìto hã, unhamã ro'o si'ubuzi ne te 're si'ubuzi zahuré. ¹⁵ Duré Ìpara hã Ìsi'uwazi waipo ne, te 're si'ubuzi zahuré. Duré Ìmreme hã, ã'a 'rãihã ruru'u ne. ¹⁶ Wasi hã 7 na te tété za'ra, Ìnhib'rata nhimire niwĩ. Duré Ìsada'ré hawimhã, sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa te da'o, Ì'wa pe hã. Duré Ì'ubu hã te rowa'a za'ètè. Abzuma bãdã te te 're Ìrowa'a mono ne, te rowa'a za'ètè.

¹⁷ Tawamhã õ hã te 'madã'ã wamhã, wa tõ Ìpapara aime sa'ètè, Ìdã'ã ne, Ìpahi te. Tane nherè, ma Ìnhib'rata nhimire niwĩ Ì'upi, Ìpahi tõ da. Æne te Ìma tinha:

— Ìma aipahi tõ. Wa hã Ìsãna'rata hawimhã marĩ õ ré hã, wa tõ 're Ìhãimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherè, Ìsarina Ìsi'utõrĩ õ di za, wa hã. Õne u'ãsi, wa za 're Ìhãimana. ¹⁸ Wa tõ dãrã aré. Ìdã'ã nherè, wa oto 're Ìhãimana u'ãsi. Ìdã'ã waihu'u õ di za oto. Ma'ãpé, ãne hã waihu'u pese. Te Ìsima Ìpisutuzéb zarina, wa te te 're da'anho'reptu, adã 're Ìhãimana za'ra mono zém hawĩ, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono 'rata, 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da. ¹⁹ Taha wa, uburé marĩ hã Ì'ab'madã hã te za Ì'a'ui'é, ãhãna Ìpusi mono hã, duré Ìnimahã na Ìpusi mono da hã. ²⁰ Æhãna wa za duré aima waihu'u. Wasi hã Ìnhib'rata nhimire niwĩ te Ìtété za'ra hã Ì'madã hã, te ãma Ìsimiré'ézé hã waihu'u õ di, a hã. Duré rob'uiwé uparizé hã Ì'madã'ã za'ra hã te ãma Ìsimiré'ézé hã, waihu'u õ di duré. Taha wa, wa za oto aima waihu'u, te ãma Ìsimiré'é zahuré zé hã, waihu'u da. Wasi hã 7 na Ìhãiba za'ra hã, Ìnhib'rata nhimire niwĩ te Ìtété za'ra hã, Ìsazei'wa 'madã'ã'wa norĩ, te wasu'u. Duré rob'uiwézé sima'warazé hã, duré Ìsisiwimhã Ìro'o ré hã 7 na Ìhãiba za'ra hã, Ìsazei'wa norĩ te wasu'u, 'ri nho'õmo mono bã siré 're Ìsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Æne te ãma Ìsimiré'é zahuré zé hã. — Æne ma tõ Ìma waihu'u, Ìtème Ìwi hã.

2

Épézu ãma Ìsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã Ìtème Ìwi hã ma tõ duré Ìma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto Ìrob'ui'é, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi ãma Ìzazei'wa norĩ 'madã'ã'wai ma. Te aima Ìwaihu'uzém na te za tãma Ìrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa Ìsi'uihã na aima roti za'ra wa'wa, wasi hã 7 na Ìhãiba za'ra hã Ìnhib'rata nhimire niwĩ te Ìtété za'ra hã, duré 7 na rob'uiwézé sima'warazé wa'wa 're Ìmorĩ hã, oru 'manharĩ wa'wamhã. ² Épézu ãma Ìzazei'wa norĩ, uburé 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã Ìma waihu'u pese di. Asimi'è na te Ìma 're Ìromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharĩ za'ètè za'ra wa'aba mono nherè, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di, apã. 'Re Ìdanomro wasété mono norĩ nhimiroti hã te 're Ìwè'õ pese za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na aima siwasu'u za'ra wa'aba wamhã, awa'awi 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Ìsimiroti hã te a'ã 're Ìwaparĩ za'ra wa'aba mo. Tawamhã Ì'uwaibaba'õ na te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te asina 're Ìwaihu'u za'ra wa'aba

mo, ĩsadowa nhipese na. Taha wa, te ā norī hā 're ĩwē'ō za'ra wa'aba mo. ³ Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ētē za'ra wa'aba mono nherē, 're ĩrēme za'ra wa'aba mono ō di. ĩwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ō di. ĩ'āma si te 're aihāimana nhiptete za'ra wa'aba mo.

“Āne wa tō te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono zém na hā. ⁴ Tane nherē, marī hā te ĩwi ro'wa're, te ai'āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa hā. Duréihā ĩzazei 'rata za'ra wa'aba hawimhā, aré aima ĩzawi pese za'ra wa'aba di. Aré aima dazawi pese za'ra wa'aba di duré. Tane nherē, oto aima dazawi prā za'ra wa'aba di, ĩzama. ⁵ Ma'āpé, ĩ'āma asipo're pu'u za'ra wa'aba. 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono zém hawi ma tō asina ĩrosapari za'ra wa'wa. Taha wa, aiwasété wi, te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo, apā. 'Re ĩzazei 'rata za'ra wa'aba mono hawi, 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono ne, te za oto apā 're aihāimana wē za'ra wa'aba mo. Ānei ō wamhā, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ō wamhā, wa za atēme ĩmorī za'ra wa'wa, rob'uuiwézé sima'warazé hā ate wa'wa hā te aiwi āri za'ra wa'aba da. Te aiwi āri za'ra wa'aba wamhā, robaba di za oto, ate za'ra wa'wa hā. Āne, wa aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ⁶ Duré, misi asimirosa'rata za'ra wa'wa hā, ĩma ĩwē hā. Nicora'ihī nhimiroti wasédé hā te te 're ĩwapari za'ra mono norī hā te 're hāimana wasété za'ra. 'Re ĩhāimana wasété za'ra mono zé hā ĩma wē ō di, wa hā. Ta hā ĩsine 're wē'ō pese za'ra wa'aba mono wa, taha wa, ai'āma ĩma 're rowē za'ra wa'aba mono di.

⁷ “A norī wa'wa hā asimipari pese aba wamhā, ma'āpé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pē'ēzani hā ĩzazei'wa norī ma, te te ĩrotizém na hā. Āne ĩsimiroti hā: Ni'wam norī hā tidá'ázéb u ĩwi sipizari āna Satanasihī āma te te 're ai'uté za'ra norī hā ta norī ma si, wa za tāma pisutu za'ra, rob'rāi u'ā hā te te 're huri u'āsi mono da. Taha wede hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 're ĩsāmra u'āsi mono zéb āma te 're sa, rowē uptabi āma hā, ĩ'rā hā da te 're huri mono wa, dadá'ā āna 're ĩdanomro u'āsi mono zé hā. Āne ĩmama pē'ēzani te te ĩrotizé hā.” — Āne ma tō Zezusi hā ĩma waihu'u, Ēpézu āma ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rā'ōtō mono norī ma, te āma rob'ui'ére da.

Esimina āma ĩsazei'wa norī ma rotizé wasu'u

⁸ Tawamhā Zezusi hā ĩtēme ĩwi hā ma tō duré ĩma roti, āne:

— Zuwā, te za oto ĩrob'ui'é, Esimina na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩzazei'wa norī 'madá'ā'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tāma ĩrob'ui'é, āne:

“Wa hā wa aima roti za'ra wa'wa, duréihā marī ō ré 're ĩhāimana mono. Uburé marī hā si'utōrī pese nherē, ĩsarina ĩsi'utōrī ō di za, wa hā. Wa za 're ĩhāimana u'āsi. Wa tō dārā aré. ĩdā'á nherē, wa tō apā hāiwa'udu, 're ĩhāimana u'āsi mono da oto. ⁹ ĩma waihu'u pese di, da te aima 're ĩrob'manharī wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hā. Duré, ĩma waihu'u pese di, asibrob'ō na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hā. Tane nherē, te asibrob ahā ne, rowē na 're aihāimana za'ra wa'aba mo, ĩnhimipawaptobzém na si 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa. Duré ni'wam norī hā te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'wa. Te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono zé hā ĩma waihu'u pese di. Ta norī hā zudezu na 're poto za'ra mono zahā, te Satanasihī nhimiroti zarina si, siwa'ru 're hāimana za'ra. ¹⁰ Za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na hā asina 're aipahi za'ra wa'aba mono ō di za. ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa'uburé hā nímahā na te za dama ai'mai'ru za'ra wa'wa, da te ai'maiwaibui wa'aba da, dazazéb 're, da te ai'manheme aba da, te te aipibu za'ra wa'aba da, tō sena ĩzaze za'ra wa'aba zō. Tawamhā 10 na bádā hā te za ai'āma 'maihai'utōrī

za'ra wa'wa, dazazéb 're ai'masimasa wa'aba ré hã, 'mairozbépata za'ra wa'aba mono ré hã. ãne wamhã, ma'ãpé ì'mairēme aba tō. Tawamhã da te ai'manhimroi wa'aba zém na ai'masi'utōrī aba nherē, ì'mairēme aba ō wamhã, dawī ì'mai'udã wa'aba ō wamhã, wa za aima wa'ãbã za'ra wa'wa. Rowē, wa za aima pisutu za'ra wa'wa, ì'rata 're ai'ubumroi u'ãsi aba mono da.

11 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ìwapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pē'ēzani hã ìzazei'wa norī ma, te te ìrotizé hã. ãne Ìsimiroti hã: 'Ni'wam norī hã tidã'ázéb u ìwi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ì'ai'uté za'ra norī hã ta norī hã 're ìdadã'ã zahu za'ra mono norī siré, te te 're robzépata za'ra mono ō di za, unhama ro'o u'ãsi ãma hã. Robze na te za 're hãimana u'ãsi za'ra.' ãne Ìmama pē'ēzani te te ìrotizé hã.” — ãne ma tō Zezusi hã ìma waihu'u, Esimina ãma ìsazei'wa norī, siré 're ìsi'rã'õtō mono norī ma, te ãma rob'ui'ééré da.

Pedamo ãma ìsazei'wa norī ma rotizé wasu'u

12 Tawamhã Zezusi hã ìtēme ìwi hã ma tō duré ìma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ìrob'ui'é, Pedamo na 'ri nho'ōmo nhisi ãma ìzazei'wa norī 'madã'ã'wai ma. Te aima ìwaihu'uzém na te za tãma ìrob'ui'é, ãne:

“Wa hã sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa ré ìza hã, wa aima roti za'ra wa'wa, ì'wa pese ré hã. 13 Ìma waihu'u pese di, 're ai'ubumroi wa'aba mono zé hã. Tame te Satanasihi nhimiwada'uri na 're dahãimana za'ra. Tame ma tō ãtipasi hã dasiwi wīrī ni asō'a za'ra wa'aba, simi'ē na te dama 're ìzadawa wasu'u mono hã. Tane nherē, asō'a za'ra wa'aba da te dasiwi wīrī nherē, tãma aipahi za'ra wa'aba ō di. Ìrēme za'ra wa'aba ō di duré. Ōne haré te ìnhimiroti na si 're aihãimana za'ra wa'aba mo. 14 Tane nherē, te duré marī hã ìwi ro'wa're, te ai'ãma ìwaihu'u za'ra wa'wa hã. Ni'wam norī hã ma tō aibã nhimiroti na 're hãimana za'ra, Bara'ã na aibã nhisi hã. Ta hã ma tō duréihã Baratihi ma te te 're roti, Izarazéhé nhihudu norī ma, sadawa nhipese na te te 're roti wasété za'ra mono da, simiroti wē newa, ìsine 're hãimana wasété za'ra mono da. 'Re ìhãimana u'ãsi mono upana, romhãiba 'manharī ãma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ìsōmri za'ra mono hã, ma tō Barati hã te te 're a'ru, Izarazéhé nhihudu norī ma, te te 're huri mono da. Ma tō duré te te tãma 're roti pese za'ra, pi'ō, mro ré nherē, aibã aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da, duré aibã, mro ré nherē, pi'ō aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da. 15 Tane, te ãhãna ni'wam norī hã Nicora'ihī nhimiroti wasété na 're hãimana za'ra, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norī hã. 16 Ma'ãpé ãhãna hã aihãimana wasédé hã sahãri za'ra wa'aba, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, 'Re ìhãimana u'ãsi mono u. Aihãimana wasédé hã sahãri za'ra wa'aba ō wamhã, wa za ãma atēme ìmorī su'u za'ra wa'wa, 're aihãimana wasété za'ra wa'aba mono norī hã ìzadai'ré hawi sib'ézé 'wa si'uiwa ìsa'o na te ai'wapé za'ra wa'aba da.

17 “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pē'ēzani hã ìzazei'wa norī ma, te te ìrotizé hã. ãne Ìsimiroti hã: Ni'wam norī hã tidã'ázéb u ìwi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ì'ai'uté za'ra norī hã ta norī ma, wa za dasa ìse hã duréi te dama ìhãi'ré'ō hã te tãma 're anhomri, mana na dasa nhisi hã. Duré ét'ã, wa za te tãma 're anhomri ìhãiba mono bã, ìsisi ìtém na ãma ì'ui'ééré ré hã dama ìsa'rese'ō hã. Te te 're ìwabi mono norī ma si waihu'u pese di, tinhisi ìté hã. ãne Ìmama pē'ēzani te te ìrotizé hã.” — ãne ma tō Zezusi hã ìma waihu'u, Pedamo ãma ìsazei'wa norī, siré 're ìsi'rã'õtō mono norī ma, te ãma rob'ui'ééré da.

Ti'atira ãma ìsazei'wa norī ma rotizé wasu'u

18 Tawamhã Zezusi hã ïtême ïwi hã ma tô duré ïma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ïrob'ui'é, Ti'atira na 'ri nho'ômo nhisi ãma ïzazei'wa norï 'madã'ã wai ma. Te aima ïwaihu'uzém na te za tãma ïrob'ui'é, ãne:

“Wa hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono 'ra, wa aima roti za'ra wa'wa. ïto hã te unhama ro'o si'ubuzi ne 're si'ubuzi zahuré. Duré ïpara hã te ïsi'uwazi waipo ne 're si'ubuzi zahuré. 19 Marï hã 're ïmanharï wê za'ra wa'aba mono zé hã ïma waihu'u pese di. Te 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré 're ïzawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mo. Te duré ïma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharï wasété u'ãsi za'ra wa'aba mono nherê, te ïãma si 're anomro u'ãsi aba mo. 'Re ïzaze na'rata za'ra wa'aba mono hawi, ïma 're ïromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te oto ïma 're ïromhuri pese za'ra wa'aba mo. ãne wa tô ïsi'ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa. 20 Tane nherê, marï hã misi te ïwi ro'wa're, te ai'ãma ïwaihu'u za'ra wa'wa hã. Pi'ô ïwasédé hã te ai'rata 're hãimana za'ra wa'wa, Zézabé na ïsisi hã. Ta hã 'Re ïhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na te dama 're siwasu'u, taré. ãne dama 're siwasu'u mono nherê, te ïzazei'wa norï ma, simiroti wasété na te te 're roti. Taha zarina, te ta norï hã pi'ô aimawi na mro ré nherê, ãma dawï 're simisaihuri za'ra. Duré pi'ô, mro ré nherê, aibã aimawi na te ãma dawï 're simisaihuri za'ra. Duré romhãiba 'manharï ãma 'Re ïhãimana u'ãsi mono upana 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ïsômri za'ra mono hã te duré te te 're huri. Ta hã, pi'ô hã e niha te simiroti wasété nherê, ai'rata 're hãimana 'wa. E asiwi wê'ô za'ra wa'aba ãna. 21 Ta hã pi'ô hã simiroti wasété nherê, ãma ïwa'a ô di aré, te ï'azãrizéb da hã. Tiwasété wi sipi'ra da newa, wa tô aré te 're 'madã'ã. Tane nherê, tiwasété wi sipi'rai ô di, aibã aimawi na dawï 're ïhãimana mono zém hawimhã. 22 Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Pi'ô hã tiwasété wi sipi'rai ô wa, wa za oto azã, te te robzépata za'ëtê da. Si'ãma 're ïhãimana wasété za'ra mono norï zama ã pi'ô hã sipizari za'ra ô wamhã, wa za ïsu hã za'ra, te te robzépata za'ëtê za'ra da. 23 Pi'ô 'ra ne 're ïhãimana za'ra mono norï hã wa za duré hã za'ra, si'utörï da, ïsimiroti zarina 're hãimana za'ra mono wa. Tawamhã ãne te tãma rob'manharï za'ra wamhã, te za uburé ïzazei'wa norï hã ãma ïwaihu'u za'ra, pi'uriwï marï hã da 're 'manharï za'ra mono newa, duré pi'uriwï danhimirosa'rada hã da te 're 'manharï za'ra mono newa, uburé marï hã te dawï 're ï'waihu'u mono na hã. Uburé danhimirosa'rada hã ïma waihu'u pese di, duré marï zô 're ïdanhimnhasi za'ra mono zéb zama. Tawamhã ni'wam norï hã marï ïwê hã te te 're ï'manharï za'ra mono zé wa'rãmip si, wa za marï ïwê na te tãma 're awa'ãbã. Duré ni'wam norï hã marï te te 're ï'manharï wasété za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're ahã za'ra.

24 “Pi'ô nhimiroti 're ïwari za'ra wa'aba mono ô norï ma si, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, ïzazei uptabi 'wa norï ma si. A norï wa'wa hã Satanasihï nhimiroti sima'uri pe hã dawï waihu'u za'ra wa'aba ô di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Te oto aima ãma sahu za'ra wa'aba ô di za, ïnhimiroti ï'amo na hã ïpire na hã, te te 're asi'wa'rutu tô za'ra wa'aba mono da. 25 Ôhõ na si te za asiptete na ïãma 're anomro aba mo, we ïmorizéb u.

26-27 “Tawamhã ni'wam norï hã tidã'ázéb u ïwi sipizari ãna Satanasihï ãma te te 're ai'uté za'ra mono wamhã, duré rob'rãsutu u te tãma 're ïwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharï za'ra mono wamhã, ta norï hã wa za pisutu za'ra, ïzadawa para dama pire za'ra da, danhib'apito na 're hãimana za'ra mono da. ïmama hã dama ïpire da, sisadawa para te te ïpisutu ne, wa za pisutu za'ra, daro mono bã te te 're da'madã'ã za'ra mono da. Simiroti

nhiptete na te za te te 're dawada'uri za'ra. Ub'rê ne hã zé 'manharĩ hã da te 're ìprub za'ra mono ne, te za te te 're daprub za'ra. ²⁸ Duré awê u, wasi wawê 're ro'o pese mono ré, da'âma 're ì'awê za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te tâma 're apisutu, rowê hã.

²⁹ “Asimipari pese aba wamhã, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pē'êzani hã Ìzazei'wa norĩ ma, te te Ìrotizé wasu'u hã.” — Æne ma tô Zezusi hã Ìma waihu'u, Tì'atira âma Ìsazei'wa norĩ, siré 're Ìsi'rã'õtô mono norĩ ma, te âma rob'ui'ééré da.

3

Sadesi âma Ìsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã Ìtème Ìwi hã ma tô duré Ìma roti, âne:

— Zuwã, te za duré Ìrob'ui'é, Sadesi na 'ri nho'ômo nhisi âma Ìzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima Ìwaihu'uzém na te za tâma Ìrob'ui'é, âne:

“Wa hã wasi hã 7 na Ìnhib'rata te Ìtété za'ra hã, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re Ìhâimana u'âsi mono pē'êzani hã 7 na te te 're Ìromhuri mono zéb ré, te 're Ì'madâ'â mono, wa hã. Uburé marĩ hã 're Ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, Ìma waihu'u pese di. Ìnhimiroti na si 're anomro aba mono na, da te 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te aipê'ê 're, atâ'â ne 're anomro aba mo, Ì'âma 're anomro aba mono zahã. ² Ì'âma 're anomro zeï wa'aba mono da, Ìnhib'apito 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te aima Ìpisutu za'ra wa'aba zéb zarina, Ì'âma 're anomro aba mono ô di. Taha wa, ma'âpé âma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Marĩ hã 're Ì'manharĩ wê za'ra wa'aba mono zé hã, aiwi si'utôri pese aba ô ré, ma'âpé apâ Ì'âma romhuri wê zé hã Ì'âma asiwi sa'êté za'ra wa'aba. ³ Ma'âpé duré Ì'âma 're anomro na'rata aba mono zém hawi Ìnhimiroti hã aipo're na 're Ìwapari za'ra wa'aba mono zém na, duré 're Ìwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, Ì'âma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Ta hã Ìnhimiroti hã te za 're Ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi te za 're aipizari za'ra wa'aba mo. Æne hã apâ Ì'âma asipo're pu'u za'ra wa'aba ô wamhã, wa za oto aihã za'ra wa'wa. Nĩmahã na Ìsimisaihuri norĩ hã sô 're danhimipari za'ra mono ô nherê, danhorôwa u' re Ìsisi mono ne, wa za atème Ìwisi 'wa, te aihã za'ra wa'aba da. Bâdâ hã atème Ìwisi za'ra wa'aba zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba ô di za. ⁴ Tane nherê, nĩma norĩ si Sadesi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te Ì'âma 're anomro wê wa'aba mo, ai'umro wa'aba nherê. Da'uza hãirã da, hã upto wi da te 're Ì'madâ'â pese za'ra mono ne, te aiwê na Ì'âma 're anomro aba mo. A norĩ wa'aba si da'uza hãirã ne aiwasété âna 're anomro aba mono si, te za Ìsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re Ìhâimana u'âsi mono te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono wa, te za Ì'rata 're anomro u'âsi aba mo.

⁵ “Duré ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u Ìwi sipizari âna Satanasihĩ âma te te Ì'ai'uté za'ra norĩ hã te za duré uza hãirã na Ì'rata 're hâimana za'ra, âne hã. Ìbaihã na 're Ìdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're Ìsimi'wara mono zém na Ìsisi Ìsimi'wara hã te tiwi pari za'ra ô di za. Ìmama nho'a, wa za sô'awi Ìnhib'a'uwê na te tâma 're wasu'u za'ra, hãiwa âma tâma Ìromhuri'wa norĩ nho'a zama.

⁶ “Asimipari pese aba wamhã, ma'âpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pē'êzani hã Ìzazei'wa norĩ ma, te te Ìrotizém na.” — Æne ma tô Zezusi hã Ìma waihu'u, Sadesi âma Ìsazei'wa norĩ, siré 're Ìsi'rã'õtô mono norĩ ma, te âma rob'ui'ééré da.

Piradépiã âma Ìsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

⁷Tawamhã Zezusi hã ìtème ìwi hã ma tò duré ìma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto duré ìrob'ui'é, Piradépiza na 'ri nho'ômo nhisi ãma ìzazei'wa nori 'madâ'â'wai ma. Te aima ìwaihu'uzém na te za tâma ìrob'ui'é, ãne:

“Wa hã 're ìwasété mono ô, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, ìnhimiropisutuzéb zarina, sena na te dama ãma 're ì'a'uwaimrami mono 'wa hã. Duréihã Dawi hã te 're hâimana, dama ìpire hã. Ìsôrôwa hã 'ri za'ëtê uptabi di. Tame te ni'wa hã 're sâmbra, 'ridawazéb ré hã, te te dama 're ì'ridawa mono da hã, duré te te dawì 're ì'ridawa nhito mono da hã. Tane wa hã, wa hâiwa ãma Ìmama nhorôwa 'ridawazéb ré 're ìhâimana u'âsi, ìwétési. Wa hã te dama 'ridawa wamhã, ni'wa apã te te dawì sito waihu'u ô di. Duré te 'ridawa nhito wamhã, ni'wa te te 'ridawa waihu'u ô di.

⁸ “Duré 're ìmanharì za'ra wa'aba mono zé hã ìma waihu'u pese di. Ai'umrore wa'aba nheré, dama aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô nheré, te ì'ãma si 're anomro wé wa'aba mo. Te duré ìnhimiroti si 're ìwaparì pese za'ra wa'aba mo. Ma'ápé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa tò asôwa 'ridawa za'ra wa'wa, Ìmama, da'ãma 're ìsib'a'uwé mono zéb u 're asisisi aba mono da. Taha 'ridawa hã ni'wa te te aiwi 'ridawa nhito waihu'u za'ra wa'aba ô di. ⁹ Ma'ápé duré, waihu'u pese za'ra wa'aba. Satanasihì niwì 're ìhâimana za'ra mono nori hã, e niha wa za tâma rob'manharì za'ra, ta nori ma hã. Ta nori hã zudezu nheré, zudezu nori hâimana wé zém na 're ìhâimana za'ra mono na, dama 're siwasu'u za'ra mono zahã, te Satanasihì nhimiroti zarina si 're hâimana za'ra, sadawa nhipese na. Taha wa, wa za ãne tâma rob'manharì za'ra. Aipapara te za 're sîna wa'wa, tâma aipire za'ra wa'aba wa. Taha wa, te za aiwaihu'u za'ra wa'wa, te 're ì'asawì pese za'ra wa'aba mono na. ¹⁰ Da te aima 're rob'manharì wasété za'ra wa'aba mono nheré, te aima ìroti za'ra wa'aba zéb zarina, ìmreme na si 're anomro aba mono wa, ma tò asina ì'u'uwaimrami za'ra wa'wa, ìnhimiroti hã. Taha wa, ropsi'utôrizéb u, za marì ìpipa hã ìwairébé mono hã wa za aima ba'a za'ra wa'wa, ìwasété nori, za te te ìda'apibui mono zéb ãma hã, ti'ai ãma daro mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono nori hã. ¹¹ Atème ìmorì aba zé hã romhuture di oto. Taha wa, ma'ápé asiptete u'âsi ì'ãma 're anomro u'âsi aba mono, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã da te aiwi 'mai'ãri tò wa'aba da.

¹² “Tawamhã ni'wam nori hã tidâ'ázéb u ìwi sipizari ãna Satanasihì ãma te te ì'ai'uté za'ra nori hã, ta nori hã wa za te 're pisutu za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma hâimana nhiptete na 're hâimana u'âsi za'ra mono da, 'ri uparizé, rési ãna 're ìsimasab u'âsi mono ne. 'Ri uparizé hã marì te te 're rési za'ra mono ô di. Tane te za 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, simirosa'rata si'rèi ãna, ãma 're wata u'âsi za'ra. Taha wa, wa za ìhâiba na ãma ui'éré za'ra, ìnhib'apito nhisi hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono te, 'ri nho'ômo nhisi na, wa za duré ìhâiba na rob'ui'éré za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono te, 'ri nho'ômo nhisi hã, Zeruzaré ìtém na ìsisi hã, hâiwa hawi za te te we ìsi'ra hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi. Ìnhisi tém na, wa za duré ìhâiba na rob'ui'éré za'ra.

¹³ “Asimipari pese aba wamhã, ma'ápé waparì pese za'ra wa'aba, Ìmama pè'èzani hã ìzazei'wa nori ma, te te ìrotizém na.” — ãne ma tò Zezusi hã ìma waihu'u, Piradépiza ãma ìzazei'wa nori, siré 're ìsi'rã'ôtô mono nori ma, te ãma rob'ui'éré da.

Radiseza ãma ìzazei'wa nori ma rotizé wasu'u

¹⁴Tawamhã Zezusi hã ìtème ìwi hã ma tò duré ìma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ìrob'ui'é, Radiseza na 'ri nho'ômo nhisi ãma ìzazei'wa nori 'madâ'â'wai ma. Te aima ìwaihu'uzém na te za tâma ìrob'ui'é, ãne:

“Wa hã tô sena, ĩ'umnhasi sina, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te dama 're sadawa wasu'u wê mono da, 're ĩhâimana mono. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropoto waihu'u pese zarina, ropoto na'rata 'wa, 're ĩhâimana mono. 15-16 'Re ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Wa za oto âma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Â wahâ hã dama se ti, da te 're ĩ'âhuri mono da hã. Duré â wa'ro hã marĩ ise da, da te 're ĩ'âwa'ro za'ra mono da hã, dama wê di. Tane nherê, â wapu hã dama sei ô di, da te 're ĩ'âhuri mono da hã. Dama sei ô wa, te za sa'wari ñi.

“Tane, te a norĩ wa'wa hã â wapu dama ĩsei ô ne, ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ĩ'âma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. ĩ'âma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô 'wa'âhã, aré ĩma wê di. Tane nherê, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono nherê, ĩzazei'wa na asadawa nhípese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, te da te 're ĩwasu'u wasété za'ra.

“Taha wa, â wapu ĩsei'ô hã da te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, wa za oto aiwê'ô pese za'ra wa'wa.

17 “Âne te duré 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: ‘Wa norĩ hã wanhibro pese za'ra di. Marĩ zô wawi 're ro'wanhi'riti waihu'u za'ra mono ô di.’ Âne te asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Tane nherê, robzei'ô na si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Âne na 'râwi 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, wa ai'âma 're ĩpê'ézé za'ra wa'wa. Asibrob ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, asibrob'ô ne, te ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're wa'aba hã. Duré da'uzã ô na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ai'uréwi. Datob'a na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te duré 're anomro aba mo. 18 Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Êtê'ubuzi pré oru uptabi hã ĩwazari'ô hã da te 're ĩruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te dawĩ 're ĩ'uipra za'ra mono ne, te za ĩnhimiroti zô si 're asôpré wa'aba mo, ĩwê uptabi zô si, aipê'ê 're asibro pese ne, rowê na si ĩ'âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré da'uzã hãirã hã te za da te dawĩ 're uipra za'ra, âma 're dasi'uzã za'ra mono wa, da te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã ĩwi 're ĩrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩ'âma 're anomro wê wa'aba mono da, taha zarina, asisém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da oto. Duré datômo nhihâzém na 're dasitômo wê za'ra mono da, 're dasitômonhĩhã za'ra mono da, da te dawĩ 're ĩ'uipra za'ra mono ne, te za ĩzô 're asôpré u'âsi aba mo, ĩnhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da. 19 Wa hã te 're ĩ'azawi pese mono norĩ hã wa te tâma 're roti pese za'ra, tiwasété na 're sisâmri za'ra mono da. Wa duré te 're hã za'ra, apâ 're nomro wê mono da. Taha wa, te za aibasété wi aipizari za'ra wa'wa, sena ĩ'âma 're anomro u'âsi aba mono da oto.

20 “Ma'âpé duré, wapari pese za'ra wa'aba, te âma ĩsimiré hã. Aibâ te 'ridawab za. Tawamhã 'ri tede'wa te 'mahã, sãmra zô, ĩtême sébré da. Tawamhã 'ri tede'wa te te wapari wamhã, te za tâma 'ridawa, sitême te te 'mazébré da, siré sa zahuré wa, rowê na te te sima rowasu'u zahuré da. Tane wa hã aibã, 'ridawa ĩsam ne, wa asô 're ĩnhimipari za'ra wa'wa. ĩmreme 're wapari za'ra wa'aba mono wa, ĩzô 're aihãsi aba mono zô, wa 're ĩnhimipari u'âsi. Tawamhã ĩzô 're aihãsi aba mono wapsi, duré asitême 're ĩ'mazasi za'ra wa'aba mono wapsi, wa za aipê'ê 're, 're ĩnhamra u'âsi za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za wasiré rowê na 're wahâimana u'âsi za'ra.

21 “Duré, ni'wam norĩ hã tidâ'ázéb u ĩwi sipizari ãna Satanasihĩ ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, danhib'apito 're ĩsimasisi mono zéb ãma, ĩzababa 're si'ubumroi u'ási mono da. Wa hã ĩdâ'ázéb u ĩsipi'rai õ na Satanasihĩ ãma te ai'uté wa, ĩmama zababa 're ĩnhamra u'ási mono ne, te za ta norĩ hã ĩzababa 're si'ubumroi u'ási.

22 “Asimipari pese aba wamhã, ma'apé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pē'ēzani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã.” — Āne ma tō Zezusi hã ĩma waihu'u, Radiseza ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsĩ'rã'õtō mono norĩ ma, te ãma rob'ui'ére da.

4

Hãwa ãma, 'Re ĩhãimana u'ási mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u

1 Taha za'u si, wa tō duré marĩ hã te ab'madâ'á, danhotō 'rowim ne da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne. Hãwa u wa tō rob'madâ. Te rob'madâ'á wamhã, wa tō madâ, hãwa 'ridawa hã. Ōne haré 'ridawa hã.

Tawamhã ni'wai mreme, mreme 'rãihã na ĩsimnhihãrãzém hãrã ne te ĩwapari 'rata ne hã wa tō duré wapa. Āne te ĩmahã:

— We ãwa aimorĩ hãimo, te aima awasu'u mono da, za 're ĩromhãimana mono zéb da hã ab'madâ'á mono da. — Āne te ĩmahã.

2 Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ási mono pē'ēzani hã ma tō duré ĩ'uihã pi'ra, awa'awi. Te te ĩ'uihã pi'rai wa, wa tō duré aimawi ĩhãiba, ĩhãiba waihu'u õ na. Tawamhã ma tō ĩzaprō, hãwa u. Hãwa u, te te ĩzaprōni wamhã, danhib'apito simasisizé hã wa tō sabu. Ni'wa te ãma nhamra. 3 Tawamhã ãma ĩsãmra hã te nasi hãibahai'ubuzi, êtē'ubuzi zarob'a uptabi ne hã. Duré êtē'ubuzi ĩtobro'o préro'o ne hã te nasi ai'ubuzi. Tawamhã ĩsimasisizé mana wawi, te tãiwaiwo ne hã nasi ai'ubuzi, êtē'ubuzi ro'o uzé ne hã. 4 Tawamhã danhib'apito simasisizé mana wawi te dasimasisizé hã aimasa, 24 na danhib'apito te ne hã. Taha na te asimro, dama ĩpire norĩ hã 24 na ĩhãiba za'ra hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono nhimiroti na si 're ĩsōpré pese mono norĩ hã. Uza hãpa hãirã ré te asimro. Êtē'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ré zama te asimro. 5-6 Duré danhib'apito simasisizém hawi te tã si'ubuzi ne hã nasi ai'ubuzi, ĩwapsa'a zama, duré ĩrãrã'ã zama. 'Rãsitō hã te duré ĩsō're tiro'o za'ra, 7 na ĩhãiba hã, ĩro'o hã hã. Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ási mono pē'ēzani nhimromhurizéb zarina hã 7 na. Ā poré hã te duré ĩsō're nomro. Ā hã ĩsarob'a uptabi, simhi ĩsarob'a uptabi ne.

Maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã te duré 'rãwi ĩmana wawi si'uiwada za'ra. Ā norĩ hã ĩhãiba nho're niwĩ tob ahã di. Duré ĩbabarã niwĩmhã tob ahã di duré. Ā norĩ hã tob ahã wa, ĩhãiba upsibi ré norĩ hã wa tō madâ'á za'ra. 7-8 ĩmorĩ'rada hã, hu'u zérépa 'rã ne ĩ'rã hã. Duré ĩsãna'remhã powawē ĩba'õmo 'rã ne ĩ'rã hã. Duré si'ubdatō ãma hã da'rã ne ĩ'rã hã. Duré maparane si'uiwa na ãma hã si'õmo 'rã ne ĩ'rã hã, hãwi 're sisa'rei mono wa, ĩ'rã ne hã. Ā norĩ hã 6 na ĩpaihi za'ra hã, ĩhãiba mono bâ. Duré ã norĩ hã ĩhãiba upsibi ré norĩ, tob ahã wa, ĩhãiba na hã.

Tawamhã bātã bãre duré mara bãre te tinho're za'ra, tinho're te te 're sahãri za'ra mono ãna, ãne:

“Uburé Danhib'apito uptabi hã 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, 're ĩwasété mono õ.

Siwaprosi 're ĩwasété waihu'u mono õ uptabi. Wē uptabi di. E ni'wa hã ĩsipai u waihu'u pese na 're hãimana mono bâ. Ōhō si, siwaprosi ĩwaihu'u

pese uptabi hã. Duréhã marĩ õ uptabi ré, ma tõ 're hâimana u'âsi. Te za duré 're hâimana u'âsi. Si'utõrĩ waihu'u õ di."

⁹ ãne te ã norĩ hã maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norĩ hã nasi ãma tiwata za'ra, danhib'apito simasisizém na ìsãmra ãma, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma. Waihu'u pese uptabi wa, te nasi ãma tiwata za'ra, duré sõpru uptabi wa.

¹⁰ Nasi ãma wata za'ra siré, te nasi 24 na dama ìpire za'ra norĩ hã danhib'apito simasisizém na ìsãmra nho're hi'rãtitõ ana, siré ãma wata za'ra da. Te duré nasi hi'rãtitõ si'ubumro sina, ti'rãzaza sani za'ra ìsõ're, tãma pire za'ra wa, ãma wata za'ra da. ¹¹ ãne te nasi ãma tiwata za'ra:

"Wanhib'apito, 'Re ìhâimana u'âsi mono, a hã aiwẽ uptabi di. Aiwaihu'u pese di. Aiwaihu'u pese na ma tõ ì'aropoto mo. Asima ìwẽ zarina ma tõ uburé pese ì'aropoto mo. Asima ìwẽ zarina te oto uburé marĩ hã 're hâimana za'ra, asimipoto mono bâ. Taha wa, uburé ì'aropoto mono zéb zarina tõ ìbãre, wa a'ãma si 're wawata u'âsi za'ra."

ãne te ãma tiwata za'ra, 24 na dama ìpire za'ra norĩ hã.

ãne, wa tõ te ab'madã'ã, ìnhotõ 'rowim ne.

5

Pone'ërebã hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, ìbaihã ìsinhai ré te te ì'ãrizé wasu'u

¹ Tawmhã wa tõ duré sabu, ìbaihã ìsinhai ré hã. Danhib'apito simasisizém na ìsãmra hã te tinhib'rata nhimire niwĩ tété. ìbaihã nhinha hã, ì'ui'ére si'uiwa ré hã. Duré 7 na ìhâiba hã ì'uptobzé hã siwasihu tõ da, ni'wa te te sõré tõ da.

² Tawmhã wa tõ duré sabu, hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ìsimiwada'uri pire hã. ãne te nasi anha, mreme 'rãihã na:

— E 'wa hã danhipai u ìwẽ uptabi hã, duré ìwaihu'u pese uptabi hã te za 7 na ìbaihã nhinha uptobzé hã prub za'ra, ìbaihã te te sõ'a da. E 'wa hã te sada tihãiba. — ãne te nasi anha.

³ Tane nherẽ, ni'wa hã sada hâimana õ di hãiwa ãma hã, ìpru'wa da hã, te te pru wa, ìbaihã nho'a'wa da hã, duré te te ìsõré da hã. Duré ti'ai ãma 're ìdahâimana za'ra mono hã sada da'maihâimana õ di. Duré ti'ai 'rowi adã 're ìhâimana za'ra mono hã ni'wai õ di, sada hã. ⁴ Taha wa, wa tõ sa'ëté aiwa'õ, 're ìdahâimana za'ra mono hã sada da'maihâimana õ wa, ìpru'wa da hã, duré te te ìsabu da hã. ⁵ Tawmhã 24 na dama ìpire norĩ te misi ìma tinha, ãne:

— Aiwa'õ tõ. Ma'ãpẽ 'madã'ã. Òhõta te za, Zudaha nhihudu hã. Hu'u zérẽpa nhiptete nhipai u 're ìhâimana mono ne, te õ hã danhipai u 're hâimana, danhib'apito na. Ta hã apito Dawihi nhihudu, za ìsine pire na te te 're ìda'ab'madã'ã mono da hã. Ta hã uburé dama waihu'u pese uptabi di. Ta hã tinhitob'ru norĩ nhimromhuri wasété nhiptetezẽ hã ma tõ tiwi uprosi za'ra. Taha wa, te õhõ si sada tihãiba, 7 na ì'uptobzé hã te te ìprub za'ra da hã, duré ìbaihã ìsinhai ré te te ìsõ'a da hã. — ãne ma ìma 'maiwaihu'u, dama ìpire norĩ hã.

⁶ Tawmhã wa tõ 'madã, Pone'ërebã hã. Danhib'apito simasisizéb 'rata te za, maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norĩ wa'wab zama, duré 24 na dama ìpire norĩ wa'wab zama. Da te dasiwi wĩrĩ wa, da te ìwa'rézéb ré te za. 7 na ì'õmo ré hã, Pone'ërebã hã. Duré 7 na ìtõmo ré hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pé'ëzani hã danhipai u uburé marĩ na ìwaihu'u pese zé, te wasu'u, ìtõmo za'ra hã. ⁷ Tawmhã Pone'ërebã hã ma tõ ai'ré, danhib'apito simasisizém na ìsãmra u, ìbaihã nhinha hã te te âri da, tinhimire niwĩ te te ìtédé hã. Tawmhã Pone'ërebã hã ma tõ ti'ã, ìbaihã nhinha hã. ⁸ Te te âri wamhã, ma tõ maparane

si'uiwa na ropoto na ihâiba norî hã Pone'ërebâi ma, hi'rãtitô ana, 24 na dama ïpire norî zama. Rowamremezéb ré ma tô tâma aiwë'ë za'ra, ëtë'ubuzi pré oru 'manharî u'awi ne ré zama. U'awi 'remhã wedewa' u'ïsadaze, te ï're tiro'o za'ra. Taha nhizé hã hâimo haré ïsizé hã, ta hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwë norî, tâma 're ïmreme zusi mono zé, te wasu'u. ⁹ Tawamhã ta norî hã te Pone'ërebâi ma tinho're za'ra, tinho're ïtém na. ãne te tâma tinho're za'ra:

“A hã ma tô dasiwi aiwîrî ni. Ma tô dazada atã. Dazada atã'ázém na ma tô ïdawa'ã, dawasédé hã dama 're aparî mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwë oto 're danomro moño da.

Dapoto mono bâ a hã ma tô ïda'awa'ã, damreme sipo'o mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono hã. Danhipai u aiwë uptabi di, a hã. Aiwaihu'u pese uptabi di duré.

Taha wa, te aiwétési sada aihâiba, ïbaihã ïsinhai ré hã âri da, duré ï'uptobzé hã prub za'ra da.

¹⁰ A hã ma tô duré Wanhib'apito 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ï'awa'âbã mono norî hã 're ï'apisutu mo, sasedoti na te te tâma da'ãma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, duré ti'ai ãma pire na za dama 're hâimana za'ra mono da.”

ãne te tâma tinho're za'ra, tinho're ïtém na.

¹¹ Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norî hã te nemo tizadawa'a'a. Ahã uptabi di. Da te ïsa'rata waihu'u ô. Danhib'apito simasisizé hã ma siwi uirî. Duré maparane si'uiwa na ropoto na ihâiba norî mana wawi te asôré, 24 na dama ïpire za'ra norî hã ïsisôré mana wawîb zama. ¹² ãne te sô're 'rãihã na tizadawa'a'a:

“Pone'ërebã hã da te dasiwi ïwîrî hã, ô hã danhipai u wë uptabi di. Ôhõ si wë uptabi wa, ôhõ ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Ô hã uburé Roptede'wa. Tô sena waihu'u pese uptabi di. Waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wama pire uptabi wab zama, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.”

ãne ma tô sô're 'rãihã na ãma tizadawa'a'a, hãiwa ãma romhuri'wa norî hã.

¹³ Tawamhã wa tô duré wapa, uburé pese 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïda'apoto mono bâ, duré te te ï'apoto mono bâ, ihâiba ré mono hã, hãiwa ãma, duré ti'ai ãma, duré ti'ai 'rowi adã 're ïhâimana za'ra mono zéb ãma, duré â 'rowi uburé pese ïhâiba ré mono hã. Uburé pese te simisutu dasiwazari tazadawa'a'a ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïda'apoto mono bâ. ãne te tazadawa'a'a ni:

“Danhib'apito simasisizém na ïsãmra ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré Pone'ërebã ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wë uptabi zahuré wa, duré waihu'u pese uptabi zahuré wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.”

ãne te ãma tawata zahuré ni.

¹⁴ Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ihâiba norî hã te ãma sô're uze pese za'ra:

— Tô sena, tô sena. — ãne te ãma sô're uzei pese za'ra. Duré 24 na dama ïpire za'ra norî hã ma tô hi'rãtitô tâma ana, ãma wata za'ra da.

ãne ïnhotô 'rowim ne, te ï'azabui mono hã, duré te ï'awapari mono hã.

6

Pone'ërebã, ïbaihã nhinha uptobzé te te ïprub za'ra zé wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, Pone'ërebã hã da te dasiwi ïwîrî hã ma tô ïbaihã nhinha uptobzé ïmorî'rada hã pru. Tawamhã

maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norî hã te ìmorî'rada hã hã, mreme 'râihã na:

— We aiwatobro. — ãne te hã.

²Tawamhã ãne hãrã wi, wa tô marî sabu, awaru ìrã hã. Ì'mapraba'wa hã te umnhî'ãsi ré nhamra. Tawamhã ma tô ì'rãzaza hã tâma sêrê ni. Ì'rãzaza hã za te te da'ãma ì'ai'utêzé, te wasu'u. Tawamhã ma tô wara tí'ai u, tinhitob'ru norî zô, siwamnhasi sina te te ãma ai'uté za'ra da, ãma sib'apito za'ra da.

³Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô duré ìbaihã nhinha uptobzé hã ìsãna'remhã pru. Te te pru wi, ropoto na ìhâiba norî hã ma tô duré ìsãna'remhã hã:

— We aiwatobro. — ãne te hã.

⁴Tawamhã awa'awi awaru ìpré uptabi hã ma tô watobro. Ì'mapraba'wa ìsisiwi te nhamra. Tawamhã sib'ézé 'wapa ma tô tâma sômri ni, da'wapézéb da hã. Ma tô tâma pisutu ni, dasi'wapé hã te te dazada wazere da, dasi'wapé na 're dasisimroi mono da.

⁵Tawamhã Pone'ërebã hã si'ubdatô ãma ìbaihã nhinha uptobzé hã ma tô duré pru. Te te pru wi, wa tô duré wapa, si'ubdatô ãma ropoto na ìhâiba norî hãrã hã, ãne:

— We aiwatobro. — ãne te hã.

Tawamhã awa'awi wa tô awaru tisã, ì'rãdã hã. Ì'mapraba'wa hã te marî pibuzé hã 're tí'ã, tinhîb'rata, amnho pibuzéb da hã. ⁶Tawamhã wa tô duré wapa, damreme uptabi ne hã, maparane si'uiwa na ropoto na ìhâiba norî ìsimasabzém hawi. ãne te rowa'ãbãzé hã tâma anhoré, awaru 'mapraba'wai ma:

— ãne misi bãtã na dapawa'ã hã, tô misi ìpibu, tridu wa'ãbãzéb zarina hã za. ãne te za dawî ìsarô hãimo, rowa'ãbãzé hã. Tane nherê, azeitona wede hã 're ìsimasa mono hã, duré uwa 'ru hã 're ìsimhatã mono hã u'a za'ra ô di za, azeitona 'rãî wa'ui wabre hã si'utôrî tô da a'ã, uwa 'ru 'rãî wa'u ìsê zama. — ãne ma tô ãma pa'uwati.

⁷Tawamhã Pone'ërebã hã ma duré pru, maparane si'uiwa na ãma ìbaihã nhinha uptobzé hã. Te te pru wi, wa tô duré wapa, ropoto na ìhâiba norî hã maparane si'uiwa na ãma hã, da'rãsutu'wa hã. ãne te hã:

— We aiwatobro.

⁸Tawamhã hãrã wi, wa tô duré sabu, dadã'ã wa, dahãiba'a ne awaru ìhâiba'a hã. Ì'mapraba'wa nhisi hã Adã'ã na ìsisi hã. Duré ìhâiba amo, 'rãwi te te ìsa'u mono nhisi hã, Adã 're ìhãimana za'ra mono zé. Tawamhã ma tô pisutu zahuré ni, te te da'a'uprosi zahuré mono da, daro mono bã, dasi'wapé na. Duré mram na te te da'a'uprosi zahuré mono da, ma tô pisutu zahuré ni, duré dahãzé pire na te te 're ìdaduri mono na, duré abaze zahi na zama. Tawamhã daza'rata ahã prã na te za dasi'utôrî, daro mono bã. Maparane si'uiwa na dahãiba wamhã, misi si te za dadã'ã za'ra. Taha zarina te za da'ahã prã na ai'utôrî ni, daro mono bã.

⁹Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô duré ìmrotô hã pru, ìbaihã nhinha uptobzé hã. Tawamhã te te pru wamhã, wa tô duré 'madã'ã za'ra, 'Re ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ìsimroi mono norî pë'ëzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na pahi ãna dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're ìsimroi mono norî pë'ëzani hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé nomrizéb 'rowi te asimro, wedeza ne 'rowi.

¹⁰Tawamhã mreme 'râihã na te hã:

— Wanhib'apito, danhipai u aiwaihu'u pese di. Aiwê uptabi di. Tô sena, a hã. Taha wa, e nimahã na hã wa'uprosi'wa norî ãma ìwasédé hã sa'ra ô di za,

ti'ai āma 're ĩhāimana wasété za'ra mono āma. E niwamhā wa'ruiwa'ābā za'ra ō di za, asimi'ahārizém na hā. — Āne te hā, mreme 'rāihā na.

¹¹Tawamhā da'uza hāirā hāpa, ma tō tāma sōmri za'ra ni, tidá'ázéb u sipizari āna, Zezusihi āma 're hāimana za'ra mono wa. Ma tō duré tāma nharī za'ra ni: — Ma'āpé, asimi'ē na a'ā 're asimipari za'ra wa'aba mono. Da te 're ĩsimroi mono norī za'ratazé hā 'Re ĩhāimana u'āsī mono te te ĩpisutuzé hā zahadu da te dasina azahutu ō di. Da te ai'uprosi aba ne, asiré ĩsazei'wa norī, za da te 're ĩsimroi mono norī za'ratazé wab ō wa, te za a'ā asimi'ē na sō 're asimipari za'ra wa'aba mono. — Āne ma tō tāma nharī za'ra ni.

¹²Tawamhā wa tō duré 'madā. Te 'madā'ā wamhā, ma tō Pone'ērebā hā duré pru ĩmropā āma hā, ĩbahā nhinha uptobzé hā. Te te pru wamhā, awa'awi ma tō ti'a hā sāsā'ā, sa'ētē uptabi. Bādā hā ma tō duré titoptā'ā, zazahā ĩhā 'rādā'ā uptabi ne. A'amo hā ma tō duré titōmo wapru. ¹³Wasi hā ma tō duré rere, ti'ai u. Pidera wede 'rā hā rowa'u'u za'ēne hā te te 're pari za'ra mono wa, 're ĩ'a'ā mono ne, ma tō wasi hā rere, ti'ai u. ¹⁴Tawamhā ma tō duré hāiwa nhirōno hā ai'ub'rā, ĩbahā da te 're ĩ'ub'rā za'ra mono ne. Duré ti'a hā sāsā'ā wamhā, ētē 'rāihā, daro mono bā 're ĩsimasa mono hā ma tō sina si'ré, 're ĩsimasa mono zém nhiti. Rob'ré za'iti zama, ma duré uburé sina si'ré, 're ĩsimi'wara mono zém nhiti. ¹⁵Tawamhā ti'ai āma danhib'apito mono bā dama ĩpire mono bā ma tō ētē 'rāihā zahāpā sima'uri, da'madā'ā'wa norī hā, duré da'wapéi'wa norī nhib'apito norī hā. ĩsibrob ahā norī zama ma tō sima'uri, ĩsibrob'ō norī zama, pawā'ābā āna ĩwada'uri zarina si te dama 're ĩromhuri za'ra mono norī zama, duré wada'uri āna si'uihā na 're ĩhāimana za'ra mono norī zama. Uburé ma tō dasima'uri, ētē 'rāihā zahāpā ētē're 're, duré ētē nhī'riti 're, dasi'utōri tō mono da. ¹⁶Tawamhā ētē 'rāihā norī ma, te nasi si'mahārā za'ra, ētē tōmo wawē norī ma zama. Āne te nasi tāma si'mahārā za'ra:

— Ma'āpé, wanhsiwi we airere'e aba mono, wa'upsibi za'ra wa'aba mono da, hāiwa āma danhib'apito simasisizém na ĩsāmra hā te te wa'asāmri tō da. Duré Pone'ērebā nhimiházé wi, wanhsiwi we asa'wari aba, tiwi wazuwa za'ra wa'aba mono da. ¹⁷Bādā ĩpīpa hā ma tō oto ĩwa waptārā, ō norī hā te te ĩwa'uprosi zahuré mono zéb da hā. E 'wa hā hāiba ré tiwi watobro da bā. Ni'wa hā dā'ā āna tiwi watobro waihu'u ō di za. Sō'rata waihu'u zahuré ō di za. — Āne ma tō ētē tōmo wawē norī ma, nasi si'mahārā za'ra.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hā, duré te ĩ'awapari mono hā.

7

Izarazéhé nhihudu uihāi ui'éré za'ratazé wasu'u, 144 miu na

¹Tawamhā wa tō duré sabu za'ra, maparane si'uiwa na hāiwa āma 'Re ĩhāimana u'āsī mono ma, romhuri'wa norī hā. Bātā pusizém niwī misi te za, ti'ai āma hā. Bātā zasizém niwī te duré misi za. Duré hāiwa'a're si'uiwa na te duré si'uiwada zahuré. 'Re ĩhāimana u'āsī mono te te tāma ĩpisutu za'ra zéb zarina, te ta norī hā rowa'u hā si'u tété za'ra, bātā pusizém niwī, duré bātā zasizém niwī, duré hāiwa'a're si'uiwa na, te te 're rowapōri tō za'ra mono da. Te te 're āzasisi za'ra tō mono da, te rowa'u hā siwi tété za'ra, duré wede hā te te 're rési tō za'ra mono da. ²⁻³Taha parimhā, wa tō duré sabu, hāiwa āma romhuri'wa hā aimawi hā. Bātā pusizém hawi ma tō we sihāi'ré. Ta hā te rob'ui'éré siro hā tinhīb'rata we 're ti'ā, 'Re ĩhāimana u'āsī mono nhib'auwē āma te te 're ĩ'aza'ra mono zéb da hā. Tawamhā maparane si'uiwa na hāiwa āma romhuri'wa norī hā te 'mahārā za'ra, mreme 'rāihā na:

— Tô'â. Ti'ai ma, rob'manharĩ za'ra wa'aba tō a'â, â poré ma zama, duré wede ma zama. Wanhĩb'apito 'Re ìhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwē hã a'â wa te a'uihã ui'éré mono, pibui pese da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dazu te te robzépata za'ra tō da. — ãne te 'mahârâ za'ra hãiwa âma romhuri'wa hã, tinhĩb'rata rob'ui'ére siro te te 're ì'râ'ârĩ hã. Tawamhã ma tō oto a'uihã ui'ére, bâta puzizém hawi ìwatobro hã tisiré norĩ me. Maparane si'uiwa na hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, ma tō 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma 'ru za'ra aré, ìsimi'manharĩ waihu'u pese zém na ti'ai ma, te te rob'manharĩ za'ra da aré, duré â poré ma, te te rob'manharĩ za'ra da. Tane nheré, hãiwa âma romhuri'wa aimawi hã ma tō âma pa'uwati za'ra, ti'ai ma, te te a'â rob'manharĩ tō za'ra da.

⁴Tawamhã wa tō duré wapa, ni'wai mreme hã. Te ìma wasu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwē za'ratazé hã. ãne te ìma wasu'u:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwē za'ratazé hã ãne, ì'uihã ui'ére ré norĩ hã 144 miu na ìhãiba za'ra hã. — ãne ma tō ni'wa hã ìma waihu'u. ã hã Izarazéhé nhĩhudu norĩ za'ratazé, te wasu'u. ìsihudu sidâpâsi, te awasu'u. ⁵Zudaha nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Rubéhé nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Dadihi nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. ⁶Duré Aséhé nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Naptarihi nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Manaséhé nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. ⁷Duré Simi'ãhã nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Réwihi nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Isacaha nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. ⁸Duré Zeburõhõ nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Zuzéhé nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Bêzamihi nhĩhudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Simisutu hã, ì'uihã ui'ére za'ratazé hã 144 miu na ìsa'ratazé hã, Izarazéhé nhĩhudu norĩ za'ratazé hã, ìsihudu sidâpâsi.

ãne wa tō waihu'u, ìnhotõ 'rowim ne.

Da'ahã uptabi na 'Re ìhâimana u'âsi mono nho're ìdahâimana za'ra zé wasu'u

⁹⁻¹⁰Taha parimhã, wa hã Zuwã, wa tō duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, wa tō da'ab'madã, da'ahã uptabi na, da te ìdaza'rata waihu'u õ hã. Dapoto mono bã te aimasam ni, damreme sipo'o mono bã 're ìdahâimana za'ra mono hã. Danhib'apito simasisizém nho're te aimasam ni, duré Pone'ërebã nho'reb zama. Da'uza hãpa hãirã ré te isõ're aimasam ni. Tawamhã wa'asu ne hã, da te tété za'ra sina, te damreme 'rãihã na âma tawata za'ra ni, ãne:

— Wanhĩb'apito 'Re ìhâimana u'âsi mono, danhib'apito simasisizém na ìsãmra hã ta hã, Wa'anho'reptui'wa. Duré Pone'ërebã hã ìsiré Wa'anho'reptui'wa. ã norĩ hã ma tō wawasété wi te te 're wa'anho'reptu zahuré, 're ìwasi'utõrĩ za'ra mono zé wib zama. — ãne te damreme 'rãihã na âma tawata zahuré ni.

¹¹Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã te zahadu danhib'apito simasisizé mana wawi aimasa. 24 na dama ìpire za'ra norĩ hã ìsisõré mana wawib zama te zahadu aimasa, maparane si'uiwa na ropoto na ìhãiba norĩ mana wawib zama. Ta norĩ hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã ma tō duré danhib'apito simasisizém nho're hi'rãtitõ ana, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma wata za'ra da. ¹²ãne te âma tiwata za'ra:

— Tô sena, wa ai'ãma si' re wawata u'âsi za'ra. Tô sena, aiwaihu'u pese uptabi di. Duré aiwé uptabi di. Duré asõprub uptabi di. Tô sena danhipai u uptabi dama aipire na te 're aihâimana mo. Tô sena, wa ãne ai'ãma wawata za'ra ni. — ãne te âma tiwata za'ra, hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã.

¹³ Tawamhã âma wata za'ra pari, ma tô 24 na dama ïpire norĩ siré hã misi ï'mazadanha, âne:

— E 'wam norĩ hã, õ norĩ hã, da'uza hâpa hâirã ré hã. E ma hawi we ïdasi'aba'ré. — Æne te ï'mazadanha.

¹⁴ Tawamhã asa wa tâma tinha:

— Me. Wa hã te waihu'u õ di. Aima waihu'u pese di, a hã.

Tawamhã ma tô oto ïma waihu'u, âne:

— Æ norĩ hã ropsi'utõrízéb âma, ti'ai âma da te 're ïrobzépata za'ëtê za'ra mono zéb 'rãsutu u, hâiba ré ré 're ïhâimana za'ra mono. Da te dasima 're ïrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na 're ïdasi'utõrĩ mono zém hawib õ di. Te te 're robzépata za'ëtê za'ra mono nherê, hâiba ré ré we ïwairébé, ã norĩ hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ma tô sihâiba 'ru za'ra, Pone'ërebâ wapru na dazada ïdâ'ázém na ïwasété wi te te 're a'upsõi pese mono da, da'uza hã hâirã da, da te 're ï'upsõi pese za'ra mono ne. ¹⁵ Taha wa, te ã norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono simasisizém nho're aimasa, uza hâpa hâirã ré. Romhuri zahâri âna te te tâma 're romhuri u'âsi za'ra, âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma hã. Duré danhib'apito simasisizém na ïsãmra hã te za duré 'râwi âma 're sisaprĩ u'âsi za'ra, ï'uza hâpa hâirã ré norĩ âma hã, ï'rata za oto 're sãmra u'âsi za'ra mono wa. ¹⁶ Tawamhã ã norĩ hã mra te te 're sépata zahu za'ra mono õ di za oto. Duré te te 're 'rubu zahu za'ra mono õ di za oto. Bâdâ hã te te 're hâiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré aimawi rowa'ro ïpire hã te te 're hâiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto. ¹⁷ E marĩ wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Pone'ërebâ hã danhib'apito simasisizéb âma ïsa hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za. A'ubuni wi, danhimizama da te 're ï'madâ'â pese za'ra mono ne, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Te za duré ub're u te te 're simroi u'âsi, â u'âsi u, da te 're âhuri mono wa, 're ïdanomro u'âsi mono zéb u. 'Re da'ry'ry mono wa, da'upĩ hã da te dasima 're ï'u'õ za'ra mono ne, te za duré te te 're apawapto, pê'ézé âna oto 're nomro u'âsi mono da. — Æne ma tô 24 na dama ïpire norĩ siré hã misi ïma 'maiwaihu'u.

Æne ïnhotõ 'rowim ne, te ï'ab'madâ'â mono hã, duré te ï'awapari mono hã.

8

Pone'ërebâ hã 7 âma ïbaihã nhinha uptobzé te te ïprubzé wasu'u

¹ Tawamhã ïmrotõ âma hã 7 âma hã ma tô Pone'ërebâ hã ïbaihã nhinha uptobzé hã pru. Te te pru wi, ma tô rowarõtãrã, hâiwa âma hã. Bãtã pibuzé za'ratazé wãiwa ma tô âma ai'utõ, rob'é'é ré hã. ² Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 7 na hâiwa âma romhuri'wa norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nho're, ïsimasam norĩ hã. Ta norĩ ma, ma tô 7 na danhimnhihãrãzé hã sõmri za'ra ni.

³⁻⁴ Tawamhã hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô wei mo, misi aimawi hã. Wedeza ne 'rata te za, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ïsadaze hã da te tâma 're ïzata za'ra mono zéb 'rata. U'awire ne hã ëtê'ubuzi pré oru 'manharĩ te 're ti'ã, wedewati ïsadaze nhemezéb da hã. Tawamhã wedewati ïsadaze hã ma tô ahã na tâma sõmri za'ra ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te te zata za'ra da. Tawamhã wedeza ne oru 'manharĩ âma ma tô zata za'ra, danhib'apito simasisizém nho're. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïsadaze hã te te hã da, ma tô zata za'ra, wedewati ïsadaze hã. Te te zata za'ra wamhã, ma tô ïsízé hã si'ré hâimo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ïmreme zusi mono mreme siré. Hâiwa âma romhuri'wa nhib'rata hawi, te ïsízé hã si'ré hâimo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nho're ïsam

nhib'rata hawi. ⁵ Tawamhã hãwiwa ãma romhuri'wa hã ma tô pré'a 'manhe, u'awire ne hã oru 'manharĩ 're, wedewati ïsadaze nhemezéb 're. Wedeza ne na, wedewati zadaze hã da te 're ïzata za'ra mono zém hawi ma tô pré'a 'masisi. Te te 'masisi wamhã, ma tô õne haré ti'ai u sa'wa, uzã hã. Te te sa'wari wamhã, ma tô tãiwapsa hã watobro, tãirãrã'ã zama. Tãsi'ubuzi zama, ma tô duré watobro. Ma tô duré ti'a hã sãsã'ã.

Hãwiwa ãma romhuri'wa norĩ, tinhimnhihãrãzém na ïsimnhihãsisé wasu'u

⁶ Tawamhã 7 na hãwiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô oto asõré pese, tinhimnhihãrãzém na simnhihãsi da.

⁷ Tawamhã ïmorĩ'rada hã ma tô tinhimnhihãrãzém na amnhihãrã. Simnhihãrã wi, ma tô tãzã hã rere ti'ai u, unhama zama. Dawapruĩ wazari, ma rere uzã hã, duré tãzã hã. Ti'ai u rere'e wamhã, daro mono bã ma tô ti'a hã zãda, ïwãwiwa prã na. Wede hã 're ïsimasa mono hã ma tô duré si'uzã, ïsa'ratazé wãwiwa prã na. Du zama ma tô uburé sihõmo, daro mono bã.

⁸ Tawamhã maparane ãma hã hãwiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré amnhihãrã, tinhimnhihãrãzém na. Simnhihãrã wi, ma tô marĩ hã ètë 'rãihã ne hã ãi ba waptãrã, unhama ro'o ré. Waptã'ã wamhã, ã poré mono bã ma tô ã wãwiwa prã na ãwapru. ⁹ Tepe norĩ hã ã 'rowi 're ïhãimana za'ra mono hã ma tô duré si'utõrĩ, ahã prã na, ïsa'ratazé wãwiwa prã na. Ma tô duré uba're hã ahã prã na si'utõrĩ, ã nhisi baba 're ïsisa'rei mono hã. ïsa'ratazé wãwiwa prã na ma si'utõrĩ.

¹⁰ Tawamhã hãwiwa ãma romhuri'wa hã si'ubdatõ ãma hã ma tô duré tinhimnhihãrãzém na amnhihãrã. Simnhihãrã wi, ma tô wasi ïsa'ëne hã waptãrã, hãwiwa hawimhã. 'Rãsitõ ro'o ne, te ro'o'a'a. Waptã'ã wamhã, nima niwimhã panho'õmo norĩ nhisiwi, ma tô waptãrã. ïsa'ratazé wãwiwa prã na panho'õmo nhisiwi, ma waptãrã, ub're nhisiwib zama. ¹¹ Tawamhã panho'õmo norĩ nhisiwi ïwaptã'ãzéb ãma hã ma tô dawĩ ti'ázé pire. Tawamhã da te ãhuri wamhã, ma tô da'ahã na dasi'utõrĩ, ázé pire uptabi wa. Wasi ïsa'ètë nhisi hã ázë'wa na ïsisi hã.

¹² Tawamhã hãwiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma hã ma tô duré tinhimnhihãrãzém na amnhihãrã. Simnhihãrã wi, ma tô bãdã hã ïtõmo wãwiwa prã na titobra. A'amo zama ma duré ïtõmo wãwiwa prã na titobra. Wasi norĩ zama, ma duré ïtõmo wãwiwa prã na tobra. Taha wa, te te rob'uiwë prã za'ra di wasi hã, duré bãdã hã, duré a'amo hã.

¹³ Taha pari, wa tô duré 'madã, si'u hã. Hãimo uptabi te 're wara. Wara sina, te mreme 'rãihã na dama rob'mahã, ãne:

— Ni'ãpé, ni'ãpé, ni'ãpé. Ti'ai ãma uburé pese 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima ropipa uptabi za'ra wa'aba di za. Hãwiwa ãma romhuri'wa norĩ si'ubdatõ ïsimnhihãsi õ, tinhimnhihãrãzém na oto simnhihãsi wamhã, ïsimnhihãsi sidãpãsi te za ropipa uptabi hã asõ tiwairébé 'wa. — ãne te si'u hã dama rob'mahã.

ãne ïnhotõ 'rowim ne, te ï'azabui mono hã, duré te ï'awapari mono hã.

9

¹ Taha pari, ma tô ïmrotõ ãma hã amnhihãrã duré, hãwiwa ãma romhuri'wa hã, tinhimnhihãrãzém na. Simnhihãrã wi, wa tô sabu wasi hã, hãwiwa hawi ti'ai u ïwaptã hã. 'Ridawazé hã ma tô wasi ma sõmri ni, ab're 'rehã 'ridawazé hã. (Ab're 'rehã hã, wa'uburé norĩ 're ïhãimana za'ra mono zé). ² Tawamhã wasi hã ma tô ab're 'rehã hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, ma tô ïsizé hã watobro, ab're 'rehã hawi. ïsizé hã unhama ro'o za'ètë nhizédé ne hã. Tawamhã, watobro wamhã, ma tô bãdã hã tõmo zuwa. Ma tô duré hãwiwa'utõ,

ab're 'rehâ nhizé hã. Taha wa, ma tô daro mono bâ tirobra. ³ Tawamhã ïsizédé hawimhã ma tô 'ridi hã wairé, ti'ai u. Tawamhã ta norĩ ma, ma tô pisutu za'ra ni, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ïsé uptabi ne, te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimi'manharĩ waihu'u pese zém na. ⁴ Æne te ni'wa hã tâma nharĩ za'ra:

— Dui ma, 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za, wesuirã ma zama, wede ma zama. — Æne te ãma uwati za'ra. Te duré tâma da'ru za'ra:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê'õ, uihã ui'éré ãna 're ïnomro mono norĩ ma si, te za 're ïrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. ⁵ Tane nheré, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. A'amo ïmrotõ na si te za dama 're ïrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ïsé pire ne, te za dama 're ïrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, da te 're robzépata za'ëté uptabi za'ra mono da. — Æne te tâma dahâiba 'ru za'ra. ⁶ Tawamhã a'amo ïmrotõ na da te 're robzépata za'ëté za'ra mono wa, te za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra, dasi'uihã na 'rãwi 're dasisimroi mono da. 'Re dasisimroi mono da nheré, 're dasisimroi waihu'u mono õ di za. Te za da te 're robzépata hã za'ra, a'â.

⁷ Tawamhã 'ridi hã te asõré, awaru hã dasi'wapé da, da te 're ïpese za'ra mono ne. Êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ne ré, te asõré. Duré da'ubu ne ï'ubu mono, awaru hã. ⁸ Duré ïséré mono hã aiwa pi'õ zéré ne. Duré ï'wa mono hã, aiwa hu'u zérépa 'wa ne, ï'wa hã. ⁹ Tawamhã ïsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sõ'utu ubu ré aimasa. Duré ïsaripi ruru hã ruru'u za'ëté uptabi di. Aiwa awaru na wedewarare tete 'manharĩ ruru'u ne hã, dasi'wapé zô ãma 're ïdasisa'rei mono ruru'u ne, ïsaripi ruru hã. ¹⁰ Duré ïna're 'wamhi mono hã apa'apa 'wa nhi'oto na're 'wamhi ne. Taha nhipsari ne, sé pire di, ïsimiwa'rézé hã. Tawamhã tina're 'wamhi na te za tô te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. A'amo ïmrotõ na te za te te 're dahâzub u'âsi. ¹¹ Duré ïsib'apito za'ra hã te 're hâimana, ab're 'rehâ 'madâ'â'wa hã. Zudezu norĩ nhiminhisizém na hã, Abado na ïsiminhisizé hã. Duré deredu norĩ nhiminhisizém na hã Apori'ã na ïsiminhisizé hã. ïsisi hã da'uprosi'wa, te wasu'u.

¹² Tawamhã ropipa hã ïmorĩ'rata na ïwatobro hã ma tô ai'utõ. Tane nheré, te za duré ropipa hã maparane dazõ pu.

¹³ Tawamhã hãiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ïmropã ãma hã ma tô duré tinhimnhihârazém na amnhihârã. Simnhihârã wi, wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Oru 'manharĩ na wedeza ne na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ïsadaze, da te tâma 're ïzata za'ra mono zé 'rã'wa mono hawi, ïmreme hã. ¹⁴ Hãiwa ãma romhuri'wai ma, ïmropã ãma ïsimnhihârã ma, te te ïnharĩ hã wa tô wapa. Æne ïmreme hã:

— Ma'ãpé, wa'uburé maparane si'uiwa na ïpawasisi ré norĩ ma, ïpawasisizé hã wasihu za'ra na, Eprati na pa nho'õmo nhisi ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ ma. — Æne ïmreme hã.

¹⁵ Tawamhã ma tô oto tâma wasihu za'ra. Duréihã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ãma ropisutu sirõmo za'ra, niwapsi bådã te te ïpisutuzé hã, ïwa waptã'ã wapsi, te te da'uprosi mono da. Tô ã båtã na ïwa waptã'ã wa, ma tô ïpawasisizé hã tâma wasihu za'ra. Tawamhã daro mono bâ da'ahã uptabi prã na te za wa'uburé norĩ hã te te da'uprosi, daza'ratazé wãiwa prã na.

¹⁶ Tawamhã wa tô wapa, daza'ratazé 'mahârã hã, dasi'wapé zô awaru na ïdasisa'rei mono norĩ za'ratazé hã. Æne daza'ratazé 'mahârã hã, te ïwapari hã, 200 mirõisi na. Da'ahã uptabi di. ¹⁷ Tawamhã awaru, wa tô sabu za'ra, dasi'wapé zô ãma 're ïdasisa'rei mono zé hã. Danhotõ 'rowi, da te 're ïrosawêré

za'ra mono ne, wa tô ĩnhotô 'rowim ne sabu za'ra, ĩsisiwi ĩsi'ubumroi mono norĩ zama. Ta norĩ hã ĩsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sô'utu ubu ré ĩsisi asimro. ĩsô'utu ubu mono hã unhamã ro'o pré ne na, ĩwamnarĩ mono hã. Duré sôté uzé ne na ĩsô'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré 'rênhipré nho'utu uzé ne na, ĩsô'utu ubu zé wamnarĩ mono hã. Duré awaru 'rãĩ mono hã, aiwa hu'u zérépa 'rà ne. ĩsadai'ré hawi mono hã te unhamã ro'o mono ne hã nasi wairé, duré ĩsizedé hã, êtê ro'o nhizedé uzé pire zama. Duré ĩsizedé uzé pire hã te duré nasi wairé, dapãrizé hã. ¹⁸Tawamhã ã hã, unhamã ro'o ne hã duré ĩsizedé hã duré êtê ro'o nhizedé uzé pire hã ma tô te te da'uprosi, awaru zadai'ré hawi, ĩwairébé mono hã. Daro mono bâ da'ahã uptabi prã na ma tô te te da'uprosi, daza'ratazé wãĩwa prã na. ¹⁹Ãne ma tô tizadai'ré ro'o nhĩpãĩ na te te da'uprosi, tizamo na zama. ĩsamo mono hã wahi ne ĩsamo hã. Tô wahi 'rà ne na ĩsamo 'rãsutu mono hã. Taha na ma tô te te dahãzu.

²⁰Tawamhã dahãiba ré ĩdasi'atarême mono hã ĩdadã'ã mono ô hã, 'ràwi dasi'uihã na 're dasisãmri za'ra mono ô di. Zahadu te wa'uburé norĩ ãma si 're dawata za'ra. Te duré zahadu ropoto hãiba 'manharĩ ãma si 're dawata za'ra, danhib'manharĩ nhĩpese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ãma, êtê'ubuzi pré uru 'manharĩ ãma, duré êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ ãma, duré ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ ãma, duré êtê 'manharĩ ãma, duré wede 'manharĩ ãma. Zahadu da te rême mono ô di. Ropoto hãiba 'manharĩ hã te te rob'madã'ã ô nherê, duré simipari ô nherê, duré morĩ ô nherê, te zahadu ãma 're dawata za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana. ²¹Duré zahadu dasipãĩ hã da te sahãri mono ô di. Duré simi'ã, da te sahãri mono ô di. Duré pi'ô na danhimisaihuri hã da te sahãri mono ô di, duré aibã na zama. Duré dasiwi romnhimĩuri hã da te sahãri mono ô di. Zahadu dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô di. Ône u'ãsi te marĩ ĩwasété na si 're dahãimana za'ra.

Ãne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩawaihu'u mono hã.

10

Hãĩwa ãma romhuri'wa hã ĩbãihã nhinha ĩsyryre te te 're ĩ'rã'ãrizé wasu'u

¹Tawamhã wa tô duré sabu, hãĩwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã ĩsimiwada'uri pire hã. Hãĩwa hawi ma we si'ra, hãĩwa'a na ubu ré. Tãĩwaipore te duré ĩ'rã nhisiwimhã za. Duré ĩ'ubu hã aiwa bãtã ro'o ne. Duré unhamã ro'o pa ne, ĩza hã. ²Tawamhã ĩbãihã nhinha ĩsyryre te sôzi haré 're ti'ã, tinhĩb'rata. Tawamhã â poré nhisiwi ma tô tipara nhimire niwĩmhã tipara hã tisã. Ti'a nhisiwi ma tô duré tipara nhimi'e niwĩmhã tipara hã tisã. ³Tawamhã mreme 'rãihã na te hã. Hu'u zérépa wairô 'rãihã ne, ĩhãrã hã. Hãrã wamhã, awa'awi ma tô tãĩwapsa hã tiwapsa'a za'ra, wapsa'a 'rãihã na. 7 na ĩwapsa'a za'ra hã. ⁴Wapsa'a za'ra wamhã, damreme ne hã wa tô wapa. Taha wa, wa tô ĩmreme za'ra hã te ĩwapari na aré rob'ui'ééré. Tane nherê, te ni'wa hã hãĩwa hawimhã ĩma tinha, te rob'ui'ééré tô da. Ãne te ĩma tinha:

— Tô'ã. Rob'ui'ééré tô. Asima si waihu'u, tãĩwapsa'a norĩ mreme hã. — Ãne te ãma ĩpa'uwati.

⁵Tawamhã hãĩwa ãma romhuri'wa hã ã nhisiwi ĩsa hã ti'a nhisiwib zama ĩsa hã te ĩ'madã hã ta hã ma tô hãĩwa nho'ômo tinhĩb'rada hã wê, tinhimire niwĩ hã. ⁶⁻⁷Tawamhã simiwê sina, ma tô waihu'u:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã za te te ĩrob'manharĩzéb da hã sô rowaptã'ã ô di za oto. 7 ãma hãĩwa ãma romhuri'wa hã tinhimnhĩhãrãzém na simnhĩhãrã wamhã, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma uwaimra, duréihã te te da'ãma simã ĩropisutuzé hã dama ĩwaihu'u'ô hã. Duréihã tizadawa wasu'u 'rata 'wa

norĩ ma, te te ĩropisutuzém na te za oto dama rob'manha. Āne, wa tō sena na awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, ĩsimiropisutuzém na zama. — Āne ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para waihu'u, hâiwa âma romhuri'wa hã, hâiwa nho'ômo tinhib'rada te te ĩwê hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta hã hâiwa 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré â poré 'manharĩ'wa, duré uburé ĩwa 're ĩdahâimana za'ra mono poto'wa.

⁸Tawamhã hâiwa hawi we te te ĩma ĩnharĩ 'rata mreme hã wa tō duré wapa. Āne te duré ĩma tinha:

— Ma'âpé, sô aimorĩ, ĩbaihã nhinha ĩsyryre zô, âri da, hâiwa âma romhuri'wa, sô'a haré tinhib'rata te te 're ĩ'rã'âri zô. Ô hã hâiwa âma romhuri'wa, â nhisiwi ĩsa hã, ti'a nhisiwib zama. — Āne te sô ĩzatô.

⁹Tawamhã wa tō ĩtême sô mo. Sô ĩwisi wamhã, wa tō tiwi waptê, ĩbaihã nhinha ĩsyryre hã. Te tiwi waptê wamhã, te ĩma ti'ru, âne:

— Ma'âpé âri, 'rêne da. 'Rêne wamhã, ropĩni ne hã ĩsei uptabi za, asadai're 'remhã. Tane nherê, oto sômri wamhã, adi'i 'remhã te za anomozé. — Āne ma tō ĩma waihu'u.

¹⁰Tawamhã wa tō oto ti'â, ĩsib'rata hawi ĩbaihã nhinha ĩsyryre hã. Te âri wamhã, wa tō ti'rê. Te 'rêne wamhã, ropĩni ne hã sei uptabi di, ĩzadai're 'remhã. Tane nherê, te sômri wamhã oto, ĩdi'i 're, ma oto ĩnomozé.

¹¹Tawamhã ni'wa hã te ĩma tinha:

— Te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dapoto mono bâ za dama 're ĩromhâimana za'ra mono zém na hã, damreme sipo'o mono bâ. Daro mono bâ dama ĩpire za'ra norĩ ma, za 're ĩromhâimana mono zém na zama te za duré dama 're ĩsadawa wasu'u mo. — Āne ma tō ĩma waihu'u.

Āne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩ'ab'madã'â mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ wasu'u

¹Tawamhã ma tō ĩma sômri ni, wedehu waré ne hã marĩ pibuzé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ĩzatô:

— Mo oto aimorĩ ti'ai âma ĩnhorôwa u, wedehu waré ne na, 'ri hã pibui mono da, duré ĩma danhoprubzé nomrizé hã pibui mono da, wedeza ne hã, danhimizama da te ĩma 're ĩzata za'ra mono zé hã. Ma'âpé duré ĩnhorôwa âma, ĩ'âma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã sa'rata za'ra na. ²Tane nherê, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri nho'remhã pibui mono ô di za. Ta hã wa tō pisutu, ĩnhib'a'uwê'ô norĩ si te te âma 're ubumroi mono da. Ta norĩ hã niwapsi te za Zeruzarê âma hã 'ri nho'u ĩwê uptabi âma hã da'âma ai'uté za'ra. Taha wa, te za te te sina dawasi za'ra. 42 na a'amo ĩhâimana u te za te te da'âma rowamnarĩ za'ra, 1,260 na bâdã za da'âma ĩsi'utôrizéb u. ³Taha ré, wa za ĩzadawa wasu'u'wa norĩ hã satôri zahuré, tō 1,260 na bâdã ĩsi'utôrizéb u simi'ê na te te ĩzadawa wasu'u na te te dama 're rob'uiwê zahuré mono wa. Uburé Danhib'apito ré, te za tineb zahuré, pê'êzé uptabi zahuré wa, da te dasiwi 're ĩwê'ô pese za'ra mono wa. — Āne ma tō ĩma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁴Ā norĩ hã azeitona wede ne, te duré 're hâimana zahuré, ĩ'rãi wa'ui wabre hã ĩro'o pese ne, simi'ê na te te dama 're sadawa wasu'u zahuré mono wa. Rob'uiwêzém ne, te duré 're hâimana zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rob'uiwê zahuré mono wa. Uburé Danhib'apito nho'a te 're sima'wara zahuré. ⁵Tawamhã ni'wa hã te te tâma rob'manharĩ wasété zahuré da nherê, te za tizadai're hawi unhama ro'o na wĩri zahuré.

Āne na te za si'utōrī ĩsitob'ru norī hā, te te tāma rob'manharī wasété za'ra mono da nherē. ⁶Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā ĩsimipawapto waihu'u pese zém na te za hāiwa pese zahuré, tā ta'a tō da, te te dama sadawa wasu'u zahuré mono sina. Duré te te waihu'u pese zahuré di, te te āwapru zahuré da hā, duré te te sima iwē zahuré zéb zarina, ti'ai ma, te te nasi ĩrob'manharī wasété zahuré da hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono u, dawasété wi're dasipizari za'ra mono da, te za āne te te dama arob'manharī zahuré.

⁷Tawamhā te te sadawa wasu'u zahuré mono pari, te za ropoto siwamnarī hā ab're 'rehā hawī ĩwatobro hā sō tisi zahuré, te te 'wapé zahuré da. Tawamhā ropoto siwamnarī hā aibā norī ma, siptete zahuré wa, te za pāri zahuré. ⁸Tawamhā 'ri nhi'rīti 're za'ētē āma, te za taré ĩhāiba hā hā tiza'wari zahuré, 'ri nho'ōmo za'ētē āma, wede nnonhi'rāmi na ĩsib'apito za'ra, da te dasiwi ĩwīrīzém nho'ōmo āma, dama ĩsa'rese za'ētē āma. Sodomā na 'ri nho'ōmo nhisi āma, 're ĩdahāimana wasété za'ra mono ne, ā 'ri nho'u hā. Duré Ezitu na romnhisi āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono ne hā, ā 'ri nho'u hā. Āne 'ri nho'ōmo zahuré na āma ĩsimiré'ézé hā, Zeruzarē hā. ⁹Tawamhā da'ahā uptabi na te za ĩtēme ubumro zahuré ni, ĩhāiba hā hā da te dasiwi 'madā'ā zahuré da, 'ri nhi'rīti sa'wari ré. Si'ubdatō bādā ĩne wāiwab u, te za dapoto mono bā dasiwi 'madā'ā zahuré ni, damreme sipo'o mono bā, 're ĩdahāimana za'ra mono hā. Te za duré āma tasi'uwati za'ra ni, da te dasiwi za tō da. ¹⁰Tawamhā ti'ai āma daro mono bā 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī ma hā rowē za'ra di za, ĩsadawa wasu'u'wa norī hā dā'ā zahuré wa. Taha wa, te za 're dato za'ra. Te za duré danhibzari na tasisawi za'ra ni. ĩsadawa wasu'u'wa norī hā dawasété wi're dasipizari za'ra mono da, te te dama 're ropipa zahuré mono ré, dā'ā zahuré wa, te za 're dato za'ra. ¹¹Tawamhā si'ubdatō bādā, āma ĩneb zahuré zé wāiwa pari, te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩpē'ēzani hā apā tāma sōmri zahuré, hāiba ré 're neb zahuré da apā. Taha pari, te za oto hāiwi aima'wara zahuré. Sima'wara zahuré wamhā, te za tāma tapahi uptabi za'ra ni, da te ĩ'madā'ā za'ra norī hā. ¹²Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa norī hā te za waparī zahuré, hāiwa hawī ni'wai mre me hā. Mreme 'rāihā na te za sō tihārā zahuré:

— We ane wa'aba, hāimo. — Āne te za ni'wa hā sō tihārā zahuré.

Tawamhā ĩ'ruiwaparī'wa norī hā te te 'madā'ā za'ra mono ré, te za hāiwa'ā na tizasi zahuré, hāiwa u. ¹³Tawamhā zasi zahuré wi, awa'awi te za sa'ētē uptabi ti'a sāsā hā watobro. Watobro wamhā, 'ri hā nima norī hā te za sina, Zeruzarē āma, 'ri nho'ōmo 'remhā 're ĩsimasa mono hā. 10 na 'ri 'maihāimana wamhā, te za misi si dawi rere'e. Te za duré 7 miu na tadā'ā za'ra ni, ti'a sāsā ĩ na hā. Tawamhā dadā'ā āna ĩdasi'atarēme mono hā te za tapahi uptabi za'ra ni. 'Re ĩhāimana u'āsi mono āma te za tawata za'ra ni, hāiwa āma 're ĩsāmra mono āma, simi'manharī waihu'u pese uptabi wa.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'awaparī mono hā, duré te ĩ'azabui mono hā.

¹⁴Tawamhā ropipa hā maparane ĩpu hā tāibā oto. Tane nherē, zahadu si'ubdatō āma zō, te rowaptā. Romhuture di oto, duré ropipa ĩwatobro da hā. Ma'āpē āne waihu'u pese za'ra wa'aba.

7 āma hāiwa āma romhuri'wa hā tinhimnihârâzém na ĩsimnihârâzé wasu'u

¹⁵Tawamhā 7 āma hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō tinhimnihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, hāiwa āma damreme 'rāihā hā wa tō wapa. Āne te nharī za'ra:

— Satanasihi nhimi'madā, 're danomro mono da, ma tō da te dasima 're wē za'ra aré, daro mono bā. Tane nherē, ropā te za oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimi'madā'ā si 're danomro, Wanhib'apito nhimi'madā hā.

Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu nhimi'madâ'â zama te za 're dahâimana za'ra oto. Wanhĭb'apito hã te za tō te te 're da'ab'madâ'â u'âsi oto, õne u'âsi. — ãne wa tō wapa, hãiwa ãma damreme 'rãihã hã.

¹⁶ Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a tisimasizém na ĩsi'ubumro norĩ hã ma tō hi'rãitō tãma ana, ãma wata za'ra da. ¹⁷ ãne te ãma tiwata za'ra:

“Uburé Danhĭb'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, a hã danhipai u asiptete uptabi di. Duréhã marĩ õ ré hã, te 're aihâimana u'âsi mo. Ai'utōrĩ waihu'u õ di. Õne u'âsi te 're aihâimana mo. A hã aiwaihu'u pese zé hã, duré danhipai u asiptetezé hã ma tō oto dama ĩhãiré, da te oto 're 'madâ'â za'ra mono da. Taha zarina ma tō oto danhipai u da'madâ'â pire na ãma ĩsãna'ra, ãhãna hã. Taha wa, wa ai'ãma wawata za'ra ni.

¹⁸ Ai'ãma 're ĩdawata za'ra mono õ norĩ hã ma tō asada tizahi pese za'ra. Taha wa, ma tō oto ĩwa waptãrã, asiwi ĩda'awê'õ pese zéb zarina, dama ĩrob'manharĩ wasété zéb da hã.

Ma tō duré ĩwa waptãrã, dahâimanazéb zarina dama ĩ'arowairébézéb da hã, uburé adâ'â norĩ ma hã, asimiroti hã te te 're ĩwapari za'ra mono õ norĩ hã uburé 're ahã za'ra mono da, duré uburé asimiroti wapari pese 'wa norĩ ma, tãma 're ab'manharĩ wê mono da.

Ma tō ĩwa waptãrã, asadawa wasu'u'wa norĩ ma, marĩ ĩwê hã 're anhomri mono da, te te aima 're ĩromhuri pese za'ra mono zé wa'rãmi. Uburé pese asib'a'uwê norĩ ma, marĩ ĩwê hã 're anhomri mono da, ma tō ĩwa waptãrã, ai'ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma, dama ĩpire norĩ ma, dama ĩwapu norĩ ma zama.

Ma tō duré ĩwa waptãrã, ti'ai ãma da te 're ĩrowasété za'ra mono norĩ hã uprosi da.”

ãne 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ma tō ãma po're pu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhã hãiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã, ma tō ni'wa hã 'ridawa hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, te oto wedehã're hã sō'awi 'ri para za. Wedehã're 're, te êtêpo ĩ'ui'ére ré hã da'wa, duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tinhĭb'a'uwê ma ĩropisutuzéb ui'ére ré hã. Tawamhã ma tō tãiwapsa hã watobro, tãirãrã'ã zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tō duré sãsã'ã. Tãzã hã ma duré asa'wa, ĩpire hã.

ãne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

12

Pi'õi wasu'u, Satanasihĭ wasu'u me

¹ Tawamhã wa tō duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, marĩ hã ma tō hãiwa nho're na sihãiré, dama ĩsa'rese'õ hã, ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono hã. Ta hã dama ĩwaihu'u'õ hã wa tō 'madã, pi'õ ĩsa hã. Bãtã ro'o ne na ĩ'uza hã. ĩpara 'rowimhã a'amo te za. Duré 'rãzaza ré te za. ĩ'rãzaza na hã wasi te aimasa, 12 na. ² ĩ'ra te duré ãma sépu, pi'õ ĩsa. ãma sépu'u wa, te hãzé te, 're sadari.

³ Tawamhã ma duré marĩ hã sihãiré, hãiwa nho're na, marĩ ĩsa'rese'õ hã. Ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'ene hã te za. ĩhãiba hã ĩhãiba pré. Duré 7 na ĩ'rã hã. 10 na duré ĩ'u hã. Powawê õmo ne, ĩ'õmo za'ra hã. Duré 7 na ĩ'rã za'ra 'rãzaza hã, danhĭb'apito 'rãzaza ne hã. ĩ'rãzaza si'ubuzi na ĩ'rãzaza za'ra hã. ⁴ Tawamhã tizamo na ma tō wasi hã waibu, hãiwa ãma 're ĩsimasa mono hã. Ahã uptabi prã na ma tō waibu, ĩsa'ratazé wãiwa prã na. Tawamhã te te waibui wamhã, ti'ai u ma tō sa'êtê sãmra.

Tawamhã pi'õ nho're te za, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã. Pi'õ te sapa i'ra zô, waptã'ã wi te te 're'ne da. ⁵Tawamhã ma tô tâma waptãrã aibã na, simiwada'uri nhiptete na za daro mono bâ te te 're ida'awada'uri mono da hã. Tawamhã ma tô tiwi âri ni, 'Re ihâimana u'âsi mono u, danhib'apito simasizém na 're isãmra mono u, isiré danhib'apito na 're hâimana mono da. ⁶Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ wi, te pi'õ wara, a'ubuni u, 'Re ihâimana u'âsi mono te te tâma iropese sirômo zéb u, te te tâma ipisutuzéb u. Tame hâimana mono ré, te za 1,260 na bâdã ihâimana u te te 'madã'ã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã.

⁷Tawamhã dasi'wapé, hâiwa nho're âma ma tô watobro. Hâiwa âma romhuri'wa hã Midé na isisi hã, duré hâiwa âma isiré tâma iromhuri'wa norĩ hã, te ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'êne hã siwi 'wapé. Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô sina ana, hâiwa âma tâma iromhuri'wa norĩ me. ⁸Tane nherê, ma tô Midé norĩ hã âma ai'uté za'ra. Taha wa, hâiwa âma 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. ⁹Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô siwi time ti'ai u, apã morĩ tô da. Ta hã Satanasi, wanhitob'ru. Ta hã duréihã wahi na isihâiba. Uburé tizadawa nhipese na te te 're ida'a'rãmi mono, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai âma daro mono bâ. Tawamhã wa'uburé norĩ zama isib'a'uwê zama ma tô isiré siwi sãmra ti'ai u, apã si'aba'rê tô da.

Âne wa tô te ab'madã'ã, inhotõ 'rowim ne.

¹⁰Tawamhã wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Mreme 'rãihã na te tinha:

— 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô oto wa'anho'reptuzém na wama âma uwaimra, wanhitob'ru'wi. Danhib'apito na sipete na te te 're ida'ab'madã'ã mono zé hã ma tô duré dama hãiré oto. Duré Danho'reptui'wa da, te te ipisudu hã te duré isiré te te 're da'ab'madã'ã oto, waihu'u pese na. Wasiré isazei'wai âma, awê sidápasi simizazãri âna iwasédé hã te te âma 're i'aza'ra mono hã ma tô oto 'Re ihâimana u'âsi mono hã sihawĩ time hâiwa hawĩ, ti'ai u, Wa'uburé hã. ¹¹Pone'ërebã hã dazada idã'ázéb zarina, ma tô wasiré isazei'wa norĩ hã âma ai'uté za'ra, Satanasihi âma. Iwasu'uwê hã sena na te te dama 're isadawa wasu'u za'ra mono zém na zama, ma tô âma ai'uté za'ra. Duré da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, dawĩ 're sihâiba zawi za'ra mono õ di, 're dã'ã tô za'ra mono da. Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono wi sipizari âna, ma tô duré Satanasihi âma ai'uté za'ra. ¹²Taha wa, ma'ãpé 're ato za'ra wa'aba mono, hâiwa âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Tane nherê, ti'ai âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, â poré na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. E marĩ wa. Wa'uburé hã sahi uptabi na atême morĩ aba na dã'ásina, ti'ai u. Ti'ai âma te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, za 're ihâimana hutu mono zém na te te sina waihu'u wa, ma tô tizahi pese. Taha wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Âne te ni'wa hã tinha, mreme 'rãihã na.

¹³Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'êne hã hâiwa hawĩ da te ime na siwaihu'u wamhã, ma tô pi'õ zarina 're mo, aibã na i'ra tâma iwaptã'ã zarina. ¹⁴Tane nherê, ma tô si'ômo wawê paihi hã isaripi ré hã pi'õi ma za ni, a'ubuni u 're isãmra mono zéb u, âma wara da, tô ôme, 'Re ihâimana u'âsi mono te te tâma iropese sirômo zéb u. Tame te za 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te 're 'madã'ã, si'ubdatõ wahum nhipai u wãiwa, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ wi. ¹⁵Tawamhã ho'orã ne hã ma tô â hã tizadai'rê hawĩ sa'wa pi'õ zarina, â pré da, â te te 'mapraba da. ¹⁶Tane nherê, ti'a hã ma tô pi'õi

âma aime. Ti'a hã ma tô si'ridawa, â zô, â hã ïwa a'a da. Tawamhã ma tô â hã ïwa ti'a'a tô, ho'orã hãiba ne tizadai'rê hawi pi'ô zarina te te ïsa'wari hã. ¹⁷Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô pi'ô da tizahi pese, tiwi simani wa. Taha wa, ma tô ïsihudu norĩ zô mo, te te 'wapé za'ra da. E 'wam norĩ hã te wasu'u, ïsihudu norĩ hã. Ta norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ïwapari pese za'ra mono, duré tô sena na Zezusihi zazei'wa na 're ïsiwasu'u za'ra mono, te wasu'u. Ta norĩ zô te mo, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã te te 'wapé za'ra da. ¹⁸Tawamhã te oto ta hã â poré zaihã na za, supara'rê wa.

Ãne ïnhotõ 'rowim ne, te ï'azabui mono hã, duré te ï'awapari mono hã, za ïromhâimana mono zém na hã.

13

Ropoto siwamnarĩ pipa zahuré wasu'u, â 'rowimhã, duré ti'ai 'rowimhã

¹Tawamhã wa hã wa tô duré sabu, â 'rowi ropoto siwamnarĩ hã â hawi watobro ré. ïhãiba misi nherê, 7 na ï'rã hã. Duré 10 na powawê õmo ne, ï'õmo mono hã. ï'õmo na hã danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne ré, te õmo 'rãzaza ré aimasa, 10 na. Duré ï'rã mono na rob'ui'ére za'ra ré hã aiwa 'Re ïhâimana u'âsi mono newa, 'Re ïhâimana u'âsi mono wamri na ïsiwaptêrê ui'ére waséde hã. ²Duré ïhãiba hã, hu'u hãiba ne. ïpara hã robzahi para ne hã ursu para ne. Duré ïsada'i'rê hã, aiwa hu'u zérépa zadai'rê ne, ïsada'i'rê hã. Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã, Satanasi hã ma tô tinhiptetezé hã tâma tisõ, ïsada'wa para siré te te da'ãma 're romhuri wasété zahuré mono da, ïsimiromhuri waihu'u pese zém na. ³Tawamhã misi ï'rã ãma hã ï'u'a ré hã da te wĩri wa, ï'wa're ne hã. Tane nherê, ï'wa're hã ma tô tâma ato. Taha wa, daro mono bâ uburé 're ïdahâimana za'ra mono hã ma âma tatob'uzu za'ra ni. Ma duré âma sasõmri za'ra ni, ïsimiwada'uri na. ⁴Ma tô duré ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ âma tawata za'ra ni aihĩni, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, tinhimi'manharĩ waihu'u pese zé hã te te tâma sõmri wa. Tane ma tô duré â hawi ropoto siwamnarĩ âma tawata za'ra ni. Ãne te âma tawata za'ra ni:

— E 'wa hã ïsine hãimana waihu'u pese bâ. E 'wa hã ïsiptete wabzu'wa pâ. — Ãne te âma tawata za'ra ni, daro mono bâ da'ahã na.

⁵Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã, te 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa'êi wasété, 'rãwi waihu'u pese na sina wata dâ'âsina. 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sadawa uwati õ di. Ma tô duré tâma waprosi, dama pire na te te da'awada'uri wasété mono da a'â, 42 na a'amo ïsisõré mono u. ⁶Taha ré, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa'êi wasété tô, ïsisi na zama. 'Re ïsãmra mono zém na ma tô duré timreme wasété, duré hãiwa âma 're ïhâimana za'ra mono norĩ âma zama. ⁷Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô duré tâma waprosi, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, ïsib' a'uwê te te 'wapé za'ra da, te te âma ai'uté za'ra da, ïsib' a'uwê norĩ âma. Ma tô duré tâma waprosi, simiwada'uri wasété nhiptete sina te te 're da'awada'uri mono da, dapoto mono bâ, duré damreme sipo'o mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono hã. ⁸Tawamhã ti'ai âma daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã te za âma 're dawata za'ra, da'ahã uptabi na. Tane nherê, ni'wam norĩ hã âma 're wata za'ra mono õ di za, ïbaihã na 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ïsimi'wara mono zém na ïsisi 're ïsimi'wara mono norĩ hã. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te ropoto mono õ ré, danhisi na te te âma ïrob'ui'ére za'ra hã ã ïbaihã hã, Pone'ërebã, da te dasiwi ïwĩri te hã.

Āne za ĩromhâimana mono zém na ĩnhotô 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

⁹Ma'ápé, aipo're 'repu'u ré za'ra wa'aba wamhã, wapari pese za'ra wa'aba.

¹⁰Ni'wa hã ĩsazei'wai wamhã, dazazéb 're da te 're séme mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're sawi za'ra mono ô wamhã, te za tô da te 're sé. Duré sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawi 're sawi za'ra mono ô wamhã, te za tô da te 're simro. Āne da nherê, te za sipizari âna âma 're nomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma.

¹¹Tawamhã wa tô duré sabu ropoto pipa hã, ti'ai hawi ĩwatobro hã. Maparane ĩ'u hã, pone'ërebã 'rare ômo ne hã. Tane nherê, ĩmreme hã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ mreme ne, ĩmreme hã. ¹²Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhuri, ti'ai hawi ĩwatobro hã. Āsada para te te 're da'awada'uri pese, ti'ai âma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ âma 're dawata za'ra mono da, ĩ'rãĩ âma ĩ'u'azé tâma ĩsitob âma. ¹³Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te 're aromhõsi, marĩ ĩwaihu'u'ô na, dama ĩsa'rese'ô na. Hãiwa hawi unhama ro ĩwaptã'ã na ma tô datômo nho'a romhõsi. ¹⁴Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma waprozi, â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhõsi mono da. Āne ma tô tinhimirohmõsi na dama 're sadawa nhipse, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai âma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma hã. Ma tô duré dama ti'ru, romhãiba, da te dasiwi 'manharĩ da, â hawi ropoto siwamnarĩ hãiba na, sib'ézé 'wapa na da te dasiwi wĩrĩ nherê, apã ĩhãiwa'utu hãiba na. ¹⁵Tawamhã romhãiba hã da te dasiwi 'manharĩ parimhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai hawi ropoto pipa ma waprozi, romhãiba ma, ĩpê'ëzani te te tâma sômri da, mreme ré oto 're morĩ da, duré romhãiba âma 're ĩdawata za'ra mono ô norĩ hã te te 're anhimroi mono da, ti'ai hawi ropoto pipa hã. ¹⁶Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te da'awada'uri, da te dasima waprozi za'ra da, ni'wam norĩ hã ĩsib'rata nhimire niwĩ da te sib'rata ui'éré za'ra mono da, duré ni'wam norĩ hã ĩ'uihãĩ mono na da te uihã ui'éré za'ra mono da. Tawamhã ma tô da te a'ui'éré tô, daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã, dama ĩwapu mono bâ duré dama ĩpire mono bâ, duré danhibro pese mono bâ, duré danhibrob'ô mono bâ, duré dapawa'âbã âna dawada'uri zarina si da te dama 're ĩromhuri za'ra mono bâ, duré dawada'uri âna dasi'uihã na 're ĩdahâimana za'ra mono bâ. Da'upsatã mono bâ ma tô da te da'ui'éré za'ra. ¹⁷Tawamhã danhib'rata ui'éré ô nherê, da'uihã ui'éré ô nherê, da te 're rob'uipra waihu'u za'ra mono ô di. Duré da te 're rowede waihu'u za'ra mono ô di. Â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na da'uihã ui'éré hã, duré danhib'rata ui'éré hã, ĩsisi za'ratazé hã. Āne wa tô te awaihu'u, ĩnhotô 'rowim ne.

¹⁸A norĩ wa'wa hã ai'maiwaihu'u pese aba wamhã, ma'ápé ĩsisi za'ratazéb ui'éré hã 'maiwaihu'u aba, ĩwasu'uzé hã. 666 na ĩsisi za'ratazé hã danhisi za'ratazém na ĩsisi hã te wasu'u.

14

'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasété hawi te te ĩwa'âbã za'ra norĩ nho're wasu'u

¹Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, Pone'ërebã hã wa tô sabu, da te dasiwi wĩrĩ hã. Si'ã na êtê 'rãihã nhisiwi te za. Duré 144 miu na dahãiba hã te ĩsiré aimasam ni, ĩsisi na ĩ'uihã ui'éré ré mono hã, duré ĩmama nhisi na zama ĩ'uihã ui'éré mono hã. ²Tawamhã wa tô duré wapa, hãiwa hawi ni'wai mreme hã. Â'a'a 'rãihã ruru'u ne, ĩmreme hã. Duré tãiwapsa'a za'ëtê

rārã'ã ruru'u ne, Ìmreme hã. Rowamreme'wa, tinhimirowamremezém na te te 're Ìrowamreme za'ra mono ne, Ìmreme hã. ³ Tawamhã 144 miu na Ìhãiba za'ra norĩ hã te danhib'apito simasisizém nho're asõré, maparane si'uiwa na ropoto na Ìhãiba norĩ nho'reb zama, duré dama Ìpire za'ra norĩ nho'reb zama. Tinho're ítém na te tinho're za'ra, dama Ìsa'rese'õ na. Ì norĩ si 're Ìdanomro waseté mono zém hawi, 'Re Ìhãimana u'ási mono te te Ìwa'ãbã za'ra norĩ si te te waihu'u pese za'ra di, Ìsõ're hã. ⁴ Ì norĩ hã ma tô 're si'madã'ã pese za'ra, 're siwaseté tô za'ra mono da, pi'õ na 're Ìdanhimisaihuri za'ra mono õ ne. Duré pi'õ za'rese'õ'wa 're Ìhãimana za'ra mono ne, ma tô 're si'madã'ã pese za'ra. Pone'ërebã nhirã zarina si ma tô 're nomro. Ta norĩ si ma tô 're Ìdanomro waseté mono zém hawi'ãbã za'ra. Ta norĩ hã ma tô 'Re Ìhãimana u'ási mono ma sisõmri na'rata za'ra, Pone'ërebã ma zama. ⁵ Duré 're sadawa nhipese za'ra mono õ di. Duré Ìwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra waihu'u mono õ di, Ìwê na si 're hãimana za'ra mono wa.

Si'ubdatõ hãwa ãma romhuri'wa norĩ nhimirowasu'uzé wasu'u

⁶ Tawamhã wa tô duré 'madã, hãwa ãma 'Re Ìhãimana u'ási mono ma, romhuri'wa hã. Hãimo uptabi te 're wara. Ìwasu'uwê hã te dama 'mahã, Ìsi'utõrĩ'õ hã, dapoto mono bã 're Ìdahãimana za'ra mono norĩ ma, duré damreme sipo'õ mono bã 're Ìdahãimana za'ra mono norĩ ma. ⁷ Ìne te mreme 'rãihã na te te dama 'mahãrã:

— 'Re Ìhãimana u'ási mono nhimiroti hã 're wazé pese za'ra wa'aba mono. Duré wê uptabi wa, ãma 're aiwata uptabi za'ra wa'aba mono. Ma tô Ìwa waptãrã, 'Re Ìhãimana u'ási mono te te da'ãma Ì'arowairébézéb u da hã, uburé pese. Taha wa, te za Ropoto'wai ãma 're aiwata u'ási za'ra wa'aba mo, hãwa 'manharĩ'wai ãma, duré ti'ai 'manharĩ'wai ãma, duré ã poré 'manharĩ'wai ãma, duré ub're 'manharĩ'wai ãma. — Ìne te hãwa ãma romhuri'wa hã te te dama hãiba 'ru 'Re Ìhãimana u'ási mono hã, ãma 're dawata u'ási za'ra mono da.

⁸ Tawamhã te duré Ìsãna'remhã 're wara, hãwa ãma romhuri'wa hã Ìhãiba amo hã. Ìne te duré ta hã te te rob'mahãrã:

— Ma tô daré ai'utõ. 'Ri nho'õmo za'ëne hã ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. Ma tô uprosi ni. Ìsipãri na si pi'õ hã 're Ìsai mono hã te za tihãiba amo norĩ ma ti'ru, Ìsiré te te ãhuri wa, si'rã idi'iti pese za'ra da, Ìsiré. Tane ma tô Babironiza ãma 're Ìdahãimana waseté za'ra mono norĩ hã te te 're dawada'uri za'ra daro mono bã, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're Ìdanomro mono ne, Ìsine 're danomro waseté mono da. Taha wa, ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. — Ìne te hãwa ãma romhuri'wa Ìsãna'remhã te te rob'mahãrã.

⁹⁻¹⁰ Tawamhã si'ubdatõ ãma hãwa ãma romhuri'wa hã te duré 're wara, hãimo uptabi, maparane nhana're Ìwatobro hã. Ìne te duré ta hã mreme 'rãihã na te te rob'mahãrã:

— Ni'wa hã ã hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're wata mono wamhã, duré Ìhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're wata mono wamhã, duré Ìsisi na uihã ui'éré ré 're morĩ wamhã, duré sib'rata ui'éré ré 're morĩ wamhã, 'Re Ìhãimana u'ási mono nhimihãzé Ìpire uptabi hã te za te te 're sêpata. Ni'wa hã ázé te za dama ti'ru, ã na Ìwazari'õ hã Ìsé pire uptabi hã te te hã'rêne da. Te te hã'rêne wamhã, ti'uihã idi'iti na, te za sêpata. Tane, ropoto siwamnarĩ ãma 're Ìwata za'ra mono norĩ hã 'Re Ìhãimana u'ási mono nhimihãzé Ìpipa uptabi hã te za te te 're sêpata za'ëtê uptabi za'ra, ãma wê'õ pese za'ra wa, 'Re Ìhãimana u'ási mono ma hã. Unhama ro'õ na te za te te 're robzêpata za'ra, êtê ro'õ nhizédé uzé pire na, Ìsi'utõrĩ'õ na. 'Re Ìhãimana u'ási mono ma, hãwa ãma romhuri'wa norĩ nho'a, te za te te 're robzêpata za'ëtê za'ra, Pone'ërebã

nho'a zama. ¹¹ Tawamhã unhamã ro'o nhizé hã te te ãma 're ĩrobzépata za'ra mono nhizé hã te õne u'ási 're sizédé 'rãti u'ási, hãimo. Unhamã ro hã ro'o nhimizazãri waihu'u õ di, ã hawĩ ropoto siwamnarĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ĩhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ĩsisi na ĩ'ui'ére za'ra norĩ ma hã. Õne u'ási te ã norĩ hã robzépata wi 're wairébé waihu'u mono ãna, te te 're robzépata u'ási za'ra. — ãne te si'ubdatõ ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã te te rob'mahãrã.

ãne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

¹² ãne hã za 're romhãimana mono dã'ásina, te za 'Re ĩhãimana u'ási mono nhĩb'a'uwé hã sipizari ãna 're hãimana nhĩptete za'ra, ĩsimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono hã, Zezusihĩ ãma si 're ĩnomro mono hã.

¹³ Tawamhã wa tõ duré wapa, hãiwa hawĩ ni'wai mreme hã. ãne te ĩma ti'ru:

— Ma'ãpé, ãne ãma rob'ui'ére: “ãhãna te ĩwaihu'uzém hawĩ, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zawéré za'ra mono ré, 're dã'ã za'ra mono wamhã, tãma 're rowé uptabi za'ra mono di za.”

Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ási mono pê'ézani hã ma ãma saze, timreme na. ãne ma ãma saze: “Tane tõ. Tãma 're rowé uptabi za'ra mono di za tõ. Simi'ẽ na tinhimĩromhuri wé ré, te za hãiwa u ĩré 're sisisi. Taha wa, te za oto romhuri na tisiwasudu hã sahãri za'ra.” ãne 'Re ĩhãimana u'ási mono pê'ézani te te ãma ĩsazezé hã. ãne te za ãma ĩrob'ui'é. — ãne ma tõ ĩma ti'ru, te ãma rob'ui'ére da.

Ti'ai ãma roptehãrizém na, ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

¹⁴ Tawamhã wa tõ duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, hãiwa'a hã te za. ĩsisiwimhã aibã hã te nhamra, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã etẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na 'rãzaza ré. Roptehãrizéb ré zama te nhamra, ĩ'wa pese ré.

¹⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ĩhãiba amo hã ma tõ hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ási mono 're ĩsãmra mono zém hawĩ watobro, 'ri 'rãihã hawĩ. Watobro wamhã, te mreme 'rãihã na 'mahã, hãiwa'a na ĩsãmra hã. ãne te 'mahã:

— Ti'ai ãma daro mono bã ma tõ rob'rãiré pese. Ma tõ ĩwa waptãrã, ĩroptehãri mono zéb da hã. Taha wa, ma'ãpé roptehãri mono, asimiroptehãrizém na. — ãne ma tõ hãiwa ãma romhuri'wa hã tãma ti'ru, ãma ĩromnhimĩr'ézém na, rob'rãsutuzém na hã. Ti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ubumrozé hã te wasu'u, roptehãrizé hã.

¹⁶ Tawamhã hãiwa'a na ĩsãmra hã ma tõ te te roptehãri tõ, daro mono bã tinhimĩroptehãrizém na.

¹⁷ Tawamhã wa tõ duré 'madã, hãiwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ási mono 're ĩsãmra mono zém hawĩ ma duré watobro, 'ri 'rãihã hawĩ. Roptehãrizé hã te duré ta hã 're ti'ã, tinhĩb'rata.

¹⁸ Tawamhã ma tõ duré hãiwa ãma romhuri'wa aimawi hã watobro, wedeza ne hawĩ, 'Re ĩhãimana u'ási mono ma, danhoprubzé nomrizém hawĩ. Ta hã wedeza ne na unhamã 'madã'ã'wa. Ta hã roptehãrizé te te 're ĩ'rã'ãri hã te 'mahã. ãne te 'mahã:

— Ma'ãpé, uwa 'ru 'rã hã anhimizuhãri mono, daro mono bã 're ĩsimnhatã mono hã. Asimiroptehãrizém na te za oto ĩ'anhimizuhãri mo, 'rã prédu mono wa. — ãne te tãma ti'ru.

¹⁹ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tõ te te anhimizuhãri tõ, uwa 'ru 'rã hã daro mono bã, ti'ai ãma hã. Te te anhimizuhãri mono wamhã, ma tõ te te anhamra etẽ're 're, ĩwa'u zõ, dapara na da te 're ĩwati za'ra mono zéb

're. ²⁰ Tawamhã uwa 'ru 'rã, êtê're 're te te anhamra mono wamhã, ma tô a'rãiwati, iwa'u zô. 'Ri nho'ômo nhiti da te 're iwati za'ra mono zéb 're, ma tô a'rãiwati. Te te awati wamhã, dawapru na iwa'u hã tawamhã, ma tô puru, êtêzapu'u hawi. Pu'u wamhã, â wara tete ne te tipraba, dawapru na iwa'u hã. 300 na ti'ai pibuzéb zarina te tipraba, dawapru hã. Duré misi ipibuzéb wãiwa, ma ti'â masisi hãimo, â 'rehâ prã na. ãne 'Re ihãimana u'âsi mono, 're idahãimana wasété za'ra mono norĩ ahãrizém na ãma Ìsimiré'ézé hã.

Ñe ìnhotô 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awapari mono hã, za ìromhãimana mono zém na hã.

15

7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã, oru 'manharĩ na u'awi ré Ìsimasabzè wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré marĩ hã sabu, hãiwa nhirôtô na dama Ìsa'rese'ô hã ãma 're idatob'uzu za'ra mono hã. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã 7 na te aimasa. Ta norĩ ma, ma tô 'Re ihãimana u'âsi mono hã pisutu, 7 na rob'manharĩ pipa mono hã, ìrême ma te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. ã norĩ hã 'Re ihãimana u'âsi mono nhimi'ahãrizéb 'rãsudu, te wasu'u.

² Tawamhã wa tô duré sabu, â poré ne hã. Simhi Ìsarob'a uptabi ne hã â hã, unhama ro'o na ìwazari ré hã.

Tawamhã wa tô duré sabu, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ãma ì'ai'uté za'ra norĩ hã, tô ôhõ ãma 're ìwata za'ra mono ô norĩ hã. Taha nhisi hã danhisi za'ratazém na Ìsisi hã. Ìhãiba na romhãiba ãma te te ì'ai'uté za'ra norĩ hã wa tô duré sabu za'ra. Ta norĩ hã te aimasa, simhi Ìsarob'a ne â poré zarob'a 'rata. Rowamremezéb ré te aimasa, 'Re ihãimana u'âsi mono te te tãma ÌsôMRI za'ra ré. ³ Te duré tizadawa'a'a, Mozésihì nho'rezém na, 'Re ihãimana u'âsi mono ma romhuri'wa nho'rezém na, Ezitu hawi Ìsib'a'uwè norĩ, 'Re ihãimana u'âsi mono te te dawi Ìsô'reptu za'ra zém na. Te duré tizadawa'a'a, Pone'ërebã te te 're ìda'anho'reptui mono zém na. ãne te ãma tizadawa'a'a:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ihãimana u'âsi mono, aiwaih'u pese uptabi di.

'Re ì'ab'manharĩ mono zé hã wè uptabi di.

A hã daro mono bâ uburé pese Danhib'apito.

Tô sena uptabi na si te dama 're ì'aroti wè uptabi mo. Upai ãna, te duré 're ìda'ab'madã'â wè mo.

⁴ Wanhib'apito, dama aipire uptabi wa, te da te dasiwi 're aiwazé.

Uburé pese, te da te 're aiwasu'u wè za'ra, danhipai u pese, aiwè uptabi wa. Aiwétési tô sena aiwè uptabi hã.

Daro mono bâ 're idahãimana za'ra mono norĩ hã te za we ai'ãma 're dawata u'âsi za'ra, upai ãna dama 're ì'arob'manharĩ wè mono zé hã da te 're 'madã'â za'ra mono wa.”

Ñe te tizadawa'a'a, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ì'ai'uté za'ra norĩ hã.

⁵ Taha parimhã, wa tô duré sabu, hãiwa ãma 'Re ihãimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zé hã, 'ri paramhã 'ri 're wa'wa ãma, 'Re ihãimana u'âsi mono 're Ìsãmra mono zé hã. Ni'wa hã ma tô 'ridawa hã 'ridawa. ⁶ Tawamhã ni'wa te te 'ridawa wamhã, ma tô 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã tô ô norĩ hã wairé 'ri para hawi, 'Re ihãimana u'âsi mono te te ipisutu za'ra norĩ hã rob'manharĩ pipa na te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. Uza hãirã ré ìhã si'ubuzi ré ma wairé, duré êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na sô'utu wa'rãmi ré. ⁷ Tawamhã maparane si'uiwa na, ropoto na ìhãiba norĩ siré hã misi ma tô 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma sôMRI za'ra, oru 'manharĩ na u'awi hã,

7 na ìhâiba za'ra hã. U'awi hã uwa 'ru 'rãi wa'u ìsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rãi wa'u ìsé pire hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimihâzé, te wasu'u. ⁸Tawamhã hãwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb 'remhã ma tô romnhizé hã rob'utô, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimirowa'a za'êtê hawimhã. Tawamhã 'ri para u 're danhisisi waihu'u mono ô di za, a'â. 7 na rob'manharî pipa na hãwa âma romhuri'wa norî te te dama 're rob'manharî 'rãsutu za'ra mono parip si, te za 're danhisisi.

Âne ìnhotô 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awapari mono hã, za ìromhâimana mono zém na hã.

16

U'awi 're, uwa 'ru 'rãi wa'u ìsé na 'Re ìhâimana u'âsi mono, 7 na te te dama ìrob'manharî pipa mono zé wasu'u

¹Tawamhã wa tô duré wapa, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã, ìmreme 'rãihã hã hãwa âma, âma 're ìdawata za'ra mono zém hawi. 7 na hãwa âma tâma ìromhuri'wa norî ma, te rob'ru za'ra. Âne te tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rêi wa'aba ti'ai u, 7 na u'awi hawi ìnhimihâzé hã sa'wari za'ra wa'aba mono da. — Âne te tâma rob'ru za'ra.

²Tawamhã hãwa âma romhuri'wa hã ìmorî'rata uimrehêne ma tô mo, ti'ai u. Tinhî'u'awi wamhã, ma tô te te sa'wari ti'ai wa, daro mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma tô da'wa're ìwasété uptabi hã duré ìsé uptabi hã te te daduri, â hawi ropoto siwamnarî nhisi na ì'ui'éré ré mono norî hã, ìhãiba 'manharî na romhãiba âma 're ìwata za'ra mono norî hã.

³Tawamhã ìmorî'rata nhana/remhã ma tô duré hãwa âma romhuri'wa hã tinhî'u'awi wamhã, te te sa'wari âi ba, â poré mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma âwapru, â poré mono bâ. Adâ'â wapru si'u'êtê ne na, ma te te âwapru. Ma tô duré si'utôri, â 'rowi uburé pese 're ìnomro mono hã.

⁴Tawamhã si'ubdatô âma hãwa âma romhuri'wa hã ma tô duré tinhî'u'awi wamhã, te te sa'wari, âi ba, panho'ômo mono bâ, duré ub're mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma duré âwapru. ⁵Tawamhã wa tô wapa, hãwa âma romhuri'wa hã, â mono bâ, â 'madâ'â wa hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te tiwata, âne:

— A hã tô sena te marî na upai âna ì'uwaibaba si dama 're ì'arowairébé mo. A hã 're aiwasété mono ô. Marî ô ré hã te 're aihâimana u'âsi mo. Ai'utôri waihu'u ô di. Ône u'âsi te 're aihâimana mo. ⁶'Re ìdanomro wasété mono norî hã ma tô asib'a'uwê norî te te 're simro, asadawa wasu'u'wa norî zama. Ma tô te te 're wapru pu'u za'ra. Taha wa, ma tô ìwa'rãmi dawapru hã tâma ì'anhomri mo, ôhõ si da te 're âhuri mono da. ìbãre ma tô rowasédé hã sô tiwatobro za'ra tô. — Âne te âma tiwata, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma, ìsimi'manharizém na.

⁷Tawamhã wa tô duré wapa ni'wai mreme hã, wedeza ne hawi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Te duré 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tiwata, âne:

— Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ìhâimana u'âsi mono, tô sena aiwaihu'u pese uptabi di. Marî na upai âna te ì'uwaibaba si dama 're ì'arowairébé mo, sena na. — Âne te âma tiwata.

⁸Taha pari, hãwa âma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na âma ma tô duré ta hã tinhî'u'awi wamhã sa'wa, bâta nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô titômo wa'ro pese. Taha wa, ma tô te te dahãiba zata, bâta tômo wa'ro zé pire hã. ⁹Ma tô te te dahâpré pese. Tawamhã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 'ruiwapti za'ra ni, rob'manharî pipazém na te te dazada âma 're rowairébé

mono wa. Tane nherê, dawasété wi dasipizari za'ra ô di. Duré siptete uptabi nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're dawata za'ra mono ô di.

¹⁰⁻¹¹ Tawamhâ îmrotô âma hâ ma tô hâiwa âma romhuri'wa hâ tinhi'u'awi wamhâ sa'wa, ropoto siwamnarî â hawi îwatobro simasisizém nhisiwi, danhib'apito simasisizém ne nhisiwi. Te te sa'wari wamhâ, ma tô robra hâ watobro, ropoto siwamnarî nhimi'madâ'â norî, 're îhâimana za'ra mono zéb âma. Tame te dahâzé hâ sépata za'êtê za'ra ni. Dahâzé te, te da'wa na 're dasisoto ubu'iti za'ra. Tawamhâ te duré 'Re îhâimana u'âsi mono âma wasété uptabi za'ra ni, hâiwa âma 're îsâmra mono âma, dahâzé da te sépata za'êtê za'ra 'ru te, da'wa're te te daduri mono 'ru te zama. Tane nherê, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono ô di.

¹² Tawamhâ îmropâ âma hâiwa âma romhuri'wa hâ ma tô duré tinhi'u'awi wamhâ sa'wa, Eprati na panho'ômo za'êtê nhisi nhisiwi. Te te sa'wari wamhâ, ma tô ti'â'rê. Bâtâ pusizém hawi darob amoi hawimhâ dama îpire norî hâ, tisiré da'wapéi'wa norî zama â 'ré na te te saprî za'ra da, ma tô ti'â'rê. ¹³ Tawamhâ wa tô duré sabu, si'ubdatô wa'uburé norî hâ, îwasété norî hâ. Uti hâiba ne îhâiba za'ra hâ. Ropoto siwamnarî zadai'rê mono hawi, ma tô misi si wairé, ho'orâ hâiba ne ropoto siwamnarî hâiba za'êtê zadai'rê hawi, duré â hawi ropoto siwamnarî zadai'rê hawi, duré ti'ai hawi ropoto pipa zadai'rê hawi. Ti'ai hawi ropoto pipa hâ, ta hâ 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimipisutu newa sadawa nhipse na te te 're îda'a'râmi mono. ¹⁴ Ta norî hâ si'ubdatô wa'uburé norî hâ simiromhosi waihu'u pese za'ra di. Ta norî hâ niwamhâ te za ropé daro mono bâ, dama îpire za'ra mono zô, da'wapéi'wa norî zô zama te te ubumroi mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te siwi 'wapé da. Â hâ bâdâ hâ 'Re îhâimana u'âsi mono nhimipisudu, danhipai u bâdâ îpire hâ.

¹⁵ Tawamhâ âne danhotô 'rowim ne, da te 're îrosawêrê za'ra mono ne, te azabui mono ré, wa tô Zezusihi mreme hâ wapa, tizazei'wa norî te te îpo're pu'uzé hâ. Âne te tinha: “Ma'âpé, aipo're pu'u za'ra wa'aba. Îsimisaihuri zô 're danhimipari za'ra mono ô nherê, danhorôwa u 're îsisisi mono ne, wa za wei mo apâ. Âté ni'wa hâ tisiwadi zô simipari wamhâ, sôtô âna te za sô rob'madâ'â u'âsi. Tawamhâ î'uza hâ te za î'rata nomro 'râwi, îsiwadi hâ we îtêma wisi wa, si'aba'rê na te te sisada âri su'u da, âma si'uza da. Tane asimiza'rese sina, îzô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we îmorî wamhâ, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ni'wa hâ datômo nho'a ai'uréiwi 're morî wa, 're îsisé mono ne, îma aséb za'ra wa'aba tô da, asimiza'rese sina îzô 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we îmorî wamhâ, aima 're rowé uptabi za'ra wa'aba mono di za.” Âne Zezusihi nhimiroti hâ.

¹⁶ Tawamhâ wa'uburé norî hâ ma tô oto ubumro, dama îpire za'ra norî hâ, dama îpire norî siré, da'wapéi'wa norî zama. Amadedo na zudezu norî mreme na romnhisi âma ma ubumro.

¹⁷ Tawamhâ da'râirême hâ 7 âma hâiwa âma romhuri'wa hâ ma tô duré tinhi'u'awi wamhâ sa'wa, hâiwa nho're 're îromhâimana mono nhisiwi. Te te sa'wari wamhâ, hâiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're îdawata za'ra mono zéb 're, danhib'apito simasisizém hawi te tinha, mreme 'râihâ na:

— Tâibâ za oto. Â hâ, da'râsutu'wa. — Âne te tinha.

¹⁸ Tawamhâ tâiwapsa hâ ma tô watobro, tâirârâ'â zama, tâsi'ubuzi zama. Ti'a hâ ma tô duré sâsâ'â, sa'êtê uptabi. Niwamhâ âne hâ 'maiwatobro ô di, dapoto na'rata hawimhâ, ti'a sâsâ hâ. ¹⁹ Tawamhâ Babironiza na 'ri nho'ômo za'êtê nhisi âma, ma ti'a sâsâ'â na ti'a sipo'o. Si'ubdatô ma tô âma aiwâ.

Āne ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhimi'ahāri pipa zém na te te dama arob'manharī, Babironiza āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī ma. 'Re ĩdahāimana wasété za'ra mono zé hā tiwi simani ō di. Taha wa, uwa 'ru rāi wa'u ĩsé pire hā da te 're huri mono wa, da te 're ĩsépata za'ra mono ne, ma tō 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiházé hā da te 're sépata za'ra. Duré daro mono bâ 'ri nho'ōmo mono bâ ma duré ropsisa'wari. Uburé ma ropsi'utōrī pese, 'ri nho'ōmo mono bâ. ²⁰ Rob'ré za'iti zama ma uburé pese sisa'wari. Ā si ma tō te te sina sinarī. Duré été 'rāihā 're ĩsimasa mono zama ma rere'e, uburé pese. ²¹ Duré tázá hā ĩsa'ēté uptabi hā ma danhisiwi sisa'wari. ĩnhama pibuzé hā 35 na. Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā tinhimirob'manharī pipa uptabi na te te dama rob'manharī 'ru te, te āma wasété za'ra ni.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hā, duré te ĩ'awapari mono hā, za ĩromhāimana mono zém na hā.

17

Pi'ōi wasété wasu'u

¹Tawamhā 7 na hāiwa āma romhuri'wa norī siré hā ma tō we ĩtēme 'maimo, u'awi ré norī siré hā. Tawamhā te ĩzatō, āne:

— We ĩsiré aimorī, Babironiza na 'ri nho'ōmo za'ēté nhisi āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩrob'manharī pipa zé hā sabu da. Panho'ōmo si'rutu 'rata, te 'ri nho'ōmo za'ēne hā 're hāimana. Pi'ōi wasédé ĩmro'ō hā aibā zō si te te 're ĩrowasutu mono ne, te Babironiza āma hā 're dahāimana wasété uptabi za'ra. ² Aibā hā pi'ōi hāimana wasété na 're ĩhāimana wasété mono ne, ma tō daro mono bâ danhib'apito norī hā dama ĩpire za'ra hā Babironiza āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī siré 're wasété uptabi za'ra. Āzé nhipārī para da'uuihā idi'iti zarina, da te 're ĩrobzanhamri za'ra mono ne, tane ma tō daro mono bâ Babironiza āma 're ĩdahāimana wasété za'ra mono norī siré, 're dahāimana to za'ra, dawasété na. — Āne ma tō ĩma waihu'u, pi'ō ĩwasété na āma ĩsimiré'ézém na hā. Pi'ō ĩwasédé hā timro upana aibā aimawi zō si te te 're ĩrowasutu mono hā, Babironiza āma 're ĩdahāimana za'ra mono norī hā marī ĩwasété zō, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono norī, te wasu'u, 'Re ĩhāimana u'āsi mono upana.

³Tawamhā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō duré ĩ'uuihā pi'ra. Te te ĩ'uuihā pi'rai wa, wa tō duré aimawi ĩhāiba. Tawamhā hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō ĩzapró, a'ubuni u, supara'ré u. Tame pi'ō hā wa tō sabu. Ropoto siwamnarī pré nhisiwi, te nhamra. Ta hā ropoto siwamnarī hā ĩhāiba na hā rob'ui'ére. Rob'ui'ére hā ma hāiba'utō. Aiwa 'Re ĩhāimana u'āsi mono newa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wamri na, ĩsiwaptērē ui'ére wasédé hā. Duré 7 na ĩ'rā hā, ta hā. Duré ĩ'u hā 10 na. Taha hāiba nhisiwi, te pi'ō nhamra. ⁴Pi'ōi uza hā ĩhāpré pese na ĩ'uza hā, duré ĩhā'uzé dā'a na, uburé da'uza wamri nhipai u, ĩwa'ābā za'ēne hā. Uburé marī hā tisipesezé hā ĩwa'ābā za'ēté mono bâ te te si'āma ĩ'aza'ra mono ré, te nhamra, oru 'manharī ré, duré été'ubuzi 'manharī ré, duré a'é tōmo wawé ne ĩtob'a 'manharī ré, ĩwa'ābā za'ēté ré. Hāsizé hā oru 'manharī na ĩ'manharī hā te duré 're ti'ā tinhib'rata, uwa 'rāi wa'u ĩsé pire ré hā. Uwa 'ru 'rāi wa'u ĩsé hā pi'ō ĩpo're'ō siwamnarī hāimanazé, te wasu'u. Aibā na 're ĩhāimana siwamnarī u'āsi mono zé, te wasu'u. ⁵ Duré pi'ōi uuihā na rob'ui'ére hā dama ĩwaihu'u'ō na ĩwamrizé hā, āma ĩsimiré'ézém na hā. Āne ĩwamrizé hā, ĩmorī'rada hā: Babironiza na 'ri nho'ōmo za'ēté na. Duré daro mono bâ dawasété 'ru na'rata 'wa na, ĩwamrizéb amo hā. Duré ĩwamrizéb amo hā pi'ōi wasété norī na na, ĩwamrizéb amo hā, ĩsine aibā na 're hāimana wasété

za'ra mono da, pi'õ norĩ te te 're wada'uri za'ra mono wa. ⁶Tawamhã ã hã pi'õ hã wa duré 'madã, apã. Da'uihã idi'iti wa, dato sina da te 're İrobzanhamri za'ra mono ne, te pi'õ hã robzanha. 'Re İhãimana u'ãsi mono nhĩb'a'uwẽ, İsadawa para, da te 're simroi mono wẽ te, te 're to, pi'õ hã. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ sipizari ãna, Zezusi te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're simroi mono wẽ te, te pi'õ hã 're to.

Tawamhã pi'õ hã te 'madã'ã wamhã, wa ãma İtob'uzu, İma sa'rese õ wa. ⁷Tawamhã hãıwa ãma 'Re İhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã te İzadanha, ãne:

— E marĩ da, ma tã ãma atob'uzu. E waihu'u ã bã. Waihu'u õ wa, wa za oto aima hãı're, pi'õı hãımanazé hã dama İsa'rese'õ hã. Duré ã hawi ropoto siwamnarĩ hãımanazé hã wa za duré aima hãı're, İsisıwi pi'õ İsãmra hãımanazé hã, 7 na İ'rãı ré hã, duré 10 na İ'õmo ré hã. ⁸Ã hã ã hawi ropoto siwamnarĩ hã İ'madã hã İhãıba ré hã aré. Tane nheré, ãhãna hãıba ré, hãımana õ di a'ã. Tane nheré, te za romhutu na hãıba ré watobro, ab're 'rehã hawi. Watobro wamhã, niwapsi te za 'Re İhãimana u'ãsi mono hã uprosi. Taha õ ré, aré dã'ã nheré, hãıba ré ab're 'rehã hawi watobro wa, te za da te 'madã'ã za'ra sina ãma tatob'uzu za'ra ni, ti'ai ãma daro mono bã 're İdahãimana za'ra mono hã. Ropoto na'rata hawimhã, ma tã 'Re İhãimana u'ãsi mono hã danhisi hã a'ui'ére İbahiã na, za İ'rata rowé na 're İdahãimana u'ãsi za'ra mono norĩ nhisi hã. Tawamhã İbahiã na İsisı İsimi'wara õ norĩ hã te za ãma tatob'uzu za'ra ni, ropoto siwamnarĩ ãma hã.

⁹— Ã hã te aima İhãı're hã ni'wa hã simirosa'rata nhiptete uptabi wapsi, te za waihu'u. Ã hã 7 na İ'rã za'ra hã 7 na eté 'rãihã mono hã te wasu'u, pi'õ, İhãıba nhisiwi İsãmra za'ra hã. Duré 7 na dama roti'wa norĩ hã te wasu'u za'ra. ¹⁰7 na İhãıba za'ra hã ma tã İmroti na siparabãsi nasi ai're za'ra, da'madã'ã hawi. Ta norĩ za'u hã te oto misi te te 're da'ab'madã'ã. Duré İhãıba amo, da'rãsutu'wa hã zahadu sébré õ di, da'madã'ã'wa da hã. Sébré wamhã, tã sena te za te te 're da'ab'madã'ã hutu. ¹¹Da'madã'ã'wa norĩ hã uburé sisarina wairébé parip si, te za ropoto siwamnarĩ ã hawi İwatobro hã ázé, te te 're da'madã'ã mono da, aré hãıba ré nheré, İdã hã. 8 ãma te za ázé daza'u, te te 're da'madã'ã mono da. Ta hã te za niwapsi 'Re İhãimana u'ãsi mono hã uprosi.

¹²— Tawamhã duré ã hawi ropoto siwamnarĩ u hã 10 na İ'madã'ã za'ra hã, 10 na dama İpire za'ra norĩ hã te wasu'u, da'madã'ã'wa na zahadu te te ãma İsãna'rata za'ra õ hã. Niwapsi te za tãma waprosi za'ra ni, ã hawi ropoto siwamnarĩ siré te te 're da'madã'ã hutu za'ra mono da. ¹³Ã norĩ hã misi haré simisutu İsimiroti za'ra hã za, marĩ 'manharĩ da hã. Taha wa, te za simisutu tãma sisõmri za'ra, ã hawi ropoto siwamnarĩ ma hã, İsadawa para te te 're da'madã'ã za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. ¹⁴Te za duré ropoto siwamnarĩ siré siwi 'wapé, Pone'ërebã hã. Tane nheré, te za Pone'ërebã hã ãma ai'uté za'ra. Ta hã Pone'ërebã hã danhipai u Uburé Danhib'apito uptabi na 're hãımana mono wa, duré danhipai u dama pire na 're hãımana mono wa, te za ãma ai'uté za'ra. Ni'wam norĩ hã İsirã zarina si 're nomro mono da, Pone'ërebã te te 're İ'apisutu mono norĩ hã, duré simi'ë na õhõ ãma si 're İnomro mono norĩ hã, ta norĩ hã te za Pone'ërebã siré ãma ai'uté za'ra, ropoto siwamnarĩ norĩ ãma hã. — ãne te hãıwa ãma romhuri'wa hã İma rowasu'u.

¹⁵Tawamhã te duré İma tinha, ãne:

— Ã pa nho'õmo si'rudu hã İ'madã hã pi'õı wasédé İsisıwi İsãmra hã, daro mono bã, damreme sipo'o mono bã 're İdahãimana za'ra mono, te wasu'u, ã pa nho'u hã. ¹⁶⁻¹⁷'Re İhãimana u'ãsi mono hã te za pisutu za'ra, 10 na dama

Īpire za'ra norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te sima ĩpisutuzéb zarina, misi haré simisutu te te 're rosa'rata za'ra mono da, duré ropoto siwamnarĩ ma sisõmri za'ra wa, ĩsapari te te 're romhuri za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhimiropisudu hã romnhowa te te ĩ'aza'ra mono hã za te te ãma ĩ'a'uwaimrami mono zéb u, te za ropoto siwamnarĩ zapari te te 're da'madã'ã rãsutu za'ra.

Taha wa, ropoto siwamnarĩ ĩ'madã hã ĩ'õmo norĩ me hã te za ã pi'õi wasédé hã siwi 'ruiwapa. Tawamhã pi'õi wi, te za rob'ubumro za'ra, ai'uréiwi hãimana da. Te za duré ĩnhi hã siwi ti'rê. Te za duré siwi uprosi, unhama na. ãne te za Babironiza ãma hã 're dasi'utõrĩ.

18 — Duré ã pi'õ ĩ'madã hã ã 'ri nho'õmo za'ëne hã te wasu'u, dama ĩsa'rese za'ëne hã. ã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito hã dama ĩpire hã, daro mono bâ dama ĩpire mono nhpai u 're ĩhãimana mono. Õ norĩ hã te te 're ĩ'awada'uri mono. — ãne ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã ĩma rowasu'u 'rãsutu. Za ĩromhãimana mono zém na ma tô ĩma romhãi'rê, romnhimírê'ézém na hã.

18

Babironiza hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩ'uprosizé wasu'u

1 Taha pari, wa tô duré 'madã, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã. Hãiwa hawi te wei mo, ĩsimiwada'uri pire hã. ĩhãiba hã te rowa'a za'ëtê. Uburé daro mono bâ te sina rowa'a. 2 Tawamhã mreime 'rãihã na te 'mahã. ãne te 'mahã:

— Babironiza hã dahu nho'u dama ĩsa'rese za'ëne hã ma tô daré ai'utõ. Ma tô uprosi ni. Ahã uptabi na te oto ĩwasété norĩ hã ĩwa 're hãimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Sipahutu norĩ zama, duré si'õmo norĩ zama te oto ahã uptabi na ĩwa 're hãimana za'ra, uburé si ĩwasété norĩ hã. 3 ĩwa 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tô aré te te 're dawada'uri wasété za'ra, daro mono bâ 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã ĩsiré 're dahãimana wasété uptabi za'ra mono da, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ĩdanomro mono ne. Da te ãma 're sasõmri za'ra mono wa, ma tô ĩsine 're danomro wasété. Ma tô duré daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra hã siré 're wasété uptabi za'ra. Aibã hã timro upana pi'õ aimawi zõ si te te 're ĩrowasutu za'ra mono ne, ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono upana, marĩ ĩwasété zõ si da te 're rob'ruiwapari za'ra. Duré Babironiza ãma marĩ zõ si, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ëtê uptabi za'ra mono zarina, ma tô marĩ hã da te 're uipra za'ëtê uptabi za'ra, siwa'ru. Taha na da te tiwi 're ĩrob'uipra za'ra mono zém na, ma tô daro mono bâ dama rowede'wa norĩ hã 're sisibro pese uptabi za'ra. ãne wa, ma oto Babironiza hã ai'utõ. — ãne te 'mahã, hãiwa ãma romhuri'wa hã.

4 Tawamhã wa tô duré wapa, damreme hãiba amo hã hãiwa hawi te te ĩnharĩ hã. ãne te tinha:

— ĩnhib'a'uwê norĩ, ma'ãpé ta hawi aiwairébé aba, 'ri nho'õmo za'ëtê hawi, dasine 're aiwasété tô za'ra wa'aba mono da, duré dawasété norĩ hã za te te 're ĩrobzépata za'ra mono norĩ zu, 're robzépata tô za'ra wa'aba mono da.

5 Marĩ hã da te 're ĩsibu 'rãihã za'ra mono ne, ma tô Babironiza ãma 're ĩdawasété za'ra mono zé hã tinhibu 'rãihã uptabi, hãiwa u. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãma sipo're pu'u, Babironiza ãma 're ĩdawasété uptabi za'ra mono zéb ãma.

ãne wa tô wapa, hãiwa hawi damreme hã.

⁶ Tawamhã te duré tinha, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma:

— Ma'ãpé Babironiza ãma 're ìdahãimana za'ra mono norĩ ma, tãma ãma wa'rãmi za'ra wa'aba asa, aiwab da, ìnhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ìrob'manharĩ za'ra mono ne. Ta norĩ nhimirob'manharizéb zarina ma tã ìnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra. Taha wa, ìnhib'a'uwẽ norĩ ma, te te tãma 're ìrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za tãma ãma iwa'rãmi za'ra wa'wa, Babironiza ãma 're ìdahãimana za'ra mono norĩ ma, Ìsipai u te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono da.

⁷ Ta norĩ hã ma tã sina 're wata pese za'ra. Tinhimirosa'rata wasété zarina ma tã sina 're hãimana wasété uptabi za'ra. 'Re ìhãimana wasété za'ra mono zarina, te za aiwa tãma 're ìrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono da, duré tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono da. Tawamhã pi'õ te nasi si'ãma tinha: Wa hã dama ìpire na, wa 're ìnhamra. Duré ìmrotõ hã timro zõ 're ìsiwa'õ za'ra mono ne, 're ìhãimana mono õ di. Ìsiré norĩ hã ahã uptabi di. Niwamhã ìwi robzei'õ waihu'u õ di za. ãne te pi'õ hã si'ãma nasi tinha, Babironiza ãma 're ìdahãimana za'ra mono norĩ ãma ìsimiré hã.

⁸ ãne te te nasi si'ãma nharĩ wa, te za niwapsi rob'manharĩ pipa hã bātã na õne haré sã watobro, dahãzé hã, duré dadã'ázé hã, duré mra hã. Tawamhã uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ìhãimana u'ási mono hã ìwasédé te te ãma ìhiri hã waihu'u pese uptabi wa, te za uprosi unhama na, pi'õ hã.

ãne te ni'wa hã pi'õ na ãma simiré'é, Babironiza ãma 're ìdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã.

⁹ Tawamhã daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ìpire za'ra norĩ hã ã pi'õ na 're ìhãimana wasété za'ra mono norĩ hã pi'õ ìzata nhizé te te sãmri za'ra ramhã, te za ãma aiwa'õ za'ra. ¹⁰ Tawamhã pi'õ te te ìrobzépata pipa te, te za romhã na aimasa. ãne te za ìpibu ma 're sadari za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tã asõ tiwatobro 'wa, Babironiza ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zõ. Ropipa uptabi di. Misi bātã na ma ropipa uptabi hã õne haré asõ tiwatobro 'wa, 'ri nho'õmo za'ëtẽ ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zõ. Taha na ma tã ìrobzépata za'ëtẽ za'ra wa'wa. — ãne te za dama ìpire za'ra norĩ hã ãma tipẽ'ézé za'ra.

¹¹ Tawamhã daro mono bâ roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã te za duré sã ti'ry'ry. Te za sã aiwa'õ za'ra, ni'wa hã za oto te te tiwi 're rob'uipra za'ra mono dai õ wa. ¹² ãne rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ì'uipra za'ra mono hã; ëtẽ'ubuzi pré oru hã, duré ëtẽ'ubuzi'a prata hã, duré ëtẽ'ubuzi ìwa'ãbã za'ëtẽ upsãtã mono bâ, duré a'é tãmo wawẽ ne ìtob'a 'manharĩ hã, ìwa'ãbã za'ene hã. ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ì'uipra za'ra mono hã; zazahã ìhã wẽ uptabi 'manharĩ hã, ìhã prépe hã duré ìhã uzétã hã ìwa'ãbã za'ene hã. Duré wede hã ìwa'ãbã za'ëtẽ upsãtã mono bâ, te te dama 're wede za'ra aré, duré wede wa'ãbã za'ëtẽ 'manharĩ mono hã, duré uhã nhisi'reti 'wa'ratahi 'manharĩ mono hã, duré ìsi'uwazi waipo pré 'manharĩ mono hã, duré ìsi'uwazi tete 'manharĩ mono hã, duré ëtẽ su'u rã 'manharĩ mono hã.

¹³ ãne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ì'uipra za'ra mono hã; wedewa'u zadaze upsãtã mono bâ, dasai warĩrízéb da hã, duré 'ri 're zadazezéb da hã, duré dasihãiba'u'rézéb da hã, wedewa'u zadaze ìwa'ãbã za'ëtẽ mono hã. ã hã rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ì'uipra za'ra mono hã; uwa 'ru rã wa'u ìsé hã, duré azeitona 'rã wa'ui wa hã, duré tridu 'rã ré hã, duré ìsu pese uptabi hã, duré powawẽ hã, duré pone'ërebã hã, duré awaru hã, duré wede na wedewara hã, duré dapawa'ãbã ãna da te dama 're ìromhuri za'ra mono

hã. Æne te uburé marĩ hã da te 're uipra za'ra aré, rowede'wa norĩ wi hã.

¹⁴Tawamhã rowede'wa norĩ hã te za 'ri nho'õmo ma nharĩ za'ra, ãne:

— Uburé pese marĩ ãwẽ hã sô 're ãrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono hã ma si'utõrĩ. Uburé asibro hã ma tã ãsimini pese za'ra wa'wa. Oto sãpõtẽ zahu za'ra wa'aba õ di za. — Æne te za rowede'wa norĩ hã nharĩ za'ra, Babironiza ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ma.

¹⁵Tawamhã roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã danhibro pese na da te tiwi 're ãrob'uipra za'ra mono zém na 're ãsisibro pese uptabi za'ra mono norĩ hã te za duré romhã na aimasa, 'ri nho'õmo nhiti. Babironiza ãma da te ãrobzépata za'ra pipa te, te za romhã na aimasa. Te za duré sã aiwa'õ za'ra.

¹⁶Sã siwa'õ za'ra sina, te za ãne sima ãma nharĩ za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tã dazõ watobro, 'ri nho'õmo za'etẽ ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ zõ hã. Da'uza ãhãiwẽ uptabi na te aré 're dasi'uza za'ra, ãhãpré pese na duré ãhãpré dá'ã na ãwa'ãbã za'etẽ na si. Dasipesezém na ãwa'ãbã za'etẽ na ma tã aré 're dasipese za'ra, oru 'manharĩ na, duré etẽ'ubuzi ãwa'ãbã za'etẽ na, duré a'é tãmo wawẽ ne ãtob'a 'manharĩ na. Æne aré marĩ na 're ãdasipese za'ra mono zé hã. ¹⁷Tane nherẽ, ma tã õne haré ropsi'utõrĩ, si'aba'rúi waré na danhibro hã. — Æne te za rowede'wa norĩ hã sã siwa'õ za'ra sina, sima nharĩ za'ra.

Tawamhã ã poré mono bã uba're na 're ãdahãimana za'ra mono hã te za duré romhã na aimasam ni, uba're na roti'wa norĩ hã, duré ãma ãromhuri'wa norĩ hã, duré uba're na 're ãdanomro mono hã dama rowede'wa norĩ hã. ¹⁸Tawamhã ã norĩ hã 'ri nho'õmo nhizé, te te sãmri za'ra wamhã, te za duré 're sadari za'ra. 'Re sadari za'ra mono sina, te za ãne sima nharĩ za'ra:

— Õ hã 'ri nho'u hã ãwẽ uptabi aré. ãsine hã 'ri nho'u hã ã'maihãimana õ. — Æne te za sima nharĩ za'ra, uba're na 're ãdahãimana za'ra mono hã.

¹⁹Tawamhã rob'ru te, te za duré robzapru hã ti'rã nhisiwi sa'wari za'ra. Siwa'õ za'ra sina, te za duré ãne sima nharĩ za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tã sã tiwatobro za'ra, 'ri nho'õmo za'etẽ ãma 're ãdahãimana za'ra mono zõ hã. Ropipa uptabi di. Danhibro pese na ãwa da te wawi 're ãrob'uipra za'ra mono zém na, wa tã aré 're wasisibro pese za'ra, uba're na 're ãwahãimana za'ra mono hã. Tane nherẽ, ma tã si'aba'rúi waré na ropsi'utõrĩ õne haré. — Æne te za uba're na 're ãdahãimana za'ra mono hã sã dasiwa'õ za'ra sina, dasima nharĩ za'ra ni.

²⁰Æne te ã'awapari mono hã, ãnhotõ 'rowim ne.

Taha wa, ma'ãpé hãiwa ãma 're ãihãimana za'ra wa'aba mono hã ãma 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mono, 'ri nho'õmo za'ene hã ãsi'utõrizém na. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ, ma'ãpé 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mono, ãsadawa wasu'u'wa norĩ zama, duré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ zama. E marĩ wa. Babironiza ãma da te aima 're rob'manharĩ waseté za'ra wa'aba mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te da'uprosi wa oto. Taha wa, te za ãma 're atoi u'ãsi za'ra wa'aba mo.

²¹Tawamhã ãne, wa tã duré te azabu. Hãiwa ãma romhuri'wa ãsimiwada'uri pire hã ma tã etẽ tãmo wawẽ uptabi hã sarõtõ. Te te sarõtõ wamhã, ma tã ãi ba time, ã poré ãma. Te te me sina, te ãne tinha:

— Æne te za Babironiza hã 'ri nho'õmo za'ene hã sa'etẽ uptabi daré uprosi, si'utõrĩ da. Tawamhã ropsi te za oto sã nomro. ²²Tawamhã rowamremezéb õ di za oto. Danhimnhihãrãzéb õ di za. Duré danhimnhihãrãzé ãsryre hã robaba di za. Rowamreme'wai õ di za, duré ãsõ're'wai õ di za, da te aré 're ãwapari za'ra mono hã. Rob'éé uptabi di za. Duré romhuri nhipese'wa norĩ

hã robaba uptabi di za. Duré êtê tōmo wawê 'manharĩ na amnho, da te 're ĩsub za'ra mono zé ruru hã da te 're wapari za'ra mono ō di za. Rob'é'é uptabi di za. ²³Duré rob'uiwêzé hã te te oto dama 're rob'uiwê za'ra mono ō di za, Babironiza âma hã. Duré dasina 're damro za'ra mono ō di za oto.

Babironiza âma dama rowede'wa norĩ hã ma tō aré danhipai u sibro pese na 're hâimana za'ra, dama pire na. Īwa 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ma tō simi'â na te te da'âma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, ĩsine marĩ zô si da te 're rob'ruiwapari pese za'ra mono da, ôhõ na dama 're rowê za'ra mono da newa.

²⁴Babironiza âma ĩwa 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwê te te 're simro, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama. Babironiza norĩ zadawa para, ma tō duré daro mono bâ dasiwazari da te 're danhimro. Taha wa, ma tō Babironiza hã daré uprosi ni. — Âne hâiwa âma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã te te ĩrowasu'uzé hã romnhowa.

Âne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

19

¹Taha pari, wa tō duré wapa, hâiwa âma da'ahâ uptabi na damreme 'râihâ na da te ĩnharĩ za'ra ne hã. Âne te damreme 'râihâ na nharĩ za'ra ni:

— Wanhĩb'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Ta hã Danho'reptui'wa. Danhipai u wê uptabi di, duré waihu'u pese uptabi di. ²Marĩ na te te upai âna, te ĩ'uwaibaba si te te dama 're arowairébé, sena na. Pi'õi wasédé hã 're ĩhâimana wasété mono zéb zarina, ĩsine daro mono bâ 're dahâimana wasété za'ra mono wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã âma tihi. Ma tō wê'õ pese. ĩsib'a'uwê norĩ te te 're simroi mono wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi, pi'õ hã. — Âne pi'õ na 'ri nho'õmo za'êtê na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ âma ĩsimiré'ézé hã.

³Tawamhã te duré damreme 'râihâ na nharĩ za'ra ni:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. 'Ri nho'õmo za'êtê ro'o nhizé hã õne u'âsi hâimo 're sizédé si'rúi mono wê te, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. — Âne te nharĩ za'ra ni.

⁴Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhâiba norĩ hã ma tō hi'râtĩtõ ana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma wata za'ra da, danhib'apito simasisizém na ĩsâmra âma. Âne te âma tiwata za'ra:

— Tane tó. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. — Âne te âma si'uzei pese za'ra.

Pone'érebâ ĩmrozém na datozé wasu'u, âma ĩsimiré'ézém na hã

⁵Tawamhã danhib'apito simasisizém hawi te ni'wa hã tinha:

— Ma'ápé, Wanhĩb'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mono, uburé ĩsib'a'uwê norĩ hã, dama aipire za'ra wa'aba norĩ hã, dama aiwapu za'ra wa'aba norĩ hã, duré uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩhâimana wazéb za'ra wa'aba mono norĩ zama. — Âne te ni'wa hã tinha.

⁶Tawamhã wa tō duré wapa, da'ahâ uptabi na 're ĩdamreme zusi mono mreme hã. Â'a'a 'râihâ ruru'u ne, damreme hã. Duré tãiwapsa'a za'êtê rãrã'ã ruru'u ne, damreme hã. Âne te damreme 'râihâ na nharĩ za'ra ni:

— Uburé Danhib'apito uptabi, ĩwaihu'u pese uptabi hã ta hã danhipai u, pire uptabi na te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. ⁷Bâdá hã ma tō ĩwa waptãrã, Pone'érebâ ĩmrozéb da hã. Duré âma ĩmro da hã ma tō sima apese. Taha wa, âma 're watoi

u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré 'Re İhâimana u'âsi mono hã wê uptabi wa, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. ⁸ Za âma İmro ma hã, ma tã 'Re İhâimana u'âsi mono hã tãma tisõ, İ'uzã hãirã wê uptabi hã, âma si'uzã da. — Äne te da'ahã uptabi na damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni.

Äma İmro da uza hã 'Re İhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê te te 're İromhuri wê za'ra mono zé, te wasu'u.

⁹ Tawamhã hãiwa âma 'Re İhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te İma tinha:

— Ma'ãpé, äne âma rob'ui'ére: “Pone'ërebã İmrozém na datozéb u 'Re İhâimana u'âsi mono hã sã İhãrã za'ra norĩ ma, tãma 're rowê uptabi za'ra mono di za.” — Äne te hãiwa âma romhuri'wa hã İma tinha, te âma rob'ui'ére da.

Äne te duré İma tinha:

— Ä hã 'Re İhâimana u'âsi mono mreme hã tã sena uptabi. — Äne te we İma tinha.

¹⁰ Tawamhã tã õ hã hãiwa âma romhuri'wa papara, wa tã İhi'rãtitõ aime, âma İwata da aré. Tane nherê, te İma tinha, äne:

— Tã'ã. Äne 'manharĩ tã. Wa hã asine, 'Re İhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're İhâimana, asisãnawã norĩ ne hã, asiré İsazei'wa norĩ ne hã. Ta norĩ hã roti tã sena uptabi hã, Zezusi te te dama 're İ'awaihu'u mono hã te te 're İwapari pese za'ra mono. Ta norĩ ne, wa 're İhâimana, wa hã. Ma'ãpé 'Re İhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata mono.

'Re İhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, İpê'ëzani te te tãma 're İwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. E marĩ na te bété te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. Tã õhã na, Zezusi, ti'ab ré uburê te te dama 're İ'awaihu'u mono na si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono hã. — Äne te İma tinha, hãiwa âma romhuri'wa hã.

Awaru İrã nhisi İsãmra hã ã hawi ropoto siwamnarĩ äma te te İ'ai'utézé wasu'u

¹¹ Taha pari, wa tã duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, ma tã İma si'ridawa, hãiwa hã. Tawamhã awaru İrã hã wa tã 'madã. İ'maprabã'wa nhisi hã, Dama İ'umnha. Duré İsisi amo hã, Tã sena uptabi na, İsisi hã. Ta hã dawasédé hã da te 're İ'manharĩ za'ra mono zéb zarina te te 're da'awê'õ mono wamhã, tã İ'uwaibaba si te te 're da'awê'õ. Tã İsarina si te duré te te 're da'ahã za'ra, te te äma upai äna. Duré dawasétã na 're İdanomro mono norĩ hã te te 're 'wapé za'ra mono wamhã, tã İsarina si te te tãma 're rob'manharĩ za'ra, te te äma upai äna. ¹² Duré İto hã aiwa unhama ro'o ne, İto hã. Duré İ'rã na hã İ'rãzaza si'ubuzi hã, ahã uptabi di. Danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne, İ'rãzaza mono hã. Duré İhãiba na danhisi na rob'ui'ére hã, dama İsa'rese'õ hã. Öhã ma si waihu'u pese di, äma İsimiré'ézé hã. ¹³ Duré İ'uzã hã dawapru na hãzapré di. Taha nhisi hã 'Re İhâimana u'âsi mono mreme na, İsisi hã. ¹⁴ Tawamhã hãiwa âma da'wapéi'wa norĩ hã te duré İsarina sisa're, awaru İrã na uza hãirã wê uptabi na. ¹⁵ Duré awaru İrã na İsãmra zadai're hawimhã, te sib'ézé 'wa si'uiwa İ'wa pe hã aipra. Taha na, te za da'ãma ai'uté, daro mono bã 're İdahãmãna wasété za'ra mono norĩ äma hã. Simiwada'uri nhiptete na te za duré te te 're da'awada'uri. Uwa 'ru 'rã hã êtê're 're, İwa'u zã da te 're wati za'ra mono wamhã, te za İwa'u hã 're pu'u za'ra. Tane te za dawapru hã dawĩ 're pu'u za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono İsiptete uptabi hã sa'ëtê te te 're da'ahã za'ra mono wamhã. ¹⁶ Tawamhã duré İ'uzã hãpa na İsisi na rob'ui'ére hã, İza na

zama. Āne Īsisi na rob'ui'éré hā, uburé danhipai u Danhib'apito. Duré Īsisi amo na rob'ui'éré hā, Danhipai u dama Īpire.

¹⁷ Tawamhā wa tō duré sabu hāiwa āma romhuri'wa hā, aimawi hā. Bâtā nhisiwi te za. Tawamhā te hārā 'rāihā na uburé si norī zō hā, hāimo uptabi 're Īsisa'rei mono norī zō. Āne te sō tihārā za'ra:

— We asina ubumroi wa'aba. 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te za oto aima a za'ra wa'wa, sa'ētē na asaihuri aba da. ¹⁸ Tawamhā daro mono bā da'upsātā mono nhi na te za asaihuri 'wa, adā'ā norī nhi na, ti'ai āma danhib'apito norī nhi na, da'wapéi'wa norī nhib'apito nhi na, duré da'wapéi'wa norī nhi na, duré awaru nhi na, duré awaru 'mapraba'wa norī nhi na, duré dapawa'ābā āna dawada'uri zarina si da te dama 're Īromhuri za'ra mono norī nhi na, duré dawada'uri āna dasi'uihā na 're Īdahāimana za'ra mono norī nhi na, duré dama Īpire norī nhi na, dama Īwapu norī nhi na zama. Uburé pese daro mono bā 're Īdahāimana wasété za'ra mono norī dā'ā nhi na te za asaihuri 'wa. — Āne ma si norī ma waihu'u za'ra, hāiwa āma romhuri'wa hā.

¹⁹ Tawamhā ā hawi ropoto siwamnarī hā wa tō 'madā, ti'ai āma dama Īpire za'ra mono norī me. Ta norī hā ma tō tite da'wapéi'wai mono bā te te 'rā'ōtō, awaru Īrā 'mapraba'wa hā te te siwi 'wapé da, duré Īsire da'wapéi'wa norī zama te te siwi 'wapé za'ra da. ²⁰ Tawamhā ā hawi ropoto siwamnarī hā ma tō āri ni. Awaru Īrā 'mapraba'wa ma tō ti'ā. 'Re Īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi ō 'wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono nhimipisutu newa, romhōsi na dama 're Īsadawa nhipese mono, ma tō duré Īsire ti'ā. Ta hā ma tō aré ā hawi ropoto siwamnarī nho'a te te 're romhōsi, dama Īsa'rese'ō na. Te te 're Īromhōsi mono zém na ma tō dama 're sadawa nhipese aré, ā hawi ropoto siwamnarī nhisi na Īhāiba ui'éré mono hā, Īhāiba 'manharī na romhāiba āma 're Īdawata za'ra mono hā. Tawamhā awaru Īrā 'mapraba'wa hā ma tō ā hawi ropoto siwamnarī hā wabzu, dama 're Īsadawa nhipese mono me. Unhama ro'o u'āsi u, ma tō hāiba ré wabzu, ētē ro'o nhizédé uzé pire u. ²¹ Tawamhā awaru Īrā na Īsāmra hā tizadai'ré hawi sib'ézé 'wapa i'wa pese si'uiwa zahuré na ma tō uprosi, uburé pese da'wapéi'wa norī hā. Uburé ma sō'rebzāri pese. Tawamhā si norī hā danhi na saihuri mono wa, ma tō te te 'mahāpāri pese.

Āne Īnhotō 'rowim ne, te Ī'azabui mono hā, za Īromhāimana mono zém na hā.

20

Miu na Satanasihi āma pawasisi ré Īwahubzé wasu'u

¹ Tawamhā wa tō duré 'madā, hāiwa āma 'Re Īhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa hā. Hāiwa hawi te wei mo, ridawazéb ré, ab're 'rehā 'ridawazéb ré, Īsi'uwazi nhorō rutu ré zama. ² Tawamhā te te si'rai wi, ma tō ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī hā ōne haré sa'ētē uptabi ti'ā, siptete uptabi na. Ho'orā hāiba ne ropoto siwamnarī hā ta hā Satanasi, wanhitob'ru, duréihā wahi na Īsihāiba. Ta hā hāiwa āma romhuri'wa hā te te sa'ētē āri wamhā, ma tō pawasisi, miu na wahub u pawasisi ré, 're hāimana mono da. ³ Taha da, ma tō oto time, ab're 'rehā u. Ma tō Īré sito. Ma tō Īré upto, miu na wahub u daro mono bā sadawa nhipese na te te 're da'a'rāmi tō mono da. Miu na wahub 'rāsutu parip si, te za 'Re Īhāimana u'āsi mono zadawa para tāma wasihu ni, siyru na a'ā 're mori da, Satanasi hā.

⁴ Tawamhā wa tō duré sabu, danhib'apito simasisizém ne 're Īdasi'ubumroi mono zé hā. Āma Īsi'ubumroi mono ma, ma tō 'Re Īhāimana u'āsi mono hā tāma pisutu za'ra, dahāimanazém na te te 're Īda'awaihu'u mono zéb zarina, dama pire na te te dama 're arowairébé mono da, Īsadawa para. Tawamhā wa tō

duré 'madâ'â za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're i'rânhihâri za'ra mono norî pê'êzani hâ, tô sena na Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're i'rânhihâri za'ra mono norî pê'êzani hâ. Ta norî hâ â hawi ropoto siwamnarî âma 're iwata za'ra mono ô. Duré ihâiba 'manharî na romhâiba âma 're iwata za'ra mono ô. Duré â hawi ropoto siwamnarî nhisi na i'uihâ ui'éré za'ra ô, duré îsib'rata ui'éré za'ra ô. Ta norî hâ ma tô oto hâiba ré apâ 're hâimana za'ra. Ma tô tihâiwa'utu za'ra. Tawamhâ Cristuhu siré te oto dama pire na te te dama 're roti za'ra, Satanasi hâ pawasisi ré, miu na âma îwahub u. ⁵ Â hâ, 're îdahâiwa'utu 'rata za'ra mono zé. Tawamhâ miu na wahub 'râsutu parip si, ma tô daro mono bâ uburé pese 're îdadâ'â za'ra mono hâ tahâiwa'utu za'ra ni, dahâiwa'utu 'rata na 're îdahâiwa'utu za'ra mono ô norî hâ. Âne wa tô te azabu. ⁶ Tawamhâ, 're îdahâiwa'utu 'rata za'ra mono norî ma hâ, tâma 're rowé uptabi za'ra mono di za. Ta norî hâ 're îdadâ'â zahu za'ra mono ne, unhama ro'o u'âsi u, da te 're îdanhamra za'ra mono norî zu 're sisisi mono ô di za. Miu na wahub u te za 'Re ihâimana u'âsi mono ma sasedoti na 're hâimana za'ra, Cristuhu ma zama. Te za duré îsiré dama pire na te te dama 're roti za'ra, miu na wahub u.

Satanasi, unhama ro'o u'âsi u, da te îmezé wasu'u

⁷ Tawamhâ miu na wahub 'râsutu wapsi, te za Satanasihi ma wasihu ni, 're îsa mono zém hawi oto watobro da. ⁸ Tawamhâ watobro wamhâ, daro mono bâ te za oto te te 're da'a'râmi, sadawa nhipese na. Ti'ai âma hâ darom nhisi zahuré hâ maparane za oto. Dodi na duré Madodi na darom nhisi zahuré hâ. Tame te za Satanasi hâ da'râ'ôtô, dasi'wapé da. Da'ahâ uptabi na te za da'a'râ'ôtô. Â poré zaihâ na supara 're îsimi'wara mono ne, da'ahâ uptabi di za.

⁹ Tawamhâ daro mono bâ te za oto dasiwi romnhitom ni. Da te dasiwi romn hito wamhâ, te za 'ri nho'u hâ dasiwi ubu ni, 'Re ihâimana u'âsi mono te te 're îsawi mono hâ, îsib'a'uwé norî, îwa 're ihâimana za'ra mono zé hâ. Ta norî hâ da te dasiwi uprosi da, te za dasiwi ubu ni. Tane nheré, 'Re ihâimana u'âsi mono hâ te za hâiwa hawi uzâ hâ sâmra. Te te sâmra wamhâ, te za âma da'uprosi, unhama ro'o na. ¹⁰ Tawamhâ Wa'uburé hâ sadawa nhipese na te te 're îda'a'râmi mono hâ te za me ni, unhama ro'o u'âsi u, êtê ro'o nhizédé uzé pire u. Â hawi ropoto siwamnarî norî, da te îwabzurizéb u te za me ni. Tawamhâ tame te za oto te te 're robzépata za'êtê u'âsi za'ra, ône u'âsi.

Âne wa tô te awaihu'u, înhotô 'rowim ne.

Da te 're îdaza'ré za'ra mono zé 'râsutu wasu'u

¹¹ Tawamhâ wa tô duré 'madâ, danhib'apito simasisizé îrâ hâ, îsa'êtê uptabi hâ. Âma îsâmra hâ wa tô duré sabu. Tawamhâ uburé uptabi, ma tô ti'a hâ ai'utô, hâiwa zama. Marî ô uptabi di oto. Da te 're 'madâ'â zahuré mono ô di oto, ti'a hâ hâiwa me. Tâibâ ma tô ai'utô'ri pese zahuré. ¹²⁻¹³ Tawamhâ wa tô duré 'madâ'â za'ra, 're îdadâ'â za'ra mono hâ, dama îpire norî hâ, duré dama îwapu norî hâ. Da'upsâtâ mono bâ, te aihîni pese danhib'apito simasisizém nho're aimasam ni. Â poré mono bâ, â na 're îdasi'utô'ri mono norî zama te aimasam ni, adâ 're ihâimana za'ra mono zém hawib zama. Tawamhâ îbaihâ ahâ na ma tô sôzi za'ra ni, ti'ab ré uburé marî, da te 're i'manharî za'ra mono zém na rob'ui'éré hâ, marî îwé na, duré îwasété na zama. Ma tô duré sôzi îbaihâ hâ, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata za rowé na 're îdahâimana u'âsi za'ra mono norî nhisi ré hâ. Tawamhâ îbaihâ na da te 're i'manharî wé za'ra mono zéb ui'éré zarina, ma tô da'âma rowairébé za'ra ni. Da te 're i'manharî wasété

za'ra mono zéb ui'éré zarina zama, ma tô aihîni pese da'âma rowairébé za'ra ni. ¹⁴⁻¹⁵ Tawamhâ ni'wam norî hâ ïbaihâ na 're ïhâimana u'âsi za'ra mono norî nhisi, 're ïsimi'wara mono zém na ïsisi ïsimi'wara ô norî hâ ma tô sâmra ni, unhama ro'o u'âsi u. (Ã hâ unhama ro'o u'â hâ maparane âma 're ïdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u.)

'Re ïdadâ'â za'ra mono zé hâ tâibâ oto. Duré adâ hâ aré 're ïhâimana za'ra mono zé hâ, tâibâ duré oto. Ma tô ab're 're sâmra ni, uburé adâ'â norî hâ, unhama ro'o u'âsi u. Taha wa, tâibâ oto, adâ 're ïhâimana za'ra mono zé hâ.

Ãne wa tô, za ïromhâimana mono zé hâ te azabu, danhotô 'rowim ne da te 're ïrosawêré za'ra mono ne.

21

Hâiwa ïté wasu'u, ti'a ïté wasu'u me

¹ Tawamhâ wa tô duré 'madâ hâiwa ïté hâ, ti'a ïté zama. Hâiwa 'rada hâ ma tô ai'utôri pese, ti'ai 'rata zama. Â zama ma tô ai'utôri pese. ² Tawamhâ wa tô duré 'madâ, 'ri nho'u hâ, ïwasédé hâ ïwa 're ïhâimana mono ô hâ, Zeruzaré ïtém na ïsisi hâ. Hâiwa hawi te wei mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono hawi. Pi'ô hâ oto mro da, 're ïsi'uza wê uptabi za'ra mono ne, ma we si'ra, 'ri nho'u ïwê uptabi hâ. ³ Tawamhâ damreme 'râihâ hâ wa tô duré wapa, danhib'apito simasisizém hawi we te te ïnharî hâ. Ãne te we ïma tinha:

— Ma'âpé, waihu'u. 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ te za oto dasiré 're hâimana u'âsi, 'râwi. ïsib'a'uwê te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra. Te za tô oto dasiré 're hâimana u'âsi. ïsib'apito za'ra te za oto 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ. ⁴ Te za duré da'atômo u'ô, oto dapê'ézé ô u'âsi 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. 'Re dadâ'â za'ra mono ô di za oto. Duré 're dasiwa'ô za'ra mono ô di za oto. Duré dahâzé, da te 're sépata za'ra mono ô di za oto. E marî wa. Uburé 're ïromhâimana 'rata mono zé hâ si'utôri pese wa oto. — Ãne ma tô ni'wa tinha, mreme 'râihâ na.

⁵ Tawamhâ 'Re ïhâimana u'âsi mono hâ danhib'apito simasisizém na ïsâmra hâ te ïma tinha, âne:

— Ma'âpé waihu'u. Wa hâ wa za tô marî ïté hâ te ab'manharî, âhâna hâ. — Ãne te ïma tinha.

Tawamhâ te duré ïma ti'ru:

— Ma'âpé âne âma arob'ui'éré mono. Ãhâ wasu'u hâ uburé marî ïté hâ za te ï'ab'manharî mono na hâ, tô sena. Tô sena wa, âhâ na da te 're rob'umnhasi za'ra mono sina, da te 're ïzazei pese za'ra mono da na, te za âma ï'arob'ui'éré mo.

⁶ Tawamhâ te duré ïma tinha:

— Tâibâ oto. Wa tô te âma a'uwaimrami. Wa hâ ïsâna'rata hawimhâ marî ô ré hâ, wa tô 're ïhâimana u'âsi. Uburé marî hâ si'utôri pese nherê, ïsarina ïsi'utôri ô di za, wa hâ. Ône u'âsi, wa za 're ïhâimana.

Tawamhâ ni'wam norî hâ te te 're 'rubu za'ra mono wamhâ, wa za â u'â hâ te tâma 're ôb za'ra, wa'âbâ âna, da te 're âhuri mono wa, ïsiré rowê na 're ïdanomro u'âsi mono zéb da hâ. ⁷ Ni'wam norî hâ tidâ'ázéb u'ïwi sipizari âna, Satanasihî âma te te ï'ai'uté za'ra norî hâ ta norî ma, wa za ïsib'apito za'ra 're ïhâimana. ïnhib'a'uwê si te za oto 're hâimana za'ra. ⁸ Tane nherê, ni'wam norî hâ te za unhama ro'o u'âsi wa'wa 're hâimana u'âsi za'ra, aré da te 're simroi mono pipa te, ïwi 're ïsipizari za'ra mono norî hâ, duré te 're ïzazei utôri za'ra mono norî hâ, duré marî ïwasété uptabi na 're ïhâimana wasété za'ra mono norî hâ, duré dapârî'wa norî hâ, duré dahâiba na 're ïhâimana wasété

za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, duré romhâiba 'manharĩ âma ì'upana 're ìwata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhĩpese na 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. Uburé pese, te za êtê ro'o nhizédé uzé pire wa'wa 're dahâimana u'âsi za'ra, 're ìdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, nhama ro'o u'âsi wa'wa. Unhama ro'o u'â hã maparane âma 're ìdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u. — Âne ma tô ìma rowaihu'u siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

Zeruzarê ìté wasu'u

⁹ Tawamhã 7 na hãiwa âma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô misi we ìtême 'maimo, 7 na u'awi ré ìhâimana za'ra norĩ siré hã, rob'manharĩ pipa na te te dama 're ìrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ siré hã. Tawamhã âne te ìzatô:

— We ìsiré aimorĩ, Pone'êrebã mro da hã sabu da. — Âne te ìzatô.

¹⁰ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô duré aimawi ì'uuihã pi'ra. Te te ì'uuihã pi'rai wa, wa tô duré aimawi ìhâiba. Taha pari, ma tô hãiwa âma romhuri'wa hã ìzaprô, êtê 'rãihã za'êté uptabi u, ì'rãihã uptabi u. Te te ìzaprôni wamhã, Zeruzarê ìté hã wa tô 'madã, marĩ ìwasédé hã ìwa 're ìhâimana mono ô hã, hãiwa hawi we te te ìsi'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi. ¹¹ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimirowa'na, te 'ri nho'u hã tirowa'za'êté. Êtê'ubuzi zarob'a si'ubuzi ne, ma ai'ubuzi, 'ri nho'u hã. ¹²⁻¹³ Duré 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra hã 'rãihã uptabi di. 'Ridawa ìsa'êne hã 12 na ìhãiba hã. Bãtã pusizém niwĩmhã si'ubdatô 'ridawa ìsa'êne hã, duré bãtã zasizém niwĩmhã si'ubdatô 'ridawa ìsa'êne hã. Duré hãiwa'a're nhimire niwĩmhã, si'ubdatô. Duré hãiwa'a're nhimi'e niwĩmhã si'ubdatô, 'ridawa ìsa'êne hã. Uburé hã 12 na ìhãiba hã. Duré 'ridawa za'êté mono bã te hãiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã misi si simasa, 'ridawa 'madã'â'wa norĩ hã. Duré 'ridawa za'êté mono bã rob'ui'ére hã misi si, ìzarazéhé 'ra nhisi mono na rob'ui'ére hã, 12 na ì'ra nhisi mono na rob'ui'ére hã. ¹⁴ Duré wa'ra nhana'rata uparizé mono hã êtê tômo wawê topa hã 12 na ìhãiba hã. Taha na 12 na Pone'êrebã zadawa wasu'u'wa norĩ nhisi mono hã. Misi si âma ìsisi ui'ére mono hã.

¹⁵ Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa hã te te ìma ìnharĩ hã te wedehu waré ne hã 're ti'ã, marĩ pibuzé hã, êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ hã. 'Ri nho'ômo zadaré te te âma ìpibuzéb da hã te 're ti'ã, duré 'ridawa ìsa'êté mono pibuzéb da zama, duré 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra pibuzéb da zama. ¹⁶ Tawamhã 'ri nho'ômo zadaré te te pibui mono wamhã, ìsasé're mono hã aiwapsi ma wairébé, ti'ai pibuzém na ìpibuzé mono hã. Ìna're pibuzé mono hã aiwapsi ma wairébé. Duré ì'a're mono pibuzé hã aiwapsi ma wairébé, duré ìsihã mono hã. Uburé pese aiwapsi ìpibuzé mono hã. Âne ìpibuzé mono hã, 2200 na ti'ai pibuzém na ìna're pibuzé mono hã duré ì'a're pibuzé mono hã, duré ìsihã pibuzé mono hã. ¹⁷ Tawamhã ma tô duré pibu, wa'ra hã ìsimi'rãmi na hãza'ôtô zô. Te te pibui wamhã, 64 na ìpibuzé hã. Ti'ai âma da te 're ìropibu za'ra mono zéb za'ratazéb zarina, ìpibuzé hã. ¹⁸ Duré 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra hã êtê'ubuzi zarob'a na ì'manharĩ hã. Duré 'ri nho'u hã oru uptabi na si 'ri mono hã, aimawi na wazari âna. Aiwa simhi ne hã sarob'a uptabi di duré. ¹⁹⁻²⁰ Duré 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra nhana'rata uparizé mono wazarimhã, misi si êtê'ubuzi wa'âbã za'êté mono hã ìwamri mono bã. 12 na êtê'ubuzi wa'âbã za'êté mono hã, ìwamri mono bã, ìto pré wamri mono bã, duré ìtob'uzé wamri mono bã. ²¹ Duré 12 na 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa za'êté mono hã, a'é tômo wawê ne ìtob'a 'manharĩ mono hã, misi si. Duré 'ri nho'ômo 'ri wa'wa 'ri nhĩ'riti

wawê hã êtê'ubuzi pré oru uptabi na ĩ'manharĩ hã, ĩwazari ô na. Aiwa simhi ne sarob'a uptabi di.

²² Tawamhã 'ri nho'ômo âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te ĩwa sãmri ô di. Robaba di. Uburé Danhib'apito uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwaihu'u pe hã, duré Pone'ërebâi me oto 'râwi da'rata 're hâimana u'âsi zahuré mono na dá'âsina, ĩsôrowa hã oto hâimana ô di. ²³ Duré 'ri nho'ômo na hã bâdá te te 're rob'uiwê mono ô di za oto, a'amo zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na te za oto te te 're rowa'a, Pone'ërebâ nhimirowa'a na zama. ²⁴ Tawamhã daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ĩsimirowa'a na 're dahâimana za'ra. Duré dama ĩpire za'ra norĩ hã te te 're ĩda'madá'â za'ra mono norĩ hã te za tinhibro hã ahâ uptabi na 'wasa, 'ri nho'u ĩtêb u. ²⁵ Tawamhã duré 'ridawa za'ëtê mono hã 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa za'ëtê mono hã te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi, ône u'âsi sitob âna. Tame oto 're mara waihu'u mono ô wa, te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi. ²⁶ Tawamhã daro mono bâ te za danhibro hã 'wasari ni, 'ri nho'u ĩtêb u. Uburé dawaihu'u pese na romhuri pese zéb ré, te za asisi ni. ²⁷ Tawamhã marĩ ĩwasédé hã da te 'mazasi za'ra ô di za. Duré 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono norĩ hã ĩtême 're danhisisi waihu'u mono ô di za oto. ĩbâihã na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi 're ĩsimi'wara mono zém na, ĩsisi, 're ĩsimi'wara mono norĩ si, te za ĩtême 're sisisi, Pone'ërebâ te na ĩsisi ui'éré ré mono hã.

Âne romnhowa ĩromhâimana mono hã, te ĩ'azabui mono hã.

22

¹ Tawamhã hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma romhuri'wa hã, tô ô hã ma tô duré ĩzaprô, â u'â hã te 'madâ'â da. Â u'â hã da te 're âhuri mono wa, dato sina 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Simhi zarob'a uptabi ne â zarob'a uptabi di, â u'â hã. Panho'u 're ĩpraba za'ra mono ne, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono norĩ simasisizéb zahâpâ hawi tipraba, Pone'ërebâi me. ² 'Ri nho'ômo wa'wa, 'ri nhi'ridi ĩnomro wa'wa, te tipraba. Duré wede hã â praba zaihã si'uiwa na ĩsãna'rata si'uiwa hã te tame 're sa, ĩ'rã hã da te 're hurĩ mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, dato sina 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. A'amo sidâpâsi ĩ'rãzé hã. Wahub sidâpâsi te 're 'rãĩ u'âsi. Duré ĩsu hã daro mono bâ apâ âma 're ĩdazéptâ'â za'ra mono zéb da hã. ³ Duré marĩ ĩwasédé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'awê'ô pese mono hã, ĩwa 're hâimana za'ra mono ô di za, 'ri nho'ômo âma hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩda'awê'ô pese mono hã ĩwa 're dahâimana za'ra mono ô di za.

Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono norĩ simasisizé hã te za 're hâimana, Pone'ërebâi me, danhib'apito simasisizém ne hã, te te âma 're ĩda'ab'madá'â u'âsi zahuré mono zéb da hã. Taha wa, te za ĩsib'a'uwê norĩ hã âma 're wata u'âsi za'ra. ⁴ Te za duré ĩ'ubu hã te te siwi 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Duré ĩsisi na uihã ui'éré ré, te za 're hâimana za'ra. ⁵ Tamemhã 're mara waihu'u mono ô di za. 'Re robra waihu'u mono ô dá'âsina, rob'uiwézém na da te 're rob'uiwê za'ra mono ô di za oto. Duré bâdá hã te te 're rob'uiwê mono ô di za oto. Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're rowa'a. Tawamhã ĩsib'a'uwê norĩ hã te za ĩsadawa para pire na 're hâimana u'âsi za'ra, ône u'âsi.

Âne romhã ré ĩromhâimana mono hã, ĩnhotô 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩawaihu'u mono hã.

ZeZusi apâ we timorizém na te te sina ĩdapo're pu'uzé wasu'u

⁶ Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã tô ô hã te duré ĩma tinha, âne:

— Āhā wasu'u hā tō sena. Tō sena wa, te za rob'umnhasi sina da te 're sazei pese za'ra, da te 're wawā za'ra mono āna. 'Re Īhāimana u'āsi mono hā te tizadawa wasu'u'wa norī ma, Tipē'ēzani hā te te tāma 're anhomri, taha na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Ta hā 'Re Īhāimana u'āsi mono hā ma tō hāiwa āma tāma Īromhuri'wa hā we ĭzatō, tō sena za Īromhāimana mono zēm na te aima awaihu'u sirōmo mono dā, duré ĭnhipai u ĩsib'a'uwē norī ma, te aima ĩ'awaihu'u mono zéb zarina tāma waihu'u za'ra mono da. — Āne hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō ĭma waihu'u.

⁷ Tawamhā Zezusihi mreme hā wa tō wapa, tizazei'wa norī te te ĩpo're pu'uzé hā. Āne te tinha:

— Ma'āpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morī su apā. Āhā wasu'u hā tō sena, ĩbaihā na za Īromhāimana mono zēm na rob'ui'éré hā ni'wa hā te te 're wapari pese mono wamhā, tāma 're rowē u'āsi mono di za. — Āne te tinha, Zezusi hā.

⁸ Wa hā Zuwā hā wa tō āne uburé marī hā te awapari. Wa tō duré āne te ab'madā'ā. Tawamhā āne te awapari mono pari, duré āne hā te ab'madā'ā mono pari, wa tō hāiwa āma romhuri'wai papara aime, āma ĩwata da, za Īromhāimana mono zēm na te te ĩma ĩ'awaihu'u mono āma. ⁹ Tane nherē, te sina ĩ'uwati, āma ĩwata tō da. Āne te ĩma tinha:

— Tō'ā. Āne 'manharī tō. Wa hā asine, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa, wa 're Īhāimana, duré asisānawā norī ne hā, ĩwasu'uwē na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono norī ne hā. Duré āhā wasu'u na ĩ'arob'ui'éré mono wapari pese 'wa norī ne hā wa hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ma'āpé 'Re Īhāimana u'āsi mono āma si 're aiwata u'āsi mono. — Āne te āma ĩwada'u.

¹⁰ Tawamhā te duré ĩma tinha, āne:

— Āhā wasu'u hā za ĩromhāimana mono zēm na ĩ'arob'ui'éré mono hā asima sawi ō di za. Āma ronomro ō ré, za romhāimana mono na dā'āsina, te za sō'awi dama 're ĩ'awaihu'u mo. ¹¹ Āne na za romhutu na ĩromhāimana mono zēm na dama 're awaihu'u mono nherē, ni'wam norī hā tiwasété si ōne haré te te 're 'manharī u'āsi za'ra mono wamhā, ōhō na si āma 're hāimana za'ra mono tō. Duré ni'wam norī hā tihāiba na 're hāimana siwamnarī u'āsi za'ra mono wamhā, ōhō na si āma 're hāimana u'āsi za'ra mono tō duré, rob'rāsutu u hā. Duré ni'wam norī hā te te 're 'manharī wē u'āsi za'ra mono wamhā, wē u'āsi āma 're hāimana u'āsi za'ra mono. Duré ni'wam norī hā 'Re Īhāimana u'āsi mono āma si 're nomro u'āsi mono wamhā, tō ōhō na si 're nomro u'āsi mono tō, rob'rāsutu u hā. — Āne hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō ĭma waihu'u.

¹² Tawamhā Zezusihi mreme hā wa tō duré wapa, tizazei'wa norī te te ĩpo're pu'uzé hā. Āne te tinha:

— Ma'āpé waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morī su apā. We ĩmorī wamhā, ĩnhimipawa'ābāzé hā wa za we ĩsiré ti'ā, da te ĩma 're ĩromhuri wē za'ra mono zéb zarina te āma da'apawa'ābā mono da. ¹³ Wa hā duréihā marī ō ré hā wa tō 're Īhāimana. Uburé marī hā si'utōrī pese nherē, ĩsarina ĩsi'utōrī ō di za wa hā. Ōne u'āsi, wa za 're ĩhāimana u'āsi. — Āne Zezusihi mreme, te te ĩwapari hā.

¹⁴ Duré, ni'wam norī hā uza hāirā da, ti'uza te te 're ĩ'upsōi pese za'ra mono hā, ta norī ma si tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za. Tane tiwasété wī, 're ĩsipizari za'ra mono hā, 'Re Īhāimana u'āsi mono, ĩwasédé te te tāma 're ĩ'a'upsōi mono zé, te wasu'u, ĩ'uza hāirā hā. Ta norī si te za rob'rāi u'ā hā te te 're huri, da te 're huri mono wa, 'Re Īhāimana u'āsi mono 'rata āma

're ĩdanomro u'ási mono zé hã. Ta norĩ si te za duré õne haré 'ri nho'õmo u 're sisisi, 'ridawa za'êtê na, ni'wa te te tiwi sitob za'ra ãna. ¹⁵ Ni'wam norĩ si 'ri nho'õmo u 're sisisi waihu'u mono õ di za, marĩ ĩwasétê uptabi na 're ĩdahâimana wasétê uptabi za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré dahâiba na 're ĩdahâimana wasétê za'ra mono norĩ hã, duré dapârĩ'wa norĩ hã, duré romhâiba 'manharĩ ãma, 'Re ĩhâimana u'ási mono upana 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipse ze te, uburé dama 're ĩsada wa nhipse za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'ri nho'õmo u hã.

¹⁶ Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa. ãne te ĩma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa tô hãwa ãma ĩma romhuri'wa hã we atême satõ, ã hã te ĩ'awaihu'u mono hã te te aima awaihu'u mono da, 'ri nho'õmo mono hã ĩzazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ u'ási mono norĩ ma, awaihu'u mono da, ĩsipai u. Wa hã apito Dawihi nhihudu, za ĩsine ĩpire na te 're ĩda'ab'madâ'ã mono da hã. Wa hã awê u, wasi wawê 're ro'o pese mono ré, da'ãma 're ĩ'awê za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te dama 're apisutu, ĩmama nhib'a'uwê norĩ ma. — ãne te duré ĩma siwasu'u, Zezusi hã.

¹⁷ 'Re ĩhâimana u'ási mono pê'êzani hã te Pone'ërebâi mro da me, dazõ 're hãrã u'ási zahuré, ãne:

— We 're anomro aba mono, â u'ási u. — ãne te dazõ 're hãrã u'ási zahuré.

Tawamhã ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're wapari za'ra mono wa, â u'ási u 're nomro mono wamhã, te za duré ĩhãrã zahuré na dazõ 're hãsi u'ási.

Da te 're 'rubu za'ra mono wa, da te 're ĩ'âhuri mono ne, ni'wam norĩ hã te te sima 're wê za'ra mono wamhã, te za tô â u'ási u 're nomro, te te 're âhuri u'ási mono da, wa'âbã ãna. Â u'â hã da te 're âhuri mono wa, 'Re ĩhâimana u'ási mono 'rata 're ĩdanomro u'ási mono zé.

Zuwã, te te dama ãma ĩrob'ui'ére 'rãsutu zé wasu'u

¹⁸ Wa hã Zuwã hã, wa za oto ãma aipo're pu'u sirõmo za'ra wa'wa ĩmreme pire na, ãhã wasu'u na, ã ĩbãihã na, za ĩromhâimana mono zém na te ĩ'arob'ui'ére mono hã, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã ãhã wasu'u hã siwa'ru sihawim na te te ãma 're sa'êtê za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'ási mono hã te te 're hã za'ra, ã ĩbãihã na te te dama 're ĩrob'manharĩ pipa mono zé ĩsimi'wara mono zarina. Taha na, te za te te tãma 're sa'êtê za'ra, ĩ'ahãri hã. ¹⁹ Duré ni'wam norĩ hã ãhã wasu'u hã za ĩromhâimana mono zém na te ĩ'arob'ui'ére mono hawimhã tô senai õ newa, te te 're sanĩ za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'ási mono hã rob'rãĩ u'â hã te te tiwi 're sawi za'ra, te te dama 're huri tõ mono da, 'Re ĩhâimana u'ási mono 'rata rowê na 're danomro u'ási tõ mono da. Te za duré 'ri nho'u ĩtê hã ĩwê uptabi hã te te tiwi 're sawi za'ra, ĩwasédê hã ĩwa 're ĩhâimana mono õ hã. ãhã na, wa tô ã ĩbãihã na ãma rob'ui'ére pa, ã 'ri nho'õmo na hã, duré rob'rãĩ u'ási na hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi hã te duré ĩrême ma siwasu'u, ã te ãma ĩ'arob'ui'ére mono na te te ĩma ĩ'awaihu'u mono 'wa hã. ãne te siwasu'u:

— Tô sena, wa za wei morĩ su apã. — ãne te siwasu'u.

Tane tô. Wanhib'apito Zezusi apã we aimorĩ su'u tô.

²¹ Wa hã Zuwã hã wa za oto asawi za'ra wa'wa, ĩrême ma. Wa ĩsima te 're aiwê u'ási za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono da, duré te te 're aipawaptob u'ási za'ra wa'aba mono da. ãne wa ai'ãma te 're rosa'rata u'ási za'ra wa'wa.